

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ “บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในการบริหารจัดการสถานธนาณูบาลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
และความมั่นคงทางการเงินของประชาชน”

โดย นางสาววิมล ชาตะมีนา และคณะ

วันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ.2554

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ “บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในการบริหารจัดการสถานธนาภิบาลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
และความมั่นคงทางการเงินของประชาชน

คณะผู้วิจัย

นางสาววิมล ชาติะมีนา
นางสาววชิรา วราศรัย
นางสาวรุ่งทิพย์ จินดาพล
นายณัฐพล ศรีพจนารถ

สังกัด

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 เหตุผลและความจำเป็น	1-1
1.2 โจทย์วิจัย	1-2
1.3 วัตถุประสงค์	1-2
1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัยและพัฒนา	1-3
1.5 ขอบเขตและความครอบคลุม	1-11
1.6 เทคนิควิธีวิจัยและกิจกรรม	1-11
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ (Outputs)	1-13
บทที่ 2 สถานภาพของกิจการโรงรับจำนำ	
2.1 ภาพรวมของกิจการโรงรับจำนำ	2-1
2.2 สถานธนาณูบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	2-14
2.3 สถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร	2-39
2.4 สถานธนาณูเคราะห์	2-52
2.5 โรงรับจำนำเอกชน	2-72
บทที่ 3 ระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ และการกำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำ	
3.1 สรุปกฎหมายว่าด้วยโรงรับจำนำ	3-1
3.2 ระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ และการกำกับดูแลสถานธนาณูบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3-12
3.3 ระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ และการกำกับดูแลสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร	3-37
3.4 ระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ และการกำกับดูแลสถานธนาณูเคราะห์	3-45
3.5 โรงรับจำนำเอกชน	3-53
บทที่ 4 กรณีศึกษาเกี่ยวกับโรงรับจำนำของต่างประเทศ การกำกับดูแลสถาบันการเงินในประเทศไทย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
4.1 กรณีศึกษาเกี่ยวกับโรงรับจำนำของต่างประเทศ	4-1
4.1.1 ภาพรวมโรงรับจำนำในเอเชีย	4-2
4.1.2 กรณีศึกษา People's Bank ของประเทศศรีลังกา	4-9
4.1.3 กรณีศึกษาธุรกิจโรงรับจำนำในประเทศฟิลิปปินส์	4-22
4.1.4 กรณีศึกษาธุรกิจโรงรับจำนำในประเทศมาเลเซีย	4-30
4.1.5 กรณีศึกษาธุรกิจโรงรับจำนำในประเทศอินโดนีเซีย	4-44
4.2 การกำกับดูแลสถาบันการเงินในประเทศไทย	4-58
4.2.1 สถาบันการเงินตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.2551	4-58
4.2.2 สถาบันการเงินเฉพาะกิจ	4-73
4.2.3 สหกรณ์ออมทรัพย์	4-76
4.2.4 กิจการที่มีความคล้ายคลึงกับการธนาคาร	4-94

สารบัญ

	หน้า
4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4-113
4.3.1 การบริหารงานและการดำเนินงาน	4-113
4.3.2 ผลการดำเนินกิจการและการให้บริการ	4-123
บทที่ 5 แนวคิด ทฤษฎี ใช้ในการวิเคราะห์	
5.1 แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์การบริหารงานและการดำเนินงาน	5-1
5.1.1 หลักธรรมาภิบาล	5-1
5.1.2 หลักการประเมินความเสี่ยงของสถาบันการเงิน 5 ด้าน	5-2
5.1.3 หลักการ CAMELs Analysis	5-26
5.2 แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการดำเนินกิจการและการให้บริการ	5-29
5.2.1 การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินและอัตราส่วนอื่น ๆ	5-29
5.2.2 การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ	5-31
5.3 แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์โรงรับจำนำ	5-31
บทที่ 6 ผลการดำเนินกิจการโรงรับจำนำ กรณีศึกษา 7 แห่ง	
6.1 กรณีศึกษาสถานธนาถานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1	6-1
6.2 กรณีศึกษาสถานธนาถานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2	6-16
6.3 สถานธนาถานุบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 1	4-30
6.4 กรณีศึกษาสถานธนาถานุบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2	6-40
6.5 สถานธนาถานุเคราะห์แห่งที่ 1	6-51
6.6 สถานธนาถานุเคราะห์แห่งที่ 2	6-61
6.7 โรงรับจำนำเอกชน	6-70
6.8 สรุปผลการศึกษา	6-82
บทที่ 7 การศึกษา วิเคราะห์ และประเมินตามหลักธรรมาภิบาลและCAMELs Analysis ของกิจการโรงรับจำนำ กรณีศึกษา 8 แห่ง	
7.1 สถานธนาถานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1	7-1
7.2 สถานธนาถานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2	7-11
7.3 สถานธนาถานุบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 1	7-20
7.4 สถานธนาถานุบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2	7-30
7.5 สถานธนาถานุเคราะห์แห่งที่ 1	7-39
7.6 สถานธนาถานุเคราะห์แห่งที่ 2	7-48
7.7 โรงรับจำนำเอกชน	7-58
7.8 สรุปเปรียบเทียบกิจการโรงรับจำนำ	7-66

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 8 การสำรวจความพึงพอใจและความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ	
8.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	8-2
8.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการจำหน่าย	8-8
8.3 ความพึงพอใจในการใช้บริการเกี่ยวกับการจำหน่าย	8-17
8.4 สิ่งที่ต้องการให้ปรับปรุง	8-27
8.5 จุดเด่นของการให้บริการ	8-30
8.6 ความเห็น ข้อเสนอแนะ และสิ่งที่ควรปรับปรุง	8-31
8.7 สรุปผลการศึกษา	8-33
8.8 สรุปและข้อเสนอแนะ	8-38
 บทที่ 9 แนวทางการพัฒนากิจการโรงรับจำนำและสถานนันทนาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	
9.1 สรุปผลการศึกษาวิจัย	9-2
9.2 ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา	9-22
9.3 สรุปและเสนอแนะ	9-43
9.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัยที่จะดำเนินการต่อไป	9-44

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 2-1 จำนวนโรงรับจำนำจำแนกตามประเภท	2-4
แผนภูมิที่ 2-2 การกระจายตัวของโรงรับจำนำแต่ละประเภท	2-5
แผนภูมิที่ 2-3 โครงสร้างการกำกับดูแลโรงรับจำนำจำแนกตามประเภท	2-6
แผนภูมิที่ 2-4 สัดส่วนส่วนแบ่งตลาดของโรงรับจำนำจำแนกตามประเภท	2-7
แผนภูมิที่ 2-5 จำนวนผู้ใช้บริการโรงรับจำนำ ปี 2548 – 2552	2-8
แผนภูมิที่ 2-6 มูลค่าทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำ ปี 2548 – 2552	2-9
แผนภูมิที่ 2-7 มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนของโรงรับจำนำ ปี 2548 – 2552	2-10
แผนภูมิที่ 2-8 รายได้ดอกเบี้ยรับจำนำของโรงรับจำนำ ปี 2548 – 2552	2-11
แผนภูมิที่ 2-9 รายได้ดอกเบี้ยรับจำนำต่อทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำ ปี 2548-2552	2-12
แผนภูมิที่ 2-10 จำนวนสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2548 – 2552	2-17
แผนภูมิที่ 2-11 โครงสร้างหน่วยงานของเทศบาลที่แสดงสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	2-25
แผนภูมิที่ 2-12 โครงสร้างการบริหารงานของสำนักงาน จ.ส.ท.	2-28
แผนภูมิที่ 2-13 การบริหารงานสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	2-29
แผนภูมิที่ 2-14 โครงสร้างการกำกับดูแลสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	2-32
แผนภูมิที่ 2-15 จำนวนผู้ใช้บริการสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2548 – 2552	2-33
แผนภูมิที่ 2-16 มูลค่าทรัพย์สินจำนำของสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2548 – 2552	2-34
แผนภูมิที่ 2-17 มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนของสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2548 – 2552	2-35
แผนภูมิที่ 2-18 สต็อกทรัพย์สินจำนำของสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2548 – 2552	2-35
แผนภูมิที่ 2-19 ผลการดำเนินงานสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2548 – 2552	2-36
แผนภูมิที่ 2-20 อัตรากำไรต่อรายรับ ปี 2548 – 2552	2-37
แผนภูมิที่ 2-21 อัตราส่วนรายรับต่อค่าใช้จ่าย ปี 2548 – 2552	2-37
แผนภูมิที่ 2-22 อัตรากำไรต่อทรัพย์สินจำนำ ปี 2548 – 2552	2-38
แผนภูมิที่ 2-23 โครงสร้างส่วนราชการกรุงเทพมหานคร	2-42
แผนภูมิที่ 2-24 โครงสร้างการบริหารงานสำนักงานสถานธนาณูปาลกรุงเทพมหานคร (สธก.)	2-44
แผนภูมิที่ 2-25 โครงสร้างการบริหารงานสถานธนาณูปาลกรุงเทพมหานคร	2-45
แผนภูมิที่ 2-26 จำนวนผู้ใช้บริการสถานธนาณูปาลกรุงเทพมหานคร ปี 2548 – 2552	2-47
แผนภูมิที่ 2-27 จำนวนผู้ใช้บริการของสถานธนาณูปาลกรุงเทพมหานครจำแนกตามแต่ละแห่ง	2-47
แผนภูมิที่ 2-28 มูลค่าของทรัพย์สินของสถานธนาณูปาลกรุงเทพมหานคร ปี 2548 – 2552	2-48
แผนภูมิที่ 2-29 ผลการดำเนินงานของสถานธนาณูปาลกรุงเทพมหานคร ปี 2548 – 2552	2-49
แผนภูมิที่ 2-30 โครงสร้างรายรับของสถานธนาณูปาลกรุงเทพมหานคร ปี 2548 – 2552	2-50
แผนภูมิที่ 2-31 อัตรากำไรต่อรายรับของสถานธนาณูปาลกรุงเทพมหานคร ปี 2548 - 2552	2-51
แผนภูมิที่ 2-32 อัตราส่วนรายรับต่อค่าใช้จ่ายของสถานธนาณูปาลกรุงเทพมหานคร ปี 2548 - 2552	2-51
แผนภูมิที่ 2-33 อัตรากำไรต่อทรัพย์สินจำนำของสถานธนาณูปาลกรุงเทพมหานคร ปี 2548 - 2552	2-52
แผนภูมิที่ 2-34 โครงสร้างการกำกับดูแลสถานธนาณูเคราะห์ของสำนักงานธนาณูเคราะห์	2-60
แผนภูมิที่ 2-35 สินทรัพย์รวมของสำนักงานธนาณูเคราะห์ ปี 2548 – 2552	2-62
แผนภูมิที่ 2-36 หนี้สินรวมของสำนักงานธนาณูเคราะห์ ปี 2548 – 2552	2-63
แผนภูมิที่ 2-37 ทุนดำเนินงานของสำนักงานธนาณูเคราะห์ ปี 2548 – 2552	2-64
แผนภูมิที่ 2-38 รายได้ ค่าใช้จ่าย และกำไรสุทธิของสำนักงานธนาณูเคราะห์ ปี 2548 – 2552	2-65
แผนภูมิที่ 2-39 จำนวนประชาชนผู้ใช้บริการสถานธนาณูเคราะห์ ปี 2548 – 2552	2-66

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 2-40 มูลค่าทรัพย์สินจากการดำเนินงานของสถานธนาถุเคราะห์ ปี 2548 – 2552	2-67
แผนภูมิที่ 2-41 โครงสร้างองค์กรของโรงรับจำนำเอกชน ปี 2548 - 2552	2-79
แผนภูมิที่ 2-42 จำนวนผู้ใช้บริการของโรงรับจำนำเอกชน ปี 2548 - 2552	2-81
แผนภูมิที่ 2-43 มูลค่าทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำเอกชน ปี 2548 - 2552	2-82
แผนภูมิที่ 2-44 มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนของโรงรับจำนำเอกชน ปี 2548 - 2552	2-82
แผนภูมิที่ 2-45 มูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำของโรงรับจำนำเอกชน ปี 2548 - 2552	2-83
แผนภูมิที่ 2-46 ดอกเบี้ยที่ได้รับของโรงรับจำนำเอกชน ปี 2548 – 2552	2-84
แผนภูมิที่ 2-47 จำนวนผู้ใช้บริการโรงรับจำนำเอกชนในเขต กทม. ปี 2551	2-85
แผนภูมิที่ 2-48 มูลค่าทรัพย์สินของโรงรับจำนำในเขต กทม. ปี 2551	2-86
แผนภูมิที่ 4-1 การกระจายตัวของสาขาของ People's Bank ในเขตเมืองหลวงโคลัมโบ	4-11
แผนภูมิที่ 4-2 สาขาของ People's Bank และการกระจายตัวของความยากจนของประเทศศรีลังกา	4-12
แผนภูมิที่ 4-3 เงินกู้จากการรับจำนำของ People's Bank	4-21
แผนภูมิที่ 4-4 แสดงโครงสร้างการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์ด้านนโยบาย การพัฒนา	4-77
แผนภูมิที่ 4-5 แสดงโครงสร้างการกำกับดูแลการบริหารงานกิจการสหกรณ์ออมทรัพย์	4-80
แผนภูมิที่ 6-1 โครงสร้างของการบริหารงานสถานธนาถุนาบาลแห่งที่ 1	6-2
แผนภูมิที่ 6-2 จำนวนผู้ใช้บริการสถานธนาถุนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 1 ปี 2548 – 2552	6-5
แผนภูมิที่ 6-3 มูลค่าทรัพย์สินจำนำของสถานธนาถุนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 1 ปี 2548 – 2552	6-6
แผนภูมิที่ 6-4 รายได้ของสถานธนาถุนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 1 ปี 2548 – 2552	6-8
แผนภูมิที่ 6-5 ค่าใช้จ่ายของสถานธนาถุนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 1 ปี 2548 – 2552	6-9
แผนภูมิที่ 6-6 กำไรสุทธิของสถานธนาถุนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 1 ปี 2548 – 2552	6-10
แผนภูมิที่ 6-7 การจัดสรรกำไรของสถานธนาถุนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 1 ปี 2548 – 2552	6-11
แผนภูมิที่ 6-8 งบดุลของสถานธนาถุนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 1 ปี 2548 – 2552	6-12
แผนภูมิที่ 6-9 มูลค่าทรัพย์สินของสถานธนาถุนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 1 ปี 2548 – 2552	6-13
แผนภูมิที่ 6-10 มูลค่าหนี้สินของสถานธนาถุนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 1 ปี 2548 – 2552	6-14
แผนภูมิที่ 6-11 ส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการของสถานธนาถุนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 1 ปี 2548 – 2552	6-15
แผนภูมิที่ 6-12 โครงสร้างของการบริหารงานสถานธนาถุนาบาลแห่งที่ 1	6-18
แผนภูมิที่ 6-13 จำนวนผู้ใช้บริการสถานธนาถุนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548 – 2552	6-21
แผนภูมิที่ 6-14 มูลค่าทรัพย์สินจำนำของสถานธนาถุนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548 – 2552	6-22
แผนภูมิที่ 6-15 รายได้ของสถานธนาถุนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548 – 2552	6-23
แผนภูมิที่ 6-16 ค่าใช้จ่ายของสถานธนาถุนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 1 ปีงบประมาณ 2548 – 2552	6-24

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 6-17 กำไรสุทธิของสถานธนานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548 – 2552	6-25
แผนภูมิที่ 6-18 การจัดสรรกำไรของสถานธนานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548 – 2552	6-26
แผนภูมิที่ 6-19 งบดุลของสถานธนานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548 – 2552	6-27
แผนภูมิที่ 6-20 มูลค่าทรัพย์สินของสถานธนานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548 – 2552	6-27
แผนภูมิที่ 6-21 มูลค่าหนี้สินของสถานธนานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548 – 2552	6-28
แผนภูมิที่ 6-22 ส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการของสถานธนานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548 – 2552	6-29
แผนภูมิที่ 6-23 โครงสร้างพนักงานของสถานธนานุบาล กทม. แห่งที่ 1	6-32
แผนภูมิที่ 6-24 จำนวนผู้ใช้บริการสถานธนานุบาล กทม. แห่งที่ 1 ปี 2548-2552	6-34
แผนภูมิที่ 6-25 มูลค่าทรัพย์สินจำนำ ทรัพย์สินไถ่ถอน สต็อกทรัพย์สินจำนำ และทรัพย์สินหลุดจำนำของ สถานธนานุบาล กทม. แห่งที่ 1 ปี 2548-2552	6-35
แผนภูมิที่ 6-26 รายรับ ค่าใช้จ่าย และกำไรของสถานธนานุบาล กทม. แห่งที่ 1 ปี 2548-2552	6-37
แผนภูมิที่ 6-27 โครงสร้างรายได้ของสถานธนานุบาล กทม. แห่งที่ 1 ปี 2548-2552	6-37
แผนภูมิที่ 6-28 ค่าใช้จ่ายของสถานธนานุบาล กทม. แห่งที่ 1 ปี 2548-2552	6-37
แผนภูมิที่ 6-29 ทรัพย์สินและหนี้สินของสถานธนานุบาล กทม. แห่งที่ 1 ปี 2548-2552	6-39
แผนภูมิที่ 6-30 โครงสร้างของการบริหารงานสถานธนานุบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2	6-41
แผนภูมิที่ 6-31 จำนวนผู้ใช้บริการสถานธนานุบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548 – 2552	6-43
แผนภูมิที่ 6-32 มูลค่าทรัพย์สินจำนำของสถานธนานุบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548 – 2552	6-44
แผนภูมิที่ 6-33 รายได้ของสถานธนานุบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548–2552	6-45
แผนภูมิที่ 6-34 ค่าใช้จ่ายของสถานธนานุบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548–2552	6-46
แผนภูมิที่ 6-35 กำไรสุทธิของสถานธนานุบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548–2552	6-47
แผนภูมิที่ 6-36 งบดุลของสถานธนานุบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548 – 2552	6-48
แผนภูมิที่ 6-37 มูลค่าสินทรัพย์ของสถานธนานุบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548 – 2552	6-49
แผนภูมิที่ 6-38 มูลค่าหนี้สินของสถานธนานุบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548 – 2552	6-49
แผนภูมิที่ 6-39 ส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการของสถานธนานุบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548 – 2552	6-50
แผนภูมิที่ 6-40 แผนปฏิบัติงานของสถานธนานุเคราะห์แห่งที่ 1	6-52
แผนภูมิที่ 6-41 โครงสร้างพนักงานของสถานธนานุเคราะห์แห่งที่ 1	6-54
แผนภูมิที่ 6-42 จำนวนผู้ใช้บริการสถานธนานุเคราะห์แห่งที่ 1 ปี 2548-2552	6-55

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 6-43	มูลค่าทรัพย์สินจำนำ ทรัพย์สินไถ่ถอน ทรัพย์สินหลุดจำนำ และสต็อกทรัพย์สินจำนำของ สถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 1 ปี 2548-2552	6-57
แผนภูมิที่ 6-44	รายได้ ค่าใช้จ่าย และกำไรของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 1 ปี 2548-2552	6-58
แผนภูมิที่ 6-45	ทรัพย์สิน หนี้สินและทุนของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 1 ปี 2548-2552	6-60
แผนภูมิที่ 6-46	โครงสร้างองค์กรของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2	6-62
แผนภูมิที่ 6-47	จำนวนผู้ใช้บริการของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2	6-65
แผนภูมิที่ 6-48	มูลค่าทรัพย์สินจำนำของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2	6-66
แผนภูมิที่ 6-49	ผลการดำเนินงานของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2	6-67
แผนภูมิที่ 6-50	งบดุลของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2	6-68
แผนภูมิที่ 6-51	สินทรัพย์ของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2 ปี 2552	6-68
แผนภูมิที่ 6-52	หนี้สินของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2	6-69
แผนภูมิที่ 6-53	กำไรสะสมของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2	6-69
แผนภูมิที่ 6-54	โครงสร้างองค์กรของโรงรับจำนำเอกชน	6-71
แผนภูมิที่ 6-55	จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำรายเดือนโรงรับจำนำเอกชน	6-72
แผนภูมิที่ 6-56	จำนวนผู้ใช้บริการโรงรับจำนำเอกชน	6-73
แผนภูมิที่ 6-57	จำนวนผู้ไถ่ถอนรายเดือนโรงรับจำนำเอกชน	6-73
แผนภูมิที่ 6-58	มูลค่าการรับจำนำรายเดือนโรงรับจำนำเอกชน	6-75
แผนภูมิที่ 6-59	มูลค่าทรัพย์สินจำนำโรงรับจำนำเอกชน	6-75
แผนภูมิที่ 6-60	มูลค่าการไถ่ถอนรายเดือนโรงรับจำนำเอกชน	6-76
แผนภูมิที่ 6-61	มูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำโรงรับจำนำเอกชน	6-77
แผนภูมิที่ 6-62	ผลการดำเนินงานของโรงรับจำนำเอกชน	6-77
แผนภูมิที่ 6-63	ดอกเบี้ยรับจำนำรายปีโรงรับจำนำเอกชน	6-78
แผนภูมิที่ 6-64	ดอกเบี้ยรับจำนำรายเดือนโรงรับจำนำเอกชน	6-78
แผนภูมิที่ 6-65	ค่าใช้จ่ายรวมโรงรับจำนำเอกชน	6-79
แผนภูมิที่ 6-66	ค่าใช้จ่ายในการขายและบริการโรงรับจำนำเอกชน	6-79
แผนภูมิที่ 6-67	งบดุลของโรงรับจำนำเอกชน	6-79
แผนภูมิที่ 6-68	สินทรัพย์ของโรงรับจำนำเอกชน	6-80
แผนภูมิที่ 6-69	สัดส่วนสินทรัพย์ของโรงรับจำนำเอกชน	6-80
แผนภูมิที่ 6-70	หนี้สินของโรงรับจำนำเอกชน	6-81
แผนภูมิที่ 6-71	สัดส่วนหนี้สินของโรงรับจำนำเอกชน	6-81
แผนภูมิที่ 6-72	ส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน	6-81
แผนภูมิที่ 7-1	แสดงการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานธนาณูบาล ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1	7-3
แผนภูมิที่ 7-2	แสดงการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานธนาณูบาล ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2	7-13
แผนภูมิที่ 7-3	การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 1	7-21
แผนภูมิที่ 7-4	แสดงการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานธนาณูบาล กรุงเทพมหานครแห่งที่ 2	7-32

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 7-5 การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานธนานุเคราะห์แห่งที่ 1	7-40
แผนภูมิที่ 7-6 การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานธนานุเคราะห์แห่งที่ 2	7-50
แผนภูมิที่ 7-7 การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของโรงรับจำนำเอกชน	7-59
แผนภูมิที่ 8-1 แสดงเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม	8-2
แผนภูมิที่ 8-2 แสดงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม	8-3
แผนภูมิที่ 8-3 แสดงสถานภาพการสมรสของผู้ตอบแบบสอบถาม	8-4
แผนภูมิที่ 8-4 แสดงวุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม	8-5
แผนภูมิที่ 8-5 แสดงอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม	8-6
แผนภูมิที่ 8-6 แสดงรายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม	8-7
แผนภูมิที่ 8-7 แสดงภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายรายเดือนของสมาชิกในครอบครัว	8-7
แผนภูมิที่ 8-8 แสดงจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ	8-8
แผนภูมิที่ 8-9 แสดงบทบาทของโรงรับจำนำในปัจจุบัน	8-9
แผนภูมิที่ 8-10 แสดงสถานที่เคยใช้บริการ	8-10
แผนภูมิที่ 8-11 แสดงสถานที่ใช้บริการมากที่สุด	8-11
แผนภูมิที่ 8-12 แสดงจำนวนครั้งที่ใช้บริการต่อปี	8-12
แผนภูมิที่ 8-13 แสดงความถี่ในการใช้บริการต่อเดือน	8-13
แผนภูมิที่ 8-14 แสดงเหตุผลที่ตัดสินใจเลือกใช้บริการ	8-14
แผนภูมิที่ 8-15 แสดงการใช้ประโยชน์เงินที่ได้รับจากการจำนำ	8-15
แผนภูมิที่ 8-16 แสดงช่วงเวลาที่ใช้บริการ	8-16
แผนภูมิที่ 8-17 แสดงสิ่งของที่นำมาจำนำ	8-16
แผนภูมิที่ 8-18 แสดงเวลาที่ไถ่ถอน	8-17
แผนภูมิที่ 8-19 แสดงความพึงพอใจการใช้บริการเกี่ยวกับการจำนำโดยรวม	8-18
แผนภูมิที่ 8-20 แสดงความพึงพอใจโดยรวมจำแนกรายด้าน	8-19
แผนภูมิที่ 8-21 แสดงความพึงพอใจด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่จำแนกตามข้อย่อย	8-21
แผนภูมิที่ 8-22 แสดงความพึงพอใจด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการจำแนกตามข้อย่อย	8-22
แผนภูมิที่ 8-23 แสดงความพึงพอใจด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกจำแนกตามข้อย่อย	8-23
แผนภูมิที่ 8-24 แสดงความพึงพอใจด้านการจำนำจำแนกตามข้อย่อย	8-24
แผนภูมิที่ 8-25 แสดงความพึงพอใจด้านการไถ่ถอนจำแนกตามข้อย่อย	8-25
แผนภูมิที่ 8-26 แสดงความพึงพอใจด้านการซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำจำแนกตามข้อย่อย	8-26
แผนภูมิที่ 8-27 แสดงความพึงพอใจด้านประมูลทรัพย์สินหลุดจำนำจำแนกตามข้อย่อย	8-27
แผนภูมิที่ 8-28 แสดงสิ่งที่ต้องการให้ปรับปรุงด้านการบริการ	8-28
แผนภูมิที่ 8-29 แสดงสิ่งที่ต้องการให้ปรับปรุงด้านสถานที่	8-29
แผนภูมิที่ 8-30 แสดงสิ่งที่ต้องการให้ปรับปรุงด้านอุปกรณ์และเครื่องมือ	8-30
แผนภูมิที่ 8-31 แสดงจุดเด่นของการให้บริการ	8-31
แผนภูมิที่ 8-32 แสดงความเห็น ข้อเสนอแนะ และสิ่งที่ควรปรับปรุง	8-32

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1-1 เปรียบเทียบโรงรับจำนำของเอกชนและของภาครัฐ	1-1
ตารางที่ 2-1 สถิติการรับจำนำและการไถ่ถอนสถานธนาณูปาลเทศบาลนครเชียงใหม่ ปี 2548 – 2550	2-15
ตารางที่ 2-2 สถิติการรับจำนำและไถ่ถอนสถานธนาณูปาลเทศบาลนครหาดใหญ่ ปี 2546 – 2552	2-16
ตารางที่ 2-3 สถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามขนาด	2-18
ตารางที่ 2-4 สถานธนาณูปาลของกรุงเทพมหานคร	2-39
ตารางที่ 2-5 การกระจายตัวของสถานธนาณูเคราะห์	2-55
ตารางที่ 2-6 ความสามารถในการทำกำไรของสถานธนาณูเคราะห์ ปี 2548 – 2552	2-68
ตารางที่ 2-7 สภาพคล่องของสถานธนาณูเคราะห์ ปี 2548 – 2552	2-69
ตารางที่ 2-8 ความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ของสถานธนาณูเคราะห์ ปี 2548 – 2552	2-70
ตารางที่ 2-9 โรงรับจำนำเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครปี 2551	2-74
ตารางที่ 2-10 เปรียบเทียบความสามารถในการหารายได้ของโรงรับจำนำในเขต กทม. ปี 2551	2-86
ตารางที่ 4-1 จุดเริ่มต้นของการรับจำนำในทวีปเอเชีย	4-2
ตารางที่ 4-2 สิทธิการเป็นเจ้าของกิจการโรงรับจำนำในทวีปเอเชีย	4-4
ตารางที่ 4-3 อัตราดอกเบี้ยของโรงรับจำนำในทวีปเอเชีย	4-5
ตารางที่ 4-4 จำนวนโรงรับจำนำที่จดทะเบียนในทวีปเอเชีย	4-5
ตารางที่ 4-5 หน่วยงานกำกับดูแลโรงรับจำนำในทวีปเอเชีย	4-6
ตารางที่ 4-6 ทรัพย์สินจำนำทั่วไปในเอเชีย	4-7
ตารางที่ 4-7 วงเงินจำนำสูงสุดของโรงรับจำนำในเอเชีย	4-8
ตารางที่ 4-8 การกระจายตัวของสาขาและศูนย์ PSC ของ People's Bank	4-11
ตารางที่ 4-9 เพดานเงินกู้จากการรับจำนำต่อคนของ People's Bank	4-20
ตารางที่ 4-10 สัดส่วนเงินกู้จากการรับจำนำต่อเงินให้กู้ทั้งหมดของ People's Bank	4-21
ตารางที่ 4-11 จำนวนโรงรับจำนำในประเทศฟิลิปปินส์ระหว่างปี ค.ศ.1995 -2010	4-23
ตารางที่ 4-12 โครงการรับจำนำแบบ ar-rahnu และ ar-zahab ของธนาคารรัคยัต ปี ค.ศ. 2009	4-33
ตารางที่ 4-13 เปรียบเทียบการรับจำนำทั่วไป และการรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลามในประเทศมาเลเซีย	4-34
ตารางที่ 4-14 ค่าธรรมเนียมของโรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลามของประเทศมาเลเซีย ปี ค.ศ. 1997	4-34
ตารางที่ 4-15 ค่าธรรมเนียมของโรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลามของประเทศมาเลเซีย ปี ค.ศ. 2008	4-35
ตารางที่ 4-16 เปรียบเทียบความต้องการของผู้รับจำนำระหว่างโรงรับจำนำแบบดั้งเดิมและโรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลามในประเทศมาเลเซีย	4-36
ตารางที่ 4-17 การกระจายตัวของโรงรับจำนำในประเทศมาเลเซีย	4-39
ตารางที่ 4-18 การกระจายเงินกู้ของ Perum Pegadaian แยกตามขนาดของเงินกู้ ปี ค.ศ. 2001	4-46
ตารางที่ 4-19 จำนวนโรงรับจำนำของ Perum Pegadaian ปี ค.ศ. 2005 – 2009	4-47
ตารางที่ 4-20 การกระจายตัวของโรงรับจำนำ Perum Pegadaian ปี ค.ศ. 2009	4-47
ตารางที่ 4-21 หลักเกณฑ์การรับจำนำแบบปกติของ Perum Pegadaian	4-49
ตารางที่ 4-22 หลักเกณฑ์การรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลามของ Perum Pegadaian	4-49
ตารางที่ 4-23 มูลค่าการรับจำนำแบบปกติของ Perum Pegadaian ในช่วงปี ค.ศ. 2005 – 2009	4-50
ตารางที่ 4-24 มูลค่ารับจำนำตามหลักศาสนาอิสลามของ Perum Pegadaian ในช่วงปี ค.ศ. 2005–2009	4-51
ตารางที่ 4-25 มูลค่าสต็อกทรัพย์สินจำนำแบบปกติของ Perum Pegadaian ในช่วงปี ค.ศ. 2005–2009	4-51
ตารางที่ 4-26 จำนวนและอาชีพของผู้ใช้บริการรับจำนำแบบปกติของ Perum Pegadaian ในช่วงปี ค.ศ. 2005 – 2009	4-52

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4-27 จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำตามหลักศาสนาอิสลามของ Perum Pegadaian ในช่วงปี ค.ศ. 2005 – 2009	4-52
ตารางที่ 4-28 จำนวนทรัพย์สินจำนำสะสมจากการรับจำนำปกติของ Perum Pegadaian ในช่วงปี ค.ศ. 2005 – 2009	4-53
ตารางที่ 4-29 จำนวนทรัพย์สินจำนำสะสมจากการรับจำนำอิสลามของ Perum Pegadaian ในช่วงปี ค.ศ. 2005 – 2009	4-53
ตารางที่ 4-30 รายได้จากดอกเบี้ยรับจำนำในการรับจำนำแบบปกติของ Perum Pegadaian ในช่วงปี ค.ศ. 2005 – 2009	4-54
ตารางที่ 4-31 รายได้จากค่าธรรมเนียมจากการรับจำนำตามหลักศาสนาอิสลามของ Perum Pegadaian ในช่วงปี ค.ศ. 2005–2009	4-55
ตารางที่ 4-32 อัตราส่วนเงินกองทุนทั้งสิ้น และเงินกองทุนชั้นที่ 1 ต่อสินทรัพย์เสี่ยง ของสถาบันการเงินแต่ละประเภท	4-66
ตารางที่ 6-1 จำนวนผู้ใช้บริการสถานธนาณูปการ กทม. แห่งที่ 1 และปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ	6-33
ตารางที่ 6-2 อัตราการขยายตัวของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอน มูลค่าสต็อกทรัพย์สินจำนำ และมูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำของสถานธนาณูปการ กทม. แห่งที่ 1 ปี 2548-2552	6-36
ตารางที่ 6-3 อัตราการขยายตัวของรายรับ ค่าใช้จ่าย และกำไรสุทธิของสถานธนาณูปการ กทม. แห่งที่ 1 ปี 2548-2552	6-38
ตารางที่ 6-4 อัตราการขยายตัวของทรัพย์สิน และหนี้สินของสถานธนาณูปการ กทม. แห่งที่ 1 ปี 2548-2552	6-39
ตารางที่ 6-5 จำนวนผู้ใช้บริการสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 1 และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ	6-55
ตารางที่ 6-6 อัตราการขยายตัวของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอน มูลค่าสต็อกทรัพย์สินจำนำ และมูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 1 ปี 2548-2552	6-57
ตารางที่ 6-7 อัตราการขยายตัวของรายรับ ค่าใช้จ่าย และกำไรสุทธิของสถานธนาณูเคราะห์ กรณีศึกษาแห่งที่ 1 ปี 2548-2552	6-59
ตารางที่ 6-8 อัตราการขยายตัวของทรัพย์สิน และหนี้สินของสถานธนาณูเคราะห์ แห่งที่ 1 ปี 2548-2552	6-60
ตารางที่ 6-9 จำนวนผู้ใช้บริการของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2	6-64
ตารางที่ 6-10 มูลค่าทรัพย์สินจำนำของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2	6-65
ตารางที่ 6-11 ผลการดำเนินงานของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2	6-67
ตารางที่ 6-12 จำนวนผู้ใช้บริการโรงรับจำนำเอกชน	6-73
ตารางที่ 6-13 มูลค่าทรัพย์สินจำนำโรงรับจำนำเอกชน	6-75
ตารางที่ 6-14 แสดงผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการรับจำนำ	6-83
ตารางที่ 6-15 แสดงผลการดำเนินกิจการจากงบกำไร/ขาดทุน	6-84
ตารางที่ 6-16 แสดงผลการดำเนินกิจการจากงบดุล	6-85
ตารางที่ 6-17 แสดงปัญหาอุปสรรคของการดำเนินกิจการโรงรับจำนำแต่ละประเภท	6-86

สารบัญตาราง

[illegible]

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 7-29 แสดงข้อมูลความเพียงพอเงินทุนต่อความเสี่ยงของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 1	7-42
ตารางที่ 7-30 แสดงข้อมูลคุณภาพของทรัพย์สินของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 1	7-43
ตารางที่ 7-31 แสดงข้อมูลขีดความสามารถในการบริหารของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 1	7-44
ตารางที่ 7-32 แสดงข้อมูลการทำกำไรของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 1	7-45
ตารางที่ 7-33 ข้อมูลสภาพคล่องและอัตราส่วน สถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 1	7-46
ตารางที่ 7-34 จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ สถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 1	7-47
ตารางที่ 7-34 แสดงความสามารถของลูกหนี้ในการไถ่ถอนทรัพย์สินรับจำนำของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 1	7-48
ตารางที่ 7-35 แสดงข้อมูลความเพียงพอเงินทุนต่อความเสี่ยงของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2	7-51
ตารางที่ 7-36 แสดงข้อมูลคุณภาพของสินทรัพย์ของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2	7-52
ตารางที่ 7-37 แสดงข้อมูลขีดความสามารถในการบริหารของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2	7-53
ตารางที่ 7-38 แสดงข้อมูลการทำกำไรของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2	7-54
ตารางที่ 7-39 แสดงข้อมูลสภาพคล่องของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2	7-55
ตารางที่ 7-40 จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ ของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2	7-56
ตารางที่ 7-41 แสดงความสามารถของลูกหนี้ในการไถ่ถอนทรัพย์สินรับจำนำของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2	7-57
ตารางที่ 7-42 แสดงข้อมูลความเพียงพอเงินทุนต่อความเสี่ยงของโรงรับจำนำเอกชน	7-60
ตารางที่ 7-43 แสดงข้อมูลคุณภาพของสินทรัพย์ของโรงรับจำนำเอกชน	7-61
ตารางที่ 7-44 แสดงข้อมูลขีดความสามารถในการบริหารของโรงรับจำนำเอกชน	7-62
ตารางที่ 7-45 แสดงข้อมูลการทำกำไรของโรงรับจำนำเอกชน	7-63
ตารางที่ 7-46 แสดงข้อมูลสภาพคล่องและอัตราส่วนของโรงรับจำนำเอกชน	7-64
ตารางที่ 7-47 จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ ของโรงรับจำนำเอกชน	7-65
ตารางที่ 7-48 แสดงความสามารถของลูกหนี้ในการไถ่ถอนทรัพย์สินรับจำนำของโรงรับจำนำเอกชน	7-66
ตารางที่ 7-49 การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลแยกตามประเภทของโรงรับจำนำ	7-67
ตารางที่ 7-50 แสดงข้อมูลความเพียงพอเงินทุนต่อความเสี่ยง	7-68
ตารางที่ 7-51 ข้อมูลคุณภาพของสินทรัพย์	7-69
ตารางที่ 7-52 ความสามารถในการบริหาร	7-69
ตารางที่ 7-53 ข้อมูลการทำกำไร	7-70
ตารางที่ 7-54 ข้อมูลสภาพคล่อง	7-70
ตารางที่ 7-55 ความสามารถของลูกหนี้ในการไถ่ถอนทรัพย์สินรับจำนำ	7-71
ตารางที่ 9-1 เปรียบเทียบอัตราส่วนทรัพย์สินหลุดจำนำของโรงรับจำนำประเภทต่าง ๆ	9-3
ตารางที่ 9-2 การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของกิจการโรงรับจำนำแต่ละประเภท	9-8
ตารางที่ 9-3 การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของกิจการโรงรับจำนำแต่ละประเภท	9-13
ตารางที่ 9-4 สรุปแนวทางการพัฒนารัฐกิจโรงรับจำนำและสถานธนาณูบาล อปท.	9-40

บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในการบริหารจัดการสถานธนาณูบาล เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงทางการเงินของประชาชน” โดยมีเหตุผลความจำเป็นในการศึกษาวิจัยคือ ปัจจุบันโรงรับจำนำถือได้ว่าเป็นแหล่งเงินทุนที่ให้บริการแก่ผู้มีรายได้น้อย หรือผู้ที่มีปัญหาขาดเงินทุนหมุนเวียน ที่มีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่การพัฒนากิจการโรงรับจำนำค่อนข้างจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานธนาณูบาล ประกอบกับการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้มีน้อยมาก จึงเป็นที่มาของการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อศึกษาสถานภาพของโรงรับจำนำในปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร ระเบียบ กฎหมาย กฎเกณฑ์ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องเหมาะสมกับสถานะปัจจุบันหรือไม่ และอปท. ควรดำเนินกิจการสถานธนาณูบาลหรือไม่ หากเอกชนทำได้ดีกว่า โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงสถานภาพการดำเนินงานของกิจการโรงรับจำนำของไทยทุกประเภท ศึกษาระเบียบ กฎหมาย กฎเกณฑ์ และข้อบังคับ รวมทั้งวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องและปัญหาอุปสรรค ศึกษาแนวคิดหรือทฤษฎีในการบริหารจัดการ และระบบการกำกับดูแล ศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินกิจการโรงรับจำนำทุกประเภทเป็นกรณีศึกษา และศึกษาหาแนวทางในการปรับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินกิจการสถานธนาณูบาล ซึ่งในการวิจัยได้ศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ สัมภาษณ์ และออกแบบสอบถามเพื่อสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงรับจำนำที่เป็นกรณีศึกษาทุกประเภท 7 แห่ง เพื่อศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการของโรงรับจำนำ

ผลการศึกษาสถานภาพของกิจการโรงรับจำนำพบว่า ปัจจุบันโรงรับจำนำมีจำนวนทั้งหมด 554 แห่ง¹ ดำเนินการโดยเอกชนคิดเป็นร้อยละ 52 และดำเนินการโดยรัฐคิดเป็นร้อยละ 48 แยกเป็นสถานธนาณูบาลของ อปท. ร้อยละ 39 สถานธนาณูเคราะห์ร้อยละ 6 และสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครร้อยละ 3 สำหรับการกระจายตัวของโรงรับจำนำ นั้นพบว่า สถานธนาณูบาลของ อปท. อยู่ในต่างจังหวัด สถานธนาณูบาลของ กทม. อยู่ใน กทม. สถานธนาณูเคราะห์ส่วนใหญ่อยู่ใน กทม. อยู่ในปริมณฑลและต่างจังหวัดเล็กน้อย และโรงรับจำนำเอกชนส่วนใหญ่อยู่ใน กทม. โดยมีจำนวนผู้ใช้บริการ 11.07 ล้านราย ในปี 2552 เพิ่มขึ้นจากในปี 2548 ร้อยละ 27.2 ทั้งนี้ การดำเนินกิจการโรงรับจำนำทุกประเภทต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ซึ่งได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติครั้งหลังสุด เมื่อ พ.ศ. 2534 หรือ เมื่อ 20 ปีมาแล้ว จึงทำให้กฎหมายมีความล้าสมัยและไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เช่น วงเงินรับจำนำ ขั้นตอนการขออนุญาตจัดตั้ง และองค์ประกอบของคณะกรรมการ นอกจากนี้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎเกณฑ์ และหลักปฏิบัติของหน่วยงานกำกับกิจการโรงรับจำนำแต่ละประเภท มีความแตกต่างกันออกไป ซึ่งบางประเด็นส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันของสถานธนาณูบาล กับโรงรับจำนำประเภทอื่น เช่น อัตราการรับจำนำ แหล่งเงินทุน การกู้เงิน การจัดสรรกำไร และการประเมินผลการดำเนินงาน เป็นต้น

จากการศึกษาระบบการบริหารจัดการและเงินทุนพบว่า โรงรับจำนำทุกประเภทบริหารจัดการเงินทุนจากส่วนกลางทั้งสิ้น ระเบียบ ข้อบังคับ และการจัดหาเงินทุนมีความแตกต่างกันไม่มากนัก อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมิได้มีข้อกำหนดว่า การเริ่มจัดตั้งต้องมีเงินทุนสำรองเท่าใด เนื่องจากเหตุผลแรกเริ่มของการจัดตั้งมุ่งป้องกันปัญหาการรับซื้อของโจร ทรัพย์สินจำนำจึงมีมูลค่าน้อย แต่ปัจจุบันทรัพย์สินจำนำมีมูลค่าสูงขึ้นมาก โรงรับจำนำแต่ละประเภทจึงใช้วิธีกู้ยืมเงินจากภายนอก ด้านการกำกับดูแลและการสนับสนุนพบว่า โรงรับจำนำเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทางการเงินแก่ประชาชน ดังนั้นโรงรับจำนำทุกประเภทจึงควรได้รับการพิจารณาจัดเป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่ง ซึ่งการกำกับดูแลโรงรับจำนำในปัจจุบันมีหลายหน่วยงาน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทโรงรับจำนำ และมีการกำกับดูแลโดยสำนักงาน

¹ ข้อมูลสถิติของกรมการปกครองพบว่า ในปี 2552 (ข้อมูล ณ ตุลาคม 2552)

ส่วนกลาง ทำให้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และการบริหารจัดการมีความแตกต่างกัน อีกทั้งไม่มีหน่วยงานใดทำหน้าที่พัฒนา
กิจการโรงรับจำนำในภาพรวม

ในการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินกิจการโรงรับจำนำ ซึ่งผลการศึกษาวิเคราะห์หาจุดแข็ง-จุดอ่อน
ของโรงรับจำนำพบว่า โรงรับจำนำของรัฐมีจุดแข็ง คือ สามารถช่วยเหลือประชาชนที่มีปัญหาทางการเงิน ให้สามารถ
เข้าถึงแหล่งเงินทุนต้นทุนต่ำ ได้ง่าย สะดวก และรวดเร็วกว่าสถาบันการเงินประเภทอื่น ขณะที่จุดอ่อน คือ การบริหาร
จัดการที่ขาดความคล่องตัว อปท.ไม่สามารถเข้าไปบริหารจัดการสถานธนาณูบาลได้อย่างเต็มที่ แม้ว่าจะเป็นเจ้าของ
กิจการก็ตาม ซึ่งตรงกันข้ามกับโรงรับจำนำของเอกชนที่มีความคล่องตัวสูง เนื่องจากเจ้าของกิจการมีอำนาจในการ
บริหารจัดการเต็มที่ อย่างไรก็ตาม โรงรับจำนำของรัฐยังคงมีความจำเป็นอย่างมากในการช่วยเหลือประชาชนระดับราก
หญ้า ให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนด้วยต้นทุนที่ต่ำ โดยคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าที่กำหนดในกฎหมาย ในขณะที่โรงรับ
จำนำเอกชนคิดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดตามที่กฎหมายกำหนด

ผลการศึกษาประสบการณ์ของโรงรับจำนำต่างประเทศ 9 ประเทศ ได้แก่ จีน ฮองกง ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ไต้หวัน ศรี
ลังกา อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย โดยศึกษาเจาะลึก 4 ประเทศ ได้แก่ ศรีลังกา ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และ
อินโดนีเซีย พบว่า โรงรับจำนำในประเทศจีน อินโดนีเซีย ไต้หวัน ศรีลังกา และมาเลเซีย ดำเนินการโดยภาครัฐและ
ภาคเอกชน เช่นเดียวกับโรงรับจำนำของไทย หากเปรียบเทียบ อัตราดอกเบี้ย จะพบว่า ไทยคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำที่สุดไม่
เกินร้อยละ 1.25 ต่อเดือน (อัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่กำหนดในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505) แต่ในทางปฏิบัติโรง
รับจำนำของรัฐคิดอัตราดอกเบี้ยเพียงร้อยละ 0.5 รองลงมาคือสิงคโปร์ที่คิดอัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 1.5 ต่อเดือน
ประเทศที่คิดอัตราดอกเบี้ยสูง ได้แก่ ไต้หวัน และญี่ปุ่น ซึ่งคิดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดไม่เกินร้อยละ 9 และ 8 ต่อเดือน
ตามลำดับ อัตรามูลค่างานรับจำนำของโรงรับจำนำในต่างประเทศแตกต่างกัน ตามประเภทของสินทรัพย์ โรงรับจำนำใน
มาเลเซียและอินโดนีเซียส่วนหนึ่งเป็นโรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลาม คิดอัตราดอกเบี้ยต่ำมากและรับจำนำเฉพาะ
สินทรัพย์ประเภททองคำเท่านั้น สำหรับไทยยังไม่มีโรงรับจำนำลักษณะนี้ ส่วนโรงรับจำนำของฟิลิปปินส์มีจุดเด่นคือ มี
จำนวนโรงรับจำนำเพิ่มขึ้นมาก เนื่องจากมีการกำหนดทุนจัดตั้งโรงรับจำนำไว้ต่ำและมีอัตราดอกเบี้ยรับจำนำสูง แม้ว่าจะ
ไม่ได้มีการกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยไว้ในกฎหมายโรงรับจำนำ แต่ต้องปฏิบัติตาม “กฎหมายควบคุมอัตราดอกเบี้ย”
เช่นเดียวกับธุรกิจการเงินประเภทอื่น รวมทั้งมีธนาคารกลางกำกับดูแลสถาบันการเงินทั้งระบบ ทำให้หลักเกณฑ์
กฎระเบียบ และบทลงโทษมีความชัดเจนและสอดคล้องกัน

จากการศึกษาผลการดำเนินงานของโรงรับจำนำที่เป็นกรณีศึกษาทุกประเภท พบว่า โรงรับจำนำของรัฐ มีความ
จำเป็นที่จะต้องดำเนินการต่อไป พิจารณาได้จากสัดส่วนทรัพย์สินมูลค่าจำนำต่อทรัพย์สินจำนำของเอกชนสูงกว่าของรัฐ และสูง
กว่าสถานธนาณูบาลถึง 3 เท่า แสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้บริการของสถานธนาณูบาลมีความสามารถในการชำระหนี้สูงกว่าของ
เอกชน เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยการรับจำนำของสถานธนาณูบาลต่ำกว่าเพียงร้อยละ 0.5 ในขณะที่โรงรับจำนำเอกชนคิด
อัตราสูงสุดตามเพดานที่กำหนดในกฎหมายร้อยละ 1.25 ทำให้ต้นทุนในการกู้เงินของผู้ใช้บริการของสถานธนาณูบาลต่ำ
กว่า จึงมีผลให้ความสามารถในการชำระหนี้สูงกว่า สถานธนาณูบาลจึงเป็นแหล่งเงินทุนต้นทุนต่ำ ที่ประชาชนเข้าถึงได้
ง่าย สะดวก และรวดเร็ว ทั้งนี้ การดำเนินงานของสถานธนาณูบาลของอปท. ไม่ได้หวังผลกำไรอย่างเดียว แต่มุ่งในการให้
ความช่วยเหลือแก่ประชาชน แม้ว่าในปัจจุบัน อปท. ยังไม่สามารถบริหารจัดการสถานธนาณูบาลได้อย่างเต็มที่ แต่หาก
ปล่อยให้โรงรับจำนำของเอกชนดำเนินการโดยลำพังแล้ว ประชาชนอาจจะต้องแบกรับภาระดอกเบี้ยเงินกู้ที่สูงขึ้น ดังนั้น
สถานธนาณูบาลของ อปท. จึงควรดำเนินการต่อไป เพื่อเป็นทางเลือกของประชาชนในยามฉุกเฉินหรือจำเป็น และเพื่อ
การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงทางการเงินของประชาชนต่อไป

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้นักวิจัยได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนากิจการโรงรับจำนำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานธนา
ณูบาลของ อปท. ทั้งหมด 3 ด้าน คือ

(1) การปรับบทบาทของผู้กำกับ (Regulator) ของกิจการโรงรับจำนำและสถานธนาณูบาล อปท. ควรมีการแก้ไขพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 เพื่อทบทวนอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่กำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำ โดยเพิ่มบทบาทของกระทรวงการคลัง ในการพัฒนาธุรกิจโรงรับจำนำ เพื่อให้เป็นแหล่งเงินทุนที่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนผู้ด้อยโอกาสได้มากขึ้น และควรมีการพัฒนากระบวนการกำกับดูแลและบริหารจัดการโรงรับจำนำ ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาธุรกิจโรงรับจำนำ โดยควรมีการปรับเปลี่ยนชื่อ “คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำ” เป็น “คณะกรรมการกำกับและพัฒนากิจการโรงรับจำนำ” และเพิ่มองค์ประกอบของคณะกรรมการ โดยให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน ควรลดขั้นตอนการขออนุญาตจัดตั้ง และการเพิ่มวงเงินรับจำนำ ปรับหลักเกณฑ์การกำกับของสำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.) ให้สถานธนาณูบาลของ อปท. สามารถเปิดดำเนินการได้ ตามความต้องการของผู้ใช้บริการ ลดขนาดของพื้นที่ของอาคารและห้องมั่นคง เพิ่มอัตราการรับจำนำทรัพย์สินให้สูงขึ้น ให้อปท. สามารถปรับลดอัตราดอกเบี้ยได้ โดยไม่ต้องตกลงกับ จ.ส.ท. ก่อน และควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการรับความเสี่ยงจากการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำที่เหมาะสม ไม่สร้างภาระกับผู้จัดการมากเกินไป แต่ก็ยังคงป้องกันการทุจริตของผู้จัดการได้ นอกจากนี้ควรเพิ่มบทบาทของ อปท. ในการตรวจสอบผลการดำเนินงานของสถานธนาณูบาล และให้ จ.ส.ท. ปรับบทบาทเป็นเพียงหน่วยงานสนับสนุนด้านวิชาการ ที่ให้คำปรึกษาแนะนำ และจัดฝึกอบรมให้แก่พนักงานของสถานธนาณูบาล เพื่อส่งเสริมความเชี่ยวชาญ และทักษะความรู้ให้พนักงาน รวมถึงรู้เท่าทันมิจฉาชีพ

(2) การปรับบทบาทของ อปท.ในฐานะเจ้าของ(Owner) สถานธนาณูบาล ควรเพิ่มบทบาทของ อปท. ให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานธนาณูบาลมากขึ้น โดยควรอนุญาตให้จัดตั้งคณะกรรมการบริหารกิจการสถานธนาณูบาลของ อปท. เอง เพื่อกำหนดนโยบาย และบริหารสถานธนาณูบาล เพื่อให้ อปท. มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของสถานธนาณูบาลมากขึ้น และที่สำคัญให้ อปท. สามารถบริหารงานด้านบุคลากรได้ทั้งหมด เช่น คัดเลือกบุคลากรได้เองทุกตำแหน่ง มีอำนาจในการจัดหาเงินทุนและการกู้ยืมเงินให้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารกิจการสถานธนาณูบาลที่จัดตั้งขึ้น ควรปรับสัดส่วนการจัดสรรกำไรใหม่ให้เป็นเงินทุนหมุนเวียนของกิจการเพิ่มขึ้น เช่น จากร้อยละ 55 ตามที่กำหนดอยู่ในปัจจุบันเป็นร้อยละ 60 โดยการยกเลิกการจัดสรรกำไรให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด นายกเทศมนตรี ปลัดจังหวัด และจ.ส.ท.ที่มีสัดส่วนถึงร้อยละ 5 การจัดสรรเงินปันผลควรให้แก่เจ้าของหรืออปท.และพนักงานสถานธนาณูบาลเท่านั้น ส่วนหน่วยงานและบุคคลภายนอกควรจ่ายเป็นค่าตอบแทนการให้บริการหรือค่าเบี้ยประชุม และเห็นควรให้มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติงาน และแผนการบริหารความเสี่ยง การประเมินผลการดำเนินงานและผลการบริหารงานของสถานธนาณูบาลโดยหน่วยงานที่มีมาตรฐาน เช่น บริษัท ทริส คอร์ปอเรชั่น จำกัด รวมทั้งเห็นควรให้ อปท. มีบทบาทในการวางแผนนโยบายการดำเนินงานและการให้บริการเพิ่มขึ้น เช่น การปรับลดอัตราดอกเบี้ย ขยายเวลาให้บริการ ขยายสาขาเพิ่มขึ้น ปรับปรุงสถานที่ และเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก

(3) การปรับบทบาทของผู้ปฏิบัติงาน (Operator) ของสถานธนาณูบาล ควรเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารและการดำเนินงานขององค์กร โดยควรลดสัดส่วนความเสี่ยงและความรับผิดชอบของผู้จัดการ ที่ต้องรับภาระการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำไม่ได้ จากเดิมที่จะต้องรับภาระทั้งหมดเหลือเพียงรับผิดชอบบางส่วน และเพิ่มแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานสถานธนาณูบาล ซึ่งเป็นเทศพาณิชย์ของ อปท. โดยให้ค่าตอบแทนหรือสวัสดิการที่เหมาะสม สนับสนุนสถานธนาณูบาลให้มีเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการประเมินมูลค่าทรัพย์สินที่ทันสมัย เพื่อลดความเสี่ยงจากการประเมินทรัพย์สินผิดพลาด และให้ จ.ส.ท. ซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับ และสถานธนาณูบาล ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานประสานงานกันอย่างใกล้ชิด โดยกำหนดให้มีการรับฟังความเห็นของผู้ปฏิบัติงานก่อนการกำหนดกฎเกณฑ์ ระเบียบ หรือข้อบังคับ รวมทั้งเสนอให้สถานธนาณูบาลจัดสถานที่ให้บริการ ที่มีความสะอาด เป็นระเบียบ และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการ เช่น ที่นั่งพักรอสำหรับผู้มารับบริการ น้ำดื่มสะอาด ห้องน้ำสะอาด โทรศัพท์สาธารณะ และมีที่จอดรถอย่างเพียงพอ

กล่าวโดยสรุป ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาบริการโรงรับจำนำทั้งระบบ และสถานธนาณบาล อปท. สามารถแบ่งออกได้ 2 ด้าน คือ

(1) ด้านนโยบาย รัฐบาลควรพัฒนากฎหมายให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน พร้อมกับทบทวนบทบาทของหน่วยงานกำกับดูแลโรงรับจำนำทั้งระบบ และกระจายอำนาจหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานธนาณบาลของ อปท. ให้ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินกิจการเอง โดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานสนับสนุน และถ่ายทอดนโยบายของรัฐบาล อีกทั้งควรกำหนดให้มีหน่วยงานที่วางระบบการจัดทำฐานข้อมูลโรงรับจำนำ ควรสนับสนุนให้มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล พร้อมทั้งประเมินผลการปฏิบัติงาน

(2) ด้านปฏิบัติ ควรลดภาระความเสี่ยงจากการดำเนินงานของผู้จัดการ ด้วยการยกเลิกให้ผู้จัดการรับซื้อทรัพย์สินหลุดจำนำที่จำหน่ายไม่ได้ทั้งหมด โดยแบ่งความรับผิดชอบระหว่างผู้จัดการและ อปท. ควรมีการฝึกอบรมการประเมินทรัพย์สินอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้รู้เท่าทันมีจรรยาบรรณ ประกอบกับควรจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ทันสมัยมาใช้ในการรับจำนำ และควรมีการประชาสัมพันธ์ขั้นตอนการใช้บริการ หรือกฎระเบียบต่างๆ พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นและสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ส่วนสถานที่ให้บริการควรมีความสะอาดเป็นระเบียบ และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการ เช่น ที่นั่งพักรอรับบริการ น้ำดื่มสะอาด ห้องน้ำสะอาด โทรศัพท์สาธารณะ และที่จอดรถเพียงพอ

Executive Summary

The rationales of this research study on “the role of local authorities in managing pawnshops to improve quality of life and financial security of people” are to find methods to enhance and improve the role of pawnshop that as a source of finance for low-income households or customers who face cash flow problems due to the fact that the development of pawnshop business are quite limit in present day; especially pawnshops in municipalities, and there are few research studies in this field. The research questions focus on the overall pawnshop outlook, the suitability of regulations, laws, and rules regarding the running of pawnshop, and whether local authorities should operate pawnshops in municipalities or not if private pawnshops can operate more efficiency. The research objectives aim to study and analyze the pawnshop performance for all categories, the regulations, laws, rules, practices and problems regarding the running of pawnshop, the concept and theory about the management and supervision of pawnshop business, the comparison of each category of case studies of pawnshop performance, and to seek for the method to enhance the role of local authorities in operating pawnshop. The methodology of this study includes the analysis of primary and secondary data, the carrying out a survey, the interview, and questionnaire to examine the satisfaction of the pawnshop customer in seven case studies of pawnshop to seek for the method to improve and develop the pawnshop services.

The result of studies¹ on pawnshop outlook show that in 2009 the numbers of pawnshop in Thailand are five hundred and fifty four (554); including, pawnshops run by private entities two hundred and eighty seven (287) and two hundred and sixty seven (267) pawnshops run by public entities. For those run by local authorities, BMA, and public pawnshop office have two hundred and fourteen (214), twenty (20) and thirty three (33) pawnshops, respectively. For private pawnshops, two hundred and eight (208) are located in Bangkok while the rest (79) are located in provincial area. All municipal pawnshops are located in provincial regions. All BMA's pawnshops are located in Bangkok area. For of pawnshops under the public pawnshop office, are located in Bangkok twenty nine (29) and the other 4 pawnshops are located in Bangkok Metropolitan region and provincial regions. All pawnshops are required to follow the Pawnshop Act B.E. 2505 that was last amended in B.E. 2534 or around 20 years ago .Thus, the act are outdated and inappropriate at the present time such as the legal limit of pledge loans, the process for setting up a pawnshop, and the structure of the pawnshop controlling committee. Moreover, rules and practices for each category of pawnshop are different in some way that reduce efficiency and competitiveness between pawnshops in municipalities and other categories of pawnshop such as pawning rate , funding source, profit allocation, and performance evaluation method.

The results of studies on pawnshop funding management show that all categories of pawnshop arrange their funding through head office. Regulations and rules on funding for each category of pawnshop are quite similar. However, there is no such requirement that requires the pawnshop to maintain minimum capital reserve or to have initial capital to start up business due to the fact that the rationale for setting up a pawnshop in the past only give priority on fencing stolen property so that the value of pledge are quite low. On the other

¹ Source : Department of Provincial Administration

hand, the facts that the value of pledge is skyrocket in present, the pawnshop need to acquire funding from external source. On pawnshop supervision and support, the results show that pawnshop is a business that offers financial service for people. Therefore, pawnshop should be classified as a type of financial institution. Each category of pawnshop is supervised both by different department and their head offices resulting in different rules, regulations, and management procedures. None of these organizations perform development for overall pawnshop business.

The studies on problems and difficulties for running pawnshop by performing strength and weakness analysis show that the strength of public pawnshops is the ability to offer funding to customers who are experiencing financial problems with lower, easier, and faster cost than private pawnshops. Meanwhile, the weakness of public pawnshops is the management flexibility, namely, local authorities cannot fully manage pawnshop in municipalities event if they have ownership on such pawnshop. On the contrary, private pawnshop can fully manage their business. Nevertheless, public pawnshops are still necessary for helping grassroots groups of people to reach low-cost source of funding that is the interest charge of public pawnshops is lower than the legal ceiling, while the private pawnshops charge the interest rate at the same level as the ceiling.

The results of studies on international pawnshop experience on nine countries (China, Hong Kong, Japan, Singapore, Taiwan, Sri Lanka, Indonesia, Philippine, and Malaysia) and case studies of four counties (Sri Lanka, Indonesia, Philippine, and Malaysia) show that pawnshop in China, Taiwan, Sri Lanka, Indonesia, Philippine, and Malaysia are operated by both public and private sector same as Thailand. The interest rate comparison reveals that Thailand charges the lowest interest rate not more than 1.25 percentages per month (Maximum ceiling of the pawnshop act B.E. 2505) but in practicality they charge only 0.5 percentages per month. Second lowest is Singapore charging for 1.5 percentages per month. For countries with high interest rate, Taiwan, and Japan charge interest rate for 9 and 8 percentages per month, respectively. The loan limits for pledges in all counties are different due to the fact that the types of pledge in each country are different. Moreover, most of pawnshops in Indonesia and Malaysia are Islamic-based pawnshops that charge low deposit fee and only allow gold to be pawned. Thailand doesn't have this type of pawnshop. In addition, Philippine has the prominent issues on its large number of pawnshop because the minimum capital requirement is quite too small and there is no interest rate limit in pawnshop act but require the pawnbroker to charge an interest rate lower than a certain statutory maximum rate in Usury law so that the supervision of all pawnshops is quite difficult. Philippine also has its central bank as only one statutory institution that implements clearly and harmoniously rules, regulations, and penalties on pawnshop business.

The results of studies on seven case studies of pawnshop performance show that public pawnshop should keep running their business judging by the fall pledge to pawn ratio of private pawnshop that triple higher than public pawnshop. This results indicate that customers of public pawnshops have ability to pay back debt more than those of private pawnshops because the interest rate of municipal pawnshops charge only 0.5 percentages per month, while the private charge at the legal ceiling at 1.25 percentages per month. Thus, municipal pawnshop's customer pays less cost of debt and has a high level of solvency. Then, pawnshops in municipalities are the low-cost sources of funding that people can access easily, convenient and fast. For the

purpose that pawnshops in municipalities doesn't need high profit but aim to help the poor even though local authorities are still unable to manage their pawnshops fully. Conversely, allowing only private sector to operate pawnshops will force the poor to bare high cost of borrowing. Summarily, local authorities should keep running pawnshop business in order to be alternative funding sources of people when there are needs and to improve quality of life and financial security of people.

This research study provides policy recommendations to develop and improve the municipal pawnshops in 3 aspects as follow:

1. To improve the role of the Pawnshops' Regulator. Amend the Pawnshop Act B.E. 2505 in order to review structure and function of regulatory institutions. Enhance the role of Ministry of Finance for the development of the pawnshop industry as a source of finance for the poor. Develop the supervision and management system as a tool to implement business strategies for pawnshop industry. Change the name of "Pawnshop Controlling Committee" to "Pawnshop Supervising and Developing Committee" and complete the stakeholder agencies in the structure of the committee. Reduce the procedures of the establishment of the pawnshop and increase the loan limit for pledges. Moreover, amend the regulations of the Local Authority Pawnshop Management Committee Office for operating pawnshop for any proper time frames and according to customer needs. Reduce the pawnshop room area limit. Increase the loan limit for pledges. Transfer the right to adjust the interest rate limit to local authorities. The Local Authority Pawnshop Management Committee Office should change its role to be an institution that gives technical support, technical assistant, and human resource training.

2. To improve the role of the Municipality as Pawnshops Owner. Improve the role of local authorities in implementing policies and directions for managing pawnshops. Allow to set up a pawnshop management committee in local authorities for implementing policies, managing pawnshop business, and participating in the monitoring of pawnshop operation. Improve the role of local authorities to specify their own personal selection and empower the ability to manage their pawnshop officers. In addition, the authorities on financing and borrowing should be in hand of local authorities under the set-up pawnshop management committee. The profit sharing should increase the equity of the municipal pawnshop. The profit should be paid to the owner of the pawnshop, which is local authorities and pawnshop officer. Any authorities that don't have the ownership of the pawnshop should be paid only services fee and meeting attendance fee. For instance, increase the profit share of municipal pawnshop as business fund from 55 percentages to 60 percentages by revoking the 5 percentages of provincial governor, mayor, municipal clerk and Local Authority Pawnshop Management Committee Office. Local authorities should participate more in monitoring and supervising, implement an action plan, strategic plan, and risk management plan, and evaluate the pawnshop performance, any activities of executives and manager by a standardized company such as Tris corporation limited. In addition, local authorities should participate more in implementing the reducing-interest rate scheme, the consideration of extending pawnshop operating time, the landscape arrangement and in providing more facilities.

3. To improve the role of the Municipal Pawnshops' Operator. Increase the efficiency of pawnshop operation and pawnshop performance. Give more proper incentives for pawnshop officers. Reduce a part of the manager risk taking in selling fall pledge. Motivate pawnshop staffs who work under municipal enterprise of local authorities with proper payment and benefits. Support more proper devices for pledge assessment for reducing risk from taking the fake. Local Authority Pawnshop Management Committee Office should coordinate with pawnshop by providing operator's hearing and any kind of participations before implementing every scheme. And, improve pawnshop facilities for convenient such as seats, drinking water, toilet, public telephone, hand washing gel, and car park.

In conclusion, this research study gives two recommendations to develop the overall pawnshops in Thailand and pawnshops in municipalities as follows.

(1) Policy recommendation. The government should develop the pawnshop act consistently with the present day. Reviewing the role of supervision agencies and decentralizing the authority to manage municipal pawnshop to local authorities. Rearrange the role of Department of Local Administration to be a supportive agency that passes on government policy to local authorities, to construct a pawnshop database, and to promote good governance in pawnshop management and performance evaluation.

(2) Operational recommendation. Reduce the manager risk taking in selling fall pledge by sharing the risk between manager and local authorities. Train the pawnshop staff regularly for assessing the value of pledge more precisely and finding fault in unlawful pawning. Support more up-to-date devices for pledge assessment. Advertise the services process and regulations on pawning. Survey and examine customer feedback and satisfaction. Improve pawnshop facilities such as seats, clean drinking water, clean toilet, public telephone, and car park.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 เหตุผลและความจำเป็น

ธุรกิจโรงรับจำนำในประเทศไทยมี 2 ประเภท คือ ประเภทแรก โรงรับจำนำดำเนินการโดยเอกชน โดยอาจอยู่ในรูปของธุรกิจแบบเอกชนคนเดียวเป็นเจ้าของหรือรูปของห้างหุ้นส่วน และประเภทที่สองโรงรับจำนำที่ดำเนินการโดยภาครัฐ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) สถานธนาคราะห์ เป็นโรงรับจำนำที่ได้รับเงินทุนจากงบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรให้ รวมทั้งกำไรสะสมและเงินกู้จากธนาคารออมสิน ดำเนินกิจการโดยสำนักงานสถานธนาคราะห์ ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจ ภายใต้การกำกับดูแลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2) สถานธนาบาล คือ เป็นโรงรับจำนำที่ดำเนินการโดยเทศบาล แยกออกเป็น สถานธนาบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับเงินอุดหนุนเริ่มแรกจากกองทุนส่งเสริมการสุขภาพและกองทุนบำเหน็จการครองชีพ และสถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร เดิมใช้ชื่อว่าสถานธนาบาลนครหลวง อยู่ภายใต้การดูแลของเทศบาลนครกรุงเทพ และต่อมาเมื่อปี 2516 กระทรวงมหาดไทยได้โอนกิจการสถานธนาบาลให้แก่กรุงเทพมหานคร

การดำเนินการโรงรับจำนำของเอกชนและโรงรับจำนำของภาครัฐจะคล้ายคลึงกัน แตกต่างกันที่สถานที่ประกอบกิจการ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบรูปแบบและการบริหารจัดการโรงรับจำนำของเอกชนและโรงรับจำนำของภาครัฐ จะปรากฏ ดังตารางเปรียบเทียบ

ตารางที่ 1-1 เปรียบเทียบโรงรับจำนำของเอกชนและของภาครัฐ

ภาครัฐ	เอกชน
1. วงเงินรับจำนำจำกัด	1. วงเงินรับจำนำมากกว่าของรัฐบาล
2. ผู้จัดการเป็นผู้ตีราคาและรับผิดชอบของรับจำนำ รวมทั้งดูแลกิจการด้วย	2. ผู้จัดการไม่มีหน้าที่ตีราคา
3. ขั้นตอนพิจารณามีมาก	3. พิจารณาเป็นราย ขึ้นอยู่กับหลงจู
4. คิดอัตราดอกเบี้ยต่ำ	4. คิดอัตราดอกเบี้ยสูงกว่า
5. ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในต่างจังหวัด	5. ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

ที่มา : หนังสือพิมพ์แนวหน้า วันที่ 1/5/2550

การดำเนินการกิจการสถานธนาบาลของหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ได้รับความนิยมาจกประชาชนมากขึ้นเป็นลำดับ ทำให้กิจการสถานธนาบาลขยายตัวอย่างรวดเร็ว เพราะนอกจากจะเป็นหน่วยงานที่อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการกู้ยืมเงินโดยเสียอัตราดอกเบี้ยต่ำแล้ว ยังสามารถนำผลกำไรจากการดำเนินการส่วนหนึ่งให้หน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไปใช้จ่ายในการบูรณะท้องถิ่น เท่ากับเป็นการคืนกำไรสู่ประชาชนโดยตรง ปัจจุบันสถานธนาบาลของหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นได้โอนจากกรมการปกครอง มาขึ้นอยู่กับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2546 โดยมีสำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยเป็นฝ่ายอำนวยการ ภายใต้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการส่งเสริมการดำเนินงานกิจการสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 นอกจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นผู้จัดตั้งโรงรับจำนำในต่างจังหวัดแล้ว ปัจจุบันกฎหมายได้อนุญาตให้เอกชนเปิดโรงรับจำนำในต่างจังหวัดได้ ทำให้สถานธนาบาลของ

องค์กรส่วนท้องถิ่น ต้องมีการปรับกลยุทธ์เพื่อให้สามารถแข่งขันกับโรงรับจำนำเอกชนได้ เนื่องจากมีเอกชนบางรายปรับปรุงโรงรับจำนำในรูปแบบโมเดิร์นและปฏิวัติการทำงานแบบเดิม โดยนำเอาระบบคอมพิวเตอร์และการสแกนนิ้วมือที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการรับจำนำ รวมทั้งได้เน้นในเรื่องการประเมินราคาทรัพย์สินที่โปร่งใส เป็นธรรมและมีระบบการดูแลทรัพย์สินของลูกค้าย่างดี ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่สถานธนาณูปการขององค์กรส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อให้โรงรับจำนำเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนให้มากที่สุด

โรงรับจำนำจัดเป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่ง ที่ให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่ผู้มีรายได้น้อย จากการรวบรวมข้อมูลของนักวิจัยพบว่า ในปี พ.ศ.2550 มูลค่าการรับจำนำของธุรกิจโรงรับจำนำทั้งระบบในปี พ.ศ. 2550 เท่ากับ 110,686 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก ปี พ.ศ. 2549 ร้อยละ 9.3 โดยแยกส่วนแบ่งตลาดการรับจำนำเป็นโรงรับจำนำเอกชนร้อยละ 53 สถานธนาณูปการปกครองส่วนท้องถิ่นร้อยละ 32 สถานธนาณูเคราะห์ร้อยละ 10.0 และสถานธนาณูปการ กทม.ร้อยละ 5.0 โดยทั่วไป เงินสะพัดในธุรกิจโรงรับจำนำในแต่ละปีจะเพิ่มขึ้นมากอยู่ 2 ช่วง คือ ช่วงเปิดเทอมภาคเรียนแรก (เดือนเมษายน-พฤษภาคม) และช่วงเปิดเทอมภาคเรียนที่สอง (เดือนตุลาคม-พฤศจิกายน)

ดังนั้น จึงเป็นที่น่าสนใจว่า ถึงแม้ว่าปัจจุบันจะมีการปล่อยสินเชื่อ ไม่ว่าสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ จากบัตรเครดิต หรือสินเชื่อส่วนบุคคล ที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย แต่ธุรกิจโรงรับจำนำก็ยังเป็นที่นิยมของประชาชนอยู่มาก ประกอบกับได้มีการอนุญาตให้มีการตั้งโรงรับจำนำในต่างจังหวัดได้ ทำให้เกิดการแข่งขันกันในการให้บริการระหว่างโรงรับจำนำของเทศบาลที่ให้บริการอยู่ และโรงรับจำนำของเอกชน ซึ่งหากมองในแง่ดีก็จะเกิดการพัฒนาในการให้บริการ ดังนั้น สถานธนาณูปการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรที่จะต้องปรับกลยุทธ์เพื่อให้สามารถแข่งขันกับโรงรับจำนำเอกชนให้ได้ สำหรับการปรับกลยุทธ์ของสถานธนาณูปการ จำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาถึงสถานภาพปัจจุบันในภาพรวมของกิจการประเภทนี้ รวมทั้งกลไกกำกับดูแล อุปสรรค และรูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสม

1.2 โจทย์วิจัย

การวิจัยนี้มุ่งค้นหาคำตอบในประเด็นคำถามหลัก คือ

1.2.1 สถานภาพของสถานธนาณูปการ สถานธนาณูเคราะห์ และโรงรับจำนำในปัจจุบันเป็นอย่างไร มีจำนวนเท่าใด การกระจายตัว การเข้าถึงประชาชนและกลุ่มลูกค้าทั่วถึงหรือไม่ อย่างไร ระเบียบกฎหมาย กฎเกณฑ์ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องเหมาะสมกับสถานะปัจจุบันหรือไม่ ระบบการบริหารจัดการและเงินทุนเป็นอย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจการอย่างไร

1.2.2 รูปแบบการบริหารจัดการ ระบบการกำกับดูแล และการสนับสนุนสถานธนาณูปการ ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร มีแนวคิดหรือทฤษฎีในเรื่องนี้หรือไม่ และในต่างประเทศทำอย่างไร

1.2.3 อปท. ควรดำเนินกิจการสถานธนาณูปการหรือไม่ หากเอกชนทำได้ดีกว่า อปท. และหากควรดำเนินการ อปท. ควรดำเนินการอย่างไร เพื่อให้สถานธนาณูปการเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงทางการเงินของประชาชน

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงสถานภาพการดำเนินงานของสถานธนาณูปการ สถานธนาณูเคราะห์ และโรงรับจำนำของไทยในปัจจุบัน เพื่อให้ทราบถึงจำนวนของสถานประกอบการ การกระจายตัว การให้บริการ การเข้าถึงของประชาชน การบริหารจัดการ เงินทุน และปัญหาอุปสรรค

1.3.2 เพื่อศึกษาระเบียบ กฎหมาย กฎเกณฑ์ และข้อบังคับ รวมทั้งวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการกิจการสถานธนาณูปการ สถานธนาณูเคราะห์ และโรงรับจำนำที่ใช้บังคับในปัจจุบัน และศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของการใช้ระเบียบและวิธีปฏิบัติ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว

1.3.3 เพื่อศึกษาแนวคิดหรือทฤษฎีในการบริหารจัดการ ระบบการกำกับดูแล และรูปแบบสถานธนาณูปการที่เหมาะสมและเป็นมาตรฐานที่น่าเชื่อถือตามหลักวิชาการ รวมทั้งศึกษาประสบการณ์จากทั้งในและต่างประเทศ

1.3.4 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินการกิจการสถานธนาณูปการ สถานธนาณูเคราะห์ และโรงรับจำนำ โดยการวิเคราะห์ความเสี่ยงและความมั่นคงทางการเงิน รวมถึงการประเมินกิจการตามหลักการธรรมาภิบาล เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

1.3.5 เพื่อศึกษาหาแนวทางในการปรับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการกิจการสถานธนาณูปการ เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงทางการเงินของประชาชน

1.4 กรอบความคิดในการวิจัยและพัฒนา

การศึกษาวិเคราะห์ และการสำรวจสถานภาพของสถานธนาณูปการ สถานธนาณูเคราะห์ และโรงรับจำนำของไทย รวมถึงการเปรียบเทียบการดำเนินงานของกิจการโรงรับจำนำทั้ง 3 ประเภท ที่เป็นกิจการของรัฐบาล ท้องถิ่น และเอกชน ซึ่งเป็นการศึกษาวิเคราะห์ความเสี่ยงและการประเมินผลการบริหารจัดการกิจการประเภทโรงรับจำนำ เพื่อเป็นแนวทางในการเสนอแนะนโยบายการบริหารจัดการ การกำกับดูแล และการพัฒนากิจการสถานธนาณูปการ สถานธนาณูเคราะห์ และโรงรับจำนำของไทย รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และการปรับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการสถานธนาณูปการ เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงทางการเงินของประชาชน ในการวิจัยนี้จะใช้กรอบแนวคิดของการมุ่งเน้นหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใส การมีระบบการตรวจสอบและการกำกับดูแลที่ดี รวมทั้งมุ่งเน้นการให้บริการเพื่อให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าที่ยึดประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยยึดแนวคิดพื้นฐานที่ว่า โรงรับจำนำเป็นที่พึ่งของคนยากจน ทั้งนี้ การให้บริการและการเข้าถึงบริการเป็นการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนยากจนจริง ๆ นอกจากนี้ ในการประเมินศักยภาพ และประสิทธิภาพในการดำเนินการกิจการของสถานธนาณูปการ และความมั่นคงทางการเงินจะใช้กรอบแนวคิดหลักการประเมินความเสี่ยงของสถาบันการเงิน 5 ด้าน การประเมินความสามารถในการบริหารทางการเงินของสถาบันการเงินตามหลักการ CAMELS Analysis และการวิเคราะห์งบการเงิน Financial Ratio Analysis มาประยุกต์ใช้ โดยยึดแนวคิดพื้นฐานที่ว่า โรงรับจำนำเป็นสถาบันการเงินของคนยากจนดังนี้

1.4.1 หลักธรรมาภิบาล

ในการดำเนินการกิจการของภาครัฐรวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้องค์กรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงาน อีกทั้งยังเป็นกลไกในการควบคุมติดตาม และตรวจสอบ โดยมีประชาชนหรือองค์กรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งได้มีองค์การระหว่างประเทศและนักวิชาการจำนวนมากกำหนดและให้คำนิยามของธรรมาภิบาล หรือ Good Governance เอาไว้ ดังนี้

ธรรมาภิบาล หรือ Good Governance นั้น เป็นคำที่ธนาคารโลกได้นำมาใช้เมื่อประมาณปลาย ค.ศ. 1980 โดยได้ให้ความหมาย Good Governance ว่าลักษณะและวิถีทางของการใช้อำนาจอธิปไตยใช้ในการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อการพัฒนา (ประสิทธิ์ ดำรงชัย, 2542, หน้า 3)

ธรรมาภิบาล หมายถึงการมีส่วนร่วม คือ ความโปร่งใสตรวจสอบได้และการมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเพื่อให้หลักประกันว่าการดำเนินนโยบายทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ วางอยู่บนฉันทานุมัติ อย่างกว้างขวางของสังคม และให้ความมั่นใจว่า เสียงคนยากจนและคนด้อยโอกาสจะเป็นที่รับฟังใน

กระบวนการกำหนดและดำเนินนโยบายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร (ไชยวัฒน์ คำชู, 2545, หน้า 42 – 43)

Good Governance น่าจะเป็นการปรับศัพท์ทางเศรษฐกิจ คือ Economic Governance มาเป็นศัพท์ทางรัฐศาสตร์ จึงถือได้ว่าเป็นศัพท์ใหม่และมีความหมายหลายประการ แต่ถ้ามองกันอย่างลึก ๆ แล้วก็น่าจะหมายถึง กระบวนการการปกครองบริหารที่อาศัยปรัชญาหลักการที่ถูกต้องเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาของสังคมและนำมาซึ่งความเจริญในด้านต่าง ๆ ตัวอย่างของหลักการของธรรมชาติในสมัยโบราณ เช่นหลักทศพิธราชธรรม (ลิขิต ธีรเวคิน, 2541, หน้า 6)

ธรรมาภิบาล หรือ Good Governance ในความหมายแบบสากลนี้ มีความหมายรวมถึงระบบโครงสร้างและกระบวนการต่าง ๆ ที่วางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมของประเทศเพื่อที่ภาคต่าง ๆ ของสังคมจะพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2542 , หน้า 18)

ธรรมาภิบาลภาคเอกชน หมายถึง ความรับผิดชอบและหน้าที่ที่กรรมการและผู้บริหารบริษัทควรมีต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับบริษัท (stakeholders) ซึ่งอาจหมายถึงผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้พนักงาน ลูกค้า ตลอดจนประชาชนทั่วไป คณะกรรมการ (board) มีหน้าที่ตรวจสอบ (monitor) การบริหารงานของผู้บริหาร (management) ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายของบริษัทและตรวจตราความถูกต้องของการตรวจสอบบัญชีภายใน (internal auditing) ผู้บริหารมีหน้าที่ในการบริหารธุรกิจเพื่อสร้างผลกำไรให้แก่ผู้ถือหุ้นมากที่สุด ทั้งกรรมการและผู้บริหารมีความรับผิดชอบร่วมกันที่จะชดเชยนี้ให้แก่ เจ้าหนี้จนครบถ้วนตามกำหนดเวลานอกจากนี้แล้วยังมีความรับผิดชอบต่อพนักงานให้มีความเป็นอยู่ที่ดี ลูกค้าให้ได้รับสินค้าที่มีคุณภาพหรือบริการที่ดี ตลอดจนประชาชนให้ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี อีกด้วย (สุภัทรมาศ จริยเวชวัฒนา, 2547, หน้า 17)

การบริหารเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล เทศบาลเป็นองค์กรหนึ่งที่ได้บริหารงานโดยการกำหนดกลไกอำนาจของภาครัฐในการบริหารจัดการทรัพยากร ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม ชุมชน และกลุ่มคนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุก ๆ ด้าน อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติ ซึ่งเทศบาลเป็นแกนนำในการผลักดันแนวคิดและสร้างการยอมรับร่วมกัน ในทุกระดับด้วยแนวคิดที่ว่า การบริหารงานที่ดีของรัฐเป็นรากฐานที่ดีของการพัฒนาคนให้ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยสามารถพิสูจน์ได้จากกรณีที่เทศบาลได้ให้บริการแก่ประชาชน สังคมและองค์กรต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ความสำเร็จในการบริหารงานที่ดีมีศักยภาพประชาชนได้รับผลประโยชน์อย่างคุ้มค่าเป็นพลังขับเคลื่อนที่ดีและเป็นเครื่องยืนยันว่าการบริหารงานที่ดีมีประสิทธิภาพสูงสามารถพัฒนาคน ชุมชน และสังคมในเขตเทศบาลได้อย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล หรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยมีองค์ประกอบ 6 ประการ คือ (<http://www.kpr.ago.go.th>)

(1) หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม ไม่เลือกปฏิบัติ และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายและกฎข้อบังคับ โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของสมาชิก ระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่ดีมีความเป็นธรรมและมีความชัดเจน มีระบบลงโทษที่เหมาะสม รวมทั้งมีการบังคับใช้ที่คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชน จะช่วยควบคุมการใช้อำนาจของรัฐให้เป็นไปอย่างชอบธรรม พร้อมกับช่วยคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ไม่ให้ถูกละเมิดโดยการใช้ อำนาจรัฐ และจะเกิดผลในทางตรงกันข้ามหากกฎหมายและระบบยุติธรรมอ่อนแอ จะก่อให้เกิดพฤติกรรม การแสวงหาผลประโยชน์จากข้อกฎหมายและแพร่กระจาย กว้างขวางนำไปสู่การทุจริตในระดับการใช้อำนาจหน้าที่อย่างไม่ระมัดระวัง กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนและกระทบต่อการลงทุนทางเศรษฐกิจ

(2) หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกัน โดยมีการให้และการรับข้อมูลที่ สะดวกเป็นจริง ทันการณ์ ตรงไปตรงมา มีที่มาที่ไปที่ชัดเจนและเท่าเทียม มีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้อง ชัดเจนได้ ถ้าภาครัฐจัดระบบการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและเปิดเผยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ในวิธีการ

และขั้นตอนการทำงาน ได้มีโอกาสตรวจสอบการปฏิบัติงาน ตลอดจนผลการดำเนินงานจะส่งผลให้ข้าราชการมีความรับผิดชอบต่องานและผลของงาน มีการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องเป็นธรรม และก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนและประเทศชาติโดยรวมมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีความมั่นใจว่า ข้าราชการมีความตั้งใจจริงในการปฏิบัติงาน

(3) หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมคิด ร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ในด้านต่าง ๆ เช่น การแจ้งความเห็น การได้สวนสาธารณะ การประชาสัมพันธ์ การแสดงประชามติ นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบต่อผลของการกระทำนั้น ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงเป็นการสื่อสารสองทาง มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและรับฟังความเห็นซึ่งกันและกันระหว่างรัฐกับประชาชน ซึ่งเป็นกระบวนการที่เสริมสร้างความสามัคคีในชาติ ในขณะเดียวกัน จะก่อให้เกิดกระบวนการติดตามตรวจสอบนโยบายและการดำเนินงานของรัฐให้ดำเนินงานที่รับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น

(4) หลักความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ ได้แก่ ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้เป็นการสร้าง กลไกให้มีผู้รับผิดชอบ ตระหนักในหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน ความสำนึกรับผิดชอบต่อการทำงานของ หน่วยงานจะต้องมีลักษณะสำคัญ 6 ประการ คือ การมีเป้าหมายที่ชัดเจน ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการพฤติกรรมที่ไม่เอื้ออำนวยให้เกิดการ รับผิดชอบ การทำงานอย่างไม่หยุดยั้ง การมีแผนสำรองการติดตามประเมินผลการทำงาน เนื่องจากภาครัฐเป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการ กิจกรรมของรัฐในทุกระดับ ดังนั้น จึงต้องสร้างเครื่องมือและวัฒนธรรมสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมแก่ข้าราชการอย่างกว้างขวาง ความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้จะเป็นการตรวจสอบและควบคุมพฤติกรรมของข้าราชการให้รับผิดชอบต่อภารกิจ ต่อสังคม กระตือรือร้นในการแก้ปัญหาของประชาชน เคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง และกล้าที่จะยอมรับผลดีผลเสียจากการกระทำของตนเอง

(5) หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์ คุ้มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยยึดถือประชาชนเป็นเป้าหมายสูงสุดในการทำงาน ดังนั้น ภาครัฐซึ่งยังคงฐานะเป็นแกนสำคัญในกระบวนการบริหารจัดการในการพัฒนาประเทศและการให้บริการแก่ประชาชน จึงอาจจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการและกลไกการทำงานให้คำนึงถึงความคุ้มค่าและประสิทธิภาพมากขึ้น

(6) หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม สำนึกในหน้าที่ของตนเอง มีความ ซื่อสัตย์สุจริต จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย และเคารพในสิทธิของผู้อื่น การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนา ตนเองเพื่อเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต การบริหารจัดการที่ดีภาครัฐเป็นการบริหารที่ไม่เพียงแต่ให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพ แต่ต้องให้ความสำคัญกับการดำรงรักษาไว้ซึ่งหลักการอัน ถูกต้อง การยึดถือระบบคุณธรรม คุณค่าและความดีงามทั้งหลาย ทั้งนี้ เพราะระบบคุณค่าและค่านิยมต่าง ๆ ในระบบ ราชการจะเป็นปัจจัยกำหนดพฤติกรรมของข้าราชการ และชี้แนวทางการให้บริการแก่ประชาชนด้วย

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในเรื่องธรรมาภิบาล โดยได้มีการออกกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2546 เพื่อให้การจัดการระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักกฎหมายและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ให้สังคมสามารถมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อระบบบริหารกิจการดังกล่าวด้วยการเปิดเผยข้อมูลและให้โอกาสตรวจสอบได้ ตลอดจนขยายการให้บริการภาครัฐไปสู่ประชาชนโดยเร็วทั่วถึงและเป็นธรรม ส่งผลให้เกิดการปฏิรูปการบริหาร

จัดการภาครัฐซึ่งเป็นกลไกหลักในการบริหารจัดการประเทศไปสู่การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มีมุ่งเน้นการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดี การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การบริหารจัดการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ส่งผลให้ภาคราชการต้องปรับแนวทางการบริหารจัดการโดยมีการกำหนดเป้าหมาย แนวทาง วิธีการให้บริการแก่กลุ่มผู้รับบริการที่ชัดเจน รวมถึง มีความชัดเจนในเรื่องผลผลิต ผลลัพธ์ ที่สามารถวัดผลอย่างเป็นรูปธรรม การปฏิบัติราชการของทุกส่วนราชการในการกระทำการกิจใดภารกิจหนึ่งว่า ต้องมีความมุ่งหมายให้บรรลุ เป้าหมายในสิ่งเหล่านี้ คือ (<http://www.kpr.ago.go.th>)

1) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน ได้แก่ การบริหารราชการที่ตอบสนอง (responsiveness) ต่อความต้องการของประชาชนและพยายามมุ่งให้เกิดผลกระทบในเชิงบวก (Positive impact) ต่อการพัฒนาชีวิตของประชาชน

2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ได้แก่ การบริหารเพื่อให้ได้รับผลลัพธ์ (Outcome) ตรงตามวัตถุประสงค์ (Objective) ที่วางไว้ โดยมีการบริหารแบบ มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Result-based management) และการจัดทำข้อตกลงว่าด้วย ผลงาน (Performance agreement) ในทุกระดับ

3) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ได้แก่ การบริหารที่จะต้องพิจารณาในเชิงเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยนำเข้า (Input) กับผลลัพธ์ (Outcome) ที่เกิดขึ้น โดยมีการทำ Cost-benefit analysis ให้สามารถวิเคราะห์ความเป็นไปได้และความคุ้มค่าของแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ เทียบกับประโยชน์ที่ได้รับ รวมทั้งจัดระบบการวางเป้าหมายการทำงานและวัดผลงานของแต่ละบุคคล (Individual scorecards) ที่เชื่อมโยงกับระดับองค์กร (Organization scorecards)

4) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น ได้แก่ การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานและการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Process simplification) และจัดให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจ (Empowerment) เพื่อให้การปฏิบัติงานเสร็จสิ้นที่จุดบริการใกล้ตัวกับประชาชน รวมทั้งการปฏิบัติงานในรูปแบบ One-stop service

5) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อเหตุการณ์ ได้แก่ การทบทวนและปรับปรุงกระบวนการและขั้นตอนทำงานใหม่อยู่เสมอ (Process redesign) ซึ่งจำเป็นต้องทบทวนลำดับความสำคัญและความจำเป็นของแผนงาน และโครงการทุกระดับ (Program evaluation) การยุบเลิกส่วนราชการที่ไม่จำเป็น และการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์อยู่เสมอ

6) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ ได้แก่ การปฏิบัติราชการที่ มุ่งเน้นถึงความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการเป็นหลัก โดยมีการสำรวจความต้องการของประชาชน (Citizen survey) และความพึงพอใจของผู้รับบริการ (Customer survey) ในหลากหลายวิธี และเป็นไปอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติราชการต่อไป

7) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การตรวจสอบและวัดผลการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการควบคุมตนเอง (Internal control) ซึ่งจะทำให้สามารถผลักดันการปฏิบัติงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในระดับองค์กร ผู้บริหารต้องทบทวนงานในความรับผิดชอบทั้งหมด เพื่อพิจารณาถ่ายโอนงานที่ภาครัฐกิจเอกชน หรือภาคประชาชนทำได้มีประสิทธิภาพสูงกว่าออกไปเลือกนำเทคโนโลยีมาใช้และพัฒนาความสามารถของเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เทศบาลเป็นองค์กรอิสระ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในท้องถิ่น สมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่มุ่งมั่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมุ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองและการบริหารงานจัดการและพัฒนาความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีมาตรฐานการครองชีพที่ดี เทียบเท่าสังคมเมือง ให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถคิดริเริ่ม และดำเนินการแก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

และมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพื้นฐานของการพัฒนาระบบประชาธิปไตย เป็นรากฐานที่สำคัญของการใช้สิทธิและเสรีภาพในการปกครองตนเอง และเป็นกลไกสำคัญที่นำมาซึ่งการพัฒนาความเจริญก้าวหน้า และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เพราะเทศบาลอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน และการทำงานอย่างมีคุณธรรมโปร่งใส มีส่วนร่วม สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้มากที่สุด และเกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้เกิดผลคุ้มค่ามากที่สุด จำเป็นต้องบริหารจัดการให้เกิดการกระจายไปทุกชุมชนทุกหมู่บ้านจึงจะเข้าถึงหลักความคุ้มค่า ในปัจจัยพื้นฐานและปัจจัยอื่นๆ ที่อำนวยความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต ประจำวันใน ยุคโลกาภิวัตน์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4.2 หลักการประเมินความเสี่ยงของสถาบันการเงิน 5 ด้าน

ในการบริหารจัดการสถาบันการเงินในปัจจุบันต้องเผชิญกับภาวะความเสี่ยงซึ่งเกิดจากปัจจัยต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกที่ควบคุมได้และควบคุมไม่ได้ หากสถาบันการเงินใดไม่ได้เตรียมการรองรับกับการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วก็อาจจะมีผลกระทบต่อสถานะการดำเนินงานและผลประกอบการได้ ดังนั้นในปัจจุบันสถาบันการเงินจึงได้ให้ความสำคัญอย่างมากกับการประเมินและบริหารความเสี่ยง

กิจการโรงรับจำนำหรือสถานธนาณบาลมีลักษณะใกล้เคียงกับของสถาบันการเงิน คือ การให้สินเชื่อแก่ประชาชน จึงเห็นควรให้นำหลักการประเมินความเสี่ยงของสถาบันการเงินทั้ง 5 ด้านมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์กิจการโรงรับจำนำ เพื่อประเมินถึงผลกระทบของความเสี่ยงซึ่งอาจจะมีผลต่อความสามารถในการหารายได้และความเพียงพอของเงินกองทุน และเพื่อให้สามารถค้นหาปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของสถาบันการเงิน และในกรณีของโรงรับจำนำได้ด้วย

แนวทางในการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงของสถานธนาณบาลทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย กลยุทธ์ เครดิต การตลาด สภาพคล่อง และปฏิบัติการ โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

(1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) หมายถึง ผลเสียหายต่อผลการดำเนินงานและเงินทุนที่อาจเกิดขึ้นกับสถานธนาณบาลทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งเกิดจากการตัดสินใจทางธุรกิจที่ผิดพลาด มีกระบวนการตัดสินใจที่ไม่เหมาะสม หรือไม่มีการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยมีปัจจัยการประเมินความเสี่ยง ประกอบด้วย การบริหารงานของคณะกรรมการ กระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์ การบริหารความเสี่ยง และแผนรองรับการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง

(2) ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Operational Risk) หมายถึง ผลขาดทุนหรือผลเสียหายที่เกิดจากกระบวนการภายใน บุคลากร และระบบงานต่างๆ ของสถานธนาณบาลที่ไม่มีประสิทธิภาพรัดกุมเพียงพอ รวมถึงผลกระทบจากปัจจัยภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงนโยบายจากทางการ การเปลี่ยนแปลงด้านกฎหมายจากทางการ และความเสี่ยงจากการถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย

(3) ความเสี่ยงด้านเครดิต (Credit Risk) จะมีการประเมินทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยในเชิงปริมาณจะเน้นอัตราส่วนทางการเงินที่สะท้อนภาพรวมของคุณภาพของสินทรัพย์ที่รับจำนำที่แท้จริง ในขณะที่เชิงคุณภาพจะประเมินการบริหารจัดการ ซึ่งรวมถึงขบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ขั้นตอนการรับจำนำสินทรัพย์ ตลอดจนการติดตาม ทั้งนี้ อัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญ ได้แก่ อัตราส่วนสินทรัพย์ต่อคุณภาพต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนสินทรัพย์ที่มีปัญหา (รวมทรัพย์สินรอการขาย) ต่อเงินทุน (ทุนดำเนินการบวกกำไรสะสม)

(4) ความเสี่ยงด้านตลาด (Market Risk) จะครอบคลุมถึงการประเมินความเสี่ยงของสถานธนาณบาลที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย และราคาของสินทรัพย์ ความเสี่ยงด้านการตลาดต่างๆ เหล่านี้ อาจมีผลกระทบต่อรายได้หรือฐานะเงินทุนของสถานธนาณบาลอย่างมีนัยสำคัญ

(5) ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (Liquidity Risk) คือ ความเป็นไปได้ที่สถานธนาถนุบาลจะไม่สามารถชำระภาระผูกพันที่มีอยู่เมื่อถึงกำหนด เนื่องจาก ลูกหนี้ไม่สามารถไถ่คืนสินทรัพย์ที่จำนำ สถานธนาถนุบาลไม่สามารถขายสินทรัพย์ที่หลุดจำนำได้ หรือไม่สามารถจัดหาเงินทุนได้เพียงพอและทันเวลา

หลักการทั้ง 5 ด้านดังกล่าวข้างต้น เป็นหลักการประเมินความเสี่ยงของสถาบันการเงินโดยทั่วไป การวิจัยนี้จะได้นำเอาหลักการดังกล่าวมาประยุกต์ใช้กับกรณีของโรงรับจำนำ โดยค้นคว้า และปรับแต่งหลักการแต่ละข้อให้เหมาะสมกับบริบทของโรงรับจำนำ

1.4.3 หลักการ CAMELS Analysis

หลักการ CAMELS Analysis เป็นหลักการที่ใช้ในการวัดความมีเสถียรภาพของสถาบันการเงิน ซึ่ง Andrew Logan¹ ได้ใช้หลักการนี้วิเคราะห์เสถียรภาพของธนาคารขนาดเล็กในประเทศอังกฤษในปี 2001 จึงทำให้เป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน โดยมีหลักการสำคัญประกอบด้วยการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ (Quantitative Approach)

เป็นการพิจารณาจากอัตราส่วนทางการเงินต่างๆ และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) ควบคู่กันไป การวิเคราะห์ประเมินประสิทธิภาพในการบริหารการเงินในมุมมอง 6 มิติ (CAMELS Analysis)² ได้แก่ ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital Adequacy) คุณภาพของสินทรัพย์ (Asset Quality) ความสามารถในการจัดการ (Management) การทำกำไร (Earnings) สภาพคล่อง (Liquidity) และผลกระทบต่อธุรกิจ (Sensitivity) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital Adequacy) หมายถึง การประเมินความมั่นคงทางการเงิน เพื่อดูความสามารถของโรงรับจำนำว่ามีเงินทุนเพียงพอที่จะรองรับความเสี่ยงได้หรือไม่ และนโยบายที่จะกำหนดการจัดสรรทุนสำรองเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากการดำเนินธุรกิจได้อย่างถาวร โดยพิจารณาจากอัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการก่อหนี้ (Leverage Ratios) ซึ่งประกอบด้วย อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน

(2) คุณภาพของสินทรัพย์ (Asset Quality) หมายถึง การประเมินความมั่นคงทางการเงิน เพื่อดูผลตอบแทนที่มีประสิทธิภาพจากการใช้สินทรัพย์ พิจารณาจากความสามารถในการใช้สินทรัพย์ (Activity Ratios) ประกอบด้วย อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เพื่อสะท้อนเงินทุนที่สามารถให้ผลตอบแทนในรูปของกำไร อัตราหมุนของสินทรัพย์ที่รับจำนำ เพื่อให้ทราบรอบระยะเวลาของการไถ่คืนสินทรัพย์ที่รับจำนำ

(3) ความสามารถในการจัดการ (Management) หมายถึง การประเมินความมั่นคงทางการเงิน เพื่อดูการบริหารที่ดี ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายด้านบุคลากร ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การควบคุมภายใน การวางแผน งบประมาณเชิงกลยุทธ์ ที่สะท้อนคุณภาพการบริหารงานโดยรวม การบริหารจัดการมีให้อัตรากาไรใช้จ่ายไม่ให้อัตรากาไรสูงมากเกินไป

(4) ความสามารถในการทำกำไร (Profitability) หมายถึง การประเมินความมั่นคงทางการเงิน เพื่อดูประสิทธิภาพการดำเนินงาน การจัดการรายได้ และค่าใช้จ่าย โดยจะพิจารณาจากอัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratios) อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน)

¹ The United Kingdom's small banks' crisis of early 1990 s : what were the leading indicators of failure?, Bank of England , 2001

² รายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์ประจำปี 2550, กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, พฤษภาคม 2551

(5) **สภาพคล่องทางการเงิน (Liquidity)** หมายถึง การประเมินความมั่นคงทางการเงิน เพื่อดูความสามารถโดยรวมในการจัดการกับสภาพคล่องของโรงรับจำนำ โดยจะพิจารณาจากอัตราส่วนวัดสภาพคล่องทางการเงิน (Liquidity Ratios) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน

(6) **ผลกระทบต่อธุรกิจ (Sensitivity)**³ เป็นการประเมินปัจจัยภายนอกที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจและความสามารถในการแข่งขันของโรงรับจำนำ เช่น ภาวะคู่แข่งทางธุรกิจ นโยบายการเงินของรัฐ อัตราดอกเบี้ย นโยบายช่วยเหลือของภาครัฐ ระเบียบข้อบังคับ พรบ.ที่เกี่ยวข้อง สภาพตลาด เทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ หากกิจการไม่สามารถวางแผนกลยุทธ์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงก็จะส่งผลกระทบต่อธุรกิจของกิจการได้

1.4.4 การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio Analysis)⁴

สำหรับการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio Analysis) เป็นการนำรายการในงบการเงินตั้งแต่สองรายการขึ้นไปมาเปรียบเทียบกันให้ออกมาในรูปของสัดส่วน และสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ทางการเงินได้ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งอัตราส่วนที่สำคัญแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ อัตราส่วนสภาพคล่อง อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ อัตราส่วนแสดงโครงสร้างเงินทุน และอัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) **อัตราส่วนสภาพคล่อง (Liquidity Ratio)** เป็นอัตราส่วนในการวัดความสามารถของกิจการในการจ่ายภาระผูกพันทางการเงินระยะสั้นเมื่อครบกำหนดและค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงานของกิจการ ได้แก่ อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (Current Ratio) ซึ่งจะแสดงถึงจำนวนเท่าของสินทรัพย์หมุนเวียนที่สามารถนำไปใช้ชำระหนี้สินระยะสั้น (สินทรัพย์หมุนเวียน/หนี้สินระยะสั้น)

(2) **อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ (Asset Management Ratio)** เป็นอัตราส่วนในการวัดประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์หรือการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ของกิจการ ได้แก่ อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ (Asset Turnover) วัดความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ (รายได้รวม/สินทรัพย์)

(3) **อัตราส่วนแสดงโครงสร้างเงินทุน (Capital Structure Ratio)** เป็นอัตราส่วนที่เปรียบเทียบระหว่างเงินทุนที่ได้มาจากส่วนของเจ้าของกับส่วนของการกู้ยืม วัดความอ่อนแอทางการเงินที่เกิดจากการก่อหนี้ของ กิจการ ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to equity Ratio) ใช้วัดเงินลงทุนรวมของกิจการที่จัดหาจากการก่อหนี้ (หนี้สินรวม/ส่วนของผู้ถือหุ้น)

(4) **อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการทำกำไร (Profitability Ratio)** เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถของกิจการในการหาผลตอบแทนจากการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์และส่วนของเจ้าของ ใช้ความสามารถในการบริหารงานของฝ่ายบริหาร ได้แก่ ผลตอบแทนจากกำไรสุทธิ (Net Profit Margin) แสดงกำไรสุทธิที่ได้รับต่อรายได้รวม (กำไรสุทธิ/รายได้รวม) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on asset : ROA) เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดกำไรสุทธิเมื่อเทียบกับสินทรัพย์รวมของกิจการ (กำไรสุทธิ/สินทรัพย์รวม) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE) เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดกำไรสุทธิเมื่อเทียบกับส่วนของผู้ถือหุ้น (กำไรสุทธิ/ส่วนของผู้ถือหุ้น) อัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ (Operating Expenditure on Sales) เป็นการแสดงประสิทธิภาพของการควบคุมค่าใช้จ่าย (ค่าใช้จ่ายรวม/รายได้รวม)

³ สหกรณ์การเกษตรและสถาบันการเกษตร, <http://e-service.agri.cmu.ac.th>

⁴ Financial Ratio Analysis (Cheng F.Lee, Joseph E.Finnerty, Edgar A.Norton : 63-85 อ้างถึงใน ประพนธ์ สมาทอง 2548 : 25-28)

1.4.5 อัตราส่วนอื่น ๆ

(1) อัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินสูญจําหน่าย

ในกิจการโรงรับจําหน่ายนอกจากจะประเมินประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทั้งทางด้านการบริหารจัดการและการบริหารการเงินแล้ว ยังควรที่จะได้มีการวัดความสามารถของลูกหนี้ในการชำระหนี้ไม่ปล่อยให้ทรัพย์สินที่นำมาจําหน่ายสูญจําหน่าย ได้แก่ อัตราส่วนแสดงลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินสูญจําหน่าย เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดการจําหน่ายทรัพย์สินสูญจําหน่ายเมื่อเทียบกับการรับจําหน่าย (การจําหน่ายทรัพย์สินสูญจําหน่าย/การรับจําหน่าย)

(2) การวิเคราะห์งบกระแสเงินสด⁵

ในการประเมินการดําเนินกิจการจะต้องพิจารณาสถานะทางการเงินที่แท้จริงของกิจการ ซึ่งงบกระแสเงินสดจะเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะแสดงถึงกระแสเงินสดรับจ่ายที่เกิดขึ้นจริง โดยที่งบดุลและงบกำไรขาดทุนไม่สามารถแสดงได้ จึงไม่สามารถทราบความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงของเงินสด ในขณะที่งบกระแสเงินสด จะแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงในทรัพย์สินสุทธิของกิจการ โดยแสดงถึงแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินสดสำหรับงวดระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน คือ **กระแสเงินสดสุทธิจากการดําเนินงาน (Net Cash Flow From Operation)** แสดงเงินสดรับจ่ายจริงสุทธิที่ได้จากการดําเนินกิจการ โดยไม่คํานึงถึงรายได้ที่ยังไม่ได้รับเงินและค่าใช้จ่ายที่ยังไม่ได้จ่ายจริง **กระแสเงินสดจากการลงทุน (Net Cash Flow From Investment)** แสดงเงินสดรับจ่ายจริงสุทธิที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในการลงทุนของธุรกิจในส่วนของสินทรัพย์ถาวร เงินลงทุนและส่วนของทุน **กระแสเงินสดจากการกู้ยืม (Net Cash Flow From Financing)** แสดงเงินสดรับจ่ายจริงสุทธิที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในหนี้สินระยะยาวที่มีอายุมากกว่า 1 ปี และ**กระแสเงินสดสุทธิ (Net Cash Flow)** แสดงผลรวมของกระแสเงินสดจากการดําเนินงานจากการลงทุนและจากการกู้ยืม สำหรับ กิจการที่ประสบผลสำเร็จในการดําเนินธุรกิจ จะได้เงินสดส่วนใหญ่มาจากการดําเนินงาน ไม่ใช่จากการลงทุนหรือการกู้ยืม การใช้จ่ายเงินสดอย่างไม่มีประสิทธิภาพ อาจส่งผลให้เงินสดขาดมือและกิจการไม่มีเงินสดเพียงพอในการบริหารงานได้ อาจส่งผลให้กิจการไม่สามารถดําเนินต่อไปได้

ตามแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ทั้งในเรื่องหลักธรรมาภิบาล ระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติราชการ ตลอดจนหลักการประเมินความเสี่ยงและการวิเคราะห์ทางการเงิน เพื่อใช้ในประเมินสถานะความมั่นคงทางการเงินของสถาบันการเงิน เป็นหลักการอย่างกว้างๆ ในการวิเคราะห์ประเมิน ประสิทธิภาพในการดําเนินงานและการให้บริการของสถานธนานุบาล และโรงรับจําหน่าย ซึ่งคณะผู้วิจัยจะได้นำกรอบแนวคิดหรือทฤษฎีต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้เฉพาะส่วนที่สามารถใช้กับกิจการสถานธนานุบาลหรือโรงรับจําหน่ายของเอกชนได้ เนื่องจากกิจการโรงรับจําหน่ายเป็นธุรกิจที่ให้บริการทางการเงินเพียงรูปแบบเดียว ไม่มีธุรกรรมหลากหลายเช่นสถาบันการเงินหรือ กิจการอื่น นอกจากนั้นสถานธนานุเคราะห์เป็นหน่วยงานหนึ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าของที่ต้องให้การสนับสนุนเงินทุนและต้องการให้บริการประชาชน

⁵ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545 : 49-53)

1.5 ขอบเขตและความครอบคลุม

1.5.1 ศึกษาภาพรวมสถานภาพการดำเนินงานของสถานธนาณูปาล สถานธนาณูเคราะห์ และโรงรับจำนำของไทยในปัจจุบัน โดยการศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ และการออกสำรวจและสัมภาษณ์ความคิดเห็นของประชาชน

1.5.2 ศึกษาแนวคิดหรือทฤษฎีในการบริหารจัดการ รูปแบบ และระบบการกำกับดูแลโรงรับจำนำหรือสถาบันการเงินที่มีลักษณะใกล้เคียง รวมทั้งศึกษาประสบการณ์จากต่างประเทศที่มีการดำเนินการที่มีลักษณะใกล้เคียงกับของประเทศไทย

1.5.3 ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบและผลการดำเนินการกิจการสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 2 แห่ง สถานธนาณูปาลกรุงเทพมหานครจำนวน 2 แห่ง สถานธนาณูเคราะห์ จำนวน 2 แห่ง และโรงรับจำนำเอกชน จำนวน 1 แห่ง รวมเป็น 7 แห่ง โดยการวิเคราะห์ความเสี่ยง และความมั่นคงทางการเงิน รวมถึงการประเมินกิจการตามหลักการธรรมาภิบาล

1.5.4 ศึกษาระเบียบ กฎกระทรวง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งวิธีปฏิบัติในการดำเนินการกิจการสถานธนาณูปาล สถานธนาณูเคราะห์ และโรงรับจำนำที่ใช้บังคับในปัจจุบัน รวมทั้งศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรค

1.6 เทคนิควิธีวิจัยและกิจกรรม

1.6.1 เทคนิควิธีวิจัย

เพื่อให้สามารถทำการศึกษาวิจัยได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และโดยที่โครงการนี้เป็นการทำวิจัยและพัฒนา จึงได้นำเทคนิควิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณมาใช้ ซึ่งมีรูปแบบการวิจัยผสมผสานหลายรูปแบบเข้าด้วยกัน ดังนี้

(1) การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) เป็นเทคนิควิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพที่จะใช้กับผู้นำทางเมือง และผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการดำเนินการกิจการสถานธนาณูปาล สถานธนาณูเคราะห์ และโรงรับจำนำ โดยเป็นการซักถามประเด็นหลัก เพื่อให้เกิดความชัดเจน และได้สาระสำคัญ

(2) การสังเกต (Observation) แบบไม่มีส่วนร่วม เป็นการเข้าไปศึกษาพฤติกรรมของบุคคล ชุมชน และกระบวนการในการทำงาน โดยนักวิจัยไม่ได้เข้าไปร่วมการดำเนินงาน ซึ่งในการเก็บข้อมูลของกิจการจะทำการสังเกต พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้รับบริการ รวมทั้งทำการสังเกตบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่รับผิดชอบในการดำเนินงานด้วย

(3) การซักถามหรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นการเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการหรือผู้ดำเนินการสถานธนาณูปาล สถานธนาณูเคราะห์ และโรงรับจำนำ โดยการจัดกลุ่มสนทนาในแต่ละประเภท เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการดำเนินการที่มีลักษณะเหมือนกัน

(4) การประชุมระดมสมอง (Brainstorming) เป็นการเก็บข้อมูลโดยการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านเศรษฐศาสตร์พัฒนา เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย

(5) การสำรวจ (Survey) และสัมภาษณ์ประชาชนผู้ใช้บริการ เพื่อรับทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและการเข้าถึงของประชาชนในการใช้บริการสถานธนาณูปาล สถานธนาณูเคราะห์ และโรงรับจำนำ

(6) การศึกษาและวิเคราะห์งบสถานะทางการเงินของกิจการสถานธนาณูปาลของเทศบาลนครหาดใหญ่ เปรียบเทียบกับสถานธนาณูปาลอื่นภายใต้การกำกับดูแลของกรมประชาสงเคราะห์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น และภาคเอกชน โดยพิจารณาจากสภาพคล่องทางการเงิน การบริหารจัดการทางการเงิน

(7) การจัดเก็บข้อมูลในการวิจัยทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ และการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา รวมทั้งใช้หลักการทางสถิติเชิงพรรณนา

ในการดำเนินการวิจัยตามเทคนิคการวิจัยดังกล่าวข้างต้น นักวิจัยได้ดำเนินการทำการศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ ทฤษฎีภูมิ ออกสำรวจ สัมภาษณ์ และออกแบบสอบถาม เพื่อให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

(1) ศึกษาภาพรวมสถานการณ์การดำเนินงานของสถานธนาถูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานธนาถูปาลกรุงเทพมหานคร สถานธนาถูปาลนครราชสีมา และโรงรับจำนำเอกชน โดยศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิและทฤษฎีภูมิ สัมภาษณ์ผู้มีหน้าที่กำกับดูแล เช่น กรรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการสถานธนาถูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.) สำนักงานธนาถูปาลนครราชสีมา สำนักงานสถานธนาถูปาลกรุงเทพมหานคร หัวหน้าหน่วยงานโรงรับจำนำแต่ละประเภท เพื่อให้ได้ทราบถึงจำนวนของสถานประกอบการ การกระจายตัว การให้บริการ การเข้าถึงของประชาชน การบริหารจัดการ เงินทุน และปัญหาอุปสรรค

(2) ศึกษาระเบียบ กฎกระทรวง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งวิธีปฏิบัติในการดำเนินกิจการสถานธนาถูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานธนาถูปาลกรุงเทพมหานคร สถานธนาถูปาลนครราชสีมา และโรงรับจำนำเอกชนที่ใช้บังคับในปัจจุบัน รวมทั้งศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรค โดยการสัมภาษณ์ หรือการสนทนากลุ่มกับหน่วยงานที่รับผิดชอบพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ ผู้ที่มีหน้าที่กำกับดูแลโรงรับจำนำแต่ละประเภท และหัวหน้าหน่วยงาน

(3) ศึกษาแนวคิดหรือทฤษฎีในการบริหารจัดการ รูปแบบ และระบบการกำกับดูแลโรงรับจำนำ โดยมีการรอบแนวคิดของการมุ่งเน้นหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใส การมีระบบการตรวจสอบและการกำกับดูแลที่ดี รวมทั้งมุ่งเน้นการให้บริการเพื่อให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าที่ยึดประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยยึดแนวคิดพื้นฐานที่ว่า โรงรับจำนำเป็นที่พึ่งของคนยากจน โดยศึกษาสถาบันการเงินที่มีลักษณะใกล้เคียง ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ สถาบันการเงินเฉพาะกิจ สหกรณ์ออมทรัพย์ ธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล และธุรกิจบัตรเครดิต และศึกษาประสบการณ์จากต่างประเทศที่มีการดำเนินกิจการที่มีลักษณะใกล้เคียงกับของประเทศไทย โดยศึกษาในภาพรวมโรงรับจำนำในทวีปเอเชีย ความหมายของการรับจำนำ สิทธิการเป็นเจ้าของกิจการ อัตราดอกเบี้ย จำนวนโรงรับจำนำ การกำกับดูแลโรงรับจำนำ ทรัพย์สินจำนำ วงเงินจำนำ ทิศทางการพัฒนาโรงรับจำนำ พร้อมกับกรณีศึกษาเกี่ยวกับโรงรับจำนำของประเทศศรีลังกา ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศมาเลเซีย และประเทศอินโดนีเซีย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อการพัฒนากิจการโรงรับจำนำของประเทศไทย

(4) ศึกษาผลการดำเนินกิจการโรงรับจำนำเป็นกรณีศึกษาเพื่อเป็นตัวแทนของโรงรับจำนำแต่ละประเภทรวม 7 แห่ง คือ สถานธนาถูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2 แห่ง สถานธนาถูปาลกรุงเทพมหานคร 2 แห่ง สถานธนาถูปาลนครราชสีมา 2 แห่ง และโรงรับจำนำเอกชน จำนวน 1 แห่ง โดยศึกษาด้านการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ได้ออกแบบสอบถามให้หัวหน้าหน่วยงานเป็นผู้ตอบ จำแนกเป็น 6 ประการ ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่ามีหรือไม่มี การประเมินวิธีให้คะแนนแต่ละข้อย่อย และหาคะแนนเฉลี่ยรวมโดยให้ทุกข้อมีน้ำหนักเท่าๆ กัน สำหรับเกณฑ์การประเมินได้ใช้หลักการเดียวกับเกณฑ์การประเมินสหกรณ์ของคณะทำงานจัดทำหลักเกณฑ์การวัดธรรมาภิบาล, (2552) เป็น 5 ระดับ คือ ระดับดีเลิศ ระดับดีมาก ระดับดี ระดับพอใช้ ระดับผ่านการประเมิน และระดับปรับปรุง และศึกษาผลการดำเนินงานของโรงรับจำนำแต่ละประเภทจากงบการเงิน (ปี 2548 – ปี 2552) โดยวิเคราะห์ตามหลักของ CAMELS Analysis ใน 6 มิติ คือ มิติที่ 1 : C - Capital strength : ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง มิติที่ 2 : A - Asset quality : คุณภาพของสินทรัพย์ มิติที่ 3 : M - Management capability : ชีตความสามารถในการบริหาร มิติที่ 4 : E - Earning sufficiency : การทำกำไร มิติที่ 5 : L – Liquidity : สภาพคล่อง มิติที่ 6 : S – Sensitivity : ผลกระทบต่อธุรกิจ และอัตราส่วนอื่นๆ

คือ ความสามารถของลูกหนี้ในการไถ่ถอนทรัพย์สินที่นำมาจำนำที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำ เพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงสภาพคล่องทางการเงิน และความมั่นคงทางการเงิน

(5) ศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงรับจำนำ โดยออกแบบสอบถามที่สร้างจากหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่ศึกษาจากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อเท็จจริงของการบริการของโรงรับจำนำ โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการจำนำ และส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการจำนำ สำหรับกลุ่มตัวอย่าง เลือกจากผู้ใช้บริการโรงรับจำนำทั้งหมด 350 ราย โดยเป็นกลุ่มตัวอย่างจากสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 100 ราย สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร 100 ราย สถานธนาบาลนครราชสีมา 100 ราย และโรงรับจำนำเอกชน 50 ราย การประมวลผลข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) อธิบายตัวแปรข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการจำนำ และค่าเฉลี่ย (Mean) อธิบายตัวแปรความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการจำนำ สำหรับการวัดความพึงพอใจ มีเกณฑ์การให้คะแนนความพึงพอใจ แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในการให้บริการของโรงรับจำนำ พฤติกรรมของผู้ใช้บริการ พร้อมกับข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการ เพื่อนำมาพัฒนาหรือปรับปรุงการให้บริการของโรงรับจำนำ

(6) ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบ และจุดแข็งจุดอ่อนของโรงรับจำนำแต่ละประเภท เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนากิจการโรงรับจำนำในภาพรวม และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน รวมทั้งปรับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินกิจการสถานธนาบาล เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และความมั่นคงทางการเงินของประชาชน

1.6.2 กิจกรรม

การดำเนินงานประกอบด้วยกิจกรรมหลัก ดังนี้

(1) ศึกษาเอกสาร ข้อมูลทุติยภูมิ เพื่อสำรวจสถานภาพการดำเนินงานของสถานธนาบาล สถานธนาบาลนครราชสีมา และโรงรับจำนำในปัจจุบัน เพื่อให้ทราบถึงจำนวนของสถานประกอบการ การกระจายตัว การให้บริการ การเข้าถึงประชาชนและกลุ่มลูกค้า ระบบการบริหารจัดการ เงินทุน และปัญหาและอุปสรรค

(2) ศึกษาระเบียบ กฎหมาย กฎเกณฑ์ และข้อบังคับ รวมทั้งวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการสถานธนาบาล สถานธนาบาลนครราชสีมา และโรงรับจำนำที่บังคับใช้ปัจจุบัน และศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของการใช้ระเบียบและวิธีปฏิบัติ พร้อมทั้งการวิเคราะห์เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว

(3) การประชุมและหารือร่วมกันระหว่างนักวิจัย ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 2 แห่ง สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร จำนวน 2 แห่ง สถานธนาบาลนครราชสีมา จำนวน 2 แห่ง และโรงรับจำนำเอกชน จำนวน 1 แห่ง รวมเป็น 7 แห่ง เพื่อจัดทำข้อตกลงในการทำวิจัยและเตรียมการให้ได้ข้อมูลการบริหารจัดการกิจการและการให้บริการ รวมถึงการประสานงานในการสำรวจและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง และประชาชนผู้ใช้บริการ

(4) การออกสำรวจและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง และประชาชนผู้ใช้บริการ รวมทั้งการจัดทำสรุปผลการสำรวจและการสัมภาษณ์

(5) ศึกษาเอกสาร ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดหรือทฤษฎีการบริหารจัดการ ระบบการกำกับดูแล และการสนับสนุนสถานธนาบาล สถานธนาบาลนครราชสีมา และโรงรับจำนำ และศึกษาประสบการณ์ทั้งในและต่างประเทศในเรื่อง ดังกล่าว

(6) การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดการสถานธนาถูปการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 2 แห่ง สถานธนาถูปการกรุงเทพมหานครจำนวน 2 แห่ง สถานธนาถูปการจังหวัดจำนวน 2 แห่ง และโรงรับจำนำเอกชน จำนวน 1 แห่ง รวมเป็น 7 แห่ง

(7) ศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินการจัดการสถานธนาถูปการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 2 แห่ง สถานธนาถูปการกรุงเทพมหานครจำนวน 2 แห่ง สถานธนาถูปการจังหวัดจำนวน 2 แห่ง และโรงรับจำนำเอกชนจำนวน 1 แห่ง รวมเป็น 7 แห่ง โดยการวิเคราะห์ความเสี่ยงและความมั่นคงทางการเงิน รวมถึงการประเมินกิจการตามหลักการธรรมาภิบาล เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

(8) สังเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ และปัญหาอุปสรรคของการบริหารจัดการ การกำกับดูแล และการสนับสนุนการดำเนินการจัดการสถานธนาถูปการ

(9) ศึกษา วิเคราะห์ เสนอแนะแนวทางในการปรับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการบริหารจัดการสถานธนาถูปการ เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงทางการเงินของประชาชน

(10) จัดเวทีหารือร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านเศรษฐศาสตร์การพัฒนา 1 ครั้ง

(11) จัดเวทีร่วมกับผู้ประกอบการและผู้ทรงคุณวุฒิของสถานธนาถูปการ สถานธนาถูปการจังหวัด และโรงรับจำนำเอกชน ประเภทละ 1 ครั้ง รวมเป็น 3 ครั้ง

(12) ประชุมเชิงสัมมนา เพื่อเผยแพร่ผลการวิจัยบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการสถานธนาถูปการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงทางการเงินของประชาชน ในระยะเวลาทุก 6 เดือน รวม 3 ครั้ง

(13) การจัดทำรายงานเบื้องต้นของการวิจัยระยะ 6 เดือน 12 เดือน และจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ (Outputs)

เดือนที่	กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1-4	ค้นหาข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับสภาพของสถานธนาถูปการ สถานธนาถูปการจังหวัด และโรงรับจำนำในปัจจุบัน ในเรื่องจำนวน การกระจายตัว การให้บริการ การเข้าถึงประชาชนและกลุ่มลูกค้า การบริหารจัดการ เงินทุน และปัญหาอุปสรรค	ข้อมูลสภาพของสถานธนาถูปการ สถานธนาถูปการจังหวัด และโรงรับจำนำในปัจจุบัน จำนวน การกระจายตัว การเข้าถึงประชาชนและกลุ่มลูกค้า ระบบการบริหารจัดการ และเงินทุน และปัญหาและอุปสรรค
4-5	ศึกษาระเบียบ กฎหมาย กฎเกณฑ์ และข้อบังคับ รวมทั้งวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดการสถานธนาถูปการ สถานธนาถูปการจังหวัด และโรงรับจำนำที่ใช้บังคับในปัจจุบัน และศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของการใช้ระเบียบและวิธีปฏิบัติ การวิเคราะห์หาข้อเสนอนำในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว	ข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ กฎหมาย กฎเกณฑ์ และข้อบังคับ รวมทั้งวิธีปฏิบัติในการดำเนินการจัดการสถานธนาถูปการ สถานธนาถูปการจังหวัด และโรงรับจำนำที่ใช้บังคับในปัจจุบัน และข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการใช้ระเบียบและวิธีปฏิบัติ พร้อมทั้งข้อเสนอนำในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว
1-6	การประชุมและหารือร่วมกันระหว่างนักวิจัย ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ของสถานธนาถูปการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 2 แห่ง สถานธนาถูปการกรุงเทพมหานครจำนวน 2 แห่ง สถานธนาถูปการจังหวัด	ข้อตกลงในการทำวิจัยและผลการเตรียมการให้ได้ข้อมูลการบริหารจัดการกิจการและการให้บริการของสถานธนาถูปการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 2 แห่ง สถานธนาถูปการกรุงเทพมหานครจำนวน 2 แห่ง สถานธนาถูปการจังหวัดจำนวน 2

เดือนที่	กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
	จำนวน 2 แห่ง และโรงรับจำนำเอกชน จำนวน 1 แห่ง รวมเป็น 7 แห่ง เพื่อจัดทำข้อตกลงในการทำวิจัยและเตรียมการให้ได้ข้อมูลการบริหารจัดการกิจการและการให้บริการ รวมถึงการประสานงานในการสำรวจและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง และประชาชนผู้ใช้บริการ	แห่ง และโรงรับจำนำเอกชน จำนวน 1 แห่ง รวมเป็น 7 แห่ง รวมถึงผลการประสานงานในการออกสำรวจและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง และประชาชนผู้ให้บริการ
7-12	การออกสำรวจและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง และประชาชนผู้ให้บริการรวมทั้งการจัดทำสรุปผล	ผลการสำรวจและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง และประชาชนผู้ให้บริการ
7-12	ศึกษาเอกสาร ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดหรือทฤษฎีในการบริหารจัดการ ระบบการกำกับดูแล และการสนับสนุนสถานธนาถุบาล สถานธนาถุเคราะห์ และโรงรับจำนำ และศึกษาประสบการณ์ทั้งในและต่างประเทศ	ผลการศึกษาแนวคิดหรือทฤษฎีในการบริหารจัดการ ระบบการกำกับดูแล และการสนับสนุนสถานธนาถุบาล สถานธนาถุเคราะห์ และโรงรับจำนำ และผลการศึกษาประสบการณ์ทั้งในและต่างประเทศ
1-6 13-17	การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการสถานธนาถุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 2 แห่ง สถานธนาถุบาลกรุงเทพมหานครจำนวน 2 แห่ง สถานธนาถุเคราะห์จำนวน 2 แห่ง และโรงรับจำนำเอกชน จำนวน 1 แห่ง รวมเป็น 7 แห่ง	ข้อมูลการดำเนินกิจการสถานธนาถุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 2 แห่ง สถานธนาถุบาลกรุงเทพมหานครจำนวน 2 แห่ง สถานธนาถุเคราะห์ จำนวน 2 แห่ง และโรงรับจำนำเอกชน จำนวน 1 แห่ง รวมเป็น 7 แห่ง
13-17	ศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินกิจการสถานธนาถุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 2 แห่ง สถานธนาถุบาลกรุงเทพมหานครจำนวน 2 แห่ง สถานธนาถุเคราะห์จำนวน 2 แห่ง และโรงรับจำนำเอกชน จำนวน 1 แห่ง รวมเป็น 7 แห่ง	ผลการเปรียบเทียบการดำเนินกิจการสถานธนาถุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 2 แห่งกับหน่วยงานอื่น และผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงและความมั่นคงทางการเงิน รวมถึงการประเมินกิจการตามหลักการธรรมาภิบาล เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน
9-17	สังเคราะห์ข้อมูลต่างๆ และปัญหาอุปสรรคของการบริหารจัดการ การกำกับดูแล และการสนับสนุนการดำเนินกิจการสถานธนาถุบาล	ผลสรุปปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินกิจการสถานธนาถุบาล รวมทั้งแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการ การกำกับดูแล และการสนับสนุนการดำเนินงานกิจการสถานธนาถุบาล
15-18	ศึกษา วิเคราะห์ เสนอแนะแนวทางในการปรับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการบริหารจัดการสถานธนาถุบาล	แนวทางในการปรับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการบริหารจัดการสถานธนาถุบาล เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงทางการเงินของประชาชน
10	จัดเวทีหารือร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านเศรษฐศาสตร์การพัฒนา 1 ครั้ง	แนวคิดหรือทฤษฎีในการบริหารจัดการ ระบบการกำกับดูแล และการสนับสนุนสถานธนาถุบาลสถานธนาถุเคราะห์ และโรงรับจำนำของไทยและต่างประเทศ
16	จัดเวทีหารือกับผู้ประกอบการของสถานธนาถุเคราะห์ และโรงรับจำนำเอกชนประเภทละ 1 ครั้ง รวมเป็น 3 ครั้ง	แนวคิด และความเห็นของผู้บริหารและผู้ประกอบการเพื่อปรับปรุงงานวิจัย
6,12,18	ประชุมเชิงสัมมนา เพื่อเผยแพร่ผลการวิจัยบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการสถานธนาถุบาลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคง	การเผยแพร่งานวิจัย แลกเปลี่ยนประสบการณ์และเสนอความคิดเห็น ในการพัฒนาและปรับปรุงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการสถานธนาถุบาล เพื่อพัฒนาคุณภาพ

เดือนที่	กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
	ทางการเงินของประชาชน ทุก 6 เดือน รวม 3 ครั้ง	ชีวิตและความมั่นคงทางการเงินของประชาชน
6,12,18	การจัดทำรายงานเบื้องต้นของการวิจัยระยะ 6 เดือนแรก 6 เดือนที่2 และจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์	รายงานเบื้องต้นของการวิจัยระยะ 6 เดือนแรก 6 เดือนที่2 และ จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

บทที่ 2

สภาพภาพของกิจการโรงรับจำนำ

บทนี้เป็นการศึกษาสภาพของกิจการโรงรับจำนำในภาพรวม ซึ่งประกอบด้วยประวัติความเป็นมา วัตถุประสงค์ ประเภท จำนวน และการกระจายตัวของโรงรับจำนำ โครงสร้างการกำกับดูแล การดำเนินงาน และปัญหาอุปสรรคของโรงรับจำนำในประเภทต่างๆ ได้แก่ สถานธนาภิบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานธนาภิบาลกรุงเทพมหานคร สถานธนาภิบาลนครราชสีมา และโรงรับจำนำเอกชน

2.1 ภาพรวมของกิจการโรงรับจำนำ

โรงรับจำนำ คือ สถานที่รับจำนำซึ่งประกอบด้วยการรับจำนำสิ่งของเป็นประกันหนี้เงินกู้เป็นปกติธุระแต่ละรายมีจำนวนเงินไม่เกินหนึ่งแสนบาท และหมายความรวมถึงการรับหรือซื้อสิ่งของโดยจ่ายเงินให้สำหรับสิ่งของนั้นเป็นปกติธุระแต่ละรายมีจำนวนเงินไม่เกินหนึ่งแสนบาท โดยมีข้อตกลงหรือเข้าใจกันโดยตรงหรือโดยปริยายว่าจะได้ไถ่คืนในภายหลังด้วย¹ จึงถือได้ว่าโรงรับจำนำเป็นสถาบันการเงินของชนชั้นที่ช่วยอนุเคราะห์แก่ความเป็นอยู่ของประชาชนผู้เดือดร้อนต่อการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีสาระสำคัญความเป็นมา วัตถุประสงค์ และการดำเนินงาน ดังนี้

2.1.1 ประวัติความเป็นมา

ธุรกิจโรงรับจำนำ นับเป็นที่พักพิงยามยากของชาวรากหญ้า การรับจำนำของคนไทยนั้นมีมานานแต่โบราณ แต่เดิมยังไม่มีใครตั้ง “โรง” รับจำนำของโดยตรงมีแต่รับจำนำกันเงียบๆ การจำนำกับคนรู้จักกัน และ คัดดอกเบี้ยย 25 สตางค์ ต่อเงินต้น 1 ตำลึง หรือ ร้อยละ 6.25 ต่อเดือน² ซึ่งจากจุดอ่อนของการให้กู้เงินที่ต้องปล่อยกู้เฉพาะคนคุ้นเคย และคัดดอกเบี้ยแพง จึงจะอย่างไรให้คนที่ไม่มีเงินปล่อยกู้กับใครก็ได้ที่มีทรัพย์มาเป็นหลักประกัน ซึ่งเป็นที่มาของการตั้งโรงรับจำนำ

ต่อมาในรัชสมัยพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 มีสภาพการค้าขายขยายตัวไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ระบบเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนไป จึงก่อให้เกิดปัญหาสังคมขึ้นอย่างมากจากการเปลี่ยนประเทศเป็นสังคมแบบใหม่ มีการเปิดบ่อนการพนัน การขายฝิ่น โจรผู้ร้ายปล้นชิงทรัพย์มากขึ้น (กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4 เลขที่ 284 จ.ศ.1228) จนเมื่อ ร.ศ. 85 (พุทธศักราช /2409) ปลายรัชกาลที่ 4 มีผู้คิดตั้งโรงรับจำนำแห่งแรกของไทยเป็นชาวจีน ชื่อ ฮง แซ่เบ๊ ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “จีนฮง” หรือ “เจ๊กฮง” ตั้งอยู่ที่ ย่านประตูผี ถนนบำรุงเมือง ชื่อร้านโรงรับจำนำฮงแซ่เบ๊ (หัวมุมตัดกับถนนมหาไชย) ข้างวัดเทพธิดาราม เริ่มแรกคัดดอกเบี้ยเพียง 1 เฟื้อง (12.5 สตางค์) จากเงินต้น 1 ตำลึง (4 บาท) หรือประมาณร้อยละ 3.12 ต่อเดือน³ โดยคัดดอกเบี้ยเพียงครึ่งหนึ่งของท้องตลาด ซึ่งถูกกว่าการกู้กับคนกันเอง ทำให้ชาวบ้านมาใช้บริการของจีนฮงกันมาก ใครจะเอาอะไรมาก็จำนำได้ ไม่จำเป็นต้องรู้จักกันมาก่อน และมีการออกตั๋วให้เป็นหลักฐาน ปัจจุบันลูกหลานยังทำกิจการรับจำนำของอยู่ แต่เปลี่ยนชื่อมาเป็น “โรงรับจำนำสำราญราษฎร์”

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 พ.ศ. 2438 (ร.ศ.114) มีพระราชดำริว่า กิจการโรงรับจำนำที่กระทำกันมานั้นเป็นช่องทางให้เกิดโจรผู้ร้ายชุกชุม เป็นกิจการที่มีทั้งคุณและโทษ คือ มีทั้งผลดีและผลเสีย “ทุกวันนี้ ราษฎรทั้งหลายพากันตั้งโรงรับจำนำในกรุงเทพฯ และ หัวเมืองทั้งปวงทวีมากขึ้น ย่อมเป็นคุณและโทษทั้ง ๒ อย่าง ส่วนที่มีคุณนั้น คือ ราษฎรที่ขัดสนทุนรอนจะประกอบการทำมาหากินเลี้ยงชีพ ย่อมเอาทรัพย์สินสิ่งของๆ

¹ พ.ร.บ.โรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.โรงรับจำนำ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2534 มาตรา 4

² www.bloggang.com/viewdiary.php?id=klongrongmoo&month=04-2009&date=11&group=2&gblog=38 (15 มกราคม 2553)

³ www.bloggang.com/viewdiary.php?id=klongrongmoo&month=04-2009&date=11&group=2&gblog=38 (15 มกราคม 2553)

ตนไปจำนำไว้เอาเงินไปทำทุนได้โดยง่าย และส่วนที่มีโทษนั้น คือ ราษฎรผู้มีสันทานทุจริตไม่ได้ทำมาหากินเลี้ยงชีพโดยชอบธรรมประพฤติกการโจรกรรม ปล้นสะดมฉกชิงวิ่งราวเอาทรัพย์สินของผู้อื่นมาได้แล้ว เอาไปจำนำได้เงินโดยง่าย สะดวก ย่อมเป็นที่เกื้อหนุนเปิดช่องให้โจรผู้ร้ายกำเริบ ด้วยกฎหมายที่มีอยู่ทุกวันนี้ สำหรับบังคับการรับจำนำในโรงจำนำทั้งปวง ยังไม่มีข้อความพอสมควรแก่กาลเวลา เพื่อป้องกันไม่ให้เป็นที่อยู่ค้ำชูโจรผู้ร้าย ครั้นจะให้เลิกโรงรับจำนำ เหล่านี้เสียทีเดียวแล้ว ก็จะเป็นการเดือดร้อนแก่ราษฎร ผู้ประกอบการทำมาหากินโดยสุจริตพอจะได้มีช่องทางทุนรอนได้โดยง่ายดังวามมาแล้วนั้น” จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติโรงรับจำนำรัตนโกสินทร์ศก 114 ขึ้น และโปรดเกล้าฯ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2438 เป็นต้นไป โดยกำหนดให้ผู้ที่จะตั้งโรงรับจำนำต้องขออนุญาต มีการกำหนดค่าธรรมเนียม และระยะเวลาการใช้ใบอนุญาต กำหนดเวลาจำนำและไถ่ถอน กำหนดให้จัดทำตัวจำนำและบัญชีไว้เป็นหลักฐาน และกำหนดอัตราดอกเบี้ยจำนำ เงินต้นไม่เกิน 1 บาท ให้คิดดอกเบี้ย 3 อัฐ ต่อ 1 เดือน ถ้าเงินต้นเกิน 50 บาทแต่ไม่เกิน 400 บาท ให้คิดดอกเบี้ยได้บาทละ 2 อัฐต่อ 1 เดือน การไถ่ของกำหนดไว้ภายใน 3 เดือน หากเทียบอัตรา 64 อัฐเป็น 1 บาท ดังนั้น 3 อัฐ เท่ากับ 1.56 %⁴ โดยออกประกาศใช้บังคับในจังหวัดแขวงกรุงเทพฯ ก่อนเป็นเขตแรก โรงรับจำนำแห่งแรกของประเทศไทยที่ตั้งขึ้นถูกต้องตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ ร.ศ. 114 ชื่อ “ฮั่วเส็ง” ก่อตั้งโดยนายเล็ก โทณวนิก อยู่ที่ถนนพาหุรัด สำหรับพระราชกำหนดเกี่ยวกับการรับจำนำที่ใช้มาแต่แผ่นดินสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระบรมโกศนั้น ถูกยกเลิกไปโดยพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2475 ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติ ร.ศ. 114 และตราพระราชบัญญัติใหม่ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2480 โดยพระราชบัญญัตินี้มีหลักการสำคัญ คือ ใช้วิธีประมูลทุกๆ ระยะ 5 ปี เนื่องจากในขณะนั้นโรงรับจำนำมีน้อยโรง จึงให้มีการประมูลตั้งโรงรับจำนำ และทางการมีนโยบายให้มีโรงรับจำนำน้อยโรง เพื่อช่วยให้โรงรับจำนำพอใช้พอจ่ายไม่แย่งลูกค้ากัน ต่อมาสภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปมาก รัฐบาลจึงได้ตราพระราชบัญญัติ โรงรับจำนำฉบับใหม่ในปี พ.ศ. 2505 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2506 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจาก พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2480 ได้ออกใช้ไปเป็นเวลานานมาแล้ว การกำหนดจำนวนเงินกู้ อัตราดอกเบี้ย การอนุญาต คุณสมบัติของผู้รับอนุญาต และบทกำหนดโทษ ยังไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในขณะนี้ จึงสมควรปรับปรุงแก้ไข ให้เป็นการเหมาะสม และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม 3 ครั้ง คือ

- (1) พระราชบัญญัติ โรงรับจำนำ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2517 เพื่อให้มีบทบัญญัติที่รัดกุม เน้นถึงการลงหลักฐานของผู้จำนำ ป้องกันการจำนำทรัพย์สินที่ได้มาโดยทุจริต
- (2) พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2526 เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่นำทรัพย์สินมาจำนำ แล้วหลุดจำนำโดยเจ้าของไม่ตั้งใจ อาจเป็นเพราะหาเงินมาไถ่ไม่ทัน หรือขาดการส่งดอกเบี้ย จึงขยายเวลา หรือหลักเกณฑ์ให้ช่วยเหลือผู้ยากไร้มากขึ้น
- (3) พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2534 เพื่อเพิ่มจำนวนเงินให้โรงรับจำนำรับจำนำสิ่งของเป็นประกันหนี้เงินกู้เป็นไม่เกินหนึ่งแสนบาท และรับหรือซื้อสิ่งของโดยจ่ายเงินให้สำหรับสิ่งของนั้นเป็นไม่เกินหนึ่งแสนบาท เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและค่าครองชีพของประชาชนในปัจจุบัน และเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่มีความจำเป็นหรือได้รับความเดือดร้อนทางการเงิน ให้ได้รับเงินจากการจำนำเพิ่มขึ้น

2.1.2 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงรับจำนำ

กิจการโรงรับจำนำไม่ว่าทั้งของเอกชน และของภาครัฐ ถ้าจะกล่าวถึงวัตถุประสงค์แล้ว ปัจจุบันมีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อช่วยเหลือคนยากจนหรือผู้มีรายได้น้อย ให้กู้ยืมเงินโดยจ่ายดอกเบี้ยในอัตราต่ำกว่าการกู้เงินนอกระบบ ซึ่งสามารถจำแนก วัตถุประสงค์ในรายละเอียดได้ ดังนี้

- (1) เพื่อช่วยเหลือคนยากจนหรือผู้มีรายได้น้อย ให้กู้ยืมเงินโดยจ่ายดอกเบี้ยในอัตราต่ำกว่าการกู้เงินนอกระบบ
 - (2) เพื่อช่วยเหลือประชาชนให้มีเงินทุนหมุนเวียน นำไปบรรเทาความเดือดร้อนหรือนำเงินไปลงทุนในกิจการขนาดย่อม
 - (3) เพื่อประโยชน์ในการควบคุมการตรวจสอบทรัพย์สิน ที่ได้มาโดยการกระทำความผิดและสามารถติดตามผู้กระทำความผิด
 - (4) เพื่อประโยชน์ในการควบคุมรับซื้อของโจร
- วัตถุประสงค์ของโรงรับจำนำทุกประเภทจะคล้ายคลึงกัน แต่ก็มีแตกต่างกันในรายละเอียด กล่าวคือ โรงรับจำนำของเอกชน หวังผลกำไรจากการดำเนินกิจการ และโรงรับจำนำของรัฐบาลอย่างสถานธนาถนาบาลอปท. มีวัตถุประสงค์เพิ่มขึ้น คือ เพื่อนำเงินรายได้ไปบูรณะท้องถิ่น

2.1.3 ประเภทโรงรับจำนำ

ปัจจุบันโรงรับจำนำในประเทศไทยแบ่งตามลักษณะของผู้ดำเนินการได้ 2 ประเภท ได้แก่

- (1) โรงรับจำนำที่ดำเนินการโดยภาครัฐ โรงรับจำนำที่รัฐบาลเป็นเจ้าของประกอบด้วย

- (1.1) สถานธนาถนาบาล จำแนกเป็น 2 ประเภท คือ

(1.1.1) สถานธนาถนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นโรงรับจำนำที่ดำเนินการโดยเทศบาล เกิดขึ้นจากมติของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2503 แล้วมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ ได้รับเงินอุดหนุนเริ่มแรกการกองทุนส่งเสริมการสุขภาพ และกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่นโดยมีวัตถุประสงค์ช่วยเหลือประชาชนที่มีความจำเป็นในการครองชีพ สถานธนาถนาบาลมีฐานะเป็นเทศพาณิชย์ โดยเริ่มที่เทศบาลนครเชียงใหม่เปิดกิจการขึ้นเป็นแห่งแรก เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2503 ต่อมาในปี พ.ศ. 2504 ก็ได้เปิดกิจการขึ้นอีก 3 แห่ง รวมเป็น 4 แห่ง คือ เทศบาลเมืองนครสวรรค์ เทศบาลเมืองหาดใหญ่ และเทศบาลเมืองอุดรธานี ปัจจุบันการกำกับดูแลอยู่ที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยสำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานธนาถนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.)

(1.1.2) สถานธนาถนาบาลกรุงเทพมหานครได้มีการจัดตั้งมาตั้งแต่ปี 2503 โดยใช้ชื่อว่าสถานธนาถนาบาลนครหลวง และต่อมาเมื่อปี 2516 กระทรวงมหาดไทยได้โอนกิจการสถานธนาถนาบาล (ของเทศบาลนครกรุงเทพเดิม) ให้กรุงเทพมหานครดำเนินการ จัดตั้งขึ้นโดย เทศบัญญัติของเทศบาลนครกรุงเทพมหานคร เรื่อง อนุญาตให้เทศบาลนครกรุงเทพมหานครทำการเทศพาณิชย์เกี่ยวกับการจัดตั้งสถานธนาถนาบาล ดังนั้น สถานธนาถนาบาลกรุงเทพมหานครจึงมีฐานะเป็นเทศพาณิชย์ โดยมีสำนักงานสถานธนาถนาบาลกรุงเทพมหานคร (สธก.) เป็นผู้กำกับดูแล

(1.2) สถานธนาถนาเคราะห์ ซึ่งก่อตั้งขึ้นครั้งแรกเมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2498 มีชื่อว่าโรงรับจำนำของรัฐ โดยมติคณะรัฐมนตรีสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี จุดมุ่งหมายก็เพื่อที่จะช่วยเหลือแก่ผู้ที่ยากไร้เพื่อที่จะได้มาซึ่งสินเชื่อในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าโรงรับจำนำของเอกชน เงินทุนได้มาจากงบประมาณของรัฐบาลจัดสรรให้เงินกู้จากธนาคารออมสินในอัตราดอกเบี้ยต่ำเป็นพิเศษและกำไรสะสม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อยที่ประสบปัญหาเฉพาะหน้าขาดแคลนเงินใช้ในการครองชีพและการประกอบอาชีพ โดยนำทรัพย์สินมาจำนำเสียดอกเบี้ยในราคาต่ำ และในปี พ.ศ. 2520 เปลี่ยนชื่อเป็น สถานธนาถนาเคราะห์ ซึ่งเดิมดำเนินการโดยกรมประชาสัมพันธ์ และต่อมาดำเนินการโดย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ต้องอาศัยสถานะความเป็นนิติบุคคลของส่วนราชการ เนื่องจากไม่ได้จัดตั้งโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา⁵

⁵ www.m-society.go.th/document/edoc/edoc_957.pdf (19 ตุลาคม 2552))

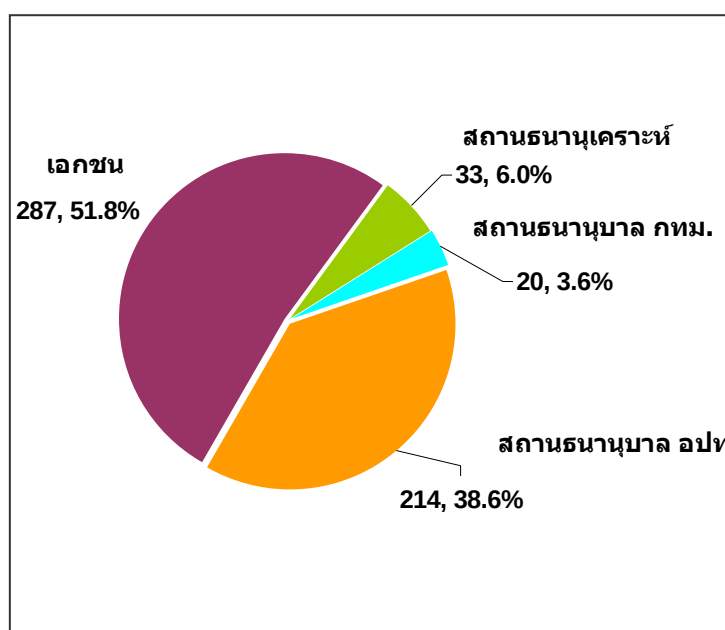
(2) โรงรับจำนำที่ดำเนินการโดยเอกชน โดยอาจอยู่ในรูปของธุรกิจแบบเอกชนคนเดียวเป็นเจ้าของหรือรูปของห้างหุ้นส่วน นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2520 เป็นต้นมา รัฐบาลไม่อนุญาตให้เอกชนจัดตั้งโรงรับจำนำได้อีก แต่โรงรับจำนำที่จัดตั้งขึ้นก่อนหน้านี้นำให้ดำเนินการต่อไป จนกระทั่งปี พ.ศ. 2532 ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลจึงได้มีการเปิดประมูลขออนุญาตประกอบกิจการโรงรับจำนำ

โรงรับจำนำเอกชน สถานธนาณบาล หรือ สถานธนาณเคราะห์ เป็นสถาบันการเงินประเภทที่พิจารณาตามหน้าที่และลักษณะการดำเนินกิจกรรมหลักของสถาบันการเงินภายใต้กรอบของกฎหมาย คือ เป็นสถาบันการเงินที่มีหน้าที่หลักในการให้กู้ นับเป็นสถาบันการเงินขนาดเล็ก กระจายอยู่ทั่วไปตามชุมชน มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีฐานะยากจน ไม่มีหลักทรัพย์พอที่จะกู้ยืมจากสถาบันการเงินอื่นๆ บางครั้งจึงมีผู้เรียกโรงรับจำนำว่า ธนาคารคนยาก เพราะลูกค้าส่วนใหญ่มีรายได้น้อย

2.1.4 จำนวนและการกระจายตัวของโรงรับจำนำ

ปัจจุบันมีโรงรับจำนำทั้งของเอกชนและของภาครัฐที่เปิดดำเนินการกระจายอยู่ทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร และในเขตจังหวัดอื่น รวมทั้งสิ้น 554 แห่ง จำแนกเป็นโรงรับจำนำของเอกชน 287 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 51.8 และโรงรับจำนำของรัฐ 267 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 48.2 ซึ่งจำแนกเป็น สถานธนาณเคราะห์ 33 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 6 สถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร 20 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3.6 และสถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 214 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 38.6 รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 2-1

แผนภูมิที่ 2-1 จำนวนโรงรับจำนำจำแนกตามประเภท

ที่มา :

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (ข้อมูล ณ ตุลาคม 2552)

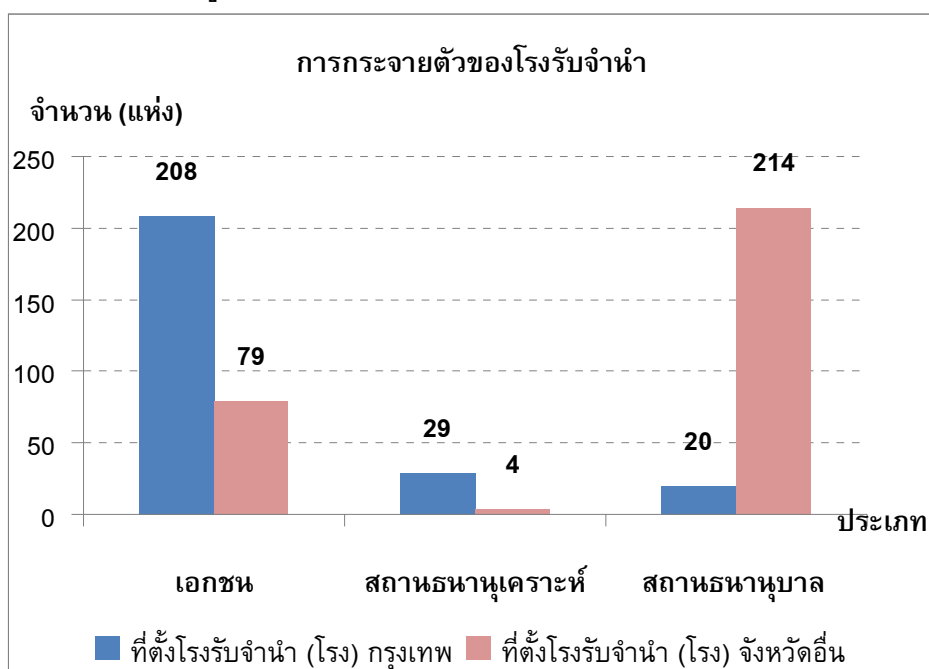
⁶ สถาบันการเงินที่มีหน้าที่หลักในการให้กู้ เป็นสถาบันที่ให้กู้ยืมโดยใช้เงินทุนส่วนใหญ่มาจากการเงินทุนของเจ้าของ จากการขายหุ้น และจากการกู้ยืมทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ได้แก่ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โรงรับจำนำ

การกระจายตัวของโรงรับจำนำ ได้มีการกระจายตัว โดยตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดอื่น ดังนี้

- (1) ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 257 แห่ง ประกอบด้วย
- (1.1) โรงรับจำนำของเอกชน จำนวน 208 แห่ง
 - (1.2) โรงรับจำนำของภาครัฐ จำนวน 49 แห่ง จำแนกเป็น
 - (1.2.1) สถานธนาบาล กทม. จำนวน 20 แห่ง
 - (1.2.2) สถานธนาบาลนครราชสีมา จำนวน 29 แห่ง
- (2) ในเขตจังหวัดอื่น จำนวน 297 แห่ง ประกอบด้วย
- (2.1) โรงรับจำนำของเอกชน จำนวน 79 แห่ง
 - (2.2) โรงรับจำนำของภาครัฐ จำนวน 218 แห่ง จำแนกเป็น
 - (2.2.1) สถานธนาบาลอปท. จำนวน 214 แห่ง
 - (2.2.2) โรงสถานธนาบาลนครราชสีมา จำนวน 4 แห่ง

จากจำนวนโรงรับจำนำดังกล่าวจะเห็นว่า การกระจายตัวของโรงรับจำนำอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และในเขตจังหวัดอื่นในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน แต่โรงรับจำนำของเอกชนส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 72.48 ในขณะที่สถานธนาบาลนครราชสีมาที่มีจำนวนทั้งหมดเพียง 33 แห่ง และอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 87.88 สำหรับสถานธนาบาลอยู่ในเขตจังหวัดอื่นเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.45 ดังนั้น แสดงให้เห็นว่า โรงรับจำนำของภาครัฐ จะอยู่ในต่างจังหวัดเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งบางจังหวัดจะมีจำนวนที่ไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับความพร้อมของเทศบาล ด้านเงินทุน หรือความต้องการของประชาชน รายละเอียดตามแผนภูมิที่ 2-2

แผนภูมิที่ 2-2 การกระจายตัวของโรงรับจำนำแต่ละประเภท

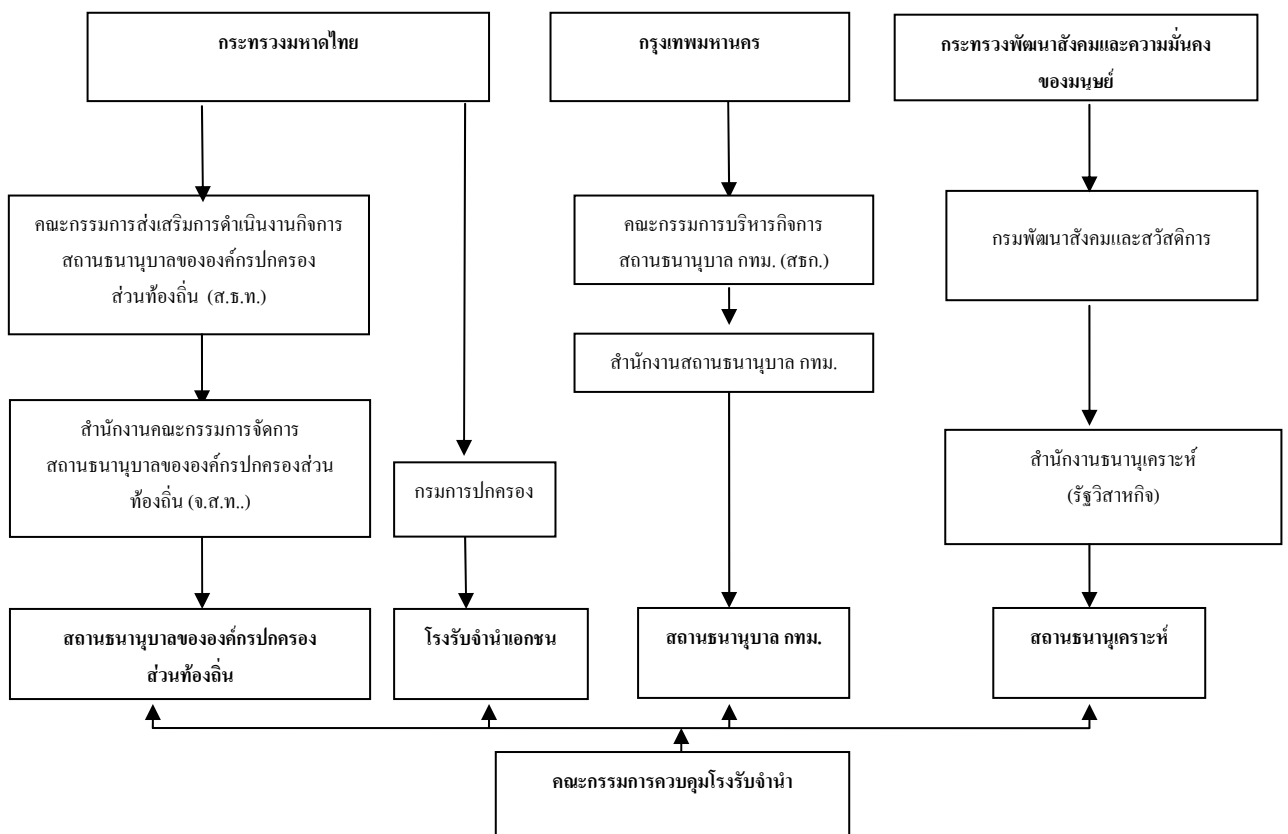
ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (ข้อมูล ณ ตุลาคม 2552)

2.1.5 โครงสร้างการกำกับดูแล

โรงรับจำนำภายใต้ตาม พ.ร.บ. โรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 จำแนกเป็น 2 ประเภท คือ โรงรับจำนำเอกชน และโรงรับจำนำของรัฐบาล และโรงรับจำนำของรัฐบาลจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ สถานธนาณูเคราะห์ และสถานธนาณูบาล ซึ่งสถานธนาณูบาลจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ สถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร โดยการจำแนกตามประเภทดังกล่าว เป็นการจำแนกตามโครงสร้างการกำกับดูแลของหน่วยงาน ซึ่งจำแนกเป็น ดังนี้ รายละเอียดจัดตั้งแผนภูมิที่ 2-3

- (1) กระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กำกับดูแล สถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรมการปกครองกำกับดูแลโรงรับจำนำเอกชน
- (2) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กำกับดูแล สถานธนาณูเคราะห์
- (3) กรุงเทพมหานคร กำกับดูแล สถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร

แผนภูมิที่ 2-3 โครงสร้างการกำกับดูแลโรงรับจำนำจำแนกตามประเภท

ที่มา : สำนักงาน จ.ส.ท. กรมการปกครอง สถานธนาณูเคราะห์ สถานธนาณูบาล กทม. (มีนาคม 2553)

จัดทำโดย : นักวิจัย

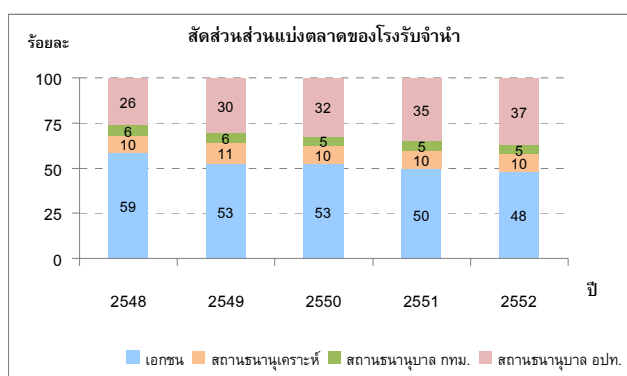
วันที่จัดทำ : 10 มีนาคม 2553

2.1.6 ส่วนแบ่งตลาด

ส่วนแบ่งตลาดของโรงรับจำนำ โดยพิจารณาจากสถิติมูลค่าทรัพย์สินจำนำของสถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร สำหรับมูลค่าทรัพย์สินจำนำของสถานธนาณบาลนครราชสีมา และโรงรับจำนำเอกชน เป็นข้อมูลประมาณการ เนื่องจากไม่มีหน่วยงานใดเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติไว้ จึงใช้ข้อมูลจากบริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด⁷ สำหรับปี 2548-ปี 2550 และปี 2551-ปี 2552 และประมาณการโดยนักวิจัย โดยใช้อัตราเพิ่มของมูลค่าทรัพย์สินจำนำร้อยละ 5.6 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำปีก่อน ซึ่งจากสถิติมูลค่าทรัพย์สินจำนำดังกล่าวจะเห็นว่า โรงรับจำนำมีมูลค่าทรัพย์สินจำนำโดยรวมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องระหว่างปี 2548 – 2552 ซึ่งมีจำนวน 87,142 100,738 110,686 124,718 และ 135,355 ล้านบาท ตามลำดับ โดยโรงรับจำนำเอกชนมีส่วนแบ่งตลาดมากที่สุด มากกว่าร้อยละ 50 มีมูลค่าทรัพย์สินจำนำแต่ละปี มากกว่า 50,000 ล้านบาท แต่เริ่มลดลงตั้งแต่ปี 2551 และในปี 2552 ลดลงมาเหลือร้อยละ 48 รองลงมา คือ สถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 26 ในปี 2548 และในปี 2552 เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 37 สำหรับสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร และสถานธนาณบาลนครราชสีมา มีส่วนแบ่งตลาด อยู่ในระดับร้อยละ 5 และร้อยละ 10 โดยในปี 2552 โรงรับจำนำเอกชนมีส่วนแบ่งตลาด ร้อยละ 48 สถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนแบ่งตลาด ร้อยละ 37 สถานธนาณบาลนครราชสีมา มีส่วนแบ่งตลาด ร้อยละ 10 และสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร มีส่วนแบ่งตลาด ร้อยละ 5 ซึ่งหากพิจารณาสถิติปี 2548 – 2552 พบว่า สถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีแนวโน้มมีส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้น จาก ร้อยละ 26 ในปี 2548 เป็น ร้อยละ 37 ในปี 2552 สำหรับการเพิ่มขึ้นดังกล่าวอาจเนื่องมาจากการจัดตั้งสถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นจากจำนวน 192 แห่งในปี 2548 เป็น 214 แห่งในปี 2552 และกระทรวงมหาดไทยไม่ให้มีการตั้งโรงรับจำนำเพิ่มในกรุงเทพมหานคร จึงทำให้โรงรับจำนำของเอกชนไม่ขยายตัว รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 2-4

ในปัจจุบันโรงรับจำนำเอกชนยังคงครองตลาดโรงรับจำนำอยู่ เพราะได้มีการปรับปรุงการให้บริการให้เสมือนกับการบริการของธนาคาร และมีความทันสมัย เพื่อเปลี่ยนภาพลักษณ์ของโรงรับจำนำ เช่น EASY MONEY นอกจากนี้ โรงรับจำนำของเอกชนไม่มีระเบียบข้อบังคับมากเหมือนกับโรงรับจำนำของรัฐบาล การให้บริการมีความยืดหยุ่น ทั้งมูลค่าทรัพย์สินรับจำนำ อัตราดอกเบี้ย และการตัดสินใจ ขึ้นอยู่กับผู้จัดการหรือเจ้าของกิจการเท่านั้น ประกอบกับเจ้าของกิจการโรงรับจำนำของเอกชนส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าของร้านทอง จึงทำให้เกิดความคล่องตัวในการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำ

แผนภูมิที่ 2-4 สัดส่วนส่วนแบ่งตลาดของโรงรับจำนำจำแนกตามประเภท

- ที่มา : 1. สถิติมูลค่าทรัพย์สินจำนำจากสถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร สถานธนาณบาลนครราชสีมา (มีนาคม 2553)
 2. โรงรับจำนำเอกชน ปี 2548-ปี 2550 ข้อมูลจากบทความของบริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด ฉบับที่ 1989 ลงวันที่ 11 พฤษภาคม 2550 และปี 2551-ปี 2552 ประมาณการโดยนักวิจัย โดยใช้อัตราเพิ่มร้อยละ 5.6 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำปีก่อน.

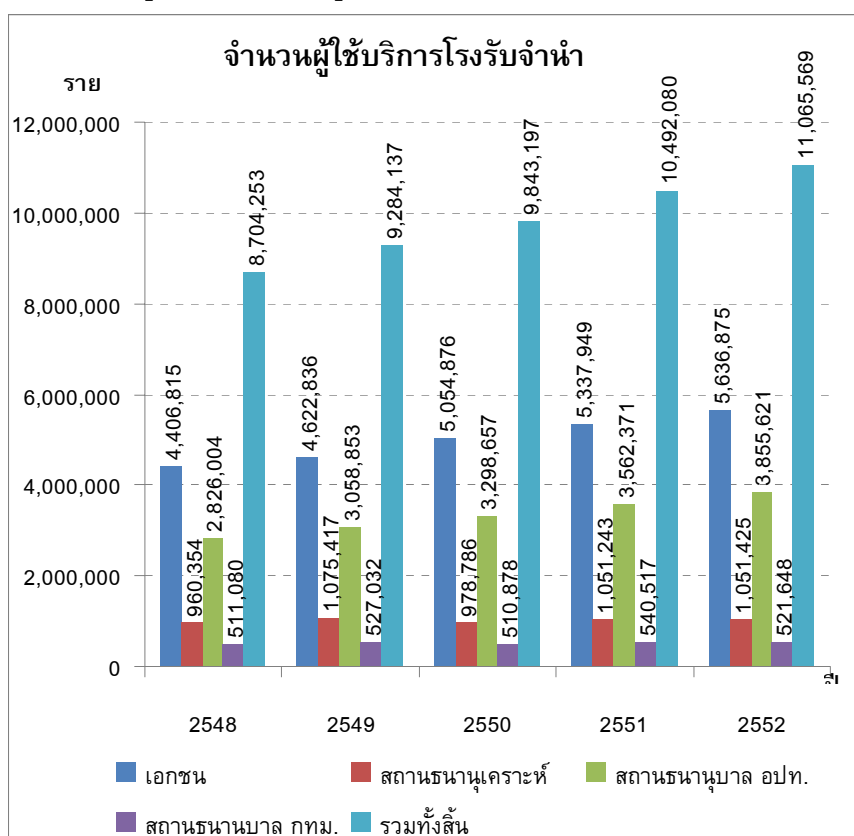
⁷ บทความของบริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด ฉบับที่ 1989 ลงวันที่ 11 พฤษภาคม 2550

2.1.7 การดำเนินงาน

(1) ด้านผู้ใช้บริการ

ผู้ใช้บริการโรงรับจำนำ ได้ใช้สถิติผู้ใช้บริการของสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร สถานธนาณูเคราะห์ และโรงรับจำนำเอกชน เป็นข้อมูลประมาณการ เนื่องจากไม่มีหน่วยงานใดเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติไว้ จึงประมาณการจากข้อมูลสถิติโรงรับจำนำเอกชน ปี 2551 เฉพาะใน กรุงเทพมหานคร จากกรมการปกครอง โดยใช้มูลค่าทรัพย์สินจำนำเฉลี่ยของผู้ใช้บริการต่อ 1 ราย (11,572.98 บาทต่อราย) จะเห็นว่า ในปี 2552 มีผู้ใช้บริการโรงรับจำนำรวมทั้งสิ้น 11.07 ล้านราย และเพิ่มขึ้นจากปี 2551 ที่มีผู้ใช้บริการรวมทั้งสิ้น 10.49 ล้านราย โดยในปี 2552 โรงรับจำนำของเอกชนมีผู้ใช้บริการมากที่สุด 5.64 ล้านราย คิดเป็นร้อยละ 50.94 ของผู้ใช้บริการทั้งสิ้น รองลงมา คือ สถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3.86 ล้านราย เมื่อพิจารณาข้อมูลการใช้บริการรับจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มีผู้ใช้บริการโรงรับจำนำเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มจาก 8.70 ล้านราย ในปี 2548 เป็น 11.07 ล้านราย ในปี 2552 และโรงรับจำนำของเอกชนมีผู้ใช้บริการมากที่สุด ซึ่งการที่มีผู้ใช้บริการจำนวนมาก อาจเนื่องจากโรงรับจำนำของเอกชนมีจำนวนมากที่สุดถึง 287 แห่ง ซึ่งมากกว่าโรงรับจำนำประเภทอื่น รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 2-5

แผนภูมิที่ 2-5 จำนวนผู้ใช้บริการโรงรับจำนำ ปี 2548 – 2552

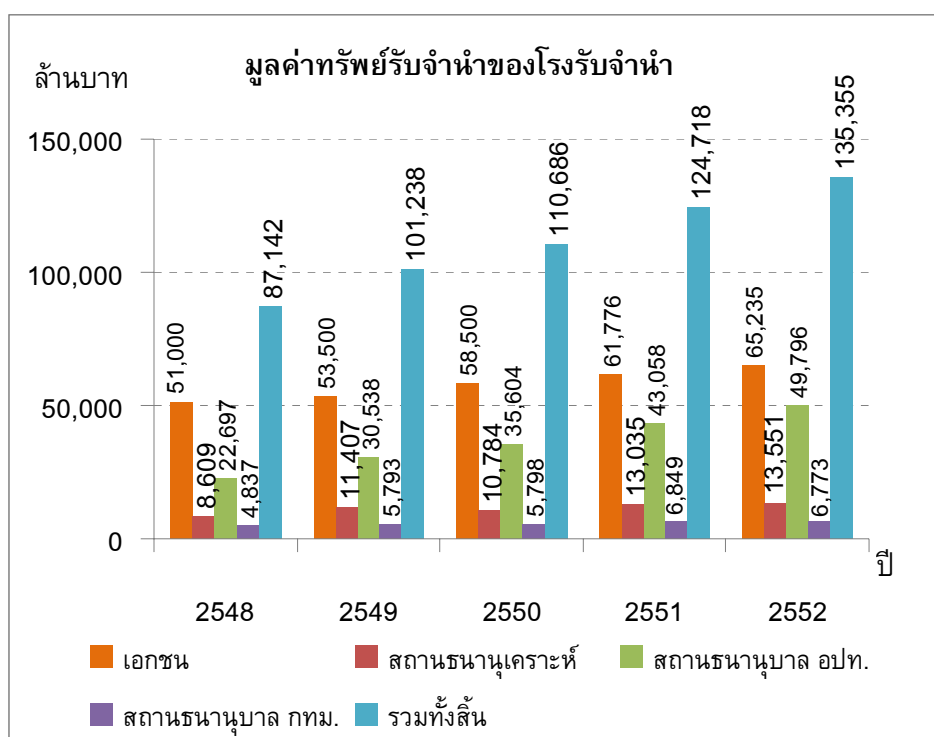
- ที่มา : 1. สถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร
สถานธนาณูเคราะห์ (มีนาคม 2553)
2. โรงรับจำนำเอกชน ปี 2548-2550 และปี 2552 ประมาณการโดยนักวิจัยจากค่าเฉลี่ย
มูลค่าทรัพย์สินรับจำนำของ ผู้ใช้บริการต่อ 1 ราย ส่วนปี 2551 เป็นสถิติข้อมูลจริงของ
โรงรับจำนำของเอกชนใน กทม. ของกรมการปกครอง (ธันวาคม 2552)

(2) ด้านมูลค่าของทรัพย์สิน

(2.1) ทรัพย์สิน

มูลค่าทรัพย์สินได้ใช้สถิติและการประมาณการจากข้อมูลสถิติดังที่กล่าวไว้ใน ข้อ 2.1.6 จะเห็นว่า ในปี 2552 โรงรับจำนำมีมูลค่าทรัพย์สินจำนำรวมทั้งสิ้น 135,355 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ซึ่งมีมูลค่าทรัพย์สินจำนำ 124,718 ล้านบาท โดยโรงรับจำนำของเอกชนมีทรัพย์สินจำนำมูลค่ามากที่สุด ในปี 2552 มีมูลค่าทรัพย์สินจำนำ 65,235 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 48.20 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำทั้งสิ้น เมื่อพิจารณามูลค่าทรัพย์สินจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินจำนำมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 87,142 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 135,355 ล้านบาท ในปี 2552 การที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นดังกล่าว เนื่องจาก ราคาทรัพย์สินจำนำที่เป็นทองคำมีราคาเพิ่มขึ้นตามลำดับ ซึ่งทองคำเป็นทรัพย์สินที่มีผู้นำมาจำนำสูงถึงร้อยละ 90 ของทรัพย์สินจำนำทั้งหมด นอกจากนี้ ได้มีการเปิดสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น จาก 192 แห่ง ในปี 2548 เป็น 214 แห่ง ในปี 2552 รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 2-6

แผนภูมิที่ 2-6 มูลค่าทรัพย์สินจำนำ ของโรงรับจำนำ ปี 2548 – 2552

ที่มา : 1. สถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร

สถานธนาณูบาลนครราชสีมา (มีนาคม 2553)

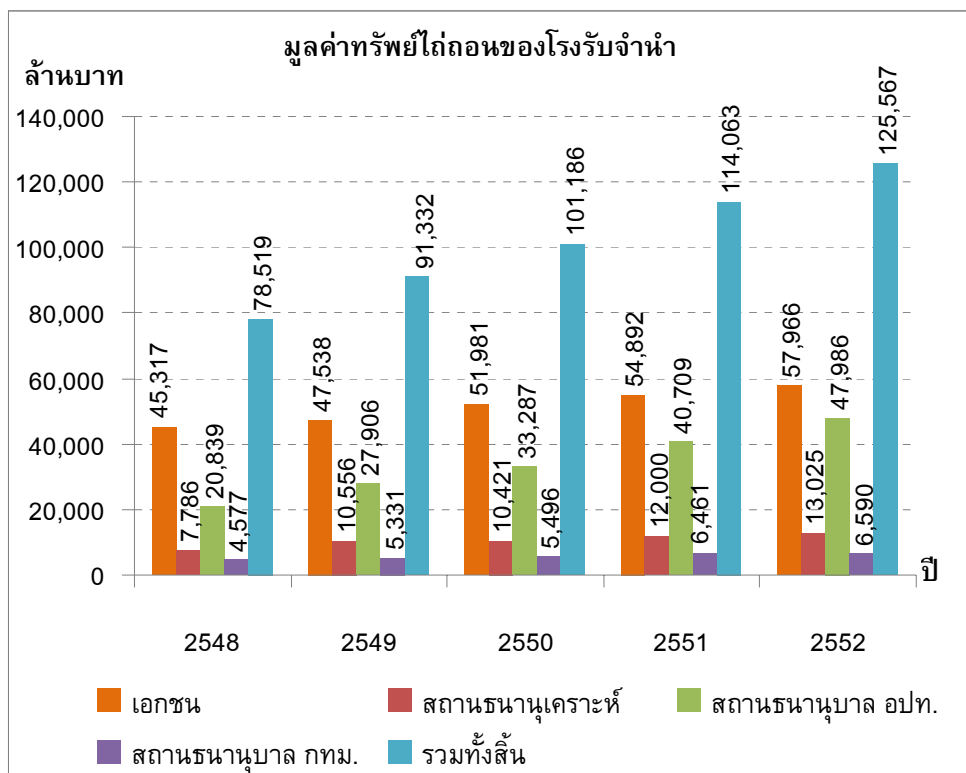
2. โรงรับจำนำเอกชน ปี 2548-ปี 2550 จากบทความของบริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด ฉบับที่ 1989 ลงวันที่ 11 พฤษภาคม 2550 และ ปี 2551-ปี 2552 ประมาณการโดยนักวิจัย โดยใช้อัตราเพิ่มของมูลค่าทรัพย์สินจำนำร้อยละ 5.6 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำปีก่อน

(2.2) ทรัพย์สิน

ทรัพย์สินได้ใช้สถิติทรัพย์สินได้ของสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร สถานธนาณูบาลนครราชสีมา และโรงรับจำนำเอกชน เป็นข้อมูลประมาณการจากข้อมูลสถิติโรงรับจำนำเอกชน ปี 2551 เฉพาะในกรุงเทพมหานคร จากกรมการปกครอง โดยใช้อัตราร้อยละทรัพย์สินได้ต่อมูลค่า

ทรัพย์สินจำนำ (ร้อยละ 88.86) จะเห็นว่า ในปี 2552 มีมูลค่าทั้งสิ้น 125,567 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ซึ่งมีมูลค่าทรัพย์สินจำนำ 114,063 ล้านบาท โดยโรงรับจำนำของเอกชนมีมูลค่าการไถ่ถอนมากที่สุด 57,966 ล้านบาท ในปี 2552 คิดเป็นร้อยละ 46.16 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ 88.86 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ เมื่อพิจารณาข้อมูลมูลค่าทรัพย์สินจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 78,519 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 125,567 ล้านบาท ในปี 2552 การที่มีทรัพย์สินจำนำสูง แสดงว่า ผู้นำทรัพย์สินจำนำมีกำลังหรือความสามารถในการไถ่ถอนทรัพย์สิน จำนำเฉลี่ยดังแผนภูมิที่ 2-7

แผนภูมิที่ 2-7 มูลค่าทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำ ปี 2548 -2552

ที่มา : 1. สถานธนาถุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานธนาถุบาลกรุงเทพมหานคร

สถานธนาถุเคราะห์ (มีนาคม 2553)

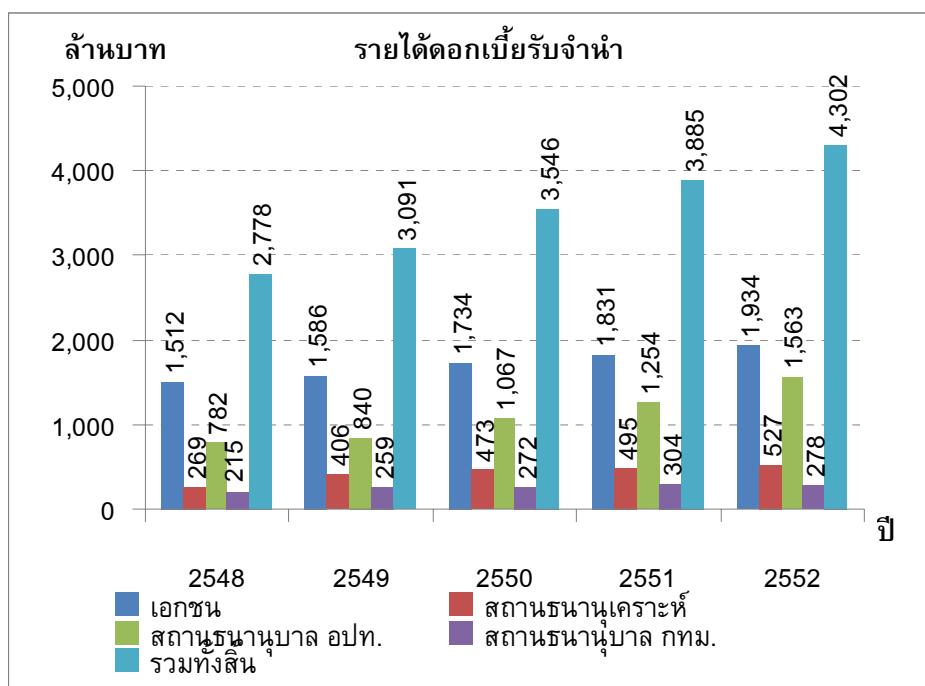
2. โรงรับจำนำเอกชน ปี 2548-ปี 2550 ประมาณการจากค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินจำนำต่อมูลค่าทรัพย์สินจำนำ จากสถิติข้อมูลจริงของโรงรับจำนำของเอกชนใน กทม. ปี 2551 จากกรมการปกครอง (ธันวาคม 2552)

(3) ผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานของโรงรับจำนำจะประสบความสำเร็จหรือไม่ อยู่ที่ความสามารถในการบริหารรายได้ ซึ่งรายได้หลักในการดำเนินกิจการโรงรับจำนำ คือ รายได้ดอกเบี้ยรับจำนำ ซึ่งได้ใช้สถิติรายได้ดอกเบี้ยรับจำนำของสถานธนาถุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานธนาถุบาลกรุงเทพมหานคร สถานธนาถุเคราะห์ และโรงรับจำนำเอกชน เป็นข้อมูลประมาณการจากข้อมูลสถิติโรงรับจำนำเอกชน ปี 2551 เฉพาะในกรุงเทพมหานคร จากกรมการปกครอง โดยใช้อัตราดอกเบี้ยรายได้ดอกเบี้ยรับจำนำต่อมูลค่าทรัพย์สินจำนำ (ร้อยละ 2.96) จะเห็นได้ว่า รายได้ดอกเบี้ยรับจำนำในปี 2552 มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 4,302 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ซึ่งมีรายได้ดอกเบี้ยรับจำนำ 3,885 ล้านบาท โดยโรงรับจำนำของเอกชนมีรายได้ดอกเบี้ยรับจำนำมากที่สุด 1,934 ล้านบาท ในปี 2552 คิดเป็นร้อยละ 44.96 ของรายได้ดอกเบี้ยรับจำนำทั้งสิ้น เมื่อพิจารณาข้อมูลรายได้ดอกเบี้ยรับจำนำ ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า รายได้ดอกเบี้ย

รับจ่านามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 2,778 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 4,302 ล้านบาท ในปี 2552 การที่มีรายได้ดอกเบี้ยรับจ่าน่าเพิ่มขึ้นแสดงว่า โรงรับจ่านามีประสิทธิภาพในการดำเนินการ รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 2-8

แผนภูมิที่ 2-8 รายได้ดอกเบี้ยรับจ่าน่า ของโรงรับจ่าน่า) ปี 2548 -2552

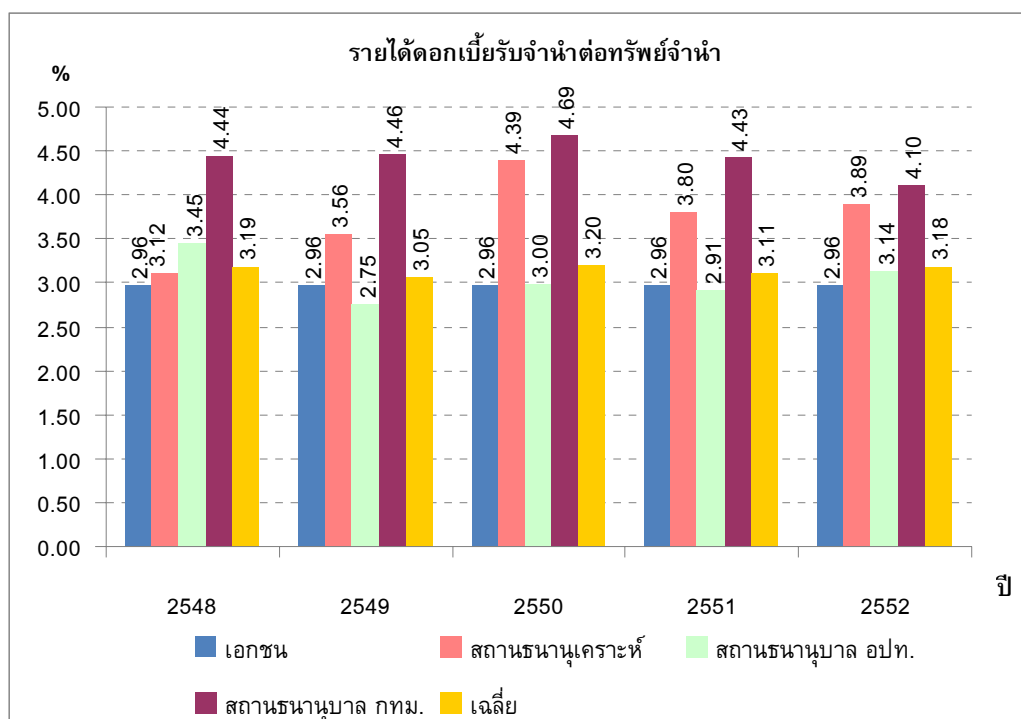
ที่มา : 1. สถานะนาคูเคราะห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานะนาคูเคราะห์กรุงเทพมหานคร และสถานะนาคูเคราะห์ (มีนาคม 2553)

2. โรงรับจ่าน่าเอกชน ปี 2548-2550 และปี 2552 ประมาณการจากค่าเฉลี่ยรายได้ดอกเบี้ยรับจ่าน่าต่อมูลค่าทรัพย์สินสำหรับปี 2551 เป็นสถิติข้อมูลจริงของโรงรับจ่าน่าของเอกชนใน กทม. จากการประกาศ (ธันวาคม 2552)

(4) ด้านความสามารถในการทำกำไร

โรงรับจ่าน่าภาครัฐมีวัตถุประสงค์ที่ไม่มุ่งหวังกำไร แต่การดำเนินธุรกิจจะต้องใช้เงินทุนหมุนเวียนสูง เงินทุนดังกล่าวอาจเกิดจากการกู้ยืมจากสถาบันการเงิน ซึ่งจะต้องมีเงินมาให้บริการประชาชนเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเงินกู้ดังกล่าวมีอัตราดอกเบี้ยสูง ดังนั้น การบริหารงานจะต้องให้ผลการดำเนินงานอย่างน้อยคุ้มทุน และมีเงินชำระหนี้สำหรับความสามารถในการทำกำไรของการดำเนินธุรกิจโรงรับจ่าน่า สามารถวัดได้หลายปัจจัย ทั้งการบริหารรายรับ ค่าใช้จ่าย กำไร และผลตอบแทนที่ได้จากการให้บริการ ซึ่งโรงรับจ่าน่าสิ่งที่น่าสนใจมาพิจารณาอีกประเด็น คือ ความสามารถในการบริหารเงินที่จ่ายให้ผู้รับจ่าน่า หรือมูลค่าทรัพย์สินจ่าน่าว่ามีความสามารถในการทำกำไรได้เพียงใด โดยพิจารณาจากรายได้ดอกเบี้ยรับจ่าน่าเปรียบเทียบกับมูลค่าทรัพย์สินจ่าน่า อย่างน้อยก็ให้คุ้มกับดอกเบี้ยเงินกู้ ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพในการให้การทำกำไร สำหรับโรงรับจ่าน่า ในปี 2552 โรงรับจ่าน่ามีความสามารถในการทำกำไรเฉลี่ยร้อยละ 3.18 ซึ่งสูงกว่า ปี 2551 ซึ่งมีความสามารถในการทำกำไรเฉลี่ย ร้อยละ 3.11 และโดยรวมแล้วสถานะนาคูเคราะห์ กรุงเทพมหานครสามารถทำกำไรได้สูงสุด มากกว่าร้อยละ 4 ซึ่งนับว่ามีประสิทธิภาพในการทำกำไร เมื่อเปรียบเทียบกับดอกเบี้ยเงินฝากประจำของธนาคารต่อปี อัตราร้อยละ 1 รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 2-9

แผนภูมิที่ 2-9 รายได้ดอกเบี้ยรับจําหน้ต่อทรัพย์สินจําหน้ของโรงรับจําหน้ ปี 2548-2552

ที่มา : 1. สถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร
สถานธนาณูเคราะห์ (มีนาคม 2553)

2. โรงรับจําหน้เอกชน ปี 2548-2550 และปี 2552 ประมาณการจากค่าเฉลี่ยรายได้ดอกเบี้ยรับจําหน้ต่อมูลค่าทรัพย์สินจําหน้ สำหรับปี 2551เป็นสถิติข้อมูลจริงของโรงรับจําหน้ของเอกชนใน กทม. จากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (ธันวาคม 2552)

2.1.8 ประโยชน์ของโรงรับจําหน้

โรงรับจําหน้ทำหน้าที่เสมือนเป็นสถาบันการเงินขนาดเล็กที่ให้บริการเงินกู้กับประชาชนด้วยวิธีการรับจําหน้ทรัพย์สินต่างๆ ซึ่งมีขั้นตอนและเงื่อนไขน้อยกว่าสถาบันการเงินขนาดใหญ่ ที่ต้องมีหลักฐานประกอบการยื่นคำขอเงิน เช่น ใบรับรองเงินเดือน หลักประกันการกู้เงิน และต้องใช้เวลาในการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ ดังนั้น ประชาชนที่นำทรัพย์สินมาจําหน้กับโรงรับจําหน้จึงเป็นประชาชนผู้มีรายได้น้อย มีทั้งผู้ที่ไม่มีรายได้อื่นๆ หรือผู้ที่ไม่มีอาชีพรับจ้างรายวัน ซึ่งต้องการเงินหมุนเวียนในการดำรงชีวิตและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เงินทุนสำหรับใช้เป็นค่าศึกษาเล่าเรียนของบุตรหลาน ค่ารักษาพยาบาล แต่ต่อมาโรงรับจําหน้ได้แพร่หลาย และได้มีการขยายวงเงินรับจําหน้ จึงมีผู้นำทรัพย์สินมาจําหน้เพื่อนำเงินไปใช้ในการประกอบธุรกิจที่ต้องการเงินหมุนเวียนอย่างเร่งด่วน ด้วยเหตุนี้ โรงรับจําหน้จึงมีบทบาทสำคัญทั้งต่อสังคมและเศรษฐกิจ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

(1) ประโยชน์ต่อสังคม

(1.1) สร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงในการดำรงชีวิตของประชาชน เนื่องจากโรงรับจําหน้สามารถช่วยเหลือประชาชนที่ต้องการเงินหมุนเวียนได้รวดเร็วและสะดวกที่สุด โดยเฉพาะประชาชนผู้มีรายได้น้อย ผู้มีรายได้อื่นๆ หรือผู้ที่ไม่มีรายได้อื่นๆ เมื่อเกิดวิกฤตทางการเงิน และมรสุมชีวิต โรงรับจําหน้สามารถเป็นหนทางที่ช่วยแก้ไขปัญหาอุปสรรค และสามารถบรรเทาความทุกข์ยากเฉพาะหน้าได้

(1.2) **สร้างโอกาสทางการศึกษาเล่าเรียน** เนื่องจากผู้ปกครอง หรือบิดามารดา ที่มีรายได้ไม่เพียงพอสำหรับเป็นค่าเล่าเรียนของบุตรหลาน ต้องการให้บุตรหลานได้รับโอกาสในการศึกษา จึงนำทรัพย์สินมาจำนำเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อเป็นค่าเล่าเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน และค่าเครื่องแต่งกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะเวลาที่เปิดการศึกษาภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษา

(1.3) **สร้างโอกาสในการรักษาสุขภาพ** เนื่องจากประชาชนผู้มีรายได้น้อยไม่มีเงินสำรองไว้ใช้จ่ายยามเจ็บป่วย หรือมีเงินไม่เพียงพอในการรักษาพยาบาลให้กับตนเองและสมาชิกในครอบครัว เมื่อถึงยามจำเป็นฉุกเฉิน ได้รับความจำเป็นช่องทางหนึ่งที่จะหาเงินมาใช้ในการรักษาพยาบาลได้อย่างทันทั่วทั้งที่ นอกจากนี้ ทำให้ประชาชนมีสุขภาพจิตที่ดีเพราะมีแหล่งที่จะหาเงินมาใช้ในยามเดือดร้อนได้รวดเร็ว

(1.4) **ลดและบรรเทาปัญหาอาชญากรรม** เนื่องจากเป็นทางออกในการหาเงินมาเพื่อช่วยแก้ปัญหาชีวิตของประชาชนที่ประสบปัญหาمرارชีวิต และหาทางออกในการแก้ไขปัญหาไม่ได้ โดยไม่ต้องไปก่ออาชญากรรม หรือลักขโมย ประทุษร้ายต่อทรัพย์สินและร่างกาย นอกจากนี้ ได้รับความจำเป็นช่วยติดตามทรัพย์สินที่ถูกขโมยได้

(2) ประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจ

(2.1) **เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับประกอบอาชีพ** ทำให้ธุรกิจขนาดเล็ก ขนาดกลาง สามารถมีเงินทุนหมุนเวียน สร้างโอกาสทางธุรกิจ สร้างความมั่นคงในอาชีพ และทำให้สามารถขยายกิจการให้มีการเจริญเติบโตได้ ซึ่งจะช่วยพัฒนาและสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

(2.2) **เพิ่มทางเลือก และสร้างการแข่งขันในการให้บริการของธุรกิจรับจำนำ** เนื่องจากโรงรับจำนำมีหลายประเภท และหลายหน่วยงานเป็นผู้กำกับดูแล จึงเกิดการแข่งขันในการให้บริการ โดยอาจแข่งขันการคิดดอกเบี้ยในอัตราต่ำ ทำให้ประชาชนที่ใช้บริการได้รับประโยชน์

(2.3) **ลดหรือบรรเทาปัญหาเงินกู้ยืมนอกระบบ** เมื่อประชาชนประสบปัญหาชีวิต มีความจำเป็นต้องใช้เงินเร่งด่วน แม้จะมีทรัพย์สินมีค่าอยู่ หากไม่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้อย่างรวดเร็ว อาจใช้การกู้ยืมเงินนอกระบบ เช่น การกู้ยืมจากนายทุนเงินกู้ การซื้อขายลดเช็ค สินเชื่อการค้า และการเล่นแชร์ ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยสูง

(2.4) **สร้างรายได้** เนื่องจาก ทำให้ลดปัญหาว่างงาน เพราะโรงรับจำนำมีพนักงานทำงานไม่น้อยกว่า 3,000 คน ทำให้เพิ่มรายได้เข้ามาในระบบเศรษฐกิจ และแบ่งเบาภาระของรัฐบาลในการดูแลค่าครองชีพของประชาชน นอกจากนี้ รัฐบาลจะได้รายได้จากการเสียภาษีของโรงรับจำนำเอกชน รายได้เข้ามามีบำรุงท้องถิ่นของสถานธนาถนุบาล และรายได้นำส่งคลังจากการดำเนินการกิจการสถานธนาถนุเคราะห์ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจ

2.1.9 ปัญหาอุปสรรค

(1) ปัจจุบันโรงรับจำนำไม่สามารถเปิดในกรุงเทพมหานครได้ แต่ให้เปิดขยายไปต่างจังหวัดได้ ซึ่งโรงรับจำนำบางประเภทอาจจะมีข้อจำกัดในเรื่องลักษณะของธุรกิจ ประกอบกับมีหน่วยงานของท้องถิ่นดำเนินการอยู่แล้ว และร่วมทุนก็อาจดำเนินการไม่ได้ เพราะผลการดำเนินงานที่ได้รับจะมีการจัดสรรไม่เหมือนกัน

(2) ขาดฐานข้อมูลทั้งระบบ เนื่องจาก โรงรับจำนำมีหลายหน่วยงานกำกับดูแล ข้อมูลแต่ละหน่วยงานจะเก็บรวบรวมเอง จึงทำให้ขาดการเชื่อมโยงข้อมูลให้เป็นระบบ ทำให้ไม่สามารถวางแผนกลยุทธ์ได้อย่างเหมาะสม หรือพัฒนาธุรกิจ ซึ่งปัจจุบันบางหน่วยงานยังใช้ระบบรายงานหรือเก็บข้อมูลด้วยมือ ยังไม่ได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้

(3) ระเบียบกฎเกณฑ์มีความแตกต่างกัน ทำให้มีความได้เปรียบเสียเปรียบในการปฏิบัติงานของพนักงานโรงรับจำนำ โดยเฉพาะโรงรับจำนำของรัฐบาล ผู้จัดการต้องเป็นผู้รับผิดชอบทรัพย์สินจำนำทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการตีราคา การดูแลทรัพย์สิน หรือการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำ สำหรับโรงรับจำนำของเอกชนผู้เป็นเจ้าของเป็นผู้รับผิดชอบ โดยผู้จัดการไม่ต้องรับผิดชอบ

(4) พรบ. ไร่รับจำนำ พ.ศ. 2505 ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ทำให้การให้บริการ หรือการดำเนินกิจการมีอุปสรรค เช่น วงเงินรับจำนำ ความหมายของทรัพย์สินจำนำ การประกอบธุรกิจของไร่รับจำนำ ฯลฯ

(5) วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งไร่รับจำนำเป็นการช่วยเหลือประชาชนที่มีรายได้น้อย และประสบปัญหาทางการเงิน ไม่ได้มุ่งหวังกำไร แต่ในการประกอบกิจการไร่รับจำนำ ไม่ว่าทั้งของรัฐบาลและของ อปท.จะต้องนำรายได้ส่วนหนึ่งส่งให้รัฐ ซึ่งโดยข้อเท็จจริงควรจะมิกำไรพอคุ้มทุน เพื่อให้ประชาชนเสียดอกเบี้ยในอัตราต่ำสุด

2.2 สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ไร่รับจำนำที่ดำเนินการโดยเทศบาล และเป็นหน่วยงานหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือและสงเคราะห์ประชาชนผู้มีรายได้น้อยที่ประสบปัญหาภาวะทางเศรษฐกิจ และต้องการเงินเพื่อไปบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า โดยนำทรัพย์สินมาจำนำ และเสียดอกเบี้ยในอัตราต่ำ ซึ่งมีสาระสำคัญความเป็นมา วัตถุประสงค์ และการดำเนินงาน ดังนี้

2.2.1 ข้อมูลองค์กร

(1) ประวัติความเป็นมา

กิจการสถานธนาบาล ได้เริ่มขึ้นโดย ฯ พณ ฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ อดีตนายกรัฐมนตรี เนื่องจากการไปตรวจราชการในจังหวัดต่าง ๆ พบว่าในหลายจังหวัดไม่มีการจัดตั้งสถานธนาบาล (ซึ่งดำเนินการโดยกรมประชาสงเคราะห์) หรือไร่รับจำนำของเอกชนเหมือนอย่างในนครหลวงกรุงเทพ ธนบุรี และเห็นว่ากิจการดังกล่าว นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือคนยากจนขัดสนเงินได้บรรเทาความเดือดร้อนหรือแก้ขัดได้โดยไม่ต้องไปกู้ยืมเงินจากเอกชนซึ่งเสียดอกเบี้ยในอัตราสูงแล้ว ยังจะมีส่วนช่วยในด้านควบคุมการรับซื้อของโจรอีกด้วย

การดำเนินการจัดตั้งสถานธนาบาล (ไร่รับจำนำ) ของเทศบาลและสุขาภิบาลนอกจากมีขึ้นตามบทบัญญัติของกฎหมายแล้ว ยังมีที่มาจากมติของคณะรัฐมนตรี และมติของที่ประชุมกระทรวงมหาดไทยที่กำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินการจัดตั้งเป็นกรณีพิเศษต่างจากการตั้งไร่รับจำนำทั่วไป คณะรัฐมนตรีจึง ได้มีมติเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2503 ให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการจัดตั้งไร่รับจำนำขึ้นในต่างจังหวัด ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยเหลือคนยากจนขัดสนเงินได้ไม่ต้องไปกู้ยืมจากเอกชนที่ต้องเสียดอกเบี้ยสูง และยังเป็นประโยชน์ในการควบคุมการรับซื้อของโจร ซึ่งหากกระทรวงมหาดไทยไม่สามารถจัดตั้งขึ้นเองได้ ก็ควรพิจารณาให้เอกชนเข้าร่วมทุนหรือร่วมหุ้นด้วย โดยให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้จัดการและดำเนินงาน และในคราวประชุมของกระทรวงมหาดไทย ครั้งที่ 20/2503 เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2503 ที่ประชุมพิจารณาเห็นว่า เทศบาลหลายแห่งได้คิดที่จะดำเนินการจัดตั้งไร่รับจำนำอยู่แล้ว เนื่องจากเทศบาลเป็นหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีงบประมาณของตนเองที่สามารถจัดตั้งได้เอง หากมอบหมายให้เทศบาลดำเนินการ ดังนั้น จึงได้มีมติกำหนดนโยบายให้เทศบาลดำเนินการจัดตั้งสถานธนาบาล (ไร่รับจำนำ) โดยมุ่งหมายที่จะได้ให้ประโยชน์ไปสู่ประชาชนอย่างเต็มที่ โดยไม่มีการทุจริตเอารัดเอาเปรียบและป้องกันการรับซื้อของโจร กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เทศบาลมีอำนาจที่จะดำเนินกิจการไร่รับจำนำหรือสถานสินเชื่อก่อนท้องถิ่นได้อยู่แล้ว และเหมาะสมที่จะดำเนินกิจการสนองนโยบาย เพราะเป็นหน่วยการปกครองที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชนในด้านต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด จะสามารถอำนวยความสะดวกในด้านนี้ให้แก่ประชาชนได้ดี มีศักยภาพทางฐานะการเงินการคลัง ในขั้นต้นได้ให้เทศบาลดำเนินการจัดตั้งไร่รับจำนำเพื่อช่วยเหลือประชาชนในท้องถิ่น เป็นการทดลองก่อน โดยกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้กำหนดจังหวัดและเทศบาลที่สมควรจะจัดตั้ง ซึ่งเทศบาลนครเชียงใหม่ได้เปิดกิจการขึ้นเป็นแห่งแรก เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2503 ต่อมาในปี พ.ศ. 2504 ก็ได้เปิดกิจการขึ้นอีก 3 แห่ง โดยพิจารณาถึงภูมิภาคเป็นสำคัญ คือ ภาคเหนือจัดตั้งที่เทศบาลนครเชียงใหม่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจัดตั้งที่เทศบาลเมืองอุดรธานี ภาคกลางจัดตั้งที่เทศบาลเมืองนครสวรรค์ และภาคใต้จัดตั้งที่เทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา รวมเป็น 4 แห่งโดยเรียกไร่รับจำนำของเทศบาลว่า “สถานธนาบาล” ทั้งนี้เงินทุนที่ใช้จัดตั้งให้กู้จากสันนิบาต

เทศบาล ซึ่งในระยะแรกเทศบาลจะสนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้งสถานธนาณูบาล เมื่อมีการบริหารจัดการจนกระทั่งสถานธนาณูบาลมีรายได้เพียงพอต่อการดำเนินการแล้ว ก็จะใช้งบประมาณของสถานธนาณูบาลในการดำเนินการสำหรับระเบียบปฏิบัติให้กรมประชาสงเคราะห์ร่วมมือแนะนำในหลักการปฏิบัติงานเกี่ยวกับกิจการโรงรับจำนำเพื่อให้เทศบาลได้ดำเนินการในเรื่องนี้ได้ลุล่วงไปด้วยดี พร้อมกับให้กรมตำรวจพิจารณาวางระเบียบควบคุมของที่รับจำนำตลอดจนบัญชีของเสียหายขึ้นไว้

ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้ออกระเบียบเพื่อควบคุมและบริหารกิจการของโรงรับจำนำของเทศบาล คือ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมและดำเนินงานสถานธนาณูบาลของหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2516 โดยมีคณะกรรมการจัดการสถานธนาณูบาลของหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นคณะหนึ่งเรียกว่า “จ.ส.ท.” ซึ่งมีอธิบดีกรมการปกครอง เป็นประธานกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการอื่นอีกไม่เกิน 4 คน เป็นกรรมการ ในทางปฏิบัติได้จัดตั้งสำนักงาน จ.ส.ท. ทำหน้าที่ควบคุมการดำเนินงานและตรวจตราสถานธนาณูบาลของหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นขึ้นที่กรมการปกครอง ต่อมาการดำเนินกิจการสถานธนาณูบาลได้โอนให้อยู่ในความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการส่งเสริมการดำเนินงานกิจการสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 ตั้งแต่วันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2546 โดยมี

- คณะกรรมการส่งเสริมการดำเนินงานกิจการสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ส.ธ.ท.) ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการโดยตำแหน่ง และให้มีรองประธานกรรมการและกรรมการอื่นอีก รวมทั้งสิ้นไม่เกิน 10 คน ซึ่งปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้แต่งตั้ง และ

- คณะกรรมการจัดการสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.) ประกอบด้วย อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นประธานกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการประกอบด้วย รองประธานกรรมการ ผู้จัดการใหญ่ จ.ส.ท. นายกสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย หัวหน้าสำนักงาน จ.ส.ท. เป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้ช่วยหัวหน้าสำนักงาน จ.ส.ท. เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

การดำเนินกิจการสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจ จะเห็นได้จากปัจจุบันสถานธนาณูบาลทั้ง 4 แห่งที่เปิดทดลองดำเนินกิจการสถานธนาณูบาลดังกล่าวได้มีการขยายกิจการเพิ่มขึ้น โดยสถานธนาณูบาลเทศบาลนครเชียงใหม่ สถานธนาณูบาลเทศบาลเมืองนครสวรรค์ได้ขยายกิจการโดยเปิดให้บริการประชาชนเพิ่มอีกแห่งละ 2 แห่ง รวมเป็น 3 แห่ง สถานธนาณูบาลเทศบาลเมืองอุดรธานี เปิดเพิ่มอีก 1 แห่ง สำหรับสถานธนาณูบาลเทศบาลนครหาดใหญ่ยังไม่มีเปิดเพิ่ม ทั้งนี้ เนื่องจากความต้องการใช้บริการเพิ่มขึ้น ตัวอย่างเช่น สถานธนาณูบาลเทศบาลนครเชียงใหม่ มีผลการดำเนินกิจการเพิ่มขึ้นทั้งที่เปิดกิจการสถานธนาณูบาลถึง 3 แห่ง ซึ่งเปิดให้บริการด้านการเงินแก่ประชาชนที่มีความต้องการด้านการเงินระยะสั้น มีผู้ใช้บริการจำนวนมากในแต่ละปี โดยในปี 2550 มีผู้ใช้บริการสถานธนาณูบาลทั้ง 3 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 110,850 ราย เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 0.19 มีผู้มาไถ่ถอนจำนวน 105,666 ราย ลดจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 1.99 โดยมูลค่าทรัพย์สินที่จำนำรวม 1,196,076,120 บาท เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 9.94 และจำนวนเงินที่มามีไถ่ถอนรวมทั้งสิ้น 1,135,185,770 บาท เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 11.06 ซึ่งแสดงข้อมูลได้ดังตารางที่ 2-1

ตารางที่ 2-1 สถิติการรับจำนำและการไถ่ถอนสถานธนาณูบาลเทศบาลนครเชียงใหม่ ปี 2548 – 2550

ประเภท	สถานธนาณูบาล 1	สถานธนาณูบาล 2	สถานธนาณูบาล 3	รวม
ปี 2548				
มูลค่าทรัพย์สินที่จำนำ (บาท)	248,249,950	273,549,400	356,754,050	878,553,400
จำนวนมาผู้จำนำ (ราย)	30,324	33,509	42,534	106,367
จำนวนมาผู้ไถ่ถอน (ราย)	29,410	32,020	40,321	101,751
จำนวนเงินที่ไถ่ถอน (บาท)	235,720,850	260,033,950	332,249,650	828,004,450

ประเภท	สถานธนาณูปการ 1	สถานธนาณูปการ 2	สถานธนาณูปการ 3	รวม
ปี 2549				
มูลค่าทรัพย์สินที่จําหน่าย (บาท)	329,457,650	328,897,000	429,537,100	1,087,891,750
จำนวนมาผู้จําหน่าย (ราย)	32,342	34,205	44,095	110,642
จำนวนมาผู้ไถ่ถอน (ราย)	31,463	33,652	42,691	107,806
จำนวนเงินที่ไถ่ถอน (บาท)	304,703,850	311,510,400	405,883,400	1,022,097,650
ปี 2550				
มูลค่าทรัพย์สินที่จําหน่าย (บาท)	376,572,320	361,361,750	458,142,050	1,196,076,120
จำนวนมาผู้จําหน่าย (ราย)	33,560	33,818	43,472	110,850
จำนวนมาผู้ไถ่ถอน (ราย)	31,598	32,432	41,636	105,666
จำนวนเงินที่ไถ่ถอน (บาท)	354,740,270	342,505,200	437,940,300	1,135,185,770

ที่มา : สถานธนาณูปการ เทศบาลนครเชียงใหม่ <http://www.cmcity.go.th/aboutus/economic.php>

(18 กุมภาพันธ์ 2553)

จากตารางดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่า เทศบาลนครเชียงใหม่ได้เปิดสถานธนาณูปการ 3 แห่ง เนื่องจากมีผู้จําหน่ายเป็นจำนวนมาก และเพื่อให้การบริการเข้าถึงประชาชนได้ทั่วถึงจึงได้เปิดสถานธนาณูปการเพิ่มขึ้น ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับสถานธนาณูปการเทศบาลนครหาดใหญ่แล้ว จะมีผู้จําหน่ายอยู่ในระดับใกล้เคียงกับสถานธนาณูปการนครเชียงใหม่ 1 แห่ง ประมาณปีละ 30,000 – 40,000 ราย มูลค่าทรัพย์สินรับจําหน่ายปีละ 300 – 400 ล้านบาท แต่อย่างไรก็ดี สถานธนาณูปการเทศบาลนครหาดใหญ่มีผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี 2552 มีผู้รับจําหน่าย 43,414 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 19.83 มีผู้มาไถ่ถอน 40,307 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 16.83 โดยมูลค่าทรัพย์สินที่จําหน่าย 518,408,684 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 26.02 และจำนวนเงินที่มาไถ่ถอน 490,882,891 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 28.42 รายละเอียดการรับจําหน่ายและการไถ่ถอนดังตารางที่ 2-2

ตารางที่ 2-2 สถิติการรับจําหน่ายและไถ่ถอนสถานธนาณูปการเทศบาลนครหาดใหญ่ ปี 2546 – 2552

ปี	การรับจําหน่าย		การไถ่ถอน	
	ราย	จำนวนเงิน(บาท)	ราย	จำนวนเงิน(บาท)
2546	27,193	133,828,010	25,476	124,955,720
2547	27,793	163,252,725	26,448	155,719,815
2548	28,878	193,745,010	27,052	181,877,340
2549	30,432	259,344,690	28,702	238,186,500
2550	32,804	317,929,830	33,267	293,418,270
2551	36,229	411,427,091	34,500	382,249,044
2552	43,414	518,408,684	40,307	490,882,891

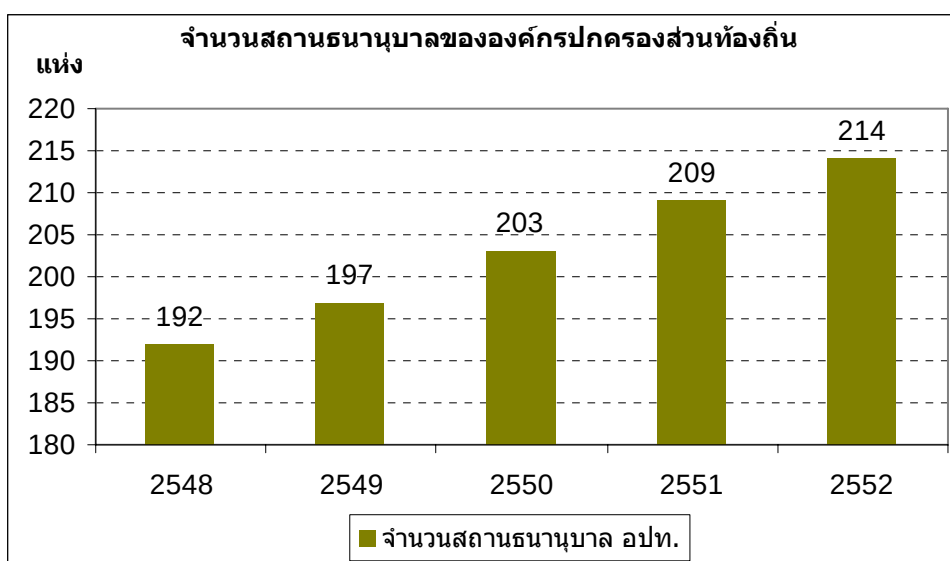
ที่มา : สถานธนาณูปการเทศบาลนครหาดใหญ่ (19 ธันวาคม 2552)

จากตารางดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่า ผู้มาใช้บริการเพิ่มขึ้นทุกปีทั้งจำนวนรายและจำนวนเงินรับจำนำ นอกจากนี้ เทศบาลนครหาดใหญ่มีประชากร 157,682 คน (สถิติปี 2551 จากเว็บไซต์เทศบาลนครหาดใหญ่) เมื่อเทียบกับผู้มาใช้บริการปี 2551 (36,229 ราย) คิดเป็นร้อยละ 22.97 ซึ่งการที่มีสถานธนาณูบาลเพียงแห่งเดียวอาจไม่เพียงพอ ดังนั้น ในอนาคตจำเป็นจะต้องเปิดสาขาเพิ่มขึ้น เพื่อให้เพียงพอกับปริมาณผู้ให้บริการที่เพิ่มขึ้นดังกล่าว และเพื่อให้เข้าถึงประชาชนผู้ให้บริการที่เพิ่มขึ้นมากที่สุด

(2) จำนวนสถานธนาณูบาลและการกระจายตัว

สถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปัจจุบันได้ขยายตัวโดยมีการให้จัดตั้งสถานธนาณูบาลในระดับเทศบาลตำบลด้วย นอกจากการจัดตั้งเฉพาะเทศบาลนคร และเทศบาลเมือง ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (แก้ไขเพิ่มเติมใหม่ถึงฉบับที่ 11 พ.ศ. 2543) มาตรา 56 (1) บัญญัติให้เทศบาลนคร และมาตรา 53 (8) บัญญัติให้เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องดำเนินการรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น มาตรา 51 (9) บัญญัติว่าเทศบาลตำบลอาจทำกิจการเทศพาณิชย์ในเขตเทศบาล ดังนั้น กระทรวงมหาดไทยจึงได้สนับสนุนให้เทศบาลจัดตั้งสถานธนาณูบาลเพิ่มขึ้นเรื่อยมา โดยจากปี 2503 จนถึงปี 2552 มีสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เปิดให้บริการประชาชนแล้ว จำนวน 214 แห่ง เฉลี่ยมีการขยายตัวสถานธนาณูบาลเพิ่มขึ้นปีละ 4 - 5 แห่ง รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 2-10

แผนภูมิที่ 2-10 จำนวนสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2548 – 2552

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.)
(9 มีนาคม 2553)

สถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กระจายตัวอยู่ตามเทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล ในบางเทศบาลมีสถานธนาณูบาลมากถึง 3 แห่ง เช่น สถานธนาณูบาลเทศบาลนครเชียงใหม่ สถานธนาณูบาลเทศบาลนครนครสวรรค์ และในบางจังหวัดมีสถานธนาณูบาลมากถึง 10 แห่ง ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดนครราชสีมา รองลงมา 9 แห่ง ได้แก่ จังหวัดชลบุรี แต่ก็มีหลายจังหวัดที่มีสถานธนาณูบาลเพียง 1 แห่ง เช่น จังหวัดตราด จังหวัดนครนายก จังหวัดนครพนม ฯลฯ นอกจากนี้ สำนักงาน จ.ส.ท. ได้จัดขนาดสถานธนาณูบาลขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น 3 ขนาด⁸ คือ สถานธนาบาลขนาดใหญ่ จำนวน 106 แห่ง สถานธนาบาลขนาดกลาง จำนวน 69 แห่ง และสถานธนาบาลขนาดเล็ก จำนวน 39 แห่ง รายละเอียดดังตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2-3 สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามขนาด

ลำดับ	สถานธนาบาล	เทศบาล (นคร/เมือง/ตำบล)	จังหวัด
	สถานธนาบาลขนาดใหญ่		
1	เทศบาลเมืองกระบี่	กระบี่	กระบี่
2	เทศบาลเมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	กาญจนบุรี
3	เทศบาลเมืองกำแพงเพชร	กำแพงเพชร	กำแพงเพชร
4	เทศบาลนครขอนแก่น	ขอนแก่น	ขอนแก่น
5	เทศบาลเมืองเมืองพล	ขอนแก่น	ขอนแก่น
6	เทศบาลเมืองจันทบุรี	จันทบุรี	จันทบุรี
7	เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา 1	ฉะเชิงเทรา	ฉะเชิงเทรา
8	เทศบาลตำบลบางคล้า	ฉะเชิงเทรา	ฉะเชิงเทรา
9	เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา 2	ฉะเชิงเทรา	ฉะเชิงเทรา
10	เทศบาลเมืองชลบุรี	ชลบุรี	ชลบุรี
11	เทศบาลเมืองพนัสนิคม	ชลบุรี	ชลบุรี
12	เทศบาลเมืองศรีราชา	ชลบุรี	ชลบุรี
13	เมืองพัทยา	ชลบุรี	ชลบุรี
14	เทศบาลเมืองแสนสุข	ชลบุรี	ชลบุรี
15	เทศบาลเมืองชัยนาท	ชัยนาท	ชัยนาท
16	เทศบาลเมืองชัยภูมิ	ชัยภูมิ	ชัยภูมิ
17	เทศบาลเมืองชุมพร	ชุมพร	ชุมพร
18	เทศบาลเมืองนครเข็ญราย	เข็ญราย	เข็ญราย
19	เทศบาลนครเข็ญใหม่ 1	เข็ญใหม่	เข็ญใหม่
20	เทศบาลนครเข็ญใหม่ 2	เข็ญใหม่	เข็ญใหม่
21	เทศบาลนครเข็ญใหม่ 3	เข็ญใหม่	เข็ญใหม่
22	เทศบาลนครตรัง	ตรัง	ตรัง
23	เทศบาลเมืองตราด	ตราด	ตราด
24	เทศบาลเมืองตาก	ตาก	ตาก
25	เทศบาลเมืองนครนายก	นครนายก	นครนายก
26	เทศบาลนครนครปฐม 1	นครปฐม	นครปฐม
27	เทศบาลนครนครปฐม 2	นครปฐม	นครปฐม
28	เทศบาลเมืองนครพนม	นครพนม	นครพนม
29	เทศบาลนครนครราชสีมา 1	นครราชสีมา	นครราชสีมา

⁸ ประกาศสำนักงาน จ.ส.ท. เรื่อง การจัดขนาดสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลงวันที่ 2 มีนาคม 2553

ลำดับ	สถานหนานุบาล	เทศบาล (นคร/เมือง/ตำบล)	จังหวัด
30	เทศบาลนครนครราชสีมา 2	นครราชสีมา	นครราชสีมา
31	เทศบาลตำบลปากช่อง	นครราชสีมา	นครราชสีมา
32	เทศบาลนครนครราชสีมา 3	นครราชสีมา	นครราชสีมา
33	เทศบาลตำบลสูงเนิน	สูงเนิน	นครราชสีมา
34	เทศบาลนครนครศรีธรรมราช	นครศรีธรรมราช	นครศรีธรรมราช
35	เทศบาลเมืองทุ่งสง	นครศรีธรรมราช	นครศรีธรรมราช
36	เทศบาลนครนครสวรรค์ 1	นครสวรรค์	นครสวรรค์
37	เทศบาลนครนครสวรรค์ 2	นครสวรรค์	นครสวรรค์
38	เทศบาลนครนครสวรรค์ 3	นครสวรรค์	นครสวรรค์
39	เทศบาลนครนนทบุรี 1	นนทบุรี	นนทบุรี
40	เทศบาลเมืองบางบัวทอง	นนทบุรี	นนทบุรี
41	เทศบาลนครนนทบุรี 2	นนทบุรี	นนทบุรี
42	เทศบาลนครปากเกร็ด	ปากเกร็ด	นนทบุรี
43	เทศบาลตำบลสุโขทัย-ลก	นราธิวาส	นราธิวาส
44	เทศบาลเมืองนราธิวาส	นราธิวาส	นราธิวาส
45	เทศบาลเมืองบุรีรัมย์	บุรีรัมย์	บุรีรัมย์
46	เทศบาลตำบลนางรอง	นางรอง	บุรีรัมย์
47	เทศบาลเมืองรังสิต	ปทุมธานี	ปทุมธานี
48	เทศบาลเมืองปทุมธานี	ปทุมธานี	ปทุมธานี
49	เทศบาลตำบลหัวหิน	ประจวบคีรีขันธ์	ประจวบคีรีขันธ์
50	เทศบาลเมืองปราชินบุรี	ปราชินบุรี	ปราชินบุรี
51	เทศบาลตำบลกบินทร์	กบินทร์บุรี	ปราชินบุรี
52	เทศบาลเมืองปัตตานี	ปัตตานี	ปัตตานี
53	เทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา	พระนครศรีอยุธยา	พระนครศรีอยุธยา
54	เทศบาลเมืองเสนา	พระนครศรีอยุธยา	พระนครศรีอยุธยา
55	เทศบาลเมืองพะเยา	พะเยา	พะเยา
56	เทศบาลเมืองตะกั่วป่า	พังงา	พังงา
57	เทศบาลเมืองพังงา	พังงา	พังงา
58	เทศบาลเมืองพัทลุง	พัทลุง	พัทลุง
59	เทศบาลตำบลแม่ขี้	ตะโหมด	พัทลุง
60	เทศบาลเมืองตะพานหิน	พิจิตร	พิจิตร
61	เทศบาลเมืองบางมูลนาก	พิจิตร	พิจิตร
62	เทศบาลนครพิษณุโลก 1	พิษณุโลก	พิษณุโลก
63	เทศบาลนครพิษณุโลก 2	พิษณุโลก	พิษณุโลก
64	เทศบาลเมืองเพชรบุรี 1	เพชรบุรี	เพชรบุรี
65	เทศบาลเมืองนครภูเก็ต	ภูเก็ต	ภูเก็ต

ลำดับ	สถานหนานุบาล	เทศบาล (นคร/เมือง/ตำบล)	จังหวัด
66	เทศบาลเมืองป่าตอง	กระบี่	ภูเก็ต
67	เทศบาลเมืองมหาสารคาม	มหาสารคาม	มหาสารคาม
68	เทศบาลเมืองยโสธร	ยโสธร	ยโสธร
69	เทศบาลนครยะลา	ยะลา	ยะลา
70	เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด	ร้อยเอ็ด	ร้อยเอ็ด
71	เทศบาลนครระยอง	ระยอง	ระยอง
72	เทศบาลตำบลเมืองแกลง	บ้านฉาง	ระยอง
73	เทศบาลเมืองมาบตาพุด	เมือง	ระยอง
74	เทศบาลเมืองราชบุรี	ราชบุรี	ราชบุรี
75	เทศบาลเมืองบ้านโป่ง	บ้านโป่ง	ราชบุรี
76	เทศบาลเมืองโพธาราม	ราชบุรี	ราชบุรี
77	เทศบาลเมืองลพบุรี	ลพบุรี	ลพบุรี
78	เทศบาลนครลำปาง	ลำปาง	ลำปาง
79	เทศบาลเมืองลำพูน	ลำพูน	ลำพูน
80	เทศบาลเมืองเลย	เลย	เลย
81	เทศบาลเมืองศรีสะเกษ	ศรีสะเกษ	ศรีสะเกษ
82	เทศบาลเมืองสกลนคร	สกลนคร	สกลนคร
83	เทศบาลนครหาดใหญ่	หาดใหญ่	สงขลา
84	เทศบาลนครสงขลา	สงขลา	สงขลา
85	เทศบาลนครสมุทรปราการ	สมุทรปราการ	สมุทรปราการ
86	เทศบาลตำบลสำโรงเหนือ	สมุทรปราการ	สมุทรปราการ
87	เทศบาลเมืองกระทุ่มแบน	สมุทรสาคร	สมุทรสาคร
88	เทศบาลตำบลอ้อมน้อย	กระทุ่มแบน	สมุทรสาคร
89	เทศบาลตำบลแก่งคอย	สระบุรี	สระบุรี
90	เทศบาลเมืองสระบุรี	สระบุรี	สระบุรี
91	เทศบาลตำบลหนองแค	สระบุรี	สระบุรี
92	เทศบาลเมืองสิงห์บุรี	สิงห์บุรี	สิงห์บุรี
93	เทศบาลเมืองสวรรคโลก	สุโขทัย	สุโขทัย
94	เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี	สุโขทัย	สุโขทัย
95	เทศบาลเมืองสุพรรณบุรี	สุพรรณบุรี	สุพรรณบุรี
96	เทศบาลเมืองสุราษฎร์ธานี	สุราษฎร์ธานี	สุราษฎร์ธานี
97	เทศบาลเมืองสุรินทร์ 1	สุรินทร์	สุรินทร์
98	เทศบาลเมืองสุรินทร์ 2	สุรินทร์	สุรินทร์
99	เทศบาลเมืองหนองคาย	หนองคาย	หนองคาย
100	เทศบาลเมืองอ่างทอง	อ่างทอง	อ่างทอง
101	เทศบาลเมืองอำนาจเจริญ	อำนาจเจริญ	อำนาจเจริญ

ลำดับ	สถานหนานุบาล	เทศบาล (นคร/เมือง/ตำบล)	จังหวัด
102	เทศบาลนครอุดรธานี 1	อุดรธานี	อุดรธานี
103	เทศบาลนครอุดรธานี 2	อุดรธานี	อุดรธานี
104	เทศบาลเมืองอุดรดิตถ์	อุดรดิตถ์	อุดรดิตถ์
105	เทศบาลนครอุบลราชธานี 1	อุบลราชธานี	อุบลราชธานี
106	เทศบาลเมืองวารินชำราบ	อุบลราชธานี	อุบลราชธานี
	<u>สถานหนานุบาลขนาดกลาง</u>		
1	เทศบาลตำบลท่าเรือพระแท่น	ท่าเรือพระแท่น	กาญจนบุรี
2	เทศบาลตำบลท่าม่วง	ท่าม่วง	กาญจนบุรี
3	เทศบาลตำบลบ้านไผ่	บ้านไผ่	ขอนแก่น
4	เทศบาลตำบลเทพราช	จะเชิงเทรา	จะเชิงเทรา
5	เทศบาลตำบลบางวัว	บางปะกง	จะเชิงเทรา
6	เทศบาลเมืองบ้านบึง	บ้านบึง	ชลบุรี
7	เทศบาลตำบลสัทธิ์	สัทธิ์	ชลบุรี
8	เทศบาลตำบลหลังสวน	ชุมพร	ชุมพร
9	เทศบาลตำบลเมืองพาน	พาน	เชียงราย
10	เทศบาลตำบลสันป่าตอง	สันป่าตอง	เชียงใหม่
11	เทศบาลตำบลหางดง	หางดง	เชียงใหม่
12	เทศบาลตำบลยางน่อง	สารภี	เชียงใหม่
13	เทศบาลแมริม	แมริม	เชียงใหม่
14	เทศบาลเมืองกันตัง	กันตัง	ตรัง
15	เทศบาลตำบลห้วยยอด	ห้วยยอด	ตรัง
16	เทศบาลตำบลย่านตาขาว	ย่านตาขาว	ตรัง
17	เทศบาลนครนครปฐม 3	นครปฐม	นครปฐม
18	เทศบาลตำบลบัวใหญ่	นครราชสีมา	นครราชสีมา
19	เทศบาลตำบลโนนสูง	โนนสูง	นครราชสีมา
20	เทศบาลตำบลด่านขุนทด	ด่านขุนทด	นครราชสีมา
21	เทศบาลตำบลเสิงสาง	เสิงสาง	นครราชสีมา
22	เทศบาลเมืองปากพนัง	นครศรีธรรมราช	นครศรีธรรมราช
23	เทศบาลเมืองชุมแสง	นครสวรรค์	นครสวรรค์
24	เทศบาลเมืองตากสิน	นครสวรรค์	นครสวรรค์
25	เทศบาลตำบลท่าตะโก	ท่าตะโก	นครสวรรค์
26	เทศบาลตำบลบางศรีเมือง	นนทบุรี	นนทบุรี
27	เทศบาลตำบลบางม่วง	บางใหญ่	นนทบุรี
28	เทศบาลเมืองน่าน	น่าน	น่าน
29	เทศบาลตำบลหนองกี่	หนองกี่	บุรีรัมย์
30	เทศบาลเมืองท่าโขลง	คลองหลวง	ปทุมธานี

ลำดับ	สถานหนานุบาล	เทศบาล (นคร/เมือง/ตำบล)	จังหวัด
31	เทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์	ประจวบคีรีขันธ์	ประจวบคีรีขันธ์
32	เทศบาลตำบลท่าเรือ	ท่าเรือ	พระนครศรีอยุธยา
33	เทศบาลตำบลบ้านเลน	บางปะอิน	พระนครศรีอยุธยา
34	เทศบาลตำบลลำตาเสา	วังน้อย	พระนครศรีอยุธยา
35	เทศบาลตำบลพระอินทราชา	บางปะอิน	พระนครศรีอยุธยา
36	เทศบาลเมืองพิจิตร	พิจิตร	พิจิตร
37	เทศบาลตำบลบางระกำ	บางระกำ	พิษณุโลก
38	เทศบาลตำบลชะอำ	เพชรบุรี	เพชรบุรี
39	เทศบาลตำบลท่ายาง	ท่ายาง	เพชรบุรี
40	เทศบาลเมืองเพชรบุรี 2	เพชรบุรี	เพชรบุรี
41	เทศบาลเมืองเพชรบูรณ์	เพชรบูรณ์	เพชรบูรณ์
42	เทศบาลเมืองแพร่	แพร่	แพร่
43	เทศบาลตำบลเชิงทะเล	ถลาง	ภูเก็ต
44	เทศบาลเมืองมุกดาหาร	มุกดาหาร	มุกดาหาร
45	เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน	แม่ฮ่องสอน	แม่ฮ่องสอน
46	เทศบาลเมืองระนอง	ระนอง	ระนอง
47	เทศบาลตำบลบ้านฉาง	บ้านฉาง	ระยอง
48	เทศบาลตำบลโคกสำโรง	ลพบุรี	ลพบุรี
49	เทศบาลเมืองบ้านหมี่	ลพบุรี	ลพบุรี
50	เทศบาลตำบลลำনারายณ์	ชัยบาดาล	ลพบุรี
51	เทศบาลเมืองสตูล	สตูล	สตูล
52	เทศบาลตำบลกำแพง	ละงู	สตูล
53	เทศบาลเมืองพระประแดง	สมุทรปราการ	สมุทรปราการ
54	เทศบาลตำบลสำโรงใต้	สมุทรปราการ	สมุทรปราการ
55	เทศบาลเมืองลัดหลวง	พระประแดง	สมุทรปราการ
56	เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม	สมุทรสงคราม	สมุทรสงคราม
57	เทศบาลนครสมุทรสาคร	สมุทรสาคร	สมุทรสาคร
58	เทศบาลตำบลอรัญญประเทศ	สระแก้ว	สระแก้ว
59	เทศบาลตำบลวัฒนานคร	วัฒนานคร	สระแก้ว
60	เทศบาลตำบลท่าลาน	สระบุรี	สระบุรี
61	เทศบาลตำบลหินกอง	หินกอง	สระบุรี
62	เทศบาลตำบลนาสาร	นาสาร	สุราษฎร์ธานี
63	เทศบาลตำบลเวียงสระ	เวียงสระ	สุราษฎร์ธานี
64	เทศบาลตำบลจอมพระ	จอมพระ	สุรินทร์
65	เทศบาลเมืองอุทัยธานี	อุทัยธานี	อุทัยธานี
66	เทศบาลตำบลพิบูลมังสาหาร	พิบูลมังสาหาร	อุบลราชธานี

ลำดับ	สถานหนานุบาล	เทศบาล (นคร/เมือง/ตำบล)	จังหวัด
67	เทศบาลตำบลเมืองเดช	เมืองเดช	อุบลราชธานี
68	เทศบาลนครอุบลราชธานี 2	อุบลราชธานี	อุบลราชธานี
69	เทศบาลตำบลตระการพืชผล	ตระการพืชผล	อุบลราชธานี
	สถานหนานุบาลขนาดเล็ก		
1	เทศบาลตำบลเหนือคลอง	กระบี่	กระบี่
2	เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์	กาฬสินธุ์	กาฬสินธุ์
3	เทศบาลตำบลหนองโก	กระนวน	ขอนแก่น
4	เทศบาลเมืองขลุง	ขลุง	จันทบุรี
5	เทศบาลตำบลอ่างศิลา	ชลบุรี	ชลบุรี
6	องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง	สัตหีบ	ชลบุรี
7	เทศบาลตำบลวัดสิงห์	วัดสิงห์	ชัยนาท
8	เทศบาลตำบลแก่งคร้อ	ชัยภูมิ	ชัยภูมิ
9	เทศบาลตำบลท่าข้าม	หาด	เชียงใหม่
10	เทศบาลตำบลแม่ใจ	แม่ใจ	เชียงใหม่
11	เทศบาลตำบลเวียงฝาง	เวียงฝาง	เชียงใหม่
12	เทศบาลเมืองแม่สอด	แม่สอด	ตาก
13	เทศบาลตำบลสีคิ้ว	สีคิ้ว	นครราชสีมา
14	เทศบาลเมืองคูคต	ลำลูกกา	ปทุมธานี
15	เทศบาลเมืองหล่มสัก	หล่มสัก	เพชรบูรณ์
16	เทศบาลตำบลชนแดน	ชนแดน	เพชรบูรณ์
17	เทศบาลตำบลทุ่งไธ้ง	ทุ่งไธ้ง	แพร่
18	เทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย	พยุหะภูมิพิสัย	มหาสารคาม
19	เทศบาลตำบลเบตง	ยะลา	ยะลา
20	เทศบาลตำบลสำนักท้อน	แกลง	ระยอง
21	เทศบาลตำบลท่าผา	บ้านโป่ง	ราชบุรี
22	เทศบาลตำบลหนองม่วง	ลพบุรี	ลพบุรี
23	เทศบาลตำบลป่าซาง	ลำพูน	ลำพูน
24	เทศบาลเมืองกันทรลักษ์	ศรีสะเกษ	ศรีสะเกษ
25	เทศบาลตำบลพังโคน	พังโคน	สกลนคร
26	เทศบาลตำบลสะเตา	สะเตา	สงขลา
27	เทศบาลตำบลบางเมือง	สมุทรปราการ	สมุทรปราการ
28	เทศบาลเมืองสระแก้ว	สระแก้ว	สระแก้ว
29	เทศบาลตำบลทับกวาง	สระบุรี	สระบุรี
30	เทศบาลตำบลมวกเหล็ก	สระบุรี	สระบุรี
31	เทศบาลตำบลสองพี่น้อง	สุพรรณบุรี	สุพรรณบุรี
32	เทศบาลตำบลสังขะ	สังขะ	สุรินทร์

ลำดับ	สถานธนาณูปาล	เทศบาล (นคร/เมือง/ตำบล)	จังหวัด
33	เทศบาลตำบลระแงง	สุรินทร์	สุรินทร์
34	เทศบาลเมืองท่าบ่อ	หนองคาย	หนองคาย
35	เทศบาลตำบลป่าโมก	อ่างทอง	อ่างทอง
36	เทศบาลตำบลกุมภวาปี	กุมภวาปี	อุดรธานี
37	เทศบาลตำบลอุบล	อุบลราชธานี	อุบลราชธานี
38	เทศบาลตำบลศรีเชียงใหม่	อุบลราชธานี	อุบลราชธานี
39	เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู	หนองบัวลำภู	หนองบัวลำภู

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.) (9 มีนาคม 2553)

(3) วัตถุประสงค์

นโยบายของการจัดตั้งสถานธนาณูปาล เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนที่ยากจน หรือมีรายได้น้อย ที่มีปัญหาทางการเงิน และพอมิทรัพย์สินนำมาจำนำ เพื่อนำเงินไปบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า ในระยะเวลาสั้น ๆ โดยนำสิ่งของมาจำนำและเสียดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำ เพราะเป็นนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่ให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการ ตลอดจนเป็นการสนองนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มุ่งผลประโยชน์สูงสุดในการให้ความช่วยเหลือประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์ของสถานธนาณูปาล ดังนี้

(3.1) เพื่อต้องการช่วยเหลือประชาชนที่ยากจนและบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าในด้านการเงิน โดยไม่ต้องไปกู้ยืมจากแหล่งเงินกู้อื่นของเอกชนที่จะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูง

(3.2) เพื่อประโยชน์ในการควบคุมการตรวจสอบทรัพย์สินที่ได้มาโดยกระทำความผิดกฎหมาย และสามารถติดตามผู้กระทำความผิด

(3.3) เพื่อเป็นการควบคุมการรับซื้อของโจร

(3.4) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคลและการบริหารกิจการสถานธนาณูปาลให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

2.2.2 ลักษณะธุรกิจและขอบเขตการดำเนินงาน

สถานธนาณูปาลเป็นหน่วยงานของรัฐ ดำเนินการในลักษณะเทศพาณิชย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของเทศบาล โดยเทศบาลเป็นเจ้าของกิจการ สถานธนาณูปาลจึงเป็นหน่วยงานหนึ่งของเทศบาล ที่ขึ้นตรงกับปลัดเทศบาล และนายกเทศมนตรี โดยมีโครงสร้างการดำเนินงานของหน่วยงานของเทศบาล ดังนี้ รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 2-11

จากแผนภูมิโครงสร้างองค์กรของเทศบาลดังกล่าว จะเห็นว่า สถานธนานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแม้จะเป็นหน่วยงานในเทศบาล แต่พนักงานของสถานธนานุบาลเป็นพนักงานสถานธนานุบาลตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานธนานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จ.ส.ท.⁹

2.2.3 โครงสร้างการควบคุมและการบริหารงาน

พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 มาตรา 5 ได้บัญญัติให้มีโรงรับจำนำเพื่อเป็นสถานที่รับจำนำสิ่งของเป็นประกันหนี้เงินกู้ โดยมีคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำ ประกอบด้วย (มติกรม. เมื่อ 12 ต.ค. 2547 โอนภารกิจจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้กระทรวงมหาดไทย และมติคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 4/2548 เมื่อ 18 ก.ค. 2548) ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานกรรมการ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อัยการสูงสุด อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เป็นกรรมการ และผู้อำนวยการสำนักบริหารการปกครองท้องถิ่นเป็นเลขานุการ โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- กำหนดท้องที่ที่จะอนุญาตให้ตั้งโรงรับจำนำ
- กำหนดจำนวนโรงรับจำนำในท้องที่ที่เห็นสมควร
- พิจารณาคำขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำหรือคำขอย้ายสถานที่ตั้งโรงรับจำนำ
- ดำเนินการอย่างอื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำฯ

(1) การควบคุมและบริหารงาน

เดิมกระทรวงมหาดไทยได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมและดำเนินงานสถานธนานุบาลของหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2516 โดยมีคณะกรรมการจัดการสถานธนานุบาลของหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นคณะหนึ่งเรียกย่อว่า “จ.ส.ท.” ซึ่งมีอธิบดีกรมการปกครอง เป็นประธานกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการอื่นอีกไม่เกิน 4 คน เป็นกรรมการ และในทางปฏิบัติได้จัดตั้งสำนักงาน จ.ส.ท. ทำหน้าที่ควบคุมการดำเนินงานและตรวจตราสถานธนานุบาลของหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นขึ้นที่กรมการปกครอง ต่อมาการดำเนินกิจการสถานธนานุบาลได้โอนมาอยู่ในความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการส่งเสริมการดำเนินงานกิจการสถานธนานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 ตั้งแต่วันที่ 2 มิถุนายน 2546 ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ

(1.1) คณะกรรมการอำนวยการ มีคณะกรรมการส่งเสริมการดำเนินงานกิจการสถานธนานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเรียกชื่อย่อว่า ส.ธ.ท. ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานกรรมการโดยตำแหน่ง รองประธานกรรมการ และกรรมการอื่นอีก รวมทั้งสิ้นไม่เกิน 10 คน ซึ่งปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้แต่งตั้ง เมื่อเห็นสมควรปลัดกระทรวงมหาดไทยอาจแต่งตั้งกรรมการที่ปรึกษาอีกก็ได้ โดยให้ ส.ธ.ท. มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

(1.1.1) พิจารณาการจัดตั้งสถานธนานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(1.1.2) ช่วยหาทุนในการดำเนินกิจการ

(1.1.3) ช่วยเหลือทางวิชาการ

(1.1.4) อำนวยการทั่วไป และส่งเสริมกิจการสถานธนานุบาลให้ดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อยรัดกุมเพื่อการนี้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการใดๆ วางระเบียบ ข้อบังคับ หรือออกคำสั่งให้กรรมการอนุกรรมการและพนักงานเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติ

⁹ ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยพนักงานสถานธนานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551

(1.2) คณะกรรมการจัดการ มีคณะกรรมการจัดการสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.) ประกอบด้วย อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นประธานกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการประกอบด้วย รองประธานกรรมการ ผู้จัดการใหญ่ จ.ส.ท. นายกสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย หัวหน้าสำนักงาน จ.ส.ท. เป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้ช่วยหัวหน้าสำนักงาน จ.ส.ท. เป็นผู้ช่วยเลขานุการ โดยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1.2.1) เก็บรักษาเงินค่าใช้จ่ายสำนักงาน

(1.2.2) การจ่ายเงินค่าใช้จ่ายประจำสำนักงาน และการจ่ายเงินสมนาคุณแก่ผู้ให้ความช่วยเหลือในกิจการของสถานธนาบาล

(1.2.3) การจัดซื้อพัสดุ ครุภัณฑ์ และการจ้างเหมา

(1.2.4) บรรจุแต่งตั้ง พิจารณาโทษ และถอดถอนพนักงาน เจ้าหน้าที่

(1.2.5) กำหนดอัตราเงินเดือน ค่าจ้าง และ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตลอดจนการพิจารณาบำเหน็จ

ความชอบ

(1.2.6) วางระเบียบ ขอบบังคับ หรือออกคำสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้าง ของสถานธนาบาลของสำนักงาน จ.ส.ท. และขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติ

(1.2.7) วางระเบียบการควบคุมตรวจสอบสถานธนาบาลในเรื่องการบัญชี การเงิน พัสดุ

(1.2.8) กำหนดจำนวนอัตราตำแหน่ง และการพัฒนาพนักงาน เจ้าหน้าที่

(1.2.9) จัดให้มีการตรวจสอบบัญชี การเงิน พัสดุ และทรัพย์สินของสำนักงาน

(1.2.10) แบ่งกลุ่มการควบคุมตรวจสอบสถานธนาบาล

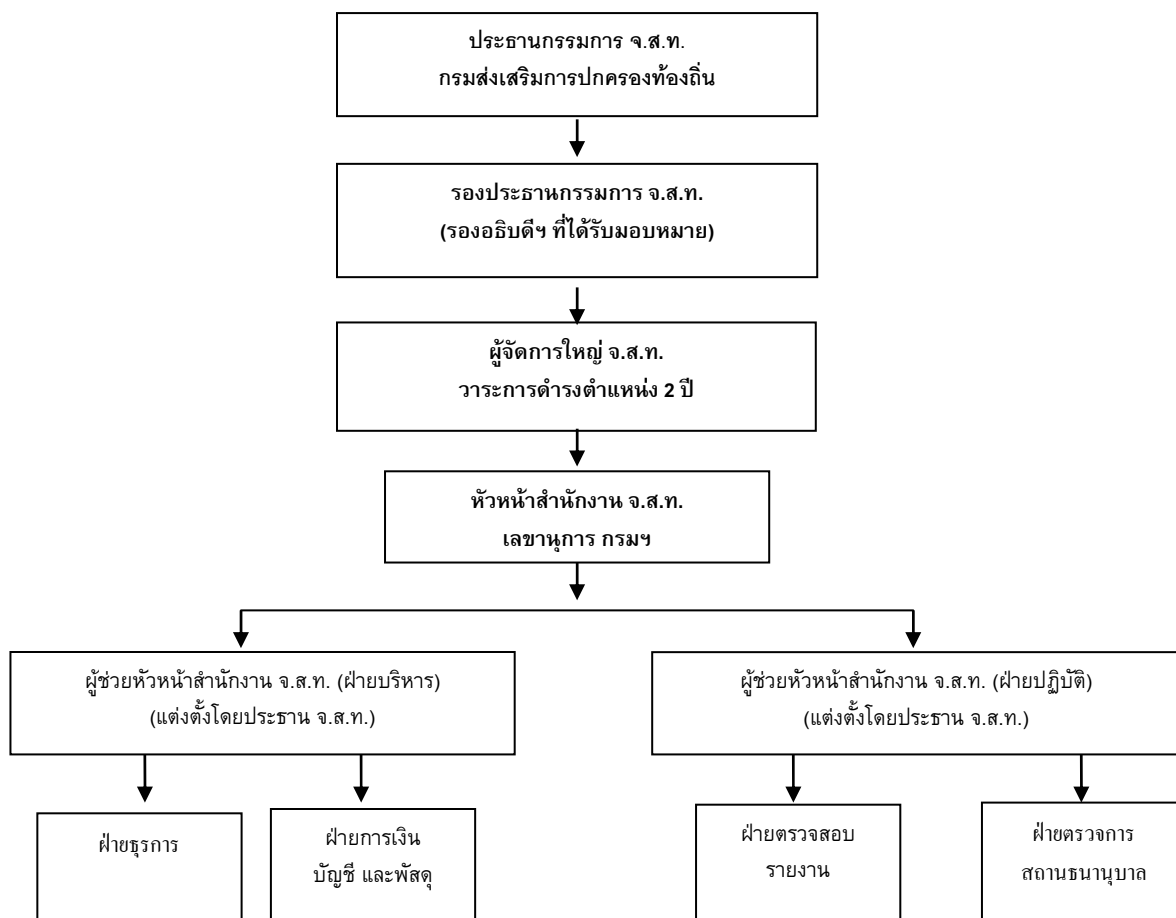
(1.2.11) พิจารณาเสนอเรื่องต่าง ๆ ต่อคณะกรรมการ ส.ท.ท.

(1.3) การควบคุมและตรวจสอบสถานธนาบาล

ให้มีผู้ตรวจการสถานธนาบาลประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตรวจการควบคุมการปฏิบัติงานของพนักงานสถานธนาบาล และให้มีผู้ตรวจการสถานธนาบาลประจำภาค ผู้ตรวจการสถานธนาบาลประจำเขตมีอำนาจตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานสถานธนาบาลในสังกัด จ.ส.ท.

ในการดำเนินการของคณะกรรมการจัดการสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.) ได้ให้ประธานกรรมการ จ.ส.ท. มีอำนาจในการปฏิบัติงานในนามคณะกรรมการ จ.ส.ท. นอกจากนี้ให้มีสำนักงาน จ.ส.ท. ทำหน้าที่ควบคุมการดำเนินงานและตรวจสอบสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยมีโครงสร้างองค์กร รายละเอียดจัดตั้งแผนภูมิที่ 2-12

แผนภูมิที่ 2-12 โครงสร้างการบริหารงานของสำนักงาน จ.ส.ท.

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานธนาฑูบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.) (9 มีนาคม 2553)

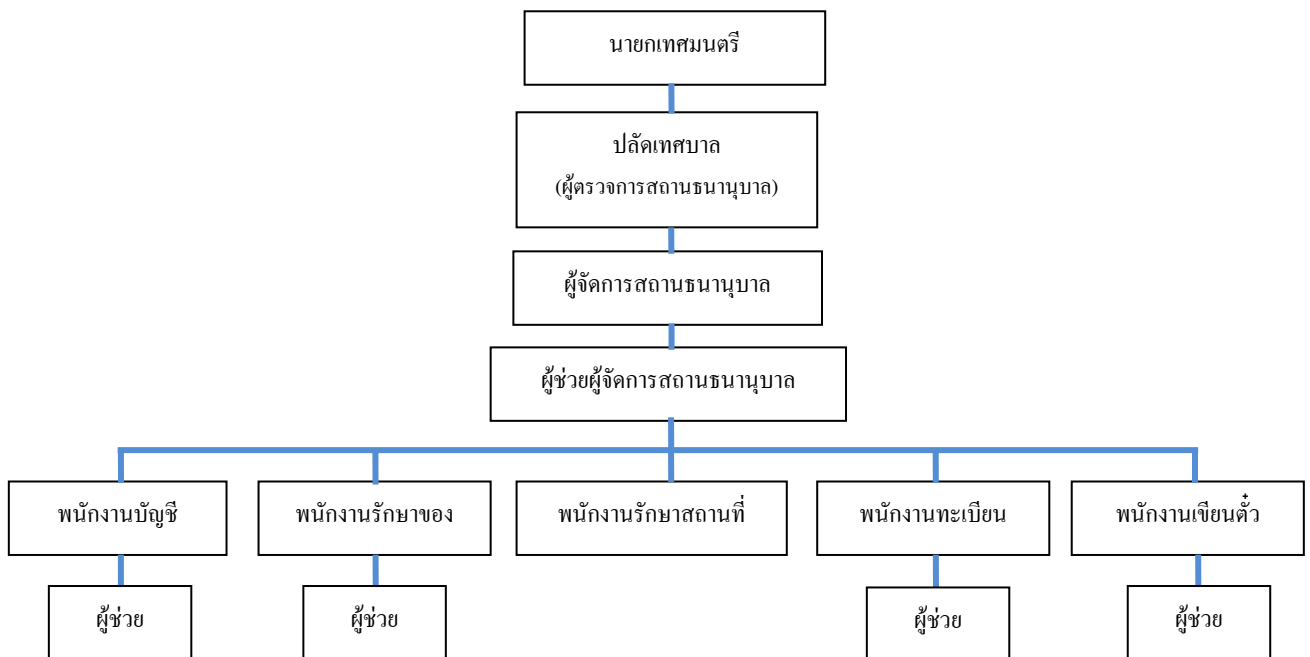
ตามโครงสร้างแผนภูมิที่ 2-12 ดังกล่าว แต่ละตำแหน่งมีอำนาจในการปฏิบัติงาน ดังนี้

- ผู้จัดการใหญ่ จ.ส.ท. มีอำนาจปฏิบัติงานในนามคณะกรรมการ จ.ส.ท. และแทนประธานกรรมการ จ.ส.ท. โดยอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี (ประธานกรรมการ จ.ส.ท. เป็นผู้แต่งตั้ง)
- หัวหน้าสำนักงาน จ.ส.ท. เป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานสถานธนาฑูบาล และบริหารงานสำนักงาน จ.ส.ท. (ประธานกรรมการ จ.ส.ท. เป็นผู้แต่งตั้ง)
- ผู้ช่วยหัวหน้าสำนักงาน จ.ส.ท. มีอำนาจหน้าที่ตามที่หัวหน้าสำนักงาน จ.ส.ท. มอบหมาย (หัวหน้าสำนักงาน จ.ส.ท. เป็นผู้แต่งตั้ง โดยความเห็นชอบของประธานกรรมการ จ.ส.ท.)
- หัวหน้าฝ่าย 4 ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายธุรการ ฝ่ายการเงิน บัญชี และพัสดุ ฝ่ายตรวจสอบรายงาน และ ฝ่ายตรวจการสถานธนาฑูบาล มีอำนาจหน้าที่ตามที่หัวหน้าสำนักงาน จ.ส.ท. มอบหมาย (หัวหน้าสำนักงาน จ.ส.ท. เป็นผู้แต่งตั้ง โดยความเห็นชอบของประธานกรรมการ จ.ส.ท.)
- พนักงานอื่น ๆ สังกัดสำนักงาน จ.ส.ท. มีอำนาจหน้าที่ตามที่หัวหน้าสำนักงาน จ.ส.ท. มอบหมาย (หัวหน้าสำนักงาน จ.ส.ท. เป็นผู้แต่งตั้ง โดยความเห็นชอบของประธานกรรมการ จ.ส.ท.)

(2) การปฏิบัติงาน

สถานธนานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหนึ่งในเทศบาล โดยการบริหารงานขึ้นตรงต่อนายกเทศมนตรี โดยมีปลัดเทศบาลเป็นผู้ตรวจการ และเนื่องจากผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชาข้าราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัด ดังนั้น การบริหารงานจะต้องผ่านผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในสถานธนานุบาลเป็นพนักงานสถานธนานุบาล ตามระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยพนักงานสถานธนานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 ที่กำหนดว่า พนักงานสถานธนานุบาล คือ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในสถานธนานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้รับเงินค่าจ้างจากสถานธนานุบาล ซึ่งพนักงานสถานธนานุบาลจำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มตำแหน่งทั่วไป ได้แก่ พนักงานบัญชี พนักงานทะเบียน พนักงานทะเบียนข้อมูล พนักงานเขียนตัว ผู้ช่วยพนักงานทะเบียน ผู้ช่วยพนักงานทะเบียนข้อมูล และ (2) กลุ่มตำแหน่งบริหาร ได้แก่ ผู้จัดการ และผู้ช่วยผู้จัดการ ในการสรรหาและคัดเลือกตำแหน่งผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ และพนักงานบัญชี ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานธนานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.) และตำแหน่งอื่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการเองได้ สำหรับการพิจารณาความดีความชอบเพื่อเลื่อนขั้นค่าจ้างพนักงานสถานธนานุบาล จะต้องผ่านความเห็นชอบผู้บริหารท้องถิ่นและผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วส่งให้สำนักงาน จ.ส.ท. พิจารณานุมัติให้เลื่อนขั้นเงินค่าจ้าง โดยมีโครงสร้างขององค์กรและอำนาจหน้าที่ รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 2-13

แผนภูมิที่ 2-13 การบริหารงานสถานธนานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ที่มา : สถานธนานุบาลเทศบาลนครหาดใหญ่ (19 ธันวาคม 2552)

ตามโครงสร้างของสถานธนานุบาลดังกล่าว ในการปฏิบัติงานในแต่ละตำแหน่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

(2.1) ผู้จัดการสถานธนานุบาล มีหน้าที่รับผิดชอบ

- ปฏิบัติและควบคุม ตลอดจนรับผิดชอบการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ทุกตำแหน่งในสถานธนานุบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย และระเบียบการต่างๆ ว่าด้วยการรับจำนำ
- ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของ จ.ส.ท.

- เบิกจ่ายและรักษาเงินตามระเบียบที่ จ.ส.ท. ได้วางไว้
 - เบิกจ่ายและรักษาเงินทุนหมุนเวียนประจำวันของสถานธนาณูบาลตามที่ จ.ส.ท. จะได้สั่งเป็นคราวๆ
 - รักษาทรัพย์สินรับจำนำและรับผิดชอบค่าใช้จ่าย หรือความสูญหายทุกประการ
 - ควบคุมการทำบัญชีทรัพย์สินหลุดจำนำและรายงานต่อ จ.ส.ท. และเจ้าหน้าที่ตำรวจ
 - ควบคุมรับผิดชอบตรวจบัญชีทรัพย์สินหาย และค่าใช้จ่ายเนื่องแต่การรับจำนำ
- ทรัพย์สินหาย
- ชดใช้ความเสียหายเนื่องในการตีราคาทรัพย์สินรับจำนำ และขายทรัพย์สินที่หลุดจำนำร่วมกับ
- พนักงานดูของ
- ควบคุมการขายทรัพย์สินหลุดจำนำตามกำหนด
 - ควบคุมและรายงานการทำบัญชีทุกชนิดของสถานธนาณูบาล
 - รักษาและประทับตราสถานธนาณูบาลในตัวจำนำ
 - รายงานการทรัพย์สินรับจำนำและไถ่ถอนต่อ จ.ส.ท.
 - รายงานการรับจ่ายเงินรายวันต่อ จ.ส.ท.
 - เบิกจ่ายเงินเดือนของพนักงานสถานธนาณูบาล
 - ควบคุมและออกคำสั่งให้พนักงานสถานธนาณูบาลปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เรียบร้อย
- เป็นผลดีแก่สถานธนาณูบาล
- ควบคุมและออกคำสั่งให้พนักงานสถานธนาณูบาลปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ให้เรียบร้อยเป็นผลดีแก่สถานธนาณูบาล
 - เบิกจ่ายตัวจำนำและแบบพิมพ์เครื่องใช้ประจำของสถานธนาณูบาลจากสำนักงานกลาง ส.ธ.ท.
 - ติดต่อประสานงานกับส่วนราชการ จังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เมืองพัทยา สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ตามที่กฎหมายกำหนด และเจ้าหน้าที่ตำรวจ
 - ปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำของผู้ตรวจการ นายกเทศมนตรี ปลัดเมืองพัทยา ประธานกรรมการ สุขาภิบาล ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ตามที่กฎหมายกำหนด ผู้ช่วยผู้ตรวจการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจาก จ.ส.ท.
- (2.2) ผู้ช่วยผู้จัดการสถานธนาณูบาล มีหน้าที่รับผิดชอบ**
- มีหน้าที่เช่นกับผู้จัดการสถานธนาณูบาล และรับผิดชอบรองจากผู้จัดการสถานธนาณูบาล
 - ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย
 - ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้จัดการสถานธนาณูบาล กรณีผู้จัดการสถานธนาณูบาลไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้
- (2.3) พนักงานรักษาของ มีหน้าที่รับผิดชอบ**
- อยู่ในบังคับบัญชาของผู้จัดการสถานธนาณูบาล หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้จัดการ
 - ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของ จ.ส.ท.
 - รักษาทรัพย์สินรับจำนำ
 - ทำบัญชีทรัพย์สินรับจำนำและแยกตามชนิดของมูลค่าทรัพย์สินเหล่านั้น
 - แยกทรัพย์สินหลุดจำนำ
 - แยกทรัพย์สินรับจำนำเสียหายหรือสูญหาย
 - รับผิดชอบทรัพย์สินรับจำนำเสียหายหรือสูญหาย
 - ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้จัดการจะได้มอบหมาย

(2.4) พนักงานบัญชี มีหน้าที่ดังนี้

- อยู่ในบังคับบัญชาของผู้จัดการสถานหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้จัดการ
- ทำบัญชีตามกฎหมายและระเบียบว่าด้วยการนั้นๆ
- ทำบัญชีตามแบบ จ.ส.ท.
- รวบรวมสถิติรายงาน และการเงินเป็นรายเดือน รายปี
- รายงาน การเงิน จ.ส.ท. ตามระเบียบที่กำหนด
- ทำงบดุลประจำปี
- ควบคุมและเก็บรักษาเอกสารการบัญชีของสถานธนาบาล
- ตรวจสอบ ความถูกต้องตามรายงาน ทรัพย์สินจำนองเหลือประจำวันของพนักงานรักษาของ
- รับผิดชอบการเบิกจ่ายเงินทุนชนิดร่วมกับผู้จัดการ
- ลงบัญชีทรัพย์สินได้ถอน
- จัดซื้อ เก็บรักษาวัสดุ และครุภัณฑ์ของสถานธนาบาล
- รับผิดชอบงานที่เกี่ยวกับสารบรรณ และธุรการ
- ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่ผู้จัดการจะได้มอบหมาย

(2.5) พนักงานเขียนตัว มีหน้าที่

- อยู่ในบังคับบัญชาของผู้จัดการสถานธนาบาลหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้จัดการ
- เขียนตัวรับจำนำทรัพย์สิน และจำนวนเงิน ตามที่พนักงานดูของสั่ง
- พิมพ์ลายนิ้วมือผู้จำนำตามกฎหมาย
- ตรวจบัญชีทรัพย์สินหายที่ตำรวจส่งมาเสนอผู้จัดการ
- ทำบัญชีทรัพย์สินหลุดจำนำ
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้จัดการได้มอบหมาย

(2.6) พนักงานทะเบียน มีหน้าที่

- อยู่ในบังคับบัญชาของผู้จัดการสถานธนาบาล หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้จัดการ
- ลงทะเบียนทรัพย์สินรับจำนำ
- คัดทะเบียนทรัพย์สินรับจำนำส่ง จ.ส.ท. เป็นรายวัน
- ลงทะเบียนทรัพย์สินได้ถอน
- คัดทะเบียนทรัพย์สินได้ถอนส่ง จ.ส.ท. เป็นรายวัน
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้จัดการจะได้มอบหมาย

(2.7) พนักงานรักษาสถานที่และความสะอาด มีหน้าที่

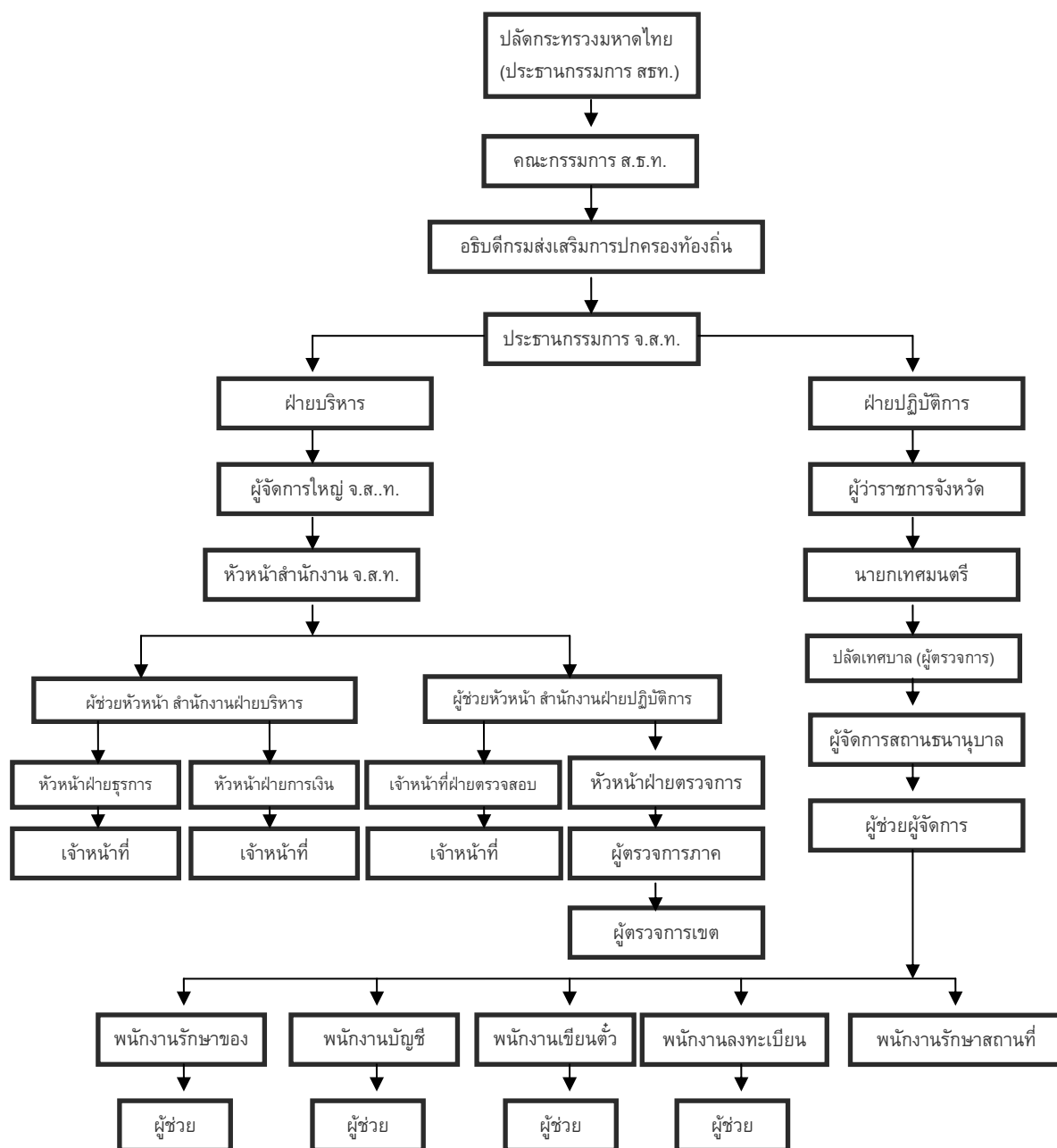
- อยู่ในบังคับบัญชาของผู้จัดการสถานธนาบาล หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้จัดการ
- รักษาความสะอาดของสถานธนาบาล และบริเวณสถานธนาบาล
- ปิด เปิด สถานธนาบาล
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้จัดการจะได้รับมอบหมาย

(3) โครงสร้างการควบคุม การบริหารงาน และการปฏิบัติงาน

จากรายละเอียดที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อ (1.1) และ ข้อ (1.2) จะเห็นได้ว่า การดำเนินงานของสถานธนาบาลสามารถจัดแบ่งการดำเนินงานเป็นฝ่ายบริหาร และฝ่ายปฏิบัติ โดยมีคณะกรรมการ 2 คณะ เป็นผู้กำกับและควบคุมการดำเนินงาน คือ คณะกรรมการส่งเสริมการดำเนินงานกิจการสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ส.ธ.ท.) ฝ่ายอำนวยการ และคณะกรรมการจัดการสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.) โดยฝ่าย

บริหาร ซึ่งประกอบด้วยผู้จัดการใหญ่ จ.ส.ท. และหัวหน้าสำนักงาน จ.ส.ท. โดยสำนักงาน จ.ส.ท. เป็นเพียงหน่วยงานทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการ และดำเนินการตามนโยบายของ ส.ร.ท. และ จ.ส.ท. สำหรับฝ่ายปฏิบัติ ซึ่งเป็นไปตามโครงสร้างของหน่วยราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแล ทั้งนี้ การปฏิบัติจะดำเนินการตามระเบียบ ข้อบังคับของคณะกรรมการ รวมทั้งพนักงานสถานธนาบาลจะขึ้นกับ จ.ส.ท. ไม่ได้เป็นพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รายละเอียดตามโครงสร้างการควบคุม การบริหารงาน และการปฏิบัติงานตามแผนภูมิที่ 2-14

แผนภูมิที่ 2-14 โครงสร้างการกำกับดูแลสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานธนาบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.) (9 มีนาคม 2553) และ
สถานธนาบาลเทศบาลนครหาดใหญ่ (19 ธันวาคม 2552)

2.2.4 การดำเนินงาน

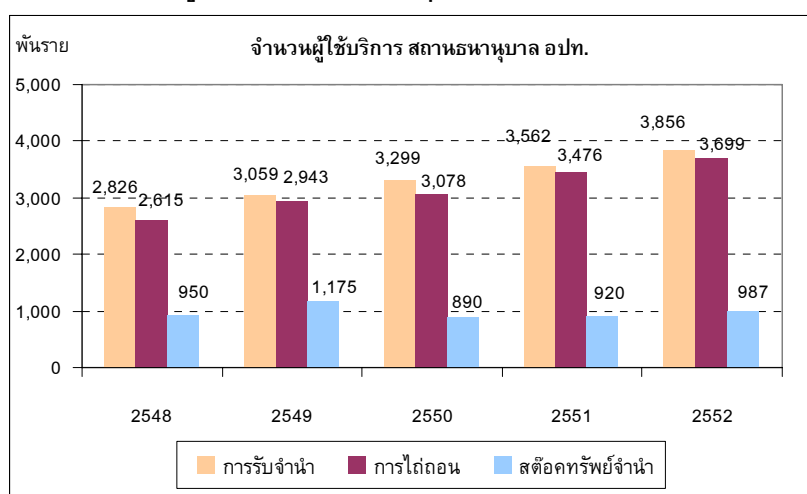
(1) ด้านผู้ใช้บริการ^{10, 11}

ในปี 2552 สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้บริการรับจำนำแก่ประชาชนจำนวน 3,855,621 ราย เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 มีประชาชนเข้าใช้บริการรับจำนำ จำนวน 3,562,371 ราย เมื่อพิจารณาข้อมูลการให้บริการรับจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ผู้ใช้บริการรับจำนำของสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มจาก 2,826,004 รายในปี 2548 เป็น 3,855,621 รายในปี 2552 การที่มีผู้ใช้บริการรับจำนำเพิ่มขึ้นนั้น อาจเนื่องมาจากการได้มีการขยายสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นจากในปี 2548 จำนวน 192 แห่ง เป็น 214 แห่ง ในปี 2552 ซึ่งเฉลี่ยมีผู้ใช้บริการรับจำนำประมาณปีละ 3,320,301 ราย

จำนวนรายผู้ใช้บริการที่มากัดถอนทรัพย์สินจำนำในปี 2552 มีจำนวน 3,699,289 ราย ลดลงจาก ปี 2551 ซึ่งมีจำนวน 3,476,467 ราย เมื่อพิจารณาข้อมูลการให้บริการไถ่ถอนรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ผู้ใช้บริการรับจำนำมากัดถอนทรัพย์สินของสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มจาก 2,614,917 รายในปี 2548 เป็น 3,699,289 รายในปี 2552 ซึ่งเฉลี่ยมีผู้ใช้บริการรับจำนำมากัดถอนทรัพย์สินประมาณปีละ 3,162,338 ราย

จำนวนรายของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนำคงเหลือ¹² หรือสต็อกรับจำนำ ณ สิ้นปี 2552 มีจำนวน 987,296 ราย สูงขึ้นจากปี 2551 ซึ่งมีจำนวน 920,376 ราย เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินจำนำคงเหลือรายปีหรือสต็อกรับจำนำสิ้นปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนำคงเหลือของสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและลดลง โดยในปี 2549 เพิ่มขึ้นมากที่สุดจำนวน 1,175,231 ราย การที่เพิ่มขึ้นอาจเนื่องมาจากมีทรัพย์สินจำนำคงเหลือปีก่อนยกมา และในปี 2549 มีทรัพย์สินจำนำคงเหลือเพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ดี ในปี 2550 จำนวนรายของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนำคงเหลือลดลงเหลือ 890,415 ราย รายละเอียดจัดแผนภูมิที่ 2-15

แผนภูมิที่ 2-15 จำนวนผู้ใช้บริการสถานธนาบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2548 – 2552

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานธนาบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.) (9 มีนาคม 2553)

¹⁰ ผู้ใช้บริการ หมายถึง ผู้นำทรัพย์สินมาจำนำ

¹¹ สถิติผู้ใช้บริการ จากสำนักงาน จ.ส.ท.

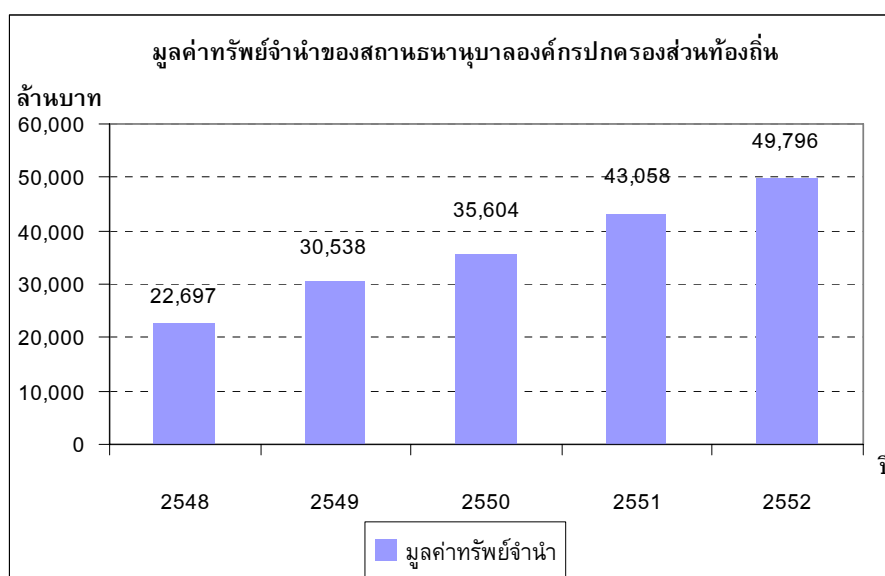
¹² ทรัพย์สินจำนำคงเหลือ หมายถึง ทรัพย์สินที่ผู้มาใช้บริการจำนำไว้ ยังมิได้ทำการไถ่ถอน ส่งดอก ผ่อน หรือเพิ่มเติมเงินต้นแต่ประการใด ณ วันสิ้นปีงบประมาณ ทรัพย์สินจำนำนั้นก็จะกลายเป็นทรัพย์สินจำนำคงเหลือยกไปปีงบประมาณหน้า

(2) ด้านมูลค่าของทรัพย์สิน

(2.1) ทรัพย์สินจำนำ¹³

ในปี 2552 สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทรัพย์สินจำนำมูลค่า 49,796 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ซึ่งมีมูลค่าทรัพย์สินจำนำ 43,058 ล้านบาท เมื่อพิจารณามูลค่าทรัพย์สินจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินจำนำของสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 22,695 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 49,796 ล้านบาท ในปี 2552 การที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นดังกล่าว เนื่องจาก ราคาทรัพย์สินจำนำที่เป็นทองคำมีราคาเพิ่มขึ้นตามลำดับ ซึ่งทองคำเป็นทรัพย์สินที่มีผู้นำมาจำนำสูงถึงร้อยละ 90 ของทรัพย์สินจำนำทั้งหมด นอกจากนี้ ได้มีการเปิดสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น จาก 192 แห่ง ในปี 2548 เป็น 214 แห่ง ในปี 2552 รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 2-16

แผนภูมิที่ 2-16 มูลค่าทรัพย์สินจำนำของสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2548 – 2552

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.)
(9 มีนาคม 2553)

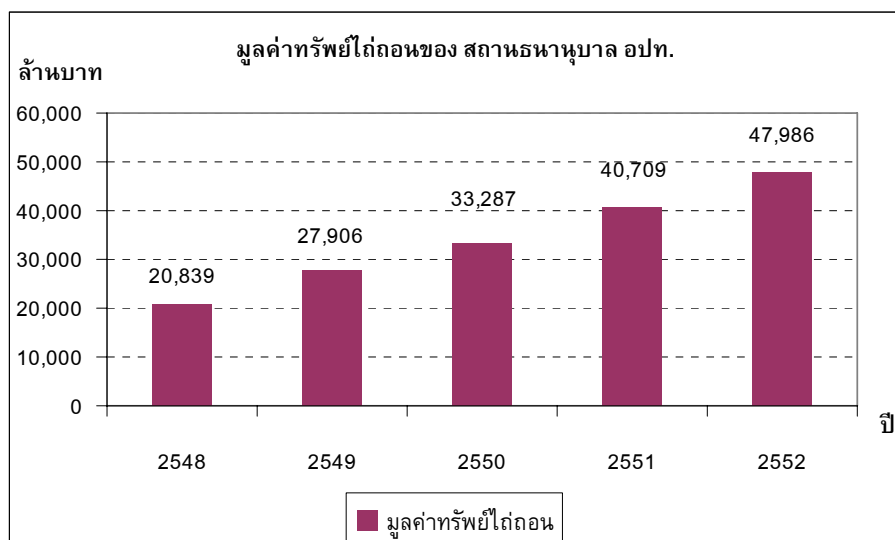
(2.2) ทรัพย์สินไถ่ถอน¹⁴

ทรัพย์สินไถ่ถอนในปี 2552 มีมูลค่า 47,986 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ซึ่งมีมูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอน 40,709 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลมูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนของสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2548 โดยเพิ่มขึ้นจาก 20,839 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 47,986 ล้านบาท ในปี 2552 การที่มีทรัพย์สินไถ่ถอนสูงแสดงว่า ผู้นำทรัพย์สินมาจำนำมีกำลังหรือความสามารถในการไถ่ถอนทรัพย์สิน รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 2-17

¹³ สถิติทรัพย์สินจำนำ จากสำนักงาน จ.ส.ท.

¹⁴ สถิติทรัพย์สินไถ่ถอน จากสำนักงาน จ.ส.ท.

แผนภูมิที่ 2-17 มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนของสถานธนาณูปการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2548 – 2552

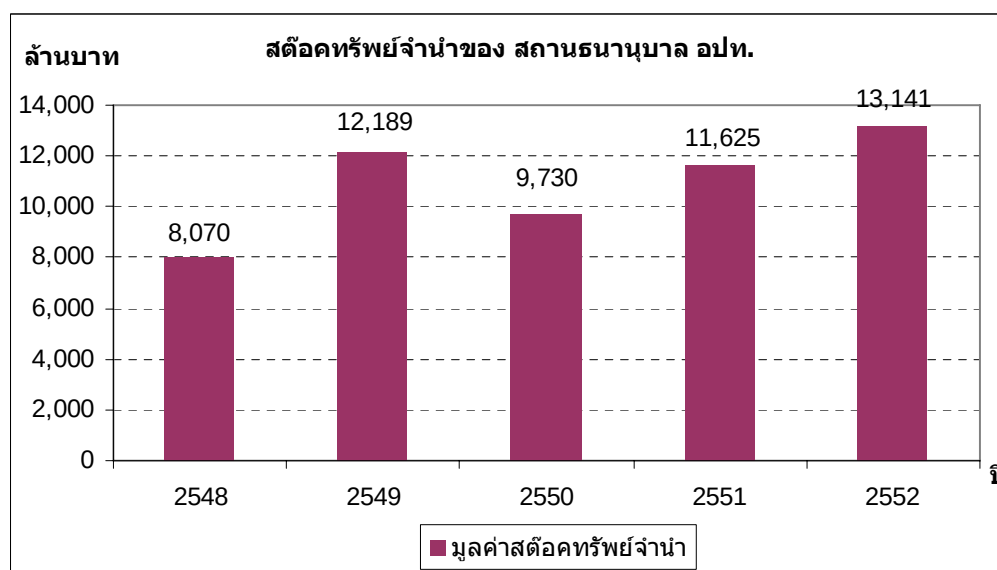

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานธนาณูปการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.)
(9 มีนาคม 2553)

(2.3) ทรัพย์สินจำนองเหลือ

ทรัพย์สินจำนองเหลือในสต็อกรับจำนำ หรือสต็อกสิ้นปี ในปี 2552 มีมูลค่า 13,141 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ซึ่งมีมูลค่า 11,625 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินจำนองเหลือรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินจำนองเหลือของสถานธนาณูปการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 8,070 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 13,141 ล้านบาท ในปี 2552 ยกเว้นปี 2549 มีมูลค่าเพิ่มจากปี 2548 สูงถึงร้อยละ 24 ซึ่งแสดงว่า ความสามารถในการไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำในปีนั้นค่อนข้างน้อย จึงทำให้ทรัพย์สินจำนองเหลือสูง รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 2-18

แผนภูมิที่ 2-18 สต็อกทรัพย์สินจำนำของสถานธนาณูปการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2548 – 2552

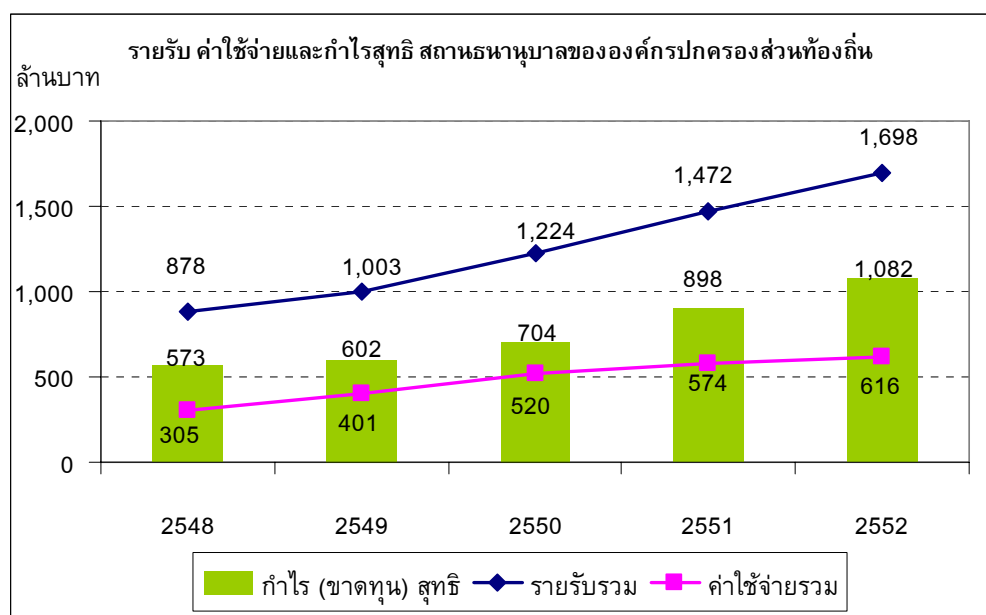

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานธนาณูปการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.) (9 มีนาคม 2553)

(3) ด้านผลการดำเนินงาน

สถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปี 2552 มีรายรับรวม 1,698 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายรวม 616 ล้านบาท มีกำไรสุทธิ 1,082 ล้านบาท ซึ่งกำไรสุทธิสูงขึ้นจากปี 2551 ซึ่งมีกำไรสุทธิ 898 ล้านบาท โดยมีรายรับรวม 1,472 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายรวม 574 ล้านบาท การที่มีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นเนื่องจาก มีรายรับรวมเพิ่มขึ้นมากกว่าการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายรวม เมื่อพิจารณาข้อมูลผลการดำเนินงานของสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า สถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวโน้มกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2548 ถึงปี 2552 โดยเพิ่มขึ้นจากกำไรสุทธิ 573 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 1,082 ล้านบาท ในปี 2552 ซึ่งการเพิ่มขึ้นของกำไรสุทธิดังกล่าว เป็นการเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับรายรับรวมที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2548 ถึงปี 2552 โดยเพิ่มขึ้นจากรายรับรวม 878 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 1,698 ล้านบาท ในปี 2552 สำหรับค่าใช้จ่ายรวมไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 2-19

แผนภูมิที่ 2-19 ผลการดำเนินงาน สถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2548 – 2552

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานธนาณูบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.) (9 มีนาคม 2553)

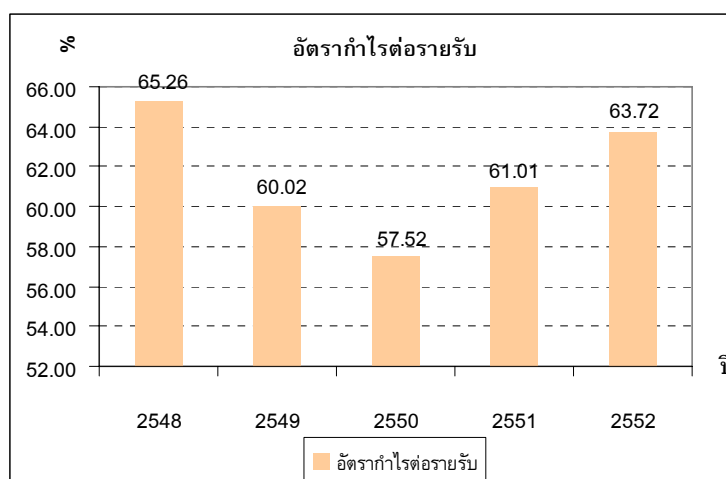
(4) ด้านความสามารถในการทำกำไร

สถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถึงแม้ว่ามีวัตถุประสงค์ที่ไม่มุ่งหวังกำไร แต่การดำเนินธุรกิจ จะต้องใช้เงินทุนหมุนเวียนสูง เงินทุนดังกล่าวอาจเกิดจากการกู้จากสถาบันการเงิน โดยสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะกู้จากกองทุนส่งเสริมกิจการส่งเสริมกิจการเทศบาล (กสท.) กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการท้องถิ่น (กบท.) เงินยืมสะสมเทศบาล เงินเบิกเกินบัญชีธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเงินกู้ดังกล่าวจะมีอัตราดอกเบี้ยสูง ดังนั้น การบริหารงานจะต้องให้ผลการดำเนินงานอย่างน้อยคุ้มทุน และมีเงินชำระหนี้ สำหรับการดำเนินธุรกิจโรงรับจำนำการแสดงความสามารถในการทำกำไร น่าจะอยู่ที่ความสามารถในการบริหารรายรับ ค่าใช้จ่าย กำไร และเงินที่จ่ายให้ผู้รับจำนำ หรือมูลค่าทรัพย์สินจำนำว่ามีความสามารถในการทำกำไรได้เพียงใด

สำหรับความสามารถในการทำกำไร ของสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีผลการดำเนินงาน โดยมีรายรับรวมตั้งแต่ปี 2548 ถึงปี 2552 มีมูลค่าอยู่ระหว่าง 878 – 1,698 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายรวม มีมูลค่าระหว่าง 305 - 616 ล้านบาท กำไรสุทธิ มูลค่าระหว่าง 573 – 1,082 ล้านบาท และมีมูลค่าทรัพย์สินจำนำอยู่ระหว่าง 22,697 – 49,796 ล้านบาท ซึ่งพิจารณาประสิทธิภาพในการทำกำไรของสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว ถือว่ามีประสิทธิภาพในการทำกำไรสูง ซึ่งจะเห็นได้จาก

(4.1) อัตรากำไรต่อรายรับ จะเห็นว่า ในปี 2548 มีอัตรากำไรต่อรายรับสูงสุด ร้อยละ 65.26 รองลงมา ร้อยละ 63.72 ในปี 2552 และระหว่างปี 2548 – ปี 2552 มีอัตรากำไรต่อรายรับอยู่ระหว่าง ร้อยละ 57.52 – 65.26 ซึ่งนับว่ามีประสิทธิภาพในการทำกำไรสูง รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 2-20

แผนภูมิที่ 2-20 แสดงอัตรากำไรต่อรายรับ ปี 2548 – 2552

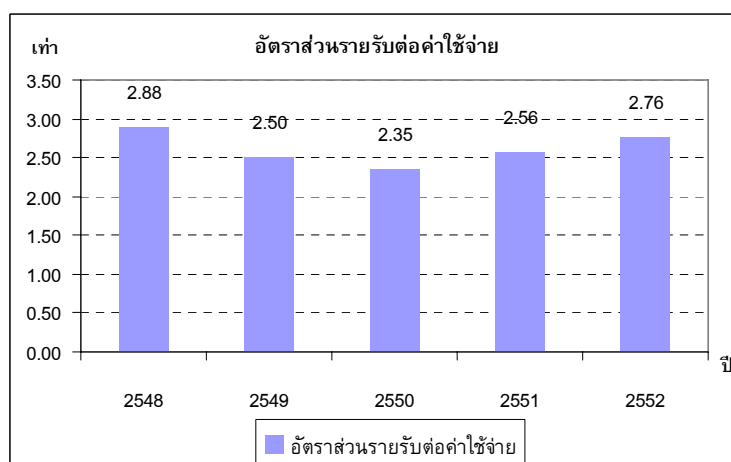

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานธนาณูบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.)

(9 มีนาคม 2553)

(4.2) อัตราส่วนรายรับต่อค่าใช้จ่าย จะเห็นว่า ในปี 2548 มีอัตราส่วนรายรับสูงกว่าค่าใช้จ่ายสูงสุด รายรับสูงกว่าค่าใช้จ่ายถึง 2.88 เท่า และรองลงมา ปี 2552 รายรับสูงกว่าค่าใช้จ่าย 2.76 เท่า ซึ่งผลการดำเนินงาน ตั้งแต่ปี 2548 ถึงปี 2552 สถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารรายรับและค่าใช้จ่ายได้ดี จึงทำให้มีรายรับสูงกว่าค่าใช้จ่ายมากกว่า 2 เท่า ซึ่งแสดงว่ามีประสิทธิภาพในการทำกำไร รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 2-21

แผนภูมิที่ 2-21 แสดงอัตราส่วนรายรับต่อค่าใช้จ่าย ปี 2548 – 2552

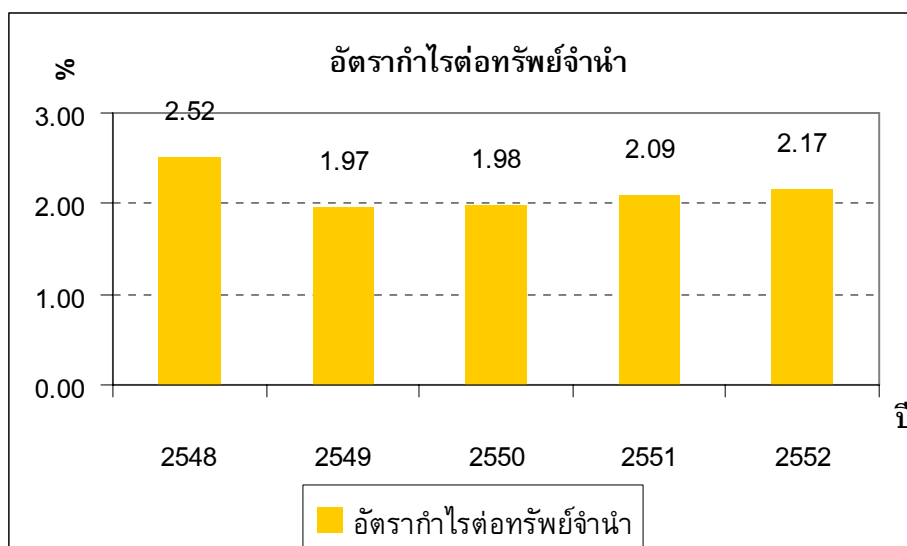

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานธนาณูบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.)

(9 มีนาคม 2553)

(4.3) อัตรากำไรต่อทรัพย์สินจำนำ หรืออัตรากำไรต่อการลงทุน จะเห็นได้ว่า ในปี 2548 มีอัตรากำไรต่อทรัพย์สินจำนำสูงสุด ร้อยละ 2.52 รองลงมา มีอัตราร้อยละ 2.17 ในปี 2552 ซึ่งผลการดำเนินงานตั้งแต่ปี 2548 ถึงปี 2552 สถานะธนาคารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีกำไรต่อการลงทุน อยู่ในอัตราระหว่างร้อยละ 1.97 – 2.52 ซึ่งแสดงว่ามีประสิทธิภาพในการทำกำไร รายละเอียดจัดแผนภูมิที่ 2-22

แผนภูมิที่ 2-22 อัตรากำไรต่อทรัพย์สินจำนำ ปี 2548 – 2552

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานะธนาคารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.)
(9 มีนาคม 2553)

2.2.5 ปัญหาอุปสรรค

(1) ตามพ.ร.บ. โรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ที่ใช้อยู่มานานนับเกือบ 50 ปี ยังไม่มีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งปัจจุบันทรัพย์สินจำนำได้มีมูลค่าสูงจากเดิมมาก เช่น ทองคำ จึงทำให้เป็นปัญหาอุปสรรคในการให้บริการรับจำนำ

(2) การตั้งโรงรับจำนำต้องขึ้นอยู่กับความพร้อมของท้องถิ่น รัฐบาลไม่ได้ให้เงินอุดหนุน จึงยากต่อการขยาย นอกจากนี้ หากมีผู้ใช้บริการเพิ่ม การสนองตอบต่อการให้บริการจำเป็นต้องมีเงินทุน ซึ่งเงินทุนเหล่านี้จะเกิดจากการกู้ ซึ่งการชำระหนี้ก็อาจทำได้ยาก เพราะเงินที่ได้มาจะนำไปหมุนเวียนต่อไป

(3) การกำหนดให้ทำกิจกรรมได้เพียงรับจำนำ ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่จะขยายการให้บริการในยุคแข่งขัน เพราะถ้าสามารถให้บริการด้านอื่นได้ด้วย ก็จะทำให้กิจการมีรายได้เข้ามาชดเชยดอกเบี้ยจากการรับจำนำ ซึ่งอาจสามารถคิดดอกเบี้ยรับจำนำในอัตราต่ำกว่าปัจจุบัน เพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชน

(4) การที่มีหลายหน่วยงานกำกับดูแล ทำให้มีระเบียบปฏิบัติที่แตกต่างกัน แต่ใช้กฎหมายฉบับเดียวกัน จึงเป็นปัญหาในการให้บริการที่อาจเกิดความไม่เหมือนกัน และนอกจากนี้ การที่ได้มาของเงินทุน แนวทางการปฏิบัติก็ไม่เหมือนกัน โดยสถานะธนาคารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องถิ่นเป็นผู้บริหาร แต่การปฏิบัติต้องดำเนินการตามคำสั่งจากส่วนกลาง ซึ่งทำให้ไม่คล่องตัวในการปฏิบัติงาน ดังนั้น ควรกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเอง และส่วนกลางเป็นผู้ควบคุมกำกับดูแลอย่างเดียว

2.3 สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร

สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร หมายถึง โรงรับจำนำที่ดำเนินการโดยกรุงเทพมหานคร และเป็นหน่วยงานหนึ่งของกรุงเทพมหานคร ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือและสงเคราะห์ประชาชนผู้มีรายได้น้อยที่ประสบปัญหาภาวะทางเศรษฐกิจ และต้องการเงินเพื่อไปบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า โดยนำทรัพย์สินมาจำนำ และเสียดอกเบี้ยในอัตราต่ำ ซึ่งมีสาระสำคัญความเป็นมา วัตถุประสงค์ และการดำเนินงาน ดังนี้

2.3.1 ข้อมูลองค์กร

(1) ประวัติความเป็นมา

สถานธนาบาลกรุงเทพมหานครได้มีการจัดตั้งมาตั้งแต่ปี 2503 โดยใช้ชื่อว่าสถานธนาบาลนครหลวง และต่อมาเมื่อปี 2516 กระทรวงมหาดไทยได้โอนกิจการสถานธนาบาล (เทศบาลนครกรุงเทพเดิม) ให้กรุงเทพมหานครดำเนินการ และกรุงเทพมหานครได้บริหารกิจการ สถานธนาบาล โดยจัดตั้งสำนักงานดำเนินการ สถานธนาบาลขึ้น มีคณะกรรมการและหัวหน้า สำนักงานกลาง (จสทก.เดิม) แล้วปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาจนปัจจุบันนี้เป็น สำนักงานสถานธนาบาล กรุงเทพมหานคร (สทก.)

(2) จำนวนสถานธนาบาลและการกระจายตัว

สถานธนาบาลกรุงเทพมหานครปัจจุบันมีทั้งหมด 20 สาขา ซึ่งกระจายอยู่ตามแหล่งชุมชน บางเขตมีมากกว่า 1 แห่ง ได้แก่ เขตคลองเตย และเขตบางกอกใหญ่ มี 2 แห่ง แต่ก็มีหลายเขตที่ไม่มีสถานธนาบาล ซึ่งเท่ากับการกระจายตัวของสถานธนาบาลกรุงเทพมหานครอาจยังไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชนผู้ใช้บริการ แต่อย่างไรก็ดี หากจะนับว่าความเพียงพอของโรงรับจำนำก็น่าจะเพียงพอแล้ว เพราะโรงรับจำนำทั้งของรัฐบาลและเอกชนรวมกันมีจำนวนถึง 157 แห่ง (สถานธนาบาลนครหะ 29 แห่ง สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร 20 แห่ง เอกชน 209 แห่ง) ดังนั้น เมื่อมีโรงรับจำนำเอกชนเพียงพอแล้วภาครัฐก็ไม่ควรที่จะเข้าไปทำธุรกิจเพื่อแข่งขัน เนื่องจากการคมนาคมในกรุงเทพมหานครมีความสะดวก หากประชาชนจะเลือกใช้บริการของภาครัฐ ก็สามารถที่จะเลือกใช้บริการได้ นอกจากนี้ การกิจของภาครัฐก็มีมากมายที่จะต้องทำ รวมทั้ง ปัจจุบันกระทรวงมหาดไทยไม่อนุญาตให้จัดตั้งโรงรับจำนำที่กรุงเทพมหานคร แต่ให้ไปตั้งในต่างจังหวัดได้ รายละเอียดดังตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-4 สถานธนาบาลของกรุงเทพมหานคร

สถานธนาบาล	สถานที่ตั้ง
สถานธนาบาลคลองเตย	เลขที่ 2153-2157 ริมถนนพระราม 4 (ข้ามทางรถไฟชองนนทบุรี) แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพฯ โทร. 0 2250 1321, 0 2251 7559
สถานธนาบาลประติพัทธ์	เลขที่ 248/4-5 ถนนประดิพัทธ์ (สี่แยกสะพานควาย) แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ โทร. 0 2279 2661, 0 2618 3585
สถานธนาบาลดินแดง	เลขที่ 101 ถนนดินแดง แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ โทร. 0 2245 1418, 0-2643 4104
สถานธนาบาลสำราญราษฎร์	เลขที่ 21 ถนนบำรุงเมือง (ทางเข้าสถานีตำรวจนครบาลสำราญราษฎร์) แขวงเสาชิงช้า เขตพระนคร กรุงเทพฯ โทร. 0 2222 1807, 0 2221 8888

สถานหนานุบาล	สถานที่ตั้ง
สถานหนานุบาลเทเวศร์	เลขที่ 397/9 ถนนสามเสน (เชิงสะพานเทเวศร์) แขวงวิชิตพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ โทร. 0 2587 0631, 0 2586 8313
สถานหนานุบาลบางซื่อ	เลขที่ 58 ถนนเตชะวณิชย์ (แย่งตลาดบางซื่อ) แขวงบางซื่อ เขตดุสิต กรุงเทพฯ โทร. 0 2587 0631, 0 2586 8313
สถานหนานุบาลพระโขนง	เลขที่ 1342-44 (เชิงสะพานพระโขนง) ถนนสุขุมวิท แขวงพระขโขนง กรุงเทพฯ โทร. 0 2391 4045, 0 2392 3382
สถานหนานุบาลลงเวียงเล็ก	เลขที่ 63 ถนนประชาธิปไตย แขวงสมเด็จพระเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ โทร. 0 2437 3270, 0 2438 8032
สถานหนานุบาลบางกอกใหญ่	เลขที่ 685/12 ถนนอิสรภาพ (เชิงสะพานชีโนรส) แขวงวัดอรุณอัมรินทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ โทร. 0 2465 4209, 0 2465 0898
สถานหนานุบาลลาดพร้าว	เลขที่ 1972/1 ถนนลาดพร้าว (ตรงข้ามโรงพิมพ์คุรุสภา) แขวงวังทองหลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ โทร. 0 2538 1903, 0 2530 2159
สถานหนานุบาลมีนบุรี	เลขที่ 400 หมู่ 12 ถนนสีหบุรานุกิจ แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ โทร. 0 2517 4018, 0 2918 5225
สถานหนานุบาลตลาดพลู	เลขที่ 47 ถนนเทอดไท แขวงตลาดพลู เขตธนบุรี กรุงเทพฯ โทร. 0 2466 1002, 0 2465 2026
สถานหนานุบาลถนนเสือป่า	เลขที่ 1 ถนนเสือป่า แขวงป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ โทร. 0 2225 8117, 0 2221 9115
สถานหนานุบาลราษฎร์บูรณะ	เลขที่ 332/1 หมู่ 3 ซอยสุขสวัสดิ์ แขวงราษฎร์บูรณะ เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพฯ โทร. 0 2428 4359, 0 2427 2807
สถานหนานุบาลท่าพระ	เลขที่ 132/43-44 ถนนเพชรเกษม แขวงท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ โทร. 0 2457 7507, 0 2458 1454
สถานหนานุบาลบางบอน	เลขที่ 38/156 ถนนเอกชัย แขวงบางบอน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ โทร. 0 2899 0242, 0 2889 0243
สถานหนานุบาลดอนเมือง	เลขที่ 175/7 หมู่ 9 ถนนพหลโยธิน เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ โทร. 0 2996 7935-7
สถานหนานุบาลหนองจอก	เลขที่ 139/50-5 ถนนเชื่อมสัมพันธ์ แขวงกระทุ่มราย เขตหนองจอก กรุงเทพฯ โทร. 0 2988 4220, 0 2543 1078-9
สถานหนานุบาลบางพลัด	เลขที่ 98 ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงบางอ้อ เขตบางพลัด กรุงเทพฯ โทร. 0 2424 6717-8
สถานหนานุบาลอ่อนนุช	เลขที่ 1934, 1936 ถนนอ่อนนุช แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ โทร. 0 2321 3001-2

(3) วัตถุประสงค์

สถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร จัดตั้งขึ้นโดยได้รับนโยบายจากกระทรวงมหาดไทย เพื่อช่วยเหลือและสงเคราะห์ประชาชนผู้มีรายได้น้อย โดยมีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ

(3.1) เพื่อสงเคราะห์และช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อย ซึ่งพอมีทรัพย์สินอยู่บ้าง แต่มีความต้องการเงินไปบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า โดยนำสิ่งของมาจำนำและเสียดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำ

(3.2) เพื่อเป็นการป้องกันมิให้โรงรับจำนำเอกชนเอารัดเอาเปรียบประชาชนผู้มาจำนำโดยกดราคา หรือเรียกเก็บดอกเบี้ยเกินอัตรา หรือเรียกค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในราคาสูง

(3.3) เพื่อตรึงระดับการเรียกเก็บดอกเบี้ยเกินอัตรา ให้ลดน้อยลงจากเดิม เพราะถ้าประชาชน ถูกโรงรับจำนำเอกชนกดราคา หรือเรียกเก็บดอกเบี้ยในอัตราสูง ประชาชนก็จะพากันมาใช้บริการของสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร

(3.4) เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสซื้อของในราคาถูก

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า สถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร ได้คิดดอกเบี้ยรับจำนำในอัตราที่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 คือ ปัจจุบันสถานธนาณบาลคิดดอกเบี้ยรับจำนำสำหรับเงินต้นไม่เกิน 5,000 บาท อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 0.50 ต่อเดือน เงินต้นตั้งแต่ 5,001 บาท ถึง 10,000 บาท อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 0.95 ต่อเดือน และเงินต้นตั้งแต่ 10,001 บาท ถึง 100,000 บาท อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 1.25 ต่อเดือน ซึ่งต่ำกว่าอัตราตามพ.ร.บ.โรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ที่กำหนดห้ามเรียกเก็บดอกเบี้ยเกินอัตรา ไว้ดังนี้ เงินต้นไม่เกิน 2,000 บาท อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 2.00 ต่อเดือน เงินต้นส่วนที่เกิน 2,000 บาท อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 1.25 ต่อเดือน ซึ่งการกำหนดอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวเป็นการกำหนดเพียงเพื่อพียงฐานะตัวเองมิให้ประสบกับภาวะขาดทุนเท่านั้น

นอกจากเพื่อให้ประชาชนเสียดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำแล้ว ยังต้องการให้ประชาชนซื้อของในราคาถูก และไม่เอารัดเอาเปรียบประชาชนที่นำทรัพย์สินมาจำนำ ในกรณีที่มิส่งดอกเบี้ย เป็นเวลา 4 เดือน 30 วันติดต่อกัน ทรัพย์สินจะตกเป็นสิทธิของสถานธนาณบาล เรียกว่า "ทรัพย์สินหลุดจำนำ" ทรัพย์สินหลุดจำนำเหล่านี้ สถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครใช้วิธีจำหน่ายอย่างเปิดเผย โดยวิธีประมูลด้วยวาจา และก่อนที่จะทำการประมูลจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำทุกครั้ง จะต้องประกาศให้ ประชาชนทราบล่วงหน้า วิธีการจำหน่ายเช่นนี้ เพื่อประสงค์ให้ประชาชนได้มีโอกาสซื้อสิ่งของเครื่องใช้ ในราคาถูก และเพื่อให้เจ้าของทรัพย์สินที่หลุดจำนำมีโอกาสได้ซื้อทรัพย์สินนั้นคืนได้ในราคาอันสมควร โดยไม่ต้องนำขึ้นประมูลสู่ราคากับพ่อค้าหรือบุคคลอื่น และปัจจุบันสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร ขยายวงเงินในการรับจำนำต่อตัว 1 ใบในวงเงินไม่เกิน 70,000 บาท จากเดิมที่ให้วงเงินไม่เกิน 50,000 บาท และคิดมูลค่าจำนำทองรูปพรรณเพิ่มเป็น 87% จากเดิมที่คิดในวงเงิน 80% ซึ่งสอดคล้องกับนโยบาย เพื่อให้บริการได้ตรงตามความต้องการของประชาชนมากที่สุด สำหรับทรัพย์สินที่ประชาชนนำมาจำนำส่วนใหญ่เป็นการจำนำทองรูปพรรณกว่า 90% ที่เหลือเป็นทรัพย์สินเบ็ดเตล็ดทั่วไป

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การดำเนินกิจการสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครมิได้มีวัตถุประสงค์ เพื่อการแสวงหากำไร อย่างการดำเนินธุรกิจการค้าทั่ว ๆ ไป แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย ให้สามารถแก้ปัญหาทางการเงินในระยะสั้น ๆ ได้ โดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง

2.3.2 ลักษณะธุรกิจและขอบเขตการดำเนินงาน

สถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร ดำเนินการโดยกรุงเทพมหานคร จัดตั้งขึ้นโดย เทศบัญญัติของเทศบาลนครกรุงเทพมหานคร เรื่อง อนุญาตให้เทศบาลนครกรุงเทพมหานครทำการเทศพาณิชย์เกี่ยวกับการจัดตั้งสถานธนาณบาล ซึ่งการดำเนินการไม่ได้แสวงหากำไร โดยสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานหนึ่งในการพาณิชย์กรุงเทพฯ ขึ้นตรงต่อปลัดกรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีโครงสร้างการดำเนินงานของ

กรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย วางแผน และควบคุมการดำเนินงานของสถานธนา นุบาล กรุงเทพมหานคร ให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ ตลอดจนเสนอแนะต่อผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร ในการออกระเบียบ กฎข้อบังคับเพื่อปฏิบัติตามข้อบัญญัติ สำนักงานสถานธนา นุบาล กรุงเทพมหานคร หรือสำนักงานบริหารกิจการสถานธนา นุบาลกรุงเทพมหานคร เรียกโดยย่อว่า "สธก." รับผิดชอบ เกี่ยวกับสถานธนา นุบาลที่กรุงเทพมหานครจัดตั้งขึ้น โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานสถานธนา นุบาลกรุงเทพมหานคร ซึ่ง คณะกรรมการเป็นผู้แต่งตั้ง และถอดถอน โดยคำแนะนำ หรือ ความเห็นชอบของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็น ผู้รับผิดชอบดำเนินงานภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการ และเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงาน และลูกจ้างของสถานธนา นุบาลกรุงเทพมหานคร และมีรองผู้อำนวยการสำนักงานสถานธนา นุบาลกรุงเทพมหานคร ช่วยปฏิบัติงานในการ ดำเนินงานเกี่ยวกับสถานธนา นุบาลกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ ประธานกรรมการบริหารกิจการสถานธนา นุบาล กรุงเทพมหานคร มีอำนาจแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหารกิจการสถานธนา นุบาลกรุงเทพมหานคร ได้จำนวน ไม่ เกิน 2 คน ซึ่งคณะกรรมการบริหารกิจการสถานธนา นุบาลกรุงเทพมหานคร และสำนักงานสถานธนา นุบาล กรุงเทพมหานคร (สธก.) มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1.1) คณะกรรมการบริหารกิจการสถานธนา นุบาลกรุงเทพมหานคร (สธก.) มีอำนาจหน้าที่

(1.1.1) วางแผนและดำเนินงานของสถานธนา นุบาลกรุงเทพมหานคร

(1.1.2) ควบคุมการดำเนินงานของสถานธนา นุบาลกรุงเทพมหานคร

(1.1.3) จัดให้มีการตรวจสอบบัญชี การเงิน พัสดุ และทรัพย์สินของสถานธนา นุบาล กรุงเทพมหานคร โดยให้รายงานการตรวจสอบบัญชี พร้อมทั้งงบดุลและรายงานประจำปีเสนอผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร

(1.1.4) พิจารณาจัดสรรเงินกำไรสุทธิประจำปีของสถานธนา นุบาลกรุงเทพมหานคร เพื่อจ่ายเป็น เงินบำเหน็จรางวัลแก่กรรมการ พนักงานและลูกจ้างของสถานธนา นุบาลกรุงเทพมหานครตามระเบียบที่ผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานครกำหนด

(1.1.5) เสนอแนะต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในการออกระเบียบ กฎ ข้อบังคับ เพื่อปฏิบัติตามข้อบัญญัตินี้

(1.1.6) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่

(1.1.7) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมาย

(1.2) สำนักงานสถานธนา นุบาลกรุงเทพมหานคร (สธก.) เป็นหน่วยงานด้านการพาณิชย์ของ กรุงเทพมหานคร เป็นการดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ตลอดจนเป็นการสร้างรายได้ให้กับ กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีอำนาจหน้าที่

(1.2.1) ดำเนินกิจการจัดตั้งสถานธนา นุบาล (โรงรับจำนำ) เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อย

(1.2.2) สร้าง ซื้อ จัดหา จำหน่าย ยืม ให้ยืมเช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ ถือกรรมสิทธิ์ ครอบครองหรือดำเนินงานเกี่ยวกับเครื่องใช้ บริการ หรือทรัพย์สินอันเกี่ยวกับสถานธนา นุบาลในนามของ กรุงเทพมหานคร

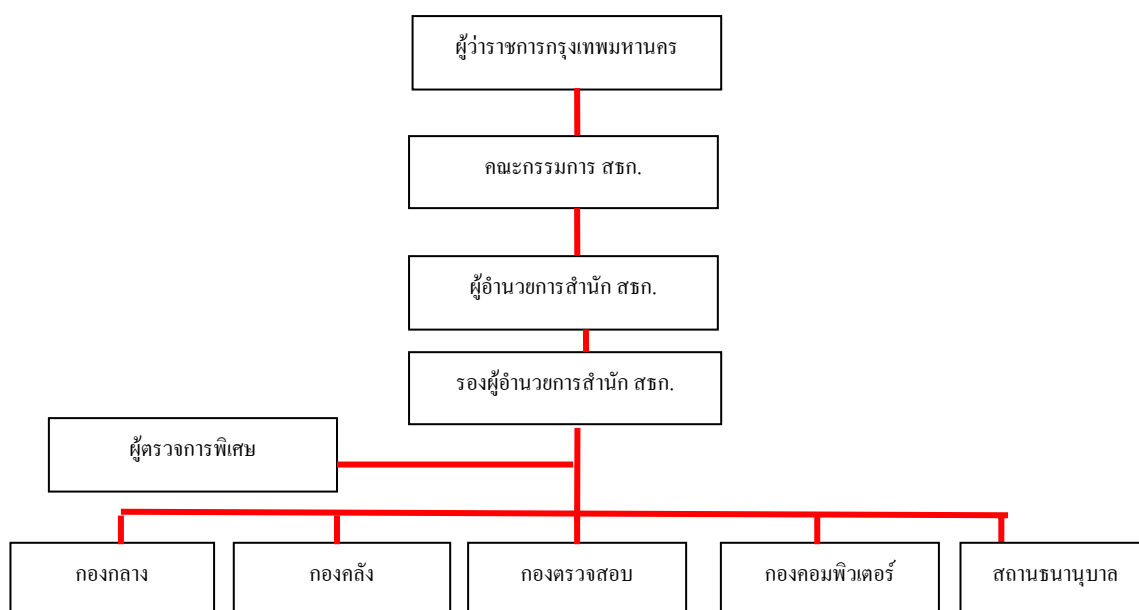
(1.2.3) วางระเบียบในการดำเนินกิจการสถานธนา นุบาล

(1.2.4) กระทำการอื่นใดเพื่อส่งเสริมกิจการสถานธนา นุบาล

(1.2.5) ดำเนินงานตามนโยบายของกรุงเทพมหานคร

สำนักงานสถานธนา นุบาลกรุงเทพมหานคร (สธก.) มีหน้าที่ในการควบคุมและการบริหารงานสถานธนา นุบาลกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีโครงสร้างขององค์กร รายละเอียดจัดแผนภูมิที่ 2-24

แผนภูมิที่ 2-24 โครงสร้างการบริหารงานสำนักงานสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร (สธก.)

ตามโครงสร้างการควบคุมและการบริหารงานตามแผนภูมิที่ 2-24 ดังกล่าว แต่ละตำแหน่งหรือหน่วยงานมีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติบริหารงาน ดังนี้

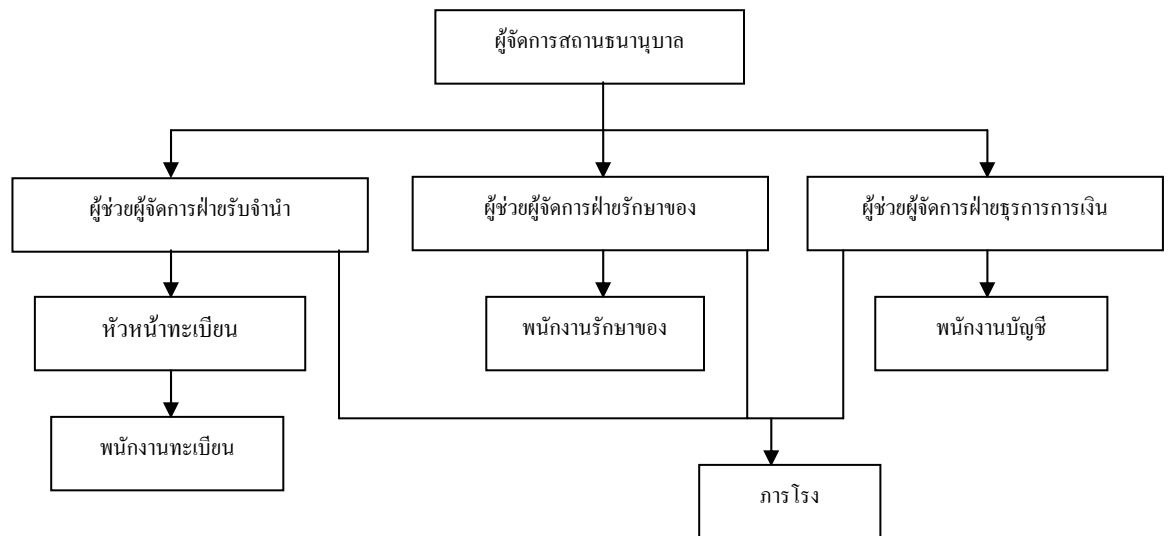
- **ผู้อำนวยการสำนักงานสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร (สธก.)** มีหน้าที่ในการกำหนดเป้าหมายและแผนงานในการดำเนินงานของสำนักงานสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับและนโยบายที่คณะกรรมการกำหนด บริหารและอำนวยการให้งานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น การจัดสรรงบประมาณ กำลังคน วัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้การปฏิบัติงานสำนักงานสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครเป็นไปตามแผนงานหรือแนวทางที่กำหนดไว้
- **รองผู้อำนวยการสำนักงานสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร** มีหน้าที่ในการช่วยผู้อำนวยการกำหนดเป้าหมาย แผนงานและโครงการต่างๆ และช่วยในการบริหารและอำนวยการให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยศึกษาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงโครงสร้างระบบงานการบริหารบุคคล และการฝึกอบรมพัฒนาพนักงานของสำนักงานสถานธนาณูบาล
- **ผู้ตรวจการพิเศษ** มีหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจสอบวินัยจรรยาบรรณและประเมิน ราคาทรัพย์สินจำนำ และทรัพย์สินหลุดจำนำของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครทุกแห่งโดยละเอียด และเสนอรายงานผลการตรวจสอบให้ผู้อำนวยการทราบทุกครั้งที่ทำกรตรวจสอบ ดำเนินการฝึกอบรม ให้คำปรึกษา แนะนำวิธีการตีราคาและการตรวจสอบวินัยทรัพย์สินรับจำนำแก่พนักงาน
- **กองกลาง** มีหน้าที่เกี่ยวกับธุรการ งานสารบรรณ งานบริหารบุคคล งานระเบียบและสัญญา งานนิติการ งานรวบรวมข้อมูลสถิติ งานประชาสัมพันธ์ งานประชุม งานฝึกอบรม ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานและบุคคลต่างๆ งานนโยบายและแผนงานต่างๆ
- **กองคลัง** มีหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารด้านการเงินและบัญชี การคลัง การพัสดุ และทรัพย์สิน รวมทั้งการจัดทำงบประมาณ
- **กองตรวจสอบ** มีหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัดและสถานธนาณูบาลทุกแห่ง ในด้านงบประมาณ การเงิน บัญชีและพัสดุ ตรวจสอบการปฏิบัติงานสถานธนาณูบาลเกี่ยวกับทรัพย์สินรับจำนำให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด และปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน

- กองคอมพิวเตอร์ มีหน้าที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ จัดระบบงานและวางแผนการประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องประมวลผล และเขียนคำสั่งให้เครื่องประมวลผลทำงาน ผูกอบรม และให้คำปรึกษาแนะนำในการปฏิบัติงานแก่พนักงาน

(2) ปฏิบัติการ

สถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครเป็นหน่วยงานหนึ่งซึ่งอยู่ในสังกัดสำนักงานสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร และเป็นหน่วยงานการพาณิชย์ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยจัดตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 20 แห่ง โดยมีผู้จัดการสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร แต่ละแห่งเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งมีโครงสร้างขององค์กร รายละเอียดจัดตั้งแผนภูมิที่ 2-25

แผนภูมิที่ 2-25 โครงสร้างการบริหารงานสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร

ตามโครงสร้างการบริหารงานสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครตามแผนภูมิที่ 2-24 ดังกล่าว แต่ละตำแหน่งมีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติบริหารงาน ดังนี้

- ผู้จัดการ มีหน้าที่รับผิดชอบการรับจำนำทรัพย์สินและบริหารงานทั่วไปภายในหน่วยงาน โดยควบคุมพนักงานในสถานธนาณบาลและปกครองผู้ใต้บังคับบัญชา
- ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายรับจำนำ บริหารงานในฐานะผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยงานสถานธนาณบาล ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการรับจำนำทรัพย์สินและบริหารงานในหน่วยงาน และควบคุมหน่วยงานในสถานธนาณบาลและปกครองผู้ใต้บังคับบัญชา
- ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายรักษาของบริหารงานในฐานะผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยงาน มีหน้าที่และรับผิดชอบในด้านการดูแลรักษาทรัพย์สินที่รับจำนำสูงมากเป็นพิเศษ รับผิดชอบทรัพย์สินทุกรายการให้อยู่ในสภาพดีถูกต้องครบถ้วนตรงตามทะเบียนรับจำนำ
- ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายธุรการการเงิน มีหน้าที่และความรับผิดชอบของงานสูงมาก ในฐานะผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายหน่วยงาน รับผิดชอบทางการเงินและบัญชี ควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ปกครองผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย
- พนักงานรักษาของ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในด้านการดูแลรักษาทรัพย์สินที่รับจำนำรับผิดชอบทรัพย์สินทุกรายการให้อยู่ในสภาพดี ถูกต้อง ครบถ้วนตรงตามทะเบียนรับจำนำ

- พนักงานบัญชี มีหน้าที่รับผิดชอบ ในงานบัญชี และการเงิน ทำบัญชีรับจ่ายเงิน ทำงบการเงิน รับและจ่ายเงิน เก็บรักษาเงิน
- หัวหน้าทะเบียน ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สินที่รับจำนำประกัน แล้วส่งมอบให้ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายรักษาของ จัดทำทะเบียนจำนำโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และส่งรายงานสำนักงานสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร เป็นรายวัน ออกตัวรับจำนำ
- พนักงานทะเบียน ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สินที่รับจำนำประจำวัน และส่งมอบให้ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายรักษาของ จัดทำทะเบียนรับจำนำ ผากถอน และทะเบียนทรัพย์สินหลุดจำนำโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และส่งรายงานสำนักงานสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร เป็นรายวัน ออกตัวรับจำนำ
- ภารโรง มีหน้าที่ทำความสะอาดและรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ทำงาน และดูแลทรัพย์สิน เปิด- ปิด สำนักงาน รับส่งเอกสารและสิ่งของระหว่างสำนักงานสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครและสถานธนาณูบาลหรือระหว่างสถานธนาณูบาลด้วยกัน บริการให้ความสะดวกแก่ลูกค้าที่มาติดต่อสถานธนาณูบาล

2.3.4 การดำเนินงาน

(1) ด้านผู้ใช้บริการ¹⁶

ในปี 2552 สถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครได้ให้บริการรับจำนำแก่ประชาชนจำนวน 521,648 ราย ลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 มีประชาชนเข้าใช้บริการรับจำนำ จำนวน 540,517 ราย เมื่อพิจารณาข้อมูลการใช้บริการรับจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ผู้ใช้บริการรับจำนำของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครมีทั้งเพิ่มขึ้นและลดลง โดยในปี 2551 มีผู้ใช้บริการรับจำนำมากที่สุด จาก 510,878 ราย ในปี 2550 เป็น 540,517 ราย ในปี 2551 ซึ่งเฉลี่ยมีผู้ใช้บริการรับจำนำประมาณปีละ 522,231 ราย

จำนวนรายผู้ใช้บริการที่มาไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำในปี 2552 มีจำนวน 508,746 ราย ลดลงจาก ปี 2551 ซึ่งมีจำนวน 521,342 ราย เมื่อพิจารณาข้อมูลการใช้บริการไถ่ถอนรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ผู้ใช้บริการรับจำนำมาไถ่ถอนทรัพย์สินของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครมีทั้งเพิ่มขึ้นและลดลง โดยในปี 2551 มีผู้ใช้บริการรับจำนำมาไถ่ถอนทรัพย์สินมากที่สุด จาก 510,878 ราย ในปี 2550 เป็น 521,342 ราย ในปี 2551 ซึ่งเฉลี่ยมีผู้ใช้บริการรับจำนำมาไถ่ถอนทรัพย์สินประมาณปีละ 500,923 ราย

จำนวนรายของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหลุดจำนำ¹⁷ ในปี 2552 มีจำนวน 18,015 ราย ลดลงจากปี 2551 ซึ่งมีจำนวน 18,134 ราย เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินหลุดจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ประชาชนเจ้าของทรัพย์สินหลุดจำนำของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครมีแนวโน้มลดลง ยกเว้นในปี 2550 เพียงปีเดียวที่มีจำนวนรายเพิ่มขึ้น โดยจำนวนเจ้าของทรัพย์สินเพิ่มขึ้นจาก 15,546 ราย ในปี 2549 เป็น 26,078 ราย ในปี 2550 ซึ่งเฉลี่ยมีผู้ใช้บริการที่ไม่มาไถ่ถอนทรัพย์สิน ทำให้ทรัพย์สินหลุดจำนำ และทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครจำนวนประมาณปีละ 20,027 ราย

จำนวนรายของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนำคงเหลือ¹⁸ หรือสต็อกรับจำนำ ณ สิ้นปี 2552 มีจำนวน 152,495 ราย ลดลงจากปี 2551 ซึ่งมีจำนวน 157,827 ราย เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินจำนำคงเหลือรายปีหรือสต็อกรับจำนำสิ้นปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนำคงเหลือของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครมีแนวโน้มลดลง

¹⁶ ผู้ใช้บริการ หมายถึง ผู้นำทรัพย์สินมาจำนำ

¹⁷ ทรัพย์สินหลุดจำนำ หมายถึง ทรัพย์สินจำนำที่ผู้จำนำขาดส่งดอกเบี้ยติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่า 4 เดือน และไม่ไถ่ถอนคืนภายในกำหนดระยะเวลา 30 วัน นับตั้งแต่วันที่สถานธนาณูบาลประกาศบัญชีทรัพย์สินหลุดจำนำที่ผู้จำนำขาดส่งดอกเบี้ย

¹⁸ ทรัพย์สินจำนำคงเหลือ หมายถึง ทรัพย์สินที่ผู้มาใช้บริการจำนำไว้ ยังมีได้ทำการไถ่ถอน ส่งดอกเบี้ย หรือเพิ่มเติมเงินต้นแต่ประการใด ณ วันสิ้นปีงบประมาณ ทรัพย์สินจำนำนั้นก็จะกลายเป็นทรัพย์สินจำนำคงเหลือยกไปปีงบประมาณหน้า

ผู้ให้บริการ (จำนวนราย) สถานะหนูปาล กทม.

พันราย

ปี	ทรีปีจำนำ	การไถ่ถอน	ทรีปีหลุดจำนำ	ยอดสต็อกสิ้นปี
2548	511	488	22	147
2549	527	502	16	157
2550	511	485	26	157
2551	541	521	18	158
2552	522	509	18	152

■ ทรีปีจำนำ ■ การไถ่ถอน ■ ทรีปีหลุดจำนำ ■ ยอดสต็อกสิ้นปี

หากจะพิจารณาว่า จำนวนผู้ใช้บริการของสถานธนานุบาลกรุงเทพมหานครทั้ง 20 แห่ง โดยการเปรียบเทียบผู้ใช้บริการแต่ละแห่ง พบว่าในปี 2551 มีผู้ใช้บริการทั้งหมด 345,552 ราย ซึ่งสถานธนานุบาล กรุงเทพมหานครสาขามีนบุรีมีผู้ใช้บริการมากที่สุด 42,662 ราย หรือร้อยละ 12 ของผู้ใช้บริการทั้งหมด รองลงมาเป็นสาขาหนองจอก มีผู้ใช้บริการ 29,460 ราย หรือร้อยละ 9 และสาขาบางบอนมีผู้ใช้บริการน้อยที่สุด 7,445 ราย หรือร้อยละ 2 ซึ่งหากเปรียบเทียบกับสาขามีนบุรีจะมีจำนวนต่างกันมากถึง 35,218 ราย หรือ 6 เท่า จะแสดงให้เห็นว่า หากพิจารณาถึงจำนวนผู้ใช้บริการแล้ว บางเขตอาจเปิดสถานธนานุบาลเพิ่มขึ้นได้ แต่บางเขตรายได้อาจจะไม่คุ้มกับค่าใช้จ่าย หรือเงินลงทุน รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 2-27

จำนวนผู้ใช้บริการสถานธนาพบาล กทม. ประจำปี 2551

สาขา	จำนวนผู้ใช้บริการ	ร้อยละ
สาขา คลองเตย	15,581	5%
สาขา ดอนเมือง	16,199	5%
สาขา ดินแดง	17,452	5%
สาขา ตลาดพลู	17,314	5%
สาขา ถนนเสือป่า	10,859	3%
สาขา ท่าพระ	11,059	3%
สาขา เทเวศร์	28,733	8%
สาขา บางกอกใหญ่	13,066	4%
สาขา บางซื่อ	17,720	5%
สาขา บางบอน	7,445	2%
สาขา บางพลัด	15,207	4%
สาขา ประดิพัทธ์	15,683	5%
สาขา พระโขนง	18,262	5%
สาขา มินบุรี	42,663	12%
สาขา ราษฎร์บูรณะ	11,215	3%
สาขา ลาดพร้าว	14,929	4%
สาขา วังเวียนเล็ก	8,509	2%
สาขา สำราญราษฎร์	13,682	4%
สาขา หนองจอก	29,460	9%
สาขา อ่อนนุช	20,514	6%

ที่มา : ข้อมูลสถิติผู้ใช้บริการปี 2551 กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (16 ธันวาคม 2552)

(2) ด้านมูลค่าของทรัพย์สิน

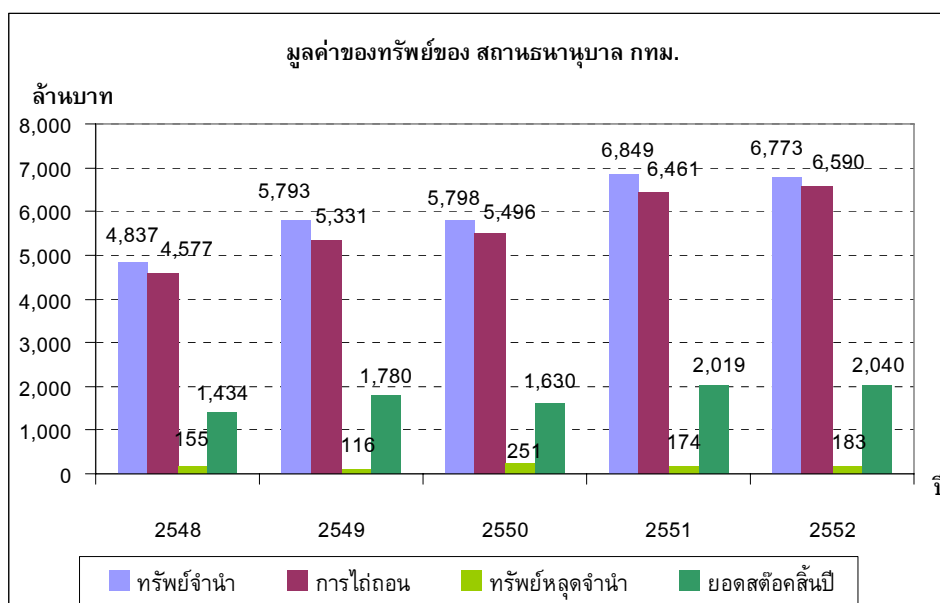
ในปี 2552 สถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครมีทรัพย์สินจำนำมูลค่า 6,773 ล้านบาท ลดลงจากปี 2551 ซึ่งมีมูลค่าทรัพย์สินจำนำ 6,849 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลมูลค่าทรัพย์สินจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินจำนำของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ยกเว้นปี 2552 มีมูลค่าทรัพย์สินจำนำลดลงเล็กน้อย โดยลดลงจาก 6,849 ล้านบาท ในปี 2551 เป็น 6,773 ล้านบาท ในปี 2552 หรือลดลงร้อยละ 1.11

ทรัพย์สินไถ่ถอนในปี 2552 มีมูลค่า 6,590 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ซึ่งมีมูลค่า 6,461 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลมูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2548 โดยเพิ่มขึ้นจาก 4,577 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 6,590 ล้านบาท ในปี 2552

ทรัพย์สินหลุดจำนำในปี 2552 มีมูลค่า 183 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ซึ่งมีมูลค่า 174 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลมูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครมีทั้งเพิ่มขึ้นและลดลง โดยในปี 2550 มีทรัพย์สินหลุดจำนำมีมูลค่ามากที่สุด มูลค่า 251 ล้านบาท

ทรัพย์สินจำนำคงเหลือในสต็อกรับจำนำ หรือสต็อกสิ้นปี ในปี 2552 มีมูลค่า 2,040 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ซึ่งมีมูลค่า 2,019 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินจำนำคงเหลือรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (ยกเว้นปี 2550) โดยเพิ่มขึ้นจาก 1,434 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 2,040 ล้านบาท ในปี 2552 รายละเอียดจัดแผนภูมิที่ 2-28

แผนภูมิที่ 2-28 มูลค่าของทรัพย์สิน สถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร ปี 2548 – 2552

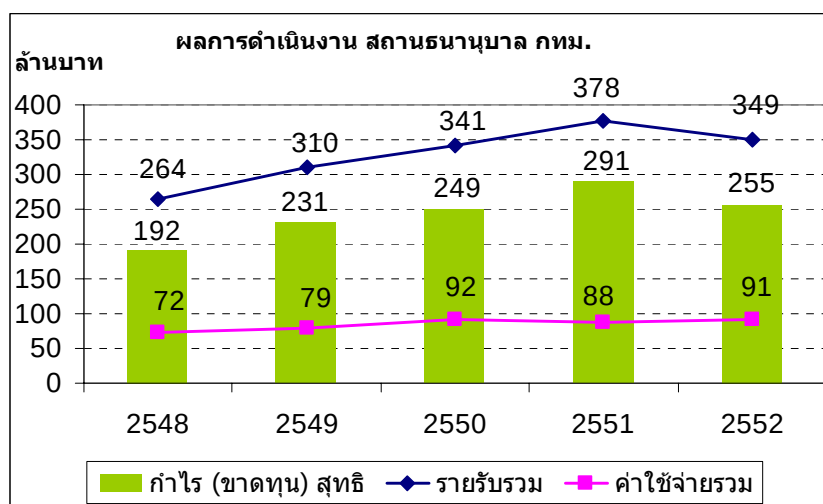
ที่มา : สำนักงานสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร (8 มีนาคม 2553)

(3) ด้านผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครในปี 2552 มีรายรับรวม 349 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายรวม 91 ล้านบาท มีกำไรสุทธิ 255 ล้านบาท ซึ่งกำไรสุทธิลดลงจากปี 2551 ซึ่งมีกำไรสุทธิ 291 ล้านบาท โดยมีรายรับรวม 378 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายรวม 88 ล้านบาท การที่มีกำไรสุทธิลดลงเนื่องจาก มีรายรับรวมลดลง ในขณะที่มีค่าใช้จ่ายรวมเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาข้อมูลผลการดำเนินงานของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า สถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครมีแนวโน้มกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2548 ถึงปี 2551 โดยเพิ่มขึ้น

จากกำไรสุทธิ 192 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 291 ล้านบาท ในปี 2551 ยกเว้นในปี 2552 กำไรสุทธิเริ่มลดลงเป็น 255 ล้านบาท ซึ่งการเพิ่มขึ้นของกำไรสุทธิดังกล่าว เป็นการเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับรายรับรวมที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2548 ถึงปี 2551 โดยเพิ่มขึ้นจากรายรับรวม 264 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 378 ล้านบาท ในปี 2551 และลดลงในปี 2552 เป็น 349 ล้านบาท สำหรับค่าใช้จ่ายรวมไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก แต่ในปี 2551 มีค่าใช้จ่ายรวมลดลงในขณะที่มีรายรับรวมเพิ่มขึ้น ทำให้ปี 2551 มีกำไรสุทธิสูงสุด ซึ่งตรงข้ามกับปี 2552 ที่มีรายรับรวมลดลงแต่มีค่าใช้จ่ายรวมเพิ่มขึ้น จึงมีผลทำให้กำไรสุทธิลดลง รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 2-29

แผนภูมิที่ 2-29 ผลการดำเนินงานของสถานธนาถูปาลกรุงเทพมหานคร ปี 2548 – 2552

ที่มา : สำนักงานสถานธนาถูปาลกรุงเทพมหานคร (8 มีนาคม 2553)

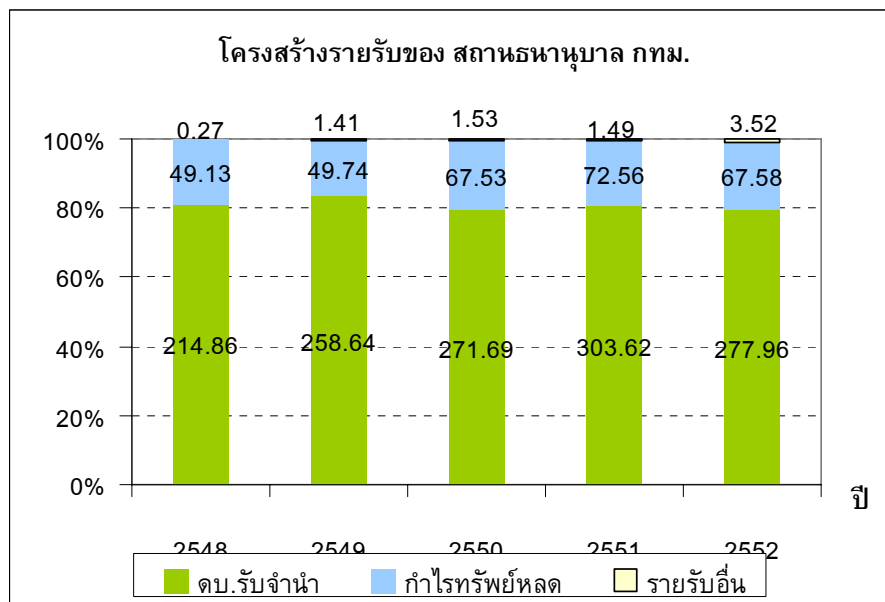
(4) ด้านความสามารถในการทำกำไร

สถานธนาถูปาลกรุงเทพมหานคร ถึงแม้ว่ามีวัตถุประสงค์ที่ไม่มุ่งหวังกำไร แต่การดำเนินธุรกิจ จะต้องใช้เงินทุนหมุนเวียนสูง โดยเงินทุนดังกล่าวอาจเกิดจากการกู้ยืมจากสถาบันการเงินที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง ดังนั้น การบริหารงานจะต้องให้ผลการดำเนินงานอย่างน้อยคุ้มทุน และมีเงินชำระหนี้ สำหรับการดำเนินธุรกิจโรงรับจำนำ การแสดงความสามารถในการทำกำไร น่าจะอยู่ที่รายรับ 2 ส่วน คือ 1) รายรับจากการให้บริการรับจำนำ ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพในการให้บริการ ได้แก่ รายรับของดอกเบี้ยรับจำนำ และ 2) รายรับจากการบริหารจัดการ ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ได้แก่ รายรับจากการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำ สำหรับรายรับอื่น ได้แก่ รายรับดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร รายได้เบ็ดเตล็ด มีเพียงเล็กน้อย ซึ่งไม่แน่ว่าจะมีผลต่อความสามารถในการทำกำไร หรือไม่แน่ว่าจะเกี่ยวกับการให้บริการ และการบริหารจัดการ

รายรับที่แสดงความสามารถในการทำกำไรของสถานธนาถูปาลกรุงเทพมหานครในปี 2552 มีรายรับรวม 349.05 ล้านบาท โดยเป็นรายรับของดอกเบี้ยรับจำนำ 277.96 ล้านบาท รายรับจากการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำ 67.58 ล้านบาท และเป็นรายรับอื่น 3.52 ล้านบาท ซึ่งมีผลทำให้มีกำไรสุทธิ 255.43 ล้านบาท และในปี 2551 มีรายรับรวม 377.67 ล้านบาท โดยเป็นรายรับของดอกเบี้ยรับจำนำ 303.62 ล้านบาท รายรับจากการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำ 72.56 ล้านบาท และเป็นรายรับอื่น 1.49 ล้านบาท ทำให้มีกำไรสุทธิ 290.59 ล้านบาท และจากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่า สถานธนาถูปาลกรุงเทพมหานครมีรายรับของดอกเบี้ยรับจำนำสูง ซึ่งแสดงว่ามีประสิทธิภาพในการบริการ และรายรับจากการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำสูง ซึ่งแสดงว่ามีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ จึงมีผลทำให้กิจการมีกำไร เมื่อพิจารณาข้อมูลรายรับของสถานธนาถูปาลกรุงเทพมหานคร ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ในปี 2551 สถานธนาถูปาลกรุงเทพมหานคร มีประสิทธิภาพในการให้บริการ และประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสูงสุด โดยมีรายรับของ

ดอกเบี้ยรับจำนำ และรายรับจากการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำสูงสุด คือ 303.62 ล้านบาท และ 72.56 ล้านบาท ตามลำดับ รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 2.30

แผนภูมิที่ 2-30 โครงสร้างรายรับของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร ปี 2548 – 2552

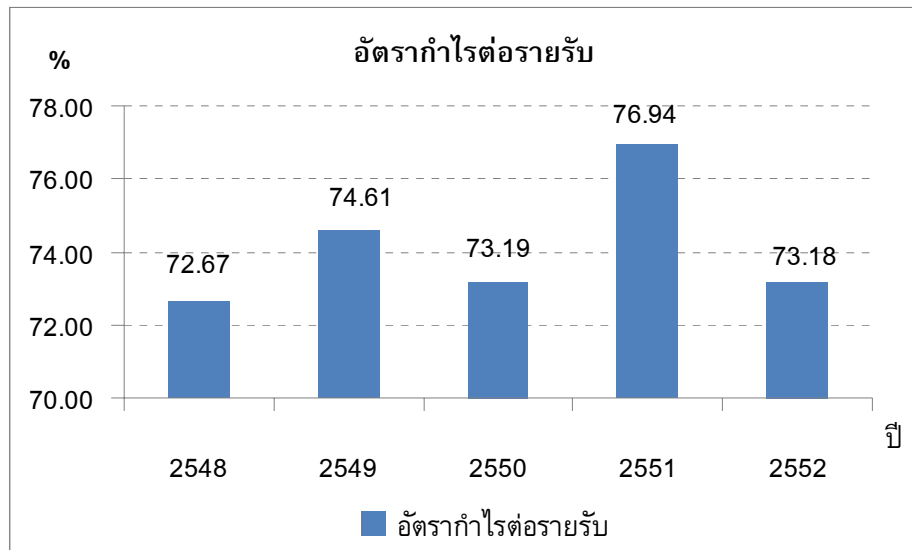

ที่มา : สำนักงานสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร (8 มีนาคม 2553)

สำหรับความสามารถในการทำกำไรนอกจากพิจารณาจากรายรับดังกล่าวแล้ว การดำเนินธุรกิจโรงรับจำนำการแสดงความสามารถในการทำกำไร อาจจะอยู่ที่ความสามารถในการบริหารรายรับ ค่าใช้จ่าย กำไร และเงินที่จ่ายให้ผู้รับจำนำ หรือมูลค่าทรัพย์สินจำนำว่ามีความสามารถในการทำกำไรได้เพียงใด สำหรับความสามารถในการทำกำไรของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร ถือว่ามีประสิทธิภาพในการทำกำไรสูง โดยมีอัตรากำไรต่อรายรับมากกว่าร้อยละ 70 รายรับสูงกว่าค่าใช้จ่ายถึง 4 เท่า และมีอัตรากำไรต่อทรัพย์สินจำนำมากกว่าร้อยละ 4 ซึ่งจะเห็นได้จาก

(4.1) อัตรากำไรต่อรายรับ จะเห็นว่า ในปี 2551 มีอัตรากำไรต่อรายรับสูงสุด ร้อยละ 76.94 รองลงมา ร้อยละ 74.61 ในปี 2549 และระหว่างปี 2548 – ปี 2552 มีอัตรากำไรต่อรายรับอยู่ระหว่าง ร้อยละ 72.67 – 76.94 ซึ่งนับว่ามีประสิทธิภาพในการทำกำไรสูง รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 2-31

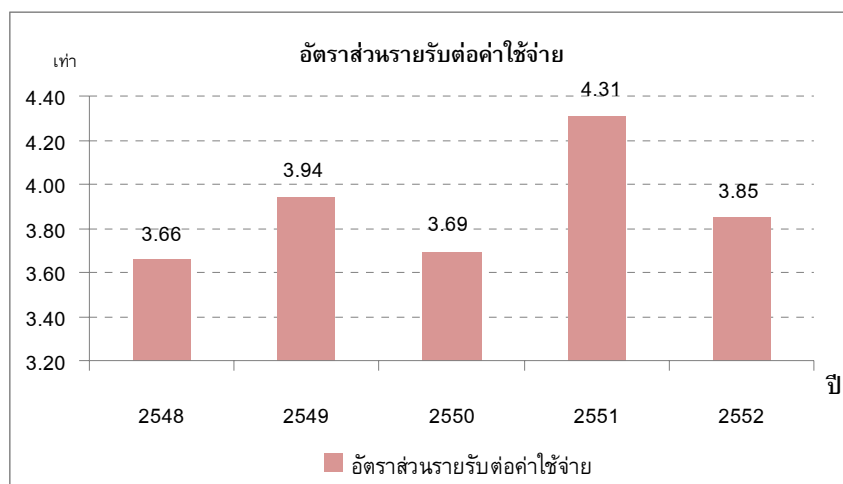
แผนภูมิที่ 2-31 อัตรากำไรต่อรายรับ

ที่มา : ข้อมูลสถิติ จากสำนักงานสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร (8 มีนาคม 2553)

(4.2) อัตราส่วนรายรับต่อค่าใช้จ่าย จะเห็นได้ว่า ในปี 2551 มีอัตราส่วนรายรับสูงกว่าค่าใช้จ่ายสูงสุด รายรับสูงกว่าค่าใช้จ่ายถึง 4.31 เท่า และรองลงมา ปี 2549 รายรับสูงกว่าค่าใช้จ่าย 3.94 เท่า ซึ่งผลการดำเนินงานตั้งแต่ปี 2548 ถึงปี 2552 สถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครสามารถบริหารรายรับและค่าใช้จ่ายได้ดี จึงทำให้มีรายรับมากกว่า ค่าใช้จ่ายอยู่ระหว่าง 3.66 – 4.31 เท่า ซึ่งแสดงว่ามีประสิทธิภาพในการบริหารรายรับ และค่าใช้จ่ายจึงทำให้สถานธนาณ บาลกรุงเทพมหานครมีกำไรสุทธิสูง รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 2-32

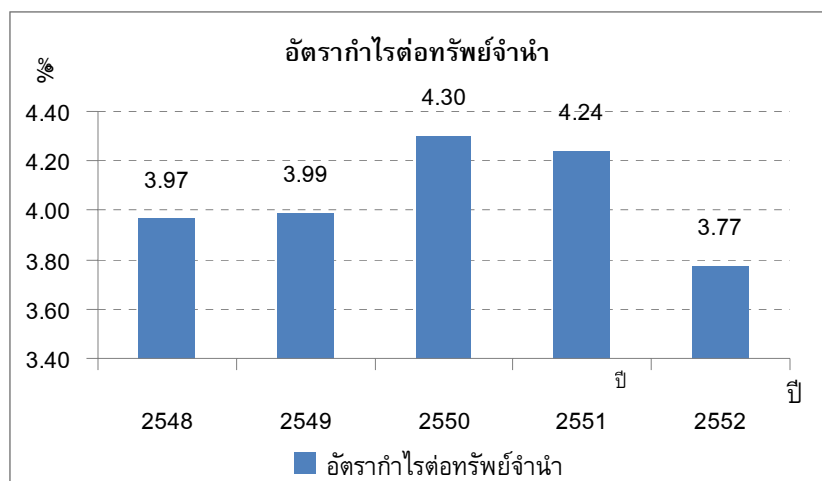
แผนภูมิที่ 2-32 อัตราส่วนรายรับต่อค่าใช้จ่าย

ที่มา : ข้อมูลสถิติ จากสำนักงานสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร (8 มีนาคม 2553)

(4.3) อัตรากำไรต่อทรัพย์สินจำนำ หรืออัตรากำไรต่อการลงทุน จะเห็นได้ว่า ในปี 2550 มีอัตรากำไรต่อทรัพย์สินจำนำสูงสุด ร้อยละ 4.30 รองลงมา มีอัตราร้อยละ 4.24 ในปี 2551 ซึ่งผลการดำเนินงานตั้งแต่ปี 2548 - 2552 สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร มีอัตรากำไรต่อทรัพย์สินจำนำ อยู่ในอัตราระหว่างร้อยละ 3.77 - 4.30 ซึ่งแสดงว่ามีประสิทธิภาพในการทำกำไร รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 2-33

แผนภูมิที่ 2-33 อัตรากำไรต่อทรัพย์สินจำนำ

ที่มา : ข้อมูลสถิติ จากสำนักงานสถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร (8 มีนาคม 2553)

2.3.5 ปัญหาอุปสรรค

- (1) ปัจจุบันการจัดตั้งโรงรับจำนำในกรุงเทพไม่สามารถเพิ่มได้ และส่วนใหญ่เป็นโรงรับจำนำเอกชน จึงทำให้โรงรับจำนำของรัฐไม่สามารถจะขยายการให้บริการได้
- (2) ตามพ.ร.บ. โรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ที่กำหนดวงเงินรับจำนำ ซึ่งปัจจุบันทรัพย์สินจำนำได้มีมูลค่าสูงจากเดิมมาก เช่น ทองคำ จึงทำให้เป็นปัญหาอุปสรรคในการให้บริการรับจำนำ
- (3) การกำหนดให้ทำกิจกรรมได้เพียงรับจำนำ ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่จะขยายการให้บริการในยุคแข่งขัน เพราะถ้าสามารถให้บริการด้านอื่นได้ด้วย ก็จะทำให้กิจการมีรายได้เข้ามาชดเชยดอกเบี้ยจากการรับจำนำ ซึ่งอาจสามารถคิดดอกเบี้ยรับจำนำในอัตราต่ำกว่าปัจจุบัน เพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชน
- (4) การที่มีหลายหน่วยงานกำกับดูแล ทำให้มีระเบียบปฏิบัติที่แตกต่างกัน แต่ใช้กฎหมายฉบับเดียวกัน จึงเป็นปัญหาในการให้บริการที่อาจเกิดความไม่เหมือนกัน เช่น ทรัพย์สินรับจำนำ ควรครอบคลุมอะไรบ้าง

2.4 สถานธนาบาลเคราะห์

2.4.1 ข้อมูลองค์กร

(1) ประวัติความเป็นมา

โรงรับจำนำเป็นสถาบันการเงินขนาดเล็กที่ดำเนินธุรกิจให้กู้ยืมเงิน โดยมีขั้นตอนในการอนุมัติเงินกู้ให้ลูกค้าไม่ยุ่งยาก และสะดวกรวดเร็ว เนื่องจากผู้จำนำจะส่งมอบทรัพย์สินจำนำให้กับโรงรับจำนำ เพื่อเป็นหลักประกันการชำระหนี้ของผู้จำนำ และสามารถไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำคืนได้ในภายหลัง ผู้รับจำนำจึงไม่จำเป็นต้องสืบค้นประวัติการชำระหนี้ของผู้จำนำ และไม่ต้องกังวลว่าเงินให้กู้จะสูญ เพราะทรัพย์สินที่รับไว้เป็นหลักประกันมีมูลค่าสูงกว่าเงินให้กู้

ในระยะแรกโรงรับจำนำเป็นกิจการที่ดำเนินการโดยเอกชน ซึ่งให้บริการด้วยความซื่อตรง ประชาชนนิยมใช้บริการกันอย่างแพร่หลาย เพราะเป็นที่พึงของประชาชนผู้ในยามขาดแคลนเงินหมุนเวียนที่จะนำไปใช้ในการดำรงชีพ หรือประกอบอาชีพ โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและผู้ประสบปัญหาด้านการเงินเฉพาะหน้าเร่งด่วน หลังจากที่โรงรับจำนำเอกชนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น การควบคุมดูแลจึงไม่ทั่วถึง ทำให้เกิดการกดราคารับจำนำ หรือการคิดอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าที่กฎหมายกำหนดสร้างความเดือดร้อนกับประชาชนอย่างมาก เมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ.2498 ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงครามนายกรัฐมนตรี ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอยู่ในขณะนั้น จึงได้มอบนโยบายให้กรมประชาสงเคราะห์ จัดตั้งโรงรับจำนำของรัฐบาล ชื่อว่า “โรงรับจำนำของรัฐ” ขึ้น 2 แห่ง แห่งแรกตั้งอยู่บริเวณเชิงสะพานพุทธยอดฟ้าฝั่งพระนคร แห่งที่สองตั้งอยู่บริเวณมณฑลเทศาภิบาลฝั่งธนบุรี โดยกำหนดให้กรมประชาสงเคราะห์เปิดโรงรับจำนำเช่นเดียวกับเอกชนเพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย โดยรับจำนำสิ่งของต่างๆ ในวงเงินไม่เกินรายละ 3,000 บาท และคิดดอกเบี้ยตามกฎหมาย คือ เงินรับจำนำต่ำกว่า 80 บาท คิดดอกเบี้ยร้อยละ 2 บาทต่อเดือน ถ้าตั้งแต่ 80 บาทขึ้นไป คิดดอกเบี้ยร้อยละ 1.25 บาทต่อเดือน มีผลทำให้โรงรับจำนำเอกชนปรับลดอัตราดอกเบี้ยและค่าใช้บริการให้ต่ำลง

ต่อมาในปี พ.ศ. 2500 ได้เปลี่ยนชื่อโรงรับจำนำของรัฐที่ดำเนินการโดยกรมประชาสงเคราะห์เป็น “สถานธนาณุเคราะห์” การดำเนินงานระยะแรกมีฐานะเป็นหน่วยงานราชการ สังกัดแผนกธนาณุเคราะห์ กองสวัสดิการสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย การจัดตั้งโรงรับจำนำของรัฐบาลได้เพิ่มขึ้นจนถึงปี พ.ศ. 2509 มี 10 แห่ง และในปี พ.ศ. 2521 และ 2522 ได้จัดตั้งเพิ่มขึ้นอีก 4 แห่ง รวมทั้งสิ้น 14 แห่ง และในปี พ.ศ. 2517 คณะกรรมการที่ปรึกษาฝ่ายบริหารราชการแผ่นดินได้พิจารณาเห็นว่ากิจการนี้มีการดำเนินงานในเชิงธุรกิจ จึงได้พัฒนาหน่วยงานออกมาเป็นรัฐวิสาหกิจ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ใช้ชื่อว่า “สำนักงานธนาณุเคราะห์” ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 492/2517 ลงวันที่ 28 มิถุนายน 2517

ปี พ.ศ. 2536 ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้าง พนักงาน และเงินงบประมาณของกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ไปเป็นของกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ตามประกาศพระราชบัญญัติโอนอำนาจหน้าที่และกิจการบริหารบางส่วนของกระทรวงมหาดไทยไปเป็นของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2536 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 110 ตอนที่ 99 ลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2536

ปี พ.ศ. 2545 ได้มีการโอนบรรดากิจการ อำนาจหน้าที่ ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้ สิทธิภาระผูกพัน พนักงาน ลูกจ้าง และอัตรากำลังของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ในส่วนของสำนักงานธนาณุเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์ มาเป็นกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามประกาศพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 119 ตอนที่ 102 ก ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2545

(2) จำนวนสถานธนาณุเคราะห์และการกระจายตัว

ในปัจจุบันสำนักงานธนาณุเคราะห์มีสถานธนาณุเคราะห์ในสังกัดอยู่ 33 แห่ง ตั้งอยู่ในเขตต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร จำนวน 29 แห่ง ปริมาณพล จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสมุทรปราการ และส่วนภูมิภาค จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ จังหวัดระยอง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สถานธนาณุเคราะห์ 1 (สร.1) ตั้งอยู่ที่บริเวณกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ถนนกรุงเกษม แขวงมหานาค เขตป้อมปราบฯ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
2. สถานธนาณุเคราะห์ 2 (สร.2) ตั้งอยู่ที่บริเวณเชิงสะพานพระพุทธรยอดฟ้า (ฝั่งพระนคร) ถนนจักรเพชร แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานคร
3. สถานธนาณุเคราะห์ 3 (สร.3) ตั้งอยู่ที่บริเวณถนนอินทรพิทักษ์ แขวงหิรัญรูจี เขตธนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร

4. สถานธนานุเคราะห์ 4 (สร.4) ตั้งอยู่ที่บริเวณเชิงสะพานเฉลิมโลก ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ แขวงมักกะสัน เขตราชเทวี จังหวัดกรุงเทพมหานคร
5. สถานธนานุเคราะห์ 5 (สร.5) ตั้งอยู่ที่บริเวณถนนพหลโยธิน (ตลาดสี่มุมเมือง) ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
6. สถานธนานุเคราะห์ 6 (สร.6) ตั้งอยู่ที่บริเวณสามแยกไฟฉาย ถนนพรานนก แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย จังหวัดกรุงเทพมหานคร
7. สถานธนานุเคราะห์ 7 (สร.7) ตั้งอยู่บริเวณถนนลาดพร้าว แขวงจอมพล เขตจตุจักร จังหวัดกรุงเทพมหานคร
8. สถานธนานุเคราะห์ 8 (สร.8) ตั้งอยู่บริเวณถนนสาธารณะ (วัดทุ่งลานนา ม.รามคำแหง 2) แขวงดอกไม้มะ เขตประเวศ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
9. สถานธนานุเคราะห์ 9 (สร.9) ตั้งอยู่บริเวณตลาดใหม่ดอนเมือง ถนนพหลโยธิน แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน จังหวัดกรุงเทพมหานคร
10. สถานธนานุเคราะห์ 10 (สร.10) ตั้งอยู่บริเวณเชิงสะพานดาวคะนอง ถนนสมเด็จพระเจ้าตากสิน แขวงบุคคโล เขตธนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร
11. สถานธนานุเคราะห์ 11 (สร.11) ตั้งอยู่บริเวณถนนประชาราษฎร์ สาย 2 สามแยกเตาปูน แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
12. สถานธนานุเคราะห์ 12 (สร.12) ตั้งอยู่บริเวณถนนเพชรเกษม แขวงบางหว้า เขตภาษีเจริญ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
13. สถานธนานุเคราะห์ 13 (สร.13) ตั้งอยู่บริเวณถนนสาธุประดิษฐ์ แขวงบางโพงพาง เขตยานนาวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร
14. สถานธนานุเคราะห์ 14 (สร.14) ตั้งอยู่บริเวณถนนเอกชัย แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร
15. สถานธนานุเคราะห์ 15 (สร.15) ตั้งอยู่บริเวณถนนพหลโยธิน แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน จังหวัดกรุงเทพมหานคร
16. สถานธนานุเคราะห์ 16 (สร.16) ตั้งอยู่บริเวณถนนพหลโยธิน ตรงข้ามมหาวิทยาลัยเกษตร แขวงลาดยาว เขตจตุจักร จังหวัดกรุงเทพมหานคร
17. สถานธนานุเคราะห์ 17 (สร.17) ตั้งอยู่บริเวณถนนพระราม 2 แขวงบางมด เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร
18. สถานธนานุเคราะห์ 18 (สร.18) ตั้งอยู่บริเวณศูนย์ชุมชนห้วยขวาง ถนนประชาสงเคราะห์ แขวงดินแดง เขตดินแดง จังหวัดกรุงเทพมหานคร
19. สถานธนานุเคราะห์ 19 (สร.19) ตั้งอยู่บริเวณถนนสุขาภิบาล 2 แขวงคลองจั่นเขตบางกะปิ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
20. สถานธนานุเคราะห์ 20 (สร.20) ตั้งอยู่บริเวณซอยสุขุมวิท 103 (ซอยอุดมสุข) ถนนสุขุมวิท แขวงบางนา เขตบางนา จังหวัดกรุงเทพมหานคร
21. สถานธนานุเคราะห์ 21 (สร.21) ตั้งอยู่บริเวณตรงข้ามตลาดพงษ์เพชร ถนนงามวงศ์วาน แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
22. สถานธนานุเคราะห์ 22 (สร.22) ตั้งอยู่บริเวณถนนสุวินทวงศ์ แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร

23. สถานธนานุเคราะห์ 23 (สธ.23) ตั้งอยู่บริเวณถนนติวานนท์ ตำบลปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
24. สถานธนานุเคราะห์ 24 (สธ.24) ตั้งอยู่บริเวณถนนเอกชัย แขวงบางบอน เขตบางขุนเทียน จังหวัดกรุงเทพมหานคร
25. สถานธนานุเคราะห์ 25 (สธ.25) ตั้งอยู่บริเวณถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม จังหวัดกรุงเทพมหานคร
26. สถานธนานุเคราะห์ 26 (สธ.26) ตั้งอยู่บริเวณถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
27. สถานธนานุเคราะห์ 27 (สธ.27) ตั้งอยู่บริเวณถนนนวมินทร์ แขวงคันนายาว เขตคันนายาว จังหวัดกรุงเทพมหานคร
28. สถานธนานุเคราะห์ 28 (สธ.28) ตั้งอยู่บริเวณถนนจันทอุดม ตำบลท่าประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
29. สถานธนานุเคราะห์ 29 (สธ.29) ตั้งอยู่บริเวณถนนพัฒนาการ แขวงสวนหลวงเขตสวนหลวง จังหวัดกรุงเทพมหานคร
30. สถานธนานุเคราะห์ 30 (สธ.30) ถนนการเคหะร่มเกล้า แขวงคลองสองต้นนุ่น เขตลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร
31. สถานธนานุเคราะห์ 31 (สธ.31) ถนนรัตนโกสินทร์ (สุขาภิบาล 5) แขวงสายไหม เขตสายไหม จังหวัดกรุงเทพมหานคร
32. สถานธนานุเคราะห์ 32 (สธ.32) ซอยประชาอุทิศ 74 ถนนประชาอุทิศ แขวงทุ่งครุ เขตทุ่งครุ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
33. สถานธนานุเคราะห์ 33 (สธ.33) ถนนสุขุมวิทสายเก่า ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
- ส่วนสำนักงานธนานุเคราะห์ (สธค.) ตั้งอยู่ที่ อาคาร 8 กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ถนนกรุงเกษม แขวงมหานาค เขตป้อมปราบฯ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
- การกระจายตัวของสถานธนานุเคราะห์สามารถแสดงได้ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2-5 การกระจายตัวของสถานธนานุเคราะห์

กรุงเทพมหานคร (29 แห่ง)				ปริมณฑล (3 แห่ง)	ส่วนภูมิภาค (1 แห่ง)
ฝั่งพระนคร (21 แห่ง)		ฝั่งธนบุรี (8 แห่ง)			
สท.1	สท.16	สท.30	สท.3	สท.5 (จ.ปทุมธานี)	สท.28 (จ.ระยอง)
สท.2	สท.18	สท.31	สท.6	สท.23 (จ.นนทบุรี)	
สท.4	สท.19		สท.10	สท.33 (จ. สมุทรปราการ)	
สท.7	สท.20		สท.12		
สท.8	สท.21		สท.14		
สท.9	สท.22		สท.17		
สท.11	สท.26		สท.24		

กรุงเทพมหานคร (29 แห่ง)				ปริณทล (3 แห่ง)	ส่วนภูมิภาค (1 แห่ง)
ฝั่งพระนคร (21 แห่ง)		ฝั่งธนบุรี (8 แห่ง)			
สธ.13	สธ.27		สธ.25		
สธ.15	สธ.29		สธ.32		

ที่มา : สำนักงานธนาณเคราะห์ (ข้อมูล ณ เดือนมกราคม 2553)

(3) วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

1. เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อย ที่ประสบปัญหาเฉพาะหน้าขาดแคลนเงินใช้ในการดำรงชีพ และการประกอบอาชีพ โดยนำทรัพย์สินมาจำนำเสียดอกเบี้ยในอัตราต่ำ
2. เพื่อเป็นการตรึงระดับอัตราดอกเบี้ยรับจำนำ มิให้โรงรับจำนำเอกชนเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ย หรือ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ จากประชาชนผู้ใช้บริการเกินอัตราที่กฎหมาย (พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ) กำหนด

(4) วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ค่านิยมร่วม และกลยุทธ์ของการดำเนินงาน

วิสัยทัศน์ (Vision)

“ เป็นสถาบันรับจำนำชั้นนำของภาครัฐ ด้านบริการทางการเงินเฉพาะหน้า ที่ให้บริการด้วยความ สะดวก ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม ”

พันธกิจ (Mission)

เพื่อเป็นหลักการใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และแผนโครงการในการปฏิบัติ จึงได้กำหนดพันธกิจที่สำคัญออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านนโยบายและลูกค้า

สนองนโยบายรัฐโดยการตรึงอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ประสบปัญหาทางการเงิน และนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาให้บริการแก่ลูกค้า เพื่อให้ได้รับความพึงพอใจสูงสุดในทุกด้าน

2. ด้านการเงิน

บริหารการเงินและการลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพ ให้มีรายได้เพิ่มอย่างต่อเนื่อง และมีฐานะทางการเงินที่มั่นคง

3. ด้านการบริหาร

การบริหารที่มุ่งมั่นพัฒนาองค์กรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และวิสัยทัศน์ สร้างความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพและด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กร

4. ความเชี่ยวชาญและบริการ

สร้างจุดแข็งขององค์กรโดยการกำหนดมาตรฐานการรับจำนำโดยผู้เชี่ยวชาญด้วยบริการที่รวดเร็ว โปร่งใส เอื้ออาทร เสมอภาค เป็นธรรม นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาให้บริการด้วยความเต็มใจ เพื่อสร้างความพึงพอใจต่อผู้ใช้บริการ

5. ด้านบุคลากร

พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความชำนาญในวิชาชีพและการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วม และความจงรักภักดีต่อองค์กร

เป้าประสงค์

เป็นองค์กรสนองนโยบายรัฐ เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ประสบปัญหาทางการเงินเฉพาะหน้าและมุ่งมั่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กร ด้วยบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย บริการด้วยความโปร่งใส เอื้ออาทร เพื่อสร้างความพึงพอใจสูงสุดต่อผู้ให้บริการ

ค่านิยมร่วม (Share Value)

1. ริเริ่มสร้างสรรค์ มุ่งมั่นสามัคคี มีน้ำใจให้บริการ
2. มีความซื่อสัตย์ เป็นธรรม และมีจรรยาบรรณ
3. ให้บริการที่ดีเลิศ โปร่งใส อย่างชำนาญการในการทำธุรกิจสงเคราะห์
4. ให้ความสำคัญต่อองค์กร สังคม ประเทศชาติ และพนักงานทุกระดับ

กลยุทธ์ของการดำเนินงาน

1. กลยุทธ์ด้านการเงิน

- การรักษาความมั่นคงทางการเงินและการเติบโตของธุรกิจอย่างมีเสถียรภาพ โดยเน้นในเรื่องการเติบโตของรายได้ดอกเบี้ยรับจํานํา และการบริหารการเงินและทุน
- การรักษาความมั่นคงทางการเงิน โดยการบริหารสินทรัพย์และเงินทุนเพื่อก่อให้เกิดรายได้และการลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายด้านต่างๆ

2. กลยุทธ์ด้านลูกค้า

กำหนดปัจจัยหลักที่สร้างมูลค่าแก่ลูกค้า (Value Proposition) รวม 6 ปัจจัย ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยเงิน ความรวดเร็ว การให้บริการ ชื่อเสียง และการเข้าถึง

3. กลยุทธ์ด้านกระบวนการ

- การพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการรับจํานําเพื่อให้มีการบริการลูกค้าที่รวดเร็วทันสมัย และสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า
- กิจกรรมการตลาดเพื่อสร้างรายได้เพิ่มให้กับองค์กร รวมทั้งสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า

4. กลยุทธ์ด้านองค์กร

- ทรัพยากรบุคคล (Human Capital) ประกอบด้วยกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ โครงสร้างองค์กรและอัตรากำลัง (Competency Development) และระบบ Key Performance Indicator (KPI) และผลตอบแทน
- เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Capital) และปรับสภาพองค์กร (Organization Capital) ประกอบด้วยกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ การบริหารความเสี่ยง การปรับสภาพองค์กร และด้าน ICT

2.4.2 ลักษณะธุรกิจ ขอบเขตดำเนินงาน การควบคุมและบริหารงาน

(1) ลักษณะธุรกิจและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน

สถานธนาณุเคราะห์มีฐานะเป็นองค์การรัฐวิสาหกิจ สังกัดอยู่ในสำนักงานธนาณุเคราะห์ (สธค.) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานดังนี้

1. ประกอบกิจการรับจำนำ ชื่อ ขาย แลกเปลี่ยน โอน รับโอน เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ ยืม ให้ยืม ซึ่งทรัพย์สินต่าง ๆ รวมทั้งการถือสิทธิ์ครอบครองที่ดินสิ่งปลูกสร้างและทรัพย์สินอื่น ๆ อันจำเป็นหรือยังประโยชน์แก่การจัดตั้งหรือการบริหารงานสำนักงานธนาณูเคราะห์

2. การกู้ยืมเงินเพื่อกิจการของสำนักงานธนาณูเคราะห์ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

3. ดำเนินการธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องหรือต่อเนื่องกันหรือเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น

(2) วิธีการดำเนินงานของสถานธนาณูเคราะห์

การดำเนินงานของสถานธนาณูเคราะห์คือ การรับจำนำทรัพย์สินที่ประชาชนนำมาวางเป็นประกัน และให้ประชาชนนำเงินมาไถ่ถอนทรัพย์สินได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ถ้าหากผู้จำนำไม่มาไถ่ถอนคืนภายในระยะเวลาที่กำหนด ทรัพย์สินจำนำนั้นจะหลุดเป็นสิทธิของสถานธนาณูเคราะห์ ซึ่งสถานธนาณูเคราะห์จะนำทรัพย์สินที่หลุดจำนำออกประมูลจำหน่ายให้แก่ประชาชนที่สนใจต่อไป สำหรับวิธีการดำเนินงานของสถานธนาณูเคราะห์เป็นไประเบียบสำนักงานธนาณูเคราะห์ว่าด้วย การรับจำนำ การเก็บรักษาทรัพย์สินจำนำ การไถ่ และการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำ พ.ศ. 2546 และระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยจะกล่าวถึงรายละเอียดต่อไปในบทที่ 3

(3) การควบคุมและบริหารงาน

สำนักงานธนาณูเคราะห์ควบคุมและบริหารงานโดย “คณะกรรมการอำนวยการสำนักงานธนาณูเคราะห์” ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประกอบด้วย ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ และกรรมการ มีจำนวนรวมกันไม่น้อยกว่า 7 คน และไม่เกิน 11 คน โดยมีปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เป็นรองประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักงานธนาณูเคราะห์ และผู้แทนกระทรวงการคลัง เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง เลขานุการคณะกรรมการให้แต่งตั้งจากกรรมการ

คณะกรรมการอำนวยการสำนักงานธนาณูเคราะห์มีอำนาจและหน้าที่ในการวางนโยบายควบคุมดูแลโดยทั่วไป กำหนดระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานของสำนักงานธนาณูเคราะห์ ดังนี้

1. วางนโยบายเกี่ยวกับการดำเนินงานของสำนักงาน
2. วางระเบียบว่าด้วยการแบ่งส่วนงาน
3. วางระเบียบเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายและการปฏิบัติงาน
4. วางระเบียบว่าด้วยการบรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน การลงโทษ

และระเบียบวินัยของพนักงาน ตลอดจนการกำหนดอัตราตำแหน่ง อัตราเงินเดือน และเงินอื่นๆ ของพนักงาน

5. วางระเบียบเกี่ยวกับการรับจ่าย การส่งจ่าย การเก็บรักษาเงินและการฝากเงิน
6. วางระเบียบเกี่ยวกับการซื้อและการจ่าย
7. วางระเบียบเกี่ยวกับความรับผิดชอบของพนักงานในทางแพ่ง
8. วางระเบียบเกี่ยวกับเงินยืมทดรอง
9. กำหนดอัตราดอกเบี้ย ค่าภาระ ค่าบริการ และค่าดำเนินการธุรกิจอื่นๆ
10. วางระเบียบเกี่ยวกับกองทุนเงินบำเหน็จพนักงาน หรือกองทุนสงเคราะห์ และกองทุนสวัสดิการ

พนักงาน

11. กำหนดและพิจารณาอนุมัติงบประมาณประจำปีของสำนักงาน
12. วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่างๆ

ระเบียบตามข้อ 5 6 7 8 และ 10 เมื่อได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังแล้วจึงให้ใช้บังคับได้

2.4.3 โครงสร้างการควบคุมและการบริหารงาน

(1) โครงสร้างของสำนักงานธนานุเคราะห์

โครงสร้างของสำนักงานธนานุเคราะห์ (ฝ่ายบริหารงาน) ประกอบด้วย

1. คณะกรรมการอำนวยการสำนักงานธนานุเคราะห์ ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีทำหน้าที่กำหนดนโยบาย หลักการ วิธีปฏิบัติ ความรับผิดชอบของพนักงาน ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ในการปฏิบัติงานของสำนักงานธนานุเคราะห์

2. คณะกรรมการตรวจสอบสำนักงานธนานุเคราะห์ ได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการอำนวยการสำนักงานธนานุเคราะห์ มีทำหน้าที่ในการดูแลด้านรายงานทางการเงิน รายงานของผู้สอบบัญชี งบการเงิน การดูแลด้านระบบควบคุมภายใน แผนการตรวจสอบภายใน การพิจารณาอนุมัติจรรยาบรรณผู้ตรวจสอบภายใน คุณภาพงานตรวจสอบภายใน การดูแลด้านการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีและนโยบายของคณะกรรมการอำนวยการสำนักงานธนานุเคราะห์ การดูแลด้านงบประมาณค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน และการดูแลด้านอัตรากำลังของงานตรวจสอบภายใน

3. ผู้อำนวยการสำนักงานธนานุเคราะห์ มีหน้าที่ในการบริหารกิจการสำนักงาน กำหนดเป้าหมายและแผนงานในการดำเนินงานให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ และนโยบายที่คณะกรรมการกำหนด เช่น การจัดสรรงบประมาณ กำลังคน วัสดุอุปกรณ์ และมีอำนาจออกคำสั่งและวางระเบียบในการปฏิบัติงานต่างๆ ของสำนักงาน รวมทั้งมอบหมาย ควบคุม กำกับตรวจสอบและเร่งรัดให้งานของสำนักงานเป็นไปตามแผนงานหรือแนวทางที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. รองผู้อำนวยการสำนักงานธนานุเคราะห์ มีหน้าที่ช่วยผู้อำนวยการในการบริหารและอำนวยการให้การดำเนินกิจการสำนักงานเป็นไปตามแผนงานหรือแนวทางที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และกำหนดเป้าหมาย แผนงาน และโครงการต่างๆ ของสำนักงาน และช่วยศึกษาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงโครงสร้าง ระบบงานการบริหารบุคคล และการฝึกอบรมพัฒนาพนักงานของสำนักงาน

5. หัวหน้าผู้ตรวจสอบภายใน มีหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจสอบการรับ การใช้จ่ายเงินของหน่วยงานต่างๆ ภายในสำนักงานธนานุเคราะห์ให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่กำหนดไว้ และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย

6. ผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจการรับจำนำ มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการตรวจสอบการปฏิบัติงานในเชิงบริหาร เทคนิคและวิธีการรับจำนำของสถานธนานุเคราะห์ให้เป็นไปตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย

7. การแบ่งส่วนงานของสำนักงานธนานุเคราะห์ระดับฝ่าย แบ่งเป็น

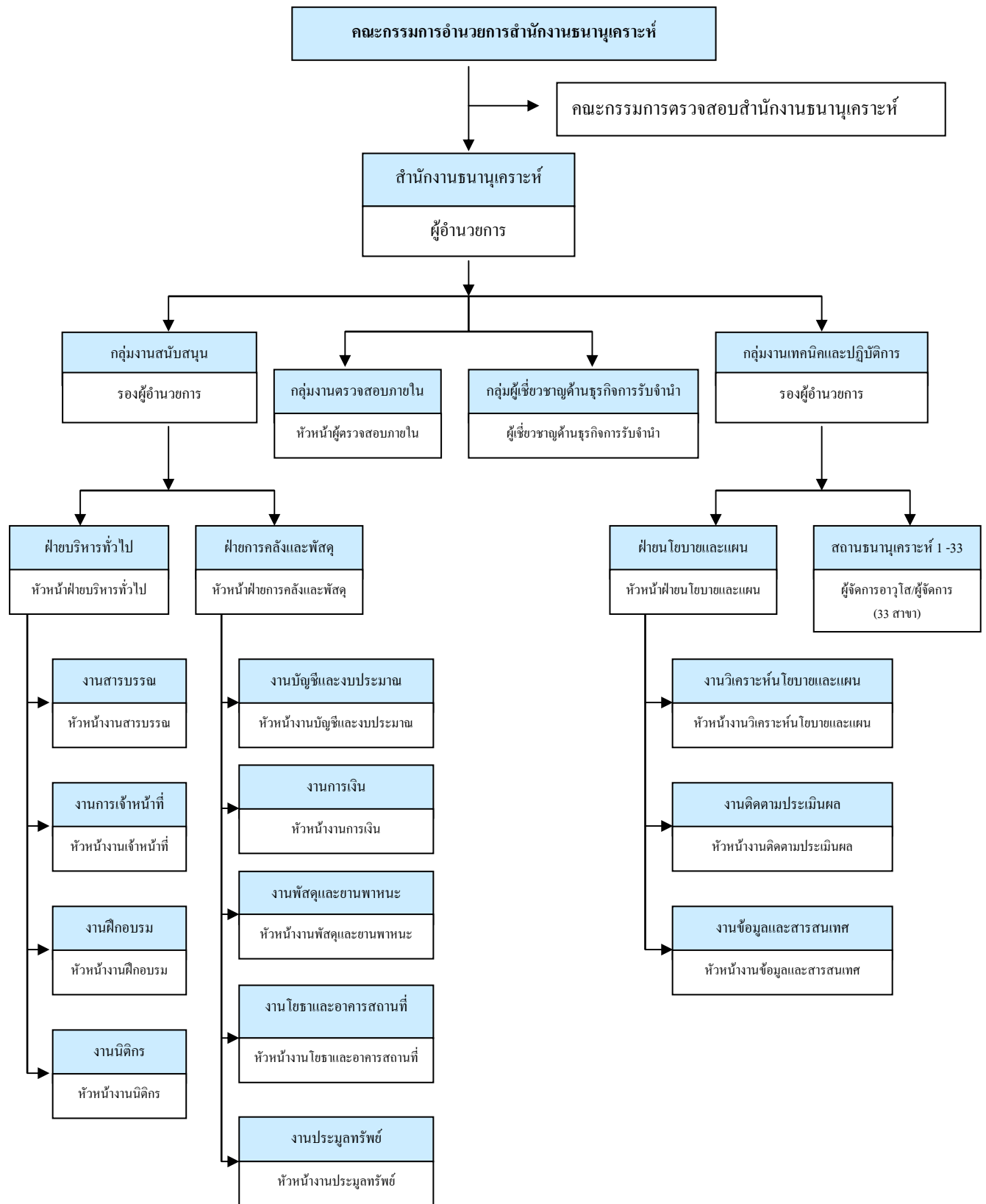
1) ฝ่ายบริหารทั่วไป มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารและอำนวยการให้งานในฝ่ายบริหารทั่วไป ได้แก่ งานสารบรรณ งานการเจ้าหน้าที่ งานฝึกอบรม และงานนิติกร เป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ฝ่ายคลังและพัสดุ มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารและอำนวยการให้งานในฝ่ายการคลังและพัสดุ ได้แก่ งานบัญชีและงบประมาณ งานการเงิน งานพัสดุและยานพาหนะ งานงานโยธาและอาคารสถานที่ และงานประมูลทรัพย์ เป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

3) ฝ่ายนโยบายและแผน มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารและอำนวยการให้งานในฝ่ายนโยบายและแผน ได้แก่ งานวิเคราะห์นโยบายและแผน งานติดตามประเมินผล และงานข้อมูลและสารสนเทศ ให้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ณ 31 กรกฎาคม 2551 สำนักงานธนานุเคราะห์ มีพนักงานรวมทั้งสิ้น 342 คน แบ่งเป็น ระดับบริหารส่วนกลาง 59 คน และระดับปฏิบัติการ 283 คน ทั้งนี้ แผนภูมิแสดงโครงสร้างของสำนักงานธนานุเคราะห์สามารถแสดงได้ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2-34

แผนภูมิที่ 2-34 โครงสร้างการกำกับดูแลสถานธนาณุเคราะห์ของสำนักงานธนาณุเคราะห์

ที่มา : ระเบียบสำนักงานธนาณุเคราะห์ว่าด้วยการแบ่งส่วนงานและการบริหารงานบุคคล พ.ศ. 2543 เพิ่มเติม พ.ศ. 2545

(2) โครงสร้างของสถานธนาุเคราะห์ 1-33

โครงสร้างของสถานธนาุเคราะห์ 1-33 (ฝ่ายปฏิบัติการ) ประกอบด้วย

1. ผู้จัดการ แบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่

➤ **ผู้จัดการอาวุโส** มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการกำหนดเป้าหมายและแผนงานใน

การดำเนินการของสถานธนาุเคราะห์ อำนวยการและจัดการให้งานเป็นไปตามแผนงานและเป้าหมาย ตรวจสอบคุณภาพของทรัพย์สินและการประเมินราคาส่งของที่รับจำนำ ตรวจสอบคุณภาพของทรัพย์สินหลุดจำนำ และกำหนดราคาเพื่อการขายทอดตลาด กำกับดูแลความมั่นคงปลอดภัยของทรัพย์สินที่รับจำนำ รวมทั้งให้คำปรึกษาแนะนำในการบริหารจัดการสถานธนาุเคราะห์

➤ **ผู้จัดการ** มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการกำหนดเป้าหมายและแผนงานใน

การดำเนินการของสถานธนาุเคราะห์ อำนวยการและจัดการให้งานเป็นไปตามแผนงานและเป้าหมาย ตรวจสอบคุณภาพของทรัพย์สินและการประเมินราคาส่งของที่รับจำนำ ตรวจสอบคุณภาพของทรัพย์สินหลุดจำนำ และกำหนดราคาเพื่อการขายทอดตลาด กำกับดูแลความมั่นคงปลอดภัยของทรัพย์สินที่รับจำนำ รวมทั้งกำกับดูแลความมั่นคงปลอดภัยของทรัพย์สินที่รับจำนำ

2. **ผู้ช่วยผู้จัดการ** มีหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่ผู้จัดการมอบหมาย ช่วยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน ช่วยกำกับดูแลการรับ-จ่ายเงินของสถานธนาุเคราะห์ ช่วยจัดซื้อจัดหาพัสดุครุภัณฑ์และตัวจำนำให้เพียงพอต่อการใช้งาน ช่วยตรวจสอบคุณภาพและประเมินราคาทรัพย์สินที่รับจำนำ ช่วยกำกับตรวจสอบการคิดดอกเบี้ยและการไถ่ถอน ช่วยกำกับตรวจสอบการเก็บรักษาส่งของที่รับจำนำให้อยู่ในความปลอดภัย

3. **พนักงานเก็บรักษาของ** มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการเก็บรักษาของที่รับจำนำในห้องมั่นคง และห้องเก็บของเบ็ดเตล็ด ส่งมอบของที่รับจำนำตามตัวจำนำ เมื่อมีการไถ่ถอน

4. **ผู้ช่วยพนักงานเก็บรักษาของ** มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานช่วยพนักงานเก็บรักษาของ ช่วยตรวจสอบคุณภาพรูปพรรณทรัพย์สินที่รับจำนำ ช่วยตรวจรายการทรัพย์สินที่รับจำนำให้ถูกต้องตามสำเนาตัวจำนำและตรงตามทะเบียนรับจำนำ ช่วยเก็บรักษาทรัพย์สินที่รับจำนำในห้องมั่นคง และห้องเก็บของเบ็ดเตล็ด ช่วยค้นหาและส่งมอบทรัพย์สินที่รับจำนำตามตัวจำนำ เมื่อมีการไถ่ถอน ช่วยจัดทำทะเบียนไถ่ถอนให้ถูกต้องเป็นประจำวัน

5. **สมุห์บัญชี** มีหน้าที่ความรับผิดชอบในงานบัญชี และการเงินของสถานธนาุเคราะห์ การจัดทำบัญชีรับ-จ่ายเงิน จัดทำงบการเงิน การรับและจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน

6. **ผู้ช่วยสมุห์บัญชี** มีหน้าที่ความรับผิดชอบช่วยสมุห์บัญชีจัดทำงานบัญชีและการเงินของสถานธนาุเคราะห์ เช่น ช่วยจัดทำบัญชีรับ-จ่ายเงิน ช่วยจัดทำงบการเงิน ช่วยรับและจ่ายเงินทุกประเภทของสถานธนาุเคราะห์ ช่วยตรวจสอบยอดคงเหลือประจำวันให้ตรงตามหลักฐานการรับ-จ่ายเงิน ช่วยเก็บรักษาเงินและหลักฐานทางการเงินต่างๆ ช่วยจัดทำรายงานการเงินตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ ช่วยออกใบเสร็จรับเงินไถ่ถอนดอกเบี้ย และเงินอื่นๆ ช่วยจัดทำทะเบียนรับ-จ่ายวัสดุ และทะเบียนครุภัณฑ์ของสถานธนาุเคราะห์

7. **พนักงานการเงินและบัญชี** มีหน้าที่ความรับผิดชอบในงานการเงินและบัญชี จัดทำบัญชีรับ-จ่าย รับและจ่ายเงิน เก็บรักษาเงิน

8. **พนักงานประมวลข้อมูล** มีหน้าที่ความรับผิดชอบในงานไถ่ถอนทรัพย์สินและทำบันทึกรูปพรรณของหาย ควบคุมการปฏิบัติงานและดูแลบำรุงรักษาเครื่องคอมพิวเตอร์ รับไถ่ถอนทรัพย์สินหลุดจำนำ จัดทำบัญชีทรัพย์สินหลุดจำนำ

9. **พนักงานบันทึกข้อมูล** มีหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการพิมพ์หนังสือ บันทึกข้อมูลต่างๆ บำรุงรักษาเครื่องคอมพิวเตอร์

10. พนักงานดูแลและรักษาอาคารสถานที่ มีหน้าที่ความรับผิดชอบดูแลความเรียบร้อยปลอดภัยของอาคารสถานที่ ทำความสะอาดภายในและภายนอกอาคารสถานที่ ยกแบกวัสดุสิ่งของ

2.4.4 ผลการดำเนินงาน

(1) โครงสร้างและผลการดำเนินงาน

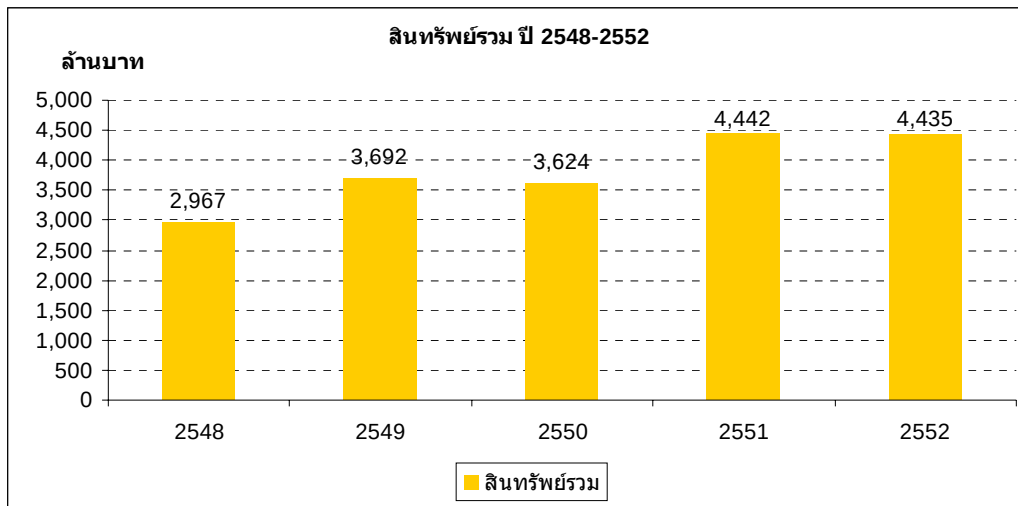
โครงสร้างการดำเนินงาน และผลการดำเนินงานของสถานธนาถุเคราะห์ แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก คือ ภาพรวมการดำเนินงานของสำนักงานธนาถุเคราะห์ (สธค.) ประกอบด้วย สินทรัพย์รวมหนี้สินรวม ส่วนของทุน (ทุนการดำเนินงาน) รายได้ ค่าใช้จ่าย และกำไรสุทธิของ สธค. ส่วนที่ 2 คือ ภาพรวมการดำเนินงานของสถานธนาถุเคราะห์ (สธ.) ประกอบด้วย มูลค่าทรัพย์สินจำนำและจำนวนเจ้าของทรัพย์สิน มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนและจำนวนเจ้าของทรัพย์สิน มูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือและจำนวนเจ้าของทรัพย์สิน มูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำและจำนวนเจ้าของทรัพย์สิน

(1.1) ภาพรวมการดำเนินงานของสำนักงานธนาถุเคราะห์ (สธค.)

สินทรัพย์รวมของ สธค.

ในปี 2552 สธค. มีสินทรัพย์รวม 4,435 ล้านบาท ลดลงเล็กน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีสินทรัพย์รวม 4,442 ล้านบาท หรือลดลงจำนวน 7 ล้านบาท (รายละเอียดแสดงดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2-35) โดยเป็นการลดลงของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด และสินทรัพย์อื่น สำหรับสินทรัพย์ส่วนใหญ่ของสำนักงานธนาถุเคราะห์ คือ ทรัพย์สินจำนำคงเหลือในสต็อกของสถานธนาถุเคราะห์ทุกแห่งรวมกัน ซึ่งในช่วงปี 2548-2552 ทรัพย์สินจำนำคงเหลือมีสัดส่วนต่อสินทรัพย์ทั้งหมดค่อนข้างคงที่อยู่ที่ประมาณร้อยละ 90 ของสินทรัพย์ทั้งหมด (ปี 2548 อยู่ที่ ร้อยละ 90.19 ปี 2549 อยู่ที่ ร้อยละ 90.55 ปี 2550 อยู่ที่ร้อยละ 88.74 ปี 2551 อยู่ที่ร้อยละ 88.67 และปี 2552 อยู่ที่ร้อยละ 89.52)

แผนภูมิที่ 2-35 สินทรัพย์รวมของสำนักงานธนาถุเคราะห์ ปี 2548 – 2552

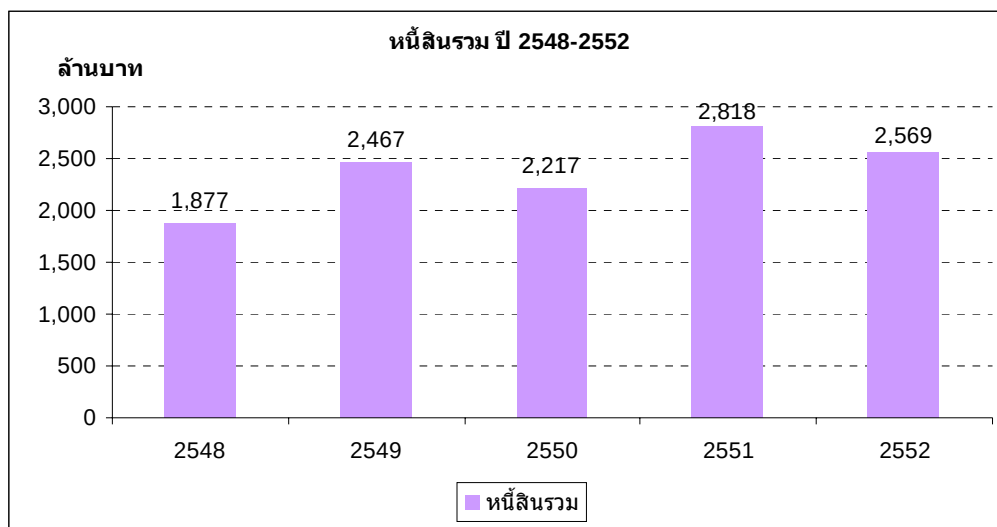

ที่มา : งบการเงินของสำนักงานธนาถุเคราะห์ ระหว่างปี 2548-2552 (งบการเงินปี 2552 รับรอง ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2553)

หนี้สินรวมของ สรค.

ในปี 2552 สรค. มีหนี้สินรวม 2,569 ล้านบาท ลดลงเล็กน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีสินทรัพย์รวม 2,818 ล้านบาท หรือลดลงจำนวน 249 ล้านบาท (รายละเอียดแสดงดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2-36) โดยเป็นการลดลงของเงินกู้ยืมระยะยาว สำหรับหนี้สินส่วนใหญ่ของสำนักงานธนาณูเคราะห์ คือ เงินกู้ยืมระยะยาวจากธนาคารพาณิชย์ในประเทศ ได้แก่ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ซึ่งในช่วงปี 2548-2552 เงินกู้ยืมระยะยาวมีสัดส่วนต่อหนี้สินรวมเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณร้อยละ 70 ของหนี้สินรวม (ปี 2548 อยู่ที่ ร้อยละ 53.59 ปี 2549 อยู่ที่ร้อยละ 73.05 ปี 2550 อยู่ที่ร้อยละ 72.17 ปี 2551 อยู่ที่ร้อยละ 79.95 และปี 2552 อยู่ที่ร้อยละ 75.88)

แผนภูมิที่ 2-36 หนี้สินรวมของสำนักงานธนาณูเคราะห์ ปี 2548 – 2552

ที่มา : งบการเงินของสำนักงานธนาณูเคราะห์ ระหว่างปี 2548-2552 (งบการเงินปี 2552 รับรอง ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2553)

ส่วนของทุน (ทุนดำเนินงาน) ของ สรค.

แหล่งที่มาของเงินทุนของสำนักงานธนาณูเคราะห์ (สรค.) ประกอบด้วย

1. งบประมาณแผ่นดิน

นับตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกิจการสถานธนาณูเคราะห์ เมื่อปี พ.ศ.2498 เป็นต้นมา สำนักงานธนาณูเคราะห์ ได้รับเงินงบประมาณอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นทุนหมุนเวียนดำเนินการเป็นเงิน 30.99 ล้านบาท โดยเฉลี่ยจ่ายให้เป็นคร่าว ๆ ครั้งสุดท้ายได้รับในปี พ.ศ.2515 หลังจากนั้นมิได้รับการจัดสรรงบประมาณให้อีก แต่ให้ใช้ผลกำไรของกิจการดำเนินงาน

2. กำไรสะสม

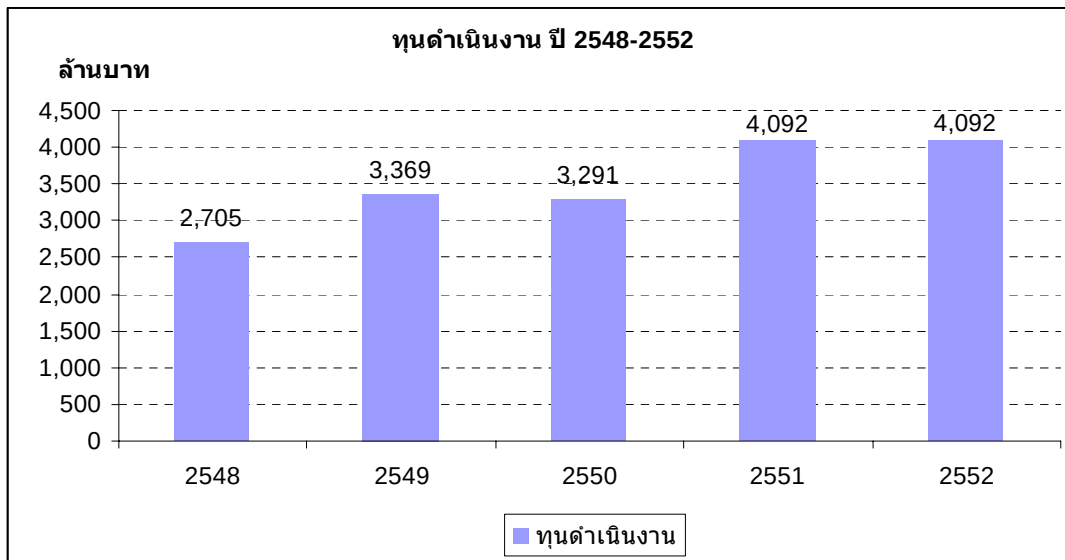
สำนักงานธนานุเคราะห์มีกำไรสะสมอยู่ในระดับที่น่าพอใจ คือ สามารถมีกำไรเลี้ยงตนเองได้อย่างสม่ำเสมอตลอดมา กำไรสุทธิที่ได้รับในแต่ละปีจะจัดสรรนำส่งเป็นรายได้แผ่นดินในอัตราร้อยละ 35 ส่วนที่เหลือจะนำไปใช้หมุนเวียนในกิจการ และขยายกิจการจัดตั้งสถานธนานุเคราะห์เพื่อช่วยเหลือประชาชนให้มากขึ้น

3. เงินกู้

เมื่อรัฐบาลลดการจัดสรรงบประมาณให้สำนักงานธนานุเคราะห์ แต่ให้บริหารงานเลี้ยงตนเอง สำนักงานธนานุเคราะห์จึงมีความจำเป็นต้องจัดหาเงินกู้มาสมทบกับผลกำไรสะสมที่มีอยู่ โดยการขอกู้เงินแต่ละครั้งจะต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

ในปี 2552 สรค. มีทุนดำเนินงานรวม 4,092 ล้านบาท คงที่เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 (รายละเอียดแสดงดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2-37) โดยเป็นการลดลงของเงินกู้ยืมระยะยาว สำหรับทุนดำเนินงานส่วนใหญ่ของสำนักงานธนานุเคราะห์ คือ กำไรสะสม และเงินกู้ ในช่วงปี 2548 -2552 กำไรสะสมของ สรค. เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 1,036 ล้านบาทในปี 2548 เป็น 1,798 ล้านบาทในปี 2552 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณ ร้อยละ 15 ต่อปี ส่วนเงินกู้ประกอบด้วย เงินกู้โดยวิธีเบิกเกินบัญชี เงินกู้ระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายใน 1 ปี และเงินกู้ระยะยาวคงเหลือ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเงินกู้ระยะยาวคงเหลือ

แผนภูมิที่ 2-37 ทุนดำเนินงานของสำนักงานธนานุเคราะห์ ปี 2548 – 2552

ที่มา : งบการเงินของสำนักงานธนานุเคราะห์ ระหว่างปี 2548-2552 (งบการเงินปี 2552 รับรอง ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2553)

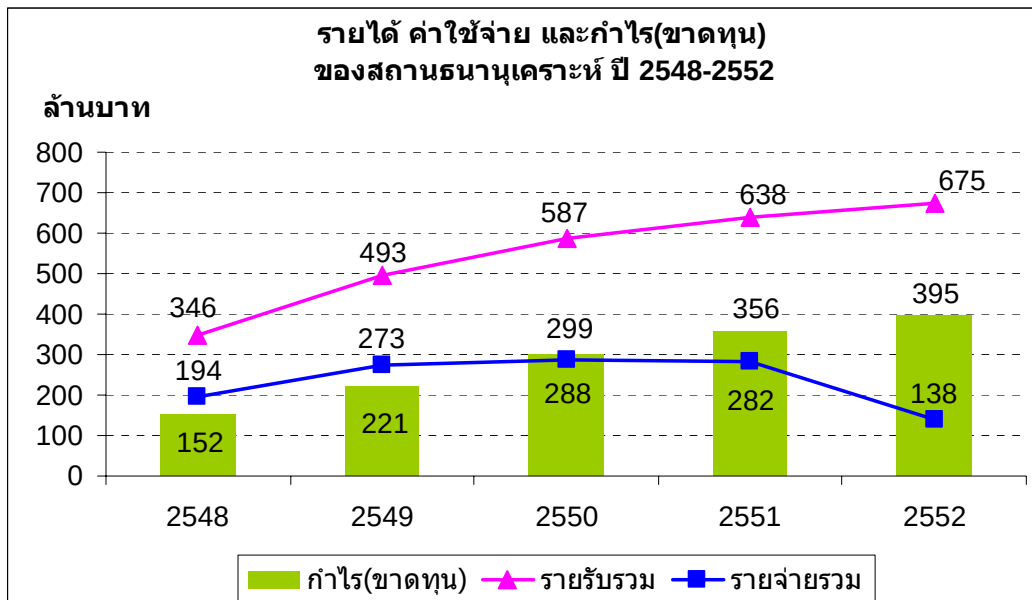
รายได้ ค่าใช้จ่าย และกำไรสุทธิของ สรค.

โครงสร้างรายได้ของ สรค. ประกอบด้วย ดอกเบี้ยรับจํานำ กำไรจากการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจํานำ ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารและรายได้อื่นๆ ในช่วงปี 2548-2552 รายได้ส่วนใหญ่มาจากดอกเบี้ยรับจํานำด้วยสัดส่วนเฉลี่ยประมาณร้อยละ 80 ต่อรายได้รวม รองลงมาคือ รายได้ในส่วนของกำไรจากการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจํานำ ซึ่งมีสัดส่วนเฉลี่ยประมาณร้อยละ 20 ต่อรายได้รวม สำหรับดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารและรายได้อื่นๆ มีสัดส่วนน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งที่มาของรายได้สองลำดับแรก

โครงสร้างค่าใช้จ่ายของ สรค. ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารของสถานธนานุเคราะห์ ค่าโฆษณากรรมการและพนักงาน และดอกเบี้ยจ่าย ในช่วงปี 2548-2552 ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารของสถานธนานุเคราะห์ด้วยสัดส่วนเฉลี่ยประมาณร้อยละ 58 ต่อค่าใช้จ่ายรวม รองลงมาคือ รายจ่ายชำระดอกเบี้ยเงินกู้ ซึ่งมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 30 ต่อค่าใช้จ่ายรวม และลำดับสุดท้ายคือรายจ่ายค่าโฆษณากรรมการและพนักงาน

ในปี 2552 สรค. มีกำไรสุทธิ 395 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีกำไรสุทธิอยู่ที่ 356 ล้านบาท (รายละเอียดแสดงดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2-38) เนื่องจากรายได้หลักของ สรค. เพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่า ค่าใช้จ่ายหลักของ สรค. กล่าวคือ รายได้จากดอกเบี้ยรับจํานำ และกำไรจากการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจํานำที่เพิ่มขึ้นในอัตราสูง เมื่อเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ค่าโฆษณากรรมการและพนักงาน และดอกเบี้ยจ่าย

แผนภูมิที่ 2-38 รายได้ ค่าใช้จ่าย และกำไรสุทธิของสำนักงานธนานุเคราะห์ ปี 2548 – 2552

ที่มา : งบการเงินของสำนักงานธนานุเคราะห์ ระหว่างปี 2548-2552 (งบการเงินปี 2552 รับรอง ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2553)

(1.2) ภาพรวมผลการดำเนินงานสถานธนาหุเคราะห์ (สธ.)

ด้านผู้ให้บริการ

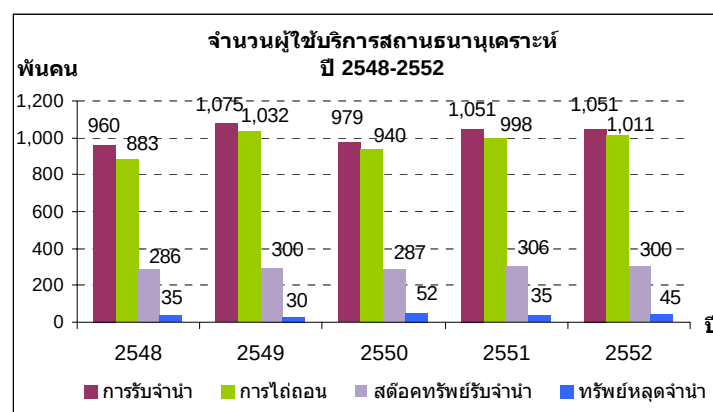
ในปี 2552 สธค. ได้ให้บริการรับจำนำแก่ประชาชนจำนวน 1,051,425 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ซึ่งมีประชาชนเข้าใช้บริการรับจำนำ จำนวน 1,051,243 ราย เมื่อพิจารณาข้อมูลการให้บริการรับจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ประชาชนเข้าใช้บริการรับจำนำของสถานธนาหุเคราะห์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ยกเว้นในปี 2550 เพียงปีเดียวที่มีจำนวนรายลดลง) โดยจำนวนผู้รับจำนำเพิ่มขึ้นจาก 960,354 ราย ในปี 2548 เป็น 1,051,425 ราย ในปี 2552

จำนวนประชาชนที่มาไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำในปี 2552 มีจำนวน 1,011,431 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ซึ่งมีจำนวน 997,569 ราย สอดคล้องกับยอดการรับจำนำที่เพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาข้อมูลการให้บริการไถ่ถอนรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ประชาชนเข้าใช้บริการไถ่ถอนของสถานธนาหุเคราะห์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยจำนวนผู้รับจำนำเพิ่มขึ้นจาก 882,747 ราย ในปี 2548 เป็น 1,011,431 ราย ในปี 2552

จำนวนรายของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนำคงเหลือ¹⁹ ในสต็อกรับจำนำ ณ สิ้น ปี 2552 มีจำนวน 300,419 ราย ลดลงจากปี 2551 ซึ่งมีจำนวน 305,552 ราย เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินจำนำคงเหลือรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ประชาชนเจ้าของทรัพย์สินจำนำคงเหลือของสถานธนาหุเคราะห์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ยกเว้นในปี 2550 และ 2552 ที่มีจำนวนรายลดลง แต่คาดการณ์ว่าจำนวนรายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามยอดการรับจำนำที่ขยายตัวมากยิ่งขึ้นทุกปี โดยจำนวนเจ้าของทรัพย์สินเพิ่มขึ้นจาก 285,695 ราย ในปี 2548 เป็น 300,419 ราย ในปี 2552

จำนวนรายของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหลุดจำนำ²⁰ ในปี 2552 มีจำนวน 45,103 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ซึ่งมีจำนวน 35,050 ราย เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินหลุดจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ประชาชนเจ้าของทรัพย์สินหลุดจำนำมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยจำนวนเจ้าของทรัพย์สินเพิ่มขึ้นจาก 35,413 ราย ในปี 2548 เป็น 45,103 ราย ในปี 2552 (รายละเอียดแสดงดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2-39)

แผนภูมิที่ 2-39 จำนวนประชาชนผู้ให้บริการสถานธนาหุเคราะห์ ปี 2548 – 2552

ที่มา : สถิติการให้บริการรับจำนำ สำนักงานธนาหุเคราะห์ (ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม 2553)

¹⁹ **ทรัพย์สินจำนำคงเหลือ** หมายถึง ทรัพย์สินที่ผู้มาใช้บริการจำนำไว้ ยังไม่ได้ทำการไถ่ถอน ส่งดอก ผ่อน หรือเพิ่มเติมเงินต้นแต่ประการใด ณ วันสิ้นปีงบประมาณ ทรัพย์สินจำนำนั้นก็จะกลายเป็นทรัพย์สินจำนำคงเหลือยกไปปีงบประมาณหน้า

²⁰ **ทรัพย์สินหลุดจำนำ** หมายถึง ทรัพย์สินจำนำที่ผู้จำนำขาดส่งดอกเบี้ยติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่า 4 เดือน และไม่ไถ่ถอนคืนภายในกำหนดระยะเวลา 30 วัน นับตั้งแต่วันที่สถานธนาหุเคราะห์ประกาศบัญชีทรัพย์สินหลุดจำนำที่ผู้จำนำขาดส่งดอกเบี้ย

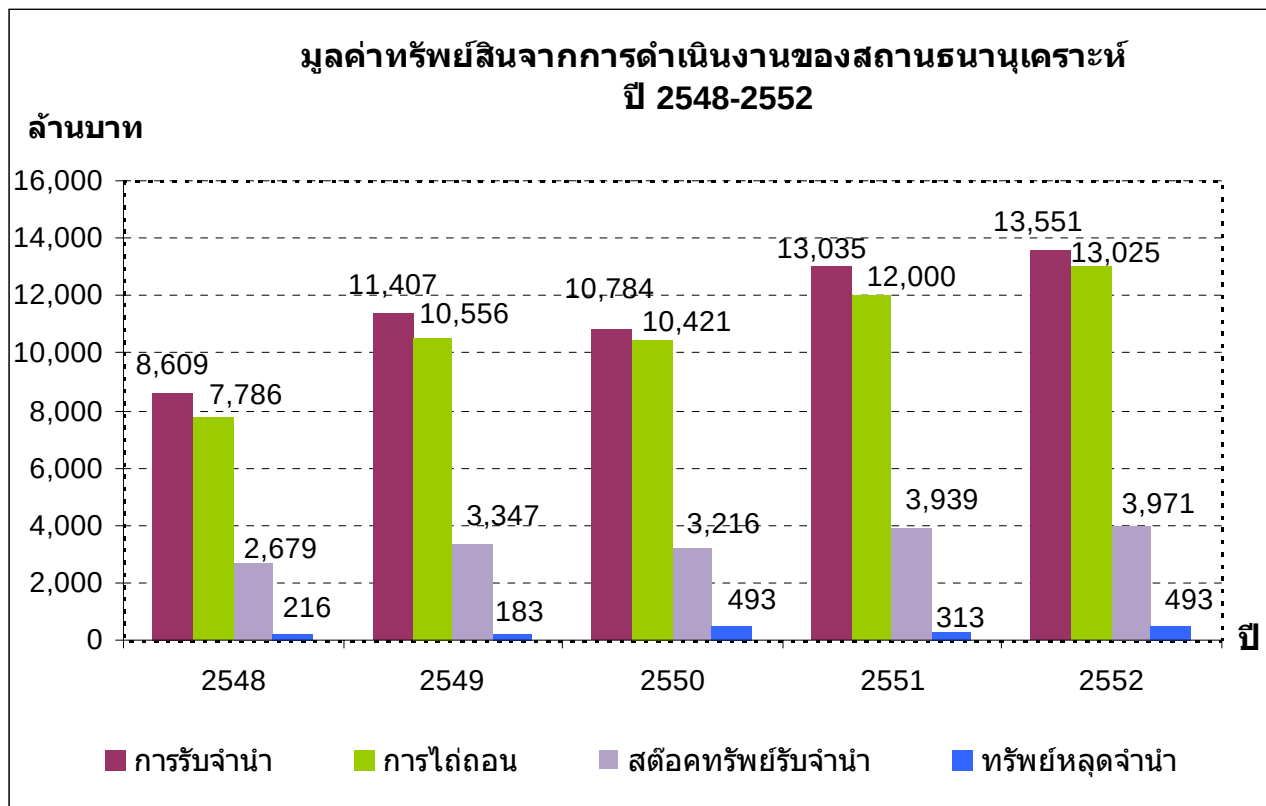
ด้านมูลค่าของทรัพย์สิน

ในปี 2552 ทรัพย์สินจํานามีมูลค่า 13,551 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ซึ่งมีมูลค่า 13,035 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลการให้บริการรับจํานารายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินจํานาของสถานธนานุเคราะห์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 8,609 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 13,551 ล้านบาทในปี 2552

ทรัพย์สินไถ่ถอนในปี 2552 มีมูลค่า 13,025 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ซึ่งมีมูลค่า 12,000 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลการให้บริการไถ่ถอนรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนของสถานธนานุเคราะห์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 7,786 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 13,025 ล้านบาทในปี 2552

ทรัพย์สินจํานาคงเหลือในสต็อกรับจํานาของปี 2552 มีมูลค่า 3,971 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ซึ่งมีมูลค่า 3,939 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินจํานาคงเหลือรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินจํานาคงเหลือของสถานธนานุเคราะห์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 2,679 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 3,971 ล้านบาทในปี 2551 (รายละเอียดแสดงดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2-40)

แผนภูมิที่ 2-40 มูลค่าทรัพย์สินจากการดำเนินงานของสถานธนานุเคราะห์ ปี 2548 – 2552

ที่มา : สถิติการให้บริการรับจํานา สำนักงานธนานุเคราะห์ (ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม 2553)

(2) ความสามารถในการทำกำไร

การวิเคราะห์มูลค่ากำไรสุทธิไม่สามารถบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานและความสามารถในการทำกำไรของกิจการได้ เนื่องจากธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ที่มีทรัพย์สินจำนวนมาก และมียอดขายสูง ย่อมมีมูลค่ากำไรสุทธิสูงกว่าธุรกิจที่มีขนาดเล็กกว่า ดังนั้น การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการบริหารงาน และความสามารถในการทำกำไรสามารถพิจารณาได้จากอัตรากำไรสุทธิต่อรายได้รวม หรือยอดขายรวม การวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรของสำนักงานธนุเคราะห์พิจารณาจาก 1) อัตรา กำไรสุทธิต่อรายได้รวม ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพการบริหารงานโดยรวม และ 2) กำไรสุทธิต่อรายได้จากดอกเบี้ยรับจํานํา ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพการบริหารงานเฉพาะบริการรับจํานําที่ก่อให้เกิดรายได้ ไม่รวมรายได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจํานํา และรายได้อื่นๆ

ในปี 2552 สรค. มีกำไรสุทธิจำนวน 394.98 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 จำนวน 39.13 ล้านบาท ในขณะที่รายได้รวมและรายได้จากดอกเบี้ยรับจํานําในปี 2552 มีจำนวน 674.84 ล้านบาท และ 527.17 ล้านบาท ตามลำดับ เพิ่มขึ้นจำนวน 36.67 ล้านบาท และ 31.62 ล้านบาท ตามลำดับ ทำให้ปี 2552 สรค. มีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้รวม และกำไรสุทธิต่อรายได้จากดอกเบี้ยรับจํานํา คิดเป็นร้อยละ 58.53 และ 74.92 ตามลำดับ (รายละเอียดแสดงดังปรากฏในตารางที่ 2-6)

ตารางที่ 2-6 ความสามารถในการทำกำไรของสำนักงานธนุเคราะห์ ปี 2548 – 2552

ความสามารถในการทำกำไร	2548	2549	2550	2551	2552
กำไรสุทธิ (ล้านบาท)	151.81	220.62	299.10	355.85	394.98
เพิ่มขึ้น (ลดลง)		68.81	78.49	56.74	39.13
กำไรสุทธิต่อรายได้รวม (ร้อยละ)	43.93	44.83	50.90	55.63	58.53
รายได้รวม (ล้านบาท)	345.67	493.49	587.40	638.17	674.84
เพิ่มขึ้น (ลดลง)		147.82	93.91	50.78	36.67
กำไรสุทธิต่อรายได้จากดอกเบี้ยรับจํานํา (ร้อยละ)	56.56	54.46	63.18	71.65	74.92
รายได้จากดอกเบี้ยรับจํานํา (ล้านบาท)	268.74	405.83	473.22	495.45	527.17
เพิ่มขึ้น (ลดลง)		137.09	67.40	22.43	31.72

ที่มา : งบการเงินของสำนักงานธนุเคราะห์ ระหว่างปี 2548-2552 (งบการเงินปี 2552 รับรอง ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2553) และการคำนวณของนักวิจัย

(3) สภาพคล่อง

การวิเคราะห์สภาพคล่องของกิจการเป็นการพิจารณาความสามารถในการชำระภาระผูกพันทางการเงินระยะสั้น หรือหนี้ระยะสั้น โดยการวิเคราะห์สภาพคล่องของสำนักงานธนุเคราะห์พิจารณาจาก 1) อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน²¹ (Current Ratio) ซึ่งแสดงถึงสภาพคล่อง และความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้น 2) อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็ว²²

²¹ อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (Current Ratio) เป็นเครื่องชี้ฐานะทางการเงินระยะสั้นของกิจการ เป็นการวัดอย่างหยาบที่ช่วยตอบคำถามในเรื่องความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้น

สูตรคำนวณ อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน = สินทรัพย์หมุนเวียน/หนี้สินหมุนเวียน

(Quick Ratio) ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของกิจการในเวลาที่เหมาะสมกว่าอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน เนื่องจากไม่รวมทรัพย์สินถาวรซึ่งเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนที่มีความคล่องตัว โดยทั่วไป กิจการมีสภาพคล่องสูงหมายถึงมีสินทรัพย์หมุนเวียนที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้รวดเร็ว เพื่อนำไปชำระหนี้ระยะสั้นได้มาก

ในปี 2552 สหค. มีอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน เท่ากับ 7.86 ลดลงจากปี 2551 ซึ่งมีจำนวน 9.14 เท่า ขณะที่อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็ว ในปี 2552 เท่ากับ 0.38 ลดลงจากปี 2551 ซึ่งอยู่ที่ 0.54 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาแนวโน้มตั้งแต่ปี 2548 – 2551 พบว่า สภาพคล่องของสำนักงานธนาคุณเคราะห์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด (รายละเอียดแสดงดังปรากฏในตารางที่ 2-7)

ตารางที่ 2-7 สภาพคล่องของสำนักงานธนาคุณเคราะห์ ปี 2548 – 2552

สภาพคล่อง	2548	2549	2550	2551	2552
สินทรัพย์หมุนเวียน	2,764	3,469	3,369	4,184	4,170
หนี้สินหมุนเวียน	721	520	490	458	531
สินค้ำคงเหลือ	2,675	3,343	3,216	3,939	3,971
อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (Current Ratio)	3.83	6.68	6.88	9.14	7.86
อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็ว (Quick Ratio)	0.12	0.24	0.31	0.54	0.38

ที่มา : งบการเงินของสำนักงานธนาคุณเคราะห์ ระหว่างปี 2548-2552 (งบการเงินปี 2552 รับรอง ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2553) และการคำนวณของนักวิจัย

(4) ความสามารถในการบริหารสินทรัพย์

การวิเคราะห์ความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ของกิจการเป็นการพิจารณาประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ของธุรกิจ เพื่อก่อให้เกิดรายได้ สำหรับการวิเคราะห์ความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ของ สหค. พิจารณาจาก 1) อัตราการหมุนของสินทรัพย์ถาวร (Fixed Asset Turnover) ซึ่งวิเคราะห์ว่า สหค. มีการใช้สินทรัพย์ถาวรที่ลงทุนไปในการสร้างรายได้จากการดำเนินงาน หรือยอดขายได้มากน้อยเพียงใด และ 2) อัตราการหมุนของสินทรัพย์รวม (Total Assets Turnover) ซึ่งวิเคราะห์ว่า สหค. มีการใช้สินทรัพย์รวมในการสร้างรายได้จากการดำเนินงาน หรือยอดขายได้มากน้อยเพียงใด

ในปี 2552 สหค. มีรายได้จากการดำเนินงานจำนวน 673.04 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 จำนวน 38.17 ล้านบาท ขณะที่ทรัพย์สินถาวร และทรัพย์สินรวมในปี 2550 มีจำนวน 185.83 ล้านบาท และ 4,435.37 ล้านบาท ตามลำดับ โดยทรัพย์สินถาวรและทรัพย์สินรวมมีจำนวนลดลง 1.39 ล้านบาท และ 6.69 ล้านบาท ตามลำดับ ทำให้อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวรปรับเพิ่มขึ้นจาก 3.39 เท่าในปี 2551 เป็น 3.62 เท่าในปี 2552 ในขณะที่อัตราหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวมปรับเพิ่มขึ้นจาก 0.14 เท่าในปี 2551 เป็น 0.15 เท่า ในปี 2552 แสดงให้เห็นว่า สหค. มีการบริหารจัดการสินทรัพย์ถาวรเป็นอย่างดี (รายละเอียดแสดงดังปรากฏในตารางที่ 2-8)

²² อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็ว (Quick Ratio) เป็นอัตราส่วนที่ใช้เป็นเครื่องวัดความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้น ด้วยสินทรัพย์หมุนเวียน ไม่รวมสินค้ำ

สูตรคำนวณ อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็ว = (สินทรัพย์หมุนเวียน – สินค้ำคงเหลือ) / หนี้สินหมุนเวียน

ตารางที่ 2-8 ความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ของสถานธนาณุเคราะห์ ปี 2548 – 2552

	2548	2549	2550	2551	2552
ยอดขายสุทธิ (รายได้จากการดำเนินงาน)	345.44	493.19	585.94	634.87	673.04
เพิ่มขึ้น (ลดลง)		147.75	92.75	48.93	38.17
สินทรัพย์ถาวร	176.14	195.62	187.35	187.22	185.83
เพิ่มขึ้น (ลดลง)		19.48	(8.27)	(0.13)	(1.39)
สินทรัพย์รวม	2,966.59	3,691.92	3,624.43	4,442.06	4,435.37
เพิ่มขึ้น (ลดลง)		725.33	(67.49)	817.63	(6.69)
อัตราการหมุนของสินทรัพย์ถาวร (Fixed Asset Turnover)	1.96	2.52	3.13	3.39	3.62
	2548	2549	2550	2551	2552
อัตราการหมุนของสินทรัพย์รวม (Total Assets Turnover)	0.12	0.13	0.16	0.14	1.55

ที่มา : งบการเงินของสำนักงานธนาณุเคราะห์ ระหว่างปี 2548-2552 (งบการเงินปี 2552 รับรอง ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2553) และการคำนวณของนักวิจัย

2.4.5 บทบาทของสถานธนาณุเคราะห์

สถานธนาณุเคราะห์เป็นโรงรับจำนำของรัฐที่ทำหน้าที่เสมือนเป็นสถาบันการเงินขนาดเล็กที่ให้บริการเงินกู้กับประชาชนด้วยวิธีการรับจำนำทรัพย์สินต่างๆ ซึ่งสถาบันการเงินขนาดใหญ่จะไม่รับทรัพย์สินเหล่านี้เป็นหลักประกันในการกู้ยืมเงิน นอกจากนี้สถาบันการเงินขนาดใหญ่ได้กำหนดเงื่อนไขในการขอกู้ เรื่องหลักฐานใบรับรองเงินเดือน เพื่อเป็นหลักประกันการชำระหนี้ และมีระยะเวลาในการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ไม่รวดเร็วเหมือนโรงรับจำนำ ซึ่งใช้ระยะเวลาในการพิจารณาตีมูลค่าทรัพย์สินจำนำไม่นาน ดังนั้น ประชาชนที่นำทรัพย์สินมาจำนำกับสถานธนาณุเคราะห์ส่วนใหญ่จึงเป็นประชาชนชนชั้นกลาง ผู้มีรายได้น้อย และผู้ที่ไม่มียาได้ประจำ ซึ่งต้องการเงินหมุนเวียนในการดำรงชีวิตและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เงินทุนสำหรับใช้เป็นค่าศึกษาเล่าเรียนของบุตรหลาน ค่ารักษาพยาบาล และใช้ในการประกอบธุรกิจที่ต้องการเงินหมุนเวียนอย่างเร่งด่วน เช่น ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง และธุรกิจค้าขายทั่วไป ด้วยเหตุนี้ สถานธนาณุเคราะห์จึงมีบทบาทสำคัญทั้งต่อสังคมและเศรษฐกิจ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

(1) บทบาทของสถานธนาณุเคราะห์ต่อสังคม

(1.1) สร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงในการดำรงชีวิตของประชาชน เนื่องจากสถานธนาณุเคราะห์สามารถช่วยเหลือประชาชนที่ต้องการเงินหมุนเวียนได้รวดเร็วและสะดวกที่สุด โดยเฉพาะประชาชนผู้มีรายได้น้อย ผู้มีรายได้ไม่สม่ำเสมอ หรือผู้ที่ไม่มียาได้ประจำ ต้องการหลักประกันในการดำรงชีวิต เมื่อเกิดวิกฤตทางการเงิน และมรสุมชีวิต ประชาชนมีความหวังว่าสถานธนาณุเคราะห์สามารถเป็นหนทางที่ช่วยรองรับแก้ไขปัญหาอุปสรรคของตนในอนาคตได้ และสามารถบรรเทาความทุกข์ยากเฉพาะหน้าได้

(1.2) สร้างโอกาสทางการศึกษาเล่าเรียน เนื่องจากผู้ปกครอง หรือบิดามารดา ซึ่งเป็นผู้มีรายได้น้อย หาเช้ากินค่ำ ไม่มีรายได้ประจำ และไม่เพียงพอสำหรับค่าศึกษาเล่าเรียนของบุตรหลาน ต้องการให้บุตรหลานได้รับโอกาสในการศึกษา จึงพยายามหาทรัพย์สินมาจำนำต่อสถานธนาณูเคราะห์ เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สำหรับค่าเล่าเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน และค่าเครื่องแต่งกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะที่เปิดการศึกษาภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษา

(1.3) สร้างโอกาสในการรักษาพยาบาล เนื่องจากประชาชนผู้มีรายได้น้อยไม่มีเงินสำรองไว้ใช้จ่าย เจ็บป่วย หรือมีเงินไม่เพียงพอในการรักษาพยาบาลให้กับตนเองและสมาชิกในครอบครัว เมื่อถึงยามจำเป็นฉุกเฉิน สถานธนาณูเคราะห์เป็นช่องทางที่ช่วยให้ประชาชนมีโอกาสในการรักษาพยาบาลมากขึ้นอย่างทันที่ นอกจากนั้น สถานธนาณูเคราะห์ก็ยังมีส่วนสนับสนุนการรักษาสุขภาพจิตที่ดีของประชาชน โดยเป็นหลักประกันว่าตราบเท่าที่มีทรัพย์สินที่สามารถจำนำกับสถานธนาณูเคราะห์ได้จะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้ จึงทำให้ประชาชนไม่คิดฟุ้งซ่าน เครียด และมีปัญหาสุขภาพจิต

(1.4) ลดและบรรเทาปัญหาอาชญากรรมจากการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินและร่างกายทางอ้อม เนื่องจากหากไม่มีสถานธนาณูเคราะห์เป็นทางออกในการช่วยแก้ปัญหาชีวิตของประชาชนดังกล่าวแล้ว ประชาชนผู้ประสบปัญหาหนี้สินและหาทางออกในการแก้ไขปัญหาไม่ได้ อาจก่อให้เกิดการลักขโมย ประทุษร้ายต่อทรัพย์สินและร่างกายมากกว่ากรณีที่มีสถานธนาณูเคราะห์สำหรับรองรับปัญหาเฉพาะหน้าเร่งด่วนให้กับประชาชน

(2) บทบาทของสถานธนาณูเคราะห์ต่อระบบเศรษฐกิจ

(2.1) ช่วยเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับธุรกิจและสถานประกอบการ ทำให้ธุรกิจ ขนาดเล็กไปจนถึงขนาดกลาง สามารถมีเงินทุนหมุนเวียนเร่งด่วน สร้างโอกาสทางธุรกิจ สร้างความมั่นคงในอาชีพ และทำให้สามารถขยายกิจการให้มีการเจริญเติบโตได้ จึงช่วยพัฒนาและสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

(2.2) ช่วยเพิ่มทางเลือก และสร้างการแข่งขันในการให้บริการของธุรกิจรับจำนำ เนื่องจากโรงรับจำนำเอกชนมีอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าสถานธนาณูเคราะห์ จึงมุ่งเน้นการแสวงหากำไรมากกว่าสถานธนาณูเคราะห์ ซึ่งเป็นโรงรับจำนำของรัฐ ประชาชนกลุ่มที่มีความสามารถในการชำระดอกเบี้ยไม่มากจึงมีทางเลือกมากขึ้นในการจำนำทรัพย์สิน สำหรับทรัพย์สินประเภทเบ็ดเตล็ด เช่น กล้องถ่ายรูป นาฬิกา แวนตา เครื่องเขียน เครื่องไฟฟ้า เครื่องมือช่าง ฯลฯ มีความเสี่ยงในการหลุดจำนำสูง เนื่องจากมีการเปลี่ยนรุ่นบ่อย และมูลค่าตกต่ำลงได้โดยง่าย ทำให้โรงรับจำนำเอกชนรับจำนำทรัพย์สินประเภทนี้ไม่มาก สถานธนาณูเคราะห์จึงเป็นแหล่งรองรับทรัพย์สินประเภทนี้เพิ่มอีกช่องทางหนึ่ง นอกจากนี้ การมีอยู่ของสถานธนาณูเคราะห์ ทำให้โรงรับจำนำของเอกชนไม่กล้ามารับจำนำ และค่าบริการอย่างอื่นกับประชาชน เนื่องจากเกิดการแข่งขันด้านราคา

(2.3) ช่วยลดหรือบรรเทาปัญหาเงินกู้ยืมนอกระบบ หากไม่มีสถานธนาณูเคราะห์หรือโรงรับจำนำ เมื่อประชาชนประสบปัญหาชีวิต มีความจำเป็นต้องใช้เงินเร่งด่วน แม้จะมีทรัพย์สินมีค่าอยู่ แต่ไม่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้อย่างรวดเร็ว อาจใช้การกู้ยืมนอกระบบ เช่น การกู้ยืมจากนายทุนเงินกู้ การซื้อขายลดเช็ค สินเชื่อการค้า และการเล่นแชร์ ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยสูง ทำให้ประชาชนอยู่ในภาวะจำยอม สร้างเกิดปัญหาสังคม ปัญหาหนี้สินครัวเรือน ปัญหาหนี้สินนอกระบบ และปัญหาความยากจนไม่มีที่สิ้นสุด ส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาและสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้

(2.4) ช่วยสนับสนุนมาตรการลดภาระค่าครองชีพของประชาชนของรัฐบาล ในช่วงที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ภาวะเศรษฐกิจหดตัว ประชาชนต้องเผชิญกับภาวะเงินเฟ้อและค่าครองชีพสูง รายได้ไม่เพียงพอในการดำรงชีพ การดำเนินงานของสถานธนาณูเคราะห์สามารถช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลในการดูแลค่าครองชีพของประชาชน โดยการขายวงเงินรับจำนำและลดอัตราดอกเบี้ย เพื่อสนับสนุนมาตรการลดภาระค่าครองชีพของประชาชนของรัฐบาลได้

2.4.6 ปัญหาอุปสรรค

(1) ปัจจุบัน สถานธนาณูเคราะห์ ไม่สามารถเปิดสาขาในต่างจังหวัดได้ และไม่สามารถให้บริการด้านอื่น เพื่อช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกด้านการเงินให้แก่ประชาชนที่มาใช้บริการรับจำนำ นอกเหนือจากที่ระบุในวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งองค์กรได้

(2) สถานธนาณูเคราะห์ไม่มีข้อมูลกิจการโรงรับจำนำเอกชน ทำให้ไม่สามารถวางแผนกลยุทธ์ได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากไม่ทราบส่วนแบ่งตลาด (Market Share) ที่ชัดเจน

(3) วงเงินรับจำนำสูงสุดตาม พรบ. โรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ทำให้เป็นอุปสรรคในการช่วยเหลือประชาชนอย่างเป็นธรรม

(4) สำนักงานธนาณูเคราะห์มีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจที่ไม่เป็นนิติบุคคล เนื่องจากไม่มี พรบ. จัดตั้งองค์กรเหมือนรัฐวิสาหกิจอื่น ทำให้การกู้เงินที่เกิน 50 ล้านบาท ต้องขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรี จึงขาดความคล่องตัวในการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนในกิจการ

(5) สำนักงานธนาณูเคราะห์มีหน้าที่ในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบปัญหาทางการเงิน ขณะเดียวกันก็มีหน้าที่ในการนำส่งรายได้จากกำไรสุทธิให้รัฐ จึงอยู่บนหลักการที่ขัดแย้งกันอยู่บ้าง เนื่องจากการมุ่งแสวงหาผลกำไรหมายถึง ช่วยเหลือประชาชนได้อย่างไม่เต็มที่

2.5 โรงรับจำนำเอกชน

2.5.1 ข้อมูลองค์กร

(1) ประวัติความเป็นมา

การรับจำนำในประเทศไทยได้ดำเนินการมาตั้งแต่โบราณกาล ไม่มีหลักฐานว่าเริ่มดำเนินการเมื่อใด เป็นการดำเนินการแบบส่วนตัวตามบ้านเรือน ดำเนินการภายในครอบครัว โดยผู้ที่มีฐานะการเงินได้รับจำนำสิ่งของเมื่อมีคนเดือดร้อนต้องการเงิน ซึ่งเงื่อนไขการรับจำนำเป็นการตกลงกันเอง ไม่มีหลักเกณฑ์หรือกฎหมายรองรับ

จากการศึกษาของไสว พรหมหมณี (2504) พบว่าในสมัยกรุงศรีอยุธยา ห้ามมิให้มีการจำนำหรือขายของกันในเวลากลางคืนนอกจากอาหารและให้ซื้อขายจำนำกันแต่เฉพาะคนรู้จัก ตามพระราชกำหนดกฎที่ 10 ว่า

“ถ้าผู้ใดต้องการเงินจะเอาสิ่งของ รูปพรรณ ทอง นาค เงิน และเครื่องทองเหลือง ทองขาว ดีบุก ผ้าแพรพรรณนุ่งห่ม และศาสตราวุธ ช้าง ม้า ทั้งโคกระบือมาขายและจำนำนั้น ให้เอาไปและจำนำแก่กันในเวลากลางวัน ถ้าจะซื้อขายกันในเวลากลางคืน ก็ให้ซื้อขายกันแต่เครื่องกับข้าวของกินและสิ่งของ เอามาขายมาจำนำเวลากลางวันนั้น ถ้าเป็นรูปพรรณเก่าใหม่ ผู้ซื้อ ผู้รับจำนำเป็นคนรู้จักคุ้นเคยกันมาแต่ก่อน เห็นสมควรจะเป็นของผู้นั้นๆ ก็ให้ซื้อให้จำนำกันได้”

โรงรับจำนำที่ตั้งเป็นสำนักงานหรือโรงที่แน่นอนอย่างแท้จริงนั้นก็มีชาวจีน ชื่อจิ้นฮง หรือ เจ็กฮง เป็นผู้ริเริ่มตั้งขึ้นเป็นแห่งแรกที่ใกล้สี่แยกสำราญราษฎร์ คือ ประตูผีสมัยก่อนนี้ ใน พ.ศ. 2409 (ร.ศ.85) คัดอัตราดอกเบี้ย 12 สตางค์ต่อเงินต้น 4 บาท ในสมัยนั้นคนนิยมมาจำนำที่โรงรับจำนำของจิ้นฮงมาก เพราะอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าเอกชนคนอื่นถึงครึ่งต่อครึ่ง แถมยังบริการสะดวกตรงไปตรงมา แต่ต่อมาก็มีคนอื่นจัดตั้งโรงรับจำนำขึ้นตามแบบอย่างเจ็กฮงบ้าง และเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามลำดับ ใน พ.ศ. 2433 ปรากฏว่ามีโรงรับจำนำเอกชนในจังหวัดพระนครและธนบุรีซึ่งเป็นเขตกรุงเทพฯ ประมาณ 200 โรง

เมื่อถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้ทรงดำริเห็นว่ากิจการโรงรับจำนำที่กระทำการมานานก่อนเป็นช่องทางให้เกิดโจรผู้ร้ายชุกชุม เป็นกิจการที่ให้ทั้งคุณและโทษ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตราพระราชบัญญัติโรงรับจำนำขึ้นใช้บังคับในจังหวัดแขวงกรุงเทพฯ ก่อนเป็นเขตแรก เมื่อ

วันที่ 1 กุมภาพันธ์ ร.ศ.114 (พ.ศ.2438) ด้วยเหตุนี้พระราชกำหนดเกี่ยวกับการรับจำนำในสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศและบรรดากฎหมายอื่นๆ ที่มีอยู่จึงเป็นอันยกเลิกไปเสียสิ้น

หลังจากได้มีกฎหมายโรงรับจำนำ ร.ศ.114 ขึ้นโดยเฉพาะแล้ว ปรากฏว่าไม่มีผู้ใดขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำอยู่หลายปี จนถึง พ.ศ. 2445 นายเล็ก โทณวนิก จึงได้จัดตั้งโรงรับจำนำที่ถูกต้องตามกฎหมายขึ้นเป็นโรงแรกที่ตำบลบ้านหม้อ ถนนพหลุทธ์ ชื่อว่า “ฮั่วเส็ง” เปิดดำเนินการตลอดมาจนกระทั่งถึงสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็ได้เลิกกิจการไปเพราะโรงรับจำนำถูกลูกกระเบิด ด้วยเหตุนี้โรงรับจำนำฮั่วเส็ง จึงเป็นโรงรับจำนำแห่งแรกของประเทศไทย ต่อ ๆ มาก็มีชาวจีนได้ขออนุญาตจัดตั้งโรงรับจำนำเพิ่มเติมอีกตามลำดับ

หลังจากได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยใน พ.ศ. 2475 แล้ว ก็ได้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติโรงรับจำนำใหม่ใน พ.ศ. 2480 โดยยกเลิกพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ รัตนโกสินทร์ศก 114 เสีย และตราพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2480 ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงหลักการใหม่ๆ ที่สำคัญคือ การอนุญาตให้จัดตั้งโรงรับจำนำให้กระทำโดยวิธีประมูลทุกกระยะ 5 ปี กับปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยใหม่ให้คิดอัตราดอกเบี้ยได้อย่างสูงไม่เกิน ร้อยละ 1.25 ต่อเดือน ปรากฏว่าในปี พ.ศ.2498 ได้มีโรงรับจำนำเอกชนในจังหวัดพระนคร ธนบุรี และสมุทรปราการ 69 โรง ในที่สุด พ.ศ. 2505 ก็ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงรับจำนำขึ้นใหม่ เรียกว่า พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ยกเลิกพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2480 และพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2484 เสียทั้งสิ้น

(2) จำนวนโรงรับจำนำเอกชนและการกระจายตัว

จากการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลโรงรับจำนำเอกชนปรากฏว่า ไม่มีหน่วยงานใดเก็บรวบรวมข้อมูลโรงรับจำนำเอกชนทั้งประเทศอย่างเป็นระบบ มีเพียงกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้รวบรวมข้อมูลสถิติการรับจำนำของโรงรับจำนำเอกชนเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ส่วนข้อมูลโรงรับจำนำเอกชนในเขตจังหวัดอื่นไม่มีการรวบรวมเอาไว้ ซึ่งสถิติล่าสุดในปี 2551 โรงรับจำนำเอกชนมีจำนวนทั้งสิ้น 287 แห่ง ประกอบด้วยโรงรับจำนำเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 208 แห่ง และในเขตจังหวัดอื่น จำนวน 79 แห่ง สำหรับกระจายตัวของโรงรับจำนำในเขตกรุงเทพมหานครอยู่ตามแหล่งชุมชนทุกเขตของกรุงเทพมหานคร รายละเอียดดังตารางที่ 2-9 โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณตลาดสด บริเวณที่มีการสัญจรไปมาของผู้คนมาก ๆ และย่านชุมชนที่พักอาศัย ซึ่งอาจจะมีโรงรับจำนำเอกชนหลายแห่งตั้งอยู่ใกล้เคียงกัน อย่างเช่น ย่านตลาดพลู บางลำภู บางกะปิ สะพานควาย สะพานใหม่ บางแค บางซื่อ และบางซ้อ เป็นต้น

จากการสำรวจของนักวิจัย พบว่าโรงรับจำนำเอกชนหลายแห่งมีเจ้าของเป็นผู้ถือหุ้นธนาคารที่มีชื่อเสียง หรือ นักธุรกิจที่ประกอบกิจการประเภทอื่นด้วย เช่น ร้านขายทอง เจ้าของโรงแรม เป็นต้น

เนื่องจากจำนวนโรงรับจำนำในเขตกรุงเทพมหานครมีมากถึง 257 แห่ง ประกอบด้วย โรงรับจำนำเอกชน 208 แห่ง สถานธนาณเคราะห์ 29 แห่ง และสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร 20 แห่ง ทำให้คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำมีนโยบายในการควบคุมการจัดตั้งกิจการโรงรับจำนำ โดยห้ามมิให้มีการตั้งโรงรับจำนำแห่งใหม่ขึ้นและอนุญาตให้มีการตั้งโรงรับจำนำนอกเขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากเกรงว่าหากปล่อยให้มีการตั้งโรงรับจำนำในเขตกรุงเทพมหานครมากขึ้น จะเกิดการแข่งขันกันจนทำให้กิจการประสบความล้มเหลว ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้อาทรัพย์มาจำนำ ดังนั้น ในขณะนี้จึงเกิดการขยายกิจการโรงรับจำนำออกไปในเขตปริมณฑลจังหวัดใกล้เคียง และต่างจังหวัดมากขึ้น

ตารางที่ 2-9 แสดงโรงรับจำนำเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครปี 2551

1	โรงรับจำนำกรุงเทพ	25	โรงรับจำนำเจริญกิจ
2	โรงรับจำนำกล้วยน้ำไท	26	โรงรับจำนำเจริญนคร
3	โรงรับจำนำกาญจน์	27	โรงรับจำนำเจริญผล
4	โรงรับจำนำโกโลเก๊า	28	โรงรับจำนำเจ้าเถิง
5	โรงรับจำนำเกษมกิจ	29	โรงรับจำนำเจียบลั่ง
6	โรงรับจำนำเกียฮวด	30	โรงรับจำนำเจียบองหลี
7	โรงรับจำนำเกียล้ง	31	โรงรับจำนำเจียหยูฮั่ว
8	โรงรับจำนำเกียฮวด	32	โรงรับจำนำแจ่งวัฒนะ
9	โรงรับจำนำคลองจั่น	33	โรงรับจำนำ ช.วิวัฒน์
10	โรงรับจำนำคลองเตย	34	โรงรับจำนำชานานุเคราะห์
11	โรงรับจำนำคิมไถ่	35	โรงรับจำนำชูปถัมภ์
12	โรงรับจำนำคุดล้ง	36	โรงรับจำนำช่วงดี
13	โรงรับจำนำเคหะพระราม 2	37	โรงรับจำนำขุนจวัน
14	โรงรับจำนำวงเวียน	38	โรงรับจำนำขุนล้ง
15	โรงรับจำนำวงสะพาน	39	โรงรับจำนำขุนสง
16	โรงรับจำนำวงมวศ์วาน	40	โรงรับจำนำเชียงสง
17	โรงรับจำนำจรัสสนิทวงศ์	41	โรงรับจำนำโชคทวี
18	โรงรับจำนำจันทร์เกษม	42	โรงรับจำนำไช้เฮง
19	โรงรับจำนำจิบเซ้ง	43	โรงรับจำนำเซ่งหลีฮอง
20	โรงรับจำนำจิบฮง	44	โรงรับจำนำเซ่งฮอง
21	โรงรับจำนำจิบเฮง	45	โรงรับจำนำเซ่งฮองหลี
22	โรงรับจำนำจีเซ่งซุ่น	46	โรงรับจำนำเซ่งฮวด
23	โรงรับจำนำจันจวัน	47	โรงรับจำนำเซ่งฮวดหลี
24	โรงรับจำนำจันหลี	48	โรงรับจำนำเซ่งเฮง

49	โรงรับจำนำเชียงใหม่ทอง
50	โรงรับจำนำเชียงใหม่ไทย
51	โรงรับจำนำเชียงใหม่ล้ง
52	โรงรับจำนำเชียงใหม่หลี่ ท่าพระ
53	โรงรับจำนำเชียงใหม่เฮง
54	โรงรับจำนำดินแดง
55	โรงรับจำนำตี่งจี๊ววน
56	โรงรับจำนำตี่งจี๊ล้ง
57	โรงรับจำนำตี่งจี๊หลี่
58	โรงรับจำนำตี่งฮั่วอัน
59	โรงรับจำนำตันแข็ง
60	โรงรับจำนำสะพานใหม่พัฒนา
61	โรงรับจำนำแต่ซุนหลี่
62	โรงรับจำนำแต่ซุนฮั่ว
63	โรงรับจำนำแต่ซุนเฮง
64	โรงรับจำนำท่งฮวด
65	โรงรับจำนำทวีทรัพย์
66	โรงรับจำนำทวีแสงไทย
67	โรงรับจำนำทองดี
68	โรงรับจำนำทองไทยธนานุเคราะห์
69	โรงรับจำนำทองไทยธนานุเคราะห์ (สาขา)
70	โรงรับจำนำไทยรุ่งเรือง
71	โรงรับจำนำไทยแสงรุ่ง
72	โรงรับจำนำไทยฮั่วล้ง
73	โรงรับจำนำไท่เส็งหลี่
74	โรงรับจำนำไท่เส็งฮั่ว

75	โรงรับจำนำไท่เส็งเฮง
76	โรงรับจำนำไท่หลี
77	โรงรับจำนำไท่เฮงล้ง
78	โรงรับจำนำนครินทร์
79	โรงรับจำนำนันทานนท์
80	โรงรับจำนำน้ำเลี้ยง
81	โรงรับจำนำนิมิตร
82	โรงรับจำนำบางกะปิ
83	โรงรับจำนำบางขุนนนท์
84	โรงรับจำนำบางแค
85	โรงรับจำนำบางซ้อณ
86	โรงรับจำนำบางซื่อ
87	โรงรับจำนำบางบอน
88	โรงรับจำนำบางบัว
89	โรงรับจำนำบางปะกอก
90	โรงรับจำนำบางมด
91	โรงรับจำนำบางลำภู
92	โรงรับจำนำบางหว้า
93	โรงรับจำนำบางอ้อ
94	โรงรับจำนำบ้านช่างหล่อ
95	โรงรับจำนำบุญนา
96	โรงรับจำนำบุรพา
97	โรงรับจำนำแปริ่ง
98	โรงรับจำนำพุมธานี
99	โรงรับจำนำประชาชนเคราะห์ (วงเวียนใหญ่)
100	โรงรับจำนำประชาชนเคราะห์ (สะพานควาย)

101	โรงรับจำนำประชาชนเคราะห์ (สายไหม)
102	โรงรับจำนำประชาชนเคราะห์ (สำเหร่)
103	โรงรับจำนำประชาภิบาล
104	โรงรับจำนำประชารักษ์
105	โรงรับจำนำประชาราษฎร์
106	โรงรับจำนำประชาอุทิศ 36
107	โรงรับจำนำประชาอุทิศ 36
108	โรงรับจำนำประเวศ
109	โรงรับจำนำปิ่นเกล้า
110	โรงรับจำนำปิ่นเกล้าคู่ขนานลอยฟ้า
111	โรงรับจำนำพงษ์เพชร
112	โรงรับจำนำพระโขนง
113	โรงรับจำนำพระราม 6
114	โรงรับจำนำพรานนก
115	โรงรับจำนำพลโยธิน
116	โรงรับจำนำพัฒนาการ
117	โรงรับจำนำพัฒนาไทย (1993)
118	โรงรับจำนำพัฒนาเอก
119	โรงรับจำนำมหานคร
120	โรงรับจำนำทหารราษฎร์
121	โรงรับจำนำมั่งเขียง
122	โรงรับจำนำมั่งเฮง
123	โรงรับจำนำเม้งเหม็ง
124	โรงรับจำนำเมโทร
125	โรงรับจำนำเมโทร 2
126	โรงรับจำนำเมืองนนท์

127	โรงรับจำนำย้งจวนหลี
128	โรงรับจำนำย้งเซ่งฮวด
129	โรงรับจำนำย้งเซียงหลี
130	โรงรับจำนำย้งเส็ง
131	โรงรับจำนำย้งหยู
132	โรงรับจำนำย้งหยูเส็ง
133	โรงรับจำนำย้งหลี
134	โรงรับจำนำย้งฮวด
135	โรงรับจำนำย้งฮวดเซ็ง
136	โรงรับจำนำย้งฮวดสูง
137	โรงรับจำนำย้งฮวดหยู
138	โรงรับจำนำย้งฮวดหลง
139	โรงรับจำนำย้งฮวดหลี
140	โรงรับจำนำย้งฮวดฮง
141	โรงรับจำนำย้งฮวดเฮง
142	โรงรับจำนำย้งเฮียบเฮง
143	โรงรับจำนำย้งเจริญ
144	โรงรับจำนำย้งดี
145	โรงรับจำนำย้งหลี
146	โรงรับจำนำย้งเซ่งฮง
147	โรงรับจำนำย้งล้งฮง
148	โรงรับจำนำย้งหลีฮง
149	โรงรับจำนำย้งอัน
150	โรงรับจำนำย้งฮั่วฮง
151	โรงรับจำนำย้งเฮงฮง
152	โรงรับจำนำย้งเคี้ยงเส็ง

153	โรงรับจำนำรามคำแหง 63
154	โรงรับจำนำรามอินทรา (กม.8)
155	โรงรับจำนำรุ่งเจริญ
156	โรงรับจำนำลงอัน
157	โรงรับจำนำลาดกระบัง (2519)
158	โรงรับจำนำลิปกี
159	โรงรับจำนำเลี้ยงฮง
160	โรงรับจำนำเลี้ยงฮวด
161	โรงรับจำนำเลี้ยงฮะฮวด
162	โรงรับจำนำวงศ์สว่าง
163	โรงรับจำนำวังหิน (2532)
164	โรงรับจำนำศรีดอนเมือง
165	โรงรับจำนำศรีนุช
166	โรงรับจำนำศรีฟ้า
167	โรงรับจำนำศรีย่าน
168	โรงรับจำนำศรีลาซาล
169	โรงรับจำนำศรีสุพรรณ
170	โรงรับจำนำสวนหลวง
171	โรงรับจำนำสะพานสูง
172	โรงรับจำนำสะพานใหม่
173	โรงรับจำนำสามแยกเกษตร
174	โรงรับจำนำสายน้ำทิพย์
175	โรงรับจำนำสำราญราษฎร์
176	โรงรับจำนำสิ่งดี
177	โรงรับจำนำสุขสวัสดิ์
178	โรงรับจำนำสุขาภิบาล 3

179	โรงรับจำนำสุทธิสาร (ย่งฮวดกิม)
180	โรงรับจำนำสุพรรณกิจ
181	โรงรับจำนำเสนานิคม
182	โรงรับจำนำเสริมมิตร
183	โรงรับจำนำแสงสุวรรณ
184	โรงรับจำนำหนองแขม
185	โรงรับจำนำหลักสอง
186	โรงรับจำนำหัวหมาก
187	โรงรับจำนำอ่อนนุช 50
188	โรงรับจำนำอาร์เซีย
189	โรงรับจำนำอิ๋วหลี่
190	โรงรับจำนำอุดมทรัพย์
191	โรงรับจำนำอุดมสุข
192	โรงรับจำนำอุยฮวด
193	โรงรับจำนำเอกชัย (ปิ่นทอง)
194	โรงรับจำนำเอกพัฒนา
195	โรงรับจำนำเอกมัย
196	โรงรับจำนำเอี้ยะจ้วน
197	โรงรับจำนำเอี้ยะหลี่
198	โรงรับจำนำเอี้ยะฮวด
199	โรงรับจำนำฮ่งฮวด
200	โรงรับจำนำฮวดเซ่ง
201	โรงรับจำนำฮะดีดหลี
202	โรงรับจำนำไท่เส็งฉั่ง
203	โรงรับจำนำฮะฮวดหลี
204	โรงรับจำนำฮั่วเซียง

205	โรงรับจำนำฮั่วเซ่ง
206	โรงรับจำนำฮั่วหลี
207	โรงรับจำนำฮั่วฮอง 2000

208	โรงรับจำนำเฮงล้ง
รวมทั้งสิ้น 208 แห่ง	

สำหรับโรงรับจำนำในเขตจังหวัดอื่น มีมากถึง 297 แห่ง ประกอบด้วย โรงรับจำนำเอกชน 79 แห่ง สถานธนา นุเคราะห์ 4 แห่ง และสถานธนาอนุบาล 214 แห่ง อย่างไรก็ตาม การเปิดให้บริการของโรงรับจำนำเอกชนในต่างจังหวัดมีแนวโน้ม เพิ่มขึ้นจากในอดีต ซึ่งไม่อนุญาตให้เอกชนเปิดให้บริการในต่างจังหวัด อันเป็นผลจากในปี 2548 รัฐบาลมีโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงรับจำนำ โดยออกไปอนุญาตประกอบกิจการโรงรับจำนำเพิ่มสำหรับต่างจังหวัด ทั้งนี้ คาดการณ์ว่า โรงรับจำนำเอกชนจะเริ่ม ขยายกิจการออกไปในเขตปริมณฑลก่อนแล้วจึงขยายออกไปสู่ต่างจังหวัดมากยิ่งขึ้น

(3) วัตถุประสงค์

โรงรับจำนำเอกชนจัดตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อแสวงหากำไร ซึ่งถือว่าเป็นธุรกิจที่มีความเสี่ยงต่ำ เนื่องจากเป็นการปล่อยกู้ที่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน ซึ่งในปัจจุบันโรงรับจำนำส่วนใหญ่จะรับจำนำประเภททองคำ ถึง ร้อยละ 90 เนื่องจากแนวโน้มของราคาทองคำสูงขึ้นเรื่อยๆ ทำให้โรงรับจำนำมีผลกำไรและความเสี่ยงน้อย นอกจากนั้นโรงรับจำนำยังเป็นแหล่งเงินทุนให้แก่ประชาชนที่มีความจำเป็นต้องใช้เงินเร่งด่วน ซึ่งถือว่าเป็นธุรกิจที่ช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน ขาดสภาพคล่องทางการเงิน ทั้งนี้ในปัจจุบัน นอกจากผู้รับจำนำจะเป็นผู้ที่มีรายได้น้อยแล้ว ยังมีผู้รับจำนำที่เป็นนักธุรกิจอีกด้วย

2.5.2 ลักษณะธุรกิจและวิธีการดำเนินงาน

(1) ลักษณะของธุรกิจ

โรงรับจำนำเอกชนดำเนินกิจการในลักษณะบุคคลคนเดียวเป็นเจ้าของ หรือในรูปของห้างหุ้นส่วน และส่วนใหญ่เป็นธุรกิจครอบครัว ซึ่งดำเนินกิจการสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น เจ้าของกิจการโรงรับจำนำส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีเชื้อสายจีน และเริ่มกิจการมาเป็นระยะเวลายาวนาน โดยรุ่นพ่อแม่มักยังต้องการให้ลูกๆ ประกอบธุรกิจต่อเนื่องต่อไป เนื่องจากเป็นธุรกิจดั้งเดิมของตระกูลเป็นกิจการที่มีผลกำไรแบบน้ำซึมบ่อทราย มีความเสี่ยงน้อย มีความผูกพันกับลูกค้า และหากเลิกกิจการยังต้องมีพันธะในการรับชำระคืนและการคืนทรัพย์สินจำนำต่อไปจนกว่าจะหมด

(2) วิธีการดำเนินงาน

การดำเนินงานของโรงรับจำนำเอกชนมีลักษณะเช่นเดียวกับโรงรับจำนำของภาครัฐ คือ การรับจำนำทรัพย์สินที่ประชาชนนำมาวางประกันหนี้ และประชาชนจะนำเงินมาไถ่ถอนทรัพย์สินเมื่อถึงระยะเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งประชาชนสามารถต่อระยะเวลาการจำนำออกไปได้ โดยต้องมาชำระดอกเบี้ยตามระยะเวลา หากประชาชนไม่มาไถ่ถอนตามกำหนด ทรัพย์สินจำนำจะหลุดเป็นสิทธิของโรงรับจำนำ ซึ่งวิธีการดำเนินงานของโรงรับจำนำเอกชนจะต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505

(3) การควบคุมและบริหารงาน

โรงรับจำนำเอกชนส่วนใหญ่เจ้าของจะจ้างผู้จัดการมาบริหารจัดการและรับผิดชอบงานทั้งหมด โดยเจ้าของจะเป็นผู้ควบคุมกำกับดูแล ซึ่งไม่มีกฎเกณฑ์หรือระเบียบออกมาชัดเจน จึงเป็นข้อดีของโรงรับจำนำเอกชนที่มีการบริหารจัดการที่คล่องตัว ผู้จัดการสามารถตัดสินใจได้มากและมีความยืดหยุ่นสูง ในเรื่องการตีราคาทรัพย์สินที่โรงรับจำนำเอกชนสามารถรับจำนำทองคำได้สูงถึงร้อยละ 90 ของราคาตลาด หากเทียบกับสถานธนาอนุบาลที่สมารถรับจำนำได้ไม่เกินร้อยละ

80 และสถานธนาณเคราะห์รับจำนำได้ไม่เกินร้อยละ 85 นอกจากนั้นแล้วในเรื่องของแหล่งเงินทุน โรงรับจำนำเอกชนสามารถหาเงินทุนได้ง่ายและคล่องตัวกว่าของภาครัฐ หากต้องการเงินทุนเพิ่ม ก็จะใช้วิธีกู้เงินจากเจ้าของกิจการ เนื่องจากผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่จะเป็นญาติพี่น้อง ทำให้สะดวกและรวดเร็วในการรวบรวมเงินทุนเพื่อเสริมสภาพคล่องให้แก่กิจการ

ในการควบคุมและกำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำเอกชน เจ้าของจะตรวจสอบการดำเนินงานโดยให้ผู้จัดการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานทุกวัน ทำให้เจ้าของสามารถติดตามสถานะทางการเงิน จำนวนทรัพย์สินที่รับจำนำและได้ถอนรวมทั้งภาวะตลาดของกิจการโรงรับจำนำได้

2.5.3 โครงสร้างการควบคุมและการบริหารงาน

โดยทั่วไปโรงรับจำนำเอกชนมีโครงสร้างการดำเนินงานขององค์กร ประกอบด้วย

(1) **ผู้จัดการ หรือ หลงจู้** มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารและดำเนินงานของโรงรับจำนำทั้งหมด โดยมีหน้าที่ในการประเมิน ตรวจสอบและกำหนดราคาทรัพย์สินที่นำมาจำนำ การกำหนดราคาทรัพย์สินที่ขายทอดตลาด การกำกับดูแลการดำเนินงานภายในของโรงรับจำนำให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ได้แก่ การเก็บรักษาทรัพย์สิน การเงิน การบัญชี และงานธุรการอื่น ๆ

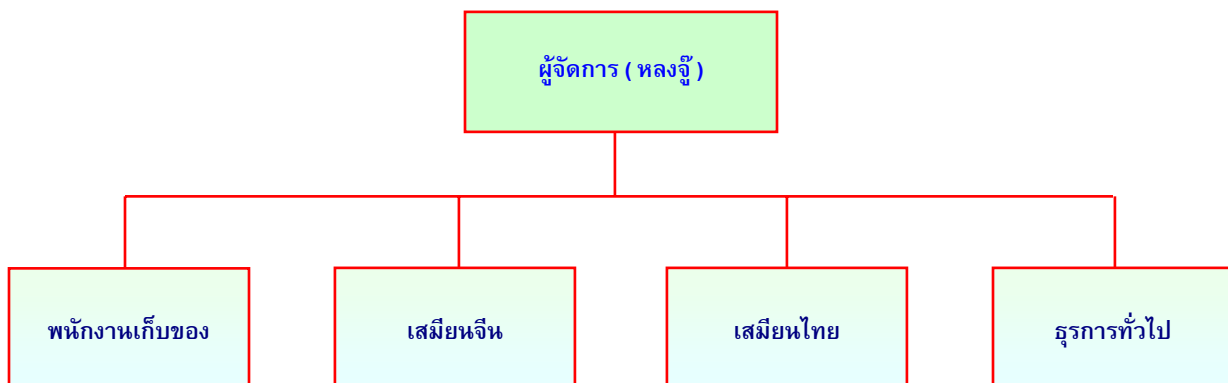
(2) **พนักงานเก็บของ** มีหน้าที่ดูแลห้องมั่นคงและเก็บรักษาทรัพย์สินที่นำมาจำนำทั้งหมด จัดทำบัญชีรายการทรัพย์สินและเก็บรักษาบัญชีห้องมั่นคงกับผู้จัดการ โดยผู้จัดการอาจจะถือกุญแจคนละดอกกับพนักงานเก็บของหรือเป็นคนถือรหัสห้องมั่นคง

(3) **เสมียน** มีหน้าที่ออกตั๋วรับจำนำ เก็บของรับจำนำ จัดทำงบยอดการรับจำนำรายวัน และจัดทำบัญชี โดยจัดทำเป็นทั้งภาษาจีนและภาษาไทย ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อก่อนเจ้าของกิจการเป็นคนจีน จึงจำเป็นต้องมีเสมียนจีนที่สามารถสื่อสารและจัดทำเอกสารที่สามารถเข้าใจได้ โดยให้ออกตั๋วรับจำนำเป็นภาษาจีนด้านหนึ่งและภาษาไทยอีกด้านหนึ่ง ทำให้ต้องมีทั้งเสมียนไทยและเสมียนจีนด้วย

(4) **พนักงานทั่วไป หรือ ธุรการ** มีหน้าที่รับผิดชอบงานทั่วไป

สำหรับโรงรับจำนำเอกชนที่มีขนาดใหญ่อาจจะมีจำนวนพนักงานในแต่ละตำแหน่งมากกว่า 1 คน และอาจจะมีตำแหน่งรองผู้จัดการและผู้ช่วยผู้จัดการมาช่วยงานหรือแบ่งเบาภาระของผู้จัดการโดยเฉพาะในส่วนของการประเมินหรือตีราคาทรัพย์สิน นอกจากนั้นยังมีตำแหน่งเพิ่มขึ้นอีก ได้แก่ เหนียวญกที่มีหน้าที่ดูแลการเงิน และเสมียนบัญชีมีหน้าที่จัดทำบัญชีซึ่งแยกงานออกจากเสมียน เพื่อความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น (รายละเอียดโครงสร้างองค์กรดังปรากฏตามแผนภูมิ 2-41)

แผนภูมิที่ 2-41 โครงสร้างองค์กรของโรงรับจำนำเอกชน

ในการดำเนินงานหากมีการดำเนินการผิดพลาด เกิดผลเสียหายที่เกิดจากเหตุสุดวิสัย ผู้จัดการสามารถเจรจากับเจ้าของกิจการโดยไม่ต้องรับภาระชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นข้อดีของโรงรับจำนำเอกชน ในขณะที่โรงรับจำนำของภาครัฐผู้จัดการจะเป็นผู้รับผิดชอบความเสียหายทั้งหมด

2.5.4 ผลการดำเนินงานของโรงรับจำนำเอกชนทั่วประเทศ

(1) ด้านผู้ให้บริการ

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลของนักวิจัย พบว่า ไม่มีหน่วยงานใดจัดทำข้อมูลจำนวนผู้ให้บริการโรงรับจำนำของเอกชนของทั่วประเทศเอาไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ มีเพียงกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งรวบรวมข้อมูลสถิติการรับจำนำของโรงรับจำนำเอกชนเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครในปี 2551 เอาไว้เท่านั้น โดยก่อนหน้านี้ไม่ได้มีการรวบรวมข้อมูลไว้ และข้อมูลในปี 2551 ก็เป็นเพียงข้อมูลเบื้องต้น จึงใช้ข้อมูลประมาณการมูลค่าทรัพย์สินจำนำของบริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด²³ ระหว่างปี 2548-2550 ประกอบกับการประมาณการมูลค่าทรัพย์สินจำนำระหว่างปี 2551-2552 โดยนักวิจัย ซึ่งกำหนดสมมติฐานให้มูลค่าทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำเอกชนทั่วประเทศระหว่างปี 2551 และ 2552 มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี 2550 ในอัตราคงที่เท่ากับร้อยละ 5.6 ต่อปี ส่วนการประมาณการมูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอน และทรัพย์สินหลุดจำนำของโรงรับจำนำเอกชนทั่วประเทศใช้ข้อมูลสถิติการรับจำนำของโรงรับจำนำเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ปี 2551 ในการประมาณการ โดยคำนวณจากสัดส่วนทรัพย์สินไถ่ถอนต่อทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำเอกชนในเขต กทม. ปี 2551 ซึ่งคงที่เท่ากับร้อยละ 88.86 และสัดส่วนทรัพย์สินหลุดจำนำต่อทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำเอกชนในเขต กทม. ปี 2551 ซึ่งเท่ากับ 5.81 คูณด้วยประมาณการมูลค่าทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำเอกชนข้างต้น

สำหรับการประมาณการจำนวนผู้ให้บริการของโรงรับจำนำเอกชนทั่วประเทศระหว่างปี 2548 – 2552 ใช้ข้อมูลของโรงรับจำนำเอกชนในเขต กทม. ปี 2551 เป็นฐานในการประมาณการ ซึ่งการประมาณการจำนวนผู้ให้บริการรับจำนำของโรงรับจำนำเอกชนทั่วประเทศ คำนวณได้จากการประมาณการมูลค่าทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำเอกชนทั่วประเทศ ซึ่งได้จากการประมาณการข้างต้น หาดด้วยมูลค่าทรัพย์สินจำนำในเขต กทม. เฉลี่ยต่อผู้ให้บริการ 1 ราย โดยมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$\text{จำนวนผู้ให้บริการรับจำนำของโรงรับจำนำเอกชนทั่วประเทศ} = \frac{\text{มูลค่าทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำเอกชนทั่วประเทศ}}{\text{มูลค่าทรัพย์สินจำนำต่อผู้ให้บริการของโรงรับจำนำเอกชนในเขต กทม. 1 ราย}}$$

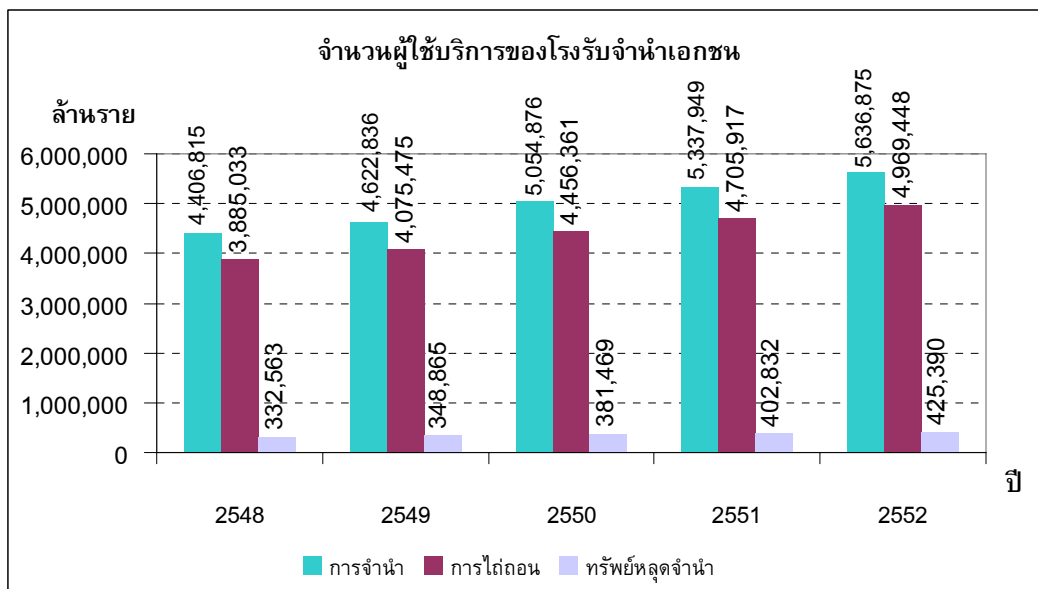
สำหรับการประมาณการจำนวนผู้ให้บริการที่มาไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำ และมีทรัพย์สินหลุดจำนำของโรงรับจำนำเอกชนทั่วประเทศใช้วิธีการคำนวณเช่นเดียวกับการคำนวณหาจำนวนผู้ให้บริการรับจำนำ ทั้งนี้ จากการคำนวณของนักวิจัยได้มูลค่าทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำเอกชนในเขต กทม. เฉลี่ย 1 ราย เท่ากับ 11,572.98 บาท มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนของโรงรับจำนำเอกชนในเขต กทม. เฉลี่ย เท่ากับ 11,664.51 บาท และมูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำของโรงรับจำนำเอกชนในเขต กทม. เฉลี่ย 1 ราย เท่ากับ 8,917.51 บาท

จากการประมาณการพบว่า จำนวนผู้ให้บริการโรงรับจำนำเอกชนในปี 2552 ประกอบด้วย ผู้ให้บริการรับจำนำ จำนวน 5.63 ล้านราย ผู้ให้บริการไถ่ถอน จำนวน 4.96 ล้านราย ผู้ให้บริการที่ปล่อยทรัพย์สินหลุดจำนำ จำนวน 4.25 แสนราย จำนวนผู้ให้บริการทุกด้านเพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 5.6 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ใช้ในการประมาณการ จะเห็นได้ว่าจำนวนผู้ให้บริการเพิ่มขึ้นตามความต้องการใช้บริการที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่องตามภาวะเศรษฐกิจครัวเรือน ภาวะหนี้สินที่

²³ บทความของบริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด ฉบับที่ 1989 ลงวันที่ 11 พฤษภาคม 2550

เพิ่มขึ้นสืบเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจ เมื่อพิจารณาในช่วงปี 2548 – 2552 พบว่า จำนวนผู้ใช้บริการรับจํานำเพิ่มขึ้นจาก 4.40 ล้านราย ในปี 2548 เป็น 5.63 ล้านรายในปี 2552 เพิ่มขึ้น 1.23 ล้านรายหรือคิดเป็นร้อยละ 21.85 ในช่วงระยะเวลา 5 ปี จำนวนผู้ใช้บริการไถ่ถอนเพิ่มขึ้นจาก 3.88 ล้านราย ในปี 2548 เป็น 4.96 ล้านราย ในปี 2552 เพิ่มขึ้น 1.08 ล้านราย หรือคิดเป็นร้อยละ 21.77 ในช่วงระยะเวลา 5 ปี ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นที่สอดคล้องกับจำนวนผู้ใช้บริการรับจํานำที่เพิ่มขึ้น ส่วนจำนวนผู้ใช้บริการที่ปล่อยทรัพย์สินหลุดจํานำเพิ่มขึ้นจาก 3.32 แสนราย ในปี 2548 เป็น 4.26 แสนราย ในปี 2552 สอดคล้องกับจำนวนผู้ใช้บริการรับจํานำที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน รายละเอียดดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2-42

แผนภูมิที่ 2-42 จำนวนผู้ใช้บริการของโรงรับจํานำเอกชน

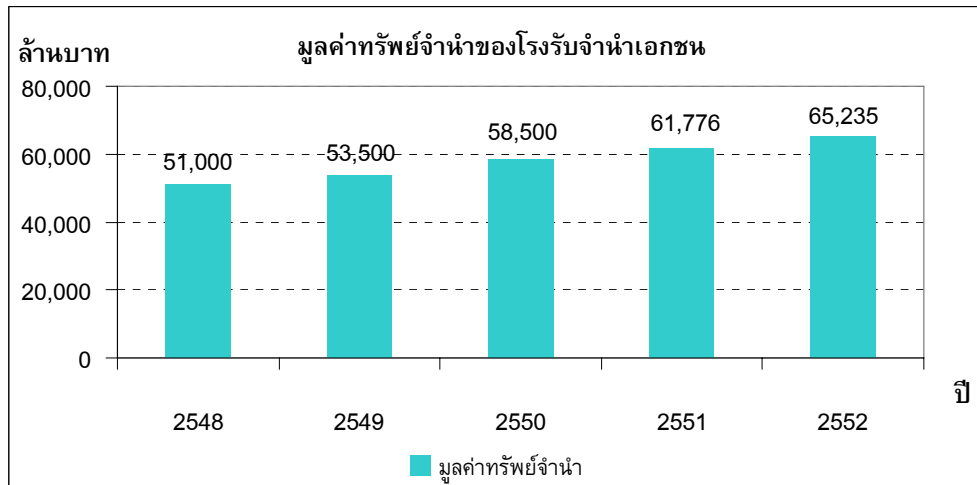
ที่มา : ข้อมูลระหว่างปี 2548 – 2550 ประเมินการโดยนักวิจัย โดยใช้ข้อมูลประมาณการมูลค่าทรัพย์สินจํานำของโรงรับจํานำเอกชนทั่วประเทศของบริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด หารด้วยค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินจากการให้บริการรับจํานำด้านต่างๆ ของโรงรับจํานำในเขต กทม. ในปี 2551 ต่อผู้ใช้บริการ 1 ราย
ข้อมูลระหว่างปี 2551-2552 ประเมินการโดยนักวิจัย โดยใช้ข้อมูลประมาณการมูลค่าทรัพย์สินจํานำของโรงรับจํานำเอกชนทั่วประเทศโดยนักวิจัย หารด้วยค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินจากการให้บริการรับจํานำด้านต่างๆ ของโรงรับจํานำในเขต กทม. ในปี 2551 ต่อผู้ใช้บริการ 1 ราย

(2) ด้านมูลค่าของทรัพย์สิน

(2.1) ทรัพย์สินจํานำ

มูลค่าทรัพย์สินจํานำของโรงรับจํานำเอกชน ในช่วงปี 2548 – 2552 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจากประมาณ 51,000 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 61,776 ล้านบาท และ 65,235 ล้านบาท ในปี 2551 และ 2552 ตามลำดับ ทั้งนี้ ในปี 2552 มูลค่าทรัพย์สินจํานำ เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 5.6 และเพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 27.91 การเพิ่มขึ้นดังกล่าวส่วนใหญ่เกิดจากการความต้องการใช้บริการรับจํานำที่เพิ่มขึ้น ตามสภาวะเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่เป็นการใช้บริการรับจํานำของประชากรในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนโรงรับจํานำเอกชนถึง 208 แห่ง จากทั้งหมด 287 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 72.47 ของโรงรับจํานำเอกชนทั่วประเทศ ทั้งนี้ การเพิ่มขึ้นดังกล่าวไม่ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนของโรงรับจํานำเอกชนมากนัก เนื่องจากการกระจายตัวของโรงรับจํานำในเขตกรุงเทพมหานครค่อนข้างหนาแน่นอยู่แล้ว จึงมีโรงรับจํานำเอกชนเปิดใหม่ไม่มากนัก รายละเอียดดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2-43

แผนภูมิที่ 2-43 มูลค่าทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำเอกชน

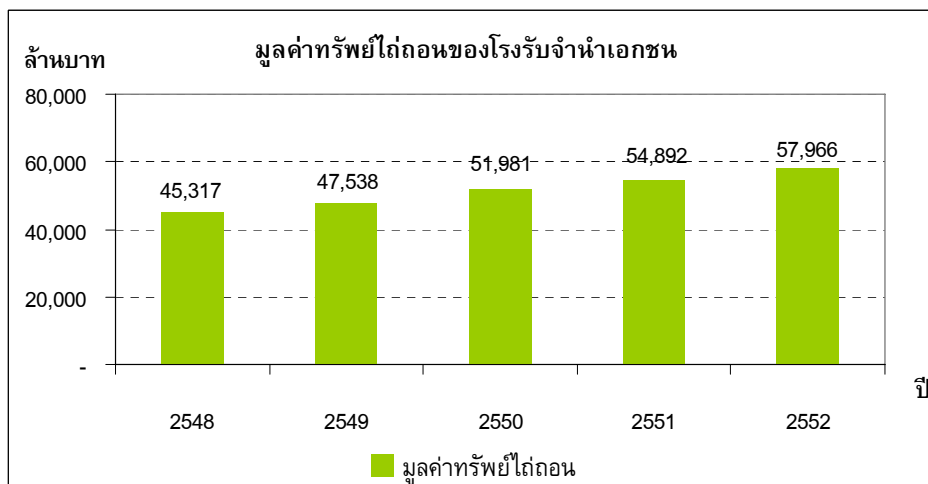
ที่มา : ข้อมูลระหว่างปี 2548-2550 ประมาณการโดยบริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด (10 พฤษภาคม 2550)

ข้อมูลระหว่างปี 2551-2552 ประมาณการโดยนักวิจัย โดยกำหนดให้มูลค่าทรัพย์สินจำนำมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี 2550 ในอัตราร้อยละ 5.6 ต่อปี

(2.2) ทรัพย์สินไถ่ถอน

มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนของโรงรับจำนำเอกชน ในช่วงปี 2548 – 2552 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับมูลค่าทรัพย์สินจำนำ โดยเพิ่มขึ้นจาก 45,317 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 54,892 ล้านบาท และ 57,966 ล้านบาท ในปี 2551 และ 2552 ตามลำดับ ทั้งนี้ในปี 2552 มูลค่าทรัพย์สินจำนำเพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 5.6 และเพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 27.91 รายละเอียดดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2-44

แผนภูมิที่ 2-44 มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนของโรงรับจำนำเอกชน

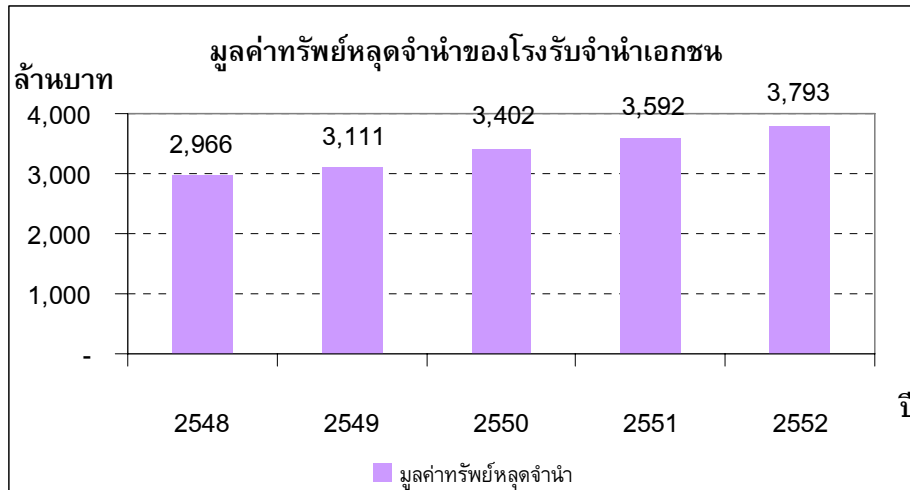
ที่มา : ประมาณการโดยนักวิจัย คำนวณจากข้อมูลประมาณการมูลค่าทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำเอกชน

ทั้งประเทศระหว่างปี 2548 – 2550 ของบริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด และข้อมูลประมาณการมูลค่าทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำเอกชนทั้งประเทศระหว่างปี 2551-2552 ของนักวิจัย คูณด้วยอัตราส่วนมูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนในเขต กทม. ต่อมูลค่าทรัพย์สินจำนำในเขต กทม. (ร้อยละ 88.86)

(2.3) ทรัพย์สินสูญจํานำ

มูลค่าทรัพย์สินสูญจํานำของโรงรับจํานำเอกชน ในช่วงปี 2548 – 2552 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับมูลค่าทรัพย์สินจํานำ โดยเพิ่มขึ้นจาก 2,966 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 3,592 และ 3,793 ล้านบาท ในปี 2551 และ 2552 ตามลำดับ ทั้งนี้ ในปี 2552 ทรัพย์สินสูญจํานำเพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 5.6 และเพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 27.91 โดยเฉลี่ยทรัพย์สินสูญจํานำมีมูลค่าเฉลี่ยประมาณปีละ 3 พันกว่าล้านบาท รายละเอียดดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2-45

แผนภูมิที่ 2-45 มูลค่าทรัพย์สินสูญจํานำของโรงรับจํานำเอกชน

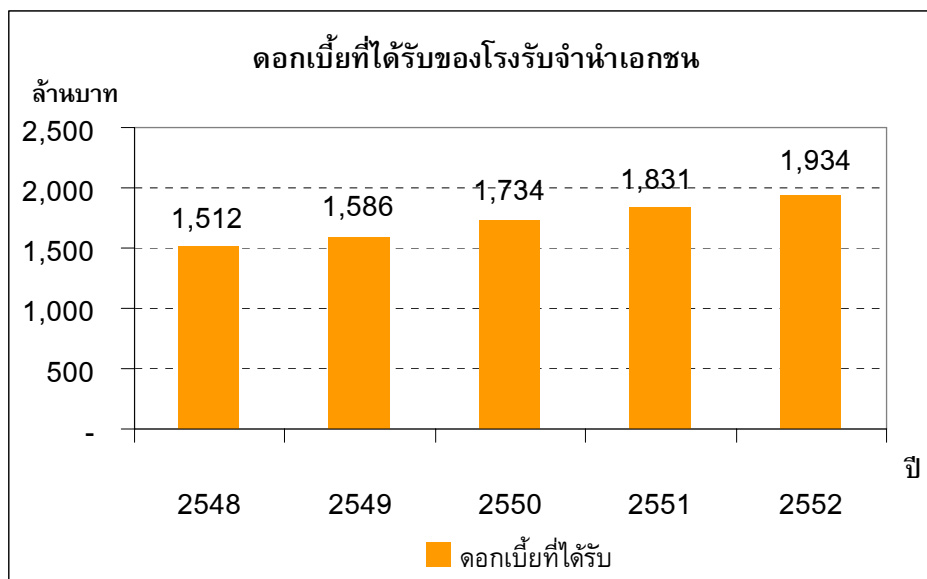

ที่มา : ประมาณการโดยนักวิจัย คำนวณจากข้อมูลประมาณการมูลค่าทรัพย์สินจํานำของโรงรับจํานำเอกชน ทั้งประเทศระหว่างปี 2548 – 2550 ของบริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด และข้อมูลประมาณการมูลค่าทรัพย์สินจํานำของโรงรับจํานำเอกชนทั้งประเทศระหว่างปี 2551-2552 โดยนักวิจัย คูณด้วยอัตราส่วนมูลค่าทรัพย์สินสูญจํานำในเขต กทม. ต่อมูลค่าทรัพย์สินจํานำในเขต กทม. (ร้อยละ 5.81)

(3) ผลการดำเนินงาน

รายได้จากดอกเบี้ยรับของโรงรับจํานำเอกชนทั้งประเทศในช่วงปี 2548 – 2552 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของมูลค่าทรัพย์สินจํานำ ซึ่งเป็นไปตามความต้องการใช้บริการของผู้รับจํานำ ซึ่งเป็นผลจากภาวะเศรษฐกิจ โดยมีรายได้ดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นจาก 1,512 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 1,831 และ 1,934 ล้านบาท ในปี 2551 และ 2552 ตามลำดับ ทั้งนี้ ในปี 2552 รายได้ดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 5.6 และเพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 27.91 รายละเอียดดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2-46

แผนภูมิที่ 2-46 ดอกเบี้ยที่ได้รับของโรงรับจำนำเอกชน

ที่มา : ประมาณการโดยนักวิจัย คำนวณจากข้อมูลประมาณการมูลค่าทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำเอกชนทั่วประเทศ ระหว่างปี 2548 – 2550 ของบริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด และข้อมูลประมาณการมูลค่าทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำเอกชนทั่วประเทศระหว่างปี 2551-2552 โดยนักวิจัย คูณด้วยอัตราส่วนดอกเบี้ยที่รับของโรงรับจำนำเอกชนในเขต กทม. ต่อมูลค่าทรัพย์สินจำนำในเขต กทม. (ร้อยละ 2.96)

(4) ความสามารถในการทำกำไร

การตั้งโรงรับจำนำเอกชนมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสวงหากำไร ซึ่งเป็นการดำเนินธุรกิจในการปล่อยกู้โดยมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน และเป็นธุรกิจประเภทหนึ่งที่เอกชนให้ความสนใจ เนื่องจากเป็นธุรกิจที่สร้างผลกำไรโดยที่มีความเสี่ยงน้อย ทำให้โรงรับจำนำเอกชนใน กทม. มีจำนวนมาก และกระจายตัวอย่างทั่วถึงในแหล่งชุมชน ซึ่งในการวัดประสิทธิภาพของการบริหารงานสามารถคำนวณได้จากสัดส่วนรายได้ดอกเบี้ยรับต่อทรัพย์สินจำนำ โดยเป็นการประเมินความสามารถในการทำกำไรของโรงรับจำนำเอกชน

โดยทั่วไปการวัดประสิทธิภาพของการบริหารงาน สามารถวัดได้จากการวิเคราะห์ผลกำไรสุทธิต่อรายได้รวมหรือยอดขาย หรือกำไรสุทธิต่อรายได้จากดอกเบี้ยรับจำนำ แต่เนื่องจากกิจการโรงรับจำนำเอกชน มีข้อจำกัดทางด้านข้อมูลทำให้ไม่สามารถหาผลประกอบการของโรงรับจำนำเอกชนภาพรวมทั้งหมดได้ กล่าวคือ ไม่สามารถหารายได้หรือผลกำไร ข้อมูลที่หาได้มีเพียงรายได้จากดอกเบี้ย ซึ่งเป็นรายได้ที่สำคัญที่สุดคิดเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 80 ของรายได้รวมของโรงรับจำนำ ยังขาดข้อมูลรายได้ส่วนอื่นอีกที่สำคัญ ได้แก่ รายได้จากการขายทรัพย์สินหลุดจำนำ และรายได้อื่นๆ ดังนั้น นักวิจัยจึงวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของโรงรับจำนำเอกชนโดยการวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรจากสัดส่วนรายได้ดอกเบี้ยรับจำนำต่อมูลค่าทรัพย์สินจำนำแทน

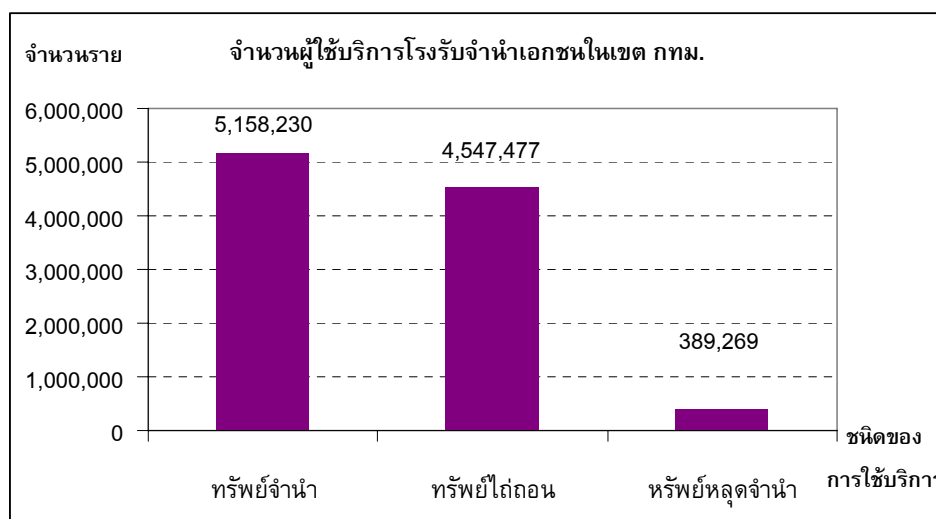
จากการรวบรวมข้อมูลและประมาณการโดยนักวิจัย ระหว่างปี 2548 – 2552 พบว่า ความสามารถในการทำกำไรที่เท่ากับ 2.96 ทุกปี เป็นผลมาจากวิธีการคำนวณซึ่งนำสัดส่วนรายได้ดอกเบี้ยรับจำนำต่อมูลค่าทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำเอกชน ในปี 2551 ซึ่งเท่ากับร้อยละ 2.96 คูณกับมูลค่าทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำเอกชนทั่วประเทศทุกปี

2.5.5 ผลการดำเนินงานของโรงรับจำนำเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

(1) ด้านผู้ใช้บริการของโรงรับจำนำเอกชนในเขต กทม.

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลของนักวิจัย พบว่า ไม่มีหน่วยงานใดจัดทำข้อมูลจำนวนผู้ใช้บริการโรงรับจำนำของเอกชนของทั้งประเทศเอาไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ขณะที่กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยมีข้อมูลสถิติของโรงรับจำนำเอกชนในเขต กทม. จำนวน 208 แห่ง ในปี 2551 เพียงปีเดียวเท่านั้น เมื่อพิจารณาข้อมูลสถิติดังกล่าว พบว่า ผู้ใช้บริการรับจำนำของโรงรับจำนำเอกชนในเขต กทม. มีจำนวน 5,158,230 ราย ผู้ใช้บริการไถ่ถอนของโรงรับจำนำเอกชนในเขต กทม. มีจำนวน 4,547,477 ราย คิดเป็นร้อยละ 88.15 ของผู้ใช้บริการรับจำนำ ส่วนผู้ใช้บริการที่ปล่อยทรัพย์สินหลุดจำนำของโรงรับจำนำเอกชนในเขต กทม. มีจำนวน 389,269 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 7.54 รายละเอียดดังปรากฏในแผนภูมิที่ 4-47

แผนภูมิที่ 2-47 จำนวนผู้ใช้บริการโรงรับจำนำเอกชนในเขต กทม. ปี 2551

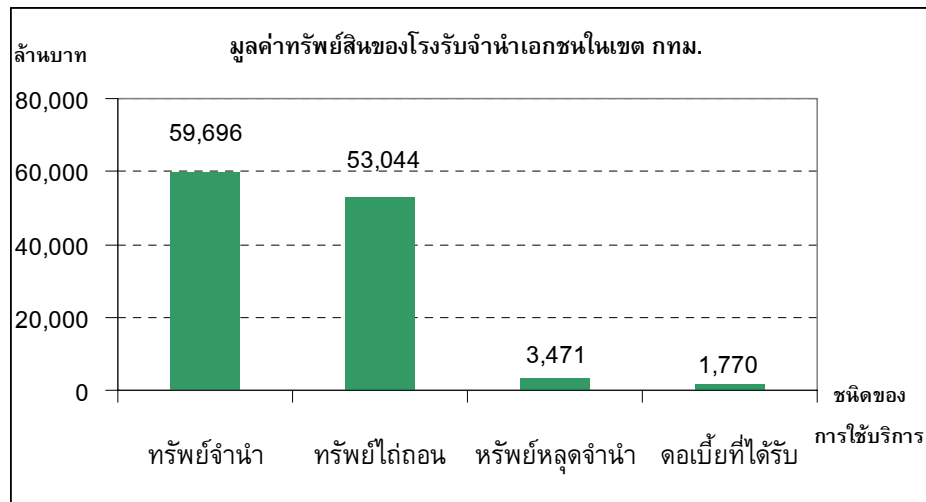

ที่มา : ส่วนการเมืองและการเลือกตั้ง สำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (ข้อมูล ณ วันที่ 25 มกราคม 2553)

(2) ด้านมูลค่าทรัพย์สินของโรงรับจำนำเอกชนในเขต กทม.

จากการพิจารณาข้อมูลสถิติของโรงรับจำนำในเขต กทม. ปี 2551 ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พบว่า ทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำเอกชนในเขต กทม. มีมูลค่า 59,696 ล้านบาท ทรัพย์สินไถ่ถอนของโรงรับจำนำเอกชนในเขต กทม. มีมูลค่า 53,004 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 88.86 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ ทรัพย์สินหลุดจำนำของโรงรับจำนำเอกชนในเขต กทม. มีมูลค่า 3,471 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 5.81 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ ส่วนมูลค่าของดอกเบี้ยที่ได้รับของโรงรับจำนำเอกชนในเขต กทม. มีมูลค่า 1,770 ล้านบาท หรือคิดเป็น ร้อยละ 2.96 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ รายละเอียดดังปรากฏในแผนภูมิที่ 4-48

แผนภูมิที่ 2-48 มูลค่าทรัพย์สินของโรงรับจำนำในเขต กทม. ปี 2551

ที่มา : ส่วนการเมืองและการเลือกตั้ง สำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (ข้อมูล ณ วันที่ 25 มกราคม 2553)

(3) ด้านความสามารถในการทำกำไรของโรงรับจำนำเอกชนในเขต กทม.

จากการพิจารณาความสามารถในการหารายได้ของโรงรับจำนำเอกชนในเขต กทม. ของปี 2551 พบว่าโรงรับจำนำเอกชนในเขต กทม. มีความสามารถในการหารายได้จากดอกเบี้ยต่อสินทรัพย์จำนำในอัตราร้อยละ 2.96 ซึ่งถือว่าต่ำมากเมื่อเทียบกับของสถานธนาณุเคราะห์ ที่มีอัตราร้อยละ 3.87 สถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร อยู่ที่อัตราร้อยละ 4.40 รายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 2-10

ตารางที่ 2-10 เปรียบเทียบความสามารถในการหารายได้ของโรงรับจำนำในเขต กทม. ปี 2551

ความสามารถในการทำกำไร	โรงรับจำนำเอกชน เขตกทม.	สถานธนาณุเคราะห์	สถานธนาณูบาล กทม.
รายได้จากดอกเบี้ย (ล้านบาท)	1,770	436	290
ทรัพย์สินจำนำ (ล้านบาท)	59,696	11,281	6,601
รายได้จากดอกเบี้ยต่อทรัพย์สินจำนำ (ร้อยละ)	2.96	3.87	4.40

ที่มา : ส่วนการเมืองและการเลือกตั้ง สำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (ข้อมูล ณ วันที่ 25 มกราคม 2553)

จากตาราง 2-10 เป็นที่น่าสังเกตว่าโรงรับจำนำเอกชนในเขต กทม. มีสัดส่วนรายได้จากดอกเบี้ยต่อทรัพย์สินจำนำต่ำกว่าโรงรับจำนำภาครัฐในเขต กทม. ซึ่งตามข้อเท็จจริงไม่น่าจะเป็นไปได้ เนื่องจากการรับจำนำของโรงรับจำนำเอกชนคิดอัตราดอกเบี้ยเต็มตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 คือ เงินต้นไม่เกิน 2,000 บาท คิดอัตราดอกเบี้ยอยู่ที่ร้อยละ 2 ต่อเดือน และเงินต้นส่วนที่เกิน 2,000 บาท คิดอัตราดอกเบี้ยอยู่ที่ 1.25 ต่อเดือน ในขณะที่สถานธนาณูบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่า คือ เงินต้นไม่เกิน 5,000 บาทคิดอัตราดอกเบี้ยที่

ร้อยละ 0.5 ต่อเดือน เงินต้นส่วนที่เกิน 5,000 บาท คิดอัตราดอกเบี้ยที่ร้อยละ 1.0 ต่อเดือน และเกินกว่า 30,000 บาท คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1.25 ดังนั้น การที่สัดส่วนรายได้จากดอกเบี้ยต่อทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำเอกชนที่ต่ำกว่าของภาครัฐ อาจเกิดจากการมีข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ หรือเกิดจากเทคนิคการตกแต่งบัญชีของโรงรับจำนำเอกชน เนื่องจาก โรงรับจำนำเอกชนเป็นธุรกิจที่จะต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ โดยคำนวณจากฐานภาษี ซึ่งได้แก่ รายรับตามฐานภาษี (ดอกเบี้ยค่าธรรมเนียม เงิน ทรัพย์สิน ค่าตอบแทน หรือ ประโยชน์ใดๆ อันมีมูลค่าที่ได้รับ หรือพึงได้รับการขายของที่จำนำหลุดเป็นสิทธิ) ในอัตราร้อยละ 2.5 และจะต้องเสียภาษีท้องถิ่นอีก ร้อยละ 10 ของจำนวนภาษีธุรกิจเฉพาะดังกล่าว

2.5.6 บทบาทของโรงรับจำนำเอกชน

โรงรับจำนำถือได้ว่าเป็นสถาบันการเงินที่ปล่อยสินเชื่อให้แก่ประชาชนที่สำคัญประเภทหนึ่ง ที่อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนโดยการนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกัน ปัจจุบันผู้ใช้บริการโรงรับจำนำนอกจากประชาชนผู้มีรายได้น้อยแล้ว ยังมีลูกค้าที่มีฐานะเป็นผู้ประกอบการหรือนักธุรกิจที่ประสบปัญหาการขาดสภาพคล่องกะทันหันได้หันมาพึ่งพาโรงรับจำนำมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งแตกต่างจากในอดีต ประชาชนที่เข้ามาใช้บริการโรงรับจำนำต้องระมัดระวังตัวในการใช้บริการ คิดว่าเป็นเรื่องน่าอายและเสียชื่อเสียง แต่ปัจจุบันทัศนคติหรือความคิดของประชาชนได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก การรับจำนำเป็นการกู้ยืมหรือการขอสินเชื่อประเภทหนึ่ง การมีทรัพย์สินค้ำประกันยังมีความดีกว่าบุคคลอื่นที่ไม่มีทรัพย์สินค้ำประกันด้วยซ้ำ ทำให้ภาพพจน์ของการใช้บริการโรงรับจำนำดีขึ้น มีผลให้เจ้าของโรงรับจำนำบางรายได้ปรับปรุงรูปแบบสำนักงานให้เปิดเผยใกล้เคียงกับสถาบันการเงินอื่นมากยิ่งขึ้น โดยหน้าร้านติดกระจกใสสามารถมองเห็นชัดเจน พร้อมทั้งมีการนำระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการมากยิ่งขึ้น ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า โรงรับจำนำของเอกชนมีบทบาทและมีส่วนสำคัญต่อสังคมและระบบเศรษฐกิจของประเทศ ช่วยให้ประชาชนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างราบรื่นมากยิ่งขึ้น ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนในการดำรงชีวิต และช่วยให้ภาคธุรกิจสามารถหมุนเวียนเงินได้คล่องตัวมากยิ่งขึ้น

2.5.7 ปัญหาอุปสรรค

(1) เนื่องจากจำนวนโรงรับจำนำเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครมีจำนวนมาก ทำให้คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำมีนโยบายไม่ให้เพิ่มจำนวนโรงรับจำนำเอกชนขึ้นอีก มีผลให้ราคาของการซื้อขายสิทธิใบอนุญาตในการประกอบกิจการโรงรับจำนำในเขตกรุงเทพมหานครมีมูลค่าสูงเป็น 10 ล้านบาท โดยมีลักษณะเช่นเดียวกับการดำเนินการรถแท็กซี่ในอดีต ทำให้ผู้ที่สนใจจะประกอบกิจการโรงรับจำนำต้องขยายออกไปในเขตปริมณฑล และต่างจังหวัด มากขึ้น

(2) ทรัพย์สินจำนำที่โรงรับจำนำเอกชนรับจำนำส่วนใหญ่เป็นทองคำ ซึ่งปัจจุบันราคาทองคำอยู่ในระดับสูง ทำให้ต้องมีเงินทุนจำนวนมากเพื่อใช้ในการหมุนเวียนกิจการ

(3) การดำเนินการกิจการโรงรับจำนำเอกชนต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ซึ่งข้อกำหนดบางอย่างไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ที่สำคัญ คือ การกำหนดเพดานการรับจำนำแต่ละรายมีจำนวนเงินไม่เกิน 100,000 บาท ตามมาตรา 4 ซึ่งมีจำนวนต่ำไป และถือเป็นอุปสรรคต่อการ รับจำนำ เนื่องจากไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนและความต้องการของลูกค้าที่เป็นนักธุรกิจ

(4) ในการตีความเพดานการรับจำนำที่กำหนดให้แต่ละรายมีจำนวนเงินไม่เกิน 100,000 บาท ในทางปฏิบัติ ผู้รับจำนำมีการตีความของคำว่า ราย หมายถึง ตัวจำนำแต่ละใบ ไม่ใช่หมายถึงตัวบุคคล ทำให้การตีความตามตัวหนังสือและการปฏิบัติแตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุป โรงรับจำนำทั้งของรัฐและเอกชนมีการกระจายตัวอยู่ทั้งใน กทม.และต่างจังหวัด โดยมีโรงรับจำนำเอกชนคิดเป็นร้อยละ 52 และโรงรับจำนำของรัฐ ร้อยละ 48 ในจำนวนนี้แยกเป็นสถานธนาบาลของอปท.ร้อยละ 38 ที่เหลือเป็นสถาน ธนาอุเคราะห์ และสถานธนาบาล กทม. ซึ่งการกำกับดูแลโรงรับจำนำทุกประเภทอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ที่มีกระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานกำกับดูแลผ่านคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำ โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำกับดูแลสถานธนาบาล อปท. กรมการปกครองกำกับดูแลโรงรับจำนำเอกชน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำกับดูแลสถานธนาอุเคราะห์ และกรุงเทพมหานครกำกับดูแลสถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ จากการศึกษาข้อมูล พบว่า ในปี 2552 มีจำนวนผู้ใช้บริการรวมทั้งสิ้น 11 ล้านราย และมีมูลค่าทรัพย์สิน 135,355 ล้านบาท สำหรับปัญหาอุปสรรคของกิจการโรงรับจำนำ พบว่า ปัจจุบันโรงรับจำนำไม่สามารถเปิดใน กทม. มีผลให้เอกชนไปเปิดขยายไปต่างจังหวัดเพิ่มขึ้น และพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานและการพัฒนาของธุรกิจโรงรับจำนำ

บทที่ 3

ระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ และการกำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำ

การดำเนินกิจการโรงรับจำนำทั้งของภาคเอกชน และภาครัฐ ประกอบด้วย สถานธนาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกรุงเทพมหานคร และสถานธนาภิบาลเคราะห มีกฎหมายที่ใช้ในการควบคุม กำกับ ดูแลร่วมกันหนึ่งฉบับ คือ พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505 ซึ่งโรงรับจำนำทั้งหมดจะต้องปฏิบัติตาม สำหรับกิจการโรงรับจำนำของภาครัฐที่มีหน่วยงานต้นสังกัดกำกับดูแลจะมีการออกกฎเกณฑ ระเบียบ และข้อบังคับเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505 จะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละหน่วยงาน

ในบทที่ 3 นี้เป็นการศึกษาระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ และการกำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำทั้งหมด โดยจะศึกษาถึงพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505 ซึ่งเป็นกฎหมายหลัก และศึกษาระเบียบ กฎเกณฑ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่กิจการโรงรับจำนำของภาครัฐจะต้องปฏิบัติตาม โดยแยกเป็นระเบียบ กฎเกณฑ และข้อบังคับของสถานธนาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานธนาภิบาลเคราะห และสถานธนาภิบาลของกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ในการศึกษาจะแยกเป็นหัวข้อย่อยได้แก่ การขออนุญาตและจัดตั้ง การรับจำนำ การตีราคาทรัพย์สินจำนำ การกำหนดดอกเบี้ยและการนำส่ง การไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำ การจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำ การจัดหาเงินทุน ระเบียบด้านบุคคล การจ้างพนักงาน การตรวจสอบ และปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 สรุปกฎหมายว่าด้วยโรงรับจำนำ

พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505 เป็นกฎหมายแม่บทว่าด้วยโรงรับจำนำ ซึ่งกิจการโรงรับจำนำทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นโรงรับจำนำเอกชน สถานธนาภิบาลกรุงเทพมหานคร สถานธนาภิบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานธนาภิบาลเคราะห จะต้องปฏิบัติตาม หากไม่ปฏิบัติตามถือว่าผิดกฎหมาย โดยเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2506 พระราชบัญญัตินี้ได้ผ่านการแก้ไขเพิ่มเติม 3 ครั้ง คือ

- พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2517
- พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2526
- พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2534

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505 โดยมีวัตถุประสงค์ให้ข้าราชการฝ่ายปกครอง และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโรงรับจำนำไปใช้ประโยชน์ โดยได้สรุปสาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยโรงรับจำนำ ประกาศกระทรวงมหาดไทย คำสั่งกรมการปกครอง หนังสือสั่งการที่สำคัญ และข้อเสนอแนะปัญหาแนวทางการตรวจโรงรับจำนำในเรื่องต่างๆ ซึ่งถือได้ว่าคู่มือเล่มนี้เป็นหนังสือที่มีประโยชน์ ผู้รับจำนำหรือผู้ดำเนินการโรงรับจำนำควรมีไว้เพื่อศึกษาและใช้เป็นหนังสืออ้างอิง เมื่อมีปัญหาในการปฏิบัติ โดยสามารถสรุปกฎหมายว่าด้วยโรงรับจำนำ ได้ดังนี้

3.1.1 บทนิยาม

ในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ได้กำหนดนิยามที่สำคัญ คือ

“โรงรับจำนำ” หมายความว่า สถานที่รับจำนำซึ่งประกอบการรับจำนำสิ่งของเป็นประกันหนี้เงินกู้เป็นปกติธุระ แต่ละรายมีจำนวนเงินไม่เกิน 100,000 บาท และหมายความรวมถึงการรับหรือซื้อสิ่งของโดยจ่ายเงินให้สำหรับสิ่งของนั้นเป็นปกติธุระ แต่ละรายมีจำนวนเงินไม่เกิน 100,000 บาท โดยมีข้อตกลงหรือเข้าใจกันโดยตรงหรือโดยปริยายว่าจะได้ไถ่คืนในภายหลังด้วย

“ผู้รับจำนำ” หมายความว่า ผู้รับใบอนุญาตตั้งโรงรับจำนำ

“ทรัพย์สินจำนำ” หมายความว่า สิ่งของที่รับจำนำ

“เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต” หมายความว่า เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกใบอนุญาตตั้งโรงรับจำนำ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง คือ อธิบดีกรมการปกครอง สำหรับในเขต กรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับในเขตต่างจังหวัด

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ปัจจุบัน คือ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทย โดยมีอำนาจตามมาตรา 43 คือ

- (1) รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้
- (2) มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต
- (3) มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานตรวจโรงรับจำนำ
- (4) ออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียม
- (5) กำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

3.1.2 การตั้งโรงรับจำนำ

(1) หลักเกณฑ์การขอตั้งโรงรับจำนำ

ในกฎหมายได้กำหนดไว้ในมาตรา 8 ว่าห้ามมิให้ผู้ใดตั้งโรงรับจำนำ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตตั้งโรงรับจำนำ คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำมีอำนาจในการพิจารณาคำขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำ เมื่อคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำพิจารณาเห็นสมควรแล้ว เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตมีหน้าที่ออกใบอนุญาตตั้งโรงรับจำนำให้แก่ผู้ขอ ซึ่งการขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำและการอนุญาตให้ตั้งโรงรับจำนำให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงฉบับที่ 1 (พ.ศ.2506) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505 โดยสรุปได้ดังนี้

- ผู้ที่ประสงค์จะขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำ ให้ยื่นแบบคำขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำตามแบบ จ.1 ต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตประกาศให้มายื่นคำขออนุญาตซึ่งต้องไม่น้อยกว่า 15 วัน

- คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำ อาจจะเห็นสมควรให้ผู้ยื่นคำขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำวางเงินประกันต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตก็ได้

- สถานที่ตั้งโรงรับจำนำที่ขออนุญาต ต้องมีระยะตามทางเดินถึงกันใกล้ที่สุด ห่างจากโรงรับจำนำที่ได้รับอนุญาตให้ตั้งอยู่ก่อนแล้วไม่น้อยกว่า 500 เมตร

- กรณีที่มีผู้ขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำหลายรายและไม่มีโรงรับจำนำที่ได้รับอนุญาตตั้งอยู่ก่อน ถ้าสถานที่เหล่านั้นมีระยะตามทางเดินถึงกันห่างกันน้อยกว่า 500 เมตร คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำจะพิจารณาเห็นควรให้ใช้วิธีจับสลากเพื่อให้เหลือผู้รับอนุญาตเพียงรายเดียว

- ในท้องที่ใดคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำเห็นว่าผู้ยื่นคำขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำเกินความจำเป็นของท้องที่ และถ้าไม่มีทางที่จะตกลงกันได้ให้คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำกำหนดจำนวนโรงรับจำนำในท้องที่นั้น โดยการประมูลระหว่างบุคคลที่ยื่นคำขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำ โดยให้ผู้ยื่นแบบคำขอว่าประมูลตั้งโรงรับจำนำตามแบบ จ.2

- การว่าประมูลตั้งโรงรับจำนำ ให้กำหนดระยะเวลาในคราวหนึ่ง 5 ปี คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำจะให้กระทำโดยวิธีลับหรือเปิดเผยก็ได้

- ในท้องที่ใดที่คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำกำหนดจำนวนโรงรับจำนำไว้มากกว่า 1 โรง ให้ว่าประมูลคราวละ 1 โรง และให้ผู้ว่าประมูลในจำนวนเงินสูงสุดเป็นผู้มีสิทธิได้รับอนุญาตให้ตั้งโรงรับจำนำที่ว่าประมูลนั้น

(2) คุณสมบัติของผู้ขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำ

กฎหมายได้กำหนดคุณสมบัติผู้ขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำในมาตรา 9 พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 มีดังต่อไปนี้

- (1) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปี
- (2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- (3) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- (5) ไม่เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท
- (6) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตตั้งโรงรับจำนำ
- (7) ไม่มีพฤติการณ์อันจะก่อความทำลายการเศรษฐกิจหรือความมั่นคงของประเทศ

(3) การออกใบอนุญาต

เมื่อคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำได้พิจารณาเห็นสมควรให้ผู้ขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำ จะโดยการว่าประมูลหรือไม่ก็ตาม ให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต ออกใบอนุญาตตั้งโรงรับจำนำให้แก่ผู้นั้น เป็นไปตามมาตรา 10 วรรคหนึ่ง ซึ่งใบอนุญาตตั้งโรงรับจำนำเป็นไปตามแบบ จ.3

(4) การอุทธรณ์คำสั่งไม่อนุญาต

ในกรณีคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำไม่อนุญาตให้ผู้ขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำตั้งโรงรับจำนำ ผู้ขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีโดยยื่นอุทธรณ์ต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตภายในสามสิบวัน นับแต่วันได้รับแจ้งการไม่อนุญาต คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด เป็นไปตามมาตรา 10 วรรคสอง

(5) อายุของใบอนุญาตและการต่อใบอนุญาต

ใบอนุญาตตั้งโรงรับจำนำให้ใช้ได้ถึงวันที่ 31 ธันวาคม ของปีที่ออกใบอนุญาต เป็นไปตามมาตรา 11 และผู้รับจำนำจะต้องยื่นต่อใบอนุญาตเป็นประจำทุกปี

(6) อัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตั้งโรงรับจำนำ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจตามกฎหมายในการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาต โดยออกเป็นกฎกระทรวงฉบับ 3 พ.ศ. 2506 ออกตามความพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ซึ่งในปัจจุบันมีอัตราดังนี้

ค่าธรรมเนียม	พระราชบัญญัติ	กฎกระทรวง
(1) ใบอนุญาตตั้งโรงรับจำนำ ของเอกชน (ก) ในกรุงเทพมหานคร (ข) ในจังหวัดอื่นนอกจาก กรุงเทพมหานคร	ไม่เกินฉบับละ 20,000 บาท ไม่เกินฉบับละ 10,000 บาท	ฉบับละ 20,000 บาท ฉบับละ 10,000 บาท
(2) ใบอนุญาตตั้งโรงรับจำนำ ของเทศบาลหรือของ ทางราชการ (ก) ในกรุงเทพมหานคร (ข) ในจังหวัดอื่นนอกจาก กรุงเทพมหานคร	ไม่เกินฉบับละ 20,000 บาท ไม่เกินฉบับละ 10,000 บาท	ฉบับละ 2,000 บาท ฉบับละ 1,000 บาท
(3) ใบแทนใบอนุญาต	ไม่เกินฉบับละ 50 บาท	ฉบับละ 50 บาท

3.1.3 หลักเกณฑ์ในการดำเนินการรับจำนำ

(1) การกำหนดเพดานการรับจำนำและอัตราดอกเบี้ย

ในกฎหมายได้กำหนดเพดานการรับจำนำแต่ละรายมีจำนวนเงินไม่เกิน 100,000 บาท ตามมาตรา 4 และห้ามมิให้ผู้ได้รับจำนำเรียกหรือรับดอกเบี้ยเกินอัตรา ตามมาตรา 17 ดังต่อไปนี้

(1) เงินต้นไม่เกิน 2,000 บาท ร้อยละ 2 ต่อเดือน

(2) เงินต้นส่วนที่เกิน 2,000 บาท ร้อยละ 1.25 ต่อเดือน

การคิดดอกเบี้ยสำหรับกรณีที่ไม่ครบเดือน ถ้าไม่เกินสิบห้าวัน ให้คิดเป็นครึ่งเดือน ถ้าเกินสิบห้าวัน ให้คิดเป็นหนึ่งเดือน เศษของหนึ่งสัปดาห์ให้ปัดทิ้ง

(2) หน้าที่ของผู้รับจำนำ

(2.1) ผู้รับจำนำต้องจัดให้มีป้ายคำว่า “โรงรับจำนำ” ตามลักษณะที่เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตกำหนดแสดงไว้ในที่เปิดเผยหน้าโรงรับจำนำ ตามมาตรา 12 วรรคหนึ่ง

ในกรณีเทศบาลหรือทางราชการตั้งโรงรับจำนำ เทศบาลหรือทางราชการอาจใช้คำอื่นแทนคำว่า “โรงรับจำนำ” ก็ได้ แต่ต้องเป็นคำที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำให้ใช้ได้ ตามมาตรา 12 วรรคสอง

(2.2) ผู้รับจำนำต้องจัดให้มีที่เก็บทรัพย์สินจำนำอันมีค่าไว้โดยปลอดภัยในโรงรับจำนำตามที่คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำกำหนด ตามมาตรา 13

(2.3) ห้ามมิให้ผู้รับจำนำย้ายสถานที่ตั้งโรงรับจำนำเว้นแต่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำ การขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ตามมาตรา 14

(2.4) ในกรณีผู้รับจำนำเป็นนิติบุคคล เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงกรรมการหรือผู้จัดการ ผู้รับจำนำต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง ตามมาตรา 15

(2.5) ผู้รับจำนำต้องจัดให้มีป้ายอัตราดอกเบี้ยเป็นภาษาไทยตามลักษณะที่เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตกำหนด แสดงไว้ในที่เปิดเผยภายในโรงรับจำนำ ตามมาตรา 16

(2.6) ในการรับจำนำ ให้ผู้รับจำนำจัดแจ้งรายการเกี่ยวกับบัตรประชาชนของผู้จำนำไว้ให้ชัดเจนในต้นขั้วของตัวรับจำนำด้วย ตามมาตรา 18

(2.7) ห้ามมิให้ผู้รับจำนำกระทำการ ดังต่อไปนี้ ตามมาตรา 18

(1) รับจำนำหรือให้ไถ่ทรัพย์สินจำนำในระหว่างเวลาตั้งแต่ 18 นาฬิกา ถึง 8 นาฬิกา

(2) รับจำนำสิ่งของจากภิกษุสามเณรหรือเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปี

(3) รับจำนำสิ่งของที่ได้เห็นได้ว่าเป็นของที่ใช้ในราชการหรือสิ่งของที่ได้รับแจ้งตามมาตรา 21

(4) นำทรัพย์สินจำนำออกนอกโรงรับจำนำ เว้นแต่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต หรือเพื่อให้พนักงานตรายอันร้ายแรงที่ผู้รับจำนำจะป้องกันด้วยวิธีอื่นไม่ได้

(5) ประกอบธุรกิจซึ่งไม่เกี่ยวกับการรับจำนำหรือการขายทรัพย์สินจำนำที่หลุดเป็นสิทธิแล้วในบริเวณโรงรับจำนำ

(2.8) เมื่อมีการรับจำนำ ให้ผู้รับจำนำออกตัวรับจำนำให้แก่ผู้จำนำ และติดเลขหมายที่ทรัพย์สินจำนำให้ตรงกับเลขหมายตัวรับจำนำ ตามมาตรา 20 ทั้งนี้ตัวรับจำนำให้ทำตามแบบ จ.4 ที่กำหนดในกฎกระทรวง และการออกตัวรับจำนำให้ทำตามวิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

(2.9) เมื่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกประกาศดำเนินรูปพรรณของหาย ได้แจ้งเรื่องของหายต่อผู้รับจำนำ ผู้รับจำนำมีหน้าที่ตรวจทรัพย์สินจำนำหรือสิ่งของที่จะ

รับจำนำ ถ้าปรากฏว่ามีตำหนิรูปพรรณตรงหรือคล้ายกับตำหนิรูปพรรณของหาย ให้ผู้รับจำนำส่งมอบต่อเจ้าพนักงานผู้ซึ่งแจ้งเรื่องของหายนั้นโดยไม่ชักช้า ในกรณีที่มีการรับจำนำไว้แล้วให้ส่งสำเนาตัวรับจำนำไปด้วย ตามมาตรา 21

(2.10) ภายใต้บังคับมาตรา 23 ผู้รับจำนำต้องให้ไถทรัพย์สินจำนำเมื่อมีผู้จำนำนำตัวรับจำนำมาขอไถ ให้ผู้รับจำนำจัดแจ้งรายการตามมาตรา 18 ทวิ และเมื่อให้ไถแล้ว ให้นำตัวรับจำนำติดไว้ที่ต้นขั้วตัวรับจำนำและบันทึกวันเดือนปีที่ไถไว้ในต้นขั้วตัวรับจำนำนั้น และจัดให้ผู้ไถทรัพย์สินลงลายมือชื่อในต้นขั้วตัวรับจำนำด้วย ตามมาตรา 22

(2.11) ผู้รับจำนำต้องไม่ยอมให้ไถทรัพย์สินจำนำเมื่อมีกรณี ดังต่อไปนี้ ตามมาตรา 23

(1) ผู้รับจำนำได้รับแจ้งจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจว่า ทรัพย์สินจำนำหรือตัวรับจำนำเป็นของได้มาโดยการกระทำความผิด หรือ

(2) ผู้รับจำนำมีเหตุควรสงสัยว่าทรัพย์สินจำนำหรือตัวรับจำนำเป็นของได้มาโดยการกระทำความผิด เมื่อผู้รับจำนำไม่ยอมให้ไถทรัพย์สินจำนำ ผู้รับจำนำต้องแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจท้องที่ทันที และต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตโดยไม่ชักช้า

(2.12) ผู้รับจำนำต้องคืนทรัพย์สินจำนำให้แก่เจ้าของโดยจะเรียกให้เจ้าของชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำทรัพย์สินนั้นมิได้ ในกรณีต่อไปนี้ ตามมาตรา 24

(1) ได้รับจำนำสิ่งของที่เห็นได้ว่าเป็นของที่ใช้ในราชการ

(2) ได้รับจำนำทรัพย์สินหรือสิ่งของที่รับแจ้งตามมาตรา 21

(3) ได้รับจำนำทรัพย์สินไว้โดยรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าทรัพย์สินจำนำนั้นได้มาโดยการกระทำความผิด

(4) ได้รับจำนำทรัพย์สินไว้โดยมิได้จัดแจ้งรายการตามมาตรา 18 ทวิ

ความในวรรคหนึ่งไม่ตัดสิทธิของผู้รับจำนำที่จะเรียกชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำเอาจากผู้จำนำ

(2.13) ให้ผู้รับจำนำทำบัญชีทรัพย์สินจำนำที่ผู้จำนำขาดส่งดอกเบี้ยเป็นเวลากว่าสี่เดือนยื่นต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต และปิดประกาศบัญชีนั้นไว้ ณ ที่เปิดเผย ที่โรงรับจำนำนั้นตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ตามมาตรา 25

(2.14) เมื่อทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิแล้ว ให้ผู้รับจำนำบันทึกวันเดือนปีที่หลุดเป็นสิทธิไว้ในต้นขั้วตัวรับจำนำ และถ้าผู้รับจำนำได้จำหน่ายหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินจำนำที่หลุดเป็นสิทธิแล้ว ก็ให้บันทึกวันเดือนปีที่ได้จำหน่ายหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินจำนำนั้นไว้ในต้นขั้วตัวรับจำนำด้วย ตามมาตรา 26

(2.15) ให้ผู้รับจำนำทำบัญชีซึ่งยื่นต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ภายในระยะเวลาไม่เกินสิบห้าวันนับแต่วันสิ้นเดือนปฏิทิน ตามมาตรา 27

(2.16) เจ้าพนักงานตรวจโรงรับจำนำซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง มีอำนาจเข้าไปในโรงรับจำนำเพื่อตรวจทรัพย์สินจำนำและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับจำนำ และผู้รับจำนำต้องให้ความสะดวกตามสมควร ตามมาตรา 28

เจ้าพนักงานตรวจโรงรับจำนำต้องมีบัตรประจำตัวตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง และต้องแสดงบัตรประจำตัวเมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องร้องขอ

(2.17) ผู้รับจำนำจะรับจำนำในระหว่างเวลาพักใช้ใบอนุญาตตั้งโรงรับจำนำ หรือภายหลังเวลาที่ได้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตตั้งโรงรับจำนำไม่ได้ แต่ผู้นั้นยังคงมีหน้าที่ต่อผู้จำนำและต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติและกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ โดยให้ถือว่าผู้นั้นยังเป็นผู้รับจำนำตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้เท่าที่เกี่ยวกับการรับจำนำที่ได้กระทำไว้ก่อนแล้ว ตามมาตรา 31

(3) ข้อห้ามในการรับจำนำ

ห้ามมิให้ผู้รับจำนำกระทำการ ดังต่อไปนี้ ตามมาตรา 18

(1) รับจำนำหรือให้ไถทรัพย์สินจำนำในระหว่างเวลาตั้งแต่ 18 นาฬิกา ถึง 8 นาฬิกา

(2) รับจำนำสิ่งของจากภิกษุสามเณรหรือเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปี

- (3) รับจำนำสิ่งของที่เห็นได้ว่าเป็นของที่ใช้ในราชการหรือสิ่งของที่ได้รับแจ้งตามมาตรา 21
- (4) นำทรัพย์สินจำนำออกนอกโรงรับจำนำ เว้นแต่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต หรือเพื่อให้พยานหลักฐานอันร้ายแรงที่ผู้รับจำนำจะป้องกันด้วยวิธีอื่นไม่ได้
- (5) ประกอบธุรกิจซึ่งไม่เกี่ยวกับการรับจำนำหรือการขายทรัพย์สินจำนำที่หลุดเป็นสิทธิแล้วในบริเวณโรงรับจำนำ

3.1.4 การควบคุม ตรวจสอบ และกำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำ

(1) การควบคุมโรงรับจำนำ

กฎหมายกำหนดให้มีคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำ ประกอบด้วยปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมตำรวจ อธิบดีกรมอัยการ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ เป็นกรรมการ และหัวหน้ากองทะเบียนกรมตำรวจ เป็นกรรมการและเลขานุการ ตามมาตรา 5

คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้ ตามมาตรา 6

- (1) กำหนดท้องที่ที่จะอนุญาตให้ตั้งโรงรับจำนำ
- (2) กำหนดจำนวนโรงรับจำนำในท้องที่ที่เห็นสมควร
- (3) พิจารณาคำขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำหรือคำขอย้ายสถานที่ตั้งโรงรับจำนำ
- (4) ดำเนินการอย่างอื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

การกำหนดตาม (1) และ (2) ให้ประกาศ ณ ศาลากลางจังหวัดท้องที่

(2) การตรวจโรงรับจำนำ

ในกฎหมายให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้แต่งตั้งเจ้าพนักงานตรวจโรงรับจำนำ โดยมีอำนาจเข้าไปในโรงรับจำนำเพื่อตรวจทรัพย์สินจำนำและเอกสารที่เกี่ยวกับการรับจำนำ และผู้รับจำนำต้องให้ความสะดวกตามสมควร ตามมาตรา 28 ทั้งนี้ เจ้าพนักงานตรวจโรงรับจำนำต้องมีบัตรประจำตัวตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง และต้องแสดงบัตรประจำตัวเมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องร้องขอ

(2.1) เจ้าพนักงานตรวจโรงรับจำนำ มีดังนี้

- ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ข้าราชการพลเรือนสามัญ สังกัดกรมการปกครองตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป
- ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปลัดจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และปลัดอำเภอแห่งท้องที่

(2.2) หน้าที่ของเจ้าพนักงานตรวจโรงรับจำนำ

เจ้าพนักงานตรวจโรงรับจำนำ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นผู้ทำหน้าที่ตรวจโรงรับจำนำมีหน้าที่ ดังนี้

- (1) ตรวจตราโรงรับจำนำที่ได้รับอนุญาต ให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยโรงรับจำนำ ถ้าหากปรากฏความผิดก็ให้จัดการไปตามกฎหมายและอำนาจหน้าที่

(2) ตรวจทรัพย์สินสิ่งของที่จำนำและทรัพย์สินหลุดตกเป็นกรรมสิทธิ์ของโรงรับจำนำว่าตรงกับรูปพรรณของหายที่มีผู้มาร้องทุกข์ไว้หรือไม่

(3) เจ้าพนักงานตรวจโรงรับจำนำพบสิ่งของที่โรงรับจำนำรับจำนำไว้นั้นตรงกับตำหนิรูปพรรณของหาย หรือมีกรณีอย่างอื่นอันควรสงสัยว่าเป็นของหาย ให้มีอำนาจยึดหรืออายัดประกอบการพิจารณาความบกพร่องของโรงรับจำนำ

(4) การตรวจพบข้อบกพร่องของผู้รับจำนำ เช่น พิมพ์มือผู้จำนำไว้เลอะเลือนไม่ชัดเจนก็ดี หรือจดตำหนิรูปพรรณไม่เรียบร้อยก็ดี ให้รายงานแสดงข้อบกพร่องให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตพิจารณาสั่งการไปตามระเบียบ

(5) ตรวจสอบการปฏิบัติงานของโรงรับจำนำ ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505 และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

(2.3) การตรวจโรงรับจำนำ

การตรวจโรงรับจำนำเมื่อกล่าวโดยย่อ แบ่งการตรวจเป็น 3 ประเภท คือ

(1) ตรวจของที่ยังไม่หลุดเป็นสิทธิ์ คือ ตรวจว่าสิ่งของที่โรงรับจำนำรับจำนำไว้นั้นตรงกับตัวจำนำที่ทำไว้หรือไม่ และตรงกับรูปพรรณของแจ้งหายที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองทะเบียนประวัติอาชญากรรม) ส่งมาให้ทราบหรือไม่

(2) ตรวจทรัพย์สินของตามบัญชีทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิ์ที่ทางโรงรับจำนำยื่นต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505 มาตรา 25 ว่าของที่หลุดเป็นสิทธิ์ตามบัญชีที่เสนอไปนั้นตรงกับรูปพรรณแจ้งหายหรือไม่ และได้ลงไว้ในตัวจำนำถูกต้องหรือไม่เพื่อป้องกันมิให้โรงรับจำนำหลีกเลี่ยงในการยื่นบัญชีทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิ์ได้

(3) ตรวจทั่วไป คือ ตรวจว่าโรงรับจำนำจะปฏิบัติหน้าที่ของตนครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ เมื่อเจ้าพนักงานตรวจพบว่าโรงรับจำนำใดกระทำความผิดหรือบกพร่องประการใดให้รายงานความผิดหรือข้อบกพร่องของโรงรับจำนำที่ได้ตรวจพบให้เจ้าหน้าที่ผู้ออกใบอนุญาตทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

(3) การกำกับดูแล

ในกฎหมายให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้แต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต ซึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร คือ อธิบดีกรมการปกครอง และในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด โดยมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505

(3.1) อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต

(3.1.1) ออกใบอนุญาตตั้งโรงรับจำนำ เมื่อคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำได้พิจารณาเห็นสมควรให้ตั้งโรงรับจำนำแล้ว ตามมาตรา 10

(3.1.2) มีอำนาจสั่งให้ผู้รับจำนำหรือกรรมการ ผู้จัดการ และพนักงานของผู้รับจำนำซึ่งเป็นนิติบุคคลมาให้ถ้อยคำหรือแสดงสมุดบัญชีเอกสาร และสิ่งอื่นอันเกี่ยวกับกิจการโรงรับจำนำ ตามมาตรา 38

(3.1.3) รับคำอุทธรณ์ในกรณีคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำไม่อนุญาตให้ผู้ขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำตั้งโรงรับจำนำ ผู้ขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งการไม่อนุญาต คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด ตามมาตรา 10

(3.1.4) กำหนดลักษณะป้ายคำว่า “โรงรับจำนำ” และให้ผู้รับจำนำแสดงไว้ในที่เปิดเผยหน้าโรงรับจำนำ ตามมาตรา 12

ในกรณีเทศบาลหรือทางราชการตั้งโรงรับจำนำ เทศบาลหรือทางราชการอาจใช้คำอื่นแทนคำว่า “โรงรับจำนำ” ก็ได้ แต่ต้องเป็นคำที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำให้ใช้ได้

(3.1.5) กำหนดลักษณะป้ายอัตราดอกเบี้ยเป็นภาษาไทย และให้ผู้รับจำนำแสดงไว้ในที่เปิดเผยภายในโรงรับจำนำ ตามมาตรา 16

(3.1.6) รับแจ้งการเปลี่ยนแปลงกรรมการหรือผู้จัดการ ในกรณีผู้รับจำนำเป็นนิติบุคคลภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง ตามมาตรา 15

(3.2) การจัดทำบัญชี

กฎหมายได้กำหนดให้ผู้รับจํานำจัดทำบัญชี 2 ประเภท ดังนี้

(3.2.1) บัญชีงบเดือนยื่นต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (ตามแบบ จ.7) ทั้งนี้ภายในระยะเวลาไม่เกินสิบห้าวันนับแต่วันสิ้นเดือนปฏิทิน ตามมาตรา 27

(3.2.2) บัญชีทรัพย์สินจํานำที่ผู้จํานำขาดส่งดอกเบี้ยเป็นเวลากว่าสี่เดือนยื่นต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต และปิดประกาศบัญชีนั้นไว้ ณ ที่เปิดเผย ที่โรงรับจํานำนั้นตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ตามมาตรา 25

3.1.5 การเลิกกิจการโรงรับจํานำ

ผู้รับจํานำผู้ใดประสงค์จะเลิกกิจการรับจํานำก็ให้กระทำได้ แต่จะต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตทราบก่อนเลิกกิจการโรงรับจํานำไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ตามมาตรา 32

ผู้ซึ่งเลิกกิจการรับจํานำจะรับจํานำภายหลังที่เลิกกิจการรับจํานำแล้วไม่ได้ แต่ผู้นั้นยังคงมีหน้าที่ต่อผู้จํานำและต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้และกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ โดยให้ถือว่าผู้นั้นยังเป็นผู้รับจํานำตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้เท่าที่เกี่ยวกับการรับจํานำที่ได้กระทำไว้ก่อนแล้ว

ผู้รับจํานำผู้ใดต้องเลิกกิจการรับจํานำเพราะใบอนุญาตตั้งโรงรับจํานำสิ้นอายุและไม่ได้รับใบอนุญาตให้ตั้งโรงรับจํานำใหม่ ผู้นั้นยังคงมีหน้าที่ต่อผู้จํานำและต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้และกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ โดยให้ถือว่าผู้นั้นยังเป็นผู้รับจํานำตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้เท่าที่เกี่ยวกับการรับจํานำที่ได้กระทำไว้ก่อนแล้ว ตามมาตรา 33

ในกรณีตามมาตรา 32 และมาตรา 33 เมื่อคณะกรรมการควบคุมโรงรับจํานำเห็นสมควรจะมีคำสั่งให้ควบคุมโรงรับจํานำนั้นๆ ก็ได้ ตามมาตรา 34

3.1.6 แนวทางการปฏิบัติกรณีผู้รับจํานำตาย

ในกรณีผู้รับจํานำตาย ทายาทของผู้รับจํานำที่ตายอาจยื่นคำขอเข้าเป็นผู้รับจํานำแทนผู้รับจํานำที่ตาย ถ้าคณะกรรมการควบคุมโรงรับจํานำเห็นว่าทายาทผู้นั้นเป็นผู้สมควรและมีคุณสมบัติตามมาตรา 9 คณะกรรมการควบคุมโรงรับจํานำจะออกหนังสืออนุญาตให้ทายาทผู้นั้นเป็นผู้รับจํานำแทนผู้รับจํานำที่ตายก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ถือว่าทายาทผู้นั้นเป็นผู้รับจํานำตามใบอนุญาตตั้งโรงรับจํานำที่ได้ออกให้แก่ผู้ตายนั้น ตามมาตรา 35

ในกรณีไม่มีผู้ขอเป็นผู้รับจํานำแทนผู้รับจํานำที่ตายจนล่วงเลยกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้รับจํานำตาย หรือมีผู้ขอเป็นผู้รับจํานำแทน แต่ไม่ได้รับอนุญาต หรือมีทายาทอื่นคัดค้านและไม่อาจตกลงกันได้ ให้เลิกกิจการโรงรับจํานำ และให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเข้าควบคุมโรงรับจํานำตามมาตรา 36

3.1.7 การเข้าควบคุมโรงรับจํานำ

เมื่อได้มีคำสั่งคณะกรรมการควบคุมโรงรับจํานำให้ควบคุมโรงรับจํานำใด ให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตแจ้งคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับจํานำแห่งโรงรับจํานำนั้นทราบและเข้าควบคุมโรงรับจํานำนั้นทันที การควบคุมจะกระทำโดยเข้าดำเนินกิจการโรงรับจํานำนั้นเสียเองแทนผู้รับจํานำ หรือจะเข้าตรวจตราดูแลให้ผู้รับจํานำดำเนินกิจการโรงรับจํานำให้ถูกต้องเรียบร้อยก็ได้ ตามมาตรา 37

การควบคุมโรงรับจํานำจะกระทำโดยกำหนดระยะเวลาควบคุมหรือไม่ก็ได้ และเมื่อได้เข้าควบคุมแล้ว จะเลิกการควบคุมเมื่อใดก็ได้ ทั้งนี้ตามที่คณะกรรมการควบคุมโรงรับจํานำจะเห็นสมควร

เมื่อได้มีคำสั่งคณะกรรมการควบคุมโรงรับจํานำให้เลิกควบคุมโรงรับจํานำ ให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตแจ้งคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับจํานำทราบและเลิกการควบคุมตามคำสั่งนั้น

3.1.8 บทกำหนดโทษ

โทษตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 มี 3 ระดับ ดังนี้

(1) โทษปรับตั้งแต่ 2,000 บาท ถึง 20,000 บาท หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 39 ในกรณีดังนี้

- (1.1) ตั้งโรงรับจำนำโดยไม่ได้รับใบอนุญาต (มาตรา 8 วรรคหนึ่ง)
- (1.2) รับจำนำในระหว่างเวลาพักใช้ใบอนุญาต (มาตรา 31)
- (1.3) รับจำนำภายหลังเวลาที่ได้ถูกเพิกถอนใบอนุญาต (มาตรา 31)
- (1.4) ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายต่อผู้จำนำเกี่ยวกับการรับจำนำที่ได้กระทำไว้ก่อนแล้วในระหว่างเวลาพักใช้ใบอนุญาตหรือภายหลังเวลาที่ได้ถูกเพิกถอนใบอนุญาต (มาตรา 34)

(2) โทษปรับตั้งแต่ 1,000 บาท ถึง 20,000 บาท หรือจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 40 ในกรณีที่ผู้รับจำนำเรียกหรือหรือฮักดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดตามมาตรา 17

(3) โทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท ตามมาตรา 41 ในกรณีดังนี้

- (3.1) ไม่จัดให้มีป้ายคำว่า โรงรับจำนำ ตามลักษณะที่เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตกำหนดแสดงไว้ในที่เปิดเผยหน้าโรงรับจำนำ (มาตรา 12)
- (3.2) ไม่จัดให้มีที่เก็บทรัพย์สินจำนำอันมีค่าไว้โดยปลอดภัยในโรงรับจำนำตามที่คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำกำหนด (มาตรา 13)
- (3.3) ย้ายสถานที่ตั้งโรงรับจำนำโดยไม่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำ (มาตรา 14)
- (3.4) ไม่แจ้งการเปลี่ยนแปลงกรรมการหรือผู้จัดการให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง (มาตรา 15)
- (3.5) ไม่จัดให้มีป้ายอัตราดอกเบี้ยเป็นภาษาไทย ตามลักษณะที่เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตกำหนด แสดงไว้ในที่เปิดเผยภายในโรงรับจำนำ (มาตรา 16)
- (3.6) รับจำนำหรือให้ไถ่ทรัพย์สินจำนำในระหว่างเวลาตั้งแต่ 18 นาฬิกา ถึง 8 นาฬิกา (มาตรา 18)
- (3.7) รับจำนำสิ่งของจากภิกษุสามเณร (มาตรา 18)
- (3.8) รับจำนำสิ่งของจากเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปี (มาตรา 18)
- (3.9) รับจำนำสิ่งของที่ไม่เห็นได้ว่าเป็นของที่ใช้ในราชการหรือสิ่งของที่ได้รับแจ้งตามมาตรา 21 (มาตรา 18)
- (3.10) นำทรัพย์สินจำนำออกนอกโรงรับจำนำ เว้นแต่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติหรือโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต หรือ เพื่อให้พ้นภัยอันตรายอันร้ายแรงที่ผู้รับจำนำจะป้องกันด้วยวิธีอื่นไม่ได้ (มาตรา 18)
- (3.11) ประกอบธุรกิจซึ่งไม่เกี่ยวกับการรับจำนำหรือไม่เกี่ยวกับการขายทรัพย์สินจำนำที่หลุดเป็นสิทธิแล้วในบริเวณโรงรับจำนำ (มาตรา 18)
- (3.12) ไม่แจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเมื่อมีเหตุควรสงสัยว่าสิ่งของที่มีผู้มาจำนำเป็นสิ่งของที่มีผู้ได้มาโดยการกระทำความผิด (มาตรา 18)
- (3.13) ไม่ออกตั๋วรับจำนำให้แก่ผู้จำนำ (มาตรา 20 วรรคหนึ่ง)
- (3.14) ไม่ติดเลขหมายที่ทรัพย์สินจำนำให้ตรงกับเลขหมายตั๋วรับจำนำ (มาตรา 20 วรรคหนึ่ง)
- (3.15) ไม่ส่งมอบทรัพย์สินที่มีตำหนิรูปพรรณตรงหรือคล้อยกับตำหนิรูปพรรณของหายต่อเจ้าพนักงานผู้ซึ่งแจ้งเรื่องของหาย (มาตรา 21)

- (3.16) ไม่ยอมให้ผู้จํานำไถทรัพย์สินจํานำ เมื่อผู้จํานำนำตัวรับจํานำมาขอไถ (มาตรา 22)
- (3.17) ไม่จดแจ้งรายการตามมาตรา 18 ทวิ เมื่อมีผู้จํานำนำตัวรับจํานำมาขอไถ (มาตรา 22)
- (3.18) ไม่นำตัวรับจํานำติดไว้ที่ต้นขั้วตัวรับจํานำ เมื่อไถทรัพย์สินจํานำแล้ว (มาตรา 22)
- (3.19) ไม่บันทึกวันเดือนปีที่ไถไว้ในต้นขั้วตัวรับจํานำ เมื่อให้ไถทรัพย์สินจํานำแล้ว (มาตรา 22)
- (3.20) ไม่ให้ผู้ไถทรัพย์สินลงลายมือชื่อในต้นขั้วตัวรับจํานำ เมื่อให้ไถทรัพย์สินจํานำแล้ว (มาตรา 22)
- (3.21) ยอมให้ไถทรัพย์สินจํานำเมื่อได้รับแจ้งจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจว่าทรัพย์สินจํานำเป็นของได้มาโดยการกระทำความผิด (มาตรา 23)
- (3.22) ยอมให้ไถทรัพย์สินจํานำเมื่อได้รับแจ้งจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจว่าตัวรับจํานำเป็นของได้มาโดยการกระทำความผิด (มาตรา 23)
- (3.23) ยอมให้ไถทรัพย์สินจํานำเมื่อมีเหตุควรสงสัยว่าทรัพย์สินจํานำเป็นของได้มาโดยการกระทำความผิด (มาตรา 23)
- (3.24) ยอมให้ไถทรัพย์สินจํานำเมื่อมีเหตุควรสงสัยว่าตัวรับจํานำเป็นของได้มาโดยการกระทำความผิด (มาตรา 23)
- (3.25) ไม่แจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจท้องที่หรือไม่แจ้งโดยทันทีเมื่อไม่ยอมให้ไถทรัพย์สินจํานำที่ได้รับแจ้งจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจว่าทรัพย์สินจํานำหรือตัวรับจํานำเป็นของได้มาโดยการกระทำความผิด (มาตรา 23)
- (3.26) ไม่แจ้งต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตหรือแจ้งโดยชักช้า เมื่อไม่ยอมให้ไถทรัพย์สินจํานำที่ได้รับแจ้งจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจว่าทรัพย์สินจํานำหรือตัวรับจํานำเป็นของได้มาโดยการกระทำความผิด (มาตรา 26)
- (3.27) ไม่บันทึกวันเดือนปีที่หลุดเป็นสิทธิไว้ในต้นขั้วตัวรับจํานำ เมื่อทรัพย์สินจํานำหลุดเป็นสิทธิแล้ว (มาตรา 26)
- (3.28) ไม่บันทึกวันเดือนปีที่ได้จำหน่ายหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินจํานำ สภาพทรัพย์สินจํานำที่หลุดเป็นสิทธิแล้วไว้ในต้นขั้วตัวรับจํานำด้วย (มาตรา 26)
- (3.29) ไม่ทำบัญชีบเดื่อนยื่นต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงภายในระยะเวลาสิบห้าวันนับแต่วันสิ้นเดือนปฏิทิน (มาตรา 27)
- (3.30) นำตัวรับจํานำซึ่งมีใช้ตัวรับจํานำที่พิมพ์บนกระดาษต่อเนื่องเพื่อใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ไม่มีลายมือชื่อและตราประจำตำแหน่งของเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตบนปกออกใช้ (กฎกระทรวง ฉบับที่ 6)
- (3.31) นำตัวรับจํานำที่พิมพ์บนกระดาษต่อเนื่องเพื่อใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ไม่มีลายมือชื่อและตราประจำตำแหน่งของเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตบนชุดที่หนึ่งและชุดที่หนึ่งร้อยออกใช้ (กฎกระทรวง ฉบับที่ 6)
- (3.32) นำตัวจํานำที่ไม่มีหมายเลขลำดับเล่มที่และเลขที่ออกใช้ (กฎกระทรวง ฉบับที่ 6)
- (3.33) ไม่กรอกรายการทรัพย์สินจํานำใส่ต้นขั้วและปลายขั้วตัวรับจํานำโดยละเอียด (กฎกระทรวง ฉบับที่ 4)
- (3.34) ไม่ให้ผู้จํานำลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายหัวแม่มือในต้นขั้วและปลายขั้วตัวรับจํานำ (กฎกระทรวง ฉบับที่ 4)
- (3.35) พิมพ์ลายนิ้วมือผู้จํานำไม่เห็นได้โดยชัดเจนหรือไม่อาจตรวจสอบได้ (กฎกระทรวง ฉบับที่ 4)
- (3.36) ไม่มอบปลายขั้วตัวรับจํานำ (กฎกระทรวง ฉบับที่ 2)

ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติว่า การกระทำใดของผู้รับจําเป็นความผิดถ้ากรรมการผู้จัดการ หรือพนักงานของผู้รับจําเป็นผู้กระทำหรือร่วมกระทำด้วย ผู้นั้นต้องระวางโทษเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้สำหรับผู้รับจํา (มาตรา 42)

3.1.9 นโยบายในการพัฒนาการให้บริการของโรงรับจํา

กระทรวงมหาดไทยมีนโยบายที่จะพัฒนาการให้บริการของโรงรับจํา เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การให้บริการประชาชน จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์การให้บริการของโรงรับจํา ดังนี้

- สุจริต ปฏิบัติตามกฎหมาย ถูกต้อง เป็นธรรม โปร่งใส
- สดใส ปรับปรุงสำนักงาน ภูมิทัศน์ในสวยงาม สะดวก สะอาด สดชื่น สดใส
- ฉับไว บริการรวดเร็วด้วยการพิจารณาระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการทำงาน
- บริการประชาชน หัวใจ คือ ประชาชนได้รับการบริการที่ดี สมตามเจตนารมณ์ของรัฐบาล

ดังนั้น เพื่อเป็นการเผยแพร่วิสัยทัศน์การพัฒนาโรงรับจํา ให้สถานธนาณบาล โรงรับจําเอกชน พนักงาน ผู้ใช้บริการหรือประชาชน ได้เข้าใจแนวทางการพัฒนา กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือที่ มท 0310.4/ว928 และที่ มท 0310.4/ว929 ลงวันที่ 10 พฤษภาคม 2548 ขอให้จังหวัดแจ้งขอความร่วมมือเทศบาลที่มีสถานธนาณบาล และโรงรับจําเอกชนในพื้นที่จัดทำป้ายเผยแพร่ตามความเหมาะสม รวมทั้งขอความร่วมมือผู้รับจําเอกชนทุกราย ในเขตกรุงเทพมหานครปรับปรุงการบริการให้ดียิ่งขึ้น

3.1.10 ปัญหาและอุปสรรค

ผลจากการศึกษากฎหมายหลักที่เกี่ยวกับโรงรับจําหรือพระราชบัญญัติโรงรับจํา พ.ศ.2505 ในเรื่อง การกำหนดนิยาม การตั้งโรงรับจํา หลักเกณฑ์การดำเนินกิจการโรงรับจําซึ่งรวมถึงการรับจํา อัตราดอกเบี้ย ข้อห้ามในการจํา การควบคุม ตรวจสอบและกำกับดูแล การเลิกกิจการ การเข้าควบคุมกิจการของทางราชการ และบทกำหนดโทษ รวมทั้งการศึกษาถึงนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาการให้บริการของโรงรับจํา ทำให้สามารถสรุปถึงปัญหาอุปสรรค ต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินกิจการโรงรับจํา โดยจะเห็นได้ว่ากฎหมายดังกล่าวมีความล้าสมัย ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันในเรื่องขององค์ประกอบของคณะกรรมการควบคุมโรงรับจําและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ การกำกับดูแลโรงรับจําของภาครัฐมีหลายหน่วยงานและมีความล้าสมัย การกำหนดเขตแดนการรับจําไม่เหมาะสมและมีประเด็นการตีความทางกฎหมาย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) องค์ประกอบของคณะกรรมการควบคุมโรงรับจําตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2505 ที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน หลังจากมีการถ่ายโอนภารกิจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้กับกระทรวงมหาดไทย ตามพระราชบัญญัติ ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ 2545 ซึ่งมีผู้อำนวยการส่วนการเมืองและการเลือกตั้ง สำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง ทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการแทนหัวหน้ากองทะเบียน กรมตำรวจ นอกจากนั้นแล้วองค์ประกอบของคณะกรรมการยังไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ที่มีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งยังไม่ได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ ที่สำคัญเช่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่กำกับดูแลสถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจที่กำกับดูแลสถานธนาณบาลเคหะฯ รวมทั้งกรุงเทพมหานครที่กำกับดูแลสำนักงานสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

(2) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมโรงรับจําตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2505 ในการกำหนดพื้นที่ตั้งโรงรับจํา จำนวน และพิจารณาคำขออนุญาตตั้ง หรือย้ายโรงรับจํา ในอดีตอาจมีความเหมาะสม เนื่องจากเป็นการอนุญาตจัดตั้งโรงรับจําเอกชนในกรุงเทพมหานคร แต่ในปัจจุบันโรงรับจําใน

กรุงเทพมหานครมีจำนวนมากแล้ว คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำจึงไม่อนุญาตให้ตั้งเพิ่มอีก และอนุญาตให้มีการตั้งโรงรับจำนำเอกชนในต่างจังหวัด ดังนั้น การพิจารณาคำขอใบอนุญาตการตั้งโรงรับจำนำในต่างจังหวัดของคณะกรรมการโรงรับจำนำที่อยู่ในส่วนกลางอาจจะไม่สะดวกและมีขั้นตอนค่อนข้างมาก ควรมีการทบทวนหน้าที่ของคณะกรรมการดังกล่าว และควรมีการกระจายอำนาจการพิจารณาไปสู่ภูมิภาคหรือท้องถิ่นมากขึ้น

(3) การกำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำของภาครัฐ มีหลายหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลในด้านการปฏิบัติ ซึ่งเกิดความซ้ำซ้อนและสิ้นเปลืองทรัพยากรของประเทศ กล่าวคือ กรมการปกครองเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำทั้งหมดให้ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 โดยกำหนดให้โรงรับจำนำทุกแห่งต้องนำส่งรายงานรายเดือนเป็นประจำทุกเดือน อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการรวบรวมเผยแพร่ข้อมูลเป็นการทั่วไป เนื่องจากกรมการปกครองมีบุคลากรจำกัด และมีการกิจอื่นที่มีความสำคัญมากกว่า นอกจากนั้น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นยังกำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์และข้อบังคับในการกำกับสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านทาง จ.ส.ท. ส่วนกรุงเทพมหานครทำหน้าที่กำกับดูแลสถานธนาณูปาลกรุงเทพมหานคร ในขณะที่ยังไม่มีคณะกรรมการใดที่ดูแลในเรื่องนโยบาย มาตรการและแนวทางการพัฒนาโรงรับจำนำ รวมทั้งการกำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำในภาพรวม และไม่มีหน่วยงานใดเลยที่จัดทำรายงานสถานะการดำเนินงานของกิจการโรงรับจำนำทั่วประเทศ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ระเบียบ กฎเกณฑ์และข้อบังคับของหน่วยงานต้นสังกัดแต่ละแห่งมีความแตกต่างและลึกลับ จึงมีผลให้คุณภาพของการดำเนินงานแตกต่างกันไปด้วย

(4) เนื่องจากไม่มีการแก้ไขพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 เป็นเวลานานแล้ว การกำหนดเพดานการรับจำนำรายละไม่เกิน 100,000 บาท ตามมาตรา 4 อาจไม่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน เพราะค่าครองชีพและมูลค่าทรัพย์สินสูงขึ้นค่อนข้างมาก โดยเฉพาะราคาทองคำ นอกจากนั้น ผู้จำนำนอกจากเป็นผู้มีรายได้น้อยแล้ว ยังมีผู้ประกอบการหรือนักธุรกิจมาใช้บริการเพิ่มขึ้นมาก ดังนั้นควรมีการพิจารณาปรับเพดานการรับจำนำให้เหมาะสม

(5) ปัญหาการตีความในข้อกำหนดเพดานการรับจำนำรายละไม่เกิน 100,000 บาท ตามมาตรา 4 ตรงคำว่า “ ราย ” ระหว่างการปฏิบัติจริงกับขอกฎหมายไม่ตรงกัน กล่าวคือ ผู้รับจำนำจะหมายถึง ตัวรับจำนำแต่ละใบ ขณะที่กรมการปกครอง หมายถึง ผู้จำนำแต่ละราย โดยกรมการปกครองได้ชี้แจงให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทราบ ตามหนังสือที่ มท 0310.4/9238 ลงวันที่ 28 พฤษภาคม 2550

3.2 ระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ และการกำกับดูแลสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัจจุบันสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาศัยพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 เป็นกฎหมายแม่บทสำหรับปฏิบัติตามกฎหมาย นอกจากนี้ กระทรวงมหาดไทยและคณะกรรมการส่งเสริมการดำเนินงานกิจการสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงาน จ.ส.ท. ยังได้ออกระเบียบ หนังสือเวียน หนังสือสั่งการ เพื่อกำกับดูแลให้การดำเนินงานของสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยมีระเบียบที่สำคัญ ๆ เช่น ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการส่งเสริมการดำเนินงานกิจการสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยพนักงานสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 ระเบียบว่าด้วยการเงิน การบัญชี พัสดุและทรัพย์สินของสถานธนาณูปาล พ.ศ. 2503 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยว่าการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำของสถานธนาณูปาลของหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2514 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์การกำกับดูแลสถานธนาณูปการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะกล่าวถึงในงานวิจัยนี้จะครอบคลุมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขออนุญาตจัดตั้งสถานธนาณูปการ การตราค่าธรรมเนียม การไถ่ถอนทรัพย์สิน การกำหนดอัตราดอกเบี้ย และการปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย การส่งดอกเบี้ย การประมูลและจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำ การเก็บรักษาทรัพย์สินหลุดจำนำ การจัดหาเงินทุน การกู้เงิน ระเบียบด้านบุคคล การจ้างพนักงาน ผู้ตรวจการ และส่วนสุดท้ายจะกล่าวถึงปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากหลักเกณฑ์กำกับดูแลดังกล่าว

3.2.1 การขออนุญาตจัดตั้งสถานธนาณูปการ

กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการขออนุญาตจัดตั้งสถานธนาณูปการสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0801.5/ว675 ลงวันที่ 7 มีนาคม 2548 รวมทั้งได้มีข้อเสนอแนะเพื่อดำเนินการตามหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการขออนุญาตจัดตั้งสถานธนาณูปการสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แนบท้ายหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0801.5/ว675 ลงวันที่ 7 มีนาคม 2548 ด้วย

หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการขออนุญาตจัดตั้งสถานธนาณูปการสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0801.5/ว675 ลงวันที่ 7 มีนาคม 2548 มีดังนี้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะขออนุญาตจัดตั้งสถานธนาณูปการจะต้องศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ความเป็นไปได้รอบด้าน ทั้งในเรื่องประโยชน์ที่จะได้รับและข้อจำกัด เสนอต่อสภาท้องถิ่นเพื่อพิจารณาตัดสินใจในประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

(1) ความพร้อมของสภาพเศรษฐกิจ สังคม จำนวนประชากรจริง ประชากรแฝง แนวโน้มความเจริญก้าวหน้าของชุมชนในอนาคตและประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับเป็นสำคัญ

(2) ฐานะทางด้านการคลังของท้องถิ่นจะต้องมั่นคง เนื่องจากจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในการจัดตั้งสถานธนาณูปการในทุกด้าน เช่น ค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อที่ดิน อาคารสถานที่ตั้งสถานธนาณูปการหรือค่าก่อสร้างอาคารสถานธนาณูปการ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาที่ดิน อาคารสถานธนาณูปการ ค่าครุภัณฑ์ ค่าติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์ในการบริหารจัดการ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเงินเดือนค่าจ้าง ค่าตอบแทน และเงินทุนหมุนเวียนในระยะเริ่มแรก โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรับภาระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการจัดตั้งสถานธนาณูปการในระยะเริ่มแรกทั้งหมด ห้ามมิให้ผลักภาระค่าใช้จ่ายดังกล่าวไปเป็นหนี้สินของสถานธนาณูปการ

(3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีรายได้หรือเงินสะสม เพื่อให้สถานธนาณูปการที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่เป็นทุนหมุนเวียนในการดำเนินการในระยะเริ่มแรกไม่น้อยกว่า 5 ล้านบาท ทั้งนี้ หากเงินทุนดังกล่าวเป็นเงินกู้ ห้ามมิให้ผลักภาระไปเป็นหนี้สินของสถานธนาณูปการและจะต้องจัดหาแหล่งเงินทุนสำรองเพื่อรองรับในกรณีที่เงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินการไม่เพียงพออีกไม่ต่ำกว่า 2 ล้านบาท เช่น การขอเบิกเงินเกินบัญชี (OD) จากธนาคาร โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ค้ำประกัน หรือใช้เงินสะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นค้ำประกัน

(4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนให้กับสถานธนาณูปการให้เพียงพอต่อการดำเนินการ โดยมิให้เกิดปัญหาการขาดเงินทุนหมุนเวียนในระยะยาว

(5) มีศักยภาพในการรับภาระการขาดทุนในระยะเริ่มต้นของการดำเนินการ

(6) ความพร้อมของอาคารสถานที่และที่ดินที่จะใช้เป็นที่ตั้งสถานธนาณูปการต้องอยู่ในแหล่งชุมชนหนาแน่นที่เป็นย่านธุรกิจการค้าและเป็นกรรมสิทธิ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากเป็นที่ราชพัสดุหรือที่สาธารณะประโยชน์จะต้องได้รับอนุญาตให้ใช้ที่ดินนั้นโดยถูกต้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว กรณีการเช่าที่ราชพัสดุพร้อมอาคารสถานที่ (ถ้ามี) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรับภาระค่าเช่า ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการเช่าแทนสถานธนาณูปการไม่น้อยกว่า 5 ปีด้วย

(7) อาคารสถานธนาณูบาลจะต้องเป็นอาคารที่มีพื้นที่ใช้สอยไม่น้อยกว่า 300 ตารางเมตร และมีหลักฐานว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกรรมสิทธิ์ หรือมีสัญญาว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะซื้อจะขายอาคาร หรือสัญญาเช่ากรณีทำสัญญาเช่าที่ราชพัสดุกับกรมธนารักษ์

2. ให้จังหวัด อำเภอ โดยสำนักงานท้องถิ่นจังหวัด/อำเภอ ในฐานะหน่วยงานสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมมือในการวิเคราะห์และพิจารณาก่อนการขอจัดตั้งสถานธนาณูบาลอย่างละเอียดรอบคอบ แล้วรายงานการขอจัดตั้งสถานธนาณูบาลพร้อมความเห็นของจังหวัดและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้สำนักงาน จ.ส.ท. เพื่อพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำพิจารณา ตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน

3. ผู้ตรวจการสถานธนาณูบาลประจำภาคหรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน จ.ส.ท. จะดำเนินการตรวจสอบความเหมาะสมในการขอจัดตั้งสถานธนาณูบาล เพื่อเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ จ.ส.ท. และคณะกรรมการ ส.ธ.ท. โดยจะพิจารณาจากหลักเกณฑ์และแนวทางที่กำหนด ในด้านความเหมาะสมในเชิงการลงทุน ประโยชน์ที่ประชาชนในท้องถิ่นจะได้รับ และผลกระทบต่อการดำเนินกิจการของสถานธนาณูบาลใกล้เคียงที่จัดตั้งไว้แล้วด้วย

นอกจากนี้ กระทรวงมหาดไทยได้มีข้อแนะนำเพื่อดำเนินการตามหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการขออนุญาตจัดตั้งสถานธนาณูบาลสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แนบท้ายหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0801.5/ว675 ลงวันที่ 7 มีนาคม 2548 ประกอบด้วย (ก) ขั้นตอนการยื่นเรื่องขออนุญาต (ข) ขั้นตอนหลังจากได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ จ.ส.ท. และคณะกรรมการ ส.ธ.ท. (ค) เมื่อได้รับอนุมัติแบบแปลนก่อสร้างอาคาร/แบบแปลนปรับปรุงอาคารจากสำนักงาน จ.ส.ท. และได้รับอนุญาตให้จัดตั้งสถานธนาณูบาลจากคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำแล้ว และ (ง) ขั้นตอนก่อนการเปิดบริการแก่ประชาชน เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการขออนุญาตจัดตั้งสถานธนาณูบาลสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด และสำนักงาน จ.ส.ท. โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ก. ขั้นตอนการยื่นเรื่องขออนุญาต

1. การดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1 การขอรับความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสงค์จะจัดตั้งสถานธนาณูบาลจะต้องศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ความเป็นไปได้อย่างรอบด้าน ทั้งในเรื่องประโยชน์ที่จะได้รับและข้อจำกัด เสนอต่อสภาท้องถิ่นเพื่อพิจารณาดัดสันใจในประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

(1) ความพร้อมของสภาพเศรษฐกิจ สังคม จำนวนประชากร แนวโน้มความเจริญและประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

(2) ค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในการจัดตั้งสถานธนาณูบาลในทุกด้านและผลกระทบต่อฐานะทางการเงินการคลังท้องถิ่น

- ค่าก่อสร้างอาคารสถานธนาณูบาล โดยมีพื้นที่ใช้สอยไม่น้อยกว่า 300 ตารางเมตร
- ค่าจัดซื้อที่ดินและก่อสร้างอาคาร
- เงินทุนหมุนเวียนในการเริ่มดำเนินการไม่น้อยกว่า 5 ล้านบาท
- เงินทุนสำรองเพื่อป้องกันเงินทุนหมุนเวียนขาดแคลน
- ค่าติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์ในการบริหารจัดการกิจการสถานธนาณูบาล
- ค่าครุภัณฑ์สำนักงาน

(3) ค่าจ้าง ค่าตอบแทนบุคลากร

(4) แหล่งเงินทุนที่จะจัดหาสำหรับมาดำเนินการและเป็นเงินทุนหมุนเวียนในระยะเริ่มต้น จะต้องเป็นมติที่ประชุมสภาท้องถิ่นซึ่งเห็นชอบในการจัดหาแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในกิจการสถานธนาอนุบาล

(5) ศักยภาพในการรับภาระการขาดทุนในระยะเริ่มต้นของการดำเนินการจนกว่าจะคุ้มทุน

(6) ความพร้อมและความเหมาะสมของอาคารสถานที่หรือที่ดินที่จะใช้เป็นที่ตั้งอาคารสถานธนาอนุบาล

1.2 การเตรียมการในเรื่องของที่ดินและอาคาร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการ ดังนี้

(1) กรณีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ส่งสำเนาเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดิน เพื่อประกอบเรื่องการขออนุญาตจัดตั้ง

(2) กรณีที่ดินสาธารณะ ให้ส่งสำเนาหนังสือที่กระทรวงมหาดไทยอนุญาตให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นสถานที่จัดตั้งสถานธนาอนุบาล

(3) กรณีที่ราชพัสดุ ให้ส่งสำเนาหนังสือที่กรมธนารักษ์อนุญาตให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นสถานที่จัดตั้งสถานธนาอนุบาล โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรับภาระค่าเช่าที่ราชพัสดุพร้อมอาคารสถานที่ (ถ้ามี) และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการเช่าแทนสถานธนาอนุบาลไม่น้อยกว่า 5 ปี

(4) กรณีจะจัดซื้อที่ดินหรืออาคารพร้อมที่ดิน ให้ทำสัญญาจะซื้อจะขาย แล้วให้ส่งสำเนาสัญญาจะซื้อจะขายเพื่อประกอบเรื่องการขออนุญาตจัดตั้ง

1.3 เอกสารหลักฐานที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องส่งเพื่อประกอบในการพิจารณาขอจัดตั้งสถานธนาอนุบาล

(1) คำขออนุญาตจัดตั้งโรงรับจำนำ (แบบ จ.1)

(2) แบบสอบถามแนวทางการจัดตั้งสถานธนาอนุบาล

(3) แผนผังแสดงที่ตั้งสถานธนาอนุบาลและย่านชุมชน โดยให้แจ้งถนน ตำบล ที่ตั้งโดยละเอียด

(4) รายงานการประชุมสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามข้อ 1.1

(5) สำเนาเอกสาร ตามข้อ 1.2

(6) ภาพถ่ายอาคาร สถานที่ ที่แสดงรายละเอียดพื้นที่ใช้สอยอาคารไม่น้อยกว่า 300 ตารางเมตร

2. ขั้นตอนของจังหวัด/อำเภอในการพิจารณา

2.1 ตรวจสอบเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ว่าครบถ้วนถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการหรือไม่

2.2 ตรวจสอบความเหมาะสม/ความพร้อม และเสนอความเห็น เช่น

- สถานะทางการคลัง/เงินทุนหมุนเวียน/เงินทุนสำรอง ว่ามีความมั่นคงหรือไม่ หากมีการจัดตั้งสถานธนาอนุบาล ซึ่งต้องใช้เงินจำนวนมากพอสมควร จะไปกระทบต่อกิจการที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องกระทำหรือไม่

- สภาพชุมชน เศรษฐกิจเป็นอย่างไร เป็นชุมชนหนาแน่น อยู่ใกล้บริเวณชุมชนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ที่สามารถมาใช้บริการสถานธนาอนุบาลได้หรือไม่

- เศรษฐกิจขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและบริเวณใกล้เคียงเป็นอย่างไร

2.3 จัดส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องพร้อมความเห็นของจังหวัด ให้สำนักงาน จ.ส.ท.

3. การดำเนินการของสำนักงาน จ.ส.ท.

3.1 มอบหมายให้ผู้ตรวจการสถานธนาบาลประจำภาคหรือคณะเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน จ.ส.ท.

ตรวจสอบ

(1) จำนวนประชากร ประชากรแฝง จำนวนหลังคาเรือน และขนาดพื้นที่ว่ามีความเหมาะสมที่จะจัดตั้งสถานธนาบาลได้หรือไม่

(2) ประชากรในพื้นที่ใกล้เคียงที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์จากการจัดตั้งสถานธนาบาล

(3) สภาพเศรษฐกิจในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและบริเวณใกล้เคียง

(4) ที่ดินที่จะใช้ก่อสร้างสถานธนาบาล ตัวอาคารและทำเลที่ตั้งของอาคารสถานธนาบาล

(5) ผลกระทบต่อสถานธนาบาลใกล้เคียงที่ได้จัดตั้งไว้แล้ว

(6) ฐานะทางการเงินขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

- ค่าที่ดิน/อาคาร

- เงินทุนหมุนเวียน

- เงินทุนสำรอง

3.2 นำเสนอคณะกรรมการ จ.ส.ท. และคณะกรรมการ ส.ธ.ท. ให้ความเห็นชอบ รวมทั้งนำเสนอคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำพิจารณาตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน

ข. ขั้นตอนหลังจากได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ จ.ส.ท. และคณะกรรมการ ส.ธ.ท.

การดำเนินการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

(1) กรณีก่อสร้างอาคารเอง ให้ทำการออกแบบแปลนก่อสร้างอาคารสถานธนาบาลเป็นอาคารที่มีพื้นที่ใช้สอยไม่น้อยกว่า 300 ตารางเมตร เสร็จแล้วส่งให้สำนักงาน จ.ส.ท. พิจารณาโดยด่วน

(2) กรณีจัดซื้ออาคารพร้อมที่ดิน ให้ทำการออกแบบปรับปรุงเป็นสำนักงานสถานธนาบาลและส่งแบบแปลนที่จะปรับปรุงให้สำนักงาน จ.ส.ท. พิจารณาโดยด่วน

(3) ดำเนินการออกข้อบังคับ/เทศบัญญัติขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดตั้งสถานธนาบาลเสร็จแล้วให้ส่งสำเนาไปให้สำนักงาน จ.ส.ท. จำนวน 2 ชุด

(4) ให้แจ้งสถานที่ตั้งสถานธนาบาล โดยระบุเลขที่ ถนน ตำบล ไปให้สำนักงาน จ.ส.ท. ทราบอีกครั้งหนึ่งเพื่อเสนอคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำให้กำหนดท้องที่และจำนวนโรงรับจำนำต่อไป

ค. ขั้นตอนเมื่อได้รับอนุมัติแบบแปลนก่อสร้างอาคาร/แบบแปลนปรับปรุงอาคารจากสำนักงาน จ.ส.ท. และได้รับอนุญาตให้จัดตั้งสถานธนาบาลจากคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(1) ต้องดำเนินการประมูลก่อสร้าง/ปรับปรุง และส่งสำเนาสัญญาจ้างไปให้สำนักงาน จ.ส.ท. จำนวน 1 ชุด

(2) ต้องจัดหาเงินทุนไม่น้อยกว่า 5 ล้านบาท เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนรับจำนำ และเมื่อได้รับเงินจำนวนดังกล่าวแล้ว ให้แจ้งสำนักงาน จ.ส.ท. เพื่อขออนุมัติฝากเงินดังกล่าวไว้กับธนาคารในนามของสถานธนาบาล ตามระเบียบว่าด้วยการเงิน การบัญชี พัสดุ และทรัพย์สินของสถานธนาบาล พ.ศ. 2503 แก้ไขเพิ่มเติมใหม่ถึง พ.ศ. 2536 ทั้งนี้ ให้พิจารณาราคาที่มีความมั่นคงและเป็นที่ยอมรับได้ของประชาชนหรือการให้ความสะดวกแก่สถานธนาบาล เช่น ธนาคารใดรับจะนำเงินไปให้สถานธนาบาลทั้งในเวลาฝากหรือเวลาถอนได้หรือไม่ เพราะเจ้าหน้าที่สถานธนาบาลมีน้อยและเพื่อความปลอดภัยแก่พนักงานสถานธนาบาล นอกจากนี้ให้ส่งแผนผังแสดงที่ตั้งธนาคาร ตลอดจนระยะห่างจากสถานธนาบาลไปให้สำนักงาน จ.ส.ท. พิจารณาประมาณ 3 แห่ง (เว้นแต่มีธนาคารไม่ถึง 3 แห่ง ก็ให้

เสนอไปเท่าที่มีก็ได้) เมื่อได้รับอนุมัติจากสำนักงาน จ.ส.ท. ให้นำเงินฝากธนาคารใดแล้ว จึงจะนำเงินทุนหมุนเวียนรับจํานําฝากยังธนาคารนั้นได้ รายละเอียดเกี่ยวกับการฝากและถอนเงินดังกล่าวจะได้แจ้งให้ทราบอีกครั้งหนึ่ง เมื่อมีการขออนุมัติฝากเงิน

(3) จัดเตรียมหาเงินทุนสำรองไว้ไม่น้อยกว่า 2 ล้านบาท เพื่อรองรับกิจการรับจํานําเมื่อเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอแก่การรับจํานํา เพราะในระยะเริ่มแรก 5-6 เดือน สถานธนาณูบาลจะรับจํานําเพียงอย่างเดียวจนกว่าจะมีการส่งดอกเบี้ย ถัดถอนหรือจํานํายาททรัพย์หลุด สถานธนาณูบาลจึงได้รับเงินทุนหมุนเวียนคืน

(4) จัดทำงบประมาณรายจ่ายเฉพาะการสถานธนาณูบาล รายรับ รายจ่าย หมวดค่าจ้างประจำและหมวดค่าตอบแทน ตามหลักเกณฑ์วิธีการงบประมาณของสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ให้คำนวณรายจ่ายในระยะเริ่มแรก ดังนี้

ก) หมวดค่าจ้างประจำ

1. เงินเดือนผู้จัดการสถานธนาณูบาล	เดือนละ 10,190 บาท
2. เงินเดือนพนักงานรักษาของ	เดือนละ 7,170 บาท
3. เงินเดือนพนักงานบัญชี (ปวส.)	เดือนละ 8,770 บาท
4. เงินเดือนพนักงานเขียนตัว	เดือนละ 6,160 บาท
5. เงินเดือนพนักงานรักษาสถานที่และความสะอาด	เดือนละ 6,160 บาท

ข) หมวดค่าตอบแทน

1. ค่าอาหารสำหรับพนักงานสถานธนาณูบาล 100 บาทต่อวันต่อคน ที่มาปฏิบัติงาน $100 \times 4 \times 20 = 8,000$ บาท

2. ค่าตอบแทนผู้ตรวจการสถานธนาณูบาล เดือนละ 3,000 บาท

3. ค่าตอบแทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เดือนละ 4,000 บาท

ค) หมวดรายจ่ายตามข้อผูกพัน ให้ตั้งงบประมาณ ดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายเริ่มดำเนินการ	จำนวน 30,000 บาท
2. ค่าบานประตูห้องนิรภัย ตู้นิรภัย ตู้เก็บทอง	จำนวน 77,400 บาท
3. ค่าซื้อสิ่งของเครื่องใช้	จำนวน 30,000 บาท
4. ค่าแบบพิมพ์	จำนวน 30,000 บาท

รวมเป็นเงิน 167,400 บาท

หมายเหตุ (ยังไม่รวมค่าขนส่ง)

(5) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศสอบแข่งขันเพื่อบรรจุบุคคลเข้าเป็นพนักงานสถานธนาณูบาลในตำแหน่งพนักงานรักษาของ พนักงานเขียนตัว และพนักงานรักษาสถานที่และความสะอาด ก่อนเปิดทำการไม่น้อยกว่า 1 เดือนครั้ง และดำเนินการสอบแข่งขันให้แล้วเสร็จ พร้อมทั้งให้ส่งใบสมัคร ใบรับรองแพทย์ ใบสุทธิหรือประกาศนียบัตร สำเนาทะเบียนบ้าน แบบสอบประวัติลายพิมพ์นิ้วมือ และรูปถ่าย 2 รูป ไปให้สำนักงาน จ.ส.ท. เพื่อบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งพนักงานสถานธนาณูบาล

การดำเนินการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุบุคคลเข้าเป็นพนักงานสถานธนาณูบาลในตำแหน่งพนักงานรักษาของ พนักงานเขียนตัว และพนักงานรักษาสถานที่และความสะอาด ให้กำหนดคุณสมบัติทั่วไปและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้

1. มีสัญชาติไทย
2. มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์
3. สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า

4. เป็นผู้เสื่อมใสการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
 5. ไม่เป็นผู้มีกายทุพพลภาพ ไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรค ดังนี้
 - ก) โรคเรื้อน
 - ข) วัณโรคในระยะอันตราย
 - ค) โรคเท้าช้างในระยะที่ปรากฏอาการเป็นที่น่ารังเกียจแก่สังคม
 - ง) โรคติดยาเสพติดให้โทษ
 - จ) โรคพิษสุราเรื้อรัง
 6. ไม่เป็นผู้ที่อยู่ในระหว่างถูกพักรักษาหรือถูกพักงานจากตำแหน่งพนักงานสถานธนาบาล
 7. ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี
 8. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
 9. ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่มีกำหนดโทษชั้นลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท
 10. ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษเพราะประพฤติชั่วถึงต้องออกจากราชการ องค์การของรัฐบาล องค์การสาธารณะ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
 11. ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออกจากราชการเพราะกระทำผิดทางวินัย
 12. ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ปลดออกจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือตามกฎหมายอื่น
 13. ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออกจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือตามกฎหมาย หรือตามระเบียบอื่น
- ทั้งนี้ ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. กรมการปกครองว่าด้วยการบริหารบุคคล พ.ศ. 2522 รวมทั้งที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมถึง พ.ศ. 2541

ง. ขั้นตอนก่อนการเปิดบริการแก่ประชาชน

1. เมื่อได้ทำการก่อสร้างอาคารสถานธนาบาลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้รายงานยืนยันไปให้สำนักงาน จ.ส.ท. ทราบทันที เพื่อสำนักงาน จ.ส.ท. จะได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปดำเนินการตรวจความเรียบร้อย
2. ก่อนเปิดบริการแก่ประชาชน ให้กำหนดการเปิดสถานธนาบาลล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 1 เดือน เพื่อสำนักงาน จ.ส.ท. จะได้เตรียมการออกคำสั่งบรรจุแต่งตั้งพนักงานสถานธนาบาล
3. ก่อนเปิดบริการแก่ประชาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเตรียมเงินทุนหมุนเวียนให้พร้อมที่จะรับจํานาในวันเปิดบริการแก่ประชาชนได้ทันที
4. ให้สถานธนาบาลที่จัดตั้งใหม่ จัดให้มีระบบคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการปฏิบัติงานในการให้บริการประชาชนอย่างเป็นระบบ เพื่อความรวดเร็ว ลดขั้นตอนการดำเนินงานและการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์สำหรับการดำเนินกิจการรับจํานา และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกสำหรับผู้มาใช้บริการ
5. สถานธนาบาลที่จัดตั้งใหม่ ต้องจัดให้พนักงานที่จะเข้าปฏิบัติงานไปฝึกงานในสถานธนาบาลข้างเคียงในจังหวัด ซึ่งใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานก่อนการปฏิบัติงานจริงในสถานธนาบาลที่จัดตั้งใหม่ เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 15 วันทำการ

3.2.2 การรับจํานำ และตัวรับจํานำ

(1) การรับจํานำ

การรับจํานำของสถานนํานุบาลอยู่ภายใต้ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นว่าด้วยการรับจํานำของสถานนํานุบาล พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยได้กำหนดเกี่ยวกับวงเงินการรับจํานำสิ่งของแยกตามประเภทของโรงรับจํานำ ข้อห้ามและข้อกำหนดเกี่ยวกับการรับจํานำทรัพย์สิน คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินรับจํานำที่เก็บรักษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1.1) วงเงินรับจํานำสิ่งของ

ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นว่าด้วยการรับจํานำของสถานนํานุบาล พ.ศ. 2520 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นว่าด้วยการรับจํานำของสถานนํานุบาล (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวงเงินรับจํานำสิ่งของไว้ ดังนี้

“ข้อ 6 ให้ผู้จัดการหรือผู้ช่วยผู้จัดการสถานนํานุบาล รับจํานำสิ่งของได้ภายในวงเงินรับจํานำ ดังนี้

- (1) สถานนํานุบาลที่มีกำไรสุทธิตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไป ให้รับจํานำทรัพย์สินแต่ละรายได้ในวงเงินรับจํานำไม่เกินรายละ 100,000 บาท
- (2) สถานนํานุบาลที่มีกำไรสุทธิตั้งแต่ 3 ล้านบาทถึง 5 ล้านบาทขึ้นไป ให้รับจํานำทรัพย์สินแต่ละรายได้ในวงเงินรับจํานำไม่เกินรายละ 80,000 บาท
- (3) สถานนํานุบาลที่มีกำไรสุทธิต่ำกว่า 3 ล้านบาทลงมา ให้รับจํานำทรัพย์สินแต่ละรายได้ในวงเงินรับจํานำไม่เกินรายละ 50,000 บาท

ต่อมา คณะกรรมการ จ.ส.ท. ในการประชุมครั้งที่ 1/2551 ลงวันที่ 28 มกราคม 2551 ได้มีมติเห็นชอบเกี่ยวกับวงเงินรับจํานำสิ่งของ ดังนี้

- (1) ให้ผู้จัดการหรือผู้ช่วยผู้จัดการสถานนํานุบาลรับจํานำทรัพย์สินจากผู้จําหน่ายรายเดียวกันในวงเงินรับจํานำทุกรายการ (ตัวรับจํานำ 1 ใบหรือหลายใบ) รวมกันแล้วไม่เกิน 100,000 บาท
- (2) ในกรณีที่ผู้รับจํานำประสงค์จะจํานำทรัพย์สิน ซึ่งทำให้วงเงินรับจํานำของผู้จําหน่ายรายเดียวกันรวมกันแล้วเกินกว่า 100,000 บาท ให้สถานนํานุบาลเสนอขอความเห็นจากผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้ ให้รับจํานำทรัพย์สินจากผู้รับจําหน่ายรายเดียวกันได้ไม่เกิน 500,000 บาท
- (3) เมื่อมีการรับจํานำทรัพย์สินจากผู้จําหน่ายรายเดียวกันเกินกว่า 100,000 บาท ให้สถานนํานุบาลรายงานข้อมูลตามแบบรายงานให้สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดทราบ ภายในวันที่ 1 ของเดือนถัดไป เพื่อจังหวัดจะได้จัดส่งให้สำนักงาน จ.ส.ท. ดำเนินการตรวจสอบต่อไป

(1.2) ข้อห้ามและข้อกำหนดเกี่ยวกับการรับจํานำทรัพย์สิน

ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นว่าด้วยการรับจํานำของสถานนํานุบาล พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้มีข้อห้ามและข้อกำหนดเกี่ยวกับการรับจํานำทรัพย์สินเพื่อให้สถานนํานุบาลปฏิบัติ ดังนี้

“ข้อ 4 ห้ามมิให้ผู้จัดการสถานนํานุบาลหรือผู้ช่วยผู้จัดการสถานนํานุบาล แล้วแต่กรณีรับจํานำทรัพย์สินกรณีดังต่อไปนี้

- 4.1 รับจํานำในระหว่างเวลาตั้งแต่ 16.00-08.00 น.
- 4.2 รับจํานำสิ่งของจากภิกษุ สามเณร หรือเด็กต่ำกว่าสิบห้าปี

4.3 รับจำนำสิ่งของที่เห็นได้ว่าเป็นของที่ใช้ในราชการหรือสิ่งของที่ได้รับความเสียหายจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกประกาศดำเนินรูปพรรณของหายได้แจ้งเรื่องของหายต่อสถานธนาณูบาลแล้ว

4.4 รับจำนำทรัพย์สินของตนเองหรือของพนักงานสถานธนาณูบาล เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากหัวหน้าหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด

4.5 รับจำนำทรัพย์สินของผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้ตรวจการสถานธนาณูบาล

ข้อ 5 ในกรณีมีเหตุควรสงสัยว่าสิ่งของที่มีผู้จำนำเป็นสิ่งของที่มีผู้ได้มาโดยการกระทำความผิดให้ผู้จัดการสถานธนาณูบาลหรือผู้ช่วยผู้จัดการสถานธนาณูบาลแล้วแต่กรณี แจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจท้องที่ทันที

ข้อ 7 ให้ผู้จัดการสถานธนาณูบาล ผู้ช่วยผู้จัดการสถานธนาณูบาล หรือพนักงานดูของแล้วแต่กรณี ที่ทำการรับจำนำดำเนินการรับจำนำทรัพย์สิน ดังนี้

7.1 ให้เรียกบัตรประจำตัวประชาชนของผู้จำนำ โดยตรวจพิจารณาผู้จำนำเป็นบุคคลคนเดียวกับบัตรประจำตัวประชาชนหรือไม่

7.2 ให้ตรวจลักษณะ รูปพรรณ ขนาด น้ำหนัก และหรือจำนวนของทรัพย์สินจำนำโดยละเอียด

7.3 พิจารณาประเมินราคาส่งของจำนำ และถ้าผู้จำนำยอมรับราคาที่ประเมินให้ผู้จัดการสถานธนาณูบาล ผู้ช่วยผู้จัดการสถานธนาณูบาล หรือพนักงานดูของ เขียนราคาประเมินลงในใบสั่ง โดยส่งใบสั่ง สิ่งของจำนำ และบัตรประจำตัวประชาชนของผู้จำนำให้พนักงานเขียนตัว ดำเนินการเกี่ยวกับการรับจำนำต่อไป

ข้อ 8 ให้พนักงานเขียนตัวดำเนินการเกี่ยวกับการรับจำนำ ดังนี้

8.1 พิจารณารูปพรรณทรัพย์สินจำนำว่าเป็นสิ่งของต้องมีให้รับจำนำตามข้อ 4.3 หรือไม่ และถ้าเป็นทรัพย์สินจำนำที่ต้องห้ามมิให้รับจำนำ ให้แจ้งผู้จัดการสถานธนาณูบาลทราบโดยมิชักช้า

8.2 ให้บันทึกเลขประจำตัวประชาชน ชื่อ ที่อยู่ และสถานที่ออกบัตรของผู้จำนำให้ชัดเจน และให้กรอกรายการทรัพย์สินจำนำในต้นขั้วและปลายขั้วตัวรับจำนำ ระบุประเภท ลักษณะรูปพรรณขนาด น้ำหนัก และหรือจำนวนของทรัพย์สินจำนำ ตลอดจนจำนวนเงิน ราคาประเมิน ราคาส่งของที่จำนำโดยละเอียด

ให้ผู้จำนำลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายหัวแม่มือขวาไว้ในต้นขั้วรับจำนำด้วย ถ้าใช้หัวแม่มือขวาไม่ได้ให้ใช้นิ้วมืออื่นแทนได้ แต่ต้องหมายความว่าลายนิ้วมือของมือข้างใด โดยให้พิมพ์ลายนิ้วมือให้ชัดเจนซึ่งสามารถตรวจสอบได้

8.3 ให้ฉีกปลายขั้วตัวรับจำนำมอบให้พนักงานทะเบียนพร้อมสิ่งของรับจำนำ และบัตรประจำตัวของผู้จำนำเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการรับจำนำต่อไป

ข้อ 9 ให้พนักงานทะเบียนดำเนินการเกี่ยวกับการรับจำนำ ดังนี้

9.1 ตรวจรายการในตัวรับจำนำที่พนักงานเขียนตัวส่งให้ กับทรัพย์สินรับจำนำว่ามีรูปพรรณตรงกันหรือไม่

9.2 ถ้าไม่ตรงกันให้แจ้งให้พนักงานเขียนตัวลงรายการให้ถูกต้องตรงกับรูปพรรณทรัพย์สินรับจำนำ

9.3 ถ้าตรงกัน ให้ลงรายการสิ่งของที่รับจำนำลงในทะเบียนรับจำนำ ส.ธ.2 โดยระบุประเภท ลักษณะ รูปพรรณ ขนาด น้ำหนัก และหรือจำนวนของทรัพย์สินจำนำ

9.4 ให้ติดป้ายกำกับสิ่งของที่รับจำนำให้ตรงกับเลขที่ในทะเบียนรับจำนำ (ส.ธ.2) และเลขที่ตัวจำนำที่ป้ายกำกับสิ่งของให้แสดงจำนวนเงินที่รับจำนำ ขนาดและน้ำหนักสิ่งของที่จำนำ

9.5 ให้ส่งมอบบัตรประจำตัวประชาชนของผู้จำนำ ปลายชั่วคราวจำนำ ทรัพย์สินจำนำและใบสั่งซึ่งผู้จัดการสถานธนาณบาล ผู้ช่วยผู้จัดการสถานธนาณบาล หรือพนักงานดูของแล้วแต่กรณีได้ออกให้ตามข้อ 7.3 ส่งมอบให้ผู้จัดการสถานธนาณบาล ผู้ช่วยผู้จัดการสถานธนาณบาล หรือพนักงานดูของแล้วแต่กรณี ดำเนินการเพื่อจ่ายเงินให้แก่ผู้จำนำต่อไป

ข้อ 10 ให้ผู้จัดการสถานธนาณบาล ผู้ช่วยผู้จัดการสถานธนาณบาล หรือพนักงานดูของแล้วแต่กรณี ตรวจสอบสิ่งของอีกครั้ง โดยตรวจสอบดูว่าเป็นสิ่งของที่รับจำนำไว้แต่แรกหรือไม่ และราคารับจำนำตรงกับใบสั่งหรือไม่ และถ้าถูกต้องให้ผู้จัดการสถานธนาณบาล หรือผู้จัดการสถานธนาณบาล จ่ายเงินให้แก่ผู้จำนำพร้อมทั้งบัตรประจำตัวของผู้จำนำและปลายชั่วคราวจำนำ

ให้ผู้จัดการสถานธนาณบาล ผู้ช่วยผู้จัดการสถานธนาณบาล พนักงานดูของแล้วแต่กรณีเก็บรักษาทรัพย์สินจำนำไว้ก่อนจนกว่าจะได้บรรจุและปิดผนึกของสิ่งของรับจำนำ การบรรจุและปิดผนึกของสิ่งของรับจำนำ ผู้จัดการจะต้องรู้เห็นด้วยทุกครั้ง ประทับตราผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ หรือพนักงานดูของ แล้วทำการผนึกหีบห่อหรือบรรจุของพลาสติกแล้วแต่กรณีให้เป็นหลักฐานว่าทรัพย์สินนี้มีสภาพดังเดิมเหมือนกับขณะรับจำนำ แล้วจึงส่งมอบสิ่งของรับจำนำให้พนักงานรักษาของเพื่อเก็บรักษาต่อไป

ข้อ 11 ให้พนักงานรักษาของจัดเก็บรักษาทรัพย์สินจำนำที่ผู้จัดการสถานธนาณบาล ผู้ช่วยผู้จัดการสถานธนาณบาล พนักงานดูของส่งมอบให้ตามข้อ 10 ดังนี้

11.1 ทรัพย์สินจำนำที่เก็บไว้ในห้องนิรภัย ให้เก็บเฉพาะทรัพย์สินจำนำที่อาจสูญหายได้ง่าย และมีมูลค่าสูง ห้ามมิให้นำทรัพย์สินจำนำที่มีขนาดใหญ่หรือน้ำหนักมากเข้าไปเก็บรักษาในห้องนิรภัยโดยให้ทำสมุดแยกประเภททรัพย์สินจำนำที่เก็บรักษาแต่ละวัน โดยระบุประเภทและหมายเลขทรัพย์สินจำนำ

11.2 ทรัพย์สินจำนำที่มีขนาดใหญ่ ให้เก็บรักษานอกห้องนิรภัยโดยทำสมุดแยกประเภททรัพย์สินจำนำที่เก็บรักษาแต่ละวัน โดยระบุประเภทและหมายเลขทรัพย์สินจำนำ ตลอดจนจำนวนเงินรับจำนำ

ข้อ 12 เมื่อการรับจำนำแต่ละวัน ให้พนักงานเขียนตัว พนักงานทะเบียน พนักงานรักษาของ ตรวจยอดรับจำนำ และจำนวนเงินรับจำนำ เมื่อถูกต้องตรงกันให้พนักงานทะเบียนฉีกสำเนาทะเบียนรับจำนำ (ส.ธ.2) ส่งมอบให้พนักงานบัญชีเพื่อลงรายการบัญชีการรับจ่ายเงิน (ส.ธ.1) ต่อไป

(1.3) คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินรับจำนำที่เก็บรักษามีจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้ตรวจการสถานธนาณบาลประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นประธานกรรมการ ผู้จัดการสถานธนาณบาล และพนักงานสถานธนาณบาลเป็นกรรมการ

(2) ตัวรับจำนำ

คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำได้มีมติครั้งที่ 3/2552 เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2552 เห็นชอบให้โรงรับจำนำของทางราชการและเอกชนนำตัวรับจำนำ (จ.4) ออกใช้เป็นปฏิทิน

สำนักงาน จ.ส.ท. จึงได้กำหนดให้สถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำตัวรับจำนำที่เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตลงนามและประทับตราประจำตำแหน่งแล้วออกใช้ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันตามมติคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำได้มีมติครั้งที่ 3/2552 เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2552 จึงให้เทศบาลแจ้งให้สถานธนาณบาลดำเนินการดังนี้

1. เล่มที่ ให้เริ่มใช้เล่มที่ 1 ในวันที่ 1 มกราคมของทุกปี เพื่อให้สอดคล้องกับใบอนุญาตตั้งโรงรับจำนำซึ่งให้ใช้ได้ถึงวันที่ 31 ธันวาคมของปีที่ยกใบอนุญาต

2. เลขที่ (ลำดับผู้ให้บริการ) ให้เริ่มเลขที่ 1 ทุกวันแรกของวันทำการของทุกเดือนเพื่อใช้ตรวจสอบจำนวนผู้ให้บริการแต่ละเดือน ทั้งนี้ การดำเนินการตามมติคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำให้เริ่มใช้ในปี พ.ศ. 2553 เป็นต้นไป

3.2.3 การตีราคาทรัพย์สิน

ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นว่าด้วยการรับจำนำของสถานธนาณบาล พ.ศ. 2520 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นว่าด้วยการรับจำนำของสถานธนาณบาล (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวงเงินรับจำนำสิ่งของไว้ ดังนี้

(1) การรับจำนำสิ่งของประเภททองคำ ให้รับจำนำได้ไม่เกินร้อยละแปดสิบของราคาทองคำภาวะปกติตามท้องตลาดในวันรับจำนำ

(2) สำหรับการรับจำนำสิ่งของประเภทอื่นให้รับจำนำได้ไม่เกินร้อยละห้าสิบของราคาที่เป็นจริงตามสภาพสิ่งของที่จะทำการซื้อขายโดยปกติทั่วไปตามท้องตลาดในวันรับจำนำ

ผู้จัดการและผู้ช่วยผู้จัดการสถานธนาณบาลรับจำนำสิ่งของรายได้ไม่เกินกว่าราคาหรืออัตราที่กำหนดไว้แล้ว ซึ่งเป็นผลให้สถานธนาณบาลได้รับความเสียหายไม่ว่าการณีใด ต้องชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นแก่สถานธนาณบาล

3.2.4 การส่งดอกเบี้ย

การคิดดอกเบี้ยกรณีไม่ครบเดือน ถ้าไม่เกิน 15 วัน ให้คิดเป็นครึ่งเดือน ถ้าเกิน 15 วัน ให้คิดเป็นหนึ่งเดือน เศษของหนึ่งสัปดาห์ให้ปัดทิ้ง และในกรณีผู้รับจำนำได้รับเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดเนื่องจากการรับจำนำนอกจากดอกเบี้ย ให้ถือว่าเงิน ทรัพย์สินนั้นเป็นดอกเบี้ย ซึ่งมีวิธีการเดียวเช่นเดียวกับโรงรับจำนำเอกชน สถานธนาณเคราะห์ และสถานธนาณบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2.5 การกำหนดอัตราดอกเบี้ย และการปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย

(1) การกำหนดอัตราดอกเบี้ย

เป็นไปตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ ที่กำหนดว่า ห้ามมิให้ผู้รับจำนำเรียกหรือรับดอกเบี้ยเกินอัตราดังต่อไปนี้

(1) เงินต้นไม่เกิน 2,000 บาท ร้อยละ 2 ต่อเดือน

(2) เงินต้นส่วนเกิน 2,000 บาท ร้อยละ 1.25 ต่อเดือน

ซึ่งเป็นข้อกำหนดที่ใช้บังคับโรงรับจำนำเอกชนและสถานธนาณเคราะห์ด้วย

อย่างไรก็ตาม สำนักงาน จ.ส.ท. ได้ปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยรับจำนำของสถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามนโยบายช่วยเหลือประชาชนของกระทรวงมหาดไทย โดยให้ถือปฏิบัติการคิดอัตราดอกเบี้ยรับจำนำ ดังนี้

(1) เงินต้นไม่เกิน 5,000 บาท คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0.50 ต่อเดือน

(2) เงินต้นเกินกว่า 5,000 บาท แต่ไม่เกิน 30,000 บาท คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อเดือน

(3) เงินต้นเกินกว่า 30,000 บาท คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1.25 ต่อเดือน

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2552 เป็นต้นไป จนกว่าจะมีการปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยรับจำนำ

ใหม่

(2) การปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย

การปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยของสถานธนาณูบาล สำนักงาน จ.ส.ท.จะแจ้งการปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยรับจําหน้ของสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้จังหวัดเพื่อแจ้งให้สถานธนาณูบาลทราบและถือปฏิบัติ และหากสถานธนาณูบาลแห่งใดมีความประสงค์ใช้อัตราดอกเบี้ยรับจําหน้ในอัตราที่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยรับจําหน้ที่ปรับปรุงใหม่ ให้ขอทําคความตกลงกับสำนักงาน จ.ส.ท. เป็นกรณีไป

3.2.6 การไถ่ถอนทรัพย์สิน

ข้อกำหนดเกี่ยวกับการไถ่ถอนทรัพย์สินเป็นไปตามพระราชบัญญัติโรงรับจําหน้ มาตรา 22 มาตรา 23 และ มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจําหน้ และระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. กรมการปกครองว่าด้วยการไถ่ถอนทรัพย์สินจําหน้ของสถานธนาณูบาล พ.ศ. 2520

(1) มาตรา 22 มาตรา 23 และมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจําหน้

มาตรา 22 ผู้รับจําหน้ต้องให้ไถ่ทรัพย์สินจําหน้ เมื่อมีผู้จําหน้นำตัวรับจําหน้มาขอไถ่ และเมื่อให้ไถ่แล้ว ให้ นำตัวรับจําหน้ติดไว้ที่ต้นขั้วตัวรับจําหน้ด้วย และบันทึกวันเดือนปีที่ไถ่ไว้ในต้นขั้วตัวรับจําหน้นั้น และจัดให้ผู้ไถ่ทรัพย์สิน คินลงลายมือชื่อในต้นขั้วตัวรับจําหน้ด้วย

มาตรา 23 ผู้รับจําหน้ต้องไม่ยอมให้ไถ่ทรัพย์สินจําหน้

(1) ผู้รับจําหน้ได้รับแจ้งจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจว่าทรัพย์สินจําหน้หรือตัวรับจําหน้เป็นของ ได้มาโดยการกระทำความผิด

(2) ผู้รับจําหน้มีเหตุควรสงสัยว่าทรัพย์สินจําหน้หรือตัวรับจําหน้เป็นของได้มาโดยการกระทำความผิด เมื่อผู้รับจําหน้ไม่ยอมให้ไถ่ถอนทรัพย์สินจําหน้ ผู้รับจําหน้ต้องแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ท้องที่ทันที และต้องต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตโดยไม่ชักช้า

มาตรา 24 ผู้รับจําหน้ต้องคืนทรัพย์สินจําหน้ให้แก่เจ้าของโดยจะเรียกให้เจ้าของทรัพย์สินชำระหนี้ที่เกิดจาก การรับจําหน้ทรัพย์สินนั้นมิได้ ในกรณีต่อไปนี้

(1) ได้รับจําหน้สิ่งของที่เห็นได้ว่าเป็นของที่ใช้ในราชการ

(2) ได้รับจําหน้ทรัพย์สินหรือสิ่งของที่ได้รับแจ้งตามมาตรา 21

(3) ได้รับจําหน้ทรัพย์สินไว้โดยรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าทรัพย์สินจําหน้นั้นได้มาโดยการกระทำความผิด

(4) ได้รับจําหน้ทรัพย์สินไว้โดยมิได้จดแจ้งรายการตามมาตรา 18 ทวิ

ความในวรรคหนึ่งไม่ตัดสิทธิของผู้รับจําหน้ที่จะเรียกชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจําหน้เอาจากผู้จําหน้

(2) ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. กรมการปกครองว่าด้วยการไถ่ถอนทรัพย์สินจําหน้ของสถานธนาณูบาล พ.ศ. 2520 มีข้อกำหนดการไถ่ถอนทรัพย์สินจําหน้ของสถานธนาณูบาล ดังนี้

“ข้อ 4 ห้ามมิให้ผู้จัดการสถานธนาณูบาลหรือผู้ช่วยผู้จัดการสถานธนาณูบาล แล้วแต่กรณี ยอมให้ไถ่ ทรัพย์สินจําหน้เมื่อมีกรณีดังต่อไปนี้

4.1 ผู้จัดการสถานธนาณูบาลหรือผู้ช่วยผู้จัดการสถานธนาณูบาล แล้วแต่กรณี ได้รับแจ้งจาก พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจว่าทรัพย์สินจําหน้หรือตัวรับจําหน้เป็นของได้มาโดยการกระทำความผิด หรือ

4.2 ผู้จัดการสถานธนาณูบาลหรือผู้ช่วยผู้จัดการสถานธนาณูบาล แล้วแต่กรณี มีเหตุควรสงสัยว่า ทรัพย์สินจําหน้หรือตัวรับจําหน้เป็นของได้มาโดยการกระทำความผิด

เมื่อผู้จัดการสถานธนาณูบาลหรือผู้ช่วยผู้จัดการสถานธนาณูบาล แล้วแต่กรณี ไม่ยอมให้ไถ่ถอนทรัพย์สิน จําหน้ ผู้จัดการสถานธนาณูบาลหรือผู้ช่วยผู้จัดการสถานธนาณูบาล แล้วแต่กรณี ต้องแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือ ตำรวจท้องที่ทันที และต้องต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต (ผู้ว่าราชการจังหวัด) โดยไม่ชักช้า

ข้อ 5 ให้พนักงานรักษาของหรือผู้ช่วยพนักงานรักษาของ พนักงานเขียนตัวหรือผู้ช่วยพนักงานเขียนตัวแล้วแต่กรณี จัดทำรายการทรัพย์สินไถ่ถอนแต่ละวันลงในสมุดพิเศษอีกเล่มหนึ่ง โดยให้มีรายการที่ต้องการ

5.1 วัน เดือน ปี ที่ทำการไถ่ถอน

5.2 ทรัพย์สินไถ่ถอนรับจำนวน วัน เดือน ปีใด ตามตัวเลขที่ใด เล่มที่ใด

ข้อ 6 ให้พนักงานสถานธนาณบาลดำเนินการเกี่ยวกับการไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำดังนี้

6.1 ให้ผู้จัดการสถานธนาณบาลหรือผู้ช่วยผู้จัดการสถานธนาณบาล แล้วแต่กรณี บันทึกเลขที่บัตรประจำตัวประชาชนของผู้ที่มาไถ่ถอนแสดงให้ปรากฏซึ่งชื่อ ที่อยู่ ลงในตัวจำนำ และให้ผู้ไถ่ถอนลงลายมือชื่อในต้นขั้วรับจำนำไว้เป็นหลักฐาน

กรณีผู้ไถ่ถอนมิได้เป็นผู้นำทรัพย์สินมาจำนำด้วยตนเอง จะต้องมีหนังสือมอบฉันทะของเจ้าของทรัพย์สินมาจำนำและให้ผู้ไถ่ถอนและมีบัตรประจำตัวประชาชนของผู้จำนำและผู้รับมอบฉันทะมาแสดงพร้อมกัน

6.2 ตรวจพิจารณาตัวรับจำนำว่ายังอยู่ในระยะเวลาของการไถ่ถอนหรือเป็นทรัพย์สินที่ต้องห้ามมิให้ไถ่ถอนตามข้อ 4 หรือไม่

6.3 ให้เขียนจำนวนเงินค่าดอกเบี้ยที่จะเรียกเก็บตามระยะเวลาการรับจำนำไว้ด้านล่างของตัวจำนำ โดยส่งตัวจำนำนั้นให้พนักงานบัญชีเพื่อออกใบเสร็จรับเงินการไถ่ถอน (ส.ร.5) ต่อไป

6.4 ให้พนักงานเขียนตัวหรือผู้ช่วยพนักงานเขียนตัวแล้วแต่กรณีเป็นผู้ค้นหาต้นขั้วตัวรับจำนำ เพื่อให้ผู้ไถ่ถอนลงลายมือชื่อในต้นขั้วตัวรับจำนำ พร้อมประทับตราไถ่ถอนที่ต้นขั้วตัวรับจำนำ

6.5 ให้พนักงานบัญชีออกใบเสร็จรับเงินไถ่ถอน (ส.ร.5) ตามการคำนวณของผู้จัดการโดยมอบใบเสร็จรับเงินการไถ่ถอน (ส.ร.5) ให้ผู้จัดการ ส่วนตัวรับจำนำให้ส่งพนักงานรักษาของเพื่อดำเนินการไถ่ถอนต่อไป

6.6 ให้พนักงานรักษาของหรือผู้ช่วยพนักงานรักษาของแล้วแต่กรณีดำเนินการเกี่ยวกับการไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำ ดังนี้

6.6.1 นำตัวรับจำนำที่พนักงานบัญชีส่งมอบให้ตามข้อ 6.5 ลงรายการไถ่ถอนในสมุดพิเศษตามข้อ 5

6.6.2 นำของที่ไถ่ถอนตามตัวจำนำออกจากที่เก็บรักษา แล้วประทับตราในตัวจำนำซึ่งมีข้อความว่า “จ่ายของแล้ว”

6.6.3 มอบสิ่งของและตัวรับจำนำให้พนักงานทะเบียนเพื่อดำเนินการตีตราไถ่ถอนในทะเบียนต่อไป

6.7 ให้พนักงานทะเบียนหรือผู้ช่วยพนักงานทะเบียนดำเนินการเกี่ยวกับการไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำดังนี้

6.7.1 นำสิ่งของและตัวรับจำนำให้พนักงานรักษาของให้ตามข้อ 6.6.3 ลงรายการไถ่ถอนมีข้อความว่า “ไถ่ถอนแล้ว” ในทะเบียนรับจำนำ (ส.ร.2) และประทับตรา วัน เดือน ปีที่ไถ่ถอน

6.7.2 มอบสิ่งของและตัวรับจำนำให้ผู้จัดการสถานธนาณบาลดำเนินการเพื่อไถ่ถอนต่อไป

6.8 ให้ผู้จัดการสถานธนาณบาลหรือผู้ช่วยผู้จัดการสถานธนาณบาลแล้วแต่กรณี เรียกเก็บเงินจากผู้ไถ่ถอนตามจำนวนที่ปรากฏตามตัวรับจำนำรวมกับดอกเบี้ยตามใบเสร็จรับเงินการไถ่ถอน (ส.ร.5) ที่พนักงานบัญชีออกให้ตามข้อ 6.5 โดยให้ผู้จัดการสถานธนาณบาลหรือผู้ช่วยผู้จัดการสถานธนาณบาลส่งมอบใบเสร็จรับเงินการไถ่ถอน (ส.ร.5) ให้ผู้ไถ่ถอนไว้เป็นหลักฐาน

ให้ผู้จัดการสถานธนาณบาลหรือผู้ช่วยผู้จัดการสถานธนาณบาลแล้วแต่กรณี ส่งมอบตัวรับจำนำให้พนักงานเขียนตัวหรือผู้ช่วยพนักงานเขียนตัว และให้พนักงานเขียนตัวหรือผู้ช่วยพนักงานเขียนตัวนำตัวรับจำนำติดไว้ที่ต้นขั้วตัวรับจำนำโดยให้บันทึกวัน เดือน ปีที่ไถ่ถอนในต้นขั้วตัวรับจำนำ

ข้อ 7 ในการนำสิ่งของรับจำนำในสตอร์จรูมออกมาเพื่อการไถ่ถอนประจำวันนั้น พนักงานรักษาของจะต้องนำออกเพื่อการไถ่ถอนด้วยตนเองเสมอ หากจำเป็นก็อนุญาตให้พนักงานสถานธนาบาลตำแหน่งอื่นนำออกเพื่อการไถ่ถอนได้เป็นครั้งคราว แต่จะต้องอยู่ในความควบคุมดูแลของพนักงานรักษาของอย่างใกล้ชิด

ข้อ 8 ผู้จำนำรายใดแจ้งตัวหายและสถานธนาบาลได้ออกตัวแทนหรือใบแทนให้ พนักงานรักษาของทำเครื่องหมายไว้เป็นที่สังเกตที่ทรัพย์สินจำนำให้เห็นได้ชัดหรือแยกเก็บ หรือทำบัญชี หรือปิดประกาศไว้ให้เห็นได้ชัด

ข้อ 9 เมื่อมีการไถ่ถอนเกิดขึ้น ให้นำรายการลงในทะเบียนไถ่ถอนและดอกเบี้ย (ส.ร.3) และเมื่อสิ้นวันหนึ่งๆ ให้รวมยอดรับไถ่ถอนและดอกเบี้ยเป็นประจำวันนำเข้าบัญชีเงินสดทางด้านรับ และนำค่าไถ่ถอนไปเข้าบัญชีแยกประเภทคุมยอดรับจำนำและไถ่ถอน และบัญชีแยกประเภท รายได้ รายจ่ายในประเภทค่าดอกเบี้ยรับจำนำ ให้สำเนาทะเบียนไถ่ถอนและดอกเบี้ย (ส.ร.3) นำส่งสำนักงาน จ.ส.ท. เป็นประจำทุกวัน

ข้อ 10 เมื่อเปิดการรับจำนำแต่ละวันให้ผู้จัดการ พนักงานรักษาของ พนักงานบัญชีและพนักงานทะเบียน พนักงานเขียนตัว หรือผู้ช่วยพนักงานเขียนตัวแล้วแต่กรณี ตรวจสอบให้ถูกต้องตรงกัน ดังนี้

10.1 จำนวนรายการของทรัพย์สินไถ่ถอนจะต้องตรงกันระหว่าง

10.1.1 จำนวนตัวไถ่ถอนที่ผู้จัดการสถานธนาบาลเก็บ

10.1.2 จำนวนทรัพย์สินไถ่ถอนที่พนักงานรักษาของหรือผู้ช่วยพนักงานรักษาของลงไว้ในสมุด

ตามข้อ 6.6.1

10.1.3 จำนวนใบเสร็จที่พนักงานบัญชีออกให้ตามข้อ 6.5

10.1.4 จำนวนรายการที่พนักงานทะเบียนจัดทำตามข้อ 9

10.2 ยอดเงินดอกเบี้ยจากทรัพย์สินไถ่ถอนจะต้องตรงกันระหว่าง

10.2.1 ตัวไถ่ถอนที่ผู้จัดการสถานธนาบาลเก็บ

10.2.2 ยอดเงินดอกเบี้ยในใบเสร็จรับเงินการไถ่ถอน (ส.ร.5) ซึ่งพนักงานบัญชีออกให้ตามข้อ 6.5

10.3 ยอดเงินทรัพย์สินไถ่ถอนจะต้องตรงกันระหว่าง

10.3.1 ยอดเงินราคาทรัพย์สินจำนำในตัวไถ่ถอนที่ผู้จัดการสถานธนาบาลเก็บ

10.3.2 ยอดเงินราคาทรัพย์สินจำนำในสมุดพิเศษที่พนักงานรักษาของ ตามข้อ 6.6.1

10.3.3 ยอดเงินราคาทรัพย์สินจำนำในสมุด ส.ร.3 ที่พนักงานทะเบียน

ข้อ 11 เมื่อตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว ให้พนักงานเขียนตัว หรือผู้ช่วยพนักงานเขียนตัวเซ็นรับมอบตัวทรัพย์สินไถ่ถอนจากผู้จัดการ โดยตรวจสอบให้ถูกต้องกับบัญชีทะเบียนไถ่ถอนและดอกเบี้ย (ส.ร.3) แล้วลงลายมือชื่อไว้ในสมุด ส.ร.3 แล้วทำการปิดตัวรับจำนำที่ไถ่ถอนกับต้นขั้วตัวให้เสร็จแต่ละวัน

ข้อ 12 การปฏิบัติในเรื่องที่นอกเหนือจากระเบียบนี้ จะกระทำได้โดยอนุมัติของประธานกรรมการ จ.ส.ท."

3.2.7 การจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำและการประมูลทรัพย์สินหลุดจำนำ

ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำเป็นไปตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำฯ มาตรา 25 และ มาตรา 26 และระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. กรมการปกครองว่าด้วยการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำ การเก็บรักษาทรัพย์สินหลุดจำนำ และความรับผิดชอบเกี่ยวกับทรัพย์สินหลุดจำนำ พ.ศ. 2514 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) มาตรา 25 มาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำฯ

มาตรา 25 ให้ผู้รับจำนำทำบัญชีทรัพย์สินจำนำที่ผู้จำนำขาดส่งดอกเบี้ย เป็นเวลากว่าสี่เดือนยื่นต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต และปิดประกาศบัญชีนั้นไว้ ณ ที่เปิดเผย ที่โรงรับจำนำนั้นตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อผู้รับจํานำได้ปฏิบัติการถูกต้องครบถ้วนตามความในวรรคก่อนแล้ว ให้บรรดาทรัพย์สินจํานำที่ปรากฏตามบัญชีที่ผู้รับจํานำทำขึ้นและประกาศไว้ ซึ่งเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตมิได้ส่งอายัดไว้ หรือผู้รับจํานำมิได้ขอไต่ภายในกำหนดเวลาสามสิบวันนับแต่วันประกาศ หลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับจํานำ

มาตรา 26 เมื่อทรัพย์สินจํานำหลุดเป็นสิทธิแล้ว ให้ผู้รับจํานำบันทึกวันเดือนปีที่หลุดเป็นสิทธิไว้ในต้นขั้วตัวรับจํานำ และถ้าผู้รับจํานำได้จำหน่าย หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินจํานำที่หลุดเป็นสิทธิแล้ว ก็ให้บันทึกวันเดือนปีที่ได้จำหน่ายหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินจํานำนั้นไว้ในต้นขั้วตัวรับจํานำด้วย

(2) ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. กรมการปกครองว่าด้วยการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจํานำ การเก็บรักษาทรัพย์สินหลุดจํานำ และความรับผิดชอบเกี่ยวกับทรัพย์สินหลุดจํานำ พ.ศ. 2514 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจํานำ การเก็บรักษาทรัพย์สินหลุดจํานำ และความรับผิดชอบเกี่ยวกับทรัพย์สินหลุดจํานำ ดังนี้

“ข้อ 4 ให้มีคณะกรรมการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดประกอบด้วย หัวหน้าหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เป็นประธานกรรมการ ผู้ตรวจการสถานธนาบาล และผู้จัดการสถานธนาบาลเป็นกรรมการ

คณะกรรมการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดมีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมและดำเนินการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจํานำของสถานธนาบาลแต่ละแห่งให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และคำสั่งของสำนักงานกลาง ส.ธ.ท. และ จ.ส.ท. โดยเคร่งครัด

ข้อ 5 ให้พนักงานสถานธนาบาลทุกคนเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานจำหน่ายทรัพย์สินหลุดภายใต้การควบคุมบังคับบัญชาของคณะกรรมการจำหน่ายทรัพย์สินหลุด และให้รับผิดชอบต่อหน้าที่การงานตามที่คณะกรรมการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดได้มอบหมายให้ปฏิบัติและรับผิดชอบในวันประมูลจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจํานำ

ถ้าสถานธนาบาลใดจำเป็นต้องใช้พนักงานของหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นหรือบุคคลภายนอกเป็นเจ้าหน้าที่โฆษณาหรือคุมเครื่องขยายเสียงในวันทำการประมูลจำหน่าย ให้หัวหน้าหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

ข้อ 6 คณะกรรมการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานจำหน่ายทรัพย์สินหลุดมีสิทธิได้รับเบี้ยเลี้ยงในวันจำหน่ายทรัพย์สินหลุดตามอัตราที่สำนักงาน จ.ส.ท. กำหนด

ข้อ 7 เมื่อทรัพย์สินรับจํานำหลุดเป็นสิทธิของสถานธนาบาลตามกฎหมายแล้ว ให้พนักงานรักษาของร่วมกับพนักงานบัญชีสถานธนาบาลทำบัญชีประเมินราคาทรัพย์สินหลุดเป็นกรรมสิทธิ์ (ส.ธ. 10) ของแต่ละงวดขึ้นภายในวันที่ 18 ของแต่ละเดือน และให้ผ่านการตรวจสอบกับบัญชีแยกประเภทรับจํานำและไถ่ถอนรายเดือน กับบัญชีคุมยอดสต็อกทรัพย์สินรับจํานำให้มีจำนวนถูกต้องตรงกัน แล้วจึงเสนอคณะกรรมการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดเพื่อประเมินราคาจำหน่ายตามระเบียบต่อไป

ข้อ 8 ภายในวันที่ 20 ของแต่ละเดือน ให้คณะกรรมการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดร่วมกันทำการประเมินราคาทรัพย์สินหลุดจํานำตาม ส.ธ. 10 การประเมินราคาทรัพย์สินหลุดจํานำให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

8.1 ทรัพย์สินหลุดจํานำประเภททองคำและนาฬิกาล้วน (ไม่มีประดับเพชร พลอย) ให้ถือราคาทองคำแท่งในวันประเมินราคาเป็นเกณฑ์ โดยหักค่าน้ำประสานทองได้ในอัตราบาทละไม่เกินร้อยละ 6 ของราคาทองคำแท่ง และให้คิดคำนวณตามเปอร์เซ็นต์เนื้อทองและน้ำหนักของรูปพรรณนั้น ๆ ตามข้อเท็จจริง เมื่อเฉลี่ยแล้วจะต้องได้กำไรไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนเงินรับจํานำแต่ละราย

8.2 ทรัพย์สินหลุดประเภทเพชร พลอยให้ถือราคาตามมูลค่าเพชร พลอยนั้น ๆ และบวกกับราคาตัวเรือนรูปพรรณ เมื่อเฉลี่ยแล้วจะต้องได้กำไรไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ของจำนวนเงินรับจํานำแต่ละราย ถ้าเป็นทองรูปพรรณระดับพลอยชนิดที่ไม่มีค่าให้หักน้ำหนักพลอยนั้นได้ และประเมินราคาตามหลักเกณฑ์ในข้อ 8.1

8.3 ทรัพย์สินสูญจําหน้ําอื่น ๆ นอกจากประเภทที่กล่าวมาแล้วในวรรคก่อน ให้พิจารณาประเมินราคาตามสภาพและราคาซื้อขายที่แท้จริงของทรัพย์สินนั้น ๆ เมื่อเฉลี่ยแล้วจะต้องได้กำไรไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20 ของจํานวนเงินรับจําหน้ําแต่ละราย

8.4 ทรัพย์สินสูญจําหน้ําที่ได้ส่งดอกเบี้ยติดต่อกันมาเป็นเวลานานปี อันเป็นให้เสื่อมสภาพหรือเสื่อมราคาลง หรือเพราะเหตุราคาตามภาวะเคลื่อนไหวในท้องตลาด ซึ่งไม่อาจประเมินราคาตามหลักเกณฑ์ในวรรคก่อนได้ ให้ผู้จัดการชี้แจงเหตุผลและแสดงหลักฐานต่อคณะกรรมการจําหน้ําทรัพย์สินสูญ เมื่อคณะกรรมการจําหน้ําทรัพย์สินสูญพิจารณาเห็นชอบแล้วจึงจะประเมินราคาตามที่เห็นควรได้ แต่ทั้งนี้ราคาที่ประเมินจะต้องไม่ต่ำกว่าจํานวนเงินทุนรับจําหน้ํา และให้หมายเหตุความเห็นชอบของคณะกรรมการจําหน้ําทรัพย์สินสูญไว้ใน ส.ร. 10 ด้วย

8.5 ทรัพย์สินสูญจําหน้ํารายได้ที่คณะกรรมการจําหน้ําทรัพย์สินสูญมีความเห็นไม่ตรงกันในการกำหนดราคาประเมินให้หมายเหตุใน ส.ร. 10 ว่า ผู้จัดการสถานธนานุบาลประเมินราคาเท่าใด และกรรมการอื่น ๆ ประเมินราคาเท่าใด ให้ถือราคาประเมินที่สูงสุดเป็นเกณฑ์ในการประมูลจําหน้ํา เว้นแต่สำนักงาน จ.ส.ท. จะสั่งการเป็นอย่างอื่น

ข้อ 9 เมื่อคณะกรรมการจําหน้ําทรัพย์สินสูญประเมินราคาทรัพย์สินสูญจําหน้ําตามในข้อ 8 เสร็จสิ้นแล้วให้ส่งบัญชี ส.ร. 10 ถึงสำนักงาน จ.ส.ท. ก่อนวันทำการประมูลจําหน้ําอย่างช้าไม่น้อยกว่า 7 วัน เพื่อสำนักงาน จ.ส.ท. จะได้มีเวลาตรวจสอบและทักท้วงให้ทันเหตุการณ์

ข้อ 10 สำนักงาน จ.ส.ท. มีอำนาจที่จะสั่งระงับมิให้สถานธนานุบาลนำทรัพย์สินสูญจําหน้ําบางรายการหรือทุกรายการออกประมูลจําหน้ําในเมื่อสำนักงาน ฯ พิจารณาเห็นว่าคณะกรรมการจําหน้ําทรัพย์สินสูญได้ประเมินราคาทรัพย์สินสูญจําหน้ําไว้ในราคาที่ต่ำกว่าราคาอันสมควร

ข้อ 11 ให้คณะกรรมการจําหน้ําทรัพย์สินสูญปิดประกาศรายการทรัพย์สินสูญ และกำหนดวันจําหน้ําไว้ ณ หน้าสถานธนานุบาลพร้อมกับโฆษณาให้ประชาชนทราบก่อนวันจําหน้ําไม่ต่ำกว่าสามวัน

ข้อ 13 เมื่อถึงกำหนดวันประมูลจําหน้ํา ให้ผู้จัดการสถานธนานุบาลและพนักงานรักษาของสถานธนานุบาลมอบทรัพย์สินสูญจําหน้ําตามบัญชี ส.ร. 10 ให้กับคณะกรรมการจําหน้ําทรัพย์สินสูญเพื่อนำออกทำการประมูลจําหน้ํา หลังจากได้ตรวจรับเรียบร้อยแล้วให้ทรัพย์สินสูญจําหน้ําดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการจําหน้ําทรัพย์สินสูญตลอดเวลาทำการประมูลจําหน้ํา

ข้อ 14 ทรัพย์สินสูญจําหน้ําในงวดใด ให้พยายามจําหน้ําให้หมดสิ้นในงวดนั้น

ในขณะที่ทำการประมูลจําหน้ํา ให้คณะกรรมการจําหน้ําทรัพย์สินสูญควบคุมเจ้าหน้าที่นำทรัพย์สินสูญออกประมูลจําหน้ําทุกรายการ หรือตามที่ประชาชนผู้เรียกร้องให้นำออกประมูล จนกว่าจะครบถ้วนตามบัญชี ส.ร. 10 นอกจากทรัพย์สินสูญประเภทเสื้อผ้าให้ประมูลจําหน้ําด้วยวิธีเหมากองได้ ห้ามมิให้ผู้ใดกักกันของที่มีราคาไว้เพื่อซื้อขายกันเองในภายหลัง

ทรัพย์สินสูญที่ได้ผ่านการประมูลจําหน้ําแล้วตามความในวรรคสองแต่จําหน้ําไม่ได้ ให้คณะกรรมการจําหน้ําทรัพย์สินสูญทำการประมูลจําหน้ําด้วยวิธีเหมากองหรือวิธีตกลงราคากันอีกครั้งหนึ่ง ในราคาที่ไม่ต่ำกว่าราคาประเมินของคณะกรรมการจําหน้ําทรัพย์สินสูญ หรือตามราคาที่สำนักงาน จ.ส.ท. ได้ทักท้วง โดยเฉพาะทรัพย์สินสูญประเภททองคำและนาฬิกา ให้จําหน้ําตามราคาในท้องตลาดของวันจําหน้ํา

ข้อ 15 เมื่อคณะกรรมการจําหน้ําทรัพย์สินสูญได้ปฏิบัติการตามความในข้อ 14 จนครบถ้วนแล้ว หากยังมีทรัพย์สินสูญจําหน้ําไม่ได้อีก ให้ผู้จัดการสถานธนานุบาลรับซื้อทรัพย์สินสูญค้างจําหน้ํานั้นให้หมดสิ้นภายในสิบห้าวันนับแต่วันประมูลจําหน้ํา ตามหลักเกณฑ์ราคาจําหน้ําข้อ 14 วรรคท้าย และให้ผู้จัดการสถานธนานุบาลชำระเงินค่าทรัพย์สินสูญค้างจําหน้ําพร้อมกับเข้าบัญชีให้เรียบร้อยในวันที่ได้รับของไปโดยไม่ต้องเก็บรักษาไว้เพื่อรอการจําหน้ําในงวดต่อไปอีก

ในกรณีผู้จัดการผู้รับผิดชอบมิได้ประจำการอยู่ ณ สถานธนาอนุบาลแห่งเดิม เนื่องจากย้ายหรือพ้นจากหน้าที่ด้วยเหตุอื่นนอกจากตาย และผู้จัดการคนปัจจุบันไม่ประสงค์จะรับซื้อทรัพย์สินหลุดค้ำจำหน่ายซึ่งมีไข้อยู่ในความรับผิดชอบของตน ให้หน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นส่งบัญชีทรัพย์สินหลุดค้ำจำหน่ายแจ้งให้ผู้จัดการผู้รับผิดชอบนั้นทราบ และให้ผู้จัดการผู้รับผิดชอบทำการรับซื้อทรัพย์สินหลุดค้ำจำหน่ายให้หมดสิ้นภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันประมูลจำหน่าย

ในกรณีผู้จัดการผู้รับผิดชอบพ้นจากหน้าที่เพราะเหตุตาย ให้ทายาทผู้รับมรดกของผู้ตายหรือผู้ค้ำประกันเป็นผู้รับผิดชอบแทน และให้ปฏิบัติตามความในวรรคสอง

ถ้าหากผู้จัดการผู้รับผิดชอบหรือผู้ที่รับผิดชอบแทนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวให้หน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรายงานให้สำนักงาน จ.ส.ท. ทราบทันที เพื่อสำนักงาน ฯ จะได้พิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสมต่อไป

ผู้จัดการผู้รับผิดชอบตามความในวรรคก่อน หมายถึงบุคคลผู้ซึ่งเป็นผู้รับจำหน่ายของในระหว่างที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้จัดการสถานธนาอนุบาลนั้นอยู่ และสิ่งของที่รับจำหน่ายไว้ซึ่งได้ตกเป็นทรัพย์สินหลุดค้ำจำหน่ายในภายหลัง ซึ่งจะต้องรับผิดชอบต่อทรัพย์สินหลุดจำหน่ายนั้นตามระเบียบ

ข้อ 16 ให้เจ้าหน้าที่รับเงินจำหน่ายทรัพย์สินหลุดออกไปเสร็จรับเงิน (ส.ร.ง 5) ให้แก่ผู้ซื้อในขณะชำระเงินทุกราย และให้รวบรวมสำเนาใบเสร็จรับเงินส่งสำนักงาน จ.ส.ท. พร้อมกับรายงานผลการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดตามความในข้อ 19

ข้อ 17 ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดจำหน่ายหรือซื้อทรัพย์สินหลุดจำหน่ายด้วยเงินเชื่อ หรือด้วยวิธีผ่อนส่งโดยเด็ดขาด

ข้อ 18 เมื่อการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำหน่ายได้สิ้นสุดลงในวันทำการประมูลจำหน่ายแล้ว ให้คณะกรรมการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดปิดบัญชีการจำหน่ายและมอบเงินที่จำหน่ายได้ทั้งสิ้นให้กับคณะกรรมการรักษาเงินสถานธนาอนุบาล และให้คณะกรรมการรักษาเงินสถานธนาอนุบาลนำเงินจำนวนที่ได้รับมอบมานั้นเก็บรักษาไว้ในตู้निกรัยของสถานธนาอนุบาล พร้อมกับนำเข้าบัญชีเงินสดให้เรียบร้อยในวันจำหน่ายตามระเบียบว่าด้วยการเงินและการบัญชี

ถ้ามีทรัพย์สินหลุดค้ำจำหน่ายโดยผู้จัดการผู้รับผิดชอบยังมิได้รับซื้อไป ให้คณะกรรมการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดมอบทรัพย์สินหลุดค้ำจำหน่ายนั้นให้ผู้จัดการสถานธนาอนุบาล และพนักงานรักษาของสถานธนาอนุบาลเก็บรักษาไว้ตามระเบียบว่าด้วยการเก็บรักษาทรัพย์สินรับจำหน่ายโดยอนุโลม

ข้อ 19 ให้คณะกรรมการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดรายงานผลการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำหน่ายให้สำนักงาน จ.ส.ท. ทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันทำการจำหน่ายทุกครั้ง ตามแบบบันทึกและแบบบัญชีต่าง ๆ ที่สำนักงาน จ.ส.ท. กำหนด

ข้อ 20 สถานธนาอนุบาลใดมีทรัพย์สินหลุดจำหน่ายเกินกว่า 200 รายต่อเดือน ให้แยกทำบัญชี ส.ร. 10 เป็นสองงวด และทำการประมูลจำหน่ายเดือนละสองครั้ง สถานธนาอนุบาลใดมีทรัพย์สินหลุดจำหน่ายต่ำกว่า 50 รายต่อเดือน จะทำการประมูลจำหน่ายสองเดือนต่อครั้งก็ได้

สถานธนาอนุบาลแห่งที่เพิ่งเปิดใหม่ ก่อนจะทำการประมูลจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำหน่ายในครั้งแรก ให้ขออนุมัติการจำหน่ายต่อสำนักงาน จ.ส.ท. เพื่อสำนักงาน ฯ จะได้ส่งเจ้าหน้าที่มาช่วยแนะนำวิธีการประมูลจำหน่าย

ข้อ 21 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดผู้หนึ่งผู้ใดบกพร่องต่อหน้าที่หรือละเมิดต่อระเบียบการอันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย หรือขาดประโยชน์ รายได้ของสถานธนาอนุบาลอันควรที่จะได้รับจะถูกพิจารณาโทษหรือให้ชดใช้ค่าเสียหายตามแก่กรณี

ข้อ 22 การผ่อนผันยกเว้นปฏิบัติข้อหนึ่งข้อใดแห่งระเบียบนี้ จะกระทำได้โดยอนุมัติของประธานกรรมการ จ.ส.ท."

3.2.8 การเก็บรักษาทรัพย์สินมูลค่าจำนำ

เป็นไปตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำฯ ที่กำหนดให้ต้องจัดให้มีที่เก็บทรัพย์สินจำนำอันมีค่า โดยปลอดภัยในโรงรับจำนำตามที่คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำกำหนด

ระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยการจำหน่ายทรัพย์สินมูลค่าจำนำ การเก็บรักษาทรัพย์สินมูลค่าจำนำ และความรับผิดชอบเกี่ยวกับทรัพย์สินมูลค่าจำนำ พ.ศ. 2514 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สินมูลค่าจำนำตามข้อ 12 ของระเบียบฯ ดังนี้

ข้อ 12 การเก็บรักษาทรัพย์สินมูลค่าจำนำที่รอการจำหน่าย ให้ใช้ระเบียบว่าด้วยการเก็บรักษาทรัพย์สินมูลค่าจำนำของสถานธนาณบาลโดยอนุโลม

ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดจำหน่ายทรัพย์สินมูลค่าจำนำก่อนกำหนดวันประมูลจำหน่ายโดยพลการ หรือนำไปใช้เป็นการส่วนตัว

3.2.9 การจัดหาเงินทุน การกู้เงิน

สถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อใช้ในการดำเนินการ โดยให้มีแนวทางการจัดหาเงินทุนสำหรับกิจการสถานธนาณบาล 4 แนวทางด้วยกัน ทั้งนี้ สำนักงาน จ.ส.ท. ก็ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการจัดหาเงินทุนให้สถานธนาณบาลดำเนินการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) สถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้ในการกิจการสถานธนาณบาล 4 แนวทาง ได้แก่

- (1.1) การกู้เงินลงทุนส่งเสริมกิจการเทศบาล
- (1.2) การกู้เงินจากสถาบันการเงิน
- (1.3) การกู้เงินกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (กบท.) เพื่อเป็นทุนหมุนเวียน
- (1.4) การยืมเงินสะสมเพื่อใช้ในการกิจการสถานธนาณบาล

(2) แนวปฏิบัติและรายละเอียดของการจัดหาเงินทุน การกู้เงินแต่ละแนวทาง

(2.1) การกู้เงินลงทุนส่งเสริมกิจการเทศบาล

คณะกรรมการอำนวยการเงินลงทุนส่งเสริมกิจการเทศบาล (ก.ส.ท.) ในคราวประชุมครั้งที่ 3/2550 เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2550 ได้พิจารณาให้กู้เงินเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนกิจการสถานธนาณบาล โดยมีมติดังนี้

1. ให้เทศบาลที่มีเงินกู้กับเงินลงทุนส่งเสริมกิจการเทศบาลไม่เกินแห่งละ 20 ล้านบาท กู้เงินเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนกิจการสถานธนาณบาลอีกแห่งละไม่เกิน 2 ล้านบาท จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2550
2. ให้เพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนกิจการสถานธนาณบาลจากเดิมคิดดอกเบี้ยในอัตราที่เงินลงทุนส่งเสริมกิจการเทศบาลให้เทศบาลกู้เงินเพื่อดำเนินการกิจการเงินลงทุนส่งเสริมกิจการเทศบาลอื่นบวกหนึ่งบาท เป็นคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 6 ต่อปี โดยคิดดอกเบี้ยทั้งจำนวนที่ขอกู้ และชำระหนี้ภายในระยะเวลา 5 ปี

อย่างไรก็ตามคณะกรรมการอำนวยการเงินลงทุนส่งเสริมกิจการเทศบาล (ก.ส.ท.) ในคราวประชุมครั้งที่ 1/2551 เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2551 ได้มีมติเห็นชอบให้ชะลอการกู้เงินเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนกิจการสถานธนาณบาลไว้ก่อน เนื่องจากเงินลงทุนส่งเสริมกิจการเทศบาลได้ให้กู้เงินเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนกิจการสถานธนาณบาลเป็นจำนวนมาก ทำให้มีเงินคงเหลือสำหรับให้เทศบาลกู้เพื่อดำเนินการอื่นจำนวนน้อย จึงจำเป็นต้องเตรียมเงินไว้สำหรับให้เทศบาลกู้เพื่อดำเนินการอื่นได้อย่างทั่วถึง และหากเทศบาลมีความประสงค์จะกู้เงินเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนกิจการสถานธนาณบาล ให้เสนอเรื่องขอกู้เงินกับกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่นแทน

(2.2) การกู้เงินเบิกเงินเกินบัญชีจากสถาบันการเงิน

แนวปฏิบัติในการขออนุมัติเบิกเงินเกินบัญชีกับธนาคารพาณิชย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อใช้ในการกิจการสถานนันทนาการ มีดังนี้

1. อำนาจอนุมัติเป็นของผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งรัฐมนตรีว่าการมหาดไทยได้มอบอำนาจให้ตาม คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 252/2541 ลงวันที่ 26 พฤษภาคม 2541

2. การขออนุมัติเบิกเงินเกินบัญชีกับธนาคารพาณิชย์ ให้สถานนันทนาการขอความเห็นชอบจาก สภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วจึงเสนอเรื่องเพื่อขออนุมัติต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

3. การเสนอเรื่องเพื่ออนุมัติเบิกเงินตามบัญชีตามข้อ 1 ให้ระบุสาระสำคัญเพื่อประกอบการ พิจารณา ดังนี้

3.1 เหตุผลความจำเป็นในการขอเบิกเงินเกินบัญชี

3.2 มีความประสงค์เบิกเงินเกินบัญชีธนาคารใด สาขาใด

3.3 กำหนดวงเงินที่จะขอเบิกเงินเกินบัญชี

3.4 ระบุอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารเรียกเก็บซึ่งเท่ากับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่นำไปเป็น หลักทรัพย์ค้ำประกันบวกเพิ่มอีกไม่เกินร้อยละ 1.50 แต่ทั้งนี้จะต้องไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี และกรณีที่นำหลักประกัน อื่นที่ค้ำประกันเงินกู้ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาถึงความเหมาะสม และอัตราดอกเบี้ยต้องไม่เกินอัตราที่ กำหนด

3.5 รายงานเงินคงเหลือและทรัพย์สินรับจำนำคงเหลือของสถานนันทนาการที่เป็นปัจจุบัน

4. การทำสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีกับธนาคารพาณิชย์ โดยมีอายุสัญญาครั้งละ 1 ปี และให้ สามารถต่ออายุสัญญาได้ 4 ครั้ง และเมื่อรวมระยะเวลาที่ต้องส่งคืนเงินต้นทั้งหมดนับตั้งแต่ทำสัญญาครั้งแรกแล้ว จะต้องไม่เกิน 5 ปี

5. การเสนอเรื่องเพื่อขออนุมัติเบิกเงินเกินบัญชีกับธนาคารพาณิชย์ สถานนันทนาการควร จะดำเนินการล่วงหน้าก่อนที่เงินทุนหมุนเวียนในการรับจำนำจะหมดลง เพราะหากรอให้เงินทุนหมุนเวียนที่ใช้ในการรับ จำนำหมดลงก่อนแล้ว จึงเสนอเรื่องขออนุมัติจะไม่ทันต่อเหตุการณ์ อาจจะทำให้กิจการสถานนันทนาการต้องสะดุดหยุด ลง และไม่สามารถช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนเรื่องการเงินได้เป็นเหตุให้ประชาชนขาดความเชื่อถือ และมีภาพพจน์ที่ไม่ดีต่อสถานนันทนาการ รวมทั้งเป็นเหตุให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องขาดรายได้ที่จะนำไปใช้ในการ ทำนุบำรุงท้องถิ่นอีกด้วย

6. ห้ามมิให้เบิกเงินเกินบัญชีเต็มตามจำนวนที่ได้รับอนุมัติในคราวเดียวกัน แต่ให้เบิกเงินได้เท่าที่ มีความจำเป็นที่จะใช้ในการรับจำนำในแต่ละวันเท่านั้น และหากมีเงินคงเหลือให้นำเงินคงเหลือทั้งหมดส่งฝากคืน ธนาคาร เพื่อหักกลบลบหนี้กับยอดเงินที่เบิกเกินบัญชีมา ทั้งนี้เพื่อที่จะไม่ต้องเสียดอกเบี้ยให้แก่ธนาคารโดยไม่จำเป็น

7. ห้ามมิให้นำเงินที่เบิกเกินบัญชีไปใช้ในการอื่นเป็นอันขาด คงให้นำไปใช้เป็นเงินทุน หมุนเวียนในการรับจำนำเพื่อให้บริการแก่ประชาชนที่นำมาใช้บริการเท่านั้น

8. ในปีงบประมาณต่อไป ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งงบประมาณรายจ่ายเฉพาะการสถานนันท นาคาร เป็นค่าธรรมเนียมดอกเบี้ยธนาคารในรายจ่ายงบกลาง

9. ให้นายกเทศมนตรีและผู้ตรวจการสถานนันทนาการ ตรวจตราและสอดส่องการเบิกจ่ายเงินและ การฝากเงินกับธนาคารโดยใกล้ชิด

10. ให้สถานนันทนาการที่ได้รับอนุมัติเบิกเงินเกินบัญชีกับธนาคารพาณิชย์ ซึ่งต่อมาหากธนาคาร มีการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยตามภาวะเศรษฐกิจ และทำให้อัตราดอกเบี้ยสูงกว่าที่ได้รับอนุมัติอยู่เดิม ให้สถานธนา

นุบาลรายงานผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อขออนุมัติเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยต่อผู้ว่าราชการจังหวัดทันที ถึงแม้จะไม่เกินตามอัตราที่กำหนดไว้ก็ตาม

11. เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการทำสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีกับธนาคารแล้วให้ รายงานให้สำนักงาน จ.ส.ท. ทราบ

(2.3) การกู้เงินกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (กบท.) เพื่อเป็นทุนหมุนเวียน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถกู้เงินกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (กบท.) เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในการรับจำนำให้กับสถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ โดยคณะกรรมการ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่นได้สรุปหลักเกณฑ์การกู้เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนกิจการสถานธนาณบาลใน คราวประชุมครั้งที่ 1/2551 เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2551 ดังนี้

(2.3.1) หลักเกณฑ์การกู้

- (1) อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 4.5 ต่อปี
- (2) ให้เทศบาลกู้โดยคิดวงเงินกู้เป็นรายสถานธนาณบาล ๑ ละไม่เกิน 10,000,000 บาท
- (3) เมื่อผู้ขอกู้ได้รับอนุมัติเงินกู้แล้วจะต้องทำสัญญากู้เงินภายในระยะเวลาไม่เกิน 3 เดือน นับจากวันที่ได้รับแจ้งผลการพิจารณาอนุมัติ และให้กำหนดแผนการใช้จ่ายเงินด้วย หากผู้ขอกู้ไม่ทำสัญญาภายใน กำหนดเวลาถือว่าไม่ประสงค์จะขอกู้เงินในการทำสัญญาให้แยกทำสัญญาเป็นรายสถานธนาณบาล
- (4) การขอรับเงินกู้ให้ขอรับเป็นงวด ๑ ตามความจำเป็นแต่ต้องรับเงินให้แล้วเสร็จภายใน เวลา 1 ปี นับแต่ลงนามในสัญญากู้เงิน
- (5) ระยะเวลาในการชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยไม่เกิน 5 ปี ชำระคืนเป็นรายปี ภายใน 30 กันยายนของทุกปี
- (6) เทศบาลสามารถกู้ได้สูงสุดไม่เกิน 10,000,000 บาทต่อสถานธนาณบาล 1 แห่ง แต่ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับฐานะทางการเงิน และไม่เคยผิดนัดการชำระหนี้กับ กบท. มาก่อน
- (7) การที่จะกู้ใหม่ได้จะต้องไม่เคยผิดนัดชำระเงินต้นและดอกเบี้ยตามสัญญาในการกู้ครั้ง ก่อน และจะต้องปฏิบัติตามสัญญากู้เงินโดยเคร่งครัด
- (8) การก่อหนี้ผูกพันงบประมาณจะต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาเทศบาล รวมทั้งผ่าน การอนุมัติของผู้ว่าราชการจังหวัดและจะต้องตั้งงบประมาณ เพื่อชำระหนี้เงินกู้ กบท. ในงบประมาณรายจ่ายประจำปี ของเทศบาลทุกปี จนกว่าจะครบตามสัญญา

(2.3.2) หลักฐานการขอกู้

- (1) แบบแสดงฐานะการคลังเทศบาลจำนวน 1 ชุด
- (2) แบบแสดงฐานะการคลังสถานธนาณบาลจำนวน 1 ชุด
- (3) สำเนารายงานการประชุมสภาเทศบาลจำนวน 1 ชุด

(2.3.3) การวิเคราะห์การให้กู้เงิน

- (1) อัตราค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเทียบกับรายได้ต้องมีเกณฑ์ค่าใช้จ่ายไม่เกินร้อยละ 75 ของรายได้
- (2) อัตรากำไรสุทธิเทียบกับหนี้สินระยะยาวต้องมีเกณฑ์กำไรสุทธิไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของ หนี้สินระยะยาว
- (3) อัตราทรัพย์สินรับจำนำและทรัพย์สินหลุดจำนำเทียบกับหนี้สินระยะยาว มูลค่าของทรัพย์สินรับ จำนำและทรัพย์สินหลุดจำนำต้องมีเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 100 ของหนี้สินระยะยาว

(4) อัตรารายได้เทียบกับหนี้สินระยะยาว ต้องมีเกณฑ์รายได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของหนี้สินระยะยาว

(5) จากหลักเกณฑ์การวิเคราะห์ในข้อ 1-4 ข้างต้นเพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ เห็นควรกำหนดดังนี้

(5.1) หากผ่านหลักเกณฑ์ตามข้อ 1-4 รวม 3-4 ข้อ หมายถึงการดำเนินงานของสถานธนาณบาลดี มีประสิทธิภาพ เห็นควรอนุมัติให้กู้

(5.2) หากผ่านหลักเกณฑ์ตามข้อ 1-4 เพียง 2 ข้อ หมายถึงการดำเนินงานอาจมีปัญหากรณีนี้เห็นควรเลือกพิจารณาข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

(ก) ไม่อนุมัติให้กู้หรือ

(ข) ให้กู้เพียงครั้งหนึ่งของวงเงินกู้ พร้อมทั้งให้ปรับปรุงกิจการ หากผลการดำเนินงานผ่านหลักเกณฑ์ที่กำหนดจึงให้กู้เพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่งของวงเงินกู้

(5.3) หากผ่านหลักเกณฑ์ตามข้อ 1-4 เพียง 1 ข้อ หมายถึงสถานภาพการบริหารไม่มั่นคง มีอัตราเสี่ยงสูงในการให้กู้เงิน เห็นควรไม่อนุมัติให้กู้

(6) กรณีสถานธนาณบาลที่เริ่มดำเนินการยังไม่ครบ 4 ปี ซึ่งอาจอยู่ในสภาวะขาดสภาพคล่องหรือกรณีเทศบาลมีเหตุผลความจำเป็น อาจพิจารณาอนุมัติให้กู้เป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายไม่ประสบปัญหาซึ่งขาดสภาพคล่องจนอาจกระทบและไม่สามารถดำเนินกิจการได้อย่างต่อเนื่อง หรือการดำเนินกิจการต้องหยุดชะงักไม่สามารถให้บริการแก่ประชาชนได้ ทั้งนี้ เพื่อให้สถานธนาณบาลมีเงินทุนหมุนเวียนนำไปบริหารจัดการ และมีกำไรได้ในอนาคต

(7) ข้อสังเกตที่มอบให้สำนักงาน จ.ส.ท. พิจารณาดำเนินการ

(7.1) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสถานธนาณบาลที่ได้รับอนุมัติให้กู้ และรายงานผลให้ กบท. ทราบเป็นระยะ ๆ

(7.2) พิจารณาปรับลดอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมให้แก่ประชาชน ซึ่งหากในกรณีไม่สามารถลดอัตราดอกเบี้ยลงได้อีกขอให้แจ้งเหตุผลและความจำเป็นให้ กบท. ทราบด้วย

(7.3) กำหนดมาตรการในการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น กรณีประสบปัญหาอุทกภัย ไฟไหม้บ้านเรือน หรือภัยพิบัติต่าง ๆ โดยอาจผ่อนผันระยะเวลาไถ่ถอนทรัพย์สิน หรือกำหนดระยะเวลาปลอดการเรียกเก็บดอกเบี้ยจากประชาชน เป็นต้น

(2.4) การยืมเงินสะสมเพื่อใช้ในกิจการสถานธนาณบาล

กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง ซึ่งกำกับดูแลโรงรับจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2552 ได้กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณเฉพาะการสถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2541 โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) กรณีเงินยืมสะสมเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนรับจำนำ หากไม่สามารถตั้งงบประมาณเฉพาะการส่งใช้หนี้เงินสะสมได้ทันในคราวตารางประมาณรายจ่ายครั้งต่อไป หรือในปีงบประมาณถัดไป ให้ขออนุมัติต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

(2) กรณีไม่สามารถส่งใช้เงินเงินยืมสะสมตามข้อ 1 ให้สถานธนาณบาลตั้งงบประมาณเฉพาะการเป็นเงินช่วยเหลือพัฒนาท้องถิ่นเป็นกรณีพิเศษ (นอกเหนือจากเงินช่วยเหลือท้องถิ่นที่จัดสรรจากผลกำไรประจำปี) ในอัตราเท่ากับดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ที่พึงได้รับจากธนาคารของรัฐของยอดเงินยืมสะสมคงค้าง

(3) กรณีเงินยืมสะสมเพื่อทดลองจ่าย ตามรายการในงบประมาณเฉพาะการสถานธนาณบาล เงินรางวัลประจำปีพนักงาน ชำระหนี้เงินกู้ สมทบค่าใช้จ่ายฝ่ายอำนวยการ ปรับปรุงก่อสร้างต่อเติมอาคาร และกรณีอื่นที่มี

ลักษณะเดียวกัน ให้สถานธนาณบาลตั้งงบประมาณเป็นเงินช่วยเหลือพัฒนาท้องถิ่นเป็นกรณีพิเศษในอัตราเท่ากับเงินฝากประจำที่พึงได้รับจากธนาคารของรัฐ นับแต่วันยืมจนกว่าจะได้ส่งใช้เงินยืมเงินสะสมดังกล่าว

(4) การเบิกเงินยืมสะสมที่นำไปใช้ในกิจการสถานธนาณบาลทุกกรณี ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินสะสม และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจ่ายเงินยืมสะสมเป็นงวด ๆ ตามความจำเป็นตามที่ใช้จ่ายจริงและถึงกำหนดจะต้องจ่าย ห้ามเบิกจ่ายเงินสะสมทั้งจำนวนเข้าบัญชีเงินฝากของสถานธนาณบาลเพื่อรอการจ่าย เว้นแต่เงินทุนหมุนเวียนรับจำนำ ให้จ่ายได้ไม่เกินงวดละ 500,000 บาท (ห้าแสนบาทถ้วน)

การกู้และการส่งใช้หนี้เงินกู้เพื่อใช้ในกิจการสถานธนาณบาลจากการที่มีการยืมเงินสะสมเพื่อใช้ในกิจการสถานธนาณบาล

(1) ให้สถานธนาณบาลตั้งงบประมาณเพื่อส่งใช้ต้นเงินกู้ และดอกเบี้ยตามสัญญาซึ่งกู้ในนามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระเบียบวิธีการงบประมาณทุกปี และให้ถือว่าดอกเบี้ยเงินกู้เป็นรายจ่ายประจำปีด้วย หากจ่ายไม่ทันในปีใด ให้ตั้งเป็นดอกเบี้ยเงินกู้ค้างจ่ายไว้

(2) หากสถานธนาณบาลมีเงินทุนหมุนเวียนเหลือไม่เพียงพอ เนื่องจากต้องส่งใช้หนี้เงินกู้ ให้ยืมเงินสะสมส่งใช้หนี้เงินกู้ตามสัญญาโดยถือปฏิบัติตามข้อ ก(3) และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 เกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินสะสม

3.2.10 ระเบียบด้านบุคคล การจ้างพนักงาน ผู้ตรวจการสถานธนาณบาล

(1) ระเบียบด้านบุคคล

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการส่งเสริมการดำเนินกิจการสถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้ จ.ส.ท. มีอำนาจหน้าที่ตามข้อ 9(4) บรรจุ แต่งตั้ง พิจารณาโทษ และถอดถอน พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของสถานธนาณบาล และของสำนักงาน จ.ส.ท. (5) กำหนดอัตราเงินเดือน ค่าจ้าง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตลอดจนการพิจารณาบำเหน็จความชอบแก่พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของสถานธนาณบาล และของสำนักงาน จ.ส.ท. (6) วางระเบียบข้อบังคับ หรือออกคำสั่งให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของสถานธนาณบาล และขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติ และ (8) กำหนดจำนวนอัตราตำแหน่ง และการพัฒนาพนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของสถานธนาณบาล ของสำนักงาน จ.ส.ท. และขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นอกจากนี้ ในระเบียบว่าด้วยการส่งเสริมการดำเนินกิจการสถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 ข้อ 11(3) ได้กำหนดให้หัวหน้าสำนักงาน จ.ส.ท. ซึ่งประธาน จ.ส.ท. เป็นผู้แต่งตั้ง เป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานสถานธนาณบาล พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของสถานธนาณบาล ของสำนักงาน จ.ส.ท. มีอำนาจหน้าที่ตามที่หัวหน้าสำนักงาน จ.ส.ท. มอบหมาย

ประธานคณะกรรมการจัดการสถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ออกระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยพนักงานสถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 ประกาศ ณ วันที่ 16 ตุลาคม 2551 ซึ่งมีทั้งหมด 11 หมวด ได้แก่

หมวด 1 บททั่วไป ของกำหนดบทนิยาม และกำหนดให้ประธาน จ.ส.ท. เป็นรักษาการตามระเบียบนี้

หมวด 2 พนักงานสถานธนาณบาล เพื่อกำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะเข้ารับการบรรจุเป็นพนักงานสถานธนาณบาล

หมวด 3 การสรรหา การบรรจุ และการแต่งตั้ง

หมวด 4 การทำสัญญาจ้างและสัญญาจ้างประกัน

หมวด 5 การจัดทำทะเบียนประวัติ และบัตรประจำตัว

หมวด 6 วันทำงาน การลา และสวัสดิการ

หมวด 7 การเลื่อนขั้นค่าจ้าง

หมวด 8 วินัยและการรักษาวินัย

หมวด 9 การดำเนินการทางวินัย

หมวด 10 การออกจากการเป็นพนักงานสถานธนาณูปาล

หมวด 11 การเกษียณอายุ

(2) การจ้างพนักงาน

การจ้างพนักงานได้กำหนดไว้ในระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยพนักงานสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 หมวด 3 การสรรหา การบรรจุ และการแต่งตั้ง และตามหนังสือสำนักงาน จ.ส.ท. ที่ มท. 0801.5/ว1048 ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2552 เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุ และแต่งตั้งเป็นพนักงานสถานธนาณูปาล

(2.1) ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยพนักงานสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 หมวด 3 ที่สำคัญ มีดังนี้

ข้อ 12 การสรรหาและการคัดเลือกบุคคลเป็นพนักงานสถานธนาณูปาลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสถานธนาณูปาล หรือสำนักงาน จ.ส.ท. ดำเนินการสรรหา และคัดเลือกตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ จ.ส.ท. กำหนด โดยการสรรหาและคัดเลือกในตำแหน่งผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ พนักงานบัญชี และเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน จ.ส.ท. ดำเนินการโดยสำนักงาน จ.ส.ท. ส่วนตำแหน่งอื่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการสรรหาและคัดเลือกเองได้

ข้อ 13 การบรรจุบุคคลเป็นพนักงานสถานธนาณูปาลให้ดำรงตำแหน่งใด ให้บรรจุและแต่งตั้งจากผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งนั้น โดยบรรจุและแต่งตั้งตามลำดับที่ในบัญชีผู้สอบแข่งขันหรือคัดเลือกได้ เว้นแต่พนักงานสถานธนาณูปาลตำแหน่งผู้ช่วยผู้จัดการหรือผู้จัดการสถานธนาณูปาล หากการบรรจุและแต่งตั้งโดยเรียงตามลำดับที่ไม่เป็นผลดี อาจพิจารณาบรรจุและแต่งตั้งผู้ที่เหมาะสมจากผู้สอบแข่งขันหรือคัดเลือกได้โดยไม่จำเป็นต้องเรียงตามลำดับที่ก็ได้ โดยให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการ จ.ส.ท.

ข้อ 15 ให้ประธานกรรมการ จ.ส.ท. เป็นผู้มีอำนาจสั่งจ้าง หรือบรรจุ หรือแต่งตั้งเป็นพนักงานสถานธนาณูปาลทุกตำแหน่ง การเลื่อนตำแหน่งและการสับเปลี่ยนตำแหน่ง โดยได้รับอนุมัติจาก จ.ส.ท.

ข้อ 16 อัตราค่าจ้างพนักงานสถานธนาณูปาลให้เป็นไปตามบัญชีค่าจ้างที่ จ.ส.ท. กำหนด

ข้อ 18 ห้ามมิให้บรรจุและแต่งตั้งผู้เป็นทนายทโดยธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของผู้จัดการเป็นพนักงานสถานธนาณูปาลในสถานธนาณูปาลแห่งเดียวกับผู้จัดการ

ข้อ 19 การย้ายพนักงานสถานธนาณูปาลเป็นอำนาจของ จ.ส.ท.

ข้อ 20 การย้ายพนักงานผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจสถานธนาณูปาล ผู้จัดการและผู้ช่วย รวมถึงพนักงานตำแหน่งอื่น ๆ ไปดำรงตำแหน่งที่สถานธนาณูปาลอื่นให้เป็นไปตามความรู้ความสามารถ ความอาวุโส และประสบการณ์ตามลำดับขนาดของสถานธนาณูปาล

พนักงานสถานธนาณูปาลผู้ดำรงตำแหน่งบริหารจะย้ายเมื่อดำรงตำแหน่งที่สถานธนาณูปาลนั้นมาแล้วไม่ต่ำกว่าสี่ปี เว้นแต่มีเหตุผลความจำเป็นจะต้องขออนุมัติจาก จ.ส.ท. โดยความเห็นชอบของผู้บริหารท้องถิ่นได้ครั้งละหนึ่งปีและไม่เกินสองครั้ง

ในกรณีที่มีการกระทำความผิดสามารถแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่ต่ำกว่าเดิมทุกตำแหน่ง

(2.2) ตามหนังสือสำนักงาน จ.ส.ท. ที่ มท. 0801.5/ว1048 ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2552 เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเป็นพนักงานสถานธนาณูปาล เนื่องจากตามระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยพนักงานสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเป็นพนักงานสถานธนาณูปาล และวิธีการขอใช้บัญชีการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเป็นพนักงานสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ ดังนั้นเพื่อให้การจัดสอบพนักงานสถานธนาณูปาลเป็นไปโดยเรียบร้อย สำนักงาน จ.ส.ท. จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเป็นพนักงานสถานธนาณูปาลและวิธีการขอใช้บัญชีการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเป็นพนักงานสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสาระสำคัญดังนี้

1) กรณีตำแหน่งพนักงานสถานธนาณูปาลว่างลง (ยกเว้นตำแหน่งผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ พนักงานบัญชี) หรือประจำสำนักงาน จ.ส.ท. กำหนดขึ้นใหม่ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสอบถามพนักงานสถานธนาณูปาลในสังกัดก่อนว่า มีผู้ใดประสงค์ขอเลื่อนหรือเปลี่ยนเพื่อดำรงตำแหน่งดังกล่าวหรือไม่ หากไม่มีพนักงานสถานธนาณูปาลผู้ใดประสงค์ขอเลื่อนหรือเปลี่ยนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศรับสมัครสอบบุคคลภายนอกเพื่อสอบแข่งขันในตำแหน่งดังกล่าว เมื่อได้รับอนุมัติจากจังหวัดแล้ว ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศรับสมัครสอบ โดยกำหนดคุณสมบัติตามระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยพนักงานสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 ข้อ 6

2) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรายงานผลการสอบแข่งขันได้ไปยังจังหวัด เพื่อให้จังหวัดแจ้งผลการสอบแข่งขันไปยังสำนักงาน จ.ส.ท. พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของสำนักงาน จ.ส.ท. เพื่อจะได้บรรจุและแต่งตั้งเป็นพนักงานสถานธนาณูปาลต่อไป

3) กรณีที่สถานธนาณูปาลมีตำแหน่งว่าง (ยกเว้นตำแหน่งผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ พนักงานบัญชี) หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ประสงค์ดำเนินการสอบ ให้ขอใช้บัญชีผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งที่ว่างจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอบขึ้นบัญชีไว้ในตำแหน่งเดียวกับที่ว่างได้ โดยทำหนังสือสอบถามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการสอบขึ้นบัญชีไว้ หากได้รับอนุมัติให้ใช้บัญชีจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอบถามไปแล้ว ให้รายงานจังหวัดเพื่อขอบรรจุและแต่งตั้งมายังสำนักงาน จ.ส.ท. ต่อไป

(3) ผู้ตรวจการสถานธนาณูปาล

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการส่งเสริมการดำเนินกิจการสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 ได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับผู้ตรวจการสถานธนาณูปาลไว้ดังนี้

ข้อ 12 เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและตรวจตราสถานธนาณูปาลให้แบ่งกลุ่มการควบคุมตรวจการสถานธนาณูปาลประจำภาค และสถานธนาณูปาลประจำเขตตามที่ จ.ส.ท. กำหนด

ข้อ 13 ให้มีผู้ตรวจการสถานธนาณูปาลประจำภาค และสถานธนาณูปาลประจำเขตแต่งตั้งโดยประธานกรรมการ จ.ส.ท. อยู่ภายใต้การปกครองบังคับบัญชาของผู้จัดการใหญ่ จ.ส.ท. รองผู้จัดการใหญ่ จ.ส.ท. และหัวหน้าสำนักงาน จ.ส.ท. มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานของพนักงานสถานธนาณูปาลในสังกัด จ.ส.ท. ที่อยู่ในเขตอำนาจการตรวจหรือปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการ ส.ธ.ท. ประธานกรรมการ จ.ส.ท. ผู้จัดการใหญ่ จ.ส.ท. รองผู้จัดการใหญ่ จ.ส.ท. หรือหัวหน้าสำนักงาน จ.ส.ท. มอบหมาย

ข้อ 14 ให้มีผู้ตรวจการสถานธนาณบาลประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานธนาณบาลละหนึ่งคน แต่งตั้งโดยประธานกรรมการ จ.ส.ท. มีอำนาจหน้าที่ตรวจการควบคุมการปฏิบัติงานของพนักงานสถานธนาณบาลให้เป็นไปตามระเบียบและปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบและคำสั่งของคณะกรรมการ ส.ท. ประธานกรรมการ จ.ส.ท. ผู้จัดการใหญ่ จ.ส.ท. รองผู้จัดการใหญ่ จ.ส.ท. หรือหัวหน้าสำนักงาน จ.ส.ท. โดยเคร่งครัด

พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างในสำนักงานผู้ตรวจการสถานธนาณบาลประจำภาค ประจำเขต และประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีได้เพียงใดให้ประธานกรรมการ จ.ส.ท. กำหนด

3.2.11 ปัญหาอุปสรรค

จากระเบียบและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่ได้กล่าวไปแล้วในหัวข้อ 3.2.1 - 3.2.10 นั้น มีระเบียบและข้อกฎหมายบางส่วนยังไม่เหมาะสมกับสภาวะปัจจุบัน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินกิจการและการให้บริการประชาชน รวมทั้งสร้างภาระให้กับผู้จัดการสถานธนาณบาล เช่น การกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวงเงินรับจำนำสิ่งของ การกำหนดราคาประเมินทรัพย์สินหลุดจำนำ หรือในกรณีที่ยังมีทรัพย์สินหลุดจำนำจำหน่ายไม่ได้ ให้ผู้จัดการสถานธนาณบาลรับซื้อทรัพย์สินหลุดค้างจำหน่าย นอกจากนี้ยังมีปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับระเบียบการบริหารงานด้านบุคลากรของ จ.ส.ท. ที่สร้างปัญหาอุปสรรคให้การดำเนินกิจการสถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเด็น ดังนี้

(1) วงเงินรับจำนำสิ่งของ การที่ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นว่าด้วยการรับจำนำของสถานธนาณบาล พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวงเงินรับจำนำสิ่งของไว้ เช่น การรับจำนำทองคำให้รับจำนำได้ไม่เกินร้อยละแปดสิบของราคาทองคำภาวะปกติตามท้องตลาดในวันรับจำนำ ทำให้ประชาชนผู้จำนำได้รับเงินจากการจำนำที่สถานธนาณบาลในจำนวนเงินที่ต่ำกว่าโรงรับจำนำเอกชนที่กำหนดไว้ประมาณร้อยละ 30 และสถานธนาณบาลเคราะห์ที่กำหนดไว้ประมาณร้อยละ 85 ของราคาทองคำในขณะนั้น ทั้งนี้ ในกรณีพื้นที่นั้นมีโรงรับจำนำเอกชนและสถานธนาณบาลเคราะห์ประชาชนสามารถมีทางเลือกในการใช้บริการได้ แต่ในบางพื้นที่ที่มีสถานธนาณบาลเพียงอย่างเดียว ทำให้ประชาชนต้องจำนำที่สถานธนาณบาลนั้น แต่ได้จำนวนเงินที่ต่ำกว่าที่ควร จึงควรมีการพิจารณาทบทวนวงเงินรับจำนำสิ่งของให้สูงขึ้น เพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนได้ดียิ่งขึ้น

(2) การกำหนดราคาประเมินทรัพย์สินหลุดจำนำ เมื่อเฉลี่ยแล้วจะต้องได้กำไรไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 หรือ 15 หรือ 20 ของจำนวนเงินรับจำนำแต่ละราย ทำให้การตีราคาทรัพย์สินจำนำของสถานธนาณบาลจะต่ำกว่าที่ควรจะเป็น จะส่งผลกระทบต่อผู้จำนำที่จะได้รับเงินจากการจำนำต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ถึงแม้ว่า จ.ส.ท. เห็นว่า จะต้องการให้การจำหน่ายทรัพย์สินหลุดมีกำไร เพื่อให้สถานธนาณบาลมีกำไร และสามารถนำไปเป็นค่าใช้จ่ายจ่ายค่าดอกเบี้ยเงินกู้ ค่าใช้จ่ายสำนักงานก็ตาม

(3) กรณีที่ยังมีทรัพย์สินหลุดจำนำจำหน่ายไม่ได้ ให้ผู้จัดการสถานธนาณบาลรับซื้อทรัพย์สินหลุดค้างจำหน่ายนั้น ให้หมดสิ้นภายในสิบห้าวันนับแต่วันประมูลจำหน่าย โดยไม่ต้องเก็บรักษาไว้เพื่อรอการจำหน่ายในงวดต่อไปอีก ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งที่ทำให้มีทรัพย์สินหลุดจำนำไม่ได้ เนื่องจากการกำหนดราคาประเมินทรัพย์สินหลุดจำนำเมื่อเฉลี่ยแล้วจะต้องมีกำไร หรือในกรณีทรัพย์สินหลุดจำนำที่ได้ส่งดอกเบี้ยติดต่อกันมาเป็นเวลานานปี อันเป็นให้เสื่อมสภาพหรือเสื่อมราคาลงราคาที่ประเมินจะต้องไม่ต่ำกว่าจำนวนเงินทุนรับจำนำ ซึ่งทั้งสองกรณีทำให้ราคาประเมินทรัพย์สินหลุดจำนำสูงเกินไป จึงทำให้จำหน่ายทรัพย์สินนั้นไม่ได้ ซึ่งเป็นภาระต่อผู้จัดการที่จะต้องรับภาระการขาดทุน และส่งผลให้ผู้จัดการจะตีราคาทรัพย์สินที่ประชาชนต่ำกว่าที่ควร เพื่อป้องกันมิให้ผู้จัดการต้องรับภาระการขาดทุนดังกล่าว

(4) ปัญหาเรื่องบุคลากร

(4.1) การที่ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการส่งเสริมการดำเนินการกิจการสถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 แต่งตั้งผู้จัดการเป็นผู้ตรวจการเขตหรือผู้ตรวจภาคอีกตำแหน่งหนึ่ง ทำให้เป็นภาระเพิ่มขึ้นกับผู้จัดการ รวมทั้งอาจเกิดปัญหาเวลาออกตรวจ เพราะต้องมีผู้ช่วยทำงานแทน และผู้จัดการก็ยังไม่พ้นความรับผิดชอบหากเกิดความเสียหาย นอกจากนี้ ยังต้องรับผิดชอบหากโรงรับจำนำลูกเขตที่ผู้ตรวจการต้องไปตรวจการปฏิบัติงาน ด้านการบัญชี การเงิน และการจำนำ เช่น ของเกินราคา ของปลอม ของหาย พนักงานฉ้อโกง ผู้ตรวจการเขตต้องรับผิดชอบร่วมด้วย ซึ่งไม่ยุติธรรมกับผู้จัดการที่ทำงานเป็นผู้ตรวจการอีกหน้าที่หนึ่ง

(4.2) จ.ส.ท. เป็นผู้มีอำนาจ บรรจุ แต่งตั้ง พิจารณาโทษ และถอดถอน พนักงานสถานธนาณบาลทุกตำแหน่ง รวมทั้งการการเลื่อนตำแหน่งและการสับเปลี่ยนตำแหน่ง โดยกำหนดให้ประธาน จ.ส.ท. เป็นผู้บังคับบัญชา พนักงานสถานธนาณบาล การสรรหาและคัดเลือกในตำแหน่งผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ และพนักงานบัญชี ดำเนินการโดยสำนักงาน จ.ส.ท. ส่วนตำแหน่งอื่นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการเองได้ ดังนั้น ควรมีการพิจารณาทบทวน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการสรรหา คัดเลือก บรรจุ และแต่งตั้งพนักงานสถานธนาณบาลทุกตำแหน่ง แต่ในตำแหน่งที่มีความสำคัญอาจก่อให้เกิดทุจริตหรือเอื้อประโยชน์ให้กับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่นตำแหน่งผู้จัดการ ก็ให้เสนอขออนุมัติสำนักงาน จ.ส.ท. ก่อนการดำรงตำแหน่ง และ จ.ส.ท. ทำหน้าที่ในการออกหลักเกณฑ์การกำกับดูแลและสนับสนุนด้านวิชาการแก่สถานธนาณบาลเท่านั้น

(4.3) จ.ส.ท. เป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณาเลื่อนขั้นค่าจ้างพนักงานสถานธนาณบาลทุกตำแหน่ง ซึ่งควรมีการพิจารณาทบทวน นอกจากนั้น โครงสร้างอัตราค่าจ้างพนักงานสถานธนาณบาลไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ควรมีการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันมากขึ้น

(4.4) การกำหนดให้ปลัดเทศบาลเป็นผู้ตรวจการสถานธนาณบาลประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เหมาะสม เนื่องจากไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการเงิน

(4.5) พนักงานสถานธนาณบาลยังไม่มี ความชัดเจนในสถานะของตนเองว่าเป็นพนักงานสังกัดหน่วยงานใด จึงควรกำหนดให้ชัดเจน โดยกำหนดให้พนักงานสถานธนาณบาลเป็นพนักงานเทศพาณิชย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(4.6) เทศบาลยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเองในการเป็นเจ้าของสถานธนาณบาล จึงทำให้เทศบาลบางแห่งไม่ให้การสนับสนุนเงินทุนในการดำเนินการกิจการสถานธนาณบาล

3.3 ระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ และการกำกับดูแลสถานธนาณบาลของกรุงเทพมหานคร

ปัจจุบันสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครอาศัยพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 เป็นกฎหมายแม่บทสำหรับปฏิบัติตามกฎหมาย นอกจากนี้ กรุงเทพมหานครและสำนักงานสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครยังได้ออกข้อบัญญัติ ระเบียบ หนังสือเวียน หนังสือสั่งการ เพื่อกำกับดูแลให้การดำเนินงานของสถานธนาณบาลของกรุงเทพมหานครเป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยมีระเบียบที่สำคัญ ๆ เช่น ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง สถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนในการประเมินราคา การรับส่ง การควบคุม และการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำของสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การนำส่งเงิน การตรวจเงิน และการจัดสรรผลกำไรประจำปีของสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2539 และระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินหรือทำการเบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคารหรือสถาบันการเงินของสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2538 เป็นต้น

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์การกำกับดูแลสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครที่จะกล่าวถึงในงานวิจัยนี้จะครอบคลุมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขออนุญาตจัดตั้งสถานธนาณบาล การตีราคาทรัพย์สิน การไถ่ถอนทรัพย์สิน การกำหนดอัตราดอกเบี้ย และการปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย การส่งดอกเบี้ย การประมูลและจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำ การเก็บรักษาทรัพย์สินหลุดจำนำ การจัดหาเงินทุน การกู้เงิน ระเบียบด้านบุคคล การจ้างพนักงาน ผู้ตรวจการ และส่วนสุดท้ายจะกล่าวถึงปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากหลักเกณฑ์กำกับดูแลดังกล่าว

3.3.1 การขออนุญาตจัดตั้งสถานธนาณบาลของกรุงเทพมหานคร

สถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครได้จัดตั้งขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 97 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ที่กำหนดว่า ขอบัญญัติกรุงเทพมหานครจะตราขึ้นได้โดยความเห็นชอบของสภากรุงเทพมหานคร ในกรณีดังต่อไปนี้ (3) การดำเนินการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร เนื่องจากสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครเป็นการดำเนินการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร สถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครได้มีการจัดตั้งมาตั้งแต่ปี 2503 โดยขอบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง สถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2534 ข้อ 6 กำหนดให้กรุงเทพมหานครดำเนินการพาณิชย์ เรื่อง สถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร และข้อ 18 กำหนดให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีอำนาจจัดตั้งและเลิกสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร

3.3.2 การรับจำนำ และตัวรับจำนำ

(1) การรับจำนำ

ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจำนำเป็นไปตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำฯ มาตรา 18 มาตรา 18 ทวิ มาตรา 19 และมาตรา 20 และสำนักงานสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครได้กำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับวงเงินรับจำนำ

(1.1) มาตรา 18 มาตรา 18 ทวิ มาตรา 19 และมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำฯ

มาตรา 18 ห้ามมิให้ผู้รับจำนำกระทำการ ดังต่อไปนี้

- (1) รับจำนำหรือให้ทรัพย์สินจำนำในระหว่างเวลาตั้งแต่ 18 นาฬิกา ถึง 8 นาฬิกา
- (2) รับจำนำสิ่งของจากภิกษุสามเณรหรือเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปี
- (3) รับจำนำสิ่งของที่เห็นได้ว่าเป็นของที่ใช้ในราชการหรือสิ่งของที่ได้รับแจ้งตามมาตรา ๒๑
- (4) นำทรัพย์สินจำนำออกนอกโรงรับจำนำ เว้นแต่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต หรือเพื่อให้พ้นภัยอันตรายอันร้ายแรงที่ผู้รับจำนำจะป้องกันด้วยวิธีอื่นไม่ได้

(5) ประกอบธุรกิจซึ่งไม่เกี่ยวกับการรับจำนำหรือการขายทรัพย์สินจำนำที่หลุดเป็นสิทธิแล้วในบริเวณโรงรับจำนำ

มาตรา 18 ทวิ ในการรับจำนำ ให้ผู้รับจำนำจัดแจ้งรายการเกี่ยวกับบัตรประชาชนของผู้จำนำไว้ให้ชัดเจนในต้นขั้วของตัวรับจำนำด้วย

ในกรณีที่ผู้จำนำไม่ต้องมีบัตรประชาชนตามกฎหมาย ให้จัดแจ้งรายการเกี่ยวกับเอกสารแสดงชื่อที่อยู่ของผู้จำนำแทนบัตรประชาชน

มาตรา 19 ในกรณีมีเหตุควรสงสัยว่าสิ่งของที่มีผู้นำมาจำนำเป็นสิ่งของที่มิผู้ได้มาโดยการกระทำความผิด ให้ผู้รับจำนำแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจท้องที่ทันที

มาตรา 20 เมื่อมีการรับจำนำ ให้ผู้รับจำนำออกตัวรับจำนำให้แก่ผู้จำนำ และติดเลขหมายที่ทรัพย์สินจำนำให้ตรงกับเลขหมายตัวรับจำนำ

ตัวรับจำนำให้ทำตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

การออกตัวรับจํานําให้ทำตามวิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

(1.2) วงเงินในการรับจํานํา คณะกรรมการบริหารกิจการสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร ได้

เห็นชอบให้สถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร ให้วงเงินในการรับจํานําของรูปพรรณและเพชรพลอยและทรัพย์สินเบ็ดเตล็ดทั่วไป เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า โดยจํานําได้วงเงินไม่เกิน 70,000 บาทต่อตัว 1 ใบ โดยให้มีผลตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2552 และให้รับจํานําทรัพย์สินจากผู้รับจํานํารายเดียวกันได้ (รวมตัวทุกใบ) ไม่เกิน 500,000 บาท

(2) ตัวรับจํานํา

อายุตัวรับจํานํามีอายุ 4 เดือน 30 วัน และในกรณีตัวรับจํานําคงตรงกับวันหยุดทำการ ถ้าตัวรับจํานําคงกำหนดวันที่จะส่งดอกเบี้ยหรือไถ่ถอนตรงกับวันเสาร์-อาทิตย์ หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ให้มาในวันที่ที่ปิดทำการวันแรก โดยไม่คิดดอกเบี้ยเพิ่ม

คณะกรรมการควบคุมโรงรับจํานําได้มีมติครั้งที่ 3/2552 เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2552 เห็นชอบให้โรงรับจํานําของทางราชการและเอกชนนำตัวรับจํานํา ออกใช้เป็นปฏิทิน โดยสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครมีการดำเนินการดังนี้

1. เล่มที่ ให้เริ่มใช้เล่มที่ 1 ในวันที่ 1 มกราคมของทุกปี เพื่อให้สอดคล้องกับใบอนุญาตตั้งโรงรับจํานําซึ่งให้ใช้ได้ถึงวันที่ 31 ธันวาคมของปีที่ออกใบอนุญาต
2. เลขที่ (ลำดับผู้ใช้บริการ) ให้เริ่มเลขที่ 1 ทุกวันแรกของวันทำการของทุกเดือนเพื่อใช้ตรวจสอบจำนวนผู้ใช้บริการแต่ละเดือน

3.3.3 การตีราคาทรัพย์สิน

สำนักงานสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวงเงินรับจํานําสั่งของไว้ ดังนี้

- (1) การรับจํานําสั่งของประเภททองคำ ให้รับจํานําได้ไม่เกินร้อยละ 87.5 ของราคารับซื้อคืนทองรูปพรรณในวันรับจํานํา
- (2) การรับจํานําสั่งของประเภทเพชร พลอยให้รับจํานําได้ไม่เกินร้อยละ 60 ของราคาภาวะปกติตามท้องตลาดในวันรับจํานํา
- (3) สำหรับการรับจํานําสั่งของประเภทอื่นให้รับจํานําตามสภาพสิ่งของที่จะทำการซื้อขายโดยปกติทั่วไปตามท้องตลาดในวันรับจํานํา

3.3.4 การส่งดอกเบี้ย

การคิดดอกเบี้ยกรณีไม่ครบเดือน ถ้าไม่เกิน 15 วัน ให้คิดเป็นครึ่งเดือน ถ้าเกิน 15 วัน ให้คิดเป็นหนึ่งเดือน เศษของหนึ่งสัปดาห์ให้ปัดทิ้ง และในกรณีผู้รับจํานําได้รับเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดเนื่องจากการรับจํานํานอกจากดอกเบี้ย ให้ถือว่าเงิน ทรัพย์สินนั้นเป็นดอกเบี้ย ซึ่งมีวิธีการเช่นเดียวกับโรงรับจํานําเอกชน สถานธนาณเคราะห์ และสถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.3.5 การกำหนดอัตราดอกเบี้ย และการปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย

ตาม พ.ร.บ.โรงรับจํานํา พ.ศ. 2505 กำหนดห้ามเรียกเก็บดอกเบี้ยเกินอัตรา ดังนี้

- (1) เงินต้นไม่เกิน 2,000 บาท อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 2.00 ต่อเดือน
- (2) เงินต้นส่วนที่เกิน 2,000 บาท อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 1.25 ต่อเดือน

ซึ่งใช้บังคับกับโรงรับจํานําทุกประเภท รวมทั้งสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครด้วย

อย่างไรก็ตาม สำนักงานสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครสามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยให้แตกต่างจากพระราชบัญญัติโรงรับจํานําฯ ได้ แต่จะต้องไม่เกินอัตราที่กำหนดในพระราชบัญญัติโรงรับจํานําฯ โดยสำนักงานสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยรับจํานําของสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาทางเศรษฐกิจชะลอตัวตามนโยบายกระทรวงมหาดไทยในการช่วย

ประชาชนผู้ใช้บริการโรงรับจำนำที่มีปัญหาเรื่องค่าครองชีพ โดยให้ปรับลดอัตราดอกเบี้ยรับจำนำ ประกอบกับที่ประชุมคณะกรรมการบริหารกิจการสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร ครั้งที่ 11/2552 เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2552 มีมติให้กำหนดอัตราดอกเบี้ยรับจำนำ ดังนี้

กรณีจำนำไม่เกิน 5,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0.50 บาทต่อเดือน

เงินต้นตั้งแต่ 5,001 บาท ถึง 10,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0.95 บาทต่อเดือน

เงินต้นตั้งแต่ 10,001 บาท ถึง 100,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1.25 บาทต่อเดือนทั้งจำนวน

ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2553 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2553

3.3.6 การไถ่ถอนทรัพย์สิน

ข้อกำหนดเกี่ยวกับการไถ่ถอนทรัพย์สินเป็นไปตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำฯ มาตรา 22 มาตรา 23 และ มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำฯ

มาตรา 22 มาตรา 23 และมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำฯ

มาตรา 22 ผู้รับจำนำต้องให้ไถ่ทรัพย์สินจำนำ เมื่อมีผู้จำนำนำตัวรับจำนำมาขอไถ่ และเมื่อให้ไถ่แล้วให้นำตัวรับจำนำติดไว้ที่ต้นขั้วตัวรับจำนำด้วย และบันทึกวันเดือนปีที่ไถ่ไว้ในต้นขั้วตัวรับจำนำนั้น และจัดให้ผู้ไถ่ทรัพย์สินคืนลงลายมือชื่อในต้นขั้วตัวรับจำนำด้วย

มาตรา 23 ผู้รับจำนำต้องไม่ยอมให้ไถ่ทรัพย์สินจำนำ

(1) ผู้รับจำนำได้รับแจ้งจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจว่าทรัพย์สินจำนำหรือตัวรับจำนำเป็นของได้มาโดยการกระทำความผิด

(2) ผู้รับจำนำมีเหตุควรสงสัยว่าทรัพย์สินจำนำหรือตัวรับจำนำเป็นของได้มาโดยการกระทำความผิด เมื่อผู้รับจำนำไม่ยอมให้ไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำ ผู้รับจำนำต้องแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจท้องที่ทันที และต้องต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตโดยไม่ชักช้า

มาตรา 24 ผู้รับจำนำต้องคืนทรัพย์สินจำนำให้แก่เจ้าของโดยจะเรียกให้เจ้าของทรัพย์สินชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำทรัพย์สินนั้นมีได้ ในกรณีต่อไปนี้

- (1) ได้รับจำนำสิ่งของที่เห็นได้ว่าเป็นของที่ใช้ในราชการ
- (2) ได้รับจำนำทรัพย์สินหรือสิ่งของที่ได้รับแจ้งตามมาตรา 21
- (3) ได้รับจำนำทรัพย์สินไว้โดยรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าทรัพย์สินจำนำนั้นได้มาโดยการกระทำความผิด
- (4) ได้รับจำนำทรัพย์สินไว้โดยมิได้จดทะเบียนรายการตามมาตรา 18 ทวิ

ความในวรรคหนึ่งไม่ตัดสิทธิของผู้รับจำนำที่จะเรียกชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำเอาจากผู้จำนำ

3.3.7 การประมูลและจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำ

ทรัพย์สินที่หลุดจำนำทุกรายการ สถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครจะนำออกประมูลขายให้แก่พ่อค้าประชาชนทั่ว ๆ ไป โดยจะนำทรัพย์สินหลุดจำนำ

(1) ประเภททอง นาก เงินรูปพรรณ จำหน่ายในวันเสาร์ที่ 2, 3, 4 ของเดือน

(2) ประเภทเบ็ดเตล็ด เช่นตู้เย็น โทรทัศน์ วิทยุ จักรเย็บผ้า นาฬิกา เครื่องไฟฟ้า และอื่น ๆ อีกมากมาย จำหน่ายในวันสิ้นเดือน

โดยจะมีการประกาศให้ทราบล่วงหน้า ทางสื่อต่าง ๆ หรือ <http://www.pawnshop.bangkok.go.th/sale.html>

/sale.html

3.3.8 การเก็บรักษาทรัพย์สินหลุดจำนำ

การเก็บรักษาทรัพย์สินหลุดจำนำเป็นไปตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำฯ ที่กำหนดให้ต้องจัดให้มีที่เก็บทรัพย์สินจำนำอันมีค่าโดยปลอดภัยในโรงรับจำนำตามที่คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำกำหนด และประกาศคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำ เรื่อง การกำหนดที่เก็บทรัพย์สินจำนำ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 และโดยมติคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำ ครั้งที่ 4/2548 เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2548 กำหนดที่เก็บทรัพย์สินจำนำไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 อาคารตั้งโรงรับจำนำ ต้องเป็นอาคารถาวรมั่นคง ก่อสร้างตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

ข้อ 2 พื้นที่เก็บของเบ็ดเตล็ดไม่น้อยกว่า 128 ตารางเมตร ห้องนิรภัยมีขนาดไม่ต่ำกว่า 16 ตารางเมตร โดยมีด้านใดด้านหนึ่งไม่ต่ำกว่า 4 เมตร

ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวประกาศ ณ วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2551

3.3.9 การจัดหาเงินทุน การกู้เงิน

สถานการณ์ของกรุงเทพมหานครจำเป็นต้องมีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อใช้ในการดำเนินการ โดยมีการจัดหาเงินทุนสำหรับกิจการสถานธนาถนุบาล 3 แนวทางด้วยกัน ทั้งนี้ สำนักงานสถานธนาถนุบาลกรุงเทพมหานครก็ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการจัดหาเงินทุนให้สถานธนาถนุบาลดำเนินการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) สถานธนาถนุบาลของกรุงเทพมหานครมีการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้ในการกิจการสถานธนาถนุบาล 3 แนวทาง ได้แก่

- (1.1) การกู้เงินกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการของกรุงเทพมหานคร
- (1.2) การกู้เงินจากสถาบันการเงิน
- (1.3) การยืมเงินกำไรสะสม

(2) แนวปฏิบัติและรายละเอียดของการจัดหาเงินทุน การกู้เงินแต่ละแนวทาง

(2.1) การกู้เงินกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการของกรุงเทพมหานคร

สำนักงานสถานธนาถนุบาลกรุงเทพมหานครสามารถกู้เงินจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการของกรุงเทพมหานครได้ เนื่องจากพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2516 มาตรา 7 ให้คณะกรรมการกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการกรุงเทพมหานครมีอำนาจควบคุมและดำเนินการเกี่ยวกับเงินกองทุนรวมตลอดจนหาดอกผลจากกองทุนนี้ กระทรวงมหาดไทยจึงได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2516 เพื่อกำหนดให้กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการกรุงเทพมหานครหาดอกผลโดยให้เทศบาลและรัฐวิสาหกิจกู้ยืมได้ โดยมีอัตราดอกเบี้ยไม่เกินกว่าร้อยละ 10 ต่อปี และมีระยะเวลาไม่เกินกว่า 15 ปี จึงทำให้สถานธนาถนุบาลกรุงเทพมหานครกู้ยืมเงินจากเงินกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการกรุงเทพมหานคร โดยมีรายละเอียดดังนี้

พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2516 มาตรา 7 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการกรุงเทพมหานคร” ประกอบด้วยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ ปลัดกรุงเทพมหานคร รองปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้แทนกระทรวงการคลัง และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย เป็นกรรมการมีอำนาจควบคุมและดำเนินการเกี่ยวกับเงินกองทุนรวมตลอดจนหาดอกผลจากกองทุนนี้ ทั้งนี้ตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2516

ข้อ 7 ในการควบคุมและดำเนินการเกี่ยวกับเงินกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการกรุงเทพมหานคร รวมตลอดจนหาดอกผลจากกองทุนนี้ ตามความใน มาตรา 7 พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2516 ให้คณะกรรมการกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการกรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(3) พิจารณานุมัติให้จ่ายเงินกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการกรุงเทพมหานคร เพื่อหาดอกผลในกิจการดังต่อไปนี้

ก. การให้หน่วยราชการ เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจกู้ยืม โดยมีอัตราดอกเบี้ยไม่เกินกว่าร้อยละ 10 ต่อปี และมีระยะเวลาไม่เกินกว่า 15 ปี

ข. การซื้อพันธบัตรของรัฐบาลหรือองค์การรัฐวิสาหกิจ

ค. การลงทุนอย่างอื่นจากดอกผลของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการกรุงเทพมหานคร

ง. การลงทุนอย่างอื่นนอกจากที่กล่าว ใน ก. ข. และ ค. เมื่อได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีแล้ว

ณ เดือนมีนาคม 2553 สำนักงานสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครกู้เงินจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการของกรุงเทพมหานครจำนวน 370 ล้านบาท

(2.2) การกู้เงินจากสถาบันการเงิน

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกู้เงินจากสถาบันการเงินนั้น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้ออกระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินหรือทำการเบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคารหรือสถาบันการเงินของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2538 โดยอาศัยอำนาจตามความในข้อ 5 และข้อ 17 แห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง สถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2534 และข้อ 7 แห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง สถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง สถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2536 ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจึงกำหนดระเบียบว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน หรือทำการเบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคารหรือสถาบันการเงินของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครขึ้น มีสาระสำคัญ ดังนี้

ข้อ 5 การกู้ยืมเงินหรือทำการเบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคารหรือสถาบันการเงิน สำนักงานสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร จะกระทำได้ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภากรุงเทพมหานครก่อน และต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(1) มีเหตุจำเป็นหรือเร่งด่วน และเหตุนั้นต้องอยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของสำนักงานสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร หรือสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร หรือ

(2) เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการดำเนินการตามปกติ หรือการขยาย หรือการพัฒนาการดำเนินการกิจการสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร

ข้อ 6 ให้สำนักงานสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร เสนอรายละเอียดต่าง ๆ ต่อคณะกรรมการบริหารกิจการสถานธนาณูบาลเพื่อพิจารณาก่อนทุกครั้ง โดยอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับวงเงิน ใช้อาคาร หรือสถาบันการเงิน ระยะเวลา อัตราดอกเบี้ย และหลักประกันในการกู้ยืมเงิน หรือทำการเบิกเงินเกินบัญชี

เมื่อคณะกรรมการบริหารกิจการสถานธนาณูบาลพิจารณาแล้วให้นำเสนอผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อพิจารณาและขอความเห็นชอบจากสภากรุงเทพมหานครต่อไป

ข้อ 7 ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีอำนาจในการลงนามในสัญญาการกู้ยืมเงิน หรือการเบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคารหรือสถาบันการเงินในนามของกรุงเทพมหานคร โดยให้ประธานกรรมการและผู้อำนวยการ ลงนามในสัญญาในฐานะพยาน

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันสถานการณ์นุบาลกรุงเทพมหานครยังไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงินแต่อย่างใด

(2.3) การยืมเงินกำไรสะสม

การยืมเงินกำไรสะสมของสถานการณ์นุบาลกรุงเทพมหานครนั้น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้ออกระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การนำส่งเงินการตรวจเงิน และการจัดสรรผลกำไรประจำปีของสถานการณ์นุบาลกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2539 โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

(2.3.1) สถานการณ์นุบาลกรุงเทพมหานครสามารถยืมเงินกำไรสะสม ซึ่งเป็นยอดรวมของกำไรสุทธิจากการดำเนินงานของสถานการณ์นุบาลทุกแห่ง ในแต่ละปีหลังจากจัดสรรเงินกำไรสุทธิประจำปีเมื่อวันสิ้นปีงบประมาณ ในกรณีที่สถานการณ์นุบาลกรุงเทพมหานครมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน และเหตุนั้นต้องอยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของสถานการณ์นุบาลกรุงเทพมหานคร ซึ่งหากจัดทำไม่ทันจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่สถานการณ์นุบาลกรุงเทพมหานคร รวมทั้ง นำไปใช้ในการขยายกิจการสถานการณ์นุบาลกรุงเทพมหานคร

(2.3.2) การอนุมัติยืมเงินกำไรสะสม เมื่อรวมกันทุกครั้งแล้วต้องไม่เกินวงเงินร้อยละห้าสิบของกำไรสะสมที่มีอยู่ในวันสิ้นปีงบประมาณที่ล่วงมาแล้ว

(2.3.3) กำหนดให้ประธานคณะกรรมการบริหารกิจการสถานการณ์นุบาลกรุงเทพมหานคร โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงินยืมกำไรสะสมได้ครั้งหนึ่งไม่เกินห้าล้านบาท และการยืมเงินกำไรสะสมเกินอำนาจประธานคณะกรรมการบริหารกิจการสถานการณ์นุบาลกรุงเทพมหานคร ให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารกิจการสถานการณ์นุบาลกรุงเทพมหานคร

(2.3.4) เมื่อมีการอนุมัติให้ยืมเงินกำไรสะสม ให้สถานการณ์นุบาลกรุงเทพมหานครตั้งงบประมาณชุดใหม่ให้ครบถ้วนในคราวตั้งงบประมาณครั้งต่อไป

(2.3.5) การจ่ายขาดเงินกำไรสะสมให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารกิจการสถานการณ์นุบาลกรุงเทพมหานคร และให้กระทำได้ในกรณีที่เป็นการที่มีความจำเป็นจะต้องจัดทำโดยรีบด่วน และไม่อาจรอตั้งงบประมาณในปีต่อไปได้

เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารกิจการสถานการณ์นุบาลกรุงเทพมหานครแล้ว ให้นำไปตราเป็นข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย

3.3.10 ระเบียบด้านบุคคล การจ้างพนักงาน ผู้ตรวจการสถานการณ์นุบาล

(1) ระเบียบด้านบุคคล

กรุงเทพมหานครได้ออกระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2547 เพื่อบริหารงานบุคคล กำหนดอัตราค่าจ้าง ตลอดจนกำหนดค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายใด ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ สำหรับพนักงานและลูกจ้างของสถานการณ์นุบาลกรุงเทพมหานคร รวมทั้งบุคคลที่ปฏิบัติงานอันเกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ของสถานการณ์นุบาลกรุงเทพมหานคร เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าอาหาร ค่าที่พัก ค่าพาหนะ เป็นต้น

ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2547 ประกาศ ณ วันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2547 แบ่งได้ 12 หมวด ได้แก่

หมวด 1 บททั่วไป

หมวด 2 การกำหนดตำแหน่งและการให้ได้รับค่าจ้าง

หมวด 3 การจ้างและแต่งตั้ง

หมวด 4 การเลื่อนขั้นค่าจ้าง

หมวด 5 วินัยและการรักษาวินัย

หมวด 6 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์

หมวด 7 การลา

หมวด 8 การออกจากงาน

หมวด 9 การจ่ายค่าจ้าง

หมวด 10 เงินบำเหน็จ

หมวด 11 เบ็ดเตล็ด

หมวด 12 บทเฉพาะกาล

(2) การจ้างพนักงาน

การจ้างพนักงานได้กำหนดไว้ในระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2547 หมวด 3 การจ้างและแต่งตั้ง หมวด 4 การเลื่อนค่าจ้าง ที่สำคัญ เช่น

(2.1) กำหนดให้การจ้างและแต่งตั้งพนักงานให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการ การจ้างบุคคลเข้าเป็นพนักงานและพนักงานชั่วคราว เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใด ให้จ้างและแต่งตั้งจากผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งนั้น โดยจ้างและแต่งตั้งตามลำดับที่ในบัญชีผู้สอบแข่งขันได้

(2.2) การจ้างและแต่งตั้งพนักงานให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการ

(2.3) ในกรณีมีเหตุพิเศษ ที่การพาณิชย์ของกรุงเทพมหานครเห็นว่า การจ้างบุคคลเป็นพนักงาน เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใด ไม่จำเป็นต้องดำเนินการสอบแข่งขัน การพาณิชย์ของกรุงเทพมหานครอาจขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการเพื่อคัดเลือกจ้างบุคคลเป็นพนักงาน และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งได้ โดยให้ใช้หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

(2.4) พนักงานและพนักงานชั่วคราวตำแหน่งใดที่จะต้องจัดให้การค่าประกันไว้แก่การพาณิชย์ของกรุงเทพมหานครให้เป็นตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด

(2.5) การเลื่อนขั้นค่าจ้างพนักงานทุกตำแหน่งให้เป็นอำนาจของผู้อำนวยการ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

(2.6) การจ้างและแต่งตั้งผู้อำนวยการนั้น ให้มีคณะกรรมการสรรหาประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้ว่าราชการแต่งตั้งจำนวนไม่เกินห้าคน โดยให้คณะกรรมการสรรหาทำหน้าที่สรรหาบุคคลผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์เหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่ง ซึ่งต้องมีคุณสมบัติ ตามที่คณะกรรมการสรรหากำหนด และเมื่อสรรหาได้แล้วให้นำเสนอผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เพื่อพิจารณา และการจ้างผู้อำนวยการ ให้มีระยะเวลาคราวละไม่เกินสี่ปี เมื่อผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการครบกำหนดเวลาตามสัญญาจ้างแล้วและมีอายุไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์ สามารถเข้ารับการคัดเลือกเป็นผู้อำนวยการได้อีกเพียงคราวเดียว

3.3.11 ปัญหาอุปสรรค

การกู้เงินจากสถาบันการเงินต้องดำเนินการตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินหรือทำการเบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคารหรือสถาบันการเงินของสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2538 ซึ่งต้องผ่านความเห็นชอบของสภากรุงเทพมหานคร และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการ

กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 ได้กำหนดให้การกู้เงินจากนิติบุคคลต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการกู้เงินจากสถาบันการเงิน ให้ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ดังนั้น การกู้เงินจากสถาบันการเงินต้องผ่านความเห็นชอบทั้งสภากรุงเทพมหานครและคณะรัฐมนตรี จึงขาดความคล่องตัว ปัจจุบันจึงไม่มีการกู้เงินจากสถาบันการเงิน

จากระเบียบและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์กรุงเทพมหานครตามที่ได้กล่าวไปแล้วในหัวข้อ 3.3.1 - 3.3.10 นั้น ปัญหาอุปสรรคหนึ่งที่เกิดต่อการขยายตัวและการให้บริการของสถานการณ์กรุงเทพมหานครคือ อุปสรรคในการกู้เงินจากสถาบันการเงินเพื่อมาใช้เป็นทุนหมุนเวียนในกิจการสถานการณ์กรุงเทพมหานคร เนื่องจากการกู้เงินจากสถาบันการเงินต้องดำเนินการตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยวิธปฏิบัติเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินหรือทำการเบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคารหรือสถาบันการเงินของสถานการณ์กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2538 ซึ่งต้องผ่านความเห็นชอบของสภากรุงเทพมหานคร และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 ได้กำหนดให้การกู้เงินจากนิติบุคคลต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการกู้เงินจากสถาบันการเงิน ให้ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ดังนั้น การกู้เงินจากสถาบันการเงินต้องผ่านความเห็นชอบทั้งสภากรุงเทพมหานครและคณะรัฐมนตรี จึงขาดความคล่องตัว ปัจจุบันจึงไม่มีการกู้เงินจากสถาบันการเงิน

3.4 ระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ และการกำกับดูแลสถานการณ์นคราห์

ปัจจุบันสถานการณ์นคราห์เป็นสาขาของสำนักงานสถานการณ์นคราห์ ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจภายใต้ข้อบังคับกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยการบริหารงานสำนักงานสถานการณ์นคราห์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2545 และอาศัยพระราชบัญญัติโรรับจำนำ พ.ศ. 2505 เป็นกฎหมายแม่บทสำหรับปฏิบัติตามกฎหมาย นอกจากนี้ สำนักงานสถานการณ์นคราห์ยังได้ออกระเบียบเพื่อกำกับดูแลการดำเนินงานด้านต่างๆ เช่น การแบ่งส่วนงาน ค่าใช้จ่ายและการปฏิบัติงาน การบรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน การลงโทษ และระเบียบวินัยของพนักงาน ตลอดจนการกำหนดอัตราตำแหน่ง อัตราเงินเดือน และเงินอื่นๆ ของพนักงาน การรับจ่าย การส่งจ่าย การเก็บรักษาเงินและการฝากเงิน การซื้อและการจ่าย ความรับผิดชอบของพนักงานในทางแพ่ง และเงินยืมโดยตรง เป็นต้น เพื่อให้การดำเนินงานของสถานการณ์นคราห์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยมีระเบียบ และข้อกำหนดที่สำคัญ เช่น ระเบียบสำนักงานสถานการณ์นคราห์ว่าด้วยการรับจำนำ การเก็บรักษาทรัพย์สินจำนำ การไถ่ และการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำ พ.ศ. 2546 ข้อกำหนดสำนักงานสถานการณ์นคราห์ว่าด้วยจรรยาบรรณและจริยธรรมของพนักงาน พ.ศ. 2544 เป็นต้น

ทั้งนี้ ระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานอื่นๆ ของสำนักงานสถานการณ์นคราห์ เช่น การจัดหาเงินทุนและการกู้เงิน จะอาศัยพระราชบัญญัติว่าด้วยวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 และพระราชบัญญัติการบริหารหนี้สาธารณะ พ.ศ. 2548 เป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตามกฎหมายเช่นเดียวกันกับรัฐวิสาหกิจประเภทเดียวกันอื่นๆ อย่างไรก็ตาม สำนักงานสถานการณ์นคราห์มีความยืดหยุ่นในการปรับลดอัตราดอกเบี้ยตามนโยบายของผู้บริหาร เพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนในช่วงที่ภาระค่าครองชีพของประชาชนเพิ่มสูงขึ้นมาก หรือในช่วงภาวะเศรษฐกิจหดตัว

3.4.1 การจัดตั้งสำนักงานสถานการณ์นคราห์ และสถานการณ์นคราห์

สำนักงานสถานการณ์นคราห์ (สธค.) เป็นรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งภายใต้ “ข้อบังคับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วย การบริหารงานสำนักงานสถานการณ์นคราห์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2545” มีฐานะเป็นองค์การประเภทที่ 2 ตามความใน ข้อ 1 แห่ง “ข้อบังคับว่าด้วยวิธปฏิบัติเกี่ยวกับการเงินขององค์การ พ.ศ. 2495” ซึ่งหมายถึง องค์การที่ดำเนินกิจการโดยไม่มีบัญชีทุนหรือทุนหมุนเวียนไว้ที่กระทรวงการคลัง

สำหรับ สถานธนาณูเคราะห์ (สธ.) เป็นโรงรับจำนำที่ สำนักงานธนาณูเคราะห์ จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยโรงรับจำนำ สังกัดอยู่ในสำนักงานธนาณูเคราะห์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปัจจุบัน สถานธนาณูเคราะห์ มีจำนวน 33 สาขา ตั้งอยู่ในเขตต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร 29 แห่ง ปริมาณ 3 แห่ง ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสมุทรปราการ และส่วนภูมิภาค 1 แห่ง ได้แก่ จังหวัดระยอง

การขยายสาขาการบริการสถานธนาณูเคราะห์ขึ้นอยู่กับนโยบายของสำนักงานธนาณูเคราะห์ (คณะกรรมการอำนวยการสำนักงานธนาณูเคราะห์) และจะต้องขอใบอนุญาตในการจัดตั้งจากคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำ ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่มีปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ และมีอธิบดีกรมตำรวจ อธิบดีกรมอัยการ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เป็นกรรมการ โดยคณะกรรมการมีหน้าที่ในการกำหนดท้องที่ที่จะอนุญาตให้จัดตั้งสถานธนาณูเคราะห์ รวมทั้งโรงรับจำนำประเภทอื่น นอกจากนั้น ยังมีหน้าที่กำหนดจำนวนและการกระจายตัวของสถานธนาณูเคราะห์ รวมถึงโรงรับจำนำประเภทอื่นในท้องที่ที่เห็นสมควรอีกด้วย โดยคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำทำหน้าที่พิจารณาความเหมาะสมของการกระจายตัว เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยและประสบปัญหาการเงินเฉพาะหน้าอย่างทั่วถึงตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งองค์กร

เมื่อสำนักงานธนาณูเคราะห์ได้รับการอนุญาตให้จัดตั้งสถานธนาณูเคราะห์ สาขาใหม่ สำนักงานธนาณูเคราะห์ต้องบรรจุแผนการจัดตั้งสาขาใหม่อยู่ในข้อเสนองบลงทุนประจำปี ได้รับความเห็นชอบของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นกระทรวงเจ้าสังกัด และเสนอขออนุมัติงบลงทุนประจำปีกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จึงจะสามารถดำเนินการขยายสาขาของสถานธนาณูเคราะห์ได้

3.4.2 การรับจำนำ และตัวรับจำนำ

สำนักงานธนาณูเคราะห์ได้ออกระเบียบสำนักงานธนาณูเคราะห์ว่าด้วย การรับจำนำ การเก็บรักษาทรัพย์สินจำนำ การไถ่ และการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำ พ.ศ. 2546 เพื่อใช้ในการปฏิบัติราชการของสำนักงานธนาณูเคราะห์ เพื่อสงเคราะห์และช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อย ซึ่งพอมิทรัพย์สินอยู่บ้าง และต้องการเงินไปบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า โดยนำสิ่งของมาจำนำ

สำหรับการรับจำนำนั้น วงเงินรับจำนำสูงสุดตาม พรบ. โรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 กำหนดให้โรงรับจำนำสามารถจ่ายเงินรับจำนำวงเงินสูงสุดไม่เกิน 1 แสนบาทต่อราย ซึ่งหมายถึงสถานธนาณูเคราะห์สามารถจ่ายเงินรับจำนำให้แก่ผู้จำนำได้ไม่เกิน 1 แสนบาทต่อตัว ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตีความ “ต่อราย” ในที่นี้ หมายถึง “ต่อตัว”

อย่างไรก็ดี คณะกรรมการอำนวยการสำนักงานธนาณูเคราะห์ได้กำหนดวงเงินรับจำนำแตกต่างกันตามประเภทของสิ่งของ โดยมีปรับเปลี่ยนวงเงินรับจำนำในทรัพย์สินประเภททอง นาก เงิน และเครื่องประดับต่างๆ ที่มีความผันผวนของราคาสูง เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน สร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้จำนำ และป้องกันความเสี่ยงสำหรับสิ่งของที่มีมูลค่ามีความผันผวนได้สูงและสามารถปลอมแปลงได้โดยง่าย รวมทั้งสามารถขยายฐานลูกค้าได้ในตัว โดยการขยายฐานลูกค้าไปสู่ผู้ประกอบการ SME ได้ด้วย

สำหรับ วงเงินรับจำนำตามประเภทของทรัพย์สิน ประจำช่วงตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2553 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2553 ซึ่งสำนักงานธนาณูเคราะห์ได้กำหนดให้สถานธนาณูเคราะห์ทุกแห่งถือปฏิบัติตาม มีดังนี้

1. การรับจำนำทรัพย์สินประเภท ทอง นาก เงิน หรือทอง นาก เงินที่เป็นรูปพรรณ รายละเอียดไม่เกิน 100,000 บาท เริ่มตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2553 เป็นต้นไป (วงเงินดังกล่าวสามารถรองรับลูกค้าที่นำทองคำขนาดน้ำหนัก 5 บาท ได้)

2. การรับจํานำทรัพย์สินประเภทเพชรที่เป็นรูปพรรณ รายละเอียดไม่เกิน 60,000 บาท

3. การรับจํานำทรัพย์สินประเภทเบ็ดเตล็ด เช่น กล้องถ่ายรูป นาฬิกา แว่นตา เครื่องเขียน เครื่องไฟฟ้า เครื่องมือช่าง ฯลฯ รายละเอียดไม่เกิน 20,000 บาท

เมื่อรวมกันทุกรายการแล้วไม่เกินวงเงิน 500,000 บาท ต่อหนึ่งรายต่อหนึ่งวัน เพื่อให้เกิดการกระจายความช่วยเหลือกับประชาชนผู้มีรายได้น้อยอย่างทั่วถึง และไม่กระจุกตัวอยู่กับบุคคลใดบุคคลหนึ่งมากเกินไป โดยผู้ให้บริการสามารถขอผ่อนเงินต้นได้ และขอเพิ่มเงินต้นได้ หากทรัพย์สินจํานำนั้นมีมูลค่าสูงพอที่จะประเมินราคา รับจํานำได้

ทั้งนี้ หลังจากช่วงระยะเวลาที่กำหนด คณะกรรมการอํานวยการสำนักงานธรรมาวุเคราะห์ จะพิจารณาวงเงินรับจํานำตามประเภททรัพย์สินที่เหมาะสมกับสภาวะการณ์ปัจจุบัน เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้จํานำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพย์สินประเภททอง นาก เงิน และเครื่องประดับต่างๆ ที่ปรับราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงที่ผ่านมา

หลักฐานการจํานำ

1. บัตรประจำตัวประชาชน หรือ

2. บัตรประจำอื่น ๆ ที่ทางราชการอนุญาตให้ใช้แทนบัตรประจำตัวประชาชน เช่น บัตรประจำตัว

ข้าราชการ บัตรประจำตัวพนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือบัตรอื่นที่ทางราชการกำหนด

กรณีตัวจํานำหาย

ถ้าผู้ให้บริการทำตัวจํานำหายและมีความประสงค์จะส่งดอกเบี้ย หรือไถ่ถอนทรัพย์สินจํานำนั้น ให้เจ้าของตัวติดต่อกับสถานธรรมาวุเคราะห์ที่ให้บริการเป็นการด่วน

ทรัพย์สินที่ถูกประทุษร้ายหรือโจรกรรม

ผู้รับจํานามีหน้าที่ตรวจสอบทรัพย์สินที่จะรับจํานำกับบัญชีรายการรูปพรรณทรัพย์สินที่ถูกประทุษร้ายหรือโจรกรรมที่ได้รับแจ้งจากกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หากพบว่าทรัพย์สินที่จะรับจํานำตรงกับรูปพรรณที่ถูกประทุษร้ายหรือโจรกรรม ให้ผู้รับจํานำแจ้งสถานีตำรวจท้องที่สถานธรรมาวุเคราะห์ตั้งอยู่ทันที พร้อมทั้งอายัดสิ่งของนั้นๆ ไว้

ถ้าทรัพย์สินที่จะรับจํานำไม่ตรงกับรูปพรรณที่ถูกประทุษร้ายหรือโจรกรรม เมื่อตกลงราคาจํานำกันได้แล้วให้ดำเนินการรับจํานำได้

เมื่อตกลงราคากันได้ให้ผู้รับจํานำดำเนินการดังนี้

1. จัดส่งทรัพย์สินจํานำนั้นให้พนักงานบันทึกข้อมูลหรือพนักงานประมวลข้อมูล ตรวจสอบรูปพรรณทรัพย์สินที่ถูกประทุษร้าย หรือโจรกรรม

2. ให้พนักงานบันทึกข้อมูล บันทึกข้อมูลรายการทรัพย์สินจํานำ พร้อมจัดให้ผู้จํานำลงลายมือชื่อ หรือพิมพ์ลายนิ้วมือไว้ในต้นขั้ว และปลายขั้วตัวรับจํานำด้วย เพื่อออกตัวรับจํานำและทะเบียนรายการรับจํานำ

3. ให้พนักงานบันทึกข้อมูลส่งทรัพย์สินจํานำคืนผู้รับจํานำเพื่อตรวจดูทรัพย์สินจํานำกับรายการในต้นขั้วและปลายขั้ว หรือบัตรที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐ ให้แก่พนักงานการเงินและบัญชี เพื่อจ่ายเงินและมอบตัวรับจํานำและตัวฉบับย่อ

4. ให้ผู้รับจํานำออกไปส่งจ่ายเงิน พร้อมส่งปลายต้นขั้ว (ตัวรับจํานำ) และบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐ ให้แก่พนักงานการเงินและบัญชี เพื่อจ่ายเงินและมอบตัวรับจํานำให้แก่ผู้จํานำ

สำหรับต้นขั้วรับจํานำให้ผู้รับจํานำเก็บรวบรวมตามหมายเลขลำดับเล่มที่ และเลขที่เรียงกันเพื่อนำเข้าเย็บเป็นเล่ม เล่มหนึ่งมีร้อยชุด

5. ผู้รับจํานำส่งทรัพย์สินจํานำและตัวฉบับย่อให้พนักงานเก็บรักษาของตรวจสอบความถูกต้องและเก็บรักษาไว้โดยเร็ว ทั้งนี้ เพื่อป้องกันความเสียหายหากมีเหตุร้ายเกิดขึ้น

3.4.3 การประเมินราคาทรัพย์สินจำนำ

ผู้ตีราคาทรัพย์สิน หรือผู้รับจำนำ ได้แก่ ผู้จัดการอาวุโส หรือผู้จัดการ หรือผู้ช่วยผู้จัดการ รวมถึงผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน ผู้รับจำนำจะทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพและประเมินราคาทรัพย์สินจำนำให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับมูลค่าของทรัพย์สินจำนำ

การประเมินราคาทรัพย์สินจำนำ ผู้อำนวยการสำนักงานธนานุเคราะห์มีอำนาจในการกำหนดอัตราที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ของตลาดทั่วไป แต่ต้องไม่เกินอัตรามูลค่างานทรัพย์สินจำนำดังต่อไปนี้

1. ทอง นาก เงิน หรือทอง นาก เงินรูปพรรณ อัตราไม่เกินร้อยละ 85 ของมูลค่างานทรัพย์สินจำนำ
2. เพชรที่เจียระไนแล้ว หรือเพชรรูปพรรณ อัตราไม่เกินร้อยละ 60 ของราคากลางที่สำนักงานธนานุ

เคราะห์กำหนด

3. ของเบ็ดเตล็ดอื่นๆ อัตราไม่เกินร้อยละ 50 ของมูลค่างานทรัพย์สินจำนำ
4. สิ่งของต่อไปนี้ห้ามรับจำนำ คือ
 - (1) ธนบัตร เหรียญกษาปณ์
 - (2) พระเครื่อง เหรียญพุทธคุณ เหรียญที่ระลึก และเครื่องราชอิสริยาภรณ์
 - (3) สุรา
 - (4) เครื่องลายคราม ตุ๊กตาหิน และรูปภาพ
 - (5) เพชร พลอย หินหยก และหินพลอยในลักษณะที่เป็นก้อนหรือยังไม่ได้เจียระไน
 - (6) สิ่งของอื่นๆ ตามที่ผู้อำนวยการจะกำหนด

3.4.4 การส่งดอกเบี้ยย

การส่งดอกเบี้ยย ขอเพิ่มหรือผ่อนเงินต้น ผู้รับจำนำ พนักงานเก็บรักษาของ และสมุหบัญชี มีขั้นตอนการปฏิบัติเหมือนกับการไถ่ทรัพย์สินจำนำ แล้วนำทรัพย์สินนั้นกลับเข้ามาจำนำใหม่ โดยต้องประทับตราแสดงหลักฐานการดำเนินการบนตัวรับจำนำฉบับเดิมกับบนต้นขั้ว และปลายขั้วตัวรับจำนำฉบับใหม่และฉบับย่อ ดังนี้

1. ในกรณีส่งดอกเบี้ยยให้ประทับตรา “ส่งดอก”
2. ในกรณีเพิ่มเงินต้นให้ประทับตรา “เพิ่ม”
3. ในกรณีผ่อนเงินต้นให้ประทับตรา “ผ่อน”

หลังจากนั้น สมุหบัญชีมีหน้าที่ออกใบเสร็จรับเงินค่าดอกเบี้ยยมอบให้ผู้จำนำไว้เป็นหลักฐาน สำหรับตัวรับจำนำฉบับที่มาขอ “ส่งดอก” “เพิ่ม” หรือ “ผ่อน” ให้ผู้รับจำนำนำเข้าติดไว้กับตัวรับจำนำที่มีหมายเลขเล่มที่และเลขที่ตรงกันต่อไป

กรณีผู้จำนำขาดส่งดอกเบี้ยยเป็นเวลากว่า 4 เดือน

สถานธนานุเคราะห์มีหน้าที่จัดทำบัญชีทรัพย์สินจำนำที่ผู้จำนำขาดส่งดอกเบี้ยยเป็นเวลากว่า 4 เดือน ตามแบบ จ.6 ที่กำหนดไว้ท้ายกฎกระทรวง ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 โดยให้จัดทำเป็น 3 ชุด เก็บไว้ที่สถานธนานุเคราะห์ 2 ชุด ปิดประกาศไว้ ณ ตู้นิเทศของสถานธนานุเคราะห์ 1 ชุด ในวันเดียวกันที่ยื่นบัญชีและยื่นต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตอีก 1 ชุด

ผู้จำนำมีสิทธิมาขอไถ่คืนภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันประกาศ เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ถือว่าทรัพย์สินจำนำนั้นหลุดเป็นสิทธิของสำนักงานธนานุเคราะห์ และจะนำออกจำหน่ายแก่ประชาชนโดยวิธีการขายทอดตลาด

กรณีมอบเงินให้ผู้อื่นทำการไถ่ถอน หรือส่งดอกเบี้ยแทน

1. เจ้าของตัวพิมพ์ลายนิ้วหัวแม่มือขวาด้านหลังตัวจำนำ
2. นำบัตรประจำตัวเจ้าของตัวกับบัตรประจำตัวของผู้มาทำการแทน พร้อมสำเนา 1 ชุด มาติดต่อที่

สถานธนาณเคราะห์ที่ใช้บริการไว้

3.4.5 การกำหนดอัตราดอกเบี้ย และการปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย

สำนักงานธนาณเคราะห์กำหนดอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยตาม พรบ. ไร่รับจำนำ พ.ศ. 2505 เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อย และประชาชนระดับรากหญ้าที่ประสบปัญหาทางการเงิน ปัญหาค่าครองชีพสูง และปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ โดยกำหนดอัตราดอกเบี้ยการรับจำนำ สำหรับช่วงระยะเวลาระหว่าง 1 มกราคม 2553 - 30 กันยายน 2553 ดังนี้

อัตราดอกเบี้ยของสำนักงานธนาณเคราะห์ตามนโยบาย

1. วงเงินรับจำนำ (เงินต้น) ไม่เกิน 5,000 บาท คิดอัตราดอกเบี้ย ดังนี้	
ระยะเวลาจำนำน้อยกว่า 3 เดือน คิดดอกเบี้ยร้อยละ 0.50 ต่อเดือน	
ระยะเวลาจำนำ 3 เดือน คิดอัตราดอกเบี้ยดังนี้	
- เดือนแรก	คิดดอกเบี้ยร้อยละ 0.00 ต่อเดือน
- เกินกว่า 1 เดือน แต่ไม่เกิน 3 เดือน	คิดดอกเบี้ยร้อยละ 0.50 ต่อเดือน
ระยะเวลาจำนำเกินกว่า 3 เดือน	คิดดอกเบี้ยร้อยละ 0.50 ต่อเดือน
2. วงเงินรับจำนำ 5,001 – 10,000 บาท	คิดดอกเบี้ยร้อยละ 0.75 ต่อเดือน
3. วงเงินรับจำนำ 10,001 – 20,000 บาท	คิดดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อเดือน
4. วงเงินรับจำนำ 20,001 – 60,000 บาท	คิดดอกเบี้ยร้อยละ 1.25 ต่อเดือน

ตัวอย่าง การเสียดอกเบี้ย

ทรัพย์สินจำนำ วงเงิน 4,000 บาท

กรณีผู้จำนำมีเงินมาไถ่ถอนภายใน 2 เดือน (ไม่ถึง 15 วันคิดเป็นครึ่งเดือน ถ้าเกิน 15 วัน ให้คิดเป็น 1 เดือน) ผู้จำนำต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 0.5 ต่อเดือน เท่ากับ 20 บาทต่อเดือน รวมทั้งสิ้น 40 บาท $\{4,000 \times (0.5/100) \times 2\}$

กรณีผู้จำนำมีเงินมาไถ่ถอนภายใน 3 เดือน ผู้จำนำไม่เสียอัตราดอกเบี้ยในเดือนที่ 1 โดยเสียอัตราดอกเบี้ยในเดือนที่ 2 และเดือนที่ 3 ในอัตราร้อยละ 0.5 ต่อเดือน เท่ากับ 20 บาทต่อเดือน รวมทั้งสิ้น 40 บาท $\{4,000 \times (0.5/100) \times 2\}$

กรณีผู้จำนำมีเงินมาไถ่ถอนหลังจากเดือนที่ 3 ในเดือนที่ 4 และ 5 ผู้จำนำต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 0.5 ต่อเดือน เท่ากับเดือนละ 20 บาท

อัตราดอกเบี้ยตามกฎหมาย (พระราชบัญญัติไร่รับจำนำ)

เงินต้นไม่เกิน 2,000 บาท	ดอกเบี้ยร้อยละ 2 ต่อเดือน
เงินต้นส่วนที่เกิน 2,000 บาท	ดอกเบี้ยร้อยละ 1.25 ต่อเดือน

ทั้งนี้ หลังจากช่วงระยะเวลาที่กำหนดดังกล่าว สำนักงานธนาณเคราะห์ สามารถพิจารณาปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมกับสภาวะการณ์อีกครั้ง

3.4.6 การไถ่ถอนทรัพย์สิน

เมื่อมีผู้นำตัวรับจำนำมาขอไถ่ทรัพย์สินจำนำ ผู้รับจำนำต้องดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบตัวรับจำนำ บัตรประจำตัวประชาชนของผู้มาขอไถ่ ลายมือชื่อ หรือลายพิมพ์นิ้วมือกับลายมือชื่อหรือลายพิมพ์นิ้วมือในต้นขั้วตัวรับจำนำ หากถูกต้องตรงกันจึงดำเนินการไถ่ต่อไป
2. คำนวณดอกเบี้ยพร้อมดอกเบี้ยรับเงินส่งให้พนักงานการเงินและบัญชีรับเงินจากผู้ขอไถ่
3. ให้สมุดบัญชีออกใบเสร็จรับเงินระบุเงินต้นและดอกเบี้ยของตัวรับจำนำฉบับที่ทำการไถ่
4. ให้พนักงานเก็บรักษาของลงทะเบียนไถ่ แล้วนำทรัพย์สินจำนำออกมาประทับตรา “จ่ายของแล้ว” ลงในตัวรับจำนำ หลังจากนั้นให้มอบทรัพย์สินจำนำและตัวรับจำนำให้แก่ผู้รับจำนำ
5. ผู้รับจำนำตรวจสอบความถูกต้องก่อนมอบทรัพย์สินจำนำพร้อมใบเสร็จรับเงินให้ผู้มาขอไถ่และประทับตรา “ไถ่ไปแล้ว” ลงบนตัวรับจำนำ
6. ส่งตัวรับจำนำไปให้สมุดบัญชีลงรายการหลังตัวรับจำนำ และตรวจสอบความถูกต้องกับรายงานการเคลื่อนไหวประจำวันกรณีไถ่ถอน (บัญชีไถ่ถอนดอกเบี้ย) แล้วจึงส่งตัวรับจำนำให้พนักงานบันทึกข้อมูลนำไปติดกับต้นขั้วตัวรับจำนำที่มีหมายเลขเล่มที่และเลขที่ตรงกันต่อไป

3.4.7 การจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำและการประมูลทรัพย์สินหลุดจำนำ

กำหนดระยะเวลาของทรัพย์สินจำนำ

สำนักงานธนานุเคราะห์ได้กำหนดระยะเวลาการเก็บรักษาทรัพย์สินจำนำของผู้ใช้บริการในแต่ละรายไว้เป็นเวลา 4 เดือน 30 วัน หรือประมาณ 5 เดือน ถ้าหากผู้จำนำขาดส่งดอกเบี้ยติดต่อกันเป็นเวลากว่า 4 เดือน และไม่ไถ่ถอนคืนภายในกำหนด 30 วัน นับตั้งแต่วันที่สถานธนานุเคราะห์ประกาศบัญชีทรัพย์สินจำนำที่ผู้จำนำขาดส่งดอกเบี้ย ทรัพย์สินจำนำนั้นก็หลุดเป็นสิทธิของสถานธนานุเคราะห์

คณะกรรมการประเมินราคาทรัพย์สินหลุดจำนำ

คณะกรรมการประเมินราคาทรัพย์สินหลุดจำนำ แต่งตั้งโดยผู้อำนวยการสำนักงานธนานุเคราะห์ทำหน้าที่ประเมินราคาทรัพย์สินหลุดจำนำในขั้นต้นในแต่ละสถานธนานุเคราะห์ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจการรับจำนำ หรือหัวหน้าฝ่าย ผู้จัดการอาวุโส หรือผู้จัดการ พนักงานเก็บรักษาของ หรือผู้ช่วยพนักงานเก็บรักษาของ และ สมุห์บัญชี หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นกรรมการ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจการรับจำนำ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานธนานุเคราะห์ทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการ

คณะกรรมการประเมินราคาทรัพย์สินหลุดจำนำจะทำการประเมินราคาขั้นต้นของทรัพย์สินหลุดจำนำในบัญชีรายการทรัพย์สินหลุดจำนำก่อนวันขายทอดตลาดไม่น้อยกว่า 1 วัน โดยให้ผู้จัดการอาวุโส หรือผู้จัดการเปิดซองต่อหน้าคณะกรรมการและให้กำหนดราคาดังนี้

1. ทอง นาก หรือทอง นากรูปพรรณให้คณะกรรมการประเมินราคาให้ใกล้เคียงกับราคาทองรูปพรรณในท้องตลาด ณ วันประเมินราคา แต่จะต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95 ของราคาทองคำรูปพรรณซื้อเข้า หักด้วยน้ำประสานทอง 200 บาท ต่อทองคำรูปพรรณน้ำหนัก 1 บาท

ในกรณีที่ราคาทองรูปพรรณ ณ วันประเมินราคาลดลงต่ำกว่าภาวะปกติ ซึ่งต่ำกว่าราคาที่รับจำนำ ให้ประเมินราคาเท่าราคาทุนที่รับจำนำ

2. เงินหรือเงินรูปพรรณให้คณะกรรมการประเมินราคาให้ใกล้เคียงกับราคาท้องตลาด ณ วันประเมินราคา
3. เพชรที่เจียรไนแล้ว หรือเพชรรูปพรรณ ให้คณะกรรมการประเมินราคาให้ใกล้เคียงกับราคาท้องตลาด ณ วันประเมินราคา แต่ต้องไม่ต่ำกว่าราคาทุนรับจำนำรวมดอกเบี้ยรับจำนำค้างรับ 6 เดือน บวกอีกร้อยละ 10 ของราคาทุนรวมดอกเบี้ยรับจำนำค้างรับ ดังกล่าวข้างต้น

4. ของเบ็ดเตล็ดอื่นๆ ให้คณะกรรมการประเมินราคาให้ใกล้เคียงกับราคาท้องตลาด ณ วันประเมินราคา แต่ต้องไม่ต่ำกว่าราคาทุนรับจำนำรวมดอกเบี้ยรับจำนำค้างรับ 6 เดือน บวกอีกร้อยละ 5 ของราคาทุนรวมดอกเบี้ยรับจำนำค้างรับดังกล่าวข้างต้น

คณะกรรมการขายทอดตลาดทรัพย์สินหลุดจำนำ

คณะกรรมการขายทอดตลาดทรัพย์สินหลุดจำนำประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจการรับจำนำ หรือหัวหน้าฝ่าย เป็นประธานกรรมการ ผู้จัดการอาวุโสหรือผู้จัดการ หรือผู้ช่วยผู้จัดการ หรือพนักงานประมวลข้อมูล เป็นกรรมการประเมินราคาขายทอดตลาดทรัพย์สินหลุดจำนำ พนักงานประมวลทรัพย์สินหรือเทียบเท่า เป็นกรรมการจัดทรัพย์สิน และป้อนข้อมูล ออกใบเสร็จรับเงิน พนักงานการเงินและบัญชีเป็นกรรมการรับเงิน พนักงานธุรการหรือเทียบเท่า เป็นกรรมการและเจ้าหน้าที่ผู้ประกาศ

กรรมการประเมินราคาขายทอดตลาดสามารถเปลี่ยนแปลงราคาขายทอดตลาดให้สูงกว่าราคาประเมินขั้นต่ำได้ เพื่อให้มีราคาใกล้เคียงกับราคาตลาดในวันนั้น แต่จะเปลี่ยนแปลงลดลงต่ำกว่าราคาประเมินขั้นต่ำไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากประธานกรรมการขายทอดตลาดทรัพย์สินหลุดจำนำก่อน และประธานกรรมการฯ จะต้องบันทึกเหตุผลในการลดราคาเสนอผู้อำนวยการทราบท้ายบัญชีขายทอดตลาดทรัพย์สินหลุดจำนำด้วย

การประมวลทรัพย์สินหลุดจำนำ

ทรัพย์สินหลุดจำนำของสถานธนาณุเคราะห์ทุกแห่ง สำนักงานธนาณุเคราะห์จะนำออกประมูลจำหน่ายด้วยวาจาแก่ประชาชนทั่วไป ณ อาคารสำนักงานธนาณุเคราะห์ (อาคาร 8) ชั้น 1 บริเวณกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ถนนกรุงเกษม แขวงมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร โดยจะทำการประมูลทรัพย์สินหลุดจำนำทุกวันทำการ (วันจันทร์ – วันศุกร์) ตั้งแต่เวลา 09.00 น. เป็นต้นไป

3.4.8 การเก็บรักษาทรัพย์สินหลุดจำนำ

พนักงานเก็บรักษาของมีหน้าที่ตรวจสอบรูปพรรณรวมทั้งรายละเอียดต่างๆ ของทรัพย์สินจำนำว่าถูกต้องตรงกันกับตัวฉบับย่อหรือไม่ ราคารับจำนำเหมาะสมกับคุณภาพของทรัพย์สินจำนำหรือไม่ หากพิจารณาเห็นว่าถูกต้องเหมาะสมแล้ว ให้ลงลายมือชื่อกำกับไว้บนตัวฉบับย่อ

การเก็บรักษาทรัพย์สินจำนำที่เป็นของมีค่าให้เก็บไว้ในห้องมั่นคง และถ้าเป็นเครื่องรูปพรรณให้เก็บในตู้นิรภัยอีกชั้นหนึ่ง เครื่องรูปพรรณให้พนักงานเก็บรักษาของจัดเก็บใส่ซองพร้อมแนบตัวฉบับย่อที่ระบุหมายเลขตัวรับจำนำ วันที่รับจำนำ รูปพรรณทรัพย์สินจำนำ และราคารับจำนำไว้ด้วยกัน พนักงานขอให้เรียบร้อยก่อนนำเข้าที่เก็บ การเปิดซองจะกระทำได้เมื่อมีการไถ่ทรัพย์สินจำนำ ส่งดอกเบี้ยเพิ่ม หรือผ่อนเงินต้น หรือเมื่อมีการตรวจ

การเก็บทรัพย์สินจำนำประเภทเบ็ดเตล็ดให้แนบตัวฉบับย่อตามที่กำกับไว้ การจัดเก็บให้เก็บไว้ในห้องเก็บเบ็ดเตล็ด ยกเว้นทรัพย์สินจำนำที่มีน้ำหนักและขนาดใหญ่มากเกินไปมากลำบากในการเคลื่อนย้ายจะเก็บไว้ในนอกห้องเก็บของเบ็ดเตล็ดก็ได้ แต่จะต้องอยู่ในลักษณะที่ไม่เสียหายแก่ทรัพย์สินนั้น

3.4.9 การจัดหาเงินทุน และการกู้เงิน

การกู้ยืมเงินของสำนักงานธนาณุเคราะห์ ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจที่มีสินทรัพย์แตกต่างจากจากรัฐบาล เพื่อใช้ในการเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการรับจำนำ ภายใต้ข้อบังคับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยการบริหารงานสำนักงานธนาณุเคราะห์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2545 กำหนดให้การกู้ยืมเงินของสำนักงานธนาณุเคราะห์เกิน 50 ล้านบาทต้องได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตามเกณฑ์ที่กำหนดตามนี้ นัยมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติการบริหารหนี้สาธารณะ พ.ศ. 2548 ดังนี้

“มาตรา 9 รัฐวิสาหกิจที่ไม่ใช่นิติบุคคล หากมีความจำเป็นต้องกู้เงินเพื่อใช้ดำเนินกิจการให้กระทรวงเจ้าสังกัดมีอำนาจกู้ให้ได้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี แต่ถ้เป็นการกู้เงินเพื่อการลงทุนรัฐวิสาหกิจนั้นจะต้องเสนอแผนงานลงทุนให้คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน ทั้งนี้ หากเป็นการกู้เงินเกินห้าสิบล้านบาท จะต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีด้วย

เงินที่ได้รับจากการกู้เงินตามมาตรานี้ให้จ่ายแก่รัฐวิสาหกิจนั้นเพื่อนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ได้โดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง”

3.4.10 ระเบียบด้านบุคคล การจ้างพนักงาน ผู้ตรวจสอบสถานะธนาคาร

(1) ระเบียบด้านบุคคล

สำนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกข้อกำหนดสำนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยจรรยาบรรณและจริยธรรมของพนักงานสำนักงานธนาคาร พ.ศ. 2544 เพื่อมุ่งเน้นถึงจริยธรรม โดยการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นในตนเองเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติในทางที่ถูกที่ควร เหมาะสมกับกาลเทศะ บุคคล และสภาพแวดล้อม และมุ่งหวังที่จะให้พนักงานยึดถือจรรยาบรรณ และจริยธรรม ที่ได้จัดทำขึ้น เป็นแนวทางปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการบริหารจัดการที่ดี (Good Corporate Governance) และเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล กระทรวงการคลัง และรัฐวิสาหกิจอื่นๆ

จรรยาบรรณและจริยธรรมของพนักงานสำนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยแบ่งออกเป็น 7 หมวด ได้แก่

หมวดที่ 1 จรรยาบรรณต่อผู้ใช้บริการ

หมวดที่ 2 จรรยาบรรณต่อสำนักงานธนาคาร

หมวดที่ 3 จรรยาบรรณต่อตนเอง

หมวดที่ 4 จรรยาบรรณต่อผู้บังคับบัญชา

หมวดที่ 5 จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมงาน

หมวดที่ 6 จรรยาบรรณต่อผู้ได้บังคับบัญชา

หมวดที่ 7 จรรยาบรรณต่อสังคม

(2) การจ้างพนักงาน

สำนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นรัฐวิสาหกิจสาขาสังคมและเทคโนโลยี พนักงานของสำนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยถือเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ ได้รับอัตราเงินเดือนค่าจ้างตามเกณฑ์ของรัฐวิสาหกิจ การจ้างพนักงานของธนาคารแห่งประเทศไทย ดำเนินการผ่านสำนักงานธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งทำหน้าที่คัดเลือกบุคลากรที่เหมาะสม โดยมีการปรับเปลี่ยนและโยกย้ายพนักงานแต่ละตำแหน่งหมุนเวียนไปสาขาต่างๆ เพื่อสร้างประสบการณ์ในการทำงาน และการพิจารณาทรัพย์สินที่มีลักษณะแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่

3.4.11 หลักการระบบประเมินผลการดำเนินงาน

สำนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นรัฐวิสาหกิจที่เข้าระบบการประเมินผลการดำเนินงาน รวมถึงคณะกรรมการและผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 20 มิถุนายน 2538 เช่นเดียวกับรัฐวิสาหกิจอื่นๆ เพื่อให้รัฐวิสาหกิจมีกำลังใจในการพัฒนาประสิทธิภาพ การทำงาน สร้างแรงจูงใจที่สะท้อนระดับผลงาน กล่าวคือ ให้ค่าตอบแทนเพิ่มขึ้นเมื่อผลงานดี และให้ค่าตอบแทนลดลงเมื่อผลงานตกต่ำ ลง ซึ่งเป็นหลักการของระบบแรงจูงใจเช่นเดียวกับภาคเอกชน ตลอดจนได้ผ่อนคลายกฎระเบียบของกระทรวงการคลังเป็นการทั่วไปให้รัฐวิสาหกิจ ที่เข้าระบบประเมินผลฯ และผ่อนคลายกฎระเบียบเพิ่มเติมเมื่อมีผลงานในระดับ “ดีขึ้น” ขึ้นไป โดยมีคณะกรรมการจัดทำบันทึกข้อตกลงและประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจเป็นผู้ประเมินผลการดำเนินงาน และมี

บริษัท ทริส คอร์ปอเรชั่น จำกัด เป็นผู้จัดทำรายงานการให้คำปรึกษาแบบประเมินผลการดำเนินงานทั้งในด้านการเงินและด้านที่ไม่ใช่การเงิน การดำเนินงานตามนโยบายผู้ถือหุ้นภาครัฐ (Statement of Direction: SODs) รวมถึงการบริหารจัดการองค์กร ผ่านการกำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมาย ซึ่งพิจารณาแนวโน้มภาวะเศรษฐกิจในอนาคตประกอบกับข้อมูลการดำเนินงานในอดีตของสำนักงานธนานุเคราะห์

3.4.12 ปัญหาอุปสรรค

(1) สำนักงานธนานุเคราะห์มีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจที่ไม่เป็นนิติบุคคล เนื่องจากไม่มี กฎหมายจัดตั้งองค์กรเป็นพระราชบัญญัติ เหมือนรัฐวิสาหกิจอื่น มีเพียงข้อบังคับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แทนกฎหมายจัดตั้งองค์กร ทำให้การกู้เงินที่เกิน 50 ล้านบาท ต้องขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรี จึงขาดความคล่องตัวในการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนในกิจการ

(2) ระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานภายในองค์กรบางด้าน เช่น ระเบียบด้านการบัญชี และพัสดุ มีเนื้อหาไม่เป็นปัจจุบัน สำนักงานธนานุเคราะห์จึงต้องอาศัยระเบียบที่เกี่ยวข้องของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมีความทันสมัยมากกว่าในการบริหารงาน

(3) การจัดสรรเงินโบนัสให้แก่พนักงานของสถานธนานุเคราะห์ โดยคณะกรรมการอำนวยการสำนักงานธนานุเคราะห์กำหนดเงินโบนัสของพนักงานในสถานธนานุเคราะห์แต่ละสาขาอย่างเท่าเทียมกัน ขณะที่ความเสี่ยง และความสามารถในการทำกำไรของสถานธนานุเคราะห์แต่ละสาขาแตกต่างกัน จึงไม่เป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงานในการรับจํานออย่างระมัดระวังรอบคอบเพิ่มมากยิ่งขึ้น

3.5 โรงรับจํานาเอกชน

ในปัจจุบันการดำเนินกิจการโรงรับจํานาเอกชนอาศัยพระราชบัญญัติโรงรับจํานา พ.ศ.2505 เป็นกฎหมายแม่บทที่ต้องปฏิบัติตามเพียงกฎหมายเดียว โดยไม่มีระเบียบหรือข้อบังคับของราชการอื่นๆ ยกเว้นจะเป็นการขอความร่วมมือ ซึ่งพอสรุปประเด็นและสาระสำคัญได้ดังนี้

3.5.1 การขออนุญาตจัดตั้ง

เอกชนรายใดที่ต้องการจัดตั้งโรงรับจํานาจะต้องได้รับการพิจารณาให้ความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมโรงรับจํานา เมื่อคณะกรรมการควบคุมโรงรับจํานาเห็นชอบแล้ว เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตมีหน้าที่ออกใบอนุญาตให้ผู้ขอ โดยในเขตกรุงเทพมหานคร มีอธิบดีกรมการปกครองเป็นผู้ออกใบอนุญาต และในต่างจังหวัดมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ออกใบอนุญาต ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 10 ววรรคหนึ่งของพระราชบัญญัติโรงรับจํานา พ.ศ.2505 โดยผู้ขอใบอนุญาตตั้งโรงรับจํานาจะต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 9 ซึ่งเป็นผู้ที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี ไม่เป็นผู้ที่มีความประพฤติเสื่อมเสีย วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ต้องรับโทษจำคุกเคยถูกเพิกถอนใบอนุญาต และมีพฤติกรรมอันก่อความทำลายการเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ

ผู้ขอใบอนุญาตเอกชนจะต้องชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตั้งโรงรับจํานา โดยในเขตกรุงเทพมหานครไม่เกินฉบับละ 20,000 บาท และในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครไม่เกินฉบับละ 10,000 บาท ทั้งนี้ให้ใช้ใบอนุญาตได้ถึงวันที่ 31 ธันวาคม ของปีที่ออกใบอนุญาต ตามมาตรา 11 ของพระราชบัญญัติโรงรับจํานา พ.ศ.2505 และผู้ประกอบการจะต้องขอต่อใบอนุญาตเป็นประจำทุกปี

3.5.2 การรับจำนำและตัวรับจำนำ

โรงรับจำนำเอกชนสามารถรับจำนำสิ่งของหรือทรัพย์สินจากประชาชน โดยกำหนดให้แต่ละรายสามารถจำนำทรัพย์สินได้ไม่เกิน 100,000 บาท เป็นไปตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505 ซึ่งกรมการปกครองได้ตอบข้อหารือของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ตามหนังสือกรมการปกครองที่ มท 0310.4/9238 ลงวันที่ 28 พฤษภาคม 2550 ว่าเป็นการกำหนดจำนวนเงินของผู้รับจำนำแต่ละราย หากโรงรับจำนำรับจำนำเกินกว่ารายละ 100,000 บาท จะเป็นการรับจำนำตามกฎหมายอื่น ไม่ใช่ตามกฎหมายโรงรับจำนำ ซึ่งจะให้ความคุ้มครองเฉพาะรับจำนำสิ่งของรายละไม่เกิน 100,000 เท่านั้น

เมื่อมีการรับจำนำ ผู้รับจำนำจะต้องออกตัวรับจำนำให้แก่ผู้จำนำ และตัวรับจำนำให้ทำตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505 โดยตัวรับจำนำเป็นไปตามแบบ จ.4 โดยกำหนดให้มีหมายเลขลำดับเล่มตามปีปฏิทิน และกำหนดหมายเลขผู้ใช้บริการโดยเริ่มต้นใหม่ทุกเดือน สำหรับโรงรับจำนำที่มีเจ้าของเป็นคนจีนจะเขียนตัวรับจำนำ 2 ภาษาโดยด้านหนึ่งเป็นภาษาจีน และอีกด้านหนึ่งเป็นภาษาไทย โดยถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติไม่ได้เป็นระเบียบข้อบังคับ ขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละแห่ง

3.5.3 การตีราคาทรัพย์สิน

โรงรับจำนำเอกชนไม่มีการกำหนดระเบียบในการประเมินหรือตีราคาทรัพย์สิน และในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505 ไม่ได้มีการระบุถึงเรื่องนี้ไว้ ดังนั้น การตีราคาของเอกชนจึงขึ้นอยู่กับนโยบายการบริหารจัดการของแต่ละแห่ง โดยส่วนใหญ่หลักการตีราคาขึ้นอยู่กับประเภททรัพย์สินที่มารับจำนำ ดังนี้

- (1) การรับจำนำสิ่งของประเภททองคำ รับจำนำไม่เกินร้อยละ 90 ของราคาทรัพย์สินในท้องตลาด ในทางปฏิบัติโรงรับจำนำเอกชนจะตรวจสอบราคาไปที่สมาคมโรงรับจำนำเป็นประจำทุกวัน
- (2) การรับจำนำสิ่งของประเภทเพชร พลอย รับจำนำไม่เกินร้อยละ 70 ของราคาทรัพย์สิน
- (3) การรับจำนำสิ่งของประเภทเบ็ดเตล็ด รับจำนำไม่เกินร้อยละ 50 ของราคาทรัพย์สิน

การประเมินและตีราคาทรัพย์สินต้องใช้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูง เนื่องจากอาจมีการนำของปลอมมาจำนำ นอกจากนั้นต้องระมัดระวังในเรื่องการรับจำนำของโจร หรือได้ของมาโดยการกระทำผิด ซึ่งผู้รับจำนำจะต้องมีหน้าที่แจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจท้องที่ เป็นไปตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505

3.5.4 การส่งดอกเบี้ย

ผู้จำนำต้องนำส่งดอกเบี้ยตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ หากขาดส่งดอกเบี้ยเกินกว่า 4 เดือน ผู้รับจำนำจะทำบัญชีทรัพย์สินจำนำที่ผู้จำนำขาดส่งดอกเบี้ยยื่นต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต และปิดประกาศบัญชี ถ้าผู้จำนำไม่ได้มาไถ่ถอนภายในกำหนด 30 วันนับแต่วันประกาศ ทรัพย์สินจะหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับจำนำ เป็นไปตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505

3.5.5 อัตราดอกเบี้ย

ผู้รับจำนำเรียกหรือรับดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กำหนดไม่ได้ คือ เงินต้นไม่เกิน 2,000 บาท คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2 ต่อเดือน และเงินต้นส่วนที่เกินกว่า 2,000 บาท คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1.25 ต่อเดือน การคิดดอกเบี้ยกรณีที่ไม่ครบเดือน ถ้าไม่เกิน 15 วัน ให้คิดเป็นครึ่งเดือน ถ้าเกิน 15 วัน ให้คิดเป็น 1 เดือน และเศษ 1 สตางค์ให้ปัดทิ้ง เป็นไปตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505 ในทางปฏิบัติโรงรับจำนำเอกชน

ส่วนใหญ่ยึดติดดอกเบี้ยเต็มตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ยกเว้นว่ารัฐบาลจะขอความร่วมมือให้ลดอัตราดอกเบี้ยเพื่อช่วยเหลือประชาชนเป็นการชั่วคราว

3.5.6 การไถ่ถอนทรัพย์สิน

ผู้รับจำนำไม่ว่าเป็นเอกชนหรือภาครัฐต้องให้ผู้รับจำนำไถ่ทรัพย์สินได้ เมื่อผู้จำนำนำตัวรับจำนำมาขอไถ่ แต่ผู้รับจำนำต้องไม่ยอมให้ผู้จำนำไถ่ทรัพย์สิน เมื่อทรัพย์สินจำนำหรือตัวจำนำเป็นของได้มาโดยการกระทำผิดตามที่ได้รับแจ้งจากพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจแจ้งเรื่องไว้ นอกจากนั้นแล้วผู้รับจำนำต้องคืนทรัพย์สินให้แก่เจ้าของโดยจะเรียกให้เจ้าของชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำไม่ได้ ในกรณีที่ทรัพย์สินที่นำมาจำนำเป็นของทางราชการ รู้ว่าทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำผิดและได้รับแจ้งจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เป็นไปตามมาตร 22 23 และ 24 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505

3.5.7 การจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำและการประมูลทรัพย์สินหลุดจำนำ

ในกรณีที่ผู้รับจำนำมิได้ขอไถ่ทรัพย์สินภายในระยะเวลา 30 วัน นับแต่วันประกาศทรัพย์สินจะหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับจำนำ ซึ่งผู้รับจำนำมีสิทธิในการจำหน่ายหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่หลุดจำนำ โดยผู้รับจำนำจะต้องบันทึกวันเดือนปีที่ทรัพย์สินหลุดจำนำเป็นสิทธิแก่ผู้รับจำนำ และในวันที่ผู้รับจำนำจำหน่ายทรัพย์สินหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินไว้ในต้นข้อตัวรับจำนำ ให้เป็นไปตามมาตรา 25 และ 26 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505 โดยทั่วไปโรงรับจำนำเอกชนจะนำทรัพย์สินหลุดจำนำประเภทเพชรพลอยมาจำหน่ายในตู้แสดงสินค้าหน้าร้าน ส่วนทรัพย์สินประเภททองคำจะไม่นำมาจำหน่ายที่หน้าร้านเป็นทองรูปพรรณ แต่จะนำไปหลอมแล้วผลิตเป็นทองรูปพรรณใหม่

3.5.8 การเก็บรักษาทรัพย์สิน

ผู้รับจำนำต้องจัดเก็บทรัพย์สินจำนำอันมีค่าไว้โดยปลอดภัยในโรงรับจำนำตามที่คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำกำหนดให้เป็นไปตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505 และมติคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำครั้งที่ 4/2548 เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2548 ซึ่งมีข้อกำหนดเกี่ยวกับสถานที่เก็บทรัพย์สินจำนำไว้ว่า ผู้รับจำนำจะต้องมีพื้นที่เก็บของเบ็ดเตล็ดไม่น้อยกว่าร้อยละ 128 ตารางเมตร ห้องมั่นคงมีขนาดไม่ต่ำกว่า 16 ตารางเมตร โดยมีด้านใดด้านหนึ่งไม่ต่ำกว่า 4 เมตร ซึ่งกิจการโรงรับจำนำเอกชนและภาครัฐจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและข้อกำหนดดังกล่าว

3.5.9 การจัดหาเงินทุนและการกู้เงิน

สำหรับโรงรับจำนำเอกชนไม่ได้มีข้อกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ในเรื่องการจัดหาเงินทุนและการกู้เงินเอาไว้ จึงขึ้นอยู่กับฐานะความมั่นคงและกำลังทรัพย์ของผู้ประกอบการหรือเจ้าของของแต่ละแห่ง

3.5.10 ระเบียบด้านบุคลากรและการจ้างพนักงาน

ในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505 ไม่ได้ระบุเกี่ยวกับด้านบุคลากรเอาไว้ จึงขึ้นอยู่กับโรงรับจำนำเอกชนแต่ละแห่งจะบริหารจัดการเอง ซึ่งการจ้างบุคลากรของโรงรับจำนำเอกชนไม่ได้อาศัยวุฒิการศึกษาเป็นหลัก แต่จะมุ่งเน้นในเรื่องของประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับโรงรับจำนำ บุคลากรจะเริ่มต้นการทำงานในระดับล่าง และสามารถไต่เต้าขึ้นไปตามความรู้ความสามารถจนถึงระดับผู้จัดการได้ โดยอาศัยการเรียนรู้จากประสบการณ์และการได้รับคำแนะนำจากผู้จัดการ รวมทั้งผู้ร่วมงานอื่นที่มีประสบการณ์มากกว่า

โรงรับจำนำเอกชนแต่ละแห่งจะมีจำนวนบุคลากรไม่มากนัก จึงไม่ได้กำหนดระเบียบออกมาชัดเจน การบริหารงานด้านบุคคล จะอะลุ่มอล่วย เป็นลักษณะครอบครัว และมีความยืดหยุ่นสูง ผู้จัดการและพนักงานบางคน จะมีอายุการทำงานยาวนานถึง 20-30 ปี ทำงานตั้งแต่รุ่นพ่อต่อจนถึงรุ่นลูก โดยไม่มีการเกษียณอายุ สิ่งสำคัญที่เป็น ปัจจัยให้บุคลากรของโรงรับจำนำเอกชนสามารถทำงานได้ยาวนานต่อเนื่องและได้รับความไว้วางใจจากเจ้าของกิจการ คือ ความซื่อสัตย์สุจริตของบุคลากรที่มีต่ออาชีพของตนเอง และเจ้าของกิจการให้อำนาจหรือสิทธิขาดในการ บริหารงานแก่ผู้จัดการ นอกจากนี้ การจ่ายค่าตอบแทนและการแบ่งปันผลเป็นปัจจัยสำคัญในการจูงใจพนักงาน เช่นกัน รวมทั้งเจ้าของกิจการโรงรับจำนำจ่ายเงินสมทบในกองทุนประกันสังคมให้แทนพนักงานด้วย

3.5.11 ปัญหาและอุปสรรค

จากผลการศึกษาระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ และการกำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำทั้งหมดดังที่ได้ กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งกิจการโรงรับจำนำของภาครัฐนอกจากจะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505 แล้วจะต้องปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์และข้อบังคับต่าง ๆ ที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดขึ้น เพื่อควบคุมดูแล และ ส่งเสริมการดำเนินการตามนโยบายของแต่ละแห่ง ซึ่งแตกต่างจากกิจการโรงรับจำนำเอกชนที่ต้องถือปฏิบัติตาม กฎหมายเพียงฉบับเดียว คือ พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505 จึงมีผลให้การดำเนินงานของโรงรับจำนำเอกชนมี ความคล่องตัวมากกว่า และมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานน้อยกว่าของภาครัฐ

ทั้งนี้ข้อกฎหมายที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินกิจการโรงรับจำนำเอกชนในพระราชบัญญัติโรง รับจำนำ พ.ศ.2505 ที่สำคัญ คือ การกำหนดวงเงินการรับจำนำรายละไม่เกิน 100,000 บาท ซึ่งผู้รับจำนำเอกชนเห็นว่า เป็นวงเงินที่ต่ำเกินไป ไม่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงจากในอดีตค่อนข้างมาก หากผู้รับ จำนำรับจำนำทรัพย์สินเกินกว่าวงเงินดังกล่าว จำนวนเงินรับจำนำที่เกินกว่า 100,000 จะไม่ได้รับความคุ้มครองจาก กฎหมาย

ในการศึกษากฎหมาย กฎเกณฑ์ ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับกิจการโรงรับจำนำทั้งของภาครัฐและ ของภาคเอกชนที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาวิจัยและตอบ โจทย์วิจัยว่ากฎหมาย กฎเกณฑ์ ระเบียบและข้อบังคับดังกล่าวมีความเหมาะสมกับสภาวะปัจจุบันหรือไม่ มีปัญหาและ อุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและกฎหมาย กฎเกณฑ์ ระเบียบและข้อบังคับอย่างไร เพื่อจะได้ทำการศึกษา วิจัยต่อไปถึงแนวทางการกำกับดูแลที่เหมาะสม พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาลักษณะและอุปสรรค ซึ่งจะได้กล่าว ในบทต่อไป

กล่าวโดยสรุป การศึกษาระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ และการกำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำ มีพระราชบัญญัติ โรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 เป็นกฎหมายแม่บทที่โรงรับจำนำทุกประเภทต้องปฏิบัติ โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่อง การขอตั้งโรงรับจำนำ และการดำเนินกิจการ ได้แก่ การกำหนดเพดานวงเงินการรับจำนำ อัตราดอกเบี้ย การควบคุม ตรวจสอบ กำกับดูแล และบทลงโทษ นอกจากนี้หน่วยงานที่กำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำในแต่ละประเภทยังกำหนด ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ และแนวทางการปฏิบัติให้โรงรับจำนำภายใต้การกำกับดูแลต้องดำเนินการด้วย ซึ่งจาก การศึกษาพบว่า การดำเนินงานของสถานธนาณูปถ. อปท. มีเงื่อนไขข้อบังคับจำนวนมากที่ทำให้ขีดความสามารถใน การแข่งขันของสถานธนาณูปถ. อปท. ลดลง และต่ำกว่ากิจการโรงรับจำนำประเภทอื่นในหลายด้านที่สำคัญ คือ การ ประเมินราคาทรัพย์สินจำนำประเภททองคำ สามารถรับจำนำได้เพียงร้อยละ 80 ขณะที่เอกชนรับจำนำได้สูงถึงร้อยละ 90 สถานธนาณูปถ. กทม. รับจำนำได้ร้อยละ 87.5 และสถานธนาณูปถ. ราชบุรีรับจำนำได้ร้อยละ 85 การขออนุญาตจัดตั้ง กิจการโรงรับจำนำมีความล่าช้าและหลายขั้นตอน โดยเฉพาะสถานธนาณูปถ. อปท. ซึ่งต้องผ่านความเห็นชอบจาก

สภาท้องถิ่น จ.ส.ท. และ ส.ร.ท. ด้วย ส่วนด้านการบริหารจัดการ เทศบาลมีฐานะเป็นเจ้าของกิจการ แต่มีสิทธิในการบริหารงานในสถานธนาบาลค่อนข้างน้อย และที่สำคัญไม่มีสิทธิในการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรเช่น ผู้จัดการสถานธนาบาล อปท. ซึ่งเป็นอำนาจของ จ.ส.ท. นอกจากนั้น การจัดสรรกำไรให้แก่บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก เป็นสาเหตุให้ต้นทุนของการดำเนินงานของสถานธนาบาล อปท. สูงกว่ากิจการโรงรับจำนำประเภทอื่น ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการแก้ไขในเรื่องเหล่านี้ และนักวิจัยจะได้นำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาในบทต่อไป

บทที่ 4

กรณีศึกษาเกี่ยวกับโรงรับจำนำของต่างประเทศ การกำกับดูแลสถาบันการเงิน ในประเทศไทย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยและพัฒนาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในการบริหารจัดการสถานการณ์ธนาคาร เพื่อให้เป็นที่พึ่งทางการเงินแก่ประชาชนระดับรากหญ้า ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงแนวคิด และการกำกับดูแล การให้บริการและการบริหารจัดการกิจการโรงรับจำนำในต่างประเทศ การกำกับดูแลสถาบันการเงิน กิจการที่มีความคล้ายคลึงกับธนาคาร และสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย รวมทั้งได้ทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งของภายในประเทศไทยและต่างประเทศ ในเรื่องแนวคิดในการบริหารงานและการดำเนินงาน แนวทางในการพัฒนาการให้บริการและการดำเนินงาน และศึกษาผลการดำเนินงานและการให้บริการเกี่ยวกับกิจการโรงรับจำนำและสถาบันการเงิน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 กรณีศึกษาเกี่ยวกับโรงรับจำนำของต่างประเทศ

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับภาพรวมกิจการโรงรับจำนำในทวีปเอเชีย นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจโรงรับจำนำของต่างประเทศ โดยพิจารณาคัดเลือกประเทศที่มีข้อมูลสมบูรณ์เพียงพอสำหรับเป็นกรณีศึกษา ซึ่งทำการศึกษาเจาะลึกรายละเอียดทั้งหมด 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศศรีลังกา ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศมาเลเซีย และประเทศอินโดนีเซีย

เนื่องจากข้อมูลเกี่ยวกับโรงรับจำนำในหลายประเทศไม่มีหน่วยงานกลางที่ดูแลโดยตรง ผู้วิจัยจึงได้อ้างอิงข้อมูลจากบทความ ผลการสำรวจและผลการศึกษาวิจัยของผู้วิจัยต่างประเทศเป็นหลัก จึงทำให้บางกรณีศึกษาไม่มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีวิธีในการรวบรวมข้อมูลของกรณีศึกษาข้างต้น โดยกรณีศึกษาประเทศศรีลังกา ได้ข้อมูลจากเว็บไซต์ของธนาคารประชาชน (People's Bank) ซึ่งเป็นเจ้าของส่วนแบ่งตลาดส่วนใหญ่ของประเทศศรีลังกา และจากบทความของผู้วิจัยต่างประเทศ กรณีศึกษาประเทศฟิลิปปินส์ ได้ข้อมูลจากเว็บไซต์ของธนาคารกลางแห่งประเทศไทย (Bangko Sentral ng Pilipinas: BSP) ซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำของประเทศฟิลิปปินส์ และจากบทความของผู้วิจัยต่างประเทศ กรณีศึกษาประเทศมาเลเซีย ได้ข้อมูลจากบทความของผู้วิจัยต่างประเทศ และกรณีศึกษาประเทศอินโดนีเซีย ได้ข้อมูลจากเว็บไซต์ของรัฐบาลท้องถิ่นที่ชื่อว่า "Perum Pegadaian" ซึ่งเป็นเจ้าของส่วนแบ่งตลาดส่วนใหญ่ของประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งผูกขาดกิจการโรงรับจำนำที่ถูกกฎหมายมาเป็นระยะเวลายาวนาน และจากบทความของผู้วิจัยต่างประเทศ

ผู้วิจัยสามารถรวบรวมข้อมูลสำคัญของธุรกิจโรงรับจำนำของประเทศที่เป็นกรณีศึกษาไว้ โดยครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของธุรกิจโรงรับจำนำ การกระจายตัวของโรงรับจำนำ การเข้าถึงลูกค้าของโรงรับจำนำ กลไกและหน่วยงานกำกับดูแล สรุปสาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการรับจำนำ และผลการดำเนินงานของโรงรับจำนำของประเทศที่เป็นกรณีศึกษา โดยมีสาระสำคัญของกรณีศึกษา ดังนี้

4.1.1 ภาพรวมโรงรับจำนำในทวีปเอเชีย

Michael T. Skully (1994) ได้ศึกษาถึงพัฒนาการของอุตสาหกรรมโรงรับจำนำในทวีปเอเชีย ตะวันออก 9 ประเทศ ได้แก่ ประเทศจีน ฮองกง อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไต้หวัน และไทย โดย Skully พบว่า การให้บริการรับจำนำได้เกิดขึ้นมานานแล้วในหลายประเทศ และเป็นกิจการที่เป็นประสพความสำเร็จในการเป็นสถาบันที่ให้กู้ยืมแก่ประชาชนรายย่อย และประชาชนระดับรากหญ้า

ความหมายของการรับจำนำ

การรับจำนำแตกต่างจากการกู้เงินทั่วไปคือ ผู้รับจำนำสามารถเก็บเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินจากผู้จำนำไว้เป็นหลักค้ำประกันการชำระคืนหนี้เงินกู้ ในขณะที่การกู้ยืมเงินทั่วไปนั้น ผู้ปล่อยกู้ไม่จำเป็นต้องเก็บเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินจากผู้กู้เงินเอาไว้เป็นหลักค้ำประกันการชำระคืนหนี้เงินกู้ สิ่งของหรือทรัพย์สินยังอยู่กับผู้กู้เงิน ดังนั้น การรับจำนำจึงแตกต่างการให้กู้เงินจากธนาคารพาณิชย์

ในการรับจำนำโดยทั่วไป ผู้รับจำนำจะต้องได้รับใบอนุญาตจึงจะสามารถประกอบธุรกิจได้ แต่อย่างไรก็ตามมีการรับจำนำแบบผิดกฎหมายโดยไม่ได้รับใบอนุญาตตามร้านขายทองและร้านขายเพชรพลอยในหลายประเทศแถบทวีปเอเชียใต้ และเอเชียตะวันออก เหตุผลที่ร้านทองและร้านขายเพชรพลอยได้รับความนิยมมากกว่าโรงรับจำนำที่ถูกกฎหมาย เนื่องจากหลายปัจจัยได้แก่ การดำเนินการอย่างไม่เป็นทางการ ความเป็นส่วนตัวสูงกว่า การให้บริการดีกว่า จำนวนเงินกู้สูงกว่า ความสะดวกรวดเร็วของเวลาและสถานที่สูงกว่า และประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากกว่า ทั้ง ๆ ที่ร้านทองและร้านขายเพชรพลอยที่ไม่ได้รับใบอนุญาตเหล่านี้คิดอัตราดอกเบี้ยสูงกว่า (Bastiaanssen, 1986 อ้างถึงใน Skully)

ประวัติศาสตร์โรงรับจำนำ

Skully ได้ศึกษาประวัติศาสตร์ของการจัดตั้งโรงรับจำนำของโลกและพบว่า โรงรับจำนำในทวีปเอเชียจัดตั้งขึ้นก่อนทวีปยุโรป โดยจัดตั้งครั้งแรกที่ประเทศจีนในช่วงปี ค.ศ. 479 - 502 หลังจากนั้นจึงแพร่หลายต่อไปยังประเทศอื่นในทวีปเอเชีย ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ไทย อินโดนีเซีย ฮองกง มาเลเซีย และสิงคโปร์ รายละเอียดดังปรากฏตามตารางที่ 4-1

ตารางที่ 4-1 จุดเริ่มต้นของการรับจำนำในทวีปเอเชีย

ประเทศ	ปีที่ปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับการรับจำนำ
จีน	ปี ค.ศ. 479 - 502
ฮ่องกง	ก่อนปี ค.ศ. 1800
อินโดนีเซีย	ก่อนปี ค.ศ. 1746
ญี่ปุ่น	ปี ค.ศ. 1600s
มาเลเซีย	ก่อนปี ค.ศ. 1811
ฟิลิปปินส์	ก่อนปี ค.ศ. 1860
สิงคโปร์	ก่อนปี ค.ศ. 1811
ไต้หวัน	ไม่ปรากฏ
ไทย	ก่อนปี ค.ศ. 1741 (พ.ศ. 2284)

ที่มา : บทความเรื่อง "The Development of the Pawnshop Industry in East Asia." โดย Michael T. Skully (1994)

ในช่วงต้นศตวรรษที่ 19 โรงรับจำนำได้ขยายการจัดตั้งกิจการขึ้นในหลายประเทศในแถบทวีปเอเชีย โดยมีพ่อค้าชาวจีนได้เข้าไปเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งขึ้น เช่น ในประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย ซึ่งเจ้าเมือง หรือผู้ปกครองรัฐในสมัยนั้นมีความกระตือรือร้นและต้องการให้พื้นที่ในเขตปกครองมีแหล่งรายได้หรือแหล่งเงินทุนเพิ่มขึ้น พ่อค้าชาวจีนจึงเริ่มเข้ามาดำเนินการในระยะแรกของการปล่อยเงินกู้ยืมในรูปของการให้ชาวนาเช่าที่ดินเพื่อทำการเกษตร โดยจ่ายค่าเช่าจากการขายผลผลิตการเกษตร ลักษณะของการเช่าที่ดินเพื่อประกอบธุรกิจนั้นยังได้ประยุกต์ใช้กับธุรกิจอื่นในลักษณะของการให้สิทธิหรือการให้สัมปทานดำเนินการในเมืองใดเมืองหนึ่ง หรือพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง เช่น ธุรกิจการพนัน โรงฝิ่น โรงเหล้า และโรงรับจำนำ เป็นต้น

ต่อมาหลังจากที่ประเทศมหาอำนาจในทวีปยุโรปได้แผ่อำนาจการปกครองเข้ามาในประเทศแถบทวีปเอเชีย ผู้รับจำนำชาวจีนได้เอารัดเอาเปรียบประชาชนในท้องถิ่นและเกิดการร้องเรียนของประชาชนในท้องถิ่นขึ้น ส่งผลให้รัฐบาลดัตช์ได้จัดตั้งธนาคาร Bank van Lening ในเมืองหลวงปัตตาเวีย¹ (Batavia) ขึ้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม ปี ค.ศ. 1746 โดยลดอัตราดอกเบี้ย เพื่อตัดราคาแข่งขันกับพ่อค้าชาวจีน (Emery, 1970 อ้างถึงใน Skully) ขณะที่ประเทศอังกฤษโดยมี T.S. Raffles เป็นผู้แทนในการปกครองได้ออกกฎระเบียบขึ้นในประเทศอินโดนีเซีย โดยได้ปิดโรงรับจำนำของรัฐบาล และสนับสนุนการให้เช่าที่ดินเพื่อการเกษตรแทน รวมทั้งได้สนับสนุนให้มีการเช่าที่ดินลักษณะเดียวกันในประเทศสิงคโปร์ อย่างไรก็ตาม การให้เช่าที่ดินสร้างผลกำไรได้เพียง 480 ดอลลาร์สหรัฐ เมื่อเทียบกับธุรกิจการพนัน โรงฝิ่น และโรงเหล้า ซึ่งมีผลกำไรถึง 26,112 23,000 และ 10,980 ดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ

โรงรับจำนำในเอเชีย

โรงรับจำนำเก่าแก่ที่สุดที่ได้รับใบอนุญาตในประเทศไทยคือ โรงรับจำนำยองเชียง² ซึ่งจัดตั้งโดย “เจ๊กฮง” ที่ถนนบำรุงเมืองในปี 1866 (พ.ศ. 2409) และยังคงดำเนินอยู่จนกระทั่งปัจจุบัน เช่นเดียวกันประเทศฮ่องกงมีโรงรับจำนำเก่าแก่ที่สุดชื่อ Chun Yuen ที่หมู่บ้าน Yuen Long ตั้งประมาณปี 1800 ในช่วงแรกของการจัดตั้งโรงรับจำนำที่ดำเนินการโดยเอกชนในประเทศอินโดนีเซีย ญี่ปุ่น มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ก่อให้เกิดความไม่พอใจแก่รัฐบาล เนื่องจากมีอัตราดอกเบี้ยในการรับจำนำสูง รัฐบาลในหลายประเทศจึงมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาอัตราดอกเบี้ยในการรับจำนำสูง โดยได้ทดลองจัดตั้งโรงรับจำนำของรัฐบาลขึ้นมาเองเพื่อแข่งขันกับเอกชนในการลดอัตราดอกเบี้ย เช่น ประเทศอินโดนีเซียทั้งในช่วงที่อยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลอังกฤษและดัตช์ ประเทศฟิลิปปินส์ในช่วงที่อยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลสเปน และประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับปัญหานี้เช่นกันโดยได้มีการควบคุมโรงรับจำนำด้วยการออกกฎหมายโรงรับจำนำขึ้นปี 1901 (พ.ศ. 2444) และได้จัดตั้งหน่วยงานโรงรับจำนำของภาครัฐขึ้น

อย่างไรก็ดี การแก้ปัญหาของประเทศอินโดนีเซียในช่วงที่อยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลดัตช์นั้นแตกต่างจากประเทศไทย กล่าวคือ รัฐบาลดัตช์อนุญาตให้เอกชนดำเนินกิจการต่อไป โดยจัดตั้งโรงรับจำนำของภาครัฐขึ้นแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ (1) โรงรับจำนำที่ดำเนินการโดยรัฐบาลระดับมลรัฐ (Federal Government) และ (2) โรงรับจำนำที่ดำเนินงานโดยรัฐบาลระดับท้องถิ่น (Local Government) หรือเทศบาล

¹ ปัจจุบัน เมืองหลวงปัตตาเวียเปลี่ยนชื่อเป็น เมืองจาการ์ตา

² “โรงรับจำนำยองเชียง” อยู่แถวสี่แยกสาราญราษฎร์ อำเภอพระนคร จังหวัดพระนคร ซึ่งถือว่าเป็นโรงรับจำนำแห่งแรกของประเทศไทย ตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2409 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4

(Municipal Government) โดยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดอัตราดอกเบี้ย และแนวทางในการปล่อยกู้เหมือนกัน แต่การบริหารจัดการของโรงรับจำนำทั้ง 2 ประเภทแตกต่างกันกล่าวคือ โรงรับจำนำที่งานโดยรัฐบาลระดับมลรัฐดำเนินงานในเชิงธุรกิจ (Business Enterprise) และได้รับเงินทุนสนับสนุนจากรัฐบาล รวมทั้งสามารถกู้ยืมจากธนาคารของรัฐและสถาบันอื่น ๆ ได้ ในทางตรงกันข้ามโรงรับจำนำของเทศบาลดำเนินการตามรูปแบบราชการได้รับเงินทุนจากรัฐบาลท้องถิ่น สำหรับประเทศอื่น เช่น ญี่ปุ่นได้มีการทดลองจัดตั้งโรงรับจำนำของรัฐบาล (Government-owned Pawnshop) เพื่อลดอัตราดอกเบี้ยในการรับจำนำให้ต่ำลงและเข้าถึงคนยากจนมากขึ้น

ประเทศในแถบทวีปเอเชียส่วนใหญ่มีกิจการโรงรับจำนำที่ดำเนินการโดยเอกชน พิจารณาจากตารางที่ 4-2 อย่างไรก็ตาม มีหลายประเทศที่ภาครัฐได้เข้ามาดำเนินกิจการโรงรับจำนำด้วย ได้แก่ ประเทศจีน ไต้หวัน ไทย และอินโดนีเซีย³

ตารางที่ 4-2 สิทธิการเป็นเจ้าของกิจการโรงรับจำนำในทวีปเอเชีย

ประเทศ	สิทธิการเป็นเจ้าของโรงรับจำนำ
จีน	เอกชน และเจ้าของร่วมกันกับรัฐบาล
ฮ่องกง	เอกชน
อินโดนีเซีย*	รัฐบาล และเอกชน
ญี่ปุ่น	เอกชน
มาเลเซีย	เอกชน
ฟิลิปปินส์	เอกชน
สิงคโปร์	เอกชน
ไต้หวัน	รัฐบาล และเอกชน
ไทย	รัฐบาล และเอกชน

ที่มา : บทความเรื่อง "The Development of the Pawnshop Industry in East Asia." โดย Michael T. Skully (1994)

หมายเหตุ : * ประเทศอินโดนีเซีย รัฐบาลผูกขาดกิจการโรงรับจำนำ โดยอาศัยรัฐวิสาหกิจชื่อ "Perum Pegadaian" (PP) จนถึงปี ค.ศ. 2002 รัฐบาลจึงเปิดเสรีธุรกิจโรงรับจำนำ ทำให้ธนาคาร⁴ และเอกชนทำธุรกิจโรงรับจำนำได้ แต่ PP ยังคงเป็นเจ้าของส่วนแบ่งตลาดส่วนใหญ่ของประเทศ อ้างอิงจากบทความเรื่อง "Comercialization of Microfinance: Indonesia" หน้าที่ 18 โดย Charitonenko and Afwan (2003), Asian Development Bank (ADB)

โรงรับจำนำที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งขึ้นในหลายประเทศในทวีปเอเชียมีข้อสังเกตที่น่าสนใจว่า จำนวนโรงรับจำนำมีความสัมพันธ์แปรผันตามอัตราดอกเบี้ยการให้กู้ยืมสูงสุดที่รัฐบาลกำหนด พิจารณาจากตารางที่ 4-3 และตารางที่ 4-4 พบว่า ในปี ค.ศ. 1991 ประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียมีจำนวนโรงรับจำนำค่อนข้างน้อย เพราะรัฐบาลกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยไว้ค่อนข้างต่ำ (ไม่เกินร้อยละ 1.5 - 2 ต่อเดือน) ขณะที่ในประเทศญี่ปุ่นและไต้หวันมีจำนวนโรงรับจำนำมากที่สุด เนื่องจากรัฐบาลกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยการให้กู้ยืมอยู่ในระดับสูง (ไม่เกินร้อยละ 8 - 9 ต่อเดือน) ส่วนประเทศฟิลิปปินส์ Skully (1994) ไม่พบข้อมูลในเรื่องนี้แต่เข้าใจว่ารัฐบาล

³ ประเทศอินโดนีเซีย รัฐบาลผูกขาดการดำเนินการกิจการโรงรับจำนำจนถึงปี ค.ศ. 2002 (พ.ศ. 2545)

⁴ ธนาคารพาณิชย์รายใหญ่ที่จัดตั้งหน่วยบริการรับจำนำขึ้นในประเทศอินโดนีเซีย ได้แก่ ธนาคารมันดิริ (Bank Mandiri) และธนาคาร rakyat แห่งประเทศอินโดนีเซีย (Bank Rakyat Indonesia: BRI)

ไม่ได้กำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยไว้ ทำให้เอกชนมีอิสระในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยได้เอง จึงมีจำนวนโรงรับจำนำค่อนข้างสูง ทำให้เกิดข้อถกเถียงกันขึ้นระหว่างการให้เสรีภาพแก่ผู้ประกอบการโรงรับจำนำในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเอง และการที่รัฐบาลกำหนดอัตราดอกเบี้ยเป็นการเข้มงวดเกินไปหรือไม่ และอาจจะส่งผลให้เกิดการให้กู้ยืมโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือผิดกฎหมายขึ้น อย่างไรก็ดี จากการค้นคว้าของผู้วิจัยพบว่า กรณีของประเทศฟิลิปปินส์นั้น กฎหมายว่าด้วยกิจการโรงรับจำนำไม่ได้กำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยเอาไว้ แต่มีกฎหมายควบคุมอัตราดอกเบี้ยต่างหาก ซึ่งควบคุมการกำหนดอัตราดอกเบี้ยของกิจการต่าง ๆ รวมถึงกิจการโรงรับจำนำเอาไว้ ผู้วิจัยจึงได้เพิ่มเติมข้อมูลดังกล่าวลงในตารางที่ 4-3

ตารางที่ 4-3 อัตราดอกเบี้ยของโรงรับจำนำในทวีปเอเชีย

ประเทศ	อัตราดอกเบี้ย
จีน	สูงสุดไม่เกินร้อยละ 4.5 – 5.2 ต่อเดือน
ฮ่องกง	สูงสุดไม่เกินร้อยละ 3.5 ต่อเดือน (เดือนตามจันทรคติ)
อินโดนีเซีย	สูงสุดร้อยละ 3 ต่อเดือน (วงเงินต่ำกว่า 20,000 รูเปีย) หรือ ร้อยละ 4 ต่อเดือน (วงเงินสูงกว่า 20,000 รูเปีย)
ญี่ปุ่น	ร้อยละ 4 – 8 ต่อเดือน (อัตราแตกต่างกันตามมูลค่าทรัพย์สิน และแตกต่างกันตามท้องที่)
มาเลเซีย	สูงสุดไม่เกินร้อยละ 2 ต่อเดือน
ฟิลิปปินส์*	ร้อยละ 3 ต่อเดือน (วงเงินรับจำนำไม่เกิน 800 เปโซ) หรือ ร้อยละ 5 ต่อเดือน (วงเงินรับจำนำมากกว่า 800 เปโซ แต่ไม่เกิน 2,500 เปโซ) หรือไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี
สิงคโปร์	สูงสุดไม่เกินร้อยละ 1.5 ต่อเดือน
ไต้หวัน	ร้อยละ 3.6 ต่อเดือน (รัฐบาล) หรือร้อยละ 9 ต่อเดือน (เอกชน)
ไทย	สูงสุดไม่เกินร้อยละ 2 ต่อเดือน

ที่มา : บทความเรื่อง "The Development of the Pawnshop Industry in East Asia." โดย Michael T. Skully (1994)

หมายเหตุ : * ข้อมูลเพิ่มเติมจาก กฎหมายควบคุมอัตราดอกเบี้ยของประเทศฟิลิปปินส์ (Usury Law SEC. 5. Section 4 of Act No. 2655)

ตารางที่ 4-4 จำนวนโรงรับจำนำที่จดทะเบียนในทวีปเอเชีย

ประเทศ	จำนวนโรงรับจำนำ
จีน	200 แห่ง (ประมาณการ ต้น ปี ค.ศ. 1991)
ฮ่องกง	173 แห่ง (ต้นปี ค.ศ. 1990)
อินโดนีเซีย*	505 แห่ง (ปลายปี ค.ศ. 1990) 3,297 (สิ้นปี ค.ศ. 2009)
ญี่ปุ่น	6,577 แห่ง (เดือนมีนาคม 1991)
มาเลเซีย**	194 แห่ง (ปลายปี ค.ศ. 1991) 358 แห่ง (ปี ค.ศ. 2004)
ฟิลิปปินส์***	1,824 แห่ง (ปลายปี ค.ศ. 1991) 14,953 แห่ง (สิ้นไตรมาสที่ 1 ปี ค.ศ. 2010)
สิงคโปร์	60 แห่ง (ปลายปี ค.ศ. 1991)

ประเทศ	จำนวนโรงรับจำนำ
ไต้หวัน	1,137 แห่ง (กลางปี ค.ศ. 1991)
ไทย****	361 แห่ง (ปลายปี ค.ศ. 1990) 554 แห่ง (เดือน ตุลาคม ปี 2552)

ที่มา : บทความเรื่อง "The Development of the Pawnshop Industry in East Asia." โดย Michael T. Skully (1994)

หมายเหตุ : * ข้อมูลของโรงรับจำนำของรัฐ ชื่อว่า "Perum Pegadaian" ซึ่งมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจที่ผูกขาดการรับจำนำที่ถูกกฎหมายเป็นระยะเวลายาวนาน และเป็นเจ้าของส่วนแบ่งตลาดส่วนใหญ่ของประเทศ อ้างอิงจากรายงานประจำปี ค.ศ. 2009 ของ Perum Pegadaian

** ข้อมูลปี ค.ศ. 2004 ได้จากบทความเรื่อง "Micro-Credit Program: Pawnshop vs Ar-Rahn" โดย Selamah Binti Maamor (2006) ซึ่งอ้างอิงจาก Ministry of Consumer and Domestic Affairs ซึ่งปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น Ministry of Domestic Trade, Co-operatives and Consumerism (MDTCC)

*** ข้อมูล ณ สิ้นไตรมาสที่ 1 ของปี ค.ศ. 2010 จาก "Report on Economic and Financial Developments" ของธนาคารกลางแห่งประเทศไทย
ฟิลิปปินส์ (Bangko Sentral ng Pilipinas: BSP)

**** ข้อมูลของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนตุลาคม 2552

การกำกับดูแลโรงรับจำนำ

จากการศึกษาของ Skully พบว่า การกำหนดอัตราดอกเบี้ยไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับประเภทของหน่วยงานที่ได้รับเลือกให้มากำกับดูแลธุรกิจและผลประกอบการโรงรับจำนำ พิจารณาจากในอดีตที่ผ่านมา ในหลายประเทศมีกรมตำรวจเป็นหน่วยงานกำกับดูแล เนื่องจากกรมตำรวจเกี่ยวข้องกับโรงรับจำนำค่อนข้างมากในเรื่องปัญหาการลักขโมยทรัพย์สินแล้วนำมาจำนำ พิจารณาได้จากตารางที่ 4-5 ซึ่งแตกต่างจากในปัจจุบัน ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้ลดน้อยถอยลงมามาก แต่ยังคงมีปัญหาในเรื่องความเพียงพอของโรงรับจำนำ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับกรมตำรวจ อย่างไรก็ตาม ในประเทศอินโดนีเซีย ไทย และฟิลิปปินส์ได้ละเลยในเรื่องการจัดทำรายงานทางการเงินของโรงรับจำนำของภาครัฐ

ตารางที่ 4-5 หน่วยงานกำกับดูแลโรงรับจำนำในทวีปเอเชีย

ประเทศ	หน่วยงานกำกับดูแล
จีน	ไม่ปรากฏข้อมูล
ฮ่องกง	หัวหน้ากรมตำรวจฮ่องกง
อินโดนีเซีย	สำนักงานกิจการการเงินในประเทศ กระทรวงการคลัง
ญี่ปุ่น	กรมตำรวจ
มาเลเซีย	กระทรวงการปกครองท้องถิ่นและการเคหะ (Ministry of Housing and Local Government: MHLG)
ฟิลิปปินส์	ธนาคารกลางแห่งประเทศไทยฟิลิปปินส์ (Bangko Sentral ng Pilipinas: BSP)
สิงคโปร์	กระทรวงกิจการสังคม
ไต้หวัน	กระทรวงมหาดไทย
ไทย*	กองทะเบียน กรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย

ที่มา : บทความเรื่อง "The Development of the Pawnshop Industry in East Asia." โดย Michael T. Skully (1994)

หมายเหตุ : * พระราชบัญญัติ ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ถ่ายโอนภารกิจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้กับกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมี

ผู้อำนวยการส่วนการเมืองและการเลือกตั้ง สำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง ทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการแทนหัวหน้ากองทะเบียนกรมตำรวจ

การเปรียบเทียบประเภทของทรัพย์สินจำนำในภูมิภาคเอเชีย ปรากฏตามตารางที่ 4-6 พบว่า ประเภทของทรัพย์สินจำนำมีความหลากหลายค่อนข้างมาก เช่น ในประเทศกำลังพัฒนาอย่างอินโดนีเซียมีประเภททรัพย์สินที่นำมาจำนำได้เป็นสิ่งของเครื่องใช้สำหรับการอุปโภคบริโภค และจากการสำรวจโรงรับจำนำเอกชนในต่างจังหวัดของประเทศอินโดนีเซียพบว่า ห้องมั่นคงของโรงรับจำนำเต็มไปด้วยจักรยาน เครื่องครัว เฟอร์นิเจอร์ และผ้าบาติก ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์ประเภทของทรัพย์สินจำนำหลักเป็นทองคำ และส่วนใหญ่เป็นทองคำรูปพรรณ เช่น แหวน และสายสร้อย รองลงมาเป็นเพชรพลอย รวมทั้งกล้องถ่ายรูป นาฬิกา และปากการาคาแพง ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละโรงรับจำนำ

ตารางที่ 4-6 ทรัพย์สินจำนำทั่วไปในเอเชีย

ประเทศ	ประเภทของทรัพย์สินจำนำ
จีน	เพชรพลอย งานศิลปะแบบจีน อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ของโบราณ รถจักรยาน นาฬิกา และเสื้อผ้าราคาสูงบางชนิด
ฮ่องกง	ทองคำ เพชรพลอย (ส่วนใหญ่เป็นแหวนและสร้อยคอ) นาฬิกา สินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภคบางชนิด
อินโดนีเซีย	ทองคำ เพชรพลอย รถจักรยาน ที่วี เครื่องครัว และอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้าน ผ้าบาติก และทรัพย์สินมีค่าอื่นๆ
ญี่ปุ่น	ทองคำ เพชรพลอย นาฬิกา เครื่องใช้ไฟฟ้า กล้อง ชุดกิโมโนราคาสูง และเสื้อผ้าบางชนิด
มาเลเซีย	ทองคำ และเพชรพลอย
ฟิลิปปินส์	ทองคำ และเพชรพลอย
สิงคโปร์	ทองคำ และเพชรพลอย
ไต้หวัน	ทองคำ และเพชรพลอย
ไทย	ทองคำ และเพชรพลอย นาฬิกา TV เครื่องเล่นเทป วิดีโอ และเครื่องใช้ไฟฟ้าอื่นๆ

ที่มา : บทความเรื่อง "The Development of the Pawnshop Industry in East Asia." โดย Michael T. Skully (1994)

ทรัพย์สินจำนำหลักในทวีปเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ ทองคำและเพชร เนื่องจากชาวเอเชียถือว่า การซื้อทองคำและเพชรเป็นการลงทุนในทรัพย์สิน โดยทองคำมักจะเป็นทองคำบริสุทธิ์ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ธุรกิจการรับจำนำประสบความสำเร็จ เพราะทองคำสามารถซื้อ-ขายได้คล่องตัว และผู้จำนำมักจะมาไถ่ถอนคืนตามกำหนดได้อย่างไม่ล่าช้า นอกจากนั้นแล้ว ทองคำยังมีข้อดีในแง่ที่มีความบริสุทธิ์ และสามารถนำไปหลอมใหม่ได้ และความเสี่ยงของความผันผวนทางด้านราคาทองคำค่อนข้างน้อยกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับกล้องถ่ายรูปและทรัพย์สินจำนำประเภทอื่น รวมทั้งทองคำยังใช้พื้นที่ในการเก็บรักษาน้อย สำหรับการกำหนดวงเงินรับจำนำทองคำสูงสุดในแต่ละประเทศแตกต่างกันไป ส่วนใหญ่อยู่ระหว่างร้อยละ 40 - 85 ของมูลค่าทองคำ ดังปรากฏตามตารางที่ 4-7

ตารางที่ 4-7 วงเงินจำนำสูงสุดของโรงรับจำนำในเอเชีย

ประเทศ	ร้อยละของมูลค่าจำนำ
จีน	ร้อยละ 50 – 80
ฮ่องกง	ร้อยละ 40 – 60
อินโดนีเซีย	ร้อยละ 84 (วงเงินต่ำกว่า 20,000 รูเปีย) หรือร้อยละ 89 (วงเงินสูงกว่า 20,000 รูเปีย)
ญี่ปุ่น	ร้อยละ 80 เพชรพลอย ร้อยละ 20 สิ่งของอื่น
มาเลเซีย	ร้อยละ 60 เพชรพลอย
ฟิลิปปินส์	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50
สิงคโปร์	ร้อยละ 80 – 85 ทองรูปพรรณ
ไต้หวัน	ไม่ปรากฏข้อมูล
ไทย	ร้อยละ 80 – 90 ทองรูปพรรณ

ที่มา : บทความเรื่อง “The Development of the Pawnshop Industry in East Asia.” โดย Michael T. Skully (1994)

หมายเหตุ : ข้อมูลของประเทศไทย โดยนักวิจัย

ทิศทางการพัฒนาโรงรับจำนำ

Skully ได้ให้ความคิดเห็นว่า ขณะที่รัฐบาลได้ให้ความสนใจในเรื่องการควบคุมอัตราดอกเบี้ยของโรงรับจำนำ และการออกกฎหมายในการกำกับดูแลธุรกิจ ซึ่งเป็นการควบคุมราคาและกลไกตลาด ทำให้เกิดธุรกิจที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือผิดกฎหมายเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจที่ใกล้เคียงกับการรับจำนำคือ ร้านขายทองคำหรือร้านขายเพชรพลอย และร้านขายสินค้ามือสอง ซึ่งการควบคุมขึ้นอยู่กับกฎระเบียบของแต่ละท้องถิ่น นอกจากนั้น การผ่อนปรนกฎระเบียบของธนาคารและสถาบันการเงินอาจเป็นจุดจบของธุรกิจโรงรับจำนำได้ เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกาโรงรับจำนำต้องประสบกับความเดือดร้อนจากการเติบโตอย่างรวดเร็วของการให้สินเชื่อ การบริโภคของธนาคารและสถาบันการเงิน จากการผ่อนปรนกฎระเบียบ มาตรฐานการปล่อยกู้และการจ่ายค่าธรรมเนียม พร้อมทั้งการให้สินเชื่อบัตรเครดิตและเงินกู้ผู้บริโภคอื่น ๆ

Caskey ,1991 (อ้างถึงใน Skully) พบว่า การประกอบกิจการธุรกิจขนาดเล็กและเก่าแก่ย่านกลางเมืองได้หมดสมัยไปแล้ว จะกลายเป็นว่า คนชั้นกลางของสหรัฐอเมริกาจะนิยมใช้บริการโรงรับจำนำที่มีขนาดใหญ่ ทันสมัยในห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่แทน และโรงรับจำนำจะเติบโตเป็นเครือข่ายภายในประเทศและในภูมิภาค ซึ่งมีการขายเพชรพลอย และสิ่งของต่าง ๆ ที่หลุดจำนำ

ผลการศึกษาของ Skully ได้สรุปว่า โรงรับจำนำมีบทบาทที่สำคัญในการเป็นแหล่งเงินให้แก่ผู้บริโภคที่สะดวกและรวดเร็ว สถานที่ตั้งของโรงรับจำนำอยู่ในเมืองมากกว่าในชนบท โดยมีตัวแทนอยู่ตามชนบทที่ห่างไกล ทั้งนี้ โรงรับจำนำในประเทศที่กำลังพัฒนาให้บริการแก่ประชาชนในวงกว้าง ประกอบด้วย ประชาชนในพื้นที่ชนบท พ่อค้า และผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็ก ทั้งนี้ โรงรับจำนำที่ดำเนินการโดยภาครัฐที่ประสบความสำเร็จคือ ในประเทศศรีลังกา อินโดนีเซีย และไทย ส่วนประเทศที่กำลังพัฒนาอื่น ๆ อาจจะต้องพิจารณาถึงเรื่องกฎระเบียบและวิธีการให้กู้ยืม รวมทั้งหน่วยงานกำกับดูแลทั้งภาคเอกชนและภาครัฐที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้บริการทางการเงินในการพัฒนาชนบทของประเทศตนเอง

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาภาพรวมกิจการโรงรับจำนำในทวีปเอเชีย 8 ประเทศ ได้แก่ จีน ฮองกง อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไต้หวัน และการศึกษาเจาะลึกรายละเอียดของกิจการโรงรับจำนำกรณีศึกษาของต่างประเทศ 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศศรีลังกา ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศมาเลเซีย และประเทศอินโดนีเซียพบว่า จีน อินโดนีเซีย ไต้หวัน ศรีลังกา และมาเลเซียดำเนินการโดยภาครัฐและภาคเอกชน เช่นเดียวกันกับประเทศไทย ข้อดี คือ ประเทศที่มีโรงรับจำนำของภาครัฐจะกำหนดอัตราดอกเบี้ยให้อยู่ในระดับต่ำ เพื่อแข่งขันกับเอกชน ทำให้สินเชื่อของโรงรับจำนำสามารถเข้าถึงคนยากจนหรือคนระดับรากหญ้าได้มากขึ้น นอกจากนี้ ประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งมีธนาคารกลางกำกับควบคุมโรงรับจำนำทั้งประเทศมีคู่มือการปฏิบัติงานโดยละเอียด โดยเฉพาะมีการฝึกอบรมพนักงานในหลายเรื่อง และให้ความสำคัญกับการป้องกันการฟอกเงินที่โรงรับจำนำ ข้อด้อย โรงรับจำนำเฉพาะในประเทศจีนและอินโดนีเซียที่รับจำนำสินทรัพย์ประเภทเบ็ดเตล็ดเหมือนกับประเทศไทย โรงรับจำนำในมาเลเซียและอินโดนีเซียส่วนหนึ่งยึดหลักศาสนาอิสลามและรับจำนำเฉพาะสินทรัพย์ประเภททองคำเท่านั้น โรงรับจำนำของประเทศฟิลิปปินส์ควบคุมโดยธนาคารกลางมีข้อดีตรงที่หลักเกณฑ์กฎระเบียบ และบทลงโทษมีความชัดเจนและเข้มงวด แต่โรงรับจำนำส่วนใหญ่จึงหลีกเลี่ยงที่จะขึ้นทะเบียนกับทางการ เพื่อไม่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบดังกล่าว

ทั้งนี้ ประเทศที่คิดอัตราดอกเบี้ยต่ำที่สุดคือ ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งคิดอัตราดอกเบี้ยอยู่ที่ไม่เกินร้อยละ 1.5 ต่อเดือน ขณะที่ประเทศไทยคิดอยู่ที่ไม่เกินร้อยละ 2 ต่อเดือน ประเทศที่คิดอัตราดอกเบี้ยสูงสุด ได้แก่ ประเทศไต้หวัน และญี่ปุ่น ซึ่งคิดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดอยู่ที่ไม่เกินร้อยละ 9 และ 8 ต่อเดือน ตามลำดับ ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยที่คิดในกรณีที่วงเงินรับจำนำสูงเท่านั้น

สำหรับวงเงินรับจำนำหรืออัตรามูลค่าทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำในต่างประเทศส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับว่า ประเภทของสินทรัพย์ที่จำนำส่วนใหญ่ในแต่ละประเทศนั้นเป็นสินทรัพย์อะไร เช่น ในประเทศจีน ซึ่งรับจำนำสินทรัพย์ประเภทเบ็ดเตล็ด วงเงินรับจำนำขั้นสูงของสินทรัพย์ประเภทเบ็ดเตล็ดจึงไม่เกินร้อยละ 50 แต่ก็มียกเว้นวงเงินรับจำนำขั้นสูงของสินทรัพย์ประเภทอื่นเช่น เพชรพลอย ด้วย ฮองกง ซึ่งรับจำนำสินทรัพย์ประเภทเบ็ดเตล็ดเช่นกัน วงเงินรับจำนำขั้นสูงของสินทรัพย์ประเภทเบ็ดเตล็ดอยู่ที่ไม่เกินร้อยละ 40 เป็นต้น ประเทศที่เน้นสินทรัพย์ประเภททองคำส่วนใหญ่จะกำหนดวงเงินรับจำนำขั้นสูงตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป เช่น ญี่ปุ่น (ร้อยละ 80) อินโดนีเซีย (ร้อยละ 84-89) สิงคโปร์ (ร้อยละ 80-85) ซึ่งวงเงินรับจำนำในต่างประเทศจะต่ำกว่าประเทศไทย (ร้อยละ 85-90) เนื่องจาก 3 สาเหตุ (1) อัตราดังกล่าวเป็นอัตราที่ใช้ร่วมกับเพชรพลอย ซึ่งประเทศไทยให้อัตราที่ต่ำกว่า หรือประมาณร้อยละ 60-70 ของมูลค่าทรัพย์สิน (2) ข้อมูลของกรณีศึกษาต่างประเทศอาจไม่ทันสมัย และ (3) ข้อมูลกรณีศึกษาของต่างประเทศไม่รวมโรงรับจำนำเอกชน ซึ่งบางประเทศมีโรงรับจำนำผิดกฎหมาย

4.1.2 กรณีศึกษา People's Bank ของประเทศศรีลังกา

Lutz Grashof (2002) ได้ศึกษาประวัติความเป็นมาของกิจการโรงรับจำนำในประเทศศรีลังกา โดยเน้นกรณีศึกษาของธนาคาร People's Bank ซึ่งเป็นธนาคารของรัฐแห่งแรกที่ให้บริการธุรกรรมรับจำนำกับลูกค้า และเป็นเจ้าของส่วนแบ่งตลาดส่วนใหญ่ของทั้งประเทศ โดยสามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

4.1.2.1 ประวัติการดำเนินธุรกิจรับจำนำของ People's Bank ในประเทศศรีลังกา

ก่อนปี ค.ศ. 1961 ธุรกิจโรงรับจำนำในประเทศศรีลังกาดำเนินงานโดยเอกชนเท่านั้น การกำกับดูแลธุรกิจการรับจำนำอยู่ภายใต้กฎหมาย Pawnbroker Ordinance ปี ค.ศ. 1942 ในปี ค.ศ. 1961 รัฐบาลได้บัญญัติกฎหมาย People's Bank Act และจัดตั้ง People's Bank ซึ่งเป็นธนาคารที่มีสถานะเป็น รัฐวิสาหกิจที่สามารถดำเนินธุรกิจด้านธนาคารได้ทุกรูปแบบ รวมถึงธุรกิจการรับจำนำ นอกจากนั้น รัฐบาลยังใช้ People's Bank เป็นเครื่องมือในการดำเนินโครงการเงินกู้รูปแบบต่างๆ ให้กับประชาชนทั่วไป โดยเน้นเจาะกลุ่มเป้าหมายประชาชนในเขตชนบท ก่อนปี ค.ศ. 1988 รัฐบาลยังไม่อนุญาตให้ธนาคารแห่งอื่นเข้ามาดำเนิน ธุรกิจโรงรับจำนำ ทำให้ยอดการใช้บริการรับจำนำของ People's Bank ขยายตัวอย่างมาก ขณะที่การกู้เงิน รูปแบบอื่นมีแนวโน้มลดลง การดำเนินธุรกิจรับจำนำของ People's Bank เน้นการสนับสนุนเงินกู้ระดับรากหญ้า ให้กับกลุ่มลูกค้าคนจนและผู้มีรายได้น้อยในเขตชนบท และมีการจัดตั้งศูนย์บริการที่เรียกว่าศูนย์รับฝากเงินและรับ จำนำ (Pawning and Saving Centers: PSC) ซึ่งเปิดให้บริการอยู่ในสาขาของ People's Bank ในเขตชนบท จำนวนมาก โดยศูนย์ PSC ดังกล่าวสามารถทำหน้าที่รับฝากเงินจากประชาชน ชำระค่าไฟฟ้า และเปลี่ยนเช็ค เป็นเงินฝากได้ด้วย

ในปี ค.ศ. 1988 รัฐบาลได้ปรับปรุงกฎหมาย Banking Act โดยเปิดโอกาสให้ ธนาคารแห่งอื่นนอกเหนือจาก People's Bank เข้ามาดำเนินธุรกิจรับจำนำได้ ธุรกิจรับจำนำในประเทศศรีลังกาจึง เริ่มมีการแข่งขันเชิงธุรกิจมากขึ้น อย่างไรก็ตาม People's Bank ดำเนินธุรกิจรับจำนำมาก่อนธนาคารแห่งอื่นมาเป็น ระยะเวลายาวนาน และประสบความสำเร็จในการสร้างความสัมพันธ์ ความคุ้นเคย และเข้าถึงความต้องการของ ลูกค้า ทำให้ People's Bank ถือครองส่วนแบ่งตลาดส่วนใหญ่ แม้ว่าธนาคารอื่นๆ จะคิดอัตราดอกเบี้ยรับจำนำใน อัตราที่ต่ำกว่า People's Bank เพื่อพยายามจูงใจลูกค้าก็ตาม แต่ไม่สามารถจูงใจลูกค้าให้เปลี่ยนสถานที่ใช้บริการ ได้ เนื่องจากลูกค้าไม่ต้องการทำประวัติและฐานข้อมูลใหม่ และกังวลเรื่องความแน่นอนของการเข้าถึงบริการทาง การเงินของธนาคารแห่งใหม่ นอกจากนี้ ยังมีสาเหตุอื่นๆ ที่ทำให้ศูนย์บริการ PSC ของ People's Bank ได้รับความนิยมมากกว่าศูนย์บริการ PSC ของธนาคารอื่นๆ ได้แก่ จำนวนชั่วโมงการเปิดให้บริการ อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ สิ่งอำนวยความสะดวก และสื่อโฆษณา

ทั้งนี้ ข้อมูลจากรายงานประจำปี 2009 ของ People's Bank ระบุว่า People's Bank มีสาขาย่อย 326 สาขา และมีศูนย์ PSC 188 แห่ง (รายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 4-8) จากการพิจารณา ลักษณะการกระจายตัวของสาขาและศูนย์ PSC ของ People's Bank พบว่า ศูนย์ PSC ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในบริเวณ เมืองหลวงโคลัมโบ (รายละเอียดดังปรากฏในแผนภูมิที่ 4-1) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการใช้บริการจำนำทรัพย์สินมาก แต่มี จำนวนคนจนต่อประชากรในพื้นที่อยู่เพียงระหว่างช่วงร้อยละ 2.1-12.5 (รายละเอียดแสดงได้ตามแผนภูมิที่ 4-2) เนื่องจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจกระจุกตัวอย่างมากในบริเวณเมืองโคลัมโบและบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งมีขนาด GDP คิดเป็นประมาณครึ่งหนึ่งของทั้งประเทศ

ตารางที่ 4-8 การกระจายตัวของสาขาและศูนย์ PSC ของ People's Bank

เขต (Zonal)	ภูมิภาค (Region)	สาขาของธนาคาร	จำนวนศูนย์รับจำนำ
กลาง (Central Zone)	Kandy	21	12
	Nuwara Eliya	9	11
ตะวันออก (Eastern Zone)	Batticaloa	7	1
	Trincomalee	6	1
Gampaha & Chilaw Zone	Gampaha	23	22
	Chilaw	12	12
กลางตอนเหนือ (North Central Zone)	Anuradhapura	16	5
	Polonnaruwa	9	2
Southern Zone	Galle	15	14
	Matara	13	10
	Hambantota	10	3
ชาบารากามูวา (Sabaragamuwa Zone)	Kegalle	15	8
	Rathnapura	15	10
ตะวันตก 1 (Western Zone 1)	Colombo North	15	5
	Colombo South	18	3
ตะวันตก 2 (Western Zone 2)	Colombo Outter	22	26
	Kalutara	15	9
Matale & Kurunegala Zone	Kurunegala	20	18
	Matale	8	7
เหนือ (Northern Zone)	Jaffna	13	0
	Wanni	7	0
จังหวัดอุวา (Uva Zone)	Badulla	17	5
	Ampara	11	2
	Moneragala	7	2
รวม		326	188

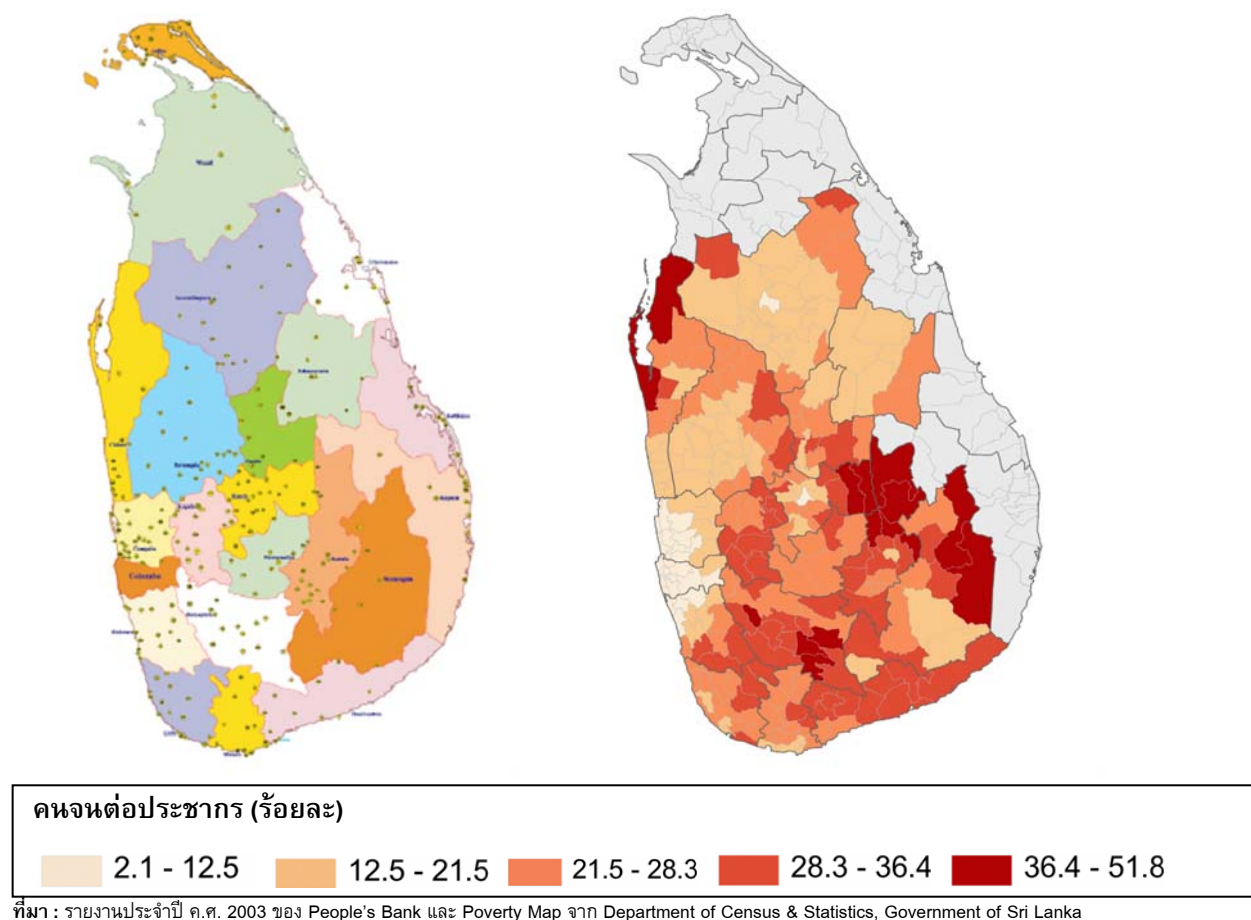
ที่มา : รายงานประจำปี ค.ศ. 2003 และ 2009. ของ People's Bank

แผนภูมิที่ 4-1 การกระจายตัวของสาขาของ People's Bank ในเขตเมืองหลวงโคลัมโบ

ที่มา : รายงานประจำปี ค.ศ. 2003 ของ People's Bank

แผนภูมิที่ 4-2 สาขาของ People's Bank และการกระจายตัวของความยากจนของประเทศศรีลังกา

4.1.2.2 หลักเกณฑ์การกำกับดูแลกิจการรับจำนำในประเทศศรีลังกา

ผู้ประกอบการรับจำนำทุกแห่งในประเทศศรีลังกาต้องปฏิบัติตาม กฎหมาย Pawnbroker Ordinance ปี ค.ศ. 1942 ฉบับที่มีการแก้ไขปรับปรุงในปี ค.ศ. 1953 1956 1963 และ 1973 ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการประกอบกิจการรับจำนำ ได้แก่ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ประกอบการรับจำนำ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับทรัพย์สินจำนำ หลักเกณฑ์การตรวจสอบ พิจารณา และยึดทรัพย์สินจำนำ และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกระทำความผิดและบทลงโทษ โดยสามารถสรุปสาระสำคัญของกฎหมายดังกล่าวตามรายละเอียด ดังนี้

(1) หลักเกณฑ์เกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ประกอบการรับจำนำ

(1.1) บุคคลที่ไม่สามารถดำเนินธุรกิจรับจำนำได้

ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1964 เป็นต้นมา ห้ามผู้ที่ไม่ใช่ประชากรของประเทศศรีลังกา องค์กรต่างประเทศ และบริษัทต่างประเทศดำเนินธุรกิจรับจำนำในประเทศศรีลังกา กรณีที่มีใบอนุญาตได้ออกให้กับบุคคลที่ไม่ใช่ประชากรของประเทศศรีลังกา องค์กรของต่างประเทศ และบริษัทต่างประเทศให้สามารถประกอบธุรกิจรับจำนำได้ก่อนและหลัง ปี ค.ศ. 1964 ไม่ว่าด้วยวัตถุประสงค์ใดก็ตามให้ถือว่าใบอนุญาตดังกล่าวเป็นโมฆะ

(1.2) ใบอนุญาตในการประกอบกิจการรับจำนำ

(1.2.1) ห้ามบุคคลใดที่ไม่มีใบอนุญาตประกอบธุรกิจรับจำนำ ซึ่งออกโดยเจ้าพนักงานของรัฐบาลในพื้นที่ประกอบธุรกิจรับจำนำ

(1.2.2) ใบอนุญาตในการประกอบธุรกิจรับจำนำทุกใบต้องมีลักษณะเป็นไปตามที่รัฐบาลกำหนด

(1.2.3) ใบอนุญาตทุกใบต้องระบุวันที่ออกใบอนุญาตอย่างชัดเจน และกำหนดวันหมดอายุภายในวันที่ 31 ของเดือนกรกฎาคมของปีถัดไป

(1.3) การถ่ายโอนธุรกิจที่ไม่ได้รับการอนุญาตจากเจ้าพนักงาน

ผู้ถือใบอนุญาตไม่สามารถถ่ายโอนใบอนุญาตไปให้กับธุรกิจอื่น หรือบุคคลอื่นได้โดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานของรัฐบาล การถ่ายโอนใบอนุญาตก่อนได้รับการอนุญาตถือว่าเป็นโมฆะ

(1.4) การส่งสำเนาใบอนุญาตให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

เจ้าพนักงานของรัฐบาลจะต้องส่งสำเนาใบอนุญาตให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่ของสถานประกอบการรับจำนำที่ได้รับอนุญาตให้เปิดกิจการรับจำนำ

(1.5) ใบสมัครขอใบอนุญาตประกอบกิจการรับจำนำ

(1.5.1) บุคคลใดที่ต้องการใบอนุญาตในการประกอบธุรกิจรับจำนำต้องกรอกใบสมัครกับเจ้าพนักงานของรัฐบาล

(1.5.2) การขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจรับจำนำมีค่าธรรมเนียม 1,000 รูปี

(1.6) บุคคลที่สามารถขอใบอนุญาตได้

บุคคลที่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานของรัฐบาลจะต้องแสดงตนต่อเจ้าพนักงานของรัฐบาล ได้รับความเห็นชอบว่าอยู่ในสถานะที่ดีในการประกอบธุรกิจรับจำนำ

(1.7) บุคคลที่ไม่สามารถขอใบอนุญาตได้

หลังจาก ปี ค.ศ. 1964 ห้ามออกใบอนุญาตให้กับบุคคลต้องห้ามในการประกอบธุรกิจรับจำนำตามที่กำหนดไว้ และใบอนุญาตที่ออกให้กับบุคคลต้องห้ามดังกล่าวถือว่าเป็นโมฆะ

(1.8) การปฏิเสธการขอใบอนุญาตเปิดธุรกิจรับจำนำ

(1.8.1) เจ้าพนักงานของรัฐบาลจะไม่ออกใบอนุญาตในการประกอบธุรกิจรับจำนำในกรณีต่อไปนี้

1) ในช่วง 5 ปีก่อนขอใบอนุญาตเปิดบริการรับจำนำ ผู้ขอใบอนุญาตกระทำความผิดตามบทบัญญัติที่ 11, 13, 17 หรือ 18 ในประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทำความผิดที่ระบุอยู่ในกฎหมายนี้

2) ตามความเห็นของเจ้าพนักงานของรัฐบาล ผู้ขอใบอนุญาตมีสถานประกอบการตั้งอยู่ในบริเวณที่เกิดการโจรกรรมบ่อยครั้ง หรือผู้ขอใบอนุญาตไม่อยู่ในสถานะที่ดีในการประกอบกิจการ หรือมีการขายเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ หรือเพาะปลูกต้นกัญชา

3) ถูกยกเลิกใบอนุญาตประกอบกิจการรับจำนำตามบทบัญญัติภายใต้กฎหมายนี้

(1.8.2) เจ้าพนักงานของรัฐบาลอาจปฏิเสธที่จะต่ออายุใบอนุญาตให้กับผู้ถือใบอนุญาตตาม Section 3 ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเห็นว่าในช่วงก่อนการสมัครขอใบอนุญาต ผู้ขอใบอนุญาตมีเจตนาฉ้อโกงและวัตถุประสงค์ไม่เป็นไปตามกฎหมายนี้

(1.9) ใบอนุญาตสำหรับผู้ขายทอดตลาด

ห้ามออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจรับจํานำให้กับพ่อค้าขายทอดตลาด

(Auctioneers)

(1.10) ความมั่นคงของการเก็บรักษาเงิน

ห้ามออกใบอนุญาตให้กับผู้รับจํานำจนกว่าบุคคลนั้นจะจัดหาพื้นที่มั่นคง

ในการเก็บรักษาเงิน (Security in cash)

(1.11) การหยุดให้บริการ

ผู้รับจํานำที่มีความประสงค์จะออกจากประเทศศรีลังกามากกว่า 3 เดือน จะต้องดำเนินการดังนี้

(1.11.1) เขียนข้อความรายงานให้เจ้าพนักงานของรัฐบาลทราบ

(1.11.2) นัดหมายบุคคลที่จะทำหน้าที่แทนในช่วงที่ผู้รับจํานำไม่อยู่ในประเทศศรีลังกา และเขียนข้อความรายงานให้เจ้าพนักงานของรัฐบาลทราบ

(1.12) เวลาทำการของสถานประกอบการ

ห้ามผู้ประกอบการรับจํานำเปิดให้บริการก่อนเวลา 8 โมงเช้า และหลังจากเวลา 2 ทุ่ม และห้ามผู้ประกอบการรับจํานำประกอบธุรกิจขายทอดตลาด (Auctioneers)

(1.13) ผู้ประกอบการธุรกิจรับจํานำทุกรายจะต้องดำเนินการดังนี้

(1.13.1) จัดให้มีป้ายคำว่า "Pawnbroker" ภายนอกตัวร้าน ด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่เป็นภาษาศรีลังกา ทมิฬ และอังกฤษ

(1.13.2) แสดงให้เห็นพื้นที่บางส่วนของร้าน หรือสถานประกอบการที่มองเห็นได้อย่างชัดเจน และมีจุดสังเกตที่เป็นภาษาศรีลังกา ทมิฬ และอังกฤษ

(1.14) ภาษาที่ใช้ในเอกสารประกอบการรับจํานำ

บัญชี แบบฟอร์ม หรือเอกสารที่ใช้ในการประกอบธุรกรรมการรับจํานำจะต้องอยู่ในรูปภาษาศรีลังกา ทมิฬ หรืออังกฤษอย่างใดอย่างหนึ่ง

(1.15) บัญชีที่ผู้รับจํานำต้องจัดเก็บ

ผู้รับจํานำจะต้องจัดเก็บบัญชีทรัพย์สินจํานำตามแบบฟอร์ม B และบัญชีขายทรัพย์สินจํานำตามแบบฟอร์ม C และในบางเวลาหรือสถานการณ์ที่เจ้าพนักงานมีเหตุผลความจําเป็น ผู้รับจํานำต้องบันทึกรายการที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอย่างถูกต้องและชัดเจนตามแบบฟอร์มข้างต้น รวมถึงข้อมูลที่จําเป็นในการตรวจสอบตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว

(1.16) ตัวรับจํานำ

(1.16.1) ตัวรับจํานำทุกใบจะต้องมีต้นขั้วและตัวตามแบบฟอร์ม D

(1.16.2) การพิมพ์ตัวบางประเภทต้องพิมพ์ในภาษาศรีลังกา ทมิฬ และอังกฤษด้านหลังตัวทุกใบ

(1.16.3) กรณีที่ตัวออกให้กับทรัพย์สินที่จำนำในวงเงินมากกว่า 100 รูปีขึ้นไป ผู้รับจำนำต้องเก็บค่าแถมปีบนตัวมูลค่า 25 เซ็นต์

(1.16.4) การรับจำนำจะไม่สมบูรณ์จนกว่าผู้จำนำและผู้รับจำนำดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1) ผู้จำนำลงลายมือชื่อบนตัวรับจำนำ
- 2) ผู้รับจำนำลงลายมือชื่อบนตัวรับจำนำ และมอบตัวให้แก่ผู้จำนำ
- 3) ผู้จำนำได้รับและยอมรับตัวจากผู้รับจำนำ

(1.17) อัตราดอกเบี้ย

ห้ามผู้รับจำนำคิดอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าตามที่กำหนด กล่าวคือ สำหรับเงินกู้ 1 รูปีทุกเดือนคิดอัตราดอกเบี้ยต่อเดือนไม่เกิน 2 เซ็นต์ หรือร้อยละ 2 ของเงินกู้

ภาษีการค้า (Business Turnover Tax) ของต้นเงินกู้จากทรัพย์สินจำนำ ไม่มีข้อกำหนดใดห้ามมิให้ผู้รับจำนำขอคืนภาษีจากผู้จำนำ

(2) หลักเกณฑ์เกี่ยวกับทรัพย์สินจำนำ

(2.1) ทรัพย์สินจำนำสามารถไถ่ถอนคืนได้ภายใน 1 ปี

ทรัพย์สินจำนำทุกชิ้นสามารถไถ่ถอนคืนได้ภายในระยะเวลา 12 เดือน นับตั้งแต่วันที่มีการรับจำนำ ไม่รวมวันที่รับจำนำ

(2.2) ทรัพย์สินจำนำทุกชิ้นสามารถไถ่ถอนคืนได้จนกว่าจะมีการขายทรัพย์สินจำนำทอดตลาด

(2.3) กระบวนการไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำ (Procedure for redemption of a pledge)

(2.3.1) ผู้จำนำสามารถไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำ โดยคืนส่วนของผู้จำนำในตัวรับจำนำให้กับผู้รับจำนำ

(2.3.2) บุคคลที่มาไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำแทนผู้จำนำโดยผู้จำนำลงนามมอบฉันทะให้ผู้แทนในตัวรับจำนำ

(2.4) การชดเชยการเสื่อมสภาพของทรัพย์สินจำนำ

หากผู้จำนำสามารถพิสูจน์ต่อศาลแพ่งได้ว่าทรัพย์สินจำนำมีการเสื่อมสภาพจากความผิดพลาด การละเลย และการดูแลรักษาที่ไม่เหมาะสมของผู้รับจำนำ ศาลแพ่งอาจสั่งให้ผู้รับจำนำชดเชยส่วนต่างให้กับเจ้าของทรัพย์สินจำนำอย่างสมเหตุสมผลจนเป็นที่พอใจตามที่ศาลกำหนด

(2.5) การคุ้มครองเจ้าของทรัพย์สินกรณีไม่มีตัวรับจำนำ

(2.5.1) ผู้ใดที่กล่าวอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนำโดยไม่มีปลายขั้วตัวรับจำนำ หรือกล่าวอ้างว่ามีปลายขั้วตัวรับจำนำ แต่ทำปลายขั้วตัวสูญหาย ถูกโจรกรรม ถูกทำลาย หรือถูกฉ้อโกง สามารถกรอกแบบฟอร์มแจ้งขั้วตัวสูญหายของสำนักงานสันติภาพและความยุติธรรม (Justice and Peace) เพื่อขอไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำได้

(2.5.2) ผู้รับจ่านามีหน้าที่จ่ายค่าชดเชยให้กับเจ้าของทรัพย์สินจ่าน่า กรณีที่การมอบทรัพย์สินจ่าน่าให้กับผู้ไถ่ถอนเป็นการผิดพลาด บกพร่อง หรือในกรณีอื่นๆ

(2.6) ตัวรับจ่าน่าหลังการไถ่ถอนหรือการขายทอดตลาด

(2.6.1) หลังจากที่มีการไถ่ถอนทรัพย์สินจ่าน่า ผู้รับจ่าน่ามีหน้าที่เก็บต้นข้าวและปลายข้าวตัวรับจ่าน่าไว้เป็นระยะเวลา 12 เดือน

(2.6.2) กรณีที่การไถ่ถอนทรัพย์สินจ่าน่าไม่ได้ใช้ปลายข้าวตัวรับจ่าน่า ผู้รับจ่าน่ามีหน้าที่เก็บต้นข้าวตัวรับจ่าน่าเป็นระยะเวลา 12 เดือน

(2.6.3) กรณีที่มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินจ่าน่า ผู้รับจ่าน่ามีหน้าที่เก็บต้นข้าวตัวรับจ่าน่าหลังจากการขายทอดตลาดเป็นระยะเวลา 12 เดือน

(2.7) การชดเชยเจ้าของทรัพย์สินกรณีทรัพย์สินจ่าน่าสูญหาย

(2.7.1) กรณีที่ทรัพย์สินจ่าน่าสูญหายด้วยสาเหตุใดก็ตาม ขณะที่ผู้รับจ่าน่าเก็บรักษาทรัพย์สินจ่าน่าอยู่ ผู้รับจ่าน่ามีหน้าที่จ่ายเงินชดเชยให้กับเจ้าของทรัพย์สิน

(2.7.2) เมื่อผู้รับจ่าน่ายกเลิกการประกอบกิจการรับจ่าน่า และจำนวนทรัพย์สินจ่าน่ามีน้อยกว่าจำนวนที่สามารถให้ผู้จ่าน่ามาไถ่ถอน ผู้รับจ่าน่ามีหน้าที่จ่ายเงินชดเชยให้กับผู้จ่าน่า

(2.8) กรณีเหตุไฟไหม้

(2.8.1) กรณีที่ทรัพย์สินจ่าน่าถูกทำลาย หรือได้รับความเสียหายจากเหตุไฟไหม้ภายในช่วงระยะเวลาของการไถ่ถอน ผู้รับจ่าน่ามีหน้าที่รับผิดชอบตามกฎหมาย โดยจ่ายเงินให้กับผู้จ่าน่าตามมูลค่าทรัพย์สินจ่าน่าหักออกด้วยต้นทุนเงินกู้และดอกเบี้ย และภาษีการค้า

(2.8.2) ผู้รับจ่าน่ามีหน้าที่ทำประกันภัยเต็มมูลค่าของทรัพย์สินจ่าน่าที่เก็บรักษาไว้

(2.9) ใบเสร็จ

ผู้รับจ่าน่าต้องออกใบเสร็จให้กับผู้จ่าน่าที่มาไถ่ถอนทรัพย์สินจ่าน่าทุกครั้ง โดยระบุจำนวนต้นทุนเงินกู้และดอกเบี้ยจ่าย และภาษีการค้า โดยเก็บสำเนาของใบเสร็จไว้ในบัญชีรับจ่าน่า กรณีที่ดอกเบี้ยจ่ายและภาษีการค้าสูงกว่า 100 รูปี ผู้จ่าน่าไม่ต้องเสียค่าอากรแสตมป์

(2.10) การขายทรัพย์สินจ่าน่าด้วยการประมูล

(2.10.1) ทรัพย์สินจ่าน่าที่ไม่มีการไถ่ถอนภายในช่วงระยะเวลาไถ่ถอนจะถูกขายทอดตลาดด้วยวิธีการประมูลต่อสาธารณะ ภายใต้ขั้นตอนการประมูลที่กำหนด

(2.10.2) ผู้จ่าน่าต้องแจ้งกับเจ้าพนักงานของรัฐในพื้นที่ล่วงหน้าเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 14 วัน ก่อนนำทรัพย์สินจ่าน่าที่หลุดการจ่าน่าออกประมูลขายต่อสาธารณะ

(2.11) การประกาศขายทรัพย์สินจ่าน่าทอดตลาด

ผู้รับจ่าน่าต้องแจ้งให้ผู้จ่าน่าทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 14 วัน ก่อนนำทรัพย์สินจ่าน่าที่หลุดการจ่าน่าออกประมูลขายต่อสาธารณะ

(2.12) การขายทรัพย์สินจ่าน่าสูงกว่าวงเงินรับจ่าน่า ดอกเบี้ยจ่าย และภาษีการค้า

การขายทรัพย์สินจ่าน่าที่ในราคาที่สูงกว่าต้นทุนเงินกู้ ดอกเบี้ยจ่าย และภาษีการค้า ผู้จ่าน่าต้องดำเนินการ ดังนี้

(2.12.1) แจ้งให้ผู้จำหน่ายทราบถึงจำนวนทรัพย์สินจำหน่ายที่นำออกประมูลขาย รวมถึงมูลค่าหลังหักต้นทุน และมูลค่าของทรัพย์สินจำหน่ายส่วนที่คิดเพิ่มขึ้นจากวงเงินรับจำหน่าย

(2.12.2) หลังจากการประมูลขายทรัพย์สินจำหน่ายเป็นระยะเวลาภายใน 1 ปี ผู้จำหน่ายที่ต้องการซื้อคืนทรัพย์สินจำหน่ายของตนสามารถซื้อคืนในราคาเท่ากับวงเงินรับจำหน่ายได้

(2.12.3) หากทรัพย์สินหลุดจำหน่ายไม่สามารถขายทอดตลาดได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดข้างต้น ผู้รับจำหน่ายต้องประมูลขายทรัพย์สินจำหน่ายทอดตลาดให้ได้ราคาที่ใกล้เคียงกับวงเงินรับจำหน่ายมากที่สุด

(2.13) การขายทรัพย์สินจำหน่ายสูงกว่าวงเงินรับจำหน่ายและดอกเบี้ยจ่าย ก่อนครบกำหนดไถ่ถอน

การขายทรัพย์สินจำหน่ายที่มีมูลค่าจำหน่ายสูงกว่า 5 ไร่ ก่อนครบกำหนดไถ่ถอน ทรัพย์สินจำหน่าย ในราคาที่สูงกว่าต้นเงินกู้รวมกับดอกเบี้ยจ่าย และเจ้าของทรัพย์สินจำหน่ายไม่มีความต้องการซื้อคืนในราคาเท่ากับวงเงินรับจำหน่ายภายในระยะเวลา 1 ปี การประมูลขายทรัพย์สินจำหน่ายทอดตลาดต้องขายให้ได้ราคาที่ใกล้เคียงกับวงเงินรับจำหน่ายรวมกับดอกเบี้ยจ่ายให้มากที่สุด

(2.14) การซื้อทรัพย์สินจำหน่าย

ผู้รับจำหน่ายสามารถประมูล และซื้อทรัพย์สินจำหน่ายได้ด้วยวิธีการประมูล

(3) หลักเกณฑ์การตรวจสอบ พิจารณา และยึดทรัพย์สินจำหน่าย

(3.1) อำนาจในการตรวจสอบเอกสารการขายทรัพย์สิน

ภายในช่วงระยะเวลา 2 ปี หลังจากที่มีการขายทรัพย์สินหลุดจำหน่ายออกทอดตลาด เจ้าของทรัพย์สินจำหน่ายสามารถตรวจสอบการขายทรัพย์สินดังกล่าวจากสมุดบันทึกของผู้รับจำหน่ายได้ และผู้รับจำหน่ายมีหน้าที่ยินยอมให้เจ้าของทรัพย์สินตรวจสอบลายมือชื่อของผู้ประมูลทรัพย์สิน และรายละเอียดเกี่ยวกับการประมูลขายทรัพย์สินดังกล่าว

(3.2) การยึดทรัพย์สินจำหน่าย

ผู้ใดก็ตามที่ประสงค์ที่จะจำหน่ายทรัพย์สินกับผู้รับจำหน่าย แต่ปฏิเสธหรือไม่สามารถกระทำตามขั้นตอนที่กำหนดได้ หรือตั้งใจให้ข้อมูลเท็จกับผู้รับจำหน่ายเกี่ยวกับทรัพย์สิน ชื่อและที่อยู่ หรือพยายามไถ่ถอนทรัพย์สินที่ตนเองไม่มีสิทธิความเป็นเจ้าของ หรือแจ้งกับผู้รับจำหน่ายว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ต้องสงสัยว่าถูกโจรกรรม หรือได้มาโดยผิดกฎหมาย

ผู้รับจำหน่ายสามารถยึดทรัพย์สินจำหน่ายดังกล่าวภายใต้การพิทักษ์ทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ก่อนมีการพิจารณาไต่สวนของศาลแพ่งตามกฎหมาย

(4) หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกระทำความผิดและบทลงโทษ

(4.1) การกระทำความผิดของผู้จำหน่าย

ผู้ใดที่กระทำการดังต่อไปนี้ ถือว่ากระทำความผิด

(4.1.1) ประสงค์ที่จะจำหน่ายทรัพย์สินกับผู้รับจำหน่าย แต่ปฏิเสธหรือไม่สามารถกระทำตามขั้นตอนที่กำหนดได้

(4.1.2) ตั้งใจให้ข้อมูลเท็จกับผู้รับจำหน่ายเกี่ยวกับทรัพย์สิน ชื่อและที่อยู่

- (4.1.3) พยายามไถ่ถอนทรัพย์สินที่ตนเองไม่มีสิทธิความเป็นเจ้าของ
- (4.1.4) ไม่มีหลักฐานทางกฎหมายให้กับผู้รับจํานําว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน
- ดังกล่าวอย่างถูกต้องตามกฎหมาย
- (4.1.5) ให้ข้อมูลเท็จเกี่ยวกับสิทธิความเป็นเจ้าของทรัพย์สินกับผู้รับจํานํา
- (4.1.6) ไม่สามารถกระทำตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ภายใต้กฎหมายนี้
- (4.2) การกระทำผิดของผู้รับจํานํา
- (4.2.1) รับจํานําทรัพย์สินจากผู้จํานําที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี หรือผู้ที่เมาสุรา
- (4.2.2) รับจํานําโดยไม่ให้ปลายชั่วคราวรับจํานํากับผู้จํานํา
- (4.2.3) ชื้อ หรือ รับจํานํา หรือแลกเปลี่ยน ปลายชั่วคราวรับจํานํากับผู้รับ
- จํานําอื่น
- (4.2.4) จ้างวานบุคคลอื่นที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี เพื่อจํานําทรัพย์สิน
- (4.2.5) ชื้อทรัพย์สินจํานํา นอกเหนือจากการซื้อด้วยวิธีการประมูลขายต่อ
- สาธารณะ
- (4.2.6) รับจํานําทรัพย์สิน เพื่อที่จะซื้อทรัพย์สินที่ตนเองรับจํานํานั้น
- (4.2.7) ทำข้อตกลงกับผู้ใดก็ตาม เพื่อจํานํา ชื้อ ขาย หรือไถ่ถอนทรัพย์สินนั้น
- (4.2.8) ขาย หรือไถ่ถอนทรัพย์สินจํานํานอกเหนือจากข้อกำหนดภายใต้
- กฎหมายนี้
- (4.2.9) กระทำความผิดพลาดในการบันทึกบัญชี หรือไม่สามารถกระทำ
- ตามข้อกำหนดในการบันทึกบัญชีภายใต้กฎหมายนี้
- (4.2.10) ยึด หรือควบคุมทรัพย์สินภายใต้กฎหมายนี้ โดยปราศจาก
- สาเหตุที่สมเหตุสมผล
- (4.2.11) ไม่สามารถเก็บรักษาทรัพย์สินจํานําให้อยู่ในสภาพเดิมได้
- (4.2.12) ไม่สามารถกระทำตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ภายใต้กฎหมายนี้
- (4.3) สิ่งของที่ห้ามในการรับจํานํา
- ผ้าลินิน เครื่องนุ่งห่ม หรือ สินค้าที่ยังผลิตไม่เสร็จสมบูรณ์ หรือวัตถุติดที่
- ต้องล้าง ชัด รีด แกะไข ผ่านกระบวนการผลิตของเครื่องจักร และปรับแต่ง
- (4.4) บทลงโทษ
- ผู้ใดก็ตามที่กระทำความผิดภายใต้กฎหมายนี้ต้องเสียค่าปรับไม่เกิน
- 1,000 รูปี หรือจำคุกไม่เกิน 6 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

อย่างไรก็ดี สำหรับกิจการโรงรับจํานําที่เป็นธนาคารมีการรายงานผลการดำเนินงาน

ในรูปบัญชีการรับจํานําโดยละเอียดให้กับสำนักงานใหญ่ของธนาคารนั้น ๆ และมีการกำหนดเป้าหมายยอดรับ

จํานํา โดยโบนัสของศูนย์บริการรับจํานําในแต่ละพื้นที่จะเท่ากัน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับผลกำไรของแต่ละสาขา

4.1.2.3 รูปแบบการให้บริการและผลิตภัณฑ์ทางการเงินของ People's Bank

สาขาของ People's Bank มีพนักงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปจนถึง 50 คน ส่วนพนักงานของศูนย์ PSC ทั้งหมด 188 แห่งมีจำนวนประมาณ 564 คน โดยเฉลี่ยแล้วศูนย์ PSC 1 แห่งจะมีพนักงานตั้งแต่ 3 – 5 คน ผู้จัดการสาขาสามารถอนุมัติวงเงินกู้ด้วยวิธีการรับจำนำได้มากที่สุด 50,000 รูปีต่อรายทรัพย์จำนำส่วนใหญ่เป็นทองคำและเพชรพลอย เนื่องจากชาวศรีลังกานิยมให้มอบทองคำ ทองคำรูปพรรณ และเครื่องประดับในโอกาสพิเศษต่างๆ ให้แก่กัน กลุ่มลูกค้าที่ใช้บริการรับจำนำส่วนใหญ่ คือ เกษตรกร ผู้ประกอบกิจการขนาดเล็ก และแม่บ้าน วัตถุประสงค์หลักในการรับจำนำคือ เพื่อทำการเกษตร การประมง และการก่อสร้างที่อยู่อาศัย ระยะเวลาของการกู้ยืมอยู่ที่ 12 เดือน โดยลูกค้าสามารถไถ่ถอนทรัพย์จำนำคืนได้ก่อนกำหนด อัตราดอกเบี้ยการจำนำจะสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ทั่วไป แต่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยของเงินกู้ในระบบ (Informal Sector) หากลูกค้าต้องการจำนำทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูงสามารถต่อรองอัตราดอกเบี้ยได้

ศูนย์ PSC ในเขตชนบทบางแห่งมีการส่งเจ้าหน้าที่ของศูนย์ออกพบปะเยี่ยมเยียนลูกค้าทุก 3 เดือน เพื่อประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ทางการเงิน รูปแบบของบริการทางการเงิน และระดมเงินฝาก ขณะที่ศูนย์ PSC ในเขตเมืองส่งเจ้าหน้าที่ออกพบปะเยี่ยมเยียนลูกค้าปีละ 1 ครั้ง หรืออาจไม่มีการส่งเจ้าหน้าที่ออกพบลูกค้าเลย ศูนย์ PSC ไม่ได้มีอยู่ในทุกสาขาของ People's Bank แต่มีอยู่เฉพาะในสาขาที่มีทำเลที่สามารถเข้าถึงลูกค้าระดับรากหญ้าได้ดี เช่น ใกล้ตลาดสินค้า และใกล้ป้ายจอดรถประจำทาง เป็นต้น โดยส่วนใหญ่ศูนย์ PSC จะตั้งอยู่ในบริเวณเขตกึ่งเมืองกึ่งชนบท และในเขตชนบท ด้วยเหตุที่พนักงานในศูนย์ PSC กับประชาชนระดับรากหญ้ามีความใกล้ชิดและทำธุรกรรมการออมและการรับจำนำมาเป็นระยะเวลายาวนาน จึงทำให้ศูนย์ PSC ใช้จำนวนพนักงานในการดำเนินงานไม่มาก และมีต้นทุนการดำเนินงานต่ำ

ผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นของศูนย์ PSC คือ การออมทรัพย์ของสตรีที่มีชื่อว่า “Vanitha Vasana” เนื่องจากในเขตชนบทของประเทศศรีลังการะดับการออมสูงกว่ายอดการจำนำ และลูกค้าเพศหญิงมีการออมทรัพย์สูงกว่าเพศชาย สอดคล้องกับผลการศึกษาร่วมของ People's Bank และ German Technical Cooperation ซึ่งพบว่า

- การออมทรัพย์ได้รับความนิยมสูงในเขตชนบท ขณะที่การจำนำทรัพย์กระจุกตัวอยู่ในเขตเมือง
- ผลิตภัณฑ์ทางการเงินของศูนย์ PSC สามารถรองรับลูกค้าได้ทุกช่วงอายุ
- ผู้หญิงใช้บริการสะสมทรัพย์และจำนำมากกว่าผู้ชาย
- ร้อยละ 60 - 70 ของลูกค้าที่ฝากเงินไม่ได้ใช้บริการรับจำนำ
- ลูกค้าของศูนย์ PSC ส่วนใหญ่ใช้บริการของธนาคารอย่างเป็นทางการเป็นประจำ
- ยอดเงินฝากเฉลี่ยต่อคนต่อปี สูงกว่ายอดการจำนำเฉลี่ยต่อคนต่อปี
- วัตถุประสงค์หลักของการฝากเงินของลูกค้า คือ เพื่อใช้เป็นเงินสำรองยามฉุกเฉิน และเพื่อการบริโภค
- วัตถุประสงค์หลักของการจำนำของลูกค้า คือ เพื่อใช้ในการทำการเกษตร การเพาะปลูก และการประมง

เมื่อเปรียบเทียบการใช้บริการรับจำนำของลูกค้าในเขตเมือง และเขตชนบท ได้ข้อสรุปที่สำคัญ ดังนี้

• ลูกค้ายในเขตชนบทมียอดเงินฝากในบัญชีสะสมทรัพย์สูงเกือบ 2 เท่าของลูกค้ายในเขตเมือง

- ลูกค้ายในเขตเมืองใช้บริการจํานำทรัพย์สินสูงเกือบ 2 เท่าของลูกค้ายในเขตชนบท
- ลูกค้ายเพศหญิงทั้งในเขตเมืองและชนบทมีการออมมากกว่าเพศชาย
- ลูกค้ายที่ใช้บริการรับจํานำในเขตเมืองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ แม่บ้าน
- ลูกค้ายที่ใช้บริการรับจํานำในเขตชนบทส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ การเกษตรและเพาะปลูก การประมง และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

นอกจากนี้ ศูนย์ PSC ส่งเสริมการออมระดับรากหญ้าโดยการส่ง Mobile Unit ออกพบปะประชาชนเนื่องในโอกาสพิเศษต่างๆ เช่น ในวันส่งเสริมการออม โดยประชาสัมพันธ์การเปิดบัญชีเงินฝากและผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ๆ อย่างไรก็ตาม การให้บริการรับจํานำแบบเข้าถึงประชาชนระดับรากหญ้าในท้องถิ่นทำให้ People's Bank มีความเสี่ยงจากการก่อการร้ายและการต่อต้านรัฐบาล จึงทำให้ People's Bank มีต้นทุนด้านการรักษาความปลอดภัยสูงกว่าที่ควร รายละเอียดของโครงการเงินกู้จากการรับจํานำของ People's Bank สามารถแสดงได้ดังปรากฏในตารางที่ 4 –9

ตารางที่ 4-9 เพดานเงินกู้จากการรับจํานำต่อคนของ People's Bank

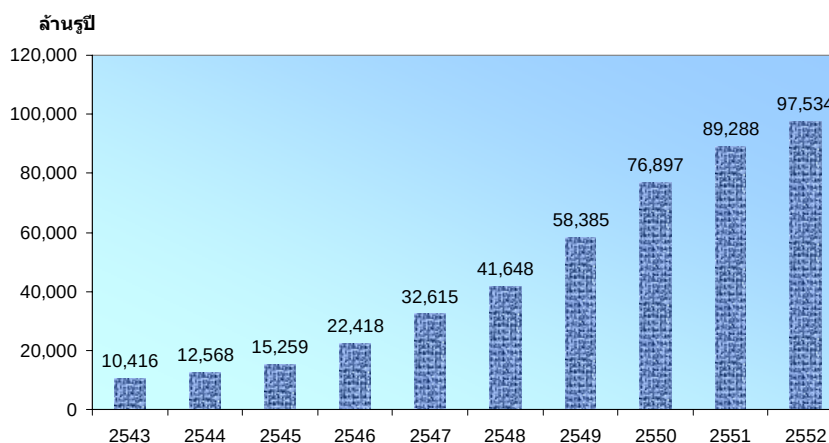
ประเภทของทรัพย์จํานำ	รูป	ระยะเวลา
ทองคำ 24K /ทองคำรูปพรรณ 24K	26,000/-	12 เดือน
ทองคำ 22K /ทองคำรูปพรรณ 22K (ปรับลดเพดานลง หากมีเพชรพลอยรวมอยู่ด้วย)	24,000/-	12 เดือน
ทองคำ 20K /ทองคำรูปพรรณ 20K (ปรับลดเพดานลง หากมีเพชรพลอยรวมอยู่ด้วย)	18,500/-	12 เดือน
ทองคำ 18K /ทองคำรูปพรรณ 18K (ต่างหู, สร้อยคอ, และอื่นๆ) (ปรับลดเพดานลง หากมีเพชรพลอยสลัก/ฝังรวมอยู่ด้วย)	15,000/-	12 เดือน

ที่มา : http://www.peoplesbank.lk/Swarna_Pradeepa.php (เข้าถึงวันที่ 22 เดือนมิถุนายน 2553)

4.1.2.4 ผลการดำเนินงานด้านการรับจํานำของ People's Bank

จากการพิจารณาผลการดำเนินงานของ People's Bank ในช่วงปี 2543 - 2552 พบว่า เงินกู้จากการรับจํานำของ People's Bank ขยายตัวจาก 10,416 ล้านบาท ในปี 2543 เป็น 97,534 ล้านบาท ในปี 2552 ขยายตัวถึงร้อยละ 836 (รายละเอียดดังปรากฏในแผนภูมิที่ 4-3) และมีสัดส่วนต่อเงินให้กู้รวมสูงขึ้นจากร้อยละ 10.3 ในปี 2543 เป็นร้อยละ 32.6 ในปี 2552 (รายละเอียดดังปรากฏตารางที่ 4-10)

แผนภูมิที่ 4-3 เงินกู้จากการรับจำนำของ People's Bank

ที่มา : รวบรวมจาก People's Bank Annual Report ระหว่างปี 2546-2552.

ทั้งนี้ ก่อนปี ค.ศ. 2002 (พ.ศ. 2545) ศูนย์ PSC ไม่มีการจัดทำงบดุลและงบกำไรขาดทุนเฉพาะ ผลกำไรขาดทุนจากธุรกิจรับจำนำจึงรวมอยู่ในผลการดำเนินงานรวมของสาขาราคา People's Bank ในปี ค.ศ. 2002 People's Bank มีนโยบายปรับปรุงการประเมินผลการดำเนินงานให้ถูกต้องแม่นยำมากขึ้น จึงกำหนดให้ศูนย์ PSC จัดทำงบดุลและงบกำไรขาดทุนเฉพาะขึ้น อย่างไรก็ตาม People's Bank มิได้แยกผลการดำเนินงานส่วนที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมรับจำนำเอาไว้ในงบการเงินและรายงานประจำปี จึงไม่สามารถแสดงให้เห็นได้ว่าผลกำไรขาดทุนจากการรับจำนำมีสัดส่วนมากน้อยเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับผลกำไรขาดทุนรวม

ตารางที่ 4-10 สัดส่วนเงินกู้จากการรับจำนำต่อเงินให้กู้ทั้งหมดของ People's Bank

	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552
เงินกู้จากการรับจำนำ	10,416	12,568	15,259	22,418	32,615	41,648	58,385	76,897	89,288	97,534
ร้อยละของเงินให้กู้รวม	10.3	10.3	12.9	18.5	23.3	26.4	26.1	30.3	33.9	32.6
เงินกู้ภาครัฐ	21,038	51,967	30,129	26,003	25,720	17,579	40,560	39,017	34,546	70,137
ร้อยละของเงินให้กู้รวม	20.8	42.7	25.4	21.5	18.3	11.1	18.2	15.4	13.1	23.5
เงินกู้ภาคเอกชน	69,753	57,107	73,099	72,588	81,874	98,512	124,446	137,456	139,628	131,405
ร้อยละของเงินให้กู้รวม	68.9	46.9	61.7	60.0	58.4	62.5	55.7	54.3	53.0	43.9

ที่มา : รวบรวมจาก People's Bank Annual Report ระหว่างปี ค.ศ. 2003-2009 (พ.ศ. 2546-2552.)

อย่างไรก็ดี ทรัพย์สินหลุดจำนำของศูนย์ PSC อยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากทรัพย์สินจำนำส่วนใหญ่เป็นทองคำ ทองคำรูปพรรณ และเพชรพลอย ซึ่งมีมูลค่าสูงกว่าเงินกู้ (วงเงินรับจำนำ) ประมาณ 4 เท่าตัว หากผู้จำนำปล่อยให้ทรัพย์สินหลุดจำนำจะเสียผลประโยชน์สูง ทั้งนี้ ลูกค้าที่ใช้บริการรับจำนำส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรมักมาใช้บริการจำนำช่วงเริ่มต้นของฤดูเพาะปลูก เพื่อซื้อปัจจัยการผลิต เช่น ค่าเมล็ดพันธุ์พืช และค่าปุ๋ย และไถถอนทรัพย์สินจำนำคืนในช่วงหลังจากจำหน่ายผลผลิตเสร็จสิ้น

4.1.3 กรณีศึกษาธุรกิจโรงรับจำนำในประเทศฟิลิปปินส์

Lamberte (1988) ได้ศึกษาและวิเคราะห์บทบาทของธุรกิจโรงรับจำนำในระบบสถาบันการเงิน (Financial System) ของประเทศฟิลิปปินส์ โดยอาศัยข้อมูลของธุรกิจโรงรับจำนำจากธนาคารกลางแห่งประเทศฟิลิปปินส์ (Bangko Sentral ng Pilipinas: BSP) ในช่วงปี ค.ศ. 1981-1986 ทั้งนี้ Lamberte ได้เปรียบเทียบสัดส่วนของสินทรัพย์ และจำนวนของโรงรับจำนำต่อสถาบันการเงินทั้งระบบ โดยพบว่า สัดส่วนสินทรัพย์ของกิจการโรงรับจำนำในปี ค.ศ. 1985 อยู่ที่ร้อยละ 0.18 ต่อสินทรัพย์รวมของทั้งระบบสถาบันการเงิน ขณะที่จำนวนโรงรับจำนำเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 544 แห่ง ในปี ค.ศ. 1980 เป็น 1,143 แห่ง ในปี ค.ศ. 1986 รวมทั้งได้วิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญอื่นๆ เปรียบเทียบกับระบบสถาบันการเงิน

Lamberte ได้สรุปผลประเด็นสำคัญเกี่ยวกับธุรกิจโรงรับจำนำไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

- จำนวนโรงรับจำนำเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงปี ค.ศ. 1980 - 1986 โดยเพิ่มขึ้นจาก 544 แห่ง ในปี ค.ศ. 1980 เป็น 1,143 แห่งในปี ค.ศ. 1986
- สินทรัพย์รวมของอุตสาหกรรมโรงรับจำนำอยู่ที่ประมาณ 5 ล้านเปโซต่อปีในปี ค.ศ. 1985
- จำนวนลูกค้าในเขตใจกลางเมืองหลวงมะนิลา (Manila) เซบู (Cebu) ดาเวา (Davao) และเมืองคากายัน เด โอโร (Cagayan de Oro) ประมาณ 20-25 คนต่อวัน ส่วนในเขตท้องถิ่น ประมาณ 8-12 คนต่อวัน
- ร้อยละ 80 ของการปล่อยเงินกู้ต่อคนเฉลี่ยอยู่ที่ 500 เปโซต่อคนต่อวัน อัตราดอกเบี้ยรับจำนำอยู่ที่ประมาณร้อยละ 4 - 5 ต่อเดือน

จากการศึกษาของ Lamberte ได้ข้อสรุปว่า โรงรับจำนำในประเทศฟิลิปปินส์นั้นสามารถเป็นได้ทั้งสถาบันการเงินที่ทดแทนและส่งเสริมสถาบันการเงินอื่น และมีกลุ่มลูกค้าเฉพาะ ซึ่งการเพิ่มขึ้นของจำนวนโรงรับจำนำในบางช่วงเวลาไม่สามารถสะท้อนได้ว่า โรงรับจำนำสามารถทดแทนสถาบันการเงินอื่นได้ เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวสินเชื่อของธนาคารและสถาบันการเงินอยู่ในภาวะตึงตัวจากผลของวิกฤตเศรษฐกิจ นอกจากนี้ โรงรับจำนำยังสามารถรองรับลูกค้าที่ใช้บริการเงินกู้นอกระบบ (Informal credit market) ได้ส่วนหนึ่ง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ประมวลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจโรงรับจำนำ และการกำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำในประเทศฟิลิปปินส์จากรายงานภาวะเศรษฐกิจและการพัฒนาระบบการเงินของธนาคารกลางแห่งประเทศฟิลิปปินส์ (BSP)⁵ บทความของสถาบันและผู้วิจัยของต่างประเทศ⁶ รวมทั้งข่าวสารของสำนักข่าวต่างประเทศ โดยสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

4.1.3.1 ประวัติการดำเนินธุรกิจรับจำนำในประเทศฟิลิปปินส์

ปัจจุบัน โรงรับจำนำในประเทศฟิลิปปินส์อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารกลางแห่งประเทศฟิลิปปินส์ (BSP) เป็นกิจการที่สามารถปล่อยเงินกู้ได้ด้วยวิธีการรับจำนำทรัพย์สินของประชาชน แต่ไม่สามารถรับฝากเงินจากประชาชนได้ ตั้งแต่อดีตจนถึงในปัจจุบัน ประเภทของสินทรัพย์ที่ใช้ในการรับจำนำเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด ในอดีตโรงรับจำนำรับจำนำเฉพาะทรัพย์สินประเภทเพชรพลอยเท่านั้น ต่อมาเมื่อธุรกิจการรับจำนำมีการขยายตัวมากยิ่งขึ้น การแข่งขันเชิงธุรกิจจึงมีมากขึ้น ส่งผลให้โรงรับจำนำยอมรับจำนำทรัพย์สินที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยในปัจจุบันโรงรับจำนำสามารถรับจำนำคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ วีซี ดี

⁵ ประมวลข้อมูลจากรายงานภาวะเศรษฐกิจและการพัฒนาระบบการเงิน (Report on Economic and Financial Developments) ของธนาคารกลางแห่งประเทศฟิลิปปินส์ (Bangko Sentral ng Pilipinas: BSP)

⁶ บทความของ Philippine Institute for Development Studies (PIDS) เรื่อง "An Analysis of The Role of Pawnshops in The Financial System" โดย Lamberte. (1988)

ดิจิทัล และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ รวมไปถึงจนถึงรถจักรยานยนต์ได้ด้วย ลูกค้าที่มาใช้บริการจำหน่ายทรัพย์สินส่วนบุคคลประกอบอาชีพทำการเกษตร และธุรกิจขนาดเล็ก วัตถุประสงค์หลักในการจำหน่ายของลูกค้า ได้แก่ เพื่อประกอบธุรกิจเพื่อเป็นค่าธรรมเนียมการศึกษา และเพื่อเป็นค่ารักษาพยาบาลยามฉุกเฉิน อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง ร้อยละ 3.5 – 5.5 ส่วนใหญ่จำนวนพนักงานในโรงรับจำนำมีประมาณ 3 – 5 คน โดยมีผู้ประเมินราคาทรัพย์สินเพียง 1 คน

ธุรกิจโรงรับจำนำในประเทศฟิลิปปินส์มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วง 15-20 ปีที่ผ่านมา (ระหว่างปี ค.ศ. 1995 - 2010) โดยจำนวนโรงรับจำนำเพิ่มขึ้นจาก 4,173 แห่ง (สำนักงานใหญ่ 2,896 แห่ง และสาขาย่อย 1,277 แห่ง) ในปี ค.ศ. 1995 เป็น 14,953 แห่ง (สำนักงานใหญ่ 6,321 แห่ง และสาขาย่อย 8,632 แห่ง) ณ สิ้นไตรมาสที่ 1 ของปี ค.ศ. 2010 (รายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 4-11) ทั้งนี้ การเพิ่มขึ้นของจำนวนโรงรับจำนำอาจเนื่องมาจากเงินทุนจัดตั้งโรงรับจำนำขั้นต่ำ ซึ่งกำหนดไว้เพียง 1 แสนเปโซ เท่านั้น สำหรับการกระจายตัวของโรงรับจำนำนั้น ส่วนใหญ่ หรือประมาณร้อยละ 60 ของโรงรับจำนำทั้งหมดตั้งอยู่ในบริเวณเขตเมืองและปริมณฑล⁷

ตารางที่ 4-11 จำนวนโรงรับจำนำในประเทศฟิลิปปินส์ระหว่างปี ค.ศ.1995 -2010

ปี ค.ศ.	สำนักงานใหญ่	สาขา	รวม
1995	2,896	1,277	4,173
1996	3,931	2,538	6,469
1997	4,310	2,905	7,215
1998	4,552	3,327	7,879
1999	4,809	3,757	8,566
2000	4,934	4,054	8,988
2001	5,018	4,379	9,397
2002	5,182	4,894	10,076
2003	5,451	5,284	10,735
2004	5,689	5,618	11,307
2005	5,882	6,148	12,030
2006	6,064	6,556	12,602
2007	6,207	7,184	13,391
2008	6,281	8,052	14,333
2009	6,306	8,494	14,800
2010*	6,321	8,632	14,953

มา : รวบรวมจาก Report on Economic and Financial Developments⁸ ของธนาคารกลางแห่งประเทศฟิลิปปินส์

หมายเหตุ : * ตัวเลขของปี 2010 เป็นข้อมูล ณ สิ้นไตรมาสที่ 1

⁷ อ้างอิงจากข่าว Online ของ Asian One Business เรื่อง “Pawning goes posh in Manila” ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 2009 <<http://www.asiaone.com/Business/News/My%2BMoney/Story/A1Story20090223-123905.html>> Access date: 5th July, 2010.

⁸ อ้างอิงจากรายงานภาวะเศรษฐกิจและการพัฒนาระบบการเงิน (Report on Economic and Financial Developments) ธนาคารกลางแห่งประเทศฟิลิปปินส์ (Bangko Sentral ng Pilipinas: BSP) เข้าถึงได้ที่ <http://www.bsp.gov.ph/publications/regular_quarterly.asp> Access date: 5th July, 2010.

ยอดการปล่อยเงินกู้ของโรงรับจำนำในประเทศฟิลิปปินส์ขยายตัวอย่างต่อเนื่องในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา⁹ โดยยอดการปล่อยสินเชื่อของโรงรับจำนำเพิ่มขึ้นจาก 1,921 ล้านเปโซต่อปี ในปี ค.ศ. 1990 เป็น 7,158 ล้านเปโซต่อปี ในปี ค.ศ. 1996 และเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 1 หมื่นล้านเปโซต่อปี (ประมาณ 212.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ในปี ค.ศ. 2007¹⁰ ส่วนอัตราการผิดนัดชำระหนี้เฉลี่ยหรืออัตราการหลุดจำนำเฉลี่ยของโรงรับจำนำทั้งหมดในปี ค.ศ. 2007 อยู่ที่ร้อยละ 49.3

4.1.3.2 หลักเกณฑ์การกำกับดูแลกิจการรับจำนำในประเทศฟิลิปปินส์

ก่อนปี ค.ศ. 1972 โรงรับจำนำในประเทศฟิลิปปินส์เปรียบเสมือนร้านสะดวกซื้อที่รัฐบาลไม่มีการกำกับหรือควบคุม ผู้ประกอบกิจการโรงรับจำนำมีปฏิสัมพันธ์กับรัฐบาลเฉพาะเวลาชำระค่าธรรมเนียมการค้ำและภาษีเงินได้เท่านั้น ในปี ค.ศ. 1972 ฟิลิปปินส์ได้ปฏิรูประบบสถาบันการเงิน โดยบัญญัติกฎหมาย Presidential Decree No.114¹¹ หรือ “Pawnshop Regulation Act” ในปี ค.ศ. 1973 ซึ่งครอบคลุมกฎระเบียบเกี่ยวกับการจัดตั้งและการดำเนินกิจการโรงรับจำนำ และกำหนดให้ธนาคารกลางแห่งประเทศฟิลิปปินส์ (BSP) กำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำทั้งหมดด้วยอำนาจภายใต้กฎหมาย Central Bank Circular No. 374

อย่างไรก็ดี โรงรับจำนำไม่จำเป็นต้องขออนุญาตธนาคารกลางในการจัดตั้งโรงรับจำนำ กฎหมาย “Pawnshop Regulation Act” กำหนดเพียงแค่ว่าโรงรับจำนำต้องขอใบอนุญาตกับเจ้าพนักงานของรัฐในพื้นที่เมืองหรือท้องถิ่น¹² ที่โรงรับจำนำตั้งอยู่เท่านั้น ด้วยเหตุนี้ การสุ่มสำรวจโรงรับจำนำ 3,453 แห่งของธนาคารกลาง ในปี 2009¹³ จึงพบว่า โรงรับจำนำ 976 แห่ง หรือประมาณร้อยละ 26 ของโรงรับจำนำที่สุ่มสำรวจ ไม่ได้ขึ้นทะเบียนกับพนักงานของรัฐในพื้นที่ เพื่อหลีกเลี่ยงบทลงโทษของธนาคารกลาง และประมาณ 1 ใน 3 ของโรงรับจำนำที่ไม่ขึ้นทะเบียนดังกล่าวมีการฝ่าฝืนระเบียบของธนาคารกลาง เช่น ไม่ลงลายมือชื่อผู้จำนำในตั๋วรับจำนำ เป็นต้น ทั้งนี้ กรณีที่โรงรับจำนำมีการร่วมลงทุน ผู้ประกอบการจะต้องจดทะเบียนโรงรับจำนำกับ Securities and Exchange Commission (SEC) และในกรณีที่โรงรับจำนำมีเจ้าของคนเดียวจะต้องจดทะเบียนกับ Bureau of Domestic Trade (BDT)

ปัจจุบัน ธนาคารกลางแห่งประเทศฟิลิปปินส์ได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประกอบกิจการโรงรับจำนำ (Manual for regulations for pawnshops)¹⁴ ประกอบด้วย 1) หลักเกณฑ์ด้านการ

⁹ อ้างอิงจากบทความของ Borbon, Ana and Sta. Ana, Filomena. (1999.) เรื่อง “A Review of Philippine Financial Services Under an Increasingly Globalized World.” ของ Philippine Institute for Development Studies. (PIDS)

¹⁰ อ้างอิงจากข้อมูลยอดการปล่อยเงินกู้ด้วยการรับจำนำ ณ สิ้นปี ค.ศ. 2007 จากบทความ เรื่อง “Pawnshops doing brisk business in Philippines, 19 February 2009.” เข้าถึงได้ที่

<<http://www.france24.com/en/20090219-pawnshops-doing-brisk-business-philippines>> Access date: 5th July, 2010.

¹¹ อ้างอิงกฎหมายว่าด้วยการรับจำนำของประเทศฟิลิปปินส์ หรือ Presidential Decree No.114, Regulating The Establishment and Operation of pawnshops เข้าถึงได้ที่ <<http://www.bsp.gov.ph/regulations/Forms/PD114.pdf>> Access date: 5th July, 2010.

¹² Department of Interior and Local Government (DILG)

¹³ อ้างอิงจากบทความ เรื่อง “BSP, DILG to monitor pawnshops to prevent fencing”, 19 January 2009. เข้าถึงได้ที่ <<http://www.philstar.com/Article.aspx?articleid=432982>> Access date: 5th July, 2010.

¹⁴ อ้างอิงคู่มือในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประกอบกิจการรับจำนำ (Manual for regulations for pawnshops) ธนาคารกลางแห่งประเทศฟิลิปปินส์ (Bangko Sentral ng Pilipinas: BSP) เข้าถึงได้ที่ <<http://www.bsp.gov.ph/downloads/Regulations/MORNBFI-P-final.pdf>> Access date: 5th July, 2010.

บริหารองค์กร ได้แก่ ขอบเขตในการประกอบกิจการ การจัดหาเงินทุน บุคลากรของโรงรับจำนำ การจัดตั้งสาขา วันและชั่วโมงทำการ การบันทึกบัญชีและการจัดทำรายงาน การควบคุมภายใน การกระทำความผิดและบทลงโทษ วันทำการและชั่วโมงในการประกอบกิจการ การจัดทำบันทึกและรายงานทางการเงิน 2) หลักเกณฑ์ด้านการกู้ยืม และ 3) หลักเกณฑ์ด้านการรับจำนำและการลงทุน ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญได้ (ไม่รวมบทบัญญัติว่าด้วยบทลงโทษ) ดังนี้

(1) หลักเกณฑ์ด้านการบริหารองค์กร

(1.1) ขอบเขตในการประกอบกิจการ (Scope of Authority)

(1.1.1) ขอบเขตของกิจการรับจำนำ

โรงรับจำนำที่ได้รับอนุญาตมีหน้าที่ในการปล่อยเงินกู้ โดยรับทรัพย์สินของผู้กู้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันการชำระคืนเงินกู้ และปฏิบัติตามหลักเกณฑ์กฎหมายว่าด้วยการรับจำนำ Presidential Decree No.114 และระเบียบที่เกี่ยวข้องภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารกลางแห่งประเทศไทย

(1.1.2) รูปแบบขององค์กร

กรณีเจ้าของกิจการรายเดียว ผู้ที่ต้องการจัดตั้งกิจการโรงรับจำนำต้องเป็นประชาชนชาวฟิลิปปินส์เท่านั้น ส่วนเจ้าของกิจการที่ไม่ใช่ประชาชนชาวฟิลิปปินส์ที่ประกอบกิจการโรงรับจำนำก่อนวันที่ 29 มกราคม ปี ค.ศ. 1973 ให้สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้

กรณีเจ้าของกิจการหลายราย เจ้าของเงินลงทุนต้องเป็นประชาชนชาวฟิลิปปินส์อย่างน้อยร้อยละ 70 ของเงินลงทุนรวม เจ้าของเงินลงทุนที่ไม่ใช่ประชาชนชาวฟิลิปปินส์ที่ประกอบกิจการโรงรับจำนำก่อนวันที่ 29 มกราคม ปี ค.ศ. 1973 ที่เป็นผู้ถือหุ้นเงินลงทุนไม่สูงกว่าร้อยละ 30 ของเงินลงทุนรวม สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ โดยต้องรักษาสัดส่วนเงินลงทุนให้ไม่เกินร้อยละ 30 ของเงินลงทุนรวม

(1.1.3) การจัดตั้งองค์กร

การจัดตั้งกิจการโรงรับจำนำ กรณีเจ้าของรายเดียว ผู้จัดตั้งจะต้องจดทะเบียนกับกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม (Department of Trade and Industry: DTI) การจัดตั้งกิจการโรงรับจำนำ กรณีเจ้าของหลายราย ผู้จัดตั้งจะต้องจดทะเบียนกับสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (Securities and Exchange Commission: SEC) การจัดตั้งกิจการโรงรับจำนำที่มีชาวต่างชาติร่วมเป็นเจ้าของกิจการด้วย ผู้จัดตั้งจะต้องจดทะเบียนกับสำนักงานส่งเสริมการลงทุน (Board of Investments) ด้วย

เมื่อจดทะเบียนกับ DTI และ SEC แล้ว เจ้าของกิจการจะต้องขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจ (Business License) โรงรับจำนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในเขตหรือพื้นที่ (เมืองหรือท้องถิ่น) ที่โรงรับจำนำจัดตั้งอยู่

(1.1.4) ข้อบังคับในการจดทะเบียนกับธนาคารกลาง (BSP)

เจ้าของกิจการทุกรายจะต้องจดทะเบียนกับธนาคารกลาง (BSP) ก่อนเริ่มดำเนินธุรกิจ และจะต้องส่งข้อมูลองค์กรตามแบบฟอร์มที่ธนาคารกลางกำหนด เพื่อรับการรับประกันและใบรับรองการจดทะเบียน (Acknowledgement of Registration: AOR) จากธนาคารกลาง

เจ้าของกิจการจะต้องเริ่มเปิดกิจการอย่างช้าภายใน 6 เดือน หลังจากได้รับใบรับรองการจดทะเบียน (AOR) หากเปิดกิจการหลังจากนั้นให้ถือว่าใบรับรองการจดทะเบียน (AOR) นั้นเป็นโมฆะ

เจ้าของกิจการใดดำเนินธุรกิจโดยปราศจากใบอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่สังกัดอยู่ และไม่มีใบรับรองการจดทะเบียน (AOR) ที่ธนาคารกลางออกให้ การดำเนินธุรกิจดังกล่าวถือเป็นการเปิดกิจการที่ผิดกฎหมาย และจะได้รับบทลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

(1.1.5) การอบรมและสัมมนาการป้องกันการฟอกเงิน

พนักงานของกิจการโรงรับจำนำจะต้องมีหลักฐานการเข้าร่วมการอบรมและสัมมนาการป้องกันการฟอกเงินภายใต้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการฟอกเงิน (Anti-Money Laundering Law: AMLA)

(1.1.6) การต่ออายุทะเบียนสำนักงานใหญ่และสาขาของโรงรับจำนำกับ

ธนาคารกลาง

ใบรับรองการจดทะเบียน (AOR) ของสำนักงานใหญ่ของโรงรับจำนำมีอายุ 3 ปี เช่นเดียวกับกับใบอนุญาตเปิดทำการ (Authority to Operate: AO) เจ้าของกิจการโรงรับจำนำจะต้องต่ออายุทะเบียนใหม่กับธนาคารกลางทุก 3 ปี

(1.2) การจัดหาเงินทุน (Capitalization)

(1.2.1) เงินทุนจัดตั้งกิจการขั้นต่ำ (Minimum Capital)

โรงรับจำนำจะต้องมีเงินทุนประกอบด้วย เงินสด ทรัพย์สินที่มีตัวตนที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจการโรงรับจำนำ โดยระดับขั้นต่ำของเงินทุนจัดตั้งกิจการจะต้องไม่ต่ำกว่า 1 แลนเปโซ

(1.2.2) อัตราส่วนเงินทุนต่อวงเงินรับจำนำที่มั่นคง

กรณีที่วงเงินรับจำนำไม่เกิน 3 แลนเปโซ โรงรับจำนำจะต้องมีเงินทุนไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของวงเงินรับจำนำ กรณีที่วงเงินรับจำนำสูงกว่า 3 แลนเปโซ โรงรับจำนำจะต้องมีเงินทุนส่วนเพิ่มอย่างน้อยร้อยละ 30 ของวงเงินรับจำนำที่เกินจาก 3 แลนเปโซ

(1.3) เจ้าของกรรมสิทธิ์ หุ้นส่วน ผู้ก่อตั้ง ผู้อำนวยการ ผู้ถือหุ้น และพนักงานของโรงรับจำนำ

(1.3.1) คุณสมบัติของเจ้าของกรรมสิทธิ์ หุ้นส่วน ผู้ก่อตั้ง ผู้อำนวยการ ผู้ถือหุ้น และพนักงานของโรงรับจำนำ รวมทั้งผู้จัดการสาขาโรงรับจำนำ

1) ได้รับการสรุปหลักเกณฑ์และข้อบังคับจากธนาคารกลาง หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

2) ได้รับการสรุปหลักเกณฑ์ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการฟอกเงิน (Anti-Money Laundering Law: AMLA)

3) ไม่อยู่ในรายชื่อเฝ้าระวัง (Watch list) ของธนาคารกลาง

4) ไม่มีความเสี่ยงใดๆ ตามข้อมูลของ National Bureau of Investigation (NBI)

(1.3.2) คุณสมบัติของผู้อำนวยการ

ผู้อำนวยการต้องเข้าร่วมการสัมมนาบรรษัทภิบาล (Corporate Governance) ซึ่งจัดโดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) หรือธนาคารกลาง (BSP)

(1.4) การจัดตั้งสาขา (Branch Office)

การจัดตั้งสาขาจะต้องได้รับการอนุญาตจากธนาคารกลางก่อน โดยสาขาจะต้องได้รับใบอนุญาตเปิดทำการ (Authority to Operate: AO) ซึ่งได้รับการกำกับดูแล และความคุ้มครองของสำนักงานใหญ่ของโรงรับจำนำ

(1.5) วันและชั่วโมงทำการ (Business Days and Hours)

โรงรับจำนำจะต้องมีวันทำการอย่างน้อย 5 วันต่อสัปดาห์ และมีชั่วโมงทำการอย่างน้อย 6 ชั่วโมงต่อวัน

(1.6) การบันทึกบัญชีและการจัดทำรายงาน

(1.6.1) สมุดบัญชี

โรงรับจำนำจะต้องบันทึกบัญชี โดยใช้กรอบระยะเวลาแบบปีปฏิทิน การบันทึกบัญชีของโรงรับจำนำประกอบด้วย สมุดบันทึกรายการขั้นต้น (Original Entry) ซึ่งมีข้อมูลเกี่ยวกับ ตั๋วรับจำนำ ใบเสร็จรับเงิน ใบสำคัญจ่ายเงิน และเอกสารประกอบอื่นๆ และสมุดบันทึกรายการขั้นสุดท้าย (Final Entry) ซึ่งมีข้อมูลเกี่ยวกับ สมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป (General Ledger) สมุดบัญชีแยกประเภทย่อย (Subsidiary Ledger) การต่ออายุการจำนำ (Loan extended) และการไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำ

(1.6.2) มาตรฐานบัญชีและมาตรฐานรายงานทางการเงิน

ตามนโยบายของธนาคารกลางที่ยึดหลักความเป็นธรรม (Fairness) ความโปร่งใส (Transparency) และความถูกต้อง (Accuracy) ในการจัดทำรายงานทางการเงิน ธนาคารกลางได้กำหนดให้กิจการโรงรับจำนำปฏิบัติตามมาตรฐานการจําทำรายงานทางการเงิน (Philippine Financial Reporting Standard: PFRS) และ (Philippine Accounting Standard: PAS) ซึ่งสภามาตรฐานการบัญชี (Accounting Standards Council: ASC) เป็นผู้กำหนด

กรณีที่หลักเกณฑ์ตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน (PFRS) และมาตรฐานการบัญชี (ASC) แตกต่างจากข้อบังคับของธนาคารกลาง ให้โรงรับจำนำถือปฏิบัติตามมาตรฐานของธนาคารกลาง

(1.6.3) การรายงาน

โรงรับจำนำต้องส่งรายงานผลตรวจสอบและกำกับดูแลของผู้ว่าการของท้องถิ่นที่โรงรับจำนำตั้งอยู่ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) และธนาคารกลาง (BSP) รวมทั้งส่งรายงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามคำแนะนำต่างๆ ให้กับธนาคารกลาง

(1.6.4) รายงานเกี่ยวกับการโจรกรรมและความเสียหาย

โรงรับจำนำต้องส่งรายงานการโจรกรรมและความเสียหายจากเหตุสุดวิสัยที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินจำนำ โดยโรงรับจำนำจะต้องระบุหมายเลขตั๋วรับจำนำ ชื่อผู้จำนำ วันที่รับจำนำ วงเงินรับจำนำ ลักษณะของทรัพย์สินจำนำโดยย่อ รายงานบันทึกการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หลักฐานเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และแผนหรือแนวทางการชดเชยหรือดำเนินการแก้ไข

(1.6.5) การตรวจบัญชีการเงิน

โรงรับจำนำทุกแห่งต้องรับการตรวจบัญชีการเงินประจำปี และจะต้องส่งรายงานที่ผ่านการรับรองแล้วให้กับธนาคารกลางภายในกรอบระยะเวลาไม่เกินวันที่ 30 มิถุนายนของปีถัดไป

กรณีที่บัญชีการเงินรวมของสำนักงานใหญ่และสาขาของโรงรับจำนำมีมูลค่าสินทรัพย์รวมสูงกว่า 50 ล้านเปโซ โรงรับจำนำจะต้องรับการตรวจสอบจากผู้ตรวจบัญชีภายนอก ได้แก่ ผู้ตรวจบัญชีของ SEC ผู้ตรวจบัญชีของ Office of the Insurance Commissioner (OIC) หรือผู้ตรวจบัญชีอื่นที่อยู่ในรายชื่อที่ธนาคารกลางเป็นผู้กำหนด

(1.7) การควบคุมภายใน (Internal Control)

(1.7.1) การบันทึกบัญชีอย่างเหมาะสม

โรงรับจำนำจะต้องจัดทำบันทึกบัญชีที่เหมาะสม โดยจัดทำบัญชีการเงินรวมของทุกสาขาของโรงรับจำนำสำหรับกรณีที่กิจการโรงรับจำนำมีหลายสาขา พร้อมทั้งจัดทำบันทึกบัญชีให้เป็นปัจจุบัน และเพียงพอสำหรับการตรวจสอบบัญชี

(1.7.2) การควบคุมเชิงจำนวน

โรงรับจำนำจะต้องควบคุมเชิงจำนวนได้แก่ ยอดตัวรับจำนำ ใบเสร็จรับเงินที่ถูกต้อง บันทึกค่าใช้จ่ายต่างๆ ให้อยู่ในรูปแบบฟอร์ม เอกสาร และบัญชี

(1.7.3) ตู้নির্যของทรัพย์สินจำนำและสมุดบันทึกบัญชี และการประกันภัยสถานที่

ทรัพย์สินจำนำจะต้องจัดเก็บอยู่ในช่องปิดผนึก หรือถุงพลาสติก และเก็บอยู่ในตู้নির্যหรือห้องที่ผนังห้องทำด้วยคอนกรีต ยกเว้นทรัพย์สินจำนำที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งสามารถเก็บไว้ภายนอกตู้নির্যหรือห้องที่ผนังห้องทำด้วยคอนกรีตได้ แต่จะต้องอยู่ภายในบริเวณสถานที่ตั้งของโรงรับจำนำ

(2) การกู้เงินของโรงรับจำนำ

(2.1) ข้อบังคับด้านการกู้เงินของ Securities and Exchange Commission (SEC)

โรงรับจำนำที่ต้องการกู้เงิน กรณีที่จำนวนเจ้าหนี้ไม่มากกว่า 19 ราย โรงรับจำนำจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์/ข้อบังคับในการก่อหนี้ของ SEC ที่ชื่อว่า “Securities and Exchange Commission (SRC)”

(2.2) การกู้เงินเพื่อดำเนินหน้าที่กึ่งธนาคาร (Quasi-Banking Function)

โรงรับจำนำที่ต้องการกู้เงิน กรณีที่จำนวนเจ้าหนี้มากกว่า 20 รายขึ้นไป เพื่อการปล่อยกู้ต่อ (Relending) หรือเพื่อดำเนินหน้าที่กึ่งธนาคาร (Quasi-Banking) โรงรับจำนำจะต้องได้รับใบอนุญาตจากธนาคารกลางในการดำเนินธุรกรรมกึ่งธนาคาร และโรงรับจำนำจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดภายใต้คู่มือการปฏิบัติตามกฎหมายสำหรับสถาบันการเงินที่ไม่มีธนาคาร (Manual of Regulations for Non-Bank Financial Institutions: MORNBFI) ในหมวด ธุรกรรมกึ่งธนาคาร

(2.3) หลักเกณฑ์ด้านการรับจำนำและการลงทุน

(2.3.1) เพดานเงินกู้ หรือวงเงินรับจำนำสูงสุด

การปล่อยเงินกู้จากการรับจำนำ (วงเงินรับจำนำ) จะต้องได้รับความตกลงร่วมกันของทุกฝ่าย โดยที่วงเงินรับจำนำจะต้องมีมูลค่าไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของมูลค่าที่แท้จริงของทรัพย์สินจำนำ หากวงเงินรับจำนำมีมูลค่าต่ำกว่าร้อยละ 30 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ ผู้รับจำนำจะต้องระบุหมายเหตุไว้ และผู้รับจำนำจะต้องไม่ตีราคาทรัพย์สินจำนำต่ำกว่าความเป็นจริงตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดภายใต้กฎหมายนี้

(2.3.2) ประเภทของทรัพย์สินจำนำ และการไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำ

ทรัพย์สินส่วนบุคคลที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ ยกเว้นอาวุธปืน มีด หรืออาวุธอื่นๆ ที่ผิดกฎหมาย

(2.3.3) อัตราดอกเบี้ย

ห้ามโรงรับจำนำคิดอัตราดอกเบี้ยรับจำนำสูงกว่าอัตราที่กำหนดไว้ภายใต้ “กฎหมายควบคุมอัตราดอกเบี้ย” (Usury Law)¹⁵ และห้ามผู้รับจำนำแบ่งทรัพย์สินจำนำ เพื่อคิดอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่สูงขึ้น หรือเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้น

ผู้รับจำนำสามารถค่าธรรมเนียมการรับจำนำได้สูงสุดไม่เกิน 5 เปโซ หรือไม่เกินร้อยละ 1 ของวงเงินรับจำนำ

(2.3.4) การไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำ

โรงรับจำนำไม่สามารถส่งมอบทรัพย์สินจำนำให้กับผู้จำนำจนกว่าจะมีการดำเนินการ ดังนี้

- ผู้จำนำชำระคืนเงินกู้ครบถ้วน และส่งมอบข้อปดลายตัวรับจำนำให้แก่ผู้รับจำนำ

- กรณีข้อปดลายตัวรับจำนำสูญหาย หรือไม่สามารถแสดงข้อปดลายตัวรับจำนำแก่ผู้รับจำนำได้ ผู้จำนำจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายนี้กำหนดตามขั้นตอน

ในเดือนเมษายน ค.ศ. 2009 ธนาคารกลาง (BSP) ได้มีมติเห็นชอบร่างกฎระเบียบว่าด้วยกิจการโรงรับจำนำฉบับใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศ และเพื่อสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่ออุตสาหกรรมการรับจำนำ ซึ่งกฎระเบียบใหม่ดังกล่าวจะบังคับใช้ทดแทน “Pawnshop Regulation Act” ฉบับ ปี ค.ศ. 1973 และที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม ทั้งนี้ สาระสำคัญของกฎหมายฉบับใหม่เพิ่มเติมจากกฎหมายฉบับเดิมสามารถสรุปได้ ดังนี้

- กำหนดให้เจ้าของกรรมสิทธิ์ หุ้นส่วน ผู้ก่อตั้ง ผู้อำนวยการ ผู้ถือหุ้น และพนักงานของโรงรับจำนำจะต้องมีสถานภาพเป็นผู้มีคุณสมบัติและความเหมาะสม “(Fit and Proper)” ตามมาตรฐาน เพื่อให้การประกอบกิจการโรงรับจำนำปราศจากประวัติเสียหาย และเพื่อสนับสนุนหลักธรรมาภิบาล (Good Governance)

¹⁵ กฎหมายควบคุมอัตราดอกเบี้ย (Usury Law SEC. 5. Section 4 of Act No. 2655) กรณีดอกเบี้ยของธุรกิจรับจำนำ (1) วงเงินรับจำนำไม่เกิน 800 เปโซ อัตราดอกเบี้ยรับจำนำไม่เกินร้อยละ 3 ของเงินกู้ต่อเดือน (2) วงเงินรับจำนำมากกว่า 800 เปโซ แต่ไม่เกิน 2,500 เปโซ อัตราดอกเบี้ยรับจำนำไม่เกินร้อยละ 5 ของเงินกู้ต่อเดือน (2) กรณีอื่น อัตราดอกเบี้ยรับจำนำไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี

- ใรงรับจํานำต้องรักษาระดับทุน (Capital) หรือมูลค่าทุนสุทธิ (Net Worth) ชั้ต่ำให้ สอดคล้องกับยอดการปล่อยเงินกู้ เนื่องจากกฎหมายฉบับเดิมกำหนดให้ใรงรับจํานำมีระดับทุนเพียง 1 แสนเปโซ เท่านั้น ซึ่งเป็นจำนวนที่ต่ำเกินไป และอ่อนไหวต่อการล้มละลายชั่วข้ามคืน (Fly-by-night)
- ผู้จํานำมีระยะเวลา 90 วันหลังจากทรัพย์สินจํานำครบกำหนดไถ่ถอน และใรงรับจํานำต้อง แจ้งให้กับผู้จํานำทราบล่วงหน้าก่อนนำทรัพย์สินหลุดจํานำออกประมูลขายทอดตลาดภายใน 90 วัน เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้จํานำ กฎหมายฉบับใหม่กำหนดให้ผู้จํานำระบุช่องทางการรับแจ้งดังกล่าวผ่านช่องทาง จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ไปรษณีย์ หรือบริการส่งข้อความสั้น (Short Message Service: SMS) ผ่านทาง โทรศัพท์เคลื่อนที่
- ใรงรับจํานำต้องปฏิบัติตามกระบวนการ “รู้จักผู้จํานำของท่าน (Know Your Pawner)” ที่ ชัดแจ้ง และสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามกฎหมายป้องกันการฟอกเงิน (Anti-Money Laundering Act) และเพื่อ แก้ไขความวิตกกังวลตามกฎหมายป้องกันการรับสิ่งของผิดกฎหมาย (Anti-Fencing Law)¹⁶
- เพื่อสร้างความโปร่งใส (Transparency) และเพื่อลดข้อผิดพลาดของใรงรับจํานำ ใรงรับ จํานำจะต้องติดประกาศเลขทะเบียนหรือใบอนุญาตในการประกอบกิจการ ซึ่งออกโดยธนาคารกลาง วันและ ชั่วโมงทำการของใรงรับจํานำ รวมถึงอัตราดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมอย่างชัดเจน

4.1.4 กรณีศึกษาธุรกิจใรงรับจํานำในประเทศมาเลเซีย

Ismail and Ahmad (1997) ได้ศึกษาถึงบทบาทของธุรกิจใรงรับจํานำในประเทศมาเลเซีย ซึ่ง ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการปล่อยสินเชื่อให้กับธุรกิจรายย่อย (Microenterprise Credit) และได้ศึกษาลักษณะการ เคลื่อนย้ายเงินทุน หรือสินเชื่อ รวมถึงการให้ธุรกิจใรงรับจํานำเป็นแหล่งเงินทุนให้กับธุรกิจขนาดเล็ก (Small-Scale Enterprise: SSEs) เนื่องจากในการพัฒนาประเทศให้เจริญเติบโตจำเป็นต้องมีการสะสมทุน และมีสื่อกลางทางการเงินที่อำนวยความสะดวกในการกระจายเงินทุน ทั้งนี้ สามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

4.1.4.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับธุรกิจใรงรับจํานำในประเทศมาเลเซีย

(1) ความสำคัญของธุรกิจใรงรับจํานำในประเทศมาเลเซีย

ในประเทศมาเลเซียยังไม่มีหน่วยงานราชการใดจัดเก็บข้อมูลการให้สินเชื่อของ กิจการใรงรับจํานำทั้งหมด แม้แต่ธนาคารกลางของประเทศมาเลเซียเองก็ตามไม่มีการเก็บข้อมูลสินเชื่อของใรงรับ จํานำ และไม่นับรวมสินเชื่อของใรงรับจํานำไว้ในสินเชื่อรวมของทั้งประเทศ อย่างไรก็ตาม การสำรวจข้อมูลจาก ใรงรับจํานำตัวอย่าง 2-3 ราย คาดการณ์ว่า ณ สิ้นปี ค.ศ. 1995 ยอดสินเชื่อคงค้างของใรงรับจํานำทั้งประเทศมี มูลค่าประมาณ 125 ล้านริงกิตมาเลเซีย (Ringgit Malaysia: RM) โดยที่ประมาณ 67 ล้านริงกิตมาเลเซียเป็น สินเชื่อรายใหม่ของปีดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับยอดสินเชื่อคงค้างของตลาดการเงินประมาณ 306.6 พันล้านริง กิตมาเลเซีย ยอดสินเชื่อคงค้างของธนาคารพาณิชย์ประมาณ 174.2 พันล้านริงกิตมาเลเซีย และยอดสินเชื่อคง ค้างของบริษัทเงินทุน 62.7 พันล้านริงกิตมาเลเซีย จึงสามารถสรุปได้ว่า สถานะของธุรกิจใรงรับจํานำเปรียบได้กับ

¹⁶ การรับสิ่งของผิดกฎหมาย (Fencing) ตามกฎหมาย Anti-Fencing Law ของประเทศฟิลิปปินส์ หมายถึง การกระทำของ บุคคลใดก็ตามที่จงใจซื้อ รับ ครอบครอง เก็บรักษา ใต้รับ ปกปิด จำหน่าย ถ่ายโอน หรือการซื้อและขายทรัพย์สินมีค่าใดก็ตามที่รู้ หรือควรจะได้รู้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวได้มาจากการโจรกรรม หรือได้มาโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

ธนาคารขนาดเล็ก การปล่อยสินเชื่อรายใหม่ของธุรกิจโรงรับจำนำมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 0.03 ของสินเชื่อรวมในตลาดการเงิน

ณ สิ้นปี ค.ศ. 1995 โรงรับจำนำในประเทศมาเลเซียมีจำนวน 282 แห่ง หรือคิดเป็นประมาณ 1 ใน 5 เท่าของจำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์ จำนวนผู้มาใช้บริการรับจำนำประมาณ 1,015,200 รายต่อปี (เฉลี่ย 300 รายต่อเดือน) และวงเงินรับจำนำเฉลี่ย 803 ริงกิตมาเลเซีย ดังนั้น หากพิจารณาจำนวนผู้มาใช้บริการรับจำนำเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรของมาเลเซียประมาณ 19 ล้านคนแล้ว เห็นได้ชัดว่าโรงรับจำนำในประเทศมาเลเซียมีบทบาทในการเข้าถึงประชากรได้มาก โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อย และระดับการศึกษาไม่สูง ซึ่งไม่ได้รับสินเชื่อแบบปกติจากตลาดการเงิน

อาชีพของผู้จำนำส่วนใหญ่ประกอบด้วย แม่บ้าน ลูกจ้างเอกชน และลูกจ้างรัฐบาล ซึ่งให้เหตุผลของการใช้บริการว่า ไม่สามารถเข้าถึงสินเชื่อช่องทางอื่นของตลาดการเงิน ส่วนสาเหตุอื่นๆ ได้แก่ เพื่อความสะดวกและความต้องการใช้จ่ายภายในครัวเรือน และเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการฝึกฝนหรือจำเป็น

(2) ประวัติความเป็นมาของธุรกิจโรงรับจำนำในประเทศมาเลเซีย

Razak (2008) ได้ศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของธุรกิจโรงรับจำนำ โดยได้สรุปว่า ธุรกิจโรงรับจำนำในประเทศมาเลเซียเริ่มต้นในทศวรรษที่ 15 ดำเนินงานโดยพ่อค้าชาวจีน และเริ่มขยายตัวและเป็นที่นิยมมากขึ้นในทศวรรษที่ 19 เนื่องจากเป็นช่วงที่อุตสาหกรรมเหมืองแร่เติบโต ในช่วงเวลาดังกล่าวยังไม่มีกฎหมายควบคุมการรับจำนำแต่อย่างใด ในปี 1871 ซึ่งเป็นช่วงประเทศมาเลเซียอยู่ใต้การปกครองของประเทศอังกฤษ จึงเริ่มมีกฎหมายว่าด้วยโรงรับจำนำที่เรียกว่า Pawnbroker Ordinance ปี ค.ศ. 1971 ซึ่งขณะนั้นบังคับใช้กับบางมณฑลเท่านั้น ต่อมาในปี ค.ศ. 1972 จึงมีการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยโรงรับจำนำ (Pawnbroker Act 1972) ที่บังคับใช้กับทั้งประเทศขึ้น

(3) โครงสร้างการกำกับดูแลธุรกิจโรงรับจำนำในประเทศมาเลเซีย

ก่อนทศวรรษที่ 1990 ธุรกิจโรงรับจำนำในประเทศมาเลเซียมีลักษณะบริการทุกอย่างเบ็ดเสร็จในจุดเดียว (One Stop Service) ส่วนใหญ่ดำเนินงานโดยเอกชนและมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาผลกำไร ต่อมาในช่วงต้นปี ค.ศ. 1990 การดำเนินธุรกิจโรงรับจำนำเริ่มมีความหลากหลาย โดยที่ผู้ที่เข้าสู่ธุรกิจโรงรับจำนำที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มการกุศลที่อาศัยหลักศาสนาอิสลาม (Islamic-based) ในการประกอบธุรกิจ รัฐบาลระดับมลรัฐ (State Government) ธนาคารความร่วมมือประชาชนแห่งมาเลเซีย หรือธนาคาร rakyat (Bank Rakyat) บริษัทเอกชนที่เป็นหน่วยงานในสังกัดของรัฐบาลระดับมลรัฐ หรือโรงรับจำนำอิสลามที่ชื่อว่า "Permodalan Kelantan Berhad"¹⁷ และโรงรับจำนำอิสลามที่ชื่อ "Muasasah Gadaian Islam Trengganu"¹⁸ (MGIT) ทั้งนี้ โรงรับจำนำที่ดำเนินการภายใต้หลักศาสนาอิสลาม (Islamic-based) ดำเนินธุรกิจด้วยวัตถุประสงค์ตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นหลัก

¹⁷ โรงรับจำนำอิสลามของเอกชนชื่อว่า "Permodalan Kelantan Berhad" จัดตั้งโดยบริษัทเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐกลันตัน (Kelantan State Economic Development Corporation: KSEDC) ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้สังกัดของรัฐบาลระดับมลรัฐแห่งกลันตัน (State Government of Kelantan) รายละเอียดของบริษัทเพิ่มเติม เข้าถึงได้ที่ <<http://www.pkb.net.my/index.html>> เข้าถึงเมื่อวันที่ 28 เดือนกรกฎาคม 2553

¹⁸ โรงรับจำนำอิสลาม Muasasah Gadaian Islam Trengganu (MGIT) จัดตั้งโดยรัฐบาลแห่งรัฐตรังการู (Terengganu State Government)

ทั้งนี้ Razak (2008) ได้สรุปความเป็นมาของการจัดตั้งโรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลาม (Islamic-based pawnshop) ไว้อย่างน่าสนใจ กล่าวคือ เนื่องจากโรงรับจำนำแบบดั้งเดิมคิดอัตราดอกเบี้ยที่สูงและมุ่งแสวงหากำไรเป็นหลัก จึงสร้างภาระให้ประชาชนที่มีรายได้น้อย แม้ว่าประเทศมาเลเซียจะได้มีกฎหมายว่าด้วยโรงรับจำนำ ฉบับปี ค.ศ. 1972 แล้วก็ตาม กฎหมายดังกล่าวเพียงแต่ให้ความคุ้มครองกับอุตสาหกรรมโรงรับจำนำ และคุ้มครองผู้บริโภคด้านอัตราดอกเบี้ย แต่ไม่ได้เน้นการป้องกันการเอารัดเอาเปรียบประชาชนกลุ่มที่มีรายได้น้อยเอาไว้ นอกจากนั้น การคิดอัตราดอกเบี้ยส่วนใหญ่มักจะใช้อัตราสูงสุดที่กฎหมายกำหนด คือ ร้อยละ 2 ต่อเดือน หรือร้อยละ 24 ต่อปี จึงมีการก่อตั้งโรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลามขึ้น เพื่อเป็นทางเลือกที่ลดภาระให้กับประชาชนที่มีรายได้น้อย

Ismail and Ahmad (1997) ได้เปรียบเทียบลักษณะของการดำเนินธุรกิจโรงรับจำนำทั่วไป และโรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลาม (Islamic-based pawnshop) ซึ่งอยู่ภายใต้ “กฎหมายว่าด้วยโรงรับจำนำ ฉบับปี ค.ศ. 1972”¹⁹ และที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมเหมือนกัน โดยมีหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติในบางเรื่องที่แตกต่างกัน แต่หลักเกณฑ์เบื้องต้นส่วนใหญ่โรงรับจำนำทั้งสองประเภทจะต้องยึดถือปฏิบัติเหมือนกัน เช่น การระบุระยะเวลาในการกู้เงินในใบเสร็จและสำเนาใบเสร็จ การระบุชื่อและที่อยู่ของผู้จำนำ ลักษณะของทรัพย์สินจำนำ วงเงินรับจำนำ และจำนวนเงินที่ต้องใช้ในการไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำ เป็นต้น

นอกจากนี้ Razak (2008) ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า การกำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลาม (Islamic-based pawnshop) นั้นอาศัยกฎหมายอื่นๆ ในการควบคุมอย่างไม่เฉพาะเจาะจง เช่น การกำกับดูแลโครงการรับจำนำของธนาคารรัคยัตที่มีชื่อว่า “การรับจำนำทองคำ” หรือ “ar-rahnu” นั้นอยู่ภายใต้กฎหมาย 3 ฉบับ ได้แก่ Bank Kerjasama Rakyat Berhad Act ปี ค.ศ. 1978 Co-operative Societies Act ปี ค.ศ. 1993 และ Development Finance Institutions Act ปี ค.ศ. 2002 รวมทั้งอยู่ภายใต้คู่มือการปฏิบัติงานของธนาคารรัคยัตเองอีกด้วย รวมถึงกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ Occupational Safety and Health Act ซึ่งคุ้มครองความปลอดภัยของพนักงานที่อาจได้รับสารเคมีจากการทดสอบความบริสุทธิ์ทองคำ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์เบื้องต้นของโครงการรับจำนำที่มีชื่อว่า โครงการรับจำนำทองคำ หรือ “ar-rahnu” และ “ar-zahab” ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังปรากฏในตารางที่ 4-12

¹⁹ กฎหมายว่าด้วยโรงรับจำนำของประเทศมาเลเซีย ฉบับปี ค.ศ. 1972 อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ Ministry of Housing and Local Government (MHLG)

ตารางที่ 4-12 โครงการรับจำนำแบบ ar-rahnu และ ar-zahab ของธนาคารรัคยัต ปี ค.ศ. 2009

สิทธิในการเข้ารับบริการ • ชาวมาเลเซียอายุ 18 ปีขึ้นไป และมีที่อยู่อาศัยแน่นอน • บุคคลอื่นๆ ที่ไม่มีฐานะเป็นพลเมือง • ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย										
เพดานเงินให้กู้ยืม • มูลค่าสูงสุดร้อยละ 70 ของมูลค่าทองคำ (Marhun value) • โครงการ ar-rahnu: ทรัพย์สินจำนำมูลค่าจะต้องไม่สูงกว่า 10,000 ริงกิต ต่อวัน และสะสมได้สูงสุดไม่เกิน 50,000 ริงกิต • โครงการ ar-zahab: ทรัพย์สินจำนำมูลค่าจะต้องไม่สูงกว่า 10,001 ริงกิต ต่อวัน และสะสมได้สูงสุดไม่เกิน 100,000 ริงกิต										
ระยะเวลาการไถถอนทรัพย์สินจำนำ <u>โครงการ ar-rahnu</u> • โครงการ ar-rahnu: ระยะเวลาการกู้ : 6 เดือน • โครงการ ar-rahnu: การขยายระยะเวลาการกู้ : 6 เดือน (ขยายระยะเวลาได้หลายครั้ง) และขึ้นอยู่กับความสม่ำเสมอของการจ่ายค่าธรรมเนียมในช่วง 6 เดือนก่อนหน้า <u>โครงการ ar-zahab</u> • โครงการ ar-zahab: ระยะเวลาการกู้ : 36 เดือน • โครงการ ar-zahab: ค่าธรรมเนียมจ่ายเป็นก้อนราย 6 เดือน										
ประเภทของทรัพย์สินจำนำ ทองคำรูปพรรณ 18K - 24K ค่าธรรมเนียม ค่าธรรมเนียมขั้นต่ำเก็บเพื่อใช้ในการดูแลรักษาทรัพย์สิน										
<table border="1"> <thead> <tr> <th>โครงการ</th><th>วงเงินรับจำนำ</th><th>ค่าธรรมเนียมต่อทรัพย์สินจำนำ มูลค่า 100 ริงกิตต่อเดือน</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="2">Ar-Rahnu</td><td>100 - 1,000 ริงกิต</td><td>0.65 ริงกิต</td></tr> <tr> <td>1,001 - 10,000,00 ริงกิต</td><td>0.75 ริงกิต</td></tr> </tbody> </table>			โครงการ	วงเงินรับจำนำ	ค่าธรรมเนียมต่อทรัพย์สินจำนำ มูลค่า 100 ริงกิตต่อเดือน	Ar-Rahnu	100 - 1,000 ริงกิต	0.65 ริงกิต	1,001 - 10,000,00 ริงกิต	0.75 ริงกิต
โครงการ	วงเงินรับจำนำ	ค่าธรรมเนียมต่อทรัพย์สินจำนำ มูลค่า 100 ริงกิตต่อเดือน								
Ar-Rahnu	100 - 1,000 ริงกิต	0.65 ริงกิต								
	1,001 - 10,000,00 ริงกิต	0.75 ริงกิต								

ที่มา : ธนาคารรัคยัต (Bank Rakyat) เข้าถึงได้ที่ URL: <http://www.bankrakyat.com.my/arrahn> และ URL:

<http://www.bankrakyat.com.my/azzahab> , เข้าถึงเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2553

ความแตกต่างระหว่างโรงรับจำนำทั่วไป และโรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลาม (Islamic-based pawnshop) อยู่ที่ประเภทของทรัพย์สินจำนำ (ดังปรากฏในตารางที่ 4-13) กล่าวคือ โรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลามรับจำนำเฉพาะทรัพย์สินจำนำประเภท “ทองคำ” เท่านั้น กรณีที่ระยะเวลาการกู้ยืมมากกว่า 1 เดือน อัตราดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมอื่นๆ โดยทั่วไปจะคิดในอัตราคงที่เท่ากับร้อยละ 2 ของเงินกู้ต่อเดือน ขณะที่โรงรับจำนำทั่วไปจะรับจำนำทรัพย์สินประเภทอื่นๆ ด้วย เช่น เพชรพลอย และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

ตารางที่ 4-13 เปรียบเทียบการรับจำนำทั่วไป และการรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลามในประเทศมาเลเซีย

ลักษณะของโรงรับจำนำ	ลักษณะของทรัพย์สินจำนำ	วงเงินรับจำนำสูงสุด	ระยะเวลาการกู้เงิน
โรงรับจำนำทั่วไป	เพชรพลอย และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์	ร้อยละ 50 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ	6 เดือน
โรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลาม	ทองคำ	ร้อยละ 50 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ	6 เดือน

ที่มา : บทความเรื่อง “Pawnshop as an Instrument of Microenterprise credit in Malaysia” โดย Ismail and Ahmad (1997)

Ismail and Ahmad (1997) กล่าวว่า โรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลาม (Islamic-based pawnshop) มีหลักปฏิบัติในการรับจำนำทรัพย์สิน 2 ข้อ ได้แก่ (1) การปล่อยเงินกู้เพื่อการกุศล หรือ “al-qardhul Hassan” ซึ่งเป็นการปล่อยกู้ที่ไม่คิดอัตราดอกเบี้ย แต่ผู้จำนำจะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมการเข้าใช้บริการ (2) เงินกู้ที่มีทรัพย์สินมีค่าเป็นหลักค้ำประกัน หรือ “wadiah yad dhammanah” โดยที่ค่าธรรมเนียมจะขึ้นอยู่กับมูลค่าของทองคำที่ใช้ในการจำนำ (รายละเอียดของค่าธรรมเนียมในปี ค.ศ. 1997 ปรากฏตามตารางที่ 4-14)

ตารางที่ 4-14 ค่าธรรมเนียมของโรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลามของประเทศมาเลเซีย ปี ค.ศ. 1997

มูลค่าของทรัพย์สินจำนำ	โรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลาม (Islamic-based Pawnshop)			
	ธนาคารรัคยัต (ริงกิตต่อเดือน)	บริษัท Permodalan Kelantan Berhad	บริษัท Muasasah Gadaian Islam Trengganu	โรงรับจำนำทั่วไป (ร้อยละต่อเดือน)
1-400 ริงกิต	-	0.60	ไม่คิดค่าธรรมเนียม	2
1 - 1,000 ริงกิต	0.40	-	ไม่คิดค่าธรรมเนียม	2
401 - 2,000 ริงกิต	-	0.80	ไม่คิดค่าธรรมเนียม	2
1,001 - 5,000 ริงกิต	0.50	-	ไม่คิดค่าธรรมเนียม	2
2,001 - 10,000 ริงกิต	-	0.95	ไม่คิดค่าธรรมเนียม	2
5,001 - 10,000 ริงกิต	0.60	-	ไม่คิดค่าธรรมเนียม	2

ที่มา : บทความเรื่อง “Pawnshop as an Instrument of Microenterprise credit in Malaysia” โดย Ismail and Ahmad (1997)

ส่วน Razak (2008) กล่าวว่าหลักปฏิบัตินั้นมี 4 ข้อ โดยได้เพิ่มเติมหลักการรับจำนำทรัพย์สินของโรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลามไว้อีก 2 ข้อ ได้แก่ (1) การเก็บรักษาทรัพย์สินมีค่าเป็นหลักค้ำประกัน หรือ “al-waddiah yad dhannanah” และ (2) การคิดค่าธรรมเนียมในการเก็บรักษาทรัพย์สิน หรือ

“al-ujrah” (รายละเอียดของค่าธรรมเนียมในปี ค.ศ. 2008 ปรากฏตามตารางที่ 4-15) นอกจากนี้ Razak (2008) ได้กล่าวถึงเหตุผลที่ทำให้โรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลามรับจำนำเฉพาะทรัพย์สินประเภททองคำเอาไว้ 4 ข้อด้วยกัน ข้อแรก คือ ทรัพย์สินประเภททองคำสามารถขายต่อได้ง่าย ข้อที่สอง คือ การประเมินความบริสุทธิ์ของทองคำสามารถทำได้ง่ายและมีความผิดพลาดน้อย ข้อที่สาม คือ พื้นที่สำหรับจัดเก็บทองคำใช้ไม่มาก ข้อที่สี่ คือ ผู้หญิงในประเทศมาเลเซียส่วนใหญ่นิยมเก็บสะสมความมั่งคั่งในรูปทองคำและทองคำรูปพรรณ

ตารางที่ 4-15 ค่าธรรมเนียมของโรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลามของประเทศมาเลเซีย ปี ค.ศ. 2008

มูลค่าของทรัพย์สินจำนำ	โรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลาม (Islamic-based Pawnshop)		
	ธนาคารรัคยัต (ริงกิตต่อเดือน)	บริษัท Permodalan Kelantan Berhad	Mu'assasah Gadaian Islam Terengganu (MGIT)
1-400 ริงกิต	-	0.60	ไม่คิดค่าธรรมเนียม
1 - 1,000 ริงกิต	0.65	-	ไม่คิดค่าธรรมเนียม
401 – 2,000 ริงกิต	-	0.85	ไม่คิดค่าธรรมเนียม
1,001 – 5,000 ริงกิต	0.75	0.95	ไม่คิดค่าธรรมเนียม
5,001 - 50,000 ริงกิต	0.75	-	ไม่คิดค่าธรรมเนียม

ที่มา : บทความเรื่อง “Malaysian Practise of ar-rahnu scheme: Trends and Development” โดย Razak (2008)

กรณีที่ผู้จำนำผิดนัดชำระหนี้ หรือไม่สามารถไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำคืนได้ตามระยะเวลาที่กำหนด (ส่วนใหญ่กำหนดไว้ที่ 6 เดือน) โรงรับจำนำจะยึดทรัพย์สินจำนำดังกล่าว สำหรับโรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลามมีการกำหนดให้ผู้รับจำนำนำกำไรจากการขายทองคำหลุดจำนำ รวมถึงค่าธรรมเนียมจากการขายอื่นๆ ส่งคืนให้กับเจ้าของทรัพย์สินจำนำ โดยทั่วไปอัตราการผิดนัดชำระหนี้ต่อมูลค่าทรัพย์สินจำนำอยู่ที่ประมาณร้อยละ 5 – 10 ส่วนอัตราการผิดนัดชำระหนี้ต่อจำนวนทรัพย์สินจำนำสูงกว่าอัตราดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า ทรัพย์สินจำนำที่มีมูลค่าต่ำมีโอกาสผิดนัดชำระหนี้สูงกว่าทรัพย์สินจำนำที่มีมูลค่าสูง

Johari, Sanusi, and Rais (2007) ได้ศึกษาถึงความต้องการบริการรับจำนำของผู้บริโภคในประเทศมาเลเซีย โดยแยกประเภทของโรงรับจำนำออกเป็น 2 ประเภท คือ โรงรับจำนำแบบดั้งเดิม (Conventional Pawnshop) และโรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลาม (Islamic-based Pawnshop) เนื่องจากธนาคารกลางของประเทศมาเลเซียไม่มีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมการรับจำนำไว้ Johari, Sanusi, and Rais (2007) จึงใช้วิธีการส่งแบบสอบถามให้กับโรงรับจำนำ 384 แห่ง ซึ่งได้รับการตอบกลับ 380 แห่ง โดยที่ผลลัพธ์จากการตอบแบบสอบถามสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 4-16

ตารางที่ 4-16 เปรียบเทียบความต้องการของผู้รับจำนำระหว่างโรงรับจำนำแบบดั้งเดิม
และโรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลามในประเทศมาเลเซีย

	โรงรับจำนำที่ยึดหลัก ศาสนาอิสลาม	โรงรับจำนำดั้งเดิม	รวม
เพศ	204	176	380
ชาย	70	62	132
หญิง	134	114	248
เชื้อชาติ	204	176	380
มาเลเซีย	186	114	300
จีน	8	29	37
อินเดีย	10	30	40
อื่นๆ	0	3	3
ระดับการศึกษา	204	176	380
ไม่เคยเข้ารับการศึกษ	4	11	15
ไม่สำเร็จการศึกษาระดับประถม	9	17	26
สำเร็จการศึกษาระดับประถม	22	38	60
ไม่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยม	19	33	52
อยู่ระหว่างการศึกษาระดับมัธยม	1	0	1
สำเร็จการศึกษาระดับมัธยม	119	71	190
อยู่ระหว่างศึกษาระดับวิทยาลัย	1	0	1
สำเร็จการศึกษาระดับวิทยาลัย	4	0	4
อยู่ระหว่างศึกษาระดับมหาวิทยาลัย	4	3	7
สำเร็จการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย	21	3	24
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	204	176	380
0	8	4	12
1-5	137	120	257
6-10	59	52	111
ระดับรายได้ของบุคคล	204	176	380
< 100 รिंगกิต	41	37	78
101-500 รिंगกิต	28	40	68
501-1000 รिंगกิต	61	62	123
1001-1500 รिंगกิต	33	16	49
1501-2000 รिंगกิต	15	13	28
>2000 รिंगกิต	26	8	34

	โรงรับจำนำที่ยึดหลัก ศาสนาอิสลาม	โรงรับจำนำดั้งเดิม	รวม
ระดับรายได้ของครอบครัว	204	176	380
< 100 ริงกิต	8	7	15
101-500 ริงกิต	14	21	35
501-1000 ริงกิต	53	59	112
1001-1500 ริงกิต	40	42	82
1501-2000 ริงกิต	30	23	53
>2000 ริงกิต	59	24	83
อาชีพของผู้จำนำ	204	176	380
รัฐบาล	45	13	58
เอกชน	49	44	93
เกษตรกร	10	14	24
ธุรกิจขนาดเล็ก-กลาง	10	7	17
ค้าส่ง	1	0	1
ตัวแทนขายตรง	0	9	9
ร้านค้า	27	19	46
หาบเร่	6	12	18
แม่บ้าน	45	50	95
ผู้รับเงินบำนาญ	4	4	8
ว่างงาน	3	2	5
นักเรียน	4	2	6

ที่มา : บทความเรื่อง "The Demand of Pawnbroking Services: Evidence from Malaysia" โดย Johari, Sanusi, and Rais (2007)

จากการศึกษาของ Johari, Sanusi, and Rais (2007) ในตารางที่ 4-16 สามารถสรุปได้ว่า ผู้มาใช้บริการรับจำนำส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 65.26) ผู้หญิงที่ใช้บริการรับจำนำส่วนใหญ่ใช้บริการจากโรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 54.03) ผู้ชายที่ใช้บริการรับจำนำส่วนใหญ่ใช้บริการจากโรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 53.03) เชื้อชาติของผู้มาใช้บริการรับจำนำส่วนใหญ่เป็นชาวมลายูเซีย (ร้อยละ 78.95) รองลงมาได้แก่ เชื้อชาติอินเดีย และเชื้อชาติจีน ระดับการศึกษาของผู้มาใช้บริการส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยม (ร้อยละ 50.0) จำนวนสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ที่ 1-5 คน (ร้อยละ 67.63) ระดับรายได้ของบุคคลส่วนใหญ่อยู่ที่ 501-1000 ริงกิต (ร้อยละ 32.36) ระดับรายได้ของครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ที่ 501-1000 ริงกิต (ร้อยละ 29.47) และอาชีพของผู้มาใช้บริการรับจำนำส่วนใหญ่ ได้แก่ แม่บ้าน (ร้อยละ 25) หน่วยงานเอกชน (ร้อยละ 24.47) หน่วยงานรัฐบาล (ร้อยละ 15.26)

(4) ลักษณะของการปล่อยเงินกู้ด้วยวิธีการรับจำนำในประเทศมาเลเซีย

เนื่องจากผู้รับจำนำปล่อยกู้โดยรับทรัพย์สินจำนำเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันการกู้เงิน ผู้รับจำนำจึงไม่จำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลและประเมินความเสี่ยงด้านสินเชื่อ (Credit Risk) แต่ผู้รับจำนำจะต้องให้ความสำคัญกับการประเมินราคาทรัพย์สินจำนำ เมื่อการประเมินมูลค่าทรัพย์สินจำนำเสร็จเรียบร้อย เงินกู้จะได้รับ การอนุมัติทันที โดยใช้ระยะเวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง โดยทั่วไป ผู้จำนำมักนำทรัพย์สินที่มีมูลค่ามาจำนำ และต้องการการให้บริการรับจำนำที่รวดเร็ว หรือใช้ระยะเวลาเพียง 2-3 นาที เพื่อแสดงให้เห็นว่า ทรัพย์สินของตนไม่มีพริศหรือต้องสงสัยว่าเป็นสิ่งของที่โจรกรรมมา

การรับจำนำในประเทศมาเลเซีย ผู้รับจำนำจะกำหนดระยะเวลาการกู้ยืมอยู่ที่ 6 เดือน โดยที่ผู้จำนำสามารถไถ่ถอน และนำทรัพย์สินดังกล่าวมาจำนำได้ใหม่ เพื่อขยายระยะเวลาการกู้เงินออกไปได้ โดยเสียค่าธรรมเนียมในการจำนำใหม่หรือดอกเบี้ยในการขยายระยะเวลาการกู้เงิน จากการศึกษาของ Bouman and Houtman (1988) พบว่า การจำนำในประเทศมาเลเซียมีระยะเวลาการกู้เพียงประมาณ 1-2 อาทิตย์ และผู้จำนำกู้เงินในวงเงินกู้ระดับต่ำมากกว่า 1 ครั้ง ในช่วงระยะเวลาสั้น

วงเงินรับจำนำอยู่ในรูปร้อยละของมูลค่าที่แท้จริงของทรัพย์สินจำนำ ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา แต่โดยทั่วไปจะกำหนดให้วงเงินรับจำนำอยู่ที่ร้อยละ 50 ของมูลค่าที่แท้จริงของทรัพย์สินจำนำ นอกจากนี้ โรงรับจำนำยังมีเพดานเงินกู้ (Loan Limit) สูงกว่าธนาคารพาณิชย์ประมาณ 2 เท่า และปล่อยวงเงินกู้เต็มระดับเพดานสูงสุด (Maximum Limit) จึงทำให้โรงรับจำนำมีกำไรจากการผิณฑชำระหนี้ของผู้จำนำ อย่างไรก็ดี โรงรับจำนำต้องการให้ผู้จำนำไถ่ถอนมากกว่าปล่อยให้ทรัพย์สินหลุดจำนำ เนื่องจากหากทรัพย์สินหลุดจำนำ ผู้จำนำมักรู้สึกไม่สบายใจที่จะมาใช้บริการของโรงรับจำนำอีก ขณะที่หากมีการไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำหมายความว่า ผู้จำนำอาจมีการใช้บริการบ่อยครั้งมากกว่า

4.1.4.2 การกระจายตัวของโรงรับจำนำในประเทศมาเลเซีย

ข้อมูลจากตารางที่ 4-17 แสดงให้เห็นว่า ธุรกิจโรงรับจำนำในประเทศมาเลเซียกระจายตัวในแต่ละมลรัฐแตกต่างกันค่อนข้างมาก สังเกตได้จากจำนวนโรงรับจำนำในรัฐเปเร ซึ่งมากกว่า 40 โรง ขณะที่รัฐเปอร์ลิส และตรังกานูมีโรงรับจำนำเพียง 5 และ 8 โรง เท่านั้น ส่วนรัฐกัวลาลัมเปอร์และปะหังมีจำนวนโรงรับจำนำ 18 และ 17 โรง ตามลำดับ อย่างไรก็ดี ข้อมูลดังกล่าวไม่แสดงถึงจำนวนโรงรับจำนำต่อหัวประชากรในแต่ละมลรัฐ จากการศึกษาของ Ismail and Ahmad (1997) พบว่า มลรัฐที่มีจำนวนโรงรับจำนำต่อหัวประชากรมากจะมีโรงรับจำนำ 1 แห่งต่อประชากรจำนวน 1 หมื่นคน ส่วนมลรัฐที่มีจำนวนโรงรับจำนำต่อหัวประชากรน้อยโรงรับจำนำจะอยู่ห่างไกลจากเขตชุมชนเมืองมาก

ตารางที่ 4-17 การกระจายตัวของโรงรับจำนำในประเทศมาเลเซีย

มลรัฐ/ปี ค.ศ.	1983-1985	1986-1988	1989-1991	1992-1994	2004
เปอรลิส (Perlis)	1	1	2	5	6
เกดะห์ (Kedah)	22	22	23	29	40
ปีนัง (Penang)	22	22	23	27	19
เประ (Perak)	37	37	39	49	52
สลังงอร์ (Selanger)	16	19	20	27	49
เนกรี เซมบีลัน (Negri Sembilan)	15	16	16	19	25
มะละกา (Malacca)	11	13	13	15	16
ยะโฮร์ (Johore)	28	26	25	30	44
ปะหัง (Pahang)	11	13	13	17	23
ตรังกานุ (Trengganu)	4	3	5	8	13
กัลันตัน (Kelantan)	4	7	10	13	22
กัวลาลัมเปอร์ (Kuala Lumpur)	10	10	13	18	27
ลาบวน (Labuan)		1	1	2	1
ซาบะห์ (Sabah)	6	7	24	25	7
ซาราวัก (Sarawak)	8	9	25	28	14
รวม (Jumlah)	195	206	252	312	358

ที่มา : บทความเรื่อง “Pawnshop as an Instrument of Microenterprise credit in Malaysia” โดย Ismail and Ahmad (1997)

และบทความเรื่อง “Micro-Credit Program: Pawnshop vs Ar-Rahn” โดย Selamah Binti Maamor¹ (2006) ซึ่งอ้างอิงข้อมูลจาก Ministry of Consumer and Domestic Affairs²⁰ และธนาคาร rakyat (Bank Rakyat)

การกระจายตัวของอุตสาหกรรมโรงรับจำนำในประเทศมาเลเซียเกิดจาก 2 สาเหตุ ได้แก่ ต้นทุนค่าขนส่ง หรือค่าใช้จ่ายในการเดินทางต่อวงเงินรับจำนำ (Transportation Cost) และค่าธรรมเนียมในการใช้บริการของผู้จำนำ เมื่อพิจารณาถึงวงเงินรับจำนำเฉลี่ย 800 ริงกิตต่อราย ต้นทุนค่าขนส่ง ประกอบกับเหตุผลอื่นๆ เช่น ความสะดวกและระยะทางระหว่างโรงรับจำนำและที่อยู่อาศัยของผู้จำนำ จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่บางมลรัฐที่ค่าใช้จ่ายด้านคมนาคมอยู่ในระดับสูงมีจำนวนโรงรับจำนำไม่มาก ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินธุรกิจเกิดการประหยัดจากขนาด²¹ (Economy of Scale) การกระจายตัวของโรงรับจำนำจำนวนมากจะช่วยตอบสนองกับความต้องการใช้บริการที่ครอบคลุมพื้นที่บริเวณกว้างได้

การกีดกันการเข้าสู่ตลาด (Barriers to Entry) ในอุตสาหกรรมโรงรับจำนำของประเทศมาเลเซียอยู่ในระดับต่ำ ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กสามารถจัดตั้งกิจการโรงรับจำนำได้ นอกจากนี้ ธุรกิจโรงรับจำนำยังมีตลาดหรืออุปสงค์รองรับ รวมทั้งมีผลกำไรที่อีกด้วย เมื่อมีโรงรับจำนำใหม่เพิ่มเข้ามาฐานลูกค้าของโรงรับจำนำที่มีอยู่เดิมจะลดลง เนื่องจากลูกค้าจะใช้บริการโรงรับจำนำที่อยู่ใกล้ที่อยู่อาศัยของตนมากที่สุด ทำให้กำไรของโรงรับจำนำที่มีอยู่เดิมลดลงตามกระแสเงินสดที่ลดลง

²⁰ ปัจจุบัน Ministry of Consumer and Domestic Affairs คือ Ministry of Domestic Trade, Co-operatives and Consumerism (MDTCC)

²¹ การประหยัดจากขนาด (Economy of Scale) คือ การลดลงของต้นทุนเฉลี่ยจากการเพิ่มปริมาณการผลิตหรือการขยายขนาดการผลิตให้มากกว่าเดิม

การกระจายตัวของโรงรับจำนำในแต่ละมลรัฐนั้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึง ความหนาแน่นของประชากร (Population Densities) ของแต่ละมลรัฐ และความต้องการสินเชื่อจากการรับจำนำที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ ความหนาแน่นของประชากรนั้นเป็นปัจจัยกำหนดจำนวนโรงรับจำนำต่อหัวประชากร กล่าวคือ พื้นที่ใดที่มีความหนาแน่นของประชากรต่ำ โรงรับจำนำในพื้นที่นั้นอาจต้องพึ่งพาลูกค้าเพียงไม่กี่รายเพื่อความอยู่รอด ขณะที่พื้นที่ใดที่มีความหนาแน่นของประชากรสูง โรงรับจำนำขนาดใหญ่เพียง 1 แห่งสามารถรองรับลูกค้าทั้งหมดในพื้นที่ได้โดยไม่ลำบากนัก สำหรับพื้นที่แถบชายฝั่งด้านตะวันออกของมาเลเซีย Ismail and Ahmad (1997) ให้ข้อสังเกตว่า ด้วยเหตุที่พื้นที่ดังกล่าวมีความหนาแน่นของประชากรสูง และประชากรส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงตลาดสินเชื่อช่องทางปกติ (Mainstream Credit Market) จึงทำให้จำนวนโรงรับจำนำต่อหัวแถบชายฝั่งด้านตะวันออกของมาเลเซียอยู่ในระดับสูง

4.1.4.3 โรงรับจำนำ และธุรกิจสินเชื่อขนาดเล็กในประเทศมาเลเซีย

(1) สินเชื่อทั่วไปสำหรับธุรกิจขนาดเล็ก (Small-scale Enterprise: SSEs)

ในปี ค.ศ. 1972 มีการจัดตั้งบริษัทค้ำประกันสินเชื่อ (Credit Guarantee Corporation: CGC) ขึ้นในประเทศมาเลเซีย เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์สามารถเป็นแหล่งเงินกู้ที่รองรับลูกค้ารายเล็ก และมีต้นทุนการกู้เงินที่สมเหตุสมผล วงเงินสินเชื่อดังกล่าวขยายความครอบคลุมไปสู่ธุรกิจขนาดเล็ก (Small-scale Enterprise: SSEs) ซึ่งครอบคลุมลูกค้าในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการประกอบธุรกิจ ทั้งนี้ ในปี ค.ศ. 1995 ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในการขยายสินเชื่อไปสู่ธุรกิจขนาดเล็ก (SSEs) รวมกันอย่างน้อย 1,000 ล้านบาทต่อปี

ในปี ค.ศ. 1995 ยอดคงค้างของหนี้สำหรับธุรกิจขนาดเล็ก (SSEs) ที่ได้รับการค้ำประกันเงินกู้อยู่ที่ 1,758.7 ล้านบาทต่อปี หรือคิดเป็นประมาณร้อยละ 0.9 ของยอดคงค้างของหนี้รวมทั้งประเทศ เพิ่มขึ้นจากปี ค.ศ. 1973 ซึ่งยอดคงค้างของหนี้สำหรับธุรกิจขนาดเล็ก (SSEs) ที่ได้รับการค้ำประกันเงินกู้อยู่ที่ 11.8 ล้านบาทต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ 0.2 ของยอดคงค้างของหนี้รวมทั้งประเทศ

บริษัทค้ำประกันสินเชื่อ (CGC) ขยายการค้ำประกันเงินกู้ไปยังสถาบันการเงินอื่นๆ นอกเหนือจากธนาคารพาณิชย์ด้วย โดยค้ำประกันเงินกู้ถึงร้อยละ 70 ของวงเงินกู้รวม ส่วนอัตราดอกเบี้ยที่คิดกับสินเชื่อธุรกิจขนาดเล็ก (SSEs) กำหนดให้เป็นอัตราลอยตัวเพิ่มจากอัตราดอกเบี้ยเงินกู้อ้างอิง (Based Lending Rate: BLR) เท่ากับร้อยละ 1.5

(2) เงินทุนของธุรกิจสินเชื่อรายย่อย (Microenterprise credit)

การเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรม (Industrialization) ในประเทศมาเลเซียทำให้ธุรกิจขนาดเล็ก (SSEs) เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ความต้องการเงินทุนโดยรวมเพิ่มขึ้นด้วยเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับการขยายตัวของการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินอื่น เพียงแต่วงเงินสินเชื่อที่ขยายตัวนั้นกระจุกตัวอยู่กับผู้กู้รายใหญ่เป็นส่วนใหญ่ สินเชื่อในระบบจึงมักไปไม่ถึงผู้กู้รายเล็ก ทำให้ผู้กู้รายเล็กต้องพึ่งพาสินเชื่อจากนอกระบบด้วย ดังนั้น โรงรับจำนำจึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งสำหรับผู้กู้รายเล็กที่ต้องการเงินทุน เหตุผลสำคัญที่ทำให้ผู้กู้รายเล็กเลือกใช้โรงรับจำนำ ได้แก่

(2.1) ต้นทุนค่าขนส่งและต้นทุนเรื่องระยะเวลาในการอนุมัติเงินกู้ของโรงรับจำนำต่ำกว่าสถาบันการเงิน เนื่องจากการกระจายตัวมากกว่าจึงเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกมากกว่า

(2.2) อัตราดอกเบี้ยของการจำนำในโรงรับจำนำแบบดั้งเดิม แม้ว่าอัตราจะสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของสถาบันการเงิน แต่ส่วนหนึ่งสามารถชดเชยกับต้นทุนค่าขนส่งและกระบวนการอนุมัติเงินกู้ นอกจากนี้ ผู้กู้รายเล็กส่วนใหญ่มักเลือกใช้โรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลาม ซึ่งคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่า

(2.3) จำนวนคนจนต่อประชากรในประเทศมาเลเซียยังคงอยู่ในระดับสูง ซึ่งแสดงถึง จำนวนผู้มีรายได้น้อยที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งสินเชื่อช่องทางปกติยังคงมีนัยสำคัญอยู่

(2.4) การเปิดเสรีทางการเงิน (Financial Liberalization) ของประเทศมาเลเซีย ทำให้เกิดการผ่อนคลายกฎระเบียบต่างๆ ในระบบธนาคาร (Bank Deregulation) อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้การทำธุรกรรมทางการเงินที่ไม่ต้องผ่านระบบธนาคารขยายตัวมากขึ้น ผู้ที่ไม่มีบัญชีเงินฝากกับธนาคารจึงใช้โรงรับจำนำรองรับความต้องการเงินทุนระยะสั้น

(2.5) เหตุผลในการใช้เงินกู้ การกู้เงินจากโรงรับจำนำไม่จำเป็นต้องเปิดเผยเหตุผลในการใช้เงินกู้

(2.6) ระยะเวลาทำการของธนาคารพาณิชย์ เปิดทำการช้ากว่าโรงรับจำนำ และปิดทำการเร็วกว่าโรงรับจำนำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์

4.1.4.4 สรุปสาระสำคัญในกฎหมายว่าด้วยการรับจำนำของประเทศมาเลเซีย ฉบับปี ค.ศ. 1972 และที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมปี 2006

จากการศึกษากฎหมายว่าด้วยการรับจำนำของประเทศมาเลเซีย ฉบับปี ค.ศ. 1972 และที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี ค.ศ. 2006 สามารถสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมรับจำนำได้ 5 หัวข้อหลัก ได้แก่ การบริหารงานทั่วไป ใบอนุญาตของผู้รับจำนำ การโฆษณา การรับจำนำและการไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำ และการป้องกันธุรกรรมที่ผิดกฎหมาย ทั้งนี้ ไม่รวมบทบัญญัติส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทลงโทษ การสอบสวน การตรวจค้น และการจับกุม และหลักฐาน) โดยสามารถสรุปสาระสำคัญดังกล่าวข้างต้นได้ดังนี้

(1) การบริหารงานทั่วไป

(1.1) การกำกับดูแล

รัฐมนตรีว่าการกระทรวง Ministry of Housing and Local Government (MHLG) มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอน นายทะเบียน (Registrar) รักษาการแทนนายทะเบียน (Deputy Registrar) ผู้ตรวจ (Inspector) และเจ้าหน้าที่อื่นๆ ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่บังคับใช้ระเบียบและข้อบังคับภายใต้กฎหมายฉบับนี้

(1.2) หน้าที่ของผู้รับจำนำ และสิทธิของผู้จำนำ

- ผู้รับจำนำมีหน้าที่ต่อใบอนุญาตเปิดทำการโรงรับจำนำ เมื่อใบอนุญาตหมดอายุ และผู้รับจำนำจะต้องไม่เป็นผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอื่น ถูกยึดทรัพย์สิน หรืออสังหาริมทรัพย์
- ผู้รับจำนำมีหน้าที่กำกับดูแลพนักงาน หากละเว้น หรือเพิกเฉยต่อการกระทำความผิด ผู้รับจำนำจะต้องรับความผิดเช่นเดียวกับพนักงาน
- ผู้รับจำนำมีหน้าที่ดูแลสิทธิ และประโยชน์ของผู้จำนำที่ระบุอยู่ในใต้กฎหมายนี้

(2) ใบอนุญาตของผู้รับจํานำ

- ห้ามบุคคลใดก็ตามที่ไม่ได้รับใบอนุญาตตามที่กฎหมายนี้กำหนดจัดตั้งและดำเนินธุรกิจรับจํานำ

- ผู้ใดก็ตามที่ดำเนินธุรกิจรับจํานำโดยไม่มีใบอนุญาต หรือใบอนุญาตหมดอายุ หรือใบอนุญาตถูกระงับ มีความผิดตามกฎหมายนี้ และจะต้องโทษปรับไม่น้อยกว่า 20,000 ริงกิต แต่ไม่เกิน 100,000 ริงกิต หรือต้องโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

- ใบอนุญาตจะไม่สามารถออกให้กับ

- ผู้ขอใบอนุญาตมีสถานะเป็นบุคคล
- ผู้ขอใบอนุญาตมีสถานะเป็นบริษัท ผู้อำนวยการ เลขานุการ หรือผู้มีตำแหน่งในบริษัทหรือสำนักงาน

- ผู้ขอใบอนุญาตมีสถานะเป็นประธาน รองประธาน เลขานุการของสมาคม หรือผู้มีตำแหน่งในสมาคมหรือองค์กร

- ผู้ขอใบอนุญาตมีสถานะเป็นหน่วยธุรกิจ หรือเป็นสมาชิก หุ้นส่วน หรือมีตำแหน่งในหน่วยงานรูปแบบอื่นใด

ในกรณีต่อไปนี้

- ผู้ขอใบอนุญาตมีความผิดฐานฉ้อโกง ไม่ซื่อสัตย์ มีความผิดตามบทบัญญัติส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทลงโทษ หรือมีสถานะล้มละลาย หากฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน 10,000 ริงกิต หรือมีโทษจำคุก

- ผู้ขอใบอนุญาตถูกเพิกถอนใบอนุญาต

- ผู้ขอใบอนุญาตไม่มีสถานภาพเป็นผู้มีคุณสมบัติและความเหมาะสม “(Fit and Proper)”

- อายุของใบอนุญาต คือ 2 ปี โดยที่นายทะเบียนเป็นผู้ระบุวันที่อนุญาต และวันที่หมดอายุ และสามารถต่ออายุ หรือเพิกถอนใบอนุญาตได้

- การต่ออายุใบอนุญาต: ผู้รับจํานำจะต้องต่ออายุใบอนุญาตก่อนที่ใบอนุญาตจะหมดอายุล่วงหน้าอย่างน้อย 60 วัน และจะต้องจัดเตรียมเอกสารและข้อมูลตามที่นายทะเบียนกำหนด หากผู้รับจํานำต่ออายุภายในช่วง 60 วันก่อนที่ใบอนุญาตจะหมดอายุ ผู้รับจํานำจะต้องเสียค่าปรับไม่เกิน 300 ริงกิต และหลังจากที่ใบอนุญาตหมดอายุ นายทะเบียนจะไม่อายุใบอนุญาตให้ผู้รับจํานำ โดยผู้รับจํานำสามารถขอใบอนุญาตใหม่ได้ภายใน 2 ปี หลังจาก that ใบอนุญาตหมดอายุ

- การเปิดเผยใบอนุญาต: ผู้รับจํานำจะต้องสามารถแสดงใบอนุญาตได้ตลอดเวลาที่ดำเนินธุรกิจรับจํานำ

- การเพิกถอน หรือระงับใบอนุญาต: นายทะเบียนสามารถสั่งเพิกถอน หรือระงับใบอนุญาตของผู้รับจํานำได้หากมีสาเหตุที่เหมาะสม โดยการเพิกถอน หรือระงับใบอนุญาตจะต้องไม่มีผลกระทบกับธุรกรรมการรับจํานำที่เกิดขึ้นก่อนหน้านั้น ทั้งนี้ นายทะเบียนจะต้องส่งประกาศแจ้งให้ผู้รับจํานำรับทราบถึงสาเหตุของการเพิกถอน หรือระงับใบอนุญาต และเปิดโอกาสให้มีการสอบสวนถึงสาเหตุนั้นได้

- ห้ามการโอน หรือเปลี่ยนเจ้าของใบอนุญาต

- หน้าที่ของผู้รับจํานำ เมื่อมีการเพิกถอนใบอนุญาตมี ดังนี้

- แจ้งให้ผู้จำหน่ายทุกรายทราบ
- รายงานจำนวนผู้จำหน่ายที่ยังมีทรัพย์สินจำนำตกค้างอยู่ให้นายทะเบียนได้

รับทราบ

• เมื่อใบอนุญาตหมดอายุ ผู้รับจำนำจะต้องเปิดทำการทุกวัน ในเวลา 8.00 น. – 18.00 น. โดยสามารถทำธุรกรรมได้เฉพาะการรับไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำเท่านั้น ไม่สามารถรับจำนำทรัพย์สินได้ จนกว่าทรัพย์สินจำนำตกค้างทั้งหมดจะได้รับการไถ่ถอนไป หรือจนกว่าจะทรัพย์สินจำนำทั้งหมดจะหมดอายุไถ่ถอน

• เมื่อใบอนุญาตหมดอายุ ผู้รับจำนำสามารถทำข้อตกลงกับบุคคลอื่น เพื่อส่งมอบหน้าที่และความรับผิดชอบต่อทรัพย์สินจำนำ โดยผ่านความเห็นชอบจากนายทะเบียนได้ โดยบุคคลที่รับช่วงต่อดังกล่าวจะมีสถานะเป็นผู้รับจำนำ ซึ่งทำหน้าที่ดูแลทรัพย์สินจำนำของผู้จำหน่ายและต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับภายใต้กฎหมายนี้เช่นเดียวกับผู้รับจำนำ ทั้งนี้ การโอนหน้าที่ดังกล่าวจะต้องติดใบประกาศที่ศาล สถานีดำรวจ สำนักงานเขต และจัดพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์ โดยผ่านการอนุมัติของนายทะเบียน

- นายทะเบียนมีอำนาจสั่งการให้ผู้รับจำนำ ซึ่งใบอนุญาตใกล้ถึงวันหมดอายุ หรือหมดอายุแล้ว จัดส่งทรัพย์สินจำนำ รายงาน รายชื่อผู้จำหน่าย และสมุดบัญชี ให้กับนายทะเบียนได้ เพื่อคุ้มครองทรัพย์สินของผู้จำหน่าย

- การจัดทำรายงาน : ผู้รับจำนำจะต้องจัดทำและส่งรายงาน เอกสาร บัญชี หรือข้อมูลอื่นๆ ตามที่นายทะเบียนกำหนดในรูปแบบข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ให้กับนายทะเบียน โดยข้อมูลทั้งหมดให้ถือเป็นข้อมูลลับ

(3) การโฆษณา

- ห้ามผู้ถือใบอนุญาตทำการโฆษณา หรือสร้างเหตุให้เกิดการโฆษณาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจรับจำนำ จนกว่านายทะเบียนจะอนุญาตให้ทำการได้ หากฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน 20,000 รingkิต หรือมีโทษจำคุกไม่เกิน 12 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ

(4) การรับจำนำและการไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำ

- ผู้ได้รับอนุญาตจะต้องจัดทำบันทึกข้อมูลการรับจำนำ ลักษณะของทรัพย์สินจำนำ ชื่อและที่อยู่ของผู้จำหน่าย และออกตัวรับจำนำ ซึ่งระบุชื่อและที่อยู่ของผู้จำหน่ายตามรูปแบบที่ทางการกำหนด หากฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน 20,000 รingkิต หรือมีโทษจำคุกไม่เกิน 12 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ

- ผู้จำหน่ายจะต้องให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับผู้รับจำนำ หากฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน 20,000 รingkิต หรือมีโทษจำคุกไม่เกิน 12 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ

- ชั่วโมงเปิดทำการ: 8.00 น. – 18.00 น.

- ข้อกำหนดเกี่ยวกับผู้จำหน่าย: อายุมากกว่า 18 ปี และไม่เป็นบุคคลที่อยู่ในภาวะมีนเมา หรือมีสภาวะจิตใจไม่มั่นคง

- ห้ามผู้รับจำนำรับทรัพย์สินจำนำที่มีเครื่องหมายทรัพย์สินของรัฐบาลหรือมลรัฐแห่งประเทศมาเลเซีย

- ห้ามผู้รับจำนำรับทรัพย์สินจำนำที่มีสาเหตุเชื่อได้ว่า ทรัพย์สินดังกล่าวได้มาโดยปราศจากการยินยอมของเจ้าของทรัพย์สิน

- ห้ามผู้รับจำนำแลกเปลี่ยนหรือใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินจำนำ

- การไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำ: ผู้รับจำนำจะต้องส่งมอบทรัพย์สินจำนำให้กับผู้ถือตัวรับจำนำที่มาขอไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำภายในระยะเวลา 6 เดือน และจะต้องออกใบเสร็จให้กับผู้ไถ่ถอน รวมทั้งจัดทำบันทึกการรายการดังกล่าว

- การปฏิเสธการส่งมอบทรัพย์สินจำนำ: กรณีที่ผู้รับจำนำได้รับแจ้งเตือนจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าของทรัพย์สิน เจ้าของตัวรับจำนำ หรือบุคคลอื่นใดที่ให้สาเหตุที่เชื่อได้ว่า ทรัพย์สินจำนำ หรือตัวรับจำนำได้มาโดยไม่ถูกต้อง ผู้รับจำนำสามารถปฏิเสธการส่งมอบทรัพย์สินจำนำได้ โดยจะต้องรายงานให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใกล้ที่สุดทราบทันที และสามารถเก็บทรัพย์สินจำนำดังกล่าวไว้จนกว่าจะได้รับการอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ

- กรณีตัวรับจำนำสูญหาย: หากบุคคลใดแจ้งให้ผู้รับจำนำทราบว่าเป็นเจ้าของตัวรับจำนำแต่ทำตัวรับจำนำสูญหาย หรือตัวรับจำนำถูกทำลาย หรือตัวรับจำนำถูกโจรกรรมไป ผู้รับจำนำจะต้องบันทึกข้อควรระวังเกี่ยวกับทรัพย์สินจำนำนั้นเอาไว้ และให้บุคคลดังกล่าวจัดทำบันทึกโดยไม่คิดค่าธรรมเนียมเอาไว้ รวมทั้ง ผู้รับจำนำจะต้องปฏิเสธการไถ่ถอนทรัพย์สินดังกล่าวเป็นระยะเวลา 7 วัน หลังจากมีการแจ้งดังกล่าว

- กรณีทรัพย์สินจำนำเสียหายจากสาเหตุอัคคีภัย การละลายหรือไม่เก็บรักษาอย่างเหมาะสม หรือถูกโจรกรรม: ผู้รับจำนำจะต้องชดเชยให้กับผู้จำนำมูลค่าไม่ต่ำกว่า 1 ใน 4 ของวงเงินรับจำนำ

- กรณีที่ผู้จำนำกล่าวหาว่า ทรัพย์สินจำนำมีมูลค่าลดลงจากเดิม เนื่องการดูแลรักษาของผู้รับจำนำไม่เหมาะสม หากมีสาเหตุเชื่อถือได้ รัฐมนตรีสามารถกำหนดให้ผู้รับจำนำจ่ายค่าชดเชยในจำนวนที่เหมาะสมให้กับผู้จำนำได้

- กรณีผู้จำนำไม่ไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำภายในระยะเวลา 6 เดือน: กรณีที่ทรัพย์สินหลุดจำนำมีมูลค่าไม่เกิน 200 ริงกิต ให้ทรัพย์สินหลุดจำนำนั้นตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้รับจำนำ กรณีที่ทรัพย์สินหลุดจำนำมีมูลค่ามากกว่า 200 ริงกิต ให้ผู้รับจำนำนำทรัพย์สินนั้นออกขายด้วยวิธีการประมูลภายใต้การดูแลของนักประมูลที่ได้รับใบอนุญาต โดยที่ผู้รับจำนำสามารถประมูลทรัพย์สินหลุดจำนำนั้นได้ ทั้งนี้ ผู้รับจำนำจะต้องจัดทำรายชื่อทรัพย์สินที่นำออกขาย และจัดส่งให้กับนายทะเบียนทุกวันแรกของเดือนถัดไป

(5) การป้องกันธุรกรรมที่ผิดกฎหมาย

- หากผู้รับจำนำได้รับรายงานเกี่ยวกับทรัพย์สินจำนำว่าเป็นทรัพย์สินที่สูญหาย หรือถูกโจรกรรม หรือได้มาโดยการหลอกลวงต้มตุ๋น ผู้รับจำนำจะต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งอยู่ที่สถานที่ใกล้ที่สุดทราบโดยไม่รอช้า

- เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจจับกุมผู้ที่ถือตัวรับจำนำ ซึ่งได้รับรายงานว่าทรัพย์สินจำนำที่ระบุนอยู่ในตัวรับจำนำดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่รายงานว่ายสูญหาย หรือถูกโจรกรรม หรือได้มาโดยการหลอกลวงต้มตุ๋น

4.1.5 กรณีศึกษาธุรกิจโรงรับจำนำในประเทศอินโดนีเซีย

Charitononko and Afwan, Asian Development Bank (2003) ได้ศึกษาถึงกระบวนการพาณิชย์กรรมของธุรกิจสินเชื่อรายย่อยในประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งรวบรวมข้อมูลของธุรกิจด้านสินเชื่อรายย่อยทั้งภาคที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเอาไว้ สำหรับธุรกิจสินเชื่อภาคที่เป็นทางการในประเทศอินโดนีเซียแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารความร่วมมือประชาชน หรือธนาคาร rakyat (Bank Perkreditan Rakyat: BPRs) และโรงรับจำนำของรัฐ (State-owned Pawning Company) ที่ชื่อว่า Perum Pegadaian (PP) ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงรัฐวิสาหกิจ (Ministry of State-owned

Enterprise/BUMN) ทั้งนี้ Charitonenko and Afwan (2003) ได้ศึกษาถึงข้อมูลพื้นฐานของธุรกิจโรงรับจำนำเอาไว้ 2 ด้าน ได้แก่ ประวัติการดำเนินธุรกิจโรงรับจำนำ และการกระจายเงินทุนของโรงรับจำนำ โดยสามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

4.1.5.1 ประวัติการดำเนินธุรกิจโรงรับจำนำในประเทศอินโดนีเซีย

กิจการโรงรับจำนำในประเทศอินโดนีเซียถือได้ว่าเป็นเครื่องยนต์ที่สำคัญของภาคธุรกิจสินเชื่อรายย่อย และมีบทบาทเป็นแหล่งสินเชื่อรายย่อยเพื่อการพาณิชย์ในบางช่วงเวลา กิจการโรงรับจำนำเริ่มต้นขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 18 (ช่วงปี ค.ศ. 1701 ถึง ค.ศ. 1800) โดยบริษัทอินเดียตะวันออกของดัตช์ (The Dutch East India Company หรือ Vereenigde Oost Indische Compagnie: VOC) ซึ่งตั้งธนาคาร Bank Van Leening เพื่อดำเนินธุรกิจรับจำนำในเมืองหลวงปัตตาเวีย (Batavia) หลังจากที่ดินอินโดนีเซียเปลี่ยนมาอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลอังกฤษในช่วงปี ค.ศ. 1811 – 1816 Bank Van Leening เริ่มกระจายตัวลงสู่ท้องถิ่นภายใต้การจดทะเบียนและซื้อใบอนุญาตกับรัฐบาลท้องถิ่น ต่อมาเมื่ออินโดนีเซียเปลี่ยนกลับมาอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลดัตช์อีกครั้ง รัฐบาลดัตช์พบว่า การจดทะเบียนและซื้อใบอนุญาตในช่วงการปกครองของรัฐบาลอังกฤษมีการคอร์รัปชัน และคิดอัตราดอกเบี้ยรับจำนำสูง รัฐบาลดัตช์จึงออกกฎหมาย No. 131 ปี ค.ศ. 1901 เพื่อให้รัฐบาลสามารถควบคุมกิจการโรงรับจำนำได้

โรงรับจำนำของรัฐบาลแห่งแรกจัดตั้งขึ้นที่เมืองสุกะบูมี (Sukabumi) แถบชวาตะวันออก ในปี ค.ศ. 1901 รัฐบาลอินโดนีเซียผูกขาดกิจการโรงรับจำนำมาเป็นระยะเวลาหลายสิบปี จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1990 รัฐบาลจึงจัดตั้งรัฐวิสาหกิจที่ชื่อว่า Perum Pegadaian (PP) ซึ่งเป็นองค์กรที่มุ่งแสวงหากำไร และเชี่ยวชาญในการให้บริการรับจำนำแก่ภาคครัวเรือน และประชาชนกลุ่มที่มีรายได้น้อย โดยวิธีการรับจำนำทรัพย์สินมีค่าของลูกค้ายกขึ้น ในระยะแรก Perum Pegadaian (PP) เป็นรัฐวิสาหกิจที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง (Ministry of Finance) แต่ต่อมาในภายหลังเปลี่ยนมาสังกัดอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงรัฐวิสาหกิจ (Ministry of State-owned Enterprise)

รัฐบาลอินโดนีเซียเปิดเสรีให้ธนาคารและภาคเอกชนสามารถดำเนินธุรกิจโรงรับจำนำได้ในปี ค.ศ. 2002 สิ้นสุดการผูกขาดโดยรัฐวิสาหกิจ Perum Pegadaian (PP) โดยธนาคารพาณิชย์รายใหญ่ที่จัดตั้งหน่วยบริการรับจำนำขึ้นในประเทศอินโดนีเซีย ได้แก่ ธนาคารมันดิริ (Bank Mandiri) และธนาคาร rakyat แห่งประเทศอินโดนีเซีย (Bank Rakyat Indonesia: BRI) การดำเนินธุรกิจรับจำนำของธนาคารทั้งสองยึดหลักชาริอะฮ์ (Shariah) ซึ่งหมายถึง ระบบกฎหมายและจริยธรรมของศาสนาอิสลาม โรงรับจำนำของบริษัทเอกชนส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในบริเวณเขตชุมชนเมือง และเน้นเจาะกลุ่มลูกค้าผู้มีรายได้น้อย – รายได้ปานกลาง อย่างไรก็ตาม Perum Pegadaian (PP) ยังคงเป็นเจ้าของส่วนแบ่งตลาดส่วนใหญ่ของทั้งอุตสาหกรรมโรงรับจำนำอยู่

จากการศึกษาของ Charitonenko and Afwan (2003) พบว่า ในช่วงปี ค.ศ. 1990 – 2001 สำนักงานของ Perum Pegadaian (PP) เพิ่มจำนวนขึ้นจาก 505 แห่ง เป็น 714 แห่ง และกระจายตัวอยู่ในทุกอำเภอ และเริ่มกระจายตัวไปสู่ตำบลต่างๆ มากยิ่งขึ้น PP เปิดให้บริการ 6 วันต่อสัปดาห์ และใช้ระยะเวลาในการให้บริการประมาณ 15 นาที โดยรับจำนำทรัพย์สินหลายประเภท ได้แก่ ทองคำ เพชรพลอย อุปกรณ์เครื่องใช้ภายในครัวเรือน เครื่องใช้ไฟฟ้า ยานพาหนะ สิ่งทอที่มีมูลค่าสูง และผ้าไหม ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการรับจำนำของผู้จำนำค่อนข้างต่ำ ส่วนค่าใช้จ่ายในการบริการหนี้เงินกู้คงค้างอยู่ที่ประมาณร้อยละ 20.75 วงเงินรับจำนำอยู่ระหว่าง 5,000 รูเปียห์ (ประมาณ 0.56 ดอลลาร์สหรัฐ) ไปจนถึง 20 ล้านรูเปียห์ (ประมาณ 2,237 ดอลลาร์

สหรัฐฯ) หากวงเงินกู้ต่ำ อัตราดอกเบี้ยจะต่ำ สำหรับเงินกู้ที่วงเงินสูงกว่า 150,000 รูเปียห์ (ประมาณ 17 ดอลลาร์สหรัฐ) อัตราดอกเบี้ยจะอยู่ที่ร้อยละ 1.25 และสำหรับเงินกู้ที่วงเงินสูงกว่า 500,000 รูเปียห์ (ประมาณ 56 ดอลลาร์สหรัฐ) อัตราดอกเบี้ยจะอยู่ที่ร้อยละ 1.75 ระยะเวลาการกู้เงินคือ 120 วัน นอกจากนี้ PP จะคิดค่าธรรมเนียมในการประกันทรัพย์สิน และการฝากทรัพย์สินกับลูกค้าที่มาใช้บริการรับจำนำด้วย

เมื่อพิจารณาถึงการเจริญเติบโตทางธุรกิจของ PP พบว่า หลังจากช่วงวิกฤตเศรษฐกิจในทวีปเอเชียในช่วงสิ้นปี ค.ศ. 1996 จนถึงสิ้นปี ค.ศ. 1999 ทรัพย์สินของ PP เพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยเพิ่มขึ้นจาก 647 พันล้านรูเปียห์ (ประมาณ 88.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) เป็น 1,151 พันล้านรูเปียห์ (ประมาณ 162.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) หนี้เงินกู้คงค้างของ PP เพิ่มขึ้นจาก 414 พันล้านรูเปียห์ (ประมาณ 56.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) เป็น 705 พันล้านรูเปียห์ (ประมาณ 99.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) กำไรสุทธิของ PP เพิ่มขึ้นจาก 34 พันล้านรูเปียห์ (ประมาณ 4.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) เป็น 61 พันล้านรูเปียห์ (ประมาณ 8.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

นอกจากนี้ Charitonenko and Afwan (2003) ยังพบว่า ในปี ค.ศ. 2001 PP ได้ปล่อยเงินกู้ 22.2 โครงการ ให้กับผู้กู้เงิน 15.7 ล้านราย (รายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 4-18) และร้อยละ 88.8 ของเงินกู้เป็นวงเงินกู้ที่ต่ำกว่า 500,000 รูเปียห์ (ประมาณ 55.5 ดอลลาร์สหรัฐ) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ขอกู้เงินส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย โดยที่อาชีพของลูกค้าที่มาใช้บริการประกอบด้วย เกษตรกร ชาวประมง ธุรกิจขนาดเล็ก (Small-scale Enterprise: SSE)

ตารางที่ 4-18 การกระจายเงินกู้ของ Perum Pegadaian แยกตามขนาดของเงินกู้ ปี ค.ศ. 2001

วงเงินกู้		จำนวนเงินกู้ (ล้านครั้ง)	ร้อยละ
รูเปียห์	(เทียบเท่าดอลลาร์สหรัฐ)		
10,000- 40,650	1.1-4.5	8.6	39
40,650- 150,000	4.5-16.7	5.4	24
151,000- 500,000	16.7-55.5	5.6	25
> 500,000	>55.5	2.6	12
รวม		22.2	100

ที่มา : บทความเรื่อง "Comercialization of Microfinance: Indonesia" ของ Asian Development Bank โดย Charitonenko and Afwan. (2003). และบทความเรื่อง "Pawnshops and Microlending: A Fresh Look is Needed." ของ Asian Development Bank โดย Fernando (2003)

ในช่วงปี ค.ศ. 2001 Perum Pegadaian สามารถปล่อยเงินกู้ได้ 5,970 พันล้านรูเปียห์ (ประมาณ 702 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) และ ณ สิ้นปี ค.ศ. 2001 Perum Pegadaian มีหนี้เงินกู้คงค้าง 1,355 พันล้านรูเปียห์ (ประมาณ 159 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) อัตราส่วนของทรัพย์สินหลุดจำนำที่ขายได้ (Loan Recovery Rate) อยู่ในระดับสูง เมื่อผู้จำนำปล่อยให้ทรัพย์สินหลุดจำนำ ทรัพย์สินจะถูกนำออกขายด้วยวิธีการประมูล โดยต้องการประมูลขายให้ได้มูลค่าเพียงร้อยละ 0.5 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำทั้งหมด อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return on Asset: ROA) อยู่ที่ร้อยละ 4.5 อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity: ROE) อยู่ที่ร้อยละ 17.0 แสดงให้เห็นว่า Perum Pegadaian มีการดำเนินธุรกิจเชิงพาณิชย์ แม้ว่าจะถือเป็นรัฐวิสาหกิจก็ตาม

แหล่งเงินทุนของ Perum Pegadaian มี 2 ช่องทางคือ การระดมทุนจากสถาบันการเงิน และเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ในการระดมเงินทุนนั้น Perum Pegadaian สามารถออกพันธบัตร และตัวเงินได้ โดยเป็นพันธบัตรที่เป็นนิยมอย่างมากในตลาดพันธบัตรของเอกชน (Corporate Bond Market) และตลาดรองในท้องถิ่น (Local Secondary Market)

4.1.5.2 การกระจายตัวของโรงรับจำนำในประเทศอินโดนีเซีย

เนื่องจากไม่มีหน่วยงานกลางใดที่จัดทำข้อมูลภาพรวมกิจการโรงรับจำนำในประเทศอินโดนีเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงรับจำนำที่ไม่ได้จดทะเบียนของเอกชน ผู้วิจัยจึงเลือกโรงรับจำนำที่เป็นรัฐวิสาหกิจที่ชื่อ “Perum Pegadaian” ซึ่งเป็นเจ้าของส่วนแบ่งตลาดส่วนใหญ่ของประเทศเป็นกรณีศึกษา อย่างไรก็ตาม นอกจากรัฐวิสาหกิจดังกล่าวแล้ว ธนาคารพาณิชย์รายใหญ่ ได้แก่ ธนาคาร Mandiri (Bank Mandiri) และธนาคาร rakyat แห่งประเทศอินโดนีเซีย (Bank Rakyat Indonesia: BRI) ก็สามารถให้บริการรับจำนำได้ด้วย

กิจการโรงรับจำนำของ Perum Pegadaian มีการขยายตัวอย่างมากในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี ค.ศ. 2005 - 2009) โดยจำนวนสาขาเพิ่มขึ้นจาก 870 แห่ง ในปี ค.ศ. 2005 เป็น 2,089 แห่ง ในปี ค.ศ. 2008 และเพิ่มขึ้นเป็น 3,297 แห่ง ในปี ค.ศ. 2009 โดยแบ่งออกเป็น โรงรับจำนำแบบปกติ 3,010 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 91.29 ของโรงรับจำนำทั้งหมด และโรงรับจำนำอิสลาม 287 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 8.7 ของโรงรับจำนำทั้งหมด โดยมีรายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 4-19 และตารางที่ 4-20

ตารางที่ 4-19 จำนวนโรงรับจำนำของ Perum Pegadaian ปี ค.ศ. 2005 – 2009

ปี ค.ศ.	2005	2006	2007	2008	2009
จำนวนโรงรับจำนำปกติ	807	826	848	1,956	3,010
จำนวนโรงรับจำนำอิสลาม	33	43	52	133	287
รวม	840	869	900	2,089	3,297

ที่มา : รายงานประจำปี 2005 - 2009 ของ Perum Pegadaian

ตารางที่ 4-20 การกระจายตัวของโรงรับจำนำ Perum Pegadaian ปี ค.ศ. 2009

ลำดับ	Office	Wilayah Propinal	สาขาของ โรงรับจำนำ ปกติ	สาขาของ โรงรับจำนำ อิสลาม	รวม สาขา
1	Head Office	DKI Jakarta			
2	Regional Office, Medan	Sumatera Utara dan NAD	120	38	158
3	Regional II Office, Pekanbaru	Riau dan Kepulauan Riau	130	16	146
4	Regional III Office, Padang	Sumatera Barat, jambi dan Bengkulu	131	15	146
5	Regional IV Office, Palembang	Sumsel, Lampung dan Bangka Belitung	173	15	188
6	Regional V Office, Balikpapan	Kalimantan Timur, Barat, Selatan dan Tengah	180	17	197
7	Regional VI Office, Manado	Sulawesi Utara, Tenggara, Gorontalo, Maluku Utara, dan Iriah Jaya	242	17	259
8	Regional III Office, Makassar	Sulawesi Selatan, Sulawesi Utara dan Maluku	234	23	257
9	Regional VIII Office, Denpasar	Bali, NTB dan NTT	274	7	281
10	Regional IX Office, Jakarta 1	Jakarta Pusat, Timur, dan sebagian Jawa Barat	303	31	334

ลำดับ	Office	Wilayah Propinal	สาขาของ โรงรับจำนำ ปกติ	สาขาของ โรงรับจำนำ อิสลาม	รวม สาขา
11	Regional X Office, Jakarta 2	Jakarta Utara, Selatan, Barat dan Banten	299	20	319
12	Regional XI Office, Bandung	Jawa Barat	220	35	255
13	Regional XII Office, Semarang	Jawa Tengah dan Yogyakarta	345	24	369
14	Regional XIII Office, Surabaya	Jawa Timur	359	29	388
รวมสาขา			3,010	287	3,297

ที่มา : รายงานประจำปี 2009 ของ Perum Pegadaian

4.1.5.3 หลักเกณฑ์การกำกับดูแลกิจการรับจำนำในประเทศอินโดนีเซีย

(1) กฎระเบียบข้อบังคับ²²

กฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์เบื้องต้นของกิจการโรงรับจำนำ (Pandhuis Reglement Staatsblads No. 81 ของปี ค.ศ. 1928 และ No. 103 ของปี ค.ศ. 2000) มีผลทำให้กิจการโรงรับจำนำในประเทศอินโดนีเซียผูกขาดโดยรัฐวิสาหกิจที่ชื่อ “Perum Pegadaian” มาเป็นระยะเวลาหลายสิบปี เนื่องจาก Perum Pegadaian มีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจที่ไม่ได้สังกัดกระทรวงการคลัง แต่อยู่ภายใต้สังกัดของกระทรวงรัฐวิสาหกิจ (Ministry of State-owned Enterprise) นอกจากนี้ ผลกระทบทางการเงินและบริการรับจำนำของ Perum Pegadaian จะต้องได้รับการตรวจสอบจาก Capital Market Supervisory Agency and Financial Institution หรือ Bapepam-LK ตามอำนาจของกฎหมายว่าด้วยโรงรับจำนำของรัฐ (State Pawnshop Law)

ทั้งนี้ แม้ว่ากิจการโรงรับจำนำในประเทศอินโดนีเซียจะผูกขาดโดยรัฐมาเป็นระยะเวลายาวนาน แต่มีกิจการโรงรับจำนำของเอกชนที่ดำเนินการโดยผิดกฎหมายอยู่มากเช่นกัน จากผลการศึกษาของ South East Asian Central Banks (SEACEN) Research and Training Centre (1986) พบว่าโรงรับจำนำของรัฐมีส่วนแบ่งตลาดประมาณร้อยละ 42 ของโรงรับจำนำทั้งหมด ขณะที่โรงรับจำนำเอกชนที่ผิดกฎหมายมีประมาณร้อยละ 58 (อ้างอิงใน Skully 1994) นอกจากนี้ ในปี ค.ศ. 2002 รัฐบาลอินโดนีเซียได้เปิดเสรีให้ธนาคารและภาคเอกชนสามารถดำเนินธุรกิจโรงรับจำนำได้ โดยธนาคารพาณิชย์รายใหญ่ ได้แก่ ธนาคาร Mandiri (Bank Mandiri) และธนาคาร rakyat แห่งประเทศอินโดนีเซีย (Bank Rakyat Indonesia: BRI) เปิดศูนย์บริการที่รับจำนำทรัพย์สินตามหลักชาริอะฮ์ของศาสนาอิสลาม อย่างไรก็ตาม Perum Pegadaian ถือเป็นเจ้าของส่วนแบ่งตลาดส่วนใหญ่ของทั้งประเทศ และงานศึกษาวิจัยหลายชิ้นยังคงกล่าวว่าเป็นโรงรับจำนำของรัฐที่ผูกขาด เนื่องจากบริการการรับจำนำของธนาคารไม่นับเป็นกิจการโรงรับจำนำ

ในปี ค.ศ. 2007 – 2008 รัฐบาลอินโดนีเซียเริ่มร่างกฎหมายที่จะทำให้กิจการโรงรับจำนำสามารถใช้การร่วมทุนระหว่างรัฐและเอกชนได้ และจากข่าวของหนังสือพิมพ์ Jakarta Post ณ วันที่ 15 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 2009 รายงานว่า รัฐบาลอินโดนีเซียมีแนวความคิดที่จะให้ Perum Pegadaian เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Indonesia Stock Exchange: IDX) ในอนาคต

²² อ้างอิงจากบทความเรื่อง “Improving Access to Financial Services in Indonesia” ของ World Bank (2009)

(2) หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับจำนำ

(2.1) การรับจำนำแบบปกติ

การรับจำนำแบบปกติเรียกชื่อผลิตภัณฑ์ว่า สินเชื่อการรับจำนำ (Pawn Credit) หรือ Kredit Cepat Aman (KCA) แบ่งชั้นของวงเงินรับจำนำออกเป็น 6 ระดับ (รายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 4-21) ระยะเวลากู้ยืมเท่ากับ 120 วัน (4 เดือน) อัตราดอกเบี้ยอยู่ระหว่างร้อยละ 0.75 – ร้อยละ 1.3 ต่อ 15 วัน หรือร้อยละ 6.0 – 10.4 ต่อ 120 วัน (4 เดือน) วงเงินรับจำนำตั้งแต่ 20,000 รูเปียห์ ถึง 200,000,000 รูเปียห์ ทั้งนี้ ผู้จำนำสามารถไถ่ถอนและนำทรัพย์สินจำนำกลับมาจำนำได้ใหม่

ตารางที่ 4-21 หลักเกณฑ์การรับจำนำแบบปกติของ Perum Pegadaian

ประเภท	วงเงินรับจำนำ (รูเปียห์.)	ระยะเวลาการกู้	อัตราดอกเบี้ยต่อ 15 วัน	เพดานอัตราดอกเบี้ย
A	20,000-150,000	120 วัน (4 เดือน)	0.75%	6.0%
B	151,000-500,000	120 วัน (4 เดือน)	1.2%	9.6%
C1	505,000-1,000,000	120 วัน (4 เดือน)	1.3%	10.4%
C2	1,010,000-20,000,000	120 วัน (4 เดือน)	1.3%	10.4%
D1	20,050,000-50,000,000	120 วัน (4 เดือน)	1.0%	8.0%
D2	50,100,000-200,000,000	120 วัน (4 เดือน)	1.0%	8.0%

ที่มา : รายงานประจำปี ค.ศ. 2009 ของ Perum Pegadaian

(2.2) การรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลาม

การรับจำนำตามหลักชาริอะฮ์ของศาสนาอิสลาม (Sharia Principle-basis) เรียกชื่อผลิตภัณฑ์ว่า RAHN แบ่งชั้นของวงเงินรับจำนำออกเป็น 8 ระดับ (รายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 4-22) ระยะเวลากู้ยืมเท่ากับ 120 วัน (4 เดือน) ค่าธรรมเนียมอยู่ระหว่าง 1,000 – 60,000 รูเปียห์ และการจ่ายค่าธรรมเนียมเป็นการจ่ายล่วงหน้า วงเงินรับจำนำตั้งแต่ 20,000 รูเปียห์ ถึง 200,000,000 รูเปียห์

ตารางที่ 4-22 หลักเกณฑ์การรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลามของ Perum Pegadaian

ประเภท	วงเงินรับจำนำ (รูเปียห์.)	ค่าธรรมเนียมในการบริหารจัดการ (รูเปียห์.)
A	20,000-150,000	1,000
B	151,000-500,000	5,000
C1	501,000-1,000,000	8,000
C2	1,005,000-5,000,000	16,000
C3	5,010,000-10,000,000	25,000
C4	10,050,000-20,000,000	40,000
D1	20,100,000-50,000,000	50,000
D2	50,100,000-200,000,000	60,000

ที่มา : รายงานประจำปี ค.ศ. 2009 ของ Perum Pegadaian

4.1.5.4 ผลการดำเนินงานของโรงรับจำนำ Perum Pegadaian

(1) สถิติมูลค่าทรัพย์สินจำนำ

(1.1) มูลค่าทรัพย์สินจำนำของการรับจำนำแบบปกติ

จากการพิจารณามูลค่าทรัพย์สินจำนำในการรับจำนำแบบปกติของ Perum Pegadaian แบ่งออกตามวงเงินรับจำนำ 4 ประเภท (A, B, C และ D) ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ค.ศ. 2005 - 2009) พบว่า มูลค่าการรับจำนำแบบปกติของ Perum Pegadaian ขยายตัวเพิ่มขึ้น จาก 13.1 ล้านล้านรูเปียห์ ในปี ค.ศ. 2005 เป็น 43.4 ล้านล้านรูเปียห์ ในปี ค.ศ. 2009 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 35.26 (รายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 4-23)

ตารางที่ 4-23 มูลค่าการรับจำนำแบบปกติของ Perum Pegadaian ในช่วงปี ค.ศ. 2005 – 2009

(ล้านรูเปียห์)

ประเภท	ปี ค.ศ.					การขยายตัวเฉลี่ย (%)
	2005	2006	2007	2008	2009	
A Class. Loan	462,216	375,981	318,535	235,629	150,393	(24.03)
B Class. Loan	2,428,887	2,539,599	2,498,075	2,335,897	2,387,069	(0.34)
C Class. Loan	9,683,254	13,380,018	16,718,911	25,206,052	36,250,316	39.43
D Class. Loan	552,078	998,887	1,455,537	2,831,585	4,699,906	71.79
รวม	13,126,435	17,294,485	20,991,058	30,609,163	43,487,684	35.26

ที่มา : รายงานประจำปี 2009 ของ Perum Pegadaian

(2.2) ทรัพย์สินจำนำของการรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลาม

จากการพิจารณามูลค่าทรัพย์สินจำนำจากการรับจำนำตามหลักชารีอะห์ของศาสนาอิสลามของ Perum Pegadaian แบ่งออกตามวงเงินรับจำนำ 9 ระดับ (A-I) ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ค.ศ. 2005 - 2009) พบว่า มูลค่าการรับจำนำตามหลักศาสนาอิสลามของ Perum Pegadaian ขยายตัวเพิ่มขึ้นจาก 3.08 แสนล้านรูเปียห์ ในปี ค.ศ. 2005 เป็น 2.68 ล้านล้านรูเปียห์ ในปี ค.ศ. 2009 หรือขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 72.16 (รายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 4-24) ทั้งนี้ ชาวอินโดนีเซียส่วนใหญ่นิยมใช้บริการโรงรับจำนำมากในช่วงรอมฎอน โดยนำทรัพย์สินประเภททองคำและรถจักรยานยนต์มาจำนำ เพื่อนำเงินที่ได้ไปใช้จ่ายใช้สอยในวันหยุด

ตารางที่ 4-24 มูลค่ารับจำนำตามหลักศาสนาอิสลามของ Perum Pegadaian ในช่วงปี ค.ศ. 2005 – 2009

(ล้านรูเปียห์)

ประเภท	ปี ค.ศ.					การขยายตัวเฉลี่ย (%)
	2005	2006	2007	2008	2009	
A Class. Loan	1,418	2,717	3,280	2,629	2,635	23.18
B Class. Loan	23,398	44,801	57,203	57,523	74,445	37.28
C Class. Loan	42,009	80,434	111,628	142,545	226,690	54.24
D Class. Loan	147,353	282,137	468,222	769,547	1,146,425	67.69
E Class. Loan	54,382	104,125	170,817	300,559	539,389	77.73
F Class. Loan	27,008	51,712	94,314	180,492	355,442	90.54
G Class. Loan	11,566	22,145	48,461	120,980	239,445	114.47
H Class. Loan	1,575	3,016	10,131	39,178	104,732	195.36
I Class. Loan	-	-	-	67	338	404.48
รวม	308,709	591,087	964,056	1,613,520	2,689,541	72.16

ที่มา : รายงานประจำปี ค.ศ. 2009 ของ Perum Pegadaian

(2) มูลค่าสต็อกทรัพย์สินจำนำ

จากการพิจารณาข้อมูลมูลค่าการรับจำนำแบบปกติในตารางที่ 4-23 สามารถแสดงมูลค่าสต็อกทรัพย์สินจำนำของทรัพย์สินจำนำที่ผู้จำนำยังไม่ไถ่ถอนได้ดังปรากฏในตารางที่ 4-25 ซึ่งพบว่า ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี ค.ศ. 2005 - 2009) มูลค่าของสต็อกทรัพย์สินจำนำขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยเพิ่มขึ้นจาก 3.54 ล้านล้านรูเปียห์ ในปี ค.ศ. 2005 เป็น 11.85 ล้านล้านรูเปียห์ในปี ค.ศ. 2009 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 67.73

ตารางที่ 4-25 มูลค่าสต็อกทรัพย์สินจำนำแบบปกติของ Perum Pegadaian ในช่วงปี ค.ศ. 2005 - 2009

(ล้านรูเปียห์)

ประเภท	ปี ค.ศ.					การขยายตัว เฉลี่ย (%)
	2005	2006	2007	2008	2009	
A Class. Loan	114,739	90,320	76,546	54,406	34,056	(25.72)
B Class. Loan	627,695	636,870	604,915	584,442	609,045	(0.68)
C Class. Loan	2,640,600	3,569,970	4,487,303	6,806,339	9,961,149	39.73
D Class. Loan	160,527	280,290	403,980	751,430	1,248,805	67.37
รวม	3,543,561	4,577,450	5,572,744	8,196,617	11,853,055	35.65

ที่มา : รายงานประจำปี ค.ศ. 2009 ของ Perum Pegadaian

(3) จำนวนและอาชีพของผู้จำหน่าย**(3.1) การรับจำหน่ายแบบปกติ**

เมื่อพิจารณาถึงจำนวนผู้มาใช้บริการรับจำหน่ายแบบปกติพบว่า จำนวนผู้มาใช้บริการใน เพิ่มขึ้นจาก 16.71 ล้านคน ในปี ค.ศ. 2005 เป็น 19.85 ล้านคน ในปี ค.ศ. 2009 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.88 สำหรับอาชีพของผู้มาใช้บริการประกอบด้วย อาชีพเกษตรกร ชาวประมง ธุรกิจขนาดเล็ก ค้าขาย และ อาชีพอื่นๆ โดยสังเกตได้ว่าผู้ที่ประกอบอาชีพในธุรกิจขนาดเล็กมีบทบาทในการใช้บริการรับจำหน่ายมากขึ้น ตามลำดับ โดยเพิ่มขึ้นจาก 306,935 คน ในปี ค.ศ. 2005 เป็น 761,789 คน ในปี ค.ศ. 2009 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 29.87 ขณะที่ผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นใช้บริการรับจำหน่ายลดลง รายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 4-26

ตารางที่ 4-26 จำนวนและอาชีพของผู้ใช้บริการรับจำหน่ายแบบปกติของ Perum Pegadaian ในช่วงปี ค.ศ. 2005 - 2009

(คน)

ประเภท	ปี ค.ศ.					การขยายตัวเฉลี่ย (%)
	2005	2006	2007	2008	2009	
เกษตรกร	1,787,148	1,305,763	1,722,273	1,228,034	1,280,773	(4.86)
ชาวประมง	419,693	160,592	114,506	119,131	116,377	(22.18)
ธุรกิจขนาดเล็ก	306,935	317,673	292,908	432,499	761,789	29.87
ค้าขาย	3,465,192	1,398,268	1,538,817	1,363,130	1,861,209	(6.12)
อื่นๆ	10,735,898	12,043,306	12,520,670	13,466,264	15,830,239	10.31
รวม	16,714,866	15,225,602	16,189,174	16,609,058	19,850,387	4.88

ที่มา : รายงานประจำปี ค.ศ. 2009 ของ Perum Pegadaian

(3.2) การรับจำหน่ายที่ยึดหลักศาสนาอิสลาม

เมื่อพิจารณาถึงจำนวนผู้มาใช้บริการรับจำหน่ายตามหลักศาสนาอิสลามพบว่า จำนวนผู้มาใช้บริการเพิ่มขึ้นจาก 226,424 คน ในปี ค.ศ. 2005 เป็น 819,830 คน ในปี ค.ศ. 2009 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 38.09 รายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 4-27

ตารางที่ 4-27 จำนวนผู้ให้บริการรับจำหน่ายตามหลักศาสนาอิสลามของ Perum Pegadaian ในช่วงปี ค.ศ. 2005 – 2009

(คน)

ประเภท	ปี ค.ศ.					การขยายตัวเฉลี่ย (%)
	2005	2006	2007	2008	2009	
ผู้มาใช้บริการ	226,424	321,577	446,984	570,342	819,830	38.09
Total	226,424	321,577	446,984	570,342	819,830	38.09

ที่มา : รายงานประจำปี ค.ศ. 2009 ของ Perum Pegadaian

(4) จำนวนทรัพย์สินจำนำสะสม**(4.1) การรับจำนำแบบปกติ**

จากการพิจารณาจำนวนทรัพย์สินจำนำสะสมจากการรับจำนำแบบปกติของ Perum Pegadaian ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี ค.ศ. 2005 – 2009) พบว่า จำนวนทรัพย์สินจำนำสะสมเพิ่มขึ้นจาก 20.9 ล้านรายการ ในปี ค.ศ. 2005 เป็น 26.9 ล้านรายการ ในปี ค.ศ. 2009 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6.6 รายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 4-28

ตารางที่ 4-28 จำนวนทรัพย์สินจำนำสะสมจากการรับจำนำปกติของ Perum Pegadaian ในช่วงปี ค.ศ. 2005 – 2009

(พันรายการ)

ประเภท	ปี ค.ศ.					การขยายตัว เฉลี่ย (%)
	2005	2006	2007	2008	2009	
Class A	6,206	4,701	3,774	2,615	1,502	(29.31)
Class B	7,930	8,119	7,909	7,189	7,204	(2.27)
Class C	6,757	8,804	10,548	13,930	18,136	28.09
Class D	19	30	45	88	143	66.49
รวม	20,912	21,654	22,276	23,822	26,985	6.66

ที่มา : รายงานประจำปี ค.ศ. 2009 ของ Perum Pegadaian

(4.2) การรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลาม

จำนวนทรัพย์สินจำนำสะสมของการรับจำนำตามหลักศาสนาอิสลามในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี ค.ศ. 2005 – 2009) เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 47.7 หรือเพิ่มขึ้นจาก 2.68 แสนรายการ ในปี ค.ศ. 2005 เป็น 1.24 ล้านรายการ ในปี ค.ศ. 2009 รายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 4-29

ตารางที่ 4-29 จำนวนทรัพย์สินจำนำสะสมจากการรับจำนำอิสลามของ Perum Pegadaian ในช่วงปี ค.ศ. 2005 – 2009

(พันรายการ)

ประเภท	ปี ค.ศ.					การขยายตัว เฉลี่ย (%)
	2005	2006	2007	2008	2009	
Class A	15,825	24,009	29,502	22,006	160,738	169.9
Class B	85,075	129,073	157,477	163,179	210,585	26.60
Class C	68,399	103,773	143,415	184,053	272,021	41.51
Class D	85,903	130,329	194,834	285,747	486,755	54.55
Class E	9,966	15,120	25,209	42,563	76,528	66.77
Class F	2,590	3,929	6,787	13,097	26,539	80.01
Class G	545	827	1,691	4,143	8,401	101.00

ประเภท	ปี ค.ศ.					การขยายตัว เฉลี่ย (%)
	2005	2006	2007	2008	2009	
Class H	26	40	132	509	1,268	179.64
Class I				109	483	343.12
Total	268,329	407,100	559,047	715,406	1,243,318	47.70

ที่มา : รายงานประจำปี ค.ศ. 2009 ของ Perum Pegadaian

(5) รายได้จากการรับจำนำ

(5.1) รายได้จากดอกเบี้ยรับจำนำของการรับจำนำแบบปกติ

การขยายตัวในการให้บริการรับจำนำในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ส่งผลให้ Perum Pegadaian มีรายได้จากดอกเบี้ยรับจำนำเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน โดยรายได้จากดอกเบี้ยรับจำนำเพิ่มขึ้นจาก 1.17 ล้านล้านรูเปียห์ ในปี ค.ศ. 2005 เป็น 3.21 ล้านล้านรูเปียห์ในปี ค.ศ. 2009 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 28.94 รายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 4-30

ตารางที่ 4-30 รายได้จากดอกเบี้ยรับจำนำในการรับจำนำแบบปกติของ Perum Pegadaian ในช่วงปี ค.ศ. 2005 – 2009

(ล้านรูเปียห์)

ประเภท	ปี ค.ศ.					การขยายตัว เฉลี่ย (%)
	2005	2006	2007	2008	2009	
A Class. Interest Revenue	33,520	28,991	22,348	13,477	7,366	(30.37)
B Class. Interest Revenue	243,259	255,768	239,984	186,581	173,878	(6.51)
C Class. Interest Revenue	880,054	1,271,671	1,513,072	1,983,282	2,764,541	33.49
D Class. Interest Revenue	26,593	54,585	84,251	158,831	267,668	79.16
รวม	1,174,426	1,611,015	1,859,655	2,342,171	3,213,453	28.94

ที่มา : รายงานประจำปี ค.ศ. 2009 ของ Perum Pegadaian

(5.2) รายได้จากค่าธรรมเนียมของการรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลาม

เช่นเดียวกับการรับจำนำแบบปกติ การให้บริการรับจำนำตามหลักศาสนาอิสลามในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา มีการขยายตัวอย่างมาก ส่งผลให้ Perum Pegadaian มีรายได้จากค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นมากด้วยเช่นกัน โดยรายได้จากค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นจาก 1.5 หมื่นล้านรูเปียห์ ในปี ค.ศ. 2005 เป็น 1.8 แสนล้านรูเปียห์ในปี ค.ศ. 2009 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 88.75 รายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 4-31

ตารางที่ 4-31 รายได้จากค่าธรรมเนียมจากการรับจำนำตามหลักศาสนาอิสลามของ Perum Pegadaian ในช่วงปี ค.ศ. 2005 – 2009

(ล้านรูเปียห์)

ประเภท	ปี ค.ศ.					การขยายตัวเฉลี่ย (%)
	2005	2006	2007	2008	2009	
A Class	97	216	227	219	209	29.92
B Class	1,569	3,483	4,426	5,107	5,412	42.61
C Class	2,744	6,090	8,783	12,685	15,796	58.78
D Class	5,484	12,173	33,087	55,661	81,190	101.97
E Class	3,031	6,728	4,367	23,619	37,302	146.42
F Class	1,416	3,143	6,213	13,837	23,540	103.12
G Class	599	1,328	2,872	8,038	14,567	124.77
H Class	91	202	492	2,046	5,431	186.71
รวม	15,031	33,363	60,467	121,212	183,447	88.75

ที่มา : รายงานประจำปี ค.ศ. 2009 ของ Perum Pegadaian

4.1.5.5 หลักธรรมาภิบาลของ Perum Pegadaian

Perum Pegadaian มีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลที่ดี หรือหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Corporate Governance: GCG) ควบคู่ไปกับการพัฒนาเจริญโตอย่างมั่นคงของกิจการ โดยปรับปรุงและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรตามหลักความโปร่งใส (Transparency) ความเป็นอิสระ (Independency) การตรวจสอบได้ (Accountability) ความรับผิดชอบ (Responsibility) และความเป็นธรรม (Fairness) ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงรัฐวิสาหกิจ (Ministry Decree No. 117 ปี ค.ศ. 2002) โดยเน้นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ (1) สิทธิของผู้ถือหุ้น (2) นโยบายการกำกับดูแลกิจการ (3) การบังคับใช้หลักเกณฑ์การกำกับดูแลกิจการ และ (4) ความเป็นธรรมของกฎระเบียบและการบังคับใช้

การบังคับใช้หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Corporate Governance: GCG) ของ Perum Pegadaian แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ หลักความโปร่งใส (Transparency) ความเป็นอิสระ (Independency) การตรวจสอบได้ (Accountability) ความยุติธรรม (Justice) และความรับผิดชอบ (Responsibility) โดยสามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

(1) หลักความโปร่งใส (Transparency)

(1.1) เนื้อหาของรายงานประจำปีจะต้องประกอบด้วยผลสัมฤทธิ์ทางธุรกิจ ผลการดำเนินงานทางการเงิน และผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่ทางการเงิน เช่น เป้าหมายทางธุรกิจ วัตถุประสงค์ทางธุรกิจ และกลยุทธ์ทางธุรกิจ การตรวจสอบจากองค์กรภายนอก สื่อมวลชน และหน่วยงานของรัฐ ประวัติของผู้บริหารและคณะกรรมการกำกับดูแล (Supervisory Board) และความเสี่ยงขององค์กร เป็นต้น

(1.2) การรายงานธุรกรรมอื่นที่มีความสำคัญต่อผู้ถือหุ้นผ่านงบการเงิน (Financial Statement) และหนังสือชี้ชวนขององค์กร (Prospectus) เช่น ความเสี่ยงขององค์กร การบริหารความ

เสี่ยงขององค์กร การประเมินผลการบริหารธุรกิจท่ามกลางความเสี่ยงทางธุรกิจ และการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) เป็นต้น

(2) หลักความเป็นอิสระ (Independency)

(2.1) การตัดสินใจของผู้บริหาร คณะกรรมการกำกับดูแล และผู้บริหารอื่นจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interests)

(2.2) การเคารพต่อสิทธิ หน้าที่ อำนาจ และความรับผิดชอบต่อผู้บริหารจัดการองค์กร

(3) การตรวจสอบได้ (Accountability)

(3.1) ความชัดเจนของภาระหน้าที่ของผู้บริหาร และคณะกรรมการกำกับดูแล

(3.2) อำนาจที่เหมาะสมของแผนกการตรวจสอบภายในองค์กร และคณะกรรมการตรวจสอบ

(4) ความยุติธรรม (Justice)

(4.1) การปฏิบัติต่อพนักงาน และการกำหนดเงินเดือนของพนักงานจะต้องไม่เอนเอียง หรือเลือกปฏิบัติต่อเชื้อชาติ สีผิว เพศ ศาสนา และอื่นๆ

(4.2) สภาพแวดล้อมในการทำงานจะต้องมั่นคง ปลอดภัยกับพนักงานทุกระดับ พร้อมกับมีสวัสดิการที่เหมาะสม เพื่อสร้างสมรรถนะขององค์กร

(4.3) ธุรกิจสัมพันธ์ และการให้ข้อมูลต้องเป็นไปอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม

(5) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsibility)

(5.1) ภาระหน้าที่ ซึ่งต้องกระทำกับบุคคลอื่นจะต้องเป็นไปอย่างถูกต้อง และทันเวลา เช่น การชำระภาษี และการชำระดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นต้น

(5.2) การรับสมัครงาน การกำหนดตำแหน่งงาน การกำหนดเงินเดือน/ค่าจ้าง การจัดสวัสดิการพนักงานและการให้รางวัลจะต้องถูกต้องตามกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับที่ทางราชการกำหนด

(5.3) โครงการพัฒนาความร่วมมือ (Partnership Development Obligation Program: PKBL) ผ่านธุรกิจขนาดเล็ก (Small-scale Business) จะต้องเตรียมการรองรับปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติ (Natural Disaster) ทั้งทางตรงและทางอ้อม

จากการศึกษาเจาะลึกรายละเอียดของกิจการโรงรับจำนำกรณีศึกษาของต่างประเทศ 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศศรีลังกา ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศมาเลเซีย และประเทศอินโดนีเซียพบว่า กรณีศึกษาของประเทศศรีลังกาเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับประเทศไทย เนื่องจากดำเนินการแบบผูกขาดโดยธนาคารของรัฐ ที่เรียกว่า “People's Bank” ซึ่งมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจมาเป็นระยะเวลายาวนาน และมีคล้ายคลึงกับสถานธนาถะในประเทศไทย ซึ่งมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจ จุดเด่นของโรงรับจำนำส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจในประเทศศรีลังกา คือ อัตราดอกเบี้ยไม่ได้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการดึงดูดและเข้าถึงประชาชนกลุ่มรากหญ้า แต่เป็นความสัมพันธ์ ความคุ้นเคย และความไว้วางใจของลูกค้า รวมถึงความเชื่อมั่นของลูกค้าในการเข้าถึงเงินทุน ขณะที่โรงรับจำนำส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นเพียงศูนย์บริการขนาดเล็กตั้งอยู่ในพื้นที่ของธนาคาร เสมือนเป็นบริการอย่างหนึ่งของธนาคาร ทรัพย์สินจำนำส่วนใหญ่เป็นทองคำและเพชรพลอย ทำเลที่ตั้งของศูนย์บริการรับจำนำส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของ

People's Bank บางแห่งที่อยู่ในบริเวณเขตกึ่งเมืองกึ่งชนบท และในเขตชนบท เปรียบได้กับโรงรับจำนำของ อปท. ในประเทศไทย ซึ่งใกล้ชิดและเข้าถึงลูกค้าระดับรากหญ้าได้ดีกว่าเขตเมือง เช่น ที่ตั้งอยู่ใกล้ตลาดสินค้า และอยู่ใกล้ป้ายจอดรถประจำทาง เป็นต้น

สำหรับโรงรับจำนำในประเทศฟิลิปปินส์แตกต่างจากประเทศไทยมาก และไม่เหมาะสมที่จะเป็นตัวอย่างสำหรับประเทศไทย เนื่องจากเงินทุนจัดตั้งต่ำ และไม่มีการควบคุมการจัดตั้งโรงรับจำนำที่ดีพอ ทำให้มีโรงรับจำนำ มากกว่า 15,000 แห่งในปัจจุบัน ทำให้ยากต่อการตรวจสอบ และอ่อนไหวต่อการล้มละลายชั่วข้ามคืน (Fly-by-night) และเสี่ยงต่อการจัดตั้งโรงรับจำนำผิดกฎหมาย แม้ว่าจะมีข้อดีตรงที่กฎระเบียบชัดเจน และมีแนวทางปฏิบัติที่เหมือนกันหมดทั้งประเทศก็ตาม นอกจากนั้นมีข้อดีตรงที่กำหนดให้ผู้จำนำสามารถรับข้อมูลผ่านช่องทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ไปรษณีย์ หรือบริการส่งข้อความสั้น (Short Message Service: SMS) ผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการอย่างมาก

สำหรับประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซียนั้นแตกต่างจากประเทศไทยมากเช่นกัน เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีโรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลามเหมือนกับมาเลเซีย และอินโดนีเซีย กฎระเบียบ หรือขั้นตอนการรับจำนำจึงแตกต่างกันมาก โดยเฉพาะอัตราดอกเบี้ย ซึ่งตามหลักศาสนาอิสลามจะไม่คิดอัตราดอกเบี้ย แต่จะคิดค่าธรรมเนียมในการเก็บรักษาทรัพย์สินจำนำของลูกค้าแทน ทั้งนี้ มีความเป็นไปได้ที่ประเทศไทยจะจัดตั้งโรงรับจำนำที่ยึดหลักศาสนาอิสลามขึ้นในอนาคต หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรนำประเด็นนี้มาพิจารณา ร่วมกันกับการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจโรงรับจำนำในประเทศไทยในคราวเดียวกันว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด และกลุ่มลูกค้าที่นับถือศาสนาอิสลามมีความต้องการโรงรับจำนำประเภทนี้มากน้อยเพียงใด

4.2 การกำกับสถาบันการเงินในประเทศไทย

กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยมีหน้าที่ในการกำกับดูแลสถาบันการเงินในประเทศไทย ขณะที่โรงรับจำนำถือได้ว่าเป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่งที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงมหาดไทย ในหัวข้อนี้ นักวิจัยต้องการศึกษาว่า กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยมีกฎหมาย ข้อบังคับ และหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลสถาบันการเงินอย่างไร เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการเสนอแนะในเรื่องการกำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำต่อไป

สถาบันการเงินของประเทศไทย ประกอบด้วย 5 ประเภท ได้แก่²³

1. ธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นตัวกลางหลักในการระดมเงินฝากจากจากผู้ฝากเงินเพื่อปล่อยสินเชื่อแก่ภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจ ธนาคารพาณิชย์แบ่งออกเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารต่างประเทศ และสาขานานาชาติต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์
2. บริษัทเงินทุน ซึ่งระดมเงินทุนจากประชาชนในรูปตัวสัญญาใช้เงิน และใช้เงินนั้นในการประกอบธุรกิจเงินทุนเพื่อการพาณิชย์ กิจการเงินทุนเพื่อการพัฒนา กิจการเงินทุนเพื่อการจำหน่ายและการบริโภค และกิจการเงินทุนเพื่อการเคหะ
3. บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ซึ่งระดมเงินทุนจากประชาชนในรูปตัวสัญญาใช้เงิน และใช้เงินนั้นเพื่อประกอบธุรกิจให้กู้ยืมโดยวิธีรับจำนองสังหาริมทรัพย์ รับซื้อสังหาริมทรัพย์ตามสัญญาขายฝาก เป็นต้น
4. สถาบันการเงินเฉพาะกิจ (Specialized Financial Institutions : SFIs) ซึ่งมีกฎหมายเฉพาะในการจัดตั้งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองนโยบายในการส่งเสริมและการพัฒนาเฉพาะด้านของรัฐบาล เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.) ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.) เป็นต้น
5. สถาบันการเงินประเภทให้สินเชื่อรายย่อย (Micro Credits) เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ Credit Union โรงรับจำนำ เป็นต้น

การกำกับดูแลสถาบันการเงินตามบทที่ 4 ในหัวข้อ 4.2 นี้ จะกล่าวถึงการกำกับดูแลสถาบันการเงินโดยแยกออก 4 หัวข้อ ได้แก่ (1) สถาบันการเงินตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ซึ่งได้แก่ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ (2) สถาบันการเงินเฉพาะกิจ (3) สหกรณ์ออมทรัพย์ และ (4) กิจการที่มีความคล้ายคลึงกับการธนาคาร (Non-Bank) ซึ่งประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลและธุรกิจบัตรเครดิตด้วย

4.2.1 สถาบันการเงินตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551²⁴

สถาบันการเงินตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 หมายความว่า (1) ธนาคารพาณิชย์ (2) บริษัทเงินทุน (3) บริษัทเครดิตฟองซิเอร์

²³ สุขุมลย์ ลัดพลี และคณะ, โครงการวิจัยการศึกษาแนวทางการพัฒนาสถาบันการเงินเฉพาะกิจ, กันยายน 2552, หน้า 1-2

²⁴ สถาบันการเงินตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 หมายความว่า (1) ธนาคารพาณิชย์ (2) บริษัทเงินทุน (3) บริษัทเครดิตฟองซิเอร์

ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ หมายความว่า การประกอบธุรกิจรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และใช้ประโยชน์จากเงินนั้นโดยวิธีหนึ่งวิธีใด เช่น ให้สินเชื่อ ซื้อขายตั๋วแลกเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด ซื้อขายเงินปรีวรรตต่างประเทศ

ธุรกิจเงินทุน หมายความว่า การประกอบธุรกิจรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ ซึ่งมีใช้การรับฝากเงินหรือรับเงินไว้ในบัญชีที่จะเบิกถอนโดยเช็ค และใช้ประโยชน์จากเงินนั้นโดยวิธีหนึ่งวิธีใด เช่น ให้สินเชื่อ ซื้อขายตั๋วแลกเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด

ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ หมายความว่า การประกอบธุรกิจรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนที่จะจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และใช้ประโยชน์จากเงินนั้นอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (1) การให้กู้ยืมเงินโดยวิธีรับจำนองอสังหาริมทรัพย์
- (2) การรับซื้ออสังหาริมทรัพย์โดยวิธีขายฝาก

โครงสร้างการกำกับดูแลสถาบันการเงิน

เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตเป็นสถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน และมีหน่วยงานที่กำกับดูแลตามกฎหมาย ซึ่งโครงสร้างการกำกับดูแลสถาบันการเงินตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 นี้ มี 3 ประเด็นหลักที่จะนำมากล่าวในรายงานการวิจัย คือ ด้านนโยบาย การพัฒนา และการกำกับดูแลสถาบันการเงิน ด้านการบริหารงานกิจการสถาบันการเงิน และการตรวจสอบสถาบันการเงิน

4.2.1.1 ด้านนโยบาย การพัฒนา และการกำกับดูแลสถาบันการเงิน

(1) การกำหนดนโยบายและการพัฒนาสถาบันการเงิน

พัฒนาการที่สำคัญของการกำกับดูแลสถาบันการเงินได้มีการออกกฎหมายการเงินคือ “พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551” ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2551 มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการกำกับดูแลสถาบันการเงิน โดยรวมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งดูแลการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ซึ่งดูแลการประกอบธุรกิจของบริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ เข้าด้วยกัน ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการและได้ให้อำนาจกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยในออกประกาศกระทรวงการคลังและประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อกำกับดูแลสถาบันการเงิน นอกจากนี้ตามมาตรา 8(7) แห่งพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พุทธศักราช 2485 ยังให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงินด้วย

ในการกำหนดนโยบายและการพัฒนาสถาบันการเงินนั้น มีหลายองค์ประกอบซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและเสริมสร้างความแข็งแกร่งของระบบสถาบันการเงิน ที่สำคัญเช่น การออกพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ที่ใช้บังคับเมื่อปี 2551 แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 2 (ปี 2553-2557) การมีคณะกรรมการนโยบายสถาบันการเงินเพื่อกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน ดังนั้น ในหัวข้อเรื่องการกำหนดนโยบายและการพัฒนาสถาบันการเงินนี้จะกล่าวถึงหลักการสำคัญของพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 2 (ปี 2553-2557)

บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายสถาบันการเงินในการกำกับดูแลสถาบันการเงินตามพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2485 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1.1) หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.

2551 มีดังนี้

(1.1.1) การกำกับดูแลสถาบันการเงิน (Prudential Measures)

1) การกำกับแบบรวมกลุ่ม (Consolidated Supervision) เป็นการกำกับดูแลความเสี่ยงในลักษณะกลุ่มธุรกิจ โดยพิจารณาความเสี่ยงของบริษัทในกลุ่มที่อาจส่งผลกระทบต่อฐานะและความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ด้วย และยกระดับการกำกับดูแลให้มีมาตรฐานสากล รวมทั้งปรับปรุงขอบเขตธุรกิจของสถาบันการเงินให้มีความชัดเจนขึ้น

2) การดำรงเงินกองทุน พ.ร.บ. ธุรกิจสถาบันการเงินให้อำนาจในการกำหนดเกณฑ์การดำรงเงินกองทุนของสถาบันการเงินตามประเภทความเสี่ยงแต่ละประเภทและเป็นรายสถาบันได้ ธปท. จึงสามารถออกหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนตามหลักเกณฑ์ Basel II ที่ได้ปรับปรุงเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนให้ครอบคลุมความเสี่ยงที่สำคัญ ได้แก่ ความเสี่ยงด้านเครดิต ด้านตลาดและด้านปฏิบัติการ กำหนดวิธีการวัดความเสี่ยงของเงินกองทุนที่สะท้อนถึงความเสี่ยงของสถาบันการเงินอย่างครบถ้วนและสอดคล้องกับความเสี่ยงแต่ละประเภทตามลักษณะที่แตกต่างกัน เน้นบทบาทของผู้กำกับดูแลในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินความเสี่ยงของเงินกองทุน และระบบบริหารความเสี่ยงของแต่ละสถาบันการเงิน รวมทั้งใช้กลไกตลาดช่วยในการกำกับดูแลสถาบันการเงิน

(1.1.2) ส่งเสริมประสิทธิภาพของสถาบันการเงิน (Efficiency)

1) ส่งเสริมการเปิดสาขาให้มีความยืดหยุ่นตามกลยุทธ์ทางธุรกิจและความพร้อมของสถาบันการเงิน

2) เปิดโอกาสให้สถาบันการเงินใช้บริการจากบุคคลภายนอก ซึ่งรวมถึงการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและความรู้ความชำนาญจากต่างชาติด้วย เพื่อส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงิน

(1.1.3) การมีธรรมาภิบาลที่ดี (Honesty and Good Governance)

กำหนดเกณฑ์คุณสมบัติ อำนาจหน้าที่ของกรรมการและผู้บริหารระดับสูงของสถาบันการเงินและบทลงโทษกรณีที่มีการละเมิดและผู้บริหารทุจริต เพื่อส่งเสริมให้สถาบันการเงินมีกรรมการ และผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถทำหน้าที่สอดส่องดูแลให้สถาบันการเงินมีระบบการบริหารความเสี่ยงที่ดีและดำเนินธุรกิจอย่างระมัดระวัง

(1.1.4) การคุ้มครองลูกค้าประชาชน (Fairness) กำหนดให้มีการ

เปิดเผยข้อมูลอย่างมีระบบและชัดเจน เพื่อให้ลูกค้าและประชาชนสามารถเทียบราคาลิขสิทธิ์ทางการเงินของแต่ละสถาบันการเงิน และตัดสินใจเลือกใช้บริการได้โดยง่าย รวมทั้งกำหนดวงเงินของต้นเงินค้ำประกันที่แน่นอนในสัญญา

(1.1.5) การดูแลระบบเศรษฐกิจ (Macro prudential) ให้อำนาจ

ธปท. ในการออกกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อกำกับดูแลความมั่นคงของระบบสถาบันการเงินในภาพรวมและระบบเศรษฐกิจของประเทศได้ เช่น การกำหนดวงเงินให้สินเชื่อแก่ภาคธุรกิจใดธุรกิจหนึ่งเพื่อช่วยเสริมนโยบายการเงินในการรักษาเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจในกรณีจำเป็นได้

(1.2) แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 2 (ปี 2553-2557)²⁵

ธปท. ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการเงินต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ จึงได้ให้ความสำคัญกับงานด้านนโยบายการพัฒนาสถาบันการเงินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและเสริมสร้างความแข็งแกร่งของระบบสถาบันการเงินให้รองรับพัฒนาการที่สำคัญของภาคเศรษฐกิจจริงและระบบการเงินโลกในช่วง 5 ปีข้างหน้า ตลอดจนเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการทางการเงินแก่ประชาชนกลุ่มรายได้น้อยและธุรกิจฐานราก จึงได้เสนอแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 2 ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเพื่อพิจารณาแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 2 ซึ่งมีระยะเวลา 5 ปี ได้ระบุแนวทางที่สำคัญ 3 ประการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ได้แก่

- 1) การลดต้นทุนของระบบสถาบันการเงิน
- 2) การส่งเสริมการแข่งขันและการเข้าถึงบริการทางการเงิน โดยอาศัยการเปิดเสรีในระดับที่สูงขึ้นเป็นกลไกผลักดัน และ
- 3) การเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่สำคัญเพื่อพัฒนาความสามารถในการบริหารความเสี่ยงของสถาบันการเงิน

ทั้งนี้ การเพิ่มประสิทธิภาพของระบบสถาบันการเงินจากแผนพัฒนา ฯ จะส่งผลให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติต่อระบบเศรษฐกิจและประชาชนในด้านต่าง ๆ เช่น การบริหารความเสี่ยงจากเงินทุนไหลเข้าพัฒนาโอกาสและการเข้าถึงบริการทางการเงินของภาคเอกชน ซึ่งจะช่วยในเรื่องการขยายการลงทุนของภาคเอกชน และการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการเงินที่จะช่วยลดต้นทุนการผลิตของภาคเอกชนและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กับภาคเอกชนในประเทศ

อนึ่ง เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2552 คณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจได้ให้ความเห็นชอบแผนดังกล่าว และเสนอคณะรัฐมนตรีทราบแล้วเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2552 โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2553 เป็นต้นไป

(1.3) การมีคณะกรรมการนโยบายสถาบันการเงิน

ตามพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พุทธศักราช 2485 มาตรา 17(3) ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายสถาบันการเงินเพื่อกำหนดและติดตามการดำเนินการตามนโยบายเกี่ยวกับการกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน โดยมาตรา 28/9 ได้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการนโยบายสถาบันการเงินไว้ ซึ่งประกอบด้วย ผู้ว่าการเป็นประธานกรรมการ รองผู้ว่าการซึ่งผู้ว่าการกำหนด จำนวนสองคน โดยให้รองผู้ว่าการคนหนึ่ง ซึ่งผู้ว่าการมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เลขานุการคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เลขานุการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการ ธปท. แต่งตั้งจำนวนห้าคนเป็นกรรมการ และให้ผู้ว่าการแต่งตั้งพนักงานคนหนึ่งเป็นเลขานุการ โดยมีอำนาจหน้าที่กำหนด

²⁵ รายงานการกำกับดูแลสถาบันการเงิน 2551, ธนาคารแห่งประเทศไทย

นโยบายเกี่ยวกับการกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน และติดตามการดำเนินการของ ธปท. ตามมาตรา 8 (5) และ (7)²⁶ รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้²⁷

- 1) กำหนดนโยบายเกี่ยวกับสถาบันการเงิน
- 2) กำหนดนโยบายการเปิดและปิดสาขาสถาบันการเงิน
- 3) กำหนดอัตราส่วนทางการเงินต่าง ๆ ที่สถาบันการเงินต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

4) เสนอความเห็นหรือข้อเสนอนั้นเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันการเงินรายใหม่ ให้คณะกรรมการนโยบายสถาบันการเงินรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการ ธปท.ตามระยะเวลาที่คณะกรรมการ ธปท. กำหนด

(2) เกณฑ์การกำกับดูแลสถาบันการเงิน

หลักการการกำกับสถาบันการเงินมุ่งเน้นดูแลความเสี่ยงและเป็นมาตรฐานสากล ซึ่งรวมถึงกระบวนการให้ใบอนุญาต การกำกับดูแลสถาบันการเงิน ความมั่นคง การส่งเสริมธรรมาภิบาลของสถาบันการเงิน การคุ้มครองผู้บริโภค และมาตรการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักในการกำกับดูแลสถาบันการเงินตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 โดยที่เกณฑ์การกำกับดูแลธุรกิจการเงินที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

(2.1) การให้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจของสถาบันการเงิน

ตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้การประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์จะกระทำได้นั้น บุคคลประเภทบริษัทมหาชนจำกัด โดยได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย การยื่นคำขอจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัดเพื่อประกอบธุรกิจ ต้องได้รับความเห็นชอบในการจัดตั้งจากรัฐมนตรีก่อน และเมื่อได้จดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัดแล้ว ให้บริษัทมหาชนจำกัดนั้นยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนดต่อรัฐมนตรีโดยผ่านธนาคารแห่งประเทศไทย และมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศจะตั้งสาขาเพื่อประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยตามพระราชบัญญัตินี้ได้ เมื่อได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย ในการขอรับใบอนุญาตดังกล่าว ให้ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศแสดงหนังสือยินยอมให้ยื่นคำขอจัดตั้งสาขาจากหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการกำกับและตรวจสอบธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศนั้นต่อรัฐมนตรีโดยผ่านธนาคารแห่งประเทศไทยด้วย

การกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาให้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจการธนาคารพาณิชย์พิจารณาจากความเหมาะสมของโครงสร้างผู้ถือหุ้นและแหล่งที่มาของเงินทุน แผนงานและการควบคุมภายใน รวมถึงข้อกำหนดของคุณสมบัติที่จำเป็นและลักษณะต้องห้ามของกรรมการและผู้บริหาร และใน

²⁶ มาตรา 8 ให้ ธปท. มีอำนาจกระทำการต่าง ๆ เพื่อบรรลุซึ่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา 7 และอำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึงการดำเนินการดังต่อไปนี้ด้วย

- (5) การเป็นนายธนาคารของสถาบันการเงิน
- (7) การกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน

²⁷ มาตรา 28/10 พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พุทธศักราช 2485

กรณีที่ผู้ขออนุญาตเป็นธนาคารต่างประเทศ ต้องได้รับอนุมัติจากผู้กำกับในประเทศของตนให้ทำธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในประเทศอื่นได้ ทั้งนี้ให้บริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ที่มีคุณสมบัติผ่านเกณฑ์ที่กำหนดยื่นคำขออนุญาตจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ได้

(2.2) ขอบเขตธุรกิจของสถาบันการเงิน

นอกเหนือจากธุรกิจพื้นฐานของสถาบันการเงิน เช่น การรับฝากเงิน และการให้สินเชื่อ เป็นต้น ธปท. ยังอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบ “ธุรกิจที่เกี่ยวข้องต่อการประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน” โดยพิจารณาจากความเสี่ยงของธุรกรรม การบริหารความเสี่ยงของสถาบันการเงินและประโยชน์จากการให้บริการ โดยธุรกิจที่ ธปท. อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์เพิ่มเติม เช่น ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการประกันภัย ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ ธุรกิจอนุพันธ์ทางการเงิน ธุรกิจธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ (e-banking) ธุรกิจการเงินและธุรกิจการให้บริการอื่น ส่วนบริษัทเงินทุน ธุรกิจที่อนุญาตเพิ่มเติม เช่น ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ ธุรกิจการเงินและธุรกิจการให้บริการอื่น

(2.3) ความเสี่ยงด้านเครดิต

ความเสี่ยงด้านเครดิต หมายถึง ความเสี่ยงที่ลูกหนี้หรือคู่สัญญาของสถาบันการเงินไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อ การลงทุน และการก่อภาระผูกพัน เช่น ลูกหนี้ไม่สามารถชำระเงินต้นหรือดอกเบี้ยตามที่ตกลงไว้กับสถาบันการเงินได้ ทำให้สถาบันการเงินในฐานะเจ้าหนี้เกิดความเสียหาย ทั้งนี้ ความเสียหายที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อฐานะความมั่นคง ความเชื่อมั่นและชื่อเสียงของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งความเสี่ยงด้านเครดิตจะมีความรุนแรงมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับคุณภาพของสินเชื่อและเงินลงทุน ดังนั้น สถาบันการเงินจึงจำเป็นต้องมีนโยบายการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม ธปท. จึงมีการกำหนดแนวนโยบายเพื่อกำกับดูแลสินเชื่อตามความเสี่ยงที่แตกต่างกัน รวมถึงแนวนโยบายด้านคุณภาพสินเชื่อเพื่อให้สถาบันการเงินมีการพิจารณาอนุมัติสินเชื่ออย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ เพื่อให้มีการกระจายความเสี่ยงที่เหมาะสม ธปท. จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำกับลูกหนี้รายใหญ่ การให้สินเชื่อและลงทุนในกิจการที่สถาบันการเงินมีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง (Related Lending) และการกำกับการลงทุน ปัจจุบันสถาบันการเงินมีสาขากระจายอยู่ในหลายประเทศและมีการทำธุรกรรมกับคู่สัญญาในต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ธปท. จึงได้กำหนดให้ คณะกรรมการของสถาบันการเงินจัดทำนโยบายการบริหารความเสี่ยงของประเทศคู่สัญญา และให้สถาบันการเงินประเมินควบคุม และติดตามความเสี่ยงของประเทศคู่สัญญาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้งนอกเหนือจากแนวทางข้างต้นแล้ว ธปท. ยังได้มีการกำกับดูแลธุรกิจบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ทั้งกรณีที่ผู้ประกอบการเป็นสถาบันการเงินและมีใช้สถาบันการเงิน (Non-Bank) เพื่อให้การกำกับมีมาตรฐานเดียวกันและเป็นการดูแลหนี้ภาคครัวเรือนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

(2.4) ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการที่สถาบันการเงินไม่สามารถชำระหนี้สินและภาระผูกพันตามสัญญา เนื่องจากไม่สามารถเปลี่ยนสินทรัพย์เป็นเงินสดได้ทันเวลา หรือไม่สามารถจัดหาเงินทุนได้เพียงพอ หรือสามารถจัดหาเงินทุนได้แต่ด้วยต้นทุนที่สูงเกินกว่าจะยอมรับได้ ซึ่งหากกรณีดังกล่าวเกิดขึ้นอาจมีผลกระทบต่อความเชื่อมั่น จนผู้ฝากเงินแห่ถอนเงินฝากหรือเจ้าหนี้เรียกหนี้สินคืนก่อนครบกำหนด ซึ่งจะยิ่งทำให้ขาดสภาพคล่องมากยิ่งขึ้น จนทำให้สถาบันการเงินไม่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ดังนั้น ธปท. จึงกำหนดให้สถาบันการเงินดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องเป็นอัตราส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละ

6 ของเงินฝากทุกประเภท เงินกู้ยืมระยะสั้นจากต่างประเทศ และเงินกู้ยืมที่มีอนุพันธ์ทางการเงินแฝง และให้คณะกรรมการของสถาบันการเงินจัดทำนโยบายและแผนการบริหารสภาพคล่อง

(2.5) ความเสี่ยงด้านตลาด

ความเสี่ยงด้านตลาด หมายถึง ความเสี่ยงที่สถาบันการเงินอาจได้รับความเสียหายเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของสินทรัพย์ หนี้สินและภาระผูกพัน อันเกิดจากความเคลื่อนไหวของอัตราดอกเบี้ย ราคาตราสารทุน อัตราแลกเปลี่ยนและราคาสินค้าโภคภัณฑ์ ธปท. จึงมีแนวทางการกำกับดูแลดังนี้

(2.5.1) กำหนดแนวนโยบายการกำกับดูแลความเสี่ยงด้านตลาด เพื่อให้สถาบันการเงินมีการจัดทำนโยบายการบริหารความเสี่ยงด้านตลาดที่เหมาะสม มีการประเมินความเสี่ยงและดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับ (1) ความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยและด้านราคาตราสารทุนในบัญชีเพื่อค้า (Trading Book) และ (2) ความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนและราคาสินค้าโภคภัณฑ์ในทุกบัญชี ทั้งนี้ สถาบันการเงินมีทางเลือก 3 วิธีในการประเมินความเสี่ยงด้านตลาดเพื่อดำรงเงินกองทุน ได้แก่ Standardized Approach, Internal Model Approach และ Mixed Approach

(2.5.2) กำหนดหลักเกณฑ์การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศ เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์มีการบริหารความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนที่เหมาะสมและสามารถสะท้อนความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2.5.3) กำหนดแนวนโยบายการกำกับดูแลความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยในบัญชีเพื่อการธนาคาร (Banking Book) เพื่อให้สถาบันการเงินต้องประเมินผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยและจัดทำนโยบายการบริหารความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยในบัญชีเพื่อการธนาคาร

(2.6) ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ

ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ หมายถึง ความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายอันเนื่องมาจากการขาดธรรมาภิบาลและการขาดการควบคุมที่ดี โดยอาจเกี่ยวข้องกับกระบวนการปฏิบัติงาน คน ระบบงาน หรือเหตุการณ์ภายนอก และส่งผลกระทบต่อฐานะการเงิน รายได้ เงินกองทุน และชื่อเสียงของสถาบันการเงิน ทั้งนี้ รวมถึงความเสี่ยงด้านกฎหมายด้วย ดังนั้น ธปท. จึงส่งเสริมให้สถาบันการเงินปฏิบัติตามแนวนโยบายการบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ พัฒนาระบบข้อมูลความเสียหายที่เกิดจากความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การใช้บริการจากผู้ให้บริการรายอื่น หลักเกณฑ์การกำกับดูแลความเสี่ยงด้าน IT และแนวนโยบายเพื่อการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

นอกจากนี้ เพื่อให้มั่นใจว่า หากมีเหตุการณ์ให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามปกติหน่วยงานสำคัญ (Critical Business Functions) จะสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องหรือกลับมาดำเนินการได้ในเวลาที่เหมาะสม ธปท. จึงออกแนวปฏิบัติ เรื่อง การบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ (Business Continuity Management : BCM) และการจัดทำแผนรองรับการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง (Business Continuity Plan: BCP) รวมถึง กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์จัดทำแผนฉุกเฉินด้าน IT และจัดให้มีระบบคอมพิวเตอร์สำรองนอกอาคารที่ตั้งศูนย์คอมพิวเตอร์หลัก

(2.7) เงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยง

เงินกองทุน หมายถึง เงินทุนที่สถาบันการเงินสามารถใช้รองรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ เช่น การให้สินเชื่อ การลงทุนหรือการก่อภาระผูกพันต่าง ๆ โดยองค์ประกอบของเงินกองทุนจะครอบคลุมมากกว่าส่วนของผู้ถือหุ้น โดยรวมถึงตราสารหนี้ที่มีลักษณะคล้ายทุน และเงินสำรองที่สถาบันการเงินได้กักไว้แล้วสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นปกติอีกด้วย เงินกองทุนเป็นตัววัดความมั่นคงของฐานะการเงินของสถาบันการเงิน สถาบันการเงินจึงจำเป็นต้องมีเงินกองทุนอย่างเพียงพอ เนื่องจากแหล่งเงินส่วนใหญ่ของสถาบันการเงินมาจากเงินฝากของประชาชน และเงินกู้ยืม สถาบันการเงินจึงต้องบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจ ซึ่งสนับสนุนให้สถาบันการเงินสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปโดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ฝากเงิน เจ้าหนี้ และลูกค้าผู้ใช้บริการ รวมทั้งไม่เป็นการลดความเชื่อมั่นและความมั่นคงของระบบการเงินทั้งระบบ ธปท. จึงกำหนดเกณฑ์ให้สถาบันการเงินดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยง ดังนี้

(2.7.1) องค์ประกอบของเงินกองทุน

เงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุน แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

เงินกองทุนชั้นที่ 1: ซึ่งถือเป็นเงินกองทุนหลัก (Core Capital) ได้แก่ ทุนชำระแล้วส่วนล้ำมูลค่าหุ้น เงินที่ได้รับจากการออกใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น ทุนสำรองตามกฎหมาย กำไรสุทธิคงเหลือจากการจัดสรร และตราสาร Hybrid Tier 1 ตามหลักเกณฑ์ที่ ธปท. กำหนด

เงินกองทุนชั้นที่ 2: ถือเป็นเงินกองทุนส่วนเพิ่ม (Supplementary Capital) ได้แก่เงินสำรองจากมูลค่าส่วนที่เพิ่มขึ้นจากการตีราคาที่ดินและอาคาร เงินสำรองสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นปกติ ทุนบุริมสิทธิชนิดสะสมเงินปันผล และเงินที่สถาบันการเงินได้รับจากการออกตราสารตามหลักเกณฑ์ที่ ธปท. กำหนด

เงินกองทุนของสาขาธนาคารต่างประเทศ หมายถึง สินทรัพย์ที่สาขาธนาคารต่างประเทศต้องดำรงไว้ในประเทศไทยตามมาตรา 32 แห่ง พ.ร.บ. ธุรกิจสถาบันการเงิน ในรูปพันธบัตรรัฐบาลพันธบัตร ธปท. เป็นต้น ซึ่งเงินที่นำมาจัดหาต้องเป็นเงินที่นำเข้ามาจากสำนักงานใหญ่และกำไรสุทธิที่โอนเป็นส่วนของสำนักงานใหญ่แล้ว แต่ไม่ได้ส่งออก

(2.7.2) ความเพียงพอของเงินกองทุน

เครื่องมือในการวัดความเพียงพอของเงินกองทุนของสถาบันการเงิน คือ อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (Capital Adequacy Ratio: CAR) หรือเรียกกันโดยทั่วไปว่า BIS Ratio) ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่ ธปท.ใช้ในการกำกับดูแลความมั่นคงของสถาบันการเงิน โดยทั่วไปแล้วสถาบันการเงินใดมี BIS Ratio สูง จะชี้ถึงฐานะการเงินที่มั่นคง ส่วน BIS Ratio ต่ำหรือไม่ถึงระดับที่ ธปท.กำหนดจะเป็นสัญญาณแสดงถึงฐานะการเงินที่ด้อยลง ซึ่งทางการควรกำกับดูแลอย่างใกล้ชิดหรืออาจต้องแทรกแซงเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ให้แก่ผู้ฝากเงิน ทั้งนี้ตามหลักการ Basel I เงินกองทุนใช้ในการรองรับความเสี่ยงในงบการเงิน ซึ่งครอบคลุมถึงความเสี่ยงด้านเครดิตและความเสี่ยงด้านตลาด และเพื่อให้สามารถสะท้อนความเสี่ยงได้ดีขึ้น Basel II จึงได้เพิ่มเรื่องความเสี่ยงด้านปฏิบัติการด้วย

โดยปัจจุบัน ธปท. กำหนดอัตราส่วนเงินกองทุนทั้งสิ้น และเงินกองทุนชั้นที่ 1 ต่อสินทรัพย์เสี่ยงของสถาบันการเงินแต่ละประเภท ดังนี้

ตารางที่ 4-32 อัตราส่วนเงินกองทุนทั้งสิ้น และเงินกองทุนชั้นที่ 1 ต่อสินทรัพย์เสี่ยงของสถาบันการเงินแต่ละประเภท

สถาบันการเงิน	เงินกองทุนชั้นที่ 1 : สินทรัพย์เสี่ยง	BIS Ratio (เงินกองทุนทั้งสิ้น : สินทรัพย์เสี่ยง)
ธนาคารพาณิชย์	ไม่ต่ำกว่า 4.25%*	ไม่ต่ำกว่า 8.50%
สาขานานาชาติต่างประเทศ	-	ไม่ต่ำกว่า 7.50%
บริษัทเงินทุน	ไม่ต่ำกว่า 4.00%*	ไม่ต่ำกว่า 8.00%

หมายเหตุ : * เงินกองทุนชั้นที่ 2 ต้องมีจำนวนสูงสุดไม่เกินเงินกองทุนชั้นที่ 1

(2.8) การคุ้มครองผู้บริโภค

เพื่อให้ผู้บริโภคมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจก่อนเลือกใช้บริการ และมีหลักฐานการชำระเงินที่สามารถตรวจสอบได้ ธปท. จึงกำหนดเงื่อนไขให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงิน (Non-bank) เปิดเผยข้อมูลอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินให้สินเชื่อและอัตราค่าธรรมเนียม ตามหลักเกณฑ์ที่ ธปท. กำหนด นอกจากนี้ BOT Website ยังเผยแพร่ข้อมูลเปรียบเทียบสำหรับค่าธรรมเนียมและดอกเบี้ย 5 ประเภท คือ ค่ารักษาสัญญาที่เป็นเงินบาท ธุรกรรมฝาก-ถอน-โอนเงินสด บัตรเครดิต สินเชื่อและธุรกรรมเกี่ยวกับเช็ค นอกจากนี้ ธปท. ได้ออกแนวปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ให้สถาบันการเงิน และ Non-Bank เพื่อให้การติดตามทวงถามหนี้มีมาตรฐานเดียวกันและไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชน

(2.9) ธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาลเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้การดำเนินการของสถาบันการเงินมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และน่าเชื่อถือ ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การเพิ่มมูลค่าในกิจการ และความมั่นคงของสถาบันการเงินในระยะยาว ซึ่งหลักเกณฑ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลของสถาบันการเงินมุ่งเน้นเรื่อง บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ โครงสร้างของคณะกรรมการ การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน ตลอดจนการเปิดเผยข้อมูล และความโปร่งใส ซึ่งจะเอื้อต่อบทบาทของตลาดในการกำกับตรวจสอบการดำเนินงานของสถาบันการเงินอันเป็นพื้นฐานของระบบวินัยจากตลาด (Market Discipline) นอกจากนี้ ธปท. ยังได้ออกประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง ธรรมาภิบาลของสถาบันการเงิน และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่องอำนาจหน้าที่ของกรรมการของสถาบันการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความสำคัญสูงสุด เพื่อกำกับดูแลด้านธรรมาภิบาลของสถาบันการเงิน

(2.10) มาตรฐานการบัญชี

สถาบันการเงินต้องบันทึกบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี และหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดย ธปท. ซึ่งในบางกรณี ธปท. อาจกำหนดหลักเกณฑ์การบันทึกบัญชีสำหรับรายการที่เป็นการเฉพาะสำหรับธุรกิจของสถาบันการเงิน โดยให้มีหลักการสอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีหรือกำหนดแนวปฏิบัติในเรื่องที่ยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีกำหนดไว้ เพื่อให้การแสดงรายการในงบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลมีความเพียงพอและโปร่งใส ซึ่งช่วยให้นักลงทุนและผู้ใช้งบการเงินมีข้อมูลที่ถูกต้องและเพียงพอสำหรับการตัดสินใจ

(2.11) มาตรการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน

โดยหลักการของการกำกับดูแลสถาบันการเงินอื่นที่รับฝากเงินจากประชาชนนั้น ธปท.มีจุดมุ่งหมายให้สถาบันการเงินมีเสถียรภาพ ซึ่งไม่ได้หมายความว่าสถาบันการเงินจะเสียหายไม่ได้ แต่ความเสียหายนั้น ควรจำกัดให้อยู่ในวงแคบหรือมีผลกระทบต่อประชาชนโดยรวมน้อยที่สุด กฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินได้บัญญัติให้อำนาจแก่ ธปท. ในการแก้ไขจัดการสถาบันการเงินที่มีฐานะหรือการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชน ซึ่งมาตรการดังกล่าว ได้แก่ การสั่งให้สถาบันการเงินระงับการดำเนินการบางส่วนหรือทั้งหมด แก้ไขฐานะหรือการดำเนินงาน การสั่งให้สถาบันการเงินเพิ่มทุน/ลดทุน ถอดถอนผู้บริหารสถาบันการเงินนั้น หรือสั่งควบคุมกิจการ รวมถึงในกรณีการสั่งเลิกกิจการหรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินซึ่งเป็นอำนาจของกระทรวงการคลังซึ่งการเสนอของ ธปท. ทั้งนี้ เพื่อให้ทางทางการสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที อันจะเป็นการป้องกันปัญหาไม่ให้ลุกลามหรือกระทบต่อเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงิน และสร้างความเสียหายรุนแรงให้แก่ผู้ฝากเงินของสถาบันการเงิน โดยทางการจะมีมาตรการดูแลผู้ฝากเงินของสถาบันการเงิน ในกรณีประเทศไทยที่ผ่านมา กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาาระบบสถาบันการเงินจะคุ้มครองผู้ฝากเงินตามที่ระบุไว้ในข้อบังคับของกองทุนฯ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้ฝากเงินและดูแลเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงิน แต่เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2551 พระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก พ.ศ. 2551 มีผลใช้บังคับ ทำให้สถาบันคุ้มครองเงินฝากของผู้ฝากเงินจะทำหน้าที่คุ้มครองเงินฝากของผู้ฝากเงินแทนกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาาระบบสถาบันการเงิน

4.2.1.2 ด้านการบริหารงานกิจการสถาบันการเงิน

ในการดำเนินกิจการของสถาบันการเงินนั้น ตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้กรรมการ ผู้จัดการผู้มีอำนาจในการจัดการ หรือที่ปรึกษาของสถาบันการเงิน ต้องได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อนเข้ารับตำแหน่งและต้องมีคุณสมบัติไปตลอดอายุการทำงานของแต่ละคน รวมทั้งให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดโครงสร้างของคณะกรรมการและกรรมการชุดย่อยคณะต่าง ๆ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องธรรมาภิบาลของสถาบันการเงิน

(1) คุณสมบัติของกรรมการ ผู้จัดการ ผู้มีอำนาจในการจัดการ หรือที่ปรึกษาของสถาบันการเงิน

กรรมการ ผู้จัดการ ผู้มีอำนาจในการจัดการ หรือที่ปรึกษาของสถาบันการเงิน ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 24 (1) - (9) แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 และลักษณะต้องห้ามเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

(1.1) มีปัญหาในการชำระเงินต้น หรือดอกเบี้ยกับสถาบันการเงิน

(1.2) เคยถูกธนาคารแห่งประเทศไทยหรือสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ สั่งถอดถอนจากการเป็นผู้บริหารสถาบันการเงิน หรือบริษัทหลักทรัพย์ใดมาก่อนเว้นแต่จะพ้นระยะเวลาที่กำหนดห้ามเป็นผู้บริหารแล้ว หรือได้รับการผ่อนผันจากธนาคารแห่งประเทศไทย หรือสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ แล้วแต่กรณี

(1.3) เคยถูกธนาคารแห่งประเทศไทยหรือสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือหน่วยงานของรัฐทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งมีหน้าที่กำกับและควบคุมสถาบันการเงิน กล่าวโทษ ร้องทุกข์ หรือกำลังถูกดำเนินคดีในความผิดฐานฉ้อโกง หรือทุจริตตามกฎหมาย

ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของสถาบันการเงินและหลักทรัพย์ และกฎหมายอื่น ๆ เว้นแต่ปรากฏว่าคดีถึงที่สุดโดยไม่มี ความผิด

(1.4) เคยทำหรือเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการใด ๆ ที่มีลักษณะอัน เป็นการหลอกลวงผู้อื่นหรือประชาชน

(1.5) มีประวัติเสียหาย หรือเคยมีพฤติกรรมที่แสดงถึงวิธีการทำธุรกิจที่ ไม่เป็นธรรมหรือไม่น่าเชื่อถือ

(1.6) มีพฤติกรรมที่แสดงถึงการทำงานอันส่อไปในทางไม่สุจริต

(1.7) มีการทำงานที่แสดงถึงการขาดจรรยาบรรณหรือขาดมาตรฐานใน การประกอบธุรกิจสถาบันการเงินหรือการประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเงิน

(1.8) มีการบริหารงานที่แสดงถึงการละเลยการทำหน้าที่ตามสมควรใน การกลั่นกรองหรือตรวจสอบดูแลมิให้บุคคลที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาฝ่าฝืนหรือปฏิบัติไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือขาดจรรยาบรรณหรือขาดความรอบคอบที่พึงมีในการปฏิบัติหน้าที่ อันอาจก่อให้เกิดความไม่เชื่อมั่นในธุรกิจ สถาบันการเงินโดยรวม หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง ฐานะ หรือการดำเนินธุรกิจ สถาบันการเงิน อย่างมีนัยสำคัญหรือต่อลูกค้าของธุรกิจสถาบันการเงิน

(1.9) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต

(1.10) เป็นผู้ที่พ้นจากการเป็นพนักงานของธนาคารแห่งประเทศไทยยัง ไม่ครบ 1 ปีในตำแหน่งผู้อำนวยการขึ้นไปหรือตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่นของส่วนงานต่าง ๆ หรือ ผู้บริหารส่วนหรือตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่นในส่วนงานที่สามารถล่วงรู้ข้อมูลของกิจการสถาบันการเงิน ตามอำนาจหน้าที่

อนึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตตามมาตรา 24 (7) (ข) ให้ ผู้จัดการ หรือ ผู้มีอำนาจในการจัดการของบริษัทที่ได้รับสินเชื่อหรือได้รับการค้ำประกัน หรืออาวัล หรือมีการระ ผูกพันอยู่กับสถาบันการเงินนั้นและเป็นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจทางการเงินเดียวกันกับสถาบันการเงิน หรือเป็น บริษัทที่อยู่ในระหว่างปรับโครงสร้างหนี้กับสถาบันการเงิน สามารถเป็นหรือทำหน้าที่กรรมการผู้จัดการ ผู้มีอำนาจ ในการจัดการ หรือที่ปรึกษาของสถาบันการเงินนั้นได้ นอกจากนี้ สถาบันการเงินต้องแน่ใจว่าบุคคลดังกล่าวต้องไม่ มีลักษณะต้องห้ามอื่น ๆ ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 และประกาศ ฯ ฉบับนี้ ด้วย

(2) การเป็นกรรมการในบริษัทอื่นของกรรมการ ผู้จัดการ และผู้มี อำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน

กรรมการ ผู้จัดการ และผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน สามารถเป็นประธานกรรมการ กรรมการที่เป็นผู้บริหาร หรือกรรมการผู้มีส่วนลงนาม อย่างใดอย่างหนึ่งหรือ หลายอย่างในบริษัทอื่นได้อีกไม่เกิน ๓ กลุ่มธุรกิจ

สำหรับบริษัทที่สถาบันการเงินได้มาจากการปรับโครงสร้างหนี้ ให้ นับเป็นกลุ่มเดียวกันกับกลุ่มบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจทางการเงินของสถาบันการเงิน โดยถือว่าเป็นหนึ่งกลุ่มแยก ต่างหากจากสถาบันการเงิน

ทั้งนี้ หากธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่าการเป็นประธานกรรมการ กรรมการที่เป็นผู้บริหาร หรือกรรมการผู้มีอำนาจลงนามในบริษัทตามวรรคหนึ่งและวรรคสองมีจำนวนมากเกินไป จนส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของกรรมการ ผู้จัดการ และผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจจะสั่งการเป็นอย่างอื่นก็ได้

(3) ความรับผิดชอบของกรรมการในการบริหารงานสถาบันการเงิน

ในการบริหารงานสถาบันการเงิน กรรมการของสถาบันการเงินต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดดังต่อไปนี้

(3.1) ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2535 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

(3.2) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ความระมัดระวัง และความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ ข้อบังคับของบริษัท และมติคณะกรรมการ ตลอดจนมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น และดำเนินการตามที่ผู้ตรวจการของธนาคารแห่งประเทศไทยสั่งการอย่างเคร่งครัด

(3.3) ดูแลให้มีการจัดทำและเก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่แท้จริงของสถาบันการเงิน โดยต้องเปิดเผยให้ผู้ถือหุ้น ผู้ฝากเงิน และประชาชนได้รับทราบและสามารถตรวจสอบได้ ทั้งนี้ กรรมการต้องมีความรู้ความเข้าใจในการกำกับกำกับการจัดทำบัญชีให้ถูกต้องด้วย

(3.4) ดูแลให้สถาบันการเงินเรียกประชุมผู้ถือหุ้นภายในสี่เดือนนับแต่สิ้นรอบระยะเวลาบัญชีหกเดือน เมื่อปรากฏว่าสถาบันการเงินนั้นประสบปัญหาการขาดทุนจนทำให้ส่วนของผู้ถือหุ้นเมื่อสิ้นรอบระยะเวลาหกเดือนตามมาตรา 67 ลดลงเหลือต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของทุนที่ชำระแล้ว และให้เรียกประชุมผู้ถือหุ้นอีกครั้งเมื่อส่วนของผู้ถือหุ้นลดลงเหลือต่ำกว่าร้อยละยี่สิบห้าของทุนที่ชำระแล้ว เพื่อแจ้งให้ผู้ถือหุ้นทราบถึงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินตามความเป็นจริง

นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของ กรรมการของสถาบันการเงินในเรื่องที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความสำคัญสูงสุด โดยธนาคารแห่งประเทศไทยขอให้กรรมการของสถาบันการเงินตระหนักถึงหน้าที่สำคัญ 4 ประการเป็นพิเศษ คือ การดูแลให้สถาบันการเงิน (1) มีระบบบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ (2) มีเงินกองทุนที่แข็งแกร่งสามารถรองรับความเสี่ยงของกิจการทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้ (3) มีการดำเนินงานที่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของทางการ และ (4) มีระบบธรรมาภิบาลที่ดี (Good Corporate Governance) มีความโปร่งใส เป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (stakeholders) ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยเรื่อง อำนาจหน้าที่ของกรรมการของสถาบันการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความสำคัญสูงสุด

(4) คุณสมบัติของกรรมการอิสระ

กรรมการอิสระต้องไม่มีธุรกิจ หรือส่วนร่วมในการบริหารงาน หรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินอันอาจมีผลกระทบต่อการตัดสินใจโดยอิสระของตน โดยกรรมการอิสระต้องมีคุณสมบัติตามประกาศของคณะกรรมการกำกับตลาดทุน ที่ ทจ. 14/2551 เรื่อง การขออนุญาตและการอนุญาตให้เสนอขายหุ้นที่ออกใหม่ ลงวันที่ 2 มิถุนายน 2551 และที่อาจแก้ไขหรือเพิ่มเติมภายหลัง

(5) โครงสร้างคณะกรรมการและคณะกรรมการชุดย่อย

(5.1) องค์ประกอบ หน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ

1) องค์ประกอบ

คณะกรรมการต้องมีองค์ประกอบตามประกาศของคณะกรรมการกำกับตลาดทุน ที่ ทจ. 14/2551 เรื่อง การขออนุญาตและการอนุญาตให้เสนอขายหุ้นที่ออกใหม่ ลงวันที่ 2 มิถุนายน 2551 และที่อาจแก้ไขหรือเพิ่มเติมภายหลัง

2) หน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ

ในฐานะตัวแทนของผู้ถือหุ้น คณะกรรมการมีบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบในการดำเนินกิจการของสถาบันการเงินด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และพึงหลีกเลี่ยงปัญหาในเรื่องของความขัดแย้งทางผลประโยชน์ เพื่อระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ขององค์กรโดยรวมโดยไม่จำกัดอยู่แต่เฉพาะผู้ถือหุ้นกลุ่มใดหรือรายใด ทั้งนี้ หน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการสามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ส่วน คือ หน้าที่และความรับผิดชอบหลัก และหน้าที่และความรับผิดชอบเฉพาะ ดังนี้

2.1) หน้าที่และความรับผิดชอบหลัก

2.1.1) กำหนดทิศทางและเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ในภาพรวมของสถาบันการเงินรวมทั้งพิจารณาอนุมัตินโยบายและทิศทางการดำเนินงานของสถาบันการเงินตามที่ฝ่ายจัดการเสนอ และกำกับควบคุมดูแลให้ฝ่ายจัดการดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้รับการอนุมัติไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของสถาบันการเงินและผู้ถือหุ้น

2.1.2) จัดให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับจรรยาบรรณทางธุรกิจ จริยธรรมทางธุรกิจ จริยธรรมของกรรมการ ผู้มีอำนาจในการจัดการและพนักงาน เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติภายในองค์กร

2.1.3) ติดตามการดำเนินกิจการของสถาบันการเงินตลอดเวลา เพื่อให้มั่นใจว่ากรรมการที่เป็นผู้บริหาร และฝ่ายจัดการดำเนินกิจการตามกฎหมายและนโยบายที่วางไว้

2.1.4) ดูแลให้เกิดความมั่นใจว่าฝ่ายจัดการมีความสามารถในการจัดการในทางของสถาบันการเงินซึ่งรวมถึงการแต่งตั้งผู้มีอำนาจในการจัดการ

2.1.5) ดำเนินการให้สถาบันการเงินมีระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพ

2.1.6) ดูแลให้ฝ่ายจัดการบอกกล่าวเรื่องที่สำคัญของสถาบันการเงินต่อคณะกรรมการ

ทั้งนี้ คณะกรรมการอาจขอความเห็นทางวิชาชีพจากที่ปรึกษาภายนอกเกี่ยวกับการดำเนินกิจการของสถาบันการเงินได้ด้วยค่าใช้จ่ายของสถาบันการเงิน

2.2) หน้าที่และความรับผิดชอบเฉพาะ

2.2.1) ดูแลให้ฝ่ายจัดการของสถาบันการเงินมีการกำหนดนโยบาย กระบวนการ และการควบคุมทางด้านการบริหารความเสี่ยงประเภทต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยอย่างน้อยที่สุดจะต้องครอบคลุมถึงความเสี่ยงทางด้านสินเชื่อ การตลาดและการลงทุน สภาพคล่องการปฏิบัติงาน ชื่อเสียง กฎหมาย และกลยุทธ์ ทั้งนี้ คณะกรรมการต้องทำหน้าที่อนุมัตินโยบายดังกล่าว รวมทั้งทบทวนกลยุทธ์ การปฏิบัติงานจริง และนโยบายในเรื่องดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ

2.2.2) พิจารณานุมัติบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชุดย่อยต่าง ๆ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงที่มีนัยสำคัญต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุดย่อยที่ได้แต่งตั้งขึ้น

2.2.3) ดูแลให้สถาบันการเงินกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการให้สินเชื่อ และการลงทุนแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน

2.2.4) ดูแลให้มีกระบวนการในการจัดส่งรายงาน (Management Letter) จากผู้สอบบัญชีภายนอก และข้อคิดเห็นจากฝ่ายจัดการของสถาบันการเงินต่อคณะกรรมการโดยไม่ล่าช้า คณะกรรมการควรได้รับเอกสารดังกล่าวภายใน ๔ เดือน หลังจากวันที่ปิดงวดการบัญชี ทั้งนี้ หากมีความล่าช้ามาก คณะกรรมการจะต้องขอคำชี้แจงในเรื่งดังกล่าวจากฝ่ายจัดการ

2.2.5) จัดให้มีการถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายจัดการ และ/หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม โดยให้ความสำคัญต่อสัดส่วนหรือจำนวนของกรรมการอิสระในคณะกรรมการของสถาบันการเงินด้วย

2.2.6) ดูแลให้มีกระบวนการในการจัดส่งข้อมูลเพื่อให้คณะกรรมการได้รับข้อมูลจากฝ่ายจัดการอย่างเพียงพอที่จะทำให้สามารถปฏิบัติตามอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบได้อย่างสมบูรณ์

2.2.7) กำหนดให้กรรมการต้องเข้าร่วมประชุมอย่างน้อยที่สุดกึ่งหนึ่งของจำนวนครั้งของการประชุมที่จัดขึ้นในแต่ละปี

นอกจากนี้ คณะกรรมการควรพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการชุดย่อยอื่น ๆ ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของสถาบันการเงินแต่ละแห่งเพื่อช่วยดูแลระบบบริหารให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้ เช่น คณะกรรมการบริหาร เป็นต้น

(5.2) คณะกรรมการชุดย่อย

สถาบันการเงินจะต้องดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงขึ้นเป็นอย่างน้อย และควรดำเนินการให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการสรรหาและคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนด้วย โดยสถาบันการเงินอาจกำหนดให้คณะกรรมการสรรหาและคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนเป็นชุดเดียวกันได้ โดยองค์ประกอบ คุณสมบัติ หน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการชุดย่อยแสดงรายละเอียดอยู่ในภาคผนวก 1

4.2.1.3 การตรวจสอบสถาบันการเงิน

ตามมาตรา 85 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 กำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยหรือบุคคลภายนอกเป็นผู้ตรวจการสถาบันการเงิน เพื่อตรวจสอบกิจการ สินทรัพย์ และหนี้สินของสถาบันการเงิน บริษัทแม่ บริษัทลูก หรือบริษัทร่วม และบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจทางการเงินตลอดจนลูกหนี้และผู้ที่เกี่ยวข้องของสถาบันการเงินนั้น เป็นการทั่วไปหรือเป็นการเฉพาะก็ได้ และให้ผู้ตรวจการสถาบันการเงินมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) ส่งให้การกรรมการ พนักงานหรือลูกจ้างของสถาบันการเงิน ผู้สอบบัญชีของสถาบันการเงิน และผู้รวบรวมหรือประมวลข้อมูลของสถาบันการเงินด้วยระบบคอมพิวเตอร์หรือด้วยอุปกรณ์อื่นใด มาให้ถ้อยคำเกี่ยวกับกิจการ สินทรัพย์และหนี้สินของสถาบันการเงิน ส่งสำเนาหรือแสดงข้อมูลบัญชี เอกสาร ดวงตรา หรือหลักฐานอื่น

(2) เข้าไปในสถานที่ประกอบธุรกิจของสถาบันการเงิน หรือในสถานที่ประกอบธุรกิจของผู้ให้บริการธุรกิจที่เป็นการสนับสนุนแก่สถาบันการเงิน เพื่อตรวจสอบเกี่ยวกับการปฏิบัติของสถาบันการเงินให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(3) เข้าไปในสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจสอบในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการประกอบธุรกิจอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ หรือมีหลักฐานหรือเอกสารที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาทำการของสถานที่นั้น และเมื่อได้เข้าไปและลงมือทำการตรวจสอบดังกล่าวแล้ว ถ้ายังดำเนินการไม่เสร็จจะกระทำต่อไปในเวลากลางคืนหรือนอกเวลาทำการของสถานที่นั้นได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

(4) ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือดำเนินคดี ในการออกคำสั่งยึดหรืออายัดดังกล่าวจะต้องระบุเหตุผล ความจำเป็น และสิทธิของผู้ถูกยึดหรืออายัดนั้น

(5) เข้าไปตรวจสอบฐานะหรือการดำเนินงานในสถานที่ประกอบธุรกิจของบริษัทแม่ บริษัทลูก บริษัทร่วม และบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจทางการเงินของสถาบันการเงินนั้น รวมทั้งสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ ส่งสำเนาหรือแสดงข้อมูล บัญชี เอกสาร ดวงตรา หรือหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับกิจการ สินทรัพย์ และหนี้สินก็ได้

(6) เข้าไปตรวจสอบฐานะหรือการดำเนินงานในสถานที่ประกอบการของลูกหนี้หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน รวมทั้งสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือแสดงข้อมูล บัญชี เอกสาร ดวงตรา หรือหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับกิจการ สินทรัพย์ และหนี้สิน ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าสถาบันการเงินกระทำการฝ่าฝืนมาตรา 48 มาตรา 49 มาตรา 50 มาตรา 66 หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำความผิดโดยทุจริตในการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงิน

ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการสถาบันการเงิน ให้ผู้ตรวจการสถาบันการเงินมีอำนาจมอบหมายให้บุคคลใดทำหน้าที่เพื่อช่วยเหลือตนในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการสถาบันการเงินได้และให้ผู้ตรวจการสถาบันการเงินรายงานการตรวจสอบตามวรรคหนึ่งต่อธนาคารแห่งประเทศไทยตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ในการกำกับตรวจสอบสถาบันการเงิน เพื่อให้สถาบันการเงินทั้งระบบมีความมั่นคงเข้มแข็ง โดยในการกำกับตรวจสอบจะมีการประเมินสถาบันการเงินในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้²⁸

- 1) ฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและเงินกองทุน
- 2) ประเภทและระดับของความเสี่ยง และผลกระทบที่มีต่อผลการดำเนินงานและ เงินกองทุน

²⁸ คู่มือตรวจสอบความเสี่ยงสถาบันการเงิน, ธนาคารแห่งประเทศไทย, ธันวาคม 2546

3) บทบาทของผู้บริหาร ความรู้ความเข้าใจ การติดตาม และควบคุมความเสี่ยง

4) ความเพียงพอของระบบบริหารความเสี่ยงที่จะรองรับความเสี่ยงที่มีอยู่ การกำกับตรวจสอบแนวใหม่ของธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นการกำกับและตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ เมื่อมีการตรวจสอบเสร็จฝ่ายวิเคราะห์และติดตามฐานะก็จะนำผลการตรวจสอบมาทำการวิเคราะห์และติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และประสานงานกับฝ่ายตรวจสอบ 1 และ 2 เพื่อนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ประกอบในการกำหนดขอบเขตการตรวจสอบ และกำหนดประเด็นที่จะตรวจสอบและต้องติดตามอย่างใกล้ชิดในครั้งต่อไปเป็นวัฏจักร และในกรณีที่จำเป็นอาจเพิ่มความถี่และระยะเวลาในการตรวจสอบ ผู้ตรวจสอบอาศัยคู่มือตรวจสอบความเสี่ยงเป็นแนวทางทั้งในการตรวจสอบ (on-site) และการวิเคราะห์ (off-site) สถาบันการเงิน โดยในกรณีของการวิเคราะห์สถาบันการเงินนั้น จะมีคู่มือวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินประกอบ

4.2.2 สถาบันการเงินเฉพาะกิจ

ปัจจุบัน สามารถแบ่งประเภทของสถาบันการเงินเฉพาะกิจซึ่งมีอยู่ 8 แห่ง ได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้²⁹

1) สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่เป็นตัวกลางทางการเงิน (Financial Intermediaries) ได้แก่ สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่เป็นธนาคารและประกอบธุรกรรมได้ 2 ขา คือ ให้บริการเงินฝากและปล่อยสินเชื่อ ซึ่งมีทั้งหมด 4 ธนาคาร ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) ธนาคารออมสิน (ธ.ออมสิน) และ ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย (ธอท.)

2) สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่ไม่ใช่ตัวกลางทางการเงิน (Non-financial Intermediaries) ได้แก่ สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่เป็นธนาคารและที่ไม่ใช่ธนาคาร แต่สามารถทำธุรกรรมได้เพียงอย่างเดียว กล่าวคือ จะไม่รับเงินฝากจากประชาชนโดยทั่วไป แต่จะทำธุรกรรมปล่อยสินเชื่อเท่านั้น ซึ่งมี 2 ธนาคาร ได้แก่ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.) และธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.) และ 2 บริษัท ได้แก่ บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) และบริษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย (บตท.) ที่ไม่ได้ทำธุรกรรมปล่อยสินเชื่อ แต่จะทำหน้าที่ในการเป็นผู้ส่งเสริมในการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงินอื่นๆ

โครงสร้างการกำกับดูแลสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

มี 3 ประเด็นหลักที่จะนำมากล่าวในรายงานการวิจัย คือ การกำกับดูแลสถาบันการเงิน ด้านการบริหารงานกิจการสถาบันการเงิน และการตรวจสอบสถาบันการเงิน

4.2.2.1 การจัดตั้ง สถาบันการเงินเฉพาะกิจทั้ง 8 แห่ง จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. 2489 พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 พระราชบัญญัติธนาคารอาคารสงเคราะห์ พ.ศ. 2496 พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2536 พระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545

²⁹ สุพุมลย์ ลัดพลี และคณะ, อ้างแล้ว หน้า 7

พระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ. 2534 และพระราชกำหนดบรรษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2540

4.2.2.2 หน่วยงานกำกับดูแล ตามที่มีการระบุในพระราชบัญญัติจัดตั้งและสถาบันการเงินเฉพาะกิจ กระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ในการกำกับสถาบันการเงินเฉพาะกิจซึ่งจะครอบคลุมการกำกับดูแลทั่วไปทั้งในส่วนของการกำหนดเกณฑ์กำกับความมั่นคง (Prudential regulations) และอำนาจในการสั่งการเพื่อให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจปฏิบัติตามระเบียบหรือคำสั่ง (ยกเว้นในกรณี ธพว. ที่มีกระทรวงอุตสาหกรรมเข้ามามีบทบาทในการกำกับดูแลด้วย) โดยหน่วยงานหลักในกระทรวงการคลังที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลสถาบันการเงินเฉพาะกิจ คือ สำนักงานเศรษฐกิจการคลังและสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ โดยที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีหน้าที่กำกับดูแลในเรื่องนโยบายต่างๆ และความมั่นคงของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ส่วนสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจมีหน้าที่ในการกำกับดูแลในด้านของการเป็นผู้ถือหุ้นหลักของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ซึ่งจะมีหน้าที่หลักในการดูแลและประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินเฉพาะกิจทั้ง 8 แห่ง

4.2.2.3 เกณฑ์การกำกับดูแลสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

เกณฑ์การกำกับดูแลสถาบันการเงินเฉพาะกิจที่สำคัญ เช่น ความเพียงพอของเงินกองทุน

(1) ความเพียงพอของเงินกองทุน

เครื่องมือในการวัดความเพียงพอของเงินกองทุนของสถาบันการเงิน คือ อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (Capital Adequacy Ratio: CAR หรือเรียกกันโดยทั่วไปว่า BIS Ratio) ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่กระทรวงการคลังใช้ในการกำกับดูแลความมั่นคงของสถาบันการเงินเฉพาะกิจเช่นเดียวกับที่ธนาคารแห่งประเทศไทยใช้การกำกับดูแลความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์

(2) มาตรฐานบัญชี

ในปัจจุบันกระทรวงการคลังมีนโยบายที่ให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจปฏิบัติตามมาตรฐานของธนาคารพาณิชย์มากขึ้น โดยกระทรวงการคลังได้เห็นชอบให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 39 (International Accounting Standard – IAS 39) โดยปฏิบัติให้แล้วเสร็จตามความจำเป็นของแต่ละหน่วยงาน แต่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จไม่เกินปี 2555 และให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจสามารถผ่อนปรนการใช้เกณฑ์ IAS39 ในประเด็นการจัดชั้นสินเชื่อ และการคำนวณมูลค่าหลักประกันที่ใช้ในการกันสำรอง ตามความจำเป็นของแต่ละสถาบันการเงินและตามแนวทางที่กระทรวงการคลังเคยให้ความเห็นชอบไว้

4.2.2.4 การตรวจสอบสถาบันการเงินเฉพาะกิจ กระทรวงการคลังได้มอบอำนาจการตรวจสอบความมั่นคงทางการเงินให้กับธนาคารแห่งประเทศไทยในปี 2541 เนื่องจากเห็นว่าธนาคารแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการตรวจสอบธนาคารพาณิชย์ทั่วไปอยู่แล้ว จึงมีศักยภาพเพียงพอในการเป็นผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินเฉพาะกิจด้วย อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะได้รับอำนาจในการตรวจสอบจากกระทรวงการคลัง แต่ธนาคารแห่ง

ประเทศไทยไม่มีอำนาจในการสั่งการหรือดำเนินมาตรการใดๆ โดยตรงให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่ตรวจพบความผิดปกติ (หรือแนวโน้มที่ผิดปกติ) ปรับปรุงการดำเนินงาน เนื่องจากอำนาจในการกำกับดูแลและสั่งการเป็นของกระทรวงการคลัง ทั้งนี้ กระทรวงการคลังมอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทยตรวจสอบอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง โดยเมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยตรวจสอบการดำเนินงานแล้วจะทำรายงานผลการตรวจสอบ พร้อมข้อคิดเห็นในการปรับปรุงการดำเนินงานไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เพื่อพิจารณาดำเนินการที่เหมาะสมต่อไป

ทั้งนี้ เกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยนำมาใช้ในการตรวจสอบสถาบันการเงินเฉพาะกิจนั้น ในหลักการแล้วจะเป็นเกณฑ์เดียวกับที่ใช้ตรวจสอบธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นเกณฑ์ความมั่นคงทางการเงิน (Prudential Standard) แต่เนื่องจากสถาบันการเงินเฉพาะกิจมีลักษณะการดำเนินงานที่แตกต่างจากธนาคารพาณิชย์โดยทั่วไป ทำให้ในทางปฏิบัติเกณฑ์ความมั่นคงทางการเงินที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจใช้เป็นแนวทางในการประเมินความมั่นคงนั้น เป็นเกณฑ์ที่แตกต่างจาก Prudential Standard ของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งกระทรวงการคลังก็ไม่ได้ดำเนินการบังคับให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจปฏิบัติตาม Prudential Standard ทั้งหมดของธนาคารแห่งประเทศไทย

4.2.2.5 ด้านการบริหารงานกิจการสถาบันการเงิน

โดยภาพรวม กระทรวงการคลังได้ดำเนินการเพื่อเสริมสร้างระบบการกำกับดูแลที่ดีในสถาบันการเงินเฉพาะกิจ สรุปได้ดังนี้³⁰

- (1) กระทรวงการคลังออกหลักการและแนวทางการกำกับดูแลที่ดีในรัฐวิสาหกิจ ตั้งแต่ปี 2544 และปัจจุบันได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์ดังกล่าวเมื่อเดือนกันยายน 2552
- (2) ผู้แทนกระทรวงการคลังที่เป็นกรรมการในสถาบันการเงินเฉพาะกิจมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการดูแลให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและตามที่ระบุในกฎหมาย ทั้งนี้ กระทรวงการคลังมีระบบการประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินเฉพาะกิจและคณะกรรมการซึ่งจะดำเนินการเป็นประจำทุกปี
- (3) คณะรัฐมนตรีเห็นชอบหลักเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติของคณะกรรมการตรวจสอบของรัฐวิสาหกิจในปี 2543 โดยรัฐวิสาหกิจทุกแห่งจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งประกอบด้วยกรรมการบริหารประมาณ 3 – 5 คน นอกจากนั้น เมื่อปี 2546 กระทรวงการคลังได้จ้างบริษัทที่ปรึกษาจัดทำคู่มือการทำงานสำหรับคณะกรรมการตรวจสอบและการตรวจสอบภายในซึ่งกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานตรวจสอบภายในองค์กรและฝ่ายจัดการ
- (4) พระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันการเงินเฉพาะกิจกำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการไว้อย่างชัดเจน และกระบวนการสรรหากรรมการผู้จัดการเป็นไปตามพระราชบัญญัติคุณสมบัติ

³⁰ นายกวิศร ศิริสรณ์, แนวทางการกำกับดูแลที่ดีในสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

มาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ การกำหนดค่าตอบแทนของกรรมการปฏิบัติตามมติ คณะรัฐมนตรี

(5) กระทรวงการคลังกำหนดให้รัฐวิสาหกิจรายงานแผนปฏิบัติการ งบประมาณ และ รายงานการประชุมคณะกรรมการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการบัญชีและการเงินของรัฐวิสาหกิจปี 2548

4.2.3 สหกรณ์ออมทรัพย์

สหกรณ์ออมทรัพย์³¹ คือ สถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นในกลุ่มบุคคลที่มีอาชีพอย่างเดียวกัน หรือที่อยู่อาศัยในชุมชนเดียวกัน ซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่ สมาชิก โดยสมาชิกแต่ละคนออมรายได้ฝากไว้กับสหกรณ์เป็นประจำสม่ำเสมอในลักษณะการถือหุ้นและฝากเงิน นอกจากนี้ หากสมาชิกประสบความเดือดร้อนเกี่ยวกับการเงินก็สามารถช่วยเหลือได้โดยการให้กู้ยืม ซึ่งอัตรา ดอกเบี้ยจะต่ำกว่าสถาบันการเงินอื่น สมาชิกสหกรณ์ทั้งหมดจะเป็นผู้ที่อยู่ในหน่วยงานเดียวกันและมีเงินเดือน ประจำ สหกรณ์ออมทรัพย์มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายสหกรณ์

การดำเนินธุรกิจสหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ออมทรัพย์จัดตั้งขึ้นโดยการจดทะเบียนตาม พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และอยู่ในความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ ซึ่งมีทุนดำเนินงานมาจากเงินค่าหุ้น และเงินรับฝากจากสมาชิก ซึ่งมีทั้งเงินฝากประจำและเงินฝากออม ทรัพย์ เงินทุนเหล่านี้ จะนำไปให้กู้ยืมแก่สมาชิกที่เดือดร้อนหรือจำเป็น สำหรับการส่งชำระค่าหุ้น และชำระหนี้ เงินกู้ สหกรณ์ใช้ระบบการหักเงิน ณ ที่จ่าย ทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนไหลเข้าสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอทุกเดือน ด้วย วิธีการดังกล่าว ธุรกิจของสหกรณ์จึงมีความมั่นคงอย่างสูง จึงทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์มีจุดแข็งที่ตั้งอยู่ในกลุ่มคนที่ มีเงินเดือนหรือค่าจ้างประจำ ทั้งในหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และธุรกิจเอกชน นอกจากนี้ยังได้รับการ สนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดในการอำนวยความสะดวกในการหักเงินเดือนหรือ ค่าจ้างของสมาชิกส่งให้ สหกรณ์เป็นเงินออมและเงินงวดชำระหนี้

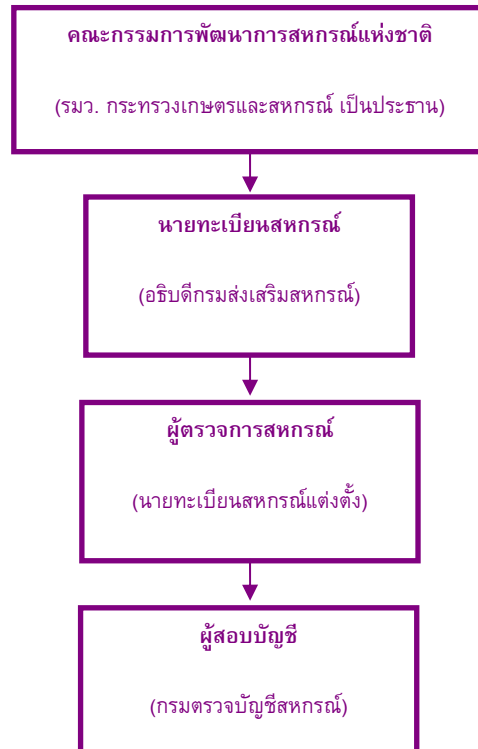
โครงสร้างการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์ เนื่องจากสหกรณ์ออมทรัพย์จัดตั้งตาม กฎหมายสหกรณ์ และมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลตามกฎหมาย สหกรณ์ออมทรัพย์จัดตั้งตามหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ซึ่งแต่ละหน่วยงานก็ต้องรับผิดชอบในการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งการกำกับ ดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์ดังกล่าวมีโครงสร้างการกำกับดูแล แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ (1) ด้านนโยบาย การพัฒนา และ การกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์ และ (2) ด้านการบริหารงานกิจการสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1) ด้านนโยบาย การพัฒนา และการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์

การกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบ กำกับดูแลในด้านการนโยบายและแนวทางการพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อเป็นแนวทางให้สหกรณ์ออมทรัพย์ถือ ปฏิบัติ ซึ่งมีโครงสร้างในการกำกับดูแลในรูปของคณะกรรมการ นายทะเบียน ผู้ตรวจการ และผู้สอบบัญชี โดยมี รายละเอียดดังนี้ รายละเอียดแสดงโครงสร้างการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์ตามแผนภูมิที่ 4-4

³¹ สักัญญา มงคลกรกิจชัย, 2550 “กลยุทธ์ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ในการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์ครูประจำจังหวัดในเขต ความรับผิดชอบของสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4” หน้า 9

แผนภูมิที่ 4-4 แสดงโครงสร้างการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์ด้านนโยบาย การพัฒนา

(1.1) การกำหนดนโยบาย และการพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์

ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ลงวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ลงวันที่ 9 เมษายน 2553 มาตรา 9 ได้กำหนดให้มี **คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ**³² เป็นผู้กำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาสหกรณ์ โดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ผู้อำนวยการสำนักงานประกันสังคม ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ผู้จัดการใหญ่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ประธานกรรมการธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ผู้แทนสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยซึ่งเป็นกรรมการดำเนินการ ประธานกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศประเภทละหนึ่งคน ประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรระดับประเทศหนึ่งคน เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินห้าคน ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ คัดเลือกผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารสหกรณ์ เป็นกรรมการ อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้อำนวยการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย เป็นผู้ช่วยเลขานุการ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

³² มาตรา 9 พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 วันที่ 12 เมษายน พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ลงวันที่ 9 เมษายน 2553

(1.1.1) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องนโยบายและแนวทางในการพัฒนาการสหกรณ์ให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

(1.1.2) กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการสหกรณ์ ให้สอดคล้องกับระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.1.3) กำหนดแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการขยายธุรกิจและกิจการของสหกรณ์รวมทั้งการร่วมมือกับภาคเอกชนให้มีส่วนในการพัฒนาการสหกรณ์

(1.1.4) กำหนดแนวทางในการประสานงานระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือภาคเอกชนเพื่อให้การส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสหกรณ์

(1.1.5) พิจารณาแก้ไขปัญหาและอุปสรรคตลอดจนข้อขัดข้องที่ทำให้นโยบายและแผนการพัฒนาการสหกรณ์ไม่อาจบรรลุเป้าหมาย

(1.1.6) พิจารณาเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวกับสหกรณ์ตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

(1.2) การกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์

ตามมาตรา 17 พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้นายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้คณะกรรมการดำเนินการ ผู้ตรวจสอบกิจการ ผู้จัดการ เจ้าหน้าที่หรือเชิญสมาชิกของสหกรณ์มาชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์ หรือให้ส่งเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือรายงานการประชุมของสหกรณ์ได้³³ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1.2.1) นายทะเบียนสหกรณ์ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ ได้กำหนดให้อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นนายทะเบียนสหกรณ์ และให้นายทะเบียนสหกรณ์แต่งตั้งข้าราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าเป็นรองนายทะเบียนสหกรณ์ โดยมีหน้าที่รับผิดชอบ ดังนี้

(1.1.2.1) รับผิดชอบ ส่งเสริม ช่วยเหลือ แนะนำ และกำกับดูแลสหกรณ์ให้เป็นไปตามบทแห่งพระราชบัญญัติฯ และกฎหมายอื่น

(1.1.2.2) กำหนดระบบบัญชีและมาตรฐานการสอบบัญชีตลอดจนสมุดและแบบรายงานต่าง ๆ ที่สหกรณ์ต้องยื่นต่อนายทะเบียนสหกรณ์ รวมทั้งแบบพิมพ์อื่น ๆ ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ

(1.1.2.3) แต่งตั้งผู้สอบบัญชี ผู้ตรวจการสหกรณ์ และผู้ชำระบัญชี

(1.1.2.4) ออกคำสั่งให้มีการตรวจสอบ หรือได้สวนเกี่ยวกับการจัดตั้งการดำเนินงาน หรือฐานะการเงินของสหกรณ์

(1.1.2.5) สั่งให้ระงับการดำเนินงานทั้งหมด หรือบางส่วนของสหกรณ์ หรือให้เลิกสหกรณ์ ถ้าเห็นว่า สหกรณ์กระทำการ หรืองดเว้นกระทำการอันอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์หรือสมาชิก

(1.1.2.6) ถอนชื่อสหกรณ์ออกจากทะเบียนสหกรณ์

(1.1.2.7) จัดทำรายงานประจำปีแยกตามประเภทสหกรณ์เสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ

(1.1.2.8) ออกระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้มีการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติฯ และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสหกรณ์

³³ มาตรา 17 พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 วันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2542

(1.2.2) ผู้ตรวจการสหกรณ์ นายทะเบียนสหกรณ์เป็นผู้แต่งตั้ง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบกิจการและฐานะการเงินของสหกรณ์ ตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด เมื่อตรวจสอบแล้วให้เสนอรายงานการตรวจสอบต่อนายทะเบียนสหกรณ์ โดยให้ตรวจสอบอย่างน้อยปีงบประมาณละ 1 ครั้ง การตรวจสอบเพื่อให้อำนาจรัฐสำหรับการควบคุมการบริหารงานของสหกรณ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เกิดประโยชน์แก่สมาชิกของสหกรณ์อย่างแท้จริง ป้องกันไม่ให้สมาชิกสหกรณ์เสียผลประโยชน์และได้รับความเสียหายที่อาจเกิดจากข้อผิดพลาดในการบริหารงาน

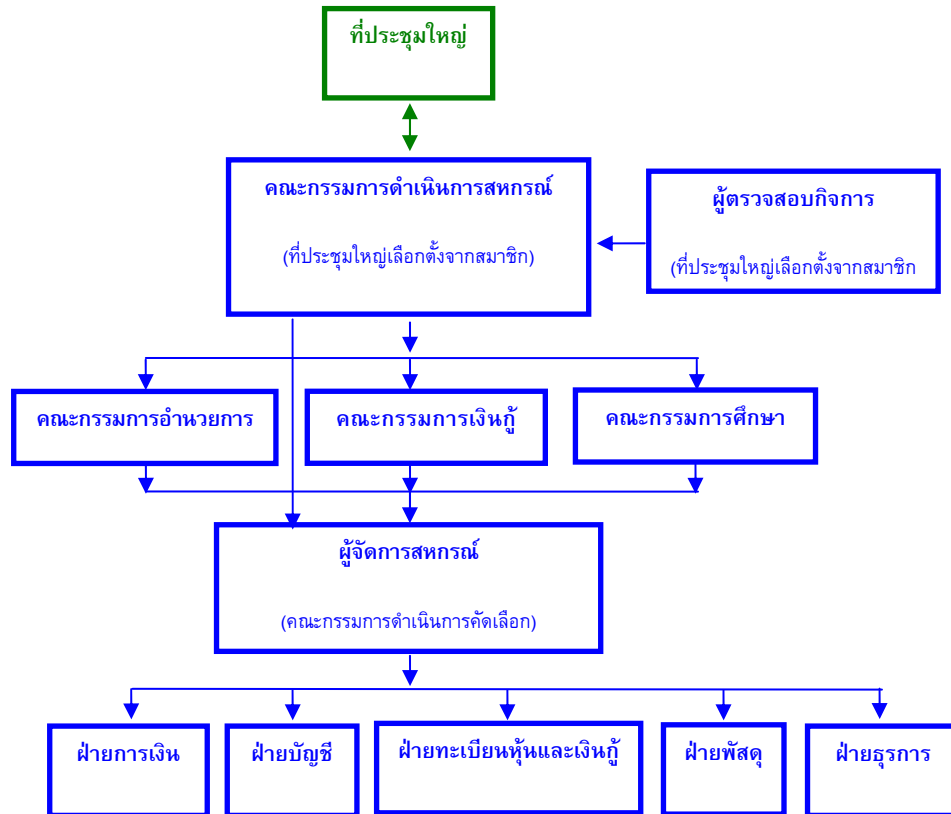
(1.2.3) ผู้สอบบัญชี เป็นหน้าที่ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ โดยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1.2.3.1) ดำเนินการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- (1.2.3.2) กำหนดระบบบัญชีและมาตรฐานการสอบบัญชีให้เหมาะสมกับธุรกิจของสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกร
- (1.2.3.3) ให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความรู้ด้านบริหารการเงินการบัญชีแก่คณะกรรมการและสมาชิกของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และบุคลากรเครือข่าย
- (1.2.3.4) ถ่ายทอดความรู้ให้แก่บุคลากรของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มอาชีพ วิสาหกิจชุมชน และเป้าหมายตามโครงการพระราชดำริและเกษตรกรมีการจัดทำบัญชี
- (1.2.3.5) กำกับดูแลการสอบบัญชีสหกรณ์ โดยผู้สอบบัญชีภาคเอกชน
- (1.2.3.6) จัดทำรายงานภาวะเศรษฐกิจของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเพื่อเป็นพื้นฐานในการกำหนด นโยบายและวางแผนพัฒนาสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร
- (1.2.3.7) ปฏิบัติการอื่นใดที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

(2) ด้านการบริหารงานกิจการสหกรณ์ออมทรัพย์

ในการดำเนินกิจการของสหกรณ์ออมทรัพย์ จะแบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร หมายถึง คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ออมทรัพย์ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 50 และฝ่ายจัดการ หมายถึง เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ที่จัดจ้างให้เข้ามาปฏิบัติงาน ได้แก่ ผู้จัดการ เจ้าหน้าที่การเงิน เจ้าหน้าที่บัญชี นอกจากนี้ ตามมาตรา 53 พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้สหกรณ์ต้องมีผู้ตรวจสอบกิจการเพื่อดำเนินการตรวจสอบสหกรณ์ด้วย ซึ่งมีรายละเอียดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่ง ดังนี้ รายละเอียดแสดงโครงสร้างการกำกับดูแลการบริหารงานกิจการสหกรณ์ออมทรัพย์ดังแผนภูมิที่ 4-5

แผนภูมิที่ 4-5 แสดงโครงสร้างการกำกับดูแลการบริหารงานกิจการสหกรณ์ออมทรัพย์

(2.1) ฝ่ายบริหาร

ตามมาตรา 50 พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์³⁴ โดยประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่เกินสิบสี่คน ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิก คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีนับแต่วันเลือกตั้ง ในวาระเริ่มแรกเมื่อครบหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้ง ให้กรรมการดำเนินการสหกรณ์ออกจากตำแหน่งเป็นจำนวนหนึ่งในสองของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งหมดโดยวิธีจับฉลาก และให้ถือว่าเป็นการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการดำเนินการสหกรณ์ ซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับเลือกตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน การเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการให้เลือกโดยวิธีเลือกประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่เกินสิบสี่คน ให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งระหว่างกันเองเป็นรองประธานกรรมการหนึ่งคนหรือหลายคน เลขานุการหนึ่งคนและอาจให้มีเหรัญญิกหนึ่งคน และจะให้มีผู้ช่วยเลขานุการ หรือผู้ช่วยเหรัญญิกด้วยก็ได้ นอกนั้นเป็นกรรมการ ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นผู้ดำเนินการ และเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการดำเนินการจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคน หรือผู้จัดการทำการแทนก็ได้ โดยคณะกรรมการดำเนินการต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติของคณะกรรมการดำเนินการ และมติของที่ประชุมใหญ่ เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ของสมาชิก และความเจริญแก่กิจการของสหกรณ์ ซึ่งรวมทั้งในข้อต่อไปนี้

³⁴

<http://www.sctp-police.org/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=20>: เข้าถึง 18/06/2553

(2.1.1) ดำเนินการในเรื่องการรับสมาชิก หรือสมาชิกสมทบ และการออกจากสหกรณ์ ตลอดจนดูแลให้ปฏิบัติการต่างๆ ตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และมติของสหกรณ์

(2.1.2) พิจารณาดำเนินการในเรื่องการรับฝาก การกู้ยืมเงิน การให้เงินกู้ และการฝากหรือการลงทุนของสหกรณ์

(2.1.3) ดำเนินการเกี่ยวกับการประชุมใหญ่ เสนอบดุลและรายงานประจำปี แสดงผลการดำเนินงานของสหกรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่

(2.1.4) เสนอการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีต่อที่ประชุมใหญ่

(2.1.5) จัดทำและเสนอแผนงานในการดำเนินงานรวมทั้งงบประมาณประจำปีเพื่อที่ประชุมใหญ่อนุมัติ

(2.1.6) พิจารณากำหนดค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ค่าเช่าที่พัก และค่าเบี้ยประชุม ของกรรมการดำเนินการ คณะกรรมการอื่น คณะทำงาน ที่ปรึกษา ผู้ตรวจสอบกิจการ ผู้ตรวจสอบภายใน ผู้สอบบัญชี และบุคคลอื่นที่ทำประโยชน์ให้แก่สหกรณ์

(2.1.7) พิจารณาดำเนินการแต่งตั้ง หรือจ้าง และกำหนดค่าตอบแทนแก่ผู้จัดการ ตลอดจนควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้จัดการให้เป็นการถูกต้อง

(2.1.8) พิจารณาดำเนินการแต่งตั้ง และกำหนดค่าตอบแทนผู้ตรวจสอบภายใน

(2.1.9) กำหนดระเบียบต่าง ๆ ของสหกรณ์

(2.1.10) จัดให้มีและดูแลให้เรียบร้อยซึ่งบรรดาทะเบียน สมุดบัญชี เอกสารหลักฐาน ทรัพย์สิน และอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานของสหกรณ์

(2.1.11) พิจารณาให้สหกรณ์สมัครเข้าเป็นสมาชิกของชุมนุมสหกรณ์ และองค์กรอื่น

(2.1.12) พิจารณาดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงาน เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสหกรณ์

(2.1.13) พิจารณาและปฏิบัติตามหนังสือของนายทะเบียนสหกรณ์ หรือรองนายทะเบียนสหกรณ์ หรือผู้ตรวจการสหกรณ์ หรือผู้สอบบัญชี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์ มอบหมาย

(2.1.14) พิจารณาให้ความเที่ยงธรรมแก่บรรดาสมาชิก หรือสมาชิกสมทบ เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ ตลอดจนสอดส่องดูแลโดยทั่วไป เพื่อให้กิจการของสหกรณ์ดำเนินไปด้วยดี

(2.1.15) พิจารณารายงานของคณะกรรมการอื่น ผู้ตรวจสอบกิจการ ความเห็นของผู้จัดการ หรือสมาชิกเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์

(2.1.16) เชิญสมาชิก หรือบุคคลภายนอกที่เห็นสมควร เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการดำเนินการ ตลอดจนกำหนดค่าตอบแทนให้ตามที่เห็นสมควร

(2.1.17) ฟ้อง ต่อสู้ หรือดำเนินคดีเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์ หรือ ประนีประนอมยอมความ หรือมอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาด

(2.1.18) กระทำการอื่นเกี่ยวกับทรัพย์สิน ดังระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

(2.1.19) พิจารณาแต่งตั้งกรรมการดำเนินการหรือสมาชิกเป็นผู้แทนของสหกรณ์ เพื่อเข้าประชุมใหญ่และออกเสียงในการประชุมใหญ่ของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และหรือชุมนุมสหกรณ์

หรือองค์การอื่น ซึ่งสหกรณ์เป็นสมาชิกหรือผู้ถือหุ้น ทั้งนี้ ตามที่ข้อบังคับหรือระเบียบของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย หรือชุมนุมสหกรณ์หรือองค์การนั้นกำหนดไว้

(2.1.20) พิจารณามอบหมายอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานให้แก่ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เลขานุการ เภรณญิก หรือผู้จัดการ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ตามความเหมาะสม **หนึ่ง** ในกรณีที่กรรมการดำเนินการของสหกรณ์กระทำหรือเจตนากระทำการ หรือกระทำโดยประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองจนทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิก หรือสหกรณ์มีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี หรือกิจการ หรือฐานะการเงินตามรายงานการสอบบัญชี หรือรายงานการสอบ เป็นเหตุให้สหกรณ์ได้รับความเสียหาย คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ต้องรับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายให้แก่สหกรณ์

สำหรับอำนาจหน้าที่ของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ในแต่ละตำแหน่ง มีรายละเอียดดังนี้

- **ประธานกรรมการ** มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(ก) เป็นประธานในที่ประชุมใหญ่ และที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการและควบคุมการประชุมดังกล่าวให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(ข) ควบคุม กำกับ ดูแลการดำเนินงานทั่วไปของสหกรณ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและอยู่ในวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

(ค) ลงลายมือชื่อในเอกสารต่าง ๆ ในนามสหกรณ์ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

(ง) ดำเนินการอื่น ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมาย

- **รองประธานกรรมการ** มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(ก) ปฏิบัติการในอำนาจหน้าที่ของประธานกรรมการ แทนประธานกรรมการ เมื่อประธานกรรมการไม่อยู่หรืออยู่แต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือเมื่อตำแหน่งประธานกรรมการว่างลง

(ข) ปฏิบัติการตามที่ได้รับมอบหมายจากประธานกรรมการ

(ค) ดำเนินการอื่น ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมาย

- **เลขานุการ** มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(ก) แจ้งนัดประชุมใหญ่ หรือนัดประชุมคณะกรรมการดำเนินการหรือการประชุมอื่น ๆ แล้วแต่กรณี

(ข) จัดทำรายงานการประชุมใหญ่ และรายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการ

(ค) ดูแลรักษาเอกสาร และรายงานการประชุมของสหกรณ์ให้เรียบร้อย

(ง) ดำเนินการอื่น ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมาย

- **เหรณญิก** มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(ก) ควบคุม กำกับ ดูแล ตรวจสอบการรับ จ่าย การเก็บรักษาเงิน และทรัพย์สินของสหกรณ์ให้เป็นไปโดยถูกต้องเรียบร้อย

(ข) ดำเนินการอื่น ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมาย

สำหรับการแบ่งอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ในการดำเนินการสหกรณ์ออมทรัพย์ของแต่ละแห่งอาจมีขนาดไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิก ดังนั้นในการแบ่งโครงสร้างขององค์กร หรือการบริหารงาน คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์อาจแบ่งงานความรับผิดชอบให้คณะกรรมการด้านต่าง ๆ เป็นผู้กำกับดูแล เช่น คณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการเงินกู้ คณะกรรมการการศึกษา ซึ่งคณะกรรมการด้านต่าง ๆ มีองค์ประกอบและหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

- **คณะกรรมการอำนวยการ** ให้ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ และเลขานุการของคณะกรรมการดำเนินการ เป็นกรรมการอำนวยการ และให้คณะกรรมการดำเนินการตั้งกรรมการอื่นเป็นกรรมการร่วมอีกตามสมควร แต่เมื่อรวมกับกรรมการโดยตำแหน่งแล้ว ต้องมีจำนวนไม่เกินห้าคน โดยมีอำนาจหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการแทนคณะกรรมการดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมาย และตามข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสหกรณ์ ซึ่งรวมทั้ง

(ก) ควบคุมในเรื่องการรับเงิน การจ่ายเงิน การสะสมเงิน การฝากเงิน หรือการเก็บรักษาเงินให้เป็นไปตามข้อบังคับ และระเบียบของสหกรณ์

(ข) ควบคุมการจัดทำบัญชี และทะเบียนต่าง ๆ ของสหกรณ์ให้ถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบันเสมอ

(ค) ควบคุมดูแล เก็บรักษาเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ตลอดจนทรัพย์สินของสหกรณ์ให้อยู่ในสภาพอันดีและปลอดภัย และพร้อมที่จะนำมาให้ผู้เกี่ยวข้องตรวจสอบได้ทันที

(ง) เสนอแนะคณะกรรมการดำเนินการในการปรับปรุง หรือแก้ไขการบริหารงานของสหกรณ์

(จ) ควบคุมดูแลการจัดทำงบดุลรวมทั้งบัญชีกำไรขาดทุน และรายงานประจำปี แสดงผลการดำเนินงานของสหกรณ์เสนอคณะกรรมการดำเนินการพิจารณา เสนอต่อที่ประชุมใหญ่

(ฉ) พิจารณาการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์ เสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการพิจารณาเสนอให้ที่ประชุมใหญ่พิจารณา

(ช) จัดทำแผนงานและงบประมาณประจำปีของสหกรณ์ เสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการพิจารณาอนุมัติและเสนอที่ประชุมใหญ่ทราบ

(ซ) ทำนิติกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมาย

- **คณะกรรมการเงินกู้** ให้คณะกรรมการดำเนินการตั้งคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จำนวนไม่เกินห้าคน เป็นกรรมการเงินกู้ โดยให้มีตำแหน่งประธานกรรมการคนหนึ่ง และเลขานุการคนหนึ่ง นอกนั้นเป็นกรรมการ โดยมีมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการอนุมัติเงินกู้แก่สมาชิกตามข้อบังคับ ระเบียบ และมติ คำสั่ง ของสหกรณ์ รวมทั้ง

(ก) ตรวจสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิกให้เป็นไปตามความมุ่งหมายที่ให้เงินกู้

(ข) ตรวจสอบควบคุมให้เงินกู้มีหลักประกันตามที่กำหนดไว้ในระเบียบของสหกรณ์ และเมื่อเห็นว่าหลักประกันสำหรับเงินกู้อย่างใดเกิดบกพร่องก็ต้องกำหนดให้ผู้กู้จัดการแก้ไข

(ค) ดูแลการชำระหนี้ของสมาชิกผู้กู้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในสัญญา

(ง) สอบสวนเบื้องต้นให้ได้ข้อความจริง ในกรณีสมาชิกผู้กู้ขอผ่อนเวลาการส่งเงินงวดชำระหนี้เงินกู้ หรือผิดนัดการส่งเงินงวดชำระหนี้ เพื่อเสนอความเห็นให้คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาผ่อนผัน หรือเรียกคืนเงินกู้ หรือสอบสวนลงโทษให้สมาชิกออกจากสหกรณ์

- **คณะกรรมการศึกษา** ให้คณะกรรมการดำเนินการตั้งกรรมการดำเนินการจำนวนไม่เกินห้าคนเป็นคณะกรรมการศึกษา โดยให้มีตำแหน่งเป็นประธานคนหนึ่ง และเลขานุการคนหนึ่ง นอกนั้นเป็นกรรมการ โดยมีอำนาจและหน้าที่ดำเนินการกิจการตามข้อบังคับ ตลอดจนระเบียบของสหกรณ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องตลอดจนมติและคำสั่งของคณะกรรมการดำเนินการ ซึ่งรวมทั้ง

(ก) ให้การศึกษาอบรมสมาชิก และผู้ที่สนใจให้ทราบถึงเจตนารมณ์ หลักวิธีการ และการบริหารงานของสหกรณ์

(ข) ประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกและบุคคลภายนอกได้ทราบถึงผลงานของสหกรณ์ที่ได้ดำเนินงานไป

(ค) ดำเนินการในการหาผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิก

(ง) ให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิกถึงวิธีการออมทรัพย์ และการใช้จ่ายเงินอย่างรอบคอบตลอดจนวิชาการต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ

(จ) ศึกษาและติดตามข่าวความเคลื่อนไหวด้านการดำเนินงานของสหกรณ์อื่นทั้งในและนอกประเทศ เพื่อนำตัวอย่างที่ดีมาเสนอคณะกรรมการดำเนินการพิจารณานำมาบริการแก่สมาชิก

(2.2) ฝ่ายจัดการ

ฝ่ายจัดการนับเป็นบุคลากรที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญ เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อการประกอบกิจการสหกรณ์ ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการบริการ เพราะถือว่าเป็นบุคคลด่านแรกที่ต้องบริการและต้อนรับสมาชิก และบุคคลภายนอกที่มาขอบริการ ถ้าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มีข้อบกพร่องอยู่เสมอนั้นย่อมหมายความว่า ธุรกิจแห่งนั้นเริ่มสร้างความเสื่อมศรัทธาให้แก่สมาชิก และผู้มาใช้บริการของสหกรณ์ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพิถีพิถันในการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถติดต่อประสานงาน และเอื้ออาทรต่อบุคคลทั่ว ๆ ไปได้ดี ซึ่งฝ่ายจัดการมีองค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละตำแหน่งดังนี้

(2.2.1) ผู้จัดการ³⁵ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์อาจพิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรู้ความสามารถและความเหมาะสมเพื่อแต่งตั้งหรือจ้างเป็นผู้จัดการของสหกรณ์ ในการจ้างผู้จัดการสหกรณ์ต้องทำหนังสือสัญญาจ้างไว้เป็นหลักฐาน และให้คณะกรรมการดำเนินการเรียกให้มีหลักประกันอันสมควร ในการแต่งตั้งหรือจ้างผู้จัดการ ต้องให้ผู้จัดการรับทราบ และรับรองที่จะปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวได้เป็นลายลักษณ์อักษร สหกรณ์อาจจ้างผู้จัดการสหกรณ์โดยกำหนดระยะเวลา หรือไม่กำหนดระยะเวลาก็ได้ ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดการทั่วไปและรับผิดชอบกิจการประจำของสหกรณ์ ควบคุมดูแลและปฏิบัติงานตามข้อบังคับ ระเบียบ และมติคณะกรรมการดำเนินการ ตรวจสอบ ควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งทำหน้าที่ดังนี้

(2.2.1.1) ตรวจสอบการสมัครเข้าเป็นสมาชิกให้เป็นการถูกต้อง

ตลอดจนเป็นธุระจัดให้ผู้เข้าเป็นสมาชิกลงลายมือชื่อในทะเบียนสมาชิก และชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้ากับเงินค่าหุ้นตามข้อบังคับของสหกรณ์

(2.2.1.2) ควบคุมให้มีการเก็บเงินค่าหุ้นรายเดือน แจ้งยอดจำนวนหุ้น จ่ายคืนค่าหุ้นและชักชวน การถือหุ้นในสหกรณ์

(2.2.1.3) รับฝากเงิน จ่ายคืนเงินฝาก และส่งเสริมการรับฝากเงินของสหกรณ์

³⁵ <http://www.sahakorntrc.com/kobangkab10.htm>: เข้าถึง 13/6/2553

(2.2.1.4) เป็นฐานะในการตรวจสอบคำขอกู้ จ่ายเงินกู้ จัดทำเอกสารเกี่ยวกับเงินกู้ ให้เป็นไปตามแบบและระเบียบของสหกรณ์

(2.2.1.5) จัดทำรายละเอียดของสมาชิกรายตัวเกี่ยวกับเงินค่าหุ้น และเงินฝากให้ถูกต้องทุกเดือน พร้อมกับแจ้งให้สมาชิกทราบเป็นรายบุคคล

(2.2.1.6) พิจารณาจัดจ้างเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในระเบียบของสหกรณ์รวมถึงกำหนดหน้าที่และวิธีการปฏิบัติงานของบรรดาเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ ตลอดจนเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เหล่านั้นให้เป็นไปโดยถูกต้องเรียบร้อย

(2.2.1.7) เป็นธุระกวดชั้นในเรื่องการออกใบรับ เรียกใบรับ หรือจัดให้มีใบสำคัญโดยครบถ้วน รับผิดชอบในการรับจ่ายเงินของสหกรณ์ให้เป็นการถูกต้อง รวบรวมใบสำคัญและเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับการเงินไว้โดยครบถ้วน และเก็บรักษาเงินของสหกรณ์ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในระเบียบของสหกรณ์

(2.2.1.8) รับผิดชอบและดูแลในการจัดทำบัญชีและทะเบียนต่างๆ ของสหกรณ์ให้ถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน

(2.2.1.9) ติดต่อประสานงานกับเลขานุการในการนัดเรียกประชุมใหญ่ คณะกรรมการดำเนินการและประชุมคณะกรรมการอื่นๆ

(2.2.1.10) รับผิดชอบจัดทำงบดุลรวมทั้งบัญชีกำไรขาดทุน และรายงานประจำปีแสดงผลการดำเนินงานของสหกรณ์ เสนอคณะกรรมการดำเนินการพิจารณา เพื่อเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ออุมัติ

(2.2.1.11) จัดทำแผนงาน และงบประมาณรายจ่ายประจำปีของสหกรณ์ เสนอคณะกรรมการดำเนินการพิจารณา

(2.2.1.12) จัดทำแผนปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้สอดคล้องกับแผนงานที่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่

(2.2.1.13) เข้าร่วมประชุมและชี้แจงในการประชุมใหญ่ ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ และประชุมคณะกรรมการอื่นๆ เว้นแต่กรณีซึ่งที่ประชุมนั้นๆ มิให้เข้าร่วมประชุม

(2.2.1.14) ปฏิบัติการเกี่ยวกับงานสารบรรณของสหกรณ์

(2.2.1.15) รักษาดวงตราของสหกรณ์ และรับผิดชอบตรวจตราดูแลทรัพย์สินต่างๆ ของสหกรณ์ให้อยู่ในสภาพอันดีและปลอดภัย

(2.2.1.16) เสนอรายงานกิจการประจำเดือนของสหกรณ์ต่อคณะกรรมการดำเนินการ

(2.2.1.17) เสนอรายการ หรือรายงานของสหกรณ์ต่อทางราชการ ตามแบบและระยะเวลาที่ทางราชการกำหนด

(2.2.1.18) ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการ หรือคณะกรรมการอื่นๆ ของสหกรณ์มอบหมาย หรือตามที่ควรกระทำ เพื่อให้กิจการในหน้าที่ลุล่วงไปด้วยดี

(2.2.2) เจ้าหน้าที่สหกรณ์ การจัดองค์การหรือการจัดบุคลากรเข้าทำงานเป็นหน้าที่ของผู้จัดการสำหรับการจัดโครงสร้างในฝ่ายจัดการ ให้มีผู้บริหารในระดับรองลงไปจนถึงเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการและลูกจ้าง เจ้าหน้าที่สหกรณ์จึงเป็นบุคคลที่มีความรู้พื้นฐานในวิชาชีพด้านต่าง ๆ เช่น บัญชี การเงิน ทะเบียนหุ้นและเงินกู้ การพัสดุ ธุรการ เป็นต้น นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ต้องมีความรู้ด้านการสหกรณ์ด้วย เพราะสหกรณ์เป็นองค์การธุรกิจที่มีความแตกต่างจากองค์การธุรกิจประเภทอื่น และองค์การธุรกิจทุกประเภทให้ความสำคัญที่สุดต่อลูกค้า สหกรณ์ก็เช่นเดียวกันลูกค้าความสำคัญที่สุดและลูกค้าของสหกรณ์ยังมีสถานะภาพเป็นเจ้าของสหกรณ์อีกด้วย การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ในการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการต้องใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่เดียว และโดยทั่วไปเจ้าหน้าที่สหกรณ์ประกอบด้วยฝ่ายต่าง ๆ และมีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้³⁶

(2.2.2.1) ฝ่ายการเงิน มีหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับงานดังนี้

- ตรวจสอบ ควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานของฝ่ายการเงิน
 - เก็บรักษาเงินสดของสหกรณ์ร่วมกับผู้จัดการในความควบคุมของผู้จัดการ
 - รักษาดวงตราสหกรณ์สำหรับใช้ในการเงินและลงลายมือชื่อในใบเสร็จรับเงินแทนผู้จัดการ
 - รับ - จ่ายเงินต่าง ๆ ทุกประการพร้อมตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณหมวดต่าง ๆ และจัดทำหลักฐาน การรับ - จ่าย เงินให้ครบถ้วนและถูกต้อง
 - นำเช็คไปขึ้นเงินสดเพื่อใช้ในฝ่ายการเงินและงานเงินฝากเป็นประจำทุกวันและกรณีไม่มีเงินสดในมือที่สหกรณ์
 - นำเงินสดส่วนที่เกินวงเงินสดในมือที่ต้องเก็บรักษาเข้าฝากธนาคารทุกสิ้นวัน
 - ทำรายงานเงินสดรับ-จ่ายและรวบรวมหลักฐานการรับ-จ่ายพร้อมเงินสดเสนอผู้จัดการทราบเป็นประจำทุกวัน
 - ควบคุมและตรวจสอบการเบิกจ่ายเช็คสำหรับสมาชิกถอนเงินฝากและจ่ายเงินกู้
 - จัดทำเช็คเงินสด เช็คเงินกู้สามัญ เช็คเงินกู้พิเศษ เช็คคืนเงินค่าหุ้นกรณีลาออก เช็คค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ทุกประเภท และลงทะเบียนคุมเช็ค พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำเสนอคณะกรรมการผู้มีอำนาจลงนาม
 - ตรวจสอบและออกใบเสร็จเรียกเก็บเงินชำระหนี้
 - จัดทำทะเบียนจ่ายเงินเดือน เงินสะสม เงินประกันสังคม
 - จัดทำรายการประมาณการรับ-จ่ายของสหกรณ์ประจำเดือน
- เพื่อรายงานฐานะการเงินและการลงทุนเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการอำนวยการ และคณะกรรมการดำเนินการ

³⁶ <http://web.sut.ac.th/saving/node/57>: เข้าถึง 12/6/2553

- ติดต่อและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ธนาคาร สำนักงานประกันสังคม สรรพากร
- รับฝาก-ถอนเงินทุกประเภทโดยตรวจสอบใบถอนหรือใบฝากให้ถูกต้องทั้งตัวเลข ตัวอักษร และลายมือชื่อการเบิกถอน พร้อมกับบันทึกการ์ดแล้วนำเสนอผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อ
- จัดคูปองบัญชีเงินฝากคงเหลือทุกประเภทให้เป็นปัจจุบันและส่งรายการยอดเงินฝากให้ฝ่ายบัญชีเพื่อยืนยันยอดความถูกต้อง
- คำนวณดอกเบี้ยประจำเดือนและประจำปีเพื่อส่งให้ฝ่ายบัญชี
- จัดทำรายการโอนรับฝากเงินรายเดือน รับชำระค่าหุ้น รับชำระพิเศษ ของสมาชิก
- จัดทำรายงานเงินรับฝากถอนทุกประเภท และรวบรวมนำเสนอตามสายงาน
- ตรวจสอบรายละเอียดการโอนเงินเพื่อชำระหนี้และอื่นๆ ของสมาชิก โดยประสานกับฝ่ายทะเบียนหุ้นและเงินกู้ พร้อมบันทึกรายละเอียด
- จัดทำและตรวจสอบรายการสอบทานเงินรับฝากจากสมาชิกและเงินนำฝากสถาบันการเงินภายนอก เพื่อให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตใช้ในการยืนยันยอดประจำปี
- ติดตามและควบคุมการยืมเงินทตรงจ่ายและการส่งใช้เงินยืมทตรงจ่ายให้เป็นไปตามระเบียบของสหกรณ์

(2.2.2.2) ฝ่ายบัญชี มีหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับงานดังนี้

- ตรวจสอบ ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของฝ่ายบัญชี
- เก็บรวบรวมหลักฐานการรับ-จ่ายประจำวันกับฝ่ายการเงินเพื่อจัดทำสลิปรับ-จ่ายประจำวันพร้อมตรวจสอบความถูกต้อง
- รวบรวมใบรับ-จ่ายประจำวันลงในแฟ้มสรุปการรับ – จ่ายประจำวัน
- ลงรายการผ่านบัญชีและบันทึกลงในระบบสหกรณ์ ตามขั้นตอนในรายการประจำวันและรายการประจำเดือน
- พิมพ์รายงานเกี่ยวกับงานในระบบบัญชี เพื่อการตรวจสอบและเก็บเป็นหลักฐาน
- จัดทำงบทดลอง งบดุล งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด ประจำเดือน ประจำปี
- ตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีและจัดทำรายงานเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการอำนวยการและคณะกรรมการดำเนินการ
- เก็บรวบรวมยอดเงินรับฝากคงเหลือประจำเดือน และประจำปีจากงานการเงิน ตรวจสอบกับยอดบัญชีของแต่ละเดือนและประจำปี

- เก็บรวบรวมรายการจ่ายดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝาก
ประจำเดือนและประจำปีจากงานการเงินเพื่อประกอบการลงบัญชี

- เก็บรวบรวมรายการเรียกเก็บเงินรายเดือน เพื่อ
ประกอบการลงบัญชี

- จัดทำรายละเอียดบัญชีครุภัณฑ์เพื่อตัดจ่ายค่าเสื่อมประจำปี
- จัดทำรายละเอียดบัญชีย่อยต่าง ๆ เพื่อประกอบงบการเงิน
- จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินงบประมาณ
- จัดทำรายละเอียดและวาระการประชุมคณะกรรมการ

อำนาจการ

- จัดทำรายละเอียดค้างรับ-ค้างจ่ายทุกประเภท เพื่อสรุปยอด

รายการโอนต่าง ๆ เพื่อการจัดทำงบการเงิน

- จัดทำงบการเงินให้เป็นไปตามรูปแบบที่กรมตรวจบัญชี

สหกรณ์กำหนด

- จัดทำข้อมูลสรุปเพื่อประกอบการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี

ได้แก่ กระทบยอดเงินฝากธนาคารและสหกรณ์ เพื่อพิสูจน์ว่าเงินฝากทุกประเภทที่สหกรณ์มีอยู่ยอดตรงกับงบ
การเงิน กระดาษทำการลูกหนี้เงินกู้ทุกประเภทและเจ้าหนี้ทั่วไป จัดทำรายงานยอดค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ จัดทำ
รายละเอียดรายได้ค้างรับการลงทุนและผลตอบแทนจากเงินลงทุนค้างรับ จัดทำรายละเอียดเงินค้างจ่ายและเงินรอ
จ่ายเงิน จัดทำรายละเอียดเงินค่าปฏิบัติล่วงหน้า จัดทำรายละเอียดสำรองบำเหน็จเจ้าหน้าที่ จัดทำรายละเอียด
อื่นๆ ที่ผู้สอบบัญชีขอเพิ่ม

- ตรวจสอบเงินปันผลเฉลี่ยคืนกับฝ่ายทะเบียนหุ้นและเงินกู้

และสรุปเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนเพื่อจัดทำข้อมูลในวิธีการจ่ายตามมติคณะกรรมการดำเนินการ

- จัดทำสรุปรายละเอียดตามมติคณะกรรมการดำเนินการ

เสนอที่ประชุม เพื่อพิจารณา ได้แก่ การอนุมัติจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี แผนงานและงบประมาณการจ่ายประจำปี
การจัดจ้างผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ขออนุมัติงบประมาณ

(2.2.2.3) ฝ่ายทะเบียนหุ้นและเงินกู้ มีหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับ

งานดังนี้

- รับสมัครสมาชิกสหกรณ์
- ให้คำแนะนำสิทธิประโยชน์และบริการต่าง ๆ ของสหกรณ์
- รับคำขอเงินจากสมาชิก ตรวจสอบคำขอ คุณสมบัติ

สมาชิก เอกสารประกอบให้เป็นไปตามระเบียบสหกรณ์ และบันทึกรายการขอเงินลงในโปรแกรมระบบงาน

- จัดทำรายงานสรุปคำขอเงินทุกประเภท ส่งเจ้าหน้าที่

ธุรการเพื่อบรรจุเป็นวาระการประชุมเสนอคณะกรรมการเงินกู้เพื่อพิจารณา

- รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจประเมินร่วมตรวจสอบ

ทรัพย์สินที่สมาชิกเสนอเป็นหลักประกันเงินกู้บันทึกข้อมูลและเสนอความเห็นเกี่ยวกับมูลค่าทรัพย์สินนั้น

- เข้าร่วมประชุมในที่ประชุมคณะกรรมการเงินกู้ เพื่อให้ข้อมูลประกอบพิจารณาอนุมัติเงินกู้
- บันทึกมติแจ้งผลการพิจารณาคำขอกู้ของคณะกรรมการเงินกู้แก่สมาชิกผู้ขอ
- บันทึกโปรแกรมระบบงานการอนุมัติเงินกู้ ออกเลขที่สัญญาเงินกู้ ส่งฝ่ายการเงินและฝ่ายธุรการเพื่อขออนุมัติเบิกจ่ายเงินกู้
- จัดทำหนังสือสัญญาเงินกู้สามัญ เงินกู้พิเศษ หนังสือสัญญาค้ำประกัน ขอตกลงต่อท้ายสัญญาเงินกู้ที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบและแจ้งเชิญผู้กู้ ผู้ค้ำประกันมาลงนามตามวันที่กำหนด ลงนามเป็นพยานในสัญญา นำเสนอผู้จัดการตรวจสอบสัญญาให้เป็นไปตามมติการอนุมัติเพื่อส่งฝ่ายการเงินเบิกจ่ายเงินกู้
- จัดส่งเอกสารการขอกู้เงินและสัญญาเงินกู้ที่จ่ายเงินกู้แล้วแก่ฝ่ายบัญชีเพื่อตรวจสอบทางบัญชี แล้วนำส่งเจ้าหน้าที่ธุรการจัดเก็บเข้าแฟ้มตามประเภทสัญญาเงินกู้
- รับการแต่งตั้งเป็นผู้มอบอำนาจทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินหลักประกัน จัดทำเอกสารสัญญาจำนอง ขอตกลงต่อท้ายสัญญาจำนอง รวมทั้งการเดินทางไปจดจำนองไว้ก่อนจำนองสินทรัพย์หลักประกันเงินกู้ ณ สำนักงานที่ดินที่ทรัพย์สินตั้งอยู่
- รับคำขอ ตรวจสอบและขออนุมัติ กรณีที่สมาชิกชำระเงินกู้ขอไถ่ถอนหลักทรัพย์ที่ค้ำประกันเงินกู้
- รับคำขอ ตรวจสอบ แนะนำ การเปลี่ยนแปลงข้อมูลสมาชิก การย้ายหน่วยงาน การลาออกหรือพ้นสภาพสมาชิก การส่งคำหุ้नรายเดือน เงื่อนไขการชำระเงินกู้ หลักประกันเงินกู้
- ติดตามผลการชำระเงินกู้สมาชิกปกติ สมาชิกที่พ้นสภาพ ผู้ค้ำประกันเงินกู้ที่ต้องชำระหนี้แทนผู้กู้ หลักประกันบกพร่อง และเงินกู้ดำเนินคดี รายงานคณะกรรมการเงินกู้และคณะกรรมการดำเนินการ
- จัดทำหนังสือแจ้งให้ชำระเงินงวด หนังสือเรียกคืนเงินกู้ หนังสือแจ้งให้เปลี่ยนแปลงหลักประกันบกพร่อง หนังสือรับสภาพหนี้ หนังสือสัญญาค้ำประกันการรับสภาพหนี้
- จัดทำรายงานประจำวันของฝ่ายทะเบียนหุ้นและเงินกู้ ส่งฝ่ายงานที่เกี่ยวข้องและจัดเก็บสำเนารายงาน
- ประมวลผลโปรแกรมระบบงานเพื่อส่งหักเงินเดือนสมาชิก ชำระค่าหุ้น เงินกู้ เงินฝาก เบี้ยประกันภัย และอื่น ๆ ทุกวันที่ 15 ของเดือน
- จัดทำรายการคืนใบเสร็จสมาชิกที่มีเงินเดือนไม่พอหักส่งสหกรณ์ ออกหนังสือแจ้งให้ชำระ ติดตามและรายงานผล
- ตรวจสอบและจัดเก็บทะเบียนหุ้น-หนี้รายตัวของสมาชิก
- จัดเก็บเอกสารคำขอ สัญญาเงินกู้ สัญญาค้ำประกัน สัญญาจำนอง โฉนดที่ดินหลักประกัน ทะเบียนยานพาหนะ ไว้ในที่ปลอดภัย
- จัดทำรายงานหุ้นและเงินกู้รายตัวสมาชิกประจำเดือน

	- จัดทำและตรวจสอบหนังสือการสอบทานหุ้นและเงินกู้ประจำปี เพื่อให้สมาชิกและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตยืนยันยอด
วันสิ้นปีทางบัญชี	- จัดทำและตรวจสอบรายงานเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนทุก
รายลงโปรแกรมระบบงาน ในเดือนตุลาคม ของทุกปี	- ดำเนินการปรับอัตราเงินเดือนใหม่และค่าหุ้นของสมาชิกทุก
ทุกราย ประจำปี	- จัดทำและตรวจสอบรายงานรายละเอียดหุ้นและเงินกู้สมาชิก
ลดหย่อนภาษีประจำปี	- จัดทำและตรวจสอบรายงานจัดชั้นหนี้ประจำปี
และจัดส่งบริษัทประกันภัย	- จัดทำและตรวจสอบหนังสือรับรองดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อ
ประกันภัย ตามรายงานของบริษัทประกันภัย	- รับคำขอเอาประกันสินเชื่อ อัครภัย จากสมาชิก คิดคำนวณ
ประจำทุกปี	- จัดทำหนังสือแจ้งต่ออายุและส่งหักเงินเดือน กรมธรรม์
รอบการประชุมที่ได้รับมอบหมาย	- จัดทำงานประกันภัยสวัสดิการตามมติที่ประชุมใหญ่เป็น
ให้เป็นปัจจุบัน	- บันทึกและตรวจรายงานการประชุมคณะกรรมการเงินกู้ใน
	- จัดทำแบบพิมพ์คำขอ สัญญาเงินกู้และสัญญาอื่นที่เกี่ยวข้อง
	(2.2.2.4) ฝ่ายพัสดุ มีหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับงานดังนี้
ประเภท	- จัดทำทะเบียนพัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ ทุก
คณะกรรมการดำเนินการ	- ดำเนินการจัดซื้อ จัดหา จัดจ้างให้ได้มาซึ่งพัสดุตามมติ
ประจำปี เพื่อการตรวจสอบ	- จัดทำรายงานพัสดุประจำเดือน และรายการพัสดุดังเหลือ
สภาพ หรือบริจาค หรือทำลายพัสดุตามมติคณะกรรมการดำเนินการ	- ดำเนินการขาย หรือจำหน่าย หรือแลกเปลี่ยน หรือแปร
ระเบียบพัสดุของสหกรณ์ออมทรัพย์	- ควบคุมดูแลการดำเนินงานของฝ่ายพัสดุให้เป็นไปตาม

(2.2.2.5) ฝ่ายธุรการ มีหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับงาน ดังนี้

- จัดพิมพ์เอกสาร ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ ขอบบังคับ และหนังสือต่าง ๆ
- ตรวจสอบใบสมัครและทะเบียนสมาชิกสหกรณ์ พร้อมจัดเก็บเข้าแฟ้มรายตัวสมาชิก
- จัดเก็บรักษา หนังสือและเอกสารสหกรณ์
- จัดทำหนังสือเวียนถึงหน่วยงานต่าง ๆ
- จัดพิมพ์แบบพิมพ์ต่าง ๆ ควบคุมดูแลแบบพิมพ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในสำนักงาน
- จัดทำหนังสือรับรองฐานะการเงิน และหนังสือรับรองอื่น ๆ ให้สมาชิก
- จัดทำประวัติการลาของเจ้าหน้าที่สหกรณ์
- ตรวจสอบการรับเงินสวัสดิการต่าง ๆ และจัดทำทะเบียนการจ่ายเงินสวัสดิการต่าง ๆ ของสมาชิกสหกรณ์
- ตรวจสอบ ควบคุม ดูแลและจัดทำทะเบียนหนังสือเข้า และหนังสือออกทุกประเภทของสหกรณ์
- ดูแลงานจดหมายข่าวและประชาสัมพันธ์พร้อมจัดส่งจดหมายข่าว และหนังสือถึงสมาชิกและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- จัดทำวาระการประชุมของคณะกรรมการดำเนินการโดยประสานกับผู้จัดการและเลขานุการฯ
- จัดทำวาระการประชุมของคณะกรรมการศึกษาและประชาสัมพันธ์โดยประสานผู้จัดการและเลขานุการฯ
- จัดเตรียมเอกสารวาระการประชุมของคณะกรรมการ
- อำนวยความสะดวกโดยประสานกับผู้จัดการ หัวหน้าฝ่ายบัญชี และเลขานุการ ฯ
- จัดทำวาระการประชุมคณะกรรมการเงินกู้โดยประสานกับผู้จัดการ หัวหน้าฝ่ายทะเบียนหุ้นและเงินกู้และเลขานุการ ฯ
- จัดทำหนังสือเชิญประชุม และหนังสือขออนุมัติค่าเบี้ยประชุม
- จัดทำหนังสือแจ้งผลการอนุมัติเงินกู้ และหนังสือขออนุมัติเงินกู้
- อำนวยความสะดวกและรับรองคณะกรรมการทุกครั้งที่มีการประชุม
- จัดทำรายงานสรุปมติที่ประชุมคณะกรรมการศึกษาและประชาสัมพันธ์ โดยประสานขอรายละเอียดจากผู้จัดการและเลขานุการคณะกรรมการศึกษาและประชาสัมพันธ์
- จัดทำรายงานสรุปมติที่ประชุมคณะกรรมการเงินกู้ โดยประสานขอรายละเอียดจากผู้จัดการและหัวหน้าฝ่ายทะเบียนหุ้นและเงินกู้ และเลขานุการคณะกรรมการเงินกู้

- จัดทำรายงานสรุปมติที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ โดยประสานขอรายละเอียดจากผู้จัดการและเลขานุการคณะกรรมการดำเนินการ
- จัดทำรายงานการประชุมเจ้าหน้าที่สหกรณ์ และตรวจสอบค่าโทรศัพท์
- จัดทำรายงานประจำปีโดยประสานกับผู้จัดการและคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้ง
- รับเอกสารคำขอต่าง ๆ ของสมาชิก
- จัดเก็บเอกสารทะเบียนหุ้น-หนี้คงเหลือ การเปลี่ยนแปลงหุ้น-หนี้ผู้ค้าของสมาชิกรายเดือน
- จัดทำประวัติการลาหยุดของเจ้าหน้าที่
- นำเสนอรายการขอยืมเงินทตรงจ่ายและรายงานการเดินทางไปฝึกอบรมประชุมสัมมนาของกรรมการและ
- พิมพ์ขออนุมัติเบิกเงินค่าใช้จ่ายประจำเดือน

(2.3) การตรวจสอบกิจการสหกรณ์ออมทรัพย์

ตามมาตรา 53 พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้สหกรณ์มีผู้ตรวจสอบกิจการ โดยที่ประชุมใหญ่เลือกจากสมาชิกหรือบุคคลภายนอกผู้มีคุณสมบัติความรู้ความสามารถในด้านธุรกิจ การเงิน การบัญชี การเศรษฐกิจหรือการสหกรณ์คนหนึ่ง หรือหลายคน ให้เป็นผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์เป็นการประจำปี จำนวนผู้ตรวจสอบกิจการ ให้เป็นไปตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด โดยผู้ตรวจสอบกิจการมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานทั้งปวงของสหกรณ์ ซึ่งรวมทั้ง

(2.3.1) ตรวจสอบเอกสาร สรรพสมุด บัญชี ทะเบียนและการเงิน ตลอดจนทรัพย์สินและหนี้สินทั้งปวงของสหกรณ์ เพื่อทราบฐานะและข้อเท็จจริงของสหกรณ์ที่เป็นอยู่จริง

(2.3.2) ตรวจสอบหลักฐานและความถูกต้องของการดำเนินธุรกิจแต่ละประเภทของสหกรณ์ เพื่อประเมินผลและอาจให้ข้อแนะนำแก่คณะกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ ทั้งทางวิชาการและทางปฏิบัติในกิจการนั้นๆ

(2.3.3) ตรวจสอบการจัดจ้างและแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ ตลอดจนหนังสือสัญญาจ้างและหลักประกัน

(2.3.4) ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงาน และการใช้จ่ายเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี ของสหกรณ์

(2.3.5) ติดตามผลการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินการเพื่อพิจารณาหาทางปรับปรุง แผนงานข้อบังคับ ระเบียบ มติ ตลอดจนคำสั่งต่าง ๆ ของสหกรณ์

(2.3.6) ตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสหกรณ์ หรือกิจการอื่น ๆ เพื่อให้เกิดผลดีแก่การดำเนินกิจการของสหกรณ์

อนึ่ง ให้ผู้ตรวจสอบกิจการเสนอรายงานผลการตรวจสอบประจำเดือนต่อคณะกรรมการดำเนินการในการประชุมประจำเดือน แล้วเสนอผลการตรวจสอบประจำปีต่อที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ หากพบข้อบกพร่องจากการตรวจสอบ ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์แก้ไข ผู้ตรวจสอบกิจการอาจเสนอแนะแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องนั้นด้วยก็ได้ ความรับผิดชอบของผู้ตรวจสอบกิจการ หากผู้ตรวจสอบกิจการตรวจพบข้อบกพร่องของสหกรณ์ต้องแจ้งให้คณะกรรมการดำเนินการทราบเพื่อแก้ไขโดยเร็ว ผู้ตรวจสอบกิจการต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเสียหายอันจะเกิดแก่สหกรณ์ด้วยเหตุอันไม่แจ้ง

สำหรับการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์ ดร.วโรทัย โกศล สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ได้กล่าวในบทความสหกรณ์ออมทรัพย์...สถาบันการออมและการลงทุนที่คนไม่ค่อยพูดถึง (10/9/2550) ว่า สหกรณ์ออมทรัพย์มีข้อได้เปรียบธนาคารในหลายข้อ เช่น การที่ไม่ถือเป็นหน่วยภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร ทำให้ไม่มีภาระภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางการเงิน สมาชิกเองก็ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้จากเงินปันผลและเงินฝากบางประเภท การที่สหกรณ์ออมทรัพย์ของไทยมีพัฒนาการที่ก้าวหน้าขึ้นทุกปี ทั้งจำนวนสหกรณ์และสินทรัพย์ของสหกรณ์ที่เพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มว่าจะเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงกล่าวได้ว่าสหกรณ์ออมทรัพย์มีความสำคัญต่อระบบสถาบันการเงินของไทยในระดับมหภาคด้วย

เนื่องจากสหกรณ์ออมทรัพย์นั้นมีเงินกองทุนเป็นจำนวนมาก จึงน่าที่จะส่งเสริมให้นำเงินกองทุนเหล่านี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากขึ้น แทนที่จะให้สมาชิกของสหกรณ์กู้เพียงอย่างเดียว โดยอาจเพิ่มช่องทางนำเงินไปลงทุนในด้านอื่นๆ ที่ให้ผลตอบแทนดีและมีความเสี่ยงต่ำ เช่น การลงทุนในตราสารหนี้ ตราสารทุน และพันธบัตรรัฐบาล เป็นต้น หรือกระทั่งไปลงทุนในต่างประเทศ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตัวสถาบันเองและต่อมูลค่าทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม พบสหกรณ์ออมทรัพย์ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการอยู่บ้าง เช่น ในเรื่องขององค์กรกำกับดูแล ซึ่งในปัจจุบันอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ายังไม่ค่อยชำนาญพอในด้านการบริหารจัดการด้านการเงิน จะมีเพียงกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ซึ่งก็จะทำหน้าที่แค่เป็นผู้ตรวจบัญชีสหกรณ์เท่านั้น แต่บทบาทด้านการส่งเสริมและพัฒนาเรื่องการบริหารจัดการยังมีทางทำได้อีกมาก ดังนั้นในอนาคตจึงควรที่จะให้หน่วยงานที่มีความชำนาญในด้านการบริหารจัดการด้านการเงินเข้ามากำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือกระทรวงการคลัง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความชำนาญในด้านนี้อยู่แล้ว (คล้าย ๆ กับที่ธุรกิจประกันจะมาอยู่ใต้การกำกับของกระทรวงการคลังตามในอนาคต) โดยอาจจะอยู่ในรูปแบบสถาบันการเงินเฉพาะกิจรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาพิจารณาในเรื่องดังกล่าว เรื่องนี้เป็นสิ่งที่ผู้เขียนสนับสนุนอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากเห็นว่าสถาบันการเงินทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดๆ ก็ควรได้รับการกำกับดูแล และอยู่ใต้กรอบของกฎระเบียบที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ในอนาคตเราอาจจะได้เห็นสหกรณ์ออมทรัพย์ขยายบทบาทการทำธุรกรรมด้านการเงินให้เต็มรูปแบบมากขึ้น เช่น ด้านการต่างประเทศ หรือเป็นที่ปรึกษาการเงินและการลงทุนให้แก่สมาชิก มิใช่เป็นเพียงสถาบันการเงินที่พึ่งของคนยากอีกต่อไป

4.2.4 กิจการที่มีความคล้ายคลึงกับการธนาคาร

กิจการที่มีความคล้ายคลึงกับการธนาคารนั้น ประกอบด้วย 2 ประเภทหลัก คือธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล และธุรกิจบัตรเครดิต ซึ่งกิจการทั้งสองประเภทนี้เป็นกิจการที่ต้องขออนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้อาศัยอำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม 2515 ว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน ในการกำกับดูแลสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ส่วนสถาบันการเงินสามารถประกอบธุรกิจทั้งสองประเภทได้ทันทีโดยไม่ต้องขออนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เนื่องจากเป็นธุรกรรมที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 อยู่แล้ว

4.2.4.1 ธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล

“สินเชื่อส่วนบุคคล” หมายความว่า การให้กู้ยืมเงิน การรับซื้อ ซื้อลด หรือรับช่วงซื้อ ลดตัวเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด แก่บุคคลธรรมดาโดยมิได้ระบุวัตถุประสงค์หรือมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการและไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ในการประกอบธุรกิจของตนเอง สินเชื่อส่วนบุคคลที่อยู่ภายใต้การกำกับของกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยจะใช้ชื่อ “สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ” ซึ่งหมายถึง

- สินเชื่อที่ให้แกบุคคลธรรมดาโดยมิได้ระบุวัตถุประสงค์ หรือมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการ และไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ในการประกอบธุรกิจ โดยเป็นสินเชื่อที่ไม่มีทรัพย์สินเป็นหลักประกัน

- สินเชื่อที่เกิดจากการให้เช่าซื้อและการให้เช่าแบบลีสซิ่งในสินค้าที่ผู้ประกอบธุรกิจมิได้จำหน่ายเป็นทางการค้าปกติ ยกเว้นในสินค้าประเภทรถยนต์และรถจักรยานยนต์

ทั้งนี้ไม่รวมถึง สินเชื่อเพื่อการศึกษา สินเชื่อเพื่อการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ สินเชื่อเพื่อรักษาพยาบาล สินเชื่อเพื่อสวัสดิการพนักงานที่หน่วยงานต้นสังกัดได้มีการทำสัญญากับผู้ประกอบธุรกิจและสินเชื่อตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

(1) ผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน กระทรวงการคลังได้ออกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (เรื่อง สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ) ลงวันที่ 9 มิถุนายน 2548 กำหนดให้การประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลเป็นกิจการที่ต้องได้รับการอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง พร้อมทั้งมอบอำนาจให้ธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล

โครงสร้างการกำกับดูแลธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล

(1.1) การจัดตั้งและการขออนุญาต

ตามข้อ 2 ข้อ 3 และข้อ 4 ของประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (เรื่อง สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ) ลงวันที่ 9 มิถุนายน 2548 ได้กำหนดเกี่ยวกับการจัดตั้งและการขออนุญาตไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อ 2 ให้การประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับเป็นกิจการที่ต้องขออนุญาต

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่

(1) สถาบันการเงิน³⁷

(2) ผู้ประกอบการที่ให้สินเชื่อส่วนบุคคลแก่ผู้บริโภคเพื่อชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใดอันเป็นธุรกิจของตนเอง

ข้อ 3 ผู้ประกอบธุรกิจต้องเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดซึ่งได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากรัฐมนตรี

การยื่นคำขอรับอนุญาตให้ยื่นผ่านธนาคารแห่งประเทศไทยตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดพร้อมด้วยเอกสารหลักฐานที่ระบุไว้ในแบบดังกล่าว ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (1) สำเนาใบสำคัญแสดงการจดทะเบียน
- (2) สำเนาหนังสือบริคณห์สนธิ
- (3) สำเนาข้อบังคับ
- (4) สำเนาทะเบียนผู้ถือหุ้น

นอกจากนี้ ให้แจ้งชื่อ ประวัติการทำงาน และคุณสมบัติของกรรมการและผู้สอบบัญชี พร้อมทั้งสำนักงานสาขาและสถานที่ตั้งของสำนักงานสาขา ถ้ามี

ข้อ 4 ผู้ประกอบธุรกิจต้องมีทุนจดทะเบียนซึ่งชำระแล้วไม่ต่ำกว่าห้าสิบล้านบาท

จากข้อกำหนดดังกล่าว ผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non-Bank) ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยให้ยื่นคำขอผ่านธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ผู้ยื่นขออนุญาตต้องเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ที่มีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 50 ล้านบาท สำหรับผู้ประกอบธุรกิจรายเดิมที่ประกอบธุรกิจอยู่ในวันที่ 17 มิถุนายน 2548 สามารถประกอบธุรกิจต่อไปได้ โดยต้องยื่นคำขอรับอนุญาตต่อ ธปท. ภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ 17 มิถุนายน 2548 ทั้งนี้ หากผู้ประกอบธุรกิจมีทุนจดทะเบียนต่ำกว่า 50 ล้านบาท ให้จดทะเบียนเพิ่มทุนและเรียกชำระทุนเพิ่มให้ครบถ้วนภายใน 6 เดือนนับแต่วันที่ 17 มิถุนายน 2548 ส่วนผู้ประกอบธุรกิจรายใหม่ที่ยังไม่ได้มีการให้สินเชื่อส่วนบุคคล แต่สนใจที่จะประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล สามารถยื่นคำขอรับอนุญาตได้ตั้งแต่วันที่ 17 มิถุนายน 2548 เป็นต้นไป โดยจะสามารถประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลเมื่อได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

(1.2) เงื่อนไขในการดำเนินงาน

ตามข้อ 5 ข้อ 6 ข้อ 7 ข้อ 8 ข้อ 9 ข้อ 10 และข้อ 11 ของประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (เรื่อง สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ) ลงวันที่ 9 มิถุนายน 2548 รวมทั้งประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนด

³⁷ “สถาบันการเงิน” หมายความว่า

- (1) ธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์
- (2) บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์
- (3) สถาบันการเงินที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ได้กำหนดเกี่ยวกับเงื่อนไขในการดำเนินงานไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อ 5 ผู้ประกอบธุรกิจต้องระบุนายละเอียดค่าธรรมเนียม ดอกเบี้ย และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ อันเนื่องจากสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ให้ชัดเจนครบถ้วนในเอกสารชี้ชวน ใบสมัคร และสัญญา ทั้งนี้ ตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

ข้อ 6 ผู้ประกอบธุรกิจต้อง

(1) แจ้งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบถึงการเปิดสำนักงานสาขาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนเปิดทำการสำนักงานสาขานั้น ทั้งนี้ สำนักงานสาขาให้หมายความถึงสำนักงานสาขาตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

(2) รักษาข้อมูลของผู้บริโภค³⁸ ไว้เป็นความลับ เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้

- (ก) การเปิดเผยโดยได้รับคำยินยอมเป็นหนังสือจากผู้บริโภค
- (ข) การเปิดเผยตามหน้าที่ หรือเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนหรือการพิจารณาคดี

- (ค) การเปิดเผยแก่ผู้สอบบัญชีของผู้ประกอบธุรกิจนั้น
- (ง) การจัดส่งข้อมูลเครดิตให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิต
- (จ) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามกฎหมาย
- (ฉ) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์อื่นตามที่ได้รับอนุญาตจาก

ธนาคารแห่งประเทศไทย

ข้อ 7 ห้ามผู้ประกอบธุรกิจกระทำการ ดังต่อไปนี้

- (1) จัดหาเงินทุนจากประชาชนเว้นแต่การออกหุ้นกู้
- (2) ประกอบธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์
- (3) ลดทุน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี
- (4) ย้ายที่ตั้งสำนักงานใหญ่หรือย้ายหรือปิดสำนักงานสาขาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

(5) โอนหนี้ที่เกิดจากสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับไปเป็นหนี้ตามสัญญาบัญชีเดินสะพัด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้บริโภคก่อนหนี้อันเกิดจากสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ที่ยังมีไต่โอนไปเป็นหนี้ตามสัญญาบัญชีเดินสะพัดจะเอาดอกเบี้ยนั้นทบเข้ากับต้นเงินแล้วคิดดอกเบี้ยในจำนวนเงินที่ทบเข้ากันนั้นไม่ได้

(6) หยุดหรือระงับการดำเนินกิจการเกี่ยวกับธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับโดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีในการขออนุญาตตามความในข้อ 7 (3) หรือข้อ 7 (6) ของวรรคหนึ่งให้ผู้ประกอบธุรกิจยื่นหนังสือชี้แจงเหตุผลที่ขออนุญาตผ่านธนาคารแห่งประเทศไทย และให้ธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณาเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีโดยไม่ชักช้า

³⁸ “ผู้บริโภค” หมายความว่า ผู้บริโภคตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค

ข้อ 8 ผู้ประกอบธุรกิจต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

(1) คุณสมบัติของผู้ใช้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ
(2) ดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าธรรมเนียมใด ๆ เกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ทั้งนี้ อัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บต้องไม่เกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้โดยอัตราสูงสุดของดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าธรรมเนียมใด ๆ ดังกล่าวรวมกันแล้วต้องไม่เกินกว่าอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

อย่างไรก็ดี ผู้ประกอบธุรกิจอาจเรียกค่าใช้จ่ายตามที่จ่ายไปจริง และพอสมควรแก่เหตุจากผู้บริโภคได้ นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วในวรรคหนึ่งตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

(3) การตรวจสอบและการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ

(4) การเรียกให้ชำระหนี้และการติดตามทวงถามให้ชำระหนี้
(5) การจำหน่ายและโอนหนี้
(6) การปฏิบัติและจัดการเกี่ยวกับข้อมูลผู้บริโภค
(7) การปฏิบัติเมื่อมีข้อร้องเรียน
(8) การจัดทำบัญชีและรายงาน
(9) เรื่องอื่น ๆ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่าจำเป็นเพื่อความปลอดภัยหรือความผาสุกของประชาชน

พร้อมนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยอาศัยอำนาจตามความในข้อ 8 แห่งประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (เรื่อง สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ) ได้ออกประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงิน ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2549 โดยมีหลักเกณฑ์การกำกับดูแลที่สำคัญ คือ

(1) คุณสมบัติของผู้ใช้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ผู้ประกอบธุรกิจจะให้สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับแก่บุคคลธรรมดาได้เมื่อผู้ประกอบธุรกิจพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นผู้ที่มีฐานะทางการเงินเพียงพอสำหรับการชำระหนี้ได้

(2) การกำหนดวงเงินที่จะให้สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ผู้ประกอบธุรกิจจะให้วงเงินสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับแก่ผู้บริโภคแต่ละรายได้ไม่เกิน 5 เท่าของรายได้ของผู้บริโภคเฉลี่ยต่อเดือน หรือกระแสเงินสดหมุนเวียนในบัญชีเงินฝากของผู้บริโภคซึ่งฝากไว้กับสถาบันการเงินเฉลี่ยต่อเดือนเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน

(3) กำหนดอัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าธรรมเนียมใด ๆ และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ดังนี้

(3.1) ผู้ประกอบธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงิน (Non-Bank) อาจเรียกเก็บดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียมใด ๆ เกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ โดย

ดอกเบี้ยที่เรียกเก็บต้องไม่เกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ คือร้อยละ 15 ต่อปี โดยอัตราสูงสุดของดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียมใดๆ ดังกล่าวรวมกันแล้วต้องไม่เกินร้อยละ 28 ต่อปี (Effective rate)

(3.2) นอกจากดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ หรือค่าธรรมเนียมใด ๆ ตาม (3.1) แล้วผู้ประกอบการก็อาจเรียกเก็บค่าใช้จ่ายตามที่จ่ายไปจริงและพอสมควรแก่เหตุได้ตามรายการที่ รพท. กำหนด เฉพาะเรื่องดังต่อไปนี้

(ก) ค่าใช้จ่ายที่ผู้ประกอบการต้องจ่ายให้แก่ราชการ

(ข) ค่าใช้จ่ายที่ผู้ประกอบการต้องจ่ายให้แก่บุคคลอื่น หรือหน่วยงานภายนอก โดยมีหลักฐานการชำระเงินที่สามารถตรวจสอบตามประเภทที่ รพท. กำหนด เช่น ค่าใช้จ่ายในการชำระเงินผ่านช่องทางต่าง ๆ และค่าตรวจสอบข้อมูลเครดิต เป็นต้น

(ค) ค่าใช้จ่ายที่ทำให้ต้นทุนในการดำเนินงานของผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากการให้บริการแก่ผู้บริโภค หรือการผิณฑ์ชำระหนี้ของผู้บริโภคแล้วแต่กรณี เฉพาะรายการตามประเภทที่ รพท. กำหนด เช่น ค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้ และค่าใช้จ่ายกรณีเช็ดคิน เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้ประกอบการจะเรียกเก็บค่าใช้จ่ายประเภทเดียวกันซ้ำซ้อนกันไม่ได้

(3.3) ต้องปิดประกาศรายละเอียดเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าธรรมเนียมใดๆ และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับตามแบบที่ รพท. กำหนด ณ สำนักงานทุกแห่ง และเผยแพร่รายละเอียดไว้ในเว็บไซต์ รวมทั้งแจ้งรายละเอียดให้ผู้บริโภคหรือผู้ที่ประสงค์ขอสินเชื่อทราบ

(4) การใช้สื่อทางการตลาดต้องสื่อความให้ผู้บริโภคเข้าใจได้ง่าย ไม่ชวนเชื่อเกินความจริง และต้องชี้แจงข้อเท็จจริงให้ครบถ้วน

(5) เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่ชัดเจน ให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามดังต่อไปนี้

(5.1) จัดทำตารางแสดงภาระหนี้สำหรับผู้บริโภคแต่ละราย โดยให้แสดงรายละเอียดของข้อมูลเป็นรายงวด ซึ่งอย่างน้อยข้อมูลแต่ละงวดต้องประกอบด้วยจำนวนเงินที่ผู้บริโภคต้องชำระโดยแยกเป็นเงินต้นและดอกเบี้ย และจำนวนเงินต้นคงค้าง เพื่อมอบให้แก่ผู้บริโภคเมื่อมีการทำสัญญาขอสินเชื่อหรือเมื่อการอนุมัติสินเชื่อ ทั้งนี้ สำหรับผู้บริโภคที่ขอกู้เงินประเภทวงเงินสินเชื่อหมุนเวียน (Revolving Credit) ให้มอบตารางแสดงภาระหนี้ที่จัดทำขึ้นเป็นตัวอย่างแทนได้

(5.2) จัดส่งใบแจ้งหนี้ให้แก่ผู้บริโภคทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 10 วันก่อนวันครบกำหนดชำระหรือหักบัญชี ทั้งนี้ ในกรณีที่มีการคิดดอกเบี้ย หรือค่าใช้จ่ายในหนี้ค้างชำระให้แสดงรายละเอียดการคำนวณดอกเบี้ย หรือค่าใช้จ่ายดังกล่าวในใบแจ้งด้วย

(5.3) จัดทำใบเสร็จรับเงินที่แสดงรายละเอียดการชำระหนี้โดยแยกเป็นเงินต้น ดอกเบี้ย และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพื่อให้ผู้บริโภคเก็บไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ผู้ประกอบการต้องแสดงยอดหนี้ทั้งในส่วนที่ค้างชำระและที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ โดยแยกเป็นเงินต้น ดอกเบี้ย และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไว้ในใบแจ้งหนี้หรือใบเสร็จรับเงินด้วย

(5.4) ต้องมีหนังสือเตือนผู้บริโภคที่ผิณฑ์ชำระหนี้ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 20 วัน ก่อนดำเนินการบังคับชำระหนี้ตามกฎหมาย

(6) การปฏิบัติและการจัดการเกี่ยวกับข้อมูลผู้บริโภค

ผู้ประกอบการธุรกิจต้องให้ความสำคัญและจัดให้มีข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริโภคที่ถูกต้องและครบถ้วนเพื่อประกอบการพิจารณาอนุมัติและกำหนดวงเงินที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้า โดยใช้อ้างอิงจากแหล่งข้อมูลกลางที่เชื่อถือได้ เช่น บริษัทที่ผู้ประกอบการธุรกิจข้อมูลเครดิต เป็นต้น หรือร่วมกันจัดตั้งศูนย์ข้อมูลเพื่อใช้ข้อมูลร่วมกันเพื่อสอบย้อนประวัติส่วนตัวของผู้บริโภค และวงเงินสินเชื่อที่ได้รับทั้งสิ้น ตลอดจนข้อมูลอื่น ๆ

(7) การปฏิบัติเมื่อมีข้อร้องเรียน

ผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องดำเนินการตรวจสอบเมื่อผู้บริโภคร้องเรียนเกี่ยวกับการใช้สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ และแจ้งความคืบหน้ารวมทั้งชี้แจงขั้นตอนต่อไปให้ผู้บริโภคทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ได้รับการร้องเรียน รวมทั้งให้ดำเนินการแก้ไขข้อร้องเรียนนั้นให้แล้วเสร็จ และแจ้งให้ผู้บริโภคนั้นทราบโดยเร็ว

นอกจากนี้ ในข้อ 9 ของประกาศกระทรวงการคลังดังกล่าว ได้กำหนดให้กรรมการ ผู้จัดการ หรือพนักงานผู้มีอำนาจในการจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจต้องไม่มีคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) เคยเป็นบุคคลล้มละลาย

(2) เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริต

(3) เคยเป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือพนักงานผู้มีอำนาจในการจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนการอนุญาตตามข้อ 10

ตามข้อ 10 ของประกาศกระทรวงการคลังฯ ได้กำหนดเหตุแห่งการสั่งการแก้ไขฐานะและการสั่งให้ผู้ประกอบการธุรกิจระงับการดำเนินงาน รวมทั้งคำสั่งเพิกถอนการอนุญาตให้ผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ โดยกำหนดว่า เมื่อปรากฏว่า

(1) ผู้ประกอบการธุรกิจฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการดำเนินงานประการใดประการหนึ่ง

(2) ฐานะการเงินหรือการดำเนินงานของผู้ประกอบการธุรกิจอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชนอย่างร้ายแรง ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการธุรกิจนั้นแก้ไขการที่ฝ่าฝืนละเลย หรือแก้ไขฐานะการเงินหรือการดำเนินงานให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด และให้รายงานให้รัฐมนตรีทราบการสั่งการและผลการดำเนินการตามการสั่งการโดยไม่ชักช้า แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินกว่าสามสิบวันนับแต่วันสั่งการหรือทราบผลการดำเนินการ ทั้งนี้ หากผู้ประกอบการธุรกิจมิได้ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการธุรกิจระงับการดำเนินงานทั้งหมดหรือแต่บางส่วนเป็นการชั่วคราวภายในระยะเวลาที่กำหนดเพื่อดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง ในการนี้ รัฐมนตรีจะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขใด ๆ ให้ผู้ประกอบการธุรกิจปฏิบัติด้วยก็ได้ หากผู้ประกอบการธุรกิจยังคงฝ่าฝืนไม่ดำเนินการตามคำสั่งของรัฐมนตรี รัฐมนตรีอาจมีคำสั่งเพิกถอนการอนุญาตให้ผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับของผู้ประกอบการธุรกิจนั้น

ส่วนข้อ 11 ของประกาศกระทรวงการคลังฯ ได้กำหนดวิธีการในการเลิกผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับไว้ว่า ในกรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจมีความประสงค์จะเลิกประกอบ

ธุรกิจสินเชื่อบุคคลภายใต้การกำกับ ให้แจ้งรัฐมนตรีผ่านธนาคารแห่งประเทศไทยทราบ เมื่อได้รับแจ้งแล้ว ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณาเพื่อเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีโดยไม่ชักช้าแต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับแจ้ง และให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณาและอาจมีคำสั่งว่าจะควรรอนุญาต ให้ เลิกได้เมื่อใด ภายใต้เงื่อนไขและวิธีการอย่างใด

(1.3) การตรวจสอบ

ตามข้อ 12 และข้อ 13 ของประกาศกระทรวงการคลังฯ ได้กำหนดให้ ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติการ ให้เป็นไปตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม 2515 และประกาศกระทรวงการคลังฉบับนี้ รวมทั้ง ตรวจสอบการดำเนินงานของกิจการ และการดำเนินคดีสำหรับความผิดตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับ ที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม 2515 และเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอ กรรมการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้สอบบัญชี ของผู้ประกอบการธุรกิจต้องมาให้ถ้อยคำหรือแสดงสมุดบัญชีเอกสารและหลักฐานอื่น อันเกี่ยวกับกิจการของผู้ ประกอบธุรกิจนั้น ตามความประสงค์ของพนักงานเจ้าหน้าที่

(2) ผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อบุคคลที่เป็นสถาบันการเงิน

โครงสร้างการกำกับดูแลธุรกิจสินเชื่อบุคคล

(2.1) การจัดตั้งและการขออนุญาต

ธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนสามารถประกอบธุรกิจสินเชื่อบุคคลได้ทันทีโดยไม่ต้องขออนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เนื่องจากเป็นธุรกรรมที่อยู่ภายใต้ พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 อยู่แล้ว

(2.2) เงื่อนไขในการดำเนินงาน

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจสินเชื่อบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับสถาบัน การเงิน ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2551 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 39 มาตรา 41 และมาตรา 71 แห่ง พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 เพื่อใช้ในการกำกับการประกอบธุรกิจสินเชื่อบุคคลภายใต้ การกำกับของสถาบันการเงิน ซึ่งสถาบันการเงินนี้ หมายความว่า ธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนตามกฎหมาย ว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน บริษัทเงินทุนตามประกาศนี้หมายถึงบริษัทเงินทุนที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจ เงินทุนเพื่อการจำหน่ายและการบริโภค โดยมีหลักเกณฑ์การกำกับดูแลที่สำคัญ คือ

(1) คุณสมบัติของผู้ให้บริการสินเชื่อบุคคลภายใต้การกำกับ สถาบัน การเงินจะให้สินเชื่อบุคคลภายใต้การกำกับแก่บุคคลธรรมดาได้เมื่อสถาบันการเงินพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นผู้ ที่มีฐานะทางการเงินเพียงพอสำหรับการชำระหนี้ได้

(2) การกำหนดวงเงินที่จะให้สินเชื่อบุคคลภายใต้การกำกับ สถาบัน การเงินจะให้วงเงินสินเชื่อบุคคลภายใต้การกำกับแก่ผู้บริโภคแต่ละรายได้ไม่เกิน 5 เท่าของรายได้ของ ผู้บริโภคเฉลี่ยต่อเดือน หรือกระแสเงินสดหมุนเวียนในบัญชีเงินฝากของผู้บริโภคซึ่งฝากไว้กับสถาบันการเงินเฉลี่ย ต่อเดือนเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน

(3) ดอกเบี้ย ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับที่เกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคล ภายใต้การกำกับตามที่กำหนดไว้ในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย และค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับที่สถาบันการเงินอาจเรียกเก็บได้ในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2551 ดังต่อไปนี้

(3.1) สถาบันการเงินอาจเรียกเก็บดอกเบี้ยในหนี้ค้างชำระ หรือ ดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดชำระหนี้ หรือค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับในการชำระหนี้ล่าช้ากว่ากำหนดจากผู้บริโภค ทั้งนี้เมื่อคำนวณรวมกันแล้วต้องไม่เกินร้อยละ 28 ต่อปี (Effective rate)

(3.2) นอกจากดอกเบี้ย ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับตาม (3.1) แล้ว สถาบันการเงินอาจเรียกเก็บค่าใช้จ่ายตามที่จ่ายไปจริงและพอสมควรแก่เหตุได้ตามรายการที่ ธปท. กำหนด เฉพาะเรื่องดังต่อไปนี้

(ก) ค่าใช้จ่ายที่สถาบันการเงินต้องจ่ายให้แก่หน่วยงานราชการ

(ข) ค่าใช้จ่ายที่สถาบันการเงินต้องจ่ายให้แก่บุคคลอื่น หรือ หน่วยงานภายนอก โดยมีหลักฐานการชำระเงินที่สามารถตรวจสอบตามประเภทที่ ธปท. กำหนด เช่น ค่าใช้จ่ายในการชำระเงินผ่านช่องทางต่าง ๆ และค่าตรวจสอบข้อมูลเครดิต เป็นต้น

(ค) ค่าใช้จ่ายที่ทำให้ต้นทุนในการดำเนินงานของสถาบันการเงินเพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากการให้บริการแก่ผู้บริโภค หรือการผิดนัดชำระหนี้ของผู้บริโภคแล้วแต่กรณีเฉพาะรายการประเภทที่ ธปท. กำหนด เช่น ค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้ และค่าใช้จ่ายกรณีเช็คคืน เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้ประกอบธุรกิจจะเรียกเก็บค่าใช้จ่ายประเภทเดียวกันซ้ำซ้อนกันไม่ได้

(3.3) สถาบันการเงินต้องไม่นำดอกเบี้ย ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับตามข้อ (3.1) และค่าใช้จ่ายตามที่จ่ายไปจริงและพอสมควรแก่เหตุตามข้อ (3.2) มารวมกับจำนวนหนี้ที่ค้างชำระเพื่อคิดดอกเบี้ยและเบี้ยปรับอีก

(3.4) การเรียกเก็บค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับจากลูกค้า นอกเหนือจากรายการที่กำหนดตามข้อ(3.2) สถาบันการเงินต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน

(3.5) ต้องปิดประกาศรายละเอียดเกี่ยวกับดอกเบี้ย ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับเกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับตามแบบที่ ธปท. กำหนด ณ สำนักงานทุกแห่งในวันเดียวกันกับที่สถาบันการเงินออกประกาศหรือเปลี่ยนแปลงประกาศ และเผยแพร่รายละเอียดไว้ในเว็บไซต์ก่อนวันที่ประกาศจะมีผลใช้บังคับ รวมทั้งแจ้งรายละเอียดให้ผู้บริโภคหรือผู้ที่ประสงค์จะขอสินเชื่อทราบ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจในการขอสินเชื่อ

(4) การใช้สื่อทางการตลาดต้องสื่อความให้ผู้บริโภคเข้าใจได้ง่าย ไม่ชวนเชื่อเกินความจริง และต้องชี้แจงข้อเท็จจริงให้ครบถ้วน

(5) การเรียกให้ชำระหนี้และการติดตามทวงถามให้ชำระหนี้

สถาบันการเงินต้องถือปฏิบัติในการเรียกให้ชำระหนี้และการติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ ดังนี้

(5.1) จัดส่งใบแจ้งหนี้ให้แก่ผู้บริโภคทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 10 วันก่อนวันครบกำหนดชำระหรือหักบัญชีหนี้ ในกรณีที่มีการคิดดอกเบี้ย ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับในหนี้ค้างชำระให้แสดงรายละเอียดการคำนวณดอกเบี้ย ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับดังกล่าวในใบแจ้ง

(5.2) ต้องมีหนังสือเตือนผู้บริโภคที่ผิดนัดชำระหนี้ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 20 วัน ก่อนดำเนินการบังคับชำระหนี้ตามกฎหมาย

(6) การเปลี่ยนประเภทหนี้

ห้ามสถาบันการเงินโอนหนี้ที่เกิดจากสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับไปเป็นหนี้ตามสัญญาบัญชีเดินสะพัดหรือหนี้ตามสัญญาสินเชื่อประเภทอื่น เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้บริโภคก่อน

หนี้อันเกิดจากสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับที่ยังไม่ได้โอนไปเป็นหนี้ตามสัญญาบัญชีเดินสะพัดจะเอาดอกเบี้ยนั้นทบเข้ากับต้นเงินแล้วคิดดอกเบี้ยในจำนวนเงินที่ทบเข้ากันนั้นไม่ได้

(2.3) การบริหารความเสี่ยง

สถาบันการเงินต้องจัดให้มีระบบบริหารความเสี่ยงในการให้สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ดังนี้

(1) ระบบพิจารณาคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับเพื่อการอนุมัติและกำหนดวงเงินสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับตามระดับความสามารถในการชำระหนี้

(2) ระบบการเรียกเก็บหนี้ที่สามารถเตือนให้ทราบเมื่อลูกหนี้เริ่มมีปัญหาในการชำระหนี้หรือไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามข้อตกลง ตลอดจนกลยุทธ์ในการเรียกเก็บหนี้ในกรณีต่าง ๆ

(3) ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสำหรับใช้ในการกำหนดและทบทวนนโยบายและแผนงานเกี่ยวกับการให้สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ

4.2.4.2 ธุรกิจบัตรเครดิต

“บัตรเครดิต” หมายความว่า บัตรที่ผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตออกให้แก่ผู้บริโภค บัตรเครดิตกำหนด เพื่อใช้ชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใดแทนการชำระด้วยเงินสดหรือเพื่อใช้เบิกถอนเงินสด ทั้งนี้ ไม่รวมถึงบัตรที่ได้มีการชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใดไว้ล่วงหน้า

บัตรเครดิตให้หมายความรวมถึงบัตรเดบิตด้วย เว้นแต่จะกำหนดเป็นอย่างอื่นในประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ประกาศ ณ วันที่ 11 พฤศจิกายน 2545

(1) ผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน กระทรวงการคลังได้ออกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ประกาศ ณ วันที่ 11 พฤศจิกายน 2545 และประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 (ฉบับที่ 2) ประกาศ ณ วันที่ 10 สิงหาคม 2547 ตามลำดับ กำหนดให้การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเป็นกิจการที่ต้องได้รับการอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง พร้อมทั้งมอบอำนาจให้ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต

โครงสร้างการกำกับดูแลธุรกิจบัตรเครดิต

(1.1) การจัดตั้งและการขออนุญาต

ตามข้อ 2 ข้อ 3 และข้อ 4 ของประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 11 พฤศจิกายน 2545 ได้กำหนดเกี่ยวกับการจัดตั้งและการขออนุญาตไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อ 2 ให้การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเป็นกิจการที่ต้องขออนุญาตความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่

(1) สถาบันการเงิน³⁹

(2) ผู้ออกบัตรเครดิตให้แก่ผู้บริโภคเพื่อชำระค่าสินค้า ค่าบริการ

หรือค่าอื่นใดอันเป็นธุรกิจของตนเอง

ข้อ 3 ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตต้องเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดซึ่งได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากรัฐมนตรี

การยื่นคำขอรับอนุญาตให้ยื่นผ่านธนาคารแห่งประเทศไทยตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดพร้อมด้วยเอกสารหลักฐานที่ระบุไว้ในแบบดังกล่าว ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(1) สำเนาใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนบริษัท

(2) สำเนาหนังสือบริคณห์สนธิของบริษัท

(3) สำเนาข้อบังคับของบริษัท

(4) สำเนาทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัท

นอกจากนี้ ให้แจ้งชื่อ ประวัติการทำงาน และคุณสมบัติของกรรมการและผู้สอบบัญชีพร้อมทั้งสำนักงานสาขาและสถานที่ตั้งของสำนักงานสาขา ถ้ามี

ข้อ 4 ผู้ประกอบธุรกิจต้องมีทุนจดทะเบียนซึ่งชำระแล้วไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท

จากข้อกำหนดดังกล่าว ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงิน (Non-Bank) ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยให้ยื่นคำขอผ่านธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ผู้ยื่นขออนุญาตต้องเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ที่มีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 100 ล้านบาท สำหรับผู้ประกอบธุรกิจรายเดิมที่ประกอบธุรกิจอยู่ในวันที่ 12 พฤศจิกายน 2545 สามารถประกอบธุรกิจต่อไปได้ โดยต้องยื่นคำขอรับอนุญาตต่อ ธปท. ภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ 12 พฤศจิกายน 2545 ทั้งนี้ หากผู้ประกอบธุรกิจมีทุนจดทะเบียนต่ำกว่า 100 ล้านบาท ให้จดทะเบียนเพิ่มทุนและเรียกชำระทุนเพิ่มให้ครบถ้วนภายใน 2 ปี นับแต่วันที่ 12 พฤศจิกายน 2545 ส่วนผู้ประกอบธุรกิจรายใหม่ที่ยังไม่ได้มีการให้บริการบัตรเครดิต

³⁹ “สถาบันการเงิน” หมายความว่า

(1) ธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์

(2) บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์

แต่สนใจที่จะประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเครดิตสามารถยื่นคำขอรับอนุญาตได้ตั้งแต่วันที่ 12 พฤศจิกายน 2545 เป็นต้นไป โดยจะสามารถประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเมื่อได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

(1.2) เงื่อนไขในการดำเนินงาน

ตามข้อ 5 ข้อ 6 ข้อ 7 ข้อ 8 ข้อ 9 ข้อ 10 และข้อ 11 ของประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 11 พฤศจิกายน 2545 และประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (ฉบับที่ 2) ลงวันที่ 10 สิงหาคม 2547 รวมทั้งประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต สำหรับผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต ได้กำหนดเกี่ยวกับเงื่อนไขในการดำเนินงานไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อ 5 ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต ต้องระบุรายละเอียดค่าธรรมเนียม ดอกเบี้ย และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ อันเนื่องจากการให้บริการบัตรเครดิต ให้ชัดเจนครบถ้วนในเอกสารชี้ชวน ใบสมัคร และสัญญา ทั้งนี้ ตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

ข้อ 6 ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตต้อง

(1) แจ้งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบถึงการเปิดสำนักงานสาขาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนเปิดทำการสำนักงานสาขา นั้น ทั้งนี้ สำนักงานสาขาให้หมายความถึงสำนักงานสาขาตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

(2) รักษาข้อมูลของผู้บริโภค⁴⁰ ไว้เป็นความลับ เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้

- (ก) การเปิดเผยโดยได้รับคำยินยอมเป็นหนังสือจากผู้บริโภค
- (ข) การเปิดเผยตามหน้าที่ หรือเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวน หรือการพิจารณาคดี
- (ค) การเปิดเผยแก่ผู้สอบบัญชีของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตนั้น
- (ง) การจัดส่งข้อมูลเครดิตให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิต
- (จ) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามกฎหมาย

ข้อ 7 ห้ามผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตกระทำการ ดังต่อไปนี้

(1) ลดทุน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี

(2) ย้ายที่ตั้งสำนักงานใหญ่หรือย้ายหรือปิดสำนักงานสาขาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

(3) โอนหนี้ที่เกิดจากการใช้บัตรเครดิตไปเป็นหนี้ตามสัญญาบัญชีเดินสะพัด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้ถือบัตรก่อน หนี้ที่เกิดจากการใช้บัตรเครดิตที่ยังมิได้โอนไปเป็นหนี้ตามสัญญาบัญชีเดินสะพัดจะเอาดอกเบี้ยนั้นทบเข้ากับต้นเงินแล้วคิดดอกเบี้ยในจำนวนเงินที่ทบเข้ากันนั้นไม่ได้

⁴⁰ “ผู้บริโภค” หมายความว่า ผู้บริโภคตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค

(4) หยุดหรือระงับการดำเนินการเกี่ยวกับบัตรเครดิตโดยไม่ได้
รับอนุญาตจากรัฐมนตรี

ในการขออนุญาตตามความในข้อ 7(1) หรือข้อ 7(4) ของวรรคหนึ่งให้ผู้
ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตยื่นหนังสือชี้แจงเหตุผลที่ขออนุญาตผ่านธนาคารแห่งประเทศไทยและให้ธนาคารแห่ง
ประเทศไทยพิจารณาเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีโดยไม่ชักช้า

ข้อ 8 ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือ
เงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

- (1) คุณสมบัติของผู้ถือบัตรเครดิต
- (2) ดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าธรรมเนียมใด ๆ เกี่ยวกับการใช้
บัตรเครดิต
- (3) การตรวจสอบและการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับการใช้บัตร
เครดิต
- (4) การเรียกให้ชำระหนี้และการติดตามทวงถามให้ชำระหนี้
- (5) การจำหน่ายและโอนหนี้
- (6) การปฏิบัติและจัดการเกี่ยวกับข้อมูลผู้บริโภค
- (7) การปฏิบัติเมื่อมีข้อร้องเรียน
- (8) การจัดทำบัญชีและรายงาน
- (9) เรื่องอื่น ๆ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่าจำเป็นเพื่อความ
ปลอดภัยหรือความผาสุกของประชาชน

พร้อมนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยอาศัยอำนาจตามความในข้อ 6(1) และ
ข้อ 8 แห่งประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่
58 และที่แก้ไขเพิ่มเติมออกประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขใน
การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตสำหรับผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2552 ซึ่งใช้บังคับกับผู้
ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินทุกแห่ง โดยมีหลักเกณฑ์
การกำกับดูแลที่สำคัญ คือ

- (1) คุณสมบัติของผู้ถือบัตรเครดิต

กรณีผู้ถือบัตรหลัก⁴¹

ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตจะออกบัตรหลักให้แก่ผู้ถือบัตรหรือ
ผู้บริโภคได้ เมื่อผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคมีคุณสมบัติเข้าเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

(1.1) มีรายได้จากแหล่งที่มาต่าง ๆ รวมกันไม่ต่ำกว่า 15,000 บาท
ต่อเดือน หรือไม่ต่ำกว่า 150,000 บาท ต่อปี โดยต้องแสดงหลักฐานที่แนบเกี่ยวกับแหล่งที่มาของรายได้

(1.2) เป็นผู้ที่มีรายได้หรือเคยมีรายได้จากการทำมาหาได้ของตนเอง
โดยพิจารณาจากกระแสเงินสดหมุนเวียนในบัญชีเงินฝากซึ่งฝากไว้กับสถาบันการเงินที่สามารถรับฝากเงินจาก

⁴¹ “บัตรหลัก” หมายความว่า บัตรเครดิตที่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตออกให้แก่ผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคที่เป็นผู้มีรายได้หรือฐานะทาง
การเงินเพียงพอสำหรับการชำระหนี้ตามบัตรเครดิตได้

ประชาชนได้ตามกฎหมาย ย้อนหลังเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน โดยอย่างน้อยจะต้องมีกระแสเงินสดเข้าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน และผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นผู้มีฐานะทางการเงินเพียงพอสำหรับการชำระหนี้ตามบัตรเครดิตได้

(1.3) มีเงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์ หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น เป็นหลักประกันเต็มวงเงินของบัตรเครดิตที่อนุมัติ

(1.4) มีเงินฝากประจำที่สถาบันการเงินที่สามารถรับฝากเงินจากประชาชนได้ตามกฎหมาย ไม่น้อยกว่า 500,000 บาท เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน

(1.5) มีเงินฝากประจำ หรือเงินฝากออมทรัพย์ที่สถาบันการเงินที่สามารถรับฝากเงินจากประชาชนได้ตามกฎหมาย หรือลงทุนในตราสารแสดงสิทธิในหนี้ หรือลงทุนในกองทุนรวมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือรวมกันไม่น้อยกว่า 1,000,000 บาท เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน

สำหรับผู้ถือบัตรเครดิตก่อนวันที่ 1 เมษายน 2547 ที่มีรายได้จากแหล่งที่มาต่าง ๆ รวมกันต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน หรือต่ำกว่า 180,000 บาทต่อปี ผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตจะพิจารณาการต่ออายุบัตรเครดิตให้ผู้ถือบัตรดังกล่าวได้ หากผู้ถือบัตรดังกล่าวมีประวัติการชำระหนี้ที่ดีต่อเนื่องกัน โดยในรอบ 1 ปีย้อนหลังไม่เคยผิดนัดชำระหนี้เกิน 2 ครั้ง แต่ละครั้งไม่เกิน 30 วัน

กรณีผู้ถือบัตรเสริม⁴²

ผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตอาจออกบัตรเสริมให้กับผู้ที่ไม่มีคุณสมบัติตาม (1)-(5) ข้างต้นหรือผู้ที่ไม่มีรายได้ประจำได้ ภายใต้สัญญาที่ทำกับผู้ถือบัตรหลัก โดยวงเงินการใช้จ่ายของผู้ถือบัตรเสริมต้องอยู่ภายในวงเงินของผู้ถือบัตรหลักเท่านั้น และผู้ถือบัตรหลักจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบชำระหนี้ที่เกิดจากบัตรเสริมทั้งหมด

ผู้ถือบัตรเครดิตเพื่อธุรกิจ⁴³

ผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตต้องพิจารณาถึงความมั่นคงและฐานะทางการเงินขององค์กรหรือกิจการผู้ยื่นขอสมัคร โดยไม่จำเป็นต้องตรวจสอบคุณสมบัติผู้ถือบัตรในนามองค์กรหรือกิจการดังกล่าวเป็นรายบุคคล

ทั้งนี้ ผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในเรื่องคุณสมบัติของผู้ถือบัตรเครดิตเพื่อธุรกิจ โดยไม่ใช่เป็นช่องทางในการหลีกเลี่ยงเกณฑ์บัตรเครดิตที่บังคับใช้กับผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคโดยทั่วไป

⁴² “บัตรเสริม” หมายความว่า บัตรเครดิตที่ผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตออกให้แก่ผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคที่ผู้ถือบัตรหลักยินยอมให้ใช้จ่ายเงินภายในวงเงินของผู้ถือบัตรหลัก และผู้ถือบัตรหลักจะเป็นผู้รับผิดชอบชำระหนี้ที่เกิดจากบัตรเสริมทั้งหมด

⁴³ “บัตรเครดิตเพื่อธุรกิจ” (Business Card/Corporate Card) หมายความว่า บัตรเครดิตประเภทที่ผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตออกให้ตามความประสงค์และคำขอของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการ โดยที่องค์กรหรือกิจการข้างต้นจะเป็นผู้รับผิดชอบชำระหนี้ที่เกิดจากการใช้บัตรเคริตนั้น

(2) การพิจารณาอนุมัติ การกำหนดวงเงิน และการขอเพิ่มวงเงิน

บัตรหลัก

การกำหนดวงเงิน

(2.1) วงเงินที่จะอนุมัติให้แก่ผู้ถือบัตรแต่ละรายต้องไม่เกิน 5 เท่าของรายได้เฉลี่ยต่อเดือนหรือกระแสเงินสดหมุนเวียนเข้าเฉลี่ยในบัญชีเงินฝากตามคุณสมบัติผู้ถือบัตรเครดิต (1.1) และ (1.2) หรือไม่เกินร้อยละ 10 ของยอดเงินฝากประจำตามข้อ (1.4) หรือไม่เกินร้อยละ 10 ของยอดเงินฝากประจำ เงินฝากออมทรัพย์ มูลค่าการลงทุนในตราสารแสดงสิทธิในหนี้ และกองทุนรวมตามข้อ (1.5)

(2.2) การขอเพิ่มวงเงิน

ให้ผู้ขอมีบัตรรายใหม่และผู้ถือบัตรรายเก่าที่ประสงค์จะขอวงเงินเพิ่มต้องแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับบัตรเครดิตและวงเงินที่ได้รับขณะยื่นขอบัตรเครดิตหรือขอเพิ่มวงเงินที่ครบถ้วนและถูกต้อง โดยผู้ประกอบการบัตรเครดิตต้องแจ้งให้ผู้ถือบัตรรับทราบเกี่ยวกับความสำคัญของการแจ้งข้อมูลดังกล่าว ซึ่งมีผลให้ผู้ประกอบการบัตรเครดิตอาจบอกเลิกการถือบัตรได้หากต่อมาตรวจพบว่าการแจ้งข้อมูลดังกล่าวไม่ถูกต้อง

สำหรับผู้ถือบัตรรายเก่าก่อนวันที่ 1 เมษายน 2547 ที่มีประวัติการชำระหนี้ที่ต่อเนื่องกัน โดยในรอบ 1 ปี ย้อนหลังไม่เคยผิดนัดชำระหนี้เกิน 2 ครั้งแต่ละครั้งไม่เกิน 30 วัน นั้น ผู้ประกอบการบัตรเครดิตจะเพิ่มวงเงินให้แก่ผู้ถือบัตรรายนั้นอีกไม่ได้ เว้นแต่เป็นกรณีตามข้อ (2.3) หรือเป็นกรณีที่วงเงินเดิมของผู้ถือบัตรรายนั้นต่ำกว่า 5 เท่าของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน หรือกระแสเงินสดหมุนเวียนเข้าเฉลี่ยในบัญชีเงินฝาก

(2.3) การขอเพิ่มวงเงินชั่วคราวกรณีฉุกเฉิน

ผู้ประกอบการบัตรเครดิตอาจพิจารณาเพิ่มวงเงินชั่วคราวเกินกว่าวงเงินที่กำหนดไว้ตามข้อ (2.1) ข้างต้น ให้แก่ผู้ถือบัตรในกรณีฉุกเฉินได้ เมื่อได้พิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ถือบัตร รวมทั้งกำหนดผู้รับผิดชอบในการอนุมัติเพิ่มวงเงินและทำข้อตกลงเป็นพิเศษให้ผู้ถือบัตรต้องชำระหนี้ส่วนที่เกินกว่าวงเงินตามข้อ (2.1) เต็มจำนวนภายในกำหนดชำระหนี้ตามใบแจ้งยอดบัญชีบัตรเครดิตงวดที่สองที่ปรากฏยอดใช้จ่ายดังกล่าว

บัตรเครดิตเพื่อธุรกิจ

ให้ผู้ประกอบการบัตรเครดิตพิจารณากำหนดวงเงินได้ตามความเหมาะสมเช่นเดียวกับการพิจารณาให้สินเชื่อแก่ลูกค้าธุรกิจโดยทั่วไป

(3) ดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าธรรมเนียมใดๆ และค่าใช้จ่าย

เกี่ยวกับการใช้บัตรเครดิต

ผู้ประกอบการบัตรเครดิตต้องถือปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย ค่าปรับ และค่าธรรมเนียมใดๆ เกี่ยวกับการใช้บัตรเครดิตตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(3.1) ต้องแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการใช้บัตรเครดิตซึ่งมีผลใช้บังคับในขณะนั้นตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทย

ไทยกำหนดตามประกาศนี้ ให้ผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคที่ประสงค์จะขอมีบัตรเครดิตทราบ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาขอมีบัตร

(3.2) ต้องปิดประกาศรายละเอียดตามข้อ (3.1) นั้น ในที่เปิดเผย ณ สถานที่ทำการทุกแห่ง ภายในวันเดียวกับที่ออกประกาศหรือเปลี่ยนแปลงรายละเอียดในประกาศ ทั้งนี้ ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตต้องแจ้งให้ผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคทราบล่วงหน้าก่อนวันที่จะเริ่มเปลี่ยนแปลงรายละเอียดในประกาศหรือเงื่อนไขใด ๆ ไม่น้อยกว่า 30 วัน

(3.3) การเรียกเก็บดอกเบี้ยในหนี้ค้างชำระ หรือดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดชำระหนี้ หรือค่าปรับในการชำระหนี้ล่าช้ากว่ากำหนด หรือค่าธรรมเนียม หรือค่าบริการอื่นใดจากผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภค เมื่อคำนวณรวมกันแล้วต้องไม่เกินร้อยละ 20 ต่อปี โดยผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอาจคำนวณจำนวนวันตั้งแต่วันที่ได้ทวงจ่ายเงินเพื่อประโยชน์ของผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภค หรือวันที่สรุปยอดรายการ หรือวันที่ผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคต้องชำระเงินหรือถูกหักบัญชีตามใบแจ้งหนี้ก็ได้

ค่าธรรมเนียม และค่าบริการอื่นใดตามข้อ (3.3) ไม่รวมถึงค่าธรรมเนียมในการดำเนินงานที่ระบุในแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดตามข้อ (3.1) และค่าบริการหรือค่าธรรมเนียม หรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ตามข้อ (3.4) ข้อ (3.5) และค่าใช้จ่ายตามข้อ (3.7)

(3.4) การเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ จากผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคนอกเหนือจากรายการตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดตามข้อ (3.1) ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน

(3.5) การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการให้บริการเบิกถอนเงินสดผ่านบัตรเครดิต ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตจะเรียกเก็บได้ไม่เกินร้อยละ 3 ของจำนวนเงินสดที่เบิกถอนนั้น

นอกจากนี้ ในข้อ 9 ของประกาศกระทรวงการคลังดังกล่าว ได้กำหนดให้กรรมการ ผู้จัดการ หรือพนักงานผู้มีอำนาจในการจัดการของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตต้องมีคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(8.1) เคยเป็นบุคคลล้มละลาย

(8.2) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริต

(8.3) เคยเป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือพนักงานผู้มีอำนาจในการจัดการของผู้ประกอบธุรกิจที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนการอนุญาตตามข้อ 10

ตามข้อ 10 ของประกาศกระทรวงการคลังฯ ได้กำหนดเหตุแห่งการสั่งการแก้ไขฐานะและการสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตระงับการดำเนินงาน รวมทั้งคำสั่งเพิกถอนการอนุญาตให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต โดยกำหนดว่า เมื่อปรากฏว่า (1) ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการดำเนินงานประการใดประการหนึ่ง (2) ฐานะการเงินหรือการดำเนินงานของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชนอย่างร้ายแรง ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจนั้นแก้ไขการที่ฝ่าฝืนละเลย หรือแก้ไขฐานะการเงินหรือการดำเนินงานให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด และให้รายงานให้รัฐมนตรีทราบการสั่งการและผลการดำเนินการตามการสั่งการโดยไม่มีชักช้า แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินกว่าสามสิบวันนับแต่วันสั่งการหรือทราบผลการดำเนินการ ทั้งนี้ หากผู้ประกอบธุรกิจ

มิได้ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจระงับการดำเนินงานทั้งหมดหรือแต่บางส่วนเป็นการชั่วคราวภายในระยะเวลาที่กำหนดเพื่อดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง ในการนี้ รัฐมนตรีจะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขใด ๆ ให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตปฏิบัติด้วยก็ได้ หากผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตยังคงฝ่าฝืนไม่ดำเนินการตามคำสั่งของรัฐมนตรี รัฐมนตรีอาจมีคำสั่งเพิกถอนการอนุญาตให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตนั้น

ส่วนข้อ 11 ของประกาศกระทรวงการคลังฯ ได้กำหนดวิธีการในการเลิกประกอบธุรกิจบัตรเครดิตไว้ว่า ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจมีความประสงค์จะเลิกประกอบธุรกิจบัตรเครดิต ให้แจ้งรัฐมนตรีผ่านธนาคารแห่งประเทศไทยทราบ เมื่อได้รับแจ้งแล้ว ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณาเพื่อเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีโดยไม่ชักช้าแต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณาและอาจมีคำสั่งว่าจะควรอนุญาต ให้เลิกได้เมื่อใด ภายใต้เงื่อนไขและวิธีการอย่างไร ทั้งนี้ให้พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงานจากธนาคารแห่งประเทศไทย เว้นแต่มีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้รัฐมนตรีมีหนังสือแจ้งให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตทราบก่อนกำหนดดังกล่าว ในการนี้ ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาออกไปได้อีกไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันครบกำหนดเวลาดังกล่าว

(1.3) การตรวจสอบธุรกิจบัตรเครดิต

ตามข้อ 12 และข้อ 13 ของประกาศกระทรวงการคลังฯ ได้กำหนดให้ข้อ 12 ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม 2515 และประกาศฉบับนี้ รวมทั้งตรวจสอบการดำเนินงานของกิจการตามที่กำหนดไว้ในประกาศฉบับนี้ และการดำเนินคดีสำหรับความผิดตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม 2515 และเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอ กรรมการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้สอบบัญชีของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตต้องมาให้ถ้อยคำหรือแสดงสมุดบัญชีเอกสารและหลักฐานอื่น อันเกี่ยวกับกิจการของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตนั้น ตามความประสงค์ของพนักงานเจ้าหน้าที่

(2) ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่เป็นสถาบันการเงิน

โครงสร้างการกำกับดูแลธุรกิจบัตรเครดิต

(2.1) การจัดตั้งและการขออนุญาต

ธนาคารพาณิชย์สามารถประกอบธุรกิจบัตรเครดิตได้ทันทีโดยไม่ต้องขออนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เนื่องจากเป็นธุรกรรมที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 อยู่แล้ว

(2.2) เงื่อนไขในการดำเนินงาน

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับสถาบันการเงิน ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2551 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 39 มาตรา 41 และมาตรา 71 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยเรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย ค่าบริการ

ต่าง ๆ และเบี้ยปรับที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกได้ในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2552 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 38 มาตรา 40 และมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 เพื่อกำกับการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับของธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน โดยมีหลักเกณฑ์การกำกับดูแลที่สำคัญ คือ

(1) คุณสมบัติของผู้ถือบัตรเครดิต

กรณีผู้ถือบัตรหลัก

ธนาคารพาณิชย์จะออกบัตรหลักให้แก่ผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคดี เมื่อผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคมียุทธศาสตร์เข้าเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

(1.1) มีรายได้จากแหล่งที่มาต่าง ๆ รวมกันไม่ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน หรือไม่ต่ำกว่า 150,000 บาท ต่อปี โดยต้องแสดงหลักฐานที่แนบเกี่ยวกับแหล่งที่มาของรายได้

(1.2) เป็นผู้ที่มีรายได้หรือเคยมีรายได้จากการทำมาหาได้ของตนเอง โดยพิจารณาจากกระแสเงินสดหมุนเวียนในบัญชีเงินฝากซึ่งฝากไว้กับสถาบันการเงินที่สามารถรับฝากเงินจากประชาชนได้ตามกฎหมาย ย้อนหลังเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน โดยอย่างน้อยจะต้องมีกระแสเงินสดเข้าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน และผู้ประกอบการบัตรเครดิตพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นผู้มีฐานะทางการเงินเพียงพอสำหรับการชำระเงินตามบัตรเครดิตได้

(1.3) มีเงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์ หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น เป็นหลักประกันเต็มวงเงินของบัตรเครดิตที่อนุมัติ

(1.4) มีเงินฝากประจำที่สถาบันการเงินที่สามารถรับฝากเงินจากประชาชนได้ตามกฎหมาย ไม่น้อยกว่า 500,000 บาท เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน

(1.5) มีเงินฝากประจำ หรือเงินฝากออมทรัพย์ที่สถาบันการเงินที่สามารถรับฝากเงินจากประชาชนได้ตามกฎหมาย หรือลงทุนในตราสารแสดงสิทธิในหนี้ หรือลงทุนในกองทุนรวมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือรวมกันไม่น้อยกว่า 1,000,000 บาท เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน

สำหรับผู้ถือบัตรเครดิตก่อนวันที่ 1 เมษายน 2547 ที่มีรายได้จากแหล่งที่มาต่าง ๆ รวมกันต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน หรือต่ำกว่า 180,000 บาทต่อปี ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตจะพิจารณาการต่ออายุบัตรเครดิตให้ผู้ถือบัตรดังกล่าวได้ หากผู้ถือบัตรดังกล่าวมีประวัติการชำระหนี้ที่ดีต่อเนื่องกัน โดยในรอบ 1 ปีย้อนหลังไม่เคยผิดนัดชำระหนี้เกิน 2 ครั้ง แต่ละครั้งไม่เกิน 30 วัน

กรณีผู้ถือบัตรเสริม⁴⁴

ธนาคารพาณิชย์อาจออกบัตรเสริมให้กับผู้ที่ไม่มียุทธศาสตร์ตาม

(1)(1.1)-(1.5) ข้างต้นหรือผู้ที่ไม่มียุทธศาสตร์ได้ภายใต้สัญญาที่ทำกับผู้ถือบัตรหลัก โดยวงเงินการใช้จ่ายของผู้ถือบัตรเสริมต้องอยู่ภายในวงเงินของผู้ถือบัตรหลักเท่านั้น และผู้ถือบัตรหลักจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบชำระหนี้ที่เกิดจากบัตรเสริมทั้งหมด

⁴⁴ “บัตรเสริม” หมายความว่า บัตรเครดิตที่ผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตออกให้แก่ผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคดีที่ผู้ถือบัตรหลักยินยอมให้ใช้จ่ายเงินภายในวงเงินของผู้ถือบัตรหลัก และผู้ถือบัตรหลักจะเป็นผู้รับผิดชอบชำระหนี้ที่เกิดจากบัตรเสริมทั้งหมด

ผู้ถือบัตรเครดิตเพื่อธุรกิจ⁴⁵

ธนาคารพาณิชย์ต้องพิจารณาถึงความมั่นคงและฐานะทางการเงินขององค์กรหรือกิจการผู้ยื่นขอมีบัตร โดยไม่จำเป็นต้องตรวจสอบคุณสมบัติผู้ถือบัตรในนามองค์กรหรือกิจการดังกล่าวเป็นรายบุคคล

ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในเรื่องคุณสมบัติของผู้ถือบัตรเครดิตเพื่อธุรกิจ โดยไม่ใช่เป็นช่องทางในการหลีกเลี่ยงเกณฑ์บัตรเครดิตที่บังคับใช้กับผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคโดยทั่วไป

(2) การพิจารณาอนุมัติ การกำหนดวงเงิน และการขอเพิ่มวงเงิน

บัตรหลัก

(2.1) การกำหนดวงเงิน

วงเงินที่จะอนุมัติให้แก่ผู้ถือบัตรแต่ละรายต้องไม่เกิน 5 เท่าของรายได้เฉลี่ยต่อเดือนหรือกระแสเงินสดหมุนเวียนเข้าเฉลี่ยในบัญชีเงินฝากตามข้อ (1)(1.1) และ (1.2) หรือไม่เกินร้อยละ 10 ของยอดเงินฝากประจำตามข้อ (1)(1.4) หรือไม่เกินร้อยละ 10 ของยอดเงินฝากประจำ เงินฝากออมทรัพย์ มูลค่าการลงทุนในตราสารแสดงสิทธิในหนี้ และกองทุนรวมตามข้อ (1)(1.5)

(2.2) การขอเพิ่มวงเงิน

ให้ผู้ขอมีบัตรรายใหม่และผู้ถือบัตรรายเก่าที่ประสงค์จะขอวงเงินเพิ่มต้องแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับบัตรเครดิตและวงเงินที่ได้รับขณะยื่นขอบัตรเครดิตหรือขอเพิ่มวงเงินที่ครบถ้วนและถูกต้อง โดยธนาคารพาณิชย์ต้องแจ้งให้ผู้ถือบัตรรับทราบเกี่ยวกับความสำคัญของการแจ้งข้อมูลดังกล่าว ซึ่งมีผลให้ธนาคารพาณิชย์อาจบอกเลิกการถือบัตรได้หากต่อมาตรวจพบว่าการแจ้งข้อมูลดังกล่าวไม่ถูกต้อง

สำหรับผู้ถือบัตรรายเก่าก่อนวันที่ 1 เมษายน 2547 ที่มีประวัติการชำระหนี้ที่ดีต่อเนื่องกัน โดยในรอบ 1 ปี ย้อนหลังไม่เคยผิดนัดชำระหนี้เกิน 2 ครั้งแต่ละครั้งไม่เกิน 30 วัน นั้น ธนาคารพาณิชย์จะเพิ่มวงเงินให้แก่ผู้ถือบัตรรายนั้นอีกไม่ได้ เว้นแต่เป็นกรณีตามข้อ (2)(1.3) หรือเป็นกรณีที่วงเงินเดิมของผู้ถือบัตรรายนั้นต่ำกว่า 5 เท่าของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน หรือกระแสเงินสดหมุนเวียนเข้าเฉลี่ยในบัญชีเงินฝาก

(2.3) การขอเพิ่มวงเงินชั่วคราวกรณีฉุกเฉิน

ธนาคารพาณิชย์อาจพิจารณาเพิ่มวงเงินชั่วคราวเกินกว่าวงเงินที่กำหนดไว้ตามข้อ (2)(2.1) ข้างต้น ให้แก่ผู้ถือบัตรในกรณีฉุกเฉินได้ เมื่อได้พิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ถือบัตร รวมทั้งกำหนดผู้รับผิดชอบในการอนุมัติเพิ่มวงเงินและทำข้อตกลงเป็นพิเศษให้ผู้ถือบัตรต้องชำระหนี้ส่วนที่เกินกว่าวงเงินตามข้อ (2)(2.1) เต็มจำนวนภายในกำหนดชำระหนี้ตามใบแจ้งยอดบัญชีบัตรเครดิตงวดที่สองที่ปรากฏยอดใช้จ่ายดังกล่าว นอกจากนี้ ในส่วนของการชำระหนี้สำหรับการใช้จ่ายที่ไม่เกิน

⁴⁵ “บัตรเครดิตเพื่อธุรกิจ” (Business Card/Corporate Card) หมายความว่า บัตรเครดิตประเภทที่ผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตออกให้ตามความประสงค์และคำขอของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการ โดยที่องค์กรหรือกิจการข้างต้นจะเป็นผู้รับผิดชอบชำระหนี้ที่อันเกิดจากการใช้บัตรเครดิตนั้น

กว่าวงเงินตามข้อ (2)(2.1) ธนาคารพาณิชย์ยังคงต้องถือปฏิบัติตามเกณฑ์การเรียกให้ชำระหนี้ที่กำหนดไว้ในข้อ (4) ด้วย

บัตรเครดิตเพื่อธุรกิจ

ให้ธนาคารพาณิชย์พิจารณากำหนดวงเงินได้ตามความเหมาะสม เช่นเดียวกับการพิจารณาให้สินเชื่อแก่ลูกค้าธุรกิจโดยทั่วไป

(3) ดอกเบี้ย ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับที่เกี่ยวข้องกับบัตรเครดิต

ธนาคารพาณิชย์ต้องถือปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับที่เกี่ยวข้องกับบัตรเครดิต ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(3.1) ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกเก็บดอกเบี้ยในหนี้ค้างชำระ หรือ ดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดชำระหนี้ หรือค่าบริการต่าง ๆ หรือเบี้ยปรับในการชำระหนี้ล่าช้ากว่ากำหนดจากผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคดี แต่ทั้งนี้ เมื่อคำนวณรวมกันแล้วต้องไม่เกินร้อยละ 20 ต่อปี และธนาคารพาณิชย์อาจคำนวณจำนวนวันตั้งแต่วันที่ได้ทรงจ่ายเงินเพื่อประโยชน์ของผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภค หรือวันที่สรุปยอดรายการ หรือวันที่ผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคต้องชำระเงินหรือถูกหักบัญชีตามใบแจ้งหนี้ก็ได้

(3.2) ในการให้บริการเบิกถอนเงินสดด้วยบัตรเครดิต ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกเก็บค่าบริการต่าง ๆ รวมกันโดยเพิ่มเติมจากดอกเบี้ย ค่าบริการ และเบี้ยปรับตามข้อ (3.1) ได้ อีกไม่เกินร้อยละ 3 ของจำนวนเงินสดที่เบิกถอนนั้น

(3.3) นอกจากดอกเบี้ย ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับ ตาม (3.1) และ (3.2) แล้ว ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกเก็บค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตามที่ได้จ่ายไปจริงและพอสมควรแก่เหตุได้ แต่ต้องเป็นไปตามรายการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดจัดตารางแนบท้ายประกาศฉบับนี้

(3.4) ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์จะเรียกเก็บค่าบริการต่าง ๆ จากผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคนอกเหนือจากรายการตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดตาม (3) ธนาคารพาณิชย์ต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน

(3.5) ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์นำเบี้ยปรับตาม (1) และค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้ตาม (3.3) 2) มารวมกับจำนวนหนี้ที่ค้างชำระเพื่อคิดเบี้ยปรับอีก

(4.2) ต้องมีหนังสือเตือนผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 20 วันก่อนดำเนินการบังคับชำระหนี้ตาม

(2.3) การบริหารความเสี่ยงของธุรกิจบัตรเครดิต

(1) ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดนโยบายและแผนงานในการดำเนินธุรกิจบัตรเครดิต โดยต้องเสนอคณะกรรมการของธนาคารพาณิชย์เพื่อให้ความเห็นชอบทุกปี ทั้งนี้ นโยบายและแผนงานดังกล่าว ควรประกอบด้วยทิศทางและแนวทางในการให้บริการบัตรเครดิต พร้อมทั้งเป้าหมายในการให้บริการแก่ลูกค้าตามระดับรายได้ของผู้ถือบัตร

(2) ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดให้มีระเบียบ หรือพิธีปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ธนาคารพาณิชย์หรือระบุในสัญญาการแต่งตั้งตัวแทนเพื่อกระทำการแทนธนาคารพาณิชย์ในเรื่องการติดต่อหาผู้ถือบัตรรายใหม่ หรือติดต่อกับผู้ถือบัตรรายเก่าเพื่อเสนอสินเชื่อประเภทใหม่ พร้อมทั้งถือปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(2.1) การติดต่อหาผู้ถือบัตรรายใหม่ หรือติดต่อกับผู้ถือบัตรรายเก่าจะดำเนินการได้ตั้งแต่เวลา 8.00 - 20.00 น. ในวันจันทร์ - วันศุกร์ ยกเว้นวันหยุดราชการให้ดำเนินการได้ตั้งแต่เวลา 8.00 - 18.00 น.

(2.2) ห้ามแจกเงิน สิ่งของ หรือบัตรกำนัลใด ๆ ในการรับสมัครผู้ถือบัตรรายใหม่ หรือการอนุมัติบัตรให้ผู้ถือบัตรรายใหม่ เว้นแต่จะมียอดการใช้จ่ายผ่านบัตรแล้วอย่างน้อย 1 งวด

(3) ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดให้มีระบบการบริหารความเสี่ยงในการให้บริการบัตรเครดิต ดังนี้

(3.1) ระบบการพิจารณาคุณสมบัติของผู้ยื่นขอบัตรเครดิตเพื่อการอนุมัติและกำหนดวงเงินบัตรเครดิตตามระดับความสามารถในการชำระหนี้

(3.2) ระบบการเรียกเก็บหนี้ที่สามารถเตือนให้ทราบเมื่อลูกหนี้เริ่มมีปัญหาในการชำระหนี้หรือไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามข้อตกลง ตลอดจนกลยุทธ์ในการเรียกเก็บหนี้ในกรณีต่าง ๆ

(3.3) ระบบการติดตามพฤติกรรมในการใช้จ่ายและการชำระหนี้ของผู้ถือบัตรแต่ละราย เพื่อประโยชน์ในการทบทวน เปลี่ยนแปลงวงเงินให้เหมาะสมกับพฤติกรรมและรูปแบบการใช้บัตรของผู้ถือบัตรแต่ละราย

(3.4) ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสำหรับใช้ในการกำหนดและทบทวนนโยบายและแผนงานเกี่ยวกับการให้บริการบัตรเครดิต

4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.3.1 การบริหารงานและการดำเนินงาน

การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ **New Public Management** เป็นแนวคิดพื้นฐานของการบริหารจัดการภาครัฐซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ ของภาครัฐและยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรม มีแนวทางในการบริหารจัดการ โดยการให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน คำนึงถึงความต้องการของประชาชนเป็นหลัก รัฐพึงทำบทบาทเฉพาะที่รัฐทำได้ดีเท่านั้น ลดการควบคุมจากส่วนกลาง เพิ่มอิสระแก่หน่วยงาน ระบบการบริหารงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ มีระบบสนับสนุนทางด้านบุคลากรและเทคโนโลยี เน้นการแข่งขันระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับเอกชน

หลักธรรมาภิบาล หรือหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Governance)⁴⁶ หมายถึง “ระบบที่จัดให้มีโครงสร้างและกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายจัดการคณะกรรมการ และผู้ถือหุ้น เพื่อสร้างความสามารถ ในการแข่งขัน นำไปสู่ความเจริญเติบโตและเพิ่มคุณค่าให้กับผู้ถือหุ้นในระยะยาว โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียอื่นประกอบ” วัตถุประสงค์หลักของการกำกับดูแลกิจการที่ดี คือ การติดตาม กำกับ ควบคุม และดูแลผู้ได้รับมอบอำนาจให้ทำหน้าที่บริหาร ให้มีการจัดกระบวนการเพื่อใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงเป้าหมายอย่างคุ้มค่าและประหยัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเหตุที่ต้องมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี เพราะองค์กรจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการ มีผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของกิจการจำนวนมาก และทุกคนที่เป็นเจ้าของไม่สามารถเข้าไปร่วมบริหารองค์กรได้ด้วยตนเอง สิ่งที่จะช่วยให้มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี ได้แก่ การควบคุม

⁴⁶ http://www.mea.or.th/internet/hdd/data_information2.pdf เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2553

ภายใน การบริหารความเสี่ยง และการตรวจสอบภายใน สำหรับองค์ประกอบของการกำกับดูแลกิจการที่ดี ประกอบด้วย

- มีการถ่วงดุลอำนาจอย่างเหมาะสม เพื่อไม่เปิดโอกาสให้มีการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ
- มีการกำหนดภาระหน้าที่ของพนักงานทุกระดับอย่างชัดเจน เพื่อพนักงานทุกคนจะได้รู้ขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบ ซึ่งจะสะดวกในการติดตามและประเมินผลการทำงาน นอกจากนี้ ยังเป็น การเสริมสร้างจิตสำนึกในภาระหน้าที่ของตนเอง
- มีระเบียบ ข้อบังคับ และคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และง่ายต่อการปฏิบัติ เพื่อจะได้ไม่เกิดปัญหาการตีความซึ่งอาจนำไปสู่การหาประโยชน์ในสัดได้
- มีระบบข้อมูลและการรายงานที่ดีซึ่งข้อมูลจะต้องถูกต้อง ทันสมัย ทันการณ์
- ให้ผู้มีส่วนได้เสียได้รู้ข้อมูลข่าวสาร
- มีข้อกำหนด จริยธรรม หรือจรรยาบรรณของพนักงานทุกฝ่าย เพื่อไม่ให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบ องค์กรหรือแสวงหาผลประโยชน์จากหน้าที่การงานในความรับผิดชอบ

ในการดำเนินธุรกิจไม่ว่าจะเป็นธุรกิจประเภทใด หากองค์กรสนับสนุนให้มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี ผู้ดำเนินงานก็สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ จะเป็นการส่งเสริมให้กิจการเจริญงอกงาม เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจการและผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งได้มีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารและการกำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำไว้ดังนี้

(1) ประพจน์ สมาทอง, 2546 ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานโรงรับจำนำของรัฐบาลสถานธนาณูเคราะห์กับสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการศึกษาลักษณะการดำเนินงานสถานธนาณูเคราะห์กับสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร พบว่า หน่วยงานต้นสังกัดของสถานธนาณูเคราะห์และสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่และการกำกับดูแลที่แตกต่างกัน โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีอำนาจหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบด้านคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วประเทศ สำหรับหน่วยงานต้นสังกัดของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร คือ กรุงเทพมหานคร ซึ่งจะดูแลรับผิดชอบเฉพาะเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครเท่านั้น สำหรับนโยบายหลักของสถานธนาณูเคราะห์และสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครมีแนวทางที่คล้ายคลึงกัน คือ การปรับปรุงการบริการให้มีความรวดเร็ว โดยการนำเทคโนโลยีมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ และลดอัตราดอกเบี้ยในการรับจำนำ

โครงสร้างองค์กรของสถานธนาณูเคราะห์กับสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครมีลักษณะโครงสร้างที่เหมือนกัน คือ ผู้จัดการจะมีอำนาจสูงสุดในสถานธนาณูเคราะห์และสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร นั้น ๆ และมีพนักงานที่ปฏิบัติงานในลักษณะงานที่เหมือนกัน จะแตกต่างกันเฉพาะชื่อตำแหน่งเท่านั้น ส่วนอัตรากำลังของสถานธนาณูเคราะห์มีจำนวนมากกว่า เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีขนาดใหญ่กว่า มีสถานธนาณูเคราะห์ทั้งหมด 29 แห่ง ขณะที่สถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครมีทั้งหมด 20 แห่ง สำหรับวิธีการดำเนินงานและขั้นตอนในการดำเนินงานของสถานธนาณูเคราะห์กับสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร จะอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ที่กำหนดไว้ แต่จะแตกต่างกันในส่วนของการรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหาร เช่น การกำหนดวงเงินการรับจำนำ การกำหนดอัตราดอกเบี้ยในการรับจำนำ

(2) กัญญารัตน์ บัวเงิน, 2548 ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารองค์กรและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและพนักงานสถานธนาอนุบาลกรุงเทพมหานคร ในการศึกษาความคิดเห็นต่อการบริหารองค์กรของกลุ่มผู้บริหารและพนักงานสถานธนาอนุบาล พบว่า ผู้บริหารสถานธนาอนุบาลกรุงเทพมหานครมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารองค์กรโดยรวมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเฉพาะด้านก็พบว่า ผู้บริหารสถานธนาอนุบาลกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นต่อการบริหารองค์กรอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการสั่งการ ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ด้านการควบคุม ด้านการจัดองค์กร และด้านการวางแผนตามลำดับ อย่างไรก็ตาม กลุ่มพนักงานสถานธนาอนุบาลกรุงเทพมหานครมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารองค์กรโดยรวมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเฉพาะรายด้านก็พบว่า กลุ่มพนักงานสถานธนาอนุบาลกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นด้านการบริหารองค์กรอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ด้านการสั่งการ ด้านการควบคุม ด้านการจัดคนเข้าทำงาน และด้านการจัดองค์กร ยกเว้น ด้านการวางแผน ที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เพราะเนื่องจากผู้บริหารและพนักงานจะมีความรู้ ความเข้าใจในการทำงานต่างกัน ด้วยเหตุที่ว่าการเลื่อนตำแหน่งภายในสถานธนาอนุบาลแต่ละตำแหน่ง จะต้องเลื่อนโดยใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพในการทำงาน โดยจะมีกฎระเบียบมารองรับ และโดยหน้าที่ผู้บริหารจะมีความคิดเห็นต่อการบริหารองค์กรที่เป็นแนวทางเดียวกัน และหน้าที่ส่วนใหญ่ คือ การบริหารงานภายในสถานธนาอนุบาล ซึ่งแต่ละคนจะมีอำนาจหน้าที่ต่างกัน จึงทำให้พนักงานระดับล่างลงไปไม่สามารถออกความคิดเห็นในการบริหารงานภายในสถานธนาอนุบาล จึงทำให้ความคิดเห็นในด้านการบริหารองค์กรของผู้บริหารและพนักงานมีความแตกต่างกัน และจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมแล้ว กลุ่มผู้บริหารและพนักงานมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารองค์กรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเนื่องจากในปัจจุบันได้มีผู้บริหารสูงสุดชุดใหม่เข้ามาบริหารงานภายในสถานธนาอนุบาลกรุงเทพมหานครที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี ทำให้มีการวางแผนการทำงานและตั้งเป้าหมายทางธุรกิจออกมาอย่างเป็นระบบมากขึ้น รวมถึงการมุ่งพัฒนาองค์กรและพนักงานให้รองรับกับการทำงาน ทำให้พนักงานทุกคนมีความกระตือรือร้นมากขึ้น และสามารถปฏิบัติงานให้รองรับกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของกลุ่มผู้บริหารและพนักงาน สถานธนาอนุบาลกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารสถานธนาอนุบาลกรุงเทพมหานครมีระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเฉพาะรายด้านก็พบว่า ผู้บริหารสถานธนาอนุบาลกรุงเทพมหานคร มีระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน คือ ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านความก้าวหน้า ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะการปฏิบัติงาน และความมั่นคงและความปลอดภัยยกเว้นด้านเงินเดือนสวัสดิการ และค่าตอบแทน ที่มีระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะงานที่ทำเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ งานที่ทำอยู่ทำให้พนักงานเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ และพนักงานรู้สึกว่าการปฏิบัติงานที่ปฏิบัติอยู่เป็นงานที่ทำหายและน่าสนใจ เมื่อลักษณะงานที่ทำหายความสามารถ พนักงานก็จะเกิดความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลายมาช่วยให้งานทันตามกำหนดเวลา และจากการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของกลุ่มผู้บริหารและพนักงาน สถานธนาอนุบาล กรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน ด้านความก้าวหน้า ด้านเงินเดือน สวัสดิการและค่าตอบแทน ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ และด้านความมั่นคงและความปลอดภัยในการทำงาน พบว่าผู้บริหารและพนักงานสถานธนาอนุบาล กรุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะในด้านความก้าวหน้า จะมีการพิจารณาความดีความชอบขึ้นอยู่กับการปฏิบัติงานของแต่ละคน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความชอบส่วนตัว พนักงานเห็นว่วิธีการเลื่อนตำแหน่งมีความเหมาะสม และหน่วยงานสนับสนุนให้พนักงานได้มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน โดยจะมีการส่งพนักงานไปฝึกอบรมในเรื่องต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานให้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ได้เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารองค์กรและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของกลุ่มผู้บริหารและพนักงาน สถานธนาชาลกรุงเทพมหานคร คือกลุ่มผู้บริหารและพนักงานมีความคิดเห็นต่อการบริหารองค์กรแตกต่างกัน และกลุ่มผู้บริหารและพนักงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน สรุปได้ว่าสถานภาพการทำงาน (ผู้บริหารและพนักงาน) แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการบริหารองค์กรโดยรวมที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อทำการพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่า สถานภาพการทำงาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารองค์กร ในด้านการวางแผนการจ้างองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน และการสั่งการที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนสถานภาพการทำงาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารองค์กรในด้านการควบคุมไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้สถานภาพการทำงาน (ผู้บริหารและพนักงาน) แตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อทำการพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่า สถานภาพการทำงาน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ในด้านลักษณะการปฏิบัติงาน ที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนสถานภาพการทำงาน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในด้านความก้าวหน้า ด้านเงินเดือน สวัสดิการและค่าตอบแทน ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ และด้านความมั่นคงและความปลอดภัยในงานไม่แตกต่างกัน

จากผลการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารองค์กรและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของกลุ่มผู้บริหารและพนักงาน สถานธนาชาลกรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะดังนี้

(2.1) ด้านนโยบายหลักภายในองค์กร ควรมีการปรับปรุงการบริหารงาน และการจัดการภายในองค์กรให้มีความทันสมัย เหมาะกับสถานการณ์ปัจจุบัน และสามารถรับมือกับปัญหาเศรษฐกิจ เนื่องจากในปัจจุบันมีธุรกิจที่สามารถเป็นคู่แข่งกับโรงรับจำนำอย่างมากมาโดยเฉพาะธุรกิจ non-bank เพราะลูกค้าที่มาใช้บริการไม่ต้องนำสินทรัพย์ใด ๆ มาเป็นประกันก็ใช้บริการได้ หากมีการเตรียมพร้อมสำหรับการแข่งขันในอนาคต และเร่งปรับปรุงบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในเรื่องการจัดการการเงิน และปลูกจิตสำนึกพนักงานภายในองค์กรให้สามารถบริหารองค์กรให้เป็นแบบธุรกิจก็จะทำให้องค์กรเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(2.2) ควรมีการกำหนดเป้าหมายขององค์กรให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยมีการวางแผนระยะสั้น เพื่อให้ผู้บริหารและพนักงานของสถานธนาชาลแต่ละสาขา สามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับนโยบายใหม่ โดยเน้นหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) โดยการมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและพนักงาน ให้มีการบริหารงานอย่างโปร่งใสตรวจสอบได้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงาน รวมถึงด้านการให้บริการ เพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรอันดับหนึ่งด้านการบริการให้เป็นที่พึงพอใจของลูกค้าผู้ใช้บริการ

(2.3) ด้านลักษณะการปฏิบัติงาน ควรมีการดำเนินการมอบหมายให้พนักงานได้ใช้ความรู้ความสามารถที่อยู่ให้แสดงออกมาได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งผู้บังคับบัญชาจะต้องส่งเสริมให้พนักงานได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างอิสระมากยิ่งขึ้น

(2.4) ด้านความก้าวหน้า ควรจะมีการส่งเสริมให้พนักงานได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและสามารถนำมาใช้ในการปรับตำแหน่งงานให้สูงขึ้นได้กว่าเดิม ทั้งนี้อาจจะกำหนดระเบียบตามแนวการบริหารงาน

(2.5) ด้านเงินเดือน สวัสดิการและค่าตอบแทน เนื่องจากเงินเดือนของพนักงานยังต่ำกว่าพนักงานในหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร ควรมีการจัดหารางวัลพิเศษให้กับพนักงานที่ปฏิบัติงานได้ตามนโยบายจนเกิดผลสำเร็จ เพื่อที่เป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจให้กับพนักงานมากยิ่งขึ้น

(2.6) ด้านนโยบายและการบริหารงาน ผู้บังคับบัญชาควรชี้แจงนโยบายและแนวทางการบริหารงานให้พนักงานในระดับต่าง ๆ ได้รับทราบโดยตรง เพื่อที่พนักงานจะได้รับทราบแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง และนโยบายควรมีความคล่องตัวในการปฏิบัติ ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้พนักงานได้บรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพสูงสุด

(3) **ไสว พรหมณี** ได้ศึกษาการบริหารงานสถานธนาณูบาลของเทศบาล พบว่า “ สถานธนาณูบาลเป็นงานหนึ่งของเทศบาล แต่สำหรับบุคคลภายในกิจการสถานธนาณูบาลกลับมีความเข้าใจว่าสถานธนาณูบาลเป็นงานของสำนักงาน ส.ร.ท. และ จ.ส.ท. ... และตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมและดำเนินงานสถานธนาณูบาลของเทศบาล พ.ศ. 2503 มิได้ให้อำนาจและหน้าที่แก่นายกเทศมนตรีหรือคณะเทศมนตรีแต่ประการใด เพียงมีคำสั่งกระทรวงมหาดไทยให้นายกเทศมนตรีควบคุมดูแลสถานธนาณูบาลให้เป็นไปตามระเบียบและแบบแผนเท่านั้น ” และได้ให้ความเห็นในเรื่องการบริหารงานว่า “ การบริหารงานสถานธนาณูบาลนี้ โดยแท้จริงเป็นหน้าที่ของเทศบาลที่จะดำเนินการไปเองโดยอิสระเสรี ไม่จำเป็นต้องให้มีสำนักงาน ส.ร.ท. และ จ.ส.ท. เข้าไปควบคุมการดำเนินงานแต่ประการใดเลย แต่ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถ ความรู้ความเข้าใจที่เทศบาลมีอยู่เพียงพอแล้วเท่านั้น ฉะนั้น เมื่องานนี้เป็นของเทศบาล หัวหน้างานก็คือ คณะเทศมนตรีซึ่งมีนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้า ตามหลักการบริหารงานย่อมต้องมีอำนาจในการสั่งการ รับผิดชอบต่อผลงาน ... ในปัจจุบันสำนักงานกลาง (สำนักงาน ส.ร.ท. และ จ.ส.ท.) ดึงอำนาจการบริหารงานมาควบคุมไว้เสียโดยตรง ... จึงได้วางระเบียบวิธีการไว้อย่างรัดกุม ”

นอกจากนั้น ยังมีความเห็นว่าการกระจายอำนาจออกไปโดยการมอบให้เทศบาลควบคุมและดำเนินกิจการโดยลำพังตนเอง เป็นสิ่งที่ควรจะได้รับพิจารณาต่อไปโดยเห็นว่า “ ถึงเวลาแล้วหรือยังที่จะปล่อยให้สถานธนาณูบาลบางแห่งที่มีความเจริญ พนักงานมีความรู้ความชำนาญ ประกอบกับเทศบาลเองก็เข้าใจเทคนิควิธีการและนโยบายดีแล้ว แยกตัวออกไปดำเนินกิจการโดยลำพังตนเอง สถานธนาณูบาลบางแห่ง เช่น สถานธนาณูบาลเทศบาลนครเชียงใหม่ สถิติการรับจำนำสูง พนักงานมีความรู้ความชำนาญดี และเทศบาลก็เข้าใจเทคนิค เมื่อพิจารณาโดยสภาพความเหมาะสมแล้ว ก็ควรปล่อยให้เทศบาลรับไปควบคุมบริหารงานกันเองได้ สำนักงาน จ.ส.ท. ควรจะควบคุมเฉพาะงานนโยบายและกิจการที่สำคัญ ๆ เช่น การพิจารณาตัวบุคคล เป็นต้น ทราบใดที่สำนักงานฯ ยังไม่ปล่อยมือไปก็ยิ่งเพิ่มภาระให้สำนักงานฯ มากขึ้น เพราะต้องมีสถานธนาณูบาลเพิ่มขึ้น ปัญหาต่าง ๆ ก็ย่อมเพิ่มตามขึ้นไปด้วย เทศบาลนั้นขาดความเอาใจใส่ในการเรียนรู้ เทคนิคความชำนาญในกิจการนี้ โดยถือเสียว่าสำนักงานฯ ได้เข้าไปควบคุมอย่างใกล้ชิดอยู่แล้ว จึงขอให้สำนักงานฯ พิจารณาสั่งการไปเช่นทุกวันนี้เท่านั้น เทศบาลจึงมิได้เป็นตัวของตัวเองตลอดมา ” นอกจากนี้ ยังมีความเห็นเกี่ยวกับการมอบหมายให้เอกชนไปจัดทำว่า “ มีสิ่งที่น่าเป็นห่วงอย่างมากอยู่ประการหนึ่งว่า สำนักงานฯ อาจจะไม่สามารถควบคุมดำเนินกิจการงานนี้ได้โดยตลอด และจะต้องมอบหมายกิจการให้เทศบาลรับไปดำเนินงานเองโดยตรง โดยสำนักงานฯ ไม่ได้ยื่นมือเข้าไปควบคุมอย่างเช่นปัจจุบันนี้ เมื่อการดำเนินกิจการไม่สามารถจะก่อให้เกิดผลดีเพียงพอนัก ก็จะต้องรีบแก้ไข หนทางที่จะแก้ไขก็น่าจะมอบหมายกิจการให้เอกชนรับไปดำเนินงาน โดยเทศบาลเป็นผู้ควบคุมนโยบาย ซึ่งเป็นการดำเนินกิจการในนามของเทศบาล ทำให้เทศบาลไม่ต้องมีภาระและปัญหายุ่งยากเกี่ยวกับวิธีดำเนินงาน จะมีปัญหาอยู่เฉพาะที่ว่าเอกชนผู้เข้ามารับดำเนินงานจะใช้เล่ห์เหลี่ยมพลิกแพลงทำความเดือดร้อนแก่ประชาชน อันเป็นการขัดนโยบายของทางราชการ แต่ก็มีทางแก้ไขปัญหานี้ได้โดยวางระเบียบการควบคุมให้รัดกุม ไม่ใช่ปล่อยให้เอกชนดำเนินงานโดยเทศบาลไม่เข้าควบคุมเลย ”

นอกจากนี้ **ไสว พรหมณี** ได้ศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการสถานธนาณูบาลดังนี้

(3.1) การพิจารณาอนุมัติจัดตั้งสถานธนาณูบาลมีความล่าช้า เนื่องจากต้องผ่านขั้นตอนมาก โดยต้องขออนุมัติจากสภาเทศบาล คณะกรรมการ จ.ส.ท. และ ส.ร.ท. ซึ่งในแต่ละปีมีการประชุมเพียง 1-3 ครั้ง

โดยเห็นว่าคณะกรรมการ จ.ส.ท. ควรพิจารณาเห็นชอบให้มีการจัดตั้งสถานธนาณูปการโดยเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทศบาลที่มีความพร้อมทั้งเงินทุนและสถานที่

(3.2) สถานะและการบริหารงานของสถานธนาณูปการ ตามหลักการสถานธนาณูปการเป็นงานหนึ่งของเทศบาล แต่ในทางปฏิบัติ บุคลากรทั้งของสถานธนาณูปการและเทศบาลเข้าใจว่าสถานธนาณูปการเป็นของสำนักงาน ส.ท. และ จ.ส.ท. ทำให้เกิดปัญหาการขาดความร่วมมือและเอาใจใส่จากผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่น และสำนักงาน จ.ส.ท. ได้ตั้งอำนาจในการบริหารงานมาควบคุมดูแลโดยตรงจากจังหวัดและเทศบาล โดยมี การวางระเบียบควบคุมไว้อย่างรัดกุม ทำให้สถานธนาณูปการต้องขอความเห็นในการบริหารงานจากสำนักงาน จ.ส.ท. ซึ่งเป็นการรวมศูนย์อำนาจจากส่วนกลาง โดยเห็นว่าควรกระจายอำนาจจากส่วนกลางออกไปให้ท้องถิ่นให้ดูแลกิจการได้ใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ท้องถิ่นสนใจที่จะตรวจสอบดูแลกิจการเพิ่มขึ้น โดยการปล่อยให้สถานธนาณูปการแห่งที่มีความเจริญ พนักงานมีความรู้ความชำนาญ เข้าใจเทคนิควิธีการและนโยบายดีแล้ว แยกตัวออกไปดำเนินกิจการโดยลำพังตนเอง โดยปล่อยให้เทศบาลรับผิดชอบการบริหารงานกันเอง สำนักงาน จ.ส.ท. ควรจะควบคุมเฉพาะงานนโยบายและกิจการที่สำคัญ

(3.3) การขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน โดยรัฐบาลควรที่จะให้ความช่วยเหลือเป็นเงินทุนหมุนเวียนสำหรับกิจการนี้เช่นเดียวกับที่ให้แก่งานการสถานธนาณูปการ

(3.4) การบัญชีและการเงินบกพร่อง ซึ่งเห็นว่า ควรสนับสนุนให้บุคลากรด้านการบัญชีการเงินมีความรู้เพียงพอ โดยการส่งไปฝึกอบรมกับคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินในระยะเวลาอันสมควร

(3.5) การทุจริตของพนักงานและการเกิดความขัดแย้งภายใน ควรต้องรีบแก้ไขและดำเนินการทันที

(3.6) การคัดเลือกและจัดหาตัวผู้จัดการ ซึ่งการหาคนที่มีความรู้ชำนาญงานในด้านนี้ไปอยู่ต่างจังหวัดค่อนข้างมาก จึงมักได้บุคลากรจากโรงเรียนประจำนอกคนที่มีความสามารถดีลงมา ควรมีการพัฒนาความรู้ความสามารถของพนักงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งตำแหน่งผู้จัดการของสถานธนาณูปการที่เปิดใหม่ โดยส่งไปฝึกงาน ณ สถานธนาณูปการอื่น

(3.7) อำนาจหน้าที่ในการควบคุมสั่งการ การแต่งตั้ง ถอดถอน พิจารณาความดีความชอบ การลงโทษ การวางแผนทางปฏิบัติ และการวางแผนมาจากส่วนกลาง เทศบาลจะริเริ่มสั่งงาน และวางแผนเองน้อยมาก ถึงแม้เทศบาลจะดำเนินการเองก็ต้องขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการ จ.ส.ท. ซึ่งการควบคุมและตรวจสอบสถานธนาณูปการ ควรเป็นหน้าที่ของปลัดเทศบาลและคณะเทศมนตรี โดยมีสำนักงาน จ.ส.ท. และ ส.ท. ควรช่วยให้คำแนะนำ ให้ความเห็นและคอยควบคุมปลัดเทศบาลและคณะเทศมนตรี เมื่อเทศบาลมีความรู้ความสามารถและเข้าใจถึงการควบคุมตรวจสอบแล้ว สำนักงาน จ.ส.ท. และ ส.ท. ไม่จำเป็นต้องแบกรับภาระด้านนี้

(4) **เบญจวรรณ วันดีศรี** ได้ศึกษาถึงความเป็นธรรมาภิบาลของนายก อบต. ในจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งได้ประเมินการบริหารงานของ อบต.ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ได้ดังนี้

(4.1) **หลักนิติธรรม** เป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับการตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับให้ทันสมัย และเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของชุมชน และชุมชนยินยอมปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งการปฏิบัติของ อบต.สามารถดำเนินการให้สอดคล้องได้ โดยการออกข้อบัญญัติตำบลของ อบต. ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ และต้องมุ่งให้เกิดความเป็นธรรมและเพื่อรักษาผลประโยชน์ของ ประชาชนเป็นหลัก และเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน ควรเปิดเวทีให้ประชาชนได้แสดง ความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง อบต.ต้องเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

ข้อบัญญัติตำบลและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชน ให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึงด้วยการ
ปิดประกาศ ณ ที่ทำการ อบต. หรือชุมชนทุกหมู่บ้าน หรือการประชาสัมพันธ์ด้วยรูปแบบอื่น ๆ เช่นทำ
เอกสารแจกจ่ายในการประชุมหรือเสียงตามสาย

อบต. ซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจในการบังคับใช้ข้อบัญญัติตำบล รวมทั้งกฎหมาย
ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ต้องปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับให้ถูกต้อง ตามที่บัญญัติไว้ และต้อง
บังคับใช้อย่างเสมอภาค ไม่มีการเลือกปฏิบัติกับบุคคลใดหรือกลุ่มใดเป็นกรณีพิเศษ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม
และเสมอภาค ได้แก่ การจัดเก็บภาษีต้องจัดเก็บอย่างทั่วถึงเท่าเทียมและถูกต้อง โดยไม่กั้นแกล้งหรือลดหย่อน
แก่ผู้ใดเป็นการเฉพาะ

(4.2) หลักคุณธรรม เป็นการปฏิบัติที่ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม เป็นแบบอย่างแก่
ประชาชน เพื่อเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตจริงใจ มีระเบียบ วินัย มาทำงานตรงต่อเวลาให้บริการประชาชนด้วย
ความเสมอภาค ถูกต้อง สมาชิกสภา อบต.ต้องตระหนักในหน้าที่ของตนในฐานะเป็นผู้แทนของประชาชนต้อง
มุ่งเน้นรักษาผลประโยชน์ส่วนตน มาประชุมอย่างสม่ำเสมอ พิจารณาเรื่อง ต่างๆ ในสภาพอย่างมีเหตุผล
ตรงไปตรงมา ยึดหลักผลประโยชน์ต่อส่วนรวม และ ถูกต้องตามกฎหมาย ผู้บริหาร อบต.ต้องมีคุณธรรมสูง
เนื่องจากเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงาน ในขณะที่เดียวกันก็เป็นผู้ที่มีอำนาจในการอนุมัติการเบิกจ่ายงบประมาณต่าง
ๆ จะต้องยึดหลักความถูกต้องเป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย ที่กำหนดไว้ และจัดสรรงบประมาณให้เกิดความเป็น
ธรรมแก่ทุกชุมชน

(4.3) หลักความโปร่งใส โดยเน้นการปรับกลไก และวิธีการทำงานให้มีความโปร่งใส มีการ
เปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา ให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูล ได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชน
ตรวจสอบได้โดย อบต. ต้องถือปฏิบัติในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสาร
พ.ศ. 2539 โดยเอกสารที่ต้องปิดประกาศให้ประชาชนทราบได้แก่ ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และ
ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย เพิ่มเติม มติการประชุมของคณะผู้บริหาร อบต.ที่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของ
ประชาชน มติของสภาที่ผ่านการรับรองแล้ว โดยเฉพาะมติที่กระทบต่อสิทธิหน้าที่ รวมทั้งผลได้ผลเสียแก่
ประชาชน รวมทั้งมติอื่นๆที่ประชาชนควรทราบ วาระการประชุมของสภา อบต.จะต้องปิดประกาศให้ประชาชน
ทราบล่วงหน้า เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีความสนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมสภา ซึ่งสภาต้อง
อำนวยความสะดวกตามสมควร ข้อบัญญัติตำบล กฎหมาย ระเบียบ คำสั่งของ อบต. รวมทั้งข่าวสารราชการที่
ประชาชนควรรู้และประชาชนต้องปฏิบัติขั้นตอนการปฏิบัติงานของ อบต. รวมทั้งเงื่อนไข การติดต่อกับ
อบต. ได้แก่ การชำระภาษีต่างๆ การขออนุญาตก่อสร้างอาคารเป็นต้น ให้ประชาชนรู้ว่า มีขั้นตอนการปฏิบัติ
อย่างไร ต้องใช้เอกสารประกอบอะไร และต้องใช้เวลานาน ผลการดำเนินงานตามแผนงานโครงการต่างๆ ของ
อบต. เอกสารการจัดซื้อ-จัดจ้าง โดยเฉพาะการสอบราคาหรือประกวดราคา ข้อมูลด้านการเงิน-การคลัง และ
ข้อมูลอื่นๆ ที่ อบต.เห็นว่าควรเปิดเผยและเป็นประโยชน์แก่ประชาชน

(4.4) หลักการมีส่วนร่วม ถือเป็นหลักที่มีความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่
ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. หรือผู้บริหาร และมีส่วนร่วมในการ
บริหารงาน ตั้งแต่การรับรู้ข่าวสาร แสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจทำอะไร อย่ างไรของ อบต. รวมทั้งการ
ตรวจสอบ การประเมินผลงานของ อบต. และประชาชนมีสิทธิ มีอำนาจในการถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิก
อบต. ที่ประชาชนเห็นว่าปฏิบัติงานเสียหาย ล้มเหลว มีพฤติกรรมเสื่อมเสีย นอกจากนั้นกฎหมายยังได้
กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องส่งเสริมการมี ส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจ และ
สังคม ได้แก่ รัฐธรรมนูญมาตรา 76 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน
การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม พ.ร.บ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ในมาตรา 16 (16) กำหนดให้ อบต. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น
เช่น จัดทำแผนพัฒนา ทั้งแผนพัฒนา 5 ปี และแผนพัฒนาประจำปี มีส่วนร่วมในการจัดซื้อ จัดจ้าง และแจ้งเรื่อง

ประชาชนมีสิทธิเข้าร่วมประชุมสภา อบต. มีสิทธิในการเสนอข้อบัญญัติ และมีสิทธิถอดถอนผู้บริหารและสมาชิกสภาอบต.

(4.5) หลักความรับผิดชอบ อบต.ต้องตระหนักในหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อประชาชน มีความใส่ใจต่อปัญหาของชุมชน และมีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชน ให้บรรลุผล โดยไม่เลือกปฏิบัติและมีความกล้าหาญที่จะยอมรับผลการกระทำ นอกจากนี้ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องทุกข์และแจ้งความเดือดร้อนได้สะดวก มีความจริงใจในการนำโครงการ/กิจกรรมที่เสนอโดยประชาชน-ประชาคม นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วน นำเอาโครงการ/กิจกรรมที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาไปจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามที่สัญญาไว้กับประชาชน หากทำไม่ได้ก็ต้องแจ้งให้ทราบ

(4.6) หลักความคุ้มค่า เป็นการเน้นประสิทธิภาพในการบริหารงาน โดยใช้ทรัพยากร/งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน รวมทั้งการรักษาทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นให้สมบูรณ์และยั่งยืน โดยมีหลักการดำเนินการ คือ การจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วน การจัดซื้อ จัดจ้าง ต้องมุ่งให้เกิดการทำให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์มากขึ้น รณรงค์ให้ประชาชนในพื้นที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและจัดกิจกรรมบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ จัดตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ การจัดทำระเบียบคุมให้ชัดเจนและเป็นปัจจุบัน ควรคำนึงถึงความควรหรือไม่ควรที่จะกระทำ เช่น บางแห่งยังไม่มีความพร้อมในการจัดเก็บขยะไม่มีรถและพนักงาน แต่กลับใช้งบประมาณซื้อถังขยะให้ประชาชนเพื่อรองรับขยะ โดยไม่มีผู้จัดเก็บ การใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่าก็ไม่ควรกระทำ

สามารถกล่าวได้ว่าหลักธรรมาภิบาล 6 ประการข้างต้นเป็นหลักพื้นฐานที่สามารถนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติได้จริง มีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน อย่างแท้จริง

(5) ศรีพัชรา สิทธิกำจร แก้วพิจิตร ได้ศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานอุดมศึกษาเอกชน ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของการใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานอุดมศึกษาเอกชนมี 8 องค์ประกอบ โดยเรียงลำดับความสำคัญคือ หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรมและความเสมอภาค หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักความมั่นคง หลักความมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม และหลักการใช้อำนาจหน้าที่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(5.1) หลักความรับผิดชอบ พบว่าผู้บริหารมีความตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบ มีการกำหนดความรับผิดชอบที่ชัดเจนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์กรเป็นกระบวนการพิจารณาถึงการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์กรว่าจะบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ตั้งไว้หรือไม่ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขมาพัฒนาเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจขององค์กร การประเมินและการตรวจสอบการทำงาน ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานอย่างเปิดเผย ทำให้ผู้ปฏิบัติทราบว่าจะต้องถูกประเมินในเรื่องใด เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กร เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานทราบผลสำเร็จในการทำงานตามเป้าหมาย

(5.2) หลักนิติธรรมและความเสมอภาค พบว่าผู้บริหารได้มีการทบทวน ปรับปรุงกฎระเบียบ ข้อบังคับให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และได้ปรับเปลี่ยนโครงสร้างสายงานการปฏิบัติงานภายในองค์กร ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่เสมอ รวมถึงได้สอดแทรกหลักคุณธรรม จรรยาบรรณให้กับบุคลากรตระหนักในคุณธรรม และจริยธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต เมื่อผู้ปฏิบัติงานได้ทราบถึงขอบเขตหน้าที่การทำงานที่ชัดเจน ป้องกันการทำงานที่ซ้ำซ้อน เพื่อป้องกันการขัดแย้งในองค์กร

(5.3) หลักความโปร่งใส พบว่าผู้บริหารสร้างเครือข่ายการประชาสัมพันธ์ มีรายงานผลการดำเนินงานเปิดเผยต่อผู้ที่เกี่ยวข้องให้ทราบ มีหน่วยงานและระบบกลไกการตรวจสอบที่ชัดเจนและโปร่งใส บุคลากรทราบถึงขั้นตอนการทำงานที่จะต้องติดต่อกับหน่วยงานใด ประสานงานกับหน่วยงานไหนและบุคคลภายนอกสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตลอดเวลา เนื่องจากผู้บริหารทราบว่าการติดต่อกับผู้ปฏิบัติงาน และ

บุคคลภายนอก รวมถึงการรับทราบข้อมูลทั้งภายในและภายนอกองค์กร เป็นกระบวนการบริหารงานอย่างหนึ่งที่จะก่อให้เกิดคุณภาพ และประสิทธิภาพของงาน ถือเป็นภารกิจอย่างหนึ่งของผู้บริหาร

(5.4) หลักความคุ้มค่า พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้บริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้ประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้มีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่าและร่วมกันพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่ให้ใช้ได้ยาวนาน กรณีทรัพยากรที่เป็นผู้ปฏิบัติงานนั้นผู้บริหารได้มอบหมายให้ผู้ปฏิบัติงานรับมอบงานตามความเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ และได้รับผลตอบแทนที่เหมาะสม ลดขั้นตอนที่ซับซ้อนปรับปรุงจำนวนบุคลากรให้เหมาะสมกับงานและองค์กรและให้ผู้ปฏิบัติได้เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นมากมาย ซึ่งจำเป็นต้องมีการเรียนรู้เพิ่มขึ้น เพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

(5.5) หลักความมั่นคง พบว่าความพึงพอใจในงาน ความมั่นคงอยู่รอดขององค์กร รายได้และสวัสดิการของผู้ปฏิบัติเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีขวัญและกำลังใจ มีการอุทิศร่างกายและใจในการทำงาน อัตราการขาดงานและลาออกจากงานต่ำ ทำให้ส่งผลต่อความสำเร็จของงานให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร และมีการประเมินผลงานเป็นระยะๆ ของผู้บริหารทำให้บุคลากรมั่นใจว่าบุคคลที่ได้เลื่อนงานเป็นผู้บริหารนั้นมีทักษะ ความรู้ความสามารถและประสบการณ์

(5.6) หลักความมีส่วนร่วม พบว่าผู้บริหารได้จัดทำสื่อและทำความเข้าใจในเรื่องแผนงานให้ผู้ปฏิบัติที่มีหน้าที่รับผิดชอบสามารถเข้าใจในแผนงาน รวมถึงให้ผู้ปฏิบัติร่วมกันวางแผนงาน การทำแผนกลยุทธ์ ผู้บริหารยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน เนื่องจากการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมนั้นถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานที่เพิ่มความพึงพอใจและเป็นการจูงใจของผู้ร่วมงาน เสมือนผู้ร่วมงานเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ผู้ปฏิบัติงานจะปฏิบัติงานตามแผนที่ตนเองได้ร่วมกันวางไว้ให้เป็นตามเป้าหมายจะทำให้งานมีคุณภาพและประสิทธิภาพ กระบวนการทำงานเป็นระบบมีหน่วยงานรับฟังความคิดเห็น เรื่องราวร้องทุกข์ซึ่งมีบุคคลภายนอกเข้าร่วมด้วย

(5.7) หลักคุณธรรม พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้นำหลักคุณธรรมมาใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนบุคลากรทุกฝ่ายต้องยึดมั่นในคุณธรรม คือ มีระเบียบวินัย มีความขยันหมั่นเพียร มีความยุติธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีความคิดถูกต้องดีงามในการปฏิบัติงาน เดินสายกลาง และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่องค์กรและสังคม รณรงค์ให้บุคลากรประพฤติดี ซื่อสัตย์ และมีความรับผิดชอบ ในกรณีที่ผู้ปฏิบัติงานได้ประพฤติตนดี มีคุณธรรมผู้บริหารได้ยกย่อง ส่งเสริมให้กำลังใจ และในทางกลับกันถ้าบุคลากรประพฤติกระทำผิดควรกล่าวตักเตือน หรือการลงโทษควรจะทำตามระเบียบวินัย ไม่ควรมีหลายมาตรฐาน

(5.8) หลักการใช้อำนาจหน้าที่ พบว่าผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในปัจจุบัน ได้ผ่านกระบวนการสรรหาจากผู้มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์และเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารจะได้รับความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการบริหารสถานศึกษาอย่างดี ตลอดจนได้รับทักษะที่จำเป็น มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่อย่างดี มีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ และก่อนที่จะตัดสินใจอย่างใดควรได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง รับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ร่วมงานหรือผู้ที่มีประสบการณ์ก่อน และเมื่อตัดสินใจดำเนินการแล้ว ในกรณีผิดพลาดพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ทันที่ และควรมีกระบวนการหรือระบบบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพในระบบการทำงาน

(6) ทิพวรรณ ภัยจนประกาย, 2551 ได้ศึกษาเรื่องราวธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี เพื่อวัดระดับธรรมาภิบาลใน 3 หลักการ คือ หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และหลักสำนึกรับผิดชอบ ของข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพอสรุปได้ ดังนี้

(6.1) **หลักคุณธรรม (Ethics)** พบว่าข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี มีความคิดเห็นว่า ธรรมาภิบาล หลักคุณธรรม ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับยังไม่สูงเท่าที่ควร ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี มีการบริหารโดยยึดหลักคุณธรรม ดังนี้

(6.1.1) ได้จัดทำประกาศคณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด จังหวัดปทุมธานี เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ แจกเวียนให้เจ้าหน้าที่ทุกคนรับทราบเพื่อยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และยึดกฎระเบียบเป็นหลักในการทำงาน

(6.1.2) ได้จัดทำประกาศ เรื่อง มาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการ และลูกจ้างองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี วัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นหลักการและแนวทางปฏิบัติให้ข้าราชการ ใช้ยึดถือปฏิบัติเป็นเครื่องกำกับความประพฤติ 5 ประการ ได้แก่ พึงดำรงตนให้ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรม ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ และมีความรับผิดชอบ พึงปฏิบัติหน้าที่อย่างเปิดเผย โปร่งใส พร้อมให้ตรวจสอบ พึงให้บริการด้วยความเสมอภาค สะดวก รวดเร็ว มีอัธยาศัยไมตรี โดยยึดประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก พึงปฏิบัติหน้าที่โดยยึดผลสัมฤทธิ์ของงานอย่างคุ้มค่า พึงพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถของตนให้ทันสมัยอยู่เสมอ

(6.1.3) ผู้บังคับบัญชามีนโยบายว่า การเสนอนั้นต้องให้เป็นไปตามลำดับขั้น และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการดำเนินงานเต็มศักยภาพจะส่งผลทำให้หน้าที่การงานของตนเองมีความมั่นคง และเจริญก้าวหน้า จึงทำให้เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

(6.2) **หลักความโปร่งใส (Transparency)** พบว่ามีข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี มีความคิดเห็นว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี มีธรรมาภิบาล หลักความโปร่งใส อยู่ในระดับยังไม่สูงเท่าที่ควร ซึ่งปัจจัยที่ทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี มีการบริหารโดยยึดหลักความโปร่งใส ดังนี้

(6.2.1) มีหน่วยตรวจสอบภายใน ทำหน้าที่ตรวจสอบพัสดุทรัพย์สิน ตรวจสอบฎีกา มีการประเมินความพึงพอใจจากประชาชนในโครงการต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีจัดขึ้น และมีเจ้าหน้าที่ออกไปประเมินโครงการในสถานที่ต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีสรร

(6.2.2) มีการจ่ายเงินประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษ (โบนัส) ให้แก่ข้าราชการ ลูกจ้าง และพนักงานจ้างทุกคนที่มีสิทธิได้รับตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ในการพิจารณาการจ่ายเงินโบนัสนั้นก็พิจารณาตามผลการประเมินจากการปฏิบัติงานในรอบปีลดหลั่นกันตามผลการประเมิน

(6.2.3) องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี จัดให้มีห้องข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ประชาชน หรือบุคคลภายนอกเข้ามาขอข้อมูลที่เปิดเผยแล้วไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ หรือข้อมูลการปฏิบัติงานเพื่อตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี โดยถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540

(6.2.4) เรื่องของการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีได้ประกาศลงเว็บไซต์ ติดบอร์ดประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้ที่สนใจรับทราบ และการตรวจการจ้างได้จัดทำคำสั่งแต่งตั้งผู้แทนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจการจ้าง

(6.3) หลักสำนึกรับผิดชอบ (Accountability) พบว่ามีข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี มีความคิดเห็นว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี มีธรรมาภิบาล หลักสำนึกความรับผิดชอบ อยู่ในระดับยังไม่สูงเท่าที่ควร ซึ่งปัจจัยที่ทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี มีการบริหารที่มีสำนึกความรับผิดชอบ ดังนี้

(6.3.1) จัดให้มีการประชุมข้าราชการ ลูกจ้าง และพนักงานจ้างเป็นประจำทุกเดือน เดือนละ 1 ครั้ง ซึ่งแต่ละครั้งผู้บริหารจะมอบนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของงานให้เจ้าหน้าที่ทุกคน รับทราบและผู้บริหารก็จะติดตามผลการดำเนินงานของแต่ละส่วนราชการ และให้ผู้อำนวยการกองแต่ละกอง สรุปผลการปฏิบัติงานประจำเดือนนั้นๆ และหลังจากที่ผู้บริหารมอบนโยบาย ติดตามผลการดำเนินงานเสร็จสิ้นแล้ว ก็จะเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ทุกคนแสดงความคิดเห็น

(6.3.2) การร่วมมือร่วมใจกันของเจ้าหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีจัดขึ้น เช่น โครงการ อบจ.ห่วงใยรับใช้ประชาชน งานประเพณีสงกรานต์ งานประเพณีลอยกระทง งาน 5 ธันวาคมหาราช ฯลฯ

(6.3.3) ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ได้ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ในด้านของการศึกษา โดยจัดส่งเจ้าหน้าที่เข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อจะได้นำความรู้ความสามารถที่ได้มาพัฒนาองค์กร

(6.3.4) การรับผิดชอบงาน แต่ละกองก็จะมีคำสั่งแบ่งงานกันอย่างชัดเจน ทุกคนก็จะทำในหน้าที่ของตนเอง โดยจะต้องมีการเขียนรายงานการปฏิบัติงานประจำวันส่งให้ผู้บังคับบัญชาทราบด้วย

(6.3.5) การจัดการกับผู้ที่ไม่มีผลการปฏิบัติงาน องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีก็มีมาตรการจัดการกับบุคคลนั้น เช่น งดเลื่อนขั้นเงินเดือน เป็นต้น

4.3.2 ผลการดำเนินงานและการให้บริการ

ในการดำเนินงานขององค์กรให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีหลักการทำงานและการบริหารงานที่ดี รวมทั้งมีกลไกในการติดตามและตรวจสอบ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการส่งเสริมให้ประชาชน หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการให้บริการ เพื่อให้ลูกค้าได้รับบริการที่ดีและตรงกับความต้องการ

การบริการเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในงานด้านต่างๆ เพราะ บริการ คือ การให้ความช่วยเหลือ หรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น และตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายการบริการว่า หมายถึง การปฏิบัติรับใช้ การให้ความสะดวกต่าง ๆ เช่น ให้บริการ ใช้บริการ ซึ่งโรงรับจำนำถือเป็นธุรกิจที่ให้บริการในการให้สินเชื่อด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ไม่มีการดำเนินงานใดๆ ที่ปราศจากบริการ ทั้งในภาครัฐราชการ และภาคธุรกิจเอกชน การขายสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ใดๆ ก็ต้องมีการบริการรวมอยู่ด้วยเสมอ ยิ่งธุรกิจบริการ ตัวบริการนั่นเองคือ สินค้า การขายจะประสบความสำเร็จได้ ต้องมีบริการที่ดี ธุรกิจการค้าจะอยู่ได้ต้องทำให้เกิดการขายซ้ำ คือ ต้องรักษาลูกค้าเดิมและเพิ่มลูกค้าใหม่ การบริการที่ดีจะช่วยรักษาลูกค้าเดิมไว้ได้ ทำให้เกิดการขายซ้ำอีก และชักนำให้มีลูกค้าใหม่ ๆ ตามมา ซึ่ง Parasuraman, Zeithesal และ Berry (อ้างใน รัชยา กุลวานิชไชยนันท์ 2535: 14-15) กล่าวว่า การบริการที่ประสบความสำเร็จจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติสำคัญต่างๆ ดังนี้

- ความเชื่อถือได้ (Reliability) ประกอบด้วย

- ความสม่ำเสมอ (Consistency)
- ความพึ่งพาได้ (Dependability)

- การตอบสนอง (Responsive) ประกอบด้วย
 - ความเต็มใจที่จะให้บริการ
 - ความพร้อมที่จะให้บริการ
 - มีการติดต่ออย่างต่อเนื่อง
 - ปฏิบัติต่อผู้ใช้บริการเป็นอย่างดี
- ความสามารถ (Competency) ประกอบด้วย
 - สามารถในการสื่อสาร
 - สามารถในการให้บริการ
 - สามารถในความรู้วิชาการที่จะให้บริการ
- การเข้าถึงบริการ (Access) ประกอบด้วย
 - ผู้ใช้บริการเข้าใช้หรือรับบริการได้สะดวก ระเบียบขั้นตอนไม่ควรมากมายซับซ้อนเกินไป
 - ผู้บริการใช้เวลารอคอยไม่นาน
 - เวลาที่ให้บริการเป็นเวลาสะดวกสำหรับผู้ใช้บริการ
 - อยู่ในสถานที่ที่ผู้ใช้บริการติดต่อได้สะดวก
- ความสุภาพอ่อนโยน (Courtesy) ประกอบด้วย
 - การแสดงความสุภาพต่อผู้ใช้บริการ
 - ให้การต้อนรับที่เหมาะสม
 - ผู้ให้บริการมีบุคลิกภาพที่ดี
- การสื่อสาร (Communication) ประกอบด้วย
 - มีการสื่อสารชี้แจงขอบเขตและลักษณะงานบริการ
 - มีการอธิบายขั้นตอนให้บริการ
- ความซื่อสัตย์ (Credibility) คุณภาพของงานบริการมีความเที่ยงตรงน่าเชื่อถือ
- ความมั่นคง (Security) ประกอบด้วย ความปลอดภัยทางกายภาพ เช่น เครื่องมืออุปกรณ์
- ความเข้าใจ (Understanding) ประกอบด้วย
 - การเรียนรู้ผู้ใช้บริการ
 - การแนะนำและการเอาใจใส่ผู้ใช้บริการ
- การสร้างสิ่งที่จับต้องได้ (tangibility) ประกอบด้วย
 - การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ให้พร้อมสำหรับให้บริการ
 - การเตรียมอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ
 - การจัดสถานที่ให้บริการสวยงาม

ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นทัศนคติที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่า บุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดความพึงพอใจโดยตรง แต่สามารถวัดได้โดยทางอ้อม โดยการวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้น และการแสดงความคิดเห็นนั้นจะต้องตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงจึงสามารถวัดความพึงพอใจนั้นได้ ซึ่งภณิตา ชัยปัญญา (2541) กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจนั้น สามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่ 1) การใช้แบบสอบถาม เพื่อ

ต้องการทราบความคิดเห็น ซึ่งสามารถกระทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือกหรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าว อาจถามความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ 2) การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจทางตรง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง และ 3) การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจโดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมาย ไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจา กริยา ท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และสังเกตอย่างมีระเบียบแบบ

ดังนั้น ผลการดำเนินงาน การให้บริการ และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการจึงเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน การบริการและความพึงพอใจการดำเนินงานของโรงรับจำนำไว้ ดังนี้

(1) ประพจน์ สมาทอง, 2546 ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานโรงรับจำนำของรัฐบาลสถานธนาณูเคราะห์กับสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพลักษณะการดำเนินงาน พบว่า สถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครและสถานธนาณูเคราะห์เป็นหน่วยงานของภาครัฐ ที่ให้บริการการรับจำนำ เพื่อวัตถุประสงค์หลักเดียวกัน คือ การช่วยเหลือประชาชนผู้ที่ประสบปัญหาทางการเงิน ดังนั้น กรอบนโยบาย ทิศทาง และการบริหารงานต่าง ๆ จะเป็นไปแนวทางเดียวกัน ตลอดจนการดำเนินงานจะอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 จึงทำให้ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของทั้งสถานธนาณูเคราะห์และสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครมีประสิทธิภาพในการบริหารงานเท่าเทียมกัน แต่จะแตกต่างกันในส่วนของนโยบายของผู้บริหารแต่ละคน เช่น สถานธนาณูเคราะห์เป็นไปตามนโยบายรับจำนำและการบริการรับจำนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่มีนโยบายให้ปรับลดอัตราดอกเบี้ยในการรับจำนำ การให้บริการการรับจำนำในวันเสาร์ เพื่อเป็นการช่วยเหลือและเพิ่มความสะดวกให้กับประชาชนที่ใช้บริการ

ผลการศึกษาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานโรงรับจำนำของรัฐบาลสถานธนาณูเคราะห์กับสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้อัตราส่วนทางการเงินช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน ได้แก่ อัตราเงินทุนหมุนเวียน อัตราการหมุนของสินทรัพย์ถาวร อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ ผลตอบแทนจากกำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนแสดงลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สิน หักจำนำ และงบกระแสเงินสด ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปี 2544 – 2546 สถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครมีประสิทธิภาพในการทำกำไรมากกว่าสถานธนาณูเคราะห์ โดยมีผลตอบแทนจากกำไรสุทธิเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 66.23 และสถานธนาณูเคราะห์มีผลตอบแทนจากกำไรสุทธิเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 35.89 ซึ่งผลตอบแทนจากกำไรสุทธิต่างกันถึงร้อยละ 30.34 ทั้งที่สถานธนาณูเคราะห์มีสภาพคล่องทางการเงิน ประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ และมีเงินสดสุทธิในการดำเนินงานที่มากกว่าสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ เนื่องจากสถานธนาณูเคราะห์มีนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนในช่วงที่บุตรหลานใกล้เปิดภาคเรียน จึงได้มีการปรับลดอัตราดอกเบี้ยในการรับจำนำ ซึ่งทำให้อัตราดอกเบี้ยในการรับจำนำของสถานธนาณูเคราะห์ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยในการรับจำนำของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร มีผลทำให้สถานธนาณูเคราะห์มีลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้มากกว่าสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร และเหตุผลอีกประการหนึ่ง คือ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานธนาณูเคราะห์มีจำนวนสูงกว่าสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร เช่น เงินเดือน ค่าอาหาร ค่าล่วงเวลาฯ จะมีมากกว่าเนื่องจากสถานธนาณูเคราะห์มีพนักงานในการดำเนินงานมากกว่าสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร และมีค่าใช้จ่ายส่วนกลางเฉลี่ยค่อนข้างสูงมาก เช่น เงินเดือน เงินสวัสดิการต่าง ๆ ของพนักงานที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสถานธ

นาคูเคราะห์ (ฝ่ายบริหาร) จำนวน 66 คน ค่ายานพาหนะ ค่าอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงาน และค่าสาธารณูปโภค ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่สำนักงานสถานนาคูเคราะห์ให้สถานนาคูเคราะห์ทุกแห่งร่วมกันรับผิดชอบ

(2) **จันทร์เพ็ญ ตูเทศานันท์, 2542** ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการดำเนินงานของสถานนาคูบาลในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะการดำเนินงานของสถานนาคูบาลเทศบาล กำหนดนโยบายช่วยเหลือคนยากจน การบริหารจัดการของสถานนาคูบาลเป็นการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ลักษณะบริการของสถานนาคูบาลที่สำคัญ คือ การจำหน่าย การรับชำระดอกเบี้ย การไถ่ถอน และการจำหน่ายทรัพย์สินหลุด โดยมีสำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานนาคูบาลทำหน้าที่ควบคุมการดำเนินงานของสถานนาคูบาลเทศบาล การบริหารบุคคลและบริหารด้านอื่น ผลการศึกษาพบว่า ด้านการบริหารงานนั้นเป็นไปตามนโยบาย วัตถุประสงค์ และภาพลักษณ์ที่ปรากฏจากกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ก็คือ สถานนาคูบาลเป็นบริการที่ช่วยเหลือคนยากจน ทั้งนี้ สาเหตุที่ผู้ใช้บริการมาจำหน่ายทรัพย์สินก็เพื่อช่วยบรรเทาปัญหาของสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับค่าครองชีพประจำวัน ลักษณะทั่วไปของผู้ใช้บริการ คือ บัณฑิตจบใหม่ของกลุ่มตัวอย่างที่มาใช้บริการสถานนาคูบาลเทศบาล เพศชายและหญิงมีจำนวนใกล้เคียงกัน มีอายุระหว่าง 21 – 40 ปี ระดับการศึกษา (มัธยมศึกษาต้น/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ/ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง) อาชีพรับจ้าง/ลูกจ้าง/ค้าขาย/เกษตรกร รายได้ไม่แน่นอน ส่วนใหญ่มีรายได้และรายจ่ายระดับปานกลางอยู่ระหว่าง 3,001 – 10,000 บาท บัณฑิตจบใหม่ของสถานนาคูบาล คือ ระยะทางอยู่ใกล้สถานนาคูบาล กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ใช้บริการจำนวน 3 – 10 ครั้ง

ผลการศึกษาความพึงพอใจในบริการของสถานนาคูบาลกับคุณภาพบริการ 7 ด้าน ได้แก่ ความพอเพียง ความรวดเร็ว ความสะดวก ความซื่อสัตย์ การบริการข่าวสารข้อมูล ความสุภาพ และความเป็นธรรมชาติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในคุณภาพบริการโดยรวมในระดับปานกลาง สาเหตุเพราะสถานนาคูบาลสามารถบริการให้แก่ประชาชนทุกคนที่มาใช้บริการและผู้ใช้บริการส่วนใหญ่พึงพอใจในราคาที่ประเมินทรัพย์สินจำหน่าย และทรัพย์สินหลุดจำหน่าย แต่คุณภาพบริการด้านบริการข่าวสารข้อมูล การอำนวยความสะดวกในบริเวณที่นั่งรอและความสุภาพของพนักงานยังไม่ทั่วถึงแก่ผู้ใช้บริการและความรวดเร็วในบริการส่วนใหญ่อยู่ระดับปานกลาง แต่การจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำหน่ายบริการล่าช้า และผลการศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อความพึงพอใจในคุณภาพบริการ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษา อาชีพ รายได้ รายจ่าย และความคาดหวังในบริการที่เป็นกันเองมีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในคุณภาพบริการอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ขณะที่ปัจจัยแวดล้อม (ระยะทาง ลักษณะบริการ และประสบการณ์) ในการใช้บริการ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในคุณภาพบริการอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

(3) **จันทร์ทอง เจริญศิริชัยยศ, 2534** ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสถานนาคูเคราะห์ โดยเน้นการวิเคราะห์ความสามารถในการหำกำไรของสถานนาคูเคราะห์แต่ละขนาด ที่ได้แบ่งไว้ 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาความสามารถในการหำกำไรของสถานนาคูเคราะห์ (ในภาพรวม -ผู้วิจัย) และวิเคราะห์หาความสามารถในการหำกำไรของกิจกรรมหลัก โดยแยกกิจกรรมออกเป็น 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมไถ่ถอน และกิจกรรมการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำหน่าย ในการวิเคราะห์ดังกล่าวพิจารณาจากอัตรากำไรต่อรายได้จากการดำเนินงาน อัตราตอบแทนจากเงินลงทุน และอัตราส่วน ๆ ที่แสดงถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานนาคูเคราะห์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- อัตรากำไรสุทธิจากการดำเนินงานต่อรายได้จากการดำเนินงาน สะท้อนให้เห็นถึงต้นทุนดอกเบี้ยจ่ายและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งสิ้นของสถานธนาณูเคราะห์แต่ละขนาด โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{อัตรากำไรสุทธิจากการดำเนินงานต่อรายได้จากการดำเนินงาน} = \frac{\text{กำไรสุทธิจากการดำเนินงาน}}{\text{รายได้จากการดำเนินงาน}}$$

- อัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน สะท้อนให้เห็นถึงผลตอบแทนจากเงินลงทุนในสินทรัพย์ เพื่อวัดประสิทธิภาพของการใช้สินทรัพย์ดำเนินงานให้เกิดประโยชน์

$$\text{อัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน} = \frac{\text{กำไรสุทธิจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ใช้ดำเนินงาน}}$$

$$\text{หรือ} = \frac{\text{กำไรสุทธิจากการดำเนินงาน}}{\text{รายได้จากการดำเนินงาน}} \times \frac{\text{รายได้จากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ใช้ดำเนินงาน}}$$

หรือ = อัตรากำไรสุทธิจากการดำเนินงานต่อรายได้จากการดำเนินงาน X อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์ใช้ดำเนินงาน

ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการหำกำไรของผู้จัดการสถานธนาณูเคราะห์ที่สามารถควบคุมได้ โดยพิจารณาจากอัตรากำไรที่เกิดจากการควบคุมของผู้จัดการต่อรายได้จากการดำเนินงาน สำหรับสถานธนาณูเคราะห์ขนาดเล็กเท่ากับ 44.38% สถานธนาณูเคราะห์ขนาดกลางเท่ากับ 55.58% และสถานธนาณูเคราะห์ขนาดใหญ่เท่ากับ 62.33% ส่วนความสามารถในการหำกำไรของสถานธนาณูเคราะห์ โดยพิจารณาจากอัตรากำไรสุทธิจากการดำเนินงานต่อรายได้จากการดำเนินงาน สำหรับสถานธนาณูเคราะห์ขนาดเล็กเท่ากับ 36.21% สถานธนาณูเคราะห์ขนาดกลางเท่ากับ 50.00% และสถานธนาณูเคราะห์ขนาดใหญ่เท่ากับ 58.16% แสดงว่า ผู้จัดการของสถานธนาณูเคราะห์ขนาดใหญ่มีความสามารถในการหำกำไรได้สูงกว่าผู้จัดการของสถานธนาณูเคราะห์ขนาดกลางและขนาดเล็ก ทั้งนี้ เนื่องจากสถานธนาณูเคราะห์ขนาดใหญ่เกิดการประหยัดค่าใช้จ่ายคงที่เนื่องจากขนาด (Economy of Scale) ในขณะที่อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ใช้ดำเนินงานของสถานธนาณูเคราะห์ของทั้ง 3 ขนาดใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่าการใช้สินทรัพย์ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินงานใกล้เคียงกัน สำหรับอัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุนของสถานธนาณูเคราะห์ขนาดเล็กเท่ากับ 5.65% ขนาดกลางเท่ากับ 8.30% ขนาดใหญ่เท่ากับ 9.67% กล่าวคือ สถานธนาณูเคราะห์ขนาดใหญ่มีอัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุนสูงกว่าสถานธนาณูเคราะห์ขนาดกลางและขนาดเล็ก นอกจากนี้ การวิเคราะห์ความสามารถในการหำกำไรของกิจกรรมหลักไม่ว่าจะพิจารณาจากอัตราส่วนใดก็ตาม ปรากฏว่ากิจกรรมการไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำประเภทเพชร ทอง นาก และเงินรูปพรรณ และทรัพย์สินจำนำประเภทเบ็ดเตล็ดของสถานธนาณูเคราะห์ขนาดใหญ่มีความสามารถหำกำไรสูงกว่าสถานธนาณูเคราะห์ขนาดกลางและขนาดเล็ก สำหรับกิจกรรมการจำนำทรัพย์สินหลุดจำนำประเภทเพชร ทอง นาก และเงินรูปพรรณ ปรากฏว่าสถานธนาณูเคราะห์ขนาดใหญ่มีความสามารถในการหำกำไรต่ำกว่าสถานธนาณูเคราะห์ขนาดเล็ก แต่ใกล้เคียงกับสถานธนาณูเคราะห์ขนาดกลาง แต่กิจกรรมการจำนำทรัพย์สินหลุดจำนำประเภทเบ็ดเตล็ดของสถานธนาณูเคราะห์ขนาดใหญ่มีความสามารถในการหำกำไรสูงกว่าสถานธนาณูเคราะห์ขนาดเล็ก แต่ใกล้เคียงกับสถานธนาณูเคราะห์ขนาดกลาง

(4) สุริย์ บัวคอม, 2541 อ้างในธนพล จันทรทองและคณะ, 2548 ได้ศึกษาเรื่องโรงรับจำนำสินเชื่อบุคคลที่มีผู้ใช้บริการง่ายและมากที่สุด ผลการศึกษาพบว่า รายได้ส่วนใหญ่ของโรงรับจำนำจะมาจากรายได้จากดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียม ซึ่งประชาชนที่นำทรัพย์สิน สิ่งของที่นำมาจำนำไว้และรายได้จากเงินทรัพย์สิน ค่าตอบแทนจากการขายทรัพย์สินหลุดจำนำ ในแต่ละรอบเวลาบัญชี ซึ่งจากการศึกษาพบว่า รายได้ของธุรกิจประเภทนี้จะมาจากเงิน ทรัพย์สิน ค่าตอบแทนจากการขายทรัพย์สินหลุดจำนำ โดยมีกลุ่มผู้ประกอบการที่เป็นนิติบุคคลในรูปของบริษัทจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า กลุ่มผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดา ห้างหุ้นส่วน

(5) กิตติคุณ เกษมภักดีพงศ์, 2545 ได้ศึกษาบทบาทของสถานธนาณูปาลในตลาดสินเชื่อบุคคล ผลการศึกษาพบว่า สถานธนาณูปาลได้มีบทบาทสำคัญในการให้สินเชื่อให้กับคนบางกลุ่ม โดยคนที่มาใช้บริการสถานธนาณูปาล มีอยู่ 2 ลักษณะ คือ 1) เป็นกลุ่มคนที่มีความเสี่ยงสูงและไม่สามารถขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินทั่ว ๆ ไปได้ 2) เป็นผู้ต้องการเงินกู้เพียงก้อนเล็ก ๆ เท่านั้น ซึ่งอยู่ในระดับตั้งแต่ 500 – 10,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีรายได้น้อยและประสบปัญหาเดือดร้อนทางการเงิน จึงต้องการเงินเพื่อไปบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า สถานธนาณูปาลมีลูกค้าจากทุกกลุ่มสังคม ไม่เพียงแต่เฉพาะกลุ่มที่มีรายได้ต่ำ แต่ยังรวมถึงกลุ่มชนชั้นกลางที่มีระดับรายได้หรือสภาวะการว่างงานที่ไม่มั่นคงด้วย แต่ที่มีมากที่สุดก็เป็นกลุ่มผู้มีรายได้น้อย โดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับจ้าง

(6) สุภิญญา ช่วยสงเคราะห์ และคณะ, 2548 ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการใช้บริการสถานธนาณูปาลและโรงรับจำนำเอกชนในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร พบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานธนาณูปาลและโรงรับจำนำเอกชน มีความพึงพอใจมาก คือ ความไว้วางใจในการใช้บริการ รองลงมาคือความพึงพอใจปานกลาง ได้แก่ ความเหมาะสมของราคาทรัพย์สินหลุดจำนำ จำนวนเงินที่ได้รับเพียงพอต่อความต้องการ ความพึงพอใจต่อดอกเบี้ย ความพึงพอใจในการใช้บริการ สภาพแวดล้อมที่มาใช้บริการ ได้รับการแนะนำในการใช้บริการจากเจ้าหน้าที่ จำนวนที่นั่งรอ ความรวดเร็วในการให้บริการ ความพึงพอใจต่อระยะเวลาในการไถ่ถอนทรัพย์สิน ความถูกต้องแม่นยำของเจ้าหน้าที่ สถานที่จอดรถมีเพียงพอ ความสะอาด ความพอใจในจำนวนเงินที่ได้รับ การจราจรบริเวณเข้า-ออก สถานที่ตั้งเหมาะสม ความสุภาพของเจ้าหน้าที่ ความสะดวกในการใช้บริการความปลอดภัยจากมิจฉาชีพ และความพึงพอใจต่อเจ้าหน้าที่ในการให้บริการ

(7) บริษัท อินโฟลิษฐ์ จำกัด, 2552 ได้ศึกษาวิจัยความพึงพอใจในการใช้บริการของสำนักงานสถานธนาณูเคราะห์ ประจำปี พ.ศ. 2552 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานะระดับความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการให้บริการ การประชาสัมพันธ์และภาพลักษณ์ขององค์กร และความคาดหวังของลูกค้าที่มีต่อมาตรฐานคุณภาพของการบริการที่ได้รับ รวมทั้งศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการโรงรับจำนำ โดยบริษัท ได้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้า (Face -to-face Interview) กับลูกค้าที่ใช้บริการสถานธนาณูเคราะห์ 33 แห่ง ซึ่งใช้มาตรวัดระดับความพึงพอใจ 11 ระดับ (คะแนนเต็ม 10 คะแนน) และปรับระดับคะแนนเป็นมาตรวัด 5 ระดับ คือ ไม่พอใจเลย (0-1 คะแนน) ไม่พอใจ (2-3 คะแนน) พอใจปานกลาง (4-6 คะแนน) พอใจ (7-8 คะแนน) และพอใจมาก (9-10 คะแนน)

ในการศึกษาวิจัยเชิงเอกสารเกี่ยวกับความพึงพอใจของบริษัทอินโฟลิษฐ์จำกัด เป็นการศึกษาความพึงพอใจในการรับบริการ ซึ่งได้สำรวจเกี่ยวกับความหมายของคำว่า พึงพอใจ ทัศนคติ ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจและทัศนคติ และการวัดระดับความพึงพอใจ โดยสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่มี

ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันเป็นผลมาจากการได้รับการตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคล ส่วนทัศนคติเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึก ความคิดหรือความเชื่อ และพฤติกรรมของบุคคลที่จะแสดงออก ทั้งนี้ ความพึงพอใจสามารถทำได้โดยการใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ สำหรับการศึกษาครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้บริการโดยตรง ซึ่งได้จัดทำแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ประกอบการสัมภาษณ์

ผลการสำรวจความพึงพอใจในการใช้บริการสถานธนาณุเคราะห์ พอสรุปได้ดังนี้

(7.1) ภูมิหลังกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ผู้ให้บริการเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 60) มีอายุระหว่าง 15-50 ปี (ร้อยละ 86) จบการศึกษาดำรงระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 74) อาชีพหลักเป็นพนักงานเอกชน (ร้อยละ 25) ค้าขาย (ร้อยละ 24) พ่อบ้าน แม่บ้าน (ร้อยละ 16) และรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 15) ที่ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว (ร้อยละ 63) และส่วนใหญ่มีเงินเหลือที่สามารถใช้จ่ายได้อย่างอิสระน้อยกว่า 5,000 บาท ต่อเดือน (ร้อยละ 76)

(7.2) พฤติกรรมการใช้บริการโรงรับจำนำ ผู้ใช้บริการทุกรายเคยใช้บริการสถานธนาณุเคราะห์ โดยมีเหตุผล คือ ดอกเบี้ยถูก (ร้อยละ 6) อยู่ใกล้บ้าน / ที่ทำงาน (ร้อยละ 58) เดินทางสะดวก (ร้อยละ 27) และบริการดี (ร้อยละ 12) วงเงินทรัพย์จำนำส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 3,001-20,000 บาท (ร้อยละ 74) ระยะเวลาที่ใช้บริการ 10.01-12.00 น. (ร้อยละ 40) และ 13.00-14.00 น. (ร้อยละ 33) เหตุผลในการนำทรัพย์มาจำนำ คือ เป็นค่าใช้จ่ายในบ้าน (ร้อยละ 59) และค่าใช้จ่ายส่วนตัว (ร้อยละ 45)

(7.3) ความพึงพอใจในการใช้บริการที่สถานธนาณุเคราะห์ ปรากฏว่า ผู้ใช้บริการทุกรายมีความพึงพอใจโดยรวมตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป (พอใจและพอใจมาก) ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านระบบงาน/ขั้นตอนการให้บริการ เช่น ความสะดวก รวดเร็ว ความเชี่ยวชาญของบุคลากร ความน่าเชื่อถือในการรักษาทรัพย์ และขั้นตอนในการรับบริการ ด้านเงื่อนไขการบริการ เช่น อัตราดอกเบี้ย วงเงินรับจำนำสูงสุด มาตรฐานการให้ราคาทรัพย์ การให้บริการเพิ่มเงินต้น/ผ่อนส่งเงินต้น และโปรโมชั่นการปรับลดดอกเบี้ยช่วงเปิดเทอม ด้านการให้บริการของพนักงาน เช่น ความกระตือรือร้น เอาใจใส่ในการให้บริการ ความสุภาพและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี บุคลิกภาพและการแต่งกาย ความเสมอภาคและเป็นธรรมในการให้บริการ ความโปร่งใสในการประเมินราคาทรัพย์ ความชัดเจนถูกต้องของข้อมูล และความช่วยเหลือในการให้คำแนะนำ และด้านสถานที่ที่ใช้บริการ เช่น ความสะดวกของสถานที่ที่ให้บริการ ความสะอาดและเป็นระเบียบ สิ่งอำนวยความสะดวกและบรรยากาศภายใน ความเพียงพอของเครื่องมืออุปกรณ์ และความเพียงพอของจำนวนพนักงาน

(7.4) การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจ ระหว่างสถานธนาณุเคราะห์กับสถานรับจำนำให้สินเชื่่อื่นๆ ผู้ใช้บริการที่เคยใช้บริการสถานธนาณุเคราะห์ (ต่างจังหวัด) (ร้อยละ 77) มีความพึงพอใจระดับ 4 ขึ้นไป และร้อยละ 75 ที่เคยใช้บริการสถานธนาณุเคราะห์ (กทม.) มีความพึงพอใจระดับ 4 ขึ้นไป

(7.5) ปัญหาที่พบจากการใช้บริการที่สถานรับจำนำ/ขอสินเชื่ออื่นๆ พบว่า ผู้ใช้บริการสถานธนาณุเคราะห์ ร้อยละ 5 พบปัญหาในเรื่องสถานที่จอดรถไม่สะดวก สถานที่ให้บริการคับแคบ และพนักงานบริการล่าช้า / พุดจาไม่สุภาพ ผู้ใช้บริการโรงรับจำนำร้อยละ 30 พบปัญหาดอกเบี้ยแพง พนักงานพุดจาไม่สุภาพ และพนักงานบริการไม่ดี ผู้ใช้บริการสถานธนาณุบาล (กทม.) ร้อยละ 20 พบปัญหาพนักงานบริการไม่ดี พุดจาไม่สุภาพ ผู้ใช้บริการสถานธนาณุบาล (ต่างจังหวัด) ร้อยละ 15 พบปัญหาพนักงานไม่ยิ้มแย้ม ผู้ใช้บริการห้างทอง ร้อยละ 23 พบปัญหาดอกเบี้ยแพง ไม่มีความยืดหยุ่นในการไถ่ถอนทรัพย์ และพนักงานบริการไม่ดี พุดจาไม่สุภาพ ผู้ใช้บริการสินเชื่อส่วนบุคคล ร้อยละ 35 พบปัญหาดอกเบี้ยแพงและค่าปรับแพง และผู้ใช้บริการบัตรเครดิต ร้อยละ 26 พบปัญหาดอกเบี้ยแพง

(7.6) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ของสำนักงานธนาณุเคราะห์ โดยแยกเป็นการปรับปรุงสถานที่ที่ให้บริการและโครงการประชาสัมพันธ์ ปรากฏว่าร้อยละ 41 ของผู้ใช้บริการรับทราบเรื่องการปรับปรุงสถานที่ที่ให้บริการ และในจำนวนนี้ผู้ใช้บริการร้อยละ 94 มีความรู้สึกชอบต่อการปรับปรุงนี้ และร้อยละ 39 รู้จักโครงการประชาสัมพันธ์ของสำนักงานธนาณุเคราะห์ ในจำนวนนี้ร้อยละ 76 รู้จักโครงการรับจำนำดอกเบี้ย 0 % ซึ่งผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ (ร้อยละ 72) รับรู้ผ่านป้ายผ้าประชาสัมพันธ์

(7.7) การวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของสถานธนานุเคราะห์ ใช้วิธีการพิจารณาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการและการปรับปรุงสาขาของสถานธนานุเคราะห์ในปี 2552 เปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งผู้ให้บริการเห็นว่าสถานธนานุเคราะห์มีการให้บริการที่ดีขึ้น และรู้สึกชอบถึงชอบมาก โดยมีคะแนนอยู่ในระดับ 4 ขึ้นไป

(7.8) ข้อเสนอแนะจากผู้ให้บริการ ผู้ใช้บริการร้อยละ 13 เสนอความเห็นด้านความสะดวกในการให้บริการ เช่น ให้เพิ่มสาขาที่ให้บริการ เพิ่มและการให้บริการ (เสาร์-อาทิตย์) และไม่ควรหยุดพักเที่ยง ร้อยละ 10 เสนอความเห็นด้านสถานที่ให้บริการ เช่น ให้เพิ่มที่จอดรถ ปรับพื้นที่ให้กว้างขวาง สะอาดและเพิ่มความสวยงามขึ้น ร้อยละ 5 เสนอความเห็นด้านเงื่อนไขการบริการ เช่น ให้เพิ่มวงเงินรับจำนำ ปรับลดดอกเบี้ย และขยายเวลาการรับจำนำเป็น 6 เดือน และร้อยละ 5 เสนอความเห็นด้านการบริการ เช่น ควรเพิ่มเก้าอี้สำหรับนั่งรอ ปรับปรุงเรื่องความรวดเร็วในการให้บริการ ควรให้บริการน้ำดื่ม/ห้องน้ำ ควรมีพนักงานให้บริการเพียงพอ พนักงานควรพูดจาสุภาพและเอาใจใส่ลูกค้ามากขึ้น

การหาส่วนแบ่งทางการตลาด (Market Share) การรับจำนำทั่วประเทศ โดยใช้ข้อมูลจริงของมูลค่าทรัพย์สินจำนำของสถานประกอบการรับจำนำในเขตกรุงเทพฯ จากสำนักบริหารการปกครองท้องที่ ส่วนข้อมูลของต่างจังหวัดไม่มี บริษัทอินโฟเสิร์ชจำกัด ได้ประมาณการจากมูลค่าทรัพย์สินจำนำเฉลี่ยต่อวัน ต่อสาขา ต่อคนของสถานธนานุบาล จังหวัดเพชรบุรีเป็นฐานในการคำนวณ โดยประมาณการจำนวนผู้ใช้บริการจากการสังเกตการณ์ที่สถานธนานุบาลและโรงรับจำนำเอกชนในต่างจังหวัด ผลการศึกษาพบว่า ในปี 2551 โรงรับจำนำเอกชนมีส่วนแบ่งทางการตลาดร้อยละ 54 สถานธนานุบาล (ต่างจังหวัด) ร้อยละ 31.7 สถานธนานุเคราะห์ร้อยละ 9.5 และสถานธนานุบาล กทม. ร้อยละ 4.8

(8) เรื่องฤทธิ์ มณีพันธุ์, 2552 ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในการให้บริการของสถานธนานุบาล อบต.พุดตาลหลวง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในการให้บริการ โดยรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก และรายด้านพบว่า ผู้ที่มีอาชีพข้าราชการและเกษตรกร มีความพึงพอใจต่อการให้บริการมากกว่าผู้ประกอบการและผู้ใช้งาน โดยพึงพอใจอันดับแรก คือ การที่มีจำนวนเจ้าหน้าที่พอเพียงต่อการให้บริการ อันดับรองลงมา คือ สถานที่ที่มีความสะดวกสบายเมื่อมาใช้บริการ

(9) กรัณฐรัตน์ สินธุวงศ์ และคณะ, 2550 ได้ศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานธนานุบาลและโรงรับจำนำเอกชน ในเขตโซคชัย 4 กรุงเทพมหานคร 2550 ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมของผู้ใช้บริการ คือ ส่วนใหญ่นิยมใช้บริการของโรงรับจำนำเอกชนมากกว่า แต่สถานธนานุบาลมีดอกเบี้ยต่ำกว่าโรงรับจำนำเอกชน ในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำเป็นช่วงที่มาใช้บริการมากที่สุด และทรัพย์สินที่ใช้ในการจำนำ คือ ทองรูปพรรณมากที่สุด สำหรับความพึงพอใจในการใช้บริการ ผู้ใช้บริการสถานธนานุบาลและโรงรับจำนำเอกชนมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง โดยมีความพึงพอใจในโรงรับจำนำเอกชนมากที่สุด คือ จำนวนของโรงรับจำนำมีเพียงพอต่อความต้องการ และมีความพึงพอใจในสถานธนานุบาลมากที่สุด คือ เรื่องแต่งการและความสะอาดของผู้ให้บริการ นอกจากนี้ เห็นว่า สถานธนานุบาลควรเพิ่มจำนวนสาขาเพื่อรองรับความต้องการของประชาชนให้มากขึ้น และควรเพิ่มความรวดเร็วในการให้บริการ และควรเพิ่มวงเงินการประเมินสินทรัพย์ให้เทียบเท่ากับโรงรับจำนำของเอกชน เพื่อดึงดูดลูกค้า สำหรับโรงรับจำนำเอกชนควรจัดสถานที่ให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น และขยายช่องหรือเพิ่มช่องการบริการให้มากขึ้น

(10) นิตยา มาภักดี และคณะ, 2548 ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานธนาบาล และโรงรับจำนำเอกชน ในเขตพื้นที่บางกะปิ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจสถานธนาบาลมากกว่าโรงรับจำนำเอกชนในทุกด้าน ได้แก่ ด้านความปลอดภัยและสภาพแวดล้อม เช่น สถานที่ตั้งเหมาะสม สภาพแวดล้อม ความมั่นคงแข็งแรง ความสะอาด สภาพบรรยากาศ ความปลอดภัยจากมิจฉาชีพ ความสะดวกในการเดินทางมาใช้บริการ สถานที่จอดรถมีเพียงพอ การจราจรบริเวณทางเข้า-ออก และการตกแต่งภายใน ในด้านการบริการ เช่น การมีพนักงานเจ้าหน้าที่คอยดูแลความสะดวก ความน่าเชื่อถือในการให้บริการ ความพึงพอใจในการให้บริการ ความประทับใจในการให้บริการ มาตรฐานการให้บริการ การให้คำแนะนำของพนักงาน และการให้ความเป็นกันเองของพนักงาน ด้านมาตรฐานเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ภายใน การให้บริการที่ดีของพนักงาน การเก็บรักษาสินทรัพย์จำนำ และการแต่งกายของพนักงาน และด้านการควบคุมของรัฐบาลในเรื่องอัตราดอกเบี้ย อัตราดอกเบี้ยที่มีราคาสูงขึ้นทำให้อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นไปด้วย การลดอัตราดอกเบี้ยมีผลต่อการเข้าใช้บริการ การแข่งขันทางการตลาดในเรื่องอัตราดอกเบี้ย ระยะเวลาในการไถ่ถอน สภาพเศรษฐกิจปัจจุบันมีส่วนทำให้เกิดการให้บริการ และมีส่วนในการช่วยเหลือผู้มียาได้น้อย

(11) นิตยา สุขดี , 2547 ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาบริการรับจำนำของสำนักงานธนาบาลเคราะห์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการรับจำนำของสำนักงานธนาบาลเคราะห์ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาบริการของสำนักงานธนาบาลเคราะห์ ซึ่งได้ทำการสอบถามประชาชน ผู้ใช้บริการรับจำนำจากสถานธนาบาลเคราะห์ 3 แห่ง และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบจงใจ (Purposive Random Sampling) เลือกเฉพาะที่เคยใช้บริการรับจำนำของสถานธนาบาลเคราะห์มาแล้ว โดยแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) และปลายปิด (Closed Ended) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ความพึงพอใจ และปัญหาอุปสรรคในการให้บริการ สำหรับการวัดระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการใช้เกณฑ์ในการวัด 5 ระดับ คือ ความพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งการศึกษาความพอใจของผู้ใช้บริการในด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการ

ผลการศึกษาของ นิตยา สุขดี ทางด้านข้อมูลทั่วไป พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31-45 ปี (ร้อยละ 54.6) และ 15.30 ปี (ร้อยละ 36) ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 75) อาชีพหลักคือรับจ้าง (ร้อยละ 54.6) และค้าขาย (ร้อยละ 24.1) รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท (ร้อยละ 68.6) สำหรับการวัดผลความพึงพอใจของผู้ใช้บริการพบว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจต่อผู้ให้บริการในระดับมาก โดยแยกเป็นในด้านความมีธรรมาจริยธรรม (คะแนน 3.86) ด้านความเสมอภาคเป็นธรรม (คะแนน 3.91) ด้านความชำนาญในการให้บริการ (คะแนน 3.96) ความพึงพอใจต่อด้านกระบวนการให้บริการอยู่ในระดับมาก โดยแยกเป็นด้านการรับจำนำ (คะแนน 3.75) การส่งดอกเบี้ย (คะแนน 3.87) การผ่อนเงินต้น (คะแนน 3.86) การไถ่ถอน (คะแนน 3.85) และการเพิ่มเงินต้น (คะแนน 3.71) ความพึงพอใจด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการอยู่ในระดับมาก โดยแยกเป็น ด้านความสะอาดเรียบร้อย สวยงาม และความสะดวกสบายของสถานที่ให้บริการ (คะแนน 3.51) และด้านคุณภาพความเหมาะสมและเพียงพอของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการให้บริการ (คะแนน 3.49) โดยสรุปภาพรวมความพึงพอใจทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก (คะแนน 3.74)

ปัญหาอุปสรรคในการใช้บริการรับจำนำของสำนักงานธนาบาลเคราะห์ซึ่ง นิตยา สุขดี ได้ศึกษากรณีสถานธนาบาลเคราะห์ 3 แห่งพบว่า ปัญหาอุปสรรคในด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการไม่มี ในด้านกระบวนการให้บริการ ผู้ใช้บริการบางส่วนเห็นว่ากระบวนการให้บริการยังมีขั้นตอนที่ยังยากมีหลายขั้นตอนกว่าจะดำเนินการเสร็จ และในด้านสถานที่จอดรถ คือ ไม่มีที่จอดรถหรือที่จอดรถไม่เพียงพอ วัสดุที่ใช้พิมพ์มือทำให้มือเปื้อน และผ้าที่ใช้เช็ดมือยังไม่ค่อยสะอาด และสถานธนาบาลเคราะห์บางแห่งยังไม่มียาต้มไว้บริการ ซึ่งผู้ให้บริการได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริการให้ดียิ่งขึ้นต่อไป ดังนี้

- (11.1) ควรจัดหาสถานที่จอดรถที่สะดวกและเพียงพอ
- (11.2) หมวกที่ใช้พิมพ์ลายมือควรเป็นหมวกที่เช็ดออกง่าย หรือควรจัดหาอ่างล้างมือ และมีผ้าเช็ดมือที่สะอาดไว้บริการ
- (11.3) อยากให้เปิดบริการในเวลาพักกลางวันด้วย โดยเสนอให้พนักงานสลับกันรับประทานอาหารดังเช่นธนาคาร
- (11.4) อยากให้ลดอัตราดอกเบี้ยรับจํานาลงมาอีก
- (11.5) ควรลดขั้นตอนในการให้บริการในแต่ละกระบวนการให้สั้นลง
- (11.6) อยากให้การประเมินราคาทรัพย์สินจํานาใกล้เคียงกับราคารับจํานาของโรงรับจํานาเอกชน

กล่าวโดยสรุป ในบทนี้นักวิจัยได้ศึกษาถึงการกำกับดูแลกิจการโรงรับจํานา โดยศึกษาจากประสบการณ์ของต่างประเทศ และได้ศึกษาถึงการกำกับดูแลสถาบันการเงินในประเทศไทย ซึ่งแยกออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ (1) สถาบันการเงินตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ซึ่งได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ (2) สถาบันการเงินเฉพาะกิจ (3) สหกรณ์ออมทรัพย์ และ (4) กิจการที่มีความคล้ายคลึงกับการธนาคาร (Non-Bank) ซึ่งประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลและธุรกิจบัตรเครดิตด้วย เพื่อใช้ในการเทียบเคียงกับกิจการโรงรับจํานาว่า ใกล้เคียงกับสถาบันการเงินประเภทไหน โดยจะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจการโรงรับจํานาต่อไป

ผลการศึกษาในเรื่องการกำกับดูแลสถาบันการเงินตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทย มีแนวทางและหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลใกล้เคียงกัน โดยมุ่งเน้นการกำกับดูแลในเรื่องความเสี่ยงของกิจการ มุ่งส่งเสริมประสิทธิภาพ ความมั่นคง และการตรวจสอบของสถาบันการเงินเป็นหลัก ส่วนการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีการวางระเบียบ เพื่อมุ่งเน้นการตรวจสอบการดำเนินงานในด้านนโยบายและการพัฒนา และในด้านการบริหารกิจการกำกับดูแลโดยคณะกรรมการดำเนินการสำหรับกิจการที่มีความคล้ายคลึงกับการธนาคารซึ่งอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน จึงต้องปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงการคลัง ที่มุ่งเน้นในเรื่องการดำเนินงานและการบริหารความเสี่ยง

นอกจากนั้น นักวิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและการดำเนินกิจการ โดยศึกษาถึงการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่อยู่บนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาลหรือหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ศึกษาถึงการดำเนินกิจการเพื่อวิเคราะห์หาประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยการใช้อัตราส่วนทางการเงิน และศึกษาถึงการให้บริการโดยการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยและเสนอแนะแนวทางการพัฒนากิจการโรงรับจํานาต่อไป

บทที่ 5

แนวคิด ทฤษฎี ใช้ในการวิเคราะห์

ในการศึกษาวิเคราะห์ถึงผลการบริหารจัดการ การดำเนินงานและการให้บริการของโรงรับจำนำ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจการโรงรับจำนำ และการพัฒนาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในการบริหารจัดการสถานธนาภิบาล ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์การบริหารงานและการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย หลักธรรมาภิบาล หลักการประเมินความเสี่ยงของสถาบันการเงิน 5 ด้าน และหลักการ CAMELS Analysis รวมทั้งได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและการให้บริการ ประกอบด้วยอัตราส่วนทางการเงินและอัตราส่วนอื่น ๆ รวมถึงความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ โดยมีรายละเอียดดังที่ได้กล่าวต่อไป

5.1 แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์การบริหารงานและการดำเนินงาน

5.1.1 หลักธรรมาภิบาล

การบริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล หรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาองค์กรทั้งของภาครัฐและเอกชนให้สามารถดำเนินงานและให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (อ้างถึงใน สุตจิต นิमितกุล 2543 : 13 – 24) ได้ระบุหลักการของคำนิยาม การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ไว้ว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้สึกสามัคคีและ ร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนส่งเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทา ป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤต ภัยอันตรายที่อาจจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญและกระแสโลกปัจจุบัน (สุตจิต นิमितกุล 2543 : 13 – 24) ประเวศ วะสี (อ้างถึงใน บุษบง และคณะ 2544 : 9) อธิบายว่าการที่สังคมประกอบด้วยภาคสำคัญ ๆ 3 ภาคคือ ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน เมื่อพิจารณาถึงธรรมาภิบาลก็จะรวมถึง ความโปร่งใส ความถูกต้องของสามภาคดังกล่าว ธรรมาภิบาลในทัศนะของประเวศ วะสี จึงเป็นเสมือนพลังผลักดันที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประเทศชาติ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการศึกษาตามหลักการธรรมาภิบาลของสำนักงานข้าราชการพลเรือนที่เป็นผลมาจากการประชุม ประจำปีระหว่างส่วนราชการกับสำนักงาน ก.พ. เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2542 ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (พ.ศ. 2542) ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญ 6 ประการได้แก่ (กัลยา เนติประวัติ 2544 : 11 - 13)

(1) **หลักนิติธรรม** หมายถึง การตรากฎหมายถูกต้อง เป็นธรรม การกำหนดกฎกติกา และการปฏิบัติตามกฎ กติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัดโดยคำนึงถึง สิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิก

ในระดับองค์กร หมายถึง กฎ กติกา ที่ใช้ในการบริหารงานภายใน เช่น การมาทำงาน หรือเข้าประชุมให้ตรงเวลา การให้บริการประชาชนให้เสมอกัน รวมถึงข้อตกลงในการปรับเปลี่ยนหน้าที่กันในองค์กร

(2) หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริ่งใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตเป็นนิสัยประจำชาติ

ในระดับองค์กร หมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพให้ความยุติธรรมกับประชาชนอย่างเท่าเทียมกันรวมทั้งจัดระบบงานที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน และปฏิบัติตามข้อบังคับว่าด้วยจรรยาบรรณข้าราชการคือ มีจรรยาบรรณต่อตนเอง ต่อหน่วยงาน ต่อผู้ร่วมงาน ต่อประชาชนและสังคม

(3) หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กร ทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน

ในระดับองค์กร หมายถึง ประชาชนรู้ขั้นตอนที่จะติดต่องาน และสามารถตรวจสอบการทำงานได้และภายในองค์กรต้องมีความโปร่งใสในการตัดสินใจการบริหารงาน เงิน คน มีการสื่อสารที่ดีภายในด้วย

(4) หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอ ความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแสดงความคิดเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ และการแสดงประชามติหรือ อื่นๆ

ในระดับองค์กร หมายถึง การวางระบบการรับฟังความคิดเห็น และการรับ เรื่องราวร้องทุกข์ที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และขณะเดียวกัน ภายในองค์กรเองจะต้องสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการบริหารงานภายในด้วย

(5) หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

ในระดับองค์กร หมายถึง การกำหนดโครงสร้างและระบบการใช้อำนาจรัฐใหม่ มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจลงสู่ระดับล่าง เพื่อให้ความรับผิดชอบในทุกระดับมีความชัดเจน และมีรายงานประจำปี รายงานผลการปฏิบัติงานที่มีตัวชี้วัดความสำเร็จณรงค์ให้ประชาชนรับผิดชอบ

(6) หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่มีจำนวนจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยการรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่าง คุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

ในระดับองค์กร หมายถึง ผู้บริหารต้องทบทวนงานในความรับผิดชอบทั้งหมด เพื่อพิจารณาถ่ายโอนงานที่ ภาครัฐกิจ เอกชน หรือภาคประชาชน ทำได้ และมีประสิทธิภาพสูงกว่าออกไป เลือกนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ และพัฒนาความสามารถเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

5.1.2 หลักการประเมินความเสี่ยงของสถาบันการเงิน 5 ด้าน

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับหลักการประเมินความเสี่ยงของสถาบันการเงิน 5 ด้านของธนาคารแห่งประเทศไทยตามแนวทาง Risk-Based supervisory ซึ่งประกอบด้วย ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ เครดิต ตลาด สภาพคล่อง และความเสี่ยงด้านปฏิบัติการเป็นแนวทางในการศึกษาการวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของโรงรับจำนำ

การประเมินความเสี่ยงแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน¹ ดังนี้

1. การประเมินและจัดระดับความเสี่ยง และประเมินแนวโน้มของระดับความเสี่ยงว่า คงที่ เพิ่มขึ้น หรือลดลง โดยพิจารณาปัจจัยต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก เช่น ประเภทของธุรกรรมและบริการที่สถาบันการเงินให้แก่ลูกค้า ฐานเงินกู้และเงินฝาก ประเภทและปริมาณการแข่งขัน สภาพเศรษฐกิจ เป็นต้น
2. การประเมินนโยบาย กระบวนการ ความสามารถในการบริหารหรือกลไกอื่นที่สถาบันการเงินใช้ในการบริหารความเสี่ยงหรือลดความเสี่ยง เช่น การมีฝ่ายบริหารและพนักงานที่มีประสบการณ์ มีระบบการควบคุมภายในที่ดี มีคณะกรรมการสถาบันการเงินที่มีความเป็นอิสระ มีระบบบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ และมีการนำไปปฏิบัติทั่วทั้งองค์กร
3. การประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำในเรื่องการบริหารความเสี่ยงซึ่งต้องสอดคล้องกับประเภท ปริมาณและความซับซ้อนของธุรกรรม ทั้งนี้ ควรบันทึกข้อสังเกตและข้อเสนอไว้ในส่วนที่กล่าวถึงการบริหารความเสี่ยงของสถาบันการเงินในรายงานการตรวจสอบ ฝ่ายตรวจสอบความเสี่ยงและเทคโนโลยีสารสนเทศ

การประเมินแนวโน้มความเสี่ยง

โดยปกติแนวโน้มของความเสี่ยงจะมีผลมาจากปัจจัย 3 ประการ คือ การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอก การเปลี่ยนแปลงปริมาณและความซับซ้อนของธุรกรรม และประสิทธิภาพของระบบบริหารความเสี่ยงที่มีอยู่

แนวโน้มเพิ่มขึ้น (Increasing) อาจเกิดจากการที่ปัจจัยภายนอกเปลี่ยนแปลงไป เช่น การแข่งขันที่สูงขึ้นทำให้มีความเสี่ยงด้านกลยุทธ์หรือความเสี่ยงด้านอื่นๆ เพิ่มขึ้นแม้ว่าจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายในองค์กร ในกรณีดังกล่าวสถาบันการเงินจะต้องทำงานหนักและ ระวังมากขึ้น เพื่อที่จะรักษาสถานภาพในการแข่งขันของตน ในขณะเดียวกันความผันผวนของตลาดที่เพิ่มขึ้นทำให้เกิดความเสี่ยงด้านตลาดและความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง แม้ว่าระบบที่มีอยู่ในปัจจุบันอาจเพียงพอที่จะจัดการกับความเสี่ยงในสถานการณ์ปกติ แต่อาจไม่เพียงพอเมื่อตลาดมีความผันผวนมากขึ้น ทำให้มีโอกาสที่จะเกิดความสูญเสียมากขึ้น ผู้ตรวจสอบต้องอาศัยข้อมูล ภายนอก เช่น ข่าว รายงาน แนวโน้มอุตสาหกรรม และธุรกรรมของธนาคาร เพื่อพิจารณาถึงความเสี่ยงที่อาจมีเพิ่มขึ้น ความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นอาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์หรือแผนงานธุรกิจของสถาบันการเงินซึ่งเป็นปัจจัยภายใน ตัวบ่งชี้ถึงความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ การขยายตัวอย่างรวดเร็วของสินทรัพย์โดยรวมหรือสินทรัพย์ประเภทใดประเภทหนึ่งโดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของการกระจุกตัวของสินเชื่อหรือแหล่งเงินทุน ปริมาณตราสารอนุพันธ์ทางการเงิน (Derivatives) ที่สูงผิดปกติ หรือมีการทำธุรกรรมใหม่ๆ โดยปกติผู้ตรวจสอบจะอาศัยกระบวนการวิเคราะห์ติดตาม (Off-site Monitoring) และระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning System) ในการระบุถึงการเพิ่มขึ้นของความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายใน ซึ่งปกติจะพิจารณาได้จากอัตราส่วนทางการเงินที่มีแนวโน้ม ผิดปกติ หรือสัญญาณเตือนภัยในระบบเตือนภัยล่วงหน้า

¹ คู่มือการตรวจสอบความเสี่ยงสถาบันการเงิน, ธนาคารแห่งประเทศไทย, ธันวาคม 2546

นอกจากนี้ ความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นอาจเกิดจากระบบการบริหารความเสี่ยงที่ไม่มีประสิทธิภาพ เช่น การพยายามลดต้นทุน โดยการลดงบประมาณการจัดการความเสี่ยง ในขณะที่การทำธุรกรรมยังคงเหมือนเดิม หรืออาจเกิดจากการที่ฝ่ายบริหารไม่ได้มีการกำหนดแผนในการ ฝึกอบรมหรือบุคคลที่จะมารับช่วงต่อ ในกรณีเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงว่างลง หรือการที่ไม่สามารถหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมาดำรงตำแหน่งงานด้านบริหารความเสี่ยงได้

แนวโน้มคงที่ (Stable) เกิดจากการที่ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดไม่มีการเปลี่ยนแปลง หรือมีแต่น้อยมาก โดยที่ปัจจัยภายนอกไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ เช่น ภาวะการแข่งขันของตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่มีคู่แข่งใหม่เข้ามาในตลาด โครงสร้างการถือหุ้นไม่เปลี่ยนแปลง และมีผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ หรือ การริเริ่มอะไรใหม่ๆ ในตลาดไม่มากนัก

สำหรับปัจจัยภายใน รายงานการวิเคราะห์ติดตามและระบบเตือนภัยล่วงหน้า ไม่ได้แสดงให้เห็นว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญใดๆ ในปริมาณ การกระจุกตัว หรือโครงสร้างของสินทรัพย์ งบประมาณไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนพนักงานและทรัพยากรเพียงเล็กน้อย

แนวโน้มลดลง (Decreasing) เกิดจากการลดลงของอิทธิพลจากปัจจัยภายนอก หรือการที่สถาบันการเงินมีระบบการปฏิบัติงานที่ไม่ซับซ้อน เช่น มีจำนวนคู่แข่งน้อยลง หรือคู่แข่งมีความสามารถในการแข่งขันหรือทรงอิทธิพลน้อยลง การเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างช้าๆ ซึ่งอาจจะทำให้ความเสี่ยงลดลงได้

สำหรับปัจจัยภายใน สถาบันการเงินสามารถลดความเสี่ยงได้โดยการลดการใช้กลยุทธ์การทำ ธุรกรรมไม่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์หรือการให้บริการที่มีความซับซ้อนลง โดยปกติสถาบันการเงินที่เน้นผลิตภัณฑ์และ บริการที่ไม่ซับซ้อนจะมีความเสี่ยงต่ำกว่าสถาบันการเงินที่เน้นทำ ธุรกรรมเพื่อค้าและตราสารอนุพันธ์ทางการเงิน ที่มีความซับซ้อน นอกจากนี้สถาบันการเงินสามารถลดความเสี่ยงลงได้ด้วยการจัดให้มีระบบการบริหารความเสี่ยง ที่มีประสิทธิภาพ

การประเมินความเสี่ยงแยกตามประเภทความเสี่ยง มีรายละเอียด ดังนี้

(1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ คือความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ แผนดำเนินงาน และการนำไปปฏิบัติไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก อันส่งผลกระทบต่อรายได้ เงินกองทุน หรือการดำรงอยู่ของกิจการ ดังนั้น คณะกรรมการสถาบันการเงิน (คณะกรรมการฯ) และผู้บริหารระดับสูงต้องวางแผนกลยุทธ์และแผนดำเนินงานอย่างรอบคอบ ส่งเสริมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล พร้อมทั้งจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานภายในที่เหมาะสมสำหรับการนำไปปฏิบัติ เช่น การจัดองค์กร บุคลากร งบประมาณ ระบบข้อมูลสารสนเทศ ระบบการติดตามและควบคุมการปฏิบัติงาน เป็นต้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางธุรกิจและจัดการกับปัญหาของสถาบันการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดระดับความเสี่ยงด้านกลยุทธ์

(1.1) ระดับความเสี่ยง

ต่ำ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กรหรือผู้ที่อยู่ในตำแหน่งงานที่สำคัญหลังจากการ ตรวจสอบครั้งก่อนมีผลกระทบต่อองค์กรเพียงเล็กน้อย สถาบันการเงินมีการวางแผนกลยุทธ์ที่จะช่วยให้การบริหารความเสี่ยงเป็นไปอย่าง มีประสิทธิผล สมมติฐานหรือปัจจัยต่างๆ ที่ใช้ในการวางแผนกลยุทธ์มีความ สมเหตุสมผลและแผนสะท้อนให้เห็นถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และตำแหน่งในตลาดของสถาบันการเงิน

เป็นอย่างดี การวางแผนกลยุทธ์มีความน่าเชื่อถือ มีเงินกองทุน บุคลากร ระบบงาน และการจัดการรองรับเพียงพอ สำหรับอนาคต มีระบบการบริหารความเสี่ยงและแผนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ เป้าหมายกลยุทธ์มีความชัดเจนและสอดคล้องกับทิศทางการดำเนินธุรกิจและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป มีการสื่อสารเป้าหมายกลยุทธ์และวัฒนธรรมองค์กรอย่างทั่วถึงและมีการปฏิบัติตามอย่างสม่ำเสมอ การตัดสินใจทางกลยุทธ์หรือการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกมีผลกระทบต่อสถาบันการเงินเพียงเล็กน้อย

ปานกลาง

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กรหรือผู้ที่อยู่ในตำแหน่งงานที่สำคัญหลังจากการตรวจสอบครั้งก่อนมีผลกระทบต่อองค์กรพอสมควรโดยไม่มีนัยสำคัญ สถาบันการเงินมีการวางแผนกลยุทธ์ที่จะช่วยให้มีการบริหารความเสี่ยงอย่างเพียงพอ สมมติฐานหรือปัจจัยต่างๆ ที่ใช้ในการวางแผนมีความสมเหตุสมผล และแผนสะท้อนให้เห็นถึง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และตำแหน่งในตลาดของสถาบันการเงินอย่างเพียงพอ การวางแผนและกำหนดกลยุทธ์มีเงินกองทุน บุคลากร ระบบงาน และการจัดการรองรับอย่างเพียงพอ สำหรับอนาคต ระบบการบริหารความเสี่ยงและแผนการดำเนินงานมีความสอดคล้องกับกลยุทธ์ เป้าหมายกลยุทธ์อาจอยู่ในลักษณะเชิงรุกแต่สอดคล้องกับทิศทางการดำเนินธุรกิจและตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป มีการสื่อสารเป้าหมายกลยุทธ์และวัฒนธรรมองค์กร อย่างเหมาะสม และมีการนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพผลทั่วทั้งองค์กร ผลกระทบจากการตัดสินใจทางกลยุทธ์หรือการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกไม่มีนัยสำคัญต่อสถาบันการเงิน

สูง

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กรหรือผู้ที่อยู่ในตำแหน่งงานที่สำคัญหลังจากการตรวจสอบครั้งก่อน มีผลกระทบที่มีนัยสำคัญต่อองค์กร การวางแผนกลยุทธ์ไม่ช่วยสนับสนุนให้การบริหารความเสี่ยงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สมมติฐานหรือปัจจัยต่างๆ ที่ใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ไม่สมเหตุสมผล และแผนงานไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และตำแหน่งในตลาดของสถาบันการเงินอย่างเพียงพอ เงินกองทุน บุคลากร ระบบงาน การจัดการ ระบบการบริหารความเสี่ยง และแผนการดำเนินงานไม่สามารถรองรับการปฏิบัติตามกลยุทธ์อย่างเพียงพอ เนื่องจากการเติบโตหรือการขยายตัวของธุรกิจที่มากเกินไป การขยายตัวนี้หากเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจะส่งผลกระทบต่อรายได้และเงินกองทุน กลยุทธ์อาจไม่สอดคล้องกับทิศทางการดำเนินธุรกิจ หรือไม่สามารถตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่มีการสื่อสารเป้าหมายกลยุทธ์และวัฒนธรรมขององค์กรอย่างชัดเจนทั่วทั้งองค์กร ไม่ได้นำกลยุทธ์ไปปฏิบัติอย่างเพียงพอหรือนำไปปฏิบัติแต่ไม่มีประสิทธิภาพ การตัดสินใจทางกลยุทธ์หรือการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกอาจก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบอย่างมากต่อสถาบันการเงิน

(1.2) การจัดการความเสี่ยง

ดี

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใส ในการเปิดเผยข้อมูล มีนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงานสำหรับธุรกรรมที่ทำโดยหรือทำเพื่อบุคคลภายในองค์กร (insider) ไว้อย่างชัดเจนเพื่อป้องกันปัญหาการปฏิบัติเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนแทนที่จะคำนึงถึงผลประโยชน์ของสถาบันการเงินเป็นหลัก การตัดสินใจทางกลยุทธ์สามารถปรับเปลี่ยนได้โดยเกิดค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อยและไม่มีอุปสรรค มีการจัดทำแผนฉุกเฉินสำหรับภาวะวิกฤติโดยครอบคลุมเรื่องที่สำคัญและสื่อสารแผนให้ทราบทั่วทั้งองค์กร และมีการทดสอบแผนฉุกเฉินอย่างสม่ำเสมอ สถาบันการเงินมีแผนฝึกอบรมและสร้าง

ผู้บริหารทดแทนอย่างเป็นทางการเพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ระบบสารสนเทศสามารถสนับสนุนการดำเนินการตามกลยุทธ์อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีความสามารถสูงในการพัฒนาทิศทางกลยุทธ์และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติตามกลยุทธ์และในการดำเนินงานขององค์กร จนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ คณะกรรมการสถาบันการเงินมีคุณสมบัติครบถ้วน มีประสบการณ์หลากหลายและ เข้าร่วมประชุมโดยสม่ำเสมอ ไม่มีผู้ใดมีอำนาจครอบงำผู้อื่น มีคณะกรรมการที่รับผิดชอบดูแลความเสี่ยงทั้งหมด

พอใช้

มีการบริหารกิจการตามหลักธรรมาภิบาลและมีความโปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูล มีนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงานสำหรับธุรกรรมที่ทำโดยหรือทำเพื่อบุคคลภายในองค์กรอย่างเพียงพอที่จะป้องกันปัญหาการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ได้คำนึงถึงผลประโยชน์ของสถาบันการเงินเป็นหลัก การตัดสินใจทางกลยุทธ์สามารถปรับเปลี่ยนได้โดยไม่มีอุปสรรคหรือค่าใช้จ่ายที่มีนัยสำคัญ มีการจัดทำแผนฉุกเฉินสำหรับภาวะวิกฤติ ซึ่งครอบคลุมเรื่องที่สำคัญอย่างเพียงพอ แผนฉุกเฉินได้รับการทดสอบอย่างสม่ำเสมอและสื่อสารให้พนักงานได้รับทราบ สถาบันการเงินมีแผนฝึกอบรมและสร้างผู้บริหารทดแทนอย่างเพียงพอเพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ระบบสารสนเทศสามารถสนับสนุนการดำเนินการตามกลยุทธ์อย่างเพียงพอ ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ มีการตัดสินใจและการควบคุมที่ดีและสมเหตุสมผล คณะกรรมการสถาบันการเงินมีคุณสมบัติเหมาะสมและมีประสบการณ์หลากหลายโดยอาจไม่เข้าร่วมประชุมในบางครั้งแต่ไม่มีผลกระทบที่มีนัยสำคัญ ไม่มีผู้ใดมีอำนาจครอบงำผู้อื่น ขอบเขตความรับผิดชอบของคณะกรรมการครอบคลุมการดูแลความเสี่ยงที่สำคัญ

อ่อน

การบริหารงานไม่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล การเปิดเผยข้อมูลไม่โปร่งใส ไม่มีนโยบายและขั้นตอนปฏิบัติงานสำหรับธุรกรรมที่ทำโดยหรือทำเพื่อบุคคลภายในองค์กรอย่างเพียงพอที่จะป้องกันปัญหาการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ได้คำนึงถึงผลประโยชน์ของสถาบันการเงินเป็นหลัก การปรับเปลี่ยนการตัดสินใจทางกลยุทธ์ก่อให้เกิดอุปสรรคและค่าใช้จ่ายที่มีนัยสำคัญ ไม่ได้จัดทำแผนฉุกเฉินอย่างเพียงพอสำหรับภาวะวิกฤติ และไม่มี การทดสอบแผนฉุกเฉินเป็นระยะ ตลอดจนไม่ได้สื่อสารให้พนักงานทราบ สถาบันการเงินไม่มีแผนการสร้างผู้บริหารทดแทนหรือมีแต่ขาดประสิทธิภาพและไม่มีการฝึกอบรมอย่างเพียงพอที่จะช่วยให้การบริหารงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารไม่ได้สนับสนุนการดำเนินการตามกลยุทธ์อย่างเพียงพอ ผู้บริหารไม่มีความสามารถในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ และไม่ประสบความสำเร็จในการตัดสินใจและควบคุมดูแลกิจการ คณะกรรมการสถาบันการเงินมีคุณสมบัติไม่เหมาะสมและมีประสบการณ์ไม่หลากหลาย ไม่เข้าร่วมประชุมบ่อยครั้ง และมีผู้ใดมีอำนาจครอบงำผู้อื่น ขอบเขตความรับผิดชอบของคณะกรรมการไม่ครอบคลุมความเสี่ยงที่สำคัญ

(2) ความเสี่ยงด้านเครดิต (Credit /Default risk) คือ โอกาสหรือความน่าจะเป็นที่คู่สัญญา (counterparty) ไม่สามารถปฏิบัติตามภาระที่ตกลงไว้ รวมถึงโอกาสที่คู่ค้าจะถูกปรับลดอันดับความเสี่ยงด้านเครดิต ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้และเงินกองทุนของสถาบันการเงิน ความเสี่ยงด้านเครดิตเป็นความเสี่ยงที่มีความสำคัญมาก เพราะเกี่ยวข้องกับเงินให้สินเชื่อที่เป็นธุรกรรมหลักของสถาบันการเงิน ทั้งในสินเชื่อที่เป็นสินทรัพย์ของสถาบันการเงินและส่วนที่เป็นภาระผูกพัน เช่น การให้กู้ยืม เงินให้สินเชื่อในธุรกิจหรือในอุตสาหกรรม การรับรอง ออวัลหรือการค้ำประกันของสถาบันการเงินที่เกิดจากธุรกรรมสินเชื่อที่สถาบันการเงินอาจต้องจ่าย

ชำระหนี้แทนซึ่งจะเป็นสินทรัพย์ของสถาบันการเงินในที่สุด รวมถึงธุรกรรมสินเชื่อ และธุรกรรมที่เกิดจากการที่คู่สัญญาามีภาระที่ต้องส่งมอบสินทรัพย์หรือชำระหนี้แก่สถาบันการเงิน (pre-settlement, settlement risk) เช่น ธุรกรรมที่เกี่ยวกับเงินลงทุน ธุรกรรมที่เกี่ยวกับการค้าเงินตราต่างประเทศ เงินให้สินเชื่อในธุรกิจหรือในอุตสาหกรรม และรวมถึงโอกาสที่คู่ค้าจะถูกปรับลดอันดับความเสี่ยงด้านเครดิต (downgrade) ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหายจากการตีราคามูลค่าตลาด (mark to market) ของตราสารที่มีมูลค่าลดลง และ/หรือมีผลต่อการต้องดำรงเงินทุน (economic capital) สูงขึ้น

การจัดระดับความเสี่ยงด้านเครดิต

(2.1) ระดับความเสี่ยง

ต่ำ

ฐานะความเสี่ยง (Risk Exposure) ทั้งในปัจจุบันและที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่รายได้หรือเงินกองทุนอยู่ในระดับต่ำ โครงสร้างสินเชื่อและปริมาณการให้สินเชื่อเป็นไปอย่างระมัดระวัง ปริมาณรายการที่ปฏิบัติไม่เป็นไปตามมาตรฐานการให้สินเชื่อที่พึงปฏิบัติหรือรายการที่มีการอนุมัติเกินอำนาจ ก่อให้เกิดความเสี่ยงในระดับต่ำ พอร์ตสินเชื่อและเงินลงทุนมีการกระจายความเสี่ยงที่ดีทั้งในแง่ของอันดับของความน่าลงทุนและพฤติกรรมการพึ่งพาเงินกู้ยืมของลูกค้า คู่สัญญา/ผู้ออกตราสารโดยเฉลี่ยที่สถาบันการเงินนำเงินไปลงทุนได้รับการจัดอันดับความน่าเชื่อถือทางเครดิตที่ดี ลูกค้าดำเนินธุรกิจอยู่ในตลาดและอุตสาหกรรมที่มีความมั่นคง ความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายจากการกระจุกตัวอยู่ในระดับต่ำ พอร์ตสินเชื่อและเงินลงทุน มีความอ่อนไหวเพียงเล็กน้อยต่อการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การแข่งขัน นโยบายของทางการและเทคโนโลยี ความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายเนื่องจากกิจการในเครือหรือกิจการที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับต่ำและผลตอบแทนที่ได้รับสามารถชดเชยกับความเสี่ยงที่มีอยู่ การขยายตัวของพอร์ตสินเชื่อและเงินลงทุนอยู่ในระดับที่ไม่น่าเป็นห่วง สัดส่วนของสินเชื่อที่มีปัญหาต่อเงินกองทุนอยู่ในระดับต่ำ และสามารถแก้ไขได้ภายใต้การดำเนินงานตามปกติ สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มีปริมาณต่ำและมีแนวโน้มลดลง มีความเข้มงวดในการจัดชั้นสินทรัพย์และการกันเงินสำรอง หลักประกันมีสภาพคล่องสูงและมีมูลค่าที่ไม่ผันผวนไปตามการเปลี่ยนแปลงของภาวะตลาด ความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อเงินสำรองที่มีอยู่ในปัจจุบัน อาจต้องกันเงินสำรองเพิ่มเพียงเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนต่อรายได้

ปานกลาง

ฐานะความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่รายได้หรือเงินกองทุนอยู่ในระดับที่ไม่มีความสำคัญ โครงสร้างสินเชื่อและปริมาณการให้สินเชื่อเป็นไปในลักษณะที่ยอมรับได้ อาจมีการไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานการให้สินเชื่อที่พึงปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่ทำให้เกิดความเสี่ยงที่ซับซ้อน พอร์ตสินเชื่อและเงินลงทุนบางส่วนอาจได้รับการจัดอันดับ “ไม่น่าลงทุน” หรือมีลูกหนี้ที่พึ่งพาการกู้ยืมเงินเป็นหลัก แต่ลูกหนี้ดำเนินธุรกิจอยู่ในตลาดและอุตสาหกรรมที่มีความผันผวนต่ำ คู่สัญญา/ผู้ออกตราสารอาจไม่ได้รับการจัดอันดับที่ดี แต่โดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับปานกลาง ไม่มีการกระจุกตัวของสินเชื่อที่มีนัยสำคัญ พอร์ตสินเชื่อและเงินลงทุนอาจได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การแข่งขัน นโยบายของทางการและเทคโนโลยี มีความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายเนื่องจากกิจการในเครือหรือกิจการที่เกี่ยวข้อง แต่ไม่มีความสำคัญ ผลตอบแทนที่ได้รับสามารถชดเชยความเสี่ยงที่มีอยู่อาจมีการขยายตัวของพอร์ตในบางผลิตภัณฑ์หรือบางภาคธุรกิจ/อุตสาหกรรมเป็นพิเศษโดยมีแผนงานรองรับอย่างสอดคล้องและสมเหตุสมผล ปริมาณของสินเชื่อที่มีปัญหาอยู่ในระดับจำกัดเมื่อเปรียบเทียบกับเงินกองทุน สามารถแก้ไขสินเชื่อที่มีปัญหาได้ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม ระดับ

ของสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้อยู่ในเกณฑ์โดยเฉลี่ยของอุตสาหกรรมและมีแนวโน้มลดลง การจัดชั้นสินทรัพย์ และการกันเงินสำรองเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย หลักประกันมีสภาพคล่องปานกลางและมีมูลค่าเปลี่ยนแปลงไปตามภาวะตลาด ความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่มีผลกระทบต่อเงินสำรอง หรืออาจกระทบโดยไม่มีนัยสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับเป็นสัดส่วนต่อรายได้

สูง

ฐานะความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่รายได้หรือเงินกองทุนอยู่ในระดับที่มีนัยสำคัญ มีการให้สินเชื่อในเชิงรุก มีการไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานการให้สินเชื่อที่พึงปฏิบัติเป็นปริมาณสูง พอร์ตสินเชื่อและเงินลงทุนส่วนใหญ่ได้รับการจัดอันดับ “ไม่น่าลงทุน” หรือเป็นลูกหนี้ที่พึ่งพาการกู้ยืมเงินอยู่ในระดับสูง หรือเป็นลูกหนี้ดำเนินธุรกิจอยู่ในตลาดและอุตสาหกรรมที่มีความผันผวนสูง คู่สัญญา/ผู้ออกตราสารโดยเฉลี่ยไม่ได้รับการจัดอันดับความน่าเชื่อถือ มีการกระจุกตัวของสินเชื่ออย่างมีนัยสำคัญ พอร์ตสินเชื่อและเงินลงทุนได้รับผลกระทบที่มีนัยสำคัญจากการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การแข่งขัน นโยบายของทางการและเทคโนโลยี ความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายเนื่องจากธุรกิจในเครือหรือกิจการที่เกี่ยวข้องอาจมีนัยสำคัญ ผลตอบแทนที่ได้รับอาจไม่เพียงพอที่จะชดเชยความเสี่ยงที่มีอยู่ การขยายตัวของพอร์ตทั้งในแง่ของผลิตภัณฑ์หรือภาคธุรกิจ/อุตสาหกรรมอยู่ในเชิงรุก ปริมาณสินเชื่อที่มีปัญหามีอยู่ในระดับสูงเมื่อเปรียบเทียบกับเงินกองทุน และอาจต้องขยายเวลาในการแก้ไข และ/หรือมีสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในปริมาณมาก การจัดชั้นสินทรัพย์และการกันเงินสำรองไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย หลักประกันมีสภาพคล่องต่ำและมูลค่ามีความผันผวนตามภาวะตลาดสูง ความเสียหายที่เกิดขึ้นอาจส่งผลให้เงินสำรองที่มีในปัจจุบันลดลงเป็นจำนวนมาก และต้องกันเงินสำรองเพิ่ม อย่างมีนัยสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับเป็นสัดส่วนต่อรายได้

(2.2) การจัดการความเสี่ยง

ดี

สถาบันการเงินมีนโยบายสินเชื่อที่กำหนดระดับความเสี่ยงสูงสุดที่ยอมรับได้และความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน นโยบายและแผนกลยุทธ์ด้านสินเชื่อได้รับการพิจารณาและอนุมัติจากคณะกรรมการสถาบันการเงินและแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบอย่างทั่วถึง มีความสมดุลระหว่างการขยายตลาดและการวิเคราะห์สินเชื่อ กระบวนการอนุมัติสินเชื่ออยู่ในลักษณะที่เข้าใจได้ง่ายและมีการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด การวิเคราะห์สินเชื่อมีความละเอียดรอบคอบและการติดตามสถานะของสินเชื่อเป็นไปอย่างทันต่อเวลา ระบบการวัดและควบคุมความเสี่ยง จัดทำขึ้นอย่างสมบูรณ์และช่วยให้ผู้บริหารสามารถใช้ตัดสินใจดำเนินการได้อย่างเหมาะสมในกรณีที่คุณภาพของสินทรัพย์และภาวะตลาดเปลี่ยนแปลงไป วิธีการวัดความเสี่ยงและกำหนดเพดานความเสี่ยงมีความสมเหตุสมผลและดำเนินการโดยผู้ที่มีความเป็นอิสระจากหน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง ระบบและวิธีการบริหารความเสี่ยงเหมาะสมกับความซับซ้อนและขนาดขององค์กรเครื่องมือที่ใช้วัดและบริหารความเสี่ยงด้านเครดิตสามารถให้ข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจอย่างทันต่อเวลา เครื่องมือผ่านการตรวจสอบจากหน่วยงานที่มีความเป็นอิสระ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน ระบบข้อมูลความเสี่ยงด้านเครดิตให้ข้อมูลที่เพียงพอและเป็นปัจจุบัน และเชื่อมโยงกับระบบบริหารความเสี่ยง มีความถูกต้อง สมบูรณ์ ทันเวลา เชื่อถือได้ ช่วยในการวิเคราะห์และประเมินการปฏิบัติตามนโยบายและกฎเกณฑ์ต่างๆ ได้ชัดเจน มีการสอบทานรายงานแสดงรายการที่ไม่เป็นไปตามระเบียบปฏิบัติโดยปกติเมื่อเกิดการรายการขึ้น การจัดอันดับคุณภาพลูกหนี้มีความถูกต้องและมีการรายงานอย่างทันต่อเวลา การปฏิบัติงานของฝ่ายปฏิบัติการสินเชื่อมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารระบุและบริหารความเสี่ยงซึ่งรวมถึงความเสี่ยงจากโครงสร้างสินเชื่อและการกระจุกตัวได้ดี วิธีการกัน

สำรองเหมาะสมและเพียงพอ มีการปฏิบัติตามนโยบายเกี่ยวกับหลักประกันโดยเคร่งครัด บุคลากรมีความเชี่ยวชาญทางเทคนิคและการจัดการ อัตราการลาออกของบุคลากรที่มีความสำคัญอยู่ในระดับต่ำ คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาและอนุมัติสินเชื่อมีคุณสมบัติเหมาะสมและปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของสถาบันการเงินเป็นหลัก การควบคุมภายในมีประสิทธิภาพ การสอบทานสินเชื่อและการตรวจสอบภายในมีคุณภาพและมีความเป็นอิสระ

พอใช้

สถาบันการเงินมีนโยบายสินเชื่อที่กำหนดระดับความเสี่ยงสูงสุดที่ยอมรับได้และความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้อง นโยบายและแผนกลยุทธ์ด้านสินเชื่อได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการสถาบันการเงินและแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบอย่างทั่วถึง มีความสมดุลระหว่างการขยายตลาดและการวิเคราะห์สินเชื่อ กระบวนการอนุมัติสินเชื่ออยู่ในลักษณะที่เข้าใจง่าย มีการวิเคราะห์สินเชื่อและการติดตามสถานะของสินเชื่ออย่างเพียงพอ ระบบการวัดและควบคุมความเสี่ยงให้ข้อมูลที่ผู้บริหารสามารถนำไปใช้ตัดสินใจดำเนินการกรณีที่คุณภาพของสินทรัพย์และภาวะตลาดเปลี่ยนแปลงไป วิธีการวัดความเสี่ยงและกำหนดเพดานความเสี่ยงมีความสมเหตุสมผลและดำเนินการโดยผู้ที่มีความเป็นอิสระจากหน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง ระบบและวิธีการบริหารความเสี่ยงเพียงพอสำหรับความซับซ้อนและขนาดของสถาบันการเงินโดยอาจมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย เครื่องมือที่ใช้วัดและบริหารความเสี่ยงด้านเครดิตสามารถให้ข้อมูลที่ยอมรับได้ เครื่องมือผ่านการตรวจสอบจากหน่วยงานที่มีความเป็นอิสระ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีความเป็นปัจจุบัน ระบบข้อมูลความเสี่ยงด้านเครดิตมีประสิทธิภาพ สามารถใช้วิเคราะห์และประเมินการปฏิบัติตามนโยบายและกฎเกณฑ์ต่างๆ ได้ มีการสอบทานรายงานแสดงรายการที่ไม่เป็นไปตามระเบียบปฏิบัติโดยปกติเป็นครั้งคราว การจัดอันดับคุณภาพลูกหนี้มีความถูกต้องและมีการรายงานอย่างทันต่อเวลา

การปฏิบัติงานของฝ่ายปฏิบัติการสินเชื่ออยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ผู้บริหารระบุและบริหารความเสี่ยงซึ่งรวมถึงความเสี่ยงจากโครงสร้างสินทรัพย์ การกระจุกตัว และการกักเงินสำรองเพียงพอที่จะรองรับความเสียหายของพอร์ตสินเชื่อ นโยบายหลักประกันมีความชัดเจนและเหมาะสม บุคลากรมีความเชี่ยวชาญทางเทคนิคและการจัดการตามที่จำเป็น อัตราการลาออกของบุคลากรที่สำคัญอยู่ในระดับปานกลางและควบคุมได้ คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาและอนุมัติสินเชื่อมีคุณสมบัติเหมาะสมแต่อาจมีการปฏิบัติที่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตนแทนที่จะคำนึงถึงผลประโยชน์ขององค์กรเป็นหลักอยู่บ้าง การควบคุมภายในมีประสิทธิภาพ การตรวจสอบภายในและการสอบทานสินเชื่อมีคุณภาพและมีความเป็นอิสระ

อ่อน

สถาบันการเงินมีนโยบายสินเชื่อที่ไม่ได้กำหนดระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้และความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน ไม่มีการแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบถึงนโยบายและ แผนกลยุทธ์ด้านสินเชื่ออย่างทั่วถึง มีการเร่งขยายตลาดมากกว่าเน้นการวิเคราะห์สินเชื่อให้รัดกุม กระบวนการอนุมัติสินเชื่อไม่ได้กำหนดไว้ชัดเจน การวิเคราะห์สินเชื่อและการติดตามสถานะของสินเชื่อไม่เพียงพอกับระดับความเสี่ยงที่มีอยู่ ระบบการวัดและการควบคุมติดตามความเสี่ยงให้ข้อมูลที่ไม่เพียงพอแก่ผู้บริหารที่จะนำไปใช้ตัดสินใจดำเนินการเมื่อคุณภาพสินทรัพย์และภาวะตลาดเปลี่ยนแปลงไป วิธีการวัดความเสี่ยงและกำหนดเพดานความเสี่ยงไม่สมเหตุสมผลและดำเนินการโดยผู้ที่ไม่มีความเป็นอิสระจากหน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง ระบบและวิธีการบริหารความเสี่ยงไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมกับความซับซ้อนและขนาดขององค์กรเครื่องมือที่ใช้วัดและบริหารความเสี่ยงด้านเครดิตไม่สามารถให้ข้อมูลที่เพียงพอ เครื่องมือไม่ได้รับการตรวจสอบจากหน่วยงาน

ที่เป็นอิสระ และไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้เป็นปัจจุบัน ระบบข้อมูลสินเชื่อมีข้อบกพร่อง ไม่สามารถใช้วิเคราะห์และประเมินการปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่มีการจัดทำรายงานการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การจัดอันดับคุณภาพลูกหนี้ไม่ได้แสดงถึงคุณภาพของลูกหนี้อย่างถูกต้อง

การปฏิบัติงานของฝ่ายปฏิบัติการสินเชื่อไม่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารไม่สามารถระบุและติดตามความเสี่ยงได้ และไม่ได้ให้ความสนใจอย่างเพียงพอต่อการกระจายความเสี่ยง การกั้นเงินสำรองไม่เพียงพอที่จะรองรับความเสียหายของพอร์ตสินเชื่อ ขาดนโยบายหลักประกันที่ชัดเจนและเหมาะสม

บุคลากรขาดความเชี่ยวชาญทางเทคนิคและการจัดการ มีอัตราการลาออกสูง คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาและอนุมัติสินเชื่อขาดคุณสมบัติที่จำเป็นและมีการปฏิบัติที่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตนแทนที่จะคำนึงถึงผลประโยชน์ขององค์กรเป็นหลัก การควบคุมภายในไม่มีประสิทธิภาพ การสอบทานสินเชื่อและการตรวจสอบภายในขาดประสิทธิภาพและไม่มีความเป็นอิสระ

(3) ความเสี่ยงด้านตลาด (Market Risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการเคลื่อนไหวของอัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และราคาตราสารในตลาดเงินตลาดทุน ที่มีผลกระทบในทางลบต่อรายได้ และเงินกองทุนของสถาบันการเงิน ความเสี่ยงจากตลาดสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ย ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน และความเสี่ยงจากราคา

การจัดระดับความเสี่ยงด้านตลาด

(3.1) ระดับความเสี่ยง

ต่ำ

ฐานะความเสี่ยง (Risk Exposure) จากอัตราดอกเบี้ย และความเสี่ยงด้านราคาจากการมีฐานะที่ไม่ได้ป้องกันความเสี่ยงหรือการขาดสภาพคล่อง อยู่ในระดับต่ำ สินทรัพย์ที่อ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยส่วนใหญ่เป็นสินทรัพย์ระยะสั้นและ/หรือมีอัตราดอกเบี้ยลอยตัว ปริมาณธุรกรรมของฝ่ายบริหารเงินอยู่ในระดับต่ำ ความเสี่ยงจากการแปลงค่าฐานะเงินตราต่างประเทศมีผลกระทบที่ไม่มีนัยสำคัญต่อเงินกองทุน การทำรายการป้องกันความเสี่ยง (Hedging Transactions) สามารถกำจัดความเสี่ยงได้ค่อนข้างดี การเก็งกำไรหรือการทำรายการเพื่อลูกค้ายกเกี่ยวกับการซื้อขายผลิตภัณฑ์การเงินที่มีสภาพคล่องและจัดการได้ง่าย และมีระดับการทำธุรกรรมที่สามารถควบคุมดูแลความเสี่ยงได้ ไม่มี Mismatch ที่มีนัยสำคัญของฐานะความเสี่ยงระยะยาว สามารถคาดการณ์กระแสเงินสดได้และได้ป้องกันความเสี่ยงไว้เกือบทั้งหมด mismatch ของฐานะเงินตราต่างประเทศอยู่ในระยะสั้นและได้รับการป้องกันความเสี่ยงเป็นส่วนใหญ่

รายได้และเงินกองทุนทั้งในปัจจุบันหรืออนาคตไม่มีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยหรือการใช้สิทธิตามอนุพันธ์การเงินประเภท Options ฐานะความเสี่ยงด้านราคามีจำกัด ดังนั้นจึงไม่มีความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นอย่างมีนัยสำคัญต่อรายได้และเงินกองทุน การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน และราคาของตราสารทุนส่งผลกระทบเพียงเล็กน้อยต่อการทำธุรกิจการอำนวยสินเชื่อ รายได้และเงินกองทุนของสถาบันการเงิน ฐานะความเสี่ยงของบริษัทย่อยหรือบริษัทที่เกี่ยวข้องส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงด้านตลาดของสถาบันการเงินเพียงเล็กน้อย

ปานกลาง

ฐานะความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับที่สามารถจัดการได้ ความเสี่ยงด้านราคาอยู่ในระดับปานกลาง สินทรัพย์ที่อ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยทั้งที่เป็นอัตราดอกเบี้ยคงที่และลอยตัวอยู่ในระดับที่สามารถจัดการได้ ปริมาณธุรกรรมของฝ่ายบริหารเงินอยู่ในระดับปานกลาง มีความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนแต่ไม่ส่งผลกระทบในทางลบต่อเงินกองทุน การทำรายการป้องกันความเสี่ยงสามารถกำจัดความเสี่ยงได้บ้าง สถาบันการเงินสามารถทำรายการป้องกันความเสี่ยงด้วยต้นทุนที่สมเหตุสมผล mismatch ของฐานะความเสี่ยงระยะยาวสามารถจัดการได้ Mismatch ของกระแสเงินสดอยู่ในระดับปานกลางและสามารถคาดการณ์ได้ มี mismatch ของฐานะเงินตราต่างประเทศระยะยาวแต่ได้รับการป้องกันความเสี่ยงที่มีประสิทธิผลด้วยต้นทุนที่สมเหตุสมผล

รายได้และเงินกองทุนมีความอ่อนไหวบ้างต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยหรือการใช้สิทธิตามอนุพันธ์การเงินประเภท Options แต่ไม่ถูกกระทบอย่างมีนัยสำคัญ ฐานะของความเสี่ยงด้านราคาอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น โอกาสที่จะเกิดความเสียหายอย่างมีนัยสำคัญต่อรายได้และเงินกองทุนจึงมีจำกัด การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน และราคาของตราสารทุนไม่ส่งผลในทางลบอย่างมีนัยสำคัญต่อรายได้และเงินกองทุนของสถาบัน การเงิน ฐานะความเสี่ยงของบริษัทย่อยหรือบริษัทที่เกี่ยวข้องไม่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยง ด้านตลาดของสถาบันการเงินอย่างมีนัยสำคัญ

สูง

ฐานะความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยและความเสี่ยงด้านราคามีนัยสำคัญ สินทรัพย์ที่อ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยส่วนใหญ่เป็นสินทรัพย์ระยะยาวและมีอัตราดอกเบี้ยคงที่ ปริมาณธุรกรรมของฝ่ายบริหารเงินมีสูงและเกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ที่มีความอ่อนไหวต่อตลาด ความเสี่ยงจากการแปลงค่าฐานะเงินตราต่างประเทศส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อเงินกองทุน การทำรายการป้องกันความเสี่ยงไม่สามารถกำจัดความเสี่ยงได้ การทำรายการเพื่อปิดฐานะความเสี่ยงหรือป้องกันความเสี่ยงประสบความล้มเหลวหรือมีต้นทุนสูงเนื่องมาจากขนาด อายุ และความซับซ้อนหรือการขาดสภาพคล่องของตลาดหรือผลิตภัณฑ์/เครื่องมือทางการเงิน มี mismatch ของฐานะระยะยาวอย่างมีนัยสำคัญ ไม่มีการป้องกันความเสี่ยงที่เกิดจาก mismatch ของกระแสเงินสด มี mismatch ของฐานะเงินตราต่างประเทศระยะยาวและมีต้นทุนสูงในการป้องกันความเสี่ยงไม่มีการป้องกันความเสี่ยงของฐานะเงินตราต่างประเทศและบางสกุลเงินอาจเป็นสกุลที่ไม่มีสภาพคล่องในตลาดรายได้และเงินกองทุนในปัจจุบันหรือในอนาคตมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยหรือการใช้สิทธิตามอนุพันธ์การเงินประเภท options สูงอย่างมีนัยสำคัญ ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อรายได้และเงินกองทุนของสถาบันการเงินอย่างมีนัยสำคัญ การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน และราคาของตราสารทุนสามารถส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการทำธุรกิจการอำนวยความสะดวก รายได้และเงินกองทุนของสถาบันการเงิน ฐานะความเสี่ยงของบริษัทย่อยหรือบริษัทที่เกี่ยวข้องส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อความเสี่ยงด้านตลาดของสถาบันการเงิน

(3.2) การจัดการความเสี่ยง

ดี

ผู้บริหารเข้าใจความเสี่ยงด้านตลาดทุกประเภทที่มีผลกระทบต่อรายได้ระยะสั้นและมูลค่ากิจการในระยะยาว มีการติดตาม วัด และควบคุมความเสี่ยงอย่างเพียงพอและทันต่อเวลา สามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของตลาดอย่างรวดเร็ว พนักงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องความเสี่ยงด้าน

ตลาดเป็นอย่างดี ระบบและกระบวนการบริหารความเสี่ยงด้านตลาดมีประสิทธิภาพและมีลักษณะเชิงรุก การวัดความเสี่ยงมีประสิทธิภาพและครอบคลุมรายการทั้งในและนอกงบดุล เครื่องมือและวิธีการ ที่ใช้วัดความเสี่ยงมีความเหมาะสมกับขนาดและความซับซ้อนของสถาบันการเงิน แบบจำลองความเสี่ยง (risk models) เชื่อถือได้และผ่านการทดสอบ มีการจัดทำเอกสารประกอบที่เป็นปัจจุบันและให้ข้อมูลที่มีความหมายและทันต่อเวลา สมมติฐานที่ใช้มีความเหมาะสมและมีการทบทวนเป็นระยะ มีการกำหนดกลยุทธ์ธุรกิจด้านผลิตภัณฑ์และการให้บริการสอดคล้องกับสภาพการแข่งขันในตลาดโดยมีข้อบกพร่องหรือความผิดพลาดเพียงเล็กน้อย มีการวิจัยและจัดทำเอกสารเกี่ยวกับความเสี่ยงของผลิตภัณฑ์ใหม่ก่อนให้บริการ มีการจัดการความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยอย่างเหมาะสม มีการบริหารสภาพคล่อง ผลิตภัณฑ์ และการจัดการทางการเงินตลาดเป็นอย่างดี

ข้อมูลเพื่อการบริหารในระดับต่างๆ ขององค์กร สามารถให้ผลการประเมินความเสี่ยง นโยบาย กลยุทธ์ และการปฏิบัติตามเพดานความเสี่ยงรวมถึงข้อยกเว้น (ถ้ามี) อย่างชัดเจน ข้อมูลมีความถูกต้อง สมบูรณ์ เชื่อถือได้และทันต่อเวลา มีการสอบทานรายงานแสดงรายการ ที่ไม่เป็นไปตามนโยบายและระเบียบปฏิบัติปกติโดยสม่ำเสมอ โครงสร้างเพดานความเสี่ยง (limit structures) ที่กำหนด แสดงถึงระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ภายใต้ภาวะปกติและภาวะวิกฤติอย่างชัดเจน และสื่อสารให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบอย่างทั่วถึง วัตถุประสงค์ในการป้องกันความเสี่ยงมีความสมเหตุสมผล และสื่อสารให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบอย่างทั่วถึงเช่นกัน ผู้รับผิดชอบในการวัด ติดตามและควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ภายใต้เพดานความเสี่ยง มีความรู้ความสามารถ ได้รับการฝึกอบรม และมีความเป็นอิสระจากหน่วยงานที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงและผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจรับความเสี่ยง

พอใช้

ผู้บริหารเข้าใจสาระสำคัญของความเสี่ยงด้านตลาดที่มีผลกระทบต่อรายได้ระยะสั้นและมูลค่าของกิจการในระยะยาว มีการติดตาม วัด และควบคุมความเสี่ยงอย่างเหมาะสม สามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของตลาด พนักงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความเสี่ยงด้านตลาด

ระบบและกระบวนการบริหารความเสี่ยงด้านตลาดมีความเพียงพอและครอบคลุมความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ เครื่องมือและวิธีการบริหารความเสี่ยงมีความเพียงพอโดยอาจมีข้อผิดพลาดหรือจุดอ่อนเพียงเล็กน้อยแต่ก็เหมาะสมกับระดับและความซับซ้อนของธุรกรรมทั้งในและนอกงบดุล แบบจำลองความเสี่ยง (risk models) เชื่อถือได้และผ่านการทดสอบ มีการตรวจสอบความถูกต้องของฐานความเสี่ยงโดยผู้ที่มีความเป็นอิสระ ผู้บริหารมีการพิจารณาถึงความเสี่ยงของผลิตภัณฑ์ใหม่ก่อนการนำออกสู่ตลาด ข้อมูลเพื่อการบริหารในระดับต่างๆ ขององค์กร สามารถให้ผลการประเมินความเสี่ยง นโยบาย กลยุทธ์ และการปฏิบัติตามเพดานความเสี่ยง รวมถึงข้อยกเว้น (ถ้ามี) อย่างสมเหตุสมผล มีการจัดทำข้อมูลทางด้านเครดิตและตลาดเสนอผู้บริหารเป็นครั้งคราวตามความจำเป็น (ad-hoc) มีการสอบทานรายงานแสดงรายการที่ไม่เป็นไปตามนโยบายและระเบียบปฏิบัติปกติอย่างไม่ทันต่อเวลา โครงสร้างเพดานความเสี่ยง (limit structures) ที่กำหนด แสดงถึงระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ภายใต้ภาวะปกติและภาวะวิกฤติอย่างชัดเจนและสมเหตุสมผล และสื่อสารให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบอย่างทั่วถึง วัตถุประสงค์ในการป้องกันความเสี่ยงมีความสมเหตุสมผล และสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบเช่นกัน

ผู้รับผิดชอบในการวัด ติดตามและควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ภายใต้เพดานความเสี่ยง มีคุณสมบัติเหมาะสม และมีความเป็นอิสระจากหน่วยงานที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงและผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจรับความเสี่ยง

อ่อน

ผู้บริหารไม่เข้าใจสาระสำคัญของความเสี่ยงด้านตลาดที่มีผลกระทบต่อรายได้ระยะสั้น และมูลค่าของกิจการในระยะยาว ไม่มีการวัด ติดตาม และควบคุมความเสี่ยงอย่างเพียงพอ ไม่สามารถตอบสนอง การเปลี่ยนแปลงของตลาดอย่างทันต่อเวลา พนักงานในระดับบริหารบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญของ ความเสี่ยงด้านตลาด

เครื่องมือและวิธีวัดความเสี่ยงไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมกับ ขนาดและความซับซ้อน ของการดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงินทั้งธุรกรรมในและนอกงบดุล การหามูลค่าตลาดของฐานะความเสี่ยง (Exposure) มีความถี่ไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมทุกผลิตภัณฑ์ที่สำคัญ ไม่มีการประเมินความเสี่ยงของ ผลิตภัณฑ์ใหม่ก่อนการนำออกสู่ตลาดอย่างเพียงพอ

ข้อมูลเพื่อการบริหารในระดับต่าง ๆ ขององค์กรไม่สามารถให้ผลการประเมินความเสี่ยง นโยบาย กลยุทธ์ และการปฏิบัติตามเพดานความเสี่ยงรวมถึงข้อยกเว้น (ถ้ามี) อย่างถูกต้อง และ มีจุดอ่อนที่สำคัญ และอาจไม่ครอบคลุมฐานะความเสี่ยงทั้งหมดในลักษณะ consolidated ข้อมูลทางด้านเครดิตและตลาดที่ เสนอให้ผู้บริหารขาดความน่าเชื่อถือ ไม่มีรายงานที่แสดงรายการที่ไม่เป็นไปตามนโยบายหรือระเบียบปฏิบัติปกติ โครงสร้างเพดานความเสี่ยงขาดความชัดเจนและไม่สมเหตุสมผล และไม่มีการสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างมี ประสิทธิภาพ และไม่สะท้อนถึงความเสี่ยงที่กระทบต่อรายได้และเงินกองทุนทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติ วัตถุประสงค์ในการป้องกันความเสี่ยงไม่สมเหตุสมผล ไม่ชัดเจน และไม่มีการสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างมี ประสิทธิภาพ

ผู้รับผิดชอบในการวัด ติดตาม และควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ภายใต้เพดานความเสี่ยง มี คุณสมบัติที่ไม่เหมาะสม ไม่มีความเป็นอิสระจากหน่วยงานที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงและผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจรับ ความเสี่ยง

(4) ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการที่สถาบันการเงิน ไม่สามารถชำระหนี้สินและภาระผูกพันเมื่อถึงกำหนด เนื่องจากไม่สามารถเปลี่ยนสินทรัพย์เป็นเงินสดได้ หรือไม่ สามารถจัดหาเงินทุนได้เพียงพอ หรือสามารถจัดหาเงินทุนได้แต่ด้วยต้นทุนที่สูงเกินกว่าระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งอาจ ส่งผลกระทบต่อรายได้และเงินกองทุนของสถาบันการเงินทั้งในปัจจุบันและอนาคต เช่น สถาบันการเงินแห่งหนึ่งมี ปัญหาด้านคุณภาพของสินทรัพย์และมีชื่อเสียงหรือข่าวลือในทางไม่ดี ทำให้เงินฝากลดลงอย่างมาก และเจ้าหน้าที่ ระวังวงเงินสินเชื่อที่สถาบันการเงินแห่งนั้นได้รับอยู่ สถานการณ์เหล่านี้ทำให้สถาบันการเงินมีความเสี่ยงจากการ ขาดสภาพคล่องได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อความต้องการใช้เงินทุนมีปริมาณสูงกว่าสภาพคล่องที่มีอยู่เป็นจำนวน มาก อาจทำให้สถาบันการเงินล้มได้

นอกจากนี้ ความเสี่ยงด้านสภาพคล่องยังเกิดจากการที่สถาบันการเงินไม่สามารถ ยกเลิก (unwind) หรือหักลบ (offset) ความเสี่ยงที่มีอยู่จากสินทรัพย์ที่ถืออยู่ได้ ทำให้ต้องขายสินทรัพย์ในราคา ต่ำกว่าต้นทุนที่ซื้อเข้ามาเนื่องจากสินทรัพย์ที่ถืออยู่มีสภาพคล่องต่ำ หรือเกิดภาวะตลาดขาดสภาพคล่อง เช่น สถาบันการเงินแห่งหนึ่งได้ทำสัญญาขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าให้กับลูกค้า และได้ทำสัญญาซื้อเงินตรา ต่างประเทศล่วงหน้าเป็นจำนวนเงินเท่ากันเพื่อป้องกันความเสี่ยง ถ้าหากลูกค้าของสถาบันการเงินไม่สามารถ ปฏิบัติตามสัญญาได้ สถาบันการเงินก็จำเป็นต้องยกเลิก (unwind) สัญญาซื้อเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าที่ทำไว้ เพื่อป้องกันความเสี่ยง โดยการขายสัญญาดังกล่าวออกไป ซึ่งอาจทำให้สถาบันการเงินเกิดผลขาดทุน และหากมี จำนวนสูงก็จะส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องของสถาบันการเงินได้

นอกจากนี้ สัญญาณเตือนถึงปัญหาของสภาพคล่องยังอาจรวมถึงต้นทุนเงินทุนที่เพิ่มขึ้น การถูกเรียกหลักประกันในการกู้ยืมในขณะที่ยังไม่จำเป็นต้องใช้หลักประกันใดๆ การถูกลดอันดับความน่าเชื่อถือในตลาด การลดลงของวงเงินในการกู้ยืม หรือการลดลงของแหล่งเงินทุนระยะยาวที่จะสามารถใช้ได้ รวมทั้งการถูกระงับการให้การสนับสนุนจากสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องกัน และอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ

การจัดระดับความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

(4.1) ระดับความเสี่ยง

ต่ำ

สถาบันการเงินมีสภาพคล่องเพียงพอที่จะรองรับกระแสเงินสดออกในอนาคตได้โดยไม่มีอุปสรรค สถาบันการเงินไม่ประสบปัญหาในการจัดหาเงินทุน แม้ว่าตลาดจะเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ ผลกระทบจากความเสี่ยงด้านสภาพคล่องต่อรายได้และเงินกองทุนอยู่ในระดับต่ำ ความเสียหายจากธุรกิจสินเชื่อและธุรกิจที่เกี่ยวข้องมีผลกระทบเพียงเล็กน้อยต่อองค์กร

รายได้มั่นคงและมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง สินเชื่อมีคุณภาพและก่อให้เกิดกระแสเงินสดที่สม่ำเสมอ แหล่งเงินรับฝากและเงินกู้ยืมไม่กระจุกตัวและมีปริมาณเงินรับฝากหลักที่มีเสถียรภาพเป็นจำนวนมาก กระแสเงินสดเข้ามีความสมดุลกับกระแสเงินสดออกในทุกช่วงระยะเวลา และจำนวนกระแสเงินสดเข้ามากกว่ากระแสเงินสดออก เงินรับฝากมั่นคงและตลาดยอมรับในชื่อเสียงขององค์กรซึ่งช่วยให้ได้เปรียบด้านต้นทุนในการกู้ยืมเงินจากตลาดและสามารถระดมเงินทั้งจากตลาดเงินและตลาดทุนได้โดยง่ายทั้งในภาวะปกติและในภาวะวิกฤต

ผู้บริหารสามารถเลือกแหล่งเงินทุนและระดมทุนได้ตามที่ต้องการโดยไม่มีผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจหลักขององค์กร

ปานกลาง

สถาบันการเงินมีสภาพคล่องเพียงพอที่จะรองรับกระแสเงินสดออกในอนาคตได้ โดยมีอุปสรรคเพียงเล็กน้อย สถาบันการเงินไม่ประสบปัญหามากนักในการจัดหาเงินทุน แม้ว่าตลาดจะเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ ผลกระทบจากความเสี่ยงด้านสภาพคล่องต่อรายได้และเงินกองทุนอยู่ในระดับที่สามารถจัดการได้ ความเสียหายจากธุรกิจสินเชื่อและธุรกิจที่เกี่ยวข้องไม่มีผลกระทบที่มีนัยสำคัญต่อองค์กร

รายได้อาจไม่มั่นคงหรือไม่เติบโตอย่างต่อเนื่องแต่สามารถจัดการได้ สินเชื่อมีคุณภาพและก่อให้เกิดกระแสเงินสดที่น่าพอใจ แหล่งของเงินรับฝากและเงินกู้ยืมมีการกระจายตัวอย่างเหมาะสมหรือกระจุกตัวเพียงเล็กน้อย แหล่งเงินทุนมีความผันผวนอยู่ในระดับปานกลาง กระแสเงินสดออกมากกว่ากระแสเงินสดเข้าในบางช่วงเวลา แหล่งเงินทุนของสถาบันการเงิน บางแห่งอาจมีวัตถุประสงค์ในการนำเงินไปลงทุนเช่นเดียวกับวัตถุประสงค์ที่สถาบันการเงินมีอยู่ หรืออาจถูกกระทบจากภาวะเศรษฐกิจที่คล้ายคลึงกับที่สถาบันการเงินจะถูกกระทบ สถาบันการเงินมีความสามารถระดมทุนได้โดยง่ายเฉพาะในตลาดเงินเท่านั้น

แหล่งเงินทุนมีเพียงพอ รายการในงบดุล นอกงบดุลและกระแสเงินสด มีความสมดุล ทำให้สภาพคล่องมั่นคงและมีต้นทุนที่เหมาะสมโดยไม่มีผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจหลักขององค์กร

สูง

สถาบันการเงินมีสภาพคล่องไม่เพียงพอที่จะรองรับกระแสเงินสดออกในอนาคต สภาพของสถาบันการเงินไม่เอื้อแก่การระดมทุนในภาวะที่ตลาดเป็นไปในทางลบ ความเสียหายของธุรกิจในเครือและธุรกิจที่เกี่ยวข้องก่อให้เกิดผลกระทบที่มีนัยสำคัญต่อองค์กร

รายได้หรือการเติบโตของรายได้มีความผันผวน สินเชื่อมีปัญหาด้านคุณภาพและสร้างกระแสเงินสดให้แก่กิจการต่ำ แหล่งเงินรับฝากและเงินกู้ยืมมีการกระจุกตัวอย่างมีนัยสำคัญ อาจมีแหล่งเงินทุนที่มีความผันผวนสูงอย่างมีนัยสำคัญ กระแสเงินสดออกมากกว่ากระแสเงินสดเข้า แหล่งเงินทุนรายใหญ่ของสถาบันการเงินอาจมีวัตถุประสงค์ในการนำเงินไปลงทุนเช่นเดียวกับวัตถุประสงค์ที่สถาบันการเงินมีอยู่ หรืออาจถูกกระทบจากภาวะเศรษฐกิจที่คล้ายคลึงกับที่สถาบันการเงินจะถูกกระทบ สถาบันการเงินไม่ได้รับการยอมรับจากตลาดซึ่งมีผลกระทบต่อความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และด้วยต้นทุนที่เหมาะสมเมื่อถึงเวลาจำเป็น ชื่อเสียงของสถาบันการเงินในตลาดลดลงซึ่งอาจจำกัดการระดมทุนจากทั้งตลาดเงินและตลาดทุน ความต้องการสภาพคล่องระยะสั้นอาจเพิ่มมากขึ้นในขณะที่สภาพคล่องระยะปานกลางและระยะยาวลดลง

แหล่งเงินทุนและโครงสร้างบุคคลที่สถาบันการเงินมีอยู่ อาจเป็นอุปสรรคในการรักษาสภาพคล่องภายใต้ต้นทุนที่เหมาะสม รายได้และเงินกองทุนอาจลดลงเนื่องจากต้นทุนเงินกู้ยืมที่สูงขึ้น หรือมีสินทรัพย์เพิ่มขึ้นโดยไม่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า หรือคุณภาพสินทรัพย์เสื่อมลงอย่างมีนัยสำคัญ อาจต้องจัดหาสภาพคล่องภายใต้แผนฉุกเฉิน ซึ่งอาจรวมถึงการขายบางธุรกิจหลักหรือหยุดการดำเนินงานบางธุรกิจหลัก

(4.2) การจัดการความเสี่ยง

ดี

สถาบันการเงินได้กำหนดลักษณะที่สำคัญของความเสี่ยงด้านสภาพคล่องไว้อย่างครบถ้วน ในนโยบายการบริหารความเสี่ยง ซึ่งรวมถึงการคาดการณ์และการตอบสนองอย่างทันท่วงทีสำหรับสภาพตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารได้จัดให้มีนโยบายและแนวทางปฏิบัติในการยอมรับความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยงไว้อย่างชัดเจนและเหมาะสม มีระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ มีการคาดการณ์และตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของภาวะตลาดอย่างทันต่อเวลา และมีการวางแผนสภาพคล่องเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนกลยุทธ์ การจัดทำงบประมาณและการจัดการทางการเงิน

เครื่องมือและวิธีการวัดความเสี่ยงด้านสภาพคล่องเหมาะสมกับขนาดและความซับซ้อนขององค์กร โดยสามารถระบุเงินทุนเข้าออกที่มีนัยสำคัญได้ทั้งหมด แบบจำลองด้านสภาพคล่องและวิธีการที่ใช้ได้รับการสอบทาน ทดสอบ จัดทำเอกสารประกอบและพัฒนาให้เป็นปัจจุบันโดยผู้ที่มีความเป็นอิสระ และช่วยให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และทันต่อเวลาแก่ผู้บริหารเพื่อใช้ในการตัดสินใจด้วยสมมุติฐานที่สมเหตุสมผลที่ผ่านการพิจารณาและอนุมัติ ผู้บริหารให้ความใส่ใจในการจัดการบุคคล กระแสเงินสด การบริหารต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพ และการประเมินทางเลือกแหล่งเงินทุน ผู้ถือหุ้นให้การสนับสนุนด้านเงินทุนเป็นอย่างดี ข้อมูลเพื่อการบริหารทันต่อเวลา มีความสมบูรณ์และเชื่อถือได้ สามารถนำไปใช้ประเมินความเสี่ยง นโยบาย กลยุทธ์ และรายการที่ไม่เป็นไปตามนโยบายและระเบียบปฏิบัติปกติต่างๆ ได้อย่างชัดเจน limits ที่กำหนดเกี่ยวกับโครงสร้างการกู้ยืม การรับฝากเงิน การกระจุกตัว ส่วนต่างเงินทุนเข้าออกสุทธิ ช่วยแสดงถึงความเสี่ยงที่มีต่อรายได้และเงินกองทุนได้อย่างชัดเจนทั้งในภาวะปกติและในภาวะวิกฤติและได้มีการสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างทั่วถึง

แผนฉุกเฉินในการระดมทุนมีความสมบูรณ์และเชื่อมโยงกับระบบบริหารความเสี่ยง ช่วยให้สถาบันการเงินสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในภาวะวิกฤติได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันเวลา บุคลากรที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแลสภาพคล่องมีคุณสมบัติเหมาะสม ได้รับการฝึกอบรมอย่างเพียงพอและเป็นอิสระจากฝ่ายงานที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง

พอใช้

สถาบันการเงินได้กำหนดลักษณะที่สำคัญของความเสี่ยงด้านสภาพคล่องและนโยบายการบริหารสภาพคล่องและระบบการควบคุมภายในอย่างเพียงพอซึ่งตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของภาวะตลาด มีการวางแผนการจัดการความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง การนำไปปฏิบัติและการควบคุมภายในอย่างเพียงพอ การวางแผนสภาพคล่องเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนกลยุทธ์ การจัดทำงบประมาณและการจัดการทางการเงิน เครื่องมือและวิธีการวัดความเสี่ยงด้านสภาพคล่องเหมาะสมกับขนาดและความซับซ้อนขององค์กรโดยสามารถระบุแหล่งเงินทุนเข้าออกที่มีนัยสำคัญได้ ทั้งนี้อาจมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย มีการสอบทานและทดสอบความถูกต้องของแบบจำลองสภาพคล่องและวิธีการที่ใช้ มีการจัดทำเอกสารประกอบและพัฒนาให้เป็นปัจจุบัน ช่วยให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารเพื่อใช้ในการตัดสินใจได้ทันเวลา ผู้บริหารให้ความใส่ใจในการจัดการงบดุล กระแสเงินสด และการบริหารต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพ แต่มีข้อบกพร่องในการบริหารกระแสเงินสด และผู้ถือหุ้นไม่ได้ให้ความสนใจในการสนับสนุนด้านเงินทุน

ข้อมูลเพื่อการจัดการทันต่อเวลา สมบูรณ์และเชื่อถือได้ และช่วยในการประเมินความเสี่ยงนโยบาย กลยุทธ์ และรายการที่ไม่เป็นไปตามนโยบายและระเบียบปฏิบัติปกติต่างๆ มีการกำหนด limits เกี่ยวกับโครงสร้างการกู้ยืม การรับฝากเงิน การกระจุกตัว ส่วนต่างเงินทุนเข้าออกสุทธิไว้อย่างชัดเจนและสมเหตุสมผล และมีการสื่อสารให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบอย่างทั่วถึง ตลอดจนเพียงพอในการนำไปใช้ควบคุมความเสี่ยงซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้และเงินกองทุนทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติ ผู้บริหารมีแผนฉุกเฉินในการระดมทุนช่วยในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องและสามารถใช้ดำเนินการภายใต้ภาวะวิกฤติ บุคลากรที่รับผิดชอบในการควบคุมติดตามสภาพคล่อง มีคุณสมบัติเหมาะสม และมีความเป็นอิสระจากฝ่ายงานที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง

อ่อน

สถาบันการเงินไม่มีการกำหนดลักษณะที่สำคัญและแนวทางปฏิบัติในการจัดการความเสี่ยงด้านสภาพคล่องอย่างเพียงพอที่จะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของภาวะตลาด นโยบายการจัดการด้านสภาพคล่อง แนวทางปฏิบัติและการควบคุมภายในมีไม่เพียงพอ การวางแผนสภาพคล่องไม่ได้เชื่อมโยงกับการวางแผนกลยุทธ์ การจัดทำงบประมาณและการจัดการทางการเงินอย่างเพียงพอ

เครื่องมือและวิธีการวัดความเสี่ยงด้านสภาพคล่องไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมกับขนาดและความซับซ้อนขององค์กรและไม่สามารถระบุเงินทุนเข้าออกที่มีนัยสำคัญได้ ไม่มีแบบจำลองด้านสภาพคล่อง หรือมีแบบจำลองและวิธีการแต่ไม่ได้รับการสอบทาน ทดสอบ จัดทำเอกสารประกอบ และพัฒนาให้เป็นปัจจุบันโดยผู้ที่มีความเป็นอิสระ จึงไม่สามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ผู้บริหารไม่ให้ความใส่ใจอย่างเพียงพอในการจัดการงบดุล กระแสเงินสด หรือไม่มีการบริหารกระแสเงินสดเลย ผู้ถือหุ้นมีความลังเลในการสนับสนุนด้านเงินทุน ผู้บริหารไม่ได้ประเมินความสามารถในการระดมทุนจากตลาดทุนตามความเป็นจริงหรือไม่ให้ความใส่ใจอย่างเพียงพอในการกระจายความเสี่ยง หรือตระหนักเพียงเล็กน้อยเกี่ยวกับแหล่งเงินทุนรายใหญ่ที่มีอยู่และความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลเพื่อการบริหารอาจมีข้อบกพร่อง limits ที่กำหนดเกี่ยวกับโครงสร้างการกู้ยืมและการรับฝากเงิน การกระจุกตัวของสินเชื่อ ส่วนต่างกระแสเงินสดเข้าออกสุทธิไม่ชัดเจนและไม่สมเหตุสมผล และไม่ได้สื่อสารให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนไม่ได้สะท้อนถึงความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบของความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่มีต่อรายได้และเงินกองทุน

แผนฉุกเฉินในการระดมทุนมีข้อบกพร่อง ทำให้ผู้บริหารไม่สามารถจัดการปัญหาด้านสภาพคล่องในภาวะวิกฤต บุคลากรที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแลและติดตามสภาพคล่องไม่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม และไม่มีความเป็นอิสระจากฝ่ายงานที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง

(5) ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Operational Risk) คือ ความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหาย อันเนื่องมาจากการขาดการกำกับดูแลกิจการที่ดีหรือขาดธรรมาภิบาลในองค์กร และการขาดการควบคุมที่ดี โดยอาจเกี่ยวข้องกับกระบวนการปฏิบัติงานภายใน คน ระบบงาน หรือเหตุการณ์ ภายนอก และส่งผลกระทบต่อรายได้และเงินกองทุนของสถาบันการเงิน

ทั้งนี้ ไม่นับรวมความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านเครดิต ความเสี่ยงด้านตลาด และความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ซึ่งความไม่เพียงพอหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจากปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยข้างต้น เป็นสาเหตุก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านปฏิบัติการขึ้นได้ เช่น การทุจริต ความไม่เพียงพอหรือความไม่ถูกต้องของข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ การหยุดชะงักหรือการขัดข้องของระบบคอมพิวเตอร์ การก่อวินาศภัย หรือภัยธรรมชาติ เป็นต้น และอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อการดำเนินงาน และเงินกองทุนของสถาบันการเงินได้ ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการจำแนกออกได้ดังนี้

ความเสี่ยงจากการทุจริต ความเสี่ยงจากการจ้างงาน และความปลอดภัยในสถานที่ปฏิบัติงาน ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของทรัพย์สิน ความเสี่ยงจากการขัดข้องและหยุดชะงักของระบบงานและระบบคอมพิวเตอร์ ความเสี่ยงจากกระบวนการทำงาน

การจัดระดับความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ

(5.1) ระดับความเสี่ยง

ต่ำ

การเปลี่ยนแปลงบุคลากร ผลิตภัณฑ์ หรือธุรกิจหลัก ส่งผลกระทบเพียงเล็กน้อยต่อสถาบันการเงิน โครงสร้างองค์กรและสายการบังคับบัญชาไม่ชัดเจน รัดกุม ครอบคลุมธุรกิจหลักและ/หรือธุรกิจเสริม ผู้บริหารไม่มีอำนาจเฉพาะบุคคลในระดับสูงหรือมีอำนาจไม่จำกัด มีการไม่ปฏิบัติตามอำนาจอนุมัติหรือแนวทางที่กำหนดเพียงเล็กน้อย การควบคุมภายในครอบคลุมทุกธุรกิจที่สำคัญ และมีการตรวจสอบเป็นระยะจาก middle office หรือผู้ตรวจสอบภายใน ผู้บริหารให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ในการติดตามการปฏิบัติตามข้อสังเกตจากการตรวจสอบ

สถาบันการเงินมีการวางแผนที่ดีเพื่อรองรับการดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤต (contingency plans) ซึ่งประกอบด้วย แผนสำรองภัย (backup plans) แผนฉุกเฉิน (emergency plans) และแผนกู้ระบบ (recovery plans) การเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชีภายนอกไม่ส่งผลในทางลบต่อองค์กร ปริมาณและความซับซ้อนของผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่หรือที่มีอยู่แล้วอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงเพียงเล็กน้อยอันเนื่องมาจากการทุจริต

ข้อผิดพลาด การหยุดชะงักของการปฏิบัติงาน ความล้มเหลวของการควบคุมภายใน หรือความบกพร่องของการพัฒนาระบบ

ปริมาณของการประมวลผลรายการ ความซับซ้อนของขั้นตอนการปฏิบัติงานและการพัฒนาระบบมีผลกระทบเล็กน้อยต่อความสามารถในการหารายได้ เงินกองทุน และชื่อเสียง การริเริ่มแผนกลยุทธ์ใหม่ การนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ หรือการขยายเครือข่ายการปฏิบัติงานไปยังต่างประเทศ ก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านปฏิบัติการเพียงเล็กน้อยและไม่กระทบต่อชื่อเสียงของสถาบันการเงิน ระบบสารสนเทศได้รับการเปลี่ยนแทน (replace) บางส่วน หรือ พัฒนาให้ดีขึ้น (upgrade) หรือแก้ไขเพียงเล็กน้อย สถาบันการเงินไม่มีธุรกิจใดที่ทำกำไร หรือมีอัตราการเจริญเติบโตสูงเกินกว่าปกติ

ปริมาณการกระทำความผิด การถูกฟ้องร้อง การร้องเรียนของลูกค้าและความเสียหาย มีจำนวนเพียงเล็กน้อยและไม่ส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง มูลค่าความสามารถในการหารายได้ เงินกองทุน หรือโอกาสทางธุรกิจของสถาบันการเงิน ไม่พบความผิดพลาดที่มีนัยสำคัญในการปฏิบัติงานระหว่างฝ่ายงานสายงานธุรกิจ และธุรกิจในเครือ ที่อาจชี้ให้เห็นถึงปัญหาของระบบงานของสถาบันการเงิน ลักษณะและขอบเขตของการทำธุรกรรมสามารถจำกัดความเสี่ยงที่จะเกิดจากการละเมิดหรือการฝ่าฝืนกฎระเบียบ โอกาสที่จะเกิดความเสียหายจากการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตลาดและประชาชนมีต่ำ เนื่องจากตลาดและประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อ สถาบันการเงิน

อัตราการลาออกของพนักงานอยู่ในระดับต่ำ ไม่มีการว่าจ้างบุคลากรใหม่ในตำแหน่ง ที่สำคัญ การเพิ่มหรือลดพนักงานมีเพียงเล็กน้อยภายหลังจากการตรวจสอบครั้งก่อน

ปานกลาง

การเปลี่ยนแปลงบุคลากร ผลิตภัณฑ์ หรือธุรกิจหลัก ส่งผลกระทบต่อสถาบันการเงิน โดยไม่มีนัยสำคัญ โครงสร้างองค์กรและสายการบังคับบัญชาไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุมบางธุรกิจรอง และ/หรือบางธุรกิจ ในเครือที่ไม่ใช่ธุรกิจหลัก ผู้บริหารบางรายมีอำนาจในระดับสูงหรือมีอำนาจไม่จำกัดแต่ยังไม่อยู่ในลักษณะที่จะก่อให้เกิดปัญหาแก่สถาบันการเงิน มีการไม่ปฏิบัติตามอำนาจอนุมัติหรือตามแนวทางที่กำหนดแต่ไม่มีผลกระทบที่มีนัยสำคัญ มีระบบการควบคุมภายในสำหรับธุรกิจที่สำคัญอย่างเพียงพอ และมีการตรวจสอบโดย middle office หรือผู้ตรวจสอบภายใน ผู้บริหารให้การสนับสนุนการปฏิบัติตามข้อสังเกตจากการตรวจสอบ

สถาบันการเงินมีการวางแผนเพื่อรองรับการดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤต ประกอบด้วย แผนสำรองภัย แผนฉุกเฉิน และแผนกู้ระบบสำหรับธุรกิจที่สำคัญ ซึ่งเพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาจากการปฏิบัติงานที่อาจเกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชีภายนอกไม่มีผลกระทบในทางลบต่อองค์กร

ปริมาณและความซับซ้อนของผลิตภัณฑ์และบริการใหม่หรือที่มีอยู่แล้วอาจเพิ่มความเสี่ยงจากความบกพร่อง ข้อผิดพลาด การหยุดชะงักของการปฏิบัติงาน ความล้มเหลวของการควบคุมภายใน หรือความบกพร่องของการพัฒนาระบบ

ปริมาณของการประมวลผลรายการ ความซับซ้อนของขั้นตอนการปฏิบัติงานและการพัฒนาระบบมีผลกระทบต่อชื่อเสียง รายได้และเงินกองทุน มีความเสี่ยงจากการกำหนดและนำกลยุทธ์ใหม่ไปใช้ แต่อยู่ในระดับที่สามารถควบคุมได้ การริเริ่มกลยุทธ์ใหม่หรือการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้หรือการขยายเครือข่ายไปยังต่างประเทศไม่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงด้านปฏิบัติการมากนัก ระบบสารสนเทศบางส่วนได้รับการเปลี่ยนแทน พัฒนาให้ดีขึ้นหรือแก้ไข สถาบันการเงินมีธุรกิจที่ทำกำไรจำนวนมากหรือมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วแต่ยังไม่จำเป็นต้อง

ปริมาณการกระทำความผิด การฟ้องร้อง การร้องเรียนของลูกค้าและความเสียหายอยู่ในระดับที่ไม่มีนัยสำคัญและไม่ส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง รายได้ เงินกองทุน หรือโอกาสทางธุรกิจ สถาบันการเงินไม่มีประวัติของการถูกฟ้องร้องหรือถูกดำเนินคดีความที่ร้ายแรง มีความผิดพลาดในการปฏิบัติงานระหว่างฝ่ายงาน สายงานธุรกิจ และธุรกิจในเครือ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาในระบบการทำงานของสถาบันการเงิน อย่างไรก็ตามสามารถตรวจพบเหตุการณ์ดังกล่าวได้ทันเวลา ลักษณะและขอบเขตของการทำธุรกรรมอาจทำให้เกิดความเสี่ยงอันเนื่องมาจากการละเมิดหรือการฝ่าฝืนกฎระเบียบ เพิ่มขึ้น โอกาสที่จะเกิดความเสียหายจากการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตลาดและประชาชน ไม่มีนัยสำคัญ พิจารณาได้จากระดับของการฟ้องร้อง ความเสียหาย และการร้องเรียนและทัศนคติของลูกค้า

อัตราการลาออกของพนักงานอยู่ในระดับปานกลาง มีการว่าจ้างบุคลากรใหม่ในตำแหน่งที่สำคัญบางตำแหน่ง ไม่มีการเพิ่มหรือลดพนักงานอย่างมีนัยสำคัญซึ่ง นับแต่การตรวจสอบครั้งก่อน

สูง

การเปลี่ยนแปลงบุคลากร ผลิตภัณฑ์ หรือธุรกิจหลัก ส่งผลกระทบต่อสถาบันการเงิน โครงสร้างองค์กรและสายการบังคับบัญชาไม่มีความชัดเจน และไม่ครอบคลุมธุรกิจหลักและ/หรือธุรกิจนอกเครือ ผู้บริหารหลายรายมีอำนาจเฉพาะบุคคลในระดับสูงหรือมีอำนาจไม่จำกัด มีการไม่ปฏิบัติตามอำนาจอนุมัติหรือตามแนวทางที่กำหนด ระบบการควบคุมภายในไม่เพียงพอและขาดการทดสอบอย่างสม่ำเสมอโดย middle office หรือผู้ตรวจสอบภายใน ผู้บริหารไม่ได้ให้การสนับสนุนการปฏิบัติตามข้อสังเกตจากการตรวจสอบ สถาบันการเงินมีการวางแผนรองรับการดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตได้แก่ แผนสำรองภัย แผนฉุกเฉิน และแผนกู้ระบบ แต่ยังไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมหน่วยงานที่มีความสำคัญ การเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชีภายนอกมีผลกระทบในทางลบต่อองค์กร

ปริมาณและความซับซ้อนของผลิตภัณฑ์และบริการใหม่หรือที่มีอยู่แล้วอาจเพิ่มความเสี่ยงจากความบกพร่องหรือความผิดพลาด กระบวนการปฏิบัติที่ไม่เป็นระบบ ความล้มเหลวในการควบคุม ความไม่มีประสิทธิภาพของการพัฒนาระบบ ปริมาณการประมวลผลรายการค้า ความซับซ้อนของการปฏิบัติงาน และการพัฒนาระบบอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชื่อเสียง รายได้และเงินกองทุน การริเริ่มกลยุทธ์ใหม่หรือการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้หรือการขยายเครือข่ายไปยังต่างประเทศ ส่งผลกระทบอย่างสูงต่อความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ ระบบสารสนเทศมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ บางสายธุรกิจมีกำไรสูงมากหรือมีการเจริญเติบโตที่รวดเร็วเกินไป

ปริมาณการกระทำความผิด การฟ้องร้อง การร้องเรียนของลูกค้ามีจำนวนมากและมีนัยสำคัญ ส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง รายได้ เงินกองทุน หรือโอกาสทางธุรกิจของสถาบันการเงิน มีประวัติเคยถูกร้องเรียนจากลูกค้าหรือมีการฟ้องร้องอย่างร้ายแรง การปฏิบัติงานระหว่างฝ่ายงาน สายงานธุรกิจ และธุรกิจนอกเครือมีข้อบกพร่องอย่างมีนัยสำคัญ ส่งผลกระทบและก่อให้เกิดปัญหาต่อระบบงานของสถาบันการเงิน ลักษณะและขอบเขตของการทำธุรกรรมอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และโอกาสที่จะเกิดความเสียหายจากการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตลาดและประชาชนมีสูงเนื่องจากการฟ้องร้องความเสียหายและการร้องเรียนของลูกค้าที่มีนัยสำคัญ

อัตราการลาออกของพนักงานอยู่ในระดับสูง มีการว่าจ้างบุคลากรใหม่ในตำแหน่งที่สำคัญจำนวนมาก มีการเพิ่มหรือลดพนักงานจำนวนมาก นับจากการตรวจสอบครั้งก่อน

(5.2) การจัดการความเสี่ยง

ดี

สถาบันการเงินมีการกำหนดนโยบายด้านบริหารความเสี่ยง และระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ และได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการสถาบันการเงิน นโยบายและวิธีการปฏิบัติงานสำหรับผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ที่สำคัญได้รับการพิจารณาและอนุมัติโดยคณะกรรมการสถาบันการเงินก่อนนำออกใช้ โดยนโยบายดังกล่าวส่งเสริมการบรรลุจุดมุ่งหมายตามกลยุทธ์ มีการทบทวนและประเมินนโยบายเป็นระยะ การติดต่อสื่อสารทั่วทั้งองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการมอบหมายอำนาจอนุมัติสำหรับรายการที่ไม่เป็นไปตามนโยบายและระเบียบปฏิบัติที่ปกติ

คณะกรรมการสถาบันการเงินมอบหมายความรับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยงแก่คณะทำงานที่มีความเป็นอิสระจากหน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง คณะกรรมการตรวจสอบมีความเป็นอิสระ ผู้บริหารมีการคาดการณ์ล่วงหน้าและสามารถจัดการความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงาน การพัฒนาระบบงาน การนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ การเปลี่ยนแปลงของตลาดหรือกฎระเบียบของทางการที่อาจมีผลกระทบต่อชื่อเสียงของสถาบันการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อเวลา มีการแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับนโยบาย ขั้นตอนการปฏิบัติงาน บุคลากร ระบบการควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพ มีการประเมินความเสี่ยงเป็นระยะสำหรับผลิตภัณฑ์และบริการทั้งหมด โดยครอบคลุมความเสี่ยงในการทำรายการ ความเสี่ยงจากการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบและความเสี่ยงทางด้านชื่อเสียง ผู้บริหารส่งเสริมให้มีวิธีการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์กร และสนับสนุนการปฏิบัติงานของทุกหน่วยงานจนประสบความสำเร็จ

สถาบันการเงินสามารถปฏิบัติงานและควบคุมความเสี่ยงจากผลิตภัณฑ์และบริการให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ และเป็นไปตามระเบียบปฏิบัติขององค์กร และระเบียบของผู้กำกับดูแลสามารถติดตาม ควบคุม และตรวจสอบอย่างครอบคลุม มีคู่มือการปฏิบัติงานทุกด้านพร้อมทั้งสอบทานการปฏิบัติงานในทุกด้านด้วยความเป็นอิสระ มีการดูแลมิให้เกิด conflicts of interest และจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานตามที่กำหนดได้ทันเวลา มีการพิสูจน์ความถูกต้องและกระชับของข้อมูลและรายงานต่าง ๆ มีการติดตามและรายงานการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามนโยบายและระเบียบปฏิบัติปกติให้ผู้บริหารทราบในเวลาที่เหมาะสม

การตรวจสอบภายในครอบคลุมหน่วยงานที่มีความเสี่ยงสำคัญทั้งหมด ระบบข้อมูล ข่าวสารมีประสิทธิภาพ แม้ว่าจะมีข้อบกพร่องอยู่บ้างแต่รายงานที่เสนอผู้บริหารมีข้อมูลอย่างเพียงพอ ถูกต้อง ทันต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

ผู้บริหารระดับสูงและผู้บริหารในสายงานหลักมีความรู้ความสามารถในการบริหารงาน มีกระบวนการว่าจ้างบุคลากรและฝึกอบรมพนักงานเพื่อเพิ่มศักยภาพของพนักงานอย่างเหมาะสม การวัดผลการปฏิบัติงานและการพิจารณาผลตอบแทนมีความเหมาะสม ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการทำกำไรระยะสั้นหรือกำไรจากรายการค้าโดยปราศจากการพิจารณาในเรื่องคุณภาพการบริหารและการควบคุมความเสี่ยง บุคลากรได้รับการอบรมอย่างเพียงพอ มีความชำนาญในด้านการจัดการและมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามกลยุทธ์ภายใต้ระดับความเสี่ยง ที่ยอมรับได้เป็นอย่างดี

พอใช้

สถาบันการเงินมีการกำหนดนโยบายด้านบริหารความเสี่ยง และระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ และได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการสถาบันการเงิน นโยบายและวิธีการปฏิบัติงานสำหรับผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ที่สำคัญได้รับการพิจารณาอนุมัติโดยคณะกรรมการสถาบันการเงินก่อนนำออกใช้ นโยบายดังกล่าวอาจ

เปียงเบนไปจากกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ แต่ได้รับการทบทวนและประเมินโดยคณะกรรมการสถาบันการเงินอย่างเพียงพอ การติดต่อสื่อสารทั่วทั้งองค์กรเป็นไปด้วยดี รายการที่ไม่เป็นไปตามนโยบายและระเบียบปฏิบัติปกติได้รับการอนุมัติโดยผู้มีอำนาจ ในลำดับขั้นที่สูงขึ้นไป

คณะกรรมการสถาบันการเงินมอบหมายความรับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยงแก่คณะทำงานที่เป็นอิสระจากหน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง คณะกรรมการตรวจสอบมีความเป็นอิสระ มีการตอบสนองต่อความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงาน การพัฒนาระบบงาน การนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ และการเปลี่ยนแปลงของสภาพตลาด หรือกฎระเบียบของทางการที่อาจมีผลกระทบต่อชื่อเสียงของสถาบันการเงิน มีการแก้ไขข้อบกพร่องที่เกี่ยวกับนโยบาย ขั้นตอนการปฏิบัติงาน บุคลากร และการควบคุม มีการประเมินความเสี่ยงผลิตภัณฑ์และบริการทั้งหมด ความเสี่ยงจากการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และความเสี่ยงด้านชื่อเสียงอย่างเพียงพอ

ผู้บริหารจัดให้มีเครื่องมือในการควบคุมและลดความเสี่ยงจากผลิตภัณฑ์และบริการใหม่อย่างเป็นที่น่าพอใจ และดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกลยุทธ์ นโยบาย ระดับความเสี่ยง ที่ยอมรับได้และกฎระเบียบของธนาคารแห่งประเทศไทย

มีระบบการติดตาม ควบคุม และตรวจสอบการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ อย่างครอบคลุมด้วยความเป็นอิสระ มีคู่มือการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอและมีการสอบทานเป็นระยะ ผู้บริหารสามารถดูแลมิให้เกิด conflicts of interest มีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานตามที่กำหนดได้อย่างเหมาะสม และมีการสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุม

มีกระบวนการตรวจสอบเพื่อพิสูจน์ยอดและกระทอยอดอย่างเพียงพอ และรายงานการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามกฎระเบียบให้ผู้บริหารทราบในเวลาที่เหมาะสม มีการตรวจสอบภายในเพียงบางหน่วยงาน ระบบการจัดการด้านข้อมูลอยู่ในระดับที่น่าพอใจแม้ว่าประสิทธิภาพยังไม่ดีเท่าที่ควร รายงานที่ผู้บริหารใช้ประกอบการตัดสินใจเป็นรายงานที่จัดทำขึ้นเป็นครั้งคราว ตามความต้องการแต่ไม่มีรายงานที่ออกอย่างสม่ำเสมอผู้บริหารระดับสูงและผู้บริหารในสายงานหลักมีความรู้ความสามารถในการบริหารงานอย่างเพียงพอ มีกระบวนการว่าจ้างบุคลากรที่เหมาะสม มีการฝึกอบรมพนักงานอย่างเพียงพอ การวัดผลการปฏิบัติงานและพิจารณาผลตอบแทนพิจารณาจากความสามารถในการบริหาร คุณภาพและการควบคุมความเสี่ยง บุคลากรมีความชำนาญในด้านการจัดการ ได้รับการอบรมอย่างเพียงพอ และมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามกลยุทธ์ที่กำหนด

อ่อน

การกำหนดนโยบายด้านบริหารความเสี่ยง และระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ของสถาบันการเงินยังไม่เพียงพอ และไม่ผ่านการพิจารณาอนุมัติโดยคณะกรรมการสถาบันการเงิน ขาดการทบทวนและอนุมัตินโยบายและวิธีการปฏิบัติงานสำหรับผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ก่อนนำออกใช้โดยคณะกรรมการสถาบันการเงิน นโยบายที่กำหนดไม่สนับสนุนกลยุทธ์ ขาดการทบทวนและประเมินนโยบายเป็นระยะโดยคณะกรรมการสถาบันการเงิน การติดต่อสื่อสารทั่วทั้งองค์กรยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ มีการไม่ปฏิบัติตามนโยบายและระเบียบวิธีปฏิบัติบ่อยครั้ง คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงปฏิบัติหน้าที่โดยไม่มีประสิทธิภาพและไม่มีความเป็นอิสระจากหน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง คณะกรรมการตรวจสอบไม่มีความเป็นอิสระ ผู้บริหารไม่ได้คาดการณ์ถึงความเสี่ยงไว้ล่วงหน้าหรือไม่สามารถตอบสนองต่อความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงาน การพัฒนาระบบงาน การนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ และการเปลี่ยนแปลงของตลาดหรือกฎระเบียบของทางการซึ่งมีผลกระทบต่อชื่อเสียงของสถาบันการเงิน

ไม่มีการแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับนโยบาย ขั้นตอนการปฏิบัติงาน บุคลากร และการควบคุม ภายใน ขาดการประเมินความเสี่ยงของผลิตภัณฑ์และบริการทั้งหมดอย่างเพียงพอ มีความเสี่ยงจากการทำรายการ ความเสี่ยงการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และความเสี่ยงทางด้านชื่อเสียงและมีจุดอ่อนในการปฏิบัติงานที่สำคัญ

ขาดการวางแผนอย่างเพียงพอสำหรับผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ขาดการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายกลยุทธ์หรือภายใต้เพดานความเสี่ยงที่ยอมรับได้ และเป็นไปตามนโยบายและกฎระเบียบของธนาคารแห่งประเทศไทย

ระบบการติดตาม ควบคุม และตรวจสอบไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมทุกฝ่ายงานที่มีความสำคัญและขาดความเป็นอิสระ คู่มือการปฏิบัติงานไม่ครบถ้วนและไม่ได้รับการทบทวนอย่างสม่ำเสมอ มีจุดอ่อนในการบริหารงาน มี Conflicts of Interest และการละเมิดกฎระเบียบอย่างชัดเจน ผู้บริหารไม่สามารถจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสมและขาดการสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุม

กระบวนการพิสูจน์ยอดและกระทบบยอดของสถาบันการเงินไม่เพียงพอ ไม่มีการรายงานการปฏิบัติที่ไม่เป็นตามนโยบายและกฎระเบียบแก่ผู้บริหาร การตรวจสอบภายในยังไม่ครอบคลุม หน่วยงานที่มีความเสี่ยงที่สำคัญ ระบบการจัดการข้อมูลมีจุดอ่อน และรายงานข้อมูลมีไม่เพียงพอสำหรับผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจ

ผู้บริหารระดับสูงและผู้บริหารในสายงานหลักขาดความรู้ความสามารถในการบริหารงาน กระบวนการว่าจ้างบุคลากรและอบรมพนักงานเพื่อพัฒนาศักยภาพขาดประสิทธิภาพ กระบวนการพิจารณาผลการปฏิบัติงานและผลตอบแทนไม่เหมาะสม บุคลากรขาดความรู้ความชำนาญในด้านการจัดการ ไม่ได้รับการอบรมอย่างเพียงพอ และขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุกลยุทธ์ที่กำหนดและภายใต้ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้

(6) การประเมินฐานะเงินกองทุนและความสามารถในการหารายได้

การประเมินฐานะเงินกองทุนและความสามารถในการหารายได้ จะประเมินควบคู่ไปกับการประเมินความเสี่ยง 5 ด้าน เพื่อจัดระดับความเสี่ยงรวม ทั้งนี้ ไม่มีการจัดระดับสำหรับฐานะเงินกองทุนและความสามารถในการหารายได้ เพราะในการจัดระดับความเสี่ยงรวม ได้พิจารณาถึงผลกระทบจากความเสี่ยงต่างๆ ที่มีต่อเงินกองทุนและความสามารถในการหารายได้แล้ว

(7) การจัดระดับโดยรวม (Composite Rating)

การจัดระดับโดยรวม (Composite Rating) เป็นการประเมินภาพรวมของสถาบันการเงิน โดยพิจารณาจากฐานะและผลการดำเนินงานภายหลังคำนึงถึงผลกระทบจากความเสี่ยงแล้ว การให้น้ำหนักแต่ละความเสี่ยงเป็นไปตามระดับผลกระทบที่มีต่อรายได้และเงินกองทุน การจัดระดับโดยรวมมีทั้งหมด 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 1 หมายถึง ดี ระดับ 2 หมายถึง ค่อนข้างดี ระดับ 3 หมายถึง พอใช้ ระดับ 4 หมายถึง ค่อนข้างอ่อน และระดับ 5 หมายถึง อ่อน

ระดับ 1

ฐานะ ผลการดำเนินงานและเงินกองทุนภายหลังที่ได้คำนึงถึงผลกระทบของความเสี่ยงแล้ว อยู่ในระดับที่มั่นคงมาก สามารถรองรับความเสี่ยงที่สถาบันการเงินมีอยู่

สถาบันการเงินมีการปฏิบัติเป็นไปตามมาตรฐานเพื่อความมั่นคงและปลอดภัยในทุกด้าน การดำเนินงานสอดคล้องกับนโยบายและวิธีปฏิบัติของสถาบันการเงินและทางการ การปฏิบัติ ต่างๆ ขอบด้วยกฎหมาย ระเบียบกฎเกณฑ์ของทางการ นโยบายและขั้นตอนภายใน มีรายการที่ไม่เป็นไปตามระเบียบปฏิบัติโดยปกติเพียงเล็กน้อยและไม่มีสาระสำคัญ

คณะกรรมการและผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ทางธุรกิจ และสามารถตอบสนองต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกได้ดี ให้ความเอาใจใส่ในบทบาทหน้าที่ การบริหารความเสี่ยง กำหนดนโยบายและข้อจำกัดต่างๆ ไว้อย่างเหมาะสม สอบทานการอนุมัตินโยบายและข้อกำหนดต่างๆ ควบคุมและติดตามฐานะของสถาบันการเงินได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนในการติดตามดูแล การรายงานและระบบข้อมูลเพื่อการบริหารที่เหมาะสมรองรับ ซึ่งสามารถให้ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ที่จำเป็น เพื่อตัดสินใจในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมและทันทั่วทั้ง

ผู้บริหารสามารถระบุและควบคุมความเสี่ยงหลักทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากการทำธุรกิจขององค์กรซึ่งรวมถึงการออกผลิตภัณฑ์ใหม่และการเปลี่ยนแปลงของภาวะตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิธีปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยงทั้งการระบุ ควบคุมและติดตามดูแล มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับขนาด ความซับซ้อนและความเสี่ยงขององค์กร

การควบคุมภายในและการตรวจสอบมีความเหมาะสมและเพียงพอกับขนาดและธุรกรรมขององค์กรไม่มีประเด็นสำคัญที่ทางการต้องให้ความเอาใจใส่

ระดับ 2

ฐานะ ผลการดำเนินงานและเงินกองทุนภายหลังที่ได้คำนึงถึงผลกระทบของความเสี่ยงแล้วอยู่ในระดับที่มั่นคง สามารถรองรับความเสี่ยงที่สถาบันการเงินมีอยู่

สถาบันการเงินมีการปฏิบัติเป็นไปตามมาตรฐานเพื่อความมั่นคงและปลอดภัยในทุกด้าน การดำเนินงานสอดคล้องกับนโยบายและวิธีปฏิบัติของสถาบันการเงินและทางการ การปฏิบัติต่างๆ ขอบด้วยกฎหมาย ระเบียบกฎเกณฑ์ของทางการ นโยบายและขั้นตอนภายใน มีรายการที่ไม่เป็นไปตามระเบียบปฏิบัติโดยปกติเพียงเล็กน้อยและไม่มีสาระสำคัญ

คณะกรรมการและผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ทางธุรกิจ และสามารถตอบสนองต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกได้ดี ให้ความเอาใจใส่ในบทบาทหน้าที่ การบริหารความเสี่ยง กำหนดนโยบายและข้อจำกัดต่างๆ ไว้อย่างเหมาะสม สอบทานการอนุมัตินโยบายและข้อกำหนดต่างๆ ควบคุมและติดตามฐานะของสถาบันการเงินได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ระบบข้อมูลและการรายงานเป็นที่ น่าพอใจและมีประสิทธิภาพในการรักษาความมั่นคงและปลอดภัยขององค์กร อาจมีข้อบกพร่องในเรื่องต่างๆ ที่กล่าวบ้าง แต่ไม่มีนัยสำคัญ และคณะกรรมการและผู้บริหารมีความสามารถและเต็มใจที่จะแก้ไขข้อบกพร่องเหล่านั้น

ผู้บริหารสามารถระบุและควบคุมความเสี่ยงหลักทั้งหมดในการทำธุรกิจขององค์กรซึ่ง รวมถึงการออกผลิตภัณฑ์ใหม่และการเปลี่ยนแปลงของภาวะตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิธีปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยงในการระบุ ควบคุมและติดตามความเสี่ยงจัดทำขึ้นอย่างได้ผล แม้อาจมีข้อบกพร่องบางประการ แต่ไม่มีนัยสำคัญ และผู้บริหารได้ตระหนักถึง อย่างไรก็ตาม การบริหารความเสี่ยงยังอยู่ในระดับที่น่าพอใจเมื่อเปรียบเทียบกับขนาดความซับซ้อนและความเสี่ยงขององค์กร

การควบคุมภายในและการตรวจสอบมีจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องบ้าง แต่ไม่มีสาระสำคัญและสามารถแก้ไขได้โดยกระบวนการดำเนินธุรกิจตามปกติ ไม่มีประเด็นสำคัญที่ทางการต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ

ระดับ 3

ฐานะ ผลการดำเนินงานและเงินกองทุนภายหลังที่ได้คำนึงถึงผลกระทบของความเสี่ยงแล้ว อาจไม่เพียงพอที่จะรองรับความเสี่ยงที่มีอยู่ แม้ว่าอัตราส่วนเงินกองทุนตามกฎหมายจะไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดสถาบันการเงินอาจมีการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบกฎเกณฑ์ของการอย่างมีนัยสำคัญคณะกรรมการและผู้บริหารอาจขาดการติดตามและควบคุมการดำเนินธุรกิจและความเสี่ยงอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทำให้ไม่สามารถแก้ไขข้อบกพร่องได้ภายในเวลาอันเหมาะสม ความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจต่ำและได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกได้ง่าย ระบบข้อมูลและการรายงานยังมีข้อบกพร่องที่มีนัยสำคัญ หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างทันท่วงทีอาจส่งผลให้ตัดสินใจผิดพลาดและกระทบต่อฐานะและความมั่นคงขององค์กร

ผู้บริหารสามารถระบุและควบคุมความเสี่ยงหลักส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในการทำธุรกิจขององค์กร ซึ่งรวมถึงการออกผลิตภัณฑ์ใหม่และการเปลี่ยนแปลงของภาวะตลาด วัตถุประสงค์ในการบริหารความเสี่ยงในการระบุควบคุมและติดตามดูแลยังไม่น่าพอใจ หรือมีข้อบกพร่องบางประการที่มีนัยสำคัญ จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข เมื่อเปรียบเทียบกับขนาด ความซับซ้อนและความเสี่ยงขององค์กร อย่างไรก็ตาม ถ้าได้รับการแก้ไขอย่างทันท่วงที การบริหารความเสี่ยงก็อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

ระบบการควบคุมภายในมีข้อบกพร่องค่อนข้างมาก อาจมีการปฏิบัติไม่เป็นไปตามนโยบายขั้นตอนหรือข้อกำหนด หรือมีรายการที่ไม่เป็นไปตามระเบียบปฏิบัติโดยปกติอย่างต่อเนื่อง จนอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและปลอดภัยขององค์กร หากไม่ได้รับการเอาใจใส่และติดตามแก้ไขจากผู้บริหาร ทางการจำเป็นต้องเอาใจใส่ดูแลมากกว่าปกติและต่อเนื่อง ซึ่งรวมถึงการสั่งการต่างๆ ทั้งที่เป็นทางการ* และไม่เป็นทางการ**²

ระดับ 4

ฐานะ ผลการดำเนินงานและเงินกองทุนภายหลังที่ได้คำนึงถึงผลกระทบของความเสี่ยงแล้วอยู่ในระดับอ่อน ไม่สามารถรองรับความเสี่ยงที่สถาบันการเงินมีอยู่ได้ มีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือทางการเงินหรือความช่วยเหลือในด้านอื่นๆ จากภายในและ/หรือภายนอก

สถาบันการเงินอาจมีการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบกฎเกณฑ์ของการอย่างมีนัยสำคัญ

² * การสั่งการที่เป็นทางการ ซึ่งสามารถบังคับได้ตามกฎหมาย เช่น การสั่งให้สถาบันการเงินกระทำหรือระงับการกระทำใดๆ ตามที่กฎหมายกำหนด การเปรียบเทียบปรับ การถอดถอนผู้บริหาร การเข้าควบคุมกิจการ ระงับการดำเนินกิจการชั่วคราว การเพิกถอนใบอนุญาต ฝ่ายตรวจสอบความเสี่ยงและเทคโนโลยีสารสนเทศ ธันวาคม 2546 สยอกกับสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย

** การสั่งการที่ไม่เป็นทางการ เช่น การขอความร่วมมือ การทำข้อตกลงกับคณะกรรมการของสถาบันการเงิน การทำ MOU

คณะกรรมการและผู้บริหารขาดความสามารถในการกำหนดแนวทางและการควบคุม ดูแลการดำเนินธุรกิจและความเสี่ยงให้เพียงพอและ/หรือขาดการติดตามและควบคุมการดำเนินธุรกิจและความเสี่ยงอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ระบบข้อมูลและการรายงานมีข้อบกพร่องอย่างมีนัยสำคัญ ทำให้การรับรู้หรือการแก้ไขปัญหาและข้อบกพร่องไม่เป็นที่น่าพอใจหรือไม่สามารถแก้ไขได้ภายในเวลาอันเหมาะสม ทำให้ไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินอย่างร้ายแรง

ผู้บริหารไม่มีการรับรู้หรือไม่สามารถระบุและควบคุมความเสี่ยงหลักที่สำคัญของสถาบันการเงินในหลายด้านอย่างเพียงพอ ระบบการบริหารความเสี่ยงโดยรวมไม่เป็นที่น่าพอใจหรือไม่สามารถยอมรับได้เมื่อเปรียบเทียบกับขนาด ความซับซ้อนและความเสี่ยงขององค์กร ตลอดจนวิธีปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยงมีข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน

การควบคุมภายในและการตรวจสอบมีข้อบกพร่องมากและไม่เป็นไปตามนโยบาย ขั้นตอนหรือข้อกำหนด ต้องมีการปรับปรุงอย่างจริงจัง เนื่องจากอาจทำให้ข้อมูลหรือรายงานทางการเงินเชื่อถือไม่ได้ และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและปลอดภัยขององค์กรอย่างร้ายแรงได้ หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสม

ทางการจำเป็นต้องเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด และอาจต้องสั่งการอย่างเป็นทางการ* ในการแก้ไขปัญหา หรืออาจต้องเข้าไปช่วยเหลือด้านการเงิน มีความเป็นไปได้ว่าไม่สามารถดำเนิน กิจการต่อไปได้ ถ้าปัญหาและจุดอ่อนต่างๆ ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นที่น่าพอใจ

ระดับ 5

ฐานะ ผลการดำเนินงานและเงินกองทุนภายหลังที่ได้คำนึงถึงผลกระทบของความเสี่ยงแล้วอยู่ในระดับอ่อน ไม่สามารถรองรับความเสี่ยงที่สถาบันการเงินมีอยู่ มีความน่าจะเป็นในการเลิกกิจการสูง ต้องการความช่วยเหลือทางการเงินหรือความช่วยเหลือในด้านอื่นๆ จากภายนอกอย่างเร่งด่วนเพื่อการดำรงอยู่ขององค์กร เนื่องจากปริมาณและความรุนแรงของปัญหาอยู่เหนือความสามารถในการควบคุมหรือแก้ไขของผู้บริหารสถาบันการเงินมีการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบกฎเกณฑ์ของทางการอย่างมีนัยสำคัญ

คณะกรรมการและผู้บริหารขาดความสามารถในการกำหนดแนวทางและการควบคุมดูแลการดำเนินธุรกิจและความเสี่ยงให้เพียงพอและ/หรือขาดการติดตามและควบคุมการดำเนินธุรกิจและความเสี่ยงอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ระบบข้อมูลและการรายงานมีข้อบกพร่องอย่างร้ายแรง ทำให้การรับรู้หรือการแก้ไขปัญหาและข้อบกพร่องไม่เป็นที่น่าพอใจหรือไม่สามารถแก้ไขได้ภายในเวลาอันเหมาะสม ทำให้ไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินอย่างรุนแรง

ผู้บริหารไม่มีการรับรู้หรือไม่สามารถระบุและควบคุมความเสี่ยงหลักที่สำคัญของสถาบันการเงินในหลายด้าน และไม่มีความสามารถในการแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าว วิธีปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยงไม่มีประสิทธิภาพและไม่เหมาะสมกับขนาด ความซับซ้อน และความเสี่ยงขององค์กร ระบบการบริหารความเสี่ยงบกพร่องโดยสิ้นเชิง ฝ่ายตรวจสอบความเสี่ยงและเทคโนโลยีสารสนเทศ ธันวาคม 2546 สายกำกับสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย

การสั่งการที่เป็นทางการ ซึ่งสามารถบังคับได้ตามกฎหมาย เช่น การสั่งให้สถาบันการเงินกระทำหรือระงับการกระทำใดๆ ตามที่กฎหมายกำหนด การเปรียบเทียบปรับ การถอดถอนผู้บริหาร การเข้าควบคุมกิจการ ระวังการดำเนินกิจการชั่วคราว การเพิกถอนใบอนุญาต

การควบคุมภายในและการตรวจสอบมีข้อบกพร่องอย่างร้ายแรงจนส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดขององค์กร การบันทึกบัญชีและการรายงานเชื่อถือไม่ได้ มีแนวโน้มที่จะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงหากไม่ได้รับการแก้ไขทันที

ทางการต้องเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด เร่งด่วนและต่อเนื่อง มีความเป็นไปได้สูงที่สถาบันการเงินไม่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไป

จากการพิจารณาแนวคิดการประเมินความเสี่ยงในการดำเนินงาน โดยการวิเคราะห์ความเสี่ยง 5 ด้านที่ธนาคารแห่งประเทศไทยใช้ตรวจสอบและประเมินสถาบันการเงิน จะแสดงให้เห็นว่า ประเมินภาพรวมของสถาบันการเงิน โดยพิจารณาจากฐานะและผลการดำเนินงานภายหลังคำนึงถึงผลกระทบจากความเสียหายแล้ว การให้นำหนักแต่ละความเสี่ยงเป็นไปตามระดับผลกระทบที่มีต่อรายได้และเงินกองทุน การจัด ระดับโดยรวมมีทั้งหมด 5 ระดับ เพื่อให้ผู้ที่ทำหน้าที่กำกับดูแลกำหนดกลยุทธ์ในการกำกับดูแลกิจการที่มีความเสี่ยง โดยการแจ้งผลการประเมินเบื้องต้นให้ผู้บริหารหรือฝ่ายจัดการได้ทราบ จะได้แก้ไขจุดอ่อนได้ก่อนที่จะเกิดความเสียหายต่อกิจการ

5.1.3 หลักการ CAMELS Analysis

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับเครื่องมือวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ในการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์ครูประจำจังหวัด ของสัญญา มงคลวรกิจชัย, 2550 ซึ่งได้ศึกษากลยุทธ์ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ในการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์ครูประจำจังหวัด ในเขตความรับผิดชอบของสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4 เป็นแนวทางในการศึกษาการวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของโรงรับจำนำ โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับเครื่องมือวัดประสิทธิภาพการดำเนินงาน CAMELS ได้รับการออกแบบให้เป็นเครื่องมือวัดประสิทธิภาพการดำเนินงาน และต่อมาได้พัฒนาเป็นเครื่องมือทางการเงินเพื่อสร้างสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning System) อักษรแต่ละตัวของคำว่า CAMELS จะทำหน้าที่เฝ้าดูแต่ละเรื่องแตกต่างกัน แต่ทุกตัวมีความสัมพันธ์กัน และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร องค์ประกอบที่สำคัญในมุมมองของกลุ่มอัตราส่วนทางการเงิน 6 มิติ ประกอบด้วย

มิติที่ 1 : C - Capital strength : ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง

ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง หรือ ความเข้มแข็งของเงินทุน เป็นการวิเคราะห์ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง ซึ่งการวิเคราะห์แหล่งเงินทุนที่สามารถรองรับหรือป้องกันผลกระทบจากความเสียหายทางด้านธุรกิจ และการเงินที่เกิดขึ้นกับสหกรณ์ เงินทุนดำเนินงานของสหกรณ์ ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ กำไรสุทธิ และจัดหาเงินทุนในรูปของการก่อหนี้ผูกพัน

ความเพียงพอและความเข้มแข็งของเงินทุน เน้นแหล่งเงินทุนภายในสหกรณ์เป็นหลัก การมีเงินทุนของสหกรณ์เพียงพอกับความเสียหายต่าง ๆ และทุนของสหกรณ์ควรมีลักษณะที่ไม่สามารถถอนได้และไม่ผูกพันที่จะต้องจ่ายผลตอบแทน หากเงินทุนภายนอก (เงินกู้ยืม) มากกว่าทุนของสหกรณ์ แสดงว่าทุนของสหกรณ์ไม่เพียงพอและมีภาระผูกพันทางการเงิน ผู้บริหารสหกรณ์ต้องเพิ่มความระมัดระวังในการใช้ทุนเพื่อสร้างรายได้

ความเสี่ยงของเงินทุน การก่อหนี้ในอัตราที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ด้วยทุนของสหกรณ์ มีความเสี่ยง จากสัดส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุนของสหกรณ์ ถ้ามีผลหนี้สินน้อยกว่าทุน สหกรณ์ย่อมสามารถรับรองหนี้ได้ด้วยตนเอง และสร้างความมั่นใจให้กับเจ้าหนี้ หากมีผลหนี้มากกว่าทุนแสดงว่าสหกรณ์มีความเสี่ยง ต้องระดมทุนและบริหารสินทรัพย์เพื่อสร้างรายได้รองรับความเสี่ยง

การให้ผลตอบแทน ผลตอบแทนมากหรือน้อย วัดจากอัตรากำไรต่อส่วนของทุนของสหกรณ์ หากมีอัตราสูงแสดงว่าทุนไปสร้างรายได้ดี หรือลงทุนในสินทรัพย์คุณภาพดีเพื่อสร้างรายได้

มิติที่ 2 : A - Asset quality : คุณภาพของสินทรัพย์

คุณภาพของสินทรัพย์เป็นการวิเคราะห์ว่าสินทรัพย์ที่ลงทุนได้ก่อให้เกิดรายได้แก่สหกรณ์อย่างไร และได้ถูกใช้ไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ สินทรัพย์ที่วัดจากประสิทธิภาพ เช่น ลูกหนี้ สินค้าคงคลังและทรัพย์สินรวม

การลงทุนในสินทรัพย์มีความเสี่ยง หรือไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือจมอยู่ในสินทรัพย์ที่เกินความต้องการ เช่น สินค้า เงินฝากธนาคาร อาจส่งผลถึงสภาพคล่องทางการเงินของสหกรณ์ คุณภาพสินทรัพย์ มุ่งเน้นไปที่สินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ความเพียงพอของสำรองต่อการด้อยคุณภาพของสินทรัพย์เพื่อป้องกันผลกระทบต่อฐานะการเงินของสหกรณ์ เช่น กรณีของการมีหนี้ที่ค้างชำระและสินเชื่อไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) มีการสำรองหนี้หรือไม่ สูงเกินไปหรือต่ำเกินไป

สินทรัพย์นำไปสร้างรายได้และการให้ผลตอบแทน คุณภาพสินทรัพย์ที่ดีสามารถแปลงเป็นรายได้ สินทรัพย์หมุนเวียน ให้ผลตอบแทนกำไร วัดจากอัตรากำไร หรือรายได้ต่อสินทรัพย์ หากอัตราสูงกว่าแสดงว่า คุณภาพสินทรัพย์ดีมีรายได้เข้ามา หากอัตราต่ำแสดงว่าสินทรัพย์ด้อยคุณภาพไม่ก่อให้เกิดรายได้ สหกรณ์ต้องบริหารสินทรัพย์ดังกล่าวให้เกิดประสิทธิภาพมีสภาพคล่อง

มิติที่ 3 : M - Management capability : ชีตความสามารถในการบริหาร

ชีตความสามารถในการบริหารงานเป็นการวิเคราะห์ถึงความสามารถของฝ่ายบริหารในการวางแผนกลยุทธ์ และจัดโครงสร้างองค์กรในการนำพาองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกิจการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมที่กิจการเผชิญอยู่

การบริหารจัดการและโครงสร้างธุรกิจ ทุกธุรกิจต้องมีความสมดุลกัน ประเภทสหกรณ์กับโครงสร้างธุรกิจมีความเหมาะสมและสอดคล้องกันตาม พ.ร.บ. สหกรณ์ เช่น สหกรณ์ประเภทการเกษตร เน้นไปที่ธุรกิจซื้อกับธุรกิจขาย ทั้งนี้การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ชีตความสามารถบริหารงานและควบคุมภายใน พิจารณาการปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมีระบบการควบคุมภายในที่ดี ซึ่งมีผลต่อสภาพคล่อง และการทำกำไรของสหกรณ์ บทบาทการบริหารในอนาคตต่อสถานะแข่งขันเพื่อการวางแผนในอนาคต

มิติที่ 4 : E - Earning sufficiency : การทำกำไร

การทำกำไรเป็นการวิเคราะห์ถึงความสามารถในการแข่งขันของสหกรณ์ในธุรกิจที่สหกรณ์ดำเนินอยู่ ซึ่งจะประกอบไปด้วยการรักษาอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานให้ต่ำ และเพิ่มอัตรากำไรขั้นต้นในแต่ละธุรกิจให้มากที่สุด รวมทั้งวิเคราะห์ถึงคุณภาพและแนวโน้มของกำไรในอนาคตของสหกรณ์

ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับค่าใช้จ่าย กำไร และคุณภาพของกำไร ขึ้นอยู่กับการบริหารควบคุมรายจ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ หากบริหารค่าใช้จ่ายดีมีประสิทธิภาพทำกำไรสูง หากบริหารค่าใช้จ่ายไม่ดีไม่เหมาะสมกับรายได้ก็ทำให้กำไรต่ำ รวมถึงอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานให้อยู่ในอัตราที่ต่ำ

วินัยทางการเงินมีผลต่อรายได้ ระบบสหกรณ์มิได้มุ่งเน้นกำไรเป็นหลัก หากแต่มุ่งเน้นสมาชิกเป็นหลัก ซึ่งมีฐานะเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับบริการ กำไรจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพชีวิตที่ดี การมีวินัยทางการเงินหรือการจัดการทางการเงินที่ดีของสมาชิก หากสมาชิกมีอัตราหนี้สินมากกว่าเงินออม กำลังความสามารถชำระหนี้ของสมาชิกลดลงก็จะส่งผลต่อรายได้และฐานะการเงินของสหกรณ์

มิติที่ 5 : L – Liquidity : สภาพคล่อง

สภาพคล่องหรือความเพียงพอต่อความต้องการใช้เงิน เป็นการพิจารณาความเพียงพอของเงินสด หรือสินทรัพย์ที่มีสภาพใกล้เคียงเงินสด รวมถึงสินทรัพย์อื่นที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย สภาพคล่องวัดได้จากอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งคำนวณได้จากสัดส่วนระหว่างสินทรัพย์หมุนเวียนกับหนี้สินหมุนเวียน หากสหกรณ์ มีความเสี่ยงของเงินทุน สหกรณ์จำเป็นต้องรักษาสภาพคล่องให้สูงเพียงพอเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงิน

ความเพียงพอของสินทรัพย์ในการแปลงสภาพเป็นเงินสด ความเพียงพอของสินทรัพย์สภาพคล่องต่อความต้องการใช้เงิน พิจารณาสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน หากสินทรัพย์หมุนเวียนมากกว่า ถือว่ามีสภาพคล่องดี หรือมีความเพียงพอต่อความต้องการใช้เงิน อย่างไรก็ตามต้องพิจารณาตัวสินทรัพย์หมุนเวียน ที่สามารถแปลงเป็นเงินสดได้เร็วด้วย

ความสมดุลระหว่างสินทรัพย์สภาพคล่องกับภาระผูกพันทางการเงิน เปรียบเทียบความสมดุลระหว่างสินทรัพย์สภาพคล่องกับภาระผูกพันทางการเงิน ว่ามีสินทรัพย์สภาพคล่องดำรงไว้เพียงพอต่อภาระผูกพันทางการเงิน หรือสหกรณ์มีแหล่งที่มาของกระแสเงินสดเพียงพอกับภาระผูกพันทางการเงินที่จะถึงกำหนดหรือไม่ สาเหตุหลักของการขาดสภาพคล่องนั้นมาจากการบริหารสินทรัพย์และหนี้สินไม่ดีพอ รวมถึงปัญหาจากผลการดำเนินงาน เช่น มีภาระหนี้สินระยะสั้นมาก การถอนเงินฝากมากกว่าปกติ การนำเงินกู้ยืมระยะสั้นไปให้กู้ระยะยาว เป็นต้น ดูรอบของการเปลี่ยนเป็นเงินสด หรือกระแสเงินสดเข้ามาเพียงพอหรือไม่ เช่น อัตราลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้นที่ชำระหนี้ได้ตามกำหนดต่อหนี้ถึงกำหนดชำระและอายุเฉลี่ยของสินค้า

มิติที่ 6 : S – Sensitivity : ผลกระทบต่อธุรกิจ

ผลกระทบที่มีต่อธุรกิจ หรือความอ่อนไหวของธุรกิจ คือ ปัจจัยเสี่ยงที่มีผลกระทบในแง่ลบต่อธุรกิจปัจจัยเสี่ยง พิจารณาปัจจัยแวดล้อมสหกรณ์ สาเหตุการปัจจัยเสี่ยง อาจมาจากภาครัฐ หรือจากสถานการณ์ทั่วไป ภาวะวิกฤต ภัยธรรมชาติ ที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ อันประกอบด้วย ภาวะคู่แข่งทางธุรกิจ นโยบายการเงินของรัฐ อัตราดอกเบี้ย นโยบายช่วยเหลือของภาครัฐ ระเบียบ ข้อบังคับ พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง สภาพตลาด เทคโนโลยี และวิทยาการใหม่ หากสหกรณ์ไม่สามารถวางแผนกลยุทธ์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ย่อมส่งผลกระทบต่อธุรกิจของสหกรณ์

ผลกระทบต่อธุรกิจ ผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยงซึ่งประกอบไปด้วยการลดลงของรายได้การเพิ่มขึ้นของต้นทุน

จากการพิจารณาแนวคิดในการวัดประสิทธิภาพ หรือความเสี่ยงในการ โดยการใช้วิเคราะห์ **CAMELS Analysis** ทั้ง 6 มิติ จะแสดงให้เห็นว่า การวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เป็นการกำกับดูแลกิจการ เพื่อประเมินความเสี่ยง เฝ้าระวังและเตือนภัยทางการเงิน เป็นการช่วยเสริมสร้างความมั่นคง และสร้างระบบที่มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน เพื่อให้ผู้ที่ทำหน้าที่กำกับดูแลกำหนดกลยุทธ์ในการกำกับดูแลกิจการที่มีความเสี่ยง โดยการแจ้งผลการประเมินเบื้องต้นให้ผู้บริหารหรือฝ่ายจัดการได้ทราบ จะได้แก้ไขจุดอ่อนได้ก่อนที่จะเกิดความเสียหายต่อกิจการ

5.2 แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและการให้บริการ

5.2.1 การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินและอัตราส่วนอื่น ๆ

ในการบริหารงานเชิงธุรกิจ มีเป้าหมายสำคัญของการดำเนินงานคือ กิจการมีผลกำไร ซึ่งจะพิจารณาได้จากงบกำไรขาดทุน กำไรจึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานของธุรกิจเอกชนที่แสวงหาผลกำไรสูงสุดในการประกอบการเช่นเดียวกับธุรกิจโรงรับจำนำ อย่างไรก็ตาม โรงรับจำนำที่เป็นของภาครัฐอาจไม่ได้มุ่งแสวงหาผลกำไรสูงสุด แต่อย่างน้อยผลการดำเนินงานจะต้องมีกำไรเพียงพอกับต้นทุนการดำเนินงาน ซึ่งเงินทุนหมุนเวียนส่วนหนึ่งมาจากการกู้ยืมเงิน ดังนั้น การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินจะช่วยให้สามารถวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานและการบริหารจัดการ ซึ่งในการศึกษาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานโรงรับจำนำมีทฤษฎีทางการเงินที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

Financial Ratio Analysis (Cheng F.Lee, Joseph E.Finnerty, Edgar A.Norton อ้างถึงใน ประพจน์ สมทอง 2546 : 36-38) กล่าวว่า การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio Analysis) เป็นการนำรายการในงบการเงินตั้งแต่สองรายการขึ้นไปมาเปรียบเทียบกับกันให้ออกมาในรูปของสัดส่วน และสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ทางการเงินได้ชัดเจนมากขึ้น อัตราส่วนที่สำคัญแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ อัตราส่วนสภาพคล่อง อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ อัตราส่วนแสดงโครงสร้างเงินทุนและอัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไร การอ่านอัตราส่วนแต่ละชนิดว่าดีหรือเลวนั้นขึ้นอยู่กับประเภทของอัตราส่วน ซึ่งบางประเภทควรมีค่าสูงจึงจะดี บางประเภทควรมีค่าต่ำจึงจะดี

(1) **อัตราส่วนสภาพคล่อง (Liquidity Ratio)** ใช้วัดความสามารถของกิจการในการชำระผูกพันทางการเงินระยะสั้นเมื่อครบกำหนดและค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงานของกิจการ ได้แก่

$$\text{อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินระยะสั้น}}$$

สินทรัพย์หมุนเวียน หมายถึง เงินสด เงินฝาก หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด เช่น ทองรูปพรรณ ทองคำ

หนี้สินระยะสั้น หมายถึง เจ้าหนี้การค้า ตัวเงินจ่ายระยะสั้น และค่าใช้จ่ายค้างจ่ายต่างๆ

อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนควรมีค่าสูงจึงจะดี เพราะแสดงว่า กิจการมีความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นได้มาก

(2) **อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ (Asset Management Ratio)** เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์หรือการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ของกิจการ ได้แก่ อัตราการหมุนของสินทรัพย์ถาวร (Fixed Asset Turnover) เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ถาวร

$$\text{อัตราการหมุนของสินทรัพย์ถาวร} = \frac{\text{ยอดขายสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์ถาวร}}$$

ยอดขายสุทธิ หมายถึง ยอดขายสุทธิของกิจการ

สินทรัพย์ถาวร หมายถึง สินทรัพย์ถาวรของกิจการ เช่น ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์สำนักงาน ซึ่งไม่รวมสินทรัพย์หมุนเวียน

อัตราส่วนควรมีค่าสูงจึงจะดี อธิบายได้เช่นเดียวกับอัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม

(3) **อัตราส่วนแสดงโครงสร้างเงินทุน (Capital Structure Ratio)** เป็นอัตราส่วนที่เปรียบเทียบระหว่างเงินทุนที่ได้มาจากส่วนของเจ้าของกับส่วนของการกู้ยืม ใช้วัดความอ่อนแอทางการเงินที่เกิดจากการก่อหนี้ของกิจการ ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (Debt to asset Ratio) เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดเงินลงทุนรวมของกิจการที่จัดหาจากการก่อหนี้

$$\text{อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์} = \frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

อัตราส่วนควรจะ**มีค่าต่ำ**จึงจะดี เพราะแสดงให้เห็นถึงการมีสภาพคล่องทางการเงินในระยะยาวของกิจการ

(4) อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการทำกำไร (Profitability Ratio) เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถของกิจการในการหาผลตอบแทนจากการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์และส่วนของเจ้าของ ใช้ความสามารถในการบริหารงานของฝ่ายบริหาร ประกอบด้วยอัตราส่วนดังนี้

(4.1) ผลตอบแทนจากกำไรสุทธิ (Net Profit Margin) แสดงถึงกำไรสุทธิที่ได้รับต่อยอดขาย

$$\text{ผลตอบแทนจากกำไรสุทธิ} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ยอดขายสุทธิ}}$$

ผลตอบแทนจากกำไรสุทธิควรมี**ค่าสูง**จึงจะดี เพราะแสดงว่ากิจการสามารถสร้างผลตอบแทนจากยอดขายได้ดี

(4.2) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on asset/ROA) เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดกำไรสุทธิเมื่อเทียบกับสินทรัพย์รวมของกิจการ

$$\text{อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

กำไรสุทธิ หมายถึง กำไรของกิจการหลังหักดอกเบี้ยจ่ายและภาษี

สินทรัพย์รวม หมายถึง สินทรัพย์รวมของกิจการซึ่งรวมทั้งสินทรัพย์หมุนเวียนและสินทรัพย์

ถาวรของกิจการ

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ควรมี**ค่าสูง**จึงจะดี เพราะแสดงว่ากิจการสามารถสร้างผลตอบแทนจากสินทรัพย์ที่มีอยู่ได้ดี หรือสามารถใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(4.3) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity/ROE) เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดกำไรสุทธิที่ใช้วัดกำไรสุทธิเมื่อเทียบกับส่วนของผู้ถือหุ้น

$$\text{อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$$

กำไรสุทธิ หมายถึง กำไรของกิจการหลังหักดอกเบี้ยจ่ายและภาษี

ส่วนของผู้ถือหุ้น หมายถึง ส่วนของผู้ถือหุ้นหรือส่วนของเจ้าของ

อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นควรมี**ค่าสูง**จึงจะดี เพราะแสดงว่ากิจการสามารถสร้างผลตอบแทนจากเงินลงทุนของผู้ถือหุ้นได้ดี

(5) อัตราส่วนอื่น ๆ

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานโดยใช้อัตราส่วนทางการเงิน สำหรับกิจการโรงรับจำนำนอกจากจะพิจารณาถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงานแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงลูกหนี้ด้วย เพราะหากมีลูกหนี้ที่ไม่มาไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำ ก็จะก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำ และต้องนำทรัพย์สินหลุดจำนำออกขายทอดตลาด ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ด้วย ซึ่งประพจน์ สมาทอง, 2546 ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานโรงรับจำนำของรัฐบาลสถานธนาณูเคราะห์กับสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร โดยได้พิจารณาถึงอัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำ ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำเมื่อเทียบกับการรับจำนำ ได้แก่

อัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำ = การจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำ การรับจำนำ

การจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำ หมายถึง การนำทรัพย์สินหลุดจำนำออกขายทอดตลาด
การรับจำนำ หมายถึง มูลค่าการรับจำนำทรัพย์สิน

อัตราส่วนแสดงลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำควรมีค่าต่ำจะดี เพราะแสดงว่า ลูกหนี้มีความสามารถในการชำระหนี้ ไม่ปล่อยให้ทรัพย์สินที่นำมาจำนำหลุดจำนำ

5.2.2 การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นทัศนคติที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่า บุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดความพึงพอใจโดยตรง แต่สามารถวัดได้โดยทางอ้อม โดยการวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้น และการแสดงความคิดเห็นนั้นจะต้องตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงจึงสามารถวัดความพึงพอใจนั้นได้ ซึ่ง ภณิดา ชัยปัญญา (2541) กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจนั้น สามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่

- (1) การใช้แบบสอบถาม เพื่อต้องการทราบความคิดเห็น ซึ่งสามารถกระทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือกหรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าว อาจถามความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ
- (2) การสัมภาษณ์ เป็นวิธีวัดความพึงพอใจทางตรง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง และ
- (3) การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจโดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมาย ไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจา กริยา ท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน

5.3 แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์โรงรับจำนำ

จากการศึกษาแนวคิดดังที่ได้กล่าวในข้อ 5.1 และ 5.2 แล้ว สรุปได้ว่า โรงรับจำนำเป็นสถาบันการเงินขนาดเล็ก และมีการทำธุรกรรมเพียงด้านเดียว คือ การให้กู้ยืม และเป็นกิจกรรมที่แทบจะไม่มีความเสี่ยงในการปล่อยกู้เลย เนื่องจากเป็นการปล่อยกู้ที่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันความเสี่ยง รวมทั้ง โรงรับจำนำมีกฎเกณฑ์ระเบียบ และข้อบังคับที่เข้มงวดไม่ยืดหยุ่น และมีข้อจำกัดขององค์กรในหลายด้าน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดว่า โรงรับจำนำเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริการทางการเงินแก่ประชาชน การประกอบกิจการจะต้องมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ไม่มีความเสี่ยง และประชาชนผู้ใช้บริการต้องได้รับความพึงพอใจ จากแนวคิดดังกล่าว การวิจัยจึงได้ยึดหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ เพื่อวิเคราะห์การบริหารจัดการของโรงรับจำนำ ใช้หลักการ CAMELS Analysis และความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เนื่องจาก กิจการที่มีประสิทธิภาพจะไม่มีความเสี่ยง และใช้แบบสอบถามสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงรับจำนำ เพื่อทราบความคิดเห็นของผู้ใช้บริการของโรงรับจำนำแต่ละประเภท สำหรับการวิเคราะห์การบริหารงาน ผลการดำเนินงาน และการให้บริการของกิจการโรงรับจำนำ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนากิจการโรงรับจำนำทั้งระบบและสถานธนาณูปการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้แนวคิด ทฤษฎี ดังนี้

5.3.1 การบริหารงาน ใช้แนวคิดในด้านการบริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล หรือ หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ของสำนักงานข้าราชการพลเรือน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (พ.ศ. 2542) ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

5.3.2 การดำเนินกิจการและผลการดำเนินกิจการของโรงรับจำนำ ใช้หลักการ CAMELs Analysis ซึ่งเป็นเครื่องมือวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ในการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์ครูประจำจังหวัด (สุกัญญา มงคลวรกิจชัย) เป็นแนวทางในการวัดประสิทธิภาพ หรือความเสี่ยงในการดำเนินงานเป็นการกำกับดูแลกิจการของโรงรับจำนำ ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มอัตราส่วนทางการเงิน 6 มิติ ได้แก่ Capital strength : ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง Asset quality : คุณภาพของสินทรัพย์ Management capability : ชีตความสามารถในการบริหาร Earning sufficiency : การทำกำไร Liquidity : สภาพคล่อง และSensitivity : ผลกระทบต่อธุรกิจ แต่อย่างไรก็ดี โรงรับจำนำรายได้หลักอยู่ที่การรับจำนำ และการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำ จึงจะต้องพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าหนี้ด้วย (ประพจน์ สมาทอง) ได้แก่ อัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำ ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำเทียบกับการรับจำนำ

5.3.3 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ จะใช้การวัดความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโดยการใช้แบบสอบถาม เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ (ภณิดา ชัยปัญญา) ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามจากผู้บริการจากสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานธนาณูปาลกรุงเทพมหานคร สถานธนาณูปาลนครราชสีมา และโรงรับจำนำเอกชน แห่งละ 2 หน่วยงาน ยกเว้นโรงรับจำนำเอกชน 1 แห่ง เนื่องจากมีข้อจำกัด รวม 7 แห่ง แห่งละ 50 แบบ รวมเป็น 350 แบบ ซึ่งจำแนกแบบสอบถามเป็น ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการจำนำ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการจำนำ และสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้ปรับปรุง

กล่าวโดยสรุป แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์โรงรับจำนำในงานวิจัยครั้งนี้ จะใช้หลักธรรมาภิบาล เพื่อวิเคราะห์การบริหารจัดการของโรงรับจำนำ ใช้หลักการ CAMELs Analysis และความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าหนี้ เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และใช้แบบสอบถามสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงรับจำนำ เพื่อทราบความคิดเห็นของผู้ใช้บริการของโรงรับจำนำแต่ละประเภท เพื่อการวิเคราะห์การบริหารงาน ผลการดำเนินกิจการ และการให้บริการของกิจการโรงรับจำนำ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนากิจการโรงรับจำนำทั้งระบบและสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทที่ 6

ผลการดำเนินงานกิจการโรงรับจำนำ : กรณีศึกษา 7 แห่ง

บทนี้เป็นการศึกษาผลการดำเนินงานกิจการโรงรับจำนำทุกประเภทที่เป็นกรณีศึกษาทั้งหมด 7 แห่ง ประกอบด้วยสถานธนาณูปการของ อปท. 2 แห่ง สถานธนาณูปการของ กทม. 2 แห่ง สถานธนาณูปการแห่งที่ 2 แห่ง และโรงรับจำนำเอกชน 1 แห่ง ซึ่งเป็นการศึกษาถึงโครงสร้างองค์กรและการแบ่งงานภายใน การดำเนินงาน และผลการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วยจำนวนผู้ใช้บริการ มูลค่าทรัพย์สินจำนำ งบกำไรขาดทุน งบดุล และปัญหาอุปสรรคของกิจการโรงรับจำนำของแต่ละประเภทที่เป็นกรณีศึกษา ทั้งนี้ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนากิจการโรงรับจำนำในการกำกับดูแลและการบริหารจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานธนาณูปการของ อปท. โดยมีรายละเอียดดังนี้

6.1 กรณีศึกษาสถานธนาณูปการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1

การจัดตั้งสถานธนาณูปการ เป็นนโยบายของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2503 ให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการ ตลอดจนเป็นการสนองนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มุ่งผลประโยชน์สูงสุดในการให้ความช่วยเหลือประชาชน เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนที่ยากจน หรือมีรายได้น้อย ที่มีปัญหาทางการเงิน และพรมิทรัพย์สินนำมาจำนำ เพื่อนำเงินไปบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า ในระยะเวลาดังนั้น โดยนำสิ่งของมาจำนำและเสียดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำ โดยมีวัตถุประสงค์ของสถานธนาณูปการ เพื่อต้องการช่วยเหลือประชาชนที่ยากจนและบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าในด้านการเงิน โดยไม่ต้องไปกู้ยืมจากแหล่งเงินกู้อื่นของเอกชนที่จะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูง เพื่อประโยชน์ในการควบคุมการตรวจสอบทรัพย์สินที่ได้มา โดยกระทำความผิดกฎหมาย และสามารถติดตามผู้กระทำความผิด เพื่อเป็นการควบคุมการรับซื้อของโจร และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคลและการบริหารกิจการสถานธนาณูปการให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สำหรับการวิจัยครั้งนี้เพื่อมุ่งพัฒนาสถานธนาณูปการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้ทำการศึกษสถานธนาณูปการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นตัวแทนในการศึกษาครั้งนี้

6.1.1 ประวัติความเป็นมา

สถานธนาณูปการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 ได้เปิดดำเนินการในปี พ.ศ. 2504 ซึ่งเปิดกิจการขึ้นพร้อมๆ กับสถานธนาณูปการเทศบาลนครเชียงใหม่ สถานธนาณูปการเทศบาลเมืองอุดรธานี สถานธนาณูปการเทศบาลเมืองนครสวรรค์ โดยในระยะเริ่มแรกเงินทุนที่ใช้จัดตั้งกู้จากสันนิบาตเทศบาล เทศบาลจะสนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้งสถานธนาณูปการ เมื่อมีการบริหารจัดการจนกระทั่งสถานธนาณูปการมีรายได้เพียงพอต่อการดำเนินการแล้ว ได้ใช้งบประมาณของสถานธนาณูปการในการดำเนินการ สถานธนาณูปการเป็นหน่วยงานของรัฐ ดำเนินการในลักษณะเทศพาณิชย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของเทศบาล โดยเทศบาลเป็นเจ้าของกิจการ สถานธนาณูปการจึงเป็นหน่วยงานหนึ่งของเทศบาลที่ขึ้นตรงกับปลัดเทศบาล และนายกเทศมนตรี ปัจจุบันการดำเนินงานกิจการสถานธนาณูปการได้อยู่ในความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยมีคณะกรรมการจัดการสถานธนาณูปการของหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเรียกว่า “จ.ส.ท.” ทำหน้าที่ควบคุมการดำเนินงานและตรวจตราสถานธนาณูปการของหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

สถานธนาณูปการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 ตั้งแต่เปิดดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2504 จนถึงปัจจุบันนับเป็นเวลา 50 ปี ยังไม่มีการเปิดสาขาเพิ่ม ทั้งที่ในแต่ละปีมีผลดำเนินการเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี 2552 มีผู้ใช้บริการ 43,414 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ที่มีผู้ใช้บริการ 36,229 ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 19.83 โดยมีมูลค่าทรัพย์สินจำนำ 518.408 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 มีมูลค่าทรัพย์สินจำนำ 411.427 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 26.02 ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 2

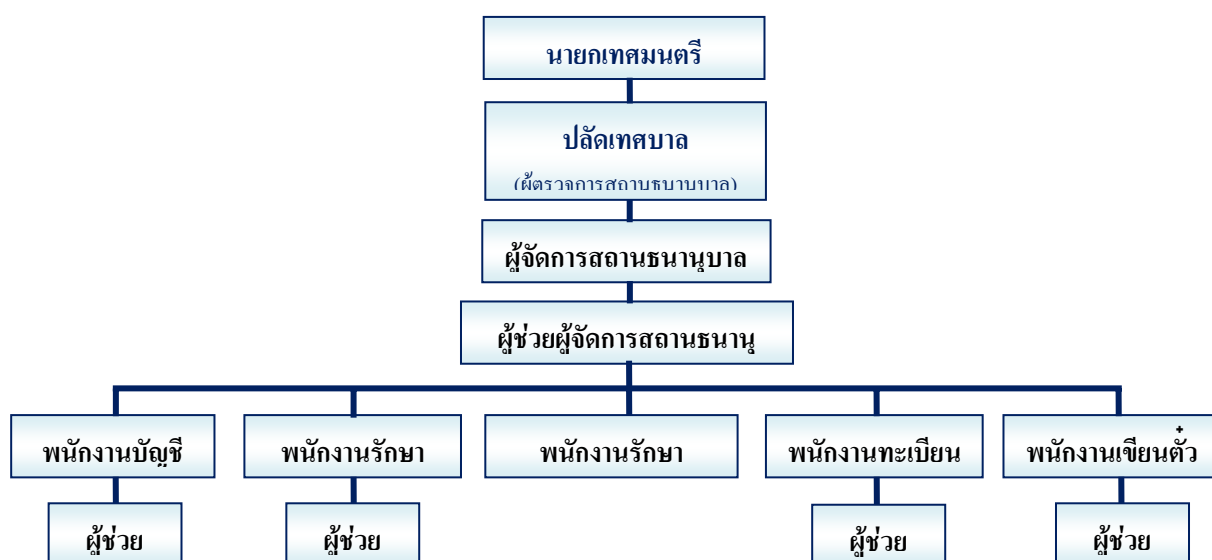
6.1.2 วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนการปฏิบัติงาน

ในการดำเนินงาน สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดเฉพาะวิสัยทัศน์ ไม่มีการกำหนดพันธกิจ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนการปฏิบัติงาน โดยกำหนดวิสัยทัศน์ “บริหารโปร่งใส มั่นคง ก้าวไกล ใส่ใจบริการ” ซึ่งจะเห็นได้ว่า ในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเน้น ความโปร่งใส ความมั่นคง และการบริการ

6.1.3 โครงสร้างองค์กรและการแบ่งงานภายใน

สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหนึ่งของเทศบาล โดยการบริหารงานขึ้นตรงต่อนายกเทศมนตรี โดยมีปลัดเทศบาลเป็นผู้ตรวจการสถานธนาบาล และการบริหารงานผ่านผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานธนาบาลเป็นพนักงานสถานธนาบาล ตามระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยพนักงานสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 ที่กำหนดว่า พนักงานสถานธนาบาล คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้รับเงินค่าจ้างจากสถานธนาบาล สำหรับการสรรหาและคัดเลือกผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ และพนักงานบัญชี ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.) โดยมีโครงสร้างการบริหารงานของสถานธนาบาลแต่ละแห่ง รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-1

แผนภูมิที่ 6-1 โครงสร้างของการบริหารงานสถานธนาบาลแห่งที่ 1

ที่มา : สถานธนาบาลเทศบาลนครหาดใหญ่ (19 ธันวาคม 2552)

ตามโครงสร้างการบริหารงานของสถานธนาบาลดังกล่าว ในการปฏิบัติงานมีเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 9 คน โดยมีการแบ่งงานหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(1) ผู้จัดการสถานธนาบาล มีหน้าที่รับผิดชอบ

- ปฏิบัติและควบคุม ตลอดจนรับผิดชอบการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ทุกตำแหน่งในสถานธนาบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย และระเบียบการต่างๆ ว่าด้วยการรับจํานำ
- ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของ จ.ส.ท.
- เบิกจ่ายและรักษาเงินตามระเบียบที่ จ.ส.ท. ได้วางไว้
- เบิกจ่ายและรักษาเงินทุนหมุนเวียนประจำวันของสถานธนาบาลตามระเบียบของสำนักงาน จ.ส.ท.
- รักษาทรัพย์สินรับจํานำและรับผิดชอบค่าใช้จ่าย หรือความสูญหายทุกประการ
- ควบคุมการทำบัญชีทรัพย์สินหลุดจํานำและรายงานต่อ จ.ส.ท. และเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ทรัพย์สิน

ร่วมกับพนักงานของ

- ควบคุมรับผิดชอบตรวจบัญชีทรัพย์สิน และค่าใช้จ่ายเสียหายเนื่องแต่การรับจำนำ
- ชดใช้ความเสียหายเนื่องในการตีราคาทรัพย์สินรับจำนำ และขายทรัพย์สินที่หลุดจำนำ
- ควบคุมการขายทรัพย์สินหลุดจำนำตามกำหนด
- ควบคุมและรายงานการทำบัญชีทุกชนิดของสถานธนาถนุบาล
- รักษาและประทับตราสถานธนาถนุบาลในตัวจำนำ
- รายงานการทรัพย์สินรับจำนำและไถ่ถอนต่อ จ.ส.ท.
- รายงานการรับจ่ายเงินรายวันต่อ จ.ส.ท.
- เบิกจ่ายเงินเดือนของพนักงานสถานธนาถนุบาล
- ควบคุมและออกคำสั่งให้พนักงานสถานธนาถนุบาลปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้

เรียบร้อยเป็นผลดีแก่สถานธนาถนุบาล

- ติดต่อประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องตามที่กฎหมายกำหนด
- ปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำของผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นตามที่กฎหมายกำหนด

หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจาก จ.ส.ท.

(2) ผู้ช่วยผู้จัดการสถานธนาถนุบาล มีหน้าที่รับผิดชอบ

- อยู่ในบังคับบัญชาของผู้จัดการสถานธนาถนุบาล
- มีหน้าที่เช่นกับผู้จัดการสถานธนาถนุบาล และรับผิดชอบรองจากผู้จัดการสถานธนาถนุบาล
- ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย
- ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้จัดการสถานธนาถนุบาล กรณีผู้จัดการสถานธนาถนุบาลไม่อยู่

หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้

(3) พนักงานรักษาของ มีหน้าที่รับผิดชอบ

- อยู่ในบังคับบัญชาของผู้จัดการสถานธนาถนุบาล
- ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของ จ.ส.ท.
- รักษาทรัพย์สินรับจำนำ
- ทำบัญชีทรัพย์สินรับจำนำและแยกตามชนิดของมูลค่าทรัพย์สินเหล่านั้น
- แยกทรัพย์สินหลุดจำนำ
- แยกทรัพย์สินรับจำนำเสียหายหรือสูญหาย
- รับผิดชอบทรัพย์สินรับจำนำเสียหายหรือสูญหาย
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้จัดการจะได้มอบหมาย

(4) พนักงานบัญชี มีหน้าที่ดังนี้

- อยู่ในบังคับบัญชาของผู้จัดการสถานธนาถนุบาล
- ทำบัญชีตามกฎหมายและระเบียบว่าด้วยการนั้นๆ
- ทำบัญชีตามแบบ จ.ส.ท.
- รวบรวมสถิติรายงาน และการเงินเป็นรายเดือน รายปี
- รายงาน การเงิน จ.ส.ท. ตามระเบียบที่กำหนด
- ทำงบดุลประจำปี
- ควบคุมและเก็บรักษาเอกสารการบัญชีของสถานธนาถนุบาล
- ตรวจสอบ ความถูกต้อง ทรัพย์สินจำนำคงเหลือประจำวันร่วมกับพนักงานรักษาของ
- รับผิดชอบการเบิกจ่ายเงินทุนร่วมกับผู้จัดการ

- ลงบัญชีทรัพย์สินไถ่ถอน
- จัดซื้อ เก็บรักษาวัสดุ และครุภัณฑ์ของสถานธนานุบาล
- รับผิดชอบงานที่เกี่ยวกับสารบรรณ และธุรการ
- ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่ผู้จัดการจะได้มอบหมาย

(5) พนักงานเขียนตัว มีหน้าที่

- อยู่ในบังคับบัญชาของผู้จัดการสถานธนานุบาล
- เขียนตัวรับจำนำทรัพย์สิน และจำนวนเงิน ตามใบสั่งของผู้จัดการหรือผู้ช่วยผู้จัดการ
- พิมพ์ลายนิ้วมือผู้จำนำตามกฎหมาย
- ตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินที่ตำรวจส่งมาเสนอผู้จัดการ
- ทำบัญชีทรัพย์สินหลุดจำนำ
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้จัดการได้มอบหมาย

(6) พนักงานทะเบียน มีหน้าที่

- อยู่ในบังคับบัญชาของผู้จัดการสถานธนานุบาล
- ลงทะเบียนทรัพย์สินรับจำนำ
- คัดทะเบียนทรัพย์สินรับจำนำส่ง จ.ส.ท. เป็นรายวัน
- ลงทะเบียนทรัพย์สินไถ่ถอน
- คัดทะเบียนทรัพย์สินไถ่ถอนส่ง จ.ส.ท. เป็นรายวัน
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้จัดการจะได้มอบหมาย

(7) พนักงานรักษาสถานที่และความสะอาด มีหน้าที่

- อยู่ในบังคับบัญชาของผู้จัดการสถานธนานุบาล
- รักษาความสะอาดของสถานธนานุบาล และบริเวณสถานธนานุบาล
- ปิด เปิด สถานธนานุบาล
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้จัดการจะได้รับมอบหมาย

6.1.4 การดำเนินงาน และผลการดำเนินงาน

(1) การดำเนินงาน

(1.1) ด้านผู้ให้บริการ

ในปี 2552 สถานธนานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 ได้ให้บริการรับจำนำแก่ประชาชน 43,414 ราย เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 มีประชาชนเข้าใช้บริการจำนำ 36,229 ราย เมื่อพิจารณาข้อมูลการใช้บริการจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ผู้ใช้บริการจำนำเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มจาก 28,878 รายในปี 2548 เป็น 43,414 รายในปี 2552 การที่มีผู้ใช้บริการจำนำเพิ่มขึ้นนั้น อาจเนื่องมาจากมีเงินทุนสำหรับการให้บริการเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มจาก 47.26 ล้านบาทในปี 2548 เป็น 70.60 ล้านบาทในปี 2552 ซึ่งเฉลี่ยมีผู้ใช้บริการจำนำประมาณปีละ 34,351 ราย

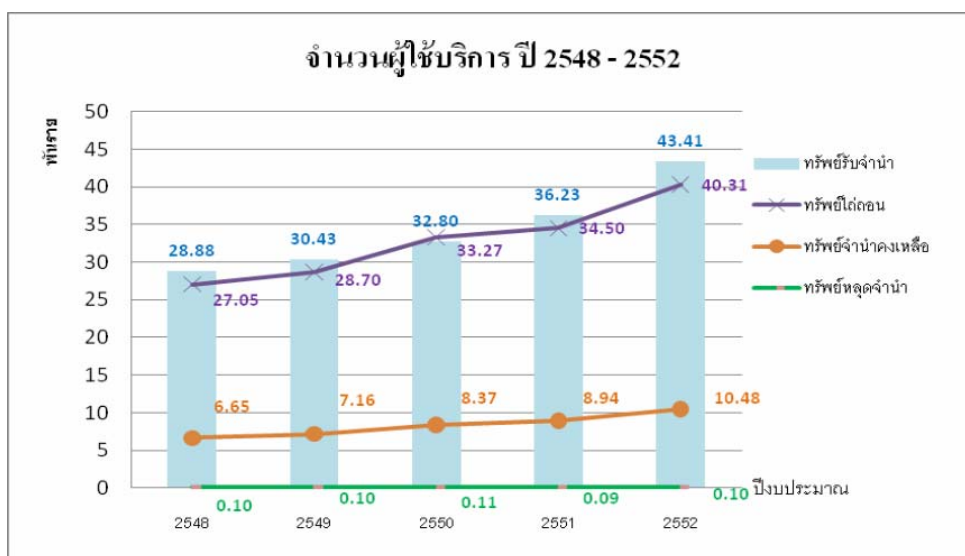
ในปี 2552 มีผู้ใช้บริการที่มาไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำ 40,307 ราย เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับ ปี 2551 ซึ่งมีผู้มาไถ่ถอน 34,500 ราย เมื่อพิจารณาข้อมูลการใช้บริการไถ่ถอนรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ผู้ใช้บริการมาไถ่ถอนทรัพย์สินเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มจาก 27,052 รายในปี 2548 เป็น 40,307 รายในปี 2552 ซึ่งเฉลี่ยมีผู้ใช้บริการมาไถ่ถอนทรัพย์สินประมาณปีละ 32,766 ราย

ในปี 2552 มีผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนำคงเหลือ 10,475 ราย เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนำคงเหลือ 8,937 ราย เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินจำนำคงเหลือ

รายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนองเหลือมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 6,647 ราย ในปี 2548 เป็น 10,475 รายในปี 2552 เฉลี่ยมีผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนองเหลือประมาณปีละ 8,316 ราย

ในปี 2552 มีผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหลุดจำนองเหลือ 102 ราย เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหลุดจำนอง 88 ราย เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินหลุดจำนองรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหลุดจำนองมีจำนวนเพิ่มขึ้นและลดลงในระดับที่ใกล้เคียงกัน โดยปี 2548 และปี 2549 มีผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหลุดจำนอง 100 ราย สำหรับปี 2550 เพิ่มขึ้นเป็น 113 ราย และลดลงเป็น 88 รายในปี 2551 เฉลี่ยมีผู้เจ้าของทรัพย์สินหลุดจำนองประมาณปีละ 101 ราย รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-2

แผนภูมิที่ 6-2 จำนวนผู้ใช้บริการสถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 1 ปี 2548 – 2552

ที่มา : สถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1

จากแผนภูมิที่ 6.2 จะเห็นว่า มีผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 4 ในปี 2548 เป็นร้อยละ 20 ในปี 2552 ซึ่งเฉลี่ยแต่ละปีผู้ใช้บริการของสถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 ร้อยละ 95.39 จะมาไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำ และร้อยละ 0.29 ของผู้ใช้บริการ ปลดปล่อยทรัพย์สินหลุดจำนำ จึงมีผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนองเหลือร้อยละ 24.21 ของผู้ใช้บริการ ซึ่งแสดงได้ว่า ผู้ใช้บริการของสถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 ในแต่ละปีมีจำนวนเพิ่มขึ้นมาก เฉลี่ยมีผู้ใช้บริการปีละ 34,351 ราย และเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ใช้บริการสถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวมเฉลี่ยปีละ 3,320,301 ราย มีจำนวน 214 แห่ง เท่ากับมีผู้ใช้บริการแห่งละ 15,515 รายต่อปี ซึ่งผู้ใช้บริการเฉลี่ยของสถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 มีจำนวนมากกว่าผู้ใช้บริการเฉลี่ยในภาพรวม 1.21 เท่า และผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ก็มีศักยภาพที่จะไถ่ถอนทรัพย์สิน มีจำนวนน้อยรายที่ไม่มาไถ่ถอนทรัพย์สิน ดังนั้น หากพิจารณาถึงจำนวนผู้ใช้บริการแล้วสถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 ซึ่งยังไม่มีการเปิดสาขาเพิ่มก็น่าจะเปิดสาขาเพิ่มได้

(1.2) ด้านมูลค่าทรัพย์สินรับจำนำ

ทรัพย์สินรับจำนำ ในปี 2552 สถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 มีทรัพย์สินจำนำมูลค่า 518.41 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีมูลค่าทรัพย์สินจำนำ 411.43 ล้านบาท เมื่อพิจารณามูลค่าทรัพย์สินจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินจำนำมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 193.75 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 518.41 ล้านบาท ในปี 2552 เฉลี่ยมีมูลค่าทรัพย์สิน

จำนำประมาณปีละ 340.17 ล้านบาท สำหรับการที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นดังกล่าว เนื่องจาก มีผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 4 ในปี 2548 เป็นร้อยละ 20 ในปี 2552

ทรัพย์สินใถ่ถอน ในปี 2552 มีมูลค่า 490.88 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีมูลค่าทรัพย์สินใถ่ถอน 382.25 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลมูลค่าทรัพย์สินใถ่ถอนรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินใถ่ถอนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2548 โดยเพิ่มขึ้นจาก 181.88 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 490.88 ล้านบาท ในปี 2552 เฉลี่ยมีมูลค่าทรัพย์สินใถ่ถอนประมาณปีละ 317.31 ล้านบาท สำหรับการที่มีทรัพย์สินใถ่ถอนสูงแสดงว่า ผู้นำทรัพย์สินมาจำนำมีกำลังหรือความสามารถในการใถ่ถอนทรัพย์สิน

ทรัพย์สินจำนำคงเหลือ ในปี 2552 มีมูลค่า 126.77 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีมูลค่า 107.37 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินจำนำคงเหลือรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 46.18 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 126.77 ล้านบาท ในปี 2552 แต่การเพิ่มขึ้นดังกล่าว เป็นการเพิ่มขึ้นในอัตราเพิ่มที่ลดลงจากปีก่อน โดยในปี 2549 มีมูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 38.47 ลดลงเป็นร้อยละ 18.07 ในปี 2552 ซึ่งแสดงว่าผู้ใช้บริการมีความสามารถในการใถ่ถอนทรัพย์สินจำนำสูงขึ้น จึงทำให้ทรัพย์สินจำนำคงเหลือมีอัตราลดลงอย่างต่อเนื่อง เฉลี่ยมีมูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือประมาณปีละ 85.43 ล้านบาท

ทรัพย์สินหลุดจำนำคงเหลือ ในปี 2552 มีมูลค่า 0.43 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีมูลค่า 0.40 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินหลุดจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำคงเหลือเพิ่มขึ้นและลดลงในมูลค่าที่ไม่แตกต่างกันนัก โดยเพิ่มขึ้นจาก 0.30 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 0.43 ล้านบาทในปี 2552 ยกเว้นปี 2550 มีมูลค่าเพิ่มขึ้นเป็น 0.55 ล้านบาท และปี 2551 มีมูลค่าลดลง เป็น 0.40 ล้านบาท ซึ่งแสดงว่า ผู้นำทรัพย์สินมาจำนำมีความสามารถในการใถ่ถอนทรัพย์สินจำนำสูงขึ้น จึงทำให้ทรัพย์สินหลุดจำนำคงเหลือมีมูลค่าน้อย เฉลี่ยมีมูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำคงเหลือประมาณปีละ 0.42 ล้านบาท รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-3

แผนภูมิที่ 6-3 มูลค่าทรัพย์สินจำนำของสถาบันนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 1
ปี 2548 – 2552

ที่มา : สถาบันนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1

จากแผนภูมิที่ 6-3 จะเห็นว่า มูลค่าทรัพย์สินจํานาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 19 ในปี 2548 เป็นร้อยละ 26 ในปี 2552 แต่มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนก็เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกันโดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 17 ในปี 2548 เป็นร้อยละ 28 ในปี 2552 ซึ่งเฉลี่ยแต่ละปีมูลค่าทรัพย์สินจํานา ร้อยละ 93.28 จะถูกไถ่ถอน จึงมีทรัพย์สินหลุดจํานาคงเหลือร้อยละ 0.12 ของมูลค่าทรัพย์สินจํานา และมีมูลค่าทรัพย์สินจํานาคงเหลือร้อยละ 25.11 ของมูลค่าทรัพย์สินจํานา ซึ่งแสดงได้ว่า สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 ไม่มีความเสี่ยงต่อการที่มีทรัพย์สินหลุดจํานา นอกจากนี้ มีมูลค่าทรัพย์สินจํานาคงเหลือน้อย เพียงร้อยละ 25.11 ของมูลค่าทรัพย์สินจํานา จึงทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนอย่างเพียงพอที่จะให้บริการผู้ใช้บริการ

(2) ผลการดำเนินงาน

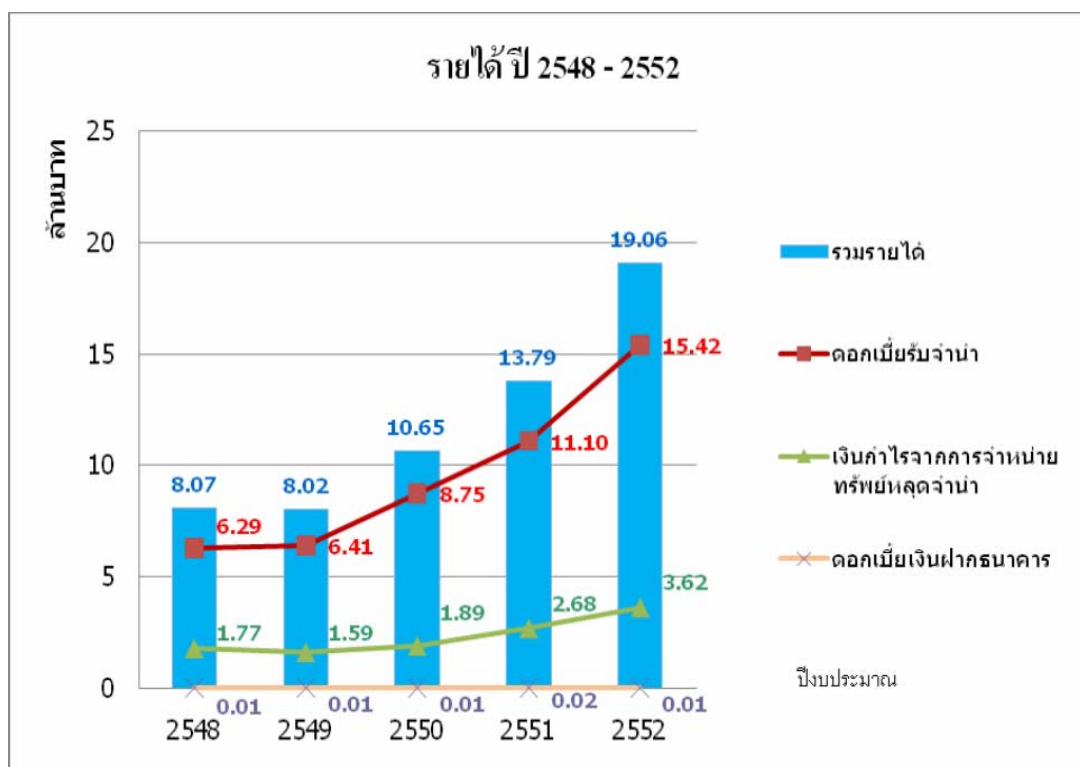
ในการดำเนินกิจการใดๆ สิ่งที่ต้องแสดงให้เห็นว่า ผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร จะต้องมีการแสดงฐานะการเงินของการดำเนินงาน โดยการจัดทำงบแสดงฐานะการเงินของกิจการ ประกอบด้วย งบกำไรขาดทุน และงบดุล ซึ่งสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

(2.1) งบกำไรขาดทุน (Profit and Loss Statement หรือ Income Statement)

งบกำไรขาดทุน หมายถึง งบที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการในรอบระยะเวลาบัญชีที่กำหนดแต่จะต้องไม่เกิน 1 ปี เพื่อวัดผลการดำเนินงานของธุรกิจว่ามีรายได้และค่าใช้จ่ายในรอบระยะเวลานั้นเท่าใด และเมื่อนำรายได้หักด้วยค่าใช้จ่ายแล้ว จะเป็นกำไรสุทธิ (Net Income หรือ Net Profit) หรือขาดทุนสุทธิ (Net Loss) สามารถเขียนเป็นสมการได้ว่า รายได้ – ค่าใช้จ่าย = กำไร/ขาดทุนสุทธิ ซึ่งผลการดำเนินงานของสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 สรุปได้ดังนี้

รายได้ ในปี 2552 สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 มีรายได้รวม 18.06 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 มีรายได้รวม 13.79 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลรายได้รวมรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า รายได้รวมมีมูลค่าเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 8.07 ล้านบาทในปี 2548 เป็น 18.06 ล้านบาทในปี 2552 ยกเว้นปี 2549 มีมูลค่าลดลงเป็น 8.02 ล้านบาท เนื่องจากรายได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจํานาลดลงในปี 2549 สำหรับรายได้รวมดังกล่าว ประกอบด้วย รายได้ดอกเบี้ยรับจํานาเป็นหลัก เฉลี่ยร้อยละ 80.51 ของรายได้รวม รองลงมาเป็นรายได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจํานา เฉลี่ยร้อยละ 19.39 ของรายได้รวม และมีดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารเพียงเล็กน้อย โดยในปี 2552 มีรายได้ดอกเบี้ยรับจํานา 15.42 ล้านบาท และรายได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจํานา 3.62 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 มีรายได้ดอกเบี้ยรับจํานา 11.10 ล้านบาท และรายได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจํานา 2.68 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลรายได้ดอกเบี้ยรับจํานา และรายได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจํานารายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า รายได้ดอกเบี้ยรับจํานามีมูลค่าเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 6.29 ล้านบาทในปี 2548 เป็น 15.42 ล้านบาทในปี 2552 และรายได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจํานามีมูลค่าเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 1.77 ล้านบาทในปี 2548 เป็น 3.62 ล้านบาทในปี 2552 ยกเว้นปี 2549 มีมูลค่าลดลงเป็น 1.59 ล้านบาท ซึ่งแสดงว่า กิจการโรงรับจํานารายได้หลักคือ รายได้ดอกเบี้ยรับจํานา สำหรับรายได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจํานามีเพียงเล็กน้อย แสดงถึงมีการบริหารงานที่ดี เพราะมีทรัพย์สินหลุดจํานาน้อย รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-4

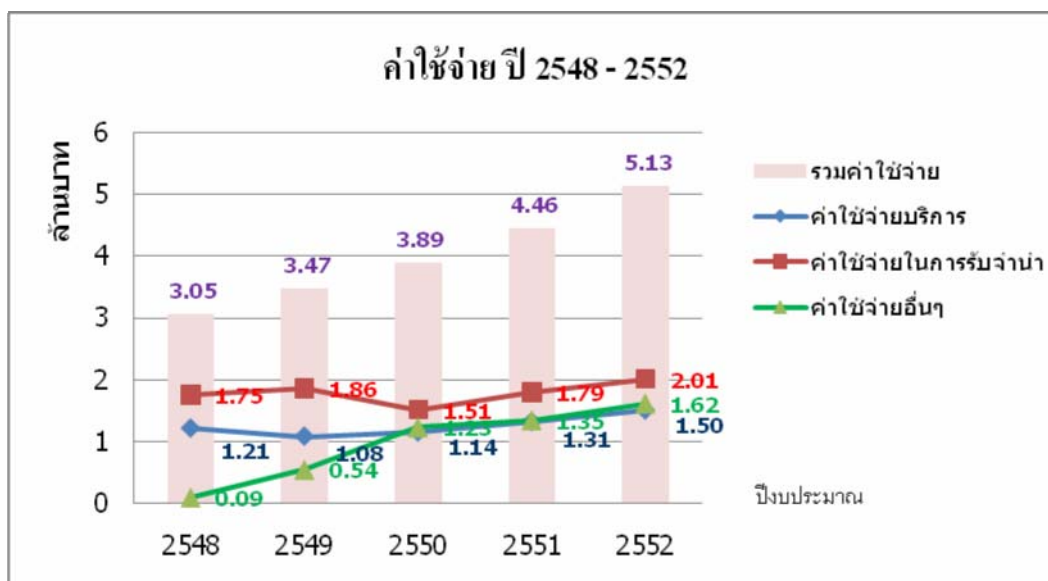
แผนภูมิที่ 6-4 รายได้ของสถานนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 1 ปี 2548 – 2552

ที่มา : สถานนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1

ค่าใช้จ่าย ในปี 2552 สถานนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 มีค่าใช้จ่ายรวม 8.23 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 26.91 ของรายได้รวม เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 มีค่าใช้จ่ายรวม 4.46 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 32.30 ของรายได้รวม เมื่อพิจารณาข้อมูลค่าใช้จ่ายรวมรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ค่าใช้จ่ายรวมมีมูลค่าเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 3.05 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 37.85 ของรายได้รวมในปี 2548 เป็น 8.23 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 26.91 ของรายได้รวมในปี 2552 ซึ่งการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายดังกล่าวเมื่อเทียบกับรายได้รวมแล้ว เป็นการเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง สำหรับค่าใช้จ่ายรวมดังกล่าว จำแนกออกเป็น ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในการรับจำนำ 2.01 ล้านบาท ร้อยละ 39.23 ของค่าใช้จ่ายรวม และ ค่าใช้จ่ายบริการ 1.50 ล้านบาท ร้อยละ 29.24 ของค่าใช้จ่ายรวม และค่าใช้จ่ายอื่นๆ (ดอกเบี้ยจ่าย) 1.62 ล้านบาท ร้อยละ 31.53 ของค่าใช้จ่ายรวม ในปี 2552 เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 มีค่าใช้จ่ายในการรับจำนำ 1.79 ล้านบาท ร้อยละ 40.29 ของค่าใช้จ่ายรวม ค่าใช้จ่ายบริการ 1.31 ล้านบาท ร้อยละ 29.47 ของค่าใช้จ่ายรวม และ ค่าใช้จ่ายอื่นๆ 1.35 ล้านบาท ร้อยละ 30.25 ของค่าใช้จ่ายรวม เมื่อพิจารณาข้อมูล ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มีค่าใช้จ่ายในการรับจำนำ 1.75 ล้านบาท ร้อยละ 57.41 ของค่าใช้จ่ายรวม ค่าใช้จ่ายบริการ 1.21 ล้านบาท ร้อยละ 39.56 ของค่าใช้จ่ายรวม และค่าใช้จ่ายอื่นๆ 0.09 ล้านบาท ร้อยละ 3.03 ของค่าใช้จ่ายรวม ในปี 2548 เพิ่มขึ้นเป็น ค่าใช้จ่ายในการรับจำนำ 2.01 ล้านบาท ร้อยละ 39.23 ของค่าใช้จ่ายรวม ค่าใช้จ่ายบริการ 1.50 ล้านบาท ร้อยละ 29.24 ของค่าใช้จ่ายรวม และค่าใช้จ่ายอื่นๆ 1.62 ล้านบาท ร้อยละ 31.53 ของค่าใช้จ่ายรวม ในปี 2552 ซึ่งการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายนั้น ค่าใช้จ่ายในการรับจำนำ และค่าใช้จ่ายบริการเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง สำหรับค่าใช้จ่ายอื่นๆ เพิ่มขึ้นในอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นดอกเบี้ยเงินกู้ยืมธนาคารที่นำมาใช้เป็นเงินทุนในการรับจำนำ ซึ่งไม่ได้เป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการดำเนินงาน การที่จะลดค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยได้จะต้องพยายามลดเงินกู้ยืมที่เป็นเงินทุนจากภายนอก แต่อย่างไรก็ดี หากพิจารณาค่าใช้จ่ายรวมโดยเปรียบเทียบกับรายได้รวมแล้ว จะมีอัตราลดลงอย่างต่อเนื่อง แสดงว่า กิจกรรมมีการบริหารค่าใช้จ่ายได้ดี รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-5

แผนภูมิที่ 6-5 ค่าใช้จ่ายของสถานนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 1 ปี 2548 – 2552

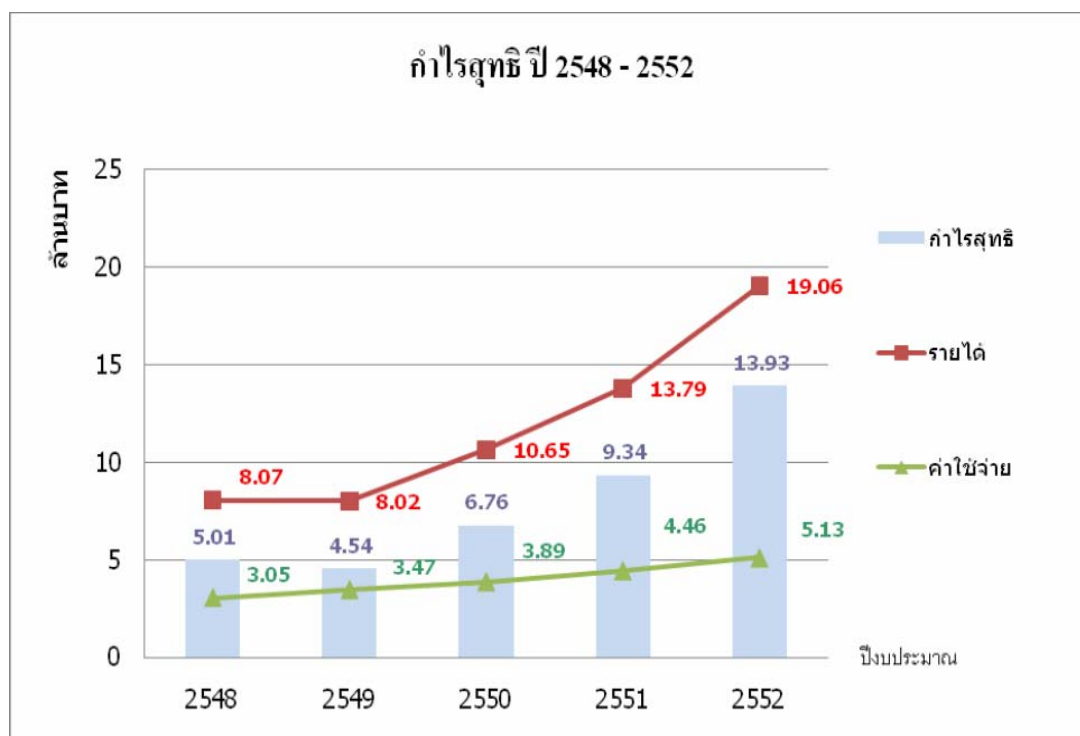
หมายเหตุ : สถานนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 แสดงค่าใช้จ่ายบริการและการรับจำนำรวม

ผู้วิจัยจึงได้จำแนกค่าใช้จ่ายเป็น (1) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในการรับจำนำ และค่าใช้จ่ายบริการ (2) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ

ที่มา : สถานนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1

กำไร/ขาดทุนสุทธิ ในปี 2552 สถานนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 มีกำไรสุทธิ 13.93 ล้านบาท (รายได้รวม 19.06 ล้านบาท หัก ค่าใช้จ่ายรวม 5.13 ล้านบาท) เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 มีกำไรสุทธิ 9.34 ล้านบาท (รายได้รวม 13.79 ล้านบาท หัก ค่าใช้จ่ายรวม 4.46 ล้านบาท) เมื่อพิจารณาข้อมูลกำไรสุทธิรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า กำไรสุทธิมีมูลค่าเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 5.01 ล้านบาทในปี 2548 เป็น 13.93 ล้านบาทในปี 2552 ยกเว้นปี 2549 มีกำไรสุทธิลดลงเป็น 4.54 ล้านบาท ซึ่งอาจจะมีสาเหตุจากในปีดังกล่าวมีรายได้รวมลดลง (รายได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำลดลง) แต่มีค่าใช้จ่ายรวมเพิ่มขึ้น (ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร) การที่กิจการดำเนินงานมีผลกำไร เนื่องมาจาก มีการบริหารรายได้และค่าใช้จ่ายได้ดี สำหรับสถานนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 นี้ เป็นกิจการที่มีการบริหารรายได้และค่าใช้จ่ายได้ดี โดยในปี 2548-2552 มีรายได้รวมเฉลี่ยปีละ 11.92 ล้านบาท มีค่าใช้จ่ายรวมเฉลี่ยปีละ 4.00 ล้านบาท จึงมีผลกำไรสุทธิเฉลี่ยปีละ 7.92 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 66.44 ของรายได้รวม ซึ่งเป็นอัตราที่สูง รายละเอียดตั้งแผนภูมิที่ 6-6

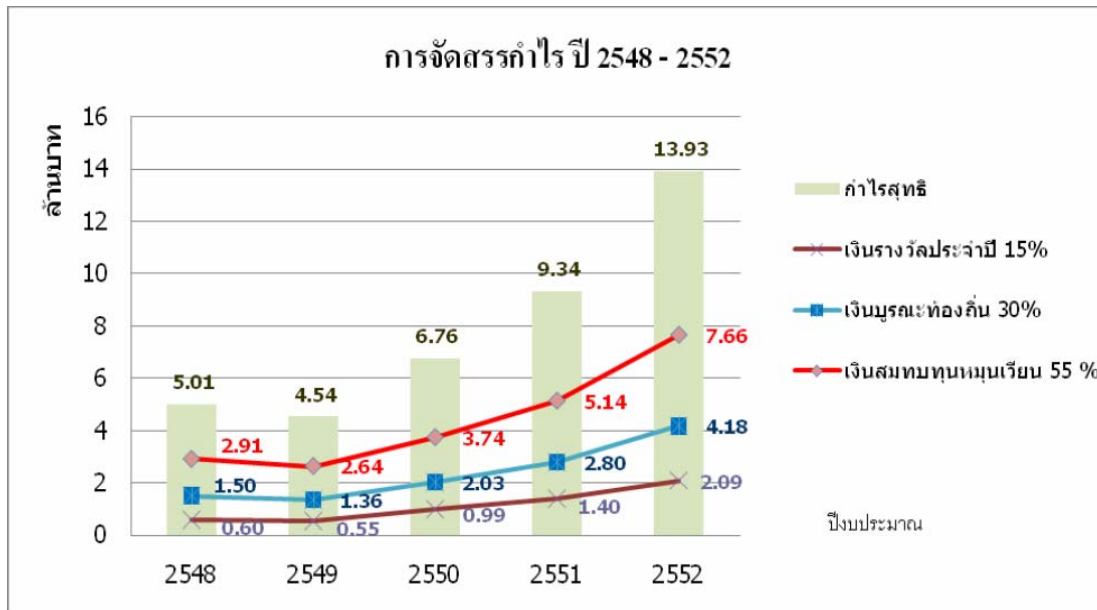
แผนภูมิที่ 6-6 กำไรสุทธิของสถานน่านูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 1 ปี 2548 – 2552

ที่มา : สถานน่านูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1

การจัดสรรกำไร จากผลการดำเนินการมีผลกำไรสุทธิ สถานน่านูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการจัดสรรกำไร โดยเป็นเงินสมทบทุนหมุนเวียนร้อยละ 55 เงินบูรณะท้องถิ่นร้อยละ 30 และเป็นเงินรางวัลเจ้าหน้าที่ร้อยละ 15 ของกำไรสุทธิ ซึ่งในปี 2552 สถานน่านูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 มีกำไรสุทธิ 13.93 ล้านบาท จัดสรรกำไรสุทธิเป็นเงินสมทบทุนหมุนเวียน 7.66 ล้านบาท เงินบูรณะท้องถิ่น 4.18 ล้านบาท และเงินรางวัลเจ้าหน้าที่ 2.09 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 มีกำไรสุทธิ 9.34 ล้านบาท จัดสรรกำไรสุทธิเป็นเงินสมทบทุนหมุนเวียน 5.14 ล้านบาท เงินบูรณะท้องถิ่น 2.80 ล้านบาท และเงินรางวัลเจ้าหน้าที่ 1.40 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า เงินสมทบทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 2.91 ล้านบาทในปี 2548 เป็น 7.66 ล้านบาทในปี 2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 163.45 เงินบูรณะท้องถิ่นเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 1.50 ล้านบาทในปี 2548 เป็น 4.18 ล้านบาทในปี 2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 177.82 และเงินรางวัลเจ้าหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 0.60 ล้านบาทในปี 2548 เป็น 2.09 ล้านบาทในปี 2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 247.28 ซึ่งการเพิ่มขึ้นดังกล่าวเป็นการเพิ่มขึ้นของกำไรสุทธิ รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-7

แผนภูมิที่ 6-7 การจัดสรรกำไรของสถานนอนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 1 ปี 2548 – 2552

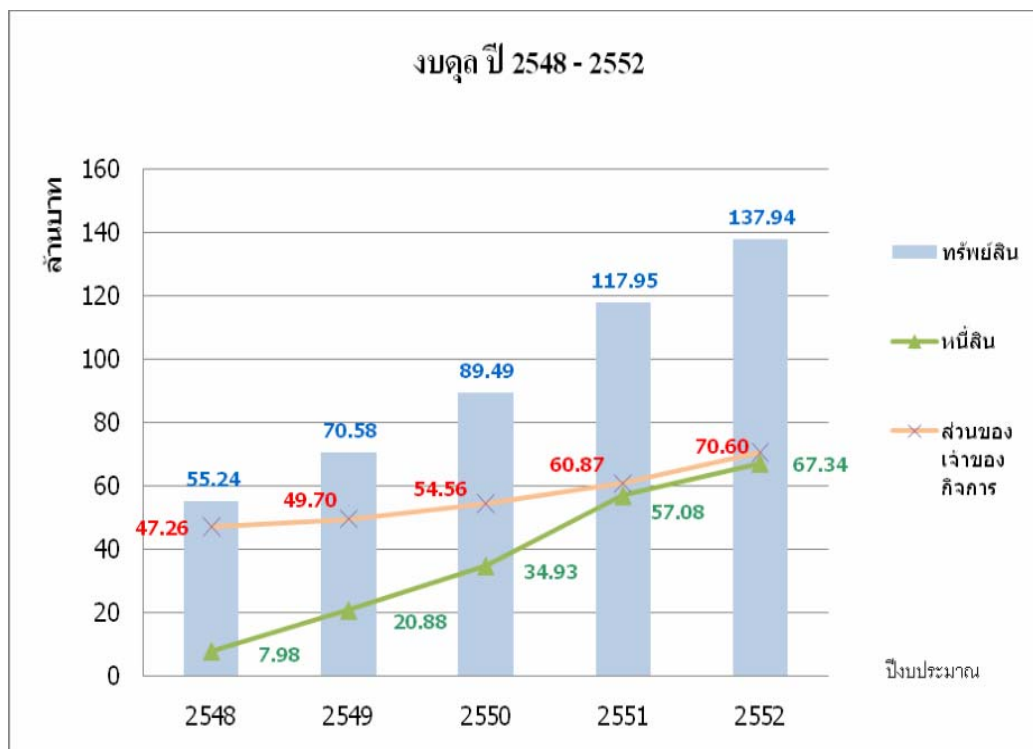
ที่มา : สถานนอนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1

(2.2) งบดุล (Balance Sheet)

งบดุล หมายถึง งบแสดงฐานะทางการเงินของธุรกิจ ณ วันใดวันหนึ่งตามหลักการบัญชีที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่ามีทรัพย์สิน หนี้สินและส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ จำนวนเท่าใด สามารถเขียนเป็นสมการได้ว่า ทรัพย์สิน = หนี้สิน + ส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ ซึ่งผลการดำเนินงานของสถานนอนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 สรุปได้ดังนี้

งบดุล ในปี 2552 สถานนอนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 มีมูลค่าทรัพย์สิน 137.94 ล้านบาท โดยมีหนี้สิน 67.34 ล้านบาท และส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ 70.60 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 มีมูลค่าทรัพย์สิน 117.95 ล้านบาท โดยมีหนี้สิน 57.08 ล้านบาท และส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ 60.87 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มีมูลค่าทรัพย์สิน 55.24 ล้านบาท โดยมีหนี้สิน 7.98 ล้านบาท และส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ 47.26 ล้านบาทในปี 2548 เพิ่มขึ้นเป็น มูลค่าทรัพย์สิน 137.94 ล้านบาท โดยมีหนี้สิน 67.34 ล้านบาท และส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ 70.60 ล้านบาทในปี 2552 ซึ่งจะเห็นได้ว่า มูลค่าทรัพย์สินเพิ่มขึ้นอย่างมาก เพิ่มขึ้นร้อยละ 149.73 เป็นการเพิ่มขึ้นของทรัพย์สินรับจํานำจาก 46.18 ล้านบาทในปี 2548 เป็น 126.77 ล้านบาทในปี 2552 การที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวอาจเนื่องมาจากการกู้ยืมเงินจากธนาคารมาเพื่อใช้ในการรับจํานำ ซึ่งจะเห็นได้จากมีหนี้สินเพิ่มขึ้นร้อยละ 744.36 เป็นหนี้สินระยะยาวที่เกิดจากการกู้ยืมเงินจากธนาคาร โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2548 มูลค่า 2.00 ล้านบาท เป็น 60.00 ล้านบาทในปี 2552 สำหรับส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการเพิ่มขึ้นไม่มากนัก ร้อยละ 49.38 ส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มจากกำไรสะสม ไม่มีการเพิ่มทุนเลย หากเปรียบเทียบทรัพย์สินรวมต่อหนี้สินรวม ในปี 2552 ทรัพย์สินรวมจะสูงกว่าหนี้สินรวม 2.05 เท่า ก็แสดงได้ว่า กิจการมีความสามารถในการชำระหนี้ได้ถึงแม้ว่าจะมีอัตราการเพิ่มของหนี้สินสูง นอกจากนี้ ทรัพย์สินส่วนใหญ่เป็นทรัพย์สินรับจํานำ มากกว่าร้อยละ 90 เป็นทองคำ หากทรัพย์สินหลุดจํานำก็สามารถจำหน่ายได้ และมีราคาสูงขึ้นรายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-8

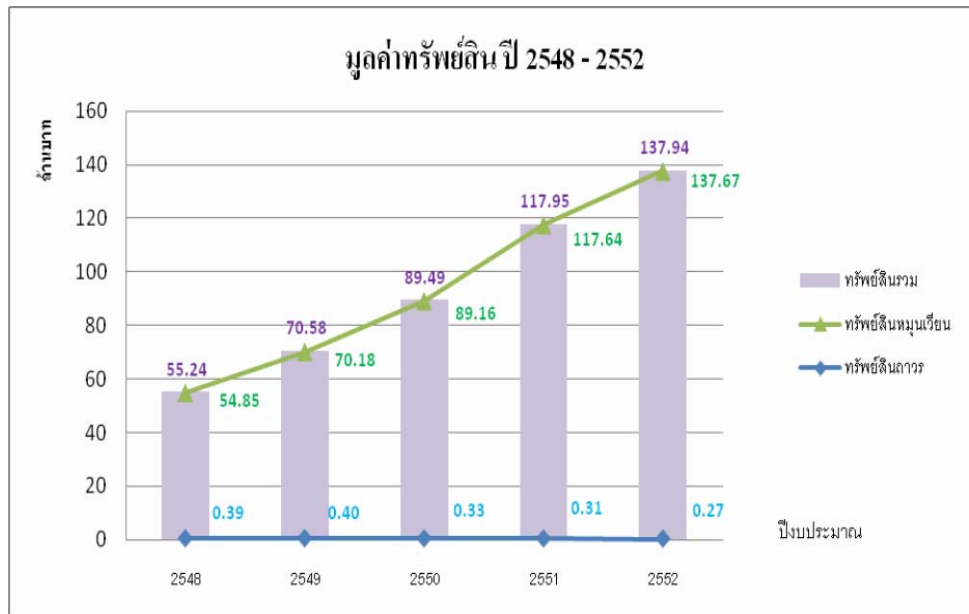
แผนภูมิที่ 6-8 งบดุลของสถานนันทนาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 1 ปี 2548 – 2552

ที่มา : สถานนันทนาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1

ทรัพย์สิน ในปี 2552 สถานนันทนาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 มีทรัพย์สินรวม 137.94 ล้านบาท เป็นทรัพย์สินหมุนเวียน 137.67 ล้านบาท ร้อยละ 99.80 ของทรัพย์สินรวม ทรัพย์สินถาวร 0.27 ล้านบาท ร้อยละ 0.20 ของทรัพย์สินรวม เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 มีทรัพย์สินรวม 117.95 ล้านบาท ซึ่งเป็นทรัพย์สินหมุนเวียน 117.64 ล้านบาท ร้อยละ 99.74 ของทรัพย์สินรวม ทรัพย์สินถาวร 0.31 ล้านบาท ร้อยละ 0.26 ของทรัพย์สินรวม ซึ่งแสดงว่าทรัพย์สินส่วนใหญ่เป็นทรัพย์สินหมุนเวียน เมื่อพิจารณาข้อมูลในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มีทรัพย์สินรวม 55.24 ล้านบาท เป็นทรัพย์สินหมุนเวียน 54.85 ล้านบาท ทรัพย์สินถาวร 0.39 ล้านบาทในปี 2548 เพิ่มขึ้นเป็น ทรัพย์สินรวม 137.94 ล้านบาท เป็นทรัพย์สินหมุนเวียน 137.67 ล้านบาท ทรัพย์สินถาวร 0.27 ล้านบาทในปี 2552 ซึ่งจะเห็นได้ว่า มูลค่าทรัพย์สินเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยเพิ่มขึ้นของทรัพย์สินหมุนเวียน เพิ่มขึ้น 2.51 เท่า เป็นการเพิ่มขึ้นของทรัพย์สินรับจำนำ จาก 46.18 ล้านบาทในปี 2548 เป็น 126.77 ล้านบาทในปี 2552 เพิ่มขึ้น 2.75 เท่า ซึ่งทรัพย์สินรับจำนำคิดเป็นร้อยละ 90.98 ของทรัพย์สินหมุนเวียน และมีทรัพย์สินลดจำนำเพียงร้อยละ 0.45 ของทรัพย์สินหมุนเวียน สำหรับทรัพย์สินถาวรไม่เพิ่มขึ้น ซึ่งประกอบด้วย อาคาร ห้องและตู้ไม้ วัสดุสำนักงาน รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6- 9

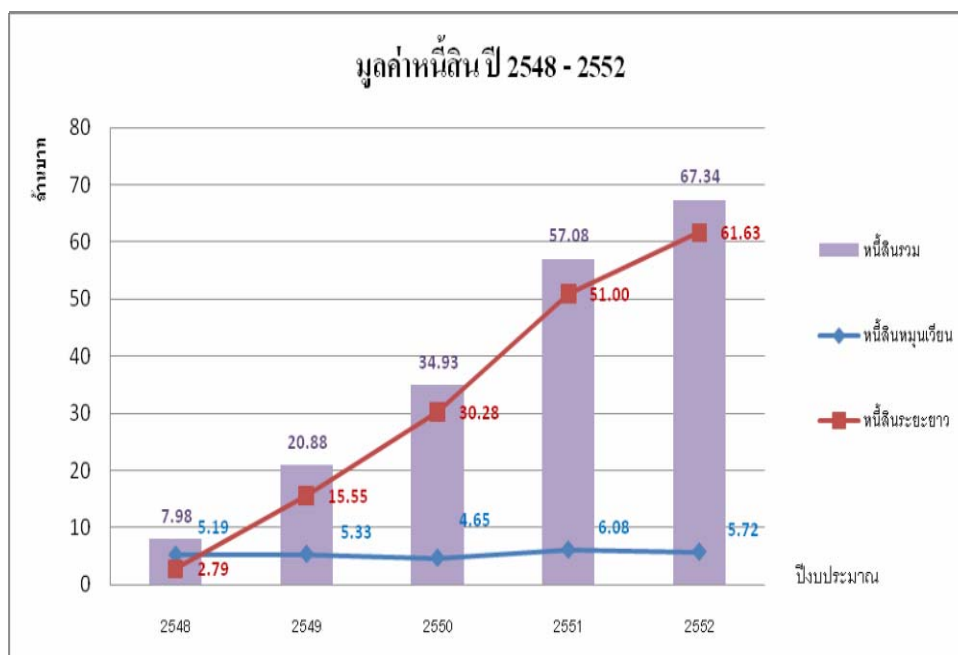
แผนภูมิที่ 6-9 มูลค่าทรัพย์สินของสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 1 ปี 2548 – 2552

ที่มา : สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1

หนี้สิน ในปี 2552 สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 มีหนี้สินรวม 67.34 ล้านบาท เป็นหนี้สินหมุนเวียน 5.72 ล้านบาท ร้อยละ 8.49 ของหนี้สินรวม หนี้สินระยะยาว 61.63 ล้านบาท ร้อยละ 91.81 ของหนี้สินรวม เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 มีหนี้สินรวม 57.08 ล้านบาท เป็นหนี้สินหมุนเวียน 6.08 ล้านบาท ร้อยละ 10.65 ของหนี้สินรวม หนี้สินระยะยาว 51.00 ล้านบาท ร้อยละ 89.35 ของหนี้สินรวม ซึ่งแสดงว่าหนี้สินส่วนใหญ่เป็นหนี้สินระยะยาว เมื่อพิจารณาข้อมูลในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มีหนี้สินเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจากมีหนี้สินรวม 7.98 ล้านบาท เป็นหนี้สินหมุนเวียน 5.19 ล้านบาท หนี้สินระยะยาว 2.79 ล้านบาทในปี 2548 เป็น มีหนี้สินรวม 67.34 ล้านบาท เป็นหนี้สินหมุนเวียน 5.72 ล้านบาท หนี้สินระยะยาว 61.63 ล้านบาทในปี 2552 ซึ่งจะเห็นได้ว่า มูลค่าหนี้สินในปี 2548 จะมีหนี้สินหมุนเวียนมากกว่าหนี้สินระยะยาว และตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นมาหนี้สินระยะยาวมากกว่าหนี้สินหมุนเวียน การเพิ่มขึ้นของหนี้สินระยะยาว เป็นการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อใช้ในการรับจำนำทั้งสิน โดยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 2.79 ล้านบาทในปี 2548 เป็น 61.63 ล้านบาทในปี 2552 แสดงว่า เงินที่นำมาใช้ในการดำเนินกิจการได้มาจากการกู้ยืมเงินระยะยาว และการกู้ยืมเงินดังกล่าวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แทบจะไม่มีการชำระหนี้เลย ซึ่งโดยข้อเท็จจริงจะต้องมีการทยอยชำระหนี้ เพราะหากหนี้ถึงกำหนดชำระอาจจะมีปัญหาในการชำระหนี้ เพราะมีทรัพย์สินหมุนเวียนที่เป็นเงินสดและเงินฝากธนาคารเพียง 8.51 ล้านบาท และทรัพย์สินหมุนเวียนที่เป็นทรัพย์สินรับจำนำอาจไม่มีสภาพคล่องพอที่จะเปลี่ยนเป็นเงินสดเพื่อชำระหนี้ได้ สำหรับหนี้สินหมุนเวียนนั้นไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง เพราะส่วนใหญ่เป็นเงินสะสมและสมทบพนักงานรายละเอียดตั้งแผนภูมิที่ 6-10

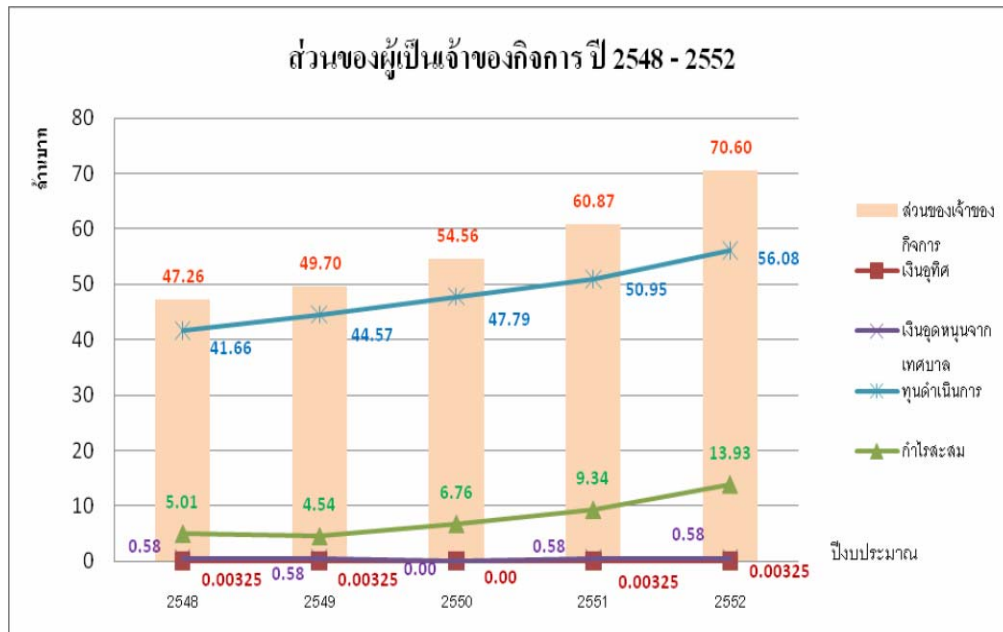
แผนภูมิที่ 6-10 มูลค่าหนี้สินของสถานธนาถบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 1 ปี 2548 – 2552

ที่มา : สถานธนาถบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1

ส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ (ทุน) ในปี 2552 สถานธนาถบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 มีส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ 70.60 ล้านบาท โดยมีทุนดำเนินการ 56.08 ล้านบาท ร้อยละ 79.44 ของส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ เงินอุดหนุนจากเทศบาล 0.58 ล้านบาท ร้อยละ 0.83 ของส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ กำไรสะสม 13.93 ล้านบาท ร้อยละ 19.73 ของส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ 60.87 ล้านบาท โดยมีทุนดำเนินการ 50.95 ล้านบาท ร้อยละ 83.70 ของส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ เงินอุดหนุนจากเทศบาล 0.58 ล้านบาท ร้อยละ 0.96 ของส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ กำไรสะสม 9.34 ล้านบาท ร้อยละ 15.34 ของส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ ซึ่งแสดงว่าส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการส่วนใหญ่เป็นทุนดำเนินการ กำไรสะสม และมีเงินอุดหนุนจากเทศบาลเพียงเล็กน้อย เมื่อพิจารณาข้อมูลในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก ส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ 47.26 ล้านบาท ทุนดำเนินการ 41.66 ล้านบาท เงินอุดหนุนจากเทศบาล 0.58 ล้านบาท กำไรสะสม 5.01 ล้านบาทในปี 2548 เป็น ส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ 70.60 ล้านบาท ทุนดำเนินการ 56.08 ล้านบาท เงินอุดหนุนจากเทศบาล 0.58 ล้านบาท กำไรสะสม 13.93 ล้านบาทในปี 2552 ซึ่งจะเห็นได้ว่า การเพิ่มขึ้นของส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการเป็นการเพิ่มของทุนดำเนินการ และกำไรสะสมเกือบทั้งสิ้น รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-11

**แผนภูมิที่ 6-11 ส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการของสถานนันทนาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
แห่งที่ 1 ปี 2548 – 2552**

ที่มา : สถานนันทนาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1

6.1.5 ปัญหาอุปสรรค

(1) ด้านกฎระเบียบและการกำกับดูแล

(1.1) พ.ร.บ. โรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ที่ใช้อยู่มานานนับเกือบ 50 ปี ยังไม่มีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งปัจจุบันทรัพย์สินได้มีมูลค่าสูงจากเดิมมาก เช่น ทองคำ จึงทำให้เป็นปัญหาอุปสรรคในการให้บริการรับจำนำ เนื่องจาก มีการกำหนดเพดานการรับจำนำไว้ไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน จึงไม่ควรกำหนดไว้ใน พ.ร.บ. ควรจะออกเป็นประกาศกระทรวงเพื่อความคล่องตัวในการปรับเปลี่ยน

(1.2) การกำหนดให้ทำกิจกรรมได้เฉพาะการรับจำนำ ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่จะขยายการให้บริการในยุคแข่งขัน หากให้สามารถให้บริการด้านอื่นได้ด้วย ก็จะทำให้กิจการมีรายได้อื่นมาชดเชยดอกเบี้ยจากการรับจำนำ ซึ่งอาจสามารถคิดดอกเบี้ยรับจำนำในอัตราต่ำกว่าปัจจุบัน เพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชน

(1.3) พ.ร.บ. ควรมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ทั้งโครงสร้างหน่วยงานกำกับดูแล ทรัพย์สินจำนำ วงเงินรับจำนำ เป็นต้น

(2) ด้านการบริหารจัดการจากต้นสังกัด

(2.1) การที่กำหนดให้ส่วนกลางเป็นผู้กำกับดูแลในการบริหารจัดการของสถานนันทนาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งโดยข้อเท็จจริงท้องถิ่นเป็นผู้บริหาร ควรให้อปท. มีเอกภาพในการปฏิบัติงาน แต่ปัจจุบันการปฏิบัติต้องดำเนินการตามคำสั่งจากส่วนกลาง จึงทำให้ไม่คล่องตัวในการปฏิบัติงาน ดังนั้น ควรกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเอง และส่วนกลางเป็นผู้ควบคุมกำกับดูแลอย่างเดียว หรือสนับสนุนด้านวิชาการเท่านั้น

(2.2) การที่แต่งตั้งผู้จัดการเป็นผู้ตรวจการเขตหรือผู้ตรวจการภาคอีกตำแหน่งหนึ่ง ทำให้เป็นการเพิ่มขึ้นกับผู้จัดการ รวมทั้งอาจเกิดปัญหาเวลาออกตรวจ เพราะต้องมีผู้ช่วยทำงานแทน แต่ผู้จัดการยังไม่พ้นความรับผิดชอบหากเกิดความเสียหาย นอกจากนี้ ยังต้องรับผิดชอบหากโรงรับจำนำลูกเขตมีการทุจริตหรือข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน ซึ่งไม่ยุติธรรมกับผู้จัดการที่ทำงานเป็นผู้ตรวจการอีกหน้าที่หนึ่ง

(2.3) การควบคุมกำกับดูแลสถานนันทนาการ ควรมีคณะกรรมการออกตรวจสอบสถานนันทนาการโดยตรง เพื่อป้องกันการทุจริต และคณะกรรมการควรมีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับงานสถาน นันทนาการ

เนื่องจาก การกำหนดให้ปลัดเทศบาลเป็นผู้ตรวจการสถานธนาณูบาลประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เหมาะสม เพราะไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการเงินและทรัพย์สินรับจำนำ

(3) ด้านการปฏิบัติงาน

(3.1) รัฐบาลไม่ได้ให้เงินอุดหนุน จึงยากต่อการขยาย หากมีผู้ใช้บริการเพิ่มการสนองตอบการให้บริการจำเป็นต้องมีเงินทุน ซึ่งเงินทุนเหล่านี้จะเกิดจากการกู้ยืมจากธนาคาร ซึ่งการชำระหนี้ อาจทำได้ยาก เพราะเงินที่ได้มาจะนำไปหมุนเวียนในการรับจำนำ จึงทำให้มีเงินกู้ยืมที่ไม่ได้ชำระเป็นจำนวนมาก

(3.2) พนักงานสถานธนาณูบาลยังไม่มี ความชัดเจนในสถานะของตนเองว่าเป็น พนักงานสังกัดหน่วยงานใด จึงควรกำหนดให้ชัดเจน โดยควรกำหนดให้พนักงานสถานธนาณูบาลเป็นลูกจ้างประจำ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(4) ด้านอื่น ๆ.

(4.1) ควรเพิ่มขีดความสามารถให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน โดยจัดฝึกอบรมให้ความรู้ ความสามารถ งานในหน้าที่เพิ่มมากขึ้น และควรมีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ

(4.2) อัตราค่าตอบแทนผู้บริหารท้องถิ่น ควรปรับปรุงแก้ไข โดยใช้ฐานของปริมาณงาน (ยอดรับจำนำ) เป็นตัวกำหนดค่าตอบแทน เพราะหมายถึงความรับผิดชอบมากน้อยตามปริมาณงาน

(4.3) การจัดสรรกำไร โดยการจ่ายเป็นเงินโบนัส ควรจ่ายให้ผู้ที่ร่วมรับผิดชอบโดยตรง ต่อกิจการของโรงรับจำนำเท่านั้น และควรส่งเทศบาลเจ้าสังกัดในอัตราส่วนที่เพิ่มขึ้น เป็นการมีส่วนร่วมในการ พัฒนาท้องถิ่น

6.2 กรณีศึกษาสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2

6.2.1 ประวัติความเป็นมา

สถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 สถานธนาณูบาลเป็นหน่วยงานของ รัฐ ดำเนินการในลักษณะเทศพาณิชย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของเทศบาล โดย เทศบาลเป็นเจ้าของกิจการ สถานธนาณูบาลจึงเป็นหน่วยงานหนึ่งของเทศบาลที่ขึ้นตรงกับปลัดเทศบาล และ นายกเทศมนตรี ปัจจุบันการดำเนินการกิจการสถานธนาณูบาลได้อยู่ในความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยมีคณะกรรมการจัดการสถานธนาณูบาลของหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเรียก ย่อว่า “ จ.ส.ท.” ทำหน้าที่ควบคุมการดำเนินงานและตรวจตราสถานธนาณูบาลของหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

สถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 ตั้งแต่เปิดดำเนินการครั้งแรกเมื่อ วันที่ 4 กรกฎาคม 2507 โดยครั้งแรกทุนดำเนินการได้รับเงินอุดหนุนจากเทศบาลนครระยองเป็นเงิน 396,723.34 บาท ต่อมาได้กู้เงินจากสำนักงานกองทุนส่งเสริมกิจการเทศบาล เพื่อเพิ่มทุนหมุนเวียน จนกระทั่งในปีงบประมาณ 2551 ได้ขอกู้เงินเกินบัญชีกับธนาคารออมสิน 50 ล้านบาท โดยใช้สมุดฝากเงินธนาคารของเทศบาลเป็นหลักทรัพย์ ค้ำประกันและ ยังไม่มีการเปิดสาขาเพิ่ม ทั้งที่ในแต่ละปีงบประมาณจะมีผลดำเนินการเพิ่มขึ้นทุกปีงบประมาณ โดยในปีงบประมาณ 2552 มีการรับจำนำ 30,933 ราย เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 1.64 มีการไถ่ถอน 30,557 ราย เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 15.59 โดยมูลค่าทรัพย์สินที่จำนำ 487.28 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 6.0 และ จำนวนเงินที่มาไถ่ถอน 478.87 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 13.7 ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 2

6.2.2 วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนการปฏิบัติงาน

วิสัยทัศน์

ในการดำเนินงานของสถานธนาถนุบาลแห่งที่ 2 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “เป็นสถาบันรับจําหน่าย นํ้าภาครัฐด้านบริการทางการเงินเฉพาะหน้าที่ให้บริการด้วยความสะดวก โปร่งใส มั่นคง และใส่ใจในการบริการ”

พันธกิจ

ด้านนโยบายและลูกค้า สนองนโยบายรัฐ โดยการตรึงอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบปัญหา ด้านการเงินและนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาให้บริการแก่ลูกค้า เพื่อให้ได้รับความพึงพอใจสูงสุดในทุกด้าน

ด้านการเงิน บริหารการเงินและการลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพ ให้มีรายได้และมีฐานะทางการเงินที่มั่นคงสามารถเลี้ยงตัวเองได้

ด้านการบริหาร การบริหารที่มุ่งมั่นพัฒนาองค์กรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และวิสัยทัศน์ สร้างความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพและด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กร

ความเชี่ยวชาญและบริการ สร้างจุดแข็งขององค์กรโดยการกำหนดมาตรฐานการรับจําหน่ายโดยผู้เชี่ยวชาญ ด้วยบริการที่รวดเร็ว โปร่งใส เอื้ออาทร เสมอภาค เป็นธรรม นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาให้บริการด้วยความเต็มใจเพื่อสร้างความพึงพอใจต่อผู้ใช้บริการ

ด้านบุคลากร พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความชำนาญในวิชาชีพและการปฏิบัติ พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วม และความภักดีต่อองค์กร

ยุทธศาสตร์

ปรับปรุงสถานที่ทำงานให้สวยงามทันสมัยและมั่นคงปลอดภัยด้วยการติดตั้งกล้องวงจรปิดทั้งภายในและภายนอกอาคารเพื่อลูกค้าจะได้ให้ความวางไวใจ

ขอลดดอกเบี้ยรับจําหน่ายเป็นกรณีพิเศษในอัตราที่กว่าหนังสือสั่งการเพื่อช่วยเหลือประชาชน

ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ และจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม

แผนการปฏิบัติงาน

เป้าหมายของสถานธนาถนุบาลแห่งที่ 2 มีทั้งหมด 4 ข้อด้วย ประกอบด้วย

- 1) ประชาชนผู้มาใช้บริการเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 5
- 2) รายรับมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 10
- 3) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการมาใช้บริการรับจําหน่าย ใถ่ถอน ส่งดอกเบี้ย เพิ่มเงินต้น หรือแยกใถ่ถอน

- 4) ลดขั้นตอน ปรับเปลี่ยนการทำงานเพื่อความรวดเร็ว

แนวทางปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

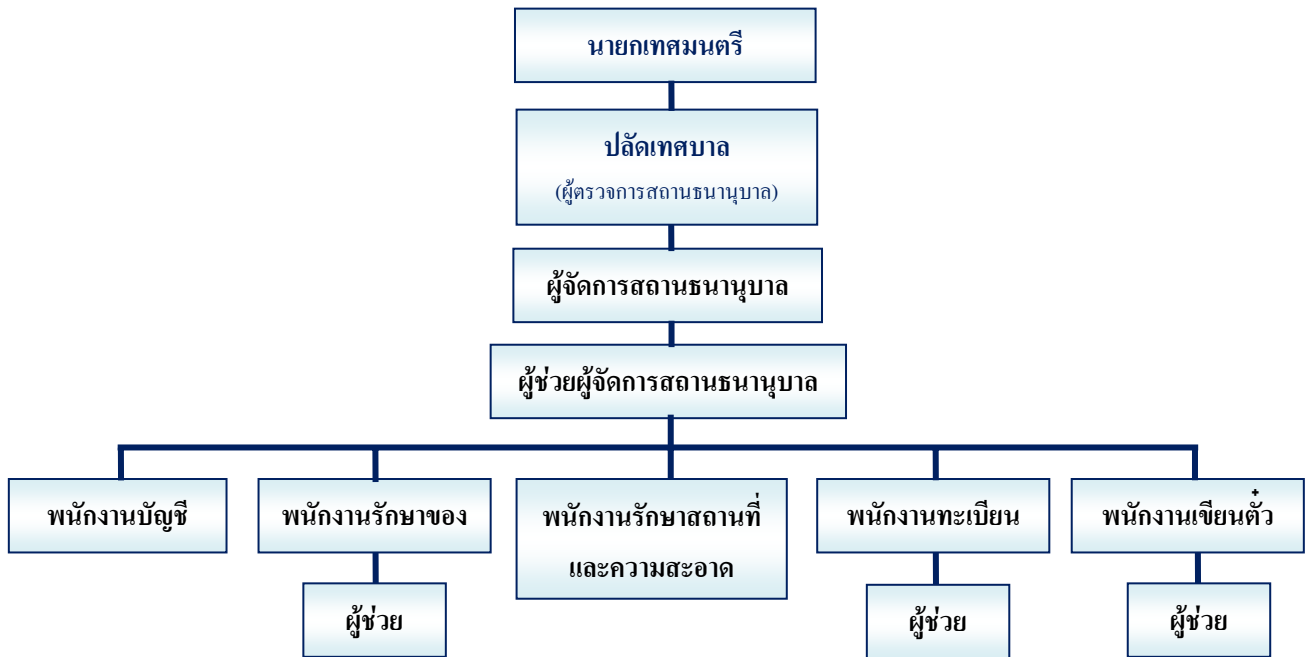
- 1) ฝึกอบรม พัฒนาบุคลากรให้มีระบบการประชาสัมพันธ์ที่ดี โปร่งใส ชี้แจงข้อสงสัยทุกอย่างให้ประชาชนเข้าใจในแนวทางที่ถูกต้องเป็นจริง
- 2) สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรศึกษาหาความรู้ระบบงานทุกตำแหน่ง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้การปฏิบัติงานได้ทุกรูปแบบ รวดเร็ว ทันใจ
- 3) พัฒนาระบบการให้บริการของบุคลากรด้วยจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดต่อประชาชนผู้มาใช้บริการ

6.2.3 โครงสร้างองค์กรและการแบ่งงานภายใน

สถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานในเทศบาล โดยการบริหารงานขึ้นตรงต่อนายกเทศมนตรี โดยมีปลัดเทศบาลเป็นผู้ตรวจการสถานธนาถนุบาล และการบริหารงานผ่านผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานธนาถนุบาลเป็นพนักงานสถานธนาถนุบาล ตามระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยพนักงานสถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 ที่กำหนดว่า พนักงานสถานธ

นานุบาล คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานนานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้รับเงินค่าจ้างจากสถานนานุบาล สำหรับการสรรหาและคัดเลือกผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ และพนักงานบัญชี ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานนานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.) โดยมีโครงสร้างการบริหารงานของสถานนานุบาลแห่งที่ 1 รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-12

แผนภูมิที่ 6-12 โครงสร้างของการบริหารงานสถานนานุบาลแห่งที่ 2

ที่มา : สถานนานุบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 (มกราคม 2554)

ตามโครงสร้างการบริหารงานของสถานนานุบาลแห่งที่ 2 ดังกล่าว ในการปฏิบัติงานมีการแบ่งงานหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(1) ผู้จัดการสถานนานุบาล มีหน้าที่รับผิดชอบ

- ปฏิบัติและควบคุม ตลอดจนรับผิดชอบการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ทุกตำแหน่งในสถานนานุบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย และระเบียบการต่างๆ ว่าด้วยการรับจำนำ
- ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของ จ.ส.ท.
- เบิกจ่ายและรักษาเงินตามระเบียบที่ จ.ส.ท. ได้วางไว้
- เบิกจ่ายและรักษาเงินทุนหมุนเวียนประจำวันของสถานนานุบาลตามที่ จ.ส.ท. จะได้สั่งเป็นคราวๆ
- รักษาทรัพย์สินรับจำนำและรับผิดชอบค่าใช้จ่าย หรือความสูญหายทุกประการ
- ควบคุมการทำบัญชีทรัพย์สินหลุดจำนำและรายงานต่อ จ.ส.ท. และเจ้าหน้าที่ตำรวจ
- ควบคุมรับผิดชอบตรวจบัญชีทรัพย์สินหาย และค่าใช้จ่ายเสียหายเนื่องแต่การรับจำนำทรัพย์สินหาย
- ชดใช้ความเสียหายเนื่องในการตีราคาทรัพย์สินรับจำนำ และขายทรัพย์สินที่หลุดจำนำร่วมกับพนักงานดูของ
- ควบคุมการขายทรัพย์สินหลุดจำนำตามกำหนด

- ควบคุมและรายงานการทำบัญชีทุกชนิดของสถานธนาณูปาล
- รักษาและประทับตราสถานธนาณูปาลในตัวจำนำ
- รายงานการทรัพย์สินรับจำนำและไถ่ถอนต่อ จ.ส.ท.
- รายงานการรับจ่ายเงินรายวันต่อ จ.ส.ท.
- เบิกจ่ายเงินเดือนของพนักงานสถานธนาณูปาล
- ควบคุมและออกคำสั่งให้พนักงานสถานธนาณูปาลปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้

เรียบร้อยเป็นผลดีแก่สถานธนาณูปาล

- ควบคุมและออกคำสั่งให้พนักงานสถานธนาณูปาลปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายให้เรียบร้อยเป็นผลดีแก่สถานธนาณูปาล

- เบิกจ่ายตัวจำนำและแบบพิมพ์เครื่องใช้ประจำของสถานธนาณูปาลจากสำนักงานกลาง ส.ธ.ท.

- ติดต่อประสานงานกับส่วนราชการ จังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เมืองพัทยา สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ตามที่กฎหมายกำหนด และเจ้าหน้าที่ตำรวจ

- ปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำของผู้ตรวจการ นายกเทศมนตรี ปลัดเมืองพัทยา ประธานกรรมการ สุขาภิบาล ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ตามที่กฎหมายกำหนด ผู้ช่วยผู้ตรวจการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจาก จ.ส.ท.

(2) ผู้ช่วยผู้จัดการสถานธนาณูปาล มีหน้าที่รับผิดชอบ

- มีหน้าที่เช่นกับผู้จัดการสถานธนาณูปาล และรับผิดชอบรองจากผู้จัดการสถานธนาณูปาล
- ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย
- ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้จัดการสถานธนาณูปาล กรณีผู้จัดการสถานธนาณูปาลไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้

(3) พนักงานรักษาของ มีหน้าที่รับผิดชอบ

- อยู่ในบังคับบัญชาของผู้จัดการสถานธนาณูปาล หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้จัดการ
- ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของ จ.ส.ท.
- รักษาทรัพย์สินรับจำนำ
- ทำบัญชีทรัพย์สินรับจำนำและแยกตามชนิดของมูลค่าทรัพย์สินเหล่านั้น
- แยกทรัพย์สินหลุดจำนำ
- แยกทรัพย์สินรับจำนำเสียหายหรือสูญหาย
- รับผิดชอบทรัพย์สินรับจำนำเสียหายหรือสูญหาย
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้จัดการจะได้มอบหมาย

(4) พนักงานบัญชี มีหน้าที่ดังนี้

- อยู่ในบังคับบัญชาของผู้จัดการสถานธนาณูปาลหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้จัดการ
- ทำบัญชีตามกฎหมายและระเบียบว่าด้วยการนั้นๆ
- ทำบัญชีตามแบบ จ.ส.ท.
- รวบรวมสถิติรายงาน และการเงินเป็นรายเดือน รายปีงบประมาณ
- รายงาน การเงิน จ.ส.ท. ตามระเบียบที่กำหนด
- ทำงบดุลประจำปีงบประมาณ
- ควบคุมและเก็บรักษาเอกสารการบัญชีของสถานธนาณูปาล
- ตรวจสอบ ความถูกต้องตามรายงาน ทรัพย์สินจำนำคงเหลือประจำวันของพนักงาน

รักษาของ

- รับผิดชอบการเบิกจ่ายเงินทุนชนิดร่วมกับผู้จัดการ
- ลงบัญชีทรัพย์สินได้ถอน
- จัดซื้อ เก็บรักษาวัสดุ และครุภัณฑ์ของสถานธนาณบาล
- รับผิดชอบงานที่เกี่ยวกับสารบรรณ และธุรการ
- ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่ผู้จัดการจะได้มอบหมาย

(5) พนักงานเขียนตัว มีหน้าที่

- อยู่ในบังคับบัญชาของผู้จัดการสถานธนาณบาลหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้จัดการ
- เขียนตัวรับจํานำทรัพย์สิน และจำนวนเงิน ตามที่พนักงานดูของสั่ง
- พิมพ์ลายนิ้วมือผู้จํานำตามกฎหมาย
- ตรวจบัญชีทรัพย์สินหายที่ตำรวจส่งมาเสนอผู้จัดการ
- ทำบัญชีทรัพย์สินหลุดจํานำ
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้จัดการได้มอบหมาย

(6) พนักงานทะเบียน มีหน้าที่

- อยู่ในบังคับบัญชาของผู้จัดการสถานธนาณบาล หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้จัดการ
- ลงทะเบียนทรัพย์สินรับจํานำ
- คัดทะเบียนทรัพย์สินรับจํานำส่ง จ.ส.ท. เป็นรายวัน
- ลงทะเบียนทรัพย์สินได้ถอน
- คัดทะเบียนทรัพย์สินได้ถอนส่ง จ.ส.ท. เป็นรายวัน
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้จัดการได้มอบหมาย

(7) พนักงานรักษาสถานที่และความสะอาด มีหน้าที่

- อยู่ในบังคับบัญชาของผู้จัดการสถานธนาณบาล หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้จัดการ
- รักษาความสะอาดของสถานธนาณบาล และบริเวณสถานธนาณบาล
- ปิด เปิด สถานธนาณบาล
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้จัดการจะได้รับมอบหมาย

6.2.4 การดำเนินงาน และผลการดำเนินงาน

(1) การดำเนินงาน

(1.1) ด้านผู้ให้บริการ

ในปีงบประมาณ 2552 สถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 ได้ให้บริการรับจํานำ 30,933 ราย เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 499 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.64 เมื่อพิจารณาข้อมูลการใช้บริการจํานำในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 พบว่า ผู้ใช้บริการจํานำเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 12.67 ต่อปีและเฉลี่ยแล้วมีผู้ใช้บริการจํานำปีละ 26,265 ราย ทั้งนี้การที่มีผู้ใช้บริการจํานำเพิ่มขึ้นนั้น อาจเนื่องมาจากมีเงินทุนสำหรับการให้บริการเพิ่มขึ้น

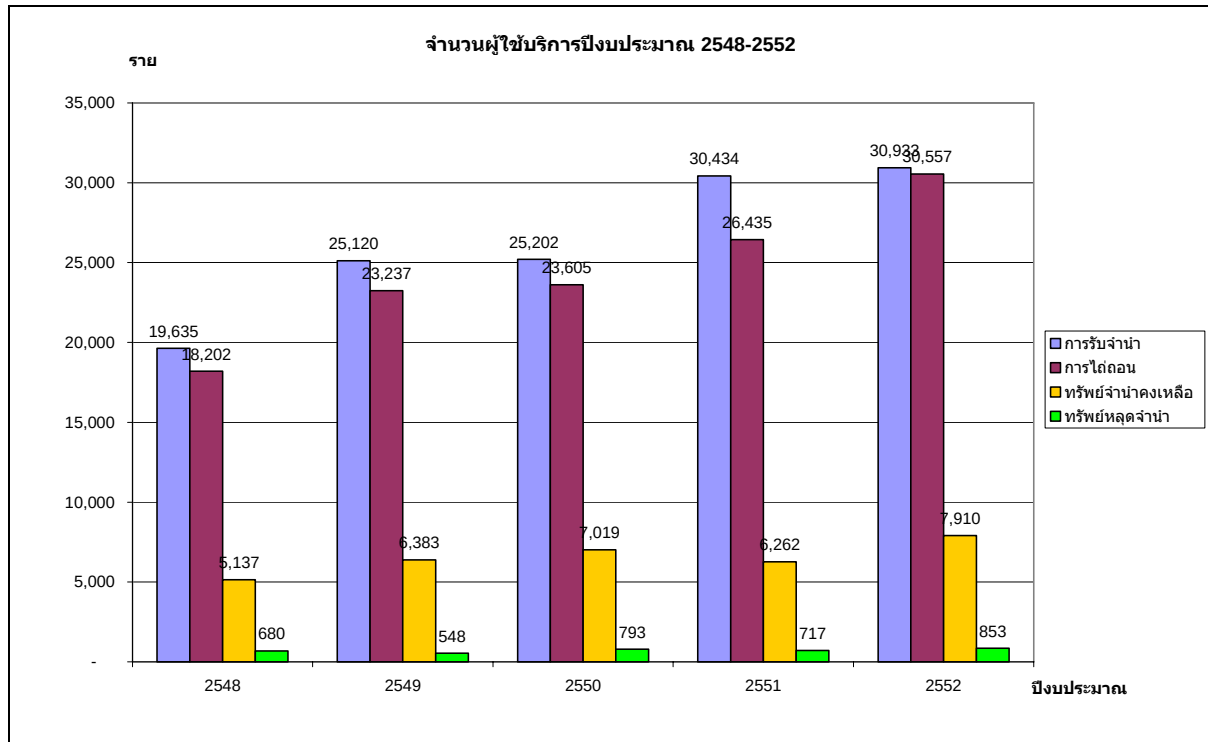
ในปีงบประมาณ 2552 มีผู้ใช้บริการที่มาได้ถอนทรัพย์สินจํานำ 30,557 ราย เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 4,122 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.59 เมื่อพิจารณาข้อมูลการใช้บริการได้ถอนในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 พบว่าผู้ใช้บริการมาได้ถอนทรัพย์สินเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 14.24 ต่อปี และโดยเฉลี่ยมีผู้ใช้บริการมาได้ถอนทรัพย์สินปีละ 24,407 ราย

ในปีงบประมาณ 2552 มีผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจํานำคงเหลือ 7,910 ราย เพิ่มขึ้นจากปีก่อนจำนวน 1,648 ราย หรือร้อยละ 26.32 เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินจํานำคงเหลือในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 พบว่า ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจํานำคงเหลือมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 12.44 ต่อปี ยกเว้นใน

ปีงบประมาณ 2551 ที่ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 10.79 และเฉลี่ยแล้วมีผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนองเหลือปีงบประมาณละ 6,542 ราย

ในปีงบประมาณ 2552 มีผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหลุดจำนองทั้งสิ้น 853 ราย เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 136 ราย หรือร้อยละ 18.97 ในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 เฉลี่ยแล้วมีผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหลุดจำนองทั้งสิ้น 718 รายต่อปี รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-13

แผนภูมิที่ 6-13 จำนวนผู้ใช้บริการสถานานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548 – 2552

ที่มา : สถานานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2

จากแผนภูมิที่ 6-13 จะเห็นว่า มีผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเฉลี่ยแต่ละปีงบประมาณผู้ใช้บริการของสถานานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 ร้อยละ 92.93 จะมาไถ่ถอนทรัพย์สินจำนอง และร้อยละ 2.73 ของผู้ใช้บริการจะปล่อยให้ทรัพย์สินหลุดจำนอง จึงมีผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนองเหลือร้อยละ 24.91 ของผู้ใช้บริการ ซึ่งแสดงได้ว่า ผู้ใช้บริการของสถานานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 ในแต่ละปีงบประมาณมีจำนวนเพิ่มขึ้นมาก เฉลี่ยมีผู้ใช้บริการปีงบประมาณละ 26,265 ราย และเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ใช้บริการสถานานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวมเฉลี่ยปีงบประมาณละ 3,320,301 ราย มีจำนวน 214 แห่ง เท่ากับมีผู้ใช้บริการแห่งละ 15,515 รายต่อปีงบประมาณ ซึ่งผู้ใช้บริการเฉลี่ยของสถานานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 มีจำนวนมากกว่าผู้ใช้บริการเฉลี่ยในภาพรวม 1.69 เท่า และผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ก็มีศักยภาพที่จะไถ่ถอนทรัพย์สิน มีจำนวนน้อยรายที่ไม่มาไถ่ถอนทรัพย์สิน

(1.2) ด้านมูลค่าทรัพย์สินจำนอง

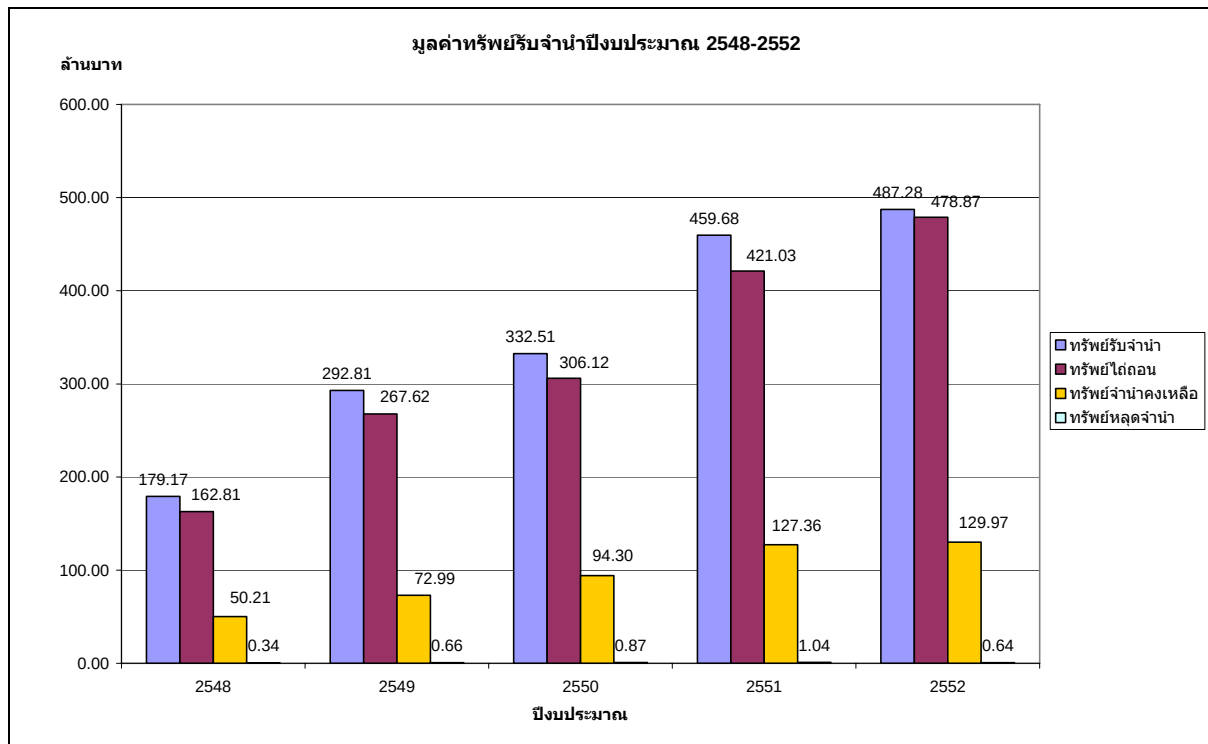
ทรัพย์สินจำนอง ในปีงบประมาณ 2552 สถานานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 มีทรัพย์สินจำนองมูลค่า 487.28 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 27.6 ล้านบาทหรือร้อยละ 6.0 เมื่อพิจารณามูลค่าทรัพย์สินจำนองรายปีงบประมาณ ในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินจำนองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 30.31 ต่อปี และเฉลี่ยแล้วมีมูลค่าทรัพย์สินจำนองปีงบประมาณละ 350.29 ล้านบาท สำหรับการที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นดังกล่าว เนื่องมาจากมีผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ทรัพย์สินไถ่ถอน ในปีงบประมาณ 2552 มีมูลค่า 478.87 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 57.84 ล้านบาท หรือร้อยละ 13.74 เมื่อพิจารณาข้อมูลมูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนรายปีงบประมาณ ในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 32.51 ต่อปี และเฉลี่ยมีมูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนประมาณปีงบประมาณละ 327.29 ล้านบาท สำหรับการที่มีทรัพย์สินไถ่ถอนสูง แสดงว่าผู้นำทรัพย์สินมาจำนำมีกำลังหรือความสามารถในการไถ่ถอนทรัพย์สิน

ทรัพย์สินจำนำคงเหลือ ในปีงบประมาณ 2552 มีมูลค่า 129.97 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 2.61 ล้านบาท หรือร้อยละ 2.05 เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินจำนำคงเหลือรายปีงบประมาณ ในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 50.21 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2548 เป็น 129.97 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2552 แต่การเพิ่มขึ้นดังกล่าว เป็นการเพิ่มขึ้นในอัตราเพิ่มที่ลดลงจากปีงบประมาณก่อน โดยในปีงบประมาณ 2549 มีมูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือเพิ่มขึ้นร้อยละ 45.36 ลดลงเหลือเพียงขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.05 ในปีงบประมาณ 2552 ซึ่งแสดงว่าผู้ให้บริการมีความสามารถในการไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำสูงขึ้น และสอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นในอัตราที่ชะลอตัวลงของทรัพย์สินรับจำนำด้วยในปีงบประมาณ 2552 ที่ทรัพย์สินรับจำนำขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.0 และในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 โดยเฉลี่ยมีมูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือปีงบประมาณละ 94.97 ล้านบาท

ทรัพย์สินหลุดจำนำคงเหลือ ในปีงบประมาณ 2552 มีมูลค่า 0.64 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน 0.41 ล้านบาทหรือร้อยละ 39.08 เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินหลุดจำนำรายปีงบประมาณ ในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำเพิ่มขึ้นและลดลงในมูลค่าที่ไม่แตกต่างกันนัก โดยอยู่ในช่วง 0.64-1.04 ล้านบาท และ โดยเฉลี่ยแล้วมีมูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำปีงบประมาณละ 0.71 ล้านบาท รายละเอียดจัดแผนภูมิที่ 6-14

แผนภูมิที่ 6-14 มูลค่าทรัพย์สินจำนำของสถานธนาพูนบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 2
ปีงบประมาณ 2548 – 2552

ที่มา : สถานธนาพูนบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2

จากแผนภูมิที่ 6-14 จะเห็นว่า มูลค่าทรัพย์สินจำนำเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนก็เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน และโดยเฉลี่ยแต่ละปีงบประมาณมูลค่าทรัพย์สินจำนำ ร้อยละ 93.43 จะถูกไถ่ถอน และมีเพียงร้อยละ 0.20 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำจะหลุดจำนำ ทั้งนี้ มีมูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือร้อยละ 27.11 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ ซึ่งแสดงได้ว่า สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 มีความเสี่ยงต่อการที่มีทรัพย์สินหลุดจำนำต่ำมาก นอกจากนี้ มีมูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือน้อย เพียงร้อยละ 27.11 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ จึงทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนอย่างเพียงพอที่จะให้บริการผู้ใช้บริการ

(2) ผลการดำเนินงาน

ในการดำเนินกิจการใดๆ สิ่งที่ต้องแสดงให้เห็นว่า ผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร จะต้องมีการแสดงฐานะการเงินของการดำเนินงาน โดยการจัดทำงบแสดงฐานะการเงินของกิจการ ประกอบด้วย งบกำไรขาดทุน และงบดุล ซึ่งสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

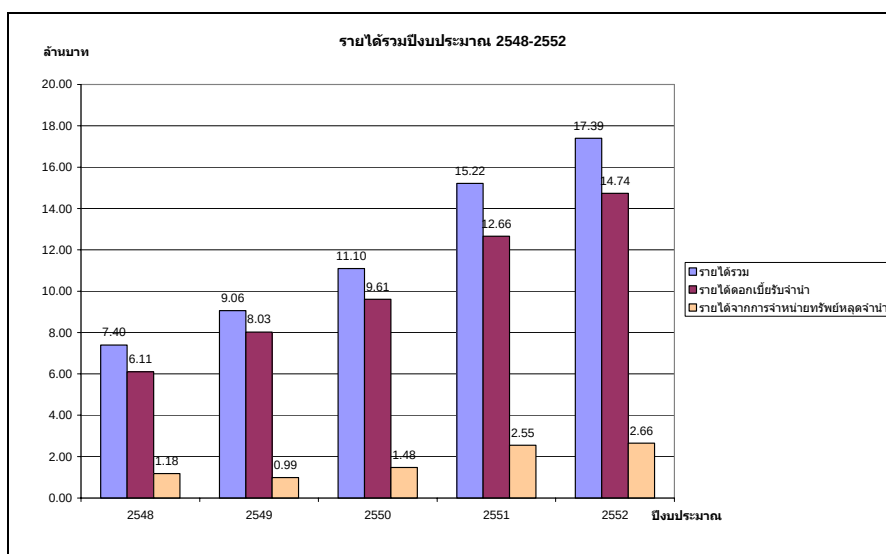
(2.1) งบกำไรขาดทุน (Profit and Loss Statement หรือ Income Statement)

งบกำไรขาดทุน หมายถึง งบที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการในรอบระยะเวลาบัญชีที่กำหนดจะต้องไม่เกิน 1 ปีงบประมาณ เพื่อวัดผลการดำเนินงานของธุรกิจว่ามีรายได้และค่าใช้จ่ายในรอบระยะเวลานั้นเท่าใด และเมื่อนำรายได้หักด้วยค่าใช้จ่ายแล้ว จะเป็นกำไรสุทธิ (Net Profit) หรือขาดทุนสุทธิ (Net Loss) สามารถเขียนเป็นสมการได้ว่า รายได้ – ค่าใช้จ่าย = กำไรสุทธิ/(ขาดทุนสุทธิ) ซึ่งผลการดำเนินงานของสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 สรุปได้ดังนี้

รายได้ ในปีงบประมาณ 2552 สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 มีรายได้รวม 17.39 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 2.18 ล้านบาท หรือร้อยละ 22.5 เมื่อพิจารณาข้อมูลรายได้รวมในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 พบว่า รายได้รวมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 24.20 ต่อปี โดยเพิ่มขึ้นจาก 7.40 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2548 เป็น 17.39 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2552 สำหรับรายได้รวมในปีงบประมาณ 2552 ประกอบด้วย รายได้ดอกเบี้ยรับจำนำเป็นหลัก 17.74 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 84.72 ของรายได้รวม รองลงมาเป็นรายได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำจำนวน 2.66 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 15.26 ของรายได้รวม และมีดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารและรายได้เบ็ดเตล็ดเพียงเล็กน้อย รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-15

แผนภูมิที่ 6-15 รายได้ของสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2

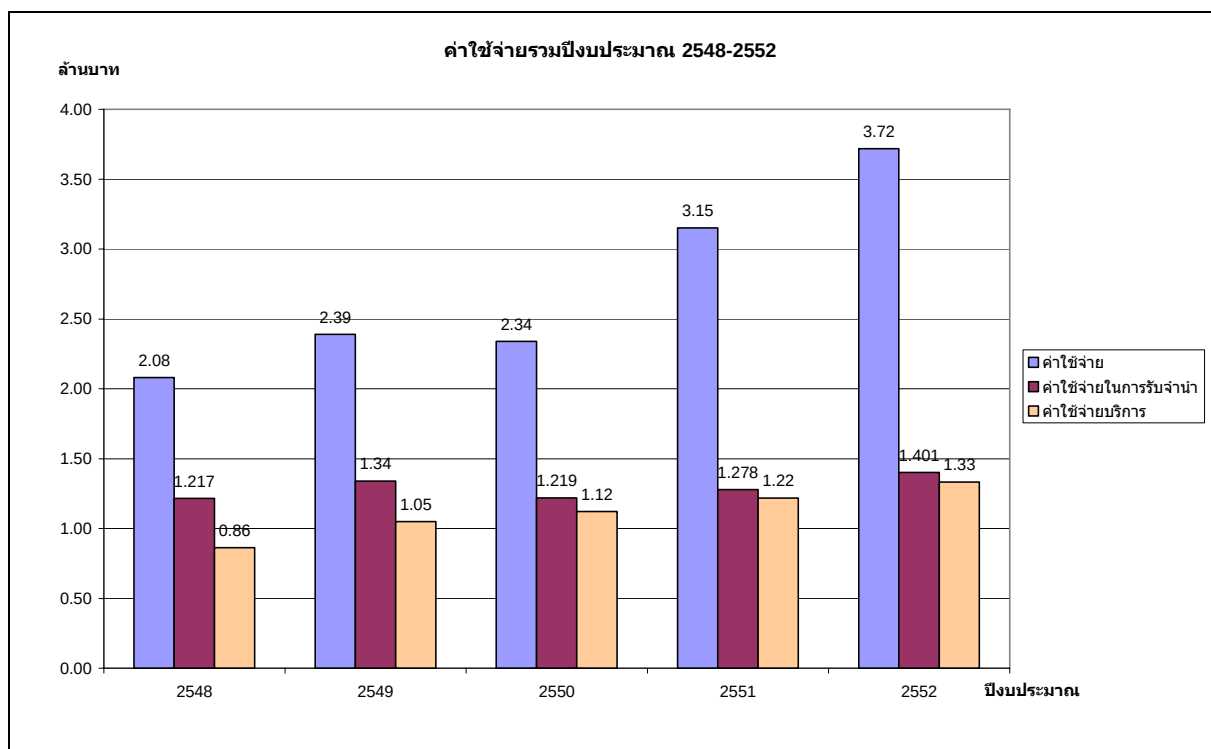
ปีงบประมาณ 2548 – 2552

ที่มา : สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2

ค่าใช้จ่าย ในปีงบประมาณ 2552 สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 2 มีค่าใช้จ่ายรวม 3.72 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 21.38 ของรายได้รวม เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับ ปีงบประมาณ 2551 มีค่าใช้จ่ายรวม 3.15 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 20.71 ของรายได้รวม เมื่อพิจารณาข้อมูล ค่าใช้จ่ายรวมในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 พบว่า ค่าใช้จ่ายรวมเพิ่มขึ้นจาก 2.08 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 28.12 ของรายได้รวมในปีงบประมาณ 2548 เป็น 3.72 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 21.38 ของรายได้รวมในปีงบประมาณ 2552 สำหรับค่าใช้จ่ายรวมดังกล่าว ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในการรับจําหน่ายเฉลี่ยร้อยละ 48.98 ของ ค่าใช้จ่ายรวมเฉลี่ย และค่าใช้จ่ายบริการ เฉลี่ยร้อยละ 41.56 ของค่าใช้จ่ายรวมเฉลี่ย โดยในปีงบประมาณ 2552 มี ค่าใช้จ่ายในการรับจําหน่าย 1.29 ล้านบาท และค่าใช้จ่ายบริการ 1.12 ล้านบาท รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-16

แผนภูมิที่ 6-16 ค่าใช้จ่ายของสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 2
ปีงบประมาณ 2548 – 2552

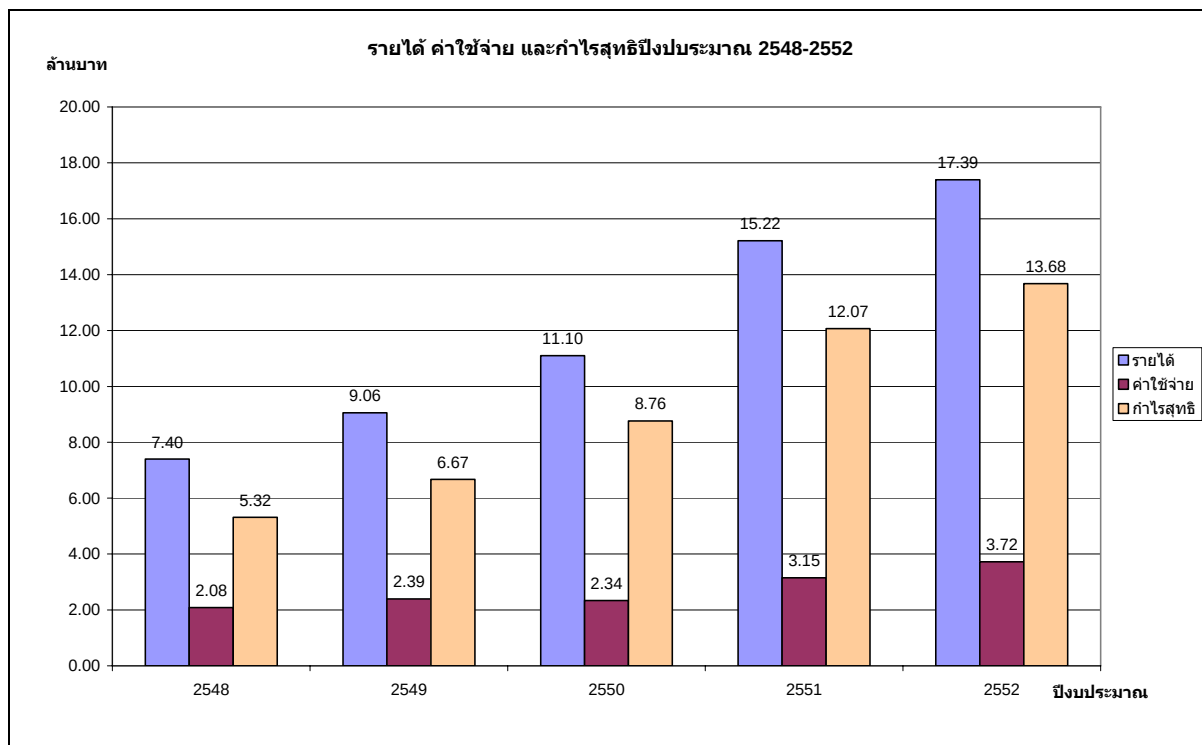
หมายเหตุ : สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 แสดงค่าใช้จ่ายบริการ และการรับจําหน่ายรวม

ผู้วิจัยจึงได้จำแนกค่าใช้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายบริการ และค่าใช้จ่ายในการรับจําหน่าย

ที่มา : สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2

กำไร/ขาดทุนสุทธิ ในปีงบประมาณ 2552 สถานธนาบาลขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 มีกำไรสุทธิ 13.68 ล้านบาท (รายได้รวม 17.39 ล้านบาท หัก ค่าใช้จ่ายรวม 3.72 ล้านบาท) เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 1.61 ล้านบาท หรือร้อยละ 13.34 เมื่อพิจารณาข้อมูลกำไรสุทธิ ในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 พบว่า มีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นโดยตลอด โดยเพิ่มขึ้นจาก 5.32 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2548 เป็น 13.68 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2552 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 26.97 ต่อปี การที่กิจการดำเนินงานมีผลกำไรเนื่องมาจากมีการบริหาร รายได้และค่าใช้จ่ายได้ดี โดยในปีงบประมาณ 2548-2552 มีรายได้รวมเฉลี่ยปีละ 12.03 ล้านบาท มีค่าใช้จ่ายรวม เฉลี่ยปีงบประมาณละ 2.74 ล้านบาท จึงมีผลกำไรสุทธิเฉลี่ยปีละ 9.30 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 77.26 ของรายได้ รวม ซึ่งเป็นอัตราที่สูง รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-17

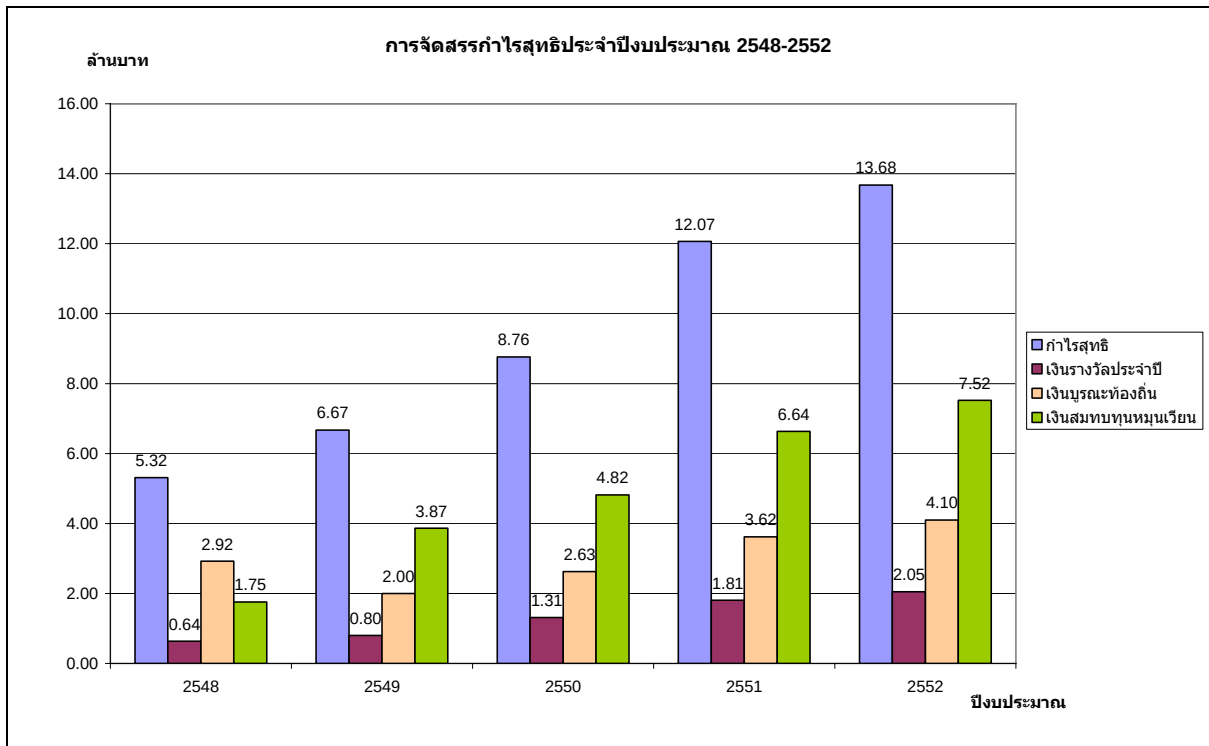
แผนภูมิที่ 6-17 กำไรสุทธิของสถานนันทนาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 2
ปีงบประมาณ 2548 – 2552

ที่มา : สถานนันทนาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2

การจัดสรรกำไร จากผลการดำเนินการมีผลกำไรสุทธิ สถานนันทนาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการจัดสรรกำไร โดยเป็นเงินสมทบทุนหมุนเวียนร้อยละ 55 เงินบูรณะท้องถิ่นร้อยละ 30 และเป็นเงินรางวัลเจ้าหน้าที่ร้อยละ 15 ของกำไรสุทธิ ซึ่งในปีงบประมาณ 2552 สถานนันทนาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 มีกำไรสุทธิ 13.68 ล้านบาท จัดสรรกำไรสุทธิเป็นเงินสมทบทุนหมุนเวียน 7.52 ล้านบาท เงินบูรณะท้องถิ่น 4.10 ล้านบาท และเงินรางวัลเจ้าหน้าที่ 2.05 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีงบประมาณ 2551 ที่มีกำไรสุทธิ 12.06 ล้านบาท จัดสรรกำไรสุทธิเป็นเงินสมทบทุนหมุนเวียน 6.64 ล้านบาท เงินบูรณะท้องถิ่น 3.62 ล้านบาท และเงินรางวัลเจ้าหน้าที่ 1.81 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 พบว่า เงินสมทบทุนหมุนเวียนได้เพิ่มขึ้นจากอัตราร้อยละ 33 ของกำไรสุทธิประจำปี เป็นร้อยละ 58 ในปีงบประมาณ 2549 และหลังจากนั้นในช่วงปี 2550-2552 ได้ปรับลดอัตราลงมาอยู่ที่ร้อยละ 55 ของกำไรสุทธิ ส่วนรูปของจำนวนเงินได้ปรับเพิ่มขึ้นจาก 1.75 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2548 เป็น 7.52 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2552 และเพิ่มขึ้นเฉลี่ยถึงร้อยละ 49.34 ต่อปี เนื่องจากกำไรสุทธิได้ปรับเพิ่มขึ้นมารวมทั้งอัตราการจัดสรรเงินสมทบทุนหมุนเวียนก็เพิ่มขึ้นมากเช่นกัน สำหรับเงินบูรณะท้องถิ่นได้ปรับลดอัตราลง โดยลดจากร้อยละ 55 ในปีงบประมาณ 2548 เหลือร้อยละ 30 ของกำไรสุทธิตั้งแต่ปีงบประมาณ 2549 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม แม้มีการปรับลดอัตราลง แต่เนื่องจากกำไรสุทธิได้เพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้เงินบูรณะท้องถิ่นได้เพิ่มขึ้นจาก 2.92 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2548 เป็น 4.10 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2552 โดยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 12.71 ต่อปี ส่วนเงินรางวัลประจำสำหรับเจ้าหน้าที่ได้ปรับอัตราเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 12 ในปี 2548-2549 เป็นร้อยละ 15 ตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นมา โดยเงินรางวัลประจำสำหรับเจ้าหน้าที่อยู่ที่ 0.64 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2548 เป็น 2.05 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2552 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 35.18 ต่อปี ซึ่งการเพิ่มขึ้นดังกล่าวเป็นการผลจากการเพิ่มขึ้นของกำไรสุทธิ รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-18

แผนภูมิที่ 6-18 การจัดสรรกำไรของสถานนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 2
ปีงบประมาณ 2548 – 2552

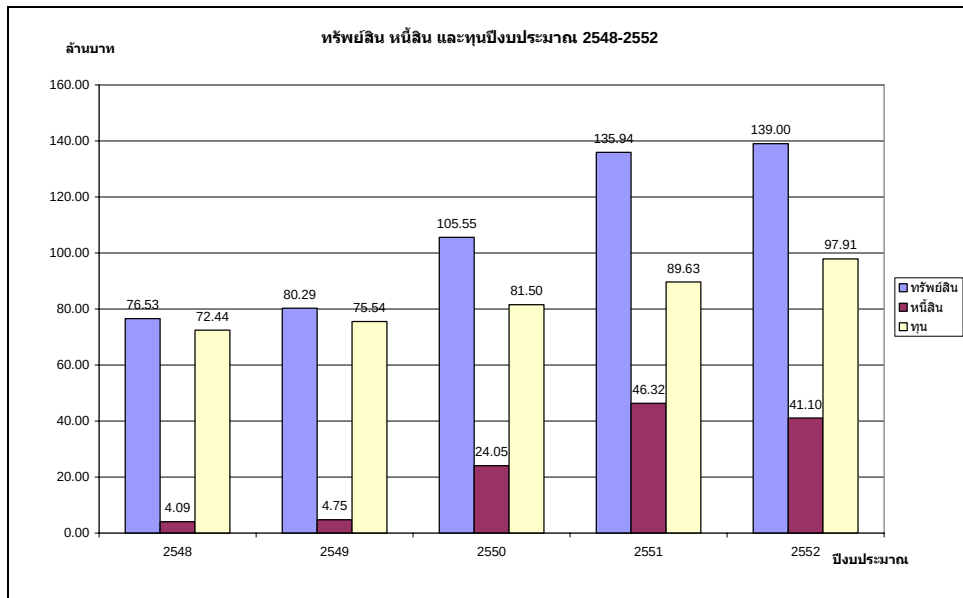
ที่มา : สถานนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2

(2.2) งบดุล (Balance Sheet)

งบดุล หมายถึง งบแสดงฐานะทางการเงินของธุรกิจ ณ วันใดวันหนึ่งตามหลักการบัญชีที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ซึ่งจะแสดงให้เห็นทราบว่า มีทรัพย์สิน หนี้สินและส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ จำนวนเท่าใด สามารถเขียนเป็นสมการได้ว่า $\text{ทรัพย์สิน} = \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของผู้เจ้าของกิจการ}$ ซึ่งผลการดำเนินงานของสถานนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 สรุปได้ดังนี้

งบดุล ในปีงบประมาณ 2552 สถานนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 มีมูลค่าทรัพย์สิน 139 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 2.25 มีหนี้สิน 41.10 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 11.27 และส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ 97.91 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 9.24 เมื่อพิจารณาข้อมูลในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 พบว่า มีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 16.86 ต่อปี เป็นการเพิ่มขึ้นของทรัพย์สินรับจํานาเป็นส่วนใหญ่ โดยทรัพย์สินรับจํานาเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 27.92 ต่อปี ทั้งนี้การที่ทรัพย์สินรับจํานาเพิ่มขึ้นดังกล่าวส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการยืมเงินยืมสะสมเทศบาลและเงินกู้จากธนาคารมาเพื่อใช้ในการรับจํานา โดยในปีงบประมาณ 2550 ได้มีการยืมเงินยืมสะสมเทศบาลจำนวน 20 ล้านบาท และในปีงบประมาณ 2551-2552 มีหนี้สินหมุนเวียนที่เกิดจากการกู้เงินเบิกเกินบัญชีจากธนาคารออมสินจำนวน 41.26 และ 35.26 ล้านบาท ตามลำดับ สำหรับส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการเพิ่มขึ้นร้อยละ 35.16 ส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มขึ้นจากกำไรสะสมและทุนดำเนินการ รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-19

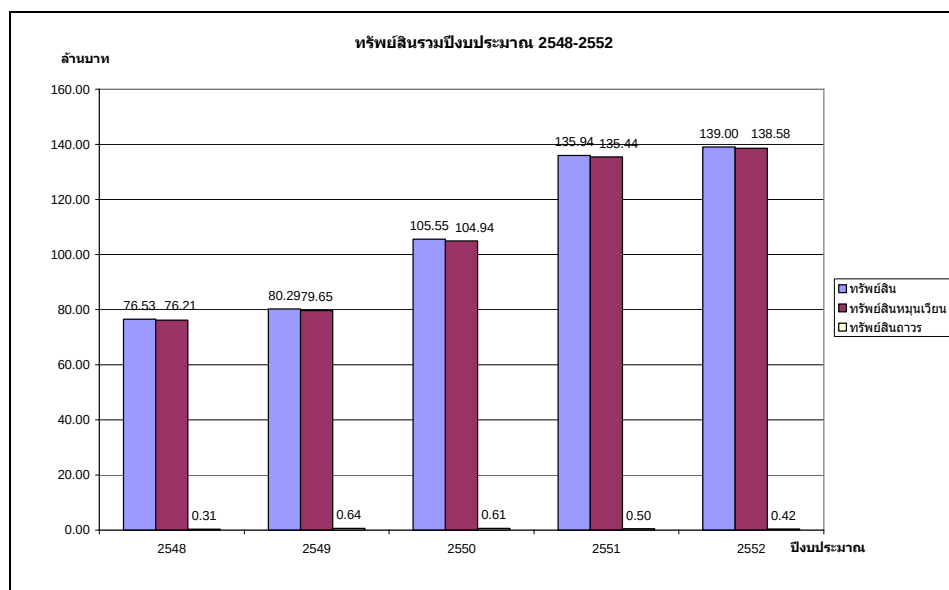
แผนภูมิที่ 6-19 งบดุลของสถานนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 2
ปีงบประมาณ 2548 – 2552

ที่มา : สถานนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2

ทรัพย์สิน ในปีงบประมาณ 2552 สถานนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 2 มีทรัพย์สินรวม 139 ล้านบาท โดยเป็นทรัพย์สินหมุนเวียน 138.58 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 99.55 ของทรัพย์สินรวม และเป็นทรัพย์สินถาวร 0.42 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.46 ของทรัพย์สินรวม ทรัพย์สินรวมและทรัพย์สินหมุนเวียนเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 2.3 และ 2.3 ตามลำดับ โดยในปี 2552 ทรัพย์สินหมุนเวียน จะมีทรัพย์สินจำนวนมากที่สุด โดยมีจำนวน 129.97 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 91.6 ของทรัพย์สินหมุนเวียนทั้งหมด และมีทรัพย์สินหลุดจำนำเพียงร้อยละ 0.46 ของทรัพย์สินหมุนเวียน สำหรับทรัพย์สินถาวรไม่เพิ่มขึ้น ซึ่งประกอบด้วย อาคาร ห้องและตู้รับวิทยุ วัสดุสำนักงาน และสิทธิการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-20

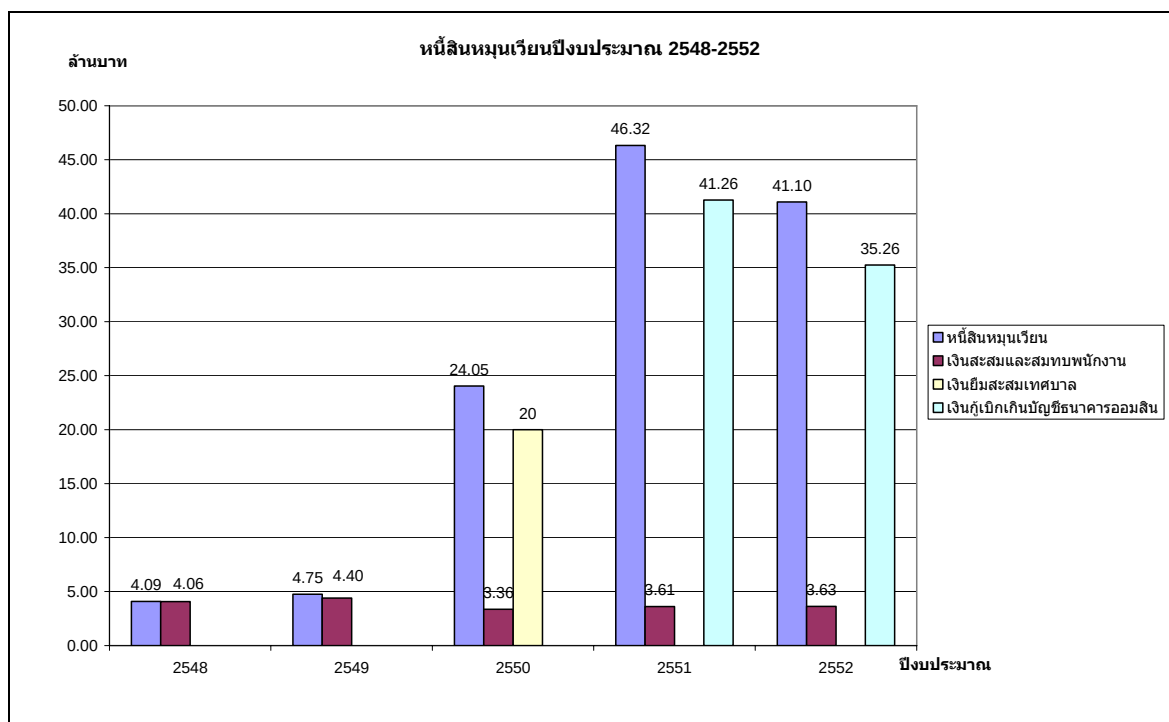
แผนภูมิที่ 6-20 มูลค่าทรัพย์สินของสถานนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548 – 2552

ที่มา : สถานนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2

หนี้สิน ในปีงบประมาณ 2552 สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 2 มีหนี้สินรวม 41.1 ล้านบาท โดยเป็นหนี้สินหมุนเวียนทั้งจำนวน ซึ่งประกอบด้วยเงินสะสมและสมทบ พนักงานจำนวน 3.63 ล้านบาท และเงินเบิกเกินบัญชีจากธนาคารออมสินจำนวน 35.26 ล้านบาท หนี้สินในช่วง ปีงบประมาณ 2548-2552 เป็นหนี้สินหมุนเวียนทั้งจำนวน โดยในช่วงปี 2548-2549 จะมีเพียงเงินสะสมและสมทบ พนักงานเป็นส่วนใหญ่และค่าใช้จ่ายค้ำจ่ายเพียงเล็กน้อย โดยในช่วงปี 2550-2552 ได้มีการกู้ยืมเงินเพื่อใช้เป็นทุน หมุนเวียนในกิจการ โดยในปีงบประมาณ 2550 ได้มีการยืมเงินยืมสะสมเทศบาลจำนวน 20 ล้านบาท และใน ปีงบประมาณ 2551-2552 มีการกู้เงินเบิกเกินบัญชีจากธนาคารออมสินจำนวน 41.26 และ 35.26 ล้านบาท ตามลำดับ รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-21

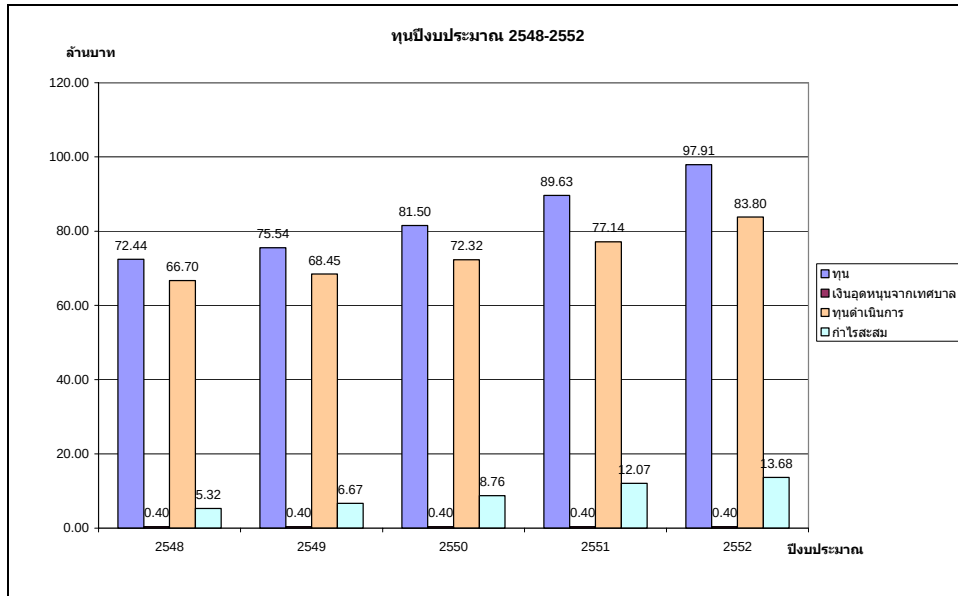
**แผนภูมิที่ 6-21 มูลค่าหนี้สินของสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 2
ปีงบประมาณ 2548 – 2552**

ที่มา : สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2

ส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ (ทุน) ในปีงบประมาณ 2552 สถานธนาบาลของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 มีส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ 97.91 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน โดยมีทุน ดำเนินการ กำไรสะสมและเงินอุดหนุนจากเทศบาลจำนวน 83.80 13.68 และ 0.40 ล้านบาท ตามลำดับ โดยทุน ดำเนินการ และกำไรสะสมเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2551 ร้อยละ 8.6 และ 13.3 ตามลำดับ ส่วนเงินอุดหนุนจาก เทศบาลมีจำนวนไม่เปลี่ยนแปลง โดยในปีงบประมาณ 2552 ทุนดำเนินการมีสัดส่วนสูงสุดโดยคิดเป็นร้อยละ 85.6 ของส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ ทั้งนี้การที่ทุนดำเนินการเพิ่มขึ้นทุกปีเนื่องจากการมีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นทุกปี และ กำไรสุทธิที่จัดสรรเป็นเงินสมทบทุนหมุนเวียนซึ่งนำไปเข้าลงบัญชีไว้ที่ทุนดำเนินการก็มีอัตราเพิ่มขึ้นด้วย โดยใน ปีงบประมาณ 2548 อยู่ที่ร้อยละ 33 ของกำไรสุทธิประจำปี ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 58 ในปีงบประมาณ 2549 และ หลังจากนั้นในช่วงปี 2550-2552 ได้ปรับลดอัตรามาอยู่ที่ร้อยละ 55 ของกำไรสุทธิ รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-22

แผนภูมิที่ 6-22 ส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการของสถานน่านุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
แห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548 – 2552

ที่มา : สถานน่านุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2

6.2.5 ปัญหาอุปสรรค

(1) ด้านกฎระเบียบและการกำกับดูแล

(1.1) พ.ร.บ. ไร่รับจำนำ พ.ศ. 2505 ที่ใช้อยู่มานานนับเกือบ 50 ปีงบประมาณ ยังไม่มีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งปัจจุบันทรัพย์ได้มีมูลค่าสูงจากเดิมมาก เช่น ทองคำ จึงทำให้เป็นปัญหาอุปสรรคในการให้บริการรับจำนำ เนื่องจากการกำหนดเพดานจำนวนเงินรับจำนำไว้ไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน จึงไม่ควรกำหนดไว้ใน พ.ร.บ. ควรจะออกเป็นประกาศกระทรวงเพื่อความคล่องตัวในการปรับเปลี่ยน

(1.2) การกำหนดให้ทำกิจกรรมได้เฉพาะการรับจำนำ ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่จะขยายการให้บริการในยุคแข่งขัน หากให้สามารถให้บริการด้านอื่นได้ด้วย ก็จะทำให้กิจการมีรายได้อื่นมาชดเชยดอกเบี้ยจากการรับจำนำ ซึ่งอาจสามารถคิดดอกเบี้ยรับจำนำในอัตราต่ำกว่าปัจจุบัน เพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชน

(1.3) พ.ร.บ. ควรมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ทั้งโครงสร้างหน่วยงานกำกับดูแล ทรัพย์จำนำ วงเงินรับจำนำ เป็นต้น

(2) ด้านการบริหารจัดการจากต้นสังกัด

(2.1) การที่กำหนดให้ส่วนกลางคือ จ.ส.ท. เป็นผู้กำกับดูแลในการบริหารจัดการของสถานน่านุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งโดยข้อเท็จจริงท้องถิ่นเป็นผู้บริหาร ควรให้อปท. มีเอกภาพในการปฏิบัติงาน แต่ปัจจุบันการปฏิบัติต้องดำเนินการตามคำสั่งจากส่วนกลาง จึงทำให้ไม่คล่องตัวในการปฏิบัติงาน ดังนั้น ควรกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเอง และส่วนกลางเป็นผู้ควบคุมกำกับดูแลอย่างเดียว หรือสนับสนุนด้านวิชาการเท่านั้น

(2.2) การที่แต่งตั้งผู้จัดการเป็นผู้ตรวจการเขตหรือผู้ตรวจการภาคอีกตำแหน่งหนึ่ง ทำให้เป็นการเพิ่มขึ้นกับผู้จัดการ รวมทั้งอาจเกิดปัญหาเวลาออกตรวจ เพราะต้องมีผู้ช่วยทำงานแทน แต่ผู้จัดการยังไม่พ้นความรับผิดชอบหากเกิดความเสียหาย นอกจากนี้ ยังต้องรับผิดชอบหากโรงรับจำนำถูกเขตมีการทุจริตหรือข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน ซึ่งไม่ยุติธรรมกับผู้จัดการที่ทำงานเป็นผู้ตรวจการอีกหน้าที่หนึ่ง

(2.3) การควบคุมกำกับดูแลสถานน่านุบาล ควรมีคณะกรรมการการออกตรวจสอบสถานน่านุบาลโดยตรง เพื่อป้องกันการทุจริต และคณะกรรมการควรมีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับงานสถานน่านุบาล

เนื่องจาก การกำหนดให้ปลัดเทศบาลเป็นผู้ตรวจการสถานธนาณบาลประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เหมาะสม เพราะไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการเงิน

(3) ด้านการปฏิบัติงาน

(3.1) รัฐบาลไม่ได้ให้เงินอุดหนุน จึงยากต่อการขยาย หากมีผู้ใช้บริการเพิ่มการสนองตอบการให้บริการจำเป็นต้องมีเงินทุน ซึ่งเงินทุนเหล่านี้จะเกิดจากการกู้ยืมจากธนาคาร ซึ่งการชำระหนี้ อาจทำได้ยาก เพราะเงินที่ได้มาจะนำไปหมุนเวียนในการรับจ่านำ จึงทำให้มีเงินกู้ยืมเป็นจำนวนที่สูงถึง 35.26 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2552 และมีแนวโน้มเพิ่มในอนาคตด้วย

(3.2) พนักงานสถานธนาณบาลยังไม่มี ความชัดเจนในสถานะของตนเองว่าเป็น พนักงานสังกัดหน่วยงานใด จึงควรกำหนดให้ชัดเจน โดยควรกำหนดให้พนักงานสถานธนาณบาลเป็นลูกจ้างประจำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(4) ด้านอื่น ๆ

(4.1) ควรเพิ่มขีดความสามารถให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน โดยจัดฝึกอบรมให้ความรู้ความสามารถ งานในหน้าที่เพิ่มมากขึ้น และควรมีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ

(4.2) อัตราค่าตอบแทนผู้บริหารท้องถิ่นควรปรับปรุงแก้ไข โดยใช้ฐานของปริมาณงาน (ยอดรับจ่านำ) เป็นตัวกำหนดค่าตอบแทน เพราะหมายถึงความรับผิดชอบมากน้อยตามปริมาณงาน

(4.3) การจัดสรรกำไร โดยการจ่ายเป็นเงินโบนัส ควรจ่ายให้ผู้ร่วมรับผิดชอบโดยตรงต่อกิจการของโรงรับจ่านำเท่านั้น และควรส่งเทศบาลเจ้าสังกัดในอัตราส่วนที่เพิ่มขึ้น เป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

6.3 สถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครสาขาที่ 1

6.3.1. ประวัติความเป็นมา

สถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 1 ที่เป็นกรณีศึกษาของสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร 1 ใน 20 แห่งที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครเป็นหน่วยงานหนึ่งซึ่งอยู่ในสังกัดสำนักงานสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร (สทก.) และเป็นหน่วยงานการพาณิชย์ สังกัดกรุงเทพมหานคร จัดตั้งขึ้นเมื่อ 15 กันยายน 2540

6.3.2. วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และแผนการปฏิบัติงาน

วิสัยทัศน์

ในการดำเนินงานของสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครได้กำหนดวิสัยทัศน์รวม ซึ่งใช้กับสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครทั้ง 20 แห่ง ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “เป็นองค์กรด้านรับจ่านำที่มีภาพลักษณ์ที่ดี ระบบการบริหารทันสมัย โปร่งใส ทรัพยากรปลอดภัย มีการให้บริการที่ดีและทั่วถึง และเพื่อเป็นที่พึงของชุมชน”

ผู้จัดการได้ประยุกต์วิสัยทัศน์ในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี โดยสร้างความเป็นกันเองกับผู้ใช้บริการ สอบถามความเดือดร้อน และสร้างความมั่นใจให้ผู้ใช้บริการถึงการเก็บรักษาทรัพยากรจ่านำอย่างปลอดภัย และมั่นคง

พันธกิจ

ในการดำเนินงานของสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครได้กำหนดพันธกิจรวม ซึ่งใช้กับสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครทั้ง 20 แห่ง ได้กำหนดพันธกิจไว้ว่า “มุ่งปรับภาพลักษณ์องค์กร มุ่งพัฒนาบุคลากร มุ่งพัฒนาการให้บริการที่ดี มุ่งพัฒนาระบบการทำงาน มุ่งพัฒนาระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศ มุ่งวางมาตรฐานการตรวจสอบ มุ่งวางระบบความปลอดภัยในองค์กร มุ่งขยายสาขาให้ครอบคลุมทุกชุมชน”

สถานธนานุบาล กทม. กรณีศึกษาแห่งที่ 1 เป็นสถานธนานุบาล กทม. แห่งต้น ๆ ที่ได้นำระบบ IT มาปรับใช้ในการให้บริการรับจำนำ โดยได้นำต้นแบบมาจากโรงรับจำนำของเอกชน ซึ่งต่อมาภายหลังสถานธนานุบาล กทม. แห่งอื่นๆ ได้นำระบบ IT เข้ามาใช้มากขึ้น

ค่านิยม (Core Value)

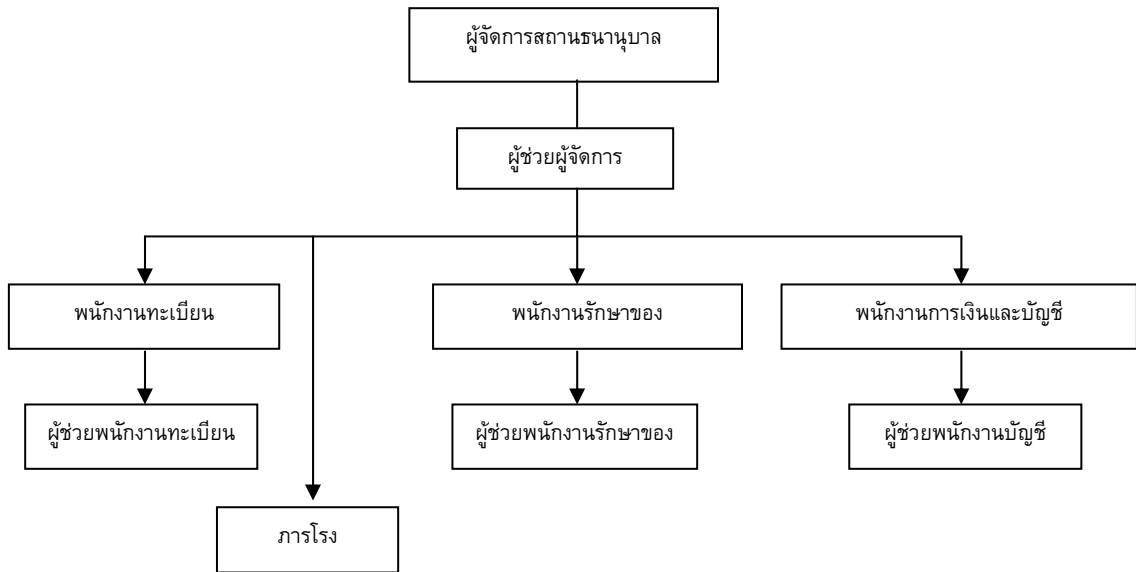
ในการดำเนินงานของสถานธนานุบาลกรุงเทพมหานครได้กำหนดค่านิยมรวม ซึ่งใช้กับสถานธนานุบาลกรุงเทพมหานครทั้ง 20 แห่ง ได้กำหนดค่านิยมไว้ว่า “มีความซื่อสัตย์ สุจริต ดูแลทรัพย์สินและผลประโยชน์องค์กร มีจิตบริการ เอื้อเฟื้อ เป็นที่พึ่งชุมชน ทศนคติที่ดีต่อองค์กร มีความมุ่งมั่นกระตือรือร้น กล้าตัดสินใจ รับผิดชอบ ใฝ่หาความรู้ รับความเปลี่ยนแปลง ทำงานเป็นทีม”

6.3.3. โครงสร้างองค์กรและการแบ่งงานภายใน

โครงสร้างการบริหารงานสถานธนานุบาลกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาแห่งที่ 1 มีทั้งหมด 8 ตำแหน่ง แต่ละตำแหน่งมีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติบริหารงาน ดังนี้

- (1) **ผู้จัดการ** มีหน้าที่รับผิดชอบการรับจำนำทรัพย์สินและบริหารงานทั่วไปภายในหน่วยงาน โดยควบคุมพนักงานในสถานธนานุบาลและปกครองผู้ใต้บังคับบัญชา
- (2) **ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายรับจำนำ** บริหารงานในฐานะผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยงานสถานธนานุบาล ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการรับจำนำทรัพย์สินและบริหารงานในหน่วยงาน และควบคุมหน่วยงานในสถานธนานุบาลและปกครองผู้ใต้บังคับบัญชา
- (3) **พนักงานรักษาของ** มีหน้าที่และความรับผิดชอบในด้านการดูแลรักษาทรัพย์สินที่รับจำนำ รับผิดชอบทรัพย์สินทุกรายการให้อยู่ในสภาพดี ถูกต้อง ครบถ้วนตรงตามทะเบียนรับจำนำ
- (4) **ผู้ช่วยพนักงานรักษาของ** มีหน้าที่และความรับผิดชอบในด้านช่วยพนักงานรักษาของในการดูแลรักษาทรัพย์สินที่รับจำนำรับผิดชอบทรัพย์สินทุกรายการให้อยู่ในสภาพดี ถูกต้อง ครบถ้วนตรงตามทะเบียนรับจำนำ
- (5) **พนักงานการเงินและบัญชี** มีหน้าที่รับผิดชอบ ในงานบัญชี และการเงิน ทำบัญชีรับจ่ายเงิน ทำงบการเงิน รับและจ่ายเงิน เก็บรักษาเงิน
- (6) **พนักงานทะเบียน** ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สินที่รับจำนำประกัน แล้วส่งมอบให้ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายรักษาของ จัดทำทะเบียนรับจำนำโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และส่งรายงานสำนักงานสถานธนานุบาลกรุงเทพมหานคร เป็นรายวัน ออกตัวรับจำนำ
- (7) **ผู้ช่วยพนักงานทะเบียน** ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สินที่รับจำนำประจำวัน และส่งมอบให้ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายรักษาของ จัดทำทะเบียนรับจำนำ ผากถอน และทะเบียนทรัพย์สินหลุดจำนำโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และส่งรายงานสำนักงานสถานธนานุบาลกรุงเทพมหานคร เป็นรายวัน ออกตัวรับจำนำ สำหรับสถานธนานุบาลกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาแห่งที่ 1 มีผู้ช่วยพนักงานทะเบียน 2 คน
- (8) **การโรง** มีหน้าที่ทำความสะอาดและรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ทำงาน และดูแลทรัพย์สิน เปิด-ปิด สำนักงาน รับส่งเอกสารและสิ่งของระหว่างสำนักงานธนานุบาลกรุงเทพมหานครและสถานธนานุบาล หรือระหว่างสถานธนานุบาลด้วยกัน บริการให้ความสะดวกแก่ลูกค้าที่มาติดต่อสถานธนานุบาล

แผนภูมิที่ 6-23 โครงสร้างพนักงานของสถานธนาบาล กทม. แห่งที่ 1

6.3.4. ผลการดำเนินงานและงบการเงิน

(1) ด้านผู้ใช้บริการ

ในปี 2552 สถานธนาบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 1 ได้ให้บริการรับจำนำแก่ประชาชนจำนวน 27,132 ราย ลดลงจากปี 2551 ซึ่งมีประชาชนเข้าใช้บริการรับจำนำ จำนวน 28,130 ราย ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าจำนวนผู้ใช้บริการการรับจำนำไม่ได้แปรผกผันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเสมอไป โดยจำนวนผู้ใช้บริการแปรผกผันกับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในปี 2550 เพียงปีเดียว เนื่องจากอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยขยายตัวร้อยละ 5.0 ในปี 2550 ขณะที่จำนวนผู้ใช้บริการหดตัวร้อยละ 11.0 สะท้อนให้เห็นว่าในช่วงที่เศรษฐกิจขยายตัวดี ประชาชนมีความเป็นอยู่ดี จึงมาใช้บริการโรงรับจำนำน้อย สำหรับค่าเฉลี่ย 5 ปี ของจำนวนผู้ใช้บริการ ระหว่างปี 2548-2552 หดตัวร้อยละ 1.5 ต่อปี

เมื่อพิจารณาข้อมูลการใช้บริการรับจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ประชาชนเข้าใช้บริการรับจำนำของสถานธนาบาล กทม. กรณีศึกษาที่ 1 เพิ่มขึ้นในปี 2549 และ 2551 และใช้บริการรับจำนำลดลงในปี 2550 และ 2552 แสดงถึงความไม่แน่นอนของจำนวนผู้ใช้บริการ อย่างไรก็ตาม การวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานไม่ได้วัดจากจำนวนผู้ใช้บริการเพียงอย่างเดียว เนื่องจากปีที่จำนวนผู้ใช้บริการลดลงจากปีก่อนหน้าหรือปี 2550 สถานธนาบาล กทม. กรณีศึกษาที่ 1 กลับมีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดของผลการดำเนินงานทางการเงินในส่วนถัดไป

ตารางที่ 6-1 จำนวนผู้ใช้บริการสถานธนาณบาล กทม. แห่งที่ 1และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ

รายการ	ปี					เฉลี่ย
	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552	
1. จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ (ราย)	29,082	30,623	27,243	28,130	27,132	28,442
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	-1.1	5.3	-11.0	3.3	-3.5	-1.4
2. จำนวนผู้ใช้บริการไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำ (ราย)	28,164	29,143	26,479	27,590	26,478	27,571
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	0.7	3.5	-9.1	4.2	-4.0	-0.9
3. เจ้าของทรัพย์สินคงเหลือในสต็อก (ราย)	8,630	9,170	8,417	8,071	8,078	8,473
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	-3.3	6.3	-8.2	-4.1	0.1	-1.8
4.เจ้าของทรัพย์สินหลุดจำนำ (ราย)	1,213	940	1,517	886	647	1,041
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	-12.5	-22.5	61.4	-41.6	-27.0	-8.4
5. กำไรสุทธิ (ล้านบาท)	13.9	17.4	16.6	20.1	15.9	16.8
อัตราเพิ่มของกำไรสุทธิ (ร้อยละ)	10.4	25.2	-4.6	21.1	-20.9	6.2
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ						
1. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริง (ร้อยละ)	4.6	5.1	5.0	2.5	-2.3	3.0
2. อัตราเงินเฟ้อทั่วไป (ร้อยละ)	4.5	4.6	2.2	5.5	-0.8	3.2
3. ราคาทองคำเฉลี่ยทั้งปี (มกราคม-ธันวาคม)	8,473.76	10,788.25	11,301.82	13,697.24	15,720.03	11,996
อัตราเพิ่ม	-	27.31	4.76	21.19	14.8	17.0
4. ราคาทองคำ ณ สิ้นเดือนธันวาคม	10,000	10,750	13,200	13,900	17,250	13,020
อัตราเพิ่ม	-	7.5	22.79	5.30	24.1	14.9
5. ราคาทองคำ ณ สิ้นเดือนมิถุนายน	8,450	10,800	10,600	14,550	15,000	11,880
อัตราเพิ่ม	-	27.81	-1.85	37.26	3.1	16.6
6. อัตราแลกเปลี่ยน	40.26	37.92	34.56	33.36	34.33	36.09
(+) อ่อนค่า / (-) แข็งค่า	-	-5.8	-8.8	-3.4	2.9	-3.8
7. ยอดการให้สินเชื่อเพื่อรายย่อย	117,943.3	105,358.7	141,458.4	115,719.9	200,641.10	136,224
อัตราเพิ่มของยอดการให้สินเชื่อเพื่อรายย่อย	-	-10.67	34.26	-18.19	73.38	19.70

ที่มา : 1. จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ ข้อมูลจากสำนักงานสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร

2. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริง ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ URL: <http://www.nesdb.go.th/> ในช่วงที่เศรษฐกิจขยายตัวดี ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี ส่งผลให้ผู้ใช้บริการรับจำนำลดลง

3. อัตราเงินเฟ้อทั่วไป (Headline Inflation) ข้อมูลจากสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ URL: <http://www.price.moc.go.th/> ภาวะของอัตราเงินเฟ้อในประเทศที่ขยับตัวสูงขึ้น จากราคาน้ำมันและผลผลิตทางการเกษตรที่ได้รับ ความเสียหายจากโรคระบาดทางการเกษตรและสถานการณ์น้ำท่วม ทำให้สินค้ามีราคาสูงขึ้นตามภาวะต้นทุน ค่าครองชีพปรับสูงขึ้น และ ส่งผลกระทบต่อผู้มีรายได้น้อย หรือผู้ที่ต้องการใช้เงินเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า มาใช้บริการที่โรงรับจำนำเพิ่มมากขึ้น

4. ราคาทองคำเฉลี่ย ข้อมูลจากสมาคมค้าทองคำ URL: <http://www.goldtraders.or.th/> การปรับตัวสูงขึ้นของราคาทองคำ ส่งผลให้จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำเพิ่มขึ้น

5. อัตราแลกเปลี่ยน ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย URL: <http://www.bot.or.th> การอ่อนค่าของอัตราแลกเปลี่ยนจะทำให้ราคาทองคำนำเข้าจากต่างประเทศในรูปเงินบาทสูงขึ้น ซึ่งทำให้ราคาทองคำภายในประเทศสูงขึ้น

6. ยอดการปล่อยสินเชื่อเพื่อรายย่อย ข้อมูลของ สศค.¹ หากการปล่อยสินเชื่อเพื่อรายย่อยของทางอื่นเพิ่มขึ้น เนื่องจาก นโยบายด้านสินเชื่อของรัฐบาลที่เข้าถึงกลุ่มคนรากหญ้ามากขึ้น มีความเป็นไปได้ว่าจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำอาจลดลง เพราะหันมา ใช้สินเชื่อตามนโยบายของรัฐบาล

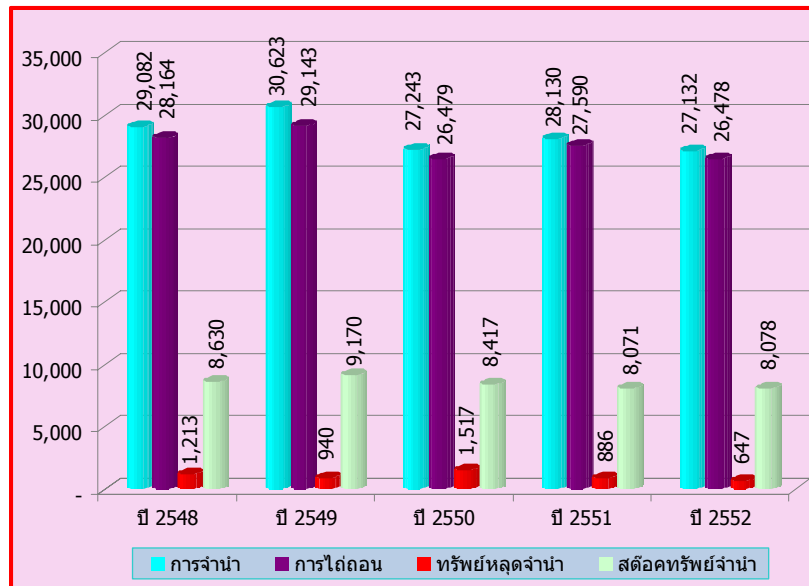
¹ โครงการสินเชื่อของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ (SFIs) 8 โครงการ ได้แก่ โครงการสินเชื่อสำหรับกิจการ SMEs โครงการปล่อยสินเชื่อของธนาคารอาคารสงเคราะห์ โครงการบ้านออมสินเพื่อประชาชน โครงการบ้านเอื้ออาทร โครงการธนาคารประชาชน โครงการวิสาหกิจชุมชน

จำนวนประชาชนที่มาไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำของสถานธนาบาล กทม. กรณีศึกษาที่ 1 ในปี 2552 มีจำนวน 26,478 ราย ลดลงจากปี 2551 ซึ่งมีจำนวน 27,590 ราย สอดคล้องกับยอดการรับจำนำที่ลดลง เมื่อพิจารณาข้อมูลการใช้บริการไถ่ถอนรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ประชาชนเข้าใช้บริการไถ่ถอนของสถานธนาบาล กทม. กรณีศึกษาที่ 1 เพิ่มขึ้นในปี 2549 และ 2551 และใช้บริการรับจำนำลดลงในปี 2550 และ 2552

จำนวนรายของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนำคงเหลือในสต็อกรับจำนำ ณ สิ้น ปี 2552 มีจำนวน 8,230 ราย ลดลงจากปี 2551 ซึ่งมีจำนวน 8,373 ราย เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินจำนำคงเหลือรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ประชาชนเจ้าของทรัพย์สินจำนำคงเหลือของสถานธนาบาลเคราะห์ลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงปี 2550 ถึงปี 2552 โดยเฉลี่ยลดลงร้อยละ 1.3 ต่อปี

จำนวนรายของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหลุดจำนำในปี 2552 มีจำนวน 676 ราย ลดลงจากปี 2551 ซึ่งมีจำนวน 886 ราย เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินหลุดจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ประชาชนเจ้าของทรัพย์สินหลุดจำนำเพิ่มขึ้นในปี 2550 และใช้บริการรับจำนำลดลงในปี 2549 และในช่วง 2551-2552 (รายละเอียดแสดงดังปรากฏในแผนภูมิที่ 6-24)

แผนภูมิที่ 6-24 จำนวนผู้ใช้บริการสถานธนาบาล กทม. แห่งที่ 1 ปี 2548-2552

ที่มา : สำนักงานสถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร

(2) ด้านมูลค่าการรับจำนำ

(2.1) มูลค่าทรัพย์สินจำนำ

ในปี 2552 ทรัพย์สินจำนำของสถานธนาบาล กทม. กรณีศึกษาแห่งที่ 1 มีมูลค่า 455.7 ล้านบาท ลดลงจากปี 2551 ซึ่งมีมูลค่า 476 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลการใช้บริการรับจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินจำนำของสถานธนาบาล กทม. กรณีศึกษาแห่งที่ 1 เพิ่มขึ้นในปี 2549 และ 2551 และลดลงในปี 2550 และ 2552 โดยเพิ่มขึ้นจาก 327.7 ล้านบาทในปี 2548 เป็น 455.7 ล้านบาท ในปี 2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.4 ต่อปี จะเห็นได้ว่าปีที่จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำลดลง ส่งผลให้มูลค่าทรัพย์สินจำนำลดลงด้วย

(2.2) มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอน

ทรัพย์สินไถ่ถอนของสถานธนาณบาล กทม. กรณีศึกษาแห่งที่ 1 ในปี 2552 มีมูลค่า 443.6 ล้านบาท ลดลงจากปี 2551 ซึ่งมีมูลค่า 456.5 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลการให้บริการไถ่ถอนรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนของสถานธนาณบาล กทม. กรณีศึกษาแห่งที่ 1 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 313.4 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 443.6 ล้านบาทในปี 2552 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 9.6 ต่อปี

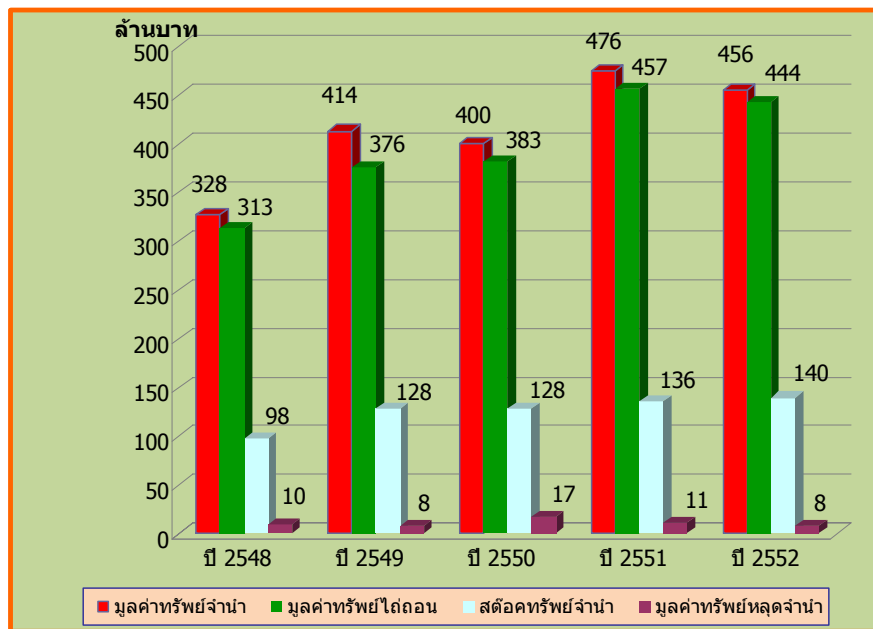
(2.3) มูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือ

ทรัพย์สินจำนำคงเหลือในสต็อกรับจำนำของสถานธนาณบาล กทม. กรณีศึกษาแห่งที่ 1 ในปี 2552 มีมูลค่า 139.7 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ซึ่งมีมูลค่า 135.9 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินจำนำคงเหลือรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือของสถานธนาณบาล กทม. กรณีศึกษาที่ 1 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 98.9 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 139.7 ล้านบาทในปี 2552 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 9.8 ต่อปี

(2.4) มูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำ

ทรัพย์สินหลุดจำนำของสถานธนาณบาล กทม. กรณีศึกษาแห่งที่ 1 ในปี 2552 มีมูลค่า 8.2 ล้านบาท ลดลงจากปี 2551 ซึ่งมีมูลค่า 11.1 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินหลุดจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำของสถานธนาณบาล กทม. กรณีศึกษาที่ 1 มีแนวโน้มลดลง โดยลดลงจาก 9.6 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 8.2 ล้านบาทในปี 2552 อย่างไรก็ตามในปี 2550 เป็นปีที่มียอดทรัพย์สินหลุดจำนำสูงถึง 17.4 ล้านบาท จึงทำให้ทรัพย์สินหลุดจำนำเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 8.7 ต่อปี (รายละเอียดแสดงดังปรากฏในแผนภูมิที่ 6-25)

แผนภูมิที่ 6-25 มูลค่าทรัพย์สินจำนำ ทรัพย์สินไถ่ถอน สต็อกทรัพย์สินจำนำ และทรัพย์สินหลุดจำนำของ
สถานธนาณบาล กทม. แห่งที่ 1 ปี 2548-2552

ที่มา : สำนักงานสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร

**ตารางที่ 6-2 อัตราการขยายตัวของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอน มูลค่าสต็อกทรัพย์สินจำนำ และ
มูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำของสถานธนาถบาล กทม. แห่งที่ 1 ปี 2548-2552**

รายการ	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552	เฉลี่ย
1. มูลค่าทรัพย์สินจำนำ (ล้านบาท)	327.7	413.5	400.2	475.5	455.7	414.6
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	-	26.2	-3.2	18.8	-4.2	9.4
2. มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอน (ล้านบาท)	313.4	375.8	382.6	456.5	443.6	394.4
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	-	29.9	0.3	2.9	3.6	9.2
3. มูลค่าสต็อกทรัพย์สินจำนำ (ล้านบาท)	98.3	127.8	128.0	135.9	139.7	125.9
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	-	30.0	0.2	6.1	2.8	9.8
4. มูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำ (ล้านบาท)	9.6	8.3	17.4	11.1	8.2	10.9
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	-	-13.8	110.4	-35.9	-26.1	8.7

ที่มา : สำนักงานสถานธนาถบาลกรุงเทพมหานคร

(3) ผลการดำเนินงาน

ในการดำเนินกิจการใดๆ สิ่งที่ต้องแสดงให้เห็นว่า ผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร จะต้องมีการแสดงฐานะการเงินของการดำเนินงาน โดยการจัดทำงบแสดงฐานะการเงินของกิจการ ประกอบด้วย งบกำไรขาดทุน และงบดุล ซึ่งสถานธนาถบาลกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาแห่งที่ 1 มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

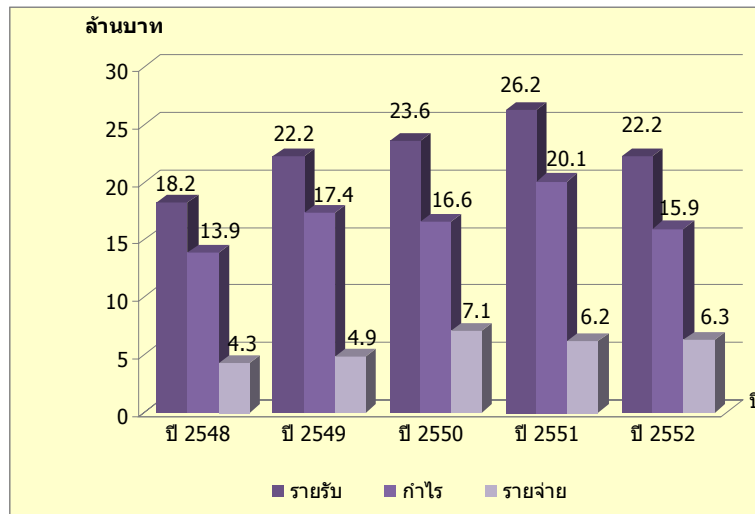
(3.1) งบกำไรขาดทุน

งบกำไรขาดทุน หมายถึง งบที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการในรอบระยะเวลาบัญชีที่กำหนดแต่จะต้องไม่เกิน 1 ปี เพื่อวัดผลการดำเนินงานของธุรกิจว่ามีรายได้และค่าใช้จ่ายในรอบระยะเวลานั้นเท่าใด และเมื่อนำรายได้หักด้วยค่าใช้จ่ายแล้ว จะเป็นกำไรสุทธิ (Net Income หรือ Net Profit) หรือขาดทุนสุทธิ (Net Loss) สามารถเขียนเป็นสมการได้ว่า รายได้ – ค่าใช้จ่าย = กำไร/ขาดทุนสุทธิ ซึ่งผลการดำเนินงานของสถานธนาถบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 1 สรุปได้ดังนี้

รายรับรวม ของสถานธนาถบาล กทม. กรณีศึกษาแห่งที่ 1 ในปี 2552 มีจำนวน 22.2 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 15.3 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีรายรับรวม 26.2 ล้านบาท หากพิจารณารายรับรวมรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า รายรับรวมของสถานธนาถบาล กทม. กรณีศึกษาแห่งที่ 1 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 18.2 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 22.2 ล้านบาท ในปี 2552 และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 เท่ากับ 22.5 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.0 ต่อปี โดยที่รายได้หลักของกิจการมาจากดอกเบี้ยจากการรับจำนำคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 80 ของรายรับทั้งหมด และส่วนที่เหลือเป็นกำไรจากทรัพย์สินหลุดจำนำคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 20

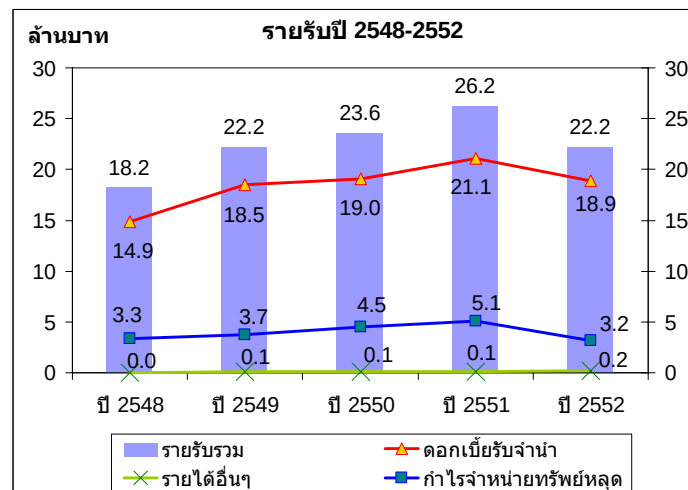
ค่าใช้จ่ายรวม ของสถานธนาถบาล กทม. กรณีศึกษาแห่งที่ 1 ในปี 2552 มีจำนวน 15.9 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 20.6 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีค่าใช้จ่ายรวม 20.1 ล้านบาท หากพิจารณาค่าใช้จ่ายรวมรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ค่าใช้จ่ายรวมของสถานธนาถบาล กทม. กรณีศึกษาแห่งที่ 1 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 13.9 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 15.9 ล้านบาท ในปี 2552 และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 เท่ากับ 16.8 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.2 ต่อปี โดยที่ค่าใช้จ่ายรวมหลักของกิจการเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (รายละเอียดแสดงดังปรากฏในแผนภูมิที่ 6-26)

แผนภูมิที่ 6-26 รายรับ ค่าใช้จ่าย และกำไรของสถานธนาหุบาล กทม. แห่งที่ 1 ปี 2548-2552

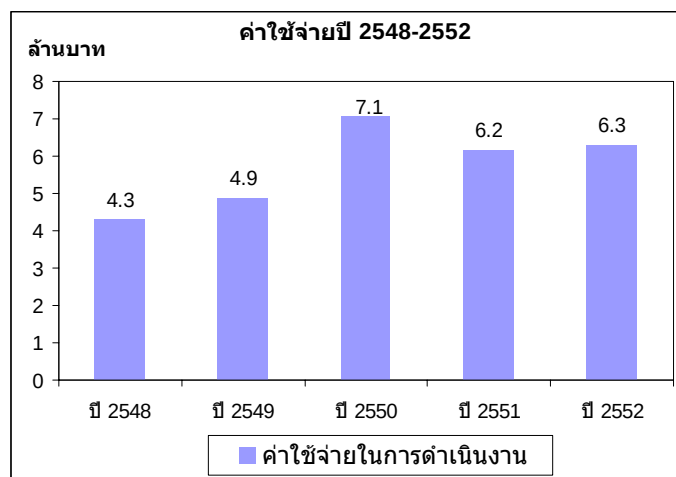
ที่มา : สำนักงานสถานธนาหุบาลกรุงเทพมหานคร

แผนภูมิที่ 6-27 โครงสร้างรายได้ของสถานธนาหุบาล กทม. แห่งที่ 1 ปี 2548-2552

ที่มา : สำนักงานสถานธนาหุบาลกรุงเทพมหานคร

แผนภูมิที่ 6-28 ค่าใช้จ่ายของสถานธนาหุบาล กทม. แห่งที่ 1 ปี 2548-2552

ที่มา : สำนักงานสถานธนาหุบาลกรุงเทพมหานคร

**ตารางที่ 6-3 อัตราการขยายตัวของรายรับ ค่าใช้จ่าย และกำไรสุทธิของสถานธนาณูบาล กทม.
แห่งที่ 1 ปี 2548-2552**

รายการ	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552	เฉลี่ย
1. รายรับรวม	18.2	22.2	23.6	26.2	22.2	22.5
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		22.1	6.2	11.2	-15.3	6.0
2. รายจ่ายรวม	13.9	17.4	16.6	20.1	15.9	16.8
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		24.7	-4.6	21.2	-20.6	5.2
3. กำไรสุทธิ (ล้านบาท)	4.3	4.9	7.1	6.2	6.3	5.7
อัตราเพิ่มของกำไรสุทธิ (ร้อยละ)		13.7	44.6	-12.4	1.7	11.9

ที่มา : สำนักงานสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร

(3.2) งบดุล

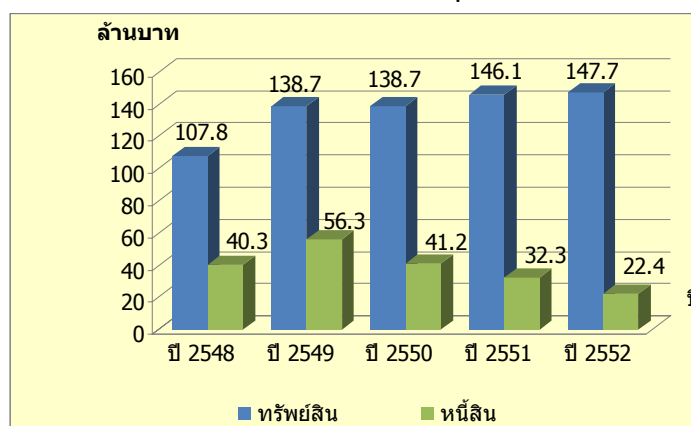
งบดุล หมายถึง งบแสดงฐานะทางการเงินของธุรกิจ ณ วันใดวันหนึ่งตามหลักการบัญชีที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่ามีทรัพย์สิน หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้นของกิจการ จำนวนเท่าใด สามารถเขียนเป็นสมการได้ว่า ทรัพย์สิน = หนี้สิน + ส่วนของผู้ถือหุ้นของกิจการ ซึ่งผลการดำเนินงานของสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 สรุปได้ดังนี้

ทรัพย์สิน ของสถานธนาณูบาล กทม. กรณีศึกษาแห่งที่ 1 ในปี 2552 มีจำนวน 147.7 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.0 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีทรัพย์สิน 146.1 ล้านบาท หากพิจารณาทรัพย์สินรายปีในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ทรัพย์สินของสถานธนาณูบาล กทม. กรณีศึกษาแห่งที่ 1 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 107.8 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 147.7 ล้านบาท ในปี 2552 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 8.8 ต่อปี และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 เท่ากับ 135.8 ล้านบาท โดยทรัพย์สินที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นทรัพย์สินหมุนเวียนประมาณร้อยละ 95 ที่สำคัญประกอบด้วยทรัพย์สินรับจำนองเหลือและดอกเบี้ยรับจำนองค้างรับ ส่วนที่เหลือเป็นทรัพย์สินถาวร ได้แก่ ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

หนี้สิน ของสถานธนาณูบาล กทม. กรณีศึกษาแห่งที่ 1 ในปี 2552 มีจำนวน 22.4 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 30.7 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีหนี้สิน 32.3 ล้านบาท หากพิจารณาหนี้สินรายปีในช่วงปี 2548-2552 พบว่า หนี้สินของสถานธนาณูบาล กทม. กรณีศึกษาแห่งที่ 1 เพิ่มขึ้นในปี 2549 เพียงปีเดียว และลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงปี 2550 - 2552

ทุน ของสถานธนาณูบาล กทม. กรณีศึกษาแห่งที่ 1 ประกอบด้วยทุนจัดตั้ง กำไรสะสม ในปี 2552 มีจำนวน 125.2 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.0 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีหนี้สิน 113.8 ล้านบาท หากพิจารณาหนี้สินรายปีในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ทุนของสถานธนาณูบาล กทม. กรณีศึกษาแห่งที่ 1 เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 67.5 ล้านบาท เป็น 125.2 ล้านบาทในปี 2552 (รายละเอียดแสดงดังปรากฏในแผนภูมิที่ 6-29 และตารางที่ 6-4)

แผนภูมิที่ 6-29 ทรัพย์สินและหนี้สินของสถานธนาหุบาล กทม. แห่งที่ 1 ปี 2548-2552

ที่มา : สำนักงานสถานธนาหุบาลกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 6-4 อัตราการขยายตัวของทรัพย์สิน และหนี้สินของสถานธนาหุบาล กทม.

แห่งที่ 1 ปี 2548-2552

รายการ	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552	เฉลี่ย
1. ทรัพย์สิน	107.8	138.7	138.7	146.1	147.7	135.8
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	-	28.7	0.0	5.4	1.0	8.8
2. หนี้สิน	40.3	56.3	41.2	32.3	22.4	38.5
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	-	39.8	-26.8	-21.6	-30.7	-9.8
3. ส่วนของทุน	67.5	82.3	97.4	113.8	125.2	97.24
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		21.9	18.3	16.8	10.0	16.8
โครงสร้างทรัพย์สิน						
1. ทรัพย์สินรับจํานาคงเหลือ	98.3	127.8	128.0	135.9	139.7	125.9
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		30.0	0.2	6.1	2.8	9.8
2. ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	5.2	4.9	4.7	4.4	4.1	4.7
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		-6.4	-4.7	-5.4	-7.5	-6.0
3. ดอกเบี้ยรับจํานาค้างรับ	2.9	4.1	4.0	4.0	2.9	3.6
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		42.8	-3.5	0.1	-28.1	2.8
4. ทรัพย์สินอื่นๆ	1.3	1.9	2.0	1.9	1.0	1.6
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		39.0	7.3	-7.4	-46.9	-2.0
โครงสร้างหนี้สิน						
1. เงินยืมสำนักงานสถานธนาหุบาล กทม.	40.3	56.3	41.2	32.3	22.0	38.4
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		39.8	-26.8	-21.6	-31.9	-10.1
2. หนี้สินอื่นๆ	0.0	0.0	0.1	0.0	0.4	0.1
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		6.6	4.8	-1.2	747.0	189.3

ที่มา : สำนักงานสถานธนาหุบาลกรุงเทพมหานคร

6.3.5 ปัญหาอุปสรรคที่พบและต้องการปรับปรุงแก้ไข

(1) ด้านกฎระเบียบและการกำกับดูแล

- 1) ผู้จัดการต้องแบกรับความเสี่ยงของทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูง แต่มีฐานเงินเดือนไม่รองรับกับมูลค่าความเสี่ยงดังกล่าว และไม่มีเงินประจำตำแหน่ง และผู้จัดการต้องรับผิดชอบทรัพย์สินที่ตนประเมินราคาทุกชิ้น แม้ว่ามีการโยกย้าย หรือเกษียณอายุแล้วก็ตาม นอกจากนั้นอาจต้องสงสัยว่าทุจริตได้
- 2) เทคโนโลยีในการตรวจและประเมินทรัพย์สินจำนำอาศัยความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ของผู้จัดการเป็นหลัก ขณะที่เทคโนโลยีในการปลอมแปลงทรัพย์สินจำนำพัฒนาให้มีความซับซ้อนและตรวจจับยากขึ้น เช่น ทองคำที่มีการสอดไส้
- 3) ทรัพย์สินจำนำประเภทเพชรไม่มีราคาตลาดที่แน่นอนและมีหลายเกรด จึงทำให้ยากต่อการประเมินราคาที่แม่นยำ นอกจากนั้นหากทรัพย์สินจำนำประเภทเพชรหลุดจำนำจะขายทอดตลาดได้ยากกว่าทองคำ ซึ่งสามารถตรวจสอบราคาทองคำได้แน่นอนกว่า เช่น ทราบราคาทองคำเมื่อตลาดต่างประเทศปิด
- 4) ระเบียบด้านการบริหารบุคคลที่ไม่สนับสนุนให้พนักงานเลื่อนตำแหน่งได้ตามวุฒิและประสบการณ์ เนื่องจากระเบียบกำหนดให้พนักงานมีเงินเดือนถึงขั้นของตำแหน่งที่อยู่สูงขึ้นไปก่อนจึงจะสอบเลื่อนขั้นได้ แม้ว่าคุณสมบัติตรงตามกำหนดแล้วก็ตาม

(2) ด้านการบริหารจัดการจากต้นสังกัด

สำนักงานสถานธนาณูบาล กทม. เป็นผู้บริหารเงินทุนสำรอง โดยเฉพาะช่วงก่อนเปิดภาคเรียน ทำให้ไม่มีปัญหาด้านเงินทุนแต่อย่างใด

(3) ด้านการปฏิบัติงาน

ผู้จัดการเป็นผู้บริหารงานภายในสถานธนาณูบาล กทม. และมีความใกล้ชิดกับพนักงานทุกคน ไม่มีปัญหาในการปฏิบัติงานแต่อย่างใด แต่หากมีปัญหา ผู้จัดการสามารถขอคำแนะนำจากสำนักงานสถานธนาณูบาล กทม. ได้

6.4 กรณีศึกษาสถานธนาณูบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2

6.4.1 ประวัติความเป็นมา

การดำเนินงานสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร (เดิมใช้ชื่อว่าสถานธนาณูบาลนครหลวง) ได้เริ่มต้นเมื่อปี 2503 โดยมติคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2503 มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยรับนโยบายไปจัดตั้งสถานธนาณูบาล (โรงรับจำนำ) เพื่อเป็นการช่วยเหลือ ประชาชนผู้เดือดร้อน และยากจน จะได้ไม่ต้องไปกู้ยืมเงิน จากเอกชนโดยเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง และแม้จะมีทรัพย์สินจำนำ เพื่อเอาเงินมาใช้จ่าย ยามจำเป็น ก็ถูกโรงรับจำนำเอกชน เอารัดเอาเปรียบเกินควรได้ ดังนั้น กระทรวงมหาดไทย จึงได้จัดตั้งสถานธนาณูบาลขึ้นเอง

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2516 กระทรวงมหาดไทยได้โอนกิจการสถานธนาณูบาล (ของเทศบาลนครกรุงเทพเดิม) ให้กรุงเทพมหานครดำเนินการ และกรุงเทพมหานครได้บริหารกิจการสถานธนาณูบาล โดยจัดตั้งสำนักงานดำเนินกิจการสถานธนาณูบาลขึ้น มีคณะกรรมการ และหัวหน้าสำนักงานกลาง (จสธก.เดิม) แล้วปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาจนปัจจุบันนี้เป็นสำนักงานสถานธนาณูบาล กรุงเทพมหานคร (สธก.)

สถานธนาณูบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2505 และเปิดดำเนินการเป็นสาขาที่ 5 ของสถานธนาณูบาลของกรุงเทพมหานคร ในปีงบประมาณ 2552 มีการรับจำนำ 46,305 ราย ลดลงจากปีก่อนที่มีการรับจำนำ 48,650 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.82 มีการไถ่ถอน 45,718 ราย ลดลงจากปีก่อนที่มีการไถ่ถอน 46,929 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.58 โดยมูลค่าทรัพย์สินที่จำนำ 579.34 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อนที่มีมูลค่าทรัพย์สินจำนำ 595.66 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 2.74 และจำนวนเงินที่มาไถ่ถอน 568.24 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนที่มีการไถ่ถอน 566.74 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.27 ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 2

6.4.2 วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนการปฏิบัติงาน

วิสัยทัศน์

ในการดำเนินงานของสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครได้กำหนดวิสัยทัศน์รวม ซึ่งใช้กับสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครทั้ง 20 แห่ง ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “เป็นองค์กรด้านรับจำนำที่มีภาคีลักษณะที่ดี ระบบการบริหารทันสมัย โปร่งใส ทรัพยากรปลอดภัย มีการให้บริการที่ดีและทั่วถึง และเพื่อเป็นที่พึ่งของชุมชน”

พันธกิจ

ในการดำเนินงานของสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครได้กำหนดพันธกิจรวม ซึ่งใช้กับสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครทั้ง 20 แห่ง ได้กำหนดพันธกิจไว้ว่า “มุ่งปรับปรุงภาพลักษณ์องค์กร มุ่งพัฒนาบุคลากร มุ่งพัฒนาการให้บริการที่ดี มุ่งพัฒนาระบบการทำงาน มุ่งพัฒนาระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศ มุ่งวางมาตรฐานการตรวจสอบ มุ่งวางระบบความปลอดภัยในองค์กร มุ่งขยายสาขาให้ครอบคลุมทุกชุมชน”

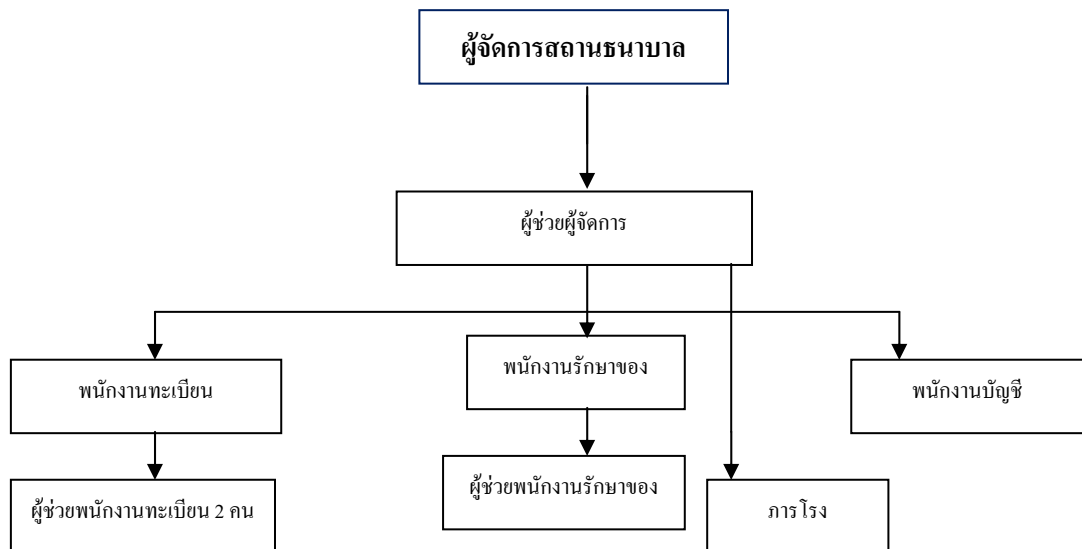
ค่านิยม (Core Value)

ในการดำเนินงานของสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครได้กำหนดค่านิยมรวม ซึ่งใช้กับสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครทั้ง 20 แห่ง ได้กำหนดค่านิยมไว้ว่า “มีความซื่อสัตย์ สุจริต ดูแลทรัพยากรและผลประโยชน์องค์กร มีจิตบริการ เอื้อเฟื้อ เป็นที่พึ่งชุมชน ทศนคติที่ดีต่อองค์กร มีความมุ่งมั่นกระตือรือร้น กล้าตัดสินใจ รับผิดชอบ ฝ่าฟันความรู้อับ รับความเปลี่ยนแปลง ทำงานเป็นทีม”

6.4.3 โครงสร้างองค์กรและการแบ่งงานภายใน

สถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครเป็นหน่วยงานหนึ่งซึ่งอยู่ในสังกัดสำนักงานสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร และเป็นหน่วยงานการพาณิชย์ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยจัดตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 20 แห่ง โดยมีผู้จัดการสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร แต่ละแห่งเป็นผู้รับผิดชอบ รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-30

แผนภูมิที่ 6-30 โครงสร้างของการบริหารงานสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2

ที่มา : สถานธนาณบาลเทศบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2

ตามโครงสร้างการบริหารงานของสถานธนาณูบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ดังกล่าว ในการปฏิบัติงานมีจำนวนพนักงาน 9 คน และมีการแบ่งงานหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

- (1) **ผู้จัดการ** มีหน้าที่รับผิดชอบการรับจํานำทรัพย์สินและบริหารงานทั่วไปภายในหน่วยงาน โดยควบคุมพนักงานในสถานธนาณูบาลและปกครองผู้ใต้บังคับบัญชา
- (2) **ผู้ช่วยผู้จัดการ** บริหารงานในฐานะผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยงานสถานธนาณูบาล ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการรับจํานำทรัพย์สินและบริหารงานในหน่วยงาน และควบคุมหน่วยงานในสถานธนาณูบาลและปกครองผู้ใต้บังคับบัญชา
- (3) **พนักงานรักษาของ** มีหน้าที่และความรับผิดชอบในด้านการดูแลรักษาทรัพย์สินที่รับจํานำ รับผิดชอบทรัพย์สินทุกรายการให้อยู่ในสภาพดี ถูกต้อง ครบถ้วนตรงตามทะเบียนรับจํานำ
- (4) **พนักงานบัญชี** มีหน้าที่รับผิดชอบ ในงานบัญชี และการเงิน ทำบัญชีรับจ่ายเงิน ทํางบการเงิน รับและจ่ายเงิน เก็บรักษาเงิน
- (5) **พนักงานทะเบียน** ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สินที่รับจํานำประจำวัน และส่งมอบให้ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายรักษาของ จัดทำทะเบียนรับจํานำ ฝากถอน และทะเบียนทรัพย์สินหลุดจํานำโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และส่งรายงานสำนักงานสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร เป็นรายวัน ออกตัวรับจํานำ
- (6) **ผู้ช่วยพนักงานทะเบียน** ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้ช่วยพนักงานทะเบียน เกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สินที่รับจํานำประจำวัน และส่งมอบให้ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายรักษาของ จัดทำทะเบียนรับจํานำ ฝากถอน และทะเบียนทรัพย์สินหลุดจํานำโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และส่งรายงานสำนักงานสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร เป็นรายวัน ออกตัวรับจํานำ
- (7) **ผู้ช่วยพนักงานรักษาของ** มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานช่วยพนักงานเก็บรักษาของ ช่วยตรวจคุณภาพรูปพรรณทรัพย์สินที่รับจํานำ ช่วยตรวจรายการทรัพย์สินที่รับจํานำให้ถูกต้องตามสำเนาตัวจํานำและตรงตามทะเบียนรับจํานำ ช่วยเก็บรักษาทรัพย์สินที่รับจํานำในห้องมั่งคง และห้องเก็บของเบ็ดเตล็ด ช่วยค้นหาและส่งมอบทรัพย์สินที่รับจํานำตามตัวจํานำ เมื่อมีการไถ่ถอน ช่วยจัดทำทะเบียนไถ่ถอนให้ถูกต้องเป็นประจำวัน
- (8) **การโรง** มีหน้าที่ทำความสะอาดและรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ทํางาน และดูแลทรัพย์สิน เปิด-ปิด สำนักงาน รับส่งเอกสารและสิ่งของระหว่างสำนักงานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครและสถานธนาณูบาล หรือระหว่างสถานธนาณูบาลด้วยกัน บริการให้ความสะดวกแก่ลูกค้าที่มาติดต่อสถานธนาณูบาล

6.4.4 การดำเนินงาน และผลการดำเนินงาน

(1) การดำเนินงาน

(1.1) ด้านผู้ให้บริการ

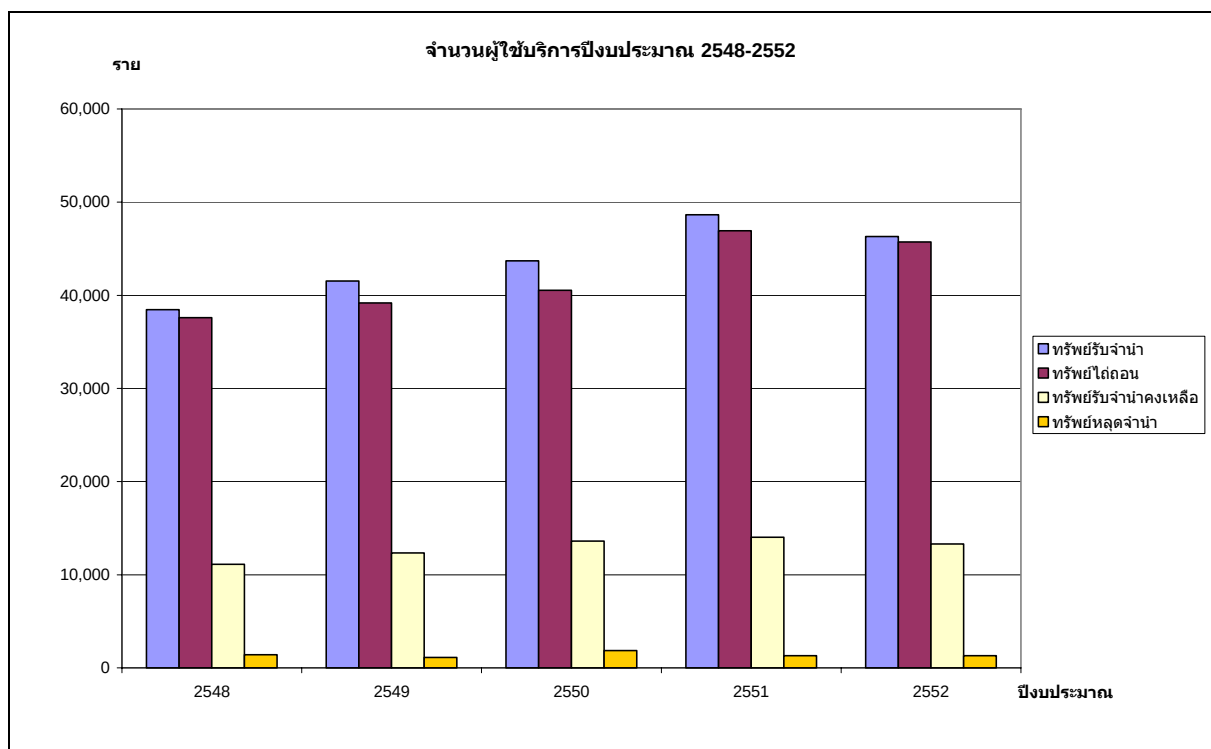
ในปีงบประมาณ 2552 สถานธนาณูบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ได้ให้บริการ รับจํานำ 46,305 ราย ลดลงจากปีก่อน 2,345 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.82 เมื่อพิจารณาข้อมูลการใช้บริการจํานำในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 พบว่า ผู้ใช้บริการจํานำเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ยกเว้นในปีงบประมาณ 2552 ที่จำนวนผู้ใช้บริการลดลงจากปีงบประมาณ 2551 อย่างไรก็ตาม ในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 มีผู้ใช้บริการรับจํานำเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 4.93 ต่อปีและเฉลี่ยแล้วมีผู้ใช้บริการจํานำปีละ 43,733 ราย ทั้งนี้การที่มีผู้ใช้บริการจํานำเพิ่มขึ้นนั้น อาจเนื่องมาจากมีเงินทุนสำหรับการให้บริการเพิ่มขึ้น

ในปีงบประมาณ 2552 มีผู้ใช้บริการที่มาไถ่ถอนทรัพย์สินจํานำ 45,718 ราย ลดลงจากปีก่อน 1,211 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.58 เมื่อพิจารณาข้อมูลการใช้บริการไถ่ถอนในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 พบว่าผู้ใช้บริการมาไถ่ถอนทรัพย์สินเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ยกเว้นในปีงบประมาณ 2552 ที่จำนวนผู้ใช้บริการลดลงจากปีงบประมาณ 2551 อย่างไรก็ตาม ในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 มีผู้ใช้บริการไถ่ถอนทรัพย์สินจํานำเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5.22 ต่อปี และโดยเฉลี่ยมีผู้ใช้บริการมาไถ่ถอนทรัพย์สินปีละ 41,993 ราย

ในปีงบประมาณ 2552 มีผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนองเหลือ 14,147 ราย เพิ่มขึ้นจากปีก่อนจำนวน 320 ราย หรือร้อยละ 2.31 เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินจำนองเหลือในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 พบว่า ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 11,193 รายในปีงบประมาณ 2548 เป็น 14,147 รายในปีงบประมาณ 2552 เฉลี่ยมีผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนองเหลือปีงบประมาณละ 13,075 ราย

ในปีงบประมาณ 2552 มีผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหลุดจำนำทั้งสิ้น 1,305 ราย ลดลงจากปีก่อน 14 ราย ในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 เฉลี่ยแล้วมีผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหลุดจำนำทั้งสิ้น 1,409 รายต่อปี และมีผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหลุดจำนองเหลือ ณ สิ้นปี 57 ราย ลดลงจากปีก่อน 30 ราย หรือร้อยละ 34.48 เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินหลุดจำนำในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 เฉลี่ยมีผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหลุดจำนองเหลือ ณ สิ้นปี ปีละ 93 ราย รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-31

แผนภูมิที่ 6-31 จำนวนผู้ใช้บริการสถานธนาถนุบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548 – 2552

ที่มา : สถานธนาถนุบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2

จากแผนภูมิที่ 6-45 จะเห็นว่า ในปีงบประมาณ 2552 มีผู้ใช้บริการของสถานธนาถนุบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ร้อยละ 98.73 จะมาไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำ และร้อยละ 2.82 ของผู้ใช้บริการปล่อยให้ทรัพย์สินหลุดจำนำ และมีผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนองเหลือร้อยละ 28.74 ของผู้ใช้บริการรับจำนำทั้งสิ้น

(1.2) ด้านมูลค่าทรัพย์สินจำนำ

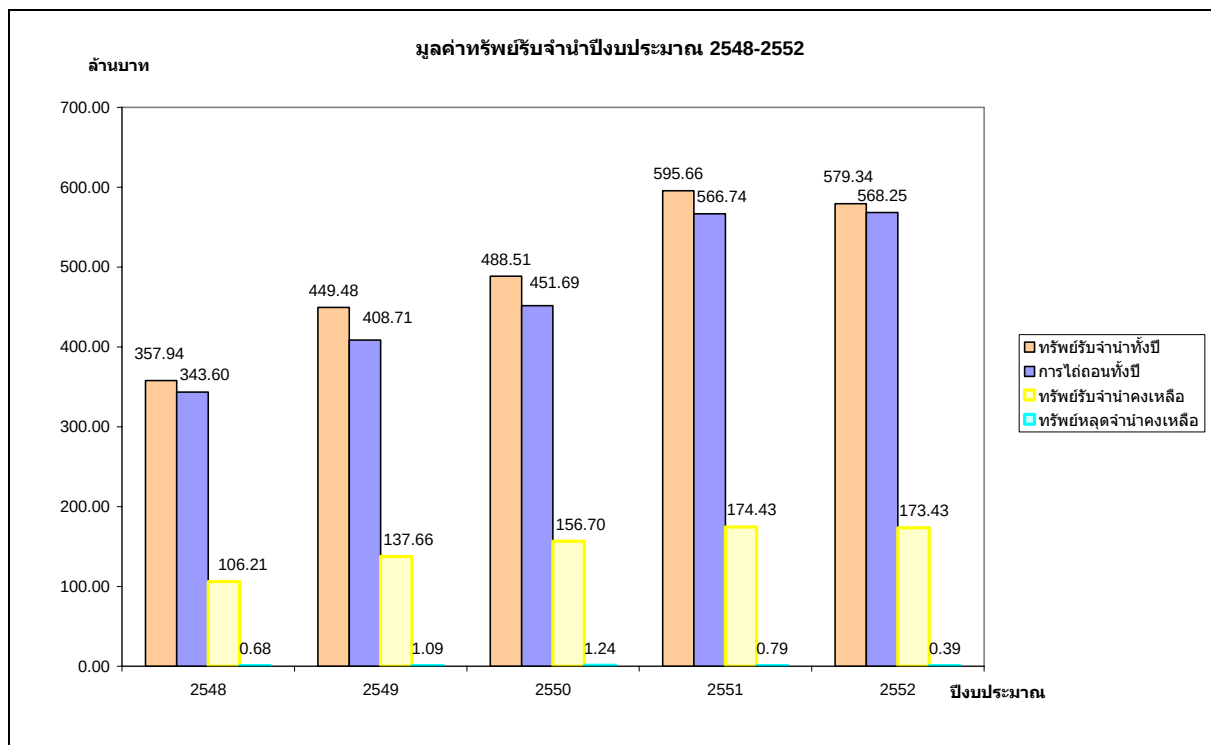
ทรัพย์สินจำนำ ในปีงบประมาณ 2552 สถานธนาถนุบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 มีทรัพย์สินจำนำมูลค่า 579.34 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 2.74 แต่เมื่อพิจารณามูลค่าทรัพย์สินจำนำในช่วงปีงบประมาณ 2548-2551 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินจำนำมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 357.94 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2548 เป็น 595.66 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2551 โดยในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 โดยเฉลี่ยแล้วมีมูลค่าทรัพย์สินจำนำเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.36 ต่อปี และเฉลี่ยปีละ 494.18 ล้านบาท

ทรัพย์สินไถ่ถอน ในปีงบประมาณ 2552 มีมูลค่า 568.26 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 0.27 เมื่อพิจารณาข้อมูลมูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีงบประมาณ 2548 โดยเพิ่มขึ้นจาก 343.60 ล้านบาท เป็น 568.26 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2552 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 13.80 ต่อปี และเฉลี่ยแล้วมีมูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนปีละ 467.80 ล้านบาท สำหรับการที่มีทรัพย์สินไถ่ถอนสูงแสดงว่าผู้นำทรัพย์สินมาจำนำมีกำลังหรือความสามารถในการไถ่ถอนทรัพย์สิน

ทรัพย์สินจำนำคงเหลือ ในปีงบประมาณ 2552 มีมูลค่า 173.43 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อนเล็กน้อย จำนวน 1 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.57 เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินจำนำคงเหลือในช่วงปีงบประมาณ 2548-2551 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 106.21 ล้านบาท เป็น 174.43 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2551 แต่ในปีงบประมาณ 2552 ลดลงจากปีงบประมาณ 2551 เล็กน้อย และในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 โดยเฉลี่ยมีมูลค่าทรัพย์สินจำนำเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.55 ต่อปี และเฉลี่ยแล้วคงเหลือปีละ 149.69 ล้านบาท

ทรัพย์สินหลุดจำนำคงเหลือ ในปีงบประมาณ 2552 มีมูลค่า 0.394 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อนจำนวน 0.4 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 50.38 เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินหลุดจำนำรายปีในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำคงเหลือเพิ่มขึ้นและลดลงในบางปี โดยเฉลี่ยแล้ว มีมูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำคงเหลือปีละ 0.84 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.56 ของทรัพย์สินรับจำนำคงเหลือ รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-32

แผนภูมิที่ 6-32 มูลค่าทรัพย์สินจำนำของสถาบันนุบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2
ปีงบประมาณ 2548 – 2552

ที่มา : สถาบันนุบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2

จากแผนภูมิที่ 6-32 จะเห็นว่า โดยเฉลี่ยแต่ละปีมูลค่าทรัพย์สินจำนำ ร้อยละ 94.66 จะถูกไถ่ถอน และมีเพียงร้อยละ 2.44 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำจะหลุดจำนำ ทั้งนี้ มีมูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือร้อยละ 30.29 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ ซึ่งแสดงได้ว่า สถานธนาบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 มีความเสี่ยงต่อการที่มีทรัพย์สินหลุดจำนำต่ำ นอกจากนี้ มีมูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือ ณ สิ้นปี น้อยเพียงร้อยละ 30.29 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ และมีทรัพย์สินหลุดจำนำคงเหลือ ณ สิ้นปีต่ำเพียงร้อยละ 0.56 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือ ณ สิ้นปี จึงทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนอย่างเพียงพอที่จะให้บริการผู้ใช้บริการ

(2) ผลการดำเนินงาน

ในการดำเนินกิจการใดๆ สิ่งที่ต้องแสดงให้เห็นว่า ผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร จะต้องมีการแสดงฐานะการเงินของการดำเนินงาน โดยการจัดทำงบแสดงฐานะการเงินของกิจการ ประกอบด้วย งบกำไรขาดทุน และงบดุล ซึ่งสถานธนาบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

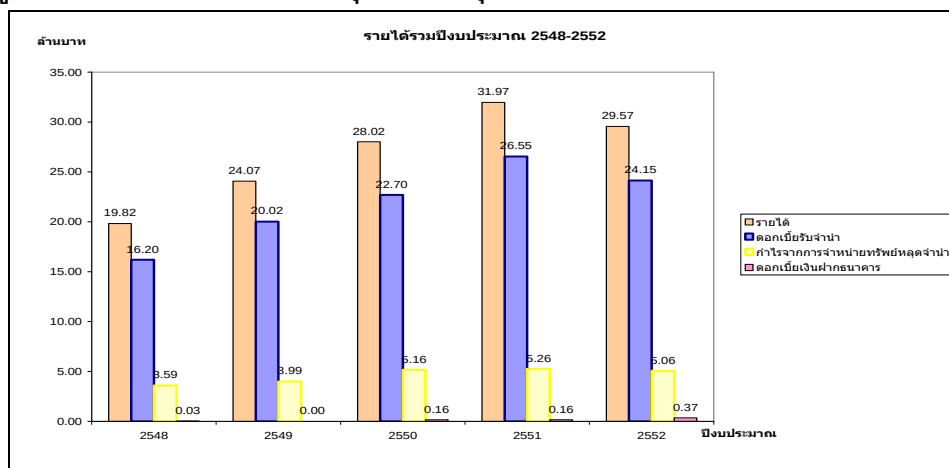
(2.1) งบกำไรขาดทุน (Profit and Loss Statement หรือ Income Statement)

งบกำไรขาดทุน หมายถึง งบที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการในรอบระยะเวลาบัญชีที่กำหนดแต่จะต้องไม่เกิน 1 ปี เพื่อวัดผลการดำเนินงานของธุรกิจว่ามีรายได้และค่าใช้จ่ายในรอบเวลานั้นเท่าใด และเมื่อนำรายได้หักด้วยค่าใช้จ่ายแล้ว จะเป็นกำไรสุทธิ (Net Profit) หรือขาดทุนสุทธิ (Net Loss) สามารถเขียนเป็นสมการได้ว่า รายได้ – ค่าใช้จ่าย = กำไรสุทธิ/(ขาดทุนสุทธิ) ซึ่งผลการดำเนินงานของสถานธนาบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 สรุปได้ดังนี้

รายได้ ในปีงบประมาณ 2552 สถานธนาบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 มีรายได้รวม 29.57 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อนเป็นเงิน 2.40 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 7.5 ทั้งนี้ เนื่องจากรายได้รับจำนำในปีงบประมาณ 2552 ซึ่งมีจำนวน 24.15 ล้านบาท ที่มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 81.66 ของรายได้รวม ลดลงจากปีก่อนเป็นเงิน 2.40 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 9.06 สาเหตุที่ทำให้รายได้รับจำนำลดลง เนื่องจากการลดอัตราดอกเบี้ยรับจำนำสำหรับประชาชนทั่วไปเป็นกรณีพิเศษตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2552 เป็นต้นไป อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาข้อมูลรายได้รวมในช่วงปีงบประมาณ 2548-2551 พบว่า รายได้รวมเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 19.82 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2548 เป็น 31.97 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2551

สำหรับรายได้รวมในปีงบประมาณ 2552 ประกอบด้วย รายได้ดอกเบี้ยรับจำนำเป็นหลัก 24.15 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 81.66 ของรายได้รวม รองลงมาเป็นรายได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำจำนวน 5.06 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 17.12 ของรายได้รวม และมีดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารและรายได้เบ็ดเตล็ดเพียงเล็กน้อย รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-33

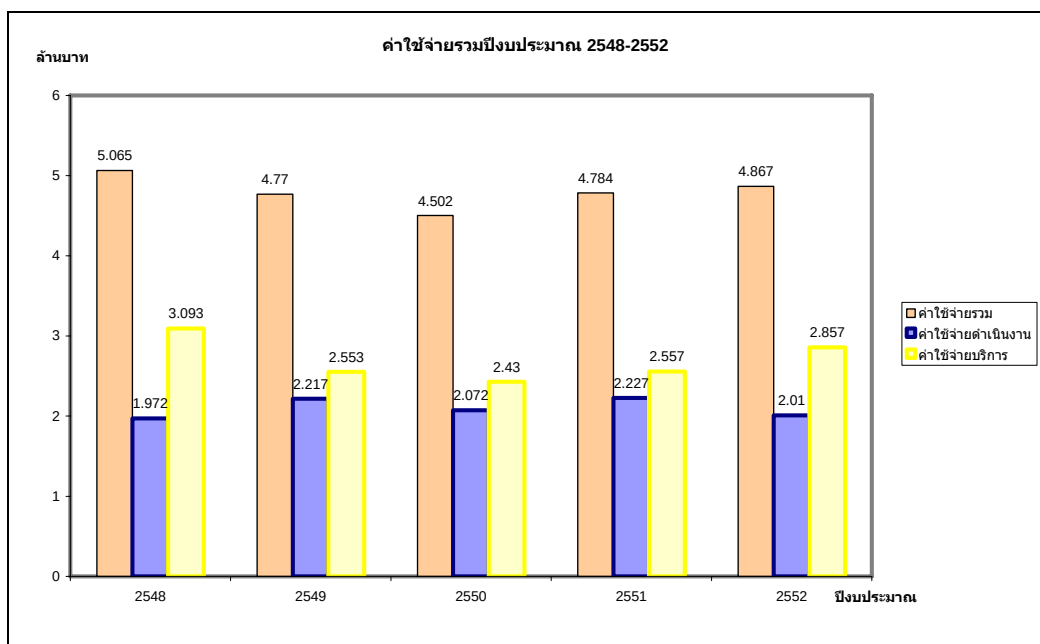
แผนภูมิที่ 6-33 รายได้ของสถานธนาบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548 – 2552

ที่มา : สถานธนาบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2

ค่าใช้จ่าย ในปีงบประมาณ 2552 สถานธนาบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 มีค่าใช้จ่ายรวม 4.87 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนเพียงร้อยละ 17.76 ทั้งนี้ รายได้รวมคิดเป็นร้อยละ 16.46 ของรายได้รวม เมื่อพิจารณาข้อมูลค่าใช้จ่ายรวมในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 พบว่า ค่าใช้จ่ายรวมอยู่ในช่วง 4.50-5.07 ล้านบาท และโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 4.80 ล้านบาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 17.97 ของรายได้รวมเฉลี่ย สำหรับค่าใช้จ่ายรวมดังกล่าว รายการที่สำคัญ เช่น ค่าใช้จ่ายพนักงาน คิดเป็นร้อยละ 43.76 ของค่าใช้จ่ายรวมเฉลี่ย รายการจ่ายสำนักงานสถานธนาบาลกรุงเทพมหานครคิดเป็นร้อยละ 46.26 ของค่าใช้จ่ายรวมเฉลี่ย และในปีงบประมาณ 2552 หากพิจารณาแยกเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายบริการแล้ว ค่าใช้จ่ายรวมดังกล่าวจะประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน คือ ค่าใช้จ่ายในการรับจ่านำ 2.01 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 41.30 ของค่าใช้จ่ายรวม และค่าใช้จ่ายบริการ 2.86 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 58.70 ของค่าใช้จ่ายรวม รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-34

แผนภูมิที่ 6-34 ค่าใช้จ่ายของสถานธนาบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548 – 2552

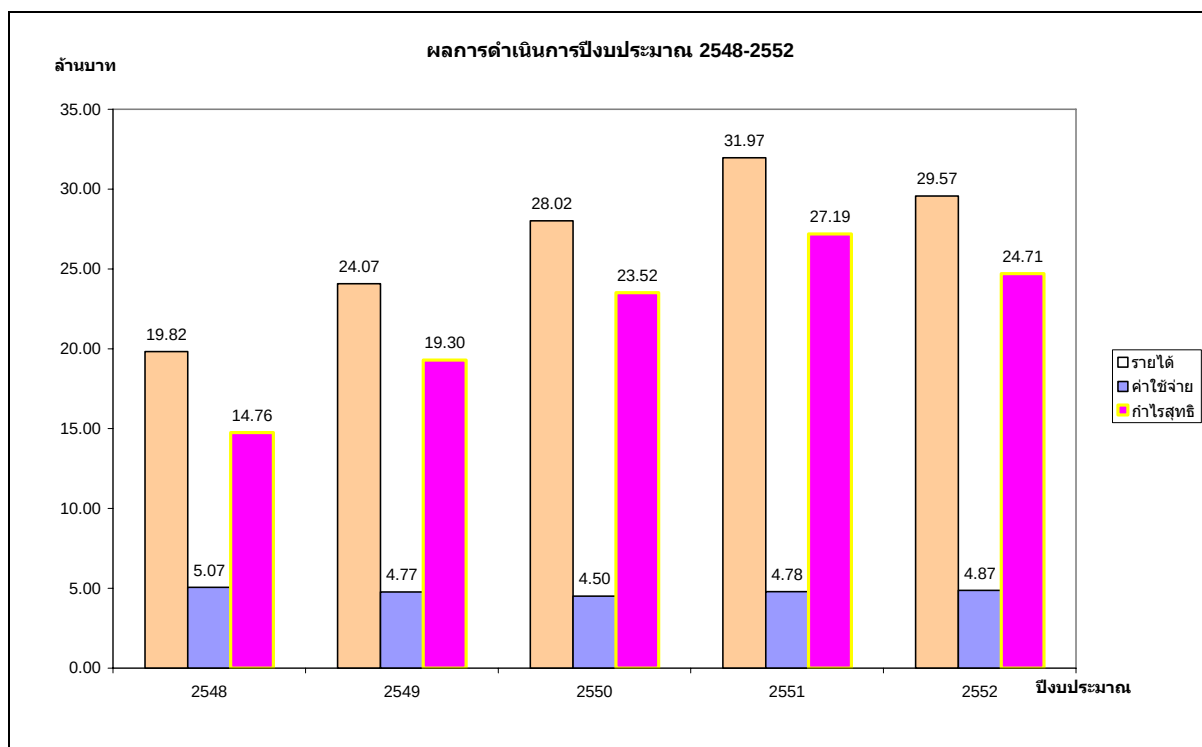
หมายเหตุ : สถานธนาบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 แสดงค่าใช้จ่ายบริการและการรับจ่านำรวม

ผู้วิจัยจึงได้จำแนกค่าใช้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายบริการ และค่าใช้จ่ายในการรับจ่านำ

ที่มา : สถานธนาบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2

กำไร/ขาดทุนสุทธิ ในปีงบประมาณ 2552 สถานธนาบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 มีกำไรสุทธิ 24.71 ล้านบาท (รายได้รวม 29.57 ล้านบาท หัก ค่าใช้จ่ายรวม 4.87 ล้านบาท) ลดลงจากปีก่อน 2.48 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 9.13 เนื่องจากกำไรได้ลดลง และรายได้ที่ลดลงส่วนใหญ่เป็นรายได้ดอกเบี้ยรับจ่านำ เพราะในปีงบประมาณ 2552 คือตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2552 มีการลดอัตราดอกเบี้ยรับจ่านำสำหรับประชาชนทั่วไปเป็นกรณีพิเศษ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาข้อมูลกำไรสุทธิในช่วงปีงบประมาณ 2548-2551 พบว่า มีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นโดยตลอด โดยเพิ่มขึ้นจาก 14.76 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2548 เป็น 27.19 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2551 การที่กิจการดำเนินงานมีผลกำไร เนื่องจาก มีการบริหารรายได้และค่าใช้จ่ายได้ดี โดยในปีงบประมาณ 2548-2552 มีรายได้รวมเฉลี่ยปีละ 26.69 ล้านบาท มีค่าใช้จ่ายรวมเฉลี่ยปีละ 4.80 ล้านบาท จึงมีผลกำไรสุทธิเฉลี่ยปีละ 21.89 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 82.02 ของรายได้รวม ซึ่งเป็นอัตราที่สูง รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-35

แผนภูมิที่ 6-35 กำไรสุทธิของสถานธนาภูบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548 – 2552

ที่มา : สถานธนาภูบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2

การจัดสรรกำไร จากผลการดำเนินงานกิจการมีผลกำไรสุทธิ สถานธนาภูบาลของกรุงเทพมหานครมีการจัดสรรกำไรสุทธิเข้ากำไรสะสมทันทีในปีงบประมาณเดียวกัน และนำเข้ากำไรสุทธิในปีงบประมาณปัจจุบันจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนกรุงเทพมหานคร เงินบำเหน็จรางวัลกรรมการและพนักงานในปีงบประมาณถัดไป ทั้งนี้ กำไรสุทธิของปีงบประมาณ 2551 ได้นำเข้าเป็นกำไรสะสมในปีงบประมาณ 2551 จำนวน 27.187 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม กำไรสุทธิจำนวนดังกล่าวของปีงบประมาณ 2551 มีการจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนกรุงเทพมหานคร และเงินบำเหน็จรางวัลกรรมการและพนักงานในปีงบประมาณ 2552 จำนวน 3.645 และ 4.372 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 13.41 และ 16.08 ของกำไรสุทธิปีงบประมาณ 2551 ตามลำดับ ทั้งนี้ ในช่วงปี 2548-2552 มีการจัดสรรกำไรสุทธิเป็นเงินอุดหนุนกรุงเทพมหานคร จำนวน 2.186-3.645 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 13.04-14.79 ของกำไรสุทธิปีที่ผ่านมา และเงินบำเหน็จรางวัลกรรมการและพนักงานจำนวน 3.378-4.372 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 16.08-22.45 ของกำไรสุทธิปีที่ผ่านมา

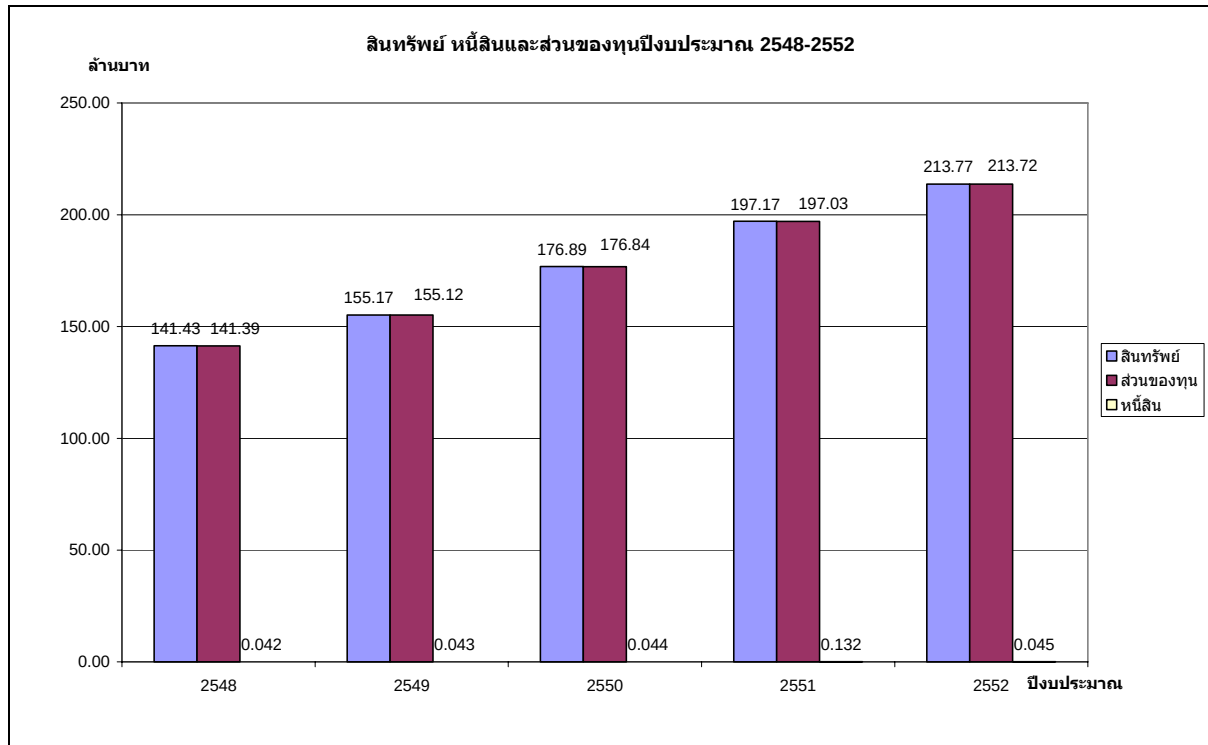
(2.2) งบดุล (Balance Sheet)

งบดุล หมายถึง งบแสดงฐานะทางการเงินของธุรกิจ ณ วันใดวันหนึ่งตามหลักการบัญชีที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่ามีทรัพย์สิน หนี้สินและส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ จำนวนเท่าใด สามารถเขียนเป็นสมการได้ว่า ทรัพย์สิน = หนี้สิน + ส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ ซึ่งผลการดำเนินงานของสถานธนาภูบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 สรุปได้ดังนี้

งบดุล ในปีงบประมาณ 2552 สถานธนาภูบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 มีมูลค่าสินทรัพย์ 213.769 ล้านบาท โดยมีหนี้สิน 0.045 ล้านบาท และส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ 213.769 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 พบว่า มีมูลค่าสินทรัพย์และส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจากจำนวน 141.434 และ 141.392 ล้านบาท มาอยู่ที่ 213.769 และ 213.769 ล้านบาท หรือ

เฉลี่ยแล้วเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.89 และ 10.90 ต่อปี ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า มูลค่าสินทรัพย์เพิ่มขึ้นอย่างมาก เป็นการเพิ่มขึ้นของทรัพย์สินรับจํานําจาก 106.211 ล้านบาทเป็น 173.43 ล้านบาท ส่วนหนี้สินแทบไม่มีการเปลี่ยนแปลง สำหรับส่วนของทุนเป็นการเพิ่มขึ้นจากกำไรสะสม รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-36

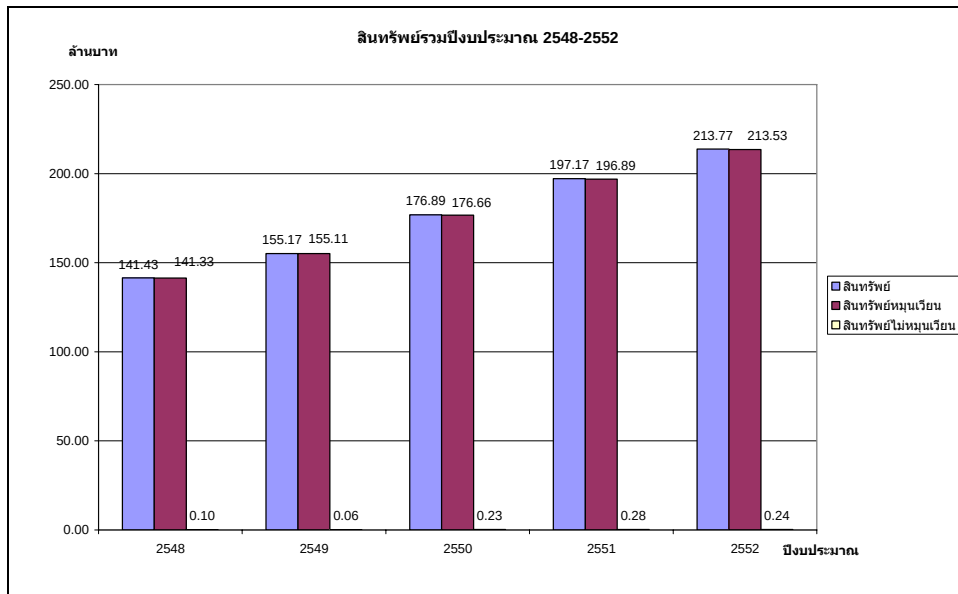
แผนภูมิที่ 6-36 งบดุลของสถานธนาบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548 – 2552

ที่มา : สถานธนาบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2

สินทรัพย์ ในปีงบประมาณ 2552 สถานธนาบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 มีสินทรัพย์รวม 213.769 ล้านบาท โดยเป็นทรัพย์สินหมุนเวียน 213.529 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 99.89 ของสินทรัพย์รวมรวม และเป็นสินทรัพย์ถาวร 0.24 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.11 ของสินทรัพย์รวม ทั้งนี้ ทรัพย์สินรวมและทรัพย์สินหมุนเวียนเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 8.42 และ 8.45 ตามลำดับ ในปีงบประมาณ 2552 ทรัพย์สินหมุนเวียนมีทรัพย์สินจํานํามากที่สุด โดยมีจํานวน 173.43 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 81.42 ของสินทรัพย์หมุนเวียนทั้งหมด รองลงมาคือเงินฝากสำนักงานสถานธนาบาลกรุงเทพมหานครจํานวน 34.585 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 81.42 ของสินทรัพย์หมุนเวียนทั้งหมด 16.20 ส่วนทรัพย์สินหลุดจํานําเพียง 0.394 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.18 ของทรัพย์สินหมุนเวียนทั้งหมด สำหรับทรัพย์สินถาวรลดลงเล็กน้อย ซึ่งประกอบด้วย ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์และงานระหว่างปรับปรุง รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-37

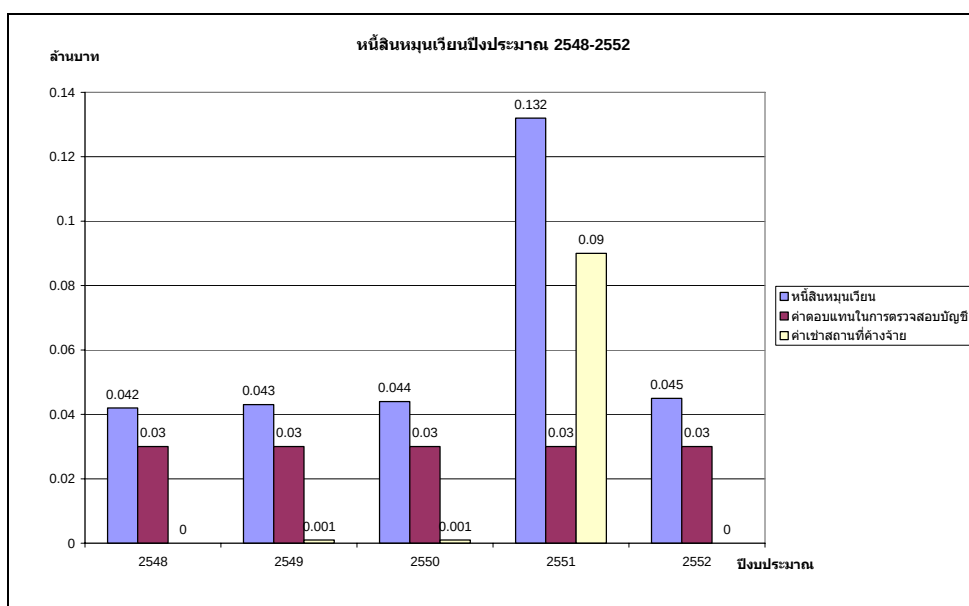
**แผนภูมิที่ 6-37 มูลค่าสินทรัพย์ของสถานน่านุบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2
ปีงบประมาณ 2548 – 2552**

ที่มา : สถานน่านุบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2

หนี้สิน ในปีงบประมาณ 2552 สถานน่านุบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 มีหนี้สินรวม 0.045 ล้านบาท โดยเป็นหนี้สินมูลนิธิทั้งจำนวน โดยส่วนใหญ่เป็นค่าตอบแทนในการตรวจสอบบัญชี ค่าจ้างมีจำนวน 0.03 ล้านบาท ส่วนในปีงบประมาณ 2551 มีค่าเช่าสถานที่ค่าจ้างจำนวน 0.09 ล้านบาท และมีค่าตอบแทนในการตรวจสอบบัญชีค่าจ้างมีจำนวน 0.03 ล้านบาท ทั้งนี้ ในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 ค่าตอบแทนในการตรวจสอบบัญชีค่าจ้างมีจำนวนคงที่ที่ระดับ 0.03 ล้านบาท รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-38

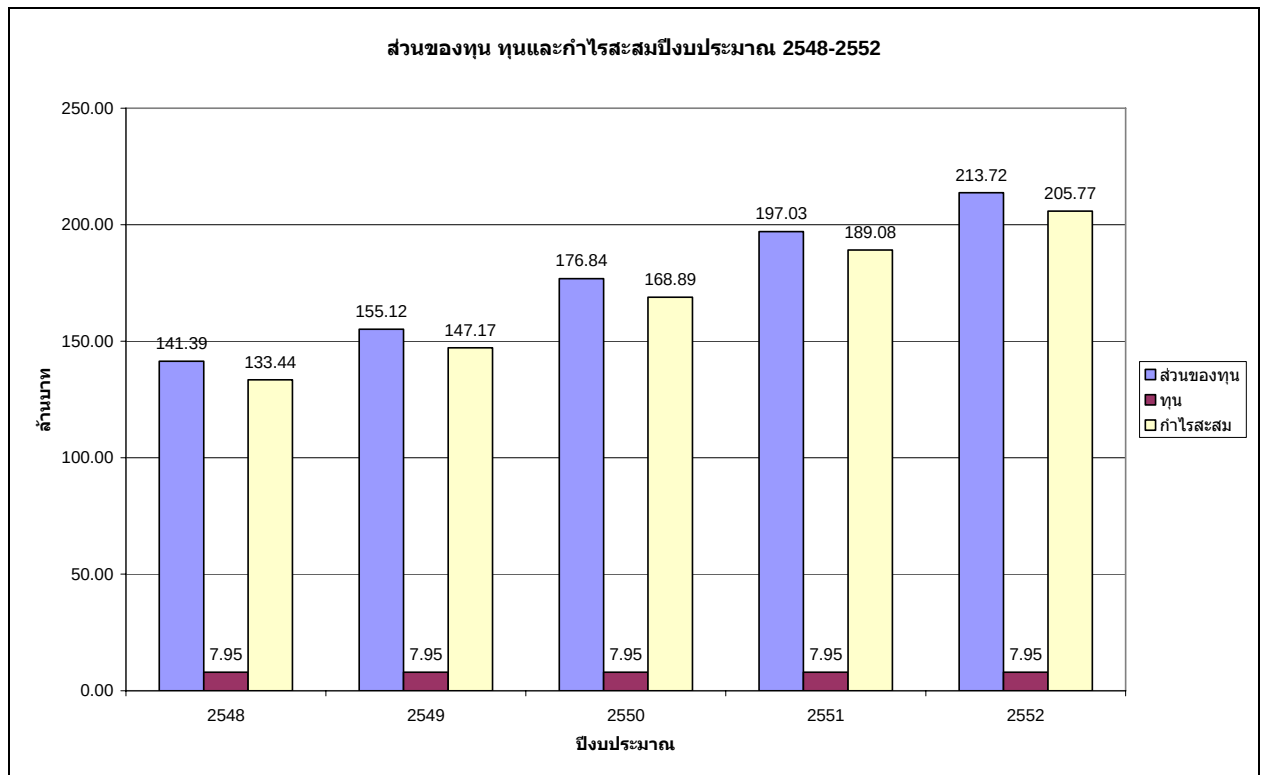
แผนภูมิที่ 6-38 มูลค่าหนี้สินของสถานน่านุบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ปีงบประมาณ 2548 – 2552

ที่มา : สถานน่านุบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2

ส่วนของทุน ของสถานธนาณบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ประกอบด้วย ทุน และกำไรสะสม ในปีงบประมาณ 2552 มีส่วนของทุน 213.724 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนจำนวน 16.69 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 8.47 โดยกำไรสะสมมีจำนวน 205.77 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนจำนวน 16.69 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 8.83 ในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 ทุนไม่มีเปลี่ยนแปลงอยู่ที่จำนวน 7.95 ล้านบาท ทำให้ส่วนของทุน และกำไรสะสมเพิ่มขึ้นเท่ากันคือ 72.33 ล้านบาท และเฉลี่ยแล้วเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.9 ต่อปี ทั้งนี้การที่ส่วนของทุน เพิ่มขึ้นทุกปีเนื่องจากการมีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้กำไรสะสมเพิ่มขึ้นตามไปด้วย รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-39

แผนภูมิที่ 6-39 ส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการของสถานธนาณบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2
ปีงบประมาณ 2548 – 2552

ที่มา : สถานธนาณบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2

6.4.5 ปัญหาอุปสรรค

(1) ด้านการบริหารจัดการ

- (1.1) โครงสร้างของพนักงานไม่ได้รับการแก้ไขให้สอดคล้องกับปัจจุบัน
- (1.2) มีปัญหาขององค์กรในด้านการวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวก และการควบคุมดูแล
- (1.3) สวัสดิการ เงินเดือน ค่าตอบแทน ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การยอมรับนับถือ ความมั่นคงและความปลอดภัยยังไม่เหมาะสม
- (1.4) มีระบบการเมืองเข้าแทรกแซง
- (1.5) หน่วยงานขาดการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรแต่ละตำแหน่งอย่างต่อเนื่อง

(2) ด้านการปฏิบัติงาน

- (2.1) การปฏิบัติงานของพนักงานไม่เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ
- (2.2) พนักงานไม่ทราบถึงความเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานที่มีข้อกำหนด
- (2.3) มีปัญหาการสื่อสารระหว่างพนักงานในองค์กร
- (2.4) มีการพัฒนาระบบงานในด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ยังไม่เหมาะสม
- (2.5) อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้สำนักงานไม่มีคุณภาพพอ และไม่เพียงพอในการใช้งาน

6.5 สถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 1

ในปัจจุบันสถานธนาณูเคราะห์เป็นโรงรับจำนำของรัฐ ซึ่งมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยมีสำนักงานธนาณูเคราะห์เป็นหน่วยงานกลาง และมีสถานธนาณูเคราะห์ในสังกัดอยู่ 33 แห่ง ตั้งอยู่ในเขตต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร จำนวน 29 แห่ง ปริมณฑล จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสมุทรปราการ และส่วนภูมิภาค จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ จังหวัดระยอง

สำหรับการศึกษาในส่วนนี้เป็นกรณีศึกษาผลการดำเนินงานของสถานธนาณูเคราะห์ เพื่อใช้ประกอบการหาแนวทางการพัฒนาการกำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำ และพัฒนาการบริหารจัดการสถานธนาณูบาล

6.5.1 ประวัติความเป็นมา

สถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 1 เป็นกรณีศึกษาของสถานธนาณูเคราะห์ 1 ใน 29 แห่งที่ตั้งอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ในบริเวณพื้นที่ใกล้กับย่านชุมชนและตลาดขายสินค้า เปิดดำเนินการเมื่อ วันที่ 1 เมษายน 2500 วัตถุประสงค์การจัดตั้ง 1. เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อยที่ประสบปัญหาขาดแคลนเงินที่จะนำไปใช้ในการดำรงชีพหรือนำไปลงทุนประกอบอาชีพ โดยนำทรัพย์สินมาจำนำเสียดอกเบี้ยในอัตราต่ำ และเพื่อการตรึงระดับอัตราดอกเบี้ยรับจำนำ มิให้โรงรับจำนำเอกชนเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยหรือค่าใช้จ่ายอื่นๆ จากประชาชนผู้ใช้บริการเกินอัตราที่พระราชบัญญัติโรงรับจำนำกำหนด

ปัจจุบันการดำเนินกิจการสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 1 ได้อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานธนาณูเคราะห์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทำหน้าที่ควบคุมและกำหนดนโยบายในการบริหารงานของสถานธนาณูเคราะห์ โดยมีคณะกรรมการอำนวยการสำนักงานธนาณูเคราะห์ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้กำหนดนโยบายและกลยุทธ์ของสำนักงานธนาณูเคราะห์

6.5.2 วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และแผนการปฏิบัติงาน

ในการดำเนินงานของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 1 ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งภายใต้การบริหารจัดการของสำนักงานธนาณูเคราะห์ที่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ ซึ่งประยุกต์วิสัยทัศน์ของสำนักงานธนาณูเคราะห์ที่กำหนดให้สถานธนาณูเคราะห์ทุกแห่งใช้ร่วมกัน คือ “ เป็นสถาบันรับจำนำชั้นนำของภาครัฐ ด้านบริการทางการเงินเฉพาะหน้าที่ให้บริการด้วยความสะดวก ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม ” เป็น “ เป็นหน่วยงานให้บริการทางการเงินเฉพาะหน้าที่ชั้นนำในย่านกรุงเทพชั้นใน ด้วยความสะดวก ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม ”

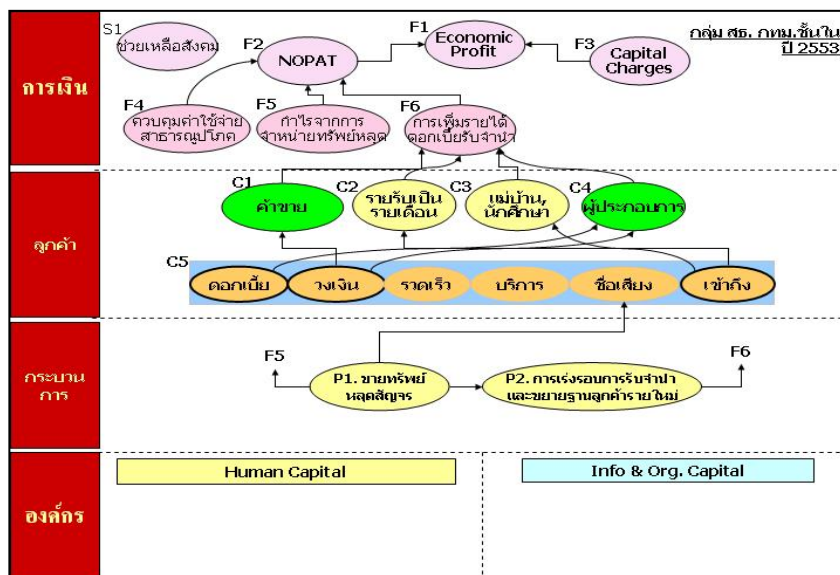
รวมทั้งการกำหนดพันธกิจ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายและลูกค้า ด้านการเงิน ด้านการบริหาร ความเชี่ยวชาญและบริการ ด้านบุคลากร เพื่อใช้เป็นหลักการในการวางแผนแนวทางของการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และแผนในการปฏิบัติงาน ซึ่งกำหนดเป็นพันธกิจหลัก 4 ข้อ ได้แก่ 1) ให้บริการรับจำนำอัตราดอกเบี้ยต่ำ 2) บริการด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้า 3) สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเป้าหมาย และ 4) สร้างบรรยากาศการทำงานให้พนักงานมีความสุขในการทำงาน โดยมีกลยุทธ์ของ

การดำเนินงานด้านการเงิน กลยุทธ์ด้านลูกค้า กลยุทธ์ด้านกระบวนการ และกลยุทธ์ด้านองค์กร รายละเอียดดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2

สำหรับแผนปฏิบัติงานของสถานธนานุเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 1 มีเป้าหมาย 2 ประการได้แก่ 1) การเพิ่มรายได้ และ 2) การควบคุมค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภค โดยแบ่งแผนปฏิบัติงานออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ แผนปฏิบัติงานด้านการเงิน แผนปฏิบัติงานด้านลูกค้า แผนปฏิบัติงานด้านกระบวนการ และแผนปฏิบัติงานด้านองค์กร ในส่วนของแผนปฏิบัติงานด้านการเงินกำหนดแผนการเพิ่มรายได้จากดอกเบี้ยรับจำนำ และกำไรจากการจำหน่ายทรัพย์สินหลุด ซึ่งจะส่งผลให้กำไรสุทธิจากการดำเนินงานหลังหักภาษี (Net Operating Profit After Tax: NOPAT) เพิ่มขึ้น กำไรทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Profit) เพิ่มขึ้น รวมทั้งการบริหารค่าธรรมเนียมรายปีในการถือครองสินทรัพย์ที่เรียกเก็บจากหน่วยงานภาครัฐ (Capital Charges) ซึ่งจะทำให้กำไรทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Profit) เพิ่มขึ้นเช่นกัน และกำหนดแผนการควบคุมค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภค เพื่อเพิ่มกำไรสุทธิจากการดำเนินงานหลังหักภาษี (NOPAT) และกำไรทางเศรษฐศาสตร์

สำหรับแผนปฏิบัติงานด้านลูกค้าสถานธนานุเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 1 กำหนดควบคุมปัจจัย 6 ประการที่กำหนดความต้องการใช้บริการของกลุ่มเป้าหมายต่างกัน ได้แก่ ดอกเบี้ย วงเงิน รวดเร็ว บริการ เชื่อเสียง และเข้าถึง โดยมีประชาชนกลุ่มเป้าหมาย 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มค้าขาย กลุ่มผู้ประกอบการ กลุ่มแม่บ้านและนักศึกษา และผู้มีรายรับเป็นรายเดือน (มีเงินเดือน) สำหรับปัจจัยด้านดอกเบี้ยและวงเงินจะเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่กำหนดการตัดสินใจของผู้ประกอบการ ส่วนปัจจัยด้านวงเงินเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการกำหนดการตัดสินใจในการเข้ารับบริการของกลุ่มค้าขาย และปัจจัยด้านการเข้าถึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของกลุ่มแม่บ้านและนักศึกษา ส่วนปัจจัยด้านความรวดเร็ว การให้บริการ และชื่อเสียงเป็นปัจจัยพื้นฐาน ซึ่งสามารถพัฒนาได้โดยมีการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำสัญญา และการเร่งรอบการรับจำนำและขยายฐานลูกค้ารายใหม่ รายละเอียดดังปรากฏในแผนภูมิที่ 6-40

แผนภูมิที่ 6-40 แผนปฏิบัติงานของสถานธนานุเคราะห์แห่งที่ 1

ที่มา : สำนักงานธนานุเคราะห์

การปฏิบัติงานของสถานธนานุเคราะห์ยึดหลักคุณธรรม 7 ประการแห่งการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Corporate Governance) ซึ่งเป็นระบบ หรือกระบวนการที่ใช้ในการกำกับดูแลการบริหารและการดำเนินกิจการ เพื่อประโยชน์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ สุจริตโปร่งใส ถูกต้องดีงาม เสมอภาคยุติธรรม คุณภาพ ประสิทธิภาพ รับผิดชอบต่อเมตตาไมตรี และร่วมคิดร่วมทำ นอกจากนี้ สำนักงานธนานุเคราะห์ได้มีข้อกำหนดว่าด้วยจรรยาบรรณและจริยธรรมของพนักงานสำนักงานธนานุเคราะห์ พ.ศ. 2544 ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 หมวด ได้แก่ จรรยาบรรณต่อผู้ให้บริการ จรรยาบรรณต่อสำนักงานธนานุเคราะห์ จรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อผู้บังคับบัญชา จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมงาน จรรยาบรรณต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และจรรยาบรรณต่อสังคม

6.5.3 โครงสร้างองค์กรและการแบ่งงานภายใน

โครงสร้างของพนักงานของสถานธนานุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 1 มีจำนวนพนักงาน 10 คน ประกอบด้วยผู้จัดการ 1 คน ผู้ช่วยผู้จัดการ 1 คน พนักงานเก็บรักษาของ 1 คน ผู้ช่วยพนักงานเก็บรักษาของ 1 คน สมุห์บัญชี 1 คน พนักงานการเงินและบัญชี 1 คน พนักงานประมวลข้อมูล 1 คน พนักงานบันทึกข้อมูล 2 คน และพนักงานดูแลและรักษาอาคารสถานที่ 1 คน โดยมีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(1) **ผู้จัดการ** มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการกำหนดเป้าหมายและแผนงานใน การดำเนินการของสถานธนานุเคราะห์ อำนาจการและจัดการให้งานเป็นไปตามแผนงานและเป้าหมาย ตรวจสอบคุณภาพของทรัพย์สินและการประเมินราคาสินค้าของที่รับจำนำ ตรวจสอบคุณภาพของทรัพย์สินหลุดจำนำ และกำหนดราคาเพื่อการขายทอดตลาด กำกับดูแลความมั่นคงปลอดภัยของทรัพย์สินที่รับจำนำ รวมทั้งกำกับดูแลความมั่นคงปลอดภัยของทรัพย์สินที่รับจำนำ

(2) **ผู้ช่วยผู้จัดการ** มีหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่ผู้จัดการมอบหมาย ช่วยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน ช่วยกำกับดูแลการรับ-จ่ายเงินของสถานธนานุเคราะห์ ช่วยจัดซื้อจัดหาพัสดุครุภัณฑ์และตัวจำนำให้เพียงพอต่อการใช้งาน ช่วยตรวจสอบคุณภาพและประเมินราคาทรัพย์สินที่รับจำนำ ช่วยกำกับตรวจสอบการคิดดอกเบี้ยและการไถ่ถอน ช่วยกำกับตรวจสอบการเก็บรักษาสิ่งของที่รับจำนำให้อยู่ในความปลอดภัย

(3) **พนักงานเก็บรักษาของ** มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการเก็บรักษาของที่รับจำนำในห้องมั่นคง และห้องเก็บของเบ็ดเตล็ด ส่งมอบของที่รับจำนำตามตัวจำนำ เมื่อมีการไถ่ถอน

(4) **ผู้ช่วยพนักงานเก็บรักษาของ** มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานช่วยพนักงานเก็บรักษาของ ช่วยตรวจคุณภาพรูปพรรณทรัพย์สินที่รับจำนำ ช่วยตรวจรายการทรัพย์สินที่รับจำนำให้ถูกต้องตามสำเนาตัวจำนำและตรงตามทะเบียนรับจำนำ ช่วยเก็บรักษาทรัพย์สินที่รับจำนำในห้องมั่นคง และห้องเก็บของเบ็ดเตล็ด ช่วยค้นหาและส่งมอบทรัพย์สินที่รับจำนำตามตัวจำนำ เมื่อมีการไถ่ถอน ช่วยจัดทำทะเบียนไถ่ถอนให้ถูกต้องเป็นประจำวัน

(5) **สมุห์บัญชี** มีหน้าที่ความรับผิดชอบในงานบัญชี และการเงินของสถานธนานุเคราะห์ การจัดทำบัญชีรับ-จ่ายเงิน จัดทำงบการเงิน การรับและจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน

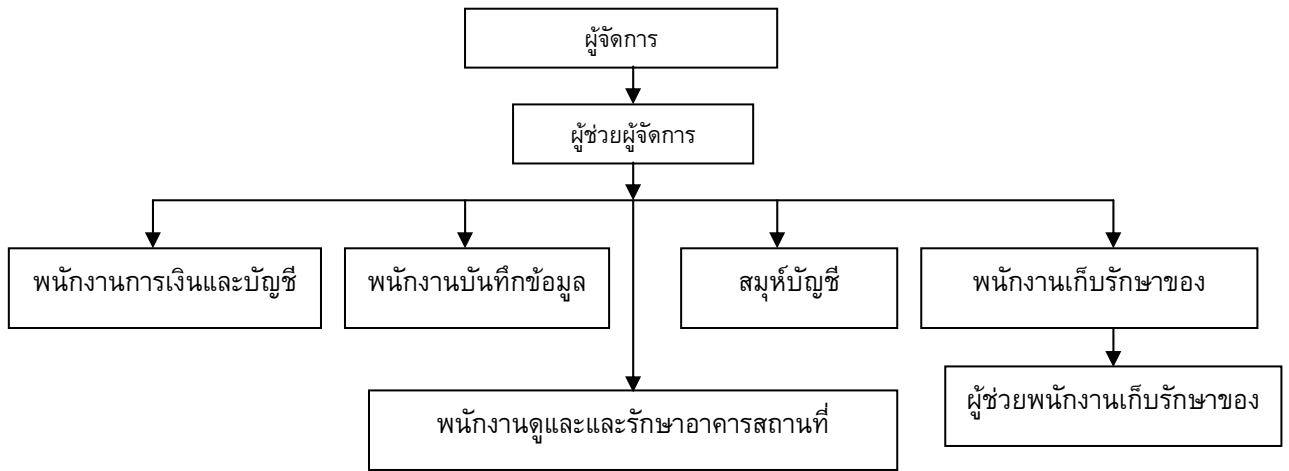
(6) **พนักงานการเงินและบัญชี** มีหน้าที่ความรับผิดชอบในงานการเงินและบัญชี จัดทำบัญชีรับ-จ่าย รับและจ่ายเงิน เก็บรักษาเงิน

(7) **พนักงานประมวลข้อมูล** มีหน้าที่ความรับผิดชอบในงานไถ่ถอนทรัพย์สินและทำบันทึกรูปพรรณของหาย ควบคุมการปฏิบัติงานและดูแลบำรุงรักษาเครื่องคอมพิวเตอร์ รับไถ่ถอนทรัพย์สินหลุดจำนำ จัดทำบัญชีทรัพย์สินหลุดจำนำ

(8) **พนักงานบันทึกข้อมูล** มีหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการพิมพ์หนังสือ บันทึกข้อมูลต่าง ๆ บำรุงรักษาเครื่องคอมพิวเตอร์

(9) พนักงานดูแลและรักษาอาคารสถานที่ มีหน้าที่ความรับผิดชอบดูแลความเรียบร้อย ปลอดภัยของอาคารสถานที่ ทำความสะอาดภายในและภายนอกอาคารสถานที่ ยกแบกวัสดุสิ่งของ

แผนภูมิที่ 6-41 โครงสร้างพนักงานของสถานธนานุเคราะห์แห่งที่ 1

6.5.4 ผลการดำเนินงานและงบการเงิน

(1) ด้านผู้ใช้บริการ

ในปี 2552 สถานธนานุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 1 ได้ให้บริการรับจำนำแก่ประชาชน 36,582 ราย ลดลงจากปี 2551 ซึ่งมีประชาชนเข้าใช้บริการรับจำนำ 36,936 ราย ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าจำนวนผู้ใช้บริการการรับจำนำไม่ได้แปรผกผันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเสมอไป เนื่องจากอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยขยายตัวลดลงจากร้อยละ 2.5 ในปี 2551 เป็น -2.3 ในปี 2552 ทั้งๆ ที่ในปี 2552 ผู้ใช้บริการรับจำนำควรจะเพิ่มขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจที่หดตัว แสดงให้เห็นว่าปัจจัยอื่น ๆ อาจมีอิทธิพลต่อการใช้บริการของประชาชน เช่น กลยุทธ์อัตราดอกเบี้ย การแข่งขันทางธุรกิจของกิจการโรงรับจำนำ ความผันผวนของราคาทองคำ เป็นต้น ทั้งนี้ อัตราการขยายตัวของผู้ใช้บริการรับจำนำเฉลี่ย 5 ปี ระหว่างปี 2548-2552 อยู่ที่ร้อยละ 1.1 ต่อปี

เมื่อพิจารณาข้อมูลการใช้บริการรับจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ประชาชนเข้าใช้บริการรับจำนำของสถานธนานุเคราะห์กรณีศึกษาที่ 1 เพิ่มขึ้นในปี 2549 และ 2551 และใช้บริการรับจำนำลดลงในปี 2550 และ 2552 แสดงถึงความไม่แน่นอนของจำนวนผู้ใช้บริการ โดยอาจขึ้นอยู่กับกลยุทธ์อัตราดอกเบี้ย การแข่งขันทางธุรกิจของกิจการโรงรับจำนำ ความผันผวนของราคาทองคำ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานไม่ได้วัดจากจำนวนผู้ใช้บริการเพียงอย่างเดียว เนื่องจากปีที่จำนวนผู้ใช้บริการลดลงจากปีก่อนหน้า สถานธนานุเคราะห์กรณีศึกษาที่ 1 กลับมีกำไรสุทธิสูงกว่า ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดของผลการดำเนินงานทางการเงินในส่วนถัดไป

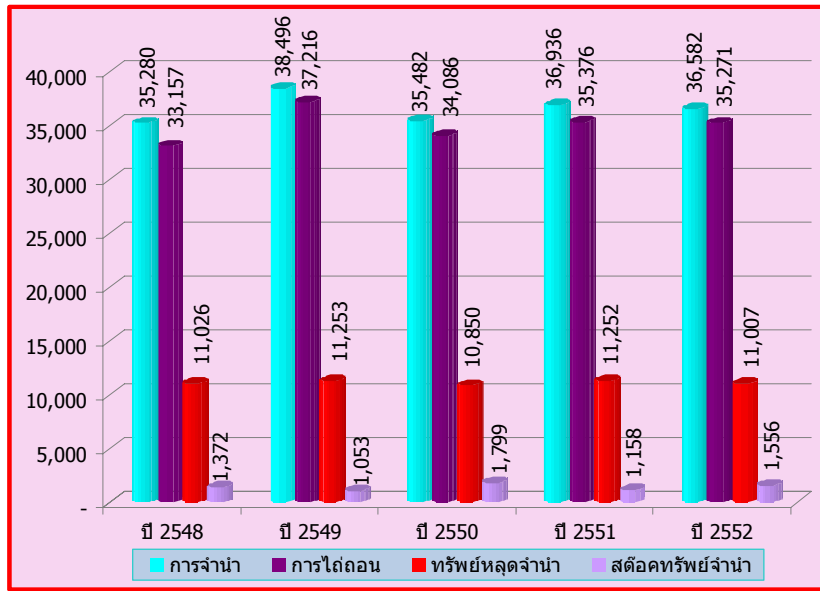
จำนวนประชาชนที่มาไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำของสถานธนานุเคราะห์กรณีศึกษาที่ 1 ในปี 2552 มีจำนวน 35,271 ราย ลดลงจากปี 2551 ซึ่งมีจำนวน 35,376 ราย สอดคล้องกับยอดการรับจำนำที่ลดลง เมื่อพิจารณาข้อมูลการใช้บริการไถ่ถอนรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ประชาชนเข้าใช้บริการไถ่ถอนของสถานธนานุเคราะห์เพิ่มขึ้นในปี 2549 และ 2551 และใช้บริการรับจำนำลดลงในปี 2550 และ 2552

จำนวนรายของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินคงเหลือ (สต็อก) ในปี 2552 มีจำนวน 11,007 ราย ลดลงจากปี 2551 ซึ่งมีจำนวน 11,252 ราย เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินคงเหลือรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ประชาชนเจ้าของทรัพย์สินคงเหลือเพิ่มขึ้นในปี 2549 และ 2551 และลดลงในปี 2550 และ 2552

จำนวนรายของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหลุดจำนำ ณ สิ้น ปี 2552 มีจำนวน 1,556 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ซึ่งมีจำนวน 1,158 ราย เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินหลุดจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า

ประชาชนเจ้าของทรัพย์สินหลุดจำนำของสถานธนาหุเคราะห์เพิ่มขึ้นในปี 2549 และ 2551 และใช้บริการรับจำนำลดลงในปี 2550 และ 2552 รายละเอียดแสดงดังปรากฏในแผนภูมิที่ 6-42

แผนภูมิที่ 6-42 จำนวนผู้ใช้บริการสถานธนาหุเคราะห์แห่งที่ 1 ปี 2548-2552

ที่มา : สำนักงานธนาหุเคราะห์

ตารางที่ 6-5 จำนวนผู้ใช้บริการสถานธนาหุเคราะห์แห่งที่ 1 และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ

รายการ	ปี					เฉลี่ย
	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552	
1. จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ (ราย)	35,280	38,496	35,482	36,936	36,582	36,555
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	-	9.1	-7.8	4.1	-1.0	1.1
2. จำนวนผู้ใช้บริการไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำ (ราย)	33,157.0	37,216.0	34,086.0	35,376.0	35,271.0	35,021
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		12.2	-8.4	3.8	-0.3	1.8
3. เจ้าของทรัพย์สินคงเหลือในสต็อก (ราย)	11,026.0	11,253.0	10,850.0	11,252.0	11,007.0	11,078
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		2.1	-3.6	3.7	-2.2	0.0
4. เจ้าของทรัพย์สินหลุดจำนำ (ราย)	1,372.0	1,053.0	1,799.0	1,158.0	1,556.0	1,388
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		-23.3	70.8	-35.6	34.4	11.6
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ						
1. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริง (ร้อยละ)	4.6	5.1	5.0	2.5	-2.3	3.0
2. อัตราเงินเฟ้อทั่วไป (ร้อยละ)	4.5	4.6	2.2	5.5	-0.8	3.2
3. ราคาทองคำเฉลี่ยทั้งปี (มกราคม-ธันวาคม)	8,473.76	10,788.25	11,301.82	13,697.24	15,720.03	11,996
อัตราเพิ่ม	-	27.31	4.76	21.19	14.76	17.0
4. ราคาทองคำ ณ สิ้นเดือนธันวาคม	10,000	10,750	13,200	13,900	17,250	13,020
อัตราเพิ่ม	-	7.5	22.79	5.30	24.10	14.9
5. ราคาทองคำ ณ สิ้นเดือนมิถุนายน	8,450	10,800	10,600	14,550	15,000	11,880
อัตราเพิ่ม	-	27.81	-1.85	37.26	3.09	16.6
6. อัตราแลกเปลี่ยน	40.26	37.92	34.56	33.36	34.33	36

รายการ	ปี					เฉลี่ย
	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552	
(+) อ่อนค่า / (-) แข็งค่า	-	-5.8	-8.8	-3.4	2.9	-3.8
7. ยอดการให้สินเชื่อเพื่อรายย่อย	117,943.3	105,358.7	141,458.4	115,719.9	200,641.1	136,224
อัตราเพิ่มของยอดการให้สินเชื่อเพื่อรายย่อย	-	-10.67	34.26	-18.19	73.38	19.7

ที่มา : 1. จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ ข้อมูลจากสำนักงานธนาคุณเคราะห์

2. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริง ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ URL: <<http://www.nesdb.go.th/>> ในช่วงที่เศรษฐกิจขยายตัวดี ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี ส่งผลให้ผู้ใช้บริการรับจำนำลดลง

3. อัตราเงินเฟ้อทั่วไป (Headline Inflation) ข้อมูลจากสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ URL: <<http://www.price.moc.go.th/>> ภาวะของอัตราเงินเฟ้อในประเทศที่ขยับตัวสูงขึ้น จากราคาน้ำมันและผลผลิตทางการเกษตรที่ได้รับความเสียหายจากโรคระบาดทางการเกษตรและสถานการณ์น้ำท่วม ทำให้สินค้ามีราคาสูงขึ้นตามภาวะต้นทุน ค่าครองชีพปรับสูงขึ้น และส่งผลกระทบต่อผู้มีรายได้น้อย หรือผู้ที่ต้องการใช้เงินเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า มาใช้บริการที่โรงรับจำนำเพิ่มมากขึ้น

4. ราคาทองคำเฉลี่ย ข้อมูลจากสมาคมค้าทองคำ URL: <<http://www.goldtraders.or.th/>> การปรับตัวสูงขึ้นของราคาทองคำ ส่งผลให้จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำเพิ่มขึ้น

5. อัตราแลกเปลี่ยน ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย <<http://www.bot.or.th>> การอ่อนค่าของอัตราแลกเปลี่ยนจะทำให้ราคาทองคำนำเข้าจากต่างประเทศในรูปเงินบาทสูงขึ้น ซึ่งทำให้ราคาทองคำภายในประเทศสูงขึ้น

6. ยอดการปล่อยสินเชื่อเพื่อรายย่อย ข้อมูลของ สศค. หากการปล่อยสินเชื่อเพื่อรายย่อยช่องทางอื่นเพิ่มขึ้น เนื่องจากนโยบายด้านสินเชื่อของรัฐบาลที่เข้าถึงกลุ่มคนรากหญ้ามากขึ้น มีความเป็นไปได้ว่าจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำอาจลดลง เพราะหันมาใช้สินเชื่อตามนโยบายของรัฐบาล

จัดทำโดย : นักวิจัย

(2) ด้านมูลค่าการรับจำนำ

(2.1) มูลค่าทรัพย์สินจำนำ

ในปี 2552 ทรัพย์สินจำนำมีมูลค่า 466 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ซึ่งมีมูลค่า 458 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลการใช้บริการรับจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินจำนำของสถานธนาคุณเคราะห์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 325 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 466 ล้านบาทในปี 2552 เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 10.2 ล้านบาทต่อปี จะเห็นได้ว่ามูลค่าทรัพย์สินจำนำเพิ่มขึ้นทุกปี ขณะที่จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำลดลงในปี 2550 และ 2552 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทรัพย์สินจำนำส่วนใหญ่มีมูลค่าสูง โดยจากการศึกษาดูงานที่สถานธนาคุณเคราะห์กรณีศึกษาแห่งนี้พบว่า ประเภทของทรัพย์สินจำนำกว่าร้อยละ 90 ของทรัพย์สินจำนำทั้งหมดเป็นทองคำรูปพรรณ

(2.2) มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอน

ทรัพย์สินไถ่ถอนของสถานธนาคุณเคราะห์กรณีศึกษาแห่งนี้ 1 ในปี 2552 มีมูลค่า 449 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ซึ่งมีมูลค่า 425 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลการใช้บริการไถ่ถอนรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนของสถานธนาคุณเคราะห์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 296 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 449 ล้านบาทในปี 2552 เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 11.6 ล้านบาทต่อปี

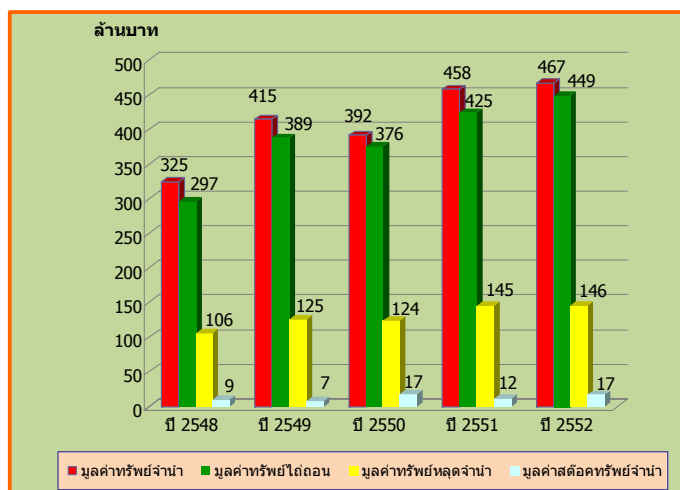
(2.3) มูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำ

ทรัพย์สินหลุดจำนำของสถานธนาคุณเคราะห์กรณีศึกษาแห่งนี้ 1 ในปี 2552 มีมูลค่า 16.9 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ซึ่งมีมูลค่า 11.8 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินหลุดจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำของสถานธนาคุณเคราะห์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 9.3 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 16.9 ล้านบาทในปี 2552 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 8.7 ต่อปี

(2.4) มูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือ (สต็อกทรัพย์สินจำนำ)

ทรัพย์สินรับจำนำคงเหลือของสถานธนาณูเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 1 ในปี 2552 มีมูลค่า 145.8 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ซึ่งมีมูลค่า 145.1 ล้านบาท เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินจำนำคงเหลือรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือรายปีของสถานธนาณูเคราะห์ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 106 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 3,971 ล้านบาทในปี 145.8 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 31.6 ต่อปี รายละเอียดแสดงดังปรากฏในแผนภูมิที่ 6-43

แผนภูมิที่ 6-43 มูลค่าทรัพย์สินจำนำ ทรัพย์สินไถ่ถอน ทรัพย์สินหลุดจำนำ และสต็อกทรัพย์สินจำนำของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 1 ปี 2548-2552

ที่มา : สำนักงานธนาณูเคราะห์

ตารางที่ 6-6 อัตราการขยายตัวของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอน มูลค่าสต็อกทรัพย์สินจำนำ และมูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 1 ปี 2548-2552

รายการ	ปี					เฉลี่ย
	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552	
1. มูลค่าทรัพย์สินจำนำ (ล้านบาท)	325.2	415.0	391.9	458.2	467.0	411.5
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		27.6	-5.6	16.9	1.9	10.2
2. มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอน (ล้านบาท)	296.9	388.6	376.4	425.0	449.3	387.2
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		30.9	-3.1	12.9	5.7	11.6
3. มูลค่าสต็อกทรัพย์สินจำนำ (ล้านบาท)	106.1	125.3	123.7	145.1	145.8	129.2
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		18.1	-1.2	17.3	0.5	8.7
4. มูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำ (ล้านบาท)	9.3	7.3	17.1	11.8	16.9	12.5
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		-21.5	135.6	-31.1	43.5	31.6

ที่มา : สำนักงานธนาณูเคราะห์

(3) ด้านผลการดำเนินงาน

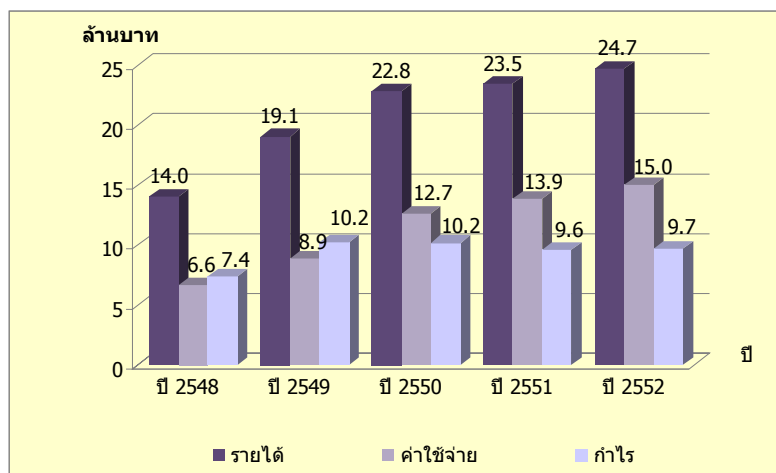
ในการดำเนินกิจการใดๆ สิ่งที่ต้องแสดงให้เห็นว่า ผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร จะต้องมีการแสดงฐานะการเงินของการดำเนินงาน โดยการจัดทำงบแสดงฐานะการเงินของกิจการ ประกอบด้วย งบกำไรขาดทุน และงบดุล ซึ่งสถานธนาหุเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 1 มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

(3.1) งบกำไรขาดทุน

ในปี 2552 สถานธนาหุเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 1 มีรายรับรวม 24.7 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.2 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีรายรับรวม 23.5 ล้านบาท หากพิจารณารายรับรวมรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า รายรับรวมของสถานธนาหุเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 1 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 14.02 ล้านบาท ในปี 2548 ซึ่งเป็นปีแรกของการดำเนินงาน เป็น 24.7 ล้านบาท ในปี 2552 และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 เท่ากับ 20.8 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.9 ต่อปี โดยที่รายได้หลักของกิจการมาจากดอกเบี้ยจากการรับจำนำคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 80 ของรายรับทั้งหมด และส่วนที่เหลือเป็นกำไรจากทรัพย์สินหลุดจำนำคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 20

ค่าใช้จ่ายรวมของสถานธนาหุเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 1 ในปี 2552 มีจำนวน 24.7 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.2 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีค่าใช้จ่ายรวม 23.5 ล้านบาท หากพิจารณาค่าใช้จ่ายรวมรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ค่าใช้จ่ายรวมของสถานธนาหุเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 1 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 14.0 ล้านบาท ในปี 2548 ซึ่งเป็นปีแรกของการดำเนินงาน เป็น 24.7 ล้านบาท ในปี 2552 และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 เท่ากับ 20.8 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.3 ต่อปี โดยที่ค่าใช้จ่ายรวมหลักของกิจการเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (รายละเอียดแสดงดังปรากฏในแผนภูมิที่ 6-44)

แผนภูมิที่ 6-44 รายได้ ค่าใช้จ่าย และกำไรของสถานธนาหุเคราะห์แห่งที่ 1 ปี 2548-2552

ที่มา : สำนักงานธนาหุเคราะห์

**ตารางที่ 6-7 อัตราการขยายตัวของรายรับ ค่าใช้จ่าย และกำไรสุทธิของสถานธนาหุเคราะห์
กรณีศึกษาแห่งที่ 1 ปี 2548-2552**

รายการ	ปี					เฉลี่ย
	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552	
1. รายรับรวม	14.0	19.1	22.8	23.5	24.7	20.8
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	-	36.2	19.6	2.9	5.2	16.0
2. รายจ่ายรวม	6.6	8.9	12.7	13.9	15.0	11.4
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	-	34.4	42.2	9.6	8.3	23.6
3. กำไรสุทธิ (ล้านบาท)	7.4	10.2	10.2	9.6	9.7	9.4
อัตราเพิ่มของกำไรสุทธิ (ร้อยละ)	-	37.8	-0.1	-5.5	0.8	8.3

ที่มา : สำนักงานสถานธนาหุบาลกรุงเทพมหานคร

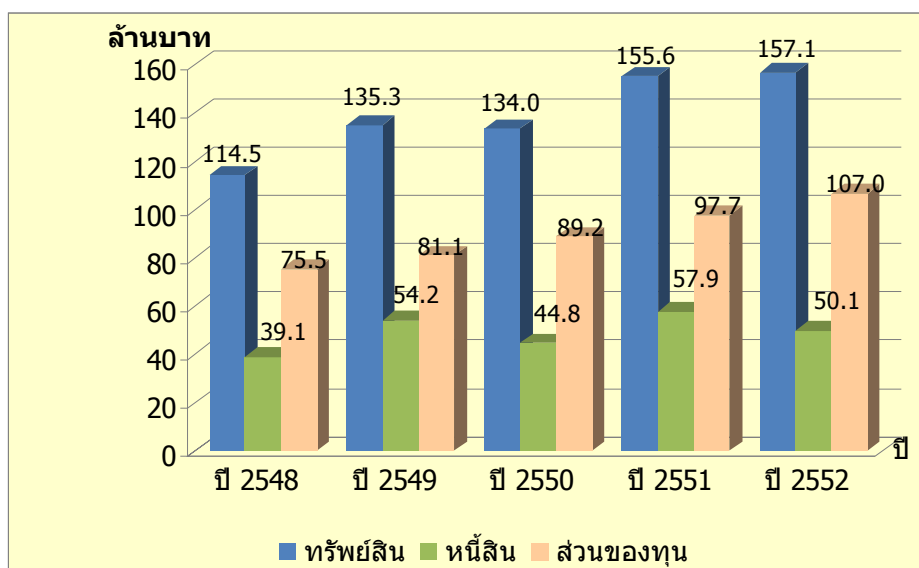
(3.2) งบดุล

ทรัพย์สิน ของสถานธนาหุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 1 ในปี 2552 มีจำนวน 157.1 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.9 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีทรัพย์สิน 155.6 ล้านบาท หากพิจารณาทรัพย์สินรายปีในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ทรัพย์สินของสถานธนาหุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 1 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 114.5 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 157.1 ล้านบาท ในปี 2552 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 8.6 ต่อปี และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 เท่ากับ 139.3 ล้านบาท โดยทรัพย์สินที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นทรัพย์สินหมุนเวียนประมาณร้อยละ 95 ที่สำคัญประกอบด้วยทรัพย์สินรับจำนำคงเหลือและดอกเบี้ยรับจำนำค้างรับ ส่วนที่เหลือเป็นทรัพย์สินถาวร ได้แก่ ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

หนี้สิน ของสถานธนาหุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 1 ในปี 2552 มีจำนวน 50.1 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 13.5 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีหนี้สิน 57.9 ล้านบาท หากพิจารณาหนี้สินรายปีในช่วงปี 2548-2552 พบว่า หนี้สินของสถานธนาหุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 1 เพิ่มขึ้นในปี 2549 และ 2551 และลดลงในปี 2550 และ 2552

ทุน ของสถานธนาหุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 1 เป็นกำไรสะสมของกิจการในปี 2552 มีจำนวน 107.0 ล้านบาทเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.4 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีส่วนของทุน 97.7 ล้านบาท หากพิจารณาส่วนของทุนรายปีในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ส่วนของทุนของสถานธนาหุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 1 เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 75.5 ล้านบาทในปี 2548 เป็น 107.0 ล้านบาท ในปี 2552 (รายละเอียดแสดงดังปรากฏในแผนภูมิที่ 6-45 และตารางที่ 6-8)

แผนภูมิที่ 6-45 ทรัพย์สิน หนี้สินและทุนของสถานธนาหุเคราะห์แห่งที่ 1 ปี 2548-2552

ที่มา : สำนักงานธนาหุเคราะห์

ตารางที่ 6-8 อัตราการขยายตัวของทรัพย์สิน และหนี้สินของสถานธนาหุเคราะห์ แห่งที่ 1 ปี 2548-2552

รายการ	ปี					เฉลี่ย
	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552	
1. ทรัพย์สิน	114.5	135.3	134.0	155.6	157.1	139.3
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		18.2	-1.0	16.2	0.9	8.6
2. หนี้สิน	39.1	54.2	44.8	57.9	50.1	49.2
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		38.9	-17.4	29.2	-13.5	9.3
3. ส่วนของทุน	75.5	81.1	89.2	97.7	107.0	90.1
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		7.5	9.9	9.6	9.4	9.1
โครงสร้างทรัพย์สิน						
1. ทรัพย์สินรับจำนองเหลือ	106.0	125.2	123.7	145.1	145.8	129.2
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		18.1	-1.2	17.3	0.5	8.7
2. ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	5.3	5.7	5.4	5.2	5.3	5.4
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		7.0	-5.2	-3.0	1.0	-0.1
3. ดอกเบี้ยรับจำนองค้างรับ	2.3	4.0	3.6	4.1	4.1	3.6
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		72.8	-9.7	15.4	-1.6	19.2
4. ทรัพย์สินอื่นๆ	0.9	0.5	1.3	1.2	1.9	1.1
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		-43.0	159.6	-8.8	61.6	42.4
โครงสร้างหนี้สิน						
1. กระแสสำนักงานกลาง	38.5	53.5	43.9	56.8	49.0	48.3
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		38.8	-17.9	29.4	-13.8	9.1
2. หนี้สินอื่นๆ	0.5	0.8	0.9	1.1	1.1	0.9
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		41.0	17.9	20.5	4.8	21.0

ที่มา : สำนักงานธนาหุเคราะห์

6.5.5 ปัญหาอุปสรรคที่พบและต้องการปรับปรุงแก้ไข

เนื่องจากสถานธนาณุเคราะห์เป็นองค์กรที่มีสำนักงานธนาณุเคราะห์เป็นหน่วยงานกลางเสมือนสำนักงานใหญ่ หากมีปัญหาอุปสรรคทางสาขาจะแก้ไขในเบื้องต้นก่อน แต่ถ้าแก้ไขไม่ได้หรือเกิดประเด็นข้อสงสัยด้านกฎระเบียบผู้จัดการสาขาจะโทรปรึกษากับสำนักงานใหญ่

(1) ด้านกฎระเบียบและการกำกับดูแล

ถึงแม้ว่าสำนักงานธนาณุเคราะห์ได้มีการปรับขยายวงเงินรับจำนำในทรัพย์สินจำนำประเภทเพชร พลอยรูปพรรณให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันมาโดยตลอด แต่วงเงินรับจำนำสูงสุดเป็นข้อจำกัดที่ทำให้ผู้ให้บริการไม่สามารถนำทรัพย์สินจำนำที่มีมูลค่าสูงเกินกว่าที่กำหนดตาม พรบ. ระเบียบรับจำนำ พ.ศ. 2505 มาจำนำได้ ดังนั้น ควรมีการปรับขยายวงเงินรับจำนำสูงสุดตาม พรบ. ระเบียบรับจำนำ พ.ศ. 2505 ซึ่งกำหนดไว้ที่ไม่เกิน 100,000 บาท ต่อราย ให้เพิ่มขึ้น เนื่องจากวงเงินรับจำนำสูงสุดดังกล่าวไม่มีการเปลี่ยนแปลงมา 40 กว่าปีแล้ว จึงไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ทำให้เป็นอุปสรรคในการช่วยเหลือประชาชนอย่างเป็นธรรม

(2) ด้านการบริหารจัดการจากต้นสังกัด

(2.1) สถานธนาณุเคราะห์ที่เป็นสาขาของสำนักงานธนาณุเคราะห์อาศัยเงินกู้จากสำนักงานธนาณุเคราะห์ ซึ่งจะต้องขออนุมัติความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีทุกครั้งที่ต้องกู้เงินมากกว่า 50 ล้านบาท เพื่อเสริมสภาพคล่องได้ จึงอาจส่งผลกระทบต่อความคล่องตัวในการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนสำหรับสาขาที่มีผู้ให้บริการรับจำนำจำนวนมากได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปิดภาคเรียนที่มีประชาชนมาใช้บริการจำนวนมาก

(2.2) สำนักงานธนาณุเคราะห์มีหน้าที่ในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบปัญหาทางการเงิน จึงมีนโยบายในการปรับลดอัตราดอกเบี้ยรับจำนำบ่อยครั้ง โดยอัตราดอกเบี้ยที่สถานธนาณุเคราะห์จัดเก็บจะต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยตาม พรบ. ระเบียบรับจำนำ พ.ศ. 2505 ซึ่งส่งผลให้รายได้ของสถานธนาณุเคราะห์ลดลง ขณะเดียวกันสถานธนาณุเคราะห์เป็นรัฐวิสาหกิจที่มีหน้าที่ในการนำส่งรายได้จากกำไรสุทธิให้รัฐ จึงอยู่บนหลักการที่ขัดแย้งกันกับการปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยรับจำนำ เนื่องจากการมุ่งแสวงหาผลกำไรจะทำให้สถานธนาณุเคราะห์ไม่สามารถช่วยเหลือประชาชนได้อย่างไม่เต็มที่

(3) ด้านการปฏิบัติงาน

สถานธนาณุเคราะห์มีการวิจัยด้านการตลาดในบางปี แต่ไม่ได้มีการวิจัยอย่างต่อเนื่องทุกปี จึงทำให้สถานธนาณุเคราะห์ไม่มีข้อมูลส่วนแบ่งตลาดกิจการโรงรับจำนำเอกชน ทำให้สถานธนาณุเคราะห์ไม่สามารถวางแผนกลยุทธ์การตลาดได้อย่างเหมาะสม

6.6 สถานธนาณุเคราะห์แห่งที่ 2

6.6.1 ประวัติความเป็นมา

สถานธนาณุเคราะห์แห่งที่ 2 ที่เป็นกรณีศึกษาเป็นสถานธนาณุเคราะห์แห่งเดียวที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค ทั้งนี้เนื่องจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการต้องการขยายบทบาทของการดำเนินงานของสถานธนาณุเคราะห์ที่จำกัดอยู่เฉพาะในส่วนกลางออกไปให้บริการแก่ประชาชนเพิ่มมากขึ้น เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อยในชนบทที่ได้รับความเดือดร้อนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินได้ง่ายและในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ทั้งนี้ สำนักงานธนาณุเคราะห์ได้ประเมินถึงศักยภาพในการดำเนินงานและบริหารจัดการของตนแล้ว และพิจารณาเห็นว่าสามารถดำเนินการได้ จึงได้นำเรื่องเสนอคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำพิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งสถานธนาณุเคราะห์ในภูมิภาคเป็นแห่งแรก เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2540 ซึ่งในปีแรกของการดำเนินงานมีจำนวนผู้มาใช้บริการรับจำนำ 12,700 ราย และมีมูลค่าทรัพย์สินจำนำ 195 ล้านบาท หลังจากนั้นกิจการของสถานธนาณุเคราะห์แห่งนี้มีการเจริญเติบโตอย่างเป็นลำดับ ข้อมูลณสิ้นปี 2552 มีผู้มาใช้บริการ 47,368 ราย และมีมูลค่าทรัพย์สินจำนำ 642.9 ล้านบาท

6.6.2 วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติงาน

ในการดำเนินงานของสถานธนาุเคราะห์แห่งที่ 2 ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งภายใต้การบริหารจัดการของสำนักงานธนาุเคราะห์ที่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ เพื่อให้สถานธนาุเคราะห์ทุกแห่งใช้ร่วมกัน คือ “ เป็นสถาบันรับจําหน่ายของภาครัฐ ด้านบริการทางการเงินเฉพาะหน้า ที่ให้บริการด้วยความสะดวก ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม ” รวมทั้งการกำหนดพันธกิจ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายและลูกค้า ด้านการเงิน ด้านการบริหาร ความเชี่ยวชาญและบริการ ด้านบุคลากร เพื่อใช้เป็นหลักการในการวางแผนทางของการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และแผนโครงการในการปฏิบัติ โดยมีกลยุทธ์ของการดำเนินงานด้านการเงิน กลยุทธ์ด้านลูกค้า กลยุทธ์ด้านกระบวนการ และกลยุทธ์ด้านองค์กร รายละเอียดดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2

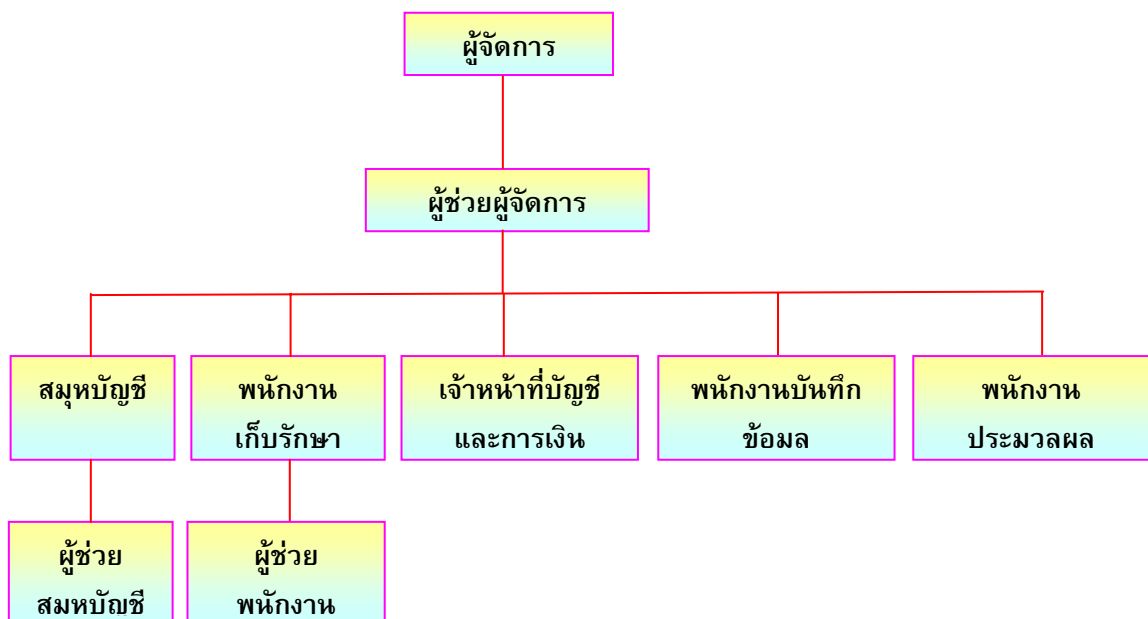
การบริหารงานในสำนักงานสถานธนาุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 ผู้จัดการมีอำนาจตัดสินใจ โดยสามารถกำหนดเป้าหมายและบริหารงานตามเป้าหมายที่กำหนดเอง โดยส่วนใหญ่เป้าหมายขึ้นอยู่กับการใช้บริการของประชาชน ตัวชี้วัดที่ผู้จัดการต้องควบคุมมีค่าใช้จ่าย มูลค่าการรับจําหน่ายต่อครั้งไม่ต่ำกว่า 5,000 บาท การใช้เวลาในการรับจําหน่าย และการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ซึ่งสำนักงานสถานธนาุเคราะห์ให้หน่วยงานภายนอกทำการสำรวจให้ เป็นการจ้างทำวิจัยการดำเนินงานจากหน่วยงานอื่น ซึ่งทำทุกสาขา ทั้งหมด 33 สาขา จำนวนแบบสอบถาม 2,500 ตัวอย่าง

ในการดำเนินงานและควบคุมการบริหารจัดการของสถานธนาุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 มีการตรวจนับบัญชีทุกวัน โดยตรวจนับเงินสดก่อนเข้าเซฟ มีผู้จัดการ สมุห์บัญชี และพนักงานเก็บของรับผิดชอบร่วมกัน สำหรับการตรวจเช็คสต็อกกระทำปีละ 2 ครั้ง และมีเจ้าหน้าที่มาจากส่วนกลาง ซึ่งไม่มีการระบุนวันที่จะมา ในกรณีที่มีการเปลี่ยนย้ายผู้จัดการมีคณะกรรมการกลางมาเช็คสต็อกและประเมินคุณภาพทรัพย์สินใช้เวลาประมาณ 3 วัน ผู้จัดการใหม่และผู้จัดการเก่าต้องตรวจดูทรัพย์สินด้วยกัน เพื่อตรวจสอบความรับผิดชอบทรัพย์สินจําหน่าย

6.6.3 โครงสร้างองค์กรและการแบ่งงานภายใน

สถานธนาุเคราะห์แห่งที่ 2 มีจำนวนพนักงานของสถานธนาุเคราะห์ 28 มีทั้งหมด 10 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ พนักงานประมวลข้อมูล สมุห์บัญชี ผู้ช่วยสมุห์บัญชี พนักงานเก็บรักษาของผู้ช่วยพนักงานเก็บรักษาของ พนักงานประมวลข้อมูล พนักงานบันทึกข้อมูล และพนักงานการเงินและบัญชี โดยโครงสร้างการแบ่งองค์กร ประกอบไปด้วยตำแหน่งงานทั้งหมด 10 ตำแหน่ง รายละเอียดตามแผนภูมิที่ 6-46

แผนภูมิที่ 6-46 โครงสร้างองค์กรของสถานธนาุเคราะห์แห่งที่ 2

พนักงานที่ดำเนินงานอยู่ในปัจจุบันทั้งหมดจำนวน 10 คน ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

- (1) **ผู้จัดการ** มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการและดำเนินกิจการของสถานธนาณุเคราะห์ โดยการกำหนดเป้าหมายและแผนงานใน การดำเนินการของสถานธนาณุเคราะห์ อำนาจการและจัดการให้งานเป็นไปตามแผนงานและเป้าหมาย ตรวจสอบคุณภาพของทรัพย์สินและการประเมินราคาสินค้าของที่รับ จำนำ ตรวจสอบคุณภาพของทรัพย์สินหลุดจำนำ และกำหนดราคาเพื่อการขายทอดตลาด กำกับดูแลความมั่นคงปลอดภัยของทรัพย์สินที่รับจำนำ รวมทั้งกำกับดูแลความมั่นคงปลอดภัยของทรัพย์สินที่รับจำนำ
 - (2) **ผู้ช่วยผู้จัดการ** มีหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่ผู้จัดการมอบหมาย ช่วยศึกษาวิเคราะห์ ข้อมูล เพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน ช่วยกำกับดูแลการรับ-จ่ายเงินของสถานธนาณุเคราะห์ ช่วยจัดซื้อ จัดหาพัสดุครุภัณฑ์และตัวจำนำให้เพียงพอต่อการใช้งาน ช่วยตรวจสอบคุณภาพและประเมินราคาทรัพย์สินที่รับ จำนำ ช่วยกำกับตรวจสอบการคิดดอกเบี้ยและการไถ่ถอน ช่วยกำกับตรวจสอบการเก็บรักษาสินค้าของที่รับจำนำให้ อยู่ในความปลอดภัย
 - (3) **พนักงานเก็บรักษาของ** หน้าที่ความรับผิดชอบในการเก็บรักษาของที่รับจำนำในห้อง มั่นคง และห้องเก็บของเบ็ดเตล็ด ส่งมอบของที่รับจำนำตามตัวจำนำ เมื่อมีการไถ่ถอน
 - (4) **ผู้ช่วยพนักงานเก็บรักษาของ** หน้าที่ความรับผิดชอบให้การช่วยเหลือเก็บรักษาของที่รับ จำนำในห้องมั่นคง และห้องเก็บของเบ็ดเตล็ด ส่งมอบของที่รับจำนำตามตัวจำนำ เมื่อมีการไถ่ถอน
 - (5) **สมุห์บัญชี** มีหน้าที่ความรับผิดชอบในงานบัญชี และการเงินของสถานธนาณุเคราะห์ การจัดทำบัญชีรับ-จ่ายเงิน จัดทำงบการเงิน การรับและจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงิน
 - (6) **ผู้ช่วยสมุห์บัญชี** มีหน้าที่ความรับผิดชอบให้การช่วยเหลืองานบัญชี และการเงินของ สถานธนาณุเคราะห์ การจัดทำบัญชีรับ-จ่ายเงิน จัดทำงบการเงิน การรับและจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงิน
 - (7) **พนักงานการเงินและบัญชี** มีหน้าที่ความรับผิดชอบในงานการเงินและบัญชี จัดทำ บัญชีรับ-จ่าย รับและจ่ายเงิน และเก็บรักษาเงิน
 - (8) **พนักงานประมวลข้อมูล** มีหน้าที่ความรับผิดชอบในงานไถ่ถอนทรัพย์สินและทำบันทึกกร ุณพรรณของหาย ควบคุมการปฏิบัติงานและดูแลบำรุงรักษาเครื่องคอมพิวเตอร์ รับไถ่ถอนทรัพย์สินหลุดจำนำ และ จัดทำบัญชีทรัพย์สินหลุดจำนำ
 - (9) **พนักงานบันทึกข้อมูล** มีหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการพิมพ์หนังสือ บันทึกข้อมูล ต่างๆ และบำรุงรักษาเครื่องคอมพิวเตอร์
- นอกจากนั้น ยังมีพนักงานดูแลและรักษาอาคารสถานที่ มีหน้าที่ความรับผิดชอบดูแลความ เรียบร้อยปลอดภัยของอาคารสถานที่ ทำความสะอาดภายในและภายนอกอาคารสถานที่ และยกแบกวัสดุสิ่งของ

6.6.4 ผลการดำเนินงานและงบการเงิน

การศึกษาผลการดำเนินงานและงบการเงิน เป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ มูลค่าการรับจำนำ งบกำไรขาดทุน และงบดุลของสถานธนาณุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) ด้านผู้ใช้บริการ

ในปี 2552 สถานธนาณุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 ได้ให้บริการแก่ประชาชนจำนวน 47,368 ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.9 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ที่มีประชาชนเข้าใช้บริการรับจำนำ จำนวน 44,313 ราย เมื่อพิจารณาข้อมูลการใช้บริการรับจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ผู้ใช้บริการรับจำนำของสถานธนาณุ เคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยเพิ่มจาก 30,343 รายในปี 2548 เป็น 47,368 รายในปี 2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.5 และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.1 ต่อปี ซึ่งเป็นที่สังเกตว่าในช่วงที่

ภาวะเศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตสูงจะมีจำนวนผู้มาใช้บริการและจำนวนเงินการรับจ่าน้อยลง ขณะที่ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำหรือชะลอตัวจะมีจำนวนผู้มาใช้บริการและจำนวนเงินการรับจ่านำเพิ่มขึ้น เช่น ในปี 2550 เศรษฐกิจของไทยเริ่มดีขึ้นมีอัตราการขยายตัวของ GDP ในระดับสูงถึงร้อยละ 5 ทำให้จำนวนผู้มาใช้บริการน้อยลงจากปีที่ผ่านมาร้อยละ -9.4 หลังจากที่ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางการเงินจากสหรัฐอเมริกาและยุโรป ในปี 2551 ส่งผลให้เศรษฐกิจของไทยขยายตัวชะลอลงเหลืออัตราเติบโตของ GDP อยู่ที่ร้อยละ 2.5 และผลกระทบรุนแรงต่อเนื่องในปี 2552 ทำให้เศรษฐกิจตกถอยลงโดยมี GDP อยู่ที่ร้อยละ -2.3 ส่งผลให้จำนวนผู้มาใช้บริการเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 16.2 และ 6.9 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 6-5 และแผนภูมิที่ 6-30

จำนวนรายผู้ให้บริการที่มาไถ่ถอนทรัพย์สินจ่านำในปี 2552 มีจำนวน 44,950 ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.3 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีจำนวน 41,142 ราย หากพิจารณาข้อมูลการให้บริการไถ่ถอนรายปีในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ผู้ให้บริการรับจ่านำมาไถ่ถอนทรัพย์สินของสถานธนาคุณเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 2 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มจาก 27,639 รายในปี 2548 เป็น 44,950 รายในปี 2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 18.0 ซึ่งเฉลี่ยมีผู้ให้บริการรับจ่านำมาไถ่ถอนทรัพย์สินประมาณปีละ 37,787.60 ราย และมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.8 ต่อปี ซึ่งปีที่น่าสังเกตว่าในปี 2550 ผู้ให้บริการรับจ่านำมาไถ่ถอนทรัพย์สินมีจำนวนลดลง และกลับเพิ่มขึ้นในปี 2551 สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับการรับจ่านำ รายละเอียดดังตารางที่ 6-5 และแผนภูมิที่ 6-30

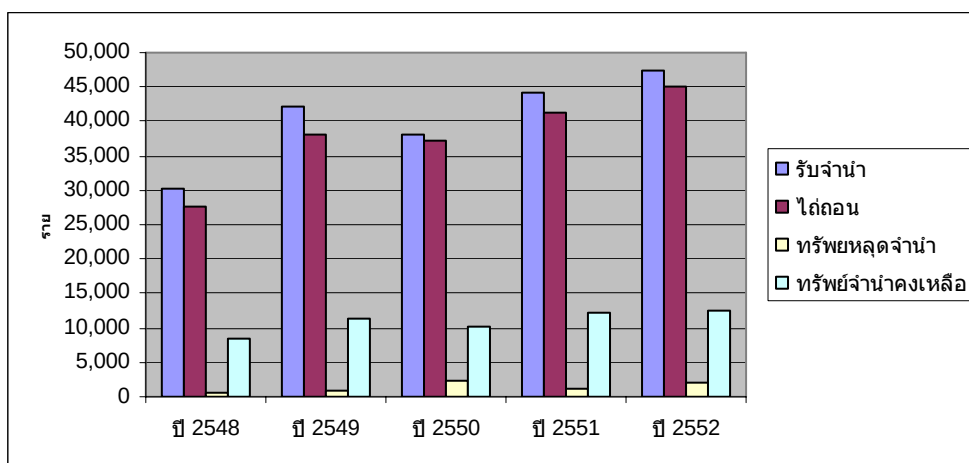
จำนวนรายของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจ่านำคงเหลือ หรือสต็อกรับจ่านำ ณ สิ้นปี 2552 มีจำนวน 12,592 ราย สูงขึ้นร้อยละ 10.2 จากปี 2551 ซึ่งมีจำนวน 12,098 ราย เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินจ่านำคงเหลือรายปีหรือสต็อกรับจ่านำสิ้นปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจ่านำคงเหลือของสถานธนาคุณเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 2 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มจาก 8,356 รายในปี 2548 เป็น 12,098 รายในปี 2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.2 ซึ่งเฉลี่ยมีผู้ให้บริการรับจ่านำมาไถ่ถอนทรัพย์สินประมาณปีละ 10,941 ราย และมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.2 ต่อปี สำหรับปี 2550 จำนวนผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจ่านำคงเหลือลดลง และกลับเพิ่มขึ้นในปี 2551 สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับการรับจ่านำเช่นกัน รายละเอียดดังตารางที่ 6-9 และแผนภูมิที่ 6-47

ตารางที่ 6-9 จำนวนผู้ให้บริการของสถานธนาคุณเคราะห์แห่งที่ 2

หน่วย : ราย

รายการ	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552
รับจ่านำ	30,343	42,114	38,151	44,313	47,368
ไถ่ถอน	27,639	38,089	37,118	41,142	44,950
ทรัพย์สินหลุดจ่านำ	562	956	2,224	1,307	1,924
ทรัพย์สินจ่านำคงเหลือ	8,356	11,425	10,234	12,098	12,592

แผนภูมิที่ 6-47 จำนวนผู้ใช้บริการของสถานธนานุเคราะห์แห่งที่ 2

ที่มา สำนักงานธนานุเคราะห์

(2) ด้านมูลค่าการรับจำนำ

การศึกษามูลค่าการรับจำนำ ประกอบด้วยการศึกษาข้อมูลทรัพย์สินจำนำ มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอน และมูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(2.1) มูลค่าทรัพย์สินจำนำ

ในปี 2552 สถานธนานุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 มีทรัพย์สินจำนำมูลค่า 642.9 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.3 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีมูลค่าทรัพย์สินจำนำ 588 ล้านบาท หากพิจารณามูลค่าทรัพย์สินจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินจำนำของสถานธนานุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่าง โดยเพิ่มขึ้นจาก 299.2 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 642.9 ล้านบาท ในปี 2552 และมีค่าเฉลี่ย 5 ปี ระหว่างปี 2548-2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 24.6 ต่อปี รายละเอียดดังตารางที่ 6-6 และแผนภูมิที่ 6-31 จะเห็นได้ว่ามูลค่าทรัพย์สินจำนำมีอัตราเพิ่มขึ้นสูงกว่าอัตราการเพิ่มของจำนวนรายผู้มาใช้บริการ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.1) ทั้งนี้เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของราคาทรัพย์สินจำนำที่เป็นทองคำที่มีราคาเพิ่มขึ้นตามลำดับ ซึ่งทองคำเป็นทรัพย์สินที่มีผู้นำมาจำนำสูงถึงร้อยละ 90 ของทรัพย์สินจำนำทั้งหมด สำหรับปี 2550 จำนวนมูลค่าทรัพย์สินจำนำลดลงจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ -9.9 และกลับเพิ่มขึ้นในปี 2551 ร้อยละ 26.6 เนื่องจากประชาชนได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจจึงมีความจำเป็นต้องใช้เงินเพิ่มขึ้น และสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับการรับจำนำ

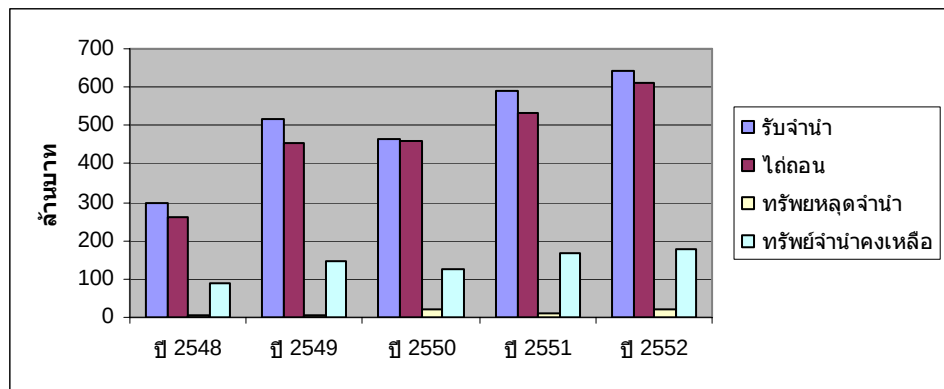
ตารางที่ 6-10 มูลค่าทรัพย์สินจำนำของสถานธนานุเคราะห์แห่งที่ 2

หน่วย ล้านบาท

รายการ	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552
รับจำนำ	299.154	515.597	464.444	587.987	642.855
ไถ่ถอน	263.755	453.722	461.844	535.099	611.689
ทรัพย์สินหลุดจำนำ	3.334	5.109	20.628	12.524	20.786
ทรัพย์สินจำนำคงเหลือ	88.294	145.061	127.033	167.397	177.777

ที่มา สำนักงานธนานุเคราะห์

แผนภูมิที่ 6-48 มูลค่าทรัพย์สินจำนำของสถานธนาหุเคราะห์แห่งที่ 2

ที่มา สำนักงานธนาหุเคราะห์

(2.2) มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอน

ในปี 2552 สถานธนาหุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 มีทรัพย์สินไถ่ถอนมูลค่า 611.7 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.3 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีมูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอน 535.1 ล้านบาท หากพิจารณามูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนของสถานธนาหุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่าง โดยเพิ่มขึ้นจาก 263.8 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 611.7 ล้านบาท ในปี 2552 และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 26 ต่อปี รายละเอียดดังตารางที่ 6-7 และแผนภูมิที่ 6-32 จะเห็นได้ว่ามูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนมีอัตราเพิ่มขึ้นสูงกว่าอัตราการเพิ่มของจำนวนรายผู้มาไถ่ถอน (เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.8) ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลของการเพิ่มราคาทรัพย์สินไถ่ถอนที่เป็นทองคำเนื่องจากราคาเพิ่มสูงขึ้นกว่าอดีต และเป็นที่น่าสังเกตว่าในช่วงเศรษฐกิจปี 2550 จำนวนทรัพย์สินไถ่ถอนเพิ่มสูงขึ้นมากจนใกล้เคียงกับจำนวนการรับจำนำ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนมีรายได้มากขึ้นสามารถมีเงินมาไถ่ถอนหนี้เร็วขึ้น

(2.3) มูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือ

ในปี 2552 สถานธนาหุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 มีทรัพย์สินจำนำคงเหลือมูลค่า 177.8 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.2 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีมูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือ 167.4 ล้านบาท หากพิจารณามูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือของสถานธนาหุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่าง โดยเพิ่มขึ้นจาก 88.3 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 177.8 ล้านบาท ในปี 2552 และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.5 ต่อปี รายละเอียดดังตารางที่ 6-6 และแผนภูมิที่ 6-32 โดยในปี 2550 มูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือลดลงจากปี 2549 ร้อยละ -12.4 เป็นผลจากการเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้คนมาไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำมากขึ้น หลังจากนั้น เศรษฐกิจเริ่มชะลอตัวจำนวนทรัพย์สินจำนำคงเหลือกลับเพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับ

(3) งบกำไรขาดทุน

ในปี 2552 สถานธนาหุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 มีรายรับรวม 28.2 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.3 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีรายรับรวม 24.9 ล้านบาท หากพิจารณารายรับรวมรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า รายรับรวมของสถานธนาหุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่าง โดยเพิ่มขึ้นจาก 9.3 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 28.2 ล้านบาท ในปี 2552 เพิ่มขึ้นถึงกว่า 3 เท่า และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 36.7 ต่อปี โดยที่รายได้หลักของกิจการมาจากดอกเบี้ยรับจำนำเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 85 ของรายรับทั้งหมด และที่เหลือเป็นกำไรจากทรัพย์สินหลุดจำนำเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 15 รายละเอียดดังตารางที่ 6-6 และแผนภูมิที่ 6-32

ค่าใช้จ่ายรวมของสถานธนาุเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 2 ในปี 2552 มีจำนวน 10 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.2 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีค่าใช้จ่ายรวม 9.4 ล้านบาท หากพิจารณาค่าใช้จ่ายรวมรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ค่าใช้จ่ายรวมของสถานธนาุเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 2 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 6 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 10 ล้านบาท ในปี 2552 และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.1 ต่อปี โดยที่ค่าใช้จ่ายหลักของกิจการเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน รายละเอียดดังตารางที่ 6-7 และแผนภูมิที่ 6-32

ผลกำไรของสถานธนาุเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 2 ในปี 2552 มีจำนวน 18.2 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 17 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีกำไร 15.6 ล้านบาท หากพิจารณาผลกำไรรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ผลกำไรของสถานธนาุเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 2 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่าง โดยเพิ่มขึ้นจาก 3.3 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 18.2 ล้านบาท ในปี 2552 และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 62.6 ต่อปี ทั้งนี้เนื่องจากในปี 2548 ซึ่งยังมีผลกำไรค่อนข้างต่ำ หลังจากนั้นในปี 2549 ผลการดำเนินงานเพิ่มขึ้นเกือบ 2 เท่าตัว ทำให้อัตราเพิ่มสูงขึ้นมาก

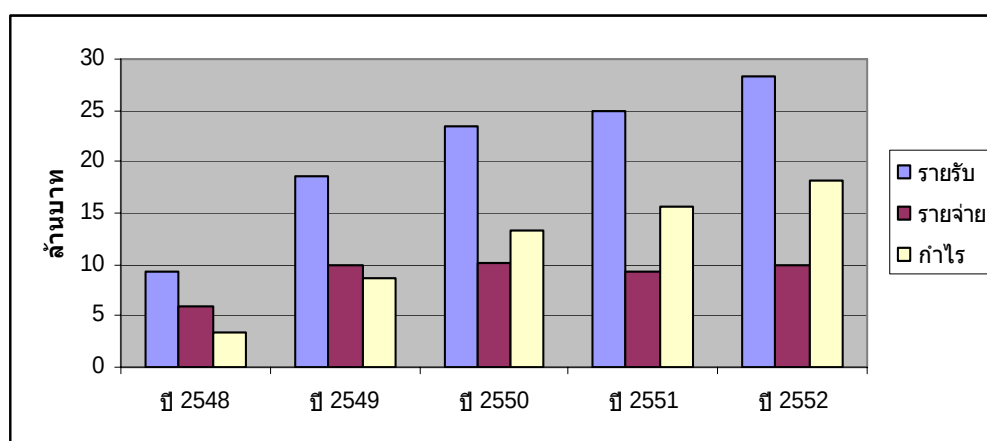
ตารางที่ 6-11 ผลการดำเนินงานของสถานธนาุเคราะห์แห่งที่ 2

หน่วย ล้านบาท

รายการ	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552
รายรับ	9.263	18.659	23.481	24.911	28.221
รายจ่าย	5.964	9.997	10.109	9.350	10.021
กำไร	3.299	8.662	13.372	15.561	18.200

ที่มา สำนักงานธนาุเคราะห์

แผนภูมิที่ 6-49 ผลการดำเนินงานของสถานธนาุเคราะห์แห่งที่ 2

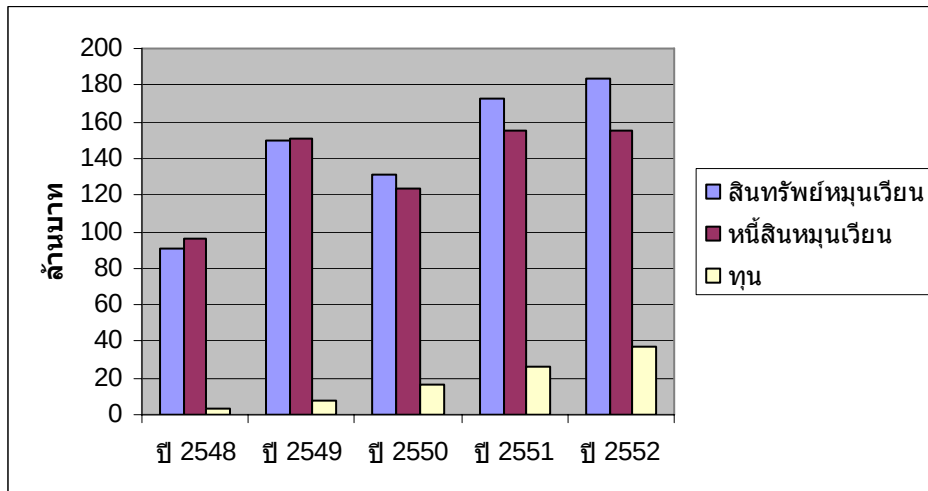

ที่มา สำนักงานธนาุเคราะห์

(4) งบดุล

ในปี 2552 งบดุลของสถานธนาุเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 2 ประกอบด้วย สินทรัพย์จำนวน 192.3 ล้านบาท หนี้สินจำนวน 154.9 ล้านบาท และกำไรสะสมหรือทุนจำนวน 37.4 ล้านบาท (รายละเอียดดัง แผนภูมิที่ 6-33)โดยมีรายละเอียดพอสรุป ดังนี้

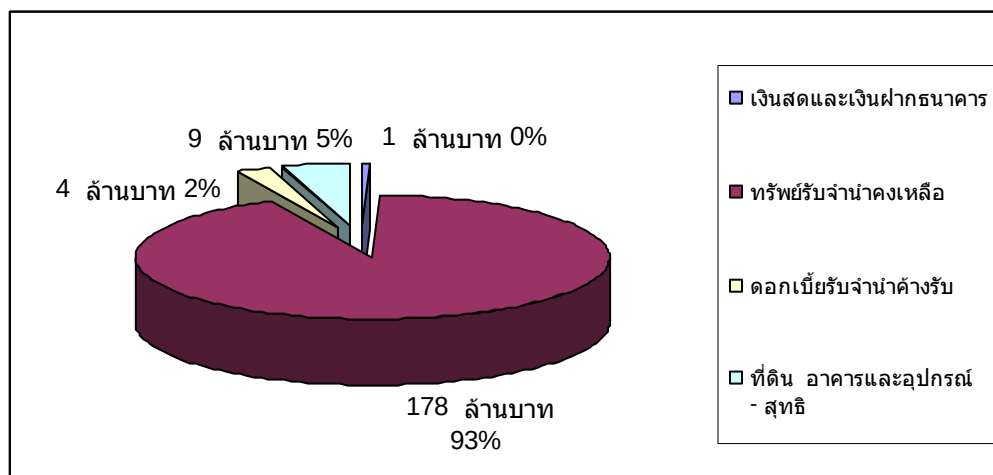
แผนภูมิที่ 6-50 งบดุลของสถานธนาหุเคราะห์แห่งที่ 2

ที่มา สำนักงานธนาหุเคราะห์

ทรัพย์สิน ในปี 2552 สถานธนาหุเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 2 มีสินทรัพย์จำนวน 192.3 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.9 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีสินทรัพย์ 181.5 ล้านบาท หากพิจารณาสินทรัพย์รายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า สินทรัพย์ของสถานธนาหุเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 2 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยเพิ่มขึ้นจาก 99.7 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 192.3 ล้านบาท ในปี 2552 เพิ่มขึ้นเกือบ 2 เท่าตัว และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.8 ต่อปี โดยสินทรัพย์ที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นสินทรัพย์หมุนเวียนคิดเป็นร้อยละ 95 ที่สำคัญได้แก่ ทรัพย์สินรับจำนองเหลือและดอกเบี้ยรับจำนองค้างรับ ส่วนที่เหลือเป็นสินทรัพย์ถาวร ได้แก่ ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ (รายละเอียดจัด แผนภูมิที่ 6-51)

แผนภูมิที่ 6-51 สินทรัพย์ของสถานธนาหุเคราะห์แห่งที่ 2 ปี 2552

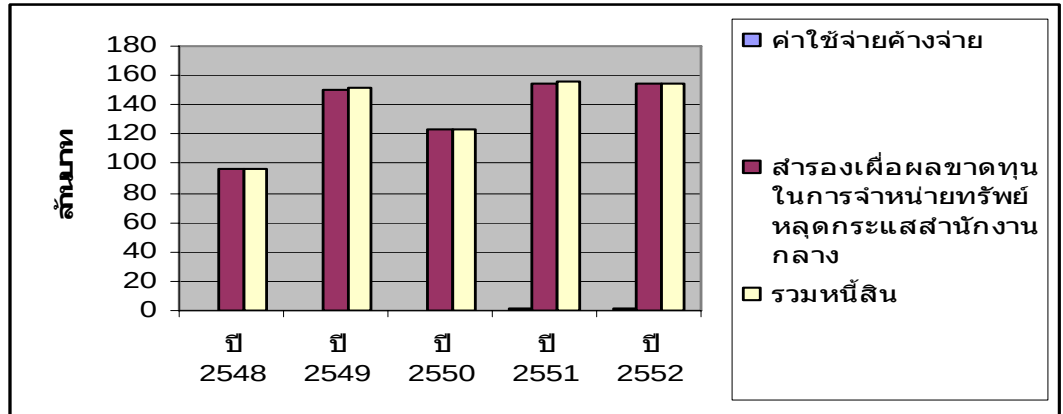

ที่มา สำนักงานธนาหุเคราะห์

หนี้สินของสถานธนาหุเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 2 ในปี 2552 มีจำนวน 154.9 ล้านบาท ลดลงร้อยละ -0.3 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีหนี้สิน 155.3 ล้านบาท หากพิจารณาหนี้สินรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า หนี้สินของสถานธนาหุเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 2 มีแนวโน้มชะลอตัวลง โดยเพิ่มขึ้นในช่วงปีแรกจาก 96.4 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 151.2 ล้านบาท ในปี 2549 แต่ในช่วงปี 2550 หนี้สินของสถานธนาหุเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 2 กลับลดลง เนื่องจากผลจากภาวะเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ทำให้ความต้องการรับจำนองน้อยลง ส่งผลให้

ความต้องการเงินทุนที่จะมาปล่อยให้กู้ยืมลดลง และหลังจากนั้น ในปี 2551 ภาวะเศรษฐกิจเริ่มถดถอยทำให้หนี้สินกลับเพิ่มขึ้นอีก เพราะความต้องการรับจำนำของประชาชนเพิ่มสูงขึ้น สำหรับค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 หนี้สินของสถานธนาหุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.8 ต่อปี รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-52

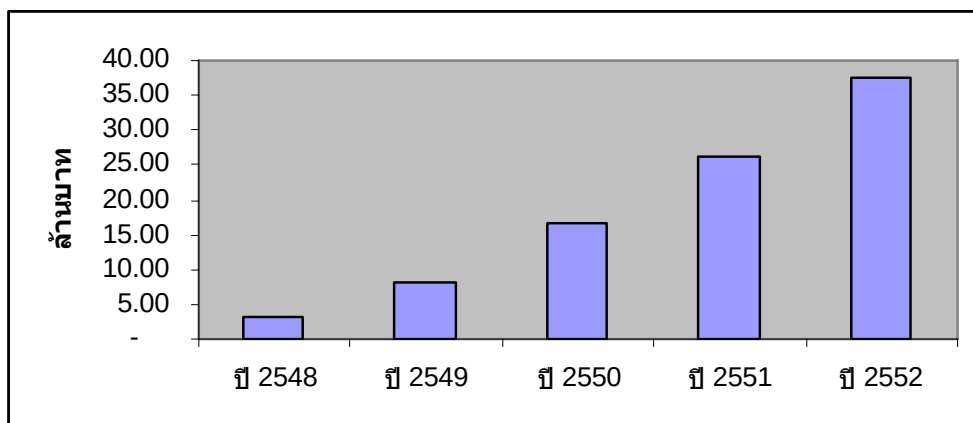
แผนภูมิที่ 6-52 หนี้สินของสถานธนาหุเคราะห์แห่งที่ 2

ที่มา สำนักงานธนาหุเคราะห์

กำไรสะสมหรือทุนของสถานธนาหุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 ในปี 2552 มีจำนวน 37.4 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 42.4 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีกำไรสะสม 26.3 ล้านบาท หากพิจารณากำไรสะสมรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า กำไรสะสมของสถานธนาหุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 3.3 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 37.4 ล้านบาท ในปี 2552 สำหรับค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 กำไรสะสม เพิ่มขึ้นร้อยละ 88.9 ต่อปี ทั้งนี้เนื่องจากผลประกอบการของสถานธนาหุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 มีผลกำไรอย่างต่อเนื่องในอัตราที่สูง รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-53

แผนภูมิที่ 6-53 กำไรสะสมของสถานธนาหุเคราะห์แห่งที่ 2

6.6.5 ปัญหาอุปสรรคที่พบและต้องการปรับปรุงแก้ไข

(1) ด้านกฎระเบียบและการกำกับดูแล

(1.1) วงเงินรับจำนำสูงสุดตาม พรบ. โรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ทำให้เป็นอุปสรรคในการช่วยเหลือประชาชนอย่างเป็นธรรม

(1.2) สำนักงานธนาคุณเคราะห์มีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจที่ไม่เป็นนิติบุคคล เนื่องจากไม่มี พรบ. จัดตั้งองค์กร เหมือนรัฐวิสาหกิจอื่น ทำให้การกู้เงินที่เกิน 50 ล้านบาท ต้องขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรี จึงขาด ความคล่องตัวในการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนในกิจการ

(1.3) สำนักงานธนาคุณเคราะห์มีหน้าที่ในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบปัญหาทาง การเงิน ขณะเดียวกันก็มีหน้าที่ในการนำส่งรายได้จากกำไรสุทธิให้รัฐ จึงอยู่บนหลักการที่ขัดแย้งกันอยู่บ้าง เนื่องจากการมุ่งแสวงหาผลกำไร หมายถึง ช่วยเหลือประชาชนได้อย่างไม่เต็มที่

(1.4) ระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานภายในองค์กรบางด้าน เช่น ระเบียบด้านการบัญชี และพัสดุ มีเนื้อหาไม่เป็นปัจจุบัน สำนักงานธนาคุณเคราะห์จึงต้องอาศัยระเบียบที่เกี่ยวข้องของกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมีความทันสมัยมากกว่าในการบริหารงาน

(2) ด้านการบริหารจัดการจากต้นสังกัด

(2.1) การจัดสรรเงินโบนัสให้แก่พนักงานของสถานธนาคุณเคราะห์ โดยคณะกรรมการ อำนาจการสำนักงานธนาคุณเคราะห์กำหนดเงินโบนัสของพนักงานในสถานธนาคุณเคราะห์แต่ละสาขาอย่างเท่าเทียม กัน ขณะที่ความเสี่ยงและความสามารถในการทำกำไรของสถานธนาคุณเคราะห์แต่ละสาขาแตกต่างกัน จึงไม่เป็นการ สร้างแรงจูงใจให้กับพนักงานในการรับจํานาอย่างระมัดระวังรอบคอบเพิ่มมากยิ่งขึ้น

6.7 โรงรับจํานาเอกชน

ในการหากิจการโรงรับจํานาเอกชน เพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ค่อนข้างยากและลำบาก เนื่องจากข้อมูลผลการดำเนินงานของโรงรับจํานาของเอกชนค่อนข้างมีความอ่อนไหวในเชิงธุรกิจ ทำให้กิจการโรง รับจํานาเอกชนหลายแห่งปฏิเสธที่จะให้ความร่วมมือ ดังนั้น คณะวิจัยจึงขอขอบพระคุณเจ้าของกิจการและผู้บริหาร โรงรับจํานาเอกชนที่เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือและให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลเป็นอย่างดี ซึ่งผลการศึกษากิจการของโรงรับจํานามีดังนี้

6.7.1. ประวัติความเป็นมา

โรงรับจํานาเอกชนที่เป็นกรณีศึกษาเป็นของพ่อค้าชาวจีนที่มาตั้งรากฐานอยู่ในประเทศไทย มีประวัติ การดำเนินกิจการมายาวนานกว่า 50 ปี เริ่มต้นกิจการโดยซื้อจากเจ้าของเดิมที่ขายทอดกิจการและเปลี่ยนชื่อใหม่ ปัจจุบันการจัดตั้งอยู่ในรูปห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งผู้ถือหุ้นเป็นญาติพี่น้องกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาเลี้ยงครอบครัว จากผลกำไรของกิจการ ต่อมาได้มีการขยายธุรกิจไปเปิดกิจการร้านขายทองและเพชรพลอย ซึ่งเป็นกิจการที่ ต่อเนื่องกับธุรกิจการรับจํานา ปัจจุบันได้มีการสืบทอดกิจการต่อมายังรุ่นลูกและรุ่นหลาน

6.7.2. วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และแผนการปฏิบัติงาน

ในการดำเนินงานของโรงรับจํานาเอกชนที่เป็นกรณีศึกษาเป็นกิจการที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพ บุรุษ จึงไม่ได้วางกฎระเบียบและวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์อย่างเป็นทางการ ปัจจุบันเจ้าของกิจการไม่ได้ทำ หน้าที่เป็นผู้บริหาร แต่ได้จ้างบุคคลภายนอกที่มีประสบการณ์และความชำนาญงานมาบริหารแทน ซึ่งได้กำหนด แนวทางในการทำงานให้แก่ผู้บริหาร คือ ในการดำเนินงานให้เน้นการให้บริการแก่ลูกค้ารายย่อยมากกว่ารายใหญ่ ให้แก่ผู้ที่เดือดร้อนและติดขัดทางการเงินมากกว่า ให้บริการอย่างทั่วถึง และเน้นความถูกต้องเป็นธรรม

เป้าหมายในการดำเนินงาน โรงรับจํานาเอกชนที่เป็นกรณีศึกษาประมาณการผู้มาใช้บริการเฉลี่ย เดือนละ 1,500 ราย และมูลค่าทรัพย์สินจํานาเฉลี่ยเดือนละ 15-16 ล้านบาท ให้บริการแก่กลุ่มลูกค้าทุกระดับและอาชีพ

6.7.3. โครงสร้างองค์กรและการบริหารงาน

โรงรับจำนำเอกชนกรณีศึกษามีโครงสร้างการแบ่งองค์กร ประกอบไปด้วยตำแหน่งงานทั้งหมด 4 ตำแหน่ง ในปัจจุบันมีพนักงานที่ดำเนินงานอยู่ทั้งหมดจำนวน 10 คน ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

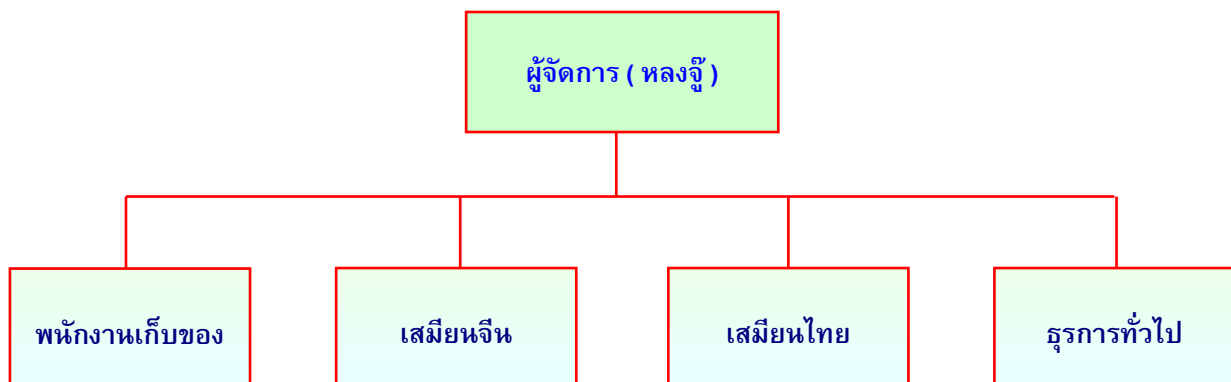
(1) ผู้จัดการ หรือ หลงจู มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารและดำเนินงานของโรงรับจำนำทั้งหมด โดยมีหน้าที่ในการประเมิน ตรวจสอบและกำหนดราคาทรัพย์สินที่นำมาจำนำ การกำหนดราคาทรัพย์สินที่ขายทอดตลาด การกำกับดูแลการดำเนินงานภายในของโรงรับจำนำให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ได้แก่ การเก็บรักษาทรัพย์สิน การเงิน การบัญชี และงานธุรการอื่น ๆ

(2) พนักงานเก็บของ มีหน้าที่ดูแลห้องมั่นคงและเก็บรักษาทรัพย์สินที่นำมาจำนำทั้งหมด จัดทำบัญชีรายการทรัพย์สินและเก็บรักษาบัญชีห้องมั่นคงกับผู้จัดการ โดยผู้จัดการอาจจะถือกุญแจคนละดอกกับพนักงานเก็บของหรือเป็นคนถือรหัสห้องมั่นคง

(3) เสมียน มีหน้าที่ออกตั๋วรับจำนำ เก็บของรับจำนำ จัดทำงบยอดการรับจำนำรายวัน และจัดทำบัญชี โดยจัดทำเป็นทั้งภาษาจีนและภาษาไทย ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อก่อนเจ้าของกิจการเป็นคนจีน จึงจำเป็นต้องมีเสมียนจีนที่สามารถสื่อสารและจัดทำเอกสารที่สามารถเข้าใจได้ โดยให้ออกตั๋วรับจำนำเป็นภาษาจีนด้านหนึ่งและภาษาไทยอีกด้านหนึ่ง ทำให้ต้องมีทั้งเสมียนไทยและเสมียนจีนด้วย

(4) พนักงานทั่วไป หรือธุรการ มีหน้าที่รับผิดชอบงานทั่วไป

แผนภูมิที่ 6-54 โครงสร้างองค์กรของโรงรับจำนำเอกชน

ผู้จัดการของโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา เป็นพนักงานเก่าแก่อของกิจการที่ดำเนินงานมาตั้งแต่รุ่นพ่อจนกระทั่งถึงรุ่นลูก ซึ่งการจ้างพนักงานไม่จำกัดวุฒิการศึกษาขอให้สามารถอ่านออกเขียนได้ ในการทำงานอาศัยประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการดูทรัพย์สิน โดยผู้จัดการเป็นผู้สอนงานและฝึกงานให้แก่พนักงาน ในการตรวจดูทรัพย์สินจำนำ ทั้งนี้ พนักงานมีสวัสดิการในการทำงานโดยมีสวัสดิการจากประกันสังคมและมีโบนัส โดยเงินโบนัสพนักงานอยู่ในดุลพินิจและการพิจารณาของเจ้าของกิจการ ส่วนโบนัสของผู้จัดการ (หลงจู) มีการกำหนดในรูปของอัตราเปอร์เซ็นต์ของกำไรสุทธิ และการจ่ายโบนัสให้พนักงานมีอัตราเพิ่มขึ้นทุกปี

ด้านการบริหารงาน ผู้จัดการโรงรับจำนำสามารถบริหารกิจการได้อย่างเต็มที่ ไม่มีกฎระเบียบภายใน ทำให้มีความคล่องตัวในการตัดสินใจสูง การคิดอัตราดอกเบี้ยใช้ตามที่กฎหมายโรงรับจำนำกำหนด ซึ่งสูงกว่าโรงรับจำนำของรัฐ การตีราคาทรัพย์สินจำนำจะให้สูงกว่าโรงรับจำนำของรัฐ เช่น ทองคำ ประเมินราคาสูงถึงร้อยละ 90 - 95 เนื่องจากไม่มีระเบียบควบคุมที่กำหนดเหมือนโรงรับจำนำของรัฐ สามารถติดตามราคาอ้างอิงได้ผ่านสมาคมโรงรับจำนำ ซึ่งทำหน้าที่ประสานงานและเป็นตัวแทนในการติดต่อกับส่วนราชการ ทรัพย์สินจำนำส่วนใหญ่เป็นทองคำ และเพชร ทรัพย์สินจำนำประเภทเบ็ดเตล็ด เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า มีจำนวนน้อย เนื่องจากมูลค่ามักลดต่ำลงได้

มาก เมื่อสิ่งของตกทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีที่ผู้จำหน่ายจ่ายดอกเบี้ยเป็นระยะเวลายาวไม่มาไถ่ถอน จนมีการเปลี่ยนรุ่นของสินค้า และเป็นทรัพย์สินหลุดจำนำ ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นลูกค้ารายใหญ่ที่มียอดจำนำสูง ลูกค้ารายย่อยมีจำนวนไม่มากนัก

ด้านเงินทุนหมุนเวียนและการกู้เงิน โรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษาที่มีเงินทุนจดทะเบียน 4 ล้านบาท มีเงินกู้เพื่อใช้ในการบริหารงานแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ เงินกู้จากหุ้นส่วน และเงินกู้ธนาคาร เงินลงทุนทั้งหมดอยู่ในรูปทรัพย์สินจำนำซึ่งมีมูลค่า 50 ล้านบาท ในแต่ละวันมีความต้องการเงินทุนหมุนเวียนจำนวน 5 แสนบาท แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากมีการไถ่ถอนเข้ามาด้วย ในกรณีที่ลูกค้ามีทรัพย์สินจำนำที่มีมูลค่าสูงจนเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ โรงรับจำนำเอกชนมีความคล่องตัวที่จะหาเงินทุนโดยการกู้ยืมจากเจ้าของกิจการ

วงเงินในการรับจำนำ โรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษาไม่ได้จำกัดวงเงินรับจำนำ แต่มีวงเงินรับจำนำต่อตัวสูงสุดถึง 5 แสนบาท ต่อตัว 1 ใบ ซึ่งกฎหมายโรงรับจำนำให้ความคุ้มครองเพียง 1 แสนบาท กรณีที่ทรัพย์สินจำนำเป็นของโจร โรงรับจำนำต้องรับความเสี่ยงในส่วนที่เกิน 1 แสนบาท กล่าวคือ เจ้าของทรัพย์สินสามารถไถ่ทรัพย์สินจำนำคืนในมูลค่าเพียง 1 แสนบาท โรงรับจำนำต้องรับความเสียหายส่วนเกิน 4 แสนบาท

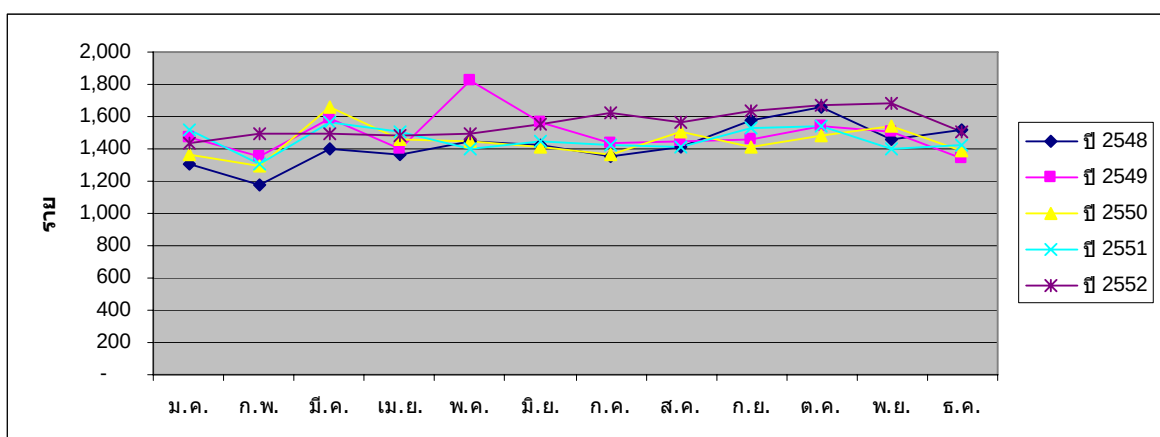
6.7.4. ผลการดำเนินงานและงบการเงิน

การศึกษาผลการดำเนินงานและงบการเงิน เป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ มูลค่าการรับจำนำ งบกำไรขาดทุน และงบดุลของโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) ด้านผู้ใช้บริการ

ในปี 2552 โรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษาได้ให้บริการแก่ประชาชนจำนวน 18,666 ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.96 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ที่มีประชาชนเข้าใช้บริการรับจำนำ จำนวน 17,452 ราย หากพิจารณาข้อมูลการใช้บริการรับจำนำเฉลี่ยรายเดือนในระหว่างปี 2548-2552 พบว่าเดือนที่มีผู้มาใช้บริการมากที่สุด คือ เดือนตุลาคม รองลงมาคือ มีนาคม กันยายน พฤษภาคม และพฤศจิกายน โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ช่วงใหญ่ๆ คือ มีนาคม-พฤษภาคม และกันยายน-พฤศจิกายน ทั้งนี้เนื่องจากเป็นช่วงเปิดเทอมที่ผู้ปกครองต้องการเงินเพื่อชำระเป็นค่าเล่าเรียน รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-55

แผนภูมิที่ 6-55 จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำรายเดือนโรงรับจำนำเอกชน

ที่มา โรงรับจำนำเอกชน

หากพิจารณาข้อมูลการใช้บริการรับจํานำเฉลี่ยรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ผู้ใช้บริการรับจํานำของโรงรับจํานำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยเพิ่มจาก 17,106 รายในปี 2548 เป็น 18,666 รายในปี 2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.1 และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.3 ต่อปี การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้มาใช้บริการขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจ คือ ในช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตสูงจะมีจำนวนผู้มาใช้บริการน้อยลงภายในปี 2550 ขณะที่ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำหรือชะลอตัวจะมีจำนวนผู้มาใช้บริการเพิ่มขึ้นภายในปี 2552 เช่นเดียวกับกิจการโรงรับจํานำของรัฐ รายละเอียดดังตารางที่ 6-12 และแผนภูมิที่ 6-56

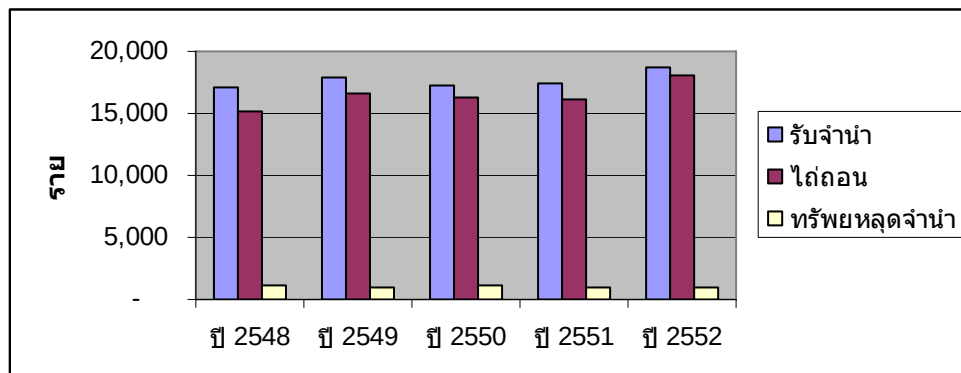
ตารางที่ 6-12 จำนวนผู้ให้บริการโรงรับจํานำเอกชน

หน่วย ราย

	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552
รับจํานำ	17,106	17,932	17,327	17,452	18,666
ไถ่ถอน	15,205	16,646	16,253	16,111	18,067
ทรัพย์สินหลุดจํานำ	1,132	931	1,174	954	906

ที่มา โรงรับจํานำเอกชน

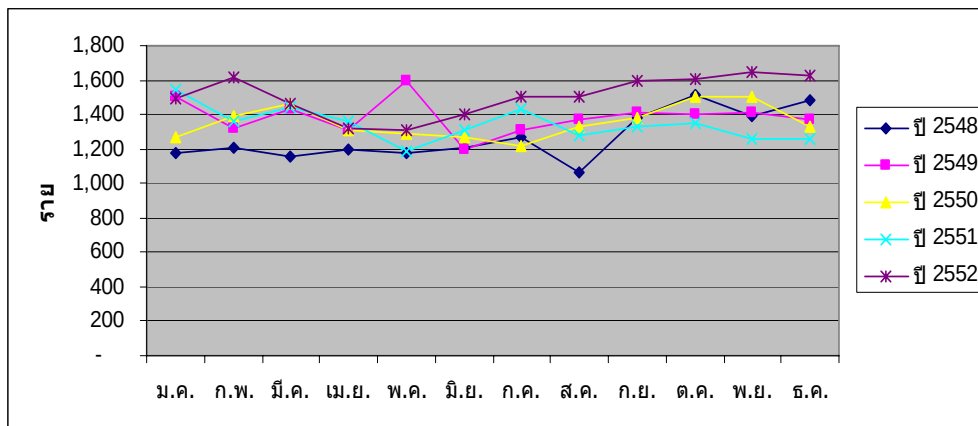
แผนภูมิที่ 6-56 จำนวนผู้ให้บริการโรงรับจํานำเอกชน

ที่มา โรงรับจํานำเอกชน

จำนวนรายผู้ให้บริการที่มาไถ่ถอนทรัพย์สินจํานำในปี 2552 มีจำนวน 18,067 ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.1 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีจำนวน 16,111 ราย แสดงให้เห็นชัดเจนว่า ในช่วงที่เศรษฐกิจเริ่มมีสัญญาณฟื้นตัวอย่างชัดเจนเช่นปี 2552 ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้มีการไถ่ถอนเพิ่มขึ้นตามไปด้วย หากพิจารณาข้อมูลการใช้บริการไถ่ถอนทรัพย์สินจํานำเฉลี่ยรายเดือนในระหว่างปี 2548-2552 พบว่าช่วงที่มีผู้มาไถ่ถอนมากเป็นช่วงปลายปีรายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-57 โดยมีเดือนที่ผู้มาใช้บริการมากที่สุด คือ เดือนตุลาคม รองลงมาคือ พฤศจิกายน กันยายน และธันวาคม ทั้งนี้อาจเป็นช่วงหลังเปิดทอม และช่วงปลายปียังเป็นช่วงที่มีการจ่ายโบนัสสำหรับเดือนที่มีการไถ่ถอนน้อยเป็นเดือนเมษายน เนื่องจากเป็นช่วงเทศกาล

แผนภูมิที่ 6-57 จำนวนผู้ไถ่ถอนรายเดือนโรงรับจำนำเอกชน

ที่มา โรงรับจำนำเอกชน

หากพิจารณาข้อมูลการใช้บริการไถ่ถอนรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ผู้ใช้บริการรับจำนำมาไถ่ถอนทรัพย์สินของโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มจาก 15,205 รายในปี 2548 เป็น 18,067 รายในปี 2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 18.8 ซึ่งเฉลี่ยมีผู้ใช้บริการรับจำนำมาไถ่ถอนมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.6 ต่อปี ซึ่งปีที่น่าสังเกตว่าในปี 2550-2551 ผู้ใช้บริการรับจำนำมาไถ่ถอนทรัพย์สินมีจำนวนลดลง และกลับเพิ่มขึ้นในปี 2552 สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับการรับจำนำ และภาวะเศรษฐกิจ รายละเอียดดังตารางที่ 6-13 และแผนภูมิที่ 6-58

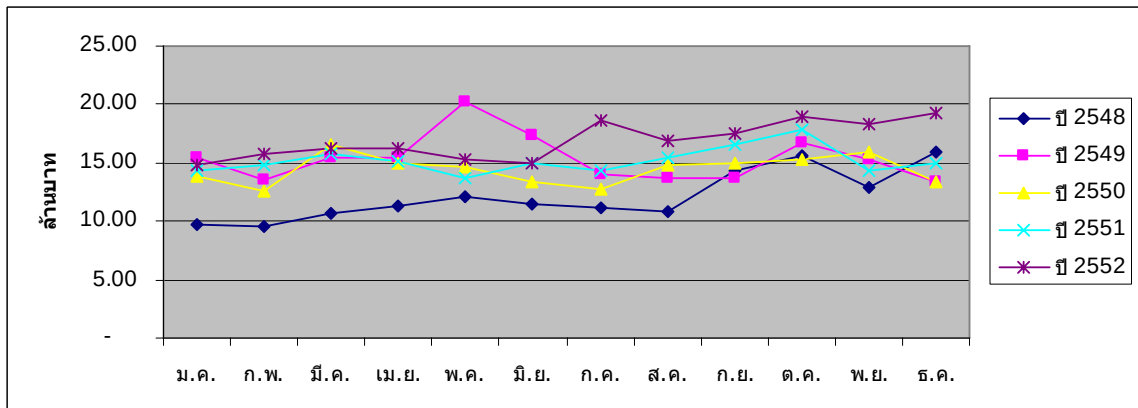
จำนวนรายของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนำคงเหลือหรือสต็อกรับจำนำ ณ สิ้นปี 2552 มีจำนวน 906 ราย ลดลงร้อยละ 5.0 จากปี 2551 ซึ่งมีจำนวน 954 ราย เมื่อพิจารณาข้อมูลทรัพย์สินจำนำคงเหลือรายปีหรือสต็อกรับจำนำสิ้นปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนำคงเหลือของโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษามีแนวโน้มลดลง โดยลดจาก 1,132 รายในปี 2548 เป็น 906 รายในปี 2552 ลดลงร้อยละ 20.0 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยลดลงร้อยละ 3.4 ต่อปี รายละเอียดดังตารางที่ 6-12 และแผนภูมิที่ 6-57

(2) ด้านมูลค่าการรับจำนำ

(2.1) มูลค่าทรัพย์สินจำนำ

ในปี 2552 โรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา มีทรัพย์สินจำนำมูลค่า 203.0 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.4 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีมูลค่าทรัพย์สินจำนำ 182.2 ล้านบาท หากพิจารณามูลค่าทรัพย์สินจำนำเฉลี่ยรายเดือนในระหว่างปี 2548-2552 พบว่าเดือนที่มีมูลค่าทรัพย์สินจำนำมากในช่วงเดือนตุลาคม และ พฤษภาคม ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนผู้มารับจำนำ รายละเอียดดังแผนภูมิที่ และหากพิจารณามูลค่าทรัพย์สินจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 145.9 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 203 ล้านบาท ในปี 2552 และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.2 ต่อปี รายละเอียดดังตารางที่ 6-13 และแผนภูมิที่ 6-58 จะเห็นได้ว่ามูลค่าทรัพย์สินจำนำมีอัตราเพิ่มขึ้นสูงกว่าอัตราการเพิ่มของจำนวนรายผู้มารับบริการ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.3) ทั้งนี้เนื่องจากเป็นผลของการเพิ่มขึ้นของราคาทรัพย์สินจำนำที่เป็นทองคำที่มีราคาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทองคำเป็นทรัพย์สินที่มีผู้นำมาจำนำสูงถึงร้อยละ 90 ของทรัพย์สินจำนำทั้งหมด สำหรับปี 2550 จำนวนมูลค่าทรัพย์สินจำนำลดลงจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ -9.9 และกลับเพิ่มขึ้นในปี 2551 ร้อยละ 26.6 เนื่องจากประชาชนได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจจึงมีความจำเป็นต้องใช้เงินเพิ่มขึ้น และสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับการรับจำนำ

แผนภูมิที่ 6-58 มูลค่าการรับจําหน่ายรายเดือนโรงรับจําหน่ายเอกชน

ที่มา โรงรับจําหน่ายเอกชน

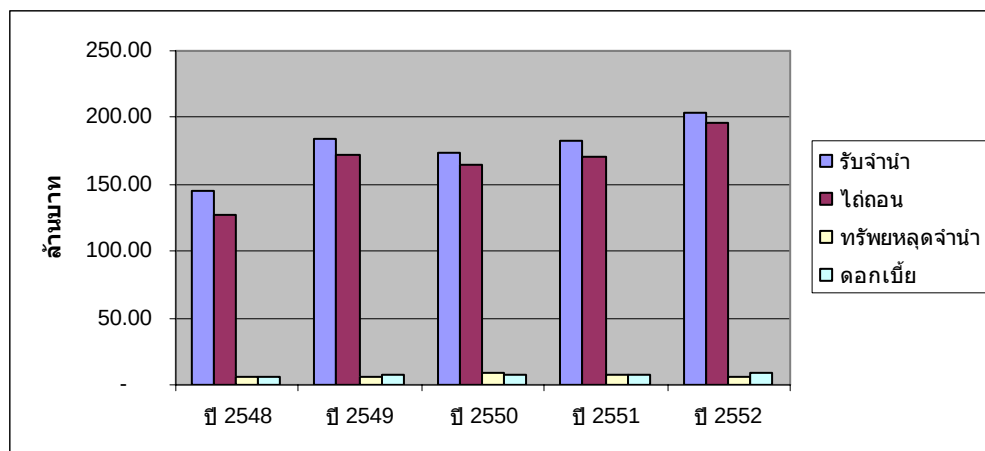
ตารางที่ 6-13 มูลค่าทรัพย์สินจําหน่ายโรงรับจําหน่ายเอกชน

หน่วย ล้านบาท

	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552
รับจําหน่าย	145.89	184.07	173.07	182.23	202.96
ไถ่ถอน	127.30	171.88	164.85	169.97	195.96
ทรัพย์สินหลุดจําหน่าย	5.96	5.51	8.89	8.03	6.52
ดอกเบี้ย	6.01	7.89	7.81	7.35	8.33

ที่มา โรงรับจําหน่ายเอกชน

แผนภูมิที่ 6-59 มูลค่าทรัพย์สินจําหน่ายโรงรับจําหน่ายเอกชน

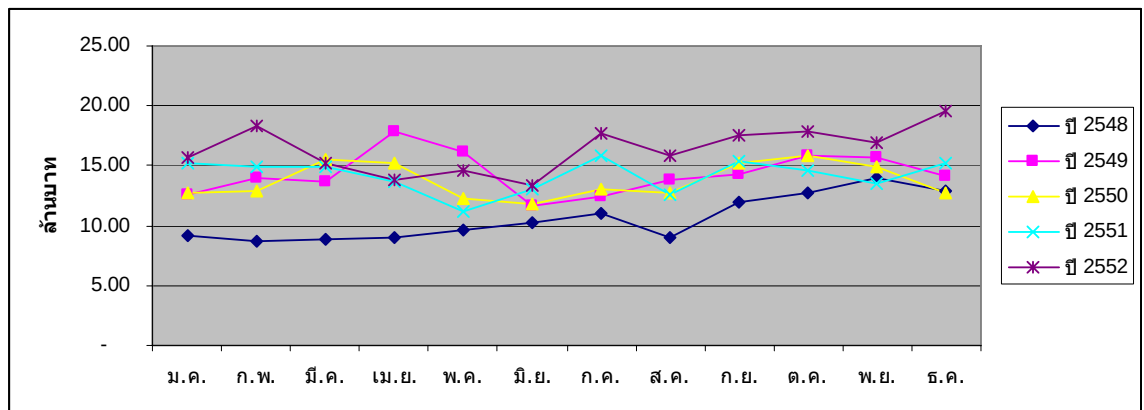

ที่มา โรงรับจําหน่ายเอกชน

(2.2) มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอน

ในปี 2552 โรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา มีทรัพย์สินไถ่ถอนมูลค่า 196 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.3 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีมูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอน 170 ล้านบาท หากพิจารณามูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนเฉลี่ยรายเดือนในระหว่างปี 2548-2552 พบว่าเดือนที่มีมูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนมากเป็นช่วงปลายปี ระหว่างเดือนกันยายน-ธันวาคม ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนผู้ไถ่ถอน รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-60 และหากพิจารณามูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนของโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 127.3 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 196 ล้านบาท ในปี 2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 53.9 และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.3 ต่อปี รายละเอียดดังตารางที่ 6-60 จะเห็นได้ว่ามูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนมีอัตราเพิ่มขึ้นสูงกว่าอัตราการเพิ่มของจำนวนรายผู้มาไถ่ถอน (เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.6) ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลของการเพิ่มขึ้นราคาทรัพย์สินไถ่ถอนที่เป็นทองคำเนื่องจากราคาเพิ่มสูงขึ้นกว่าอดีต

แผนภูมิที่ 6-60 มูลค่าการไถ่ถอนรายเดือนโรงรับจำนำเอกชน

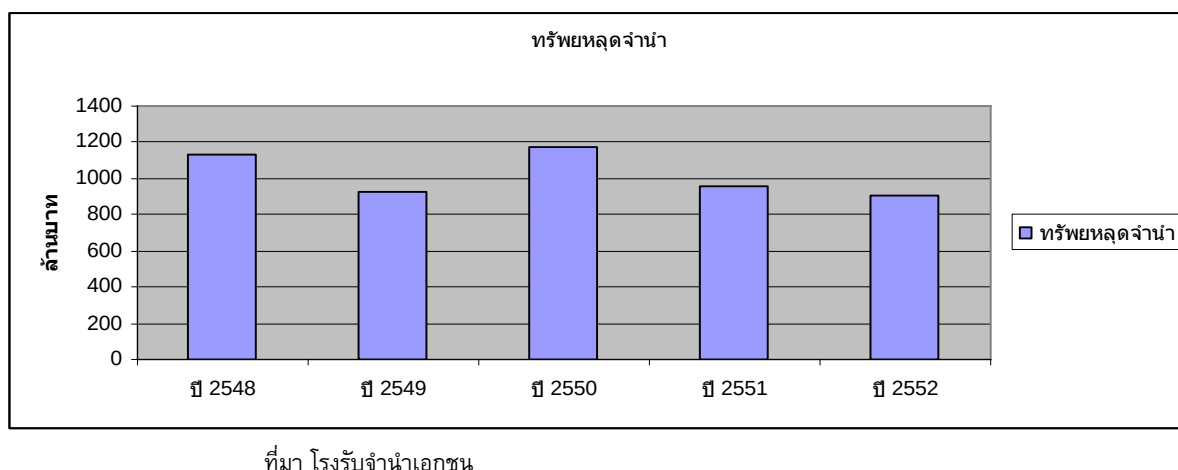

ที่มา โรงรับจำนำเอกชน

(2.3) มูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำ

ในปี 2552 โรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา มีทรัพย์สินหลุดจำนำมูลค่า 6.5 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 18.7 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีมูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำ 8 ล้านบาท หากพิจารณามูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2549 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำของโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษาลดลงเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจของไทยมีการขยายตัวดีขึ้น อย่างไรก็ตาม หลังจากนั้นมูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำกลับเพิ่มสูงขึ้นในปี 2550 และมีแนวโน้มลดลงหลังจากปี 2551-2552 หากพิจารณามูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำโดยเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 จะเห็นว่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.3 ต่อปี รายละเอียดดังตารางที่ 6-61 กล่าวได้ว่า ทรัพย์สินหลุดจำนำของโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษามีค่อนข้างน้อยเพียงประมาณร้อยละ 4 ของทรัพย์สินจำนำ

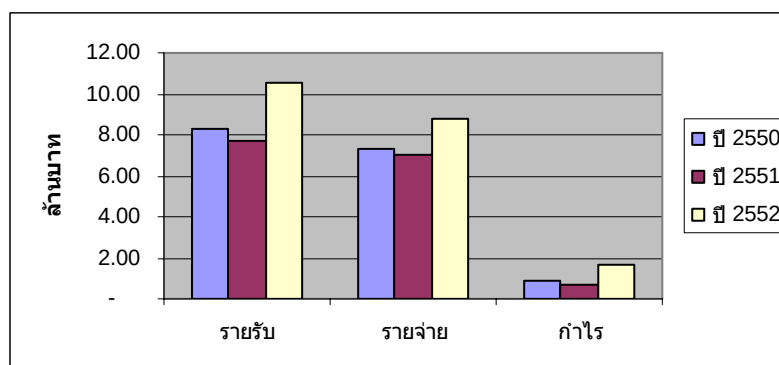
แผนภูมิที่ 6-61 มูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำโรงรับจำนำเอกชน

(3) งบกำไรขาดทุน

ในปี 2552 โรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา มีรายรับรวม 10.5 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วร้อยละ 35.5 มีรายจ่ายรวม 8.8.1 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วร้อยละ 24.7 และมีผลกำไร 1.7 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วร้อยละ 146.6 รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-62

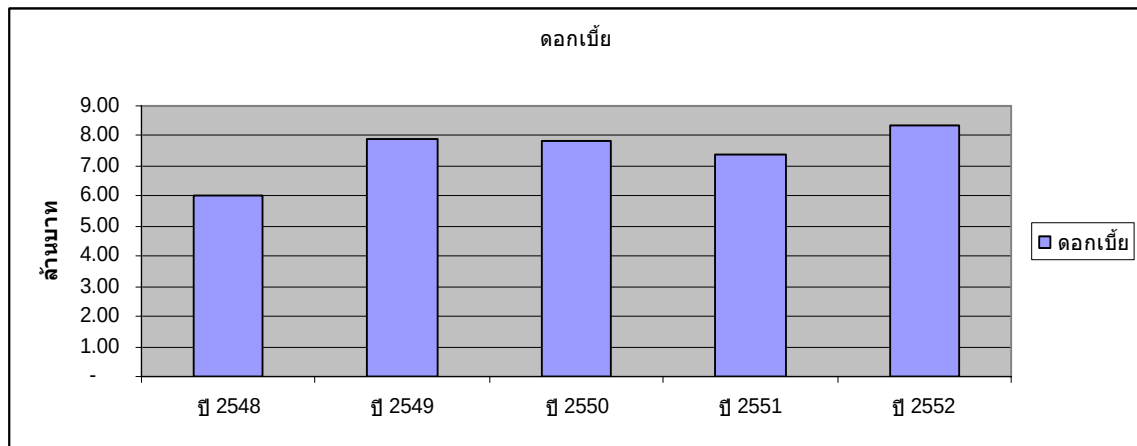
แผนภูมิที่ 6-62 ผลการดำเนินงานของโรงรับจำนำเอกชน

ที่มา โรงรับจำนำเอกชน

ด้านรายรับ โรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา มีรายได้หลักมาจากการดอกเบี้ยรับจำนำคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 95 ที่เหลือเป็นรายได้กำไรจากการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำร้อยละ 5 โดยในปี 2552 โรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา มีรายรับรวม 10.5 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วร้อยละ 35.5 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีรายรับรวม 7.8 ล้านบาท หากพิจารณารายได้ดอกเบี้ยรับจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า รายได้ดอกเบี้ยรับจำนำของโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 6 ล้านบาท ในปี 2548 ซึ่งเป็นปีแรกของการดำเนินงานเป็น 8.3 ล้านบาท ในปี 2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 38.6 และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.4 ต่อปี รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-63

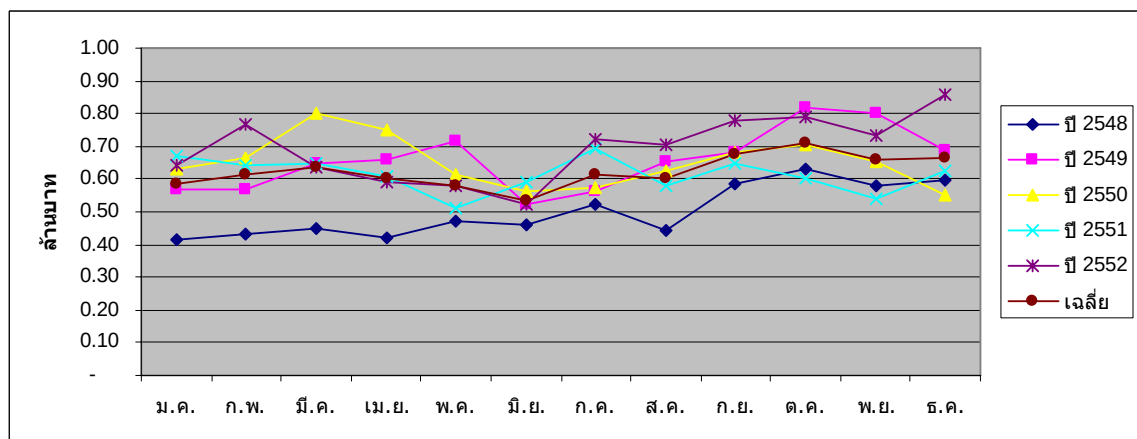
แผนภูมิที่ 6-63 ดอกเบี้ยรับจําหนายปีโรงรับจําหนายเอกชน

ที่มา โรงรับจําหนายเอกชน

หากพิจารณารายได้ดอกเบี้ยรับจําหนายรายเดือน ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า ช่วงต้นปีและปลายปีจะมีรายได้ดอกเบี้ยรับจําหนายสูงกว่าช่วงกลางปี สอดคล้องกับจำนวนผู้มาใช้บริการรับจําหนายของโรงรับจําหนายเอกชนที่มีมากในช่วงเปิดเทอมทั้งเทอมต้นและเทอมปลาย ซึ่งเป็นไปตามความจำเป็นใช้เงินของประชาชน รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-64

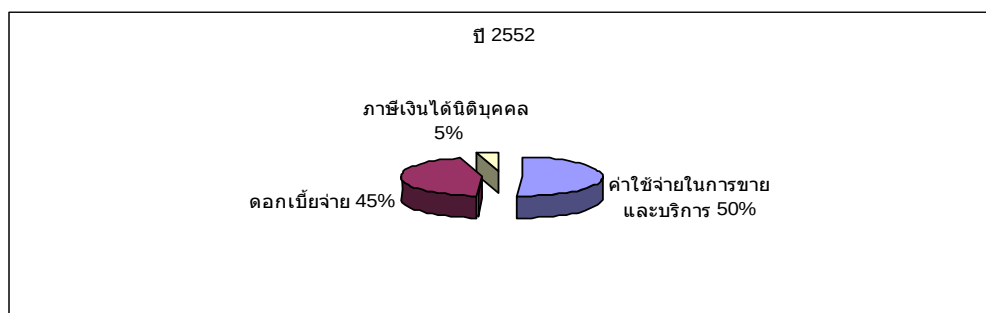
แผนภูมิที่ 6-64 ดอกเบี้ยรับจําหนายรายเดือนโรงรับจําหนายเอกชน

ที่มา โรงรับจําหนายเอกชน

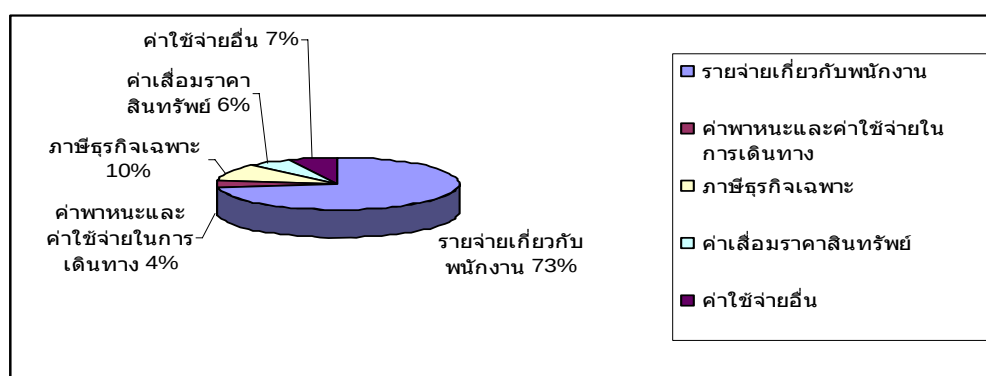
ด้านรายจ่าย โรงรับจําหนายเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา มีค่าใช้จ่ายที่สำคัญประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในการขายและบริการคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 50 ดอกเบี้ยจ่ายคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 45 และภาษีเงินได้นิติบุคคลคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5 โดยค่าใช้จ่ายในการขายและบริการส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายเกี่ยวกับพนักงานถึงร้อยละ 73 รองลงมาเป็นภาษีธุรกิจเฉพาะร้อยละ 10 ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ร้อยละ 6 ค่าพาหนะและค่าใช้จ่ายในการเดินทางร้อยละ 4 ค่าใช้จ่ายอื่นร้อยละ 7 สำหรับในปี 2552 มีค่าใช้จ่ายจำนวน 8.8 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 24.7 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีค่าใช้จ่ายรวม 7.1 ล้านบาท ซึ่งเป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายในการขายและบริการรายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-65

แผนภูมิที่ 6-65 ค่าใช้จ่ายรวมโรงรับจำนำเอกชน

ที่มา โรงรับจำนำเอกชน

แผนภูมิที่ 6-66 ค่าใช้จ่ายในการขายและบริการโรงรับจำนำเอกชน

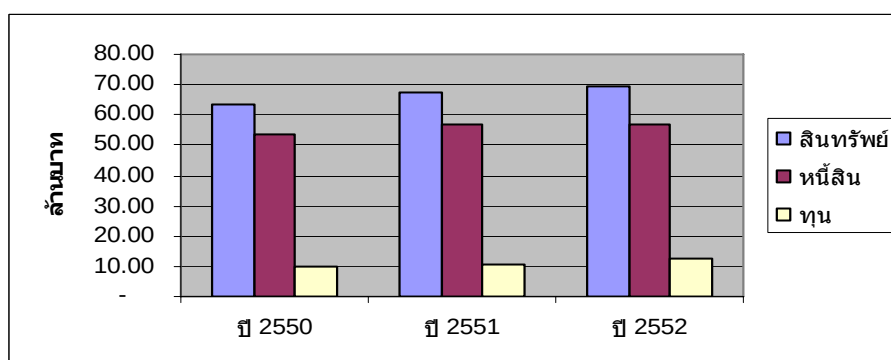
ที่มา โรงรับจำนำเอกชน

ผลกำไรของโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา ในปี 2552 มีจำนวน 1.7 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 146.6 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีกำไร 0.7 ล้านบาท ซึ่งเป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของรายได้รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-62

(4) งบดุล

ในปี 2552 งบดุลของโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา ประกอบด้วย สินทรัพย์จำนวน 69.5 ล้านบาท หนี้สินจำนวน 57 ล้านบาท และทุนหรือส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนจำนวน 12.5 ล้านบาท (รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-67) โดยมีรายละเอียดพอสรุป ดังนี้

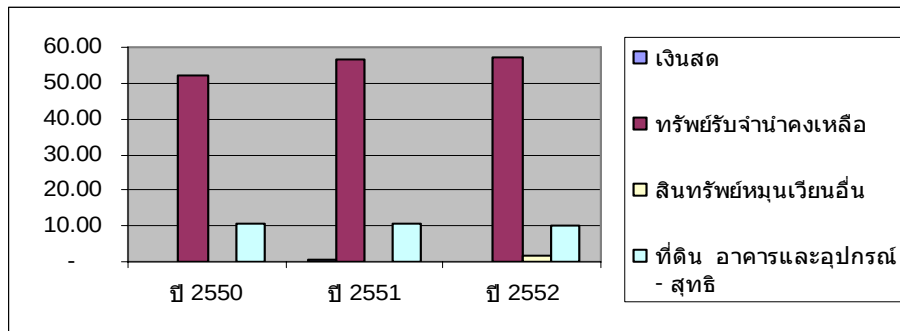
แผนภูมิที่ 6-67 งบดุลของโรงรับจำนำเอกชน

ที่มา โรงรับจำนำเอกชน

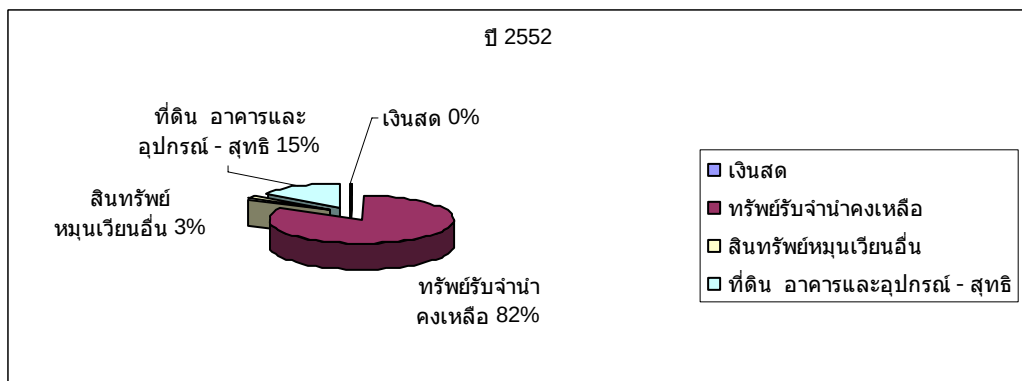
สินทรัพย์ ในปี 2552 โรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา มีสินทรัพย์จำนวน 69.5 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.9 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีสินทรัพย์ 67.5 ล้านบาท ซึ่งประกอบด้วยสินทรัพย์หมุนเวียนร้อยละ 84 และที่เหลือเป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนร้อยละ 16 โดยสินทรัพย์หมุนเวียนเกือบทั้งหมดเป็นทรัพย์สินจำนำคงเหลือคิดเป็นสัดส่วนได้ร้อยละ 82 และที่เหลือเล็กน้อยเป็นเงินสดและสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น ส่วนสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนคือ ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สุทธิ มีสัดส่วนร้อยละ 16 ประกอบด้วยที่ดินร้อยละ 19 อาคารร้อยละ 42 และอุปกรณ์ร้อยละ 39 (รายละเอียดดัง แผนภูมิที่ 6-68)

แผนภูมิที่ 6-68 สินทรัพย์ของโรงรับจำนำเอกชน

ที่มา โรงรับจำนำเอกชน

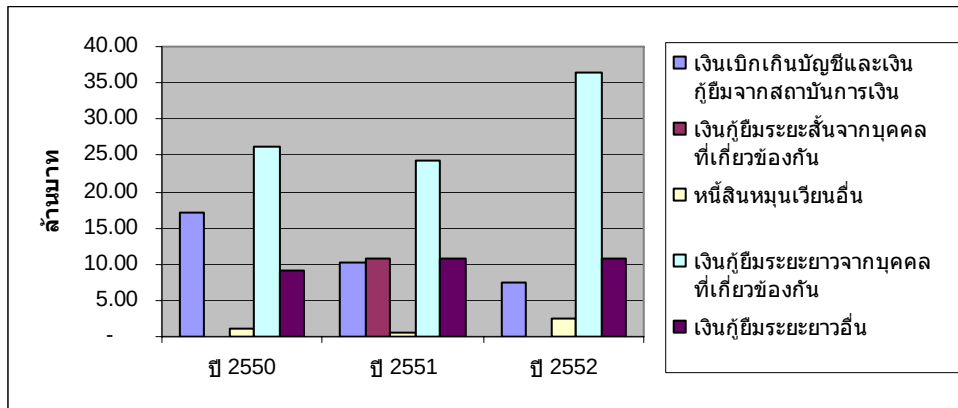
แผนภูมิที่ 6-69 สัดส่วนสินทรัพย์ของโรงรับจำนำเอกชน

ที่มา โรงรับจำนำเอกชน

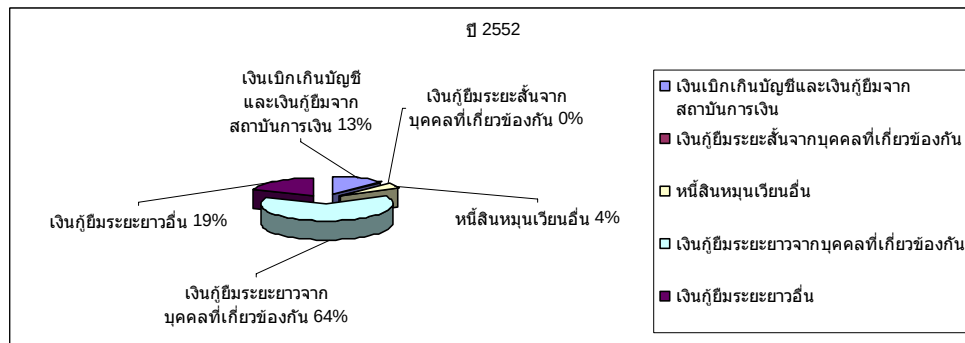
ด้านหนี้สิน ในปี 2552 โรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา มีหนี้สินจำนวน 57 ล้านบาท ใกล้เคียงกับปี 2551 ซึ่งมีหนี้สิน 56.6 ล้านบาท โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.5 ทั้งนี้หนี้สินเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเพียงได้ขึ้นอยู่กับ การเพิ่มขึ้นของความต้องการใช้เงินทุนจากมูลค่าทรัพย์สินจำนำ และเป็นที่สังเกตว่า ในปี 2552 มีการลดยอดเงิน เบิกเกินบัญชีและเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงินลง และตัดหนี้เงินกู้ยืมระยะสั้นจากบุคคลที่เกี่ยวข้องออก เปลี่ยนเป็น การกู้ยืมระยะยาวเพิ่มขึ้น มีผลให้องค์ประกอบหนี้สินของโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษาเปลี่ยนแปลงไปเป็น หนี้สินหมุนเวียนมีสัดส่วนร้อยละ 17 และหนี้สินไม่หมุนเวียนร้อยละ 83 โดยหนี้สินหมุนเวียนเป็นเงินเบิกเกินบัญชี และเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงินมีสัดส่วนร้อยละ 13 และหนี้สินหมุนเวียนอื่นร้อยละ 4 ส่วนหนี้สินไม่หมุนเวียน ได้แก่ เงินกู้ยืมระยะยาวจากบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งส่วนใหญ่เป็นการกู้ยืมจากผู้ถือหุ้นมีสัดส่วนร้อยละ 64 และเงินกู้ยืม ระยะยาวอื่นร้อยละ 19 (รายละเอียดดัง แผนภูมิที่ 6-70 , 6-71)

แผนภูมิที่ 6-70 หนี้สินของโรงรับจำนำเอกชน

ที่มา โรงรับจำนำเอกชน

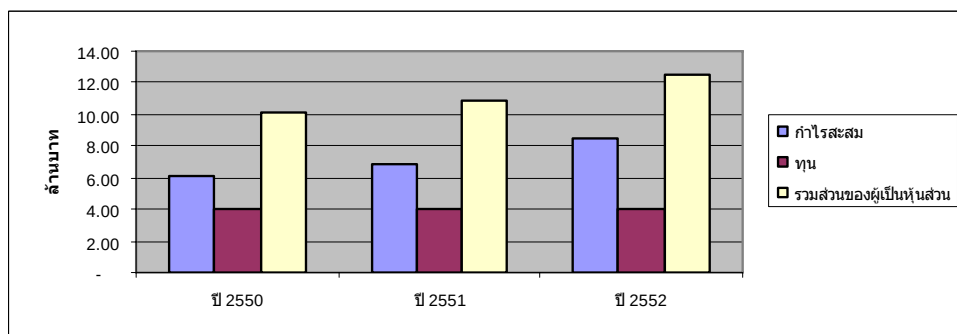
แผนภูมิที่ 6-71 สัดส่วนหนี้สินของโรงรับจำนำเอกชน

ที่มา โรงรับจำนำเอกชน

ทุนหรือส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน ในปี 2552 โรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษามีส่วนทุนหรือของผู้เป็นหุ้นส่วนจำนวน 12.5 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.6 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 เนื่องจากมีผลประกอบการดีจึงทำให้มีกำไรสะสมเพิ่มขึ้น โดยแยกเป็นทุนซึ่งเป็นเงินทุนของผู้ถือหุ้น 4 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 32 และกำไรสะสม 8.5 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 68 (รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6-72)

แผนภูมิที่ 6-72 ส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน

ที่มา โรงรับจำนำเอกชน

6.7.5. ปัญหาอุปสรรคที่พบและต้องการปรับปรุงแก้ไข

(1) ด้านกฎระเบียบและการกำกับดูแล

(1.1) ข้อเสนอแนะของโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา เพื่อการพัฒนาปรับปรุงธุรกิจโรงรับจำนำ คือ การขยายวงเงินรับจำนำตามกฎหมาย จาก 1 แสนบาท ต่อตัว เป็น 5 แสนบาท ถึง 1 ล้านบาท เนื่องจากปัจจุบัน โรงรับจำนำเอกชนไม่จำกัดวงเงินรับจำนำ ทำให้ไม่ได้รับความคุ้มครองสำหรับวงเงินที่เกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ขณะที่สภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน สิ่งของที่มาจำนำมีมูลค่าสูงขึ้นมาก จึงควรขยายวงเงิน เพื่อสร้างความเป็นธรรมกับลูกค้ามากยิ่งขึ้น

(1.2) การที่คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำไม่อนุญาตให้เปิดโรงรับจำนำในเขตกทม. เนื่องจากเห็นว่า ในกทม. มีจำนวนโรงรับจำนำหนาแน่นเพียงพอแล้ว ทำให้ผู้สนใจในการประกอบธุรกิจทางด้านนี้ต้องหาซื้อใบอนุญาตต่อจากเจ้าของเดิมในราคาที่สูงมากถึงใบละ 10 ล้านบาทขึ้นไป ในขณะที่ยังมีธุรกิจที่คล้ายคลึงการรับจำนำเช่น ร้านขายทองที่สามารถทำธุรกิจขายฝาก โดยไม่มีกฎหมายรองรับ และยังมีอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่า จึงเห็นควรให้พิจารณาทบทวน

6.8 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาการบริหารงาน โครงสร้างองค์กร บุคลากร และผลการดำเนินงานโรงรับจำนำที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 7 แห่ง สรุปได้ดังนี้

6.8.1 การบริหารงาน

ในการดำเนินงานทุกหน่วยงานได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ยกเว้นโรงรับจำนำเอกชน สำหรับการกำหนดแผนกลยุทธ์ พันธกิจ มีเฉพาะสถานธนาณูปาลกรุงเทพมหานคร สถานธนาณูเคราะห์ และสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่ง เนื่องจาก มีสำนักงานกลาง หรือสำนักงานใหญ่ (มีสาขาย่อย) ที่ทำหน้าที่กำกับดูแล จึงจำเป็นต้องกำหนดแผนกลยุทธ์ พันธกิจให้หน่วยงานสาขาไปดำเนินงาน เพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ในกรณีสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่ง และโรงรับจำนำเอกชนที่ไม่มีการกำหนดแผนกลยุทธ์ พันธกิจอาจเนื่องมาจาก เป็นหน่วยงานเดียวไม่มีสาขา และการถ่ายทอดแผนไม่ยุ่งยาก จึงไม่ได้กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร อาจจะรู้กันเป็นการภายในเท่านั้น นอกจากนี้ การกำหนดแผนการปฏิบัติงานทุกหน่วยงานมีการกำหนดเป้าหมาย แต่บางหน่วยงานกำหนดอย่างเป็นทางการ บางหน่วยงานอาจกำหนดเป็นการภายใน เช่น โรงรับจำนำเอกชน

6.8.2 โครงสร้างองค์กร และบุคลากร

โครงสร้างองค์กรของทุกหน่วยงานไม่แตกต่างกัน จะแตกต่างกันที่จำนวนบุคลากรเล็กน้อย ซึ่งมีประมาณ 9 – 10 คน นับเป็นองค์กรเล็กมาก โดยแต่ละตำแหน่งจะมีเจ้าหน้าที่เพียง 1 คน สำหรับตำแหน่งผู้จัดการ หากมีผู้ช่วยผู้จัดการ เมื่อผู้จัดการไม่อยู่ผู้ช่วยจะต้องทำหน้าที่แทน ในกรณีที่ไม่มีผู้ช่วยผู้จัดการ ต้องให้ผู้จัดการจากหน่วยงานอื่นมาทำหน้าที่แทน ตัวอย่างเช่น สถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานกำกับดูแล (จสท.) จะจัดให้ผู้จัดการสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งอื่นที่มีผู้ช่วยผู้จัดการมาปฏิบัติหน้าที่แทน

6.8.3 ผลการดำเนินงาน

ผลการศึกษาการดำเนินงานกิจกรรมโดยพิจารณาจากผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการรับจำนำ และผลการดำเนินงานเกี่ยวกับงบการเงิน โดยใช้ข้อมูลเฉลี่ยต่อปีซึ่งจากการศึกษา พบว่า

(1) การรับจำนำ

การศึกษาเปรียบเทียบการรับจำนำของโรงรับจำนำแต่ละประเภทว่ามีผู้ใช้บริการรับจำนำ มีมูลค่าทรัพย์สินจำนำเฉลี่ยแต่ละปีจำนวนเท่าใด ผู้ใช้บริการมีความสามารถในการไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำ หรือปล่อยให้ทรัพย์สินหลุดจำนำ และแต่ละปีมีทรัพย์สินจำนำคงเหลือมูลค่าเท่าใด ซึ่งจากการศึกษาพบว่า

จำนวนผู้ใช้บริการ สถานธนาภิบาลกรุงเทพมหานคร แห่งที่ 2 มีผู้ใช้บริการแต่ละปีมากที่สุด เฉลี่ย 43,733 รายต่อปี และโรงรับจำนำเอกชนมีผู้ใช้บริการน้อยที่สุด เฉลี่ย 17,697 รายต่อปี

มูลค่าทรัพย์สินจำนำ สถานธนาภิบาลนครราชสีมา แห่งที่ 2 มีมูลค่าทรัพย์สินจำนำเฉลี่ยสูงสุด เฉลี่ย 502.01 ล้านบาทต่อปี โรงรับจำนำเอกชนมีมูลค่าทรัพย์สินจำนำเฉลี่ยต่ำสุด เฉลี่ย 177.64 ล้านบาทต่อปี

มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอน ทุกหน่วยงานมีมูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 90 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ โดยสถานธนาภิบาลกรุงเทพมหานคร แห่งที่ 1 มีมูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนเฉลี่ยสูงสุดร้อยละ 95.13 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ และสถานธนาภิบาลนครราชสีมา แห่งที่ 2 มีมูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอนเฉลี่ยต่ำสุดร้อยละ 92.67 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ

มูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือ ทุกหน่วยงานมีมูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือเฉลี่ยร้อยละ 25 – 31 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ โดยสถานธนาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 1 มีมูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือต่ำที่สุด ร้อยละ 25.11 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ และโรงรับจำนำเอกชนมีมูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือสูงสุดร้อยละ 31.13 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ

มูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำคงเหลือ ทุกหน่วยงานมีทรัพย์สินหลุดจำนำคงเหลือต่ำมาก ต่ำกว่าร้อยละ 1 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ โดยโรงรับจำนำเอกชนไม่มีทรัพย์สินหลุดจำนำคงเหลือ อาจจะเป็นเพราะสามารถจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำได้เร็ว โดยมีขั้นตอนไม่ยุ่งยากจึงทำให้สิ้นปีไม่มีเหลืออยู่ และสถานธนาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 2 มีทรัพย์สินหลุดจำนำคงเหลือสูงสุด ร้อยละ 0.20 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ รายละเอียดดังตารางที่ 6-14

ตารางที่ 6-14 แสดงผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการรับจำนำ

รายการ	สถานธนาภิบาล อปท.		สถานธนาภิบาล กทม.		สถานธนาภิบาลนครราชสีมา		โรงรับจำนำเอกชน
	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	
1. จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ (ราย)	34,351	26,265	28,442	43,733	36,555	40,458	17,697
2. มูลค่าทรัพย์สินจำนำ (ล้านบาท)	340.17	350.29	414.60	494.18	411.50	502.01	177.64
3. มูลค่าทรัพย์สินไถ่ถอน (ล้านบาท)	317.32	327.29	394.40	467.80	387.20	465.22	165.99
คิดเป็นร้อยละของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ (%)	93.28	93.43	95.13	94.66	94.09	92.67	93.44
4. มูลค่าทรัพย์สินจำนำคงเหลือ (ล้านบาท)	85.43	94.97	125.90	149.69	129.20	141.11	55.3
คิดเป็นร้อยละของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ (%)	25.11	27.11	30.37	30.29	31.40	28.11	31.13
5. มูลค่าทรัพย์สินหลุดจำนำคงเหลือ (ล้านบาท)	0.42	0.71	0.60	0.84	0.40	0.04	0.00
คิดเป็นร้อยละของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ (%)	0.12	0.20	0.14	0.17	0.10	0.01	0.00

ที่มา : ข้อมูลจากโรงรับจำนำที่เป็นกรณีศึกษา

ประมวลผลโดย : นักวิจัย

(2) งบการเงิน

การศึกษาผลการดำเนินงานกิจการของโรงรับจำนำแต่ละประเภท โดยศึกษาจากงบการเงินว่ามีผลการดำเนินงานได้กำไรหรือขาดทุน มีรายรับจำนวนเท่าใด มีการบริหารค่าใช้จ่ายเป็นอย่างไร โดยศึกษาจากงบกำไร/ขาดทุน พร้อมทั้งศึกษาถึงขนาดของธุรกิจว่า กิจการมีทรัพย์สิน หนี้สิน และทุนเท่าใด โดยศึกษาจากงบดุล ทั้งนี้เพื่อศึกษาว่าเงินทุนที่นำมาใช้ในการรับจำนำส่วนใหญ่เป็นเงินทุนของกิจการหรือจากการกู้ยืมจากภายนอก ซึ่งจากการศึกษาพบว่า

(2.1) งบกำไร/ขาดทุน

จากการศึกษางบกำไร/ขาดทุนของโรงรับจำนำกรณีศึกษาทั้ง 7 แห่ง มีผลการดำเนินงานกิจการได้กำไรหรือขาดทุน มีการบริหารรายจ่ายเป็นอย่างไร ซึ่งจากการศึกษาพบว่า

รายรับรวม สถานธนาภิบาลกรุงเทพมหานคร แห่งที่ 2 มีรายรับรวมสูงสุด เฉลี่ย 26.69 ล้านบาทต่อปี การที่มีรายรับรวมสูงสุด เนื่องจาก มีเงินทุนที่นำมาใช้ในการรับจำนำทรัพย์สินสูงมาก รองลงมา คือ สถานธนาภิบาลกรุงเทพมหานคร แห่งที่ 1 เฉลี่ย 22.50 ล้านบาทต่อปี และโรงรับจำนำเอกชนมีรายรับรวมเฉลี่ยต่ำสุด เฉลี่ย 8.84 ล้านบาทต่อปี เนื่องจากมีเงินทุนน้อย จึงทำให้มีมูลค่าทรัพย์สินจำนำต่ำ ทำให้รายได้ดอกเบี้ยรับจำนำต่ำไปด้วย

รายจ่ายรวม สถานธนาภิบาลกรุงเทพมหานคร แห่งที่ 2 บริหารรายจ่ายได้ดีที่สุด โดยมีรายจ่ายรวมต่ำสุด คิดเป็นร้อยละ 17.98 ของรายรับรวม เฉลี่ย 4.80 ล้านบาทต่อปี และโรงรับจำนำเอกชนมีการบริหารรายจ่ายได้ต่ำสุด โดยมีรายจ่ายรวมสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 87.67 ของรายรับรวม เฉลี่ย 7.75 ล้านบาทต่อปี จะเห็นได้ว่า สถานธนาภิบาลกรุงเทพมหานคร แห่งที่ 2 มีรายรับรวมสูงกว่าโรงรับจำนำเอกชนถึง 3.34 เท่า แต่รายจ่ายรวมต่ำกว่าโรงรับจำนำเอกชน ถึง 1.50 เท่า

กำไรสุทธิ สถานธนาภิบาลกรุงเทพมหานคร แห่งที่ 2 มีผลการดำเนินงานกิจการได้ผลกำไรสูงสุด เฉลี่ย 21.89 ล้านบาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 82.02 ของรายรับรวม ซึ่งการที่ได้กำไรสุทธิสูง เนื่องจากมีการบริหารรายจ่ายได้ดี ประกอบกับมีรายรับรวมสูง นอกจากนี้ เป็นกิจการเดียวที่มีหนี้สินน้อยมาก เพียงร้อยละ 0.03 ของมูลค่าทรัพย์สิน จึงไม่มีการดอกเบี้ยจ่าย ที่จะส่งผลต่อกำไร สำหรับโรงรับจำนำเอกชนมีผลการดำเนินงานกิจการได้ผลกำไรต่ำสุด เฉลี่ย 1.09 ล้านบาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 12.33 ของรายรับรวม การที่มีกำไรต่ำนั้น เนื่องจากมีรายจ่ายสูงมาก ถึงร้อยละ 87.67 ของรายรับรวม แต่หากพิจารณารายรับรวมกับมูลค่าทรัพย์สินจำนำของสถานธนาภิบาลกรุงเทพมหานคร แห่งที่ 2 กับโรงรับจำนำเอกชน พบว่า ไม่แตกต่างกันมากนัก สถานธนาภิบาลกรุงเทพมหานคร แห่งที่ 2 มีรายรับรวมคิดเป็นร้อยละ 5.40 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ โรงรับจำนำเอกชน ร้อยละ 4.97 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนำ รายละเอียดดังตารางที่ 6-15

ตารางที่ 6-15 แสดงผลการดำเนินงานกิจการจากงบกำไร/ขาดทุน

รายการ	สถานธนาภิบาล อปท.		สถานธนาภิบาล กทม.		สถานธนาภิบาลนครราชสีมา		โรงรับจำนำเอกชน
	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	
1. รายรับรวม (ล้านบาท)	11.92	12.03	22.50	26.69	20.80	20.91	8.84
2. รายจ่ายรวม (ล้านบาท)	4.00	2.74	16.80	4.80	11.40	9.09	7.75
คิดเป็นร้อยละของรายรับ (%)	33.56	22.78	74.67	17.98	54.81	43.47	87.67
3. กำไรสุทธิ (ล้านบาท)	7.92	9.30	5.70	21.89	9.40	11.82	1.09
คิดเป็นร้อยละของรายรับ (%)	66.44	77.31	25.33	82.02	45.19	56.53	12.33

ที่มา : ข้อมูลจากโรงรับจำนำที่เป็นกรณีศึกษา

ประมวลผลโดย : นักวิจัย

(2.2) งบดุล

จากการศึกษางบดุลของโรงเรียนการณศึกษาทั้ง 7 แห่ง มีขนาดของธุรกิจ โดยมีทรัพย์สินเท่าใด มีหนี้สิน ที่จะเป็นภาระต่อกิจการ และมีเงินทุนจำนวนเท่าใด ซึ่งจากการศึกษาพบว่า

ทรัพย์สิน เกือบทุกหน่วยงานที่เป็นกรณีศึกษามีทรัพย์สินเฉลี่ยมากกว่า 100 ล้านบาท ต่อปี ยกเว้น สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งที่ 1 มีทรัพย์สินเฉลี่ย 94.24 ล้านบาทต่อปี และโรงเรียนจำนำเอกชนมีทรัพย์สินเฉลี่ย 65.50 ล้านบาทต่อปี โดยสถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร แห่งที่ 2 มีทรัพย์สินสูงสุด เฉลี่ย 176.88 ล้านบาทต่อปี โรงเรียนจำนำเอกชนมีทรัพย์สินต่ำสุด เฉลี่ย 66.80 ล้านบาทต่อปี ซึ่งทรัพย์สินของทุกหน่วยงานมากกว่าร้อยละ 80 เป็นทรัพย์สินจำนำ

หนี้สิน สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร แห่งที่ 2 มีหนี้สินต่ำสุด เพียง 0.06 ล้านบาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของทรัพย์สิน สำหรับสถานธนาบาลนครราชสีมา แห่งที่ 2 มีหนี้สินสูงสุด เฉลี่ย 136.23 ล้านบาทต่อปี ร้อยละ 88.12 ของทรัพย์สิน ซึ่งเป็นหนี้สินที่นำมาใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการรับจำนำเป็นส่วนใหญ่ เพราะมีมูลค่าทรัพย์สินจำนำเฉลี่ยสูงสุด เฉลี่ย 502.01 ล้านบาทต่อปี รองลงมา คือ โรงเรียนจำนำเอกชนมีหนี้สินเฉลี่ย 55.60 ล้านบาทต่อปี ร้อยละ 83.23 ของทรัพย์สิน การที่มีหนี้สินมากแสดงว่า กิจการจะต้องรับภาระดอกเบี้ยจ่าย และจะเป็นมีปัญหาเมื่อหนี้สินครบกำหนดชำระ จึงจะต้องพิจารณาถึงสภาพคล่องของกิจการด้วย ว่ามีทรัพย์สินที่พอจะชำระหนี้ได้หรือไม่

ทุน เกือบทุกหน่วยงานเงินทุนที่นำมาใช้ในการดำเนินกิจการส่วนหนึ่งมาจากแหล่งเงินทุนภายนอก โดยการกู้ยืมเงิน ยกเว้นสถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร แห่งที่ 2 มีทุนดำเนินการของกิจการเองมากที่สุด เฉลี่ย 176.82 ล้านบาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 99.97 ของทรัพย์สิน แสดงว่า เงินทุนที่นำมารับจำนำทรัพย์สินเกือบทั้งหมดมาจากเงินทุนของกิจการเอง ไม่ได้มาจากแหล่งเงินทุนภายนอก จึงทำให้ประหยัดรายจ่ายในเรื่องดอกเบี้ยจ่ายได้มาก ส่งผลให้กิจการมีกำไรสุทธิสูง และมีสภาพคล่องสูงมาก สำหรับโรงเรียนจำนำเอกชนมีทุนต่ำสุด เฉลี่ย 11.20 ล้านบาทต่อปี ร้อยละ 16.77 ของทรัพย์สิน แสดงได้ว่า เงินทุนมาจากแหล่งภายนอกเป็นส่วนใหญ่ เพราะกิจการมีหนี้สินถึงร้อยละ 83.23 ของทรัพย์สิน ทำให้มีรายจ่ายสูง รายละเอียดดังตารางที่ 6-16

ตารางที่ 6-16 แสดงผลการดำเนินงานจากงบดุล

รายการ	สถานธนาบาล อปท.		สถานธนาบาล กทม.		สถานธนาบาลนครราชสีมา		โรงเรียนจำนำเอกชน
	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	
1. ทรัพย์สิน (ล้านบาท)	94.24	107.46	135.80	176.88	139.30	154.60	66.80
2. หนี้สิน (ล้านบาท)	37.64	24.06	38.50	0.06	49.20	136.23	55.60
คิดเป็นร้อยละของทรัพย์สิน (%)	39.94	22.39	28.35	0.03	35.32	88.12	83.23
3. ทุน (ล้านบาท)	56.60	83.40	97.20	176.82	90.10	18.37	11.20
คิดเป็นร้อยละของทรัพย์สิน (%)	60.06	77.61	71.58	99.97	64.68	11.88	16.77

ที่มา : ข้อมูลจากโรงเรียนจำนำที่เป็นกรณีศึกษา

ประมวลผลโดย : นักวิจัย

6.8.4 ปัญหาอุปสรรค

สำหรับปัญหาอุปสรรคของโรงเรียนจำนำที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 7 แห่ง นักวิจัยได้ประมวลผลโดยจำแนกเป็นประเภทของโรงเรียนจำนำ เนื่องจากโรงเรียนจำนำประเภทเดียวกันจะมีปัญหาอุปสรรคใกล้เคียงกัน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า โรงเรียนจำนำทุกประเภทจะมีปัญหาเกี่ยวกับ พรบ, โรงเรียนจำนำที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่ทันสมัย ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันทั้ง องค์ประกอบของคณะกรรมการ วงเงินรับจำนำ ทรัพย์สินจำนำ ระเบียบการบริหารจัดการ หน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลมีหลากหลายในการปฏิบัติงานจึงไม่เป็นบรรทัดฐานเดียวกัน การ

บริหารในเรื่องงานบุคลากร ทั้งเรื่องการเลื่อนตำแหน่ง และอัตราเงินเดือน ใช้คนละมาตรฐาน ดังนั้น ควรจะได้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่มาจัดระบบของโรงรับจำนำให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน รายละเอียดดังตารางที่ 6-17

ตารางที่ 6-17 แสดงปัญหาอุปสรรคของการดำเนินการโรงรับจำนำแต่ละประเภท

สถานธนาหุบาล อปท.	สถานธนาหุบาล กทม.	สถานธนาหุเคราะห์	โรงรับจำนำเอกชน
1 ด้านกฎระเบียบและการกำกับดูแล			
1.1 พ.ร.บ. โรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ที่ใช้อยู่มานานนับเกือบ 50 ปีงบประมาณ ยังไม่มีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน	1.1 ผู้จัดการต้องแบกรับความเสี่ยงของทรัพย์สินจำนำที่มีมูลค่าสูง แต่มีฐานเงินเดือนไม่รองรับกับมูลค่าความเสี่ยงดังกล่าว	1.1 วงเงินรับจำนำสูงสุดตาม พ.ร.บ. โรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน	1.1 ควรขยายวงเงิน เพื่อสร้างความเป็นธรรมกับลูกค้ามากยิ่งขึ้น
1.2 การกำหนดให้ทำกิจกรรมได้เฉพาะการรับจำนำ ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่จะขยายการให้บริการในยุคแข่งขัน	1.2 เทคโนโลยีในการตรวจและประเมินทรัพย์สินจำนำอาศัยความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ของผู้จัดการเป็นหลัก ขณะที่เทคโนโลยีในการปลอมแปลงทรัพย์สินจำนำพัฒนาให้มีความซับซ้อนและตรวจจับยากขึ้น	1.2 มีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจที่ไม่เป็นนิติบุคคล ทำให้การกู้เงินขาดความคล่องตัวในการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนในกิจการ	1.2 การที่คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำไม่อนุญาตให้เปิดโรงรับจำนำในเขตกทม. ทำให้ผู้สนใจในการประกอบธุรกิจทางด้านการจัดหาซื้อใบอนุญาตต่อจากเจ้าของเดิม
1.3 ควรมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ทั้งโครงสร้างหน่วยงานกำกับดูแล ทรัพย์สินจำนำ วงเงินรับจำนำ	1.3 ทรัพย์สินจำนำประเภทเพชรไม่มีราคาตลาดที่แน่นอนและมีหลายเกรด จึงทำให้ยากต่อการประเมินราคาที่แม่นยำ	1.3 สำนักงานธนาหุเคราะห์มีหน้าที่ในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบปัญหาทางการเงิน ขณะเดียวกันก็มีหน้าที่ในการนำส่งรายได้จากกำไรสุทธิให้รัฐ จึงอยู่บนหลักการที่ขัดแย้งกันกับการปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยรับจำนำ เนื่องจากการมุ่งแสวงหาผลกำไร ทำให้ไม่สามารถช่วยเหลือประชาชนได้อย่างไม่เต็มที่	
	1.4 ระเบียบด้านการบริหารบุคคลที่ไม่สนับสนุนให้พนักงานเลื่อนตำแหน่งได้ตามวุฒิและประสบการณ์	1.4 ระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานภายในองค์กรบางด้าน เช่น ระเบียบด้านการบัญชี และพัสดุ มีเนื้อหาไม่เป็นปัจจุบัน	
2 ด้านการบริหารจัดการจากต้นสังกัด			
2.1 การปฏิบัติต้องดำเนินการตามคำสั่งจากส่วนกลาง จึงทำให้ไม่คล่องตัว ควรให้ อปท. มีเอกภาพในการปฏิบัติงาน	2.1 มีปัญหาขององค์กรในด้านการวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยการ และการควบคุมดูแล	2.1 การจัดสรรเงินโบนัสให้แก่พนักงานแต่ละสาขาอย่างเท่าเทียมกัน ขณะที่ความเสี่ยงและความสามารถในการทำกำไรแตกต่างกัน จึงไม่เป็นการสร้างแรงจูงใจ	

สถานธนาณูปการ อปท.	สถานธนาณูปการ กทม.	สถานธนาณูปการ ๔	โรงรับจำนำเอกชน
2.2 การที่แต่งตั้งผู้จัดการเป็นผู้ตรวจการเขตหรือผู้ตรวจการภาคอีกตำแหน่งหนึ่ง ทำให้เป็นการเพิ่มขึ้นกับผู้จัดการ	2.2 สวัสดิการ เงินเดือน ค่าตอบแทน ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การยอมรับนับถือ ความมั่นคงและความปลอดภัยยังไม่เหมาะสม		
2.3 การควบคุมกำกับดูแล สถานธนาณูปการ ควร มี คณะกรรมการออกตรวจสอบ สถานธนาณูปการโดยตรง			
3 ด้านการปฏิบัติงาน			
3.1 รัฐบาลไม่ได้ให้เงินอุดหนุน จึงยากต่อการขยาย หากมีผู้ใช้บริการเพิ่มการสนองตอบการให้บริการจำเป็นจะต้องมีเงินทุน	3.1 การปฏิบัติงานของพนักงานไม่เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ	3.1 ขาดการวิจัยด้านการตลาดอย่างต่อเนื่องทุกปี จึงทำให้ไม่มีข้อมูลส่วนแบ่งตลาดกิจการโรงรับจำนำเอกชน ทำให้ไม่สามารถวางแผนกลยุทธ์การตลาดได้อย่างเหมาะสม	
3.2 พนักงานสถานธนาณูปการ ยังไม่มีความชัดเจนในสถานะของตนเองว่าเป็นพนักงานสังกัดหน่วยงานใด จึงควรกำหนดให้ชัดเจน	3.2 พนักงานไม่ทราบถึงความเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานที่มีข้อกำหนด		
	3.3 โครงสร้างของพนักงาน ไม่ได้รับการแก้ไขให้สอดคล้องกับปัจจุบัน		
4 ด้านอื่น ๆ			
4.1 ควรเพิ่มขีดความสามารถให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน โดยจัดฝึกอบรมให้ความรู้ความสามารถ	4.1 หน่วยงานขาดการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรแต่ละตำแหน่งอย่างต่อเนื่อง		
4.2 อัตราค่าตอบแทนผู้บริหารท้องถิ่น ควรปรับปรุงแก้ไข โดยใช้ฐานของปริมาณงาน	4.2 มีการพัฒนาระบบงานในด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่เหมาะสม		
4.3 การจัดสรรกำไร โดยการจ่ายเป็นเงินโบนัส ควรจ่ายให้ผู้ร่วมรับผิดชอบโดยตรงต่อกิจการของโรงรับจำนำเท่านั้น	4.3 มีระบบการเมืองเข้าแทรกแซง		

ที่มา : ข้อมูลจากโรงรับจำนำที่เป็นกรณีศึกษา

ประมวลผลโดย : นักวิจัย

กล่าวโดยสรุป ผลการดำเนินงานโรงรับจำนำทั้งของภาครัฐและเอกชนมีผลการดำเนินงานได้กำไรทุกแห่ง หากเปรียบเทียบกำไรสุทธิกับรายรับแล้ว สถานธนาภิบาลกรุงเทพมหานคร แห่งที่ 2 จะได้กำไรสูงสุด ร้อยละ 82.02 เนื่องจากบริหารรายจ่ายได้ดีคิดเป็นร้อยละ 17.98 ของรายรับ อาจเป็นเพราะเงินทุนไม่ได้มีการกู้ยืมจากภายนอก จึงไม่มีการดอกเบี้ย สำหรับโรงรับจำนำเอกชนได้กำไรน้อยสุด ร้อยละ 12.33 เนื่องจากบริหารรายจ่ายไม่ดี มีรายจ่ายสูงถึงร้อยละ 87.67 ของรายรับ เพราะมีการกู้ยืมเงินจากภายนอกสูง แสดงว่า การที่จะดำเนินกิจการให้ได้กำไร นอกจากมีความสามารถในการทำรายได้แล้วยังต้องมีการบริหารรายจ่ายให้ได้ต่ำสุด สำหรับกิจการโรงรับจำนำมีรายจ่ายในการดำเนินงานน้อยมาก ส่วนใหญ่จะเป็นรายจ่ายที่เกิดจากดอกเบี้ยเงินกู้ จึงสรุปได้ว่า กิจการที่มีเงินทุนของตนเองเป็นกิจการที่ทำกำไรได้สูง นอกจากนี้ จะเห็นว่า วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงรับจำนำเพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนโดยไม่มุ่งหวังกำไร แต่จากกรณีศึกษา โรงรับจำนำที่ไม่มีการกู้ยืมเงินภายนอกมีกำไรสูงถึงร้อยละ 82.02 ของรายรับ และโรงรับจำนำทุกประเภทมีกำไร อาจแสดงได้ว่า โรงรับจำนำได้เปลี่ยนพฤติกรรมเป็นมุ่งหวังกำไร สำหรับปัญหาอุปสรรค โรงรับจำนำทุกประเภทจะมีปัญหาที่พบ. โรงรับจำนำ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน และโรงรับจำนำแต่ละประเภทมีความแตกต่างกันในด้านระเบียบ กฎเกณฑ์ที่ไม่อยู่ในบรรทัดฐานเดียวกัน รวมทั้งการจัดสรรกำไร

บทที่ 7

การศึกษา วิเคราะห์ และประเมินตามหลักธรรมาภิบาล และCAMELs Analysis ของกิจการโรงรับจำนำ กรณีศึกษา 7 แห่ง

ในบทนี้เป็นการศึกษาวิจัยโดยนำแนวคิด และทฤษฎีของหลักธรรมาภิบาล และ CAMELs Analysis มาใช้ในการวิเคราะห์กิจการโรงรับจำนำที่เป็นกรณีศึกษา 7 แห่ง เพื่อเปรียบเทียบและประเมินถึงการบริหารจัดการของกิจการโรงรับจำนำแต่ละประเภท และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานธนาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

การประเมินการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลได้ออกแบบสอบถามให้หัวหน้าหน่วยงานเป็นผู้ตอบ (ภาคผนวกที่ 3) โดยจำแนกเป็น 6 ประการ ประกอบด้วย หลักนิติธรรม มี 6 ข้อย่อย หลักคุณธรรม มี 8 ข้อย่อย หลักความโปร่งใส มี 7 ข้อย่อย หลักการมีส่วนร่วม มี 5 ข้อย่อย หลักความรับผิดชอบ มี 7 ข้อย่อย หลักความคุ้มค่า มี 8 ข้อย่อย โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่ามีหรือไม่มี ดังนั้น การวิเคราะห์จึงใช้วิธีให้คะแนนข้อย่อยละ 1 คะแนน ถ้าตอบว่า “มี” จะได้คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน “ไม่มี” คะแนนเท่ากับ 0 รวมคะแนนที่ได้แต่ละข้อคิดเป็นร้อยละของคะแนนเต็มในข้อนั้นๆ แล้วจึงหาคะแนนเฉลี่ยรวม โดยให้ทุกข้อมีน้ำหนักเท่าๆ กัน สำหรับเกณฑ์การประเมินได้ใช้หลักการเดียวกับเกณฑ์การประเมินสหกรณ์ ของคณะทำงานจัดทำหลักเกณฑ์การวัดธรรมาภิบาล, (2552) คู่มือธรรมาภิบาลในสหกรณ์ เพื่อการประเมินธรรมาภิบาลในสหกรณ์ ซึ่งกำหนดเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ช่วงคะแนน	ระดับการใช้ธรรมาภิบาล
ต่ำกว่า 50	ปรับปรุง
50 - 59	ผ่านการประเมิน
60 - 69	พอใช้
70 - 79	ดี
80 - 89	ดีมาก
90 ขึ้นไป	ดีเลิศ

ที่มา : คู่มือธรรมาภิบาลในสหกรณ์ <http://www.cpd.go.th/intra> เข้าถึงข้อมูล 2 มีนาคม 2554

สำหรับการศึกษาวิเคราะห์ผลการดำเนินงานโรงรับจำนำตามหลักของ CAMELs Analysis ใน 6 มิติ คือ มิติที่ 1 : C - Capital strength : ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง มิติที่ 2 : A - Asset quality : คุณภาพของสินทรัพย์ มิติที่ 3 : M - Management capability : ชัดความสามารถในการบริหาร มิติที่ 4 : E - Earning sufficiency : การทำกำไร มิติที่ 5 : L – Liquidity : สภาพคล่อง มิติที่ 6 : S – Sensitivity : ผลกระทบต่อธุรกิจ และอัตราส่วนอื่นๆ คือ ความสามารถของลูกหนี้ในการไถ่ถอนทรัพย์สินที่นำมาจำนำที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำ โดยใช้งบการเงิน 5 ปีย้อนหลัง (ปี 2548 – ปี 2552) ยกเว้นโรงรับจำนำเอกชนใช้งบการเงิน 3 ปีย้อนหลัง (ปี 2550 – ปี 2552) สถิติการรับจำนำ พร้อมทั้งการบริหารงานของหน่วยงานนั้นๆ โดยมีอัตราส่วนทางการเงิน ดังภาคผนวกที่ ซึ่งผลการวิเคราะห์สรุปรายละเอียดได้ดังนี้

7.1 สถานธนาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1

7.1.1. หลักการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

ในการศึกษาวิเคราะห์และประเมินสถานธนาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 ด้วยหลักการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล การประเมินผลการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ได้นำผลจากผู้ตอบแบบสอบถามมาประมวลผล เพื่อวัดระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสรุปได้ว่า สถานธนาภิบาลของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 มีผลการประเมินการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลเฉลี่ยอยู่ในระดับดี คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 71.98 และผลการประเมินแต่ละองค์ประกอบ พบว่า การบริหารจัดการตามหลักคุณธรรม มีผลการประเมินสูงสุด และหลักการมีส่วนร่วม มีผลการประเมินต่ำสุด ซึ่งสามารถลำดับผลการประเมินได้ดังนี้

(1) **หลักคุณธรรม** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีเลิศ มีคะแนนร้อยละ 100 โดยมีการรณรงค์ส่งเสริมให้พนักงานยึดมั่นในหลักคุณธรรม จรรยาบรรณ การมีระเบียบวินัย และความซื่อสัตย์ มีการให้บริการแก่ประชาชนอย่างยุติธรรม เช่น การประเมินราคาทรัพย์สินจําหน่ายในราคาที่เป็นธรรม ไม่มีการปลอมแปลงทรัพย์สินจําหน่าย มีการให้บริการแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกันไม่เลือกปฏิบัติ มีการมอบรางวัล ยกย่อง ชมเชยพนักงานที่มีผลการปฏิบัติงานดี มีระบบการคัดเลือกบุคลากรตามที่หน่วยงานกํากับโรงรับจําหน่ายหรือเจ้าของกิจการกําหนด มีการเลื่อนขั้นเงินเดือน และมอบหมายงานตามระเบียบอย่างเคร่งครัด มีจำนวนพนักงานเพียงพอกับปริมาณงาน และมีผลตอบแทนที่เหมาะสมกับปริมาณและคุณภาพของงานที่ทํา

(2) **หลักความคุ้มค่า** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนร้อยละ 85.71 โดยมีการจัดทํางบการเงิน และรายงานต่อผู้บริหาร และผู้มีส่วนได้เสียขององค์กร มีการตรวจสอบผลการดําเนินงาน มีจำนวนพนักงานเหมาะสมกับปริมาณงาน มีผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับปริมาณและคุณภาพของงานที่ทํา มีการสนับสนุนให้พนักงานเข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อลดต้นทุน และระยะเวลาในการดําเนินงาน แต่ยังไม่มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของกิจการ และวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพการทำงานเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่นหรือทั้งอุตสาหกรรม ไม่มีนโยบายประหยัดพลังงานในองค์กร

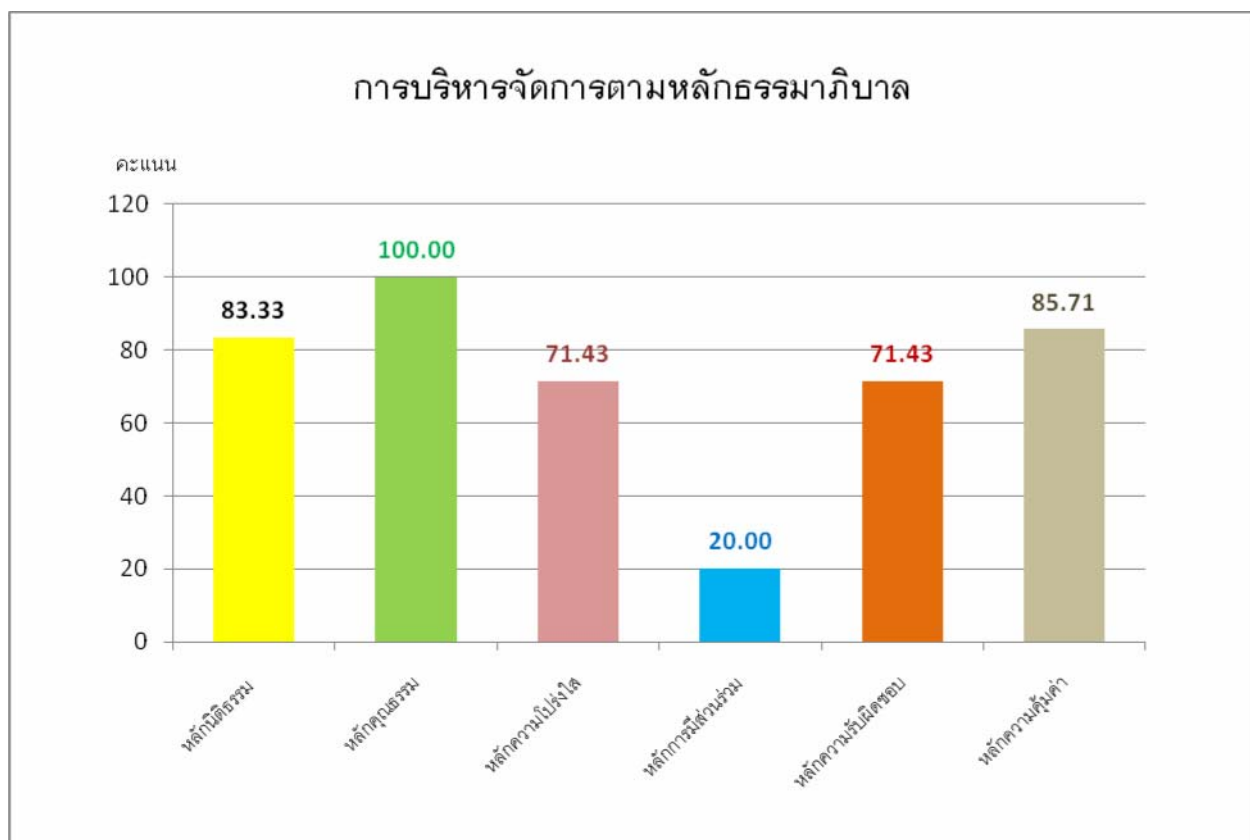
(3) **หลักนิติธรรม** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนร้อยละ 83.33 โดยมีการลงรายชื่อเข้าทํางานและเลิกงาน (การบันทึกเวลาทํางาน) มีกฎ กติกา แนวทางปฏิบัติ หรือ ระเบียบภายในองค์กร เช่น การขาดงาน การลางาน การเข้าทํางานสาย เป็นต้น มีการกําหนดขอบเขตหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีการบังคับใช้กฎ กติกา ระเบียบที่ยึดหลักความเสมอภาค มีการจัดประชุมภายในองค์กรเป็นครั้งคราว แต่ไม่ได้จัดอย่างสม่ำเสมอ

(4) **หลักความรับผิดชอบ** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี มีคะแนนร้อยละ 71.43 โดยมีการจัดทำรายงานประจำปี หรือรายงานผลการดําเนินงานอย่างสม่ำเสมอ มีการกําหนดเป้าหมายความสำเร็จขององค์กร มีกฎ กติกา ระเบียบเกี่ยวกับบทลงโทษสำหรับการกระทำความผิดในองค์กร มีการมอบอำนาจการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารให้แก่พนักงานอย่างชัดเจน มีการกําหนดโครงสร้างอัตรากําลังในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน แต่ไม่มีการกําหนดตัวชี้วัดความสำเร็จขององค์กร และไม่มีการสนับสนุนให้พนักงานได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน

(5) **หลักความโปร่งใส** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี มีคะแนนร้อยละ 71.43 โดยมีการติดประกาศขั้นตอนการให้บริการ เช่น มีป้ายบอกลำดับขั้นตอนการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการอย่างชัดเจน มีระบบการจัดเก็บทรัพย์สินจําหน่ายที่น่าเชื่อถือและน่าไว้วางใจ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับทราบอย่างตรงไปตรงมา เช่น อัตราดอกเบี้ย ราคาทองคำที่ใช้อ้างอิงในการประเมินทรัพย์สินจําหน่าย มีการประชาสัมพันธ์ หรือการติดประกาศ กฎ ระเบียบของหน่วยงานกํากับโรงรับจําหน่ายให้ประชาชนรับทราบ และมีการกําหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งทํางานอย่างชัดเจน แต่ไม่มีระบบจัดลำดับการให้บริการ (บัตรคิว) และไม่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนหน้าที่ทํางาน เพื่อตรวจสอบการทำงานซึ่งกันและกัน

(6) **หลักการมีส่วนร่วม** มีผลการประเมินอยู่ในระดับต้องปรับปรุง มีคะแนนร้อยละ 20.00 โดยมีการให้พนักงานร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาการบริหารงานและการให้บริการ แต่ไม่มีการจัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ไม่มีการให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงการให้บริการ ไม่มีการระดมความคิดเห็นของพนักงาน ในการวางแผนการปฏิบัติงานของโรงรับจําหน่าย และไม่มีการใช้กระบวนการตัดสินใจของพนักงาน โดยใช้เสียงส่วนใหญ่ รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 7-1

**แผนภูมิที่ 7-1 แสดงการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานธนาหุบาล
ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1**

ที่มา : แบบสอบถาม

จากแผนภูมิที่ 7-1 สรุปได้ว่า สถานธนาหุบาลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับดี โดยมีการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมอยู่ในระดับดีเลิศ หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม อยู่ในระดับดีมาก หลักความรับผิดชอบ และหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับดี ซึ่งในหลักการของการประกอบกิจการโรงรับจำนำจึงต้องมีหลักการดังกล่าว เนื่องจาก เป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน และการบริการประชาชน แต่อย่างไรก็ดี สถานธนาหุบาลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 จะต้องปรับปรุงในเรื่องหลักการมีส่วนร่วม เนื่องจาก มีการดำเนินการในส่วนนี้น้อยมาก ซึ่งการที่โรงรับจำนำต้องเกี่ยวข้องกับประชาชน จึงควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการให้บริการ โดยการการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ นอกจากนี้ ควรประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพการทำงานเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่นเพื่อให้เกิดการปรับปรุงหรือพัฒนา และมีนโยบายประหยัดพลังงานเพื่อเป็นการลดต้นทุน และเป็นนโยบายของรัฐบาล หากพิจารณาค่าใช้จ่ายในแต่ละปี (ปี 2548 – 2522) มีค่าใช้จ่ายค่าไฟฟ้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

7.1.2. หลักการ CAMELs Analysis

ในการศึกษาวิเคราะห์และประเมินสถานธนาหุบาลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 ด้วยหลักการ CAMELs Analysis พอสรุปได้ดังนี้

มิติที่ 1 : C - Capital strength : ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง

สถานธนาณูปการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 ในปี 2522 มีเงินทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 132.22 ล้านบาท ทุนดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นแหล่งเงินทุนภายใน 56.60 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 53.39 ซึ่งเป็นทุนดำเนินการของสถานธนาณูปการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 79.44 และเป็นเงินอุดหนุนจากเทศบาล ร้อยละ 0.83 นอกนี้ยังมีเงินทุนจากแหล่งภายนอก อีก 32.25 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 46.61 เกิดจากการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 มีเงินทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 111.87 ล้านบาท เป็นแหล่งเงินทุนภายใน 60.87 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 54.41 และเงินทุนจากแหล่งภายนอก 51.00 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 45.59 หากพิจารณาเงินทุนดำเนินงาน ในช่วงปี 2548 – 2552 พบว่า ทุนดำเนินงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากเงินทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 50.05 ล้านบาทในปี 2548 เป็นแหล่งเงินทุนภายใน 47.26 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 94.43 แหล่งเงินทุนภายนอก 2.79 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 5.57 เพิ่มขึ้นเป็น ทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 132.22 ล้านบาท ในปี 2552 เป็นแหล่งเงินทุนภายใน 56.60 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 53.39 เงินทุนจากแหล่งภายนอก 32.25 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 46.61 ซึ่งการเติบโตของเงินทุนดำเนินงานดังกล่าวเป็นการเพิ่มขึ้นของเงินทุนจากภายนอกมากกว่าทุนภายใน จะเห็นได้จากการเปรียบเทียบแหล่งเงินทุนภายในกับแหล่งเงินทุนภายนอก พบว่า แหล่งเงินทุนภายในมีอัตราร้อยละลดลง และแหล่งเงินทุนภายนอกมีอัตราร้อยละเพิ่มขึ้น โดยในปี 2548 มีสัดส่วนเงินทุนภายในต่อเงินทุนภายนอกร้อยละ 94.43 : 5.57 เป็น ร้อยละ 53.39 : 46.61 ในปี 2552 แสดงว่า ในระยะเริ่มแรกมีการใช้เงินทุนดำเนินงานจากภายในเป็นหลัก แต่เมื่อมีการเพิ่มขึ้นของผู้ใช้บริการจาก 28,878 รายในปี 2548 เป็น 43,414 รายในปี 2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 50.34 ดังนั้น เมื่อทุนภายในมีไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องสร้างภาระผูกพันทางการเงิน โดยการกู้ยืมจากสถาบันการเงินภายนอก แต่อย่างไรก็ดี การเติบโตของทุนภายในเพิ่มขึ้นจากปีก่อน โดยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คือ ในปี 2549 – ปี 2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.16 ร้อยละ 9.77 ร้อยละ 11.58 และร้อยละ 15.98 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับการเติบโตของหนี้สินแล้ว มีการเติบโตของหนี้สินเพิ่มขึ้น แต่อัตราการเพิ่มขึ้นมีแนวโน้มลดลง คือ ในปี 2549 – ปี 2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 161.77 ร้อยละ 67.32 ร้อยละ 63.40 ร้อยละ 17.98 ตามลำดับ แสดงว่า มีการสร้างหนี้ลดลง และเมื่อเปรียบเทียบกับการเติบโตของทุนแล้ว พบว่า อัตราการเติบโตของหนี้สินลดลง แต่อัตราการเติบโตของทุนเพิ่มขึ้น

การใช้เงินทุนส่วนใหญ่ลงทุนไปกับทรัพย์สินรับจำนำ โดยในปี 2552 ลงทุนไปกับทรัพย์สินรับจำนำ ร้อยละ 91.90 ของมูลค่าสินทรัพย์รวม หากพิจารณาถึงความเข้มแข็งและเพียงพอต่อความเสี่ยงของเงินทุนแล้ว ขณะนี้ยังไม่มีความเสี่ยง เนื่องจาก มีทรัพย์สินหลุดจำนำเพียงร้อยละ 0.34 ของมูลค่าทรัพย์สินรับจำนำ และมีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุนร้อยละ 21.19 เพิ่มขึ้นจากปี 2551 มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุนร้อยละ 16.18 (เฉลี่ยปี 2548 – 2552 ร้อยละ 14.93) ซึ่งเป็นอัตราที่สูงมาก แสดงว่า กิจการใช้เงินทุนในการบริหารกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ดี กิจการมีหนี้สินต่อทุน 0.95 เท่า มีอัตราการเติบโตของหนี้สินต่อทุนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากปี 2548 อัตรา 0.17 เท่า เป็น 0.95 เท่าในปี 2552 ซึ่งในอนาคตอาจมีความเสี่ยง เนื่องจาก เงินทุนที่นำมาใช้ในการดำเนินงานมีการกู้ยืมจากภายนอกเพิ่มขึ้น หากกู้ยืมจากภายนอกเพิ่มขึ้นอีกโดยไม่มีการเพิ่มทุน ก็จะทำให้เกิดความเสี่ยง และกิจการจะต้องรับภาระค่าใช้จ่าย (ดอกเบี้ยจ่าย) ที่จะมีผลต่อกำไร นอกจากนี้ จะเป็นภาระเมื่อหนี้สินครบกำหนดชำระ เพราะสินทรัพย์ส่วนใหญ่อยู่ที่ทรัพย์สินรับจำนำ ซึ่งการจะเปลี่ยนเป็นเงินสดนั้นอาจไม่มีสภาพคล่องพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจการโรงรับจำนำของไทยไม่มีการกำหนดเพดานชั้นต่ำของทุนหรือตั้งทุนสำรองไว้ให้สอดคล้องกับมูลค่าทรัพย์สินรับจำนำอย่างเช่นในบางประเทศ เช่น ฟิลิปปีนส์ได้กำหนดอัตราส่วนเงินทุนต่อวงเงินรับจำนำที่มั่นคงไว้ว่า “กรณีที่วงเงินรับจำนำไม่เกิน 3 ล้านเปโซ จะต้องมีเงินทุนไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของวงเงินรับจำนำ กรณีที่วงเงินรับจำนำสูงกว่า 3 ล้านเปโซ จะต้องมีเงินทุนส่วนเพิ่มอย่างน้อยร้อยละ 30 ของวงเงินรับจำนำที่เกินจาก 3 ล้านเปโซ” รายละเอียดดังตารางที่ 7-1

**ตารางที่ 7-1 แสดงข้อมูลความเสี่ยงพหุเงินลงทุนต่อความเสี่ยงของสถานธนาถนุบาล
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1**

	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
จำนวนผู้ใช้บริการ	ราย	28,878	30,432	32,804	36,229	43,414	34,351
หนี้สินทั้งสิ้น		7.98	20.88	34.93	57.08	67.34	37.64
ทุนของสถานธนาถนุบาล	ล้านบาท	47.26	49.70	54.56	60.87	70.60	56.60
ส่วนของเงินทุน	ล้านบาท	50.05	65.25	84.84	111.87	132.22	88.85
- ทุนภายใน (ทุนของสถานธนาถนุบาล)	ล้านบาท	47.26	49.70	54.56	60.87	70.60	56.60
- ทุนภายนอก (เงินกู้ยืม)	ล้านบาท	2.79	15.55	30.28	51.00	61.63	32.25
กำไรสุทธิ	ล้านบาท	5.01	4.54	6.76	9.34	13.93	7.92
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตราการเติบโตของทุน	ร้อยละ		5.16	9.77	11.58	15.98	10.62
อัตราการเติบโตของหนี้สิน	ร้อยละ		161.77	67.32	63.40	17.98	77.62
อัตราผลตอบแทนของส่วนของทุน	ร้อยละ		9.37	12.97	16.18	21.19	14.93
อัตราหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน	เท่า	0.17	0.42	0.64	0.94	0.95	0.62

ที่มา : งบการเงินสถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1

มิติที่ 2 : A - Asset quality : คุณภาพของสินทรัพย์

สินทรัพย์ของสถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 ในปี 2552 มีสินทรัพย์รวม 137.94 ล้านบาท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ ทรัพย์รับจำนำ ร้อยละ 91.90 รองลงมาเป็นเงินสด/เงินฝากธนาคาร ร้อยละ 6.17 ทรัพย์หลุดจำนำ ร้อยละ 0.31 ดอกเบี้ยค้างรับและอื่น ร้อยละ 1.62 อัตราหมุนของสินทรัพย์ 0.12 รอบ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ร้อยละ 10.89 ซึ่งเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 มีสินทรัพย์รวม 117.95 ล้านบาท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ ทรัพย์รับจำนำ ร้อยละ 91.03 รองลงมาเป็นเงินสด/เงินฝากธนาคาร ร้อยละ 7.00 ทรัพย์หลุดจำนำ ร้อยละ 0.34 ดอกเบี้ยค้างรับและอื่น ร้อยละ 1.63 อัตราหมุนของสินทรัพย์ 0.11 รอบ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ร้อยละ 9.00 หากพิจารณาในช่วงปี 2548 – 2552 พบว่า ในปี 2548 มีสินทรัพย์รวม 55.24 ล้านบาท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ ทรัพย์รับจำนำ ร้อยละ 83.60 รองลงมาเป็นเงินสด/เงินฝากธนาคาร ร้อยละ 13.77 ทรัพย์หลุดจำนำ ร้อยละ 0.54 ดอกเบี้ยค้างรับและอื่น ร้อยละ 2.08 ในปี 2549 มีอัตราหมุนของสินทรัพย์ 0.10 รอบ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ร้อยละ 7.22 เพิ่มขึ้นเป็น มีสินทรัพย์รวม 137.94 ล้านบาท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ ทรัพย์รับจำนำ ร้อยละ 91.90 รองลงมาเป็นเงินสด/เงินฝากธนาคาร ร้อยละ 6.17 ทรัพย์หลุดจำนำ ร้อยละ 0.31 ดอกเบี้ยค้างรับและอื่น ร้อยละ 1.62 อัตราหมุนของสินทรัพย์ 0.12 รอบ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ร้อยละ 10.89 ในปี 2552 จะเห็นได้ว่า สินทรัพย์ส่วนใหญ่อยู่ที่ทรัพย์รับจำนำ เท่ากับว่าสถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 ให้ความสำคัญต่อการรับจำนำอย่างมาก ส่งผลให้การดำเนินงานมีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เฉลี่ยร้อยละ 8.89 มีอัตราการเติบโตของสินทรัพย์เฉลี่ยร้อยละ 25.83 แสดงว่า สถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 มีสินทรัพย์ที่มีคุณภาพ มีทรัพย์หลุดจำนำเฉลี่ยเพียงร้อยละ 0.48 ของสินทรัพย์รวม หรือร้อยละ 0.49 ของทรัพย์รับจำนำ และมีการบริหารสินทรัพย์อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ก่อให้เกิดรายได้ที่มีอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยถึงร้อยละ 8.89 สำหรับการที่มีอัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์เฉลี่ย 0.11 รอบ ซึ่งเป็นอัตราที่อาจจะต่ำสำหรับการประกอบธุรกิจโดยทั่วไป เนื่องจากมีสินทรัพย์สูงเกินความต้องการ แต่สำหรับกิจการโรงรับจำนำ สินทรัพย์ส่วนใหญ่อยู่ที่ทรัพย์รับจำนำ ซึ่งมีถึงร้อยละ 90.91 ของสินทรัพย์รวม และทรัพย์รับจำนำมากกว่าร้อยละ 80 เป็นทองคำ จึงไม่มีความเสี่ยงเรื่องการเสื่อมคุณภาพ หรือการจำนำยืมไม่ได้เมื่อทรัพย์หลุดจำนำ สำหรับ

ทรัพย์สินรับจํานํามีอยู่มากนั้น มีสาเหตุจากการรับจํานํามีกำหนดเวลาครบกำหนดไถ่ถอน จึงไม่สามารถที่จะหมุนเวียนได้เร็วเหมือนธุรกิจอื่นๆ และการที่รายได้หลักที่เป็นดอกเบี้ยรับจํานํานี้ไม่สูง เนื่องจาก โรงรับจํานําคิดดอกเบี้ยในอัตราตามกฎหมายและนโยบายของโรงรับจํานํา เพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชน แต่อย่างไรก็ดี การที่มีสินทรัพย์เติบโตขึ้นนั้น ก็มีการสร้างหนี้สินเพิ่มขึ้นด้วย จึงควรเฝ้าระวังการเกิดหนี้ที่อาจไม่สามารถชำระได้ตามกำหนดรายละเอียดดังตารางที่ 7-2

ตารางที่ 7-2 แสดงข้อมูลคุณภาพของสินทรัพย์ของสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1

	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
สินทรัพย์รวม	ล้านบาท	55.24	70.58	89.49	117.95	137.94	94.24
- เงินสดและเงินฝากธนาคาร	ล้านบาท	7.61	4.89	4.49	8.26	8.51	6.75
- ทรัพย์สินรับจํานํา	ล้านบาท	46.18	63.94	82.88	107.37	126.77	85.43
- ทรัพย์สินหลุดจํานํา	ล้านบาท	0.30	0.41	0.55	0.40	0.43	0.42
- อื่นๆ	ล้านบาท	0.76	0.93	1.24	1.61	1.96	1.30
- ทรัพย์สินถาวร (สุทธิ)	ล้านบาท	0.39	0.40	0.33	0.31	0.27	0.34
รายได้หลัก (ดอกเบี้ยรับจํานํา)	ล้านบาท	6.29	6.41	8.75	11.10	15.42	9.59
กำไรสุทธิ	ล้านบาท	5.01	4.54	6.76	9.34	13.93	7.92
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตราการเติบโตของสินทรัพย์	ร้อยละ		27.78	26.79	31.81	16.95	25.83
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	ร้อยละ		7.22	8.45	9.00	10.89	8.89
อัตราการหมุนของสินทรัพย์	รอบ		0.10	0.11	0.11	0.12	0.11

ที่มา : งบการเงินสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1

มิติที่ 3 : M - Management capability : ชีตความสามารถในการบริหาร

สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 ดำเนินกิจการในปี 2552 มีมูลค่าธุรกิจ 137.94 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับ ปี 2551 มีมูลค่าธุรกิจ 117.95 ล้านบาท สำหรับการเติบโตของธุรกิจ ในปี 2552 มีอัตราการเติบโตของธุรกิจร้อยละ 16.95 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 มีอัตราการเติบโตของธุรกิจร้อยละ 31.81 ซึ่งการเติบโตของธุรกิจดังกล่าวเป็นการเติบโตในอัตราที่ลดลง และเป็นการเติบโตของมูลค่าทรัพย์สินรับจํานํา ที่เป็นธุรกิจหลักที่มีมูลค่าถึงร้อยละ 91.03 ของมูลค่าธุรกิจ หากพิจารณาในช่วงปี 2548 – 2552 พบว่า มีการเติบโตของธุรกิจอย่างต่อเนื่องแต่ในอัตราที่ลดลง คือ ในปี 2548 มีมูลค่าธุรกิจ 55.24 ล้านบาท และปี 2549 มีมูลค่าธุรกิจ 70.58 ล้านบาท จึงทำให้ในปี 2549 อัตราการเติบโตของธุรกิจร้อยละ 27.78 เพิ่มขึ้นเป็นมูลค่าธุรกิจ 137.94 ล้านบาท อัตราการเติบโตของธุรกิจร้อยละ 16.95 ในปี 2552 ซึ่งเฉลี่ยมีอัตราการเติบโตร้อยละ 25.83 และมีมูลค่าธุรกิจเฉลี่ย 94.24 ล้านบาท แสดงว่า มีการบริหารจัดการที่ดีทำให้ธุรกิจมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าเป็นการเติบโตในอัตราที่ลดลง

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การประกอบธุรกิจมีอัตราการเติบโต เนื่องจาก มีการบริหารงานเป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ข้อบังคับ มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ มีการจัดทำบัญชีและเอกสารต่างๆ พร้อมทั้งมีการตรวจสอบกิจการและควบคุมภายในที่ดี ซึ่งการประกอบกิจการโรงรับจํานํา จำเป็นต้องมีการควบคุม ตรวจสอบ และมีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญ เนื่องจาก จะต้องดูทรัพย์สินและตีราคาทรัพย์สินรับจํานํา และต้องตรวจสอบทรัพย์สินรับจํานําให้อยู่ครบถ้วน เก็บรักษาทรัพย์สินไว้ให้อยู่ในที่ปลอดภัย อย่างไรก็ตาม

กิติ สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 ยังขาดการจัดทำแผนและงบประมาณ การประเมินผล ซึ่งอาจเป็นเพราะสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เงินทุนไม่ได้มาจากเงินงบประมาณ แต่มาจากทุน ดำเนินการ กำไรสะสม และการกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนภายนอก โดยข้อเท็จจริงการวางแผนทางการเงินโดยการ จัดทำแผนและงบประมาณมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะได้ทราบว่ามีความจำเป็นจะใช้จ่ายเงินช่วงใดมากน้อยเท่าใด เพื่อจะได้เตรียมเงินไว้ให้เพียงพอกับความต้องการ นอกจากนี้การประเมินผลก็เป็นสิ่งจำเป็น ถึงแม้ว่ากิจการโรงรับ จำนำจะเป็นกิจการที่แทบจะไม่มีคู่แข่ง โดยเฉพาะในส่วนภูมิภาค แต่ก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องดำเนินการ เพื่อให้ ทราบว่าการดำเนินกิจการที่ผ่านมาได้ผลเป็นอย่างไร และจะต้องปรับปรุงพัฒนากิจการอย่างไร รายละเอียดดังตาราง ที่ 7-3

**ตารางที่ 7-3 แสดงข้อมูลชี้วัดความสามารถในการบริหารของสถานธนาบาล
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1**

	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อ ปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
มูลค่าธุรกิจ	ล้านบาท	55.24	70.58	89.49	117.95	137.94	94.24
อัตรากาเริบโตของธุรกิจ	ร้อยละ		27.78	26.79	31.81	16.95	25.83
การบริหารงานและการควบคุมภายใน - การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ - จัดหาผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงาน - การแบ่งส่วนงานและการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ - การจัดทำบัญชีและเอกสารหลักฐาน - การตรวจสอบกิจการ - การทำแผนและงบประมาณ - การติดตามประเมินผล - ชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน - การจัดทำงบการเงินได้ - จัดจ้างเจ้าหน้าที่บัญชี							มี มี มี มี มี ไม่มี ไม่มี มี มี มี

ที่มา : งบการเงินสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1

มิติที่ 4 : E - Earning sufficiency : การทำกำไร

สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 มีผลการดำเนินงาน โดยในปี 2552 มีกำไรสุทธิ 13.93 ล้านบาท รายได้ทั้งสิ้น 19.06 ล้านบาท ค่าใช้จ่าย 5.13 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 มีกำไรสุทธิ 9.34 ล้านบาท รายได้ทั้งสิ้น 13.79 ล้านบาท ค่าใช้จ่าย 4.46 ล้านบาท หากพิจารณาในช่วง ปี 2548 – 2552 พบว่า รายได้ ค่าใช้จ่าย และกำไรสุทธิมีอัตรากาเริบโตเพิ่มขึ้น โดยรายได้มีอัตรากาเริบโตเฉลี่ย ร้อยละ 24.97 ค่าใช้จ่ายมีอัตรากาเริบโตเฉลี่ยร้อยละ 13.84 และกำไรสุทธิมีอัตรากาเริบโตเฉลี่ยร้อยละ 31.68 ยกเว้นในปี 2549 มีอัตรากาเริบโตของรายได้ลดลง แต่อัตรากาเริบโตของค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น อัตรากาเริบโตรวมต่อรายได้รวมเพิ่มขึ้น มีอัตรากาเริบโตของกำไรลดลง เนื่องจากในปี 2548 มีอัตรากาเริบโตรวมต่อรายได้รวม ร้อยละ 37.85 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 43.33 ในปี 2549 โดยการเติบโตของค่าใช้จ่ายในปี 2549 มาจากการชำระดอกเบี้ยเงินกู้เงินกู้ยืมธนาคาร จึงส่งผลให้ในปี 2549 อัตรากาเริบโตของกำไรสุทธิลดลงร้อยละ 9.36

ถึงแม้ว่าอัตรากาเริบโตของรายได้ ค่าใช้จ่าย และกำไรสุทธิมีทั้งเพิ่มขึ้นและลดลงดังกล่าว แต่มีเพียงปี 2549 เท่านั้นที่มีอัตรากาเริบโตลดลง ซึ่งในภาพรวมแล้วกิจการมีความสามารถในการทำกำไร โดยมีอัตรากาเริบ โตสุทธิต่อรายได้ดอกเบี้ยรับจำนำสูงมาก โดยในปี 2552 มีอัตรากาเริบสุทธิสูงถึงร้อยละ 90.32 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2551 ซึ่งมีอัตรากาเริบสุทธิร้อยละ 84.14 หากพิจารณาปี 2548 – 2552 พบว่า ในปี 2548 มีอัตรากาเริบสุทธิร้อยละ 79.73

เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 90.32 ในปี 2552 ยกเว้นปี 2549 อัตราลดลง มีอัตรากำไรสุทธิร้อยละ 70.90 แต่หลังจากปี 2549 มีอัตราสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การที่มีอัตรากำไรสุทธิสูง เนื่องจาก มีอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่ำเพียงร้อยละ 20.13 ในปี 2552 แสดงว่า หลังจากปี 2549 กิจการบริหารค่าใช้จ่ายได้ดี โดยมีอัตราค่าใช้จ่ายรวมต่อรายได้รวมลดลงตามลำดับจาก ร้อยละ 43.33 ในปี 2549 เหลือเป็นร้อยละ 26.91 ในปี 2552 ทำให้มีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นตามลำดับเช่นเดียวกัน รายละเอียดดังตารางที่ 7-4

ตารางที่ 7-4 แสดงข้อมูลการทำกำไรของสถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1

	หน่วย	ปี					เฉลี่ย ต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
รายได้หลัก (ดอกเบี๋ยรับจํานำ)	ล้านบาท	6.29	6.41	8.75	11.10	15.42	9.59
รายได้รวม	ล้านบาท	8.07	8.02	10.65	13.79	19.06	11.92
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	ล้านบาท	2.96	2.93	2.66	3.11	3.51	3.03
ค่าใช้จ่ายรวม	ล้านบาท	3.05	3.47	3.89	4.46	5.13	4.00
กำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	ล้านบาท	7.97	7.48	9.42	12.45	17.44	10.95
กำไรสุทธิ	ล้านบาท	5.01	4.54	6.76	9.34	13.93	7.92
อัตราส่วนทางการเงิน							
		79.7	70.9				
อัตรากำไรสุทธิต่อรายได้ดอกเบี๋ยรับจํานำ	ร้อยละ	3	0	77.26	84.14	90.32	80.47
อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	ร้อยละ	37.1	39.2				
	ร้อยละ	3	2	28.22	24.97	20.13	27.70
อัตรการเติบโตของกำไร	ร้อยละ		-9.36	48.80	38.10	49.16	31.68
อัตรการเติบโตของรายได้	ร้อยละ		-0.60	32.81	29.53	38.16	24.97
			13.7				
อัตรการเติบโตของค่าใช้จ่าย	ร้อยละ		8	11.89	14.61	15.09	13.84
		37.8	43.3				
อัตราค่าใช้จ่ายรวมต่อรายได้รวม	ร้อยละ	5	3	36.50	32.30	26.91	35.38

ที่มา : งบการเงินสถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1

มิติที่ 5 : L – Liquidity : สภาพคล่อง

สถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 ดำเนินธุรกิจประสบผลสำเร็จมีกำไร และมีสภาพคล่องสูง คือ ในปี 2552 มีสินทรัพย์หมุนเวียนสูงกว่าหนี้สินหมุนเวียน 24.07 เท่า สูงกว่าเมื่อเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีสินทรัพย์หมุนเวียนสูงกว่าหนี้สินหมุนเวียน 19.35 เท่า หากพิจารณาในปี 2548 – 2552 มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี 2548 มีสินทรัพย์หมุนเวียนสูงกว่าหนี้สินหมุนเวียน 10.58 เท่า เพิ่มขึ้นเป็น มีสินทรัพย์หมุนเวียนสูงกว่าหนี้สินหมุนเวียน 24.07 เท่า ในปี 2552 เฉลี่ยมีสินทรัพย์หมุนเวียนสูงกว่าหนี้สินหมุนเวียน 17.24 เท่าต่อปี ซึ่งสินทรัพย์ส่วนใหญ่เป็นทรัพย์สินรับจํานำ ร้อยละ 91.90 รองลงมาเป็นเงินสด/เงินฝากธนาคาร ร้อยละ 6.17 ทรัพย์สินหลุดจํานำ ร้อยละ 0.31 แต่หนี้สินส่วนใหญ่เป็นเงินสะสมและสมทบพนักงานร้อยละ 87.44 รองลงมาเป็น ดอกเบี๋ยเงินกู้ธนาคารร้อยละ 14.97 เท่ากับว่า การแปรสภาพเป็นเงินสดของสินทรัพย์จะต้องบริหารทรัพย์สินรับจํานำ แต่อย่างไรก็ดี กิจการมีเงินสด/เงินฝากธนาคารมากกว่าหนี้สินหมุนเวียน จึงมีสภาพคล่องในการชำระหนี้ระยะสั้น แต่การที่มีทรัพย์สินรับจํานำจำนวนมาก และการดำเนินกิจการเงินทุนเกือบครึ่งหนึ่งมาจากการกู้ยืมจากภายนอก หากเงินกู้ยืมระยะยาวถึงกำหนดชำระการที่จะเปลี่ยนสินทรัพย์เป็นเงินสด หรือเตรียมเงินสดไว้ชำระหนี้ สภาพคล่องก็อาจจะมีปัญหาได้ รายละเอียดดังตารางที่ 7-5

ตารางที่ 7-5 แสดงข้อมูลสภาพคล่องของสถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1

	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
สินทรัพย์หมุนเวียน	ล้านบาท	54.85	70.18	89.16	117.64	137.67	93.90
หนี้สินหมุนเวียน	ล้านบาท	5.19	5.33	4.65	6.08	5.72	5.39
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	10.58	13.16	19.17	19.35	24.07	17.27

ที่มา : งบการเงินสถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1

มิติที่ 6 : S – Sensitivity : ผลกระทบต่อธุรกิจ

ที่ผ่านมาในความผันผวนจากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งภัยจากธรรมชาติ ภัยทางเศรษฐกิจ และจากการก่อความไม่สงบใน 3 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งล้วนแต่จะทำให้มีผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจของโรงรับจำนำ โดยมีปัจจัยเสี่ยงหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของระดับค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้นตามภาวะราคาน้ำมัน อัตราดอกเบี้ยในท้องตลาด สภาพอากาศแปรปรวนซึ่งเป็นเหตุให้เกิดภัยแล้ง ภัยธรรมชาติอื่น ๆ แนวนโยบายด้านการเงินการคลังของรัฐบาล การเปิดเสรีทางการค้า ราคาทองคำที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น ปัจจัยเสี่ยงเหล่านี้ อาจส่งผลกระทบต่อภารกิจ การลงทุน รวมไปถึงการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชน เนื่องจากอาจจะทำให้ขาดเงินหมุนเวียนเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อย เพราะการจ้างงานอาจลดลง ซึ่งทำให้การประกอบกิจการโรงรับจำนำจะต้องวางแผนรองรับการที่มีผู้นำทรัพย์สินมาจำนำเพิ่มขึ้น หรือการไถ่ถอนลดลง หากพิจารณาจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำของสถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 จะเห็นว่า จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2552 มีผู้ใช้บริการ 43,414 ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 19.83 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีผู้ใช้บริการ 30,432 ราย หากพิจารณาช่วงปี 2548 – 2552 พบว่า ในปี 2548 มีผู้ใช้บริการ 28,878 ราย เพิ่มขึ้นเป็น 43,414 ราย เฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.86 เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำดังตารางที่ 7-6 อาจไม่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ เพราะ จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำมีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นการเพิ่มขึ้นในอัตราที่เพิ่มขึ้น ซึ่งไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกับอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในช่วงปี 2548 – 2552 ซึ่งมีทั้งเพิ่มขึ้นและลดลง รวมทั้งราคาทองคำที่เพิ่มขึ้นในอัตราที่เพิ่มขึ้นและในอัตราที่ลดลง แต่อย่างไรก็ดี ปัจจัยดังกล่าวอาจมีผลต่อมูลค่าทรัพย์สินรับจำนำ ดังเช่น ราคาทองคำเฉลี่ยทั้งปี มีอัตราเพิ่มขึ้นในปี 2549 เพิ่มขึ้นในอัตราลดลงในปี 2550 เพิ่มขึ้นในอัตราเพิ่มขึ้นในปี 2551 และเพิ่มขึ้นในอัตราลดลงในปี 2552 คือ ร้อยละ 27.31 ร้อยละ 4.76 ร้อยละ 21.19 ร้อยละ 14.76 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกับมูลค่าทรัพย์สินรับจำนำที่มีอัตราเพิ่มขึ้นในปี 2549 (ร้อยละ 33.86) เพิ่มขึ้นในอัตราลดลงในปี 2550 (ร้อยละ 22.59) เพิ่มขึ้นในอัตราเพิ่มขึ้นในปี 2551 (ร้อยละ 29.41) และเพิ่มขึ้นในอัตราลดลงในปี 2552 (ร้อยละ 26.00) ดังนั้น การเพิ่มขึ้นของผู้ใช้บริการอาจมาจากสภาพของแต่ละท้องถิ่นตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สำหรับในปี 2553 - 2554 คาดว่า จะต้องมีการใช้บริการรับจำนำเพิ่มขึ้น เนื่องจาก ในปี 2553 มีเกิดภัยธรรมชาติน้ำท่วมครั้งใหญ่ ประชาชนเดือดร้อนถ้วนหน้า ซึ่งจะส่งผลมาถึงปี 2554 หากไม่มีการเตรียมแผนการรองรับอาจจะมีปัญหาได้ แต่หากจะพิจารณาในแง่ธุรกิจโรงรับจำนำแล้ว คงจะมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในสภาวะการณดังกล่าว แต่อย่างไรก็ดี สถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 จะต้องเตรียมเงินทุนไว้สำหรับรองรับผู้ที่มาใช้บริการให้เพียงพอ

**ตารางที่ 7-6 จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำของ
สถานธนาภูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1**

รายการ	ปี					เฉลี่ยต่อปี
	2548	2549	2550	2551	2552	
1. จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ (ราย)	28,878	30,432	32,804	36,229	43,414	34,351
อัตราเพิ่มของจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ (ร้อยละ)	-	5.38	7.79	10.44	19.83	9.47
2. มูลค่าทรัพย์สินรับจำนำ (ล้านบาท)	193.75	259.34	317.93	411.43	518.41	340.17
อัตราเพิ่มของมูลค่าทรัพย์สินรับจำนำ (ร้อยละ)	18.68	33.86	22.59	29.41	26.00	26.11
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ						
1. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริง (ร้อยละ)	4.6	5.1	5.0	2.5	-2.3	3.0
2. อัตราเงินเฟ้อทั่วไป (ร้อยละ)	4.5	4.6	2.2	5.5	-0.8	3.2
3. ราคาทองคำเฉลี่ยทั้งปี (มกราคม-ธันวาคม)	8,473.76	10,788.25	11,301.82	13,697.24	15,720.03	11,996
อัตราเพิ่ม		27.31	4.76	21.19	14.76	17.0
4. ราคาทองคำ ณ สิ้นเดือนธันวาคม	10,000	10,750	13,200	13,900	17,250	13,020
อัตราเพิ่ม		7.5	22.79	5.30	24.10	14.9
5. ราคาทองคำ ณ สิ้นเดือนมิถุนายน	8,450	10,800	10,600	14,550	15,000	11,880
อัตราเพิ่ม		27.81	-1.85	37.26	3.09	16.6
6. อัตราแลกเปลี่ยน	40.26	37.92	34.56	33.36	34.33	36
(+) อ่อนค่า / (-) แข็งค่า		-5.8	-8.8	-3.4	2.9	-3.8
7. ยอดการให้สินเชื่อเพื่อรายย่อย	117,943.3	105,358.7	141,458.4	115,719.9	200,641.1	136,224
อัตราเพิ่มของยอดการให้สินเชื่อเพื่อรายย่อย		-10.67	34.26	-18.19	73.38	19.7

ที่มา : 1. จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ และมูลค่าทรัพย์สินรับจำนำ ข้อมูลจากสถานธนาภูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1

2. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริง ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ URL: <<http://www.nesdb.go.th/>> ในช่วงที่เศรษฐกิจขยายตัวดี ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี ส่งผลให้ผู้ใช้บริการรับจำนำลดลง

3. ราคาทองคำเฉลี่ย ข้อมูลจากสมาคมค้าทองคำ URL: <<http://www.goldtraders.or.th/>> การปรับตัวสูงขึ้นของราคาทองคำ ส่งผลให้จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำเพิ่มขึ้น

4. อัตราแลกเปลี่ยน ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย <<http://www.bot.or.th>> การอ่อนค่าของอัตราแลกเปลี่ยนจะทำให้ราคาทองคำนำเข้าจากต่างประเทศในรูปเงินบาทสูงขึ้น ซึ่งทำให้ราคาทองคำภายในประเทศสูงขึ้น

5. ยอดการปล่อยสินเชื่อเพื่อรายย่อย ข้อมูลของ สศค. หากการปล่อยสินเชื่อเพื่อรายย่อยช่องทางอื่นเพิ่มขึ้น เนื่องจากนโยบายด้านสินเชื่อของรัฐบาลที่เข้าถึงกลุ่มคนรกรากมากขึ้น มีความเป็นไปได้ว่าจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำอาจลดลง เพราะหันมาใช้สินเชื่อตามนโยบายของรัฐบาล

7.1.3 อัตราส่วนอื่นๆ

นอกจากการวิเคราะห์ด้วยหลักการ CAMELS Analysis แล้ว ในกิจการโรงรับจำนำควรจะได้มีการวิเคราะห์ความสามารถของลูกหนี้ในการไถ่ถอนทรัพย์สินที่นำมาจำนำ โดยวิเคราะห์จากอัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินสูญจํา ซึ่งผลการวิเคราะห์อัตราส่วนดังกล่าวของสถานธนาภูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 พบว่า ในปี 2552 การดำเนินการมีอัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินสูญจําร้อยละ 1.56 โดยมีทรัพย์สินรับจำนำ 518.41 ล้านบาท และจำนำทรัพย์สินสูญจํานำ 8.09 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2551 ที่มีอัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินสูญจําร้อยละ 1.11 โดยมีทรัพย์สินรับจำนำ 411.43 ล้านบาท จำนำทรัพย์สินสูญจํานำ 4.83 ล้านบาท หากพิจารณาในปี 2549 – 2552 พบว่า อัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินสูญจํามีอัตราเพิ่มขึ้นและลดลง คือ ปี 2549 มีอัตราร้อยละ 1.26 เพิ่มขึ้นเป็นอัตราร้อยละ 1.71 ในปี 2550 ลดลงเป็นร้อยละ 1.17 ในปี 2551 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 1.56 ในปี 2552 เฉลี่ยมีอัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินสูญจําร้อยละ 1.43 ซึ่งแสดงว่า ลูกหนี้มีความสามารถในการไถ่ถอนทรัพย์สิน เป็นลูกหนี้ชั้นดีมีความสามารถในการชำระหนี้ ไม่ปล่อยให้ทรัพย์สินสูญจํานำ รายละเอียดดังตารางที่ 7-7

ตารางที่ 7-7 แสดงความสามารถของลูกหนี้ในการไถ่ถอนทรัพย์สินรับจำนำของสถานธนาภูบาล
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1

	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
ทรัพย์สินรับจำนำ	ล้านบาท	193.75	259.34	317.93	411.43	518.41	340.17
จำนำทรัพย์สินสูญจํานำ	ล้านบาท		3.28	5.45	4.83	8.09	5.41
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินสูญจํานำ	ร้อยละ		1.26	1.71	1.17	1.56	1.43

ที่มา : งบการเงินสถานธนาภูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1

หมายเหตุ : จำนำทรัพย์สินสูญจํานำในปี 2548 ไม่มีข้อมูลที่จะนำมาคำนวณ เนื่องจากคำนวณมาจากงบการเงินและสถิติปี 2548 – 2552

7.2 สถานธนาภูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2

7.2.1. หลักการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

ในการศึกษาวิเคราะห์และประเมินสถานธนาภูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 ด้วยหลักการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล การประเมินผลการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ได้นำผลจากผู้ตอบแบบสอบถามมาประมวลผล เพื่อวัดระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสรุปได้ว่า สถานธนาภูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 มีผลการประเมินการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลเฉลี่ยอยู่ในระดับดี คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 74.35 และผลการประเมินแต่ละองค์ประกอบ พบว่า การบริหารจัดการตามหลักนิติธรรมมีผลการประเมินสูงสุด และหลักความรับผิดชอบมีผลการประเมินต่ำสุด ซึ่งสามารถลำดับผลการประเมินได้ดังนี้

(1) **หลักนิติธรรม** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีเลิศ มีคะแนนร้อยละ 100 โดยมีการลงรายชื่อเข้าทำงานและเลิกงาน (การบันทึกเวลาทำงาน) มีกฎ กติกา แนวทางปฏิบัติ หรือ ระเบียบภายในองค์กร เช่น การขาดงาน การลางาน การเข้าทำงานสาย เป็นต้น มีการกำหนดขอบเขตหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีการจัดประชุมภายในองค์กรอย่างสม่ำเสมอ มีการบังคับใช้กฎ กติกา ระเบียบที่ยึดหลักความเสมอภาค

(2) **หลักการมีส่วนร่วม** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนร้อยละ 80 โดยมีการจัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ มีการให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงการให้บริการ การระดมความคิดเห็นของพนักงาน ในการวางแผนการปฏิบัติงานของโรงรับจำนำ มีการให้พนักงานร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาการบริหารงานและการให้บริการ แต่ไม่มีการใช้กระบวนการตัดสินใจของพนักงาน โดยใช้เสียงส่วนใหญ่

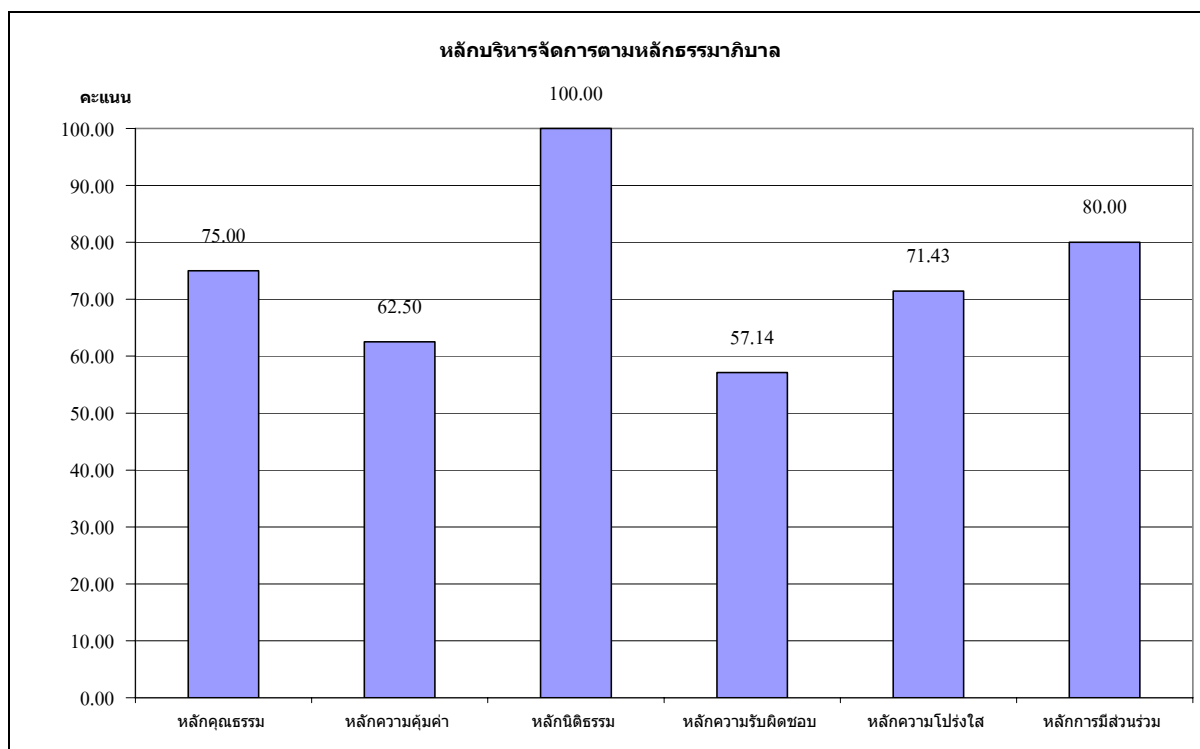
(3) **หลักคุณธรรม** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนร้อยละ 75 โดยมีการรณรงค์ส่งเสริมให้พนักงานยึดมั่นในหลักคุณธรรม จรรยาบรรณ การมีระเบียบวินัย และความซื่อสัตย์ มีการให้บริการแก่ประชาชนอย่างยุติธรรม เช่น การประเมินราคาทรัพย์สินจำนำในราคาที่เป็นธรรม ไม่มีการปลอมแปลงทรัพย์สินจำนำ มีการให้บริการแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกันไม่เลือกปฏิบัติ มีการมอบรางวัล ยกย่อง ชมเชยพนักงานที่มีผลการปฏิบัติงานดี มีการเลื่อนขั้นเงินเดือน และมอบหมายงานตามระเบียบอย่างเคร่งครัด และมีจำนวนพนักงานเพียงพอกับปริมาณงาน แต่ไม่มีระบบการคัดเลือกบุคลากรตามที่หน่วยงานกำกับโรงรับจำนำหรือเจ้าของกิจการกำหนด และไม่มีผลตอบแทนที่เหมาะสมกับปริมาณและคุณภาพของงานที่ทำ

(4) **หลักความโปร่งใส** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี มีคะแนนร้อยละ 71.43 โดยมีการติดประกาศขั้นตอนการให้บริการ เช่น มีป้ายบอกลำดับขั้นตอนการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการอย่างชัดเจน มีระบบการจัดเก็บทรัพย์สินจำนำที่น่าเชื่อถือและน่าไว้วางใจ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับทราบอย่างตรงไปตรงมา เช่น อัตราดอกเบี้ย ราคาทองคำที่ใช้อ้างอิงในการประเมินทรัพย์สินจำนำ มีการประชาสัมพันธ์ หรือการติดประกาศ กฎระเบียบของหน่วยงานกำกับโรงรับจำนำให้ประชาชนรับทราบ และมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งการทำงานอย่างชัดเจน แต่ไม่มีระบบจัดลำดับการให้บริการ (บัตรคิว) และไม่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนหน้าที่การทำงาน เพื่อตรวจสอบการทำงานซึ่งกันและกัน

(5) **หลักความคุ้มค่า** มีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ โดยมีคะแนนร้อยละ 62.5 โดยมีการจัดทำงบประมาณ และรายงานต่อผู้บริหาร และผู้มีส่วนได้เสียขององค์กร มีนโยบายประหยัดพลังงานในองค์กร มีจำนวนพนักงานเหมาะสมกับปริมาณงาน มีการสนับสนุนให้พนักงานเข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อลดต้นทุน และระยะเวลาในการดำเนินงาน แต่ยังไม่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของกิจการ และวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพการทำงานเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่นหรือทั้งอุตสาหกรรม ไม่มีการตรวจสอบผลการดำเนินงาน

(6) **หลักความรับผิดชอบต่อสังคม** มีผลการประเมินอยู่ในระดับผ่านการประเมิน มีคะแนนร้อยละ 57.14 โดยมีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จขององค์กร มีกฎ กติกา ระเบียบเกี่ยวกับบทลงโทษสำหรับการกระทำความผิดในองค์กร มีการมอบอำนาจการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารให้แก่พนักงานอย่างชัดเจน มีการกำหนดโครงสร้างอัตราค่าจ้างในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน แต่ไม่มีการจัดทำรายงานประจำปี หรือรายงานผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ ไม่มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จขององค์กร และไม่มีการสนับสนุนให้พนักงานได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน รายละเอียดจัดแผนภูมิที่ 7-2

**แผนภูมิที่ 7-2 แสดงการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานธนาณูปาล
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2**

ที่มา : แบบสอบถาม

จากแผนภูมิที่ 7-2 สรุปได้ว่า สถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับดี โดยมีการบริหารจัดการตามหลักนิติธรรมอยู่ในระดับดีเลิศ หลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับดีมาก หลักคุณธรรมและหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับดี หลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับพอใช้ และหลักความรับผิดชอบอยู่ในระดับผ่านการประเมิน

7.2.2. หลักการ CAMELs Analysis

ในการศึกษาวิเคราะห์และประเมินสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 ด้วยหลักการ CAMELs Analysis พอสรุปได้ดังนี้

มิติที่ 1 : C - Capital strength : ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง

จากตารางที่ 7-8 การวิเคราะห์ความพอเพียงของเงินทุนต่อความเสี่ยงของสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 ในปี 2552 มีเงินทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 133.17 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 2.28 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.74 ทุนดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นแหล่งเงินทุนภายใน 97.91 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 73.52 ของทุนดำเนินงานทั้งหมด นอกจากนี้ ยังมีเงินทุนจากแหล่งภายนอกอีก 35.26 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 26.48 เกิดจากการเงินกู้เบิกเกินบัญชีจากธนาคารออมสิน โดยลดลงจากปีก่อนจำนวน 6 ล้านบาท หรือร้อยละ 14.54 หากพิจารณาเงินทุนดำเนินงาน ในช่วงปี 2548 – 2552 พบว่า ทุนดำเนินงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากเงินทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 72.44 ล้านบาทในปี 2548 เป็น 133.17 ล้านบาทในปี 2552 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 17.34 ต่อปี ทั้งนี้การเติบโตของทุน ซึ่งเป็นทุนภายในในปีงบประมาณ 2552 เพิ่มขึ้นจากปีก่อนจำนวน 8.28 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 9.24 นอกจากนี้ ในระยะเริ่มแรกมีการใช้เงินทุนดำเนินงานจากภายในเป็นหลัก แต่เมื่อมีการ

เพิ่มขึ้นของผู้ใช้บริการจาก 19,635 รายในปี 2548 เป็น 30,933 รายในปี 2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.67 ต่อปี ดังนั้นเมื่อทุนภายในมีไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องสร้างภาระผูกพันทางการเงินโดยการกู้เงินจากสถาบันการเงินภายนอก

ในปีงบประมาณ 2552 เงินทุนของสถานธนาถูปาลนำไปใช้ดำเนินงานก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อส่วนของทุนร้อยละ 14.58 ด้านการเติบโตของทุนของสถานธนาถูปาลและหนี้ มีอัตราการขยายตัวของทุนของสถานธนาถูปาลเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.24 หนี้สินลดลงร้อยละ 11.27 เงินทุนของสถานธนาถูปาลมีความเข้มแข็งเนื่องจากสัดส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุนเท่ากับ 0.42 แสดงถึงทุนของสถานธนาถูปาลสามารถคุ้มครองหนี้สินได้เพียงพอและเมื่อชำระหนี้สินทั้งหมดแล้วก็มีทุนเหลืออีกจำนวนมาก

**ตารางที่ 7-8 แสดงข้อมูลความเพียงพอเงินทุนต่อความเสี่ยงของสถานธนาถูปาล
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่ง 2**

	หน่วย	ปีงบประมาณ					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
จำนวนผู้ให้บริการ	ราย	19,635	25,120	25,202	30,434	30,933	26,265
หนี้สินทั้งสิน	ล้านบาท	4.090	4.750	24.05	46.32	41.10	24.06
ทุนของสถานธนาถูปาล	ล้านบาท	72.44	75.54	81.50	89.63	97.91	83.40
ส่วนของทุน	ล้านบาท	72.44	75.54	101.50	130.89	133.17	102.71
- ทุนภายใน (ทุนของสถานธนาถูปาล)	ล้านบาท	72.44	75.54	81.50	89.63	97.91	83.40
- ทุนภายนอก (เงินกู้ยืม)	ล้านบาท	0	0	20	41.26	35.26	19.30
กำไรสุทธิ	ล้านบาท	5.316	6.668	8.758	12.065	13.675	9.30
อัตราส่วนทางการเงิน							
การเติบโตของทุน	ร้อยละ		4.29	7.89	9.97	9.24	7.85
การเติบโตของหนี้สิน	ร้อยละ		16.14	406.21	92.62	- 11.27	125.92
ผลตอบแทนของส่วนของทุน	ร้อยละ		9.01	11.15	14.10	14.58	12.21
สัดส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุน	เท่า	0.06	0.06	0.30	0.52	0.42	0.27

มิติที่ 2 : A - Asset quality : คุณภาพของสินทรัพย์

จากตารางที่ 7-9 การวิเคราะห์คุณภาพสินทรัพย์ พบว่า สถานธนาถูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 ในปีงบประมาณ 2552 มีการขยายตัวของสินทรัพย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.25 ซึ่งมีทรัพย์สินรับจำนำมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 93.50 ของทุนดำเนินงานทั้งสิน และมีทรัพย์สินหลุดจำนำเพียงร้อยละ 0.18 ของสินทรัพย์รวม

ในปีงบประมาณ 2552 การใช้สินทรัพย์ในการดำเนินงานก่อให้เกิดรายได้ 0.11 รอบ ส่งผลให้การดำเนินงานมีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ร้อยละ 9.95 แสดงถึงการบริหารสินทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพสามารถผลตอบแทนได้สูง และมีค่าเฉลี่ยระหว่างปีงบประมาณ 2548-2552 อยู่ที่ร้อยละ 9.47 ต่อปี

ตารางที่ 7-9 แสดงข้อมูลคุณภาพของสินทรัพย์ของสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2

	หน่วย	ปีงบประมาณ					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
สินทรัพย์รวม	ล้านบาท	76.53	80.29	105.55	135.94	139.00	107.46
- เงินสดและเงินฝากธนาคาร	ล้านบาท	24.82	4.56	7.62	3.89	3.90	8.96
- ทรัพย์สินรับจำนำ	ล้านบาท	50.21	72.99	94.30	127.36	129.97	94.97
- ทรัพย์สินหลุดจำนำ	ล้านบาท	0.34	0.66	0.87	1.04	0.64	0.71
- อื่นๆ	ล้านบาท	0.84	1.44	2.15	3.14	4.08	2.33
- ทรัพย์สินถาวร (สุทธิ)	ล้านบาท	0.31	0.64	0.61	0.50	0.42	0.50
รายได้หลัก (ดอกเบี้ยรับจำนำ)	ล้านบาท	6.11	8.03	9.61	12.66	14.74	10.23
กำไรสุทธิ	ล้านบาท	5.32	6.67	8.76	12.07	13.68	9.30
อัตราส่วนทางการเงิน							
การเติบโตของสินทรัพย์	ร้อยละ		4.92	31.45	28.80	2.25	16.86
ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	ร้อยละ		8.50	9.43	9.99	9.95	9.47
อัตรามูลของสินทรัพย์	รอบ		0.10	0.10	0.10	0.11	0.10

มิติที่ 3 : M – Management Ability : ความสามารถในการบริหาร

จากตารางที่ 7-10 การวิเคราะห์ความสามารถในการบริหาร พบว่า สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 มีการเติบโตของธุรกิจในปีงบประมาณ 2552 เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 2.25 และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปีงบประมาณ 2548-2552 อยู่ที่ 16.86 ต่อปี แสดงถึงประสิทธิภาพในการบริหารงานของสถานธนาบาลที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การประกอบธุรกิจมีอัตราการเติบโต เนื่องจากการบริหารงานเป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ข้อบังคับ มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ มีการจัดทำบัญชีและเอกสารต่างๆ พร้อมทั้งมีการตรวจสอบกิจการและควบคุมภายในที่ดี ซึ่งการประกอบกิจการโรงรับจำนำ จำเป็นต้องมีการควบคุม ตรวจสอบ และมีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญ เนื่องจากจะต้องดูทรัพย์สินและตีราคาทรัพย์สินรับจำนำ และต้องตรวจสอบทรัพย์สินรับจำนำให้อยู่ครบถ้วน เก็บรักษาทรัพย์สินไว้ให้อยู่ในที่ปลอดภัย อย่างไรก็ดี สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 ยังขาดการจัดทำแผนและงบประมาณ และการประเมินผล ซึ่งอาจเป็นเพราะสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เงินทุนไม่ได้มาจากเงินงบประมาณ แต่มาจากทุนดำเนินการ กำไรสะสม และการกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนภายนอก โดยข้อเท็จจริงการวางแผนทางการเงินโดยการจัดทำแผนและงบประมาณมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะได้ทราบว่ามีความจำเป็นจะใช้เงินช่วงใดมากน้อยเท่าใด เพื่อจะได้เตรียมเงินไว้ให้เพียงพอกับความต้องการ นอกจากนี้การประเมินผลก็เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ทราบว่าการดำเนินกิจการที่ผ่านมาเป็นอย่างไร และจะต้องปรับปรุงพัฒนากิจการอย่างไร รายละเอียดดังตารางที่ 7-3

**ตารางที่ 7-10 แสดงข้อมูลความสามารถในการบริหารของสถานธนาถบาล
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2**

	หน่วย	ปีงบประมาณ					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
สินทรัพย์รวม	ล้านบาท	76.53	80.29	105.55	135.94	139.00	107.46
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตราการเติบโตของธุรกิจ	ร้อยละ		4.92	31.45	28.80	2.25	16.86
การบริหารงานและการควบคุมภายใน							
- การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ							มี
- จัดหาผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงาน							มี
- การแบ่งส่วนงานและการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ							มี
- การจัดทำบัญชีและเอกสารหลักฐาน							มี
- การตรวจสอบกิจการ							มี
- การทำแผนและงบประมาณ							ไม่มี
- การติดตามประเมินผล							ไม่มี
- วัฒนธรรมการควบคุมภายใน							มี
- การจัดทำงบการเงินได้							มี
- จัดจ้างเจ้าหน้าที่บัญชี							มี

มิติที่ 4 : E – Earning Sufficiency : ความสามารถในการทำกำไร

จากตารางที่ 7-11 การวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไร ในปีงบประมาณ 2552

ผลการดำเนินงานของสถานธนาถบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 สถานธนาถบาลมีรายได้ 17.39 ล้านบาท ค่าใช้จ่าย 3.72 ล้านบาท ก่อให้กำไรสุทธิจำนวน 13.68 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนจำนวน 1.61 ล้านบาทหรือร้อยละ 13.34 และค่าเฉลี่ยระหว่างปีงบประมาณ 2548-2552 อยู่ที่ร้อยละ 26.97 ต่อปี และมีอัตรากำไรสุทธิต่อรายได้ดอกเบี้ยรับจำนวนสูงถึงร้อยละ 92.80 และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปีงบประมาณ 2548-2552 อยู่ที่ร้อยละ 89.89 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตรากำไรสุทธิที่สูงมาก ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการที่สถานธนาถบาลอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานเฉลี่ย 5 ปีที่ต่ำเพียงร้อยละ 13.29 ต่อปี และมีอัตรการเติบโตของรายได้เฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 24.10 ต่อปี ในขณะที่การเติบโตของค่าใช้จ่ายมีอัตราเพิ่มที่ต่ำกว่าโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 16.38 ต่อปี

ตารางที่ 7-11 แสดงข้อมูลการทำกำไรของสถานธนาหุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2

	หน่วย	ปีงบประมาณ					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
ค่าใช้จ่าย	ล้านบาท	2.08	2.39	2.34	3.15	3.72	2.74
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	ล้านบาท	1.22	1.34	1.22	1.28	1.40	1.29
รายได้	ล้านบาท	7.40	9.06	11.10	15.22	17.39	12.03
รายได้หลัก (ดอกเบี้ยรับจ่านา)	ล้านบาท	6.11	8.03	9.61	12.66	14.74	10.23
กำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	ล้านบาท	6.53	8.01	9.98	13.34	15.08	10.59
กำไรสุทธิ	ล้านบาท	5.32	6.67	8.76	12.07	13.68	9.30
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตรากำไรสุทธิต่อรายได้ดอกเบี้ยรับจ่านา	ร้อยละ	87.06	83.09	91.18	95.31	92.80	89.89
อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	ร้อยละ	18.63	16.73	12.22	9.58	9.29	13.29
อัตรการเติบโตของกำไรสุทธิ	ร้อยละ		25.43	31.34	37.76	13.34	26.97
อัตรการเติบโตของรายได้	ร้อยละ		22.47	22.53	37.10	14.31	24.10
อัตรการเติบโตของค่าใช้จ่าย	ร้อยละ		14.90	- 2.09	34.70	17.99	16.38
อัตราค่าใช้จ่ายรวมต่อรายได้รวม	ร้อยละ	28.12	26.39	21.08	20.71	21.38	3.54

มิติที่ 5 : L – Liquidity : สภาพคล่อง

สถานธนาหุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 ดำเนินธุรกิจประสบผลสำเร็จมีกำไร และมีสภาพคล่องสูง คือ ในปีงบประมาณ 2552 มีสินทรัพย์หมุนเวียนสูงกว่าหนี้สินหมุนเวียน 3.37 เท่า อย่างไรก็ตาม อัตราส่วนทุนหมุนเวียนมีอัตราลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงปีงบประมาณ 2548-2552 โดยเฉพาะในปีงบประมาณ 2550 เป็นต้นมา เนื่องจากสถานธนาหุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 การกู้ยืมเงินเพื่อมาเป็นทุนหมุนเวียน รายละเอียดดังตารางที่ 7-12

ตารางที่ 7-12 แสดงข้อมูลสภาพคล่องของสถานธนาหุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2

	หน่วย	ปีงบประมาณ					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
สินทรัพย์หมุนเวียน	ล้านบาท	76.21	79.65	104.94	135.44	138.58	106.96
หนี้สินหมุนเวียน	ล้านบาท	4.09	4.75	24.05	46.32	41.10	24.06
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	18.63	16.77	4.36	2.92	3.37	9.21

มิติที่ 6 : S – Sensitivity : ผลกระทบต่อธุรกิจ

ที่ผ่านมาในความผันผวนจากสถานการณ์ต่าง ๆ และมีปัจจัยเสี่ยงหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของระดับค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้นตามภาวะราคาน้ำมัน อัตราดอกเบี้ยในท้องตลาด สภาพอากาศแปรปรวน ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดภัยแล้ง ภัยธรรมชาติอื่น ๆ แนวนโยบายด้านการเงินการคลังของรัฐบาล การเปิดเสรีทางการค้า ราคาทองคำที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น ปัจจัยเสี่ยงเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อการบริโภค การลงทุน รวมไปถึงการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชน เนื่องจากอาจทำให้ขาดเงินหมุนเวียนเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อย เพราะการจ้างงานอาจลดลง ซึ่งทำให้การประกอบกิจการโรงรับจำนำจะต้องวางแผนรองรับการที่มีผู้นำทรัพย์สินมาจำนำเพิ่มขึ้น หรือการไถ่ถอนลดลง หากพิจารณาจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำของสถานธนาพูนบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 จะเห็นว่า จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2552 มีผู้ใช้บริการ 30,933 ราย หากพิจารณาช่วงปีงบประมาณ 2548 – 2552 เฉลี่ยแล้วเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.67 ต่อปี ซึ่งหากพิจารณาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำดังตารางที่ 7-13 อาจไม่มีผลต่อการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ แต่อาจมีผลต่อมูลค่าทรัพย์สินรับจำนำ ดังเช่น ราคาทองคำเฉลี่ยทั้งปี มีอัตราเพิ่มขึ้นในปี 2549 ลดลงในปี 2550 เพิ่มขึ้นในปี 2551 และลดลงในปี 2552 คือ ร้อยละ 27.31 ร้อยละ 4.76 ร้อยละ 21.19 ร้อยละ 14.76 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกับมูลค่าทรัพย์สินรับจำนำที่มีอัตราเพิ่มในปี 2549 (ร้อยละ 63.43) เพิ่มขึ้นในปี 2550 (ร้อยละ 13.56) เพิ่มขึ้นในปี 2551 (ร้อยละ 38.25) เพิ่มขึ้นในปี 2552 (ร้อยละ 6.00) ดังนั้น การเพิ่มขึ้นของผู้ใช้บริการอาจมาจากสภาพของแต่ละท้องถิ่นตามที่ได้อธิบายมาแล้วข้างต้น สำหรับในปี 2553 - 2554 คาดว่า จะต้องมีผู้ใช้บริการรับจำนำเพิ่มขึ้น เนื่องจาก ในปี 2553 มีเกิดภัยธรรมชาติน้ำท่วมครั้งใหญ่ ประชาชนเดือดร้อนถ้วนหน้า ซึ่งจะส่งผลมาถึงปี 2554 หากไม่มีการเตรียมแผนการรองรับอาจจะมีปัญหาได้ แต่หากจะพิจารณาในแง่ธุรกิจโรงรับจำนำแล้ว คงจะมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในสภาวะการณดังกล่าว

ตารางที่ 7-13 จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ
ของสถานธนาพูนบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2

รายการ	ปีงบประมาณ				
	2548	2549	2550	2551	2552
1. จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ (ราย)	19,635	25,120	25,202	30,434	30,933
อัตราเพิ่มของจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ (ร้อยละ)	-	27.93	0.33	20.76	1.64
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ					
2. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริง (ร้อยละ)	4.6	5.1	5.0	2.5	-2.3
3. ราคาทองคำเฉลี่ยทั้งปี (มกราคม-ธันวาคม)	8,473.76	10,788.25	11,301.82	13,697.24	15,720.03
อัตราเพิ่ม		27.31	4.76	21.19	14.76
4. ราคาทองคำ ณ สิ้นเดือนธันวาคม	10,000	10,750	13,200	13,900	17,250
อัตราเพิ่ม		7.5	22.79	5.30	24.10
5. ราคาทองคำ ณ สิ้นเดือนมิถุนายน	8,450	10,800	10,600	14,550	15,000
อัตราเพิ่ม		27.81	-1.85	37.26	3.09
6. อัตราแลกเปลี่ยน	40.26	37.92	34.56	33.36	34.33
(+) อ่อนค่า / (-) แข็งค่า		-5.8	-8.8	-3.4	2.9

รายการ	ปีงบประมาณ				
	2548	2549	2550	2551	2552
7. ยอดการให้สินเชื่อเพื่อรายย่อย	117,943.3	105,358.7	141,458.4	115,719.9	200,641.1
อัตราเพิ่มของยอดการให้สินเชื่อเพื่อรายย่อย		-10.67	34.26	-18.19	73.38

ที่มา : 1. จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ ข้อมูลจากสถานธนาถนาบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2

2. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริง ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ URL: <<http://www.nesdb.go.th/>> ในช่วงที่เศรษฐกิจขยายตัวดี ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี ส่งผลให้ผู้ใช้บริการรับจำนำลดลง

3. ราคาทองคำเฉลี่ย ข้อมูลจากสมาคมค้าทองคำ URL: <<http://www.goldtraders.or.th/>> การปรับตัวสูงขึ้นของราคาทองคำ ส่งผลให้จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำเพิ่มขึ้น

4. อัตราแลกเปลี่ยน ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย <<http://www.bot.or.th>> การอ่อนค่าของอัตราแลกเปลี่ยนจะทำให้ราคาทองคำนำเข้าจากต่างประเทศในรูปเงินบาทสูงขึ้น ซึ่งทำให้ราคาทองคำภายในประเทศสูงขึ้น

5. ยอดการปล่อยสินเชื่อเพื่อรายย่อย ข้อมูลของ สศค. หากการปล่อยสินเชื่อเพื่อรายย่อยของทางอื่นเพิ่มขึ้น เนื่องจากนโยบายด้านสินเชื่อของรัฐบาลที่เข้าถึงกลุ่มคนรากหญ้ามากขึ้น มีความเป็นไปได้ว่าจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำอาจลดลง เพราะหันมาใช้สินเชื่อตามนโยบายของรัฐบาล

7.2.3 อัตราส่วนอื่นๆ

นอกจากการวิเคราะห์ด้วยหลักการ CAMELS Analysis แล้ว ในกิจการโรงรับจำนำควรจะได้มีการวิเคราะห์ความสามารถของลูกหนี้ในการไถ่ถอนทรัพย์สินที่นำมาจำนำ โดยวิเคราะห์จากอัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำ ซึ่งผลการวิเคราะห์อัตราส่วนดังกล่าวของสถานธนาถนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 พบว่า ในปี งบประมาณ 2552 การดำเนินกิจการมีอัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำร้อยละ 1.28 โดยมีทรัพย์สินรับจำนำ 487.28 ล้านบาท และจำนำทรัพย์สินหลุดจำนำ 6.22 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีงบประมาณ 2551 ที่มีอัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำร้อยละ 1.18 โดยมีทรัพย์สินรับจำนำ 459.68 ล้านบาท จำนำทรัพย์สินหลุดจำนำ 5.41 ล้านบาท หากพิจารณาในปีงบประมาณ 2548 – 2552 พบว่า อัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำมีอัตราเพิ่มขึ้นและลดลง คือ ปีงบประมาณ 2548 มีอัตราร้อยละ 1.71 แต่ในปีงบประมาณ 2549 มีอัตราลดลงอยู่ที่ร้อยละ 0.71 เพิ่มขึ้นเป็นอัตราร้อยละ 1.47 ในปีงบประมาณ 2550 ลดลงเป็นร้อยละ 1.18 ในปีงบประมาณ 2551 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 1.28 ในปี 2552 เฉลี่ยมีอัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำร้อยละ 1.27 ซึ่งแสดงว่า ลูกหนี้มีความสามารถในการไถ่ถอนทรัพย์สิน เป็นลูกหนี้ชั้นดีมีความสามารถในการชำระหนี้ ไม่ปล่อยให้ทรัพย์สินหลุดจำนำ รายละเอียดดังตารางที่ 7-14

ตารางที่ 7-14 แสดงความสามารถของลูกหนี้ในการไถ่ถอนทรัพย์สินรับจำนำของสถานธนาถนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2

	หน่วย	ปีงบประมาณ					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
ทรัพย์สินรับจำนำ	ล้านบาท	179.17	292.81	332.51	459.68	487.28	350.29
จำนำทรัพย์สินหลุดจำนำ	ล้านบาท	3.06	2.09	4.88	5.41	6.22	4.33
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำ	ร้อยละ	1.71	0.71	1.47	1.18	1.28	1.27

ที่มา : งบการเงินสถานธนาถนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2

7.3 สถานธนาบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 1

7.3.1. หลักการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

ในการศึกษาวิเคราะห์และประเมินสถานธนาบาลกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาแห่งที่ 1 ด้วยหลักการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล การประเมินผลการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ได้นำผลจากผู้ตอบแบบสอบถามมาประมวลผล เพื่อวัดระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสรุปได้ว่า สถานธนาบาลกทม. กรณีศึกษาแห่งที่ 1 มีผลการประเมินการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 84.52 และผลการประเมินแต่ละองค์ประกอบ พบว่า การบริหารจัดการตามหลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วมมีผลการประเมินสูงสุด และหลักความรับผิดชอบมีผลการประเมินต่ำสุด ซึ่งสามารถลำดับผลการประเมินได้ดังนี้

(1) **หลักนิติธรรม** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีเลิศ มีคะแนนร้อยละ 100 โดยมีการลงรายชื่อเข้าทำงานและเลิกงาน (การบันทึกเวลาทำงาน) มีกฎ กติกา แนวทางปฏิบัติ หรือ ระเบียบภายในองค์กร เช่น การขาดงาน การลางาน การเข้าทำงานสาย เป็นต้น มีการกำหนดขอบเขตหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีการบังคับใช้กฎ กติกา ระเบียบที่ยึดหลักความเสมอภาค และมีการจัดประชุมภายในองค์กรอย่างสม่ำเสมอ

(2) **หลักการมีส่วนร่วม** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีเลิศ มีคะแนนร้อยละ 100 โดยมีการให้พนักงานร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาการบริหารงานและการให้บริการ แต่ไม่มีการจัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ไม่มีการให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการให้บริการ มีการระดมความคิดเห็นของพนักงานในการวางแผนการปฏิบัติงานของโรงรับจำนำ และมีการใช้กระบวนการตัดสินใจของพนักงาน โดยใช้เสียงส่วนใหญ่

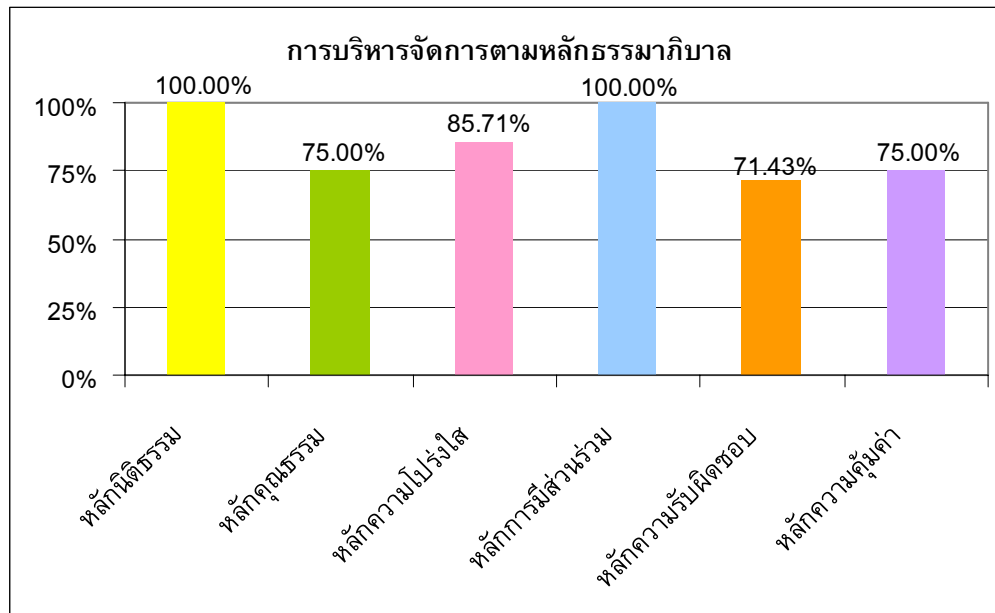
(3) **หลักความโปร่งใส** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนร้อยละ 85.71 โดยมีการติดประกาศขั้นตอนการให้บริการ เช่น มีป้ายบอกลำดับขั้นตอนการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการอย่างชัดเจน มีระบบจัดลำดับการให้บริการ (บัตรคิว) มีระบบการเก็บทรัพย์สินจำนำที่น่าเชื่อถือและน่าไว้วางใจ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับทราบโดยตรงไปตรงมา เช่น อัตราดอกเบี้ย ราคาทองคำที่ใช้อ้างอิงในการประเมินทรัพย์สินจำนำ มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งการทำงานอย่างชัดเจน มีการประชาสัมพันธ์ หรือการติดประกาศ กฎ ระเบียบของหน่วยงานกำกับโรงรับจำนำให้ประชาชนรับทราบ แต่ไม่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนหน้าที่การทำงาน เพื่อตรวจสอบการทำงานซึ่งกันและกัน

(4) **หลักคุณธรรม** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี มีคะแนนร้อยละ 75 โดยมีการณรงค์ส่งเสริมให้พนักงานยึดมั่นในหลักคุณธรรม จรรยาบรรณ การมีระเบียบวินัย และความซื่อสัตย์ มีการให้บริการแก่ประชาชนอย่างยุติธรรม เช่น การประเมินราคาทรัพย์สินจำนำในราคาที่เป็นธรรม ไม่มีการปลอมแปลงทรัพย์สินจำนำ มีการให้บริการแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกันไม่เลือกปฏิบัติ มีการมอบรางวัล ยกย่อง ชมเชยพนักงานที่มีผลการปฏิบัติงานดี และมีการเลื่อนขั้นเงินเดือน และมอบหมายงานตามระเบียบอย่างเคร่งครัด มีจำนวนพนักงานเพียงพอกับปริมาณงาน แต่ไม่มีระบบการคัดเลือกบุคลากรตามที่หน่วยงานกำกับโรงรับจำนำหรือเจ้าของกิจการกำหนด และไม่มีผลตอบแทนที่เหมาะสมกับปริมาณและคุณภาพของงานที่ทำ

(5) **หลักความคุ้มค่า** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี มีคะแนนร้อยละ 75 โดยมีการจัดทำงบการเงิน และรายงานต่อผู้บริหาร และผู้มีส่วนได้เสียขององค์กร มีการตรวจสอบผลการดำเนินงาน มีจำนวนพนักงานเหมาะสมกับปริมาณงาน มีการสนับสนุนให้พนักงานเข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อลดต้นทุนและระยะเวลาในการดำเนินงาน และมีนโยบายประหยัดพลังงานในองค์กร แต่ไม่มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของกิจการ และวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพการทำงานเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่นหรือทั้งอุตสาหกรรม และไม่มีผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับปริมาณและคุณภาพของงานที่ทำ

(6) **หลักความรับผิดชอบ** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี มีคะแนนร้อยละ 71.43 โดยมีการจัดทำรายงานประจำปี หรือรายงานผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ มีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จขององค์กร มีกฎ กติกา ระเบียบเกี่ยวกับบทลงโทษสำหรับการกระทำความผิดในองค์กร มีการกำหนดโครงสร้างอัตราค่าจ้างในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จขององค์กร แต่มีการสนับสนุนให้พนักงานได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน และไม่มีการมอบอำนาจการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารให้แก่พนักงานอย่างชัดเจน รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 7-3

แผนภูมิที่ 7-3 การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานธนานุบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 1

ที่มา : แบบสอบถาม

จัดทำโดย : นักวิจัย

จากแผนภูมิที่ 7-5สรุปได้ว่า สถานธนานุบาลกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาแห่งที่ 1 มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยมีการบริหารจัดการตามหลักนิติธรรม และหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับดีเลิศ หลักความโปร่งใสอยู่ในระดับดีมาก หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า และหลักความรับผิดชอบอยู่ในระดับดี ซึ่งในหลักการของการประกอบกิจการโรงรับจำนำจึงจะต้องมีหลักการดังกล่าว เนื่องจาก เป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของประชาชน และการบริการประชาชน

แต่อย่างไรก็ดี สถานธนานุบาลกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาแห่งที่ 1 จะต้องปรับปรุงในเรื่องหลักหลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า และหลักความรับผิดชอบ เนื่องจากไม่มีระบบการคัดเลือกบุคลากรตามที่หน่วยงานกำกับโรงรับจำนำหรือเจ้าของกิจการกำหนด ซึ่งอาจทำให้บุคลากรไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม ไม่มีผลตอบแทนที่เหมาะสมกับปริมาณและคุณภาพของงานที่ทำ จึงอาจทำให้บุคลากรขาดแรงจูงใจในการพัฒนาคุณภาพงาน ไม่มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของกิจการ และวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพการทำงานเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่นหรือทั้งอุตสาหกรรม ซึ่งทำให้การพัฒนารูปแบบในการให้บริการและคุณภาพของการให้บริการไม่เหมาะสม และไม่สามารถแข่งขันกับธุรกิจโรงรับจำนำประเภทอื่นได้ ไม่มีการสนับสนุนให้พนักงานได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน จึงอาจทำให้พนักงานขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและบรรลุเป้าหมายขององค์กร และไม่มีการมอบอำนาจการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารให้แก่พนักงานอย่างชัดเจน ซึ่งทำให้หน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานไม่ชัดเจน และไม่สามารถบรรลุเป้าหมายในการช่วยเหลือประชาชนได้อย่างเต็มที่

7.3.2. หลักการ CAMELs Analysis

ในการศึกษาวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ธนาคารกรุงเทพมหานครแห่งที่ 1 ด้วยหลักการ CAMELs Analysis และสามารถวิเคราะห์และประเมินโดยการคำนวณหาสัดส่วนทางการเงิน พอสรุปได้ดังนี้

มิติที่ 1 : C - Capital strength : ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง

สถานการณ์ธนาคารกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาแห่งที่ 1 ในปี 2552 มีเงินทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 147.2 ล้านบาท ทุนดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นแหล่งเงินทุนภายใน 125.2 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 85.1 ซึ่งเป็นกำไรสะสมของสถานการณ์ธนาคารกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาแห่งที่ 1 117.6 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 79.9 เป็นเงินอุดหนุนจากสถานการณ์ธนาคารกรุงเทพมหานครที่มีกำไรสะสมโอนมาให้ 7.3 ล้านบาท และทรัพย์สินรับโอนจากสำนักงานสถานการณ์ธนาคารกรุงเทพมหานคร 0.3 ล้านบาท รวมทั้งสิ้น 7.6 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 5.2 นอกจากนี้สถานการณ์ธนาคารกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาแห่งที่ 1 ยังมีเงินทุนจากแหล่งภายนอก อีก 22.0 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 14.9 เกิดจากการกู้ยืมเงินจากสำนักงานสถานการณ์ธนาคารกรุงเทพมหานคร เงินทุนดำเนินงานเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีเงินทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 146.1 ล้านบาท เป็นแหล่งเงินทุนภายใน ซึ่งเป็นกำไรสะสม 106.2 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 72.7 เป็นเงินอุดหนุนจากสถานการณ์ธนาคารกรุงเทพมหานครที่มีกำไรสะสมโอนมาให้ 7.3 ล้านบาท และทรัพย์สินรับโอนจากสำนักงานสถานการณ์ธนาคารกรุงเทพมหานคร 0.3 ล้านบาท รวมทั้งสิ้น 7.6 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 5.2 และมีเงินทุนจากแหล่งภายนอก ซึ่งเป็นเงินกู้จากสำนักงานสถานการณ์ธนาคารกรุงเทพมหานคร 32.3 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 22.1

หากพิจารณาเงินทุนดำเนินงาน ในช่วงปี 2548 – 2552 พบว่า ทุนดำเนินงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากเงินทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 107.8 ล้านบาทในปี 2548 เป็นแหล่งเงินทุนภายใน 147.2 ล้านบาท จะเห็นได้ว่าการเติบโตของเงินทุนดำเนินงานดังกล่าวเป็นการเพิ่มขึ้นของเงินทุนจากภายในมากกว่าทุนภายนอก ซึ่งพิจารณาได้จากอัตราเพิ่มเฉลี่ยของเงินทุนภายในซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 16.8 ต่อปี ขณะที่เงินทุนจากภายนอกมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยลดลงร้อยละ 10.1 ต่อปี โดยในปี 2548 มีสัดส่วนเงินทุนภายในต่อเงินทุนภายนอกร้อยละ 62.6 : 37.4 เป็น และเป็นร้อยละ 85.1 : 14.9 ในปี 2552 แสดงให้เห็นว่า การใช้เงินทุนดำเนินงานจากภายนอกมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง หรือเงินทุนดำเนินงานภายในเพียงพอต่อการหมุนเวียนในการรับจำนำ

ทั้งนี้ การเติบโตของทุนภายในเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 67.5 ล้านบาท ในปี 2548 เป็น 125.2 ล้านบาทในปี 2552 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 16.8 ต่อปี เมื่อเทียบพิจารณาด้านหนี้สินแล้ว จะเห็นได้ว่า หนี้สินส่วนใหญ่เป็นหนี้เงินกู้จากสำนักงานสถานการณ์ธนาคารกรุงเทพมหานครกว่าร้อยละ 98 ขณะที่หนี้สินอื่น ซึ่งค่าใช้จ่ายค้างจ่ายในการอุปโภคบริโภคต่าง ๆ เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ค่าพาหนะ และค่าวารสาร มีเพียงร้อยละ 2 โดยหนี้สินมีการเติบโตเฉลี่ยลดลงร้อยละ 9.8 ต่อปี กล่าวคือลดลงจาก 40.3 ล้านบาทในปี 2548 เป็น 22.4 ล้านบาทในปี 2552 แสดงว่า สถานการณ์ธนาคารกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาแห่งที่ 1 มีการ ก่อหนี้ลดลง สอดคล้องกับอัตราการเติบโตของทุนภายในที่เพิ่มขึ้น

การใช้เงินทุนส่วนใหญ่ลงทุนไปกับทรัพย์สินรับจำนำ โดยในปี 2552 ลงทุนไปกับทรัพย์สินรับจำนำ 139.7 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 94.9 ของเงินลงทุนรวม หากพิจารณาถึงความเข้มแข็งและเพียงพอต่อความเสี่ยงของเงินทุนแล้ว ขณะนี้ยังไม่มีความเสี่ยง เนื่องจาก มีทรัพย์สินหลุดจำนำเพียงร้อยละ 0.03 ของมูลค่าทรัพย์สินรับจำนำ และมีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุนในปี 2552 ร้อยละ 13.3 ลดลงจากปี 2551 มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุนร้อยละ 19.0 (เฉลี่ยปี 2548 – 2552 ร้อยละ 18.5) ซึ่งเป็นอัตราที่อยู่ในระดับสูง แสดงว่า กิจการใช้เงินทุนในการบริหารกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้น กิจการมีหนี้สินต่อทุนเพียง 0.2 เท่า มีอัตราหนี้สินต่อทุนลดลงอย่างต่อเนื่องจากอัตรา 0.6 เท่าในปี 2548 เป็น 0.2 เท่าในปี 2552 แสดงให้เห็นว่าเงินที่ลงทุนใช้ในการดำเนินงานใช้การกู้ยืมจากภายนอกน้อยลง ซึ่งเป็นการป้องกันความเสี่ยงที่จะต้องรับภาระดอกเบี้ยจ่ายของเงินกู้ยืมระยะยาวที่

ตารางที่ 7-15 ข้อมูลความเพียงพอเงินทุนต่อความเสี่ยงของสถาบันนุบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 1

รายการ	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
จำนวนผู้ให้บริการ	ราย	29,082	30,623	27,243	28,130	27,132	28,442
มูลค่าทรัพย์สินจำนำ (มูลค่า ณ ราคาทรัพย์สินรับจำนำ ในขณะนั้น)	ล้านบาท	98.3	127.8	128.0	135.9	139.7	125.9
อัตราเพิ่ม	ร้อยละ		30.0	0.2	6.1	2.8	9.8
มูลค่าทรัพย์สินจำนำ (มูลค่าที่ต้องรับผิดชอบชดใช้)	ล้านบาท	327.7	413.5	400.2	475.5	455.7	414.6
อัตราเพิ่ม	ร้อยละ	-	26.2	-3.2	18.8	-4.2	9.4
หนี้สินทั้งสิ้น	ล้านบาท	40.3	56.3	41.2	32.3	22.4	38.5
อัตราเพิ่ม	ร้อยละ		39.7	-26.8	-21.6	-30.7	-9.8
ส่วนของทุน สถาบันนุบาล กทม. แห่งที่ 1	ล้านบาท	67.5	82.3	97.4	113.8	125.2	97.2
ทุนถาวร	ล้านบาท		74.9	89.9	105.6	119.5	97.5
เงินทุน	ล้านบาท	107.8	138.6	138.6	146.1	147.2	135.6
- ทุนภายใน	ล้านบาท	67.5	82.3	97.4	113.8	125.2	97.2
อัตราเพิ่ม	ร้อยละ		21.9	18.3	16.8	10.0	16.8
สัดส่วนต่อส่วนของเงินทุน	ร้อยละ	62.6	59.4	70.3	77.9	85.1	71.0
(กำไรสะสมของสถาบันนุบาล กทม. แห่งที่ 1)	ล้านบาท	59.9	74.7	89.8	106.2	117.6	89.6
อัตราเพิ่ม	ร้อยละ		24.7	20.2	18.3	10.7	18.5
สัดส่วนต่อส่วนของเงินทุน	ร้อยละ	55.6	53.9	64.8	72.7	79.9	65.4
(เงินอุดหนุนจากสถาบันนุบาลที่มีกำไรสะสม และทรัพย์สินรับโอนจากสำนักงานสถาบันนุบาล กทม.)	ล้านบาท	7.6	7.6	7.6	7.6	7.6	7.6
อัตราเพิ่ม	ร้อยละ	0	0	0	0	0	0
สัดส่วนต่อส่วนของเงินทุน	ร้อยละ	7.1	5.5	5.5	5.2	5.2	5.7
- ทุนภายนอก	ล้านบาท	40.3	56.3	41.2	32.3	22.0	38.4
(เงินกู้ยืมสำนักงานสถาบันนุบาล กทม.)	ร้อยละ		39.8	-26.8	-21.6	-31.8	-10.1
อัตราเพิ่ม	ร้อยละ	37.4	40.6	29.7	22.1	14.9	29.0
สัดส่วนต่อส่วนของเงินทุน	ร้อยละ	13.9	17.4	16.6	20.1	15.9	16.8
กำไรสุทธิ	ล้านบาท						
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตราการเติบโตของทุน	ร้อยละ		28.6	0.0	5.4	0.8	8.7
อัตราการเติบโตของหนี้สิน	ร้อยละ		39.7	-26.8	-21.6	-30.7	-9.8
อัตราผลตอบแทนของส่วนของทุน	ร้อยละ		23.2	18.4	19.0	13.3	18.5
อัตราหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน	เท่า	0.6	0.7	0.4	0.3	0.2	0.4
อัตราทรัพย์สินหลุดจำนำต่อทรัพย์สินจำนำ	เท่า	0.03	0.02	0.04	0.02	0.02	0.03

ที่มา : งบการเงินสถาบันนุบาล กทม. กรณีศึกษาแห่งที่ 1

มิติที่ 2 : A - Asset quality : คุณภาพของทรัพย์สิน

ทรัพย์สินของสถาบันนุบาลกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาแห่งที่ 1 ในปี 2552 มีทรัพย์สินรวม 147.7 ล้านบาท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ ทรัพย์สินรับจำนำ ร้อยละ 94.6 รองลงมาเป็นทรัพย์สินถาวรร้อยละ 2.8 ดอกเบี้ยรับจำนำค้างรับร้อยละ 1.9 เงินสด/เงินฝากธนาคารร้อยละ 0.5 ทรัพย์สินหลุดจำนำ ร้อยละ 0.1 อัตราหมุนของทรัพย์สิน 0.13 รอบ อัตราผลตอบแทนต่อทรัพย์สินร้อยละ 10.79 ซึ่งลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 มีทรัพย์สินรวม 146.1 ล้านบาท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ ทรัพย์สินรับจำนำ ร้อยละ 93 รองลงมาเป็นทรัพย์สินถาวรร้อยละ 3.0

ดอกเบี๋ยรับจำนำค้ำรับร้อยละ 2.7 เงินสด/เงินฝากธนาคารร้อยละ 0.8 ทรัพย์สินหลุดจำนำ ร้อยละ 0.5 อัตราหมุนของทรัพย์สิน 0.14 รอบ อัตราผลตอบแทนต่อทรัพย์สินร้อยละ 13.73

หากพิจารณาในช่วงปี 2548 – 2552 พบว่า ในปี 2548 มีทรัพย์สินรวม 107.8 ล้านบาท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ ทรัพย์สินรับจำนำเฉลี่ยร้อยละ 91.2 รองลงมาเป็นทรัพย์สินถาวรเฉลี่ยร้อยละ 4.9 ดอกเบี๋ยรับจำนำค้ำรับร้อยละ 2.7 เงินสด/เงินฝากธนาคารร้อยละ 0.7 ทรัพย์สินหลุดจำนำ ร้อยละ 0.6 มีอัตราหมุนของทรัพย์สิน 0.14 รอบ อัตราผลตอบแทนต่อทรัพย์สินร้อยละ 12.92 เพิ่มขึ้นเป็นมีทรัพย์สินรวม 147.7 ล้านบาท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ ทรัพย์สินรับจำนำ ร้อยละ 94.6 รองลงมาเป็นทรัพย์สินถาวรร้อยละ 2.8 ดอกเบี๋ยรับจำนำค้ำรับร้อยละ 1.9 เงินสด/เงินฝากธนาคารร้อยละ 0.5 ทรัพย์สินหลุดจำนำ ร้อยละ 0.1 อัตราหมุนของทรัพย์สิน 0.13 รอบ อัตราผลตอบแทนต่อทรัพย์สินร้อยละ 10.79 จะเห็นได้ว่า ทรัพย์สินส่วนใหญ่อยู่ที่ทรัพย์สินรับจำนำ เท่ากับว่าสถานะธนาคารกรุงเทพมหานครณศึกษาแห่งที่ 1 ให้ความสำคัญต่อการรับจำนำมาก ส่งผลให้การดำเนินงานมีอัตราผลตอบแทนต่อทรัพย์สินเฉลี่ยร้อยละ 12.7 ต่อปี มีอัตราการเติบโตของทรัพย์สินเฉลี่ยร้อยละ 8.8 แสดงว่า สถานะธนาคารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 1 มีทรัพย์สินที่มีคุณภาพ มีทรัพย์สินหลุดจำนำเฉลี่ยเพียงร้อยละ 0.001 ของทรัพย์สินรวม หรือร้อยละ 0.03 ของทรัพย์สินรับจำนำ และมีการบริหารทรัพย์สินอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ก่อให้เกิดรายได้ที่มีอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยถึงร้อยละ 16.8

สำหรับการที่มีอัตราหมุนเวียนของทรัพย์สินเฉลี่ย 0.14 รอบ ซึ่งเป็นอัตราที่อาจจะดูว่าต่ำสำหรับการประกอบธุรกิจโดยทั่วไป เนื่องจากมีทรัพย์สินสูงเกินความต้องการ แต่สำหรับกิจการโรงรับจำนำ ทรัพย์สินส่วนใหญ่อยู่ที่ทรัพย์สินรับจำนำ ซึ่งมีถึงร้อยละ 94.6 ของทรัพย์สินรวม และทรัพย์สินรับจำนำมากกว่าร้อยละ 90 เป็นทองคำ จึงไม่มีความเสี่ยงเรื่องการเสื่อมคุณภาพ หรือการจำหน่ายไม่ได้เมื่อทรัพย์สินหลุดจำนำ สำหรับทรัพย์สินรับจำนำมีอยู่มากนั้น มีสาเหตุจากการรับจำนำมีกำหนดเวลาครบกำหนดถี่เกินไป จึงไม่สามารถที่จะหมุนเวียนได้เร็วเหมือนธุรกิจอื่นๆ และการที่รายได้หลักที่เป็นดอกเบี๋ยรับจำนำไม่สูง เนื่องจาก โรงรับจำนำคิดดอกเบี๋ยในอัตราตามกฎหมายและนโยบายของโรงรับจำนำ เพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชน รายละเอียดดังตารางที่ 7-16

ตารางที่ 7-16 ข้อมูลคุณภาพของทรัพย์สินของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 1

	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
ทรัพย์สินรวม	ล้านบาท	107.8	138.7	138.7	146.1	147.7	135.8
- เงินสดและเงินฝากธนาคาร	ล้านบาท	0.7	1.1	1.1	1.2	0.8	1.0
- ทรัพย์สินรับจำนำ (มูลค่า ณ ราคาทรัพย์สินรับจำนำในขณะนั้น)	ล้านบาท	98.3	127.8	128.0	135.9	139.7	125.9
- ทรัพย์สินหลุดจำนำ	ล้านบาท	0.6	0.7	0.9	0.7	0.2	0.6
- ดอกเบี๋ยรับจำนำค้ำรับ	ล้านบาท	2.9	4.1	4.0	4.0	2.9	3.6
- อื่นๆ	ล้านบาท	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0
- ทรัพย์สินถาวร (สุทธิ)	ล้านบาท	5.2	4.9	4.7	4.4	4.1	4.7
ทรัพย์สินถาวรเฉลี่ย	ล้านบาท		123.3	138.7	142.4	146.9	137.8
รายได้หลัก (ดอกเบี๋ยรับจำนำ)	ล้านบาท	14.9	18.5	19.0	21.1	18.9	18.5
กำไรสุทธิ	ล้านบาท	13.9	17.4	16.6	20.1	15.9	16.8
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตราการเติบโตของทรัพย์สิน	ร้อยละ	-	28.7	0.0	5.4	1.0	8.8
อัตราผลตอบแทนต่อทรัพย์สิน	ร้อยละ	-	14.1	11.9	14.1	10.8	12.7
อัตราการหมุนของทรัพย์สิน	รอบ	-	0.15	0.14	0.15	0.13	0.14

ที่มา : งบการเงินสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครณศึกษาแห่งที่ 1

มิติที่ 3 : M - Management capability : ชีตความสามารถในการบริหาร

สถานธนานุบาลกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาแห่งที่ 1 ดำเนินกิจการในปี 2552 มีมูลค่าธุรกิจ 147.7 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับ ปี 2551 มีมูลค่าธุรกิจ 146.1 ล้านบาท สำหรับการเติบโตของธุรกิจ ในปี 2552 มีอัตราการเติบโตของธุรกิจร้อยละ 1.0 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 มีอัตราการเติบโตของธุรกิจร้อยละ 5.4 ซึ่งการเติบโตของธุรกิจดังกล่าวเป็นการเติบโตในอัตราที่ลดลง และเป็นการเติบโตของมูลค่าทรัพย์สินรับจำนำ ที่เป็นธุรกิจหลักที่มีมูลค่าถึงร้อยละ 94.6 ของมูลค่าธุรกิจ หากพิจารณาในช่วงปี 2548 – 2552 พบว่า มีการเติบโตของธุรกิจอย่างมากในปี 2549 หลังจากปี 2549 - 2552 การเติบโตทางธุรกิจเพิ่มขึ้นในอัตราที่น้อยลง แต่ถือว่าการบริหารจัดการที่ดีทำให้ธุรกิจมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การประกอบธุรกิจมีอัตราการเติบโต เนื่องจาก มีการบริหารงานเป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ข้อบังคับ มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ มีการจัดทำบัญชีและเอกสารต่างๆ พร้อมกับมีการตรวจสอบกิจการและควบคุมภายในที่ดี ซึ่งการประกอบกิจการโรงรับจำนำ จำเป็นต้องมีการควบคุม ตรวจสอบ และมีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญ เนื่องจาก จะต้องดูทรัพย์สินและตีราคาทรัพย์สินรับจำนำ และต้องตรวจสอบทรัพย์สินรับจำนำให้อยู่ครบถ้วน เก็บรักษาทรัพย์สินไว้ให้อยู่ในที่ปลอดภัย อย่างไรก็ตาม สถานธนานุบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 1 ไม่มีการจัดทำแผนและงบประมาณ และการประเมินผล เนื่องจาก สถานธนานุบาลกรุงเทพมหานครไม่ได้ใช้เงินทุนจากเงินงบประมาณ แต่มาจากทุนดำเนินการ กำไรสะสม และการกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนภายนอก โดยข้อเท็จจริงการวางแผนทางการเงินโดยการจัดทำแผนและงบประมาณมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ทราบถึงความจำเป็นที่จะใช้เงินช่วงใดมากน้อยเท่าใด แม้ว่าโดยทั่วไปสำนักงานสถานธนานุบาลกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นสำนักงานจะเตรียมสำรองเงินทุนไว้ให้ โดยเฉพาะช่วงก่อนเปิดภาคเรียนก็ตาม แต่สถานธนานุบาลกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลสถิติการใช้บริการรับจำนำในช่วงเปิดภาคเรียนดังกล่าว จึงควรมีการวิเคราะห์ และประมาณการเงินทุนที่จำเป็นต้องใช้เองด้วย โดยไม่เพียงแต่พิจารณาข้อมูลในอดีต แต่จำเป็นต้องติดตามจำนวนนักเรียนและสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ด้วย เนื่องจากหากพิจารณาตามวงเงินที่เคยใช้ในอดีต โดยไม่ทราบว่าสถานศึกษารับนักเรียนเพิ่มขึ้น อาจจะทำให้วงเงินที่จัดเตรียมไว้สำหรับการรับจำนำไม่เพียงพอได้ นอกจากนั้น อาจมีประเด็นในเรื่องราคาอุปกรณ์และค่าธรรมเนียม ซึ่งอาจปรับตัวสูงขึ้น ส่งผลให้ผู้ปกครองเข้ามาใช้บริการรับจำนำมากขึ้นได้อีกด้วย ทั้งนี้ นโยบายเรียนฟรี 15 ปีของรัฐบาล อาจมีผลกระทบกับช่วงเวลาดังกล่าวด้วย

ทั้งนี้ สำนักงานกลางหรือสถานธนานุบาลกรุงเทพมหานครควรมีการประเมินผลการดำเนินงานว่าตรงตามเป้าหมายหรือไม่ เพื่อปรับปรุงขีดความสามารถในการแข่งขันเชิงธุรกิจให้สามารถแข่งขันกับโรงรับจำนำของเอกชนได้ เพื่อให้ทราบว่าการดำเนินการที่ผ่านมาเป็นอย่างไร และจะต้องปรับปรุงพัฒนากิจการอย่างไร รายละเอียดดังตารางที่ 7-17

ตารางที่ 7-17 ขีดความสามารถในการบริหาร ของสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 1

	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
มูลค่าธุรกิจ (มูลค่าทรัพย์สิน)	ล้านบาท	107.8	138.7	138.7	146.1	147.7	135.8
อัตราการเติบโตของธุรกิจ	ร้อยละ		28.7	0.0	5.4	1.0	8.8
การบริหารงานและการควบคุมภายใน - การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ - จัดหาผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงาน - การแบ่งส่วนงานและการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ - การจัดทำบัญชีและเอกสารหลักฐาน - การตรวจสอบกิจการ - การทำแผนและงบประมาณ - การติดตามประเมินผล - ชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน - การจัดทำงบการเงินได้ - จัดจ้างเจ้าหน้าที่บัญชี							มี มี มี มี มี ไม่มี ไม่มี มี มี มี

ที่มา : งบการเงินสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาแห่งที่ 1

มิติที่ 4 : E - Earning sufficiency : การทำกำไร

สถานธนาณบาลของกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาแห่งที่ 1 ในปี 2552 มีกำไรสุทธิ 18.9 ล้านบาท รายได้รวมทั้งสิ้น 22.2 ล้านบาท ค่าใช้จ่าย 6.3 ล้านบาท ลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีกำไรสุทธิ 20.1 ล้านบาท รายได้รวมทั้งสิ้น 21.1 ล้านบาท ค่าใช้จ่าย 6.2 ล้านบาท หากพิจารณาในช่วงปี 2548 – 2552 พบว่า รายได้ ค่าใช้จ่าย และกำไรสุทธิมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ยกเว้นในปี 2552 ซึ่งรายได้จากดอกเบี้ยรับจํานาลดลง เนื่องจากฐานเปรียบเทียบของปี 2551 อยู่ในระดับสูงกว่าแนวโน้มในช่วง 3 ปีก่อนหน้า เพราะว่าสถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครสามารถลดรายจ่ายสำนักงานส่วนเป็นการชำระดอกเบี้ยเงินกู้จาก 3.4 ล้านบาทในปี 2550 เป็น 2.1 ล้านบาทในปี 2551 ทั้งนี้ ในช่วงปี 2548 – 2552 รายได้มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 6.9 ค่าใช้จ่ายมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 11.9 และกำไรสุทธิมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 5.2

ถึงแม้อัตราการเติบโตของรายได้ ค่าใช้จ่าย และกำไรสุทธิ ซึ่งส่วนใหญ่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในภาพรวมแล้วกิจการมีความสามารถในการทำกำไร โดยมีอัตรากำไรสุทธิต่อรายได้ดอกเบี้ยรับจํานาอยู่ในระดับสูง โดยในปี 2552 มีอัตรากำไรสุทธิสูงต่อรายได้ดอกเบี้ยรับจํานาถึงร้อยละ 84.5 ซึ่งลดลงจากปี 2551 ซึ่งมีอัตรากำไรสุทธิร้อยละ 95.3 หากพิจารณาปี 2548 – 2552 พบว่า ในปี 2548 มีอัตรากำไรสุทธิต่อดอกเบี้ยรับจํานาร้อยละ 93.7 ลดลงเป็น ร้อยละ 84.5 ในปี 2552 แต่ในช่วงระหว่างปี 2548 – 2552 อัตรากำไรสุทธิมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นและลดลงไม่แน่นอน แต่ยังคงอยู่ในระดับสูง การที่สถานธนาณบาลกรุงเทพมหานครมีอัตรากำไรสุทธิสูง เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่ำเพียงร้อยละ 28.3 ในปี 2552 รายละเอียดดังตารางที่ 7-18

ตารางที่ 7-18 การทำกำไรของสถานธนาถานุบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 1

รายการ	หน่วย	ปี					เฉลี่ย ต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
รายได้หลัก (ดอกเบียรับจำนำ)	ล้านบาท	14.9	18.5	19.0	21.1	18.9	18.5
รายได้รวม	ล้านบาท	18.2	22.2	23.6	26.2	22.2	22.5
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	ล้านบาท	4.3	4.9	7.1	6.2	6.3	5.7
ค่าใช้จ่ายรวม	ล้านบาท	4.3	4.9	7.1	6.2	6.3	5.7
กำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	ล้านบาท	18.2	22.2	23.6	26.2	22.2	22.5
กำไรสุทธิ	ล้านบาท	13.9	17.4	16.6	20.1	15.9	16.8
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตรากำไรสุทธิต่อรายได้ดอกเบียรับจำนำ	ร้อยละ	93.7	94.0	86.9	95.3	84.5	90.9
อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหัก	ร้อยละ	23.5	21.9	29.9	23.5	28.3	25.4
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน							
อัตรากาเติบโตของกำไร	ร้อยละ		24.7	-4.6	21.2	-20.6	5.2
อัตรากาเติบโตของรายได้	ร้อยละ		24.3	3.1	10.6	-10.5	6.9
อัตรากาเติบโตของค่าใช้จ่าย	ร้อยละ		13.7	44.6	-12.4	1.7	11.9
อัตราค่าใช้จ่ายรวมต่อรายได้รวม	ร้อยละ	23.5	21.9	29.9	23.5	28.3	25.4

ที่มา : งบการเงินสถานธนาถานุบาลกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาแห่งที่ 1

มิติที่ 5 : L – Liquidity : สภาพคล่อง

สถานธนาถานุบาลกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาแห่งที่ 1 ดำเนินธุรกิจประสบผลสำเร็จมีกำไร และมีสภาพคล่องสูง คือ ในปี 2552 มีสัดส่วนของทรัพย์สินหมุนเวียนสูงกว่าหนี้สินหมุนเวียน 6.4 เท่า สูงกว่าเมื่อเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีสัดส่วนของทรัพย์สินหมุนเวียนสูงกว่าหนี้สินหมุนเวียน 4.4 เท่า หากพิจารณาในปี 2548 – 2552 มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี 2548 มีสัดส่วนของทรัพย์สินหมุนเวียนสูงกว่าหนี้สินหมุนเวียน 2.5 เท่า เพิ่มขึ้นเป็นมีสัดส่วนของทรัพย์สินหมุนเวียนสูงกว่าหนี้สินหมุนเวียน 6.4 เท่า ในปี 2552 ซึ่งทรัพย์สินส่วนใหญ่เป็นทรัพย์สินรับจำนำ ร้อยละ 97.3 รองลงมาเป็นดอกเบียรับจำนำค้างรับ ร้อยละ 2.0 ทรัพย์สินหลุดจำนำ ร้อยละ 0.01 แต่หนี้สินส่วนใหญ่เป็นเงินยืมสำนักงานสถานธนาถานุบาลกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 98.21 รองลงมาเป็นหนี้สินหมุนเวียนอื่น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นค่าตอบแทนในการตรวจสอบบัญชีค้างจ่าย ค่าภาษีโรงเรือนค้างจ่าย และค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคอื่นๆ ที่ค้างจ่าย เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ค่าโทรศัพท์ และค่าบริการอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 1.88

การแปรสภาพทรัพย์สินหมุนเวียนเป็นสภาพคล่องจะต้องบริหารทรัพย์สินจำนำ ซึ่งรอบระยะเวลาของการไถ่ถอนอยู่ที่ 5 เดือน จึงไม่สามารถเปลี่ยนให้เป็นสภาพคล่องในรูปเงินสดได้เร็ว สถานธนาถานุบาลกรุงเทพมหานครจึงบริการการรับจำนำโดยใช้การกู้ยืมเงินจากสำนักงานกลางนั้นคือ สำนักงานสถานธนาถานุบาลกรุงเทพมหานคร โดยในแต่ละปีสถานธนาถานุบาลกรุงเทพมหานครจะมีการชำระหนี้เงินกู้ให้กับสำนักงานกลางประมาณ 2 ล้านบาทต่อปี ขณะที่ดอกเบียรับจำนำเฉลี่ยประมาณ 18-20 ล้านบาทต่อปี และกำไรจากการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำประมาณ 3-5 ล้านบาทต่อปีรายละเอียดดังตารางที่ 7-19

ตารางที่ 7-19 สภาพคล่องของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 1

รายการ	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
ทรัพย์สินหมุนเวียน	ล้านบาท	102.6	133.8	134.0	141.7	143.6	131.1
ทรัพย์สินจำนำ (มูลค่า ณ ราคาทรัพย์สินจำนำในขณะนั้น)	ล้านบาท	98.3	127.8	128.0	135.9	139.7	125.9
ดอกเบี้ยรับจำนำค้างรับ	ล้านบาท	2.9	4.1	4.0	4.0	2.9	3.6
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	ล้านบาท	0.7	1.1	1.1	1.2	0.8	1.0
ทรัพย์สินหลุดจำนำ	ล้านบาท	0.6	0.7	0.9	0.7	0.2	0.6
ทรัพย์สินหมุนเวียนอื่น	ล้านบาท	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0
หนี้สินหมุนเวียน	ล้านบาท	40.3	56.3	41.2	32.3	22.4	38.5
เงินยืมสำนักงานสถานธนาณูบาล กทม.	ล้านบาท	40.3	56.3	41.2	32.3	22.0	38.4
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	ล้านบาท	0.05	0.05	0.05	0.05	0.42	0.1
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	2.5	2.4	3.3	4.4	6.4	3.8

ที่มา : งบการเงินสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาแห่งที่ 1

มิติที่ 6 : S – Sensitivity : ผลกระทบต่อธุรกิจ

ผลกระทบต่อธุรกิจโรงรับจำนำสามารถเกิดขึ้นจากปัจจัยภายในองค์กร และภายนอกองค์กร สำหรับปัจจัยภายในองค์กรเกิดขึ้นจากการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารงานภายใน และการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งส่งผลกระทบเฉพาะกับโรงรับจำนำแห่งเดียว ส่วนปัจจัยภายนอกองค์กร ได้แก่ ความผันผวนของภาวะเศรษฐกิจ ความผันผวนของราคาทองคำ ค่าครองชีพ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ อุบัติเหตุ การก่อวินาศกรรม หรือนโยบายด้านการเงินการคลังของรัฐบาล ซึ่งส่งผลกระทบต่อการอุปโภคบริโภค การจ้างงาน การออม และการลงทุนของประชาชน โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อย รวมทั้งอาจส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมโรงรับจำนำทั้งระบบ ซึ่งผู้บริหารกิจการโรงรับจำนำควรติดตามปัจจัยเสี่ยงเหล่านี้อย่างใกล้ชิด และสร้างแนวร่วมในการเฝ้าระวัง และวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมการรับจำนำ ซึ่งอาจมีผู้ใช้บริการรับจำนำเพิ่มขึ้น หรือลดลงตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

หากพิจารณาจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาแห่งที่ 1 จะเห็นว่า จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2552 มีผู้ใช้บริการ 27,132 ราย ลดลงร้อยละ 3.5 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีผู้ใช้บริการ 28,130 ราย หากพิจารณาช่วงปี 2548 – 2552 พบว่า ในปี 2548 มีผู้ใช้บริการ 29,082 ราย เฉลี่ยลดลงร้อยละ 1.5 ต่อปี

หากพิจารณาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำดังตารางที่ 7-33 ซึ่งประกอบด้วย อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะแปรผกผันกับจำนวนผู้รับจำนำ เนื่องจากในช่วงที่เศรษฐกิจขยายตัวดี ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี ส่งผลให้ผู้ใช้บริการรับจำนำมีจำนวนน้อยกว่าช่วงที่เศรษฐกิจถดถอยหรือหดตัว จะเห็นได้ว่าในปี 2550 เศรษฐกิจขยายตัวได้ร้อยละ 5.0 สอดคล้องกับจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำที่ลดลงร้อยละ 11.0 เช่นเดียวกันกับปี 2551 เศรษฐกิจขยายตัวเพียงร้อยละ 2.5 สอดคล้องกับจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำที่เพิ่มขึ้นในอัตราที่ไม่สูงอยู่ที่ร้อยละ 3.3 อย่างไรก็ตาม ในปี 2549 และ 2552 ความสัมพันธ์ดังกล่าวกลับตรงกันข้าม กล่าวคือ ปี 2549 เศรษฐกิจขยายตัวได้ร้อยละ 5.1 จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำคาดว่าจะลดลง เนื่องจากประชาชนน่าจะมีความเป็นอยู่ที่ดี เช่นเดียวกันกับในปี 2552 ซึ่งเศรษฐกิจหดตัวร้อยละ 2.3 แต่จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำกลับ

ไม่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากนอกจากภาวะเศรษฐกิจแล้วยังคงมีปัจจัยภายนอกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น อัตราเงินเฟ้อ ราคาทองคำ อัตราแลกเปลี่ยน และนโยบายรัฐบาลที่อำนวยความสะดวกให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งสินเชื่อ เพื่อลูกค้ารายย่อยอื่นๆ

สาเหตุที่จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำของปี 2549 เพิ่มขึ้นอาจเป็นผลมาจากการปรับตัวสูงขึ้นของ ราคาทองคำ จะเห็นได้ว่าราคาทองคำเฉลี่ยทั้งปีเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 27.31 ส่วนในปี 2552 อาจเป็นผลของอัตราเงินเฟ้อที่อยู่ในระดับต่ำร้อยละ -0.8 ส่งผลให้ประชาชนสามารถจับจ่ายใช้สอยสินค้าอุปโภคบริโภคในราคาที่ต่ำลง จึงมีความเป็นอยู่ที่ดีไม่เดือดร้อนและใช้บริการรับจำนำน้อยลง รายละเอียดดังตารางที่ 7-20

**ตารางที่ 7-20 จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ
ของสถาบันธนาคารกรุงเทพมหานครแห่งที่ 1**

รายการ	ปี					เฉลี่ยต่อปี
	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552	
จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ (ราย)	29,082	30,623	27,243	28,130	27,132	28,442
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		5.3	-11.0	3.3	-3.5	-1.5
มูลค่าทรัพย์สินจำนำ (ล้านบาท)						
(มูลค่าที่โรงรับจำนำต้องรับผิดชอบชดใช้ในราคาที่สูงกว่าราคาจำนำ)	327.7	413.5	400.2	475.5	455.7	414.6
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		26.2	-3.2	18.8	-4.2	9.4
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ						
1. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริง (ร้อยละ)	4.6	5.1	5.0	2.5	-2.3	3.0
2. อัตราเงินเฟ้อทั่วไป (ร้อยละ)	4.5	4.6	2.2	5.5	-0.8	3.2
3. ราคาทองคำเฉลี่ยทั้งปี (มกราคม-ธันวาคม)	8,473.76	10,788.25	11,301.82	13,697.24	15,720.03	11,996
อัตราเพิ่ม	-	27.31	4.76	21.19	14.76	17.0
4. ราคาทองคำ ณ สิ้นเดือนธันวาคม	10,000	10,750	13,200	13,900	17,250	13,020
อัตราเพิ่ม	-	7.5	22.79	5.30	24.10	14.9
5. ราคาทองคำ ณ สิ้นเดือนมิถุนายน	8,450	10,800	10,600	14,550	15,000	11,880
อัตราเพิ่ม	-	27.81	-1.85	37.26	3.09	16.6
6. อัตราแลกเปลี่ยน	40.26	37.92	34.56	33.36	34.33	36
(+) อ่อนค่า / (-) แข็งค่า	-	-5.8	-8.8	-3.4	2.9	-3.8
7. ยอดการให้สินเชื่อเพื่อรายย่อย	117,943.3	105,358.7	141,458.4	115,719.9	200,641.1	136,224
อัตราเพิ่มของยอดการให้สินเชื่อเพื่อรายย่อย	-	-10.67	34.26	-18.19	73.38	19.7

ที่มา : 1. จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำและมูลค่าทรัพย์สินจำนำ ข้อมูลจากสำนักงานสถาบันธนาคารกรุงเทพมหานคร

2. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริง ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ URL: <<http://www.nesdb.go.th/>> ในช่วงที่เศรษฐกิจขยายตัวดี ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี ส่งผลให้ผู้ใช้บริการรับจำนำลดลง

3. อัตราเงินเฟ้อทั่วไป (Headline Inflation) ข้อมูลจากสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

4. ราคาทองคำเฉลี่ย ข้อมูลจากสมาคมค้าทองคำ URL: <<http://www.goldtraders.or.th/>> การปรับตัวสูงขึ้นของราคาทองคำ ส่งผลให้จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำเพิ่มขึ้น

5. อัตราแลกเปลี่ยน ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย <<http://www.bot.or.th>> การอ่อนค่าของอัตราแลกเปลี่ยนจะทำให้ราคาทองคำนำเข้าจากต่างประเทศในรูปเงินบาทสูงขึ้น ซึ่งทำให้ราคาทองคำภายในประเทศสูงขึ้น

6. ยอดการปล่อยสินเชื่อเพื่อรายย่อย ข้อมูลของ สศค. หากการปล่อยสินเชื่อเพื่อรายย่อยช่องทางอื่นเพิ่มขึ้น เนื่องจากนโยบายด้านสินเชื่อของรัฐบาลที่เข้าถึงกลุ่มคนรากหญ้ามากขึ้น มีความเป็นไปได้ว่าจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำอาจลดลง เพราะหันมาใช้สินเชื่อตามนโยบายของรัฐบาล

7.3.3 อัตราส่วนอื่นๆ

นอกจากการวิเคราะห์ด้วยหลักการ CAMELS Analysis แล้ว ในกิจการโรงรับจำนำควรจะได้มีการวิเคราะห์ความสามารถของลูกหนี้ในการไถ่ถอนทรัพย์สินที่นำมาจำนำ โดยวิเคราะห์จากอัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำ ซึ่งผลการวิเคราะห์อัตราส่วนดังกล่าวของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาแห่งที่ 1 พบว่า ในปี 2552 การดำเนินกิจการมีอัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำร้อยละ 1.8 โดยมีทรัพย์สินรับจำนำ 455.7 ล้านบาท และจำนำทรัพย์สินหลุดจำนำ 8.2 ล้านบาท ซึ่งลดลงเมื่อเทียบกับปี 2551 ที่มีอัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำร้อยละ 2.3 โดยมีทรัพย์สินรับจำนำ 475.5 ล้านบาท จำนำทรัพย์สินหลุดจำนำ 11.1 ล้านบาท หากพิจารณาในปี 2548 – 2552 พบว่า อัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำมีอัตราเพิ่มขึ้นและลดลง คือ ปี 2548 มีอัตราร้อยละ 2.9 ลดลงเป็นอัตราร้อยละ 2.0 ในปี 2549 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 4.3 ในปี 2550 ลดลงเป็นร้อยละ 2.3 ในปี 2551 และลดลงเป็นร้อยละ 1.8 ในปี 2552 เฉลี่ยอัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำร้อยละ 1.3 ซึ่งแสดงว่า ลูกหนี้มีความสามารถในการไถ่ถอนทรัพย์สิน เป็นลูกหนี้ชั้นดีมีความสามารถในการชำระหนี้ ไม่ปล่อยให้ทรัพย์สินหลุดจำนำ รายละเอียดดังตารางที่ 7-21

ตารางที่ 7-21 แสดงความสามารถของลูกหนี้ในการไถ่ถอนทรัพย์สินรับจำนำของสถานธนาณูบาล กรุงเทพมหานครแห่งที่ 1

รายการ	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
ทรัพย์สินรับจำนำ	ล้านบาท	327.7	413.5	400.2	475.5	455.7	414.6
จำนำทรัพย์สินหลุดจำนำ	ล้านบาท	9.6	8.3	17.4	11.1	8.2	5.4
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำ	ร้อยละ	2.9	2.0	4.3	2.3	1.8	1.3

ที่มา : งบการเงินสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 1

7.4 -สถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2

7.4.1. หลักการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

ในการศึกษาวิเคราะห์และประเมินสถานธนาณูบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ด้วยหลักการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล การประเมินผลการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ได้นำผลจากผู้ตอบแบบสอบถามมาประมวลผล เพื่อวัดระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสรุปได้ว่า สถานธนาณูบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 มีผลการประเมินการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลเฉลี่ยอยู่ในระดับดี คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80.79 และผลการประเมินแต่ละองค์ประกอบ พบว่า การบริหารจัดการตามหลักความรับผิดชอบมีผลการประเมินสูงสุด และความโปร่งใสมีผลการประเมินต่ำสุด ซึ่งสามารถลำดับผลการประเมินได้ดังนี้

(1) **หลักความรับผิดชอบ** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีเลิศ มีคะแนนร้อยละ 100 โดยมีการจัดทำรายงานประจำปี หรือรายงานผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จขององค์กร มีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จขององค์กร มีกฎ กติกา ระเบียบเกี่ยวกับบทลงโทษสำหรับการกระทำความผิดในองค์กร มีการสนับสนุนให้พนักงานได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน มีการมอบอำนาจการตัดสินใจในการปฏิบัติงานที่ของผู้บริหารให้แก่พนักงานอย่างชัดเจน และมีการกำหนดโครงสร้างอัตรากำลังในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน

(2) **หลักนิติธรรม** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนร้อยละ 83.33 โดยมีการลงรายชื่อเข้าทำงานและเลิกงาน (การบันทึกเวลาทำงาน) มีกฎ กติกา แนวทางปฏิบัติ หรือ ระเบียบภายในองค์กร เช่น การขาดงาน การลางาน การเข้าทำงานสาย เป็นต้น มีการกำหนดขอบเขตหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีการจัดประชุมภายในองค์กรเป็นครั้งคราว และมีการบังคับใช้กฎ กติกา ระเบียบที่ยึดหลักความเสมอภาค

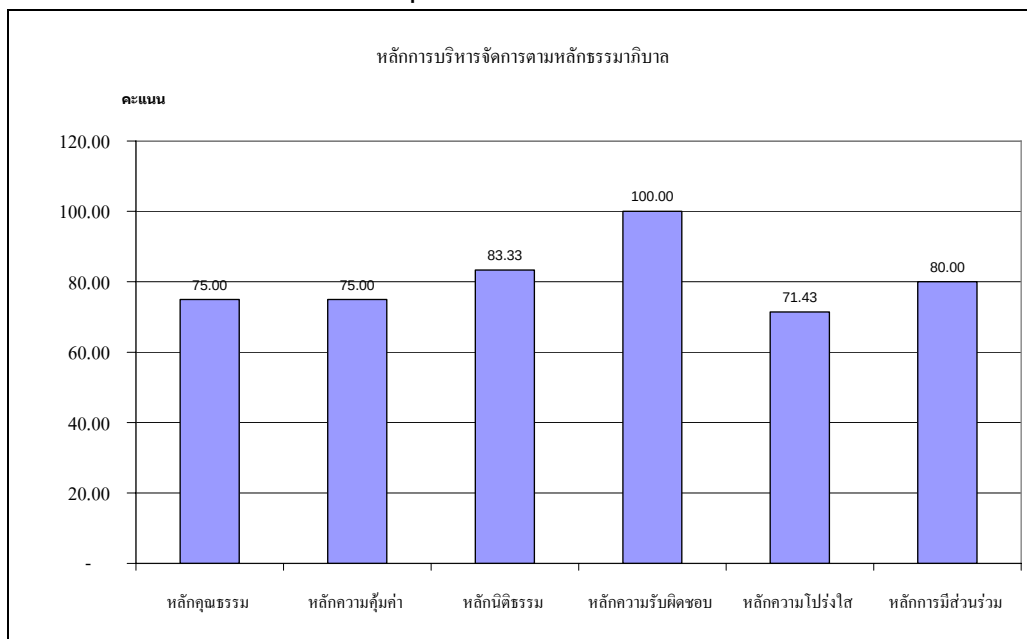
(3) **หลักการมีส่วนร่วม** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนร้อยละ 80 โดยมีการจัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ มีการให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงการให้บริการ มีการให้พนักงานร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาการบริหารงานและการให้บริการ และการใช้กระบวนการตัดสินใจของพนักงาน โดยใช้เสียงส่วนใหญ่ แต่ไม่มีการระดมความคิดเห็นของพนักงาน ในการวางแผนการปฏิบัติงานของโรงรับจำนำ

(4) **หลักคุณธรรม** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนร้อยละ 75 โดยมีการรณรงค์ส่งเสริมให้พนักงานยึดมั่นในหลักคุณธรรม จรรยาบรรณ การมีระเบียบวินัย และความซื่อสัตย์ มีการให้บริการแก่ประชาชนอย่างยุติธรรม เช่น การประเมินราคาทรัพย์สินจำนำในราคาที่เป็นธรรม ไม่มีการปลอมแปลงทรัพย์สินจำนำ มีการให้บริการแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกันไม่เลือกปฏิบัติ มีการเลื่อนขึ้นเงินเดือน และมอบหมายงานตามระเบียบอย่างเคร่งครัด มีจำนวนพนักงานเพียงพอกับปริมาณงาน และมีผลตอบแทนที่เหมาะสมกับปริมาณและคุณภาพของงานที่ทำ แต่ไม่มีการมอบรางวัล ยกย่อง ชมเชยพนักงานที่มีผลการปฏิบัติงานดี และไม่มีระบบการคัดเลือกบุคลากรตามที่หน่วยงานกำกับโรงรับจำนำหรือเจ้าของกิจการกำหนด

(5) **หลักความคุ้มค่า** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนร้อยละ 75 โดยมีการจัดทำงบการเงิน และรายงานต่อผู้บริหาร และผู้มีส่วนได้เสียขององค์กร มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของกิจการ และวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพการทำงานเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่นหรือทั้งอุตสาหกรรม มีการตรวจสอบผลการดำเนินงาน มีนโยบายประหยัดพลังงานในองค์กร มีจำนวนพนักงานเหมาะสมกับปริมาณงาน มีการสนับสนุนให้พนักงานเข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ แต่ยังไม่ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับปริมาณและคุณภาพของงานที่ทำ และไม่มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อลดต้นทุน และระยะเวลาในการดำเนินงาน

(6) **หลักความโปร่งใส** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี มีคะแนนร้อยละ 71.43 โดยมีการติดประกาศขั้นตอนการให้บริการ เช่น มีป้ายบอกลำดับขั้นตอนการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการอย่างชัดเจน มีระบบการจัดเก็บทรัพย์สินจำนำที่น่าเชื่อถือและน่าไว้วางใจ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับทราบอย่างตรงไปตรงมา เช่น อัตราดอกเบี้ย ราคาทองคำที่ใช้อย่างอิงในการประเมินทรัพย์สินจำนำ มีการประชาสัมพันธ์ หรือการติดประกาศ กฎระเบียบของหน่วยงานกำกับโรงรับจำนำให้ประชาชนรับทราบ และมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งการทำงานอย่างชัดเจน แต่ไม่มีระบบจัดลำดับการให้บริการ (บัตรคิว) และไม่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนหน้าที่การทำงาน เพื่อตรวจสอบการทำงานซึ่งกันและกัน รายละเอียดจัดแผนภูมิที่ 7-4

**แผนภูมิที่ 7-4 แสดงการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานธนาณูบาล
กรุงเทพมหานครแห่งที่ 2**

ที่มา : แบบสอบถาม

จากแผนภูมิที่ 7-4 สรุปได้ว่า สถานธนาณูบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับดี โดยมีการบริหารจัดการตามหลักความรับผิดชอบต่ออยู่ในระดับดีเลิศ หลักนิติธรรม และหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับดีมาก และส่วนที่เหลือคือหลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า และหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับดี

7.4.2. หลักการ CAMELs Analysis

ในการศึกษาวิเคราะห์และประเมินสถานธนาณูบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ด้วยหลักการ CAMELs Analysis พอสรุปได้ดังนี้

มิติที่ 1 : C - Capital strength: ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง

จากตารางที่ 7-35 การวิเคราะห์ความพอเพียงของเงินทุนต่อความเสี่ยงของสถานธนาณูบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 พบว่า ในปีงบประมาณ 2552 มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 213.72 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 16.69 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 8.47 ทุนดำเนินงานเป็นแหล่งเงินทุนภายในทั้งจำนวน ประกอบด้วยทุนร้อยละ 3.72และกำไรสะสมร้อยละ 96.28 เมื่อพิจารณาโครงสร้างของสินทรัพย์ของกิจการนำทุนส่วนใหญ่ไปลงทุนในทรัพย์สินรับจำนำมากที่สุดร้อยละ 81.13 อนึ่งในกรณีที่สถานธนาณูบาลของกรุงเทพมหานครมีความจำเป็นต้องกู้ยืมเงินเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียน สำนักงานสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครจะกู้ยืมเงินจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กรุงเทพมหานคร เพื่อให้สถานธนาณูบาลของกรุงเทพมหานครกู้ยืมต่อ โดยจะบันทึกที่บัญชีเงินกู้ยืมในรายการสินทรัพย์ในงบดุลของสำนักงานสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครและรายการเงินยืมสำนักงานสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครในรายการหนี้สินในงบดุลของสถานธนาณูบาลของกรุงเทพมหานครแห่งนั้น ๆ ที่ทำการกู้ยืมอย่างไรก็ตาม สถานธนาณูบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ไม่มีกู้ยืมเงินดังกล่าวมาใช้เป็นทุนหมุนเวียน โดยใช้แต่แหล่งทุนภายในเท่านั้น หากพิจารณาเงินทุนดำเนินงานในช่วงปีงบประมาณ 2548 – 2552 พบว่า ทุนดำเนินงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.90 ต่อปี

ในปีงบประมาณ 2552 เงินทุนของสถานธนาณูบาลนำไปใช้ดำเนินงานก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อส่วนของทุนร้อยละ 12.03 ด้านการเติบโตของทุนของสถานธนาณูบาลและหนี้ มีอัตราการขยายตัวของทุนของสถานธนาณูบาลเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.47 หนี้สินลดลงร้อยละ 65.91 โดยมีเพียง 0.05 ล้านบาทเท่านั้น เงินทุนของสถานธนาณูบาลมีความเข้มแข็ง เนื่องจากสัดส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุนเท่ากับ 0.0002 แสดงถึงทุนของสถานธนาณูบาลสามารถคุ้มครองหนี้สินได้เพียงพอและเมื่อชำระหนี้สินทั้งหมดแล้วก็มีทุนเหลืออีกจำนวนมาก

ตารางที่ 7-22 แสดงข้อมูลความเพียงพอเงินทุนต่อความเสี่ยงของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2

	หน่วย	ปีงบประมาณ					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
จำนวนผู้ให้บริการ	ราย	38,465	41,541	43,702	48,650	46,305	43,733
หนี้สินทั้งสิ้น		0.042	0.043	0.04	0.13	0.05	0.06
ทุนของสถานธนาณูบาล	ล้านบาท	141.39	155.12	176.84	197.03	213.72	176.82
ส่วนของทุน	ล้านบาท	141.39	155.12	176.84	197.03	213.72	176.82
- ทุนภายใน (ทุนของสถานธนาณูบาล)	ล้านบาท	141.39	155.12	176.84	197.03	213.72	176.82
- ทุนภายนอก (เงินกู้ยืม)	ล้านบาท	0	0	0	0	0	0
กำไรสุทธิ	ล้านบาท	14.76	19.30	23.52	27.19	24.71	21.89
อัตราส่วนทางการเงิน							
การเติบโตของทุน	ร้อยละ		9.71	14.00	11.42	8.47	10.90
การเติบโตของหนี้สิน	ร้อยละ		2.38	2.33	200.00	- 65.91	34.70
ผลตอบแทนของส่วนของทุน	ร้อยละ	10.62	13.02	14.17	14.54	12.03	12.88
สัดส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุน	เท่า	0.0003	0.0003	0.0002	0.0007	0.0002	0.0003

มิติที่ 2 : A - Asset quality : คุณภาพของสินทรัพย์

จากตารางที่ 7-36 การวิเคราะห์คุณภาพสินทรัพย์ พบว่า สถานธนาณูบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ไม่มีการขยายตัวของสินทรัพย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.42 ซึ่งมีทรัพย์สินรับจำนำมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 81.13 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น และมีทรัพย์สินหลุดจำนำเพียงร้อยละ 0.18 ของสินทรัพย์รวม

การใช้สินทรัพย์ในการดำเนินงานก่อให้เกิดรายได้ 0.12 รอบ ส่งผลให้การดำเนินงานมีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ร้อยละ 12.02 แสดงถึงการบริหารสินทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพสามารถผลตอบแทนได้สูง และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 อยู่ที่ร้อยละ 12.87 ต่อปี

ตารางที่ 7-23 แสดงข้อมูลคุณภาพของสินทรัพย์ของสถานนันทนุบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2

	หน่วย	ปีงบประมาณ					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
สินทรัพย์รวม	ล้านบาท	141.43	155.17	176.89	197.17	213.77	176.88
- เงินสดและเงินฝากธนาคาร	ล้านบาท	0.99	0.90	1.14	1.04	1.43	1.10
- เงินฝากสำนักงานสถานนันทนุบาลทม.	ล้านบาท	30.29	11.19	12.77	15.32	34.59	20.83
- ทรัพย์สินรับจำนำ	ล้านบาท	106.21	137.66	156.70	174.43	173.43	149.69
- ทรัพย์สินหลุดจำนำ	ล้านบาท	0.679	1.087	1.242	0.794	0.393	0.84
- อื่นๆ	ล้านบาท	3.16	4.27	4.82	5.31	3.69	4.25
- ทรัพย์สินถาวร (สุทธิ)	ล้านบาท	0.101	0.06	0.227	0.277	0.24	0.18
รายได้หลัก (ดอกเบี้ยรับจำนำ)	ล้านบาท	16.20	20.02	22.70	26.55	24.15	21.92
กำไรสุทธิ	ล้านบาท	14.76	19.30	23.52	27.19	24.71	21.89
อัตราส่วนทางการเงิน							
การเติบโตของสินทรัพย์	ร้อยละ	3.58	9.71	14.00	11.46	8.42	9.44
ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	ร้อยละ	10.62	13.01	14.17	14.54	12.02	12.87
อัตราหมุนของสินทรัพย์	รอบ	0.12	0.13	0.14	0.14	0.12	0.13

มิติที่ 3 : M – Management Ability : ความสามารถในการบริหาร

จากตารางที่ 7-37 การวิเคราะห์ความสามารถในการบริหาร พบว่า สถานนันทนุบาลของ กรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ในปีงบประมาณ 2552 มีการเติบโตของธุรกิจเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.42 และมีค่าเฉลี่ย 5 ปี ระหว่างปีงบประมาณ 2548-2552 อยู่ที่ 9.44 ต่อปี แสดงถึงประสิทธิภาพในการบริหารงานของสถานนันทนุบาลที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การประกอบธุรกิจมีอัตราการเติบโต เนื่องจากการบริหารงานเป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ข้อบังคับ มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ มีการจัดทำบัญชีและเอกสารต่างๆ พร้อมกับการตรวจสอบกิจการและควบคุมภายในที่ดี ซึ่งการประกอบกิจการโรงรับจำนำ จำเป็นต้องมีการควบคุม ตรวจสอบ และมีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญ เนื่องจากจะต้องดูทรัพย์สินและตีราคาทรัพย์สินรับจำนำ และต้องตรวจสอบทรัพย์สินรับจำนำให้อยู่ครบถ้วน เก็บรักษาทรัพย์สินไว้ให้อยู่ในที่ปลอดภัย อย่างไรก็ตาม สถานนันทนุบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ไม่มีการจัดทำแผนและงบประมาณ เนื่องจากสถานนันทนุบาล กรุงเทพมหานครไม่ได้ใช้เงินทุนจากเงินงบประมาณ แต่มาจากทุนดำเนินการและกำไรสะสม โดยข้อเท็จจริงการวางแผนทางการเงินโดยการจัดทำแผนและงบประมาณมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ทราบถึงความจำเป็นที่จะใช้เงินช่วงใดมากน้อยเท่าใด แม้ว่าโดยทั่วไปสำนักงานสถานนันทนุบาลกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นสำนักงานจะเตรียมสำรองเงินทุนไว้ให้ โดยเฉพาะช่วงก่อนเปิดภาคเรียนก็ตาม แต่สถานนันทนุบาลกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลสถิติการใช้บริการรับจำนำในช่วงเปิดภาคเรียนดังกล่าว จึงควรมีการวิเคราะห์ และประมาณการเงินทุนที่จำเป็นต้องใช้เองด้วย โดยไม่เพียงแต่พิจารณาข้อมูลในอดีต แต่จำเป็นต้องติดตามจำนวนนักเรียนและสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ด้วย เนื่องจากหากพิจารณาตามวงเงินที่เคยใช้ในอดีต โดยไม่ทราบว่าสถานศึกษาได้รับนักเรียนเพิ่มขึ้น อาจจะทำให้วงเงินที่จัดเตรียมไว้สำหรับการรับจำนำไม่เพียงพอได้ นอกจากนั้น อาจมีประเด็นในเรื่องราคาอุปกรณ์และค่าธรรมเนียม ซึ่งอาจปรับตัวสูงขึ้น ส่งผลให้ผู้ปกครองเข้ามาใช้บริการรับจำนำมากขึ้นได้อีกด้วย ทั้งนี้ นโยบายเรียนฟรี 15 ปีของรัฐบาล อาจมีผลกระทบกับช่วงเวลาดังกล่าวด้วย

ทั้งนี้ สถานธนาบาลกรุงเทพมหานครควรมีการประเมินผลการดำเนินงานว่าตรงตามเป้าหมายหรือไม่ เพื่อปรับปรุงขีดความสามารถในการแข่งขันเชิงธุรกิจให้สามารถแข่งขันกับโรงรับจำนำของเอกชนได้ เพื่อให้ทราบว่าการดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นอย่างไร และจะต้องปรับปรุงพัฒนาวิธีการอย่างไร รายละเอียดดังตารางที่ 7-24

ตารางที่ 7-24 แสดงข้อมูลความสามารถในการบริหารของสถานธนาบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2

	หน่วย	ปีงบประมาณ					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
สินทรัพย์รวม	ล้านบาท	141.43	155.17	176.89	197.17	213.77	176.88
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตราการเติบโตของธุรกิจ	ร้อยละ	3.58	9.71	14.00	11.46	8.42	9.44
การบริหารงานและการควบคุมภายใน							
- การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ							มี
- จัดหาผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงาน							มี
- การแบ่งส่วนงานและการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ							มี
- การจัดทำบัญชีและเอกสารหลักฐาน							มี
- การตรวจสอบกิจการ							มี
- การทำแผนและงบประมาณ							ไม่มี
- การติดตามประเมินผล							มี
- ชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน							มี
- การจัดทำงบการเงินได้							มี
- จัดจ้างเจ้าหน้าที่บัญชี							มี

มิติที่ 4 : E – Earning Sufficiency : ความสามารถในการทำกำไร

จากตารางที่ 7-38 การวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรในปีงบประมาณ 2552 ผลการดำเนินงานของสถานธนาบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 สถานธนาบาลมีรายได้ 29.57 ล้านบาท ค่าใช้จ่าย 4.87 ล้านบาท ก่อให้กำไรสุทธิจำนวน 24.71 ล้านบาท แต่อัตราการขยายตัวของกำไรลดลงร้อยละ 9.13 เนื่องจากการลดอัตราดอกเบี้ยการรับจำนำลงเพื่อช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน อย่างไรก็ตาม ค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปีงบประมาณ 2548-2552 อยู่ที่ร้อยละ 14.78 ต่อปี และในปีงบประมาณ 2552 มีอัตรากำไรสุทธิต่อรายได้ดอกเบี้ยรับจำนำสูงถึงร้อยละ 102.32 จากการที่รายได้หลักจากการรับจำนำสูงกว่ากำไรสุทธิ และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปีงบประมาณ 2548-2552 อยู่ที่ร้อยละ 99.17 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตรากำไรสุทธิที่สูงมาก ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการที่สถานธนาบาลอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานเฉลี่ย 5 ปีที่ต่ำเพียงร้อยละ 9.06 ต่อปี และมีอัตราการเติบโตของรายได้เฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 11.11 ต่อปี ในขณะที่การเติบโตของค่าใช้จ่ายติดลบโดยเฉลี่ยอยู่ที่ -0.86 ต่อปี

ตารางที่ 7-25 แสดงข้อมูลความสามารถในการทำกำไรของสถานธนาหุบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2

	หน่วย	ปีงบประมาณ					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
ค่าใช้จ่าย	ล้านบาท	5.07	4.77	4.50	4.78	4.87	4.80
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	ล้านบาท	1.97	2.22	2.07	2.23	2.01	2.10
รายได้	ล้านบาท	19.82	24.07	28.02	31.97	29.57	26.69
รายได้หลัก (ดอกเบี้ยรับจํานำ)	ล้านบาท	16.20	20.02	22.70	26.55	24.15	21.92
กำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	ล้านบาท	16.73	21.52	25.59	29.41	26.71	23.99
กำไรสุทธิ	ล้านบาท	14.76	19.30	23.52	27.19	24.71	21.89
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตรากำไรสุทธิต่อรายได้ดอกเบี้ยรับจํานำ	ร้อยละ	91.10	96.40	103.62	102.39	102.32	99.17
อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	ร้อยละ	11.79	10.30	8.10	7.57	7.52	9.06
อัตรการเติบโตของกำไรสุทธิ	ร้อยละ		30.75	21.90	15.59	- 9.13	14.78
อัตรการเติบโตของรายได้	ร้อยละ		21.44	16.41	14.10	-7.51	11.11
อัตรการเติบโตของค่าใช้จ่าย	ร้อยละ		- 5.82	-5.62	6.26	1.73	-0.86
อัตราค่าใช้จ่ายรวมต่อรายได้รวม	ร้อยละ	25.55	19.82	16.07	14.96	16.46	18.57

มิติที่ 5 : L – Liquidity : สภาพคล่องทางการเงิน

จากตารางที่ 7-39 การวิเคราะห์สภาพคล่องทางการเงิน พิจารณาจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนเท่ากับ 4,745.09 เท่า ในปีงบประมาณ 2552 สถานธนาหุบาลมีสินทรัพย์หมุนเวียนมากกว่าหนี้สินหมุนเวียนมาก ถือว่ามีสภาพคล่องดีมาก ด้านสินทรัพย์หมุนเวียนส่วนใหญ่เป็นทรัพย์สินรับจํานำร้อยละ 81.22 และเงินฝากสำนักงานสถานธนาหุบาลกรุงเทพมหานครร้อยละ 16.20 สถานธนาหุบาลมีทรัพย์สินหลุดจํานำรวมทั้งปีเพียงร้อยละ 2.74 ของทรัพย์สินรับจํานำทั้งปี จึงไม่มีปัญหาการรับชำระหนี้ จะเห็นได้ว่าสถานธนาหุบาลจะไม่เกิดปัญหาการขาดสภาพคล่อง

ตารางที่ 7-26 แสดงข้อมูลผลการวิเคราะห์สภาพคล่องทางการเงินของสถานธนาหุบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2

	หน่วย	ปีงบประมาณ					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
สินทรัพย์หมุนเวียน	ล้านบาท	141.33	155.11	176.66	196.89	213.53	176.70
หนี้สินหมุนเวียน	ล้านบาท	0.042	0.043	0.044	0.132	0.045	0.061
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	3,365.07	3,607.12	4,015.02	1,491.58	4,745.09	3,444.78

มิติที่ 6 : S – Sensitivity : ผลกระทบต่อธุรกิจ

ที่ผ่านมาในความผันผวนจากสถานการณ์ต่าง ๆ และมีปัจจัยเสี่ยงหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของระดับค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้นตามภาวะราคาน้ำมัน อัตราดอกเบี้ยในท้องตลาด สภาพอากาศแปรปรวน ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดภัยแล้ง ภัยธรรมชาติอื่น ๆ แนวนโยบายด้านการเงินการคลังของรัฐบาล การเปิดเสรีทางการค้า

ราคาทองคำที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น ปัจจัยเสี่ยงเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อการบริโภค การลงทุน รวมไปถึงการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชน เนื่องจากอาจจะทำให้ขาดเงินหมุนเวียนเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อย เพราะการจ้างงานอาจลดลง ซึ่งทำให้การประกอบกิจการรองรับจ่านำจะต้องวางแผนรองรับการที่มีผู้จำหน่ายจ่านำเพิ่มขึ้น หรือการไถ่ถอนลดลง หากพิจารณาจำนวนผู้ใช้บริการรับจ่านำของสถานธนาบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 จะเห็นว่า จำนวนผู้ใช้บริการรับจ่านำเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยในปี 2552 มีผู้ใช้บริการ 46,305 ราย หากพิจารณาช่วงปีงบประมาณ 2548 – 2552 เฉลี่ยแล้วเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.93 ต่อปี ซึ่งหากพิจารณาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ใช้บริการรับจ่านำดังตารางที่ 7-40 อาจไม่มีผลต่อการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวนผู้ใช้บริการรับจ่านำ แต่อาจมีผลต่อมูลค่าทรัพย์สินรับจ่านำ ดังเช่น ราคาทองคำเฉลี่ยทั้งปี มีอัตราเพิ่มขึ้นในปี 2549 ลดลงในปี 2550 เพิ่มขึ้นในปี 2551 และลดลงในปี 2552 คือ ร้อยละ 27.31 ร้อยละ 4.76 ร้อยละ 21.19 ร้อยละ 14.76 ตามลำดับ ในขณะที่มูลค่าทรัพย์สินรับจ่านำที่มีอัตราเพิ่มในปี 2549 (ร้อยละ 25.58) เพิ่มขึ้นในปี 2550 (ร้อยละ 8.68) เพิ่มขึ้นในปี 2551 (ร้อยละ 21.93) ลดลงในปี 2552 (ร้อยละ 2.74) ดังนั้น การเพิ่มขึ้นของผู้ใช้บริการอาจมาจากสภาพของแต่ละท้องถิ่นตามที่ได้อ้างมาแล้วข้างต้น สำหรับในปี 2553 - 2554 คาดว่า จะต้องมีการใช้บริการรับจ่านำเพิ่มขึ้น เนื่องจากในปี 2553 มีเกิดภัยธรรมชาติน้ำท่วมครั้งใหญ่ ประชาชนเดือดร้อนถ้วนหน้า ซึ่งจะส่งผลมาถึงปี 2554 หากไม่มีการเตรียมแผนการรองรับอาจจะมีปัญหาได้ แต่หากจะพิจารณาในแง่ธุรกิจรองรับจ่านำแล้ว คงจะมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในสภาวะการณ์ดังกล่าว

**ตารางที่ 7-27 จำนวนผู้ใช้บริการรับจ่านำ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ใช้บริการรับจ่านำ
ของสถานธนาบาลกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2**

รายการ	ปีงบประมาณ				
	2548	2549	2550	2551	2552
1. จำนวนผู้ใช้บริการรับจ่านำ (ราย)	38,465	41,541	43,702	48,650	46,305
อัตราเพิ่มของจำนวนผู้ใช้บริการรับจ่านำ (ร้อยละ)	-	8.00	5.20	11.32	- 4.82
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ใช้บริการรับจ่านำ					
2. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริง (ร้อยละ)	4.6	5.1	5.0	2.5	-2.3
3. ราคาทองคำเฉลี่ยทั้งปี (มกราคม-ธันวาคม)	8,473.76	10,788.25	11,301.82	13,697.24	15,720.03
อัตราเพิ่ม		27.31	4.76	21.19	14.76
4. ราคาทองคำ ณ สิ้นเดือนธันวาคม	10,000	10,750	13,200	13,900	17,250
อัตราเพิ่ม		7.5	22.79	5.30	24.10
5. ราคาทองคำ ณ สิ้นเดือนมิถุนายน	8,450	10,800	10,600	14,550	15,000
อัตราเพิ่ม		27.81	-1.85	37.26	3.09
6. อัตราแลกเปลี่ยน	40.26	37.92	34.56	33.36	34.33
(+) อ่อนค่า / (-) แข็งค่า		-5.8	-8.8	-3.4	2.9
7. ยอดการให้สินเชื่อเพื่อรายย่อย	117,943.3	105,358.7	141,458.4	115,719.9	200,641.1
อัตราเพิ่มของยอดการให้สินเชื่อเพื่อรายย่อย		-10.67	34.26	-18.19	73.38

ที่มา : 1. จำนวนผู้ใช้บริการรับจ่านำ ข้อมูลจากสถานธนาบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2

2. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริง ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ URL: <http://www.nesdb.go.th/> ในช่วงที่เศรษฐกิจขยายตัวดี ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี ส่งผลให้ผู้ใช้บริการรับจ่านำลดลง

3. ราคาทองคำเฉลี่ย ข้อมูลจากสมาคมค้าทองคำ URL: <<http://www.goldtraders.or.th/>> การปรับตัวสูงขึ้นของราคาทองคำ ส่งผลให้จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำเพิ่มขึ้น

4. อัตราแลกเปลี่ยน ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย <<http://www.bot.or.th>> การอ่อนค่าของอัตราแลกเปลี่ยนจะทำให้ราคาทองคำนำเข้าจากต่างประเทศในรูปเงินบาทสูงขึ้น ซึ่งทำให้ราคาทองคำภายในประเทศสูงขึ้น

5. ยอดการปล่อยสินเชื่อเพื่อรายย่อย ข้อมูลของ สศค. หากการปล่อยสินเชื่อเพื่อรายย่อยช่องทางอื่นเพิ่มขึ้น เนื่องจากนโยบายด้านสินเชื่อของรัฐบาลที่เข้าถึงกลุ่มคนรากหญ้ามากขึ้น มีความเป็นไปได้ว่าจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำอาจลดลง เพราะหันมาใช้สินเชื่อตามนโยบายของรัฐบาล

7.4.3 อัตราส่วนอื่นๆ

นอกจากการวิเคราะห์ด้วยหลักการ CAMELs Analysis แล้ว ในกิจการโรงรับจำนำควรจะได้มีการวิเคราะห์ความสามารถของลูกหนี้ในการไถ่ถอนทรัพย์สินที่นำมาจำนำ โดยวิเคราะห์จากอัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำ ซึ่งผลการวิเคราะห์อัตราส่วนดังกล่าวของสถานธนาณูปาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 พบว่า ในปีงบประมาณ 2552 การดำเนินกิจการมีอัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำร้อยละ 2.15 โดยมีทรัพย์สินรับจำนำ 579.34 ล้านบาท และจำนำทรัพย์สินหลุดจำนำ 12.48 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีงบประมาณ 2551 ที่มีอัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำร้อยละ 1.95 โดยมีทรัพย์สินรับจำนำ 595.66 ล้านบาท จำนำทรัพย์สินหลุดจำนำ 11.63 ล้านบาท หากพิจารณาในปีงบประมาณ 2548 – 2552 พบว่า อัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำมีอัตราเพิ่มขึ้นและลดลง คือ ปีงบประมาณ 2548 มีอัตราร้อยละ 2.75 แต่ในปีงบประมาณ 2549 มีอัตราลดลงอยู่ที่ร้อยละ 1.95 เพิ่มขึ้นเป็นอัตราร้อยละ 3.61 ในปีงบประมาณ 2550 ลดลงเป็นร้อยละ 1.95 ในปีงบประมาณ 2551 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 2.15 ในปี 2552 และเฉลี่ยแล้วมีอัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำร้อยละ 2.49 ต่อปี ซึ่งแสดงว่า ลูกหนี้มีความสามารถในการไถ่ถอนทรัพย์สิน เป็นลูกหนี้ชั้นดีมีความสามารถในการชำระหนี้ ไม่ปล่อยให้ทรัพย์สินหลุดจำนำ รายละเอียดดังตารางที่ 7-28

ตารางที่ 7-28 แสดงความสามารถของลูกหนี้ในการไถ่ถอนทรัพย์สินรับจำนำของสถานธนาณูปาล
กรุงเทพมหานครแห่งที่ 2

	หน่วย	ปีงบประมาณ					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
ทรัพย์สินรับจำนำ	ล้านบาท	357.94	449.48	488.51	595.66	579.34	494.18
จำนำทรัพย์สินหลุดจำนำ	ล้านบาท	9.83	8.91	17.63	11.63	12.48	12.10
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำ	ร้อยละ	2.75	1.98	3.61	1.95	2.15	2.49

ที่มา : งบการเงินสถานธนาณูปาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2

7.5 สถานธนาหุเคราะห์แห่งที่ 1

7.5.1. หลักการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

ในการศึกษาวิเคราะห์และประเมินสถานธนาหุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 1 ด้วยหลักการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล การประเมินผลการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ได้นำผลจากผู้ตอบแบบสอบถามมาประมวลผล เพื่อวัดระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสรุปได้ว่า สถานธนาหุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 1 มีผลการประเมินการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 89.82 และผลการประเมินแต่ละองค์ประกอบ พบว่า การบริหารจัดการตามหลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่ามีผลการประเมินสูงสุด และหลักความโปร่งใส มีผลการประเมินต่ำสุด ซึ่งสามารถลำดับผลการประเมินได้ดังนี้

(1) **หลักนิติธรรม** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีเลิศ มีคะแนนร้อยละ 100 โดยมีการลงรายชื่อเข้าทำงานและเลิกงาน (การบันทึกเวลาทำงาน) มีกฎ กติกา แนวทางปฏิบัติ หรือ ระเบียบภายในองค์กร เช่น การขาดงาน การลางาน การเข้าทำงานสาย เป็นต้น มีการกำหนดขอบเขตหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีการบังคับใช้กฎ กติกา ระเบียบที่ยึดหลักความเสมอภาค และมีการจัดประชุมภายในองค์กรอย่างสม่ำเสมอ

(2) **หลักความรับผิดชอบ** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีเลิศ มีคะแนนร้อยละ 100 โดยมีการจัดทำรายงานประจำปี หรือรายงานผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ มีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จขององค์กร มีกฎ กติกา ระเบียบเกี่ยวกับบทลงโทษสำหรับการกระทำความผิดในองค์กร มีการมอบอำนาจการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารให้แก่พนักงานอย่างชัดเจน มีการกำหนดโครงสร้างอัตราค่าจ้างในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จขององค์กร และมีการสนับสนุนให้พนักงานได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน

(3) **หลักความคุ้มค่า** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีเลิศ มีคะแนนร้อยละ 100 โดยมีการจัดทำงานการเงินและรายงานต่อผู้บริหาร และผู้มีส่วนได้เสียขององค์กร มีการตรวจสอบผลการดำเนินงาน มีจำนวนพนักงานเหมาะสมกับปริมาณงาน มีผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับปริมาณและคุณภาพของงานที่ทำ มีการสนับสนุนให้พนักงานเข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อลดต้นทุน และระยะเวลาในการดำเนินงาน มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของกิจการ และวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพการทำงานเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่นหรือทั้งอุตสาหกรรม และมีนโยบายประหยัดพลังงานในองค์กร

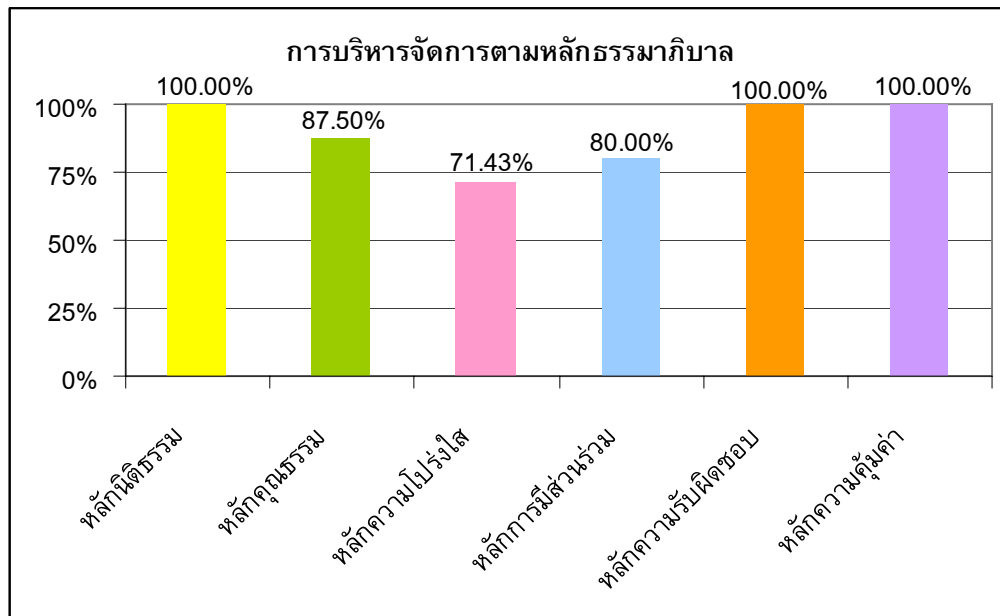
(4) **หลักคุณธรรม** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนร้อยละ 87.5 โดยมีการรณรงค์ส่งเสริมให้พนักงานยึดมั่นในหลักคุณธรรม จรรยาบรรณ การมีระเบียบวินัย และความซื่อสัตย์ มีการให้บริการแก่ประชาชนอย่างยุติธรรม เช่น การประเมินราคาทรัพย์สินจำนำในราคาที่เป็นธรรม ไม่มีการปลอมแปลงทรัพย์สินจำนำ มีการให้บริการแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกันไม่เลือกปฏิบัติ มีระบบการคัดเลือกบุคลากรตามที่หน่วยงานกำกับโรงรับจำนำหรือเจ้าของกิจการกำหนด มีการเลื่อนขั้นเงินเดือน และมอบหมายงานตามระเบียบอย่างเคร่งครัด มีจำนวนพนักงานเพียงพอกับปริมาณงาน และมีผลตอบแทนที่เหมาะสมกับปริมาณและคุณภาพของงานที่ทำ แต่ไม่มีการมอบรางวัล ยกย่อง ชมเชยพนักงานที่มีผลการปฏิบัติงานดี

(5) **หลักการมีส่วนร่วม** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนร้อยละ 80 โดยมีการให้พนักงานร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาการบริหารงานและการให้บริการ แต่ไม่มีการจัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ไม่มีการให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการให้บริการ มีการระดมความคิดเห็นของพนักงานในการวางแผนการปฏิบัติงานของโรงรับจำนำ แต่ไม่มีการใช้กระบวนการตัดสินใจของพนักงาน โดยใช้เสียงส่วนใหญ่

(6) **หลักความโปร่งใส** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี มีคะแนนร้อยละ 71.43 โดยมีการติดประกาศขั้นตอนการให้บริการ เช่น มีป้ายบอกลำดับขั้นตอนการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการอย่างชัดเจน มีระบบการจัดเก็บทรัพย์สินจำนำที่น่าเชื่อถือและน่าไว้วางใจ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับทราบอย่างตรงไปตรงมา เช่น อัตราดอกเบี้ย ราคาทองคำที่ใช้อ้างอิงในการประเมินทรัพย์สินจำนำ มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละ

ตำแหน่งการทำงานอย่างชัดเจน และมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนหน้าที่การทำงาน เพื่อตรวจสอบการทำงานซึ่งกันและกันแต่ไม่มีระบบจัดลำดับการให้บริการ (บัตรคิว) และไม่มีการประชาสัมพันธ์ หรือการติดประกาศ กฎ ระเบียบของหน่วยงานกำกับโรงรับจำนำให้ประชาชนรับทราบรายละเอียดดังแผนภูมิที่ 7-5

แผนภูมิที่ 7-5 การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานธนาุเคราะห์แห่งที่ 1

ที่มา : แบบสอบถาม

จัดทำโดย : นักวิจัย

จากแผนภูมิที่ 7-5 สรุปได้ว่า สถานธนาุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 1 มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยมีการบริหารจัดการตามหลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับดีเลิศ หลักคุณธรรมและหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับดีมาก และหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับดี ซึ่งในหลักการของการประกอบกิจการโรงรับจำนำจึงจะต้องมีหลักการดังกล่าว เนื่องจาก เป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของประชาชน และการบริการประชาชน

แต่อย่างไรก็ดี สถานธนาุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 1 จะต้องปรับปรุงในเรื่องหลักความโปร่งใส เนื่องจากไม่มีระบบจัดลำดับให้บริการ (บัตรคิว) และไม่มีการประชาสัมพันธ์ หรือติดประกาศ กฎ ระเบียบของสำนักงานธนาุเคราะห์ให้ประชาชนรับทราบ ซึ่งเป็นการรักษาผลประโยชน์ให้กับประชาชน เพื่อให้เข้าใจและรับรู้ถึงนโยบายที่สำคัญของสำนักงานธนาุเคราะห์ เช่น การปรับลดอัตราดอกเบี้ยรับจำนำ การขยายระยะเวลาเปิดให้บริการ การขยายวงเงินรับจำนำสูงสุดของทรัพย์สินบางประเภท การขยายอัตราการประเมินราคาทรัพย์สินจำนำบางประเภท เป็นต้น นอกจากนี้ สถานธนาุเคราะห์ควรมีความต่อเนื่องในการพัฒนาคุณภาพของระบบงาน การให้บริการ พนักงาน และสภาพแวดล้อมที่ให้บริการ เพื่อสร้างความพึงพอใจกับผู้ใช้บริการ และเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันเชิงธุรกิจให้สามารถแข่งขันกับโรงรับจำนำเอกชนได้ พร้อมกับช่วงแบ่งเบาภาระด้านการเงินให้กับประชาชนผู้มีรายได้น้อยยามประสบปัญหาเฉพาะด้านการเงินด้วย

7.5.2. หลักการ CAMELs Analysis

ในการศึกษาวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ธนาคารแห่งที่ 1 ด้วยหลักการ CAMELs Analysis และสามารถวิเคราะห์และประเมินโดยการคำนวณหาสัดส่วนทางการเงิน พอสรุปได้ดังนี้

มิติที่ 1 : C - Capital strength : ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง

ณ สิ้นปี 2552 สถานธนาคารพาณิชย์ที่ 1 มีเงินทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 155.9 ล้านบาทเพิ่มขึ้นจากปี 2551 ที่มีเงินทุน 97.7 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 9.4 เงินทุนดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นแหล่งเงินทุนภายนอก ซึ่งเป็นเงินยืมจากสำนักงานกลาง 49.0 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 31 ของเงินทุนทั้งหมด ในขณะที่มีเงินทุนภายในซึ่งเป็นกำไรสะสมจำนวน 107.0 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 69 ของเงินทุนทั้งหมด ในระหว่างปี 2548-2552 เงินทุนดำเนินงานเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 8.5 ต่อปี โดยเป็นการเพิ่มขึ้นจากเงินทุนภายในหรือกำไรสะสมที่เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ที่มีกำไรสะสม 75.5 ล้านบาท เป็น 106.9 ล้านบาทในปี 2552 และมีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 9.1 ต่อปี ส่วนเงินทุนภายนอก ซึ่งเป็นเงินยืมจากสำนักงานกลางเพิ่มขึ้นจากปี 2548 ที่มีจำนวน 38.5 ล้านบาท เป็น 49.0 ในปี 2552 โดยมีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 9.1 ต่อปี และมีการลดการพึ่งพิงเงินยืมจากสำนักงานกลางในปี 2550 และ 2552 ขณะที่เงินทุนภายในหรือกำไรสะสมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงระยะเวลาปี 2548-2552

หากพิจารณาถึงความเข้มแข็งและเพียงพอต่อความเสี่ยงของเงินทุนแล้ว ขณะนี้สถานการณ์ธนาคารพาณิชย์ที่ 1 ยังมีความเสี่ยงน้อย เนื่องจากมีทรัพย์สินสุทธิจำนวนเฉลี่ยระหว่างปี 2548-2552 เพียงร้อยละ 0.03 ของมูลค่าทรัพย์สินจำนวน และ มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นร้อยละ 14.7 ในปี 2552 ถือได้ว่าเป็นอัตราผลตอบแทนที่สูงมาก แสดงว่า กิจการใช้เงินทุนในการบริหารกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในช่วงปี 2550-2552 อัตราผลตอบแทนของทุนเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 14.0 ต่อปี สาเหตุที่อัตรากำไรของสถานการณ์ธนาคารพาณิชย์ที่ 1 ก่อนข้างคงที่ เนื่องจากจำนวนผู้ใช้บริการและมูลค่าทรัพย์สินจำนวนในช่วงเวลาดังกล่าวไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก กล่าวคือ จำนวนผู้ใช้บริการอยู่ที่ประมาณ 3.5 – 3.6 หมื่นคน ขณะที่มูลค่าทรัพย์สินจำนวน ซึ่งเปรียบเสมือนต้นทุนอยู่ที่ประมาณ 400 ล้านบาทต่อปี อย่างไรก็ตามแม้ว่าสถานการณ์ธนาคารได้มีการปรับลดอัตราดอกเบี้ยรับจำนวน แต่เป็นนโยบายด้านอัตราดอกเบี้ยที่ดำเนินการทุกปี โดยเฉพาะในช่วงเปิดภาคเรียน จึงไม่ส่งผลให้มีการรับจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และไม่ทำให้กำไรสุทธิลดลง

หากพิจารณาความเสี่ยงของเงินทุนจากการมีหนี้สิน พบว่ากิจการมีหนี้สินต่อทุนอยู่ในระดับสูงโดยในปี 2552 มีค่าสูงถึง 47 เท่า โดยมีแนวโน้มลดลง และมีค่าเฉลี่ยระหว่างปี 2548-2552 อยู่ที่ 55 เท่า ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์ธนาคารที่ไม่มีเงินทุนเริ่มต้นดำเนินการ แต่ได้รับจัดสรรเป็นเงินกู้ยืมจากสำนักงานกลางเป็นเงินทุนหมุนเวียนแทน โดยสถานการณ์ธนาคารจะต้องชำระดอกเบี้ยเงินกู้ยืมให้แก่สำนักงานกลางที่ทำหน้าที่กู้ยืมจากสถาบันการเงินให้แก่สถานการณ์ธนาคารทุกสาขา รายละเอียดดังตารางที่ 7-29

ตารางที่ 7-29 แสดงข้อมูลความเพียงพอเงินทุนต่อความเสี่ยงของสถาบันนุเคราะห์แห่งที่ 1

	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
จำนวนผู้ให้บริการ	ราย	35,280	38,496	35,482	36,936	36,582	36,555
หนี้สินทั้งสิน	ล้านบาท	39.1	54.2	44.8	57.9	50.1	49.2
ส่วนของทุน	ล้านบาท	75.5	81.1	89.2	97.7	107.0	90.1
อัตราเพิ่ม	ร้อยละ		7.5	9.9	9.6	9.4	9.1
ทุนถัวเฉลี่ย	ล้านบาท		78.3	85.1	93.5	102.4	89.8
เงินทุน	ล้านบาท	114.0	134.6	133.1	154.6	155.9	144.5
- ทุนภายใน							
(กำไรสะสมของสถาบันนุเคราะห์)	ล้านบาท	75.5	81.1	89.2	97.7	107.0	90.1
กำไรสุทธิ	ล้านบาท	6.6	8.9	12.7	13.9	15.0	11.4

	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
<u>อัตราส่วนทางการเงิน</u>							
อัตราการเติบโตของทุน	ร้อยละ		7.5	9.9	9.6	9.4	9.12
อัตราการเติบโตของหนี้สิน	ร้อยละ		38.9	-17.4	29.2	-13.5	9.31
อัตราผลตอบแทนของส่วนของทุน	ร้อยละ		11.4	14.9	14.9	14.7	14.0
อัตราหนี้สินต่อทุน	เท่า	0.52	0.67	0.50	0.59	0.47	0.55
อัตราทรัพย์สินหลุดจำนำต่อทรัพย์สินจำนำ	เท่า	0.03	0.02	0.04	0.03	0.04	0.03

ที่มาของข้อมูล สำนักงานสถาบันนุเคราะห์ จัดทำโดย นักวิจัย

มิติที่ 2 : A - Asset quality : คุณภาพของทรัพย์สิน

ณ สิ้นปี 2552 สถาบันนุเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 1 มีทรัพย์สินจำนวน 157.1 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ที่มีทรัพย์สินจำนวน 155.6 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.9 ซึ่งทรัพย์สินส่วนใหญ่เป็นทรัพย์สินจำนำคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 92.8 ของทรัพย์สินทั้งหมด รองลงมาเป็นทรัพย์สินถาวร คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.03 การเติบโตของทรัพย์สินค่อนข้างผันผวน โดยทรัพย์สินลดลงในปี 2550 เพิ่มขึ้นในปี 2551 และเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงในปี 2552 และระหว่างปี 2548-2552 ทรัพย์สินมีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 8.6 ต่อปี

ในขณะที่มีอัตราหมุนเวียนของทรัพย์สินในปี 2552 มีค่า 0.13 รอบ มีค่าเช่นเดียวกับค่าเฉลี่ยระหว่างปี 2548-2552 และมีอัตราผลตอบแทนต่อทรัพย์สินในปี 2552 อยู่ที่ร้อยละ 9.6 ค่าเฉลี่ยระหว่างปี 2548-2552 อยู่ที่ร้อยละ 8.9 ต่อปี โดยทรัพย์สินส่วนใหญ่ของสถาบันนุเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 1 เป็นทรัพย์สินจำนำประเภททองคำมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 90 ถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่มีคุณภาพ เนื่องจากไม่มีความเสี่ยงเรื่องการเสื่อมคุณภาพ หรือการจำหน่ายไม่ได้เมื่อทรัพย์สินหลุดจำนำ และสามารถสร้างรายได้และให้ผลตอบแทนที่ดี

แต่มีความเสี่ยงเรื่องของราคาทองคำ เนื่องจากทองคำเป็นสินค้าโภคภัณฑ์ที่ประเทศไทยนำเข้าจากต่างประเทศ และเป็นสินค้าที่มีการเก็งกำไรสูง ซึ่งแม้ว่าแนวโน้มราคาทองคำมักจะเพิ่มสูงขึ้น แต่มีความไม่แน่นอนว่าราคาทองคำที่สูงขึ้นเป็นภาวะฟองสบู่หรือไม่ ราคาทองคำที่ปรับตัวสูงขึ้นอาจจะทำให้อุปสงค์ที่แท้จริงลดลง หรือมีอุปสงค์เทียมเกิดขึ้นจากการซื้อขายผ่านกระดาษในรูปแบบของธุรกรรม ล่วงหน้าหลายประเภท ทั้งฟิวเจอร์และออปชั่น หรือกรณีที่นักเก็งกำไรเทขายทองคำที่ถืออยู่ อาจจะทำให้ราคาทองคำในตลาดโลกปรับตัวลดลงได้ และในท้ายที่สุดผลกระทบดังกล่าวจะส่งมาถึงราคาทองคำในประเทศไทย อาจทำให้ทองคำ ซึ่งเป็นทรัพย์สินจำนำส่วนใหญ่มีมูลค่า

ลดลงได้ อย่างไรก็ดี ความเสี่ยงที่ราคาทองคำจะลดลงมีไม่มาก เนื่องจากการปรับตัวลดลงของราคาทองคำอาจเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาสั้น และทรัพย์สินจำนำที่เป็นทองคำมีระยะเวลาหลุดจำนำอยู่ที่ 5 เดือน จึงมีโอกาสราคาทองคำจะปรับตัวสูงขึ้นอีกมาก

ทั้งนี้ แม้ว่าเป้าหมายของการดำเนินงานของสถานธนาณูเคราะห์ เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อย และบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน หากพิจารณาอัตราหมุนเวียนของทรัพย์สินอยู่ในอัตราที่ไม่สูงนัก เนื่องจากการมีจำนวนทรัพย์สินจำนำอยู่ในระดับสูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ดอกเบี้ยนั้น มีสาเหตุจากการรับจำนำมีกำหนดเวลาครบกำหนดไถ่ถอน จึงไม่สามารถที่จะนำทรัพย์สินจำนำมาเปลี่ยนให้เป็นสภาพคล่องหรือหมุนเวียนได้เร็วเหมือนธุรกิจอื่นๆ และการที่รายได้หลักที่เป็นดอกเบี้ยรับจำนำ ซึ่งสถานธนาณูเคราะห์กำหนดอัตราดอกเบี้ยไม่สูงมาก และคิดในอัตราที่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยตามกฎหมาย เพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชน แต่อย่างไรก็ดี การที่มีทรัพย์สินขยายตัวมากขึ้นนั้น ก็มีการสร้างหนี้สินเพิ่มขึ้นด้วย จึงควรเฝ้าระวังการก่อหนี้ที่อาจไม่สามารถชำระได้ตามกำหนด รายละเอียดดังตารางที่ 7-30

ตารางที่ 7-30 แสดงข้อมูลคุณภาพของทรัพย์สินของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 1

	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
ทรัพย์สินรวม	ล้านบาท	114.5	135.3	134.0	155.6	157.1	139.3
- เงินสดและเงินฝากธนาคาร	ล้านบาท	0.8	0.4	0.6	0.4	1.1	0.7
- ทรัพย์สินรับจำนำ (มูลค่าตามราคาทรัพย์สินรับจำนำในขณะนั้น)	ล้านบาท	106.0	125.2	123.7	145.1	145.8	129.2
- ทรัพย์สินหลุดจำนำ	ล้านบาท	0.0	0.1	0.7	0.7	0.7	0.4
- อื่นๆ	ล้านบาท	2.3	4.0	3.6	4.1	4.1	3.6
- ทรัพย์สินถาวร (สุทธิ)	ล้านบาท	5.3	5.7	5.4	5.2	5.3	5.4
ทรัพย์สินถาวรเฉลี่ย	ล้านบาท		124.9	134.7	144.8	156.4	140.2
รายได้หลัก (ดอกเบี้ยรับจำนำ)	ล้านบาท	10.9	15.5	18.1	18.6	19.6	16.5
กำไรสุทธิ	ล้านบาท	6.6	8.9	12.7	13.9	15.0	11.4
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตราการเติบโตของทรัพย์สิน	ร้อยละ	-	18.2	-1.0	16.2	0.9	8.6
อัตราผลตอบแทนต่อทรัพย์สิน	ร้อยละ	-	7.1	9.4	9.6	9.6	8.9
อัตราหมุนของทรัพย์สิน	รอบ	-	0.12	0.13	0.13	0.13	0.13

ที่มาของข้อมูล สำนักงานสถานธนาณูเคราะห์ จัดทำโดย นักวิจัย

มิติที่ 3 : M - Management capability : ชีตความสามารถในการบริหาร

การบริหารงานในสำนักงานสถานธนาณูเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 1 ผู้จัดการมีอำนาจตัดสินใจภายในองค์กร โดยกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดในการบริหารงาน ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานธนาณูเคราะห์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ที่เป็นหน่วยงานกลาง โดยมีแนวทางในการบริหารงาน 4 ข้อ ได้แก่

1.มีการวิเคราะห์สถานการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจ เพื่อกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของสาขา

2. มีการประมาณการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อให้บริการรับจำนำให้เพียงพอและเหมาะสม
3. มีการพัฒนาระบบและการปฏิบัติงานในสาขา เพื่ออำนวยความสะดวกและการให้บริการให้มี

ประสิทธิภาพ

4. ควบคุม กำกับดูแล ให้การปฏิบัติงาน เป็นไปตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ

นอกจากนั้นแล้ว การบริหารงานในสำนักงานต้องยึดระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ และแนวทางการปฏิบัติในการทำงานของพนักงาน ตามที่สำนักงานธนานุเคราะห์กำหนดให้สถานธนานุเคราะห์ทุกแห่งต้องปฏิบัติตามและการปฏิบัติตามข้อบังคับของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งระเบียบของสำนักงานธนานุเคราะห์บางอย่างต้องอยู่ภายใต้ระเบียบกระทรวงการคลัง โดยการบริหารงานยึดหลักการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล และมุ่งเน้นในเรื่องจรรยาบรรณและจริยธรรมของพนักงานที่มีต่อผู้ใช้บริการ ต่อสำนักงาน ต่อตนเอง ต่อผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา และต่อสังคม รวมทั้งมีการจัดระบบการตรวจสอบกิจการโดยมีคณะกรรมการตรวจสอบสำนักงานธนานุเคราะห์ และการมีระบบติดตามและประเมินผล โดยมีบริษัท ทริส คอร์ปอเรชั่น จำกัด เป็นผู้จัดทำรายงานการให้คำปรึกษาระบบประเมินผลการดำเนินงานทั้งในด้านการเงินและด้านที่ไม่ใช่การเงิน การดำเนินงานตามนโยบายผู้ถือหุ้นภาครัฐ (Statement of Direction: SODs) รวมถึงการบริหารจัดการองค์กร ผ่านการกำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมาย ซึ่งพิจารณาแนวโน้มภาวะเศรษฐกิจในอนาคตประกอบกับข้อมูลการดำเนินงานในอดีตของสำนักงานธนานุเคราะห์

ตารางที่ 7-31 แสดงข้อมูลชี้วัดความสามารถในการบริหารของสถานธนานุเคราะห์แห่งที่ 1

รายการ	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
มูลค่าธุรกิจ (มูลค่าทรัพย์สิน)	ล้านบาท	114.5	135.3	134.0	155.6	157.1	139.3
อัตราการเติบโตของธุรกิจ	ร้อยละ		18.2	-1.0	16.2	0.9	8.6
การบริหารงานและการควบคุมภายใน							
- การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ							มี
- จัดหาผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงาน							มี
- การแบ่งส่วนงานและการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ							มี
- การจัดทำบัญชีและเอกสารหลักฐาน							มี
- การตรวจสอบกิจการ							มี
- การทำแผนและงบประมาณ							มี
- การติดตามประเมินผล							มี
- ชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน							มี
- การจัดทำงบการเงินได้							มี
- จัดจ้างเจ้าหน้าที่บัญชี							มี

ที่มาของข้อมูล สำนักงานสถานธนานุเคราะห์

จัดทำโดย: นักวิจัย

มิติที่ 4 : E - Earning sufficiency : การทำกำไร

ในปี 2552 สถานธนานุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 1 มีผลการดำเนินงานที่ดีซึ่งมีกำไรจำนวน 19.6 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ที่มีกำไรจำนวน 18.6 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 8.3 โดยเป็นผลจากการมีรายได้เพิ่มขึ้นจากรายได้การรับจำนำ ทั้งนี้ในปี 2552 สถานธนานุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 1 มีรายได้ 24.7 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 5.2 และมีค่าใช้จ่าย 1.6 ล้านบาท ลดลงจากปี 2551 ร้อยละ 93.3 หากเปรียบเทียบผลการ

ดำเนินงานกับปี 2548 ที่มีกำไร 6.6 ล้านบาท พบว่าเพิ่มขึ้นมากถึง 2.6 เท่า หรือเพิ่มขึ้นเป็น 15 ล้านบาท และระหว่างปี 2548-2552 กำไรมีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 23.6 ต่อปี มีผลให้การเติบโตของทุนหรือกำไรสะสมเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 9.1 ต่อปี

ในขณะที่มีอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานในปี 2552 อยู่ที่ร้อยละ 9.5 เทียบกับค่าเฉลี่ยระหว่างปี 2548-2552 ที่มีค่าอยู่ที่ร้อยละ 40.2 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำมาก แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการทำกำไรค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่าย อย่างไรก็ตาม สถานธนาคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 1 ได้มีการควบคุมการใช้จ่ายตั้งแต่ปี 2550 ค่าใช้จ่ายการดำเนินงานตกประมาณปีละ 10 ล้านบาท ขณะที่มียาได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงว่าสถานธนาคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 1 มีประสิทธิภาพในการทำงานและการบริหารงานเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 7-32 แสดงข้อมูลการทำกำไรของสถานธนาคราะห์แห่งที่ 1

รายการ	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
รายได้หลัก (ตอกเบี้ยรับจำนำ)	ล้านบาท	10.9	15.5	18.1	18.6	19.6	16.5
รายได้รวม	ล้านบาท	14.0	19.1	22.8	23.5	24.7	20.8
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	ล้านบาท	7.4	10.2	10.2	9.6	1.6	7.8
ค่าใช้จ่ายรวม	ล้านบาท	7.4	10.2	10.2	9.6	1.6	7.8
กำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	ล้านบาท	14.0	19.1	22.8	23.5	16.6	19.2
กำไรสุทธิ	ล้านบาท	6.6	8.9	12.7	13.9	15.0	11.4
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตรากำไรสุทธิต่อรายได้	ร้อยละ	47.3	46.6	55.4	59.1	60.8	53.8
อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	ร้อยละ	52.7	53.4	44.6	40.9	9.5	40.2
อัตราการเติบโตของกำไร	ร้อยละ		34.4	42.2	9.6	8.3	23.6
อัตราการเติบโตของรายได้	ร้อยละ		36.2	19.6	2.9	5.2	16.0
อัตราการเติบโตของค่าใช้จ่าย	ร้อยละ		-27.3	-46.7	-57.9	-93.3	-56.3
ค่าใช้จ่ายรวมต่อรายได้รวม	ร้อยละ	52.7	53.4	44.6	40.9	6.4	39.6

ที่มาของข้อมูล สำนักงานสถานธนาคราะห์ จัดทำโดย นักวิจัย

มิติที่ 5 : L – Liquidity : สภาพคล่อง

ในปี 2552 สถานธนาคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 1 ดำเนินธุรกิจประสบผลสำเร็จมีผลกำไร และมีสภาพคล่องสูงมาก โดยมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนหรือทรัพย์สินหมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียนอยู่ที่ 3 เท่า เมื่อเทียบกับปี 2551 ที่มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียน 2.6 เท่า แสดงให้เห็นว่า มีสภาพคล่องทางการเงินดี ทรัพย์สินหมุนเวียนที่มีอยู่สูงกว่าความต้องการใช้เงินหรือชำระหนี้สินหมุนเวียนได้อย่างเพียงพอ ทั้งนี้ทรัพย์สินหมุนเวียนส่วนใหญ่เป็นทรัพย์สินจำนำซึ่งมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 96.1 โดยมีรอบการไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำประมาณ 5 เดือน ในขณะที่หนี้สินหมุนเวียนเป็นการกู้ยืมจากสำนักงานกลางไม่ใช้สถาบันการเงิน ทำให้มีความยืดหยุ่นในการบริหารงานมากขึ้น หากสถานธนาคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 1 ขาดสภาพคล่องสามารถร้องขอให้สำนักงานกลางจัดส่งเงินทุนมาให้เพิ่มเติมได้อย่างรวดเร็ว และหากมีเงินทุนส่วนเกินก็สามารถส่งกลับไปให้สำนักงานกลางตามระเบียบที่กำหนด

หากพิจารณาอัตราส่วนทุนหมุนเวียนหรือทรัพย์สินหมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียนรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า อัตราส่วนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 2.8 ในปี 2548 เป็น 3.0 ในปี 2552 และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 อยู่ที่ 2.7 ต่อปี รายละเอียดดังตารางที่ 7-33

ตารางที่ 7-33 ข้อมูลสภาพคล่องและอัตราส่วน สถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 1

รายการ	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
ทรัพย์สินหมุนเวียน	ล้านบาท	109.2	129.6	128.6	150.4	151.8	133.9
หนี้สินหมุนเวียน	ล้านบาท	39.1	54.2	44.8	57.9	50.1	49.2
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตราเพิ่มของทรัพย์สินหมุนเวียน	ร้อยละ		18.7	-0.8	17.0	0.9	8.9
อัตราเพิ่มของหนี้สินหมุนเวียน	ร้อยละ		38.9	-17.4	29.2	-13.5	9.3
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	2.8	2.4	2.9	2.6	3.0	2.7

ที่มาของข้อมูล สำนักงานสถานธนาณูเคราะห์ จัดทำโดย นักวิจัย

มิติที่ 6 : S – Sensitivity : ผลกระทบต่อธุรกิจ

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจของโรงรับจำนำและสถานธนาณูเคราะห์ แบ่งออกได้เป็น 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายนอก เช่น ความผันผวนของภาวะเศรษฐกิจ ภัยธรรมชาติ ภาวะคู่แข่งทางธุรกิจ นโยบายการเงินของรัฐ อัตราดอกเบี้ย ระเบียบ ข้อบังคับ พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง สภาพตลาด เทคโนโลยี และวิทยาการใหม่ และปัจจัยภายใน เช่น การบริหารจัดการภายใน การลดต้นทุน การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การกำหนดกลยุทธ์ แผนการดำเนินงานนโยบายขององค์กร หน่วยงานกลาง และหน่วยงานกำกับ

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อการดำเนินกิจการโรงรับจำนำอย่างชัดเจน คือ ผลกระทบจากการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานของโรงรับจำนำ รวมทั้งสถานธนาณูเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 1 อย่างใกล้ชิด โดยในช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตสูงจะมีจำนวนผู้มาใช้บริการและจำนวนเงินการรับจำนำน้อยลง ขณะที่ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำหรือชะลอตัวจะมีจำนวนผู้มาใช้บริการและจำนวนเงินการรับจำนำเพิ่มขึ้น เช่น ในปี 2550 เศรษฐกิจของไทยเริ่มดีขึ้นมีอัตราการขยายตัวของ GDP ในระดับสูงถึงร้อยละ 5 ทำให้จำนวนผู้มาใช้บริการน้อยลงจากปีที่ผ่านมาร้อยละ -7.8

อย่างไรก็ตามหลังปัจจัยทางเศรษฐกิจไม่ใช่ปัจจัยเดียวที่กำหนดปริมาณการใช้บริการรับจำนำ เช่น ในช่วงปี 2551 ที่ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางการเงินจากสหรัฐอเมริกาและยุโรป ส่งผลให้เศรษฐกิจของไทยถดถอยลงในปี 2552 โดย GDP มีอัตราการลดลงร้อยละ -2.3 แต่ขณะเดียวกัน จำนวนผู้มาใช้บริการกลับลดลงจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 1 ซึ่งอาจจะเกี่ยวเนื่องกับอัตราเงินเฟ้อที่อยู่ในระดับต่ำ จึงทำให้ค่าครองชีพของประชาชนไม่สูงมากนัก ส่งผลให้ผู้ใช้บริการรับจำนำไม่เพิ่มเติมในช่วงที่เกิดวิกฤตนอกจากนั้นแล้ว ยังมีปัจจัยในเรื่องของราคาทองคำที่สูงขึ้นมีผลต่อความต้องการรับจำนำเพิ่มขึ้นด้วย อย่างเช่น ในปี 2549 ราคาทองคำที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 27.3 จำนวนผู้มาใช้บริการเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 9.1 และในปี 2551 ราคาทองคำที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 31.2 จำนวนผู้มาใช้บริการเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 4.1 .ในส่วนของกฎหมายหรือพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องยังเป็นปัจจัยภายนอกที่สำคัญที่โรงรับจำนำต้องปฏิบัติตาม เช่น อัตราการรับจำนำ วงเงินการรับจำนำ

ส่วนปัจจัยภายในที่สำคัญที่มีผลการดำเนินงานของสถานธนาณูเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 1 คือ สำนักงานสถานธนาณูเคราะห์ได้รับนโยบายจากกระทรวงในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยรับจำนำที่ค่อนข้างต่ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน เป็นต้น

ตารางที่ 7-34 จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ
สถานธนาหุเคราะห์แห่งชาติที่ 1

รายการ	ปี					เฉลี่ยต่อปี
	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552	
จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ (ราย)	35,280	38,496	35,482	36,936	36,582	36,555
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	-	9.1	-7.8	4.1	-1.0	1.1
มูลค่าทรัพย์สินจำนำ (ล้านบาท)						
(มูลค่าที่โรงรับจำนำต้องรับผิดชอบในราคาที่สูงกว่า	325.2	415.0	391.9	458.2	467.0	411.5
ราคาทรัพย์สินรับจำนำ)						
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	-	27.6	-5.6	16.9	1.9	10.2
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ						
1. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริง (ร้อยละ)	4.6	5.1	5.0	2.5	-2.3	3.0
2. อัตราเงินเฟ้อทั่วไป (ร้อยละ)	4.5	4.6	2.2	5.5	-0.8	3.2
3. ราคาทองคำเฉลี่ยทั้งปี (มกราคม-ธันวาคม)	8,473.76	10,788.25	11,301.82	13,697.24	15,720.03	11,996
อัตราเพิ่ม	-	27.31	4.76	21.19	14.76	17.0
4. ราคาทองคำ ณ สิ้นเดือนธันวาคม	10,000	10,750	13,200	13,900	17,250	13,020
อัตราเพิ่ม	-	7.5	22.79	5.30	24.10	14.9
5. ราคาทองคำ ณ สิ้นเดือนมิถุนายน	8,450	10,800	10,600	14,550	15,000	11,880
อัตราเพิ่ม	-	27.81	-1.85	37.26	3.09	16.6
6. อัตราแลกเปลี่ยน	40.26	37.92	34.56	33.36	34.33	36
(+) อ่อนค่า / (-) แข็งค่า	-	-5.8	-8.8	-3.4	2.9	-3.8
7. ยอดการให้สินเชื่อเพื่อรายย่อย	117,943.3	105,358.7	141,458.4	115,719.9	200,641.1	136,224
อัตราเพิ่มของยอดการให้สินเชื่อเพื่อรายย่อย	-	-10.67	34.26	-18.19	73.38	19.7

ที่มา : 1. จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ และมูลค่าทรัพย์สินจำนำ ข้อมูลจากสำนักงานธนาหุเคราะห์การศึกษาแห่งชาติ 1

2. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริง ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ URL: <<http://www.nesdb.go.th/>> ในช่วงที่เศรษฐกิจขยายตัวดี ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี ส่งผลให้ผู้ใช้บริการรับจำนำลดลง

3. อัตราเงินเฟ้อทั่วไป (Headline Inflation) ข้อมูลจากสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ URL: <<http://www.price.moc.go.th/>> ภาวะของอัตราเงินเฟ้อในประเทศที่ขยับตัวสูงขึ้น จากราคาน้ำมันและผลผลิตทางการเกษตรที่ได้รับ ความเสียหายจากโรคระบาดทางการเกษตรและสถานการณ์น้ำท่วม ทำให้สินค้ามีราคาสูงขึ้นตามภาวะต้นทุน ค่าครองชีพปรับสูงขึ้น และส่งผลกระทบต่อผู้มีรายได้น้อย หรือผู้ที่ต้องการใช้เงินเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า มาใช้บริการที่โรงรับจำนำเพิ่มมากขึ้น

4. ราคาทองคำเฉลี่ย ข้อมูลจากสมาคมค้าทองคำ URL: <<http://www.goldtraders.or.th/>> การปรับตัวสูงขึ้นของราคาทองคำ ส่งผลให้จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำเพิ่มขึ้น

5. อัตราแลกเปลี่ยน ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย <<http://www.bot.or.th>> การอ่อนค่าของอัตราแลกเปลี่ยนจะทำให้ราคาทองคำนำเข้าจากต่างประเทศในรูปเงินบาทสูงขึ้น ซึ่งทำให้ราคาทองคำภายในประเทศสูงขึ้น

6. ยอดการปล่อยสินเชื่อเพื่อรายย่อย ข้อมูลของ สศค. หากการปล่อยสินเชื่อเพื่อรายย่อยของทางอื่นเพิ่มขึ้น เนื่องจากนโยบาย ด้านสินเชื่อของรัฐบาลที่เข้าถึงกลุ่มคนรากหญ้ามากขึ้น มีความเป็นไปได้ว่าจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำอาจลดลง เพราะหันมาใช้สินเชื่อ ตามนโยบายของรัฐบาล

จัดทำโดย นักวิจัย

7.5.3 อัตราส่วนอื่น ๆ

ในการวิเคราะห์กิจการโรงรับจำนำด้วยการใช้อัตราส่วนทางการเงินตามหลักการ CAMELS Analysis แล้วยังสามารถวิเคราะห์ด้วยอัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำ และอัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยรับจำนำต่อทรัพย์สินจำนำ เพื่อดูคุณภาพของลูกหนี้และประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ดังนี้

1) อัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำ

ในปี 2552 สถานธนาณูเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 1 มีทรัพย์สินจำนำจำนวน 467 ล้านบาท และทรัพย์สินหลุดจำนำจำนวน 16.9 ล้านบาท มีผลให้มีอัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำ อยู่ที่ร้อยละ 3.6 ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ แสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้บริการรับจำนำหรือลูกหนี้มีคุณภาพดีมาก สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลาไม่ปล่อยให้ทรัพย์สินหลุดจำนำ ประกอบกับระยะเวลาในการรับจำนำ 5 เดือน ซึ่งทำให้เกิดการหมุนเวียนลูกหนี้ได้อย่างสม่ำเสมอ

อัตราส่วนที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำของสถานธนาณูเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 1 ในปี 2552 เพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีอัตราอยู่ที่ร้อยละ 2.6 หากพิจารณาอัตราส่วนอัตราส่วนที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า อัตราส่วนแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 2.8 ในปี 2548 เป็น 3.6 ในปี 2552 และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 อยู่ที่ร้อยละ 3.0 ต่อปี รายละเอียดดังตารางที่ 7-34

ตารางที่ 7-34 แสดงความสามารถของลูกหนี้ในการไถ่ถอนทรัพย์สินรับจำนำของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 1

รายการ	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
ทรัพย์สินรับจำนำ	ล้านบาท	325.2	415.0	391.9	458.2	467.0	411.5
ทรัพย์สินหลุดจำนำ	ล้านบาท	9.3	7.3	17.1	11.8	16.9	12.5
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำ	ร้อยละ	2.8	1.8	4.4	2.6	3.6	3.0

ที่มาของข้อมูล สำนักงานสถานธนาณูเคราะห์
จัดทำโดย นักวิจัย

7.6 สถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2

7.6.1. หลักการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

ในการศึกษาวิเคราะห์และประเมินสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2 ด้วยหลักการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งการประเมินผลการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ได้นำผลจากผู้ตอบแบบสอบถามมาประมวลผล เพื่อวัดระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสรุปได้ว่า สถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2 มีผลการประเมินการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลเฉลี่ยอยู่ในระดับดี คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75.61 และผลการประเมินแต่ละองค์ประกอบ พบว่า การบริหารจัดการตามหลักความรับผิดชอบมีผลการประเมินสูงสุด และหลักคุณธรรมมีผลการประเมินต่ำสุด ซึ่งสามารถลำดับผลการประเมินได้ดังนี้

(1) หลักความรับผิดชอบ มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 85.71 โดยสถานธนาุเคราะห์แห่งที่ 2 ได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้พนักงานตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อองค์กรและประชาชนผู้ให้บริการ ปฏิบัติงานและการให้บริการแก่ประชาชน โดยมีการกำหนดโครงสร้างองค์กร ขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบในการทำงานของพนักงานแต่ละตำแหน่งและแต่ละคนไว้อย่างชัดเจน มีการมอบอำนาจการตัดสินใจในการปฏิบัติงานของผู้จัดการผู้ช่วยผู้จัดการอย่างชัดเจน มีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดการปฏิบัติงาน (KPI) ขององค์กรและของพนักงาน โดยมีการจัดทำรายงานประจำปี และรายงานผลการทำงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเสนอสำนักงานธนาุเคราะห์

(2) หลักนิติธรรม มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 83.33 โดยสถานธนาุเคราะห์แห่งที่ 2 ถือได้ว่าใช้หลักธรรมาภิบาลในหลักนิติธรรมในการบริหารจัดการหน่วยงาน โดยได้กำหนดระเบียบกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ และแนวทางการปฏิบัติในการทำงานของพนักงาน โดยยึดหลักความเสมอภาค เช่น ระเบียบการลา การลงเวลาทำงาน ทั้งนี้สำนักงานธนาุเคราะห์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลเพื่อให้สถานธนาุเคราะห์ทุกแห่งต้องปฏิบัติตาม โดยเป็นระเบียบและข้อบังคับในด้านต่างๆ เช่น ระเบียบว่าด้วยการเงิน มาตรฐานบัญชี ระเบียบว่าด้วยพัสดุ และระเบียบว่าด้วยการบริหารงานบุคคล ซึ่งมีหลักเกณฑ์การพิจารณาโยกย้ายหมุนเวียนผู้จัดการทุก 2 ปี และมีการย้ายทุกตำแหน่ง เพื่อสร้างประสบการณ์ในการดูทรัพย์สินที่แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งปฏิบัติตามข้อบังคับของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งระเบียบของสำนักงานธนาุเคราะห์บางอย่างต้องอยู่ภายใต้ระเบียบกระทรวงการคลังด้วย เพื่อให้การปฏิบัติงานได้ตรงตามระเบียบ และการให้บริการประชาชนได้สม่ำเสมอและตรงเวลา

(3) หลักการมีส่วนร่วม มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 80 โดยสถานธนาุเคราะห์แห่งที่ 2 ได้เปิดโอกาสแก่พนักงานร่วมแสดงความคิดเห็นในการทำงานและวางแผนการปฏิบัติงาน โดยจัดให้มีการประชุมหารือภายในองค์กร ซึ่งเป็นการสนับสนุนพนักงานให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน และเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการ ในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานและการให้บริการแก่ประชาชน ทำให้พนักงานได้มีโอกาสเข้ามาร่วมคิด ร่วมสร้าง และร่วมทำ ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและผลงานขององค์กร รวมทั้งเปิดรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนที่มาใช้บริการ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงแนวทางการทำงานเพื่อเพิ่มความพึงพอใจแก่ผู้ใช้บริการ โดยการจัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจ

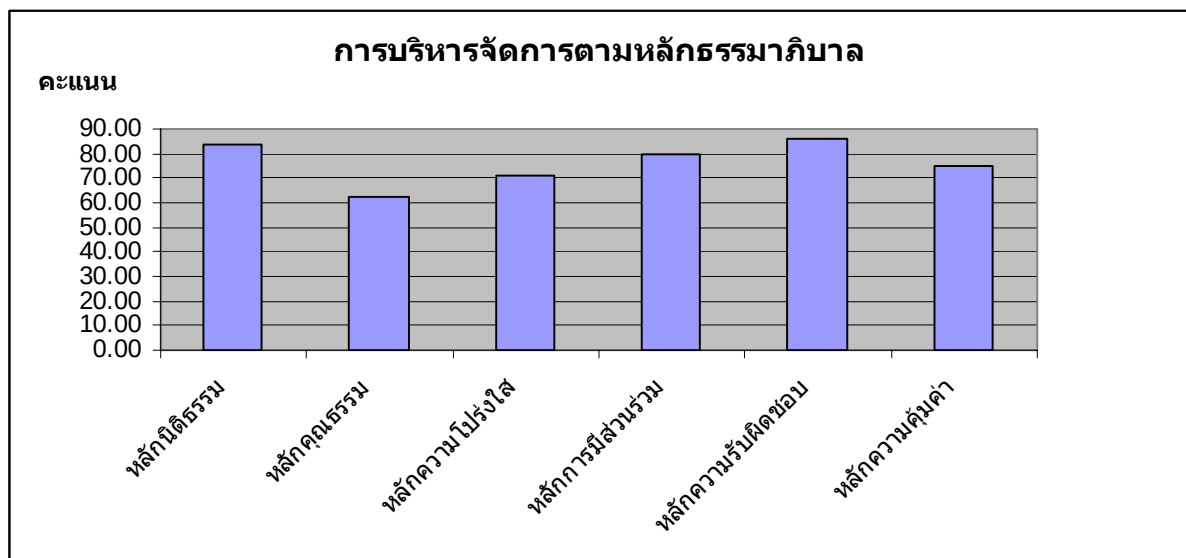
(4) หลักความคุ้มค่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี มีคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 75 โดยสถานธนาุเคราะห์แห่งที่ 2 ได้ตระหนักถึงการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า โดยได้มีนโยบายในการประหยัดงบประมาณ ลดการใช้พลังงาน สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อลดต้นทุนและระยะเวลาการทำงาน การมีพนักงานเพียงพอและเหมาะสมกับปริมาณงาน ให้พนักงานทำงานอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ และส่งเสริมให้พนักงานได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานแก่พนักงาน

(5) หลักความโปร่งใส มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี มีคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 71.43 โดยสถานธนาุเคราะห์แห่งที่ 2 ได้มีการเปิดเผยข้อมูลให้แก่ประชาชน โดยการติดประกาศขั้นตอนในการให้บริการอย่างชัดเจน มีการติดประกาศ และประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ประชาชนรับทราบ อย่างชัดเจนตรงไปตรงมาและสะดวกในการเข้าถึง เช่น อัตราดอกเบี้ย ราคาทองคำ ยังมีระบบการจับสลากที่นำที่นำเชื่อถือและน่าไว้วางใจ นอกจากนั้น สถานธนาุเคราะห์แห่งที่ 2 ได้กำหนดขั้นตอนการทำงานของพนักงานอย่างชัดเจน และมีวิธีการทำงานด้วยความโปร่งใส สำนักงานธนาุเคราะห์มีกระบวนการติดตามผลการทำงานของสถานธนาุเคราะห์ โดยมีผู้ตรวจสอบภายใน ซึ่งเข้าตรวจการปฏิบัติงาน และการทำงานทั้งหมดของสถานธนาุเคราะห์ในแต่ละสาขา และมีผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจการรับจำนำ ซึ่งดูว่าพนักงานปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการรับจำนำหรือไม่ ผู้ตรวจสอบภายในจะเสนอผลการตรวจสอบให้แก่ Audit ขึ้นตรงกับคณะกรรมการตรวจสอบสำนักงานธนาุเคราะห์ โดยการตรวจสอบต้องเป็นไปตามแผนการตรวจสอบตามระเบียบสำนักงานธนาุเคราะห์ด้านต่างๆ ว่าทำถูกต้อง เช่น การปิดงบตามมาตรฐานการบัญชี

หรือไม่นอกจากนี้ สำนักงานธนานุเคราะห์ได้รับการประเมินผลการดำเนินงานจากบริษัท ทริส คอร์ปอเรชั่น จำกัด (Tris Corp) เป็นการตรวจเชิงลึก เช่น แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติงาน การบริหารความเสี่ยง การตรวจสอบภายใน เป็นต้น

(6) **หลักคุณธรรม** มีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ มีคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 62.5 โดยสถานธนานุเคราะห์แห่งที่ 2 ได้ส่งเสริมให้พนักงานปฏิบัติงานและการให้บริการแก่ประชาชน โดยยึดมั่นในหลักคุณธรรม ความถูกต้อง ติงาม ซื่อสัตย์ สุจริต มีระเบียบวินัยในการทำงาน และมีจรรยาบรรณต่อตนเอง องค์กร และประชาชน เนื่องจากกิจการโรงรับจำนำเกี่ยวข้องกับเงินทองทรัพย์สินของมีค่า จึงต้องมีการให้ความสำคัญในเรื่องคุณธรรมเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้พนักงานทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และรักษาความยุติธรรมในการให้บริการแก่ประชาชน เช่น การประเมินราคาทรัพย์สิน การเก็บรักษาทรัพย์สิน รวมทั้งยังใช้หลักคุณธรรมในการพิจารณาการความดีความชอบของพนักงาน

แผนภูมิที่ 7- 6 การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานธนานุเคราะห์แห่งที่ 2

ที่มา จากแบบสอบถาม

จากแผนภูมิที่ 7-4 สรุปได้ว่า สถานธนานุเคราะห์แห่งที่ 2 มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับดี โดยมีการบริหารจัดการตามหลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม และหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับดีมาก หลักความคุ้มค่า และหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับดี และหลักคุณธรรมอยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งถือได้ว่าสถานธนานุเคราะห์มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของรัฐวิสาหกิจ และเอื้อต่อการประกอบกิจการโรงรับจำนำที่เป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน และการบริการประชาชน แต่อย่างไรก็ดี จะต้องพัฒนาเพิ่มเติมในหลักคุณธรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องผลตอบแทนที่เหมาะสมกับปริมาณงาน การมอบรางวัล ยกย่อง ชมเชย แก่พนักงานที่ปฏิบัติงานดี และระบบการคัดเลือกบุคลากร เพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจแก่พนักงาน เนื่องจากการจัดสรรโบนัสให้แก่ผู้จัดการเป็นการหารเฉลี่ย โดยยังไม่ได้นำเอาผลประโยชน์ของการของแต่ละสาขามาพิจารณาประกอบ

7. 6.2. หลักการ CAMELs Analysis

ในการศึกษาวิเคราะห์และประเมินสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2 ด้วยหลักการ CAMELs Analysis และสามารถวิเคราะห์และประเมินโดยการคำนวณหาสัดส่วนทางการเงิน พอสรุปได้ดังนี้

มิติที่ 1 : C - Capital strength : ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง

ณ สิ้นปี 2552 สถานธนาณูเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 มีเงินทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 191.4 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ที่มีเงินทุน 180.8 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 5.6 เงินทุนดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นแหล่งเงินทุนภายนอก ซึ่งเป็นเงินยืมจากสำนักงานกลาง 154 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 80 ของเงินทุนทั้งหมด ในขณะที่มีเงินทุนภายในซึ่งเป็นกำไรสะสมจำนวน 37.4 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 20 ของเงินทุนทั้งหมด ในระหว่างปี 2548-2552 เงินทุนดำเนินงานเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 20.8 ต่อปี โดยเป็นการเพิ่มขึ้นจากเงินทุนภายในหรือกำไรสะสมที่เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ที่มีกำไรสะสม 3.3 ล้านบาท มากถึง 10 เท่า ถือได้ว่ามีอัตราการเติบโตที่สูงมาก และมีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 88.9 ต่อปี ส่วนเงินทุนภายนอกซึ่งเป็นเงินยืมจากสำนักงานกลางเพิ่มขึ้นจากปี 2548 ที่มีจำนวน 96.1 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 41.1 โดยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 16 ต่อปี แสดงให้เห็นว่า สถานธนาณูเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 มีการลดการพึ่งพาเงินยืมจากสำนักงานกลางในอัตราที่รวดเร็ว จากในปี 2548 ที่มีสัดส่วนระหว่างเงินทุนภายนอกและเงินทุนภายในอยู่ที่ 30:1 ลดลงเป็น 4:1 ในปี 2552

การใช้เงินทุนส่วนใหญ่ลงทุนไปกับทรัพย์สินรับจำนำ โดยในปี 2552 ลงทุนไปกับทรัพย์สินรับจำนำ ร้อยละ 92.9 ของเงินทุนทั้งหมด หากพิจารณาถึงความเข้มแข็งและเพียงพอต่อความเสี่ยงของเงินทุนแล้ว ขณะนี้ยังมีความเสี่ยงน้อย เนื่องจาก มีทรัพย์สินหลุดจำนำเฉลี่ยระหว่างปี 2548-2552 เพียงร้อยละ 0.03 ของมูลค่าทรัพย์สินรับจำนำ และมีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุนร้อยละ 28.6 ถือได้ว่าเป็นอัตราผลตอบแทนที่สูงมาก แสดงว่า กิจการใช้เงินทุนในการบริหารกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุนของปี 2552 ลดลงจากปี 2551 ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุนร้อยละ 36.2 (เฉลี่ยปี 2548 – 2552 ร้อยละ 48.6) สาเหตุที่อัตรากำไรของสถานธนาณูเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 ที่ลดลง เนื่องจากการลดอัตราดอกเบี้ยการรับจำนำลง ซึ่งเป็นการดำเนินการตามนโยบายของหน่วยงานและกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน

หากพิจารณาความเสี่ยงของเงินทุนจากการมีหนี้สิน พบว่ากิจการมีหนี้สินต่อทุนสูงมากโดยในปี 2552 มีค่าสูงถึง 0.81 เท่า โดยมีแนวโน้มลดลง และมีค่าเฉลี่ยระหว่างปี 2548-2552 อยู่ที่ 0.88 เท่า ทั้งนี้เนื่องจากสถานธนาณูเคราะห์ไม่มีเงินทุนเริ่มต้นดำเนินการ แต่ได้รับจัดสรรเป็นเงินกู้ยืมจากสำนักงานกลางเป็นเงินทุนหมุนเวียนแทน โดยสถานธนาณูเคราะห์จะต้องชำระดอกเบี้ยเงินกู้ยืมให้แก่สำนักงานกลางที่ทำหน้าที่กู้ยืมจากสถาบันการเงินให้แก่สถานธนาณูเคราะห์ทุกสาขา รายละเอียดดังตารางที่ 7-35

ตารางที่ 7-35 แสดงข้อมูลความเพียงพอเงินทุนต่อความเสี่ยงของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2

	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
จำนวนผู้ให้บริการ	ราย	30,343.00	42,114.00	38,151.00	44,313.00	47,368.00	40,457.80
หนี้สินทั้งสิ้น	ล้านบาท	96.43	151.19	123.37	155.28	154.88	136.23
ทุนของสถานธนาณูเคราะห์	ล้านบาท	3.25	8.15	16.78	26.26	37.39	18.37
ทุนถัวเฉลี่ย	ล้านบาท		5.70	12.47	21.52	31.82	17.88
ส่วนของเงินทุน	ล้านบาท	99.34	158.85	139.47	180.78	191.38	153.96
- ทุนภายใน (กำไรสะสมของสถานธนาณูเคราะห์)	ล้านบาท	3.25	8.15	16.78	26.26	37.39	18.37
- ทุนภายนอก (เงินกู้ยืม)	ล้านบาท	96.09	150.70	122.69	154.52	153.99	135.60
กำไรสุทธิ	ล้านบาท	3.30	8.66	13.37	15.56	18.20	11.82

<u>อัตราส่วนทางการเงิน</u>							
อัตราดอกเบี้ยโตของทุน	ร้อยละ		150.78	105.81	56.48	42.38	88.86
อัตราดอกเบี้ยโตของหนี้สิน	ร้อยละ		56.78	- 8.40	25.87	- 0.26	16.00
อัตราผลตอบแทนของส่วนของผู้ถือหุ้น	ร้อยละ		75.96	53.63	36.16	28.60	48.59
อัตราหนี้สินต่อทุน	เท่า	0.97	0.95	0.88	0.86	0.81	0.88

ที่มาของข้อมูล สำนักงานสถานธนาคุณุเคราะห์ จัดทำโดย นักวิจัย

มิติที่ 2 : A - Asset quality : คุณภาพของสินทรัพย์

ณ สิ้นปี 2552 สถานธนาคุณุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 มีสินทรัพย์จำนวน 192.3 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ที่มีสินทรัพย์จำนวน 181.5 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 5.9 ซึ่งสินทรัพย์ส่วนใหญ่เป็นทรัพย์สินจำนำคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 92.5 ของทรัพย์สินทั้งหมด รองลงมาเป็นทรัพย์สินถาวร คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 4.7 การเติบโตของสินทรัพย์อยู่ในอัตราที่ดีโดยปี 2552 มีสินทรัพย์เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ที่มีสินทรัพย์ 99.7 ล้านบาท มากถึง 1 เท่า และระหว่างปี 2548-2552 สินทรัพย์มีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 20.8 ต่อปี ในขณะที่มีอัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์ในปี 2552 มีค่า 0.06 รอบ มีค่าเช่นเดียวกับค่าเฉลี่ยระหว่างปี 2548-2552 และมีอัตราผลตอบแทนต่อทรัพย์สินในปี 2552 อยู่ที่ร้อยละ 4.9 สูงกว่าค่าเฉลี่ยระหว่างปี 2548-2552 ที่มีค่าอยู่ที่ 4.4 จะเห็นได้ว่าแนวโน้มของผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสินทรัพย์ส่วนใหญ่ของสถานธนาคุณุเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 เป็นทรัพย์สินจำนำประเภททองคำมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 90 ถือได้ว่าเป็นสินทรัพย์ที่มีคุณภาพ เนื่องจากไม่มีความเสี่ยงเรื่องการเสื่อมคุณภาพ หรือการจำหน่ายไม่ได้เมื่อทรัพย์สินหลุดจำนำ และสามารถสร้างรายได้และให้ผลตอบแทนที่ดี โดยพิจารณาจากอัตราผลตอบแทนต่อทรัพย์สิน แม้ว่าเป้าหมายของการดำเนินงานของสถานธนาคุณุเคราะห์ เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อย และบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน หากพิจารณาอัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์อยู่ในอัตราที่ไม่สูงนัก เนื่องจากการมีจำนวนทรัพย์สินรับจำนำอยู่ในระดับสูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ดอกเบี้ยนั้น มีสาเหตุจากการรับจำนำมีกำหนดเวลาครบกำหนดไถ่ถอน จึงไม่สามารถที่จะหมุนเวียนได้เร็วเหมือนธุรกิจอื่นๆ และการที่รายได้หลักที่เป็นดอกเบี้ยรับจำนำไม่สูงเนื่องจาก ทรัพย์สินจำนำคิดดอกเบี้ยในอัตราตามกฎหมายและนโยบายของโรงรับจำนำ เพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชน แต่อย่างไรก็ดี การที่มีสินทรัพย์เติบโตขึ้นนั้น ก็มีการสร้างหนี้สินเพิ่มขึ้นด้วย จึงควรเฝ้าระวังการเกิดหนี้ที่อาจไม่สามารถชำระได้ตามกำหนด รายละเอียดดังตารางที่ 7-36

ตารางที่ 7-36 แสดงข้อมูลคุณภาพของสินทรัพย์ของสถานธนาคุณุเคราะห์แห่งที่ 2

	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
สินทรัพย์รวม	ล้านบาท	99.68	159.34	140.15	181.54	192.26	154.60
- เงินสดและเงินฝากธนาคาร	ล้านบาท	0.47	0.48	0.56	0.45	0.95	0.58
- ทรัพย์สินรับจำนำ	ล้านบาท	88.29	145.05	127.03	167.40	177.78	141.11
- ทรัพย์สินหลุดจำนำ	ล้านบาท	0.01	0.01	0.00	0.19	0.01	0.04
- อื่นๆ	ล้านบาท	1.59	4.33	3.33	4.41	4.46	3.62
- ทรัพย์สินถาวร (สุทธิ)	ล้านบาท	9.33	9.47	9.23	9.09	9.06	9.23
รายได้หลัก (ดอกเบี้ยรับจำนำ)	ล้านบาท	7.94	16.74	19.46	20.81	23.24	17.64
กำไรสุทธิ	ล้านบาท	3.30	8.66	13.37	15.56	18.20	11.82
<u>อัตราส่วนทางการเงิน</u>							
อัตราดอกเบี้ยโตของสินทรัพย์	ร้อยละ		59.85	- 12.04	29.53	5.90	20.81
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	ร้อยละ		3.34	4.46	4.84	4.87	3.34
อัตราการหมุนของสินทรัพย์	รอบ	0.06	0.06	0.06	0.06	0.06	0.06

ที่มาของข้อมูล สำนักงานสถานธนาคุณุเคราะห์ จัดทำโดย นักวิจัย

มิติที่ 3 : M - Management capability : ชีตความสามารถในการบริหาร

การบริหารงานในสำนักงานสถานธนาณูเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 ผู้จัดการมีอำนาจตัดสินใจภายในองค์กร โดยกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดในการบริหารงาน ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานธนาณูเคราะห์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ที่เป็นหน่วยงานกลาง โดยเป้าหมายส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการให้บริการของประชาชน การควบคุมมีค่าใช้จ่าย การใช้เวลาในการรับจำนำ และการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ซึ่งสถานธนาณูเคราะห์ให้หน่วยงานภายนอกจัดทำผลการประเมินผลการดำเนินงานตามที่กำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัด รวมทั้งทำการทบทวนและสำรวจความพึงพอใจ โดยทำการสำรวจทุกสาขาทั้งหมด 33 สาขา จำนวนแบบสอบถาม 2,500 ตัวอย่าง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานและการให้บริการของสถานธนาณูเคราะห์

นอกจากนั้นแล้ว การบริหารงานในสำนักงานต้องยึดระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ และแนวทางการปฏิบัติในการทำงานของพนักงาน ตามที่สำนักงานธนาณูเคราะห์กำหนดให้สถานธนาณูเคราะห์ทุกแห่งต้องปฏิบัติตามและการปฏิบัติตามข้อบังคับของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งระเบียบของสำนักงานธนาณูเคราะห์บางอย่างต้องอยู่ภายใต้ระเบียบกระทรวงการคลัง โดยการบริหารงานยึดหลักการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล และมุ่งเน้นในเรื่องจรรยาบรรณและจริยธรรมของพนักงานที่มีต่อผู้ใช้บริการ ต่อสำนักงาน ต่อตนเอง ต่อผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา และต่อสังคม รวมทั้งมีการจัดระบบการตรวจสอบกิจการโดยมีคณะกรรมการตรวจสอบสำนักงานธนาณูเคราะห์ และการมีระบบติดตามและประเมินผล โดยมีบริษัท ทริส คอร์ปอเรชั่น จำกัด เป็นผู้จัดทำรายงานการให้คำปรึกษาระบบประเมินผลการดำเนินงานทั้งในด้านการเงินและด้านที่ไม่ใช่การเงิน การดำเนินงานตามนโยบายผู้ถือหุ้นภาครัฐ (Statement of Direction: SODs) รวมถึงการบริหารจัดการองค์กร ผ่านการกำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมาย ซึ่งพิจารณาแนวโน้มภาวะเศรษฐกิจในอนาคตประกอบกับข้อมูลการดำเนินงานในอดีตของสำนักงานธนาณูเคราะห์

ตารางที่ 7-37 แสดงข้อมูลชี้ความสามารถในการบริหารของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2

	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
มูลค่าธุรกิจ (มูลค่าทรัพย์สิน)	ล้านบาท	99.7	159.3	140.2	181.5	192.3	154.6
อัตรการเติบโตของธุรกิจ	ร้อยละ		59.8	- 12.0	29.5	5.9	20.8
การบริหารงานและการควบคุมภายใน - การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ - จัดหาผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงาน - การแบ่งส่วนงานและการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ - การจัดทำบัญชีและเอกสารหลักฐาน - การตรวจสอบกิจการ - การทำแผนและงบประมาณ - การติดตามประเมินผล - ชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน - การจัดทำงานการเงินได้ - จัดจ้างเจ้าหน้าที่บัญชี							มี มี มี มี มี มี มี มี มี มี

ที่มาของข้อมูล สำนักงานสถานธนาณูเคราะห์ จัดทำโดย นักวิจัย

มิติที่ 4 : E - Earning sufficiency : การทำกำไร

ในปี 2552 สถานธนาณูเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 มีผลการดำเนินงานที่ดีซึ่งมีกำไรจำนวน 18.2 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ที่มีกำไรจำนวน 15.6 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 17 โดยเป็นผลจากการมีรายได้เพิ่มขึ้นจากรายได้การรับจำนำ ทั้งนี้ในปี 2552 สถานธนาณูเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 มีรายได้ 28.2 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 13.3 และมีค่าใช้จ่าย 10 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 7.2 หากเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับปี 2548 ที่มีกำไร 3.3 ล้านบาท พบว่าเพิ่มขึ้นมากถึง 4.5 เท่า และระหว่างปี 2548-2552 กำไรมีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 62.6 ต่อปี มีผลให้การเติบโตของทุนหรือกำไรสะสมเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 88.9 ต่อปี ในขณะที่มีอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานในปี 2552 อยู่ที่ร้อยละ 28.2 เทียบกับค่าเฉลี่ยระหว่างปี 2548-2552 ที่มีค่าอยู่ที่ร้อยละ 46.8 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก แสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการทำกำไรค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่าย เนื่องจากในปี 2548 มีผลการดำเนินงานต่ำมากทำให้จุดค่าเฉลี่ยอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานให้อยู่ในระดับสูง อย่างไรก็ตาม สถานธนาณูเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 ได้มีการควบคุมการใช้จ่ายตั้งแต่ปี 2550 ค่าใช้จ่ายการดำเนินงานตกประมาณปีละ 10 ล้านบาท ขณะที่มียาได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงว่าสถานธนาณูเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 มีประสิทธิภาพในการทำงานและการบริหารงานเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 7-38 แสดงข้อมูลการทำกำไรของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2

	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
รายได้หลัก (ดอกเบี้ยรับจำนำ)	ล้านบาท	7.94	16.74	19.46	20.81	23.24	17.64
รายได้รวม	ล้านบาท	9.26	18.66	23.48	24.91	28.22	20.91
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	ล้านบาท	5.96	10.00	10.11	9.35	10.02	9.09
ค่าใช้จ่ายรวม	ล้านบาท	5.96	10.00	10.11	9.35	10.02	9.09
กำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	ล้านบาท	9.26	18.66	23.48	24.91	28.22	20.91
กำไรสุทธิ	ล้านบาท	3.30	8.66	13.37	15.56	18.20	11.82
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตรากำไรสุทธิต่อรายได้	ร้อยละ	35.61	46.42	56.95	62.47	64.49	53.19
อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	ร้อยละ	64.39	53.58	43.05	37.53	35.51	46.81
อัตรการเติบโตของกำไร	ร้อยละ		162.56	54.38	16.37	16.96	62.57
อัตรการเติบโตของรายได้	ร้อยละ		101.44	25.84	6.09	13.29	36.66
อัตรการเติบโตของค่าใช้จ่าย	ร้อยละ		67.62	1.12	- 7.51	7.18	17.10
ค่าใช้จ่ายรวมต่อรายได้รวม	ร้อยละ	64.39	53.58	43.05	37.53	35.51	46.81

ที่มาของข้อมูล สำนักงานสถานธนาณูเคราะห์ จัดทำโดย นักวิจัย

มิติที่ 5 : L – Liquidity : สภาพคล่อง

ในปี 2552 สถานธนาณูเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 2 ดำเนินธุรกิจประสบผลสำเร็จมีผลกำไร และมีสภาพคล่องสูงมาก โดยมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนหรือสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียนอยู่ที่ 1.18 เท่า เมื่อเทียบกับปี 2551 ที่มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียน 1.11 เท่า เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 10 แสดงให้เห็นว่า มีสภาพคล่องทางการเงินดี สินทรัพย์หมุนเวียนที่มีอยู่สูงกว่าความต้องการใช้เงินหรือชำระหนี้สินหมุนเวียนได้อย่างเพียงพอ ทั้งนี้สินทรัพย์หมุนเวียนส่วนใหญ่เป็นทรัพย์สินจำนำซึ่งมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 97 โดยมีรอบการไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำประมาณ 5 เดือน ในขณะที่หนี้สินหมุนเวียนเป็นการกู้ยืมจากสำนักงานกลางไม่ใช่สถาบันการเงิน ทำให้มีความยืดหยุ่นในการบริหารงานมากขึ้น หากสถานธนาณูเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 2 ขาดสภาพคล่องสามารถร้องขอให้สำนักงานกลางจัดส่งเงินทุนมาให้เพิ่มเติมได้อย่างรวดเร็ว และหากมีเงินทุนส่วนเกินก็สามารถส่งกลับไปที่สำนักงานกลางตามระเบียบที่กำหนด

หากพิจารณาอัตราส่วนทุนหมุนเวียนหรือสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียนรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า อัตราส่วนแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 0.94 เท่าในปี 2548 เป็น 1.18 เท่าในปี 2552 และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 อยู่ที่ 1.06 เท่าต่อปี ทั้งนี้ เนื่องจากอัตรการเติบโตของสินทรัพย์หมุนเวียนเฉลี่ย 5 ปี ในช่วงปี 2548-2552 อยู่ที่ร้อยละ 22.8 สูงกว่าการเติบโตของหนี้สินหมุนเวียนเฉลี่ย 5 ปี ที่มีอัตราร้อยละ 16 รายละเอียดดังตารางที่ 7-39

ตารางที่ 7-39 แสดงข้อมูลสภาพคล่องของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2

	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
สินทรัพย์หมุนเวียน	ล้านบาท	90.36	149.87	130.92	172.45	183.20	145.36
หนี้สินหมุนเวียน	ล้านบาท	96.43	151.19	123.37	155.28	154.88	136.23
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตราเพิ่มของสินทรัพย์หมุนเวียน	ร้อยละ		65.87	- 12.64	31.72	6.24	22.79
อัตราเพิ่มของหนี้สินหมุนเวียน	ร้อยละ		56.78	- 18.40	25.87	- 0.26	16.00
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	0.94	0.99	1.06	1.11	1.18	1.06

ที่มาของข้อมูล สำนักงานสถานธนาณูเคราะห์ จัดทำโดย นักวิจัย

มิติที่ 6 : S – Sensitivity : ผลกระทบต่อธุรกิจ

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจของโรงเรียนจ่านาและสถานธนาณูเคราะห์ แบ่งออกได้เป็น 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายนอก เช่น ความผันผวนของภาวะเศรษฐกิจ ภัยธรรมชาติ ภาวะคู่แข่งทางธุรกิจ นโยบายการเงินของรัฐ อัตราดอกเบี้ย ระเบียบ ข้อบังคับ พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง สภาพตลาด เทคโนโลยี และวิทยาการใหม่ และปัจจัยภายใน เช่น การบริหารจัดการภายใน การลดต้นทุน การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การกำหนดกลยุทธ์ แผนการดำเนินงานนโยบายขององค์กร หน่วยงานกลาง และหน่วยงานกำกับ

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อการดำเนินการโรงเรียนจ่านาอย่างชัดเจน คือ ผลกระทบจากการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานของโรงเรียนจ่านา รวมทั้งสถานธนาณูเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 2 อย่างใกล้ชิด โดยในช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตสูงจะมีจำนวนผู้มาใช้บริการ

และจำนวนเงินการรับจำนน้อยลง ขณะที่ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำหรือชะลอตัวจะมีจำนวนผู้มาใช้บริการและจำนวนเงินการรับจำนนเพิ่มขึ้น เช่น ในปี 2550 เศรษฐกิจของไทยเริ่มดีขึ้นมีอัตราการขยายตัวของ GDP ในระดับสูงถึงร้อยละ 5 ทำให้จำนวนผู้มาใช้บริการน้อยลงจากปีที่ผ่านมาร้อยละ -9.4 หลังจากที่ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางการเงินจากสหรัฐอเมริกาและยุโรปในปี 2551 ส่งผลให้เศรษฐกิจของไทยถดถอยลงในปี 2552 โดย GDP มีอัตราลดลงร้อยละ -2.3 ส่งผลให้จำนวนผู้มาใช้บริการเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 16.5 นอกจากนั้นแล้วยังมีปัจจัยในเรื่องของราคาทองคำที่สูงขึ้นมีผลต่อความต้องการรับจำนนเพิ่มขึ้นด้วย อย่างเช่น ในปี 2549 ราคาทองคำที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 27.3 จำนวนผู้มาใช้บริการเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 38.7 และในปี 2551 ราคาทองคำที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 31.2 จำนวนผู้มาใช้บริการเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 16.2 .ในส่วนกฎหมายหรือพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องยังเป็นปัจจัยภายนอกที่สำคัญที่โรงรับจำนำต้องปฏิบัติตาม เช่น อัตราการรับจำนำ วงเงินการรับจำนำ

ส่วนปัจจัยภายในที่สำคัญที่มีผลการดำเนินงานของสถานธนาุเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 2 คือ สำนักงานสถานธนาุเคราะห์ได้รับนโยบายจากกระทรวงในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยรับจำนำที่ค่อนข้างต่ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน เป็นต้น

ตารางที่ 7-40 จำนวนผู้ให้บริการรับจำนำ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ให้บริการรับจำนำ
ของสถานธนาุเคราะห์แห่งที่ 2

	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
1. จำนวนผู้ให้บริการรับจำนำ	ราย	30,343.0	42,114.0	38,151.0	44,313.0	47,368.0	40,457.8
อัตราเพิ่มของจำนวนผู้ให้บริการรับจำนำ	ร้อยละ	-	38.8	- 9.4	16.2	6.9	13.1
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ให้บริการรับจำนำ							
2. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริง	ร้อยละ	4.6	5.1	5.0	2.5	- 2.3	3.0
3. ราคาทองคำเฉลี่ยทั้งปี (มกราคม-ธันวาคม)	บาท	8,473.8	10,788.3	11,301.8	13,697.2	15,720.0	11,996.2
อัตราเพิ่ม	ร้อยละ		27.3	4.8	21.2	14.8	17.0
4. ราคาทองคำ ณ สิ้นเดือนธันวาคม	บาท	10,000.0	10,750.0	13,200.0	13,900.0	17,250.0	13,020.0
อัตราเพิ่ม	ร้อยละ		7.5	22.8	5.3	24.1	14.9
5. ราคาทองคำ ณ สิ้นเดือนมิถุนายน	บาท	8,450.0	10,800.0	10,600.0	14,550.0	15,000.0	11,880.0
อัตราเพิ่ม	ร้อยละ		27.8	- 1.9	37.3	3.1	16.6
6. อัตราแลกเปลี่ยนต่อดอลลาร์สหรัฐ	บาท	40.3	37.9	34.6	33.4	34.3	36.1
(+) อ่อนค่า / (-) แข็งค่า	ร้อยละ		- 5.8	- 8.8	- 3.4	2.9	- 3.8
7. ยอดการให้สินเชื่อเพื่อรายย่อย	บาท	117,943.3	105,358.7	141,458.4	115,719.9	200,641.1	136,224.3
อัตราเพิ่มของยอดการให้สินเชื่อเพื่อรายย่อย	ร้อยละ		- 10.7	34.3	- 18.2	73.4	19.7

ที่มา : 1. จำนวนผู้ให้บริการรับจำนำ ข้อมูลจากสำนักงานธนาุเคราะห์การศึกษาแห่งที่ 2

2. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริง ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ URL: <<http://www.nesdb.go.th/>> ในช่วงที่เศรษฐกิจขยายตัวดี ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี ส่งผลให้ผู้ใช้บริการรับจำนำลดลง

3. ราคาทองคำเฉลี่ย ข้อมูลจากสมาคมค้าทองคำ URL: <<http://www.goldtraders.or.th/>> การปรับตัวสูงขึ้นของราคาทองคำ ส่งผลให้จำนวนผู้ให้บริการรับจำนำเพิ่มขึ้น

4. อัตราแลกเปลี่ยน ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย <<http://www.bot.or.th>> การอ่อนค่าของอัตราแลกเปลี่ยนจะทำให้ราคาทองคำนำเข้าจากต่างประเทศในรูปเงินบาทสูงขึ้น ซึ่งทำให้ราคาทองคำภายในประเทศสูงขึ้น

5. ยอดการปล่อยสินเชื่อเพื่อรายย่อย ข้อมูลของ สศค. หากการปล่อยสินเชื่อเพื่อรายย่อยช่องทางอื่นเพิ่มขึ้น เนื่องจากนโยบายด้านสินเชื่อของรัฐบาลที่เข้าถึงกลุ่มคนรากหญ้ามากขึ้น มีความเป็นไปได้ว่าจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำอาจลดลง เพราะหันมาใช้สินเชื่อตามนโยบายของรัฐบาล
จัดทำโดย นักวิจัย

7. 6.3 อัตราส่วนอื่น ๆ

ในการวิเคราะห์กิจการโรงรับจำนำด้วยการใช้อัตราส่วนทางการเงินตามหลักการ CAMELs Analysis แล้วยังสามารถวิเคราะห์ด้วยอัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำ และอัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยรับจำนำต่อทรัพย์สินจำนำ เพื่อดูคุณภาพของลูกหนี้และประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ดังนี้

1) อัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำ

ในปี 2552 สถานธนาณูเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 มีทรัพย์สินจำนำจำนวน 642.9 ล้านบาท และทรัพย์สินหลุดจำนำจำนวน 20.8 ล้านบาท มีผลให้อัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำ อยู่ที่ร้อยละ 3.2 ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ แสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้บริการรับจำนำหรือลูกหนี้มีคุณภาพดีมาก สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลาไม่ปล่อยให้ทรัพย์สินหลุดจำนำ ประกอบกับระยะเวลาในการรับจำนำ 4 เดือน ซึ่งทำให้เกิดการหมุนเวียนลูกหนี้ได้อย่างสม่ำเสมอ

อัตราส่วนที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำของสถานธนาณูเคราะห์กรณีศึกษาแห่งที่ 2 ในปี 2552 เพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 ซึ่งมีอัตราอยู่ที่ร้อยละ 2.1 หากพิจารณาอัตราส่วนอัตราส่วนที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า อัตรามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.1 ในปี 2548 เป็น 3.2 ในปี 2552 เพิ่มขึ้นเกือบ 2 เท่า และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 อยู่ที่ร้อยละ .24 ต่อปี รายละเอียดดังตารางที่ 7-41

ตารางที่ 7-41 แสดงความสามารถของลูกหนี้ในการไถ่ถอนทรัพย์สินรับจำนำของสถานธนาณูเคราะห์แห่งที่ 2

	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
ทรัพย์สินรับจำนำ	ล้านบาท	299.15	515.60	464.44	587.99	642.86	502.01
ทรัพย์สินหลุดจำนำ	ล้านบาท	3.33	5.11	20.63	12.52	20.79	12.48
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำ	ร้อยละ	1.11	0.99	4.44	2.13	3.23	2.49

ที่มาของข้อมูล สำนักงานสถานธนาณูเคราะห์
จัดทำโดย นักวิจัย

7.7 โรงรับจำนำเอกชน

7.7.1. หลักการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

ในการศึกษาวิเคราะห์และประเมินโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา ด้วยหลักการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งการประเมินผลการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ได้นำผลจากผู้ตอบแบบสอบถามมาประมวลผล เพื่อวัดระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสรุปได้ว่า โรงรับจำนำเอกชนมีผลการประเมินการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ควรปรับปรุง คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 41.5 และผลการประเมินแต่ละองค์ประกอบ พบว่า การบริหารจัดการตามหลักคุณธรรมมีผลการประเมินสูงสุด และหลักความรับผิดชอบมีผลการประเมินต่ำสุด ซึ่งสามารถลำดับผลการประเมินได้ดังนี้

(1) **หลักคุณธรรม** มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 87.5 โดยโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา ได้ส่งเสริมให้พนักงานปฏิบัติงานและการให้บริการแก่ประชาชน โดยยึดมั่นในหลักคุณธรรม ความถูกต้อง ดีงาม ซื่อสัตย์ สุจริต แม้ว่าโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษาไม่ได้มีกฎระเบียบวินัยที่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ใช้แนวทางประเพณีปฏิบัติที่สืบทอดกันมา เนื่องจากการพนักงานที่ทำงานในโรงรับจำนำเอกชนจะมีอายุการทำงานยาวนาน โดยทำงานกับเจ้าของกิจการตั้งแต่รุ่นพ่อแม่ หรือบางแห่งตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายาย ทั้งนี้เนื่องจากกิจการโรงรับจำนำเกี่ยวข้องกับเงินทองทรัพย์สินของมีค่า จึงต้องมีการให้ความสำคัญในเรื่องคุณธรรมความซื่อสัตย์ ประกอบกับเจ้าของกิจการให้ความไว้วางใจกับพนักงาน ทำให้พนักงานระมัดระวังเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ โรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษาได้ให้ความสำคัญกับหลักคุณธรรมในการให้บริการแก่ประชาชน เช่น การประเมินราคาทรัพย์สิน การเก็บรักษาทรัพย์สิน

(2) **หลักความคุ้มค่า** มีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ มีคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 50 โดยโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา ได้ตระหนักถึงการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ทั้งนี้พิจารณาได้จากระยะเวลาในการทำงานของโรงรับจำนำเอกชนมีระยะเวลาในการทำงานยาวกว่าโรงรับจำนำของรัฐระหว่างเวลา 08.00-17.00 น. หยุดเฉพาะวันอาทิตย์ นอกจากนี้ การทำธุรกิจของเอกชนเพื่อหวังผลกำไร ทำให้การจ้างพนักงานจะพิจารณาให้คุ้มค่ากับต้นทุนและเหมาะสมกับปริมาณงาน รวมทั้งมีนโยบายในการประหยัดงบประมาณและลดการใช้พลังงาน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการดำเนินกิจการโรงรับจำนำของเอกชนที่มีสาขาเดียวและเป็นกิจการขนาดเล็ก จึงไม่จำเป็นต้องมีระบบการประเมินผลที่สลับซับซ้อนและขั้นตอนมาก รวมทั้งยังไม่มีระบบเทคโนโลยีมาใช้ เช่น เครื่องสแกนนิ้วมือ

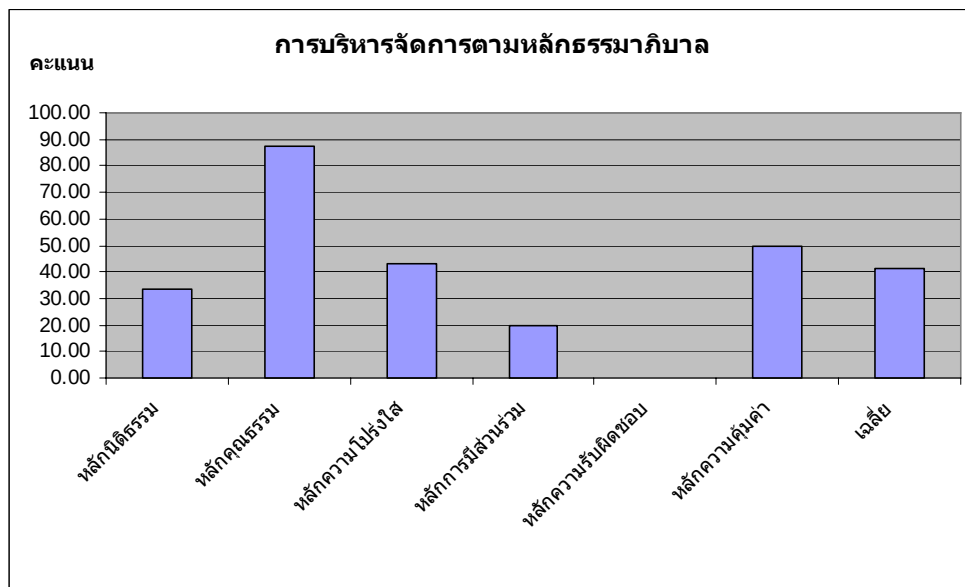
(3) **หลักความโปร่งใส** มีผลการประเมินอยู่ในระดับควรปรับปรุง มีคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 42.9 โดยโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา ได้มีการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้แก่ประชาชนในการให้บริการอย่างชัดเจน เช่น อัตราดอกเบี้ย ราคาทองคำ และมีระบบการจัดเก็บทรัพย์สินจำนำที่น่าเชื่อถือและน่าไว้วางใจ นอกจากนี้ โรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษามีการกำหนดขั้นตอนการทำงานของพนักงานอย่างชัดเจน แต่ไม่ได้จัดทำป้ายประกาศลำดับขั้นตอนการทำงานอย่างเป็นทางการ เนื่องจากผู้ใช้บริการมักจะเป็นลูกค้าเก่า ซึ่งทราบขั้นตอนดีอยู่แล้ว และไม่จำเป็นต้องติดประกาศกฎระเบียบของหน่วยงาน เนื่องจากไม่ได้เป็นหน่วยงานราชการ รวมทั้งไม่จำเป็นต้องหมุนเวียนหน้าที่การทำงานเพื่อการตรวจสอบ เนื่องจากมีการแบ่งแยกหน้าที่ชัดเจน

(4) **หลักนิติธรรม** มีผลการประเมินอยู่ในระดับควรปรับปรุง มีคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 33.3 โดยโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา ถือได้ว่าใช้หลักธรรมาภิบาลในหลักนิติธรรมในการบริหารจัดการหน่วยงานค่อนข้างน้อยเนื่องจากไม่ได้มีการกำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ และแนวทางการปฏิบัติในการทำงานของพนักงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ยึดหลักตามวัฒนธรรมประเพณี เช่น ในการลาให้มีการแจ้งลากับผู้จัดการ และมีกำหนดเวลาในการมาทำงาน และการให้บริการประชาชนอย่างสม่ำเสมอและตรงเวลา

(5) **หลักการมีส่วนร่วม** มีผลการประเมินอยู่ในระดับควรปรับปรุง มีคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 20 โดยโรงเรียนจ่านำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา ได้เปิดให้โอกาสแก่พนักงานร่วมแสดงความคิดเห็นในการทำงานและวางแผนการปฏิบัติงาน แต่อย่างไรก็ตาม โรงเรียนจ่านำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษาไม่ได้สนับสนุนพนักงานให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน และเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการ ในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานและการให้บริการแก่ประชาชน และไม่ได้จัดให้มีการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ หรือไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงการใช้

(6) **หลักความรับผิดชอบ** มีผลการประเมินอยู่ในระดับควรปรับปรุง มีคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 0 โดยโรงเรียนจ่านำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา ไม่มีการจัดทำรายงานประจำปี ไม่มีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดการปฏิบัติงาน (KPI) ขององค์กรและของพนักงาน ไม่มีการกำหนดกฎ กติกา ระเบียบเกี่ยวกับบทลงโทษสำหรับการกระทำความผิดในหน่วยงาน และไม่มีการกำหนดโครงสร้างองค์กร ขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบในการทำงานของพนักงานแต่ละตำแหน่งและแต่ละคนไว้อย่างชัดเจน

แผนภูมิที่ 7-7 การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนจ่านำเอกชน

จัดทำโดย นักวิจัย

7.7.2. หลักการ CAMELs Analysis

ในการศึกษาวิเคราะห์และประเมินโรงเรียนจ่านำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา ด้วยหลักการ CAMELs Analysis และสามารถวิเคราะห์และประเมินโดยการคำนวณหาสัดส่วนทางการเงิน พอสรุปได้ดังนี้

มิติที่ 1 : C - Capital strength : ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง

ณ สิ้นปี 2552 โรงเรียนจ่านำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา เงินทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 67 ล้านบาท มีจำนวนเท่ากับที่ผ่านมา เงินทุนดำเนินงานส่วนใหญ่มาจากแหล่งเงินทุนภายนอก ซึ่งเป็นเงินกู้ยืมจากเจ้าของและผู้ถือหุ้น 54.5 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 81.3 ของเงินทุนทั้งหมด ในขณะที่มีเงินทุนภายในซึ่งเป็นส่วนของผู้ถือหุ้นและกำไรสะสมจำนวน 12.5 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 18.7 ของเงินทุนทั้งหมด โดยแยกเป็นส่วนของผู้ถือหุ้น 4 ล้านบาท และกำไรสะสม 8.5 ล้านบาท ในปี 2552 เงินทุนดำเนินงานเพิ่มขึ้นจากปี 2550 ร้อยละ 7.2 โดยเป็นการเพิ่มขึ้นจากเงินทุนภายในที่เป็นกำไรสะสมที่เพิ่มขึ้นจากปี 2550 ที่มีกำไรสะสม 6.1 ล้านบาท เป็น 8.5 ล้านบาท ในปี 2552 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 38.5 ส่วนเงินทุนภายนอกซึ่งเป็นเงินกู้ยืมจากเจ้าของและผู้ถือหุ้น เพิ่มขึ้นจากปี 2550 ที่มี

จำนวน 52.3 ล้านบาท เป็น 54.5 ล้านบาท ในปี 2552 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 3.9 จะเห็นได้ว่าสัดส่วนของเงินทุนภายในมีแนวโน้มสูงขึ้นระหว่างปี 2550-2552 แต่อย่างไรก็ดี เงินทุนภายในยังมีจำนวนน้อยกว่าเงินทุนภายนอกมาก แสดงให้เห็นว่า โรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษายังคงพึ่งพาเงินยืมจากเจ้าของและผู้ถือหุ้น

การใช้เงินทุนส่วนใหญ่ลงทุนไปกับทรัพย์สินรับจำนำ โดยในปี 2552 เงินทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 67 ล้านบาท ลงทุนไปกับทรัพย์สินรับจำนำ ร้อยละ 85.2 ของเงินทุนทั้งหมด เป็นการลงทุนในที่ดิน อาคารและอุปกรณ์อีกร้อยละ 15.3 และที่เหลือเป็นเงินสดและสินทรัพย์อื่นเล็กน้อย ดังนั้น ในการพิจารณาถึงความเข้มแข็งและความเสี่ยงของเงินทุนแล้วพบว่า การลงทุนขณะี้ยังมีความเสี่ยงน้อยในแง่ของประเภทสินทรัพย์ เนื่องจากทรัพย์สินจำนำจัดเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนที่มีระยะเวลาหมุนเวียนสั้นเพียง 5 เดือน และหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินจำนำส่วนใหญ่เป็นทองคำ จึงมีความเสี่ยงน้อยเพราะราคาทองคำมีแนวโน้มสูงขึ้นตลอด ทำให้ผู้รับจำนำจะมาไถ่ทรัพย์สินไม่ต้องการปล่อยให้ทรัพย์สินหลุดจำนำไป

ในปี 2552 โรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษามีอัตราผลตอบแทนของส่วนของผู้ถือหุ้นหรืออัตรากำไรต่อส่วนของผู้ถือหุ้นอยู่ที่ร้อยละ 7.2 ซึ่งอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำหากเปรียบเทียบกับผลประกอบการประเภทอื่น แสดงให้เห็นถึงส่วนของผู้ถือหุ้นที่สามารถนำไปสร้างรายได้ ถือได้ว่าเป็นการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงในแง่ของผลตอบแทน และอาจจะก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องความเพียงพอของเงินทุนได้ในระยะยาว นอกจากนี้ อัตราผลตอบแทนของส่วนของผู้ถือหุ้นหรืออัตรากำไรของโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษาในปี 2552 เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ที่มีอัตรากำไรต่อส่วนของผู้ถือหุ้นอยู่ที่ร้อยละ 3.3 และค่าเฉลี่ยปี 2551-2552 อยู่ที่ 5.2 จะเห็นได้ว่าการสร้างกำไรของโรงรับจำนำเอกชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แม้ว่าโรงรับจำนำเอกชนต้องเผชิญกับคู่แข่งทั้งของภาครัฐที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าและของเอกชนด้วยกัน รวมทั้งร้านขายทองที่เป็นธุรกิจใกล้เคียงก็ตาม

หากพิจารณาความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้นจากการมีหนี้สิน พบว่ากิจการมีหนี้สินต่อทุนสูงมากโดยในปี 2552 มีค่าสูงถึง 4.6 เท่า โดยมีการเติบโตของทุนอยู่ที่ร้อยละ 15.6 และการเติบโตของหนี้สินอยู่ที่ร้อยละ 0.5 ทำให้อัตราหนี้สินต่อทุนมีแนวโน้มลดลงจากปี 2550 ที่มีค่าสูงถึง 5.3 เท่า เป็นที่สังเกตว่า หนี้สินของโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษาเป็นเงินกู้จากเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นเป็นส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 82 ที่เหลือเป็นเงินกู้จากสถาบันการเงินร้อยละ 12 เท่านั้น รายละเอียดดังตารางที่ 7-42

ตารางที่ 7-42 แสดงข้อมูลความเพียงพอเงินทุนต่อความเสี่ยงของโรงรับจำนำเอกชน

	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
จำนวนผู้ให้บริการ	ราย	17,106.0	17,932.0	17,327.0	17,452.0	18,666.0	88,483.0
หนี้สินทั้งสิ้น	ล้านบาท			53.3	56.6	56.9	55.6
ทุนของโรงรับจำนำ	ล้านบาท			10.1	10.8	12.5	11.2
ส่วนของผู้ถือหุ้น	ล้านบาท			62.5	67.0	67.0	65.5
- ทุนภายใน (ทุนของโรงรับจำนำ)	ล้านบาท			10.1	10.8	12.5	11.2
- ทุนภายนอก (เงินกู้ยืม)	ล้านบาท			52.3	56.2	54.5	54.3
กำไรสุทธิ	ล้านบาท			0.9	0.7	1.7	1.1
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตรากำไรต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	ร้อยละ				6.7	15.6	11.1
อัตรากำไรต่อหนี้สิน	ร้อยละ				6.2	0.5	3.4
อัตราผลตอบแทนของส่วนของผู้ถือหุ้น	ร้อยละ				3.3	7.2	5.2
อัตราหนี้สินต่อทุน	เท่า			5.3	5.2	4.6	5.0

ที่มาของข้อมูล โรงรับจำนำเอกชนกรณีศึกษา

จัดทำโดย นักวิจัย

มิติที่ 2 : A - Asset quality : คุณภาพของสินทรัพย์

ณ สิ้นปี 2552 โรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา มีสินทรัพย์จำนวน 69.5 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2550 ที่มีสินทรัพย์จำนวน 63.5 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 9.4 ซึ่งสินทรัพย์ส่วนใหญ่เป็นทรัพย์สินจำนำคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 84.6 ของทรัพย์สินทั้งหมด รองลงมาเป็นทรัพย์สินถาวร คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.2 ในขณะที่มีอัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ในปี 2552 มีค่า 0.1 รอบ หมายความว่า สินทรัพย์นำไปสร้างรายได้ได้ร้อยละ 10 หากพิจารณาอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์หรืออัตรากำไรต่อสินทรัพย์ในปี 2552 อยู่ที่ร้อยละ 1.2 ซึ่งถือว่าเป็นอัตราผลตอบแทนที่ค่อนข้างต่ำ หมายความว่า สินทรัพย์ที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นทรัพย์สินจำนำนำไปสร้างผลตอบแทนหรือกำไรได้ค่อนข้างน้อย อย่างไรก็ตาม สินทรัพย์ส่วนใหญ่ของโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษาเป็นทรัพย์สินจำนำประเภททองคำมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 90 ถือได้ว่าเป็นสินทรัพย์ที่มีคุณภาพ เนื่องจากไม่มีความเสี่ยงเรื่องการเสื่อมคุณภาพ หรือการจำหน่ายไม่ได้เมื่อทรัพย์สินหลุดจำนำ และสามารถสร้างรายได้และให้ผลตอบแทนที่ดี เนื่องจากเจ้าของกิจการโรงรับจำนำประกอบธุรกิจร้านค้าทองและเพชรด้วย สามารถนำทองที่หลุดจำนำหลอมทำเป็นทองคำแท่งและขายได้คล่องตัว แต่เป็นที่น่าสนใจกว่ารายได้จากดอกเบี้ยรับจำนำในปี 2552 มีจำนวน 10.2 ล้านบาท สูงกว่าปี 2550 ที่มีจำนวน 7.8 ล้านบาท เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 30.4 ซึ่งเป็นผลจากการมีจำนวนผู้ใช้บริการและมูลค่าทรัพย์สินจำนำเพิ่มขึ้น รายละเอียดดังตาราง 7-43

ตารางที่ 7-43 แสดงข้อมูลคุณภาพของสินทรัพย์ของโรงรับจำนำเอกชน

	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
สินทรัพย์รวม	ล้านบาท			63.5	67.5	69.5	66.8
- เงินสดและเงินฝากธนาคาร	ล้านบาท			0.3	0.4	0.2	0.3
- ทรัพย์สินจำนำคงเหลือ	ล้านบาท			52.3	56.6	57.1	55.3
- อื่นๆ	ล้านบาท			0.1	0.0	1.9	0.7
- ทรัพย์สินถาวร (สุทธิ)	ล้านบาท			10.8	10.5	10.2	10.5
รายได้หลัก (ดอกเบี้ยรับจำนำ)	ล้านบาท			7.8	7.4	10.2	8.4
กำไรสุทธิ	ล้านบาท			0.9	0.7	1.7	1.1
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตราการเติบโตของสินทรัพย์	ร้อยละ				6.3	2.9	4.6
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	ร้อยละ				0.5	1.2	0.9
อัตราการหมุนของสินทรัพย์	รอบ				0.1	0.1	0.1

ที่มาของข้อมูล โรงรับจำนำเอกชนกรณีศึกษา

จัดทำโดย นักวิจัย

มิติที่ 3 : M - Management capability : ชีตความสามารถในการบริหาร

ในการดำเนินงานของโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษาค่อนข้างมีความยืดหยุ่น มีการวางกฎ ระเบียบ และข้อบังคับเอาไว้ แต่ใช้หลักการของวัฒนธรรมองค์กรที่เคยปฏิบัติมาแต่ดั้งเดิมเป็นแนวทางการปฏิบัติ ซึ่งสิ่งสำคัญที่เป็นองค์ประกอบของการบริหารงาน คือ ตัวบุคคล และการให้บริการ โดยผู้จัดการและพนักงานต้องมีความซื่อสัตย์ อยู่บนพื้นฐานของการไว้วางใจจากเจ้าของ ในการคัดเลือกและการจ้างพนักงานของโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษาไม่จำกัดวุฒิ อาศัยประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญ โดยเริ่มสะสมประสบการณ์

และความเชี่ยวชาญในการดูทรัพย์สินจำนำ ผู้จัดการสอนงานและฝึกให้พนักงานเรียนรู้จากการตรวจดูทรัพย์สินจำนำ ในการดำเนินงานผู้บริหารและพนักงานทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกัน และต้องรู้จักให้ความช่วยเหลือส่วยแก่ลูกค้า เช่น การตีราคาทรัพย์สินจำนำประเภททองคำ อาจจะให้ราคาสูงกว่าร้อยละ 90 ของมูลค่าทรัพย์สิน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภาวะการแข่งขันทางธุรกิจในแต่ละภาคใกล้เคียง และถ้าลูกค้าขาดส่งดอกเบี้ยเกินกว่ากำหนด ถือว่าเป็นทรัพย์สินหลุดจำนำ โรงรับจำนำเอกชนสามารถให้ความยืดหยุ่นแก่ลูกค้าในกรณีที่มาเจรจาต่อรอง หากพิจารณาถึงขีดความสามารถในการบริหารจากการเติบโตของธุรกิจพบว่า ในปี 2552 โรงรับจำนำเอกชนมีมูลค่าทรัพย์สินจำนวน 69.5 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.9 รายละเอียดดังตาราง 7-44

การดำเนินงานของโรงรับจำนำเอกชน ผู้จัดการไม่ได้มีการจัดทำแผนและงบประมาณอย่างเป็นทางการ แต่จากประสบการณ์สามารถประมาณการตัวเลขและข้อมูลการรับจำนำในแต่ละปีได้ และตัวเลขในแต่ละปีไม่แตกต่างกันมาก การติดตามประเมินผลหรือการกำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำเอกชน เจ้าของจะติดตามผลการดำเนินงานทุกวัน โดยผู้จัดการจะสรุปยอดการรับจำนำและจัดส่งเงินให้แก่เจ้าของ ณ สิ้นวัน นอกจากนั้น เสนอเงินและไทยจะทำบัญชี และงบการเงินส่งให้แก่เจ้าของเป็นประจำทุกเดือน โดยเจ้าของจะเป็นผู้ตรวจสอบเอง และในการควบคุมการดำเนินงานภายในจะให้ผู้จัดการและพนักงานเก็บของถือฤกษ์ร่วมกัน

ตารางที่ 7-44 แสดงข้อมูลขีดความสามารถในการบริหารของโรงรับจำนำเอกชน

	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
มูลค่าธุรกิจ (มูลค่าทรัพย์สิน)	ล้านบาท			63.5	67.5	69.5	66.8
อัตราการเติบโตของธุรกิจ	ร้อยละ				6.3	2.9	4.6
การบริหารงานและการควบคุมภายใน - การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ - จัดหาผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงาน - การแบ่งส่วนงานและการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ - การจัดทำบัญชีและเอกสารหลักฐาน - การตรวจสอบกิจการ - การทำแผนและงบประมาณ - การติดตามประเมินผล - ชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน - การจัดทำงบการเงินได้ - จัดจ้างเจ้าหน้าที่บัญชี							มี มี มี มี ไม่มี มี ไม่มี มี มี

ที่มาของข้อมูล โรงรับจำนำเอกชนกรณีศึกษา

จัดทำโดย นักวิจัย

มิติที่ 4 : E - Earning sufficiency : การทำกำไร

ในปี 2552 โรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา มีผลการดำเนินงานที่ดีซึ่งมีกำไรจำนวน 1.7 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ที่มีกำไรจำนวน 0.7 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 146.6 เนื่องจากการมีรายได้เพิ่มขึ้นจากรายได้การรับจำนำร้อยละ 35.5 ในขณะที่ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นร้อยละ 24.7 และมีผลให้กำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นร้อยละ 45.5 มีผลให้ในปี 2552 อัตรากำไรสุทธิต่อรายได้อยู่ที่ร้อยละ 16 เพิ่มขึ้นจากปี 2550 ที่มีอัตราร้อยละ 10.9

และอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานในปี 2552 อยู่ที่ร้อยละ 72.7 ลดลงจากปี 2550 ที่มีอัตราร้อยละ 83.9 ในขณะที่ค่าใช้จ่ายรวมต่อรายได้รวม ในปี 2552 อยู่ที่ร้อยละ 84 ลดลงจากปี 2551 ที่มีอัตราร้อยละ 91.2 แสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการทำกำไรค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่าย และความสามารถในการบริหารงานในการควบคุมรายจ่ายยังไม่ได้และมีประสิทธิภาพเพียงพอ จากการวิเคราะห์ข้อมูลของโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษาพบว่า ค่าใช้จ่ายรายจ่ายเกี่ยวกับพนักงานสูงมากคิดเป็นร้อยละ 72.4 ของรายจ่ายทั้งหมด รายละเอียดดังตารางที่ 7-45

ตารางที่ 7-45 แสดงข้อมูลการทำกำไรของโรงรับจำนำเอกชน

	หน่วย	ปี					เฉลี่ย ต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
รายได้หลัก (ดอกเบี้ยรับจำนำ)	ล้านบาท			7.81	7.35	10.18	8.45
รายได้รวม	ล้านบาท			8.25	7.76	10.51	8.84
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	ล้านบาท			3.75	3.56	4.49	3.93
ค่าใช้จ่ายรวม	ล้านบาท			7.35	7.07	8.82	7.75
กำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	ล้านบาท			4.64	4.24	6.17	5.02
กำไรสุทธิ	ล้านบาท			0.90	0.68	1.68	1.09
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตรากำไรสุทธิต่อรายได้	ร้อยละ			10.86	8.81	16.03	11.90
อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	ร้อยละ			80.71	83.90	72.73	79.11
อัตรากาไรสุทธิต่อกำไร	ร้อยละ				(23.72)	146.55	61.41
อัตรากาไรสุทธิต่อรายได้	ร้อยละ				(5.94)	35.45	14.76
อัตรากาไรสุทธิต่อค่าใช้จ่าย	ร้อยละ				(3.77)	24.72	10.48
ค่าใช้จ่ายรวมต่อรายได้รวม	ร้อยละ			89.14	91.19	83.97	88.10

ที่มาของข้อมูล โรงรับจำนำเอกชนกรณีศึกษา จัดทำโดย นักวิจัย

มิติที่ 5 : L – Liquidity : สภาพคล่อง

ในปี 2552 โรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา ดำเนินธุรกิจประสบผลสำเร็จมีผลกำไร และมีสภาพคล่องสูงมาก โดยมีสินทรัพย์หมุนเวียนจำนวน 59.2 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2550 ที่มีจำนวน 52.7 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.4 และมีหนี้สินหมุนเวียนจำนวน 9.8 ล้านบาท ลดลงจากปี 2550 ที่มีจำนวน 18.2 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 46 ทำให้มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนหรือสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียนเพิ่มขึ้นเป็น 6 เท่า เมื่อเทียบกับปี 2550 ที่มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียน 2.9 เท่า เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 8.5 หากพิจารณา ในรายละเอียดของหนี้สินหมุนเวียนในปี 2552 พบว่า หนี้สินเป็นเงินกู้แบบเบิกเกินบัญชีจากสถาบันการเงิน 7.4 ล้านบาท ที่มีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่องจากปี 2551 และ 2550 และเป็นที่สังเกตว่ามีปรับลดยอดเงินกู้ยืมระยะสั้นจากผู้ถือหุ้นจากปี 2551 จำนวน 10.8 ล้านบาท โดยเปลี่ยนเป็นเงินกู้ระยะยาวจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้โรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา มีสภาพคล่องทางการเงินดีมาก สินทรัพย์หมุนเวียนที่มีอยู่สูงกว่าความต้องการใช้เงินหรือชำระหนี้สินหมุนเวียนถึง 6 เท่า และหนี้สินหมุนเวียนที่มีอยู่เป็นการกู้จากสถาบันการเงินในจำนวนไม่มากนัก ทำให้โอกาสการเกิดความเสี่ยงของเงินทุนไม่เพียงพอหรือการขาดสภาพคล่องทางการเงินเป็นไปได้น้อย รายละเอียดดังตารางที่ 7-

ตารางที่ 7-46 แสดงข้อมูลสภาพคล่องของโรงรับจำนำเอกชน

	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
สินทรัพย์หมุนเวียน	ล้านบาท			52.7	56.9	59.2	56.3
หนี้สินหมุนเวียน	ล้านบาท			18.2	21.5	9.8	16.5
<u>อัตราส่วนทางการเงิน</u>							
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า			2.9	2.6	6.0	3.8

ที่มาของข้อมูล สำนักงานสถานธนาหุเคราะห์

จัดทำโดย นักวิจัย

มิติที่ 6 : S – Sensitivity : ผลกระทบต่อธุรกิจ

โดยทั่วไปการดำเนินธุรกิจจะมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกับภาวะเศรษฐกิจ กล่าวคือ เมื่อเศรษฐกิจดีจะทำให้ผลประกอบการของธุรกิจดีไปด้วย แต่กิจการโรงรับจำนำจะมีทิศทางในทางตรงกันข้าม โดยในช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตสูงจะมีจำนวนผู้มาใช้บริการและจำนวนเงินการรับจำนำน้อยลง ขณะที่ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำหรือชะลอตัวจะมีจำนวนผู้มาใช้บริการและจำนวนเงินการรับจำนำเพิ่มขึ้น กิจการโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษาก็เช่นกัน โดยในปี 2550 เศรษฐกิจของไทยเริ่มดีขึ้นมีอัตราการขยายตัวของ GDP ในระดับสูงถึงร้อยละ 5 ทำให้มีผู้มาใช้บริการจำนวน 17,327 คน ต่อมาประเทศไทยได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางการเงินจากสหรัฐอเมริกาและยุโรปในปี 2551 ส่งผลให้เศรษฐกิจของไทยชะลอตัวลง มีอัตราการขยายตัวของ GDP ในอัตราร้อยละ 2.5 และถดถอยลงในปี 2552 ในอัตราร้อยละ - 2.3 ส่งผลให้จำนวนผู้มาใช้บริการเพิ่มขึ้นในปี 2551 และปี 2552 ที่มีจำนวน 17,452 และ 18,666 คน เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 0.7 และ ร้อยละ 7 ตามลำดับ และการที่จำนวนผู้รับจำนำมีจำนวนเพิ่มขึ้นยังเป็นผลจากปัจจัยภายนอก คือ การเพิ่มขึ้นของราคาทองคำที่มีอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี 2551 เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 21.2 นอกจากนั้น ในส่วนกฎหมายหรือพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องยังเป็นปัจจัยภายนอกอีกปัจจัยที่สำคัญที่โรงรับจำนำต้องปฏิบัติตาม เช่น อัตราการรับจำนำ วงเงินการรับจำนำ ที่เป็นตัวกำหนดการดำเนินงานของกิจการโรงรับจำนำ รายละเอียดดังตารางที่ 7-47

ตารางที่ 7-47 จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำของโรงรับจำนำเอกชน

	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
1. จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ	ราย	17,106.0	17,932.0	17,327.0	17,452.0	18,666.0	17,696.6
อัตราเพิ่มของจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ	ร้อยละ	-	4.8	- 3.4	0.7	7.0	2.3
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ							
2. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริง	ร้อยละ	4.6	5.1	5.0	2.5	- 2.3	3.0
3. ราคาทองคำเฉลี่ยทั้งปี (มกราคม-ธันวาคม)	บาท	8,473.8	10,788.3	11,301.8	13,697.2	15,720.0	11,996.2
อัตราเพิ่ม	ร้อยละ		27.3	4.8	21.2	14.8	17.0
4. ราคาทองคำ ณ สิ้นเดือนธันวาคม	บาท	10,000.0	10,750.0	13,200.0	13,900.0	17,250.0	13,020.0
อัตราเพิ่ม	ร้อยละ		7.5	22.8	5.3	24.1	14.9
5. ราคาทองคำ ณ สิ้นเดือนมิถุนายน	บาท	8,450.0	10,800.0	10,600.0	14,550.0	15,000.0	11,880.0
อัตราเพิ่ม	ร้อยละ		27.8	- 1.9	37.3	3.1	16.6
6. อัตราแลกเปลี่ยนต่อดอลลาร์สหรัฐ	บาท	40.3	37.9	34.6	33.4	34.3	36.1
(+) อ่อนค่า / (-) แข็งค่า	ร้อยละ		- 5.8	- 8.8	- 3.4	2.9	- 3.8
7. ยอดการให้สินเชื่อเพื่อรายย่อย	บาท	145,887.7	184,073.9	173,066.6	182,231.4	202,963.2	177,644.5
อัตราเพิ่มของยอดการให้สินเชื่อเพื่อรายย่อย	ร้อยละ		26.2	- 6.0	5.3	11.4	9.2

ที่มา : 1. จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำ ข้อมูลจากสำนักงานธรรมาภิบาลกระทรวงศึกษาธิการที่ 2

2. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริง ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ URL: <<http://www.nesdb.go.th/>> ในช่วงที่เศรษฐกิจขยายตัวดี ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี ส่งผลให้ผู้ใช้บริการรับจำนำลดลง

3. ราคาทองคำเฉลี่ย ข้อมูลจากสมาคมค้าทองคำ URL: <<http://www.goldtraders.or.th/>> การปรับตัวสูงขึ้นของราคาทองคำ ส่งผลให้จำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำเพิ่มขึ้น

4. อัตราแลกเปลี่ยน ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย <<http://www.bot.or.th>> การอ่อนค่าของอัตราแลกเปลี่ยนจะทำให้ราคาทองคำนำเข้าจากต่างประเทศในรูปเงินบาทสูงขึ้น ซึ่งทำให้ราคาทองคำภายในประเทศสูงขึ้น

5. ยอดการปล่อยสินเชื่อเพื่อรายย่อย ข้อมูลของ สศค. หากการปล่อยสินเชื่อเพื่อรายย่อยช่องทางอื่นเพิ่มขึ้น เนื่องจากนโยบายด้านสินเชื่อของรัฐบาลที่เข้าถึงกลุ่มคนรากหญ้ามากขึ้น มีความเป็นไปได้ว่าจำนวนผู้ใช้บริการรับจำนำอาจลดลง เพราะหันมาใช้สินเชื่อตามนโยบายของรัฐบาล

จัดทำโดย นักวิจัย

7.7.3 อัตราส่วนอื่น ๆ

ในการวิเคราะห์กิจการโรงรับจำนำด้วยการใช้อัตราส่วนทางการเงินตามหลักการ CAMELS Analysis แล้วยังสามารถวิเคราะห์ด้วยอัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำ และอัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยรับจำนำต่อทรัพย์สินจำนำ เพื่อดูคุณภาพของลูกหนี้และประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการ ดังนี้

1) อัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำ

ในปี 2552 โรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา มีทรัพย์สินจำนำจำนวน 203 ล้านบาท และทรัพย์สินหลุดจำนำจำนวน 6.5 ล้านบาท มีผลให้อัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำ อยู่ที่ร้อยละ 3.2 ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำใกล้เคียงกับโรงรับจำนำประเภทอื่น แสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้บริการรับจำนำหรือลูกหนี้มีคุณภาพดีมาก สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลาไม่ปล่อยให้ทรัพย์สินหลุดจำนำ ประกอบกับระยะเวลาในการรับจำนำ 5 เดือน ซึ่งทำให้เกิดการหมุนเวียนลูกหนี้ได้อย่างสม่ำเสมอ

อัตราส่วนที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำของโรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษา ในปี 2552 ที่ร้อยละ 3.2.ลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2550 - 2551 ซึ่งมีอัตราอยู่ที่ร้อยละ 5.1 และ 4.4 ตามลำดับ หากพิจารณาอัตราส่วนอัตราส่วนที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำรายปี ในช่วงปี 2548-2552 พบว่า อัตรามีแนวโน้มลดลง โดยลดลง

จากร้อยละ 4.1 ในปี 2548 เป็นร้อยละ 3.2 ในปี 2552 และมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 อยู่ที่ร้อยละ 4 ต่อปี ทั้งนี้เนื่องจาก มูลค่าทรัพย์สินจำนำมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีค่าเฉลี่ย 5 ปีระหว่างปี 2548-2552 อยู่ที่ร้อยละ 9.2 ต่อปี รายละเอียดดังตารางที่ 7-48

ตารางที่ 7-48 แสดงความสามารถของลูกหนี้ในการไถ่ถอนทรัพย์สินรับจำนำของโรงรับจำนำเอกชน

	หน่วย	ปี					เฉลี่ยต่อปี
		2548	2549	2550	2551	2552	
ทรัพย์สินรับจำนำ	ล้านบาท	145.9	184.1	173.1	182.2	203.0	177.6
ทรัพย์สินหลุดจำนำ	ล้านบาท	6.0	5.5	8.9	8.0	6.5	7.0
อัตราส่วนทางการเงิน							
อัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สิน	ร้อยละ	4.1	3.0	5.1	4.4	3.2	4.0
หลุดจำนำ							

ที่มาของข้อมูล โรงรับจำนำเอกชนกรณีศึกษา

จัดทำโดย นักวิจัย

7.8 สรุปเปรียบเทียบกิจการโรงรับจำนำ

นักวิจัยได้ทำการเปรียบเทียบผลศึกษา วิเคราะห์ และประเมินกิจการโรงรับจำนำที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 7 แห่ง ว่ามีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับใด และวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินด้วยการวิเคราะห์ตามหลักCAMELs Analysis เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานธนาณูปการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

7.8.1 หลักการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

การประเมินการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลจัดทำโดยการออกแบบสอบถามให้ผู้จัดการเป็นผู้ตอบว่า กิจการได้มีการดำเนินกิจกรรมอะไรบ้างตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลักการ ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยในแต่ละหลักการจะกำหนดกิจกรรมที่เข้าข่ายเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล หลังจากนั้น ผู้วิจัยจะนำผลลัพธ์จากการตอบแบบสอบถามมารวมคะแนนของแต่ละหลักการ และคำนวณหาค่าเฉลี่ยรวมทุกหลักการ เพื่อวัดระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ทั้งนี้ ผลการประเมินการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของกิจการโรงรับจำนำที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 7 แห่ง แสดงดังปรากฏในตารางที่ 7-49

จากตารางที่ 7-49 เมื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของโรงรับจำนำ 4 ประเภทแล้วพบว่า สถานธนาณูปการที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงมาเป็นอันดับ 1 คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 82.72 รองลงเป็นอันดับ 2 คือ สถานธนาณูปการของกรุงเทพมหานคร คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 82.66 อันดับ 3 คือสถานธนาณูปการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 73.2 ส่วนอันดับสุดท้ายคือโรงรับจำนำเอกชน โดยอยู่ในระดับที่ควรปรับปรุง คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 41.5 อย่างไรก็ตาม สาเหตุที่โรงรับจำนำเอกชนมีคะแนนเฉลี่ยของการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลต่ำอาจมีสาเหตุเนื่องมาจากการที่โรงรับจำนำเอกชนที่เป็นกรณีศึกษาเป็นกิจการที่เปิดดำเนินงานมาเป็นระยะเวลานาน เจ้าของกิจการให้ความเชื่อใจและไว้วางใจผู้จัดการ จึงไม่มีการจัดทำรายงานประจำปี แผนปฏิบัติงาน และไม่มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน คะแนนในหลักความรับผิดชอบจึงเป็นศูนย์ และผู้จัดการได้รับอำนาจเบ็ดเสร็จในการบริหารจัดการกิจการ ซึ่งมีขนาดเล็ก คะแนนในหลักการมีส่วนร่วมจึงอยู่ในระดับต่ำ

ตารางที่ 7-49 การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลแยกตามประเภทของโรงรับจำนำ

	สถานธนาภิบาลของ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น		สถานธนาภิเคราะห์		สถานธนาภิบาล กรุงเทพมหานคร		โรงรับจำนำ เอกชน
	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	
ระดับ	ดี	ดี	ดีมาก	ดี	ดีมาก	ดี	ควรปรับปรุง
คะแนนเฉลี่ย	71.98	75.61	89.82	75.61	84.52	80.79	41.5
คะแนนเฉลี่ยตาม ประเภทโรงรับจำนำ	73.20		82.72		82.66		41.5
คะแนนตามหลักธรรมาภิบาล 6 หัวข้อ							
1. นิติธรรม	83.33	100.00	100.00	83.33	100.00	83.33	33.33
2. คุณธรรม	100.00	75.00	87.50	62.5	75.00	75.00	84.50
3. ความโปร่งใส	71.43	71.43	71.43	71.43	85.71	71.43	42.90
4. การมีส่วนร่วม	20.00	80.00	80.00	80.00	100.00	80.00	20.00
5. ความรับผิดชอบ	71.43	57.14	100.00	85.71	71.43	100.00	0.00
6. ความคุ้มค่า	85.71	62.50	100.00	85.00	75.00	75.00	50.00

ที่มาของข้อมูล แบบสอบถาม จัดทำโดยนักวิจัย

7.8.2 หลักการ CAMELs Analysis

ในการศึกษาวิเคราะห์และประเมินโรงรับจำนำทั้ง 4 ประเภท ด้วยหลักการ CAMELs Analysis พอสรุปได้ดังนี้

มิติที่ 1 : C - Capital strength : ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง

จากตารางที่ 7-50 การวิเคราะห์ความพอเพียงของเงินทุนต่อความเสี่ยงของโรงรับจำนำทั้ง 4 ประเภทในช่วง 5 ปี ระหว่างปี 2548 - 2552 พบว่า

การเติบโตของทุน สถานธนาภิบาลแห่งที่ 2 มีอัตราการเติบโตของทุนเฉลี่ยสูงที่สุด ซึ่งเงินทุนที่เพิ่มขึ้นมาจากผลกำไรที่เพิ่มขึ้นมาก ในขณะที่สถานธนาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 มีอัตราการเติบโตของทุนเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งเป็นผลจากการมีกำไรที่เพิ่มขึ้นค่อนข้างช้าในช่วงแรก

การเติบโตของหนี้สิน สถานธนาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 2 แห่งมีการเติบโตของหนี้สินเฉลี่ยสูงกว่าโรงรับจำนำประเภทอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานธนาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 มีอัตราการเติบโตของหนี้สินเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 125.92 เนื่องจากผลการดำเนินงานในการสร้างผลกำไรน้อย จึงทำให้มีเงินทุนน้อยและต้องกู้ยืมค่อนข้างมาก ในขณะที่โรงรับจำนำเอกชนมีอัตราต่ำสุดเพียงร้อยละ 3.4 เนื่องจากโรงรับจำนำเอกชนมีหนี้ค่อนข้างสูงอยู่แล้ว และส่วนใหญ่เป็นการกู้ยืมจากหุ้นส่วน ซึ่งมีข้อจำกัดในด้านเงินทุน

ผลตอบแทนของส่วนของทุน สถานธนาภิบาลแห่งที่ 2 มีอัตราผลตอบแทนของส่วนของทุนสูงที่สุดถึงร้อยละ 48.59 ซึ่งเป็นผลจากการประกอบกิจการที่มีกำไรเพิ่มขึ้นมาก ในขณะที่โรงรับจำนำเอกชนมีอัตราต่ำสุดเพียงร้อยละ 5.20 ซึ่งจากข้อมูลพบว่าผลจากการประกอบกิจการของโรงรับจำนำเอกชนมีกำไรค่อนข้างน้อย

อัตราหนี้สินทั้งสินต่อทุน โรงรับจำนำเอกชนมีอัตราหนี้สินทั้งสินต่อทุนสูงที่สุด โดยมีค่าสูงถึง 5.0 เท่า ซึ่งแสดงถึงกิจการใช้เงินกู้ยืมขยายกิจการมากกว่าใช้ทุน ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านความเพียงพอของเงินทุนของกิจการขึ้นได้ โดยมีข้อสังเกตว่า กิจการระดมทุนจากผู้ถือหุ้นค่อนข้างน้อย แต่เป็นการกู้ยืมแทน ซึ่งผู้ถือหุ้นจะได้รับดอกเบี้ยเงินกู้จากการให้กู้ยืมเงินและได้รับปันผลด้วย ในขณะที่โรงรับจำนำของรัฐทั้ง 3 ประเภท มี

อัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุนต่ำกว่า 1 ซึ่งแสดงถึงกิจการมีทุนมากกว่าหนี้สิน ทำให้ความเสี่ยงด้านความเพียงพอของทุนมีค่อนข้างน้อย ในขณะที่สถานการณ์ของกรุงเทพมหานครมีสัดส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุน ต่ำที่สุด เนื่องจากมีหนี้สินน้อยมาก เงินทุนเกือบทั้งหมดมาจากเงินทุนภายใน

ตารางที่ 7-50 แสดงข้อมูลความเสี่ยงพอเงินทุนต่อความเสี่ยง

อัตราส่วนทางการเงิน		สถานการณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		สถานการณ์ของกรุงเทพมหานคร		สถานการณ์เครือข่าย		โรงรับจำนำเอกชน แห่งที่ 1
		แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	
อัตราการเติบโตของทุน	ร้อยละ	10.62	7.85	8.70	10.90	9.12	88.86	11.10
อัตราการเติบโตของหนี้สิน	ร้อยละ	77.62	125.92	- 9.80	34.70	9.31	16.00	3.40
อัตราผลตอบแทนของส่วน ของทุน	ร้อยละ	14.93	12.21	18.50	12.88	14.00	48.59	5.20
อัตราหนี้สินทั้งสินต่อทุน	เท่า	0.62	0.27	0.40	0.0003	0.55	0.88	5.00

มิติที่ 2 : A - Asset quality : คุณภาพของสินทรัพย์

จากตารางที่ 7-51 การวิเคราะห์คุณภาพสินทรัพย์ในช่วง 5 ปี ระหว่างปี 2548 - 2552 พบว่า

การเติบโตของสินทรัพย์ สถานการณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 2 แห่ง มีการขยายตัวของสินทรัพย์เพิ่มขึ้น โดยขยายตัวถึงร้อยละ 25.83 และ 16.86 รวมทั้งสถานการณ์เครือข่ายแห่งที่ 2 มีอัตราการขยายตัวของสินทรัพย์สูงเช่นกันในอัตราร้อยละ 20.81 ในขณะที่โรงรับจำนำเอกชนมีการขยายตัวของสินทรัพย์น้อยที่สุด เนื่องจากโรงรับจำนำเอกชนมีทรัพย์สินรับจำนำต่ำที่สุด

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ สถานการณ์ของกรุงเทพมหานครทั้ง 2 แห่งมีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เฉลี่ยสูงกว่าโรงรับจำนำประเภทอื่น แม้ว่าจะมีการเติบโตของสินทรัพย์ต่ำกว่า แสดงถึงการบริหารสินทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพสามารถได้ผลตอบแทนที่สูง

อัตราการหมุนของสินทรัพย์ เป็นการสร้างรายได้จากสินทรัพย์ของโรงรับจำนำทั้ง 4 ประเภทอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน โดยมีสถานการณ์ของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 1 มีจำนวนสูงสุดที่ระดับ 0.14 รอบ รองลงมาเป็นสถานการณ์ของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 และสถานการณ์เครือข่ายแห่งที่ 1 ที่อัตราเท่ากัน

ตารางที่ 7-51 ข้อมูลคุณภาพของสินทรัพย์

อัตราส่วนทางการเงิน		สถานการณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		สถานการณ์ของกรุงเทพมหานคร		สถานการณ์เครือข่าย		โรงรับจำนำเอกชน แห่งที่ 1
		แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	
อัตราการเติบโตของ สินทรัพย์	ร้อยละ	25.83	16.86	8.8	9.44	8.6	20.81	4.6
อัตราผลตอบแทนต่อ สินทรัพย์	ร้อยละ	8.89	9.47	12.7	12.87	8.9	3.34	0.9
อัตราการหมุนของสินทรัพย์	รอบ	0.11	0.1	0.14	0.13	0.13	0.06	0.1

มิติที่ 3 : M – Management Ability : ความสามารถในการบริหาร

จากตารางที่ 7-52 การวิเคราะห์ความสามารถในการบริหารในช่วง 5 ปี ระหว่างปี 2548 - 2552

พบว่า

อัตราการเติบโตของธุรกิจ สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 2 แห่ง มีการเติบโตของธุรกิจเพิ่มขึ้นมาก โดยขยายตัวถึงร้อยละ 25.83 และ 16.86 รวมทั้งสถานธนาบาลเคราะห์แห่งที่ 2 มีการเติบโตของธุรกิจเฉลี่ยสูงเช่นกันในอัตราร้อยละ 20.81 ในขณะที่สถานธนาบาลกรุงเทพมหานครและโรงรับจำนำมีการขยายตัวใกล้เคียงกัน โดยขยายตัวเฉลี่ยเพียงร้อยละ 8.8 – 9.44 ส่วนโรงรับจำนำเอกชนมีการเติบโตของธุรกิจต่ำที่สุดเพียงร้อยละ 4.6

ตารางที่ 7-52 ความสามารถในการบริหาร

อัตราส่วนทางการเงิน		สถานธนาบาลของ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น		สถานธนาบาลของ กรุงเทพมหานคร		สถานธนาบาลเคราะห์		โรงรับ จำนำ เอกชน แห่งที่ 1
		แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	
อัตราการเติบโตของธุรกิจ	ร้อยละ	25.83	16.86	8.8	9.44	8.6	20.8	4.6

มิติที่ 4 : E – Earning Sufficiency : ความสามารถในการทำกำไร

จากตารางที่ 7-53 การวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรในช่วง 5 ปี ระหว่างปี

2548 - 2552 พบว่า สถานธนาบาลของกรุงเทพมหานครมีอัตรากำไรสุทธิต่อรายได้ดอกเบี้ยรับจำนำเฉลี่ยสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับโรงรับจำนำประเภทอื่นๆ เนื่องจากสถานธนาบาลของกรุงเทพมหานครมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่ำมาก และยังมีรายได้อื่นนอกจากรายได้ดอกเบี้ยรับจำนำ รองลงมาคือสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสถานธนาบาลทั้ง 2 ประเภทมีอัตรากำไรสุทธิเฉลี่ยที่สูงมากเช่นกัน ในขณะที่โรงรับจำนำเอกชนมีอัตรากำไรสุทธิต่อรายได้ดอกเบี้ยรับจำนำต่ำที่สุดเพียงร้อยละ 11.9 เท่านั้น ทั้งนี้ สาเหตุหลักเกิดจากการที่โรงรับจำนำเอกชนมีค่าใช้จ่ายการดำเนินงานสูงมากทำให้อัตรากำไรสุทธิรวมต่อรายได้รวมสูงตามไปด้วยและสูงกว่าโรงรับจำนำประเภทอื่น เนื่องจากโรงรับจำนำเอกชนมีการจ่ายค่าตอบแทนบุคลากรสูงมาก เช่น เงินเดือนและโบนัส ในขณะที่โรงรับจำนำของรัฐทั้ง 3 ประเภทมีอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิและรายได้ที่ดี โดยเฉพาะสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานธนาบาลเคราะห์

ตารางที่ 7-53 ข้อมูลการทำกำไร

อัตราส่วนทางการเงิน		สถานธนาบาลของ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น		สถานธนาบาลของ กรุงเทพมหานคร		สถานธนาบาลเคราะห์		โรงรับ จำนำ เอกชน แห่งที่ 1
		แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	
อัตรากำไรสุทธิต่อรายได้ดอกเบี้ยรับจำนำ	ร้อยละ	80.47	89.89	90.9	99.17	53.8	53.19	11.9
อัตรากำไรสุทธิต่อรายได้อื่น	ร้อยละ	27.7	13.29	25.4	9.06	40.2	46.81	79.11
อัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ	ร้อยละ	31.68	26.97	5.2	14.78	23.6	62.57	61.41
อัตราการเติบโตของรายได้	ร้อยละ	24.97	24.1	6.9	11.11	16	36.66	14.76
อัตราการเติบโตของค่าใช้จ่าย	ร้อยละ	13.84	16.38	11.9	-0.86	-56.3	17.1	10.48
อัตรากำไรสุทธิรวมต่อรายได้รวม	ร้อยละ	35.38	23.54	25.4	18.57	39.6	46.81	88.1

มิติที่ 5 : L – Liquidity : สภาพคล่อง

จากตารางที่ 7-54 การวิเคราะห์สภาพคล่องของโรงรับจำนำ 4 ประเภท พบว่า สถานธนาภิบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 มีสภาพคล่องดีที่สุด เนื่องจากมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนเฉลี่ยสูงที่สุดถึงร้อยละ 3,444.78 เนื่องจากสถานธนาภิบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 ไม่มีการกู้ยืมเงินมาเพื่อเป็นทุนหมุนเวียน อย่างไรก็ตาม สถานธนาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานธนาภิบาลของกรุงเทพมหานครทั้ง 2 ประเภทนี้ ก็ถือว่ามีความสภาพคล่องที่ดี โดยสถานธนาภิบาลแห่งที่ 2 มีอัตราทุนหมุนเวียนเฉลี่ยต่ำที่สุด แต่ก็ยังถือว่ามีความสภาพคล่องที่ดี เนื่องจาก มีอัตราเฉลี่ยอยู่ที่ 1.06 ซึ่งหมายถึงสินทรัพย์หมุนเวียนยังมากกว่าหนี้สินหมุนเวียน

ตารางที่ 7-54 ข้อมูลสภาพคล่อง

อัตราส่วนทางการเงิน		สถานธนาภิบาลของ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น		สถานธนาภิบาลของ กรุงเทพมหานคร		สถานธนาภิบาลแห่งที่		โรงรับ จำนำ เอกชน
		แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	ร้อยละ	17.27	9.21	3.80	3,444.78	2.70	1.06	3.80

จัดทำโดยนักวิจัย

มิติที่ 6 : S – Sensitivity : ผลกระทบต่อธุรกิจ

ปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อการดำเนินกิจการโรงรับจำนำอย่างชัดเจน คือ ผลกระทบจากการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานของโรงรับจำนำ อย่างไรก็ตามปัจจัยทางเศรษฐกิจไม่ใช่ปัจจัยเดียวที่กำหนดปริมาณการใช้บริการรับจำนำ ยังมีอัตราเงินเฟ้อ และปัจจัยในเรื่องของราคาทองคำที่สูงขึ้นมีผลต่อความต้องการรับจำนำเพิ่มขึ้น ส่วนปัจจัยภายในที่สำคัญที่มีผลการดำเนินงานของสถานธนาภิบาลและสถานธนาภิบาลแห่งที่ซึ่งเป็นโรงรับจำนำของรัฐคือ นโยบายการกำหนดอัตราดอกเบี้ยรับจำนำที่ค่อนข้างต่ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน เป็นต้น

7.8.3 อัตราส่วนอื่นๆ

จากตารางที่ 7-55 แสดงความสามารถของลูกหนี้ในการไถ่ถอนทรัพย์สินรับจำนำ พบว่า อัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำเฉลี่ยของโรงรับจำนำทั้ง 4 ประเภท อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ แสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้บริการรับจำนำหรือลูกหนี้มีคุณภาพดีมาก สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลาไม่ปล่อยให้ทรัพย์สินหลุดจำนำ ประกอบกับระยะเวลาในการรับจำนำ 4 เดือน ซึ่งทำให้เกิดการหมุนเวียนลูกหนี้ได้อย่างสม่ำเสมอ โดยสถานธนาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 2 มีอัตราต่ำที่สุด ขณะที่โรงรับจำนำเอกชนมีอัตราสูงที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ใช้บริการโรงรับจำนำของรัฐมีความสามารถในการไถ่ถอนสูงกว่าโรงรับจำนำเอกชน

ตารางที่ 7-55 ความสามารถของลูกหนี้ในการไถ่ถอนทรัพย์สินรับจำนำ

อัตราส่วนทางการเงิน		สถานธนาภิบาลของ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น		สถานธนาภิบาลของ กรุงเทพมหานคร		สถานธนาภิบาลแห่งที่		โรงรับ จำนำ เอกชน
		แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	
อัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำ (ร้อยละ)		1.43	1.27	1.30	2.49	3.04	2.49	3.94

จัดทำโดย นักวิจัย

กล่าวโดยสรุป ผลการศึกษาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของโรงรับจำนำ 4 ประเภท พบว่า โรงรับจำนำของรัฐอยู่ในระดับดีถึงดีมาก ขณะที่โรงรับจำนำของเอกชนอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง และจากการศึกษาการดำเนินงานของโรงรับจำนำที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 7 แห่ง ในช่วง 5 ปี ระหว่างปี 2548 - 2552 พบว่า สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอัตราการเติบโตของทรัพย์สินก่อนข้างสูงขณะเดียวกันอัตราการเติบโตของหนี้สินมีก่อนข้างสูงเช่นกัน เนื่องจากการขยายตัวของทรัพย์สินรับจำนำเพิ่มขึ้น ทำให้สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเพิ่มเงินทุนเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการ จึงจำเป็นต้องกู้ยืมเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นเงินทุนจากภายนอก อย่างไรก็ตาม อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนของสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลับไม่สูงมากนักโดยมีอัตราส่วนไม่ถึง 1 เท่า ซึ่งหมายถึง มีหนี้สินต่ำกว่าทุน ทำให้สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเสี่ยงในเรื่องความพอเพียงของเงินทุนก่อนข้างน้อย และยังมีความสามารถในการทำกำไรสูง โดยมีอัตรากำไรสุทธิต่อรายได้ดอกเบี้ยรับจำนำสูง และมีอัตราค่าใช้จ่ายต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายต่ำ รวมทั้ง สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสภาพคล่องสูงและมีอัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำค่อนข้างต่ำ ส่วนสถานธนาบาลของกทม.และสถานธนาบาลเคหะที่มีอัตราการเติบโตของทุนใกล้เคียงกับสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าอัตราการเติบโตของหนี้สินมีค่อนข้างต่ำ เพราะโรงรับจำนำทั้ง 2 ประเภทนี้มีกฎเกณฑ์และขั้นตอนมากซึ่งเป็นข้อจำกัดในเรื่องการกู้ยืมเงิน อย่างไรก็ตาม สถานธนาบาลของกทม.มีจุดเด่นในเรื่องความสามารถในการทำกำไรสูงมาก เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายการดำเนินงานน้อย และยังมีสภาพคล่องที่ดี ในขณะที่โรงรับจำนำเอกชนมีผลการดำเนินงานที่ต่ำกว่าของโรงรับจำนำของรัฐ โดยมีอัตราการเติบโตของหนี้และอัตราลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำสูงที่สุด ขณะเดียวกันอัตราการเติบโตของทรัพย์สิน ความสามารถในการทำกำไร และสภาพคล่องน้อยที่สุด

บทที่ 8

ความพึงพอใจในการบริการ

การศึกษาความพึงพอใจในการบริการของโรงรับจำนำ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งสร้างแบบสอบถามจากหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่ศึกษาจากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อเท็จจริงของการบริการของโรงรับจำนำ โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการจำนำ และส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการจำนำ (ภาคผนวกที่ 1) สำหรับกลุ่มตัวอย่าง เลือกจากผู้ใช้บริการโรงรับจำนำทั้งหมด 350 ราย โดยเป็นกลุ่มตัวอย่างจากสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 100 ราย สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร 100 ราย สถานธนาบาลนครราชสีมา 100 ราย และโรงรับจำนำเอกชน 50 ราย

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามให้ผู้บริการโรงรับจำนำที่เป็นกรณีศึกษา ทั้ง 7 แห่ง ได้แก่ สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2 แห่ง สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร 2 แห่ง สถานธนาบาลนครราชสีมา 2 แห่ง และโรงรับจำนำเอกชน 1 แห่ง โดยออกแบบสอบถามให้ผู้บริการแต่ละแห่งละ 50 แบบ รวมเป็น 350 แบบ ซึ่งได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาจำนวน 315 แบบ คิดเป็นร้อยละ 90 ของแบบสอบถามที่ออกให้ผู้บริการ จำแนกเป็น สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 99 แบบ สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร 100 แบบ สถานธนาบาลนครราชสีมา 99 แบบ และโรงรับจำนำเอกชน 17 แบบ สำหรับการกรอกข้อมูลในแบบสอบถาม ในส่วนที่ 3 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ได้ตอบในข้อย่อยที่กำหนดว่า เพิ่มเติม (ระบุ) หรือตอบ ก็ไม่ได้ระบุรายละเอียด ดังนั้น ในการประมวลผล จึงไม่ได้นำค่าเฉลี่ยนี้มาวัดความพึงพอใจ

การประมวลผล ผู้วิจัยได้สร้างคู่มือในการลงรหัส (Code Book) เพื่ออ่านข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นค่าตัวแปรที่กำหนดขึ้นตามชื่อตัวแปรต่างๆ (ภาคผนวกที่ 2) และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จะใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้อธิบายตัวแปรข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการจำนำ และค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้อธิบายตัวแปรความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการจำนำ สำหรับการวัดความพึงพอใจ มีเกณฑ์การให้คะแนนความพึงพอใจ ดังนี้

มากที่สุด	เท่ากับ	5 คะแนน
มาก	เท่ากับ	4 คะแนน
ปานกลาง	เท่ากับ	3 คะแนน
น้อย	เท่ากับ	2 คะแนน
น้อยที่สุด	เท่ากับ	1 คะแนน

เกณฑ์ในการจัดช่วงค่าเฉลี่ย และแปลความหมายค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นสำหรับวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ โดยแบ่งช่วงระดับความพึงพอใจด้วยวิธีหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้
 อันตรภาคชั้น = (คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด) หารด้วย จำนวนชั้น = $(5 - 1) / 5 = 0.8$ ซึ่งจะแบ่งช่วงระดับความพึงพอใจได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึง	มาก
คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึง	ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง	น้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง	น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล จะวิเคราะห์จำแนกเป็นโรงรับจำนำภาพรวม คือ โรงรับจำนำทั้งระบบ เพื่อให้ได้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับโรงรับจำนำทั้งระบบ และจำแนกเป็นแต่ละหน่วยงาน คือ สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร สถานธนาบาลนครราชสีมา และโรงรับจำนำเอกชน เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลสถานภาพทั่วไป ข้อมูลเกี่ยวกับการจำนำ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ จุดเด่นการให้บริการ และข้อเสนอแนะ สิ่งที่ต้องปรับปรุง ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปพัฒนาการบริหารจัดการ และการบริการของแต่ละหน่วยงานต่อไป นอกจากนี้ จะได้สรุปผลการศึกษาด้วย

8.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส วุฒิการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ต่อเดือน ภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายรายเดือนของสมาชิกในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ รายละเอียดตามภาคผนวกที่ 3 ซึ่งผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

8.1.1 เพศ

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 65 และเพศชาย ร้อยละ 35

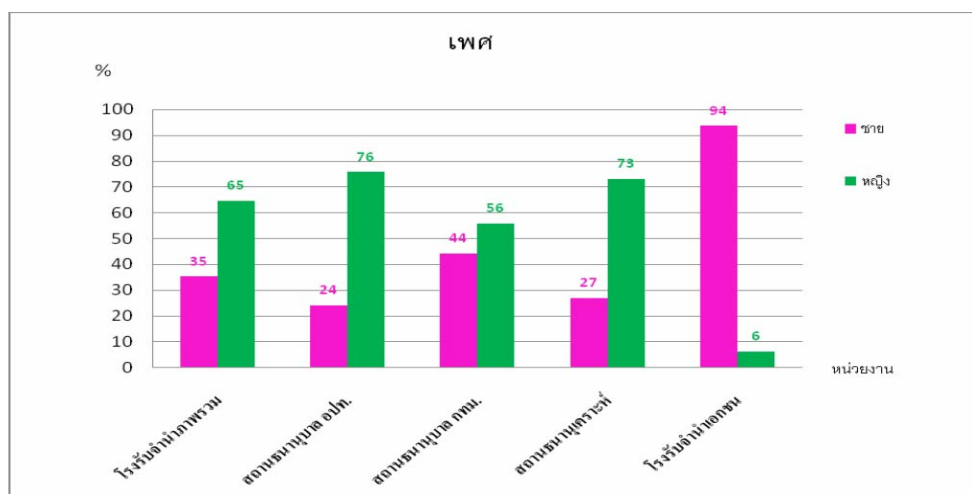
สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 76 และเพศชาย ร้อยละ 24

สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56 และเพศชาย ร้อยละ 44

สถานธนาบาลนครราชสีมา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 43 และเพศชาย ร้อยละ 27

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 94 เพศหญิง ร้อยละ 6 รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 8-1 แสดงเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

แผนภูมิที่ 8-1 แสดงเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

8.1.2 อายุ

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 31 - 40 ปี ร้อยละ 38 รองลงมาอายุ 20 - 30 ปี ร้อยละ 30 และน้อยที่สุดอายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 3

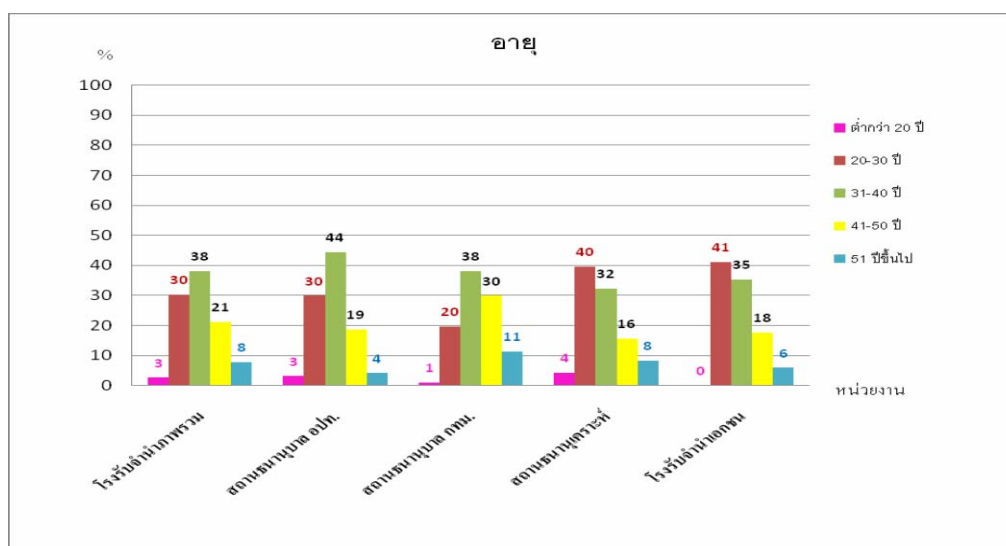
สถานธนาหุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 31 - 40 ปี ร้อยละ 44 รองลงมาอายุ 20 - 30 ปี ร้อยละ 30 และน้อยที่สุดอายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 3

สถานธนาหุบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 31 - 40 ปี ร้อยละ 38 รองลงมาอายุ 41 - 50 ปี ร้อยละ 30 และน้อยที่สุดอายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 1

สถานธนาหุเคราะห์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 20 - 30 ปี ร้อยละ 40 รองลงมาอายุ 31 - 40 ปี ร้อยละ 32 และน้อยที่สุดอายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 4

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 20 - 30 ปี ร้อยละ 41 รองลงมาอายุ 31 - 40 ปี ร้อยละ 35 และน้อยที่สุดอายุ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 6 รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 8-2 แสดงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

แผนภูมิที่ 8-2 แสดงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

8.1.3 สถานภาพการสมรส

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 54 รองลงมาโสด ร้อยละ 39 และหย่า/หม้าย ร้อยละ 8

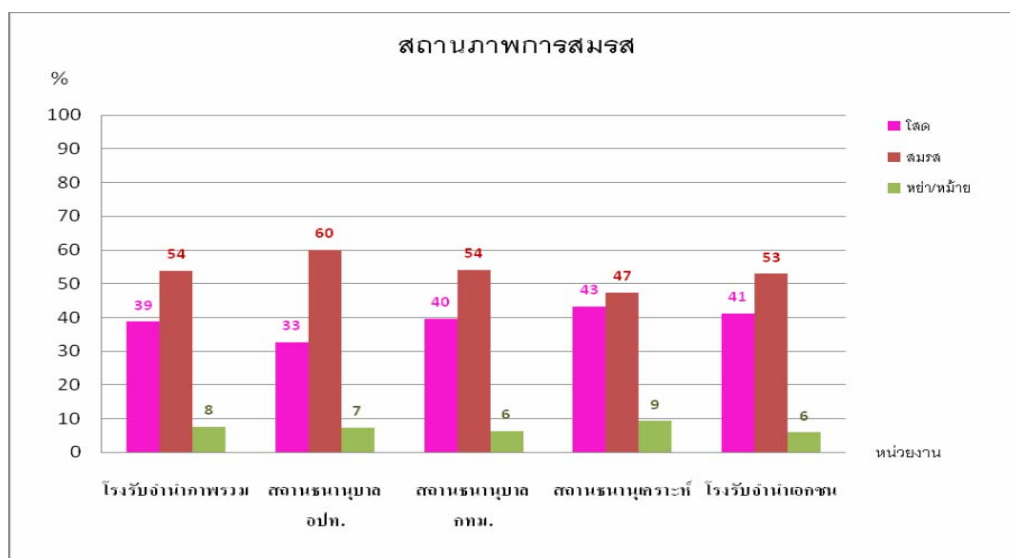
สถานธนาหุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 60 รองลงมาโสดร้อยละ 30 และหย่า/หม้าย ร้อยละ 7

สถานธนาหุบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 54 รองลงมาโสดร้อยละ 40 และหย่า/หม้าย ร้อยละ 6

สถานธนาหุเคราะห์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 47 รองลงมาโสด ร้อยละ 43 และหย่า/หม้าย ร้อยละ 9

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 53 รองลงมาโสด ร้อยละ 41 และหย่า/หม้าย ร้อยละ 6 รายละเอียดจัดตั้งแผนภูมิที่ 8-3 แสดงสถานภาพการสมรสของผู้ตอบแบบสอบถาม

แผนภูมิที่ 8-3 แสดงสถานภาพการสมรสของผู้ตอบแบบสอบถาม

8.1.4 วุฒิการศึกษาสูงสุด

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี ร้อยละ 37 รองลงมามัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 31 และน้อยที่สุดสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 3

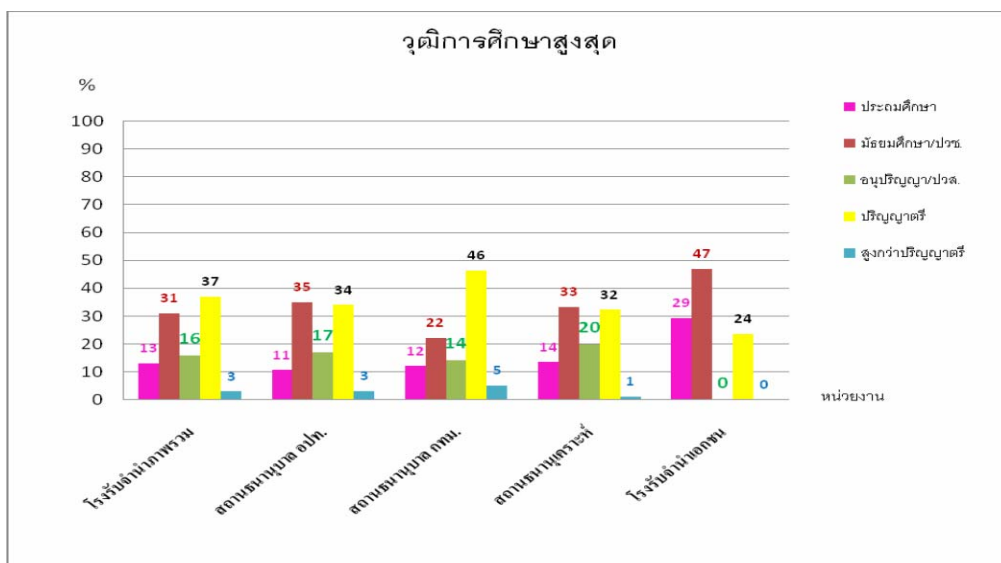
สถานธนาภูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 35 รองลงมาปริญญาตรี ร้อยละ 34 และน้อยที่สุดสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 3

สถานธนาภูบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี ร้อยละ 46 รองลงมามัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 22 และน้อยที่สุดสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 5

สถานธนาภูบาลนครราชสีมา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 33 รองลงมาปริญญาตรี ร้อยละ 32 และน้อยที่สุดสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 1

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 47 รองลงมาปริญญาตรี ร้อยละ 24 และน้อยที่สุดปริญญาตรี ร้อยละ 24 สำหรับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาอนุปริญญา/ปวช. และสูงกว่าปริญญาตรี ไม่มีมาใช้บริการ รายละเอียดจัดตั้งแผนภูมิที่ 8-4 แสดงวุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม

แผนภูมิที่ 8-4 แสดงวุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม

8.1.5 อาชีพ

โรงเรียนจำปาพรหม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงานบริษัท/ห้างร้าน ร้อยละ 28 รองลงมามีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 25 และน้อยที่สุดนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 3

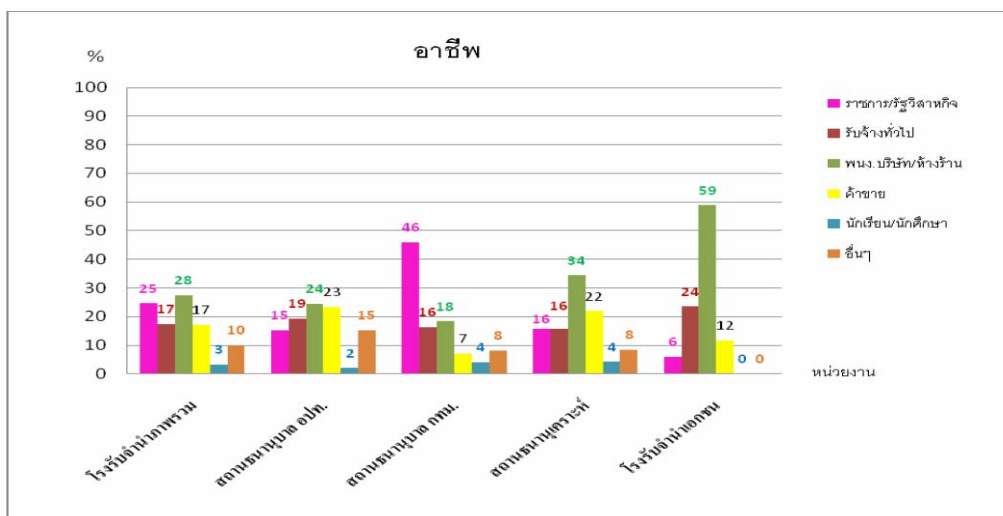
สถานธนาบุตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงานบริษัท/ห้างร้าน ร้อยละ 24 รองลงมามีอาชีพค้าขาย ร้อยละ 23 และน้อยที่สุดนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 2

สถานธนาบุตรกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 46 รองลงมามีอาชีพพนักงานบริษัท/ห้างร้าน ร้อยละ 18 และน้อยที่สุดนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 4

สถานธนาบุตรระพี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงานบริษัท/ห้างร้าน ร้อยละ 34 รองลงมามีอาชีพค้าขาย ร้อยละ 22 และน้อยที่สุดนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 4

โรงเรียนจำปาเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงานบริษัท/ห้างร้าน ร้อยละ 59 รองลงมามีอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 24 และน้อยที่สุดอาชีพราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 6 รายละเอียดตั้งแผนภูมิที่ 8-5 แสดงอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

แผนภูมิที่ 8-5 แสดงอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

8.1.6 รายได้ต่อเดือน

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 31 รองลงมามีรายได้ 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 28 และน้อยที่สุดมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 4

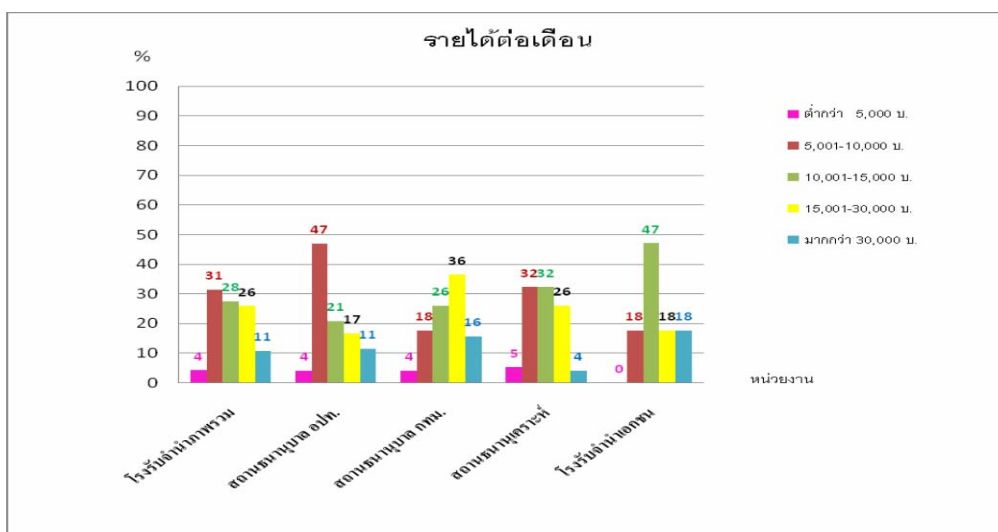
สถานน่านุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 47 รองลงมามีรายได้ 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 21 และน้อยที่สุดมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 4

สถานน่านุบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 15,001 – 30,000 บาท ร้อยละ 36 รองลงมามีรายได้ 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 26 และน้อยที่สุดมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 4

สถานน่านุเคราะห์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท และรายได้ 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 32 รองลงมามีรายได้ 15,001 – 30,000 บาท ร้อยละ 26 และน้อยที่สุดมีรายได้มากกว่า 30,000 บาท ร้อยละ 4

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 47 รองลงมามีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท รายได้ 15,001 – 30,000 บาท และมากกว่า 30,000 บาท ร้อยละ 18 รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 8-6 แสดงรายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

แผนภูมิที่ 8-6 แสดงรายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

8.1.7 ภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายรายเดือนของสมาชิกในครอบครัว

โรงพยาบาล ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย ร้อยละ 94 และไม่มี/รับผิดชอบตัวคนเดียว ร้อยละ 6

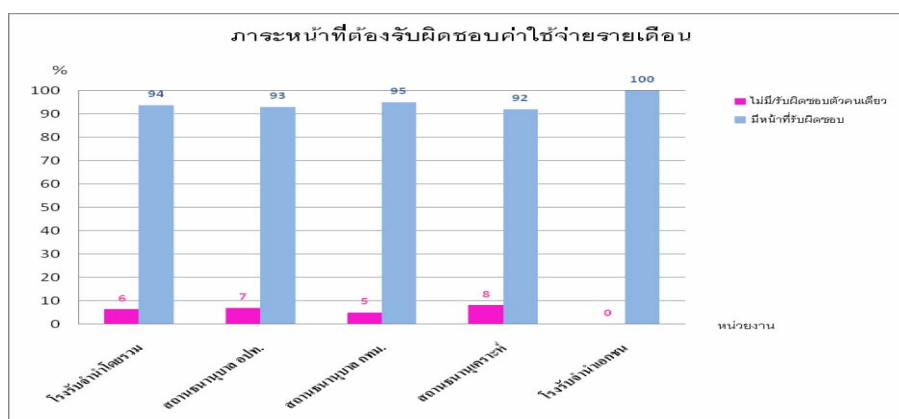
สถานพยาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย ร้อยละ 93 และไม่มี/รับผิดชอบตัวคนเดียว ร้อยละ 7

สถานพยาบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย ร้อยละ 95 และไม่มี/รับผิดชอบตัวคนเดียว ร้อยละ 5

สถานพยาบาล เคราะห์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย ร้อยละ 92 และไม่มี/รับผิดชอบตัวคนเดียว ร้อยละ 8

โรงพยาบาลเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย ร้อยละ 100 รายละเอียดจัดแผนภูมิที่ 8-7 แสดงภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายรายเดือนของสมาชิกในครอบครัว

แผนภูมิที่ 8-7 แสดงภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายรายเดือนของสมาชิกในครอบครัว

8.1.8 จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ 3 คน ร้อยละ 30 รองลงมา 2 คน ร้อยละ 28 มากกว่า 4 คนขึ้นไป ร้อยละ 28 และน้อยที่สุด 1 คน ร้อยละ 14

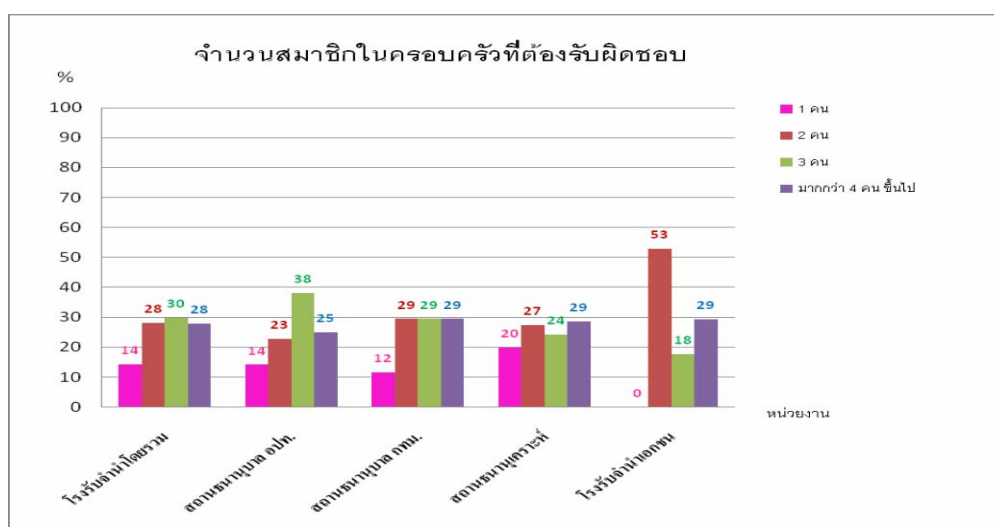
สถานธนาหุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ 3 คน ร้อยละ 38 รองลงมา มากกว่า 4 คนขึ้นไป ร้อยละ 25 และน้อยที่สุด 1 คน ร้อยละ 14

สถานธนาหุบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ 2 คน 3 คน และมากกว่า 4 คนขึ้นไป ในจำนวนเท่าๆ กัน ร้อยละ 29 และน้อยที่สุด 1 คน ร้อยละ 12

สถานธนาหุเคราะห์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ มากกว่า 4 คนขึ้นไป ร้อยละ 29 รองลงมา 2 คน ร้อยละ 27 และน้อยที่สุด 1 คน ร้อยละ 20

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมีสมาชิกในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ 2 คน ร้อยละ 53 รองลงมา มากกว่า 4 คนขึ้นไป ร้อยละ 29 และน้อยที่สุด 3 คน ร้อยละ 18 รายละเอียดตั้งแผนภูมิที่ 8-8 แสดงจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ

แผนภูมิที่ 8-8 แสดงจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ

8.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการจำนำ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการจำนำ ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของโรงรับจำนำในปัจจุบัน สถานที่เคยใช้บริการ สถานที่ใช้บริการมากที่สุด จำนวนครั้งที่ใช้บริการต่อปี ความถี่ในการใช้บริการ ต่อเดือน เหตุผลที่ตัดสินใจเลือกใช้บริการ นำเงินที่ได้รับจากการจำนำไปใช้ประโยชน์ ช่วงเวลาที่ใช้บริการ สิ่งที่น่ามาจำนำ และระยะที่มาได้ถอน โดยคำถามมีทั้งแบบให้เลือกตอบข้อเดียวและเลือกได้หลายข้อ ซึ่งผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

8.2.1 บทบาทของโรงรับจำนำในปัจจุบัน

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าโรงรับจำนำมีบทบาทเป็นการช่วยเหลือประชาชนมากที่สุด ร้อยละ 79 รองลงมา เห็นว่าเป็นธุรกิจอย่างหนึ่ง ร้อยละ 20 และเห็นว่าเป็นธุรกิจที่เอาเปรียบและอื่นๆ น้อยที่สุด ร้อยละ 1

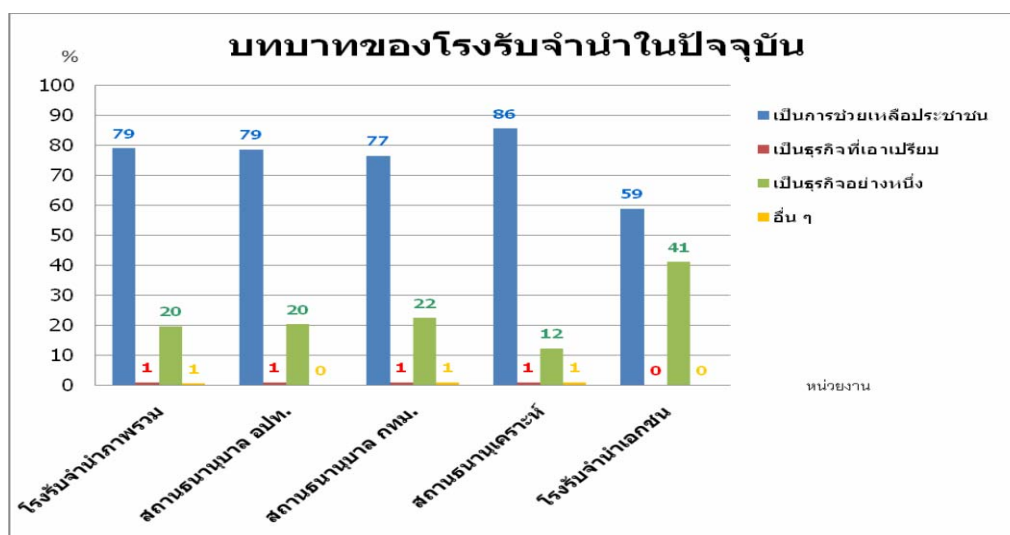
สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าโรงรับจำนำมีบทบาทเป็นการช่วยเหลือประชาชนมากที่สุด ร้อยละ 79 รองลงมาเห็นว่าเป็นธุรกิจอย่างหนึ่ง ร้อยละ 20 และเห็นว่าเป็นธุรกิจที่เอาเปรียบ น้อยที่สุด ร้อยละ 1

สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าโรงรับจำนำมีบทบาทเป็นการช่วยเหลือประชาชนมากที่สุด ร้อยละ 77 รองลงมาเห็นว่าเป็นธุรกิจอย่างหนึ่ง ร้อยละ 22 และเห็นว่าเป็นธุรกิจที่เอาเปรียบและอื่นๆ น้อยที่สุด ร้อยละ 1

สถานธนาบาลนครราชสีมา ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าโรงรับจำนำมีบทบาทเป็นการช่วยเหลือประชาชนมากที่สุด ร้อยละ 86 รองลงมาเห็นว่าเป็นธุรกิจอย่างหนึ่ง ร้อยละ 12 และเห็นว่าเป็นธุรกิจที่เอาเปรียบและอื่นๆ น้อยที่สุด ร้อยละ 1

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าโรงรับจำนำมีบทบาทเป็นการช่วยเหลือประชาชนมากที่สุด ร้อยละ 59 รองลงมาเห็นว่าเป็นธุรกิจอย่างหนึ่ง ร้อยละ 41 และไม่เห็นว่าเป็นธุรกิจที่เอาเปรียบและอื่นๆ รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 8-9 แสดงบทบาทของโรงรับจำนำในปัจจุบัน

แผนภูมิที่ 8-9 แสดงบทบาทของโรงรับจำนำในปัจจุบัน

8.2.2 สถานที่เคยใช้บริการ

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามเคยใช้บริการสถานธนาบาลมากที่สุด ร้อยละ 72 รองลงมาสถานธนาบาลนครราชสีมา ร้อยละ 42 ร้านทอง ร้อยละ 32 และ โรงรับจำนำเอกชนน้อยที่สุด ร้อยละ 26

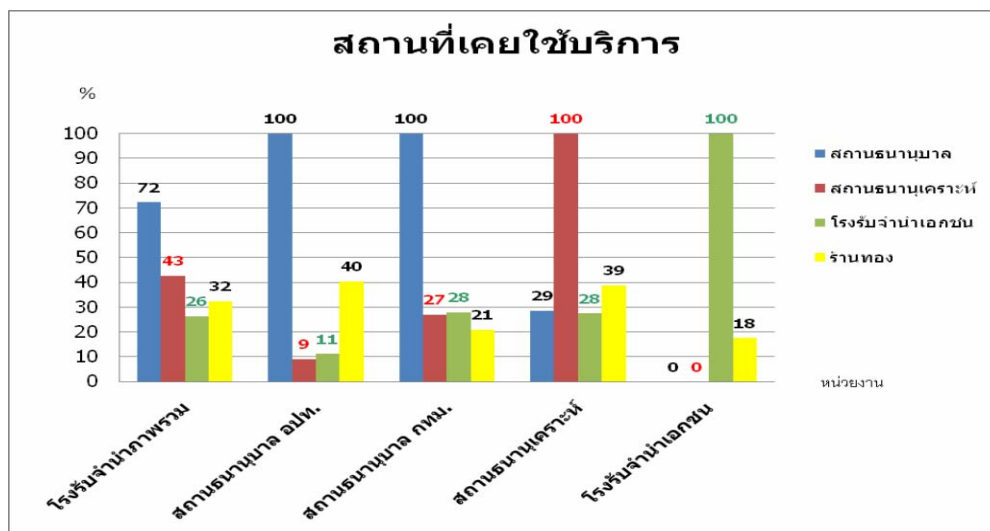
สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามเคยใช้บริการสถานธนาบาลมากที่สุด ร้อยละ 100 รองลงมาร้านทอง ร้อยละ 40 โรงรับจำนำเอกชน ร้อยละ 11 และสถานธนาบาลนครราชสีมา ร้อยละ 9

สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามเคยใช้บริการสถานธนาบาลมากที่สุด ร้อยละ 100 รองลงมาโรงรับจำนำเอกชน ร้อยละ 28 สถานธนาบาลนครราชสีมา ร้อยละ 27 และร้านทองน้อยที่สุด ร้อยละ 21

สถานธนาบาลนครราชสีมา ผู้ตอบแบบสอบถามเคยใช้บริการสถานธนาบาลนครราชสีมาที่สุด ร้อยละ 100 รองลงมาร้านทอง ร้อยละ 39 สถานธนาบาล ร้อยละ 29 และโรงรับจำนำเอกชนน้อยที่สุด ร้อยละ 28

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามเคยใช้บริการโรงรับจำนำเอกชนมากที่สุด ร้อยละ 100 รองลงมาร้านทอง ร้อยละ 40 และไม่เคยใช้บริการสถานธนาณูบาล และสถานธนาณูเคราะห์ รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 8-10 แสดงสถานที่เคยใช้บริการ

แผนภูมิที่ 8-10 แสดงสถานที่เคยใช้บริการ

8.2.3 สถานที่ใช้บริการมากที่สุด

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามใช้บริการสถานธนาณูบาลมากที่สุด ร้อยละ 54 รองลงมาสถานธนาณูเคราะห์ ร้อยละ 27 โรงรับจำนำเอกชน ร้อยละ 11 และร้านทองน้อยที่สุด ร้อยละ 9

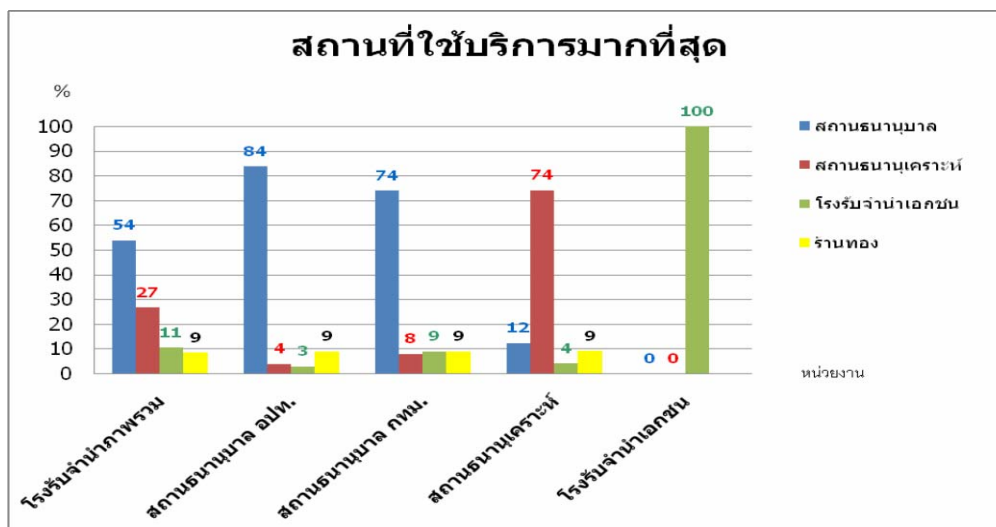
สถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามใช้บริการสถานธนาณูบาลมากที่สุด ร้อยละ 84 รองลงมาร้านทอง ร้อยละ 9 และสถานธนาณูเคราะห์ โรงรับจำนำเอกชนน้อยที่สุด ร้อยละ 4

สถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามใช้บริการสถานธนาณูบาลมากที่สุด ร้อยละ 74 รองลงมาร้านทอง ร้อยละ 9 โรงรับจำนำเอกชน ร้อยละ 9 และสถานธนาณูเคราะห์น้อยที่สุด ร้อยละ 8

สถานธนาณูเคราะห์ ผู้ตอบแบบสอบถามใช้บริการสถานธนาณูเคราะห์มากที่สุด ร้อยละ 74 รองลงมาสถานธนาณูบาล ร้อยละ 12 ร้านทอง ร้อยละ 9 และโรงรับจำนำเอกชนน้อยที่สุด ร้อยละ 4

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามใช้บริการโรงรับจำนำเอกชน ร้อยละ 100 รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 8-11 แสดงสถานที่ใช้บริการมากที่สุด

แผนภูมิที่ 8-11 แสดงสถานที่ใช้บริการมากที่สุด

8.2.4 จำนวนครั้งที่ใช้บริการต่อปี

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามใช้บริการจำนำต่อปีจำนวน 1-5 ครั้งมากที่สุด ร้อยละ 76 รองลงมาจำนวน 6-10 ครั้ง ร้อยละ 13 จำนวน 11-15 ครั้ง ร้อยละ 5 จำนวนมากกว่า 20 ครั้ง ร้อยละ 4 และจำนวน 16-20 ครั้ง ร้อยละ 2

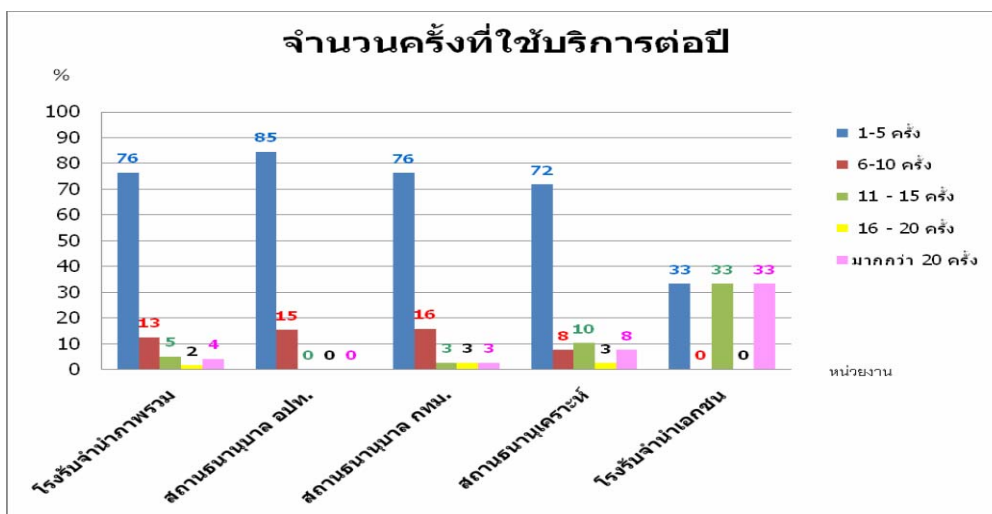
สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามใช้บริการจำนำต่อปีจำนวน 1-5 ครั้งมากที่สุด ร้อยละ 85 รองลงมาจำนวน 6-10 ครั้ง ร้อยละ 15

สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามใช้บริการจำนำต่อปีจำนวน 1-5 ครั้งมากที่สุด ร้อยละ 76 รองลงมาจำนวน 6-10 ครั้ง ร้อยละ 16 และจำนวน 11-15 ครั้ง จำนวน 16-20 ครั้ง จำนวนมากกว่า 20 ครั้ง ร้อยละ 3

สถานธนาบาลเคราะห์ ผู้ตอบแบบสอบถามใช้บริการจำนำต่อปีจำนวน 1-5 ครั้งมากที่สุด ร้อยละ 72 รองลงมาจำนวน 11-15 ครั้ง ร้อยละ 10 จำนวน 6-10 ครั้ง ร้อยละ 8 จำนวนมากกว่า 20 ครั้ง ร้อยละ 8 และจำนวน 16-20 ครั้ง ร้อยละ 3

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามใช้บริการจำนำต่อปีจำนวน 1-5 ครั้ง จำนวน 11-15 ครั้ง และจำนวนมากกว่า 20 ครั้ง ในอัตราเท่าๆ กัน ร้อยละ 33 รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 8-12 แสดงจำนวนครั้งที่ใช้บริการต่อปี

แผนภูมิที่ 8-12 แสดงจำนวนครั้งที่ใช้บริการต่อปี

8.2.5 ความถี่ที่ใช้บริการต่อเดือน

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามใช้บริการจำนำต่อเดือน อื่นๆ (มากกว่า 3 ครั้ง) มากที่สุด ร้อยละ 31 รองลงมาจำนวน 1 ครั้ง ร้อยละ 29 จำนวน 2 ครั้ง ร้อยละ 22 และจำนวน 3 ครั้ง ร้อยละ 17

สถานหนานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามใช้บริการจำนำต่อเดือน จำนวน 1 ครั้ง มากที่สุด ร้อยละ 38 รองลงมาอื่นๆ (มากกว่า 3 ครั้ง) ร้อยละ 23 จำนวน 2 ครั้ง ร้อยละ 22 และจำนวน 3 ครั้ง ร้อยละ 16

สถานหนานุบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามใช้บริการจำนำต่อเดือน อื่นๆ (มากกว่า 3 ครั้ง) มากที่สุด ร้อยละ 45 รองลงมาจำนวน 2 ครั้ง ร้อยละ 20 จำนวน 3 ครั้ง ร้อยละ 19 และจำนวน 1 ครั้ง ร้อยละ 16

สถานหนานุเคราะห ผู้ตอบแบบสอบถามใช้บริการจำนำต่อเดือน จำนวน 1 ครั้ง มากที่สุด ร้อยละ 34 รองลงมาจำนวน 2 ครั้ง ร้อยละ 24 อื่นๆ (มากกว่า 3 ครั้ง) ร้อยละ 23 และจำนวน 3 ครั้ง ร้อยละ 18

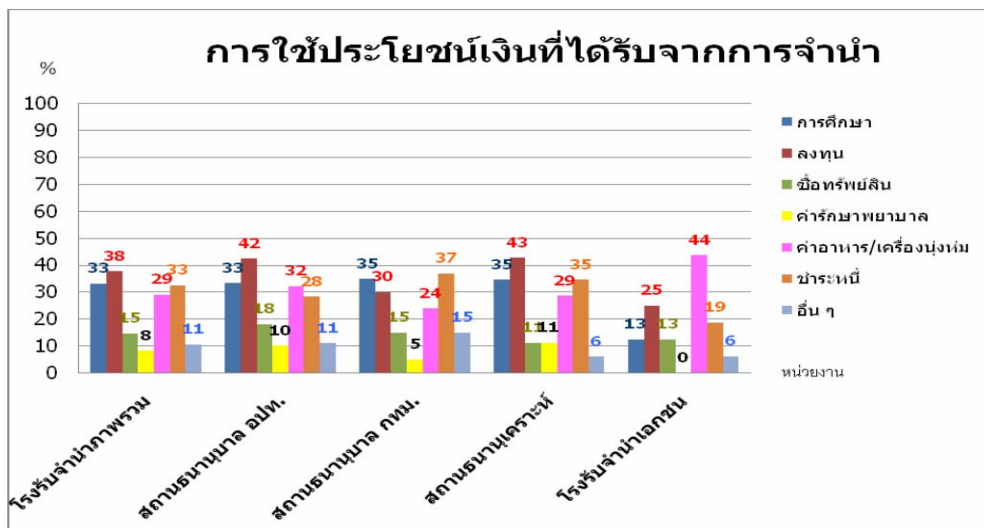
โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามใช้บริการจำนำต่อเดือน อื่นๆ (มากกว่า 3 ครั้ง) มากที่สุด ร้อยละ 35 รองลงมาจำนวน 1 ครั้ง ร้อยละ 29 จำนวน 2 ครั้ง ร้อยละ 24 และจำนวน 3 ครั้ง ร้อยละ 12 รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 8-13 แสดงความถี่ในการใช้บริการต่อเดือน

สถานหนานุบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามได้นำเงินที่ได้รับจากการจำหน่ายไปใช้ประโยชน์เพื่อชำระหนี้มากที่สุด ร้อยละ 37 รองลงมาเพื่อการศึกษา ร้อยละ 35 การลงทุน ร้อยละ 30 ค่าอาหาร/เครื่องนุ่งห่ม ร้อยละ 24 ซื้อทรัพย์สิน ร้อยละ 15 เพื่อการอื่นๆ ร้อยละ 15 และค่ารักษาพยาบาล ร้อยละ 5

สถานหนานุเคราะห์ ผู้ตอบแบบสอบถามได้นำเงินที่ได้รับจากการจำหน่ายไปใช้ประโยชน์เพื่อการลงทุนมากที่สุด ร้อยละ 43 รองลงมาใช้เพื่อการศึกษา ร้อยละ 35 ชำระหนี้ ร้อยละ 35 ค่าอาหาร/เครื่องนุ่งห่ม ร้อยละ 29 ซื้อทรัพย์สิน ร้อยละ 11 ค่ารักษาพยาบาล ร้อยละ 11 และเพื่อการอื่นๆ ร้อยละ 6

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามได้นำเงินที่ได้รับจากการจำหน่ายไปใช้ประโยชน์เพื่อเป็นค่าอาหาร/เครื่องนุ่งห่มมากที่สุด ร้อยละ 44 รองลงมาเพื่อการลงทุน ร้อยละ 25 ชำระหนี้ ร้อยละ 19 เพื่อการศึกษา ร้อยละ 13 ซื้อทรัพย์สิน ร้อยละ 13 และเพื่อการอื่นๆ ร้อยละ 6 โดยไม่นำเงินไปใช้เพื่อค่ารักษาพยาบาลเลย รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 8-15 แสดงการใช้ประโยชน์เงินที่ได้รับจากการจำหน่าย

แผนภูมิที่ 8-15 แสดงการใช้ประโยชน์เงินที่ได้รับจากการจำหน่าย

8.2.8 ช่วงเวลาที่ให้บริการ

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามใช้บริการในช่วงเวลากลางเดือนมากที่สุด ร้อยละ 31 รองลงมาช่วงเวลาสิ้นเดือน ร้อยละ 29 ปิดภาคเรียน ร้อยละ 22 ช่วงเวลาอื่นๆ ร้อยละ 21 และเทศกาลต่างๆ ร้อยละ 13

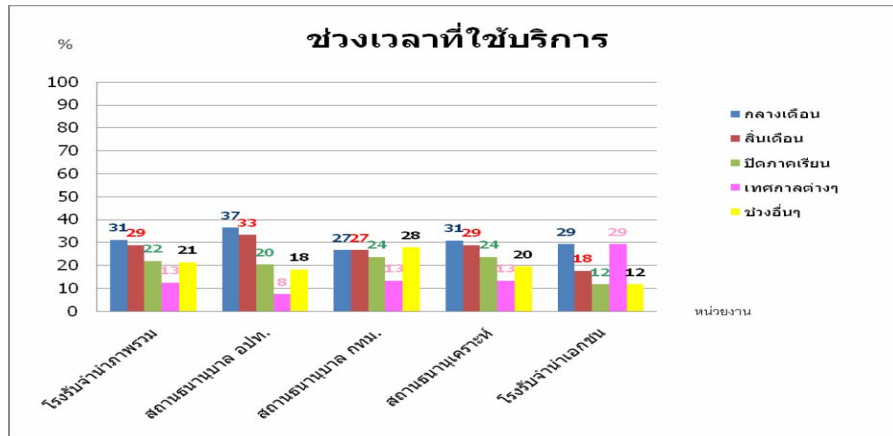
สถานหนานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามใช้บริการในช่วงเวลากลางเดือนมากที่สุด ร้อยละ 37 รองลงมาช่วงเวลาสิ้นเดือน ร้อยละ 33 ปิดภาคเรียน ร้อยละ 20 ช่วงเวลาอื่นๆ ร้อยละ 18 และเทศกาลต่างๆ ร้อยละ 8

สถานหนานุบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามใช้บริการในช่วงเวลาอื่นๆ มากที่สุด ร้อยละ 29 รองลงมาช่วงเวลากลางเดือน ร้อยละ 27 สิ้นเดือน ร้อยละ 27 ปิดภาคเรียน ร้อยละ 24 และเทศกาลต่างๆ ร้อยละ 13

สถานหนานุเคราะห์ ผู้ตอบแบบสอบถามใช้บริการในช่วงเวลากลางเดือนมากที่สุด ร้อยละ 31 รองลงมาช่วงเวลาสิ้นเดือน ร้อยละ 29 หรือเปิดภาคเรียน ร้อยละ 24 ช่วงเวลาอื่นๆ ร้อยละ 20 และเทศกาลต่างๆ ร้อยละ 13

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามใช้บริการในช่วงเวลากลางเดือนมากที่สุด ร้อยละ 29 เทศกาลต่างๆ ร้อยละ 29 รองลงมาช่วงเวลานั้นเดือน ร้อยละ 18 ปีศภาคเรียน ร้อยละ 12 และช่วงเวลาอื่นๆ ร้อยละ 12 รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 8-16 แสดงช่วงเวลาที่ให้บริการ

แผนภูมิที่ 8-16 แสดงช่วงเวลาที่ให้บริการ

8.2.9 สิ่งที่น่าสนใจ

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามนำทอง นาก เงิน มาจำนำมากที่สุด ร้อยละ 94 รองลงมาเพชร ร้อยละ 9 ทرفฟ์เบ็ตเตลิต ร้อยละ 5 และสิ่งของอื่นๆ ร้อยละ 1

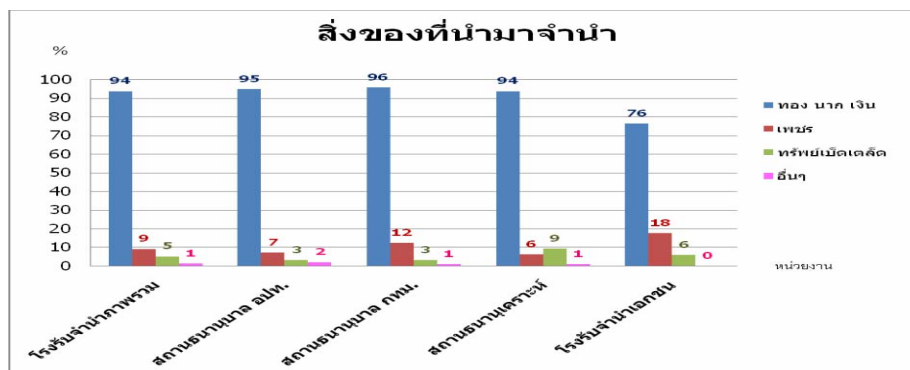
สถานธนาคารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามนำทอง นาก เงิน มาจำนำมากที่สุด ร้อยละ 95 รองลงมาเพชร ร้อยละ 7 ทرفฟ์เบ็ตเตลิต ร้อยละ 3 และสิ่งของอื่นๆ ร้อยละ 2

สถานธนาคารกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามนำทอง นาก เงิน มาจำนำมากที่สุด ร้อยละ 96 รองลงมาเพชร ร้อยละ 12 ทرفฟ์เบ็ตเตลิต ร้อยละ 3 และสิ่งของอื่นๆ ร้อยละ 1

สถานธนาคาร เคราะห์ ผู้ตอบแบบสอบถามนำทอง นาก เงิน มาจำนำมากที่สุด ร้อยละ 94 รองลงมาทرفฟ์เบ็ตเตลิต ร้อยละ 9 เพชร ร้อยละ 6 และสิ่งของอื่นๆ ร้อยละ 1

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามนำทอง นาก เงิน มาจำนำมากที่สุด ร้อยละ 76 รองลงมาเพชร ร้อยละ 18 ทرفฟ์เบ็ตเตลิต ร้อยละ 6 รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 8-17 แสดงสิ่งของที่นำมาจำนำ

แผนภูมิที่ 8-17 แสดงสิ่งของที่นำมาจำนำ

8.2.10 การไถ่ถอน

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามจะไถ่ถอนเร็วที่สุดมากที่สุด ร้อยละ 40 รองลงมาวันครบกำหนดอายุ ร้อยละ 27 เงินเดือนหรือโบนัสออก ร้อยละ 23 และวันอื่นๆ ร้อยละ 13

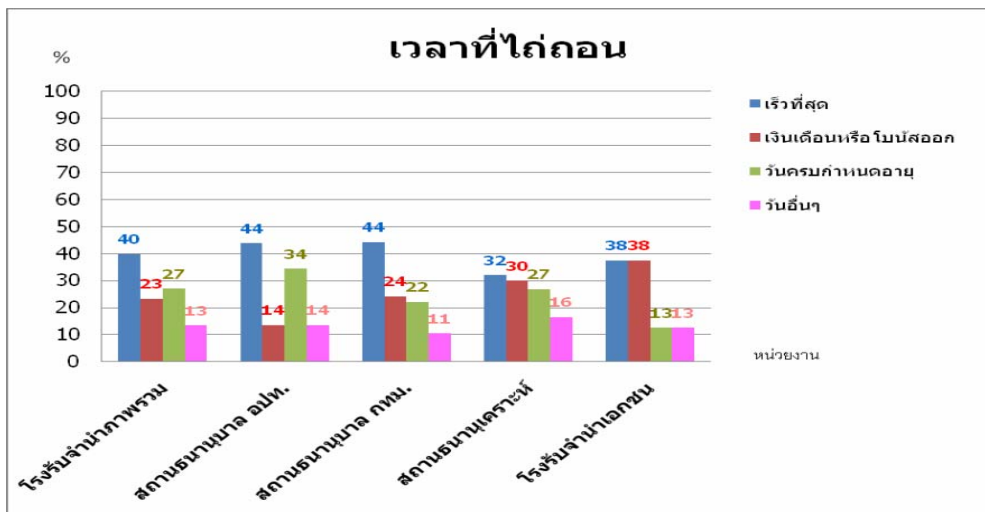
สถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามจะไถ่ถอนเร็วที่สุดมากที่สุด ร้อยละ 44 รองลงมาวันครบกำหนดอายุ ร้อยละ 34 เงินเดือนหรือโบนัสออก ร้อยละ 14 และวันอื่นๆ ร้อยละ 14

สถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามจะไถ่ถอนเร็วที่สุดมากที่สุด ร้อยละ 44 รองลงมาเงินเดือนหรือโบนัสออก ร้อยละ 24 วันครบกำหนดอายุ ร้อยละ 22 และวันอื่นๆ ร้อยละ 11

สถานธนาณบาลนครราชสีมา ผู้ตอบแบบสอบถามจะไถ่ถอนเร็วที่สุดมากที่สุด ร้อยละ 32 รองลงมาเงินเดือนหรือโบนัสออก ร้อยละ 30 วันครบกำหนดอายุ ร้อยละ 27 และวันอื่นๆ ร้อยละ 16

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามจะไถ่ถอนเร็วที่สุดมากที่สุด ร้อยละ 38 เงินเดือนหรือโบนัสออก ร้อยละ 38 รองลงมาวันครบกำหนดอายุ ร้อยละ 13 และวันอื่นๆ ร้อยละ 13 รายละเอียดตั้งแผนภูมิที่ 8-18 แสดงเวลาที่ไถ่ถอน

แผนภูมิที่ 8-18 แสดงเวลาที่ไถ่ถอน

8.3 ความพึงพอใจในการใช้บริการเกี่ยวกับการจำนำ

ความพึงพอใจในการใช้บริการเกี่ยวกับการจำนำ เป็นการสำรวจความพึงพอใจ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ความพร้อมที่จะให้บริการ ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจำนำ ด้านไถ่ถอน ด้านซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำ และด้านประมวลทรัพย์สินหลุดจำนำ โดยแต่ละด้านจะแบ่งเป็นข้อย่อยๆ นอกจากนี้ ได้ให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นระดับความพึงพอใจโดยรวม โดยคำถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามกรอกระดับความพึงพอใจ ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้ หากข้อใดไม่สามารถให้ความเห็นได้เนื่องจาก ไม่มี ไม่พบในการให้บริการ ไม่เคยใช้บริการ จะกำหนดให้ตอบอื่นๆ ซึ่งการศึกษาได้จำแนกความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ โดยการหาคะแนนเฉลี่ยเพื่อวัดระดับความพึงพอใจ คือ ระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 คะแนน ระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 คะแนน ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40

คะแนน ระดับน้อย คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 คะแนน และระดับน้อยที่สุด คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 คะแนน
สรุปได้ดังนี้ (รายละเอียดดังตารางแสดงความพึงพอใจในการใช้บริการเกี่ยวกับการจำหน่าย ภาคผนวกที่)

8.3.1 ความพึงพอใจโดยรวม

ความพึงพอใจภาพรวม เป็นการหาค่าเฉลี่ยโดยรวมของความพึงพอใจจากระดับความพึงพอใจแต่ละด้าน เพื่อจะได้ทราบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการใช้บริการเกี่ยวกับการจำหน่ายระดับใด ทั้งนี้ ได้หาระดับความพึงพอใจของโรงรับจำนำภาพรวม และจำแนกเป็นแต่ละหน่วยงาน พร้อมทั้งจำแนกเป็นรายด้าน เพื่อให้ได้ทราบว่าแต่ละด้านผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจระดับใด นอกจากนี้ ได้สำรวจความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับใดด้วย ซึ่งสรุปได้ดังนี้

(1) ความพึงพอใจโดยรวมจำแนกตามการประมวลผลและผู้ตอบแบบสอบถาม

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการใช้บริการเกี่ยวกับการจำหน่ายภาพรวม จากการประมวลผล ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.00 และความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับมากเช่นเดียวกัน ค่าเฉลี่ย 4.12

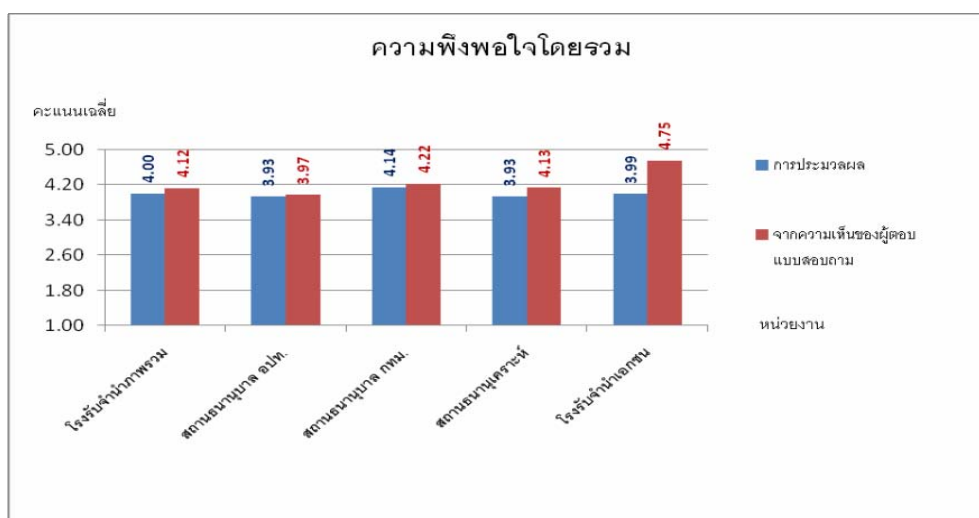
สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการใช้บริการเกี่ยวกับการจำหน่ายโดยรวม จากการประมวลผล ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.93 และความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับมากเช่นเดียวกัน ค่าเฉลี่ย 3.97

สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการใช้บริการเกี่ยวกับการจำหน่ายโดยรวม จากการประมวลผล ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.14 แต่ความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.22

สถานธนาบาลนครราชสีมา ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการใช้บริการเกี่ยวกับการจำหน่ายโดยรวม จากการประมวลผล ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.93 และความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับมากเช่นเดียวกัน ค่าเฉลี่ย 4.13

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการใช้บริการเกี่ยวกับการจำหน่ายโดยรวม จากการประมวลผล ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.99 แต่ความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.75 รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 8-19 แสดงความพึงพอใจการให้บริการเกี่ยวกับการจำหน่ายโดยรวม

แผนภูมิที่ 8-19 แสดงความพึงพอใจการให้บริการเกี่ยวกับการจำหน่ายโดยรวม

(2) ความพึงพอใจโดยรวมจำแนกตามรายด้าน

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการใช้บริการเกี่ยวกับการจำนำโดยรวมระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.00 และมีความพึงพอใจในแต่ละด้าน ดังนี้ ระดับมากที่สุด ด้านไถ่ถอน ค่าเฉลี่ย 4.40 และระดับมาก ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านการจำนำ ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ด้านซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำ ด้านประมวลทรัพย์สินหลุดจำนำ และด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ย 4.13, 4.09, 4.03, 3.93, 3.92 และ 3.51 ตามลำดับ

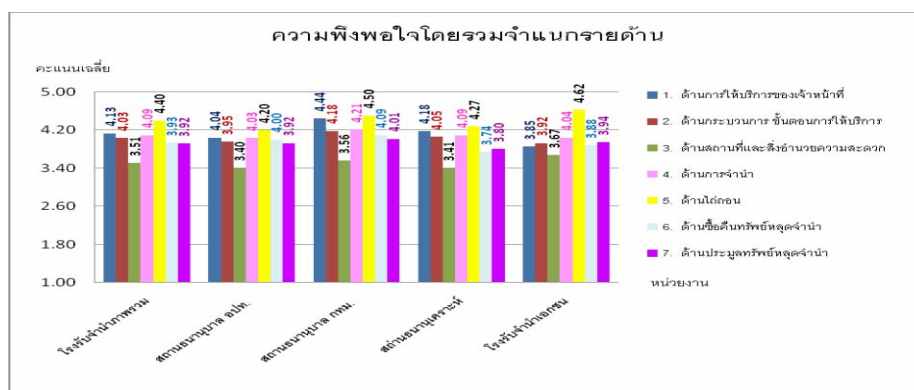
สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการใช้บริการเกี่ยวกับการจำนำโดยรวมระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.93 และมีความพึงพอใจในแต่ละด้าน ดังนี้ ระดับมาก ด้านไถ่ถอน ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านการจำนำ ด้านซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำ ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ ด้านประมวลทรัพย์สินหลุดจำนำ ค่าเฉลี่ย 4.20, 4.04, 4.03, 4.00, 3.95 และ 3.92 ตามลำดับ และระดับปานกลาง ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ย 3.40

สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการใช้บริการเกี่ยวกับการจำนำโดยรวมระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.14 และมีความพึงพอใจในแต่ละด้าน ดังนี้ ระดับมากที่สุด ด้านไถ่ถอน ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านการจำนำ ค่าเฉลี่ย 4.50, 4.44 และ 4.21 ตามลำดับ และระดับมาก ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ ด้านซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำ ด้านประมวลทรัพย์สินหลุดจำนำ ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ย 4.18, 4.09, 4.01 และ 3.56 ตามลำดับ

สถานธนาบาลนครราชสีมา ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการใช้บริการเกี่ยวกับการจำนำโดยรวมระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.93 และมีความพึงพอใจในแต่ละด้าน ดังนี้ ระดับมากที่สุด ด้านไถ่ถอน ค่าเฉลี่ย 4.27 และระดับมาก ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านการจำนำ ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ ด้านประมวลทรัพย์สินหลุดจำนำ ด้านซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำ ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ย 4.18, 4.09, 4.05, 3.80, 3.74 และ 3.41 ตามลำดับ

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการใช้บริการเกี่ยวกับการจำนำโดยรวมระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.99 และมีความพึงพอใจในแต่ละด้าน ดังนี้ ระดับมากที่สุด ด้านไถ่ถอน ค่าเฉลี่ย 4.63 และระดับมาก ด้านการจำนำ ด้านประมวลทรัพย์สินหลุดจำนำ ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ ด้านซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ย 4.04, 3.91, 3.92, 3.88, 3.85 และ 3.67 ตามลำดับ รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 8-20 แสดงความพึงพอใจโดยรวมจำแนกรายด้าน

แผนภูมิที่ 8-20 แสดงความพึงพอใจโดยรวมจำแนกรายด้าน

8.3.2 ความพึงพอใจรายด้านจำแนกตามร้อยละ

เพื่อให้ได้ทราบรายละเอียดปลีกย่อยของความพึงพอใจแต่ละด้าน จึงได้จำแนกความพึงพอใจเป็นร้อยละ เนื่องจาก ในร้อยละนั้น ๆ อาจจะมีระดับความพึงพอใจแตกต่างกัน ทั้งนี้ เพื่อสะดวกในการที่จะประเมินและปรับปรุงให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

(1) ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการใช้บริการของเจ้าหน้าที่ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.13 และมีความพึงพอใจในแต่ละร้อยละ ดังนี้ ระดับมากที่สุด ให้บริการด้วยความเชี่ยวชาญ ให้บริการด้วยความสุภาพเป็นมิตร มีความพร้อมในการให้บริการ ดูแลเอาใจใส่กระตือรือร้นเต็มใจให้บริการ แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ค่าเฉลี่ย 4.24, 4.23, 4.22, 4.21 และ 4.21 ตามลำดับ และระดับมาก ให้บริการด้วยความสะดวกรวดเร็ว ให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามอย่างชัดเจน ค่าเฉลี่ย 4.19 และ 4.12

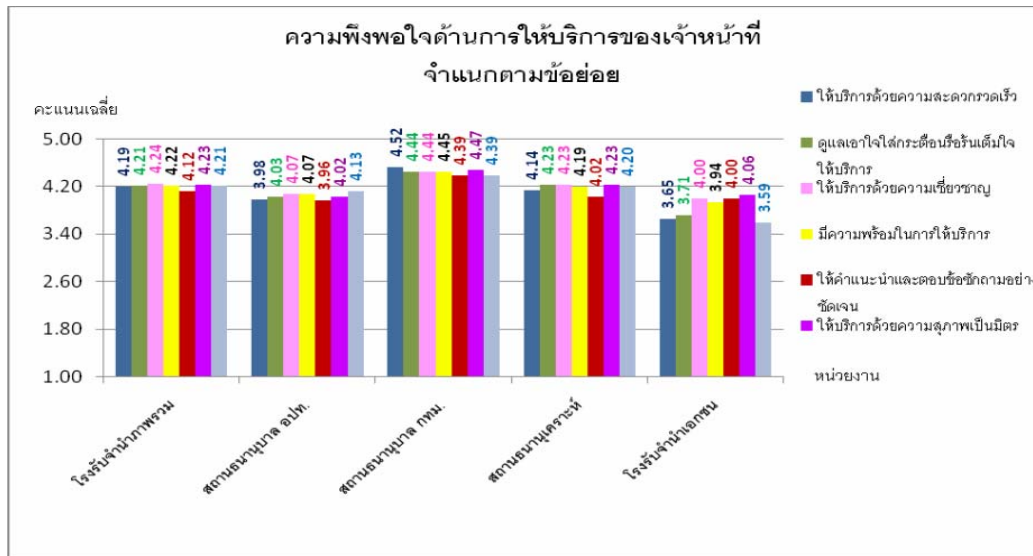
สถานธนาภูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการใช้บริการของเจ้าหน้าที่ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.04 และมีความพึงพอใจในแต่ละร้อยละ ดังนี้ ระดับมาก แต่งกายสุภาพเรียบร้อย มีความพร้อมในการให้บริการ ให้บริการด้วยความเชี่ยวชาญ ดูแลเอาใจใส่กระตือรือร้นเต็มใจให้บริการ ให้บริการด้วยความสุภาพเป็นมิตร ให้บริการด้วยความสะดวกรวดเร็ว ให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามอย่างชัดเจน ค่าเฉลี่ย 4.13, 4.07, 4.07, 4.03, 4.02, 3.98 และ 3.96 ตามลำดับ

สถานธนาภูลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการใช้บริการของเจ้าหน้าที่ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.44 และมีความพึงพอใจในแต่ละร้อยละ ดังนี้ ระดับมากที่สุด ให้บริการด้วยความสะดวกรวดเร็ว ให้บริการด้วยความสุภาพเป็นมิตร มีความพร้อมในการให้บริการ ดูแลเอาใจใส่กระตือรือร้นเต็มใจให้บริการ ให้บริการด้วยความเชี่ยวชาญ ให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามอย่างชัดเจน แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ค่าเฉลี่ย 4.52, 4.47, 4.45, 4.44, 4.44, 4.39 และ 4.39 ตามลำดับ

สถานธนาภูลเคราะห ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการใช้บริการของเจ้าหน้าที่ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.18 และมีความพึงพอใจในแต่ละร้อยละ ดังนี้ ระดับมากที่สุด ดูแลเอาใจใส่กระตือรือร้นเต็มใจให้บริการ ให้บริการด้วยความเชี่ยวชาญ ให้บริการด้วยความสุภาพเป็นมิตร ค่าเฉลี่ย 4.23 และระดับมาก แต่งกายสุภาพเรียบร้อย มีความพร้อมในการให้บริการ ให้บริการด้วยความสะดวกรวดเร็ว ให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามอย่างชัดเจน ค่าเฉลี่ย 4.20, 4.19, 4.14 และ 4.02 ตามลำดับ

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการใช้บริการของเจ้าหน้าที่ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.85 และมีความพึงพอใจในแต่ละร้อยละ ดังนี้ ระดับมาก ให้บริการด้วยความสุภาพเป็นมิตร ให้บริการด้วยความเชี่ยวชาญ ให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามอย่างชัดเจน มีความพร้อมในการให้บริการ ดูแลเอาใจใส่กระตือรือร้นเต็มใจให้บริการ ให้บริการด้วยความสะดวกรวดเร็ว แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ค่าเฉลี่ย 4.06, 4.00, 4.00, 3.94, 3.71, 3.65 และ 3.59 ตามลำดับ รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 8-21 แสดงความพึงพอใจด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่จำแนกตามร้อยละ

แผนภูมิที่ 8-21 แสดงความพึงพอใจด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่จำแนกตามร้อยละ

(2) ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ

โรงพยาบาลรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.03 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด การเก็บรักษาทรัพย์สินจำนำมีความปลอดภัยน่าเชื่อถือไว้วางใจ มีการให้บริการตามลำดับก่อน-หลัง ค่าเฉลี่ย 4.33 และ 4.23 และระดับมาก ระยะเวลาในการให้บริการมีความเหมาะสม ขั้นตอนในการให้บริการมีความเหมาะสม มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยในการให้บริการ วิธีพิมพ์ลายนิ้วมือสะดวกไม่ยุ่งยาก มีคู่มือการให้บริการและการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ค่าเฉลี่ย 4.14, 4.13, 3.93, 3.93 และ 3.70. ตามลำดับ

สถานพยาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.95 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด การเก็บรักษาทรัพย์สินจำนำมีความปลอดภัยน่าเชื่อถือไว้วางใจ มีการให้บริการตามลำดับก่อน-หลัง ระยะเวลาในการให้บริการมีความเหมาะสม ขั้นตอนในการให้บริการมีความเหมาะสม วิธีพิมพ์ลายนิ้วมือสะดวกไม่ยุ่งยาก มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยในการให้บริการ มีคู่มือการให้บริการและการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ค่าเฉลี่ย 4.13, 4.08, 4.07, 4.01, 3.91, 3.88 และ 3.59 ตามลำดับ

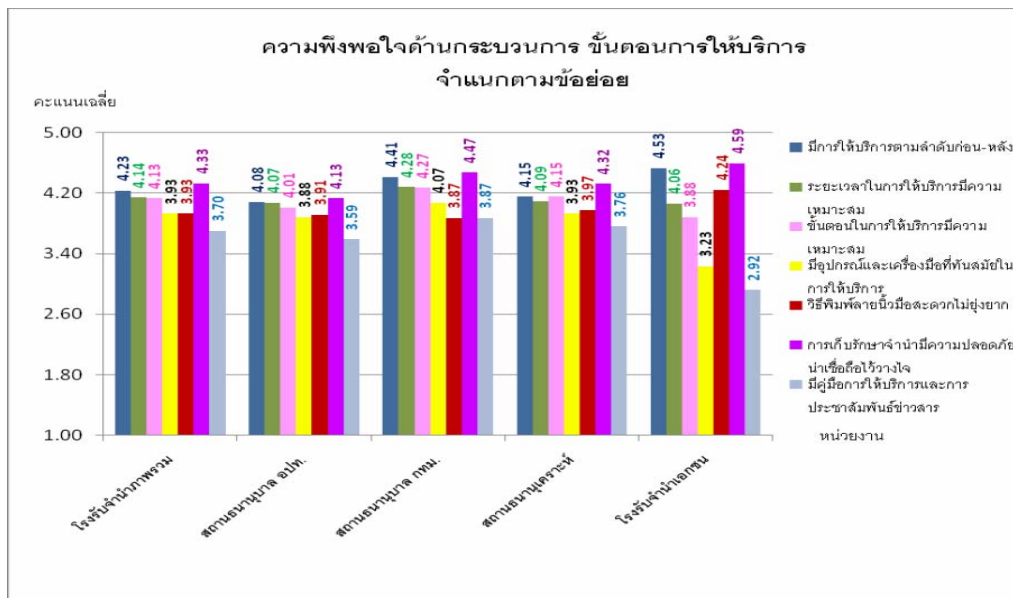
สถานพยาบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.18 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด การเก็บรักษาทรัพย์สินจำนำมีความปลอดภัยน่าเชื่อถือไว้วางใจ มีการให้บริการตามลำดับก่อน-หลัง ระยะเวลาในการให้บริการมีความเหมาะสม ขั้นตอนในการให้บริการมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ย 4.47, 4.41, 4.28 และ 4.27 ตามลำดับ และระดับมาก มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยในการให้บริการ วิธีพิมพ์ลายนิ้วมือสะดวกไม่ยุ่งยาก มีคู่มือการให้บริการและการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ค่าเฉลี่ย 4.07, 3.87 และ 3.87 ตามลำดับ

สถานพยาบาลนครฯ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.05 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด การเก็บรักษาทรัพย์สินจำนำมีความปลอดภัยน่าเชื่อถือไว้วางใจ ค่าเฉลี่ย 4.32 และระดับมาก มีการให้บริการตามลำดับก่อน-หลัง ขั้นตอนในการให้บริการมีความเหมาะสม ระยะเวลาในการให้บริการมีความเหมาะสม วิธีพิมพ์ลายนิ้วมือ

สะดวกไม่ยุ่งยาก มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยในการให้บริการ มีคู่มือการให้บริการและการประชาสัมพันธ์ข่าว ค่าเฉลี่ย 4.15, 4.15, 4.09, 3.97, 3.93 และ 3.76 ตามลำดับ

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.92 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด การเก็บรักษาทรัพย์สินจำนำมีความปลอดภัยน่าเชื่อถือไว้วางใจ มีการให้บริการตามลำดับก่อน-หลัง วิธีพิมพ์ลายนิ้วมือสะดวกไม่ยุ่งยาก ค่าเฉลี่ย 4.59, 4.53 และ 4.24 ตามลำดับ ระดับมาก ระยะเวลาในการให้บริการมีความเหมาะสม ขั้นตอนในการให้บริการมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ย 4.06, 3.88 และระดับปานกลาง มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยในการให้บริการ มีคู่มือการให้บริการและการประชาสัมพันธ์ข่าว ค่าเฉลี่ย 3.23, 2.92 รายละเอียดจัดแผนภูมิที่ 8-22 แสดงความพึงพอใจด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการจำแนกตามข้อย่อย

แผนภูมิที่ 8-22 แสดงความพึงพอใจด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการจำแนกตามข้อย่อย

(3) ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.51 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมาก สถานที่ที่ตั้งเหมาะสม สถานที่ให้บริการสะอาดเป็นระเบียบ มีที่นั่งพักสำหรับผู้มาติดต่อเพียงพอ มีบริการน้ำดื่มสะอาดไว้บริการอย่างเพียงพอ ผ้าเช็ดมือที่มีไว้บริการหลังจากพิมพ์ลายนิ้วมือสะอาดน่าใช้ ค่าเฉลี่ย 3.99, 3.98, 3.86, 3.72 และ 3.52 ตามลำดับ และระดับปานกลาง มีห้องน้ำที่สะอาด มีโทรศัพท์สาธารณะให้บริการ มีที่จอดรถเพียงพอ ค่าเฉลี่ย 3.08, 2.88 และ 2.70 ตามลำดับ

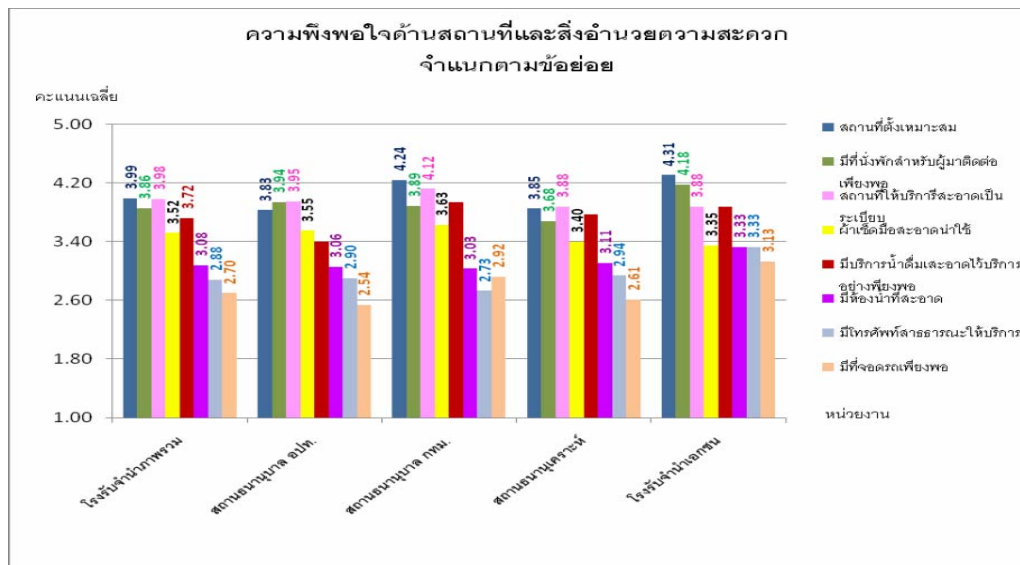
สถานรับจำนำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.40 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมาก สถานที่ให้บริการสะอาดเป็นระเบียบ มีที่นั่งพักสำหรับผู้มาติดต่อเพียงพอ สถานที่ตั้งเหมาะสม ผ้าเช็ดมือที่มีไว้บริการหลังจากพิมพ์ลายนิ้วมือสะอาดน่าใช้ ค่าเฉลี่ย 3.95, 3.94, 3.83 และ 3.55 ตามลำดับ ระดับปานกลาง มีบริการน้ำดื่มสะอาดไว้บริการอย่างเพียงพอ มีห้องน้ำที่สะอาด มีโทรศัพท์สาธารณะให้บริการ ค่าเฉลี่ย 3.40, 3.06 และ 2.90 ตามลำดับ และระดับน้อย มีที่จอดรถเพียงพอ ค่าเฉลี่ย 2.54

สถานหนานูบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.56 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด สถานที่ตั้งเหมาะสม ค่าเฉลี่ย 4.24 ระดับมาก สถานที่ให้บริการสะอาดเป็นระเบียบ มีบริการนำดื่มสะอาดไว้บริการอย่างเพียงพอ มีที่นั่งพักสำหรับผู้มาติดต่อเพียงพอ ผ้าเช็ดมือที่มีไว้บริการหลังจากพิมพ์ลายนิ้วมือสะอาดน่าใช้ ค่าเฉลี่ย 4.12, 3.94, 3.89 และ 3.63 ตามลำดับ และระดับปานกลาง มีห้องน้ำที่สะอาด มีที่จอดรถเพียงพอ มีโทรศัพท์สาธารณะให้บริการ ค่าเฉลี่ย 3.03, 2.92 และ 2.73 ตามลำดับ

สถานหนานูเคราะห์ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.41 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมาก สถานที่ให้บริการสะอาดเป็นระเบียบ สถานที่ตั้งเหมาะสม มีบริการนำดื่มสะอาดไว้บริการอย่างเพียงพอ มีที่นั่งพักสำหรับผู้มาติดต่อเพียงพอ ค่าเฉลี่ย 3.88, 3.85, 3.77 และ 3.68 ตามลำดับ และระดับปานกลาง ผ้าเช็ดมือที่มีไว้บริการหลังจากพิมพ์ลายนิ้วมือสะอาดน่าใช้ มีห้องน้ำที่สะอาด มีโทรศัพท์สาธารณะให้บริการ มีที่จอดรถเพียงพอ ค่าเฉลี่ย 3.40, 3.11, 2.94 และ 2.61 ตามลำดับ

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.07 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด สถานที่ตั้งเหมาะสม ค่าเฉลี่ย 4.31 ระดับมาก มีที่นั่งพักสำหรับผู้มาติดต่อเพียงพอ สถานที่ให้บริการสะอาดเป็นระเบียบ มีบริการนำดื่มสะอาดไว้บริการอย่างเพียงพอ ค่าเฉลี่ย 4.18, 3.88 และ 3.88 ตามลำดับ และระดับปานกลาง ผ้าเช็ดมือที่มีไว้บริการหลังจากพิมพ์ลายนิ้วมือสะอาดน่าใช้ มีห้องน้ำที่สะอาด มีโทรศัพท์สาธารณะให้บริการ มีที่จอดรถเพียงพอ ค่าเฉลี่ย 3.35, 3.33, 3.33 และ 3.13 ตามลำดับ รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 8-23 แสดงความพึงพอใจด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกจำแนกตามข้อย่อย

แผนภูมิที่ 8-23 แสดงความพึงพอใจด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกจำแนกตามข้อย่อย

(4) ด้านการจำหน่าย

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการจำหน่ายระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.09 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมาก พพอใจในอัตราดอกเบี้ย มีความเป็นธรรมในการตีราคาทรัพย์สิน จำนวนเงินที่ได้รับเพียงพอต่อความต้องการ ค่าเฉลี่ย 4.17, 4.07 และ 4.07 ตามลำดับ

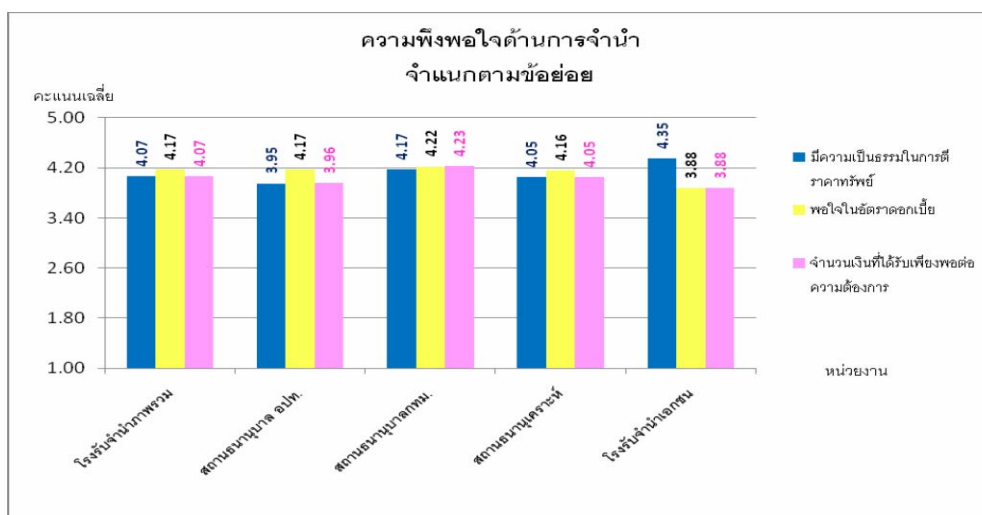
สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการจำหน่ายระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.03 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมาก พพอใจในอัตราดอกเบี้ย จำนวนเงินที่ได้รับเพียงพอต่อความต้องการ มีความเป็นธรรมในการตีราคาทรัพย์สิน ค่าเฉลี่ย 4.17, 3.96 และ 3.95 ตามลำดับ

สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการจำหน่ายระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.21 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด จำนวนเงินที่ได้รับเพียงพอต่อความต้องการ พพอใจในอัตราดอกเบี้ย ค่าเฉลี่ย 4.23, 4.22 และ ระดับมาก มีความเป็นธรรมในการตีราคาทรัพย์สิน ค่าเฉลี่ย 4.17

สถานธนาบาลนครราชสีมา ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการจำหน่ายระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.09 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมาก พพอใจในอัตราดอกเบี้ย มีความเป็นธรรมในการตีราคาทรัพย์สิน จำนวนเงินที่ได้รับเพียงพอต่อความต้องการ ค่าเฉลี่ย 4.16, 4.05 และ 4.05 ตามลำดับ

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการจำหน่ายระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.04 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด มีความเป็นธรรมในการตีราคาทรัพย์สิน ค่าเฉลี่ย 4.35 และระดับมาก พพอใจในอัตราดอกเบี้ย จำนวนเงินที่ได้รับเพียงพอต่อความต้องการ ค่าเฉลี่ย 3.88 รายละเอียดจัดแผนภูมิที่ 8-24 แสดงความพึงพอใจด้านการจำหน่ายจำแนกตามข้อย่อย

แผนภูมิที่ 8-24 แสดงความพึงพอใจด้านการจำหน่ายจำแนกตามข้อย่อย

(5) ด้านการไถ่ถอน

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการไถ่ถอนระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.40 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด ทรัพย์สินที่ไถ่ถอนครบถ้วนถูกต้อง การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยถูกต้องแม่นยำ ค่าเฉลี่ย 4.37 และ 4.31

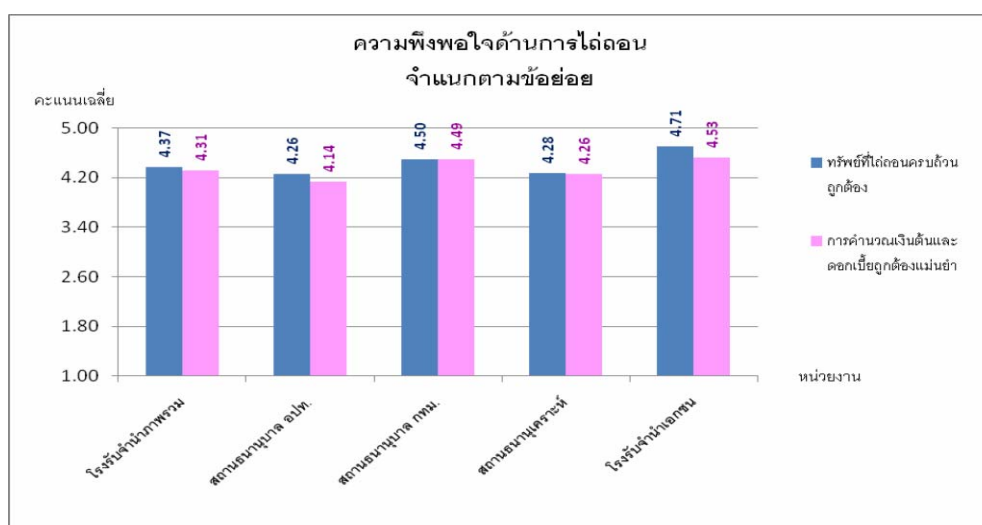
สถานหนานูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการไถ่ถอนระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.20 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด ทรัพย์สินที่ไถ่ถอนครบถ้วนถูกต้อง ค่าเฉลี่ย 4.26 และระดับมาก การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยถูกต้องแม่นยำ ค่าเฉลี่ย 4.14

สถานหนานูบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการไถ่ถอนระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.50 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด ทรัพย์สินที่ไถ่ถอนครบถ้วนถูกต้อง การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยถูกต้องแม่นยำ ค่าเฉลี่ย 4.50 และ 4.49

สถานหนานูบาลนครราชสีมา ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการไถ่ถอนระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.27 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด ทรัพย์สินที่ไถ่ถอนครบถ้วนถูกต้อง การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยถูกต้องแม่นยำ ค่าเฉลี่ย 4.28 และ 4.26

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการไถ่ถอนระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.62 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด ทรัพย์สินที่ไถ่ถอนครบถ้วนถูกต้อง การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยถูกต้องแม่นยำ ค่าเฉลี่ย 4.71 และ 4.53 รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 8-25 แสดงความพึงพอใจด้านการไถ่ถอนจำแนกตามข้อย่อย

แผนภูมิที่ 8-25 แสดงความพึงพอใจด้านการไถ่ถอนจำแนกตามข้อย่อย

(6) ด้านซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำ

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.93 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมาก สามารถซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำได้สะดวก ราคาที่ซื้อคืนยุติธรรม ค่าเฉลี่ย 3.98 และ 3.90

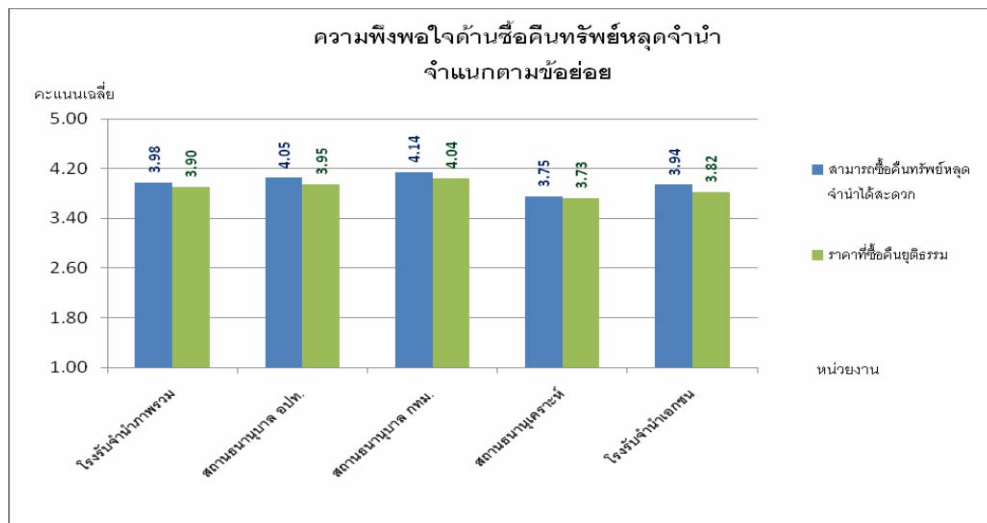
สถานหนานูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.00 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมาก สามารถซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำได้สะดวก ราคาที่ซื้อคืนยุติธรรม ค่าเฉลี่ย 4.05 และ 3.95

สถานหนานูบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.00 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมาก สามารถซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำได้สะดวก ราคาที่ซื้อคืนยุติธรรม ค่าเฉลี่ย 4.14 และ 4.04

สถานธนาหุเคราะห์ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.74 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมาก สามารถซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำได้สะดวก ราคาที่ซื้อคืนยุติธรรม ค่าเฉลี่ย 3.75 และ 3.73

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.88 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมาก สามารถซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำได้สะดวก ราคาที่ซื้อคืนยุติธรรม ค่าเฉลี่ย 3.94 และ 3.82 รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 8-26 แสดงความพึงพอใจด้านการซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำจำแนกตามข้อย่อย

แผนภูมิที่ 8-26 แสดงความพึงพอใจด้านการซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำจำแนกตามข้อย่อย

(7) ด้านประมวลทรัพย์สินหลุดจำนำ

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการประมวลทรัพย์สินหลุดจำนำระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.92 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมาก ทรัพย์สินอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ ราคาที่ประมวลยุติธรรมเหมาะสมกับราคาทรัพย์สิน มีขั้นตอนการประมวลสะดวก มีการประชาสัมพันธ์มีข้อมูลของทรัพย์สินอย่างละเอียด ค่าเฉลี่ย 4.06, 3.97, 3.85 และ 3.77 ตามลำดับ

สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการประมวลทรัพย์สินหลุดจำนำระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.92 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมาก ราคาที่ประมวลยุติธรรมเหมาะสมกับราคาทรัพย์สิน ทรัพย์สินอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ มีขั้นตอนการประมวลสะดวก มีการประชาสัมพันธ์มีข้อมูลของทรัพย์สินอย่างละเอียด ค่าเฉลี่ย 3.99, 3.96, 3.91 และ 3.83 ตามลำดับ

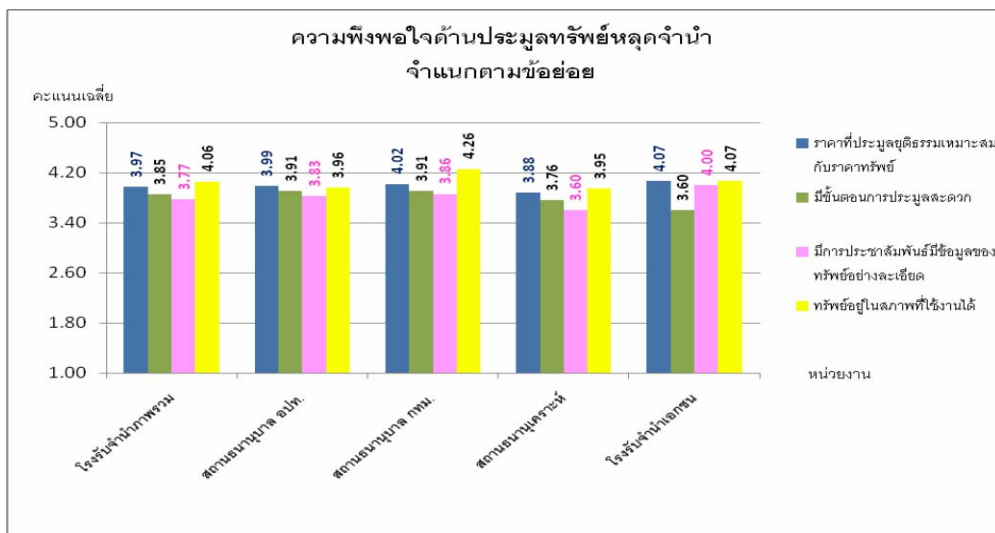
สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการประมวลทรัพย์สินหลุดจำนำระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.01 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด ทรัพย์สินอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ ค่าเฉลี่ย 4.26 และระดับมาก ราคาที่ประมวลยุติธรรมเหมาะสมกับราคาทรัพย์สิน มีขั้นตอนการประมวลสะดวก มีการประชาสัมพันธ์มีข้อมูลของทรัพย์สินอย่างละเอียด ค่าเฉลี่ย 4.02, 3.91 และ 3.86 ตามลำดับ

สถานธนาหุเคราะห์ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการประมวลทรัพย์สินหลุดจำนำระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.80 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมาก ทรัพย์สินอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้

ราคาที่ประมูลยุติธรรมเหมาะสมกับราคาทรัพย์สิน มีขั้นตอนการประมูลสะดวก มีการประชาสัมพันธ์มีข้อมูลของทรัพย์สินอย่างละเอียด ค่าเฉลี่ย 3.95, 3.88, 3.76 และ 3.60 ตามลำดับ

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการประมูลทรัพย์สินหลุดจำนำระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.94 และมีความพึงพอใจในแต่ละข้อย่อย ดังนี้ ระดับมาก ราคาที่ประมูลยุติธรรมเหมาะสมกับราคาทรัพย์สิน ทรัพย์สินอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ มีการประชาสัมพันธ์มีข้อมูลของทรัพย์สินอย่างละเอียด มีขั้นตอนการประมูลสะดวก ค่าเฉลี่ย 4.07, 4.07, 4.00 และ 3.60 ตามลำดับ รายละเอียดจัดแผนภูมิที่ 8-27 แสดงความพึงพอใจด้านประมูลทรัพย์สินหลุดจำนำจำแนกตามข้อย่อย

แผนภูมิที่ 8-27 แสดงความพึงพอใจด้านประมูลทรัพย์สินหลุดจำนำจำแนกตามข้อย่อย

8.4 สิ่งที่ต้องการให้ปรับปรุง

ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงการให้บริการและการบริหารงาน ได้แก่ ด้านบริการ ด้านสถานที่ ด้านอุปกรณ์และเครื่องมือ สำหรับคำถามได้กำหนดรายละเอียดให้เลือกตอบ และหากมีความเห็นอื่นๆ ให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุในข้ออื่นๆ ซึ่งผลการศึกษารูปได้ดังนี้

8.4.1 ด้านบริการ

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต้องการให้ปรับปรุงด้านบริการมากที่สุด คือ ขยายวงเงินรับจำนำสูงสุด ร้อยละ 50 ของผู้ตอบแบบสอบถาม รองลงมา ลดอัตราดอกเบี้ยในช่วงใกล้เปิดเทอม คิดอัตราดอกเบี้ยตามภาวะเศรษฐกิจ เพิ่มอัตรามูลค่าทรัพย์สินจำนำ ขยายเวลาไถ่ถอน ขยายเวลาการให้บริการ การเพิ่มสินทรัพย์ในการรับจำนำ และให้บริการด้านอื่นๆ ด้วย ร้อยละ 31, 30, 26, 22, 19, 7 และ 3 ตามลำดับ

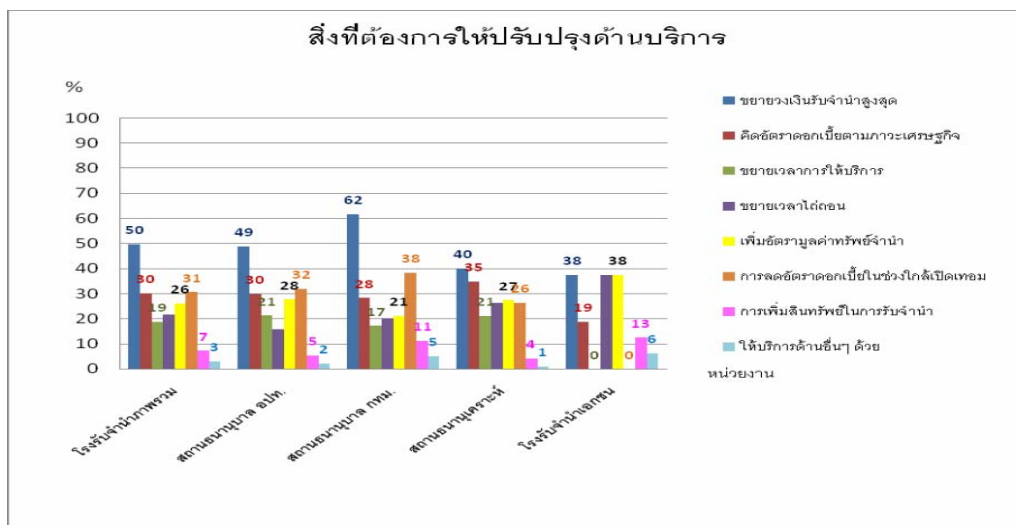
สถานธนาหุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต้องการให้ปรับปรุงด้านบริการมากที่สุด คือ ขยายวงเงินรับจำนำสูงสุด ร้อยละ 49 ของผู้ตอบแบบสอบถาม รองลงมา การลดอัตราดอกเบี้ยในช่วงใกล้เปิดเทอม คิดอัตราดอกเบี้ยตามภาวะเศรษฐกิจ เพิ่มอัตรามูลค่าทรัพย์สินจำนำ ขยายเวลาการให้บริการ ขยายเวลาไถ่ถอน การเพิ่มสินทรัพย์ในการรับจำนำ ให้บริการด้านอื่นๆ ด้วย ร้อยละ 32, 30, 28, 21, 16, 5 และ 2 ตามลำดับ

สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต้องการให้ปรับปรุงด้านบริการมากที่สุด คือ ขยายวงเงินรับจำนำสูงสุด ร้อยละ 62 ของผู้ตอบแบบสอบถาม รองลงมา การลดอัตราดอกเบี้ยในช่วงใกล้เปิดเทอม คิดอัตราดอกเบี้ยตามภาวะเศรษฐกิจ เพิ่มอัตรามูลค่าทรัพย์สินจำนำ ขยายเวลาไถ่ถอน ขยายเวลาการให้บริการ การเพิ่มสินทรัพย์ในการรับจำนำ ให้บริการด้านอื่นๆ ด้วย ร้อยละ 38, 28, 21, 20, 17, 11 และ 5 ตามลำดับ

สถานธนาบาลุเคราะห์ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต้องการให้ปรับปรุงด้านบริการมากที่สุด คือ ขยายวงเงินรับจำนำสูงสุด ร้อยละ 40 ของผู้ตอบแบบสอบถาม รองลงมา คิดอัตราดอกเบี้ยตามภาวะเศรษฐกิจ เพิ่มอัตรามูลค่าทรัพย์สินจำนำ ขยายเวลาไถ่ถอน การลดอัตราดอกเบี้ยในช่วงใกล้เปิดเทอม ขยายเวลาการให้บริการ การเพิ่มสินทรัพย์ในการรับจำนำ ให้บริการด้านอื่นๆ ด้วย ร้อยละ 35, 2, 26, 26, 21, 4 และ 1

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต้องการให้ปรับปรุงด้านบริการมากที่สุด คือ ขยายวงเงินรับจำนำสูงสุด ขยายเวลาไถ่ถอน เพิ่มอัตรามูลค่าทรัพย์สินจำนำ ร้อยละ 38 ของผู้ตอบแบบสอบถาม รองลงมา คิดอัตราดอกเบี้ยตามภาวะเศรษฐกิจ การเพิ่มสินทรัพย์ในการรับจำนำ ให้บริการด้านอื่นๆ ด้วย ร้อยละ 19, 13, 6 ตามลำดับ รายละเอียดตามแผนภูมิที่ 8-28 แสดงสิ่งที่ต้องการให้ปรับปรุงด้านการบริการ

แผนภูมิที่ 8-28 แสดงสิ่งที่ต้องการให้ปรับปรุงด้านการบริการ

8.4.2 ด้านสถานที่

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต้องการให้ปรับปรุงด้านสถานที่มากที่สุด คือ ขยายสาขาเพิ่มขึ้น ร้อยละ 60 ของผู้ตอบแบบสอบถาม รองลงมา ปรับปรุงสถานที่ให้เหมือนกับธุรกิจให้บริการอื่นๆ ร้อยละ 28 ย้ายสถานที่ตั้งให้ใกล้ชุมชน ร้อยละ 22 และปรับปรุงด้านอื่นๆ ร้อยละ 4

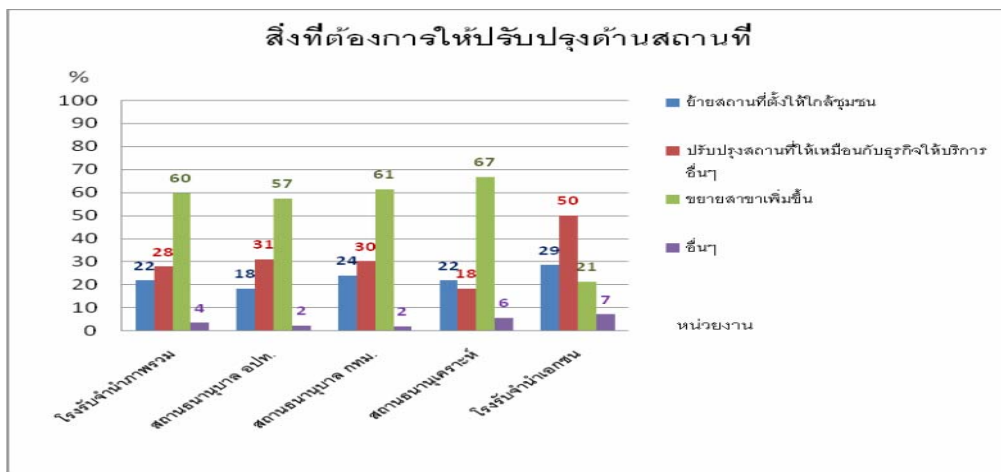
สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต้องการให้ปรับปรุงด้านสถานที่มากที่สุด คือ ขยายสาขาเพิ่มขึ้น ร้อยละ 57 ของผู้ตอบแบบสอบถาม รองลงมา ปรับปรุงสถานที่ให้เหมือนกับธุรกิจให้บริการอื่นๆ ร้อยละ 31 ย้ายสถานที่ตั้งให้ใกล้ชุมชน ร้อยละ 18 และปรับปรุงด้านอื่นๆ ร้อยละ 2

สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต้องการให้ปรับปรุงด้านสถานที่มากที่สุด คือ ขยายสาขาเพิ่มขึ้น ร้อยละ 61 ของผู้ตอบแบบสอบถาม รองลงมา ปรับปรุงสถานที่ให้เหมือนกับธุรกิจให้บริการอื่นๆ ร้อยละ 30 ย้ายสถานที่ตั้งให้ใกล้ชุมชน ร้อยละ 24 และปรับปรุงด้านอื่นๆ ร้อยละ 2

สถานธนาบาลเคาระห์ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต้องการให้ปรับปรุงด้านสถานที่มากที่สุด คือ ขยายสาขาเพิ่มขึ้น ร้อยละ 67 ของผู้ตอบแบบสอบถาม รองลงมา ย้ายสถานที่ตั้งให้ใกล้ชุมชน ร้อยละ 22 ปรับปรุงสถานที่ให้เหมือนกับธุรกิจให้บริการอื่นๆ ร้อยละ 18 และปรับปรุงด้านอื่นๆ ร้อยละ 6

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต้องการให้ปรับปรุงด้านสถานที่มากที่สุด คือ ปรับปรุงสถานที่ให้เหมือนกับธุรกิจให้บริการอื่นๆ ร้อยละ 50 ของผู้ตอบแบบสอบถาม รองลงมา ย้ายสถานที่ตั้งให้ใกล้ชุมชน ร้อยละ 29 ขยายสาขาเพิ่มขึ้น ร้อยละ 21 และปรับปรุงด้านอื่นๆ ร้อยละ 7 รายละเอียดตามแผนภูมิที่ 8-29 แสดงสิ่งที่ต้องการให้ปรับปรุงด้านการสถานที่

แผนภูมิที่ 8-29 แสดงสิ่งที่ต้องการให้ปรับปรุงด้านสถานที่

8.4.3 ด้านอุปกรณ์และเครื่องมือ

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต้องการให้ปรับปรุงด้านอุปกรณ์และเครื่องมือมากที่สุด คือ วัสดุอุปกรณ์พิมพ์ลายนิ้วมือ ร้อยละ 58 ของผู้ตอบแบบสอบถาม รองลงมา เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ช่วยในการคำนวณและการพิมพ์ตัวจำนำ ร้อยละ 33 และห้องมั่นคงและห้องเก็บทรัพย์สินจำนำ ร้อยละ 26

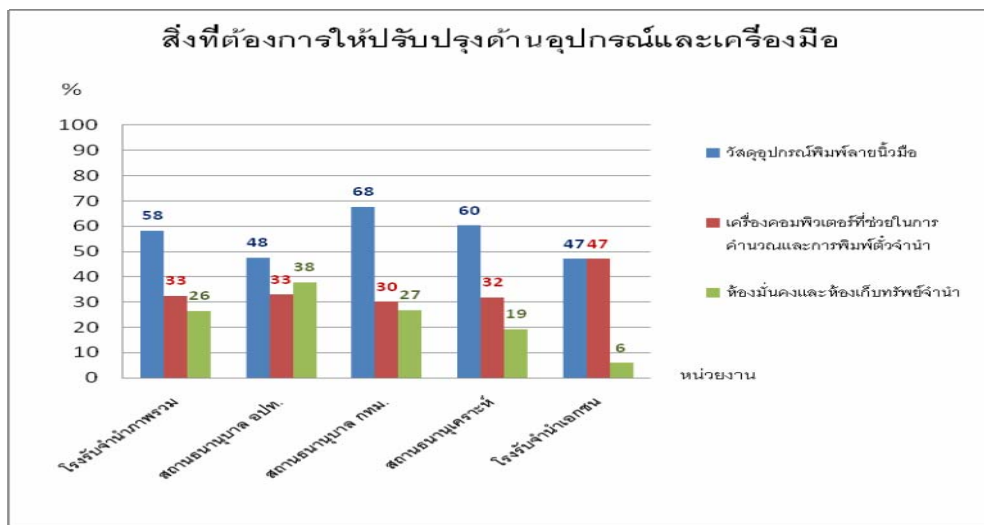
สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต้องการให้ปรับปรุงด้านอุปกรณ์และเครื่องมือมากที่สุด คือ วัสดุอุปกรณ์พิมพ์ลายนิ้วมือ ร้อยละ 48 ของผู้ตอบแบบสอบถาม รองลงมา ห้องมั่นคงและห้องเก็บทรัพย์สินจำนำ ร้อยละ 38 และเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ช่วยในการคำนวณและการพิมพ์ตัวจำนำ ร้อยละ 33

สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต้องการให้ปรับปรุงด้านอุปกรณ์และเครื่องมือมากที่สุด คือ วัสดุอุปกรณ์พิมพ์ลายนิ้วมือ ร้อยละ 68 ของผู้ตอบแบบสอบถาม รองลงมา เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ช่วยในการคำนวณและการพิมพ์ตัวจำนำ ร้อยละ 30 และห้องมั่นคงและห้องเก็บทรัพย์สินจำนำ ร้อยละ 27

สถานธนาหุเคราะห์ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต้องการให้ปรับปรุงด้านอุปกรณ์และเครื่องมือมากที่สุด คือ วัสดุอุปกรณ์พิมพ์ลายนิ้วมือ ร้อยละ 60 ของผู้ตอบแบบสอบถาม รองลงมา เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ช่วยในการคำนวณและการพิมพ์ตัวจำนำ ร้อยละ 32 และห้องมั่นคงและห้องเก็บทรัพย์สินจำนำ ร้อยละ 19

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต้องการให้ปรับปรุงด้านอุปกรณ์และเครื่องมือมากที่สุด คือ วัสดุอุปกรณ์พิมพ์ลายนิ้วมือ ร้อยละ 47 เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ช่วยในการคำนวณและการพิมพ์ตัวจำนำ ร้อยละ 47 ของผู้ตอบแบบสอบถาม รองลงมา ห้องมั่นคงและห้องเก็บทรัพย์สินจำนำ ร้อยละ 6 ร้อยละเรียงตามแผนภูมิที่ 8-30 แสดงสิ่งที่ต้องการให้ปรับปรุงด้านการสถานที่

แผนภูมิที่ 8-30 แสดงสิ่งที่ต้องการให้ปรับปรุงด้านอุปกรณ์และเครื่องมือ

8.5 จุดเด่นของการให้บริการ

คำถามความคิดเห็นในด้านจุดเด่นของการให้บริการ เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย นอกจากนี้ มีผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อคิดเห็นในเรื่องนี้จำนวน 87 ราย คือ สถานธนาหุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 24 ราย สถานธนาหุบาลกรุงเทพมหานคร 26 ราย สถานธนาหุเคราะห์ 32 ราย และโรงรับจำนำเอกชน 2 ราย สำหรับการประมวลผลสามารถจัดกลุ่มของความเห็นได้ 4 ด้าน คือ **ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่** ได้แก่ บริการดีมาก ยิ้มแย้มแจ่มใส สุภาพเป็นกันเอง สะดวกรวดเร็ว ถูกต้องแม่นยำ มีมารยาท อธิบายดี พูดจาสุภาพ งามตอบชัดเจน **ด้านความเป็นธรรมและน่าเชื่อถือ** ได้แก่ คิดอัตราดอกเบี้ยต่ำ ให้อำนาจเงินสูง เป็นธรรม เป็นกลาง น่าเชื่อถือ เป็นของรัฐบาล มีความมั่นคง ช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อน **ด้านการจำนำ** ได้แก่ จำนำง่าย จ่ายค่างวด และ**ด้านความสะดวก** ได้แก่ เดินทางสะดวก ติดถนนใหญ่ ซึ่งผลการศึกษารูปได้ดังนี้

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าโรงรับจำนำมีจุดเด่นในด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ มากที่สุด ร้อยละ 80 รองลงมา ด้านความเป็นธรรมและน่าเชื่อถือ ร้อยละ 17 ด้านการจำนำ ร้อยละ 1 และด้านความสะดวก ร้อยละ 1

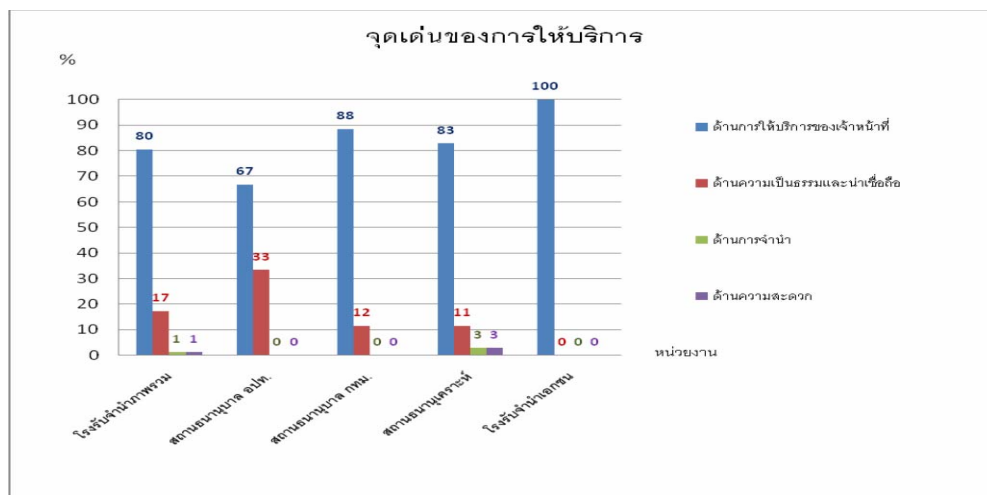
สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าโรงรับจำนำมีจุดเด่นในด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ มากที่สุด ร้อยละ 67 รองลงมา ด้านความเป็นธรรมและน่าเชื่อถือ ร้อยละ 33

สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าโรงรับจำนำมีจุดเด่นในด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ มากที่สุด ร้อยละ 88 รองลงมา ด้านความเป็นธรรมและน่าเชื่อถือ ร้อยละ 12

สถานธนาบาลุคราะห์ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าโรงรับจำนำมีจุดเด่นในด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ มากที่สุด ร้อยละ 83 รองลงมา ด้านความเป็นธรรมและน่าเชื่อถือ ร้อยละ 11 ด้านการจำนำ ร้อยละ 3 และด้านความสะดวก ร้อยละ 3

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าโรงรับจำนำมีจุดเด่นในด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 100 รายละเอียดตามแผนภูมิที่ 8-31 แสดงจุดเด่นของการให้บริการ

แผนภูมิที่ 8-31 แสดงจุดเด่นของการให้บริการ

หมายเหตุ : ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ได้แก่ บริการดีมาก ยิ้มแย้มแจ่มใส สุภาพเป็นกันเอง สะดวกรวดเร็ว ถูกต้องแม่นยำ มีมารยาทอภัยยัยดี พุดจาสุภาพ งามตอบชัดเจน
 ด้านความเป็นธรรมและน่าเชื่อถือ ได้แก่ คิดอัตราดอกเบี้ยต่ำ ให้งเงินสูง เป็นธรรม เป็นกลาง
 น่าเชื่อถือ เป็นของรัฐบาล มีความมั่นคง ช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อน
 ด้านการจำนำ ได้แก่ จำนำง่าย จ่ายคล่อง
 ด้านความสะดวก ได้แก่ เดินทางสะดวก ติดถนนใหญ่

8.6 ความเห็น ข้อเสนอแนะ และสิ่งที่ควรปรับปรุง

คำถามความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และสิ่งที่ควรปรับปรุง เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย นอกจากนี้ มีผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในเรื่องนี้จำนวน 53 ราย คือ สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 18 ราย สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร 16 ราย สถานธนาบาลุคราะห์ 17 ราย และโรงรับจำนำเอกชน 2 ราย สำหรับการประมวลผลสามารถจัดกลุ่มของความเห็นและข้อเสนอแนะได้ 5 ด้าน คือ ด้านเครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น เช่น สถานที่กว้างขึ้น มีที่จอดรถไม่คับแคบ มีไมโครโฟนเรียกลูกค้า ติดเครื่องปรับอากาศบริเวณที่พักรอ มีมุมกาแฟ น้ำดื่ม ห้องสุขา มีบัตรคิว ความพร้อมของเครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องมือควรถนัสมัขึ้น เครื่องพิมพ์ลายนิ้วมือด้วย

คอมพิวเตอร์ ด้านอัตราดอกเบี้ยและการตีราคาทรัพย์สิน ได้แก่ ลดดอกเบี้ยกรณีมูลค่าจำนำเกินแปดหมื่นบาทขึ้นไป ตีราคาทรัพย์สินเท่ากับโรงรับจำนำเอกชนและคิดดอกเบี้ยต่ำ อัตราดอกเบี้ยขึ้นลงตามภาวะเศรษฐกิจ ด้านการไถ่ถอนและการซื้อคืนทรัพย์สิน ได้แก่ ขยายระยะเวลาไถ่ถอนทรัพย์สิน หรือเปิดโอกาสให้เจ้าของเดิมของทรัพย์สินที่มาจำนำแล้วหลุดจำนำเป็นผู้ไถ่ถอนหรือซื้อคืนทรัพย์สินได้ก่อนผู้อื่น ด้านการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ต้องให้ข้อมูลมากขึ้น และด้านการขยายสาขาและเวลาการให้บริการ ได้แก่ ขยายสาขาเพิ่ม เปิดบริการวันเสาร์ วันอาทิตย์ ซึ่งผลการศึกษารูปได้ดังนี้

โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นควรปรับปรุงด้านเครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวก มากที่สุด ร้อยละ 47 รองลงมา ด้านการประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 26 ด้านการขยายสาขาและเวลาการให้บริการ ร้อยละ 13 ด้านอัตราดอกเบี้ยและการตีราคาทรัพย์สิน ร้อยละ 11 และด้านการไถ่ถอนและการซื้อคืนทรัพย์สิน ร้อยละ 2

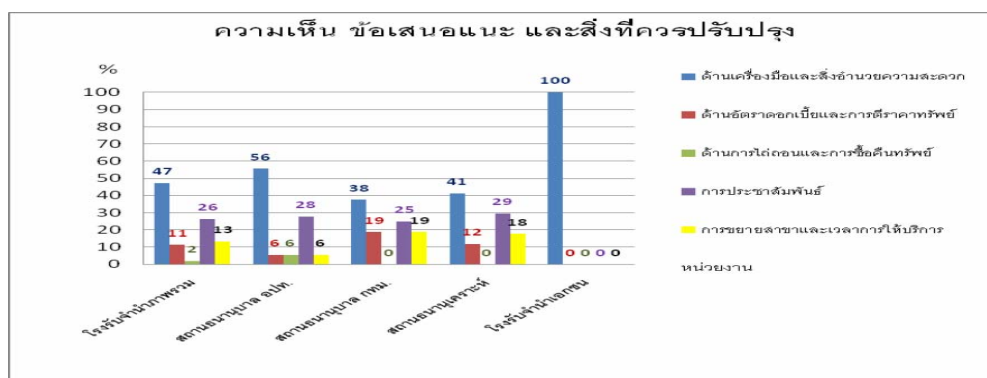
สถานหนานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นควรปรับปรุงด้านเครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวก มากที่สุด ร้อยละ 56 รองลงมา ด้านการประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 28 ด้านอัตราดอกเบี้ยและการตีราคาทรัพย์สิน ร้อยละ 6 ด้านการไถ่ถอนและการซื้อคืนทรัพย์สิน ร้อยละ 6 และด้านการขยายสาขาและเวลาการให้บริการ ร้อยละ 6

สถานหนานุบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นควรปรับปรุงด้านเครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวก มากที่สุด ร้อยละ 38 รองลงมา ด้านการประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 25 ด้านอัตราดอกเบี้ยและการตีราคาทรัพย์สิน ร้อยละ 19 และด้านการขยายสาขาและเวลาการให้บริการ ร้อยละ 19

สถานหนานุเคราะห์ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นควรปรับปรุงด้านเครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวก มากที่สุด ร้อยละ 41 รองลงมา ด้านการประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 29 ด้านการขยายสาขาและเวลาการให้บริการ ร้อยละ 18 และด้านอัตราดอกเบี้ยและการตีราคาทรัพย์สิน ร้อยละ 12

โรงรับจำนำเอกชน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นควรปรับปรุงด้านเครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวก ร้อยละ 100 รายละเอียดตามแผนภูมิที่ 8-32 แสดงความเห็น ข้อเสนอแนะ และสิ่งที่ควรปรับปรุง

แผนภูมิที่ 8-32 แสดงความเห็น ข้อเสนอแนะ และสิ่งที่ควรปรับปรุง

หมายเหตุ : ด้านเครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น เช่น สถานที่กว้างขึ้น มีที่จอดรถไม่คับแคบ มีไมโครโฟนเรียกลูกค้า ติดเครื่องปรับอากาศบริเวณที่พักรอ มีมุมกาแฟ น้ำดื่ม ห้องสุขา มีบัตรคิว ความพร้อมของเครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องมือควรทันสมัยขึ้น เครื่องพิมพ์ลายนิ้วมือด้วยคอมพิวเตอร์

ด้านอัตราดอกเบี้ยและการตีราคาทรัพย์สิน ได้แก่ ลดดอกเบี้ยกรณีมูลค่าจำนำเกินแปดหมื่นบาทขึ้นไป ตีราคาทรัพย์สินเท่ากับโรงรับจำนำเอกชนและคิดดอกเบี้ยต่ำ อัตราดอกเบี้ยขึ้นลงตามภาวะเศรษฐกิจ

ด้านการไถ่ถอนและการซื้อคืนทรัพย์สิน ได้แก่ ขยายระยะเวลาไถ่ถอนทรัพย์สิน หรือเปิดโอกาสให้เจ้าของเดิมของทรัพย์สินที่มำจำนำแล้วหลุดจำนำเป็นผู้ไถ่ถอนหรือซื้อคืนทรัพย์สินได้ก่อนผู้อื่น

ด้านการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ต้องให้ข้อมูลมากขึ้น

ด้านการขยายสาขาและเวลาการให้บริการ ได้แก่ ขยายสาขาเพิ่ม เปิดบริการวันเสาร์ วันอาทิตย์

8.7 สรุปผลการศึกษา

จากผลการจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ใช้บริการโรงรับจำนำของรัฐ และโรงรับจำนำเอกชนทั้งในด้านข้อมูลทั่วไป ข้อมูลการใช้บริการเกี่ยวกับการจำนำ ความพึงพอใจในการใช้บริการเกี่ยวกับการจำนำ และข้อเสนอแนะตามที่กล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ดังนี้

8.7.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้บริการโรงรับจำนำส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ยกเว้นโรงรับจำนำเอกชน ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (สอดคล้องกับผลการศึกษาของนิตยา สุขดี, 2547 ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาบริการรับจำนำของสำนักงานธนานุเคราะห์” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง) มีอายุ 20-40 ปี ผู้ใช้บริการสถานธนานุเคราะห์ส่วนใหญ่ อายุ 31-50 ปี (สอดคล้องกับการศึกษาของจันทร์เพ็ญ तुเทศนันท์, 2542 ได้ทำการศึกษา “เรื่อง ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการดำเนินงานของสถานธนานุบาลในประเทศไทย” พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มาใช้บริการสถานธนานุบาลเทศบาล มีอายุระหว่าง 21 – 40 ปี) ซึ่งเป็นผู้ที่ทำการสมรสแล้ว มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี ผู้ใช้บริการสถานธนานุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานธนานุเคราะห์ และโรงรับจำนำเอกชน ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. (สอดคล้องกับการศึกษาของจันทร์เพ็ญ तुเทศนันท์, 2542 ได้ทำการศึกษา “เรื่อง ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการดำเนินงานของสถานธนานุบาลในประเทศไทย” พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มาใช้บริการสถานธนานุบาลเทศบาล มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษาต้น/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ/ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง) มีอาชีพพนักงานบริษัท/ห้างร้าน ผู้ใช้บริการสถานธนานุบาลกรุงเทพมหานครมีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีรายได้ต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท ผู้ใช้บริการสถานธนานุบาลกรุงเทพมหานครมีรายได้ 15,001 – 30,000 บาท และโรงรับจำนำเอกชนมีรายได้ 10,001 – 15,000 บาท มีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่อเดือนของสมาชิกในครอบครัว มีสมาชิกที่ต้องรับผิดชอบ 3 คน ผู้ใช้บริการสถานธนานุเคราะห์มีสมาชิกในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบมากกว่า 4 คน และโรงรับจำนำเอกชน จำนวน 2 คน

8.7.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการจำนำ

ผู้ให้บริการโรงรับจำนำส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับการจำนำว่า โรงรับจำนำมีบทบาทเป็นการช่วยเหลือประชาชน (สอดคล้องกับการศึกษาของจันทร์เพ็ญ तुเทศนันท์, 2542 ได้ทำการศึกษา เรื่อง “ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการดำเนินงานของสถานธนานุบาลในประเทศไทย” พบว่า สถานธนานุบาลเป็นบริการที่ช่วยเหลือคนยากจน) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายหลักของโรงรับจำนำ ส่วนใหญ่ใช้บริการสถานธนานุบาลมากที่สุด เคยใช้บริการที่สถานธนานุบาลมากที่สุด จำนวนที่ใช้บริการจำนำ 1-5 ครั้งต่อปี ใช้บริการจำนำจำนวน 1 - 2 ครั้งต่อเดือน ที่ตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงรับจำนำด้วยเหตุผลอัตราดอกเบี้ยต่ำ ผู้ใช้บริการสถานธนานุบาลกรุงเทพมหานคร และโรงรับจำนำเอกชนใช้บริการด้วยเหตุผลมีอัตราดอกเบี้ยต่ำ ย่อมแอ้มแจ่มใส ให้การต้อนรับเป็นกันเองมากที่สุด เงินที่ได้รับจากการจำนำได้นำไปใช้เพื่อการลงทุนมากที่สุด ผู้ใช้บริการสถานธนานุบาลกรุงเทพมหานครนำเงินไปใช้ชำระหนี้มากที่สุด และโรงรับจำนำเอกชนนำไปใช้เป็นค่าอาหาร/เครื่องนุ่งห่มมากที่สุด ใช้บริการจำนำช่วงเวลากลางเดือนมากที่สุด ผู้ใช้บริการสถานธนานุบาลกรุงเทพมหานครใช้บริการในช่วงเวลาอื่นๆ มากที่สุด แต่ไม่ได้รับรายละเอียด ทรัพย์สินที่นำมาจำนำ ส่วนใหญ่เป็นทอง นาก เงิน (สอดคล้องกับการศึกษาของกริณทรรัตน์ สินธุวงศ์ และคณะ, 2550 ได้ศึกษา”เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานธนานุบาลและโรงรับจำนำเอกชน ในเขตโซคชัย 4 กรุงเทพมหานคร 2550” พบว่า ทรัพย์สินที่ใช้ในการจำนำ คือ ทองรูปพรรณมากที่สุด) และจะไถ่ถอนทรัพย์สินเร็วที่สุด

8.7.3 ความพึงพอใจในการใช้บริการเกี่ยวกับการจำหน่าย

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการใช้บริการเกี่ยวกับการจำหน่ายสรุปได้ดังนี้

(1) ความพึงพอใจโดยรวม และจำแนกรายด้าน สรุปได้ดังนี้

ความพึงพอใจโดยรวม โรงรับจำนำภาพรวม รวมทั้งสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานธนาณูปาลกรุงเทพมหานคร สถานธนาณูปาลนครราชสีมา และโรงรับจำนำเอกชน ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจโดยรวมระดับมาก (สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิตยา สุขดี, 2547 ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาบริการรับจำนำของสำนักงานสถานธนาณูปาลนครราชสีมา ” พบว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจต่อผู้ให้บริการในระดับมาก การศึกษาของ สุภิญญา ช่วยสงเคราะห์ และคณะ, 2548 ได้ศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจในการใช้บริการสถานธนาณูปาลและโรงรับจำนำเอกชนในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร” พบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานธนาณูปาลและโรงรับจำนำเอกชน มีความพึงพอใจมาก และการศึกษาเรื่องฤทธิ์ มณีพันธุ์, 2552 ได้ศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในการให้บริการของสถานธนาณูปาล อบต.พลูตาหลวง จังหวัดชลบุรี” พบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในการให้บริการ โดยรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก) และจากการให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามก็มีความพึงพอใจระดับมากเช่นเดียวกัน ยกเว้นสถานธนาณูปาลกรุงเทพมหานคร และโรงรับจำนำเอกชนผู้ให้บริการมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด

ความพึงพอใจรายด้าน ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ด้านไถ่ถอน และระดับมาก ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านการจำหน่าย ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ด้านซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำ ด้านประมวลทรัพย์สินหลุดจำนำ ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ยกเว้นสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้ให้บริการมีความพึงพอใจด้านไถ่ถอนระดับมาก ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกระดับปานกลาง และสถานธนาณูปาลกรุงเทพมหานครผู้ให้บริการมีความพึงพอใจด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านการจำหน่าย ระดับมากที่สุด)

(2) ความพึงพอใจรายด้านจำแนกตามข้อย่อย สรุปได้ดังนี้

ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ โรงรับจำนำภาพรวม ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ระดับมาก และมีความพึงพอใจในข้อย่อยระดับมากที่สุด เกี่ยวกับการให้บริการด้วยความเชี่ยวชาญ ให้บริการด้วยความสุภาพเป็นมิตร มีความพร้อมในการให้บริการ ดูแลเอาใจใส่ กระตือรือร้นเต็มใจให้บริการ แต่งกายสุภาพเรียบร้อย และระดับมาก เกี่ยวกับการให้บริการด้วยความสะดวก รวดเร็ว ให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามอย่างชัดเจน สถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ระดับมาก และมีความพึงพอใจระดับมากทุกข้อย่อย สถานธนาณูปาลกรุงเทพมหานครผู้ให้บริการมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด และมีความพึงพอใจระดับมากที่สุดทุกข้อย่อย สถานธนาณูปาลนครราชสีมา ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ระดับมาก และมีความพึงพอใจในข้อย่อยระดับมากที่สุด เกี่ยวกับดูแลเอาใจใส่กระตือรือร้นเต็มใจให้บริการ ให้บริการด้วยความเชี่ยวชาญ ให้บริการด้วยความสุภาพเป็นมิตร และระดับมาก เกี่ยวกับแต่งกายสุภาพเรียบร้อย มีความพร้อมในการให้บริการ ให้บริการด้วยความสะดวก รวดเร็ว ให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามอย่างชัดเจน และโรงรับจำนำเอกชน ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ระดับมาก และมีความพึงพอใจระดับมากทุกข้อย่อย

เพียงพอ และระดับปานกลาง ผ้าเช็ดมือที่มีไว้บริการหลังจากพิมพ์ลายนิ้วมือสะอาดน่าใช้ มีห้องน้ำที่สะอาด มีโทรศัพท์สาธารณะให้บริการ มีที่จอดรถเพียงพอ โรงรับจำนำเอกชน ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกระดับมาก และมีความพึงพอใจในข้อย่อยระดับมากที่สุด สถานที่ตั้งเหมาะสมระดับมาก มีที่นั่งพักสำหรับผู้มาติดต่อเพียงพอ สถานที่ให้บริการสะอาดเป็นระเบียบ มีบริการนำดื่มสะอาดไว้บริการอย่างเพียงพอ และระดับปานกลาง ผ้าเช็ดมือที่มีไว้บริการหลังจากพิมพ์ลายนิ้วมือสะอาดน่าใช้ มีห้องน้ำที่สะอาด มีโทรศัพท์สาธารณะให้บริการ มีที่จอดรถเพียงพอ

ด้านการจำนำ โรงรับจำนำภาพรวม สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานธนาบาลเคาระห์ ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจด้านการจำนำระดับมาก และมีความพึงพอใจในข้อย่อยระดับมากทุกข้อย่อย สำหรับสถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจด้านการจำนำระดับมากที่สุด และมีความพึงพอใจในข้อย่อยระดับมากที่สุด จำนวนเงินที่ได้รับเพียงพอต่อความต้องการ พอใจในอัตราดอกเบี้ย และระดับมาก มีความเป็นธรรมในการตีราคาทรัพย์สิน โรงรับจำนำเอกชน ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจด้านการจำนำระดับมาก และมีความพึงพอใจในข้อย่อยระดับมากที่สุด มีความเป็นธรรมในการตีราคาทรัพย์สิน และระดับมาก พอใจในอัตราดอกเบี้ย จำนวนเงินที่ได้รับเพียงพอต่อความต้องการ

ด้านการไถ่ถอน โรงรับจำนำภาพรวม สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร สถานธนาบาลเคาระห์ และโรงรับจำนำเอกชน ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจด้านการไถ่ถอนระดับมากที่สุด และมีความพึงพอใจในข้อย่อยระดับมากที่สุดทุกข้อย่อย สำหรับสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจด้านการไถ่ถอนระดับมาก และมีความพึงพอใจในข้อย่อยระดับมากที่สุด ทรัพย์สินที่ไถ่ถอนครบถ้วนถูกต้อง และระดับมาก การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยถูกต้องแม่นยำ

ด้านซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำ โรงรับจำนำภาพรวมและทุกหน่วยงาน ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจด้านซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำระดับมาก และมีความพึงพอใจในข้อย่อยระดับมากทุกข้อย่อย เกี่ยวกับสามารถซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำได้สะดวก ราคาที่ซื้อคืนยุติธรรม

ด้านประมูลทรัพย์สินหลุดจำนำ โรงรับจำนำภาพรวม สถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานธนาบาลเคาระห์ โรงรับจำนำเอกชน ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจด้านประมูลทรัพย์สินหลุดจำนำระดับมาก และมีความพึงพอใจในข้อย่อยระดับมากทุกข้อย่อย สำหรับสถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจด้านประมูลทรัพย์สินหลุดจำนำระดับมาก และมีความพึงพอใจในข้อย่อยระดับมากที่สุด ทรัพย์สินอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ และระดับมาก ราคาที่ประมูลยุติธรรมเหมาะสมกับราคาทรัพย์สิน มีขั้นตอนการประมูลสะดวก มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลของทรัพย์สินอย่างละเอียด

8.7.4 สิ่งที่ต้องการให้ปรับปรุง ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุง ดังนี้

ด้านบริการ โรงรับจำนำภาพรวม และผู้ให้บริการทุกหน่วยงาน ต้องการให้ปรับปรุงมากที่สุด คือ ขยายวงเงินรับจำนำสูงสุด รองลงมา ลดอัตราดอกเบี้ยในช่วงใกล้เปิดเทอม คิดอัตราดอกเบี้ยตามภาวะเศรษฐกิจ เพิ่มอัตรามูลค่าทรัพย์สินจำนำ ขยายเวลาไถ่ถอน ขยายเวลาการให้บริการ การเพิ่มสินทรัพย์ในการรับจำนำ และให้บริการด้านอื่นๆ ด้วย (สอดคล้องกับการศึกษาของบริษัท อินโฟเสิร์ช จำกัด, 2552 ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจในการใช้บริการของสำนักงานสถานธนาบาลเคาระห์ ประจำปี พ.ศ. 2552” พบว่าข้อเสนอความเห็นด้านเงื่อนไขการบริการ เช่น ให้เพิ่มวงเงินรับจำนำ ปรับลดดอกเบี้ย และขยายเวลาการรับจำนำเป็น 6 เดือน และการศึกษาของกรัณธรัติน สินธุวงศ์ และคณะ, 2550 ได้ศึกษา “เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานธนาบาลและโรงรับจำนำเอกชน ในเขตโซคชัย 4 กรุงเทพมหานคร 2550” พบว่าสถานธนาบาลควรเพิ่มวงเงินการประเมินสินทรัพย์ให้เทียบเท่ากับโรงรับจำนำของเอกชน เพื่อดึงดูดลูกค้า)

ด้านสถานที่ โรงรับจำนำภาพรวม และผู้ใช้บริการทุกหน่วยงาน ต้องการให้ปรับปรุงมากที่สุด คือ ขยายสาขาเพิ่มขึ้น (สอดคล้องกับการศึกษาของกรัณทรรัตน์ สินธุวงศ์ และคณะ, 2550) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานธนาณูบาลและโรงรับจำนำเอกชน ในเขตโชคชัย 4 กรุงเทพมหานคร 2550 พบว่า สถานธนาณูบาลควรเพิ่มจำนวนสาขาเพื่อรองรับความต้องการของประชาชนให้มากขึ้น และการศึกษาของบริษัท อินโฟลิสส์ จำกัด, 2552 ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจในการใช้บริการของสำนักงานสถานธนาณูเคราะห์ ประจำปี พ.ศ. 2552” พบว่า เสนอความเห็นด้านความสะดวกในการให้บริการ เช่น ให้เพิ่มสาขาที่ให้บริการ) รองลงมา ปรับปรุงสถานที่ให้เหมือนกับธุรกิจให้บริการอื่นๆ ย้ายสถานที่ตั้งให้ใกล้ชุมชน และปรับปรุงด้านอื่นๆ ยกเว้นโรงรับจำนำเอกชน ผู้ใช้บริการต้องการให้ปรับปรุงมากที่สุด คือ ปรับปรุงสถานที่ให้เหมือนกับธุรกิจให้บริการอื่นๆ

ด้านอุปกรณ์และเครื่องมือ โรงรับจำนำภาพรวมและผู้ใช้บริการทุกหน่วยงาน ต้องการให้ปรับปรุงมากที่สุด คือ วัสดุอุปกรณ์พิมพ์ลายนิ้วมือ (สอดคล้องกับการศึกษาของนิตยา สุขดี, 2547) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาบริการรับจำนำของสำนักงานสถานธนาณูเคราะห์” พบว่า ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริการ คือ หมึกที่ใช้พิมพ์ลายมือควรเป็นหมึกที่เช็ดออกง่าย หรือควรจัดหาอ่างล้างมือ และมีผ้าเช็ดมือที่สะอาดไว้บริการ) รองลงมา เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ช่วยในการคำนวณและการพิมพ์ตัวจำนำ และห้องมั่นคงและห้องเก็บทรัพย์สินจำนำ ยกเว้นโรงรับจำนำเอกชน ผู้ใช้บริการต้องการให้ปรับปรุงวัสดุอุปกรณ์พิมพ์ลายนิ้วมือ เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ช่วยในการคำนวณและการพิมพ์ตัวจำนำมากที่สุด รองลงมา ห้องมั่นคงและห้องเก็บทรัพย์สินจำนำ

8.7.5 จุดเด่นของการให้บริการ โรงรับจำนำภาพรวม และผู้ใช้บริการทุกหน่วยงาน มีความเห็นว่าโรงรับจำนำมีจุดเด่นในด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ มากที่สุด ได้แก่ บริการดีมาก ยิ้มแย้มแจ่มใส สุภาพเป็นกันเอง สะดวกรวดเร็ว ถูกต้องแม่นยำ มีมารยาทธรรมาศยัติ พุดจาสุภาพ ถามตอบชัดเจน รองลงมาด้านความเป็นธรรมและน่าเชื่อถือ ได้แก่ คิดอัตราดอกเบี้ยต่ำ ให้อำนาจเงินสูง เป็นธรรม เป็นกลาง น่าเชื่อถือ เป็นของรัฐบาล มีความมั่นคง ช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อน ด้านการจำนำ ได้แก่ จำนำง่าย จ่ายค่างวด และด้านความสะดวก ได้แก่ เดินทางสะดวก ติดถนนใหญ่

8.7.6 ความเห็น ข้อเสนอแนะ และสิ่งที่ควรปรับปรุง โรงรับจำนำภาพรวมและผู้ใช้บริการทุกหน่วยงาน มีความเห็นว่า ควรปรับปรุงมากที่สุด คือ ด้านเครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น เช่น สถานที่กว้างขึ้น มีที่จอดรถไม่คับแคบ มีไมโครโฟนเรียกลูกค้า ติดเครื่องปรับอากาศบริเวณที่พักผ่อน มีมุมกาแฟ น้ำดื่ม ห้องสุขา มีบัตรคิว ความพร้อมของเครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องมือควรทันสมัยขึ้น เครื่องพิมพ์ลายนิ้วมือด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของบริษัท อินโฟลิสส์ จำกัด, 2552 ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจในการใช้บริการของสำนักงานสถานธนาณูเคราะห์ ประจำปี พ.ศ. 2552” พบว่า เสนอความเห็นด้านสถานที่ที่ให้บริการ เช่น ให้เพิ่มที่จอดรถ ปรับพื้นที่ให้กว้างขวาง สะอาดและเพิ่มความสวยงามขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนิตยา สุขดี, 2547 ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาบริการรับจำนำของสำนักงานสถานธนาณูเคราะห์” พบว่า ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริการ คือ ควรจัดหาสถานที่จอดรถที่สะดวกและเพียงพอ รองลงมา ด้านการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ต้องให้ข้อมูลมากขึ้น ด้านการขยายสาขาและเวลาการให้บริการ ได้แก่ ขยายสาขาเพิ่ม เปิดบริการวันเสาร์ วันอาทิตย์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของบริษัท อินโฟลิสส์ จำกัด, 2552 ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจในการใช้บริการของสำนักงานสถานธนาณูเคราะห์ ประจำปี พ.ศ. 2552” พบว่า ข้อเสนอแนะผู้ใช้บริการ เช่น ให้เพิ่มสาขาที่ให้บริการ เพิ่มและการให้บริการ (เสาร์-อาทิตย์) และไม่ควรหยุดพักเที่ยง ด้านอัตราดอกเบี้ยและการตีราคาทรัพย์สิน ได้แก่ ลดดอกเบี้ยกรณีมูลค่าจำนำเกินแปดหมื่นบาทขึ้นไป ตีราคาทรัพย์สินเท่ากับโรงรับจำนำเอกชนและคิดดอกเบี้ยต่ำ อัตราดอกเบี้ยขึ้นลงตามภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับ

การศึกษาของนิตยา สุขติ, 2547 ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาบริการรับจำหน่ายของสำนักงานธรรมาวุเคราะห์” พบว่า ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริการ คือ ให้ลดอัตราดอกเบี้ยรับจำหน่ายมาอีก และให้การประเมินราคาทรัพย์สินจำหน่ายใกล้เคียงกับราคาปรับจำหน่ายของโรงรับจำหน่ายเอกชน และด้านการไถ่ถอนและการซื้อคืนทรัพย์สิน ได้แก่ ขยายระยะเวลาไถ่ถอนทรัพย์สิน หรือเปิดโอกาสให้เจ้าของเดิมของทรัพย์สินที่จำหน่ายแล้วหลุดจำหน่ายเป็นผู้ไถ่ถอนหรือซื้อคืนทรัพย์สินได้ก่อนผู้อื่น

8.8 สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการจำหน่าย และความพึงพอใจในการใช้บริการเกี่ยวกับการจำหน่าย ผู้วิจัยได้สรุป และมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริการโรงรับจำหน่ายในภาพรวมของโรงรับจำหน่ายรวมทั้งแต่ละหน่วยงาน เพื่อจะได้ปรับปรุงการบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ ดังนี้

8.8.1 ผู้ที่มาใช้บริการโรงรับจำหน่ายส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 20 – 40 ปี เป็นผู้ที่สมรสแล้ว เป็นผู้ที่มีการในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ มีสมาชิกในครอบครัวตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ผู้ใช้บริการไม่ใช่เฉพาะแต่ผู้มีรายได้น้อย เนื่องจากผู้ให้บริการที่มีรายได้มากกว่า 30,000 บาทต่อเดือนก็มาใช้บริการ และมีทุกสาขาอาชีพ

8.8.2 ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของโรงรับจำหน่ายนั้น ส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นการช่วยเหลือประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งโรงรับจำหน่าย เหตุผลที่เลือกใช้บริการ ผู้ใช้บริการโรงรับจำหน่ายของรัฐ มีเหตุผลหลัก คือ อัตราดอกเบี้ยต่ำ และอัตราค่าดี ยืมแถมแจ่มใส ให้การต้อนรับเป็นกันเอง แต่โรงรับจำหน่ายเอกชน มีเหตุผลหลัก คือ อัตราค่าดี ยืมแถมแจ่มใส ให้การต้อนรับเป็นกันเอง และค่าบริการทรัพย์สินเหมาะสม สำหรับอัตราดอกเบี้ยต่ำเป็นเหตุผลอยู่ในอันดับท้ายๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โรงรับจำหน่ายของรัฐคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าโรงรับจำหน่ายเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการให้จัดตั้งโรงรับจำหน่ายของรัฐเพื่อไม่ต้องการให้ประชาชนผู้มีรายได้น้อยไปกู้ยืมจากแหล่งเงินกู้ยืมของเอกชนที่จะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูง แต่อย่างไรก็ดี โรงรับจำหน่ายของรัฐก็ควรลดค่าบริการให้เหมาะสมด้วย สำหรับที่โรงรับจำหน่ายของรัฐที่ราคาต่ำนั้น อาจมาจากสาเหตุที่ ผู้จัดการต้องเป็นผู้รับผิดชอบซื้อทรัพย์สินไว้เอง หากทรัพย์สินที่รับจำหน่ายไม่สามารถจำหน่ายได้ ซึ่งต่างจากโรงรับจำหน่ายเอกชนที่ผู้จัดการไม่ต้องรับผิดชอบ เจ้าของกิจการเป็นผู้รับผิดชอบเอง สำหรับการให้บริการ ผู้ใช้บริการใช้บริการสถานธรรมาวุเคราะห์มากที่สุด รองลงมา คือ สถานธรรมาวุเคราะห์ โรงรับจำหน่ายเอกชน และร้านทอง และใช้บริการเดือนละ 1 – 2 ครั้ง เงินที่ได้รับจากการจำหน่าย ผู้ใช้บริการนำไปใช้เพื่อการลงทุน การศึกษา และการชำระหนี้ ทรัพย์สินที่นำมาจำหน่ายมากกว่าร้อยละ 90 เป็นทอง นาก เงิน รองลงมา คือ เพชร ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่มีค่าทั้งสิ้น จึงทำให้ไม่เสี่ยงที่ทรัพย์สินหลุดจำหน่ายจะจำหน่ายไม่ได้ ช่วงเวลากลางเดือนเป็นเวลาที่ผู้ใช้บริการนำทรัพย์สินมาจำหน่ายมากที่สุด ดังนั้น ช่วงเวลาดังกล่าวโรงรับจำหน่ายจำเป็นต้องเตรียมเงินให้เพียงพอกับจำนวนผู้มาใช้บริการ และจะมีการไถ่ถอนเร็วที่สุด แสดงให้เห็นว่า ผู้จำหน่ายถ้ามีเงินจะรีบมาไถ่ถอน ไม่ปล่อยยืมทรัพย์สินหลุดจำหน่าย

8.8.3 ด้านความพึงพอใจในการใช้บริการเกี่ยวกับการจำหน่าย พบว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจโดยรวมระดับมาก โดยพึงพอใจในด้านต่างๆ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย โดยพิจารณาจากโรงรับจำหน่ายภาพรวม ดังนี้

(1) ด้านการไถ่ถอนผู้ใช้บริการพึงพอใจระดับมากที่สุด ยกเว้นสถานธรรมาวุเคราะห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้ใช้บริการพึงพอใจระดับมาก โดยโรงรับจำหน่ายเอกชนมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ สถานธรรมาวุเคราะห์ กรุงเทพมหานคร สถานธรรมาวุเคราะห์ และสถานธรรมาวุเคราะห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยพึงพอใจทรัพย์สินที่ไถ่ถอนครบถ้วน และการคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยถูกต้องในระดับมากที่สุด และระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงว่าการให้บริการด้านการไถ่ถอนของทุกหน่วยงานเหมาะสมดีอยู่แล้ว

(2) ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการพึงพอใจระดับมาก ยกเว้นสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครพึงพอใจระดับมากที่สุด โดยสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ สถานธนาณูเคราะห์ สถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโรงรับจำนำเอกชน ซึ่งพบว่า พึงพอใจการให้บริการด้วยความเชี่ยวชาญ ให้บริการด้วยความสุภาพเป็นมิตร มีความพร้อมในการให้บริการ ดูแลเอาใจใส่กระตือรือร้นเต็มใจให้บริการ แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ให้บริการด้วยความสะดวกรวดเร็ว ให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามอย่างชัดเจน ระดับมากที่สุดและระดับมาก โดยเฉพาะสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครผู้ให้บริการมีความพึงพอใจระดับมากที่สุดทุกข้อ สำหรับโรงรับจำนำเอกชนถึงแม้ว่าผู้ให้บริการพึงพอใจระดับมากทุกข้อก็ตาม แต่เรื่องการแต่งกายสุภาพเรียบร้อยได้คะแนนเฉลี่ยน้อยสุด ซึ่งอาจจะต้องทำการปรับปรุง เพราะปัจจุบันโรงรับจำนำของรัฐเจ้าหน้าที่จะมีเครื่องแบบ แต่โรงรับจำนำเอกชนส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ไม่มีเครื่องแบบ

(3) ด้านการจำนำผู้ให้บริการพึงพอใจระดับมาก โดยสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ สถานธนาณูเคราะห์ โรงรับจำนำเอกชน และสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งพบว่า พึงพอใจในอัตราดอกเบี้ย มีความเป็นธรรมในการตีราคาทรัพย์สิน และจำนวนเงินที่ได้รับเพียงพอต่อความต้องการ ระดับมากที่สุดและระดับมาก แต่อย่างไรก็ดี ผู้ใช้บริการโรงรับจำนำเอกชนพึงพอใจมีความเป็นธรรมในการตีราคาทรัพย์สินมากกว่าโรงรับจำนำของรัฐ แต่ความพึงพอใจในอัตราดอกเบี้ย และจำนวนเงินที่ได้รับเพียงพอต่อความต้องการน้อยกว่าโรงรับจำนำของรัฐ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โรงรับจำนำของรัฐยังมีปัญหาด้านการตีราคาทรัพย์สิน จึงควรปรับปรุงในการตีราคาทรัพย์สินให้เหมาะสมกับราคาที่แท้จริงของทรัพย์สิน ถึงแม้ว่า ผู้จัดการจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบทรัพย์สินหลุดจำนำที่จำหน่ายไม่ได้ก็ตาม แต่ก็ต้องคำนึงถึงว่าการให้บริการที่ดีควรให้ผู้มาใช้บริการได้รับประโยชน์สูงสุด สำหรับโรงรับจำนำเอกชนก็มีปัญหาด้านอัตราดอกเบี้ย ซึ่งถึงจะไม่เกินอัตราตามที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่ปัจจุบันอัตราก็ยังสูงกว่าโรงรับจำนำของรัฐ ถ้าหากโรงรับจำนำของรัฐแก้ไขปัญหาระเบิดการตีราคาทรัพย์สินให้เหมาะสมเช่นเดียวกับโรงรับจำนำเอกชน ใช้บริการก็จะหันมาใช้บริการโรงรับจำนำของรัฐ ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีอัตราดอกเบี้ยใกล้เคียงกัน

(4) ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการผู้ให้บริการพึงพอใจระดับมาก โดยสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ สถานธนาณูเคราะห์ สถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโรงรับจำนำเอกชน ซึ่งพบว่า พึงพอใจการเก็บรักษาทรัพย์สินจำนำมีความปลอดภัยน่าเชื่อถือ ไว้วางใจ มีการให้บริการตามลำดับก่อน-หลัง ระยะเวลาในการให้บริการมีความเหมาะสม ขั้นตอนในการให้บริการมีความเหมาะสม มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยในการให้บริการ วิธีพิมพ์ลายนิ้วมือสะดวกไม่ยุ่งยาก มีคู่มือการให้บริการและการประชาสัมพันธ์ข่าวสารระดับมากที่สุดและระดับมาก ยกเว้นโรงรับจำนำเอกชนพึงพอใจในการมีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยในการให้บริการ และมีคู่มือการให้บริการและการประชาสัมพันธ์ข่าวสารระดับปานกลาง แต่อย่างไรก็ดี ผู้ใช้บริการพึงพอใจการมีคู่มือการให้บริการและการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่ำสุดทุกหน่วยงาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โรงรับจำนำทุกหน่วยงานจะต้องปรับปรุงด้านคู่มือการให้บริการและการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ซึ่งปัจจุบันเกือบทุกหน่วยงานไม่มีคู่มือการให้บริการ และขาดการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร หรือข้อมูลต่างๆ นอกจากนี้ โรงรับจำนำเอกชนจะต้องปรับปรุงด้านอุปกรณ์และเครื่องมือให้ทันสมัยเพิ่มขึ้นด้วย

(5) ด้านซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำผู้ให้บริการพึงพอใจระดับมาก โดยสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ สถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงรับจำนำเอกชน และสถานธนาณูเคราะห์ ซึ่งพบว่า พึงพอใจการซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำได้สะดวก และราคาที่ซื้อคืนยุติธรรมระดับมาก สำหรับสถานธนาณูเคราะห์ที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยสุด อาจจะเนื่องมาจาก ในการซื้อคืน

ทรัพย์สินหลุดจำนำ ผู้ใช้บริการสถานธนาณูเคราะห์จะต้องมาซื้อคืนจากสำนักงานธนาณูเคราะห์ในวันที่มีการนำทรัพย์สินหลุดจำนำมาประมูล ซึ่งอาจจะไม่สะดวกกับผู้ใช้บริการ

(6) ด้านประมูลทรัพย์สินหลุดจำนำผู้ใช้บริการพึงพอใจระดับมาก โดยสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานครมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ โรงรับจำนำเอกชน สถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานธนาณูเคราะห์ ซึ่งพบว่า พึ่งพอใจทรัพย์สินอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ ราคาที่ประมูลยุติธรรมเหมาะสมกับราคาทรัพย์สิน มีขั้นตอนการประมูลสะดวก มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลของทรัพย์สินอย่างละเอียด ระดับมากที่สุดและระดับมาก สำหรับการประชาสัมพันธ์ข้อมูลของทรัพย์สินอย่างละเอียด และมีขั้นตอนการประมูลสะดวกมีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่นๆ โดยเฉพาะสถานธนาณูเคราะห์ ซึ่งจะต้องปรับปรุงให้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลของทรัพย์สินเพิ่มขึ้น และปรับปรุงขั้นตอนการประมูลให้สะดวกยิ่งขึ้น

(7) ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกผู้ใช้บริการพึงพอใจระดับมาก โดยโรงรับจำนำเอกชนมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ สถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร สถานธนาณูเคราะห์ และสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้ใช้บริการพึงพอใจระดับปานกลาง ซึ่งพบว่า พึ่งพอใจสถานที่ตั้งเหมาะสม สถานที่ให้บริการสะอาดเป็นระเบียบ มีที่นั่งพักสำหรับผู้มาติดต่อเพียงพอ มีบริการน้ำดื่มสะอาดไว้บริการอย่างเพียงพอ ผ้าเช็ดมือที่มีไว้บริการหลังจากพิมพ์ลายนิ้วมือสะอาดน่าใช้ มีห้องน้ำที่สะอาด มีโทรศัพท์สาธารณะให้บริการ มีที่จอดรถเพียงพอ ระดับมากที่สุด ระดับมาก และระดับปานกลาง โดยทุกหน่วยงานผู้ใช้บริการพึงพอใจระดับปานกลาง หรือระดับน้อยการมีห้องน้ำที่สะอาด มีโทรศัพท์สาธารณะให้บริการ และมีที่จอดรถเพียงพอ ซึ่งจะต้องปรับปรุงเพราะเป็นสิ่งจำเป็น แต่อย่างไรก็ดี สำหรับที่จอดรถนั้นส่วนใหญ่โรงรับจำนำจะคำนึงถึงแหล่งชุมชนจึงอาจเป็นปัญหาด้านที่จอดรถ กรณีเช่นนี้ อาจจะต้องแก้ไขกฎระเบียบ เรื่องสถานที่จัดตั้งโรงรับจำนำ เพื่อให้สามารถขยายไปในแหล่งชุมชน เช่น ศูนย์การค้า หรือห้างสรรพสินค้า

อนึ่ง จากการที่ผู้ใช้บริการต้องการให้มีการขยายสาขาเพิ่มขึ้น ขยายเวลาการให้บริการ ขยายวงเงินรับจำนำ มีเครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัย พร้อมกับมีที่จอดรถที่สะดวกนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องทำการแก้ไข เช่น การขยายสาขา ตัวอย่าง สถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีจำนวนน้อย ไม่มีการขยายสาขาทั้งที่ไม่มีโรงรับจำนำเอกชนที่จะเป็นคู่แข่ง และหน่วยงานก็มีความพร้อมที่จะขยายสาขาอยู่แล้ว นอกจากนี้ ควรจะได้มีการแก้ไขระเบียบ กฎเกณฑ์ต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจการ เช่น วงเงินทรัพย์สินจำนำ เวลาเปิดดำเนินการ รวมทั้งสถานที่จัดตั้งโรงรับจำนำ

บทที่ 9

สรุปผลการศึกษา และเสนอแนะแนวทางการพัฒนากิจการโรงรับจำนำ และสถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การวิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการสถานธนาณบาล เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงทางการเงินของประชาชน” มุ่งตอบโจทย์วิจัย ว่าสถานภาพของสถานธนาณบาล สถานธนาณเคราะห์ และโรงรับจำนำในปัจจุบันเป็นอย่างไร มีจำนวนเท่าใด การกระจายตัว การเข้าถึงประชาชนและกลุ่มลูกค้าทั่วถึงหรือไม่ อย่างไร ระเบียบกฎหมาย กฎเกณฑ์ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องเหมาะสมกับสภาวะปัจจุบันหรือไม่ ระบบการบริหารจัดการและเงินทุนเป็นอย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการอย่างไร รูปแบบการบริหารจัดการ ระบบการกำกับดูแล และการสนับสนุนสถานธนาณบาล ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร มีแนวคิดหรือทฤษฎีในเรื่องนี้หรือไม่ และในต่างประเทศทำอย่างไร อปท. ควรดำเนินการจัดการสถานธนาณบาลหรือไม่ หากเอกชนทำได้ดีกว่า อปท. และหากควรดำเนินการ อปท. ควรดำเนินการอย่างไร เพื่อให้สถานธนาณบาลเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงทางการเงินของประชาชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงสถานภาพการดำเนินงานของสถานธนาณบาล สถานธนาณเคราะห์ และโรงรับจำนำของไทยในปัจจุบัน เพื่อให้ทราบถึงจำนวนของสถานประกอบการ การกระจายตัว การให้บริการ การเข้าถึงของประชาชน การบริหารจัดการ เงินทุน และปัญหาอุปสรรค ศึกษาระเบียบ กฎหมาย กฎเกณฑ์ และข้อบังคับ รวมทั้งวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดการสถานธนาณบาล สถานธนาณเคราะห์ และโรงรับจำนำที่ใช้บังคับในปัจจุบัน และศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของการใช้ระเบียบและวิธีปฏิบัติ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว ศึกษาแนวคิดหรือทฤษฎีในการบริหารจัดการ ระบบการกำกับดูแล และรูปแบบสถานธนาณบาลที่เหมาะสมและเป็นมาตรฐานที่น่าเชื่อถือตามหลักวิชาการ รวมทั้งศึกษาประสบการณ์จากทั้งในและต่างประเทศ ศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินการจัดการสถานธนาณบาล สถานธนาณเคราะห์ และโรงรับจำนำ โดยการวิเคราะห์ความเสี่ยงและความมั่นคงทางการเงิน รวมถึงการประเมินกิจการตามหลักการธรรมาภิบาล เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และศึกษาหาแนวทางในการปรับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการจัดการสถานธนาณบาล เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงทางการเงินของประชาชน

สำหรับวิธีวิจัยได้ทำการศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ ทฤษฎีภูมิ ออกสำรวจ สัมภาษณ์ และออกแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยในการศึกษาภาพรวมสถานภาพการดำเนินงานศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิและทฤษฎีภูมิ ได้สัมภาษณ์ผู้มีหน้าที่กำกับดูแล หัวหน้าหน่วยงานโรงรับจำนำแต่ละประเภท การศึกษาระเบียบ กฎกระทรวง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งวิธีปฏิบัติในการดำเนินการจัดการสถานธนาณบาล โดยการสัมภาษณ์ หรือการสนทนากลุ่มกับผู้รับผิดชอบในหน่วยงานที่รับผิดชอบพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ ผู้ที่มีหน้าที่กำกับดูแลโรงรับจำนำแต่ละประเภท และหัวหน้าหน่วยงาน การศึกษาแนวคิดหรือทฤษฎีในการบริหารจัดการ รูปแบบ และระบบการกำกับดูแลโรงรับจำนำ โดยมีกรอบแนวคิดของการมุ่งเน้นหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใส การมีระบบการตรวจสอบและการกำกับดูแลที่ดี รวมทั้งมุ่งเน้นการให้บริการ โดยศึกษาสถาบันการเงินที่มีลักษณะใกล้เคียง และศึกษาประสบการณ์จากต่างประเทศที่มีการดำเนินการที่มีลักษณะใกล้เคียงกับของประเทศไทย โดยศึกษาในภาพรวมโรงรับจำนำในทวีปเอเชีย พร้อมกับกรณีศึกษาเกี่ยวกับโรงรับจำนำของประเทศศรีลังกา ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศมาเลเซีย และประเทศอินโดนีเซีย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อการพัฒนากิจการโรงรับจำนำของประเทศไทย การศึกษาผลการดำเนินการกิจการโรงรับจำนำเป็นกรณีศึกษาเพื่อเป็นตัวแทนของโรงรับจำนำแต่ละประเภทรวม 7 แห่ง ประกอบด้วย สถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2 แห่ง สถานธนาณบาลกรุงเทพมหานคร 2 แห่ง สถานธนาณเคราะห์ 2 แห่ง เอกชน 1 แห่ง โดยศึกษาด้านการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ และศึกษาผลการดำเนินงานของโรงรับจำนำแต่ละประเภทจาก

งบการเงิน (ปี 2548 – ปี 2552) โดยวิเคราะห์ตามหลักของ CAMELs Analysis ใน 6 มิติ เพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงสภาพคล่องทางการเงิน และความมั่นคงทางการเงิน การศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงรับจำนำ พร้อมกับข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการ เพื่อนำมาพัฒนาหรือปรับปรุงการให้บริการของโรงรับจำนำ โดยออกแบบสอบถาม และการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบ และจุดแข็งจุดอ่อนของโรงรับจำนำแต่ละประเภท เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนากิจการโรงรับจำนำในภาพรวม

9.1 สรุปผลการศึกษาวิจัย

การดำเนินกิจการโรงรับจำนำในประเทศไทยมีมาเนิ่นนานแล้วตามที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 เริ่มจาก การจัดตั้งโรงรับจำนำโดยพ่อค้าคนจีน ต่อมาได้มีการจัดตั้งโรงรับจำนำของรัฐขึ้น โดยจัดตั้งสถานธนาณูเคราะห์ในเขต กทม. ซึ่งปัจจุบันเป็นรัฐวิสาหกิจอยู่ภายใต้การกำกับดูแลโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และต่อมาได้จัดตั้งสถานธนาณูบาลของ อปท.ให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการส่งเสริมการดำเนินงานกิจการสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ส.ธ.ท.) และสำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.) ซึ่งต่อมาภายหลังได้แยกสถานธนาณูบาล กทม. ให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ กทม.

กิจการโรงรับจำนำทุกประเภทต้องปฏิบัติตามกฎหมายฉบับเดียวกัน คือ พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทที่มีการแก้ไขครั้งสุดท้าย เมื่อ พ.ศ.2534 หรือเมื่อ 20 ปีที่ผ่านมา ดังนั้น กฎหมายดังกล่าวจึงมีความล้าสมัยไม่ทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน ทั้งในเรื่ององค์ประกอบของคณะกรรมการ และข้อกำหนดในการดำเนินงาน นอกจากนั้นแล้วหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลยังออกระเบียบ ข้อบังคับ กฎเกณฑ์ และหลักปฏิบัติสำหรับกิจการโรงรับจำนำที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของตนเอง ซึ่งมีความแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ ข้อบังคับ กฎเกณฑ์ และหลักปฏิบัติบางอย่างเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการดำเนินงานของโรงรับจำนำ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาภาพรวมสภาพการดำเนินงานของธุรกิจโรงรับจำนำ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การกำกับดูแลโรงรับจำนำแต่ละประเภท กรณีศึกษาโรงรับจำนำในต่างประเทศ การกำกับดูแลสถาบันการเงินในประเทศไทย งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์ ผลการดำเนินกิจการ การวิเคราะห์และประเมินผลโรงรับจำนำที่เป็นกรณีศึกษา และการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ซึ่งจากการศึกษาดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้สรุปผลการศึกษา จุดแข็งจุดอ่อน และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโรงรับจำนำทั้งในภาพรวม และสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อตอบโจทย์และให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยในครั้งนี้ พอสรุปได้ดังนี้

9.1.1 สภาพภาพของสถานธนาณูบาล สถานธนาณูเคราะห์ และโรงรับจำนำในปัจจุบันเป็นอย่างไร มีจำนวนเท่าใด การกระจายตัว การเข้าถึงประชาชนและกลุ่มลูกค้าทั่วถึงหรือไม่ อย่างไร

โรงรับจำนำ คือ สถานที่รับจำนำซึ่งประกอบารรับจำนำสิ่งของเป็นประกันหนี้เงินกู้เป็นปกติธุระ แต่ละรายมีจำนวนเงินไม่เกินหนึ่งแสนบาท และหมายความรวมถึงการรับหรือซื้อสิ่งของโดยจ่ายเงินให้สำหรับสิ่งของนั้นเป็นปกติธุระแต่ละรายมีจำนวนเงินไม่เกินหนึ่งแสนบาท โดยมีข้อตกลงหรือเข้าใจกันโดยตรงหรือโดยปริยายว่าจะได้ไถ่คืนในภายหลังด้วย จึงถือได้ว่า โรงรับจำนำเป็นสถาบันการเงินของคนยากจน สำหรับโรงรับจำนำในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ โรงรับจำนำที่ดำเนินการโดยเอกชน และโรงรับจำนำที่ดำเนินการโดยรัฐ ได้แก่ สถานธนาณูบาลของ อปท. สถานธนาณูบาล กทม. และสถานธนาณูเคราะห์ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการช่วยเหลือคนยากจนหรือผู้มีรายได้น้อย เพื่อช่วยเหลือประชาชนให้มีเงินทุนหมุนเวียน เพื่อประโยชน์ในการควบคุมการตรวจสอบทรัพย์สิน ที่ได้มาโดยการกระทำผิดและสามารถติดตามผู้กระทำผิด และเพื่อประโยชน์ในการควบคุมรับซื้อของโจร

จากการศึกษาสถานภาพของโรงรับจำนำพบว่า โรงรับจำนำมีทั้งของรัฐและเอกชน กระจายอยู่ทั่วไปทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด แต่เอกชนสนใจตั้งโรงรับจำนำในกรุงเทพฯ มากกว่าต่างจังหวัด ถึงแม้ว่าจะไม่มีข้อห้ามเอกชนตั้งโรงรับจำนำในต่างจังหวัดก็ตาม รัฐบาลจึงได้มีนโยบายให้เทศบาลตั้งโรงรับจำนำในทุกจังหวัด เพื่อเป็นการช่วยเหลือคนยากจน เพราะคนยากจนส่วนใหญ่อยู่ในต่างจังหวัด ซึ่งจากอัตราส่วนทรัพย์สินหลุดจำนำดังตารางที่ 9-1 ทำให้เห็นว่า โรงรับจำนำของรัฐมีส่วนให้ความช่วยเหลือทางด้านเงินทุนแก่ประชาชนมากกว่าของเอกชน

นอกจากนี้ สภาพปัจจุบันของโรงรับจำนำได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการรับซื้อของโจรได้ลดความสำคัญลงเป็นอย่างมาก กลายเป็นสถาบันการเงินที่ให้บริการแก่ประชาชนที่มีความเดือดร้อนทางการเงิน ให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินได้ง่าย สะดวก รวดเร็วและมีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าการใช้บริการเงินกู้เงินนอก ระบบ ซึ่งปัจจุบันทรัพย์สินจำนำส่วนใหญ่เป็นทองคำ ผู้ใช้บริการเป็นลูกหนี้ชั้นดี ไม่ปล่อยให้ทรัพย์สินหลุดจำนำ และมีทุกสาขาอาชีพ ไม่ใช่เฉพาะคนยากจนเพียงอย่างเดียว เพียงแต่มีทรัพย์สินที่จะนำไปจำนำ ซึ่งเห็นได้จาก

(1) จำนวนโรงรับจำนำ โรงรับจำนำของรัฐและเอกชนมี 554 แห่ง ดำเนินการโดยเอกชน 287 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 52 และดำเนินการโดยรัฐ 267 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 48 จำแนกเป็น สถานธนาณูเคราะห์ 33 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 6 สถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร 20 แห่ง ร้อยละ 3 สถานธนาณูบาลของ อปท. 214 แห่ง ร้อยละ 39

(2) การกระจายตัว โรงรับจำนำมีการกระจายตัว ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ และจังหวัดอื่น โดยในกรุงเทพฯ มี 257 แห่ง ประกอบด้วย โรงรับจำนำเอกชน 208 แห่ง โรงรับจำนำของรัฐ 49 แห่ง (สถานธนาณูบาล กทม. 20 แห่ง สถานธนาณูเคราะห์ 29 แห่ง) ในเขตจังหวัดอื่น 297 แห่ง ประกอบด้วย โรงรับจำนำเอกชน 79 แห่ง โรงรับจำนำของรัฐ 218 แห่ง (สถานธนาณูบาลของ อปท. 214 แห่ง สถานธนาณูเคราะห์ 4 แห่ง) และพบว่า โรงรับจำนำของรัฐกระจายตัวอยู่ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดอื่นใกล้เคียงกัน แต่โรงรับจำนำเอกชนร้อยละ 72.48 ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ การที่เอกชนไม่สนใจตั้งโรงรับจำนำในต่างจังหวัด จึงได้มีการจัดตั้งโรงรับจำนำของรัฐในต่างจังหวัดเพิ่มขึ้น ทำให้โรงรับจำนำเอกชนมีส่วนแบ่งตลาดลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2548 จากร้อยละ 59 ในปี 2548 ลดลงเป็นร้อยละ 48 ในปี 2552 แต่สถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 26 เป็นร้อยละ 37 ในปี 2552 แสดงว่า เอกชนสนใจตั้งโรงรับจำนำในกรุงเทพฯ โดยไม่ได้คำนึงถึงวัตถุประสงค์ของโรงรับจำนำ ที่มีวัตถุประสงค์ช่วยเหลือคนยากจน ทั้งๆ ที่ปริมาณคนยากจนในต่างจังหวัดมากกว่า รัฐบาลจึงสมควรต้องตั้งโรงรับจำนำ (สถานธนาณูบาล) ในต่างจังหวัดเพิ่มขึ้น

(3) การเข้าถึงประชาชน จำนวนผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นทุกปี จาก 8.70 ล้านราย ในปี 2548 เป็น 11.07 ล้านราย ในปี 2552 ทั้งที่รัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายการลดจำนวนสัดส่วนคนยากจนลงให้รวดเร็วขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 กำหนดเป้าหมายที่จะลดสัดส่วนคนยากจนให้เหลือไม่เกินร้อยละ 4 ของประชากร ภายในปี 2554 โดยในปี 2550 ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 สัดส่วนคนจนอยู่ที่ร้อยละ 8.48 ของประชากรทั้งประเทศ แต่สัดส่วนคนจนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 8.95 ในปี 2551 เมื่อเศรษฐกิจเริ่มซบเซาลง ก่อนที่จะปรับตัวดีขึ้นในปี 2552 เมื่อมีสวัสดิการสังคมและการช่วยเหลือค่าครองชีพในกลุ่มคนชราและคนพิการ สัดส่วนคนจนจึงลดลงเหลือร้อยละ 8.12 ในปี 2552¹ ซึ่งหากนโยบายรัฐบาลสำเร็จตามเป้าหมาย แสดงว่า ผู้ที่มาใช้บริการโรงรับจำนำไม่ใช่เฉพาะคนจนเท่านั้น เพราะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่หากจะมองในอีกมุมหนึ่ง คนที่มาใช้บริการเป็นคนจนก็แสดงว่า คนจนไม่ได้ลดลงตามเป้าหมายของรัฐบาล ทั้งที่รัฐบาลได้มีสวัสดิการสังคมและช่วยเหลือค่าครองชีพคนจน และหากพิจารณาถึงสวัสดิการที่ช่วยเหลือคนจนของรัฐบาล จะเห็นว่า สวัสดิการเพื่อการศึกษา เรียนฟรี และให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ไม่น่าจะประสบผลสำเร็จ เพราะผู้ใช้บริการได้นำเงินที่ได้รับจากการจำนำไปใช้เพื่อการศึกษาถึงร้อยละ 33 แต่โครงการรักษาฟรีน่าจะประสบผลสำเร็จ เพราะ ผู้ใช้บริการนำเงินไปใช้เพื่อรักษาพยาบาลเพียงร้อยละ 8 (จากการออกแบบสอบถามผู้ใช้บริการ) นอกจากนี้ จากการออกแบบสอบถามผู้ใช้บริการ พบว่า ผู้ใช้บริการส่วน

¹ สศช.เปิดยุทธศาสตร์แก้ความยากจนและความเหลื่อมล้ำ, กรุงเทพฯธุรกิจ, <http://www.bangkokbiznews.com/2010/06/11/news> (เข้าถึง 5 เมษายน 2554)

ใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี มีอาชีพพนักงานบริษัท/ห้างร้าน รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ รายได้ต่อเดือน 5,001 – 15,000 บาท เหตุผลที่เลือกใช้บริการโรงรับจำนำ เพราะ อัตราดอกเบี้ยต่ำ เงินที่ได้รับนำไปใช้เพื่อการลงทุนมากที่สุด แสดงว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ไม่ใช่เฉพาะคนจนเพียงอย่างเดียว ไม่ได้นำเงินไปใช้เพื่อเป็นเงินหมุนเวียนในชีวิตประจำวัน แต่นำเงินไปใช้เพื่อการลงทุน โรงรับจำนำจึงเป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่งที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย และสะดวก จะเห็นได้จากปัจจุบันเอกชนได้จัดตั้งโรงรับจำนำ โดยใช้ชื่อว่า easy money

(4) **ทรัพย์สินจำนำ** วัตถุประสงค์การจัดตั้งโรงรับจำนำในระยะเริ่มต้น เพื่อป้องกันการรับซื้อของโจรกฎหมายที่ออกมาจึงให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย และหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลโรงรับจำนำก็อยู่ภายใต้กระทรวงมหาดไทย และเดิมทรัพย์สินจำนำส่วนใหญ่เป็นทรัพย์สินเบ็ดเตล็ด เพื่อป้องกันการลักขโมยมาจำนำ จึงให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ดูแลโรงรับจำนำดังกล่าว แต่ในปัจจุบันทรัพย์สินจำนำเป็นทองคำมากกว่าร้อยละ 90 ทรัพย์สินเบ็ดเตล็ดน้อยมาก โรงรับจำนำบางแห่งไม่รับจำนำทรัพย์สินเบ็ดเตล็ด หรือรับจำนำก็ตีราคาทรัพย์สินให้ต่ำมาก เนื่องจาก ทรัพย์สินเหล่านั้นเสื่อมสภาพหรือล้าสมัยเร็ว จากสถิติระหว่างปี 2548 – 2552 พบว่า ทรัพย์สินจำนำมีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 87,142 ล้านบาทในปี 2548 เพิ่มขึ้นเป็น 135,355 ล้านบาท ในปี 2552 มีทรัพย์สินได้ถอน 78,519 ล้านบาทในปี 2548 เพิ่มขึ้นเป็น 125,567 ล้านบาทในปี 2552 และจากการศึกษาโรงรับจำนำกรณีศึกษา 7 แห่ง พบว่า มีอัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำต่อทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำของรัฐที่เป็นสถานธนาณูปถ.และของกทม.มีค่าเฉลี่ย 5 ปีอยู่ที่ร้อยละ 1.38 เท่านั้น ส่วนสถานธนาณูเคราะห์มีค่าเฉลี่ย 5 ปีอยู่ที่ร้อยละ 2.76 ในขณะที่โรงรับจำนำเอกชนมีอัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำต่อทรัพย์สินจำนำสูงถึงร้อยละ 3.94 ซึ่งสูงกว่าโรงรับจำนำของสถานธนาณูปถ.เกือบ 3 เท่า (รายละเอียดตามตารางที่ 9-1) แสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้บริการสถานธนาณูปถ.มีความสามารถในการชำระหนี้ ไม่ปล่อยให้ทรัพย์สินหลุดจำนำ และโรงรับจำนำของรัฐมีส่วนให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนมากกว่าของเอกชน จากการที่ผู้ให้บริการโรงรับจำนำของรัฐได้รับเงื่อนไขการจำนำที่ดีกว่า เช่น อัตราดอกเบี้ยต่ำกว่า ทำให้ต้นทุนในการรับจำนำถูกกว่า และมีผลให้ความสามารถในการไถ่ถอนของผู้ใช้บริการโรงรับจำนำของรัฐมากกว่าของเอกชน ทำให้ผู้ใช้บริการโรงรับจำนำของรัฐจึงเป็นลูกหนี้ชั้นดีจากการที่มีอัตราการปล่อยให้ทรัพย์สินหลุดจำนำน้อย ประกอบกับโรงรับจำนำของเอกชนตีราคาทรัพย์สินให้สูงกว่าโรงรับจำนำของรัฐ อาจทำให้ผู้ใช้บริการไม่มาไถ่ถอนทรัพย์สิน ปล่อยให้ทรัพย์สินหลุดจำนำ และจากข้อมูลดังกล่าววิเคราะห์ได้ว่า ทรัพย์สินที่นำมาจำนำก็ไม่น่าจะเป็นทรัพย์สินที่โจรนำมาจำนำ และปัจจุบันมีระบบการป้องกันและการตรวจสอบการรับซื้อของโจรไว้อย่างรัดกุม

ตารางที่ 9-1 เปรียบเทียบอัตราส่วนทรัพย์สินหลุดจำนำของโรงรับจำนำประเภทต่าง ๆ

	หน่วย	สถานธนาณูปถ.ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		สถานธนาณูปถ.กรุงเทพมหานคร		สถานธนาณูเคราะห์		ภาพรวมโรงรับจำนำเอกชน
		แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	แห่งที่ 1	แห่งที่ 2	
ทรัพย์สินรับจำนำ	ล้านบาท	340.17	350.29	414.6	494.18	411.5	502.01	177.6
ทรัพย์สินหลุดจำนำ	ล้านบาท	5.41	5.41	5.4	5.41	12.5	12.48	7
อัตราส่วนทรัพย์สินหลุดจำนำต่อทรัพย์สินจำนำ	ร้อยละ	1.59	1.54	1.30	1.09	3.04	2.49	3.94

หมายเหตุ : 1. สถานธนาณูปถ.ของ อบต. สถานธนาณูปถ.ของ กทม. สถานธนาณูเคราะห์ ข้อมูลจากโรงรับจำนำกรณีศึกษา

2. โรงรับจำนำเอกชน ข้อมูลจากภาพรวมของโรงรับจำนำเอกชน

จัดทำโดย นักวิจัย

9.1.2 การดำเนินกิจการสถานนุบาล สถานนุเคราะห์ และโรงรับจำนำ โดยการวิเคราะห์ความเสี่ยงและความมั่นคงทางการเงิน รวมถึงการประเมินกิจการตามหลักการธรรมาภิบาล การศึกษาเปรียบเทียบกันเป็นอย่างไร ในแต่ละประเภทของโรงรับจำนำ

โดยทั่วไปการบริหารจัดการโรงรับจำนำนั้น เจ้าของโรงรับจำนำเป็นผู้บริหารจัดการเอง ยกเว้นสถานนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนกลางไม่ได้มอบอำนาจให้เทศบาลเป็นผู้บริหารทั้งหมด ทั้งด้านบริหารงานบุคคล การบริหารการเงิน นอกจากนี้ ในการบริหารจัดการ และการดำเนินกิจการโรงรับจำนำแต่ละประเภทก็มีความแตกต่างกัน ทั้งการจัดตั้ง การบริหารจัดการ การกำหนดอัตราดอกเบี้ย การตีราคาทรัพย์สินจำนำ และการจัดสรรกำไร ทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบ ซึ่งโดยข้อเท็จจริงการจัดตั้งโรงรับจำนำเพื่อช่วยเหลือคนยากจน การบริหารจัดการหรือการดำเนินกิจการควรให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด และไม่มุ่งหวังกำไร จากการศึกษาพบว่า

(1) การบริหารจัดการ

(1.1) **การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล** จากการประเมินการบริหารจัดการของโรงรับจำนำแต่ละประเภทตามหลักธรรมาภิบาล โดยใช้แบบสอบถามหัวหน้าหน่วยงาน พบว่า โรงรับจำนำของรัฐมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับดีมากและระดับดี แต่โรงรับจำนำเอกชนมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับควรปรับปรุง เมื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของโรงรับจำนำ 4 ประเภท พบว่า สถานนุบาลนุเคราะห์มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลระดับดีมาก คะแนนเฉลี่ยสูงสุดร้อยละ 82.72 รองลงมา คือ สถานนุบาลของกรุงเทพมหานคร ระดับดีมาก คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 82.66 สถานนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับดี คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 73.2 ส่วนอันดับสุดท้าย คือ โรงรับจำนำเอกชน ระดับที่ควรปรับปรุง คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 41.5 อย่างไรก็ดี สาเหตุที่โรงรับจำนำเอกชนมีคะแนนเฉลี่ยของการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลต่ำ อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากโรงรับจำนำเอกชนเจ้าของกิจการให้ความเชื่อใจ ไว้ว่างใจผู้จัดการ และได้รับอำนาจเบ็ดเสร็จในการบริหารจัดการกิจการ ซึ่งข้อเท็จจริงโรงรับจำนำเป็นหน่วยงานที่ให้บริการทางการเงินแก่ประชาชน หัวใจสำคัญจะต้องมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล อาจแสดงได้ว่า โรงรับจำนำเอกชนไม่ได้คำนึงถึงการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการ

(1.2) **ความพึงพอใจ** จากการสำรวจความพึงพอใจในการใช้บริการรับจำนำ พบว่า ผู้ใช้บริการโรงรับจำนำทุกประเภทมีความพึงพอใจการบริการรับจำนำโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจรายด้านระดับมากที่สุด ด้านใถ่ถอน และระดับมาก ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านการจำนำ ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ด้านซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำ ด้านประมวลทรัพย์สินหลุดจำนำ ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ยกเว้นสถานนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจด้านใถ่ถอนระดับมาก ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกระดับปานกลาง และสถานนุบาลกรุงเทพมหานครผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านการจำนำ ระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ประชาชนยังมีความพึงพอใจในการใช้บริการโรงรับจำนำแต่ละประเภทไม่แตกต่างกัน แต่การบริการในด้านต่าง ๆ อาจต่างกัน สาเหตุอาจเนื่องมาจากระเบียบข้อบังคับของแต่ละหน่วยงาน และงบประมาณของแต่ละหน่วยงาน จึงทำให้การพึงพอใจในแต่ละด้านแตกต่างกัน

(2) การดำเนินกิจการ

จากการศึกษาและวิเคราะห์ผลการดำเนินกิจการของโรงรับจำนำแต่ละประเภท ที่เป็นกรณีศึกษาพบว่า

(2.1) **ทรัพย์สินจำนำ** เมื่อเปรียบเทียบทรัพย์สินใถ่ถอน ทรัพย์สินจำนำคงเหลือ และทรัพย์สินหลุดจำนำคงเหลือกับมูลค่าทรัพย์สินจำนำ พบว่า ทรัพย์สินที่ผู้ใช้บริการนำมาจำนำมากกว่าร้อยละ 92 ได้ถูกใถ่ถอน จึงมีทรัพย์สินจำนำคงเหลือน้อยกว่าร้อยละ 31 ทรัพย์สินหลุดจำนำคงเหลือน้อยกว่าร้อยละ 0.20 จึงแสดงได้ว่า ผู้ที่นำทรัพย์สินมาจำนำ

มีความสามารถในการไถ่ถอนทรัพย์สิน ส่งผลให้ทรัพย์สินหลุดจำนองเหลือน้อยมาก หรืออีกนัยหนึ่งทรัพย์สินที่หลุดจำนองสามารถจำหน่ายได้

(2.2) **ฐานะกิจการ** โรงรับจำนำแต่ละแห่งมีทรัพย์สินระหว่าง 65.50 – 176.88 ล้านบาท โดยสถานธนาถบาลกรุงเทพมหานคร แห่งที่ 2 มีทรัพย์สินมากที่สุด โรงรับจำนำเอกชนมีทรัพย์สินน้อยที่สุด ทรัพย์สินส่วนใหญ่เป็นทรัพย์สินจำนำ สำหรับหนี้สิน สถานธนาถบาลกรุงเทพมหานคร แห่งที่ 2 มีหนี้สินน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 0.03 ของทรัพย์สิน และสถานธนาถบาลนครราชสีมา แห่งที่ 2 มีหนี้สินมากที่สุดร้อยละ 88.12 ของทรัพย์สิน หนี้สินส่วนใหญ่เป็นการกู้ยืมเงินจากภายนอกนำมาเพื่อใช้เป็นเงินทุนในการรับจำนำ โดยเฉพาะโรงรับจำนำเอกชนมีการกู้ยืมเงินจากหุ้นส่วนมาใช้ในการรับจำนำ จึงมีหนี้สินถึงร้อยละ 83.97 ของทรัพย์สิน ส่วนทุนสถานธนาถบาลกรุงเทพมหานคร แห่งที่ 2 มีเงินทุนมากที่สุด ร้อยละ 99.97 ของทรัพย์สิน สถานธนาถบาลนครราชสีมา แห่งที่ 2 มีทุนน้อยที่สุด ร้อยละ 11.88 ของทรัพย์สิน รวมทั้งโรงรับจำนำเอกชนมีทุนเพียงร้อยละ 16.03 ของทรัพย์สิน แสดงได้ว่ากิจการที่มีทรัพย์สินมาก อาจไม่ได้หมายความว่า เป็นธุรกิจที่ดีเสมอไป หากดูด้านหนี้สินและทุนแล้ว อาจจะเป็นทรัพย์สินที่เกิดจากการกู้เงินจากภายนอกมา เพื่อมารับจำนำทรัพย์สิน เช่น กรณีของสถานธนาถบาลนครราชสีมา แห่งที่ 2 และโรงรับจำนำเอกชน

(2.3) **ผลการดำเนินงาน** ผลการดำเนินงานโรงรับจำนำทั้งของภาครัฐและเอกชนมีผลการดำเนินงานได้กำไรทุกแห่ง หากเปรียบเทียบกับกำไรสุทธิกับรายรับแล้ว สถานธนาถบาลกรุงเทพมหานคร แห่งที่ 2 ได้กำไรสูงสุด ร้อยละ 82.02 ของรายรับ เนื่องจากบริหารรายจ่ายได้ดี คิดเป็นร้อยละ 17.98 ของรายรับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่ได้มีการกู้ยืมเงินทุนจากภายนอก จึงไม่มีการดอกเบี้ย ส่วนโรงรับจำนำเอกชนได้กำไรน้อยสุด เพียงร้อยละ 9.88 ของรายรับ เนื่องจากบริหารรายจ่ายไม่ดี มีรายจ่ายสูงถึงร้อยละ 90.13 ของรายรับ เพราะมีการกู้ยืมเงินจากภายนอกสูง แสดงว่า การที่จะดำเนินกิจการให้ได้กำไร นอกจากมีความสามารถในการทำรายได้แล้ว ยังต้องมีการบริหารรายจ่ายให้ได้ต่ำสุด สำหรับกิจการโรงรับจำนำเอกชน มีรายจ่ายในการดำเนินงานเพียงร้อยละ 50.71 ของรายจ่ายรวม ที่เหลือเป็นรายจ่ายที่เกิดจากดอกเบี้ยเงินกู้ เพราะได้กู้ยืมเงินทุนจากภายนอกถึงร้อยละ 82.91 ของเงินทุนทั้งหมด จึงสรุปได้ว่า กิจการที่มีเงินทุนของตนเองเป็นกิจการที่ทำกำไรได้สูง นอกจากนี้ จะเห็นว่าวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงรับจำนำเพื่อช่วยเหลือประชาชนโดยไม่มุ่งหวังกำไร แต่จากกรณีศึกษา โรงรับจำนำที่ไม่มีการกู้ยืมเงินภายนอกมีกำไรสูงถึงร้อยละ 82.02 ของรายรับ และโรงรับจำนำทุกประเภทมีกำไร อาจแสดงได้ว่าโรงรับจำนำได้เปลี่ยนพฤติกรรมเป็นมุ่งหวังกำไร

(3) **การวิเคราะห์ความเสี่ยงและความมั่นคงทางการเงิน** จากการศึกษาวิเคราะห์ความเสี่ยงและความมั่นคงทางการเงิน โดยใช้หลักการ CAMELS Analysis ใน 6 มิติ จากงบการเงินปี 2548 – ปี 2552 ของโรงรับจำนำแต่ละประเภท พบว่า **ความเสี่ยงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง** โรงรับจำนำเอกชนมีความเสี่ยง โดยมีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนสูงถึง 5.2 เท่า ในขณะที่โรงรับจำนำของรัฐไม่มีความเสี่ยง มีอัตราส่วนต่ำกว่า 1 เท่า **คุณภาพของสินทรัพย์** โรงรับจำนำทุกประเภทมีการเติบโตของสินทรัพย์ แต่โรงรับจำนำของรัฐบริหารสินทรัพย์มีประสิทธิภาพสามารถให้ผลตอบแทนสูงกว่าโรงรับจำนำเอกชน มีการใช้สินทรัพย์ก่อให้เกิดรายได้ใกล้เคียงกัน **ความสามารถในการบริหาร** โรงรับจำนำทุกแห่งมีความสามารถในการบริหารโดยมีการเติบโตของธุรกิจ โดยสถานธนาถบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอัตราการเติบโตของธุรกิจสูงสุด **ความสามารถในการทำกำไร** โรงรับจำนำทุกแห่งมีความสามารถในการทำกำไร โดยสถานธนาถบาลของกรุงเทพมหานครมีอัตรากำไรสุทธิต่อรายได้ดอกเบี้ยรับจำนำเฉลี่ยสูงที่สุด โรงรับจำนำเอกชนต่ำที่สุด สาเหตุหลักน่าจะเกิดจากโรงรับจำนำเอกชนมีอัตราค่าใช้จ่ายรวมต่อรายได้รวมสูงมาก **สภาพคล่อง** โรงรับจำนำทุกแห่งมีสภาพคล่อง โดยสถานธนาถบาลของกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 มีสภาพคล่องมากที่สุด เนื่องจาก ไม่มีการกู้ยืมเงินมาเพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียน **ผลกระทบต่อธุรกิจ** ปัจจัยภายนอกมีผลกระทบต่อกิจการโรงรับจำนำ โดยปัจจัยทางเศรษฐกิจไม่ใช่ปัจจัยเดียวที่กำหนดปริมาณการใช้บริการรับจำนำ ยังมีอัตราเงินเฟ้อ และปัจจัยในเรื่องของราคาทองคำที่สูงขึ้น รวมทั้งคู่แข่ง เช่น ร้านทอง ส่วนปัจจัยภายใน คือ อัตราดอกเบี้ยรับจำนำที่ค่อนข้างต่ำ สำหรับผู้ใช้บริการรับจำนำ

หรือลูกหนี้ เป็นลูกหนี้ที่มีคุณภาพดีมาก สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลาไม่ปล่อยให้ทรัพย์สินหลุดจำนำ ดังนั้นจึงแสดงว่า กิจการโรงรับจำนำไม่มีความเสี่ยงหากมีเงินทุนของตนเอง หากกู้ยืมเงินจากภายนอกสูง จะเกิดความเสี่ยงทั้งด้านเงินทุน สภาพคล่อง และความสามารถในการทำกำไร ถึงแม้จะดำเนินกิจการได้ดีมีรายได้สูงก็ตาม

9.1.3 ระเบียบกฎหมาย กฎเกณฑ์ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องเหมาะสมกับสภาวะปัจจุบันหรือไม่ ระบบการบริหารจัดการและเงินทุนเป็นอย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการอย่างไร

(1) ระเบียบกฎหมาย กฎเกณฑ์ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง โรงรับจำนำอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทที่โรงรับจำนำทุกแห่งต้องปฏิบัติตาม โดยกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่สำคัญ คือ การตั้งโรงรับจำนำ การออกใบอนุญาตและค่าธรรมเนียม การกำหนดเพดานการรับจำนำและอัตราดอกเบี้ย การควบคุมตรวจสอบ และกำกับดูแล การเลิกกิจการ และบทลงโทษ จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า กฎหมายดังกล่าวมีความล้าสมัย ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันที่สำคัญ คือ องค์ประกอบของคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการชุดดังกล่าวที่มีความไม่เหมาะสม รวมทั้งการกำหนดเพดานการรับจำนำมีความไม่เหมาะสมกับสภาวะปัจจุบันที่ราคาทองคำเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และยังมีประเด็นการตีความทางกฎหมาย

ปัจจุบันการกำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำของรัฐขึ้นอยู่กับหลายหน่วยงาน แต่ละหน่วยงานมีการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวทางปฏิบัติแตกต่างกันไป ทำให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานการณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งการกำกับดูแลทั้งหมดยังอยู่ที่ส่วนกลาง และมีสายการกำกับดูแลหลายชั้นตอนมากที่สุด ส่วนโรงรับจำนำของรัฐประเภทอื่นที่หน่วยงานกำกับดูแลส่วนใหญ่มีความเป็นเจ้าของ เช่น สถานธนาภิบาลกรม และสถานธนาภิบาลนคร เป็นผู้จัดการเงินทุนในการบริหารจัดการให้ ในขณะที่สถานธนาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเทศบาลเป็นเจ้าของและต้องจัดหาเงินทุนเอง แต่เทศบาลกลับไม่มีอำนาจในการกำกับดูแลสถานธนาภิบาลได้อย่างเต็มที่ ในข้อเท็จจริงแล้วเทศบาลซึ่งเป็นเจ้าของสถานธนาภิบาลควรได้ทำหน้าที่บริหารจัดการเอง นอกจากนั้น ในขณะที่ยังไม่มีหน่วยงานใดดูแลในเรื่องนโยบาย มาตรการ แนวทางในการพัฒนา และการกำกับดูแลในภาพรวม เพื่อให้กิจการโรงรับจำนำได้มาตรฐานเท่าเทียมกับสถาบันการเงินประเภทอื่น

นอกจากนั้นแล้ว การตรวจสอบกิจการโรงรับจำนำแต่ละประเภทก็อยู่คนละหน่วยงาน ทำให้การตรวจสอบไม่อยู่ในบรรทัดฐานเดียวกัน และเจตนาของการตรวจสอบนอกจากเพื่อป้องกันการทุจริตแล้ว ควรจะตรวจสอบเพื่อให้การดำเนินการอยู่ภายใต้กฎหมายด้วย ซึ่งกฎหมายบางประเด็นอาจไม่ชัดเจนทำให้เกิดการตีความที่แตกต่างกันได้ โดยเฉพาะโรงรับจำนำเอกชน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เสียภาษี การตรวจสอบก็เพื่อการเสียภาษีเท่านั้น และปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานใดที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลาง ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบให้การดำเนินการเป็นไปตามกฎหมาย และเป็นศูนย์รวมข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งในข้อเท็จจริงควรเป็นหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย ทั้งที่โรงรับจำนำเป็นหน่วยงานที่ให้บริการทางการเงินแก่ประชาชนเช่นเดียวกับธนาคาร ซึ่งก็มีความเสี่ยงเช่นเดียวกัน แต่เนื่องจาก กระทรวงมหาดไทยไม่มีความชำนาญเกี่ยวกับทางด้านการเงิน จึงอาจไม่ได้คำนึงหรือเห็นความจำเป็นในเรื่องดังกล่าว กฎหมายจึงไม่ได้เกิดการพัฒนาในเรื่องเกี่ยวกับการเงิน

(2) ระบบการบริหารจัดการและเงินทุน จากการศึกษาระบบการบริหารจัดการและเงินทุนพบว่า โรงรับจำนำทุกประเภทมีระบบการบริหารจัดการจากส่วนกลางทั้งสิ้น สำหรับการบริหารในการดำเนินการโรงรับจำนำแต่ละประเภทมีความแตกต่างกันไม่มากนัก อาจจะแตกต่างกันบ้างในเรื่องระเบียบ ข้อบังคับ และการจัดหาเงินทุน ดังนี้

- สถานธนาภิบาลของ อปท. มีกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงาน และการกำกับดูแลที่ชัดเจน แต่เทศบาลไม่มีสิทธิบริหารจัดการเอง และเทศบาลบางแห่งยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเองในการเป็นเจ้าของสถานธนาภิบาล ทำให้เทศบาลไม่ให้การสนับสนุนเงินทุนในการดำเนินการ

- **สถานธนาบาล กทม.** กทม. มีสิทธิในการบริหารจัดการและกำกับดูแลตัวเอง โดย กทม. และสำนักงานสถานธนาบาลกทม. สามารถออกข้อบัญญัติ ระเบียบ และหนังสือสั่งการ สำหรับเงินทุนและการกู้ยืมเงิน การกู้เงินจากสถาบันการเงินต้องผ่านความเห็นชอบทั้งสภากรุงเทพมหานครและคณะรัฐมนตรี จึงขาดความคล่องตัว ปัจจุบันจึงไม่มีการกู้เงินจากสถาบันการเงิน

- **สถานธนาบาลนครราชสีมา** กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) มีสิทธิในการบริหารจัดการและกำกับดูแลตัวเอง โดยพม. และสำนักงานสถานธนาบาลนครราชสีมาสามารถออกกฎ ระเบียบ และข้อบังคับ รวมทั้งต้องปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงการคลังในฐานะที่เป็นรัฐวิสาหกิจ มีระบบการประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงาน คณะกรรมการและผู้บริหารสูงสุดอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน ใช้ระบบฐานข้อมูล Online เชื่อมโยงข้อมูลการรับจำนำและงบการเงินของสถานธนาบาลนครราชสีมาได้ทุกสาขา และมีฐานข้อมูลของมิชชันนารีที่นำทรัพย์สินเข้ามาจำนำ รวมทั้งสำนักงานธนาบาลนครราชสีมาที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลเงินหมุนเวียนในการรับจำนำให้กระจายไปยังแต่ละสาขา โดยแต่ละสาขามีเขตแดนการเก็บรักษาเงินเป็นเงินสดและเงินฝากที่ธนาคาร หากไม่พอสามารถขอจากส่วนกลางได้ แต่เงินทุนและการกู้ยืมเงิน สำนักงานธนาบาลนครราชสีมาที่มีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจที่ไม่เป็นนิติบุคคล ทำให้การกู้เงินที่เกิน 50 ล้านบาท ต้องขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรี จึงขาดความคล่องตัวในการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนในกิจการ

- **โรงรับจำนำเอกชน** มีกฎระเบียบ และขั้นตอนการทำงานน้อยกว่าของรัฐ เจ้าของกิจการและผู้จัดการมีอำนาจในการบริหารจัดการเต็มที่ ทำให้มีความคล่องตัว มีขั้นตอนในการบริหารงานน้อยกว่า และมีความยืดหยุ่นในการบริหารงานมากกว่า ผู้จัดการไม่ต้องรับความเสี่ยงในการดำเนินงาน มีสภาพคล่องในการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนสูงกว่ากิจการของรัฐ โดยหากเงินทุนหมุนเวียนไม่พอ สามารถกู้ยืมได้จากเจ้าของได้ทันที ถึงแม้จะมีสภาพคล่อง แต่ไม่เป็นระบบ รวมทั้งการคิดดอกเบี้ยเงินกู้ และระยะเวลาการชำระหนี้

สำหรับเงินทุนหมุนเวียน เดิมการจัดตั้งโรงรับจำนำนั้นเพื่อป้องกันการรับซื้อของโจร ทรัพย์สินจำนำมีมูลค่าน้อย กฎหมายจึงไม่ได้กำหนดว่าในการจัดตั้งต้องมีเงินทุนสำรองเท่าใด แต่ปัจจุบันทรัพย์สินจำนำได้เปลี่ยนแปลงไปทำให้มูลค่าทรัพย์สินจำนำเพิ่มสูงขึ้นมาก โรงรับจำนำจึงจำเป็นต้องใช้วิธีกู้ยืมเงินจากภายนอกมาใช้ในการรับจำนำเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เกิดความเสี่ยง ตัวอย่างเช่น กรณีศึกษาของเอกชนมีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนถึง 5.2 เท่า และหนี้สินส่วนใหญ่มาจากการกู้ยืมจากหุ้นส่วนหรือเจ้าของกิจการ ประกอบกับกิจการมีกำไรต่ำมากเพียงร้อยละ 9.88 ของรายได้รวม แต่มีรายจ่ายรวมร้อยละ 90.17 ของรายได้รวม ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องจากโรงรับจำนำเอกชนเสียภาษีจากกำไรสุทธิ ในฐานะเป็นนิติบุคคลให้กรมสรรพากร สำหรับในต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น ฟิลิปปินส์ได้กำหนดอัตราส่วนเงินทุนต่อวงเงินรับจำนำที่มั่นคงไว้ว่า “กรณีที่วงเงินรับจำนำไม่เกิน 3 ล้านเปโซ จะต้องมีเงินทุนไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของวงเงินรับจำนำ กรณีที่วงเงินรับจำนำสูงกว่า 3 ล้านเปโซ จะต้องมีเงินทุนส่วนเพิ่มอย่างน้อยร้อยละ 30 ของวงเงินรับจำนำที่เกินจาก 3 ล้านเปโซ” จากข้อเท็จจริงดังกล่าวมานี้จึงควรจะได้มีการทบทวนหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลให้เหมาะสมกับสภาพในปัจจุบัน เพราะพฤติกรรมของโรงรับจำนำได้เปลี่ยนแปลงไป ปัจจุบันจัดได้ว่าเป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่ง

(3) **ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจการ** จากการศึกษาพบว่า โรงรับจำนำทุกประเภทจะมีปัญหาเกี่ยวกับ พรบ.โรงรับจำนำที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่ทันสมัย ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันทั้งองค์ประกอบของคณะกรรมการ วงเงินรับจำนำ ทรัพย์สินจำนำ ระเบียบการบริหารจัดการ หน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลมีหลากหลายในการปฏิบัติงานจึงไม่เป็นบรรทัดฐานเดียวกัน การบริหารในเรื่องงานบุคลากร ทั้งเรื่องการเลื่อนตำแหน่ง และอัตราเงินเดือน ใช้คนละมาตรฐาน ดังนั้น ควรจะได้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่มาจัดระบบของโรงรับจำนำให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน รายละเอียดดังตารางที่ 9-2

ตารางที่ 9-2 แสดงปัญหาอุปสรรคของการดำเนินกิจการโรงรับจำนำแต่ละประเภท

สถานหนานูบาล อปท.	สถานหนานูบาล กทม.	สถานหนานูเคราะห์	โรงรับจำนำเอกชน
1 ด้านกฎระเบียบและการกำกับดูแล			
1.1 พ.ร.บ. โรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ที่ใช้อยู่มานานนับเกือบ 50 ปีงบประมาณ ยังไม่มีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ในปัจจุบัน	1.1 ผู้จัดการต้องแบกรับความเสี่ยงของทรัพย์สินจำนำที่มีมูลค่าสูง แต่มีฐานเงินเดือนไม่รองรับกับมูลค่าความเสี่ยงดังกล่าว	1.1 วงเงินรับจำนำสูงสุดตาม พ.ร.บ. โรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ไม่เหมาะสมกับสภาวะการณ์ในปัจจุบัน	1.1 ควรขยายวงเงิน เพื่อสร้างความเป็นธรรมกับลูกค้ามากยิ่งขึ้น
1.2 การกำหนดให้ทำกิจกรรมได้เฉพาะการรับจำนำ ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่จะขยายการให้บริการในยุคแข่งขัน	1.2 เทคโนโลยีในการตรวจและประเมินทรัพย์สินจำนำอาศัยความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ของผู้จัดการเป็นหลัก ขณะที่เทคโนโลยีในการปลอมแปลงทรัพย์สินจำนำพัฒนาให้มีความซับซ้อนและตรวจจับยากขึ้น	1.2 มีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจที่ไม่เป็นนิติบุคคล ทำให้การกู้เงินขาดความคล่องตัวในการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนในกิจการ	1.2 การที่คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำไม่อนุญาตให้เปิดโรงรับจำนำในเขตกทม. ทำให้ผู้สนใจในการประกอบธุรกิจทางด้านการนี้ต้องหาซื้อใบอนุญาตต่อจากเจ้าของเดิม
1.3 ควรมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ทั้งโครงสร้างหน่วยงานกำกับดูแล ทรัพย์สินจำนำ วงเงินรับจำนำ	1.3 ทรัพย์สินจำนำประเภทเพชรไม่มีราคาตลาดที่แน่นอนและมีหลายเกรด จึงทำให้ยากต่อการประเมินราคาที่แม่นยำ	1.3 สำนักงานธนาคุณเคราะห์มีหน้าที่ในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบปัญหาทางการเงิน ขณะเดียวกันก็มีหน้าที่ในการนำส่งรายได้จากกำไรสุทธิให้รัฐ จึงอยู่บนหลักการที่ขัดแย้งกันกับการปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยรับจำนำ เนื่องจากการมุ่งแสวงหาผลกำไร ทำให้ไม่สามารถช่วยเหลือประชาชนได้อย่างไม่เต็มที่	
	1.4 ระเบียบด้านการบริหารบุคคลที่ไม่สนับสนุนให้พนักงานเลื่อนตำแหน่งได้ตามวุฒิและประสบการณ์	1.4 ระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานภายในองค์กรบางด้าน เช่น ระเบียบด้านการบัญชี และพัสดุ มีเนื้อหาไม่เป็นปัจจุบัน	
2 ด้านการบริหารจัดการจากต้นสังกัด			
2.1 การปฏิบัติต้องดำเนินการตามคำสั่งจากส่วนกลาง จึงทำให้ไม่คล่องตัว ควรให้ อปท. มีเอกภาพในการปฏิบัติงาน	2.1 มีปัญหาขององค์กรในด้านการวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยการ และการควบคุมดูแล	2.1 การจัดสรรเงินโบนัสให้แก่พนักงานแต่ละสาขาอย่างเท่าเทียมกัน ขณะที่ความเสี่ยงและความสามารถในการทำกำไรแตกต่างกัน จึงไม่เป็นการสร้างแรงจูงใจ	
2.2 การที่แต่งตั้งผู้จัดการเป็นผู้ตรวจการเขตหรือผู้ตรวจการภาคอีกตำแหน่งหนึ่ง ทำให้เป็นการเพิ่มขึ้นกับผู้จัดการ	2.2 สวัสดิการ เงินเดือน ค่าตอบแทน ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การยอมรับนับถือ ความมั่นคงและความ		

สถานธนาณูปถ.	สถานธนาณูปถ. กทม.	สถานธนาณูเคราะห์	โรงรับจำนำเอกชน
	ปลอดภัยยังไม่เหมาะสม		
2.3 การควบคุมกำกับดูแล สถานธนาณูปถ. ควร มี คณะกรรมการออกตรวจสอบ สถานธนาณูปถ.โดยตรง			
3 ด้านการปฏิบัติงาน			
3.1 รัฐบาลไม่ได้ให้เงิน อุดหนุน จึงยากต่อการขยาย หากมีผู้ใช้บริการเพิ่มการ สนองตอบการให้บริการจำเป็น จะต้องมีเงินทุน	3.1 การปฏิบัติงานของ พนักงานไม่เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ	3.1 ขาดการวิจัยด้าน การตลาดอย่างต่อเนื่องทุกปี จึงทำให้ไม่มีข้อมูลส่วนแบ่ง ตลาดกิจการโรงรับจำนำ เอกชน ทำให้ไม่สามารถ วางแผนกลยุทธ์การตลาดได้ อย่างเหมาะสม	
3.2 พนักงานสถานธนาณูปถ. ยังไม่มีทัศนคติชัดเจนในสถานะ ของตนเองว่าเป็นพนักงาน สังกัดหน่วยงานใด จึงควร กำหนดให้ชัดเจน	3.2 พนักงานไม่ทราบถึงความ เสี่ยงต่อการปฏิบัติงานที่มี ข้อกำหนด		
	3.3 โครงสร้างของพนักงาน ไม่ได้รับการแก้ไขให้สมดุลกับ ปัจจุบัน		
4 ด้านอื่น ๆ			
4.1 ควรเพิ่มขีดความสามารถ ให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน โดย จัดฝึกอบรมให้ความรู้ ความสามารถ	4.1 หน่วยงานขาดการ ฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร แต่ละตำแหน่งอย่างต่อเนื่อง		
4.2 อัตราค่าตอบแทนผู้บริหาร ท้องถิ่น ควรปรับปรุงแก้ไข โดยใช้ฐานของปริมาณงาน	4.2 มีการพัฒนาระบบงานใน ด้านการประสานงานระหว่าง หน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่ เหมาะสม		
4.3 การจัดสรรกำไร โดยการ จ่ายเป็นเงินโบนัส ควรจ่ายให้ผู้ ที่ร่วมรับผิดชอบโดยตรงต่อ กิจการของโรงรับจำนำเท่านั้น	4.3 มีระบบการเมืองเข้า แทรกแซง		

ที่มา : ข้อมูลจากโรงรับจำนำที่เป็นกรณีศึกษา

ประมวลผลโดย : นักวิจัย

**9.1.4 รูปแบบการบริหารจัดการ ระบบการกำกับดูแล และการสนับสนุนสถานธนาณูปถ. ที่เหมาะสม
ควรเป็นอย่างไร มีแนวคิดหรือทฤษฎีในเรื่องนี้หรือไม่ และในต่างประเทศทำอย่างไร**

(1) รูปแบบการบริหารจัดการ และระบบการกำกับดูแล

โรงรับจำนำจัดแบ่งเป็นโรงรับจำนำของรัฐบาล และโรงรับจำนำของเอกชน ซึ่งมีรูปแบบการ
บริหารจัดการ และระบบการกำกับดูแล ดังนี้

(1.1) โรงรับจำนำของรัฐบาล จำแนกเป็น

- สถานธนาณูเคราะห์ มีรูปแบบการบริหารจัดการ เป็นรัฐวิสาหกิจ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีผู้จัดการสถานธนาณูเคราะห์เป็นผู้บริหารกิจการ

- สถานธนาณูปาล

- สถานธนาณูปาลของ อปท. มีรูปแบบการบริหารจัดการ เป็นหน่วยงานของรัฐ ดำเนินการในลักษณะเทศพาณิชย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของเทศบาล ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีผู้จัดการสถานธนาณูปาลเป็นผู้บริหารกิจการ

- สถานธนาณูปาลกรุงเทพมหานคร มีรูปแบบการบริหารจัดการ เป็นหน่วยงานของรัฐ ดำเนินการในลักษณะการพาณิชย์กรุงเทพมหานคร ขึ้นตรงต่อปลัดกรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีผู้จัดการสถานธนาณูปาลเป็นผู้บริหารกิจการ

(1.2) โรงรับจำนำเอกชน มีรูปแบบการบริหารจัดการ เป็นนิติบุคคล อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

(2) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับโรงรับจำนำ จากการศึกษาพบว่า โรงรับจำนำเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริการทางการเงินแก่ประชาชน จึงจัดเป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่ง มีลักษณะคล้ายสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งการประกอบกิจการจะต้องมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดความโปร่งใส เป็นธรรม มีระบบการตรวจสอบ ลดความเสี่ยงจากการดำเนินงาน และประชาชนผู้ใช้บริการต้องได้รับความพึงพอใจ จากแนวคิดดังกล่าว การวิจัยจึงได้ยึดหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ เพื่อวิเคราะห์การบริหารจัดการของโรงรับจำนำ ใช้หลักการ CAMELS Analysis และความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้า เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ความเสี่ยงสภาพคล่องด้านเงินทุน และความมั่นคงทางการเงิน เนื่องจาก กิจกรรมที่มีประสิทธิภาพจะไม่มีความเสี่ยง และใช้แบบสอบถามสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงรับจำนำ เพื่อทราบความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ สำหรับการวิเคราะห์การดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน และการให้บริการของกิจการโรงรับจำนำ ตามแนวคิด ทฤษฎีดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงและพัฒนากิจการโรงรับจำนำในภาพรวมหรือทั้งระบบ และสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(3) ประสบการณ์ในต่างประเทศ จากการศึกษาโรงรับจำนำในต่างประเทศ พบว่า กิจการโรงรับจำนำเกิดขึ้นมานานแล้วและมีแพร่หลายในประเทศต่างๆ แถบเอเชีย โดยส่วนใหญ่เริ่มต้นกิจการโดยพ่อค้าชาวจีน ซึ่งปัจจุบันหลายประเทศดำเนินกิจการโรงรับจำนำโดยเอกชน เช่น ในประเทศญี่ปุ่น มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และฮ่องกง สำหรับประเทศที่ดำเนินการโดยทั้งรัฐและเอกชน เช่น จีน อินโดนีเซีย ไต้หวัน และไทย โดยมีอัตราดอกเบี้ยอยู่ระหว่าง ร้อยละ 1.5 – 9 ต่อเดือน ซึ่งอัตราดอกเบี้ยของเอกชนจะสูงกว่าโรงรับจำนำของรัฐค่อนข้างมาก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ได้กำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยไว้ไม่เกินร้อยละ 1.25 ต่อเดือน ซึ่งถือว่าเป็นอัตราที่ต่ำที่สุดในภูมิภาค ในทางปฏิบัติโรงรับจำนำของรัฐทั้งที่เป็นสถานธนาณูปาล และสถานธนาณูเคราะห์กำหนดอัตราดอกเบี้ยต่ำลงไปอีก โดยมีอัตราเพียงร้อยละ 0.5 ต่อเดือน โดยมีประเทศที่คิดอัตราดอกเบี้ยสูงสุด ได้แก่ ประเทศไต้หวัน และญี่ปุ่น ซึ่งคิดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดอยู่ที่ไม่เกินร้อยละ 9 และ 8 ต่อเดือน ตามลำดับ สำหรับหน่วยงานการกำกับดูแลโรงรับจำนำในต่างประเทศแต่ละประเทศกำหนดแตกต่างกัน โดยมีประเทศญี่ปุ่นและฮ่องกงกำกับดูแลโดยกรมตำรวจ อินโดนีเซียกำกับดูแลโดยกระทรวงการคลัง มาเลเซียกำกับดูแลโดยกระทรวงการปกครองท้องถิ่นและเคหะ สิงคโปร์กำกับดูแลโดยกระทรวงกิจการสังคม ไต้หวันกำกับดูแลโดยกระทรวงมหาดไทย และฟิลิปปินส์กำกับดูแลโดยธนาคารกลาง ซึ่งเป็นที่สังเกตว่าจำนวนโรงรับจำนำจะผันแปรตามอัตราดอกเบี้ย โดยมีประเทศที่มีโรงรับจำนำจำนวนมากอย่างเช่น ประเทศญี่ปุ่น และฟิลิปปินส์ ซึ่งฟิลิปปินส์ไม่ได้

กำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยรับจํานําไว้ในกฎหมายโรงรับจํานํา แต่ต้องปฏิบัติตาม “กฎหมายควบคุมอัตราดอกเบี้ย” เช่นเดียวกับธุรกิจการเงินประเภทอื่น ประกอบกับการกำหนดทุนจัดตั้งโรงรับจํานํากำหนดไว้ต่ำ

(4) การกำกับดูแลสถาบันการเงินในประเทศไทย จากการศึกษาสถาบันการเงิน 4 ประเภท คือ (1) สถาบันการเงินตาม พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.2551 ได้แก่ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ (2) สถาบันการเงินเฉพาะกิจ (3) สหกรณ์ออมทรัพย์ และ (4) กิจการที่มีความคล้ายคลึงกับการธนาคาร (Non-Bank) ซึ่งประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลและธุรกิจบัตรเครดิต ผลการศึกษาพบว่า สถาบันการเงินดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นสถาบันการเงินขนาดใหญ่ จึงมีระบบการกำกับดูแลที่ซับซ้อนและมีเกณฑ์มาตรฐานค่อนข้างมาก ซึ่งไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับกิจการโรงรับจํานํา แต่จะมีสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับโรงรับจํานํา และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้

สรุป รูปแบบการบริหารจัดการโรงรับจํานํา เป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่ง ที่มีลักษณะคล้ายสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งการกำกับดูแลปัจจุบันมาจากส่วนกลางทั้งสิ้น และมีหลายหน่วยงานที่กำกับดูแลโรงรับจํานําแต่ละประเภท ทำให้มีการลักลั่นทั้งกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และการบริหารจัดการ จึงไม่มีหน่วยงานใดทำหน้าที่พัฒนากิจการโรงรับจํานําในภาพรวม ทำให้มีปัญหาคอขวดในการดำเนินกิจการหลายด้าน และจากสภาพปัจจุบันที่มีแนวคิดที่ว่า โรงรับจํานําเป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่ง และจากประสบการณ์ในต่างประเทศ ผู้ที่ทำหน้าที่กำกับดูแลและพัฒนาโรงรับจํานําที่เหมาะสมสมควรเป็นกระทรวงการคลังเช่นเดียวกับประเทศอินโดนีเซีย สำหรับการบริหารจัดการ และการกำกับดูแล ในการสนับสนุนสถานะธนาคารของ อปท. ในระยะแรกรัฐสมควรโอนงานการบริหารจัดการ และกำกับดูแลให้แก่ อปท. ที่มีความเข้มแข็งในการบริหารงานของตนเอง โดยการปรับบทบาทส่วนกลางให้เป็นหน่วยงานวิชาการ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้แก่สถานะธนาคาร โดย อปท. สามารถดำเนินนโยบายให้สอดคล้องกับสภาพของประชาชนแต่ละท้องที่ ทั้งในด้านการกำหนดอัตราดอกเบี้ย การจัดหาเงินทุน และการจัดสรรกำไร เพื่อให้เป็นการคืนทุนให้แก่ประชาชน

(5) การสนับสนุนสถานะธนาคารที่เหมาะสม

การศึกษาเพื่อการพัฒนากิจการสถานะธนาคารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก่อนอื่นได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนหรือปัญหาของกิจการโรงรับจํานําในแต่ละประเภท เพื่อให้การพัฒนาและสนับสนุนสถานะธนาคารมีความเหมาะสม และสามารถที่จะแข่งขันกับโรงรับจํานําประเภทอื่นๆ ได้ และจากการศึกษาในภาพรวมของโรงรับจํานําของรัฐบาลกับโรงรับจํานําของเอกชนพบว่า โรงรับจํานําของรัฐบาลมีจุดแข็งที่สำคัญ คือ สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือของรัฐในการดำเนินนโยบายการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนที่มีปัญหาทางการเงินให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนต้นทุนต่ำ ได้ง่าย สะดวก และรวดเร็วกว่าสถาบันการเงินประเภทอื่น โดยรัฐสามารถให้ความช่วยเหลือประชาชนด้วยการกำหนดอัตราดอกเบี้ยการรับจํานําให้ต่ำกว่าของเอกชน การพัฒนาการให้บริการแก่ประชาชนให้ได้รับการบริการที่ดีและเป็นธรรม มีการประเมินราคาทรัพย์สินที่สูงขึ้น และมีวงเงินการรับจํานําเพิ่มขึ้นได้ ส่วนจุดอ่อนหรือปัญหาของโรงรับจํานําของรัฐที่สำคัญ คือ การบริหารจัดการที่ขาดความคล่องตัว ในขณะที่เดียวกันในเรื่องนี้กลับเป็นจุดเด่นของโรงรับจํานําของเอกชน แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้จะดูเหมือนว่าโรงรับจํานําของเอกชนสามารถดำเนินกิจการโรงรับจํานําได้มีประสิทธิภาพมากกว่าของรัฐ แต่กิจการโรงรับจํานําของรัฐก็ยังคงมีความจำเป็นอย่างมากในการใช้เป็นเครื่องมือของรัฐเพื่อให้ประชาชนระดับรากหญ้าสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในต้นทุนที่ต่ำ เพราะหากปล่อยให้โรงรับจํานําเอกชนดำเนินการตามลำพัง ประชาชนอาจจะต้องแบกรับค่าใช้จ่ายในการกู้เงินเพิ่มขึ้น เนื่องจากโรงรับจํานําเอกชนรับจํานําทรัพย์สินตามอัตราดอกเบี้ยสูงสุดตามที่กำหนดในกฎหมาย เนื่องจากเอกชนมีเป้าหมายการดำเนินงานเพื่อหวังผลกำไรสูงสุด ซึ่งผลการศึกษาวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของกิจการโรงรับจํานําแต่ละประเภท มีรายละเอียดตามตารางที่ 9-3

ตารางที่ 9-3 การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของกิจการโรงรับจำนำแต่ละประเภท

สถานธนาพบาล อปท.	สถานธนาพบาล กทม.	สถานธนาพบาล เคราะห์	โรงรับจำนำเอกชน
จุดแข็ง 1. เครื่องมือของรัฐในการดำเนินนโยบาย 1.1 การเป็นแหล่งเงินทุนให้แก่ประชาชนที่ประสบปัญหาทางการเงิน ให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว 1.2 ใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างคุณภาพชีวิตและความมั่นคงให้แก่ประชาชน โดยมีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าโรงรับจำนำเอกชน	จุดแข็ง 1. เครื่องมือของรัฐในการดำเนินนโยบาย 1.1 การเป็นแหล่งเงินทุนให้แก่ประชาชนที่ประสบปัญหาทางการเงิน ให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว 1.2 ใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างคุณภาพชีวิตและความมั่นคงให้แก่ประชาชน โดยมีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าโรงรับจำนำเอกชน	จุดแข็ง 1. เครื่องมือของรัฐในการดำเนินนโยบาย 1.1 การเป็นแหล่งเงินทุนให้แก่ประชาชนที่ประสบปัญหาทางการเงิน ให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว 1.2 การใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างคุณภาพชีวิตและความมั่นคงให้แก่ประชาชน โดยมีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าโรงรับจำนำเอกชน	จุดแข็ง 1. เครื่องมือของรัฐในการดำเนินนโยบาย -ไม่สามารถทำได้-
2. ด้านการบริหารจัดการ 2.1 การมีกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานและการกำกับดูแลที่ชัดเจน	2. ด้านการบริหารจัดการ 2.1 กทม. มีสิทธิในการบริหารจัดการและกำกับดูแลได้เอง โดยกทม. และสำนักงานสถานธนาพบาลกทม.สามารถออกข้อบัญญัติระเบียบ และหนังสือสั่งการ	2. ด้านการบริหารจัดการ 2.1 กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) มีสิทธิในการบริหารจัดการและกำกับดูแลได้เอง โดยพม. และสำนักงานสถานธนาพบาลเคราะห์สามารถออกกฎ ระเบียบ และข้อบังคับ รวมทั้งต้องปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงการคลังในฐานะที่เป็นรัฐวิสาหกิจ 2.2 การมีระบบการประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงาน คณะกรรมการและผู้บริหารสูงสุดอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน โดยบริษัท ทริส คอร์ปอเรชั่น จำกัด	2. ด้านการบริหารจัดการ 2.1 เอกชนมีกฎระเบียบ และขั้นตอนการทำงานน้อยกว่าของรัฐ เจ้าของกิจการและผู้จัดการมีอำนาจในการบริหารจัดการเต็มที่ ทำให้มีความคล่องตัว มีขั้นตอนในการบริหารงานน้อยกว่า และมีความยืดหยุ่นในการบริหารงานมากกว่า 2.2 ความรับผิดชอบและความเสี่ยงในการดำเนินงานเป็นของเจ้าของกิจการ ผู้จัดการไม่ต้องรับความเสี่ยงในการดำเนินงาน 2.3 โรงรับจำนำของเอกชนมีสภาพคล่องใน

สถานหนานูบาล อปท.	สถานหนานูบาล กทม.	สถานหนานูเคราะห์	โรงรับจำนำเอกชน
		2.3 การใช้ระบบฐานข้อมูล Online ด้วยเลขที่บัตรประชาชน 13 หลัก สามารถเชื่อมโยงข้อมูลการรับจำนำและงบการเงินของสถานหนานูเคราะห์ได้ทุกสาขา และมีฐานข้อมูลของมิจจาชีพที่น่าทรัพย์สินใจรเข้ามาจำนำ 2.4 สำนักงานหนานูเคราะห์มีหน้าที่ควบคุมดูแลเงินหมุนเวียนในการรับจำนำให้กระจายไปยังแต่ละสาขา โดยแต่ละสาขามีเขตแดนการเก็บรักษาเงินเป็นเงินสดและเงินฝากที่ธนาคาร หากไม่พอสามารถขอจากส่วนกลางได้	การจัดหาเงินทุนหมุนเวียนสูงกว่ากิจการของรัฐ โดยหากเงินทุนหมุนเวียนไม่พอ สามารถกู้ยืมได้จากเจ้าของได้ทันที 2.4 การจ้างพนักงานของโรงรับจำนำเอกชน ไม่จำกัดวุฒิการศึกษา อาศัยประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ 2.5 โครงสร้างอัตราเงินเดือนและโบนัสสูงกว่าของรัฐ 2.6 อายุการทำงานของผู้จัดการและพนักงานยาวนาน โดยยึดหลักการความไว้วางใจและยึดมั่นในความซื่อสัตย์
3. ด้านการให้บริการ 3.1 พนักงานแต่งกายสุภาพเรียบร้อย มีความพร้อมและเชี่ยวชาญในการให้บริการ และเต็มใจในการให้บริการ 3.2 ผู้ใช้บริการพอใจในอัตราดอกเบี้ย ได้รับความเป็นธรรมในการตีราคาทรัพย์สิน ได้รับทรัพย์สินไถ่ถอนครบถ้วน และมีการคำนวณต้นและดอกเบี้ยแม่นยำ 3.3 ผู้ใช้บริการพอใจในการเก็บรักษาทรัพย์สิน การให้บริการตามลำดับ ระยะเวลาการให้บริการและขั้นตอนในการบริการเหมาะสม	3. ด้านการให้บริการ 3.1 การให้บริการที่รวดเร็ว บริการด้วยความสุภาพเป็นมิตร มีความพร้อม กระตือรือร้นและเต็มใจในการให้บริการ มีความเชี่ยวชาญในการบริการ และแต่งกายสุภาพเรียบร้อย 3.2 ผู้ใช้บริการพอใจในอัตราดอกเบี้ย ได้รับความเป็นธรรมในการตีราคาทรัพย์สิน ได้รับทรัพย์สินไถ่ถอนครบถ้วน และมีการคำนวณต้นและดอกเบี้ยแม่นยำ 3.3 สถานที่ตั้งเหมาะสมและสะอาดเรียบร้อย มีบริการน้ำดื่ม มีที่นั่งพักให้แก่ผู้บริการเพียงพอ และผ้าเช็ดมือที่มีไว้บริการสะอาด	3. ด้านการให้บริการ 3.1 พนักงานกระตือรือร้นและเต็มใจในการให้บริการ มีความเชี่ยวชาญในการบริการ บริการด้วยความสุภาพเป็นมิตร แต่งกายสุภาพเรียบร้อย มีความพร้อม และการบริการสะดวกและรวดเร็ว 3.2 ผู้ใช้บริการพอใจในอัตราดอกเบี้ย ได้รับความเป็นธรรมในการตีราคาทรัพย์สิน ได้รับทรัพย์สินไถ่ถอนครบถ้วน และมีการคำนวณต้นและดอกเบี้ยแม่นยำ 3.3 สถานที่ในการให้บริการสะอาดเป็นระเบียบ สถานที่ตั้งเหมาะสม มีบริการน้ำดื่ม และมีที่นั่ง	3. ด้านการให้บริการ 3.1 เงื่อนไขการให้บริการที่ดีกว่าโรงรับจำนำของภาครัฐ เช่น การตีราคาทรัพย์สินรับจำนำทองคำสูงที่สุดถึงร้อยละ 90 ของมูลค่าทรัพย์สิน รับจำนำต่อตัวสูงสุด 5 แสนบาท ซึ่งกฎหมายโรงรับจำนำให้ความคุ้มครองต่อตัวเพียง 1 แสนบาท 3.2 วันและเวลาการเปิดให้บริการยาวกว่า ระยะเวลา 08.00-17.00 น. หยุดเฉพาะวันอาทิตย์ 3.3 เริ่มมีการขยายตัวเปิดให้บริการโรงรับจำนำเอกชนในต่างจังหวัดเพิ่มขึ้น ซึ่งมี

สถานหนานุบาล อปท.	สถานหนานุบาล กทม.	สถานหนานุเคราะห์	โรงรับจำนำเอกชน
3.4 สถานที่ในการให้บริการสะอาด เรียบร้อย มีที่นั่งพักให้แก่ผู้ให้บริการ เพียงพอ และสถานที่ตั้งเหมาะสม 3.5 มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยในการให้บริการ และการพิมพ์ลายนิ้วมือไม่ยุ่งยาก 3.6 มีการประชาสัมพันธ์และติดประกาศ ข้อมูลและข่าวสารที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน	3.4 มีการประชาสัมพันธ์และติดประกาศข้อมูล และข่าวสารที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน	พักให้แก่ผู้ให้บริการเพียงพอ 3.4 มีการประชาสัมพันธ์และติดประกาศข้อมูล และข่าวสารที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน	โอกาสในการเติบโตที่ดี และเพิ่มทางเลือกให้กับประชาชนที่ไม่อยากขายทองคำได้ 3.4 พนักงานให้บริการด้วยความสุภาพ มีความเชี่ยวชาญ พร้อมให้บริการ เอาใจใส่ และบริการด้วยความสะดวกและรวดเร็ว 3.5 ผู้ใช้บริการพอใจในการติดราคาทรัพย์สิน การได้รับเงินเพียงพอกับความต้องการ การเก็บรักษาทรัพย์สิน การให้บริการตามลำดับระยะเวลาการให้บริการและขั้นตอนในการบริการเหมาะสม 3.6 สถานที่ตั้งเหมาะสม มีบริการน้ำดื่ม มีที่นั่งพักให้แก่ผู้ให้บริการเพียงพอ
จุดอ่อน 1. การขออนุญาตจัดตั้ง 1.1 การขอใบอนุญาตจัดตั้งต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำ ซึ่งมีความล่าช้าและหลายขั้นตอน นอกจากนี้จะต้องผ่านความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น กกก. จ.ส.ท. และ กกก. ส.ธ.ท.	จุดอ่อน 1. การขออนุญาตจัดตั้ง 1.1 การขอใบอนุญาตจัดตั้งต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำ ซึ่งมีความล่าช้าและหลายขั้นตอน 1.2 คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำไม่อนุญาตให้จัดตั้งสาขาเพิ่มเติมในกทม. และไม่อนุญาตให้จัดตั้งในต่างจังหวัด	จุดอ่อน 1. การขออนุญาตจัดตั้ง 1.1 การขอใบอนุญาตจัดตั้งต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำ ซึ่งมีความล่าช้าและหลายขั้นตอน 1.2 คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำไม่อนุญาตให้จัดตั้งสาขาเพิ่มเติมในกทม. และไม่อนุญาตให้จัดตั้งในต่างจังหวัด	จุดอ่อน 1. การขออนุญาตจัดตั้ง 1.1 การขอใบอนุญาตจัดตั้งต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำ ซึ่งมีความล่าช้าและหลายขั้นตอน 1.2 คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำไม่อนุญาตให้จัดตั้งสาขาเพิ่มเติมในกทม. มีผลให้ราคาของการซื้อขายสิทธิใบอนุญาตในการประกอบกิจการโรงรับจำนำในเขตกรุงเทพมหานครมีมูลค่าสูงกว่า 10 ล้านบาท 1.3 การต่อใบอนุญาตดำเนินการทุกสิ้นปี

สถานธนาพูนบาล อปท.	สถานธนาพูนบาล กทม.	สถานธนาพูนบาล เคราะห์	โรงรับจำนำเอกชน
			ผ่านสมาคมโรงรับจำนำ มีการเก็บเงินค่าสมาชิกสมาคม 2,000 บาทต่อโรงรับจำนำ 1 แห่ง
2 สถานที่จัดตั้งและพื้นที่ 2.1 ตั้งได้เฉพาะในต่างจังหวัด 2.1 ระเบียบของ จ.ส.ท.กำหนดให้ขนาดอาคารมีพื้นที่ใช้สอยกว่า 300 ตรม. และกำหนดขนาดห้องมั่นคงไม่น้อยกว่า 16 ตารางเมตร ทำให้ไม่สามารถตั้งได้ในแหล่งชุมชนบางพื้นที่ เช่น ห้างสรรพสินค้า	2 สถานที่จัดตั้งและพื้นที่ 2.1 ตั้งได้เฉพาะในกทม. ปัจจุบันไม่สามารถตั้งเพิ่มเติมได้	2 สถานที่จัดตั้งและพื้นที่ 2.1 ตั้งได้เฉพาะในกทม.และปริมณฑล ปัจจุบันไม่สามารถตั้งเพิ่มเติมใน กทม.ได้	2 สถานที่จัดตั้งและพื้นที่ 2.1 ปัจจุบันไม่สามารถตั้งเพิ่มเติมใน กทม.ได้ ให้ตั้งได้เฉพาะในต่างจังหวัด
3 การกำกับดูแล 3.1 องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำไม่เหมาะสม ควรกระจายอำนาจ เช่น การให้ใบอนุญาตจัดตั้งในต่างจังหวัด 3.2 ประธานคกก. จ.ส.ท. และผู้บริหาร จ.ส.ท. มีการเปลี่ยนตลอดเวลา จึงขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจัง ทำให้ไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร	3 การกำกับดูแล 3.1 การที่มีหลายหน่วยงานกำกับดูแล ทำให้มีระเบียบปฏิบัติที่แตกต่างกัน แต่ใช้กฎหมายฉบับเดียวกัน จึงเป็นปัญหาในการให้บริการที่อาจตีความไม่เหมือนกัน เช่น ทรัพย์สินรับจำนำ ควรครอบคลุมอะไรบ้าง	3 การกำกับดูแล 3.1 หลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลใช้ระเบียบข้อบังคับของสำนักงานธนาพูนบาล เคราะห์ และต้องอยู่ภายใต้ระเบียบกระทรวงการคลัง และปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องเช่นเดียวกับรัฐวิสาหกิจอื่น เช่น พรบ.งบประมาณ และพรบ. หนี้สาธารณะ	3 การกำกับดูแล 3.1 ขาดหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่กำกับดูแล ทำให้อาจเกิดช่องโหว่ในการตีความในด้านการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบต่างๆ
4. ด้านการบริหารจัดการ 4.1 เงินทุนและการกู้ยืมเงิน อปท.ต้องหาเงินทุนเอง โดยนายกเทศมนตรีเป็นผู้ลงนามกู้เงินจากสถาบันการเงินแบบเบิกเงิน	4. ด้านการบริหารจัดการ 4.1 เงินทุนและการกู้ยืมเงิน การกู้เงินจากสถาบันการเงินต้องดำเนินการตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการ	4. ด้านการบริหารจัดการ 4.1 เงินทุนและการกู้ยืมเงิน สำนักงานธนาพูนบาล เคราะห์มีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจที่ไม่เป็นนิติบุคคล เนื่องจากไม่มีกฎหมายจัดตั้งองค์กรเป็น	4. ด้านการบริหารจัดการ 4.1 เงินทุนและการกู้ยืมเงิน ทรัพย์สินจำนำส่วนใหญ่เป็นทองคำ ซึ่งปัจจุบันราคาทองคำอยู่ในระดับสูง ทำให้ต้องมีเงินทุนจำนวนมาก

สถานธนาณูบาล อปท.	สถานธนาณูบาล กทม.	สถานธนาณูเคราะห์	โรงรับจำนำเอกชน
บัญชี อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เท่ากับดอกเบี้ยเงินฝากบวกไม่เกินร้อยละ 1.50 และไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี 4.2 ความเป็นเจ้าของ ไม่มีสิทธิบริหารจัดการเอง และเทศบาลบางแห่งยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเองในการเป็นเจ้าของสถานธนาณูบาล ทำให้เทศบาลไม่ให้การสนับสนุนเงินทุนในการดำเนินกิจการ 4.3 บุคคลากร ไม่มีสิทธิในการบริหารจัดการเอง - การสรรหาและคัดเลือกบุคคลในตำแหน่งผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ และพนักงานบัญชีเป็นอำนาจของ จ.ส.ท. - ประธาน จ.ส.ท.เป็นผู้สั่งจ้าง บรรจุ หรือ แต่งตั้งทุกตำแหน่ง และการเลื่อนตำแหน่ง และการสับเปลี่ยนตำแหน่งต้องได้รับอนุมัติจาก จ.ส.ท. - จ.ส.ท.เป็นผู้ออกระเบียบว่าด้วยพนักงานสถานธนาณูบาล อปท. ให้ทุกแห่งถือปฏิบัติ เช่น กำหนดคุณสมบัติของพนักงาน การสรรหา บรรจุ และการแต่งตั้ง การทำสัญญาจ้างและสัญญาค่าประกัน วันทำงาน	กู้ยืมเงินหรือทำการเบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคารหรือสถาบันการเงินของสถานธนาณูบาลกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2538 ซึ่งต้องผ่านความเห็นชอบของสภากรุงเทพมหานคร และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 ได้กำหนดให้การกู้เงินจากนิติบุคคลต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการกู้เงินจากสถาบันการเงิน ให้ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ดังนั้น การกู้เงินจากสถาบันการเงินต้องผ่านความเห็นชอบทั้งสภากรุงเทพมหานครและคณะรัฐมนตรี จึงขาดความคล่องตัว ปัจจุบันจึงไม่มีการกู้เงินจากสถาบันการเงิน	พระราชบัญญัติ เหมือนรัฐวิสาหกิจอื่น มีเพียงข้อบังคับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แทนกฎหมายจัดตั้งองค์กร ทำให้การกู้เงินที่เกิน 50 ล้านบาท ต้องขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรี จึงขาดความคล่องตัวในการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนในกิจการ 4.2 การจัดสรรรายได้ สำนักงานธนาณูเคราะห์เป็นรัฐวิสาหกิจนำส่งรายได้ในอัตราส่วนร้อยละ 35 ของกำไรสุทธิ	เพื่อใช้ในการหมุนเวียนกิจการ หากเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอจะกู้ยืมจากเจ้าของกิจการ ถึงแม้จะมีสภาพคล่อง แต่ไม่เป็นระบบ รวมทั้งการคิดดอกเบี้ยเงินกู้ และระยะเวลาการชำระหนี้

สถานธนาบาล อปท.	สถานธนาบาล กทม.	สถานธนาบาล นครราชสีมา	โรงรับจำนำเอกชน
การลา และสวัสดิการ การเลื่อนขั้นค่าจ้าง การรักษาวินัย การออกจากการเป็นพนักงาน และการเกษียณอายุ - จ.ส.ท. มีอำนาจในการพิจารณาโทษ และถอดถอนพนักงานและลูกจ้างของสถานธนาบาล อปท. กำหนดอัตราเงินเดือน ค่าจ้าง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ บำเหน็จ ความชอบ จำนวนอัตราตำแหน่ง และการพัฒนาพนักงาน - จ.ส.ท. มีอำนาจแต่งตั้งผู้จัดการสถานธนาบาลเป็นผู้ตรวจการสถานธนาบาลประจำภาคและประจำเขตอีกตำแหน่งหนึ่ง และให้อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของ จ.ส.ท. ทำให้เป็นภาระแก่ผู้จัดการเพิ่มขึ้นในการเข้าร่วมรับผิดชอบ หากสถานธนาบาลลูกเขตเกิดความเสียหาย ซึ่งเป็นการไม่ยุติธรรม - โครงสร้างอัตราเงินเดือนพนักงานสถานธนาบาลไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน - พนักงานสถานธนาบาลยังไม่มีทัศนคติในสถานะของตนเองว่าสังกัดหน่วยงานใด			

สถานธนาพูนบาล อปท.	สถานธนาพูนบาล กทม.	สถานธนาพูนบาล ๕	โรงรับจำนำเอกชน
4.4 การจัดสรรกำไร ไม่ต้องเสียภาษี แต่จัดสรรกำไรให้หลายหน่วยงาน ตามสัดส่วนที่กำหนด คือ - เก็บไว้เป็นเงินทุนร้อยละ 55 - จัดสรรให้กับเทศบาลเพื่อบูรณะท้องถิ่นร้อยละ 30 - โบนัสให้ทั้งจังหวัดทั้งเทศบาลและสถานธนาพูนบาลร้อยละ 15 โดยแยกปันให้กับเทศบาลร้อยละ 2.5 ให้กับจังหวัดร้อยละ 1 ให้พนักงานสถานธนาพูนบาลร้อยละ 10 และให้ จ.ส.ท.เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารร้อยละ 1.5 4.5 การจัดทำแผนและประเมินผลการทำงาน ไม่มีการจัดทำแผนดำเนินงานและการประเมินผล			
5 ด้านการดำเนินงาน 5.1 วงเงินรับจำนำ กำหนดวงเงินรับจำนำต่อตัวต่ำ ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน โดยตามระเบียบกำหนดวงเงินรับจำนำทองคำรายละไม่เกิน 1 แสนบาท ต่อตัว 1 ใบหรือตัวหลายใบ แต่ถ้าหากวงเงินเกินให้แจ้งจังหวัดและจ.ส.ท. ซึ่งในทางปฏิบัติการรับจำนำได้ไม่เกิน 1 แสนบาท	5. ด้านการดำเนินงาน 5.1 วงเงินรับจำนำ กำหนดวงเงินรับจำนำต่อตัวต่ำ ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน โดยมีวงเงินรับจำนำทองคำต่อตัวสูงสุด ไม่เกิน 1 แสนบาท 5.2 การตีราคาทรัพย์สินจำนำ อัตราการรับจำนำทองคำไม่เกินร้อยละ 87.50 ของราคาตลาด เป็นอัตราที่ต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับโรงรับ	5. ด้านการดำเนินงาน 5.1 วงเงินรับจำนำ กำหนดวงเงินรับจำนำต่อตัวต่ำ ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน โดยมีวงเงินรับจำนำทองคำต่อตัวสูงสุด ไม่เกิน 1 แสนบาท 5.2 การตีราคาทรัพย์สินจำนำ อัตราการรับจำนำทองคำไม่เกินร้อยละ 85.0 ของราคาตลาด สูงกว่าสถานธนาพูนบาล อปท. แต่ต่ำกว่าสถานธนา	5. ด้านการดำเนินงาน 5.1 วงเงินรับจำนำ กำหนดวงเงินรับจำนำต่อตัวต่ำ ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน โดยมีวงเงินรับจำนำทองคำต่อตัวสูงสุด ไม่เกิน 1 แสนบาท 5.2 อัตราดอกเบี้ยรับจำนำ สูงกว่าของรัฐ เพราะไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐและทำไรต้องเสียภาษี

สถานธนานุบาล อปท.	สถานธนานุบาล กทม.	สถานธนานุเคราะห์	โรงรับจำนำเอกชน
ต่อตัว 1 ใบ และรับได้ไม่เกิน 5 ใบ รวมเป็น 5 แส่นบาท 5.2 การตีราคาทรัพย์สินจำนำ - อัตราการรับจำนำทองคำไม่เกินร้อยละ 80 ของราคาตลาด เป็นอัตราที่ต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับโรงรับจำนำประเภทอื่น - การประเมินทรัพย์สินหลุดจำนำทองคำ ให้ถือราคาทองคำแท่งหักค่าน้ำประสาทองไม่เกินร้อยละ 6 และเฉลี่ยแล้วต้องกำไรไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 มูลค่ารับจำนำ 5.3 ความรับความเสี่ยง ผู้จัดการเป็นผู้รับผิดชอบความเสี่ยงในการดำเนินงานทั้งหมด โดยต้องรับซื้อทรัพย์สินหลุดค้ำจำนำยทั้งหมด 5.4 วันและเวลาการเปิดให้บริการ สันกว่าเอกชน ระหว่างเวลา 08.00-16.00 น. หยุดวันเสาร์-อาทิตย์ (ระเบียบจ.ส.ท. ห้ามดำเนินการเวลา 16.00-8.00 น และกม. ห้ามดำเนินการเวลา 18.00-8.00 น.) 6 การตรวจสอบ 6.1 การกำหนดให้ปลัดเทศบาลเป็นผู้ตรวจการสถานธนานุบาลประจำอปท. ไม่เหมาะสมเนื่องจากไม่มีความรู้ความ	จำนำประเภทอื่น 5.3 วันและเวลาการเปิดให้บริการ สันกว่าเอกชน ระหว่างเวลา 08.00-16.00 น. หยุดวันเสาร์-อาทิตย์	บาล กทม. และโรงรับจำนำเอกชน 5.3 ความรับความเสี่ยง ความรับผิดชอบและความเสี่ยงในการดำเนินงานเป็นของเจ้าของผู้จัดการ 5.4 วันและเวลาการเปิดให้บริการ สันกว่าเอกชน ระหว่างเวลา 08.00-16.30 น. ปิดทำการช่วงพักกลางวัน 1 ชั่วโมง หยุดเสาร์-วันอาทิตย์	5.3 ด้านการให้บริการ เอกชนไม่มีระเบียบในการแต่งกายของพนักงาน และยังไม่มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยในการให้บริการ

สถานธนาพูนบาล อปท.	สถานธนาพูนบาล กทม.	สถานธนาพูนบาลเคระห์	โรงรับจำนำเอกชน
เชี่ยวชาญด้านการเงิน 6.2 จ.ส.ท. มีอำนาจแต่งตั้งผู้จัดการสถานธนาพูนบาลเป็นผู้ตรวจการสถานธนาพูนบาลประจำภาคและประจำเขตอีกตำแหน่งหนึ่ง เป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้จัดการมากขึ้น			

กล่าวโดยสรุป การศึกษาวิเคราะห์หาจุดอ่อนและจุดแข็งดังกล่าวพบว่า โรงรับจำนำของรัฐมีจุดแข็งที่สำคัญ คือ สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือของรัฐในการช่วยเหลือประชาชนผู้เดือดร้อนทางการเงินให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนต่ำ ง่าย สะดวก รวดเร็ว และเงื่อนไขน้อยกว่าสถาบันการเงินประเภทอื่น แต่มีจุดอ่อนที่สำคัญ คือ ปัญหาด้านกฎหมาย กฎระเบียบ และด้านการบริหารจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อปท.ไม่สามารถเข้าไปบริหารจัดการสถานธนาณูบาลได้อย่างเต็มที่แม้ว่าจะเป็นเจ้าของกิจการก็ตาม โดยไม่มีอำนาจบริหารจัดการด้านบุคลากร ที่สำคัญคือไม่สามารถสรรหาและคัดเลือกบุคคลในตำแหน่งผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ และพนักงานบัญชี เนื่องจากเป็นอำนาจของ จ.ส.ท. ซึ่งประธาน จ.ส.ท.เป็นผู้สั่งจ้าง บรรจุ หรือแต่งตั้งทุกตำแหน่ง และ จ.ส.ท.มีอำนาจในการเลื่อนตำแหน่ง การสับเปลี่ยนตำแหน่ง การพิจารณาโทษ ถอดถอนพนักงานและลูกจ้าง การกำหนดอัตราเงินเดือน ค่าจ้าง บำเหน็จความชอบ กำหนดจำนวนอัตราตำแหน่ง และการพัฒนาพนักงาน ในการจัดสรรผลกำไรของสถานธนาณูบาลของ อปท.ในแต่ละปีจัดแบ่งกำไรเป็นเงินทุนร้อยละ 55 ให้เทศบาลเพื่อบูรณะท้องถิ่นร้อยละ 30 เป็นโบนัสให้แก่พนักงานสถานธนาณูบาลร้อยละ 10 ให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด ร้อยละ 1 ให้แก่นายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาลร้อยละ 2.5 และให้เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานแก่ จ.ส.ท.ร้อยละ 1.5 เนื่องจากการจัดสรรกำไรให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวนมากเช่นนี้ ทำให้ต้นทุนค่าใช้จ่ายของสถานธนาณูบาลสูงกว่ากิจการโรงรับจำนำประเภทอื่น และทำให้การตีราคาทรัพย์สินจำนำของสถานธนาณูบาลของ อปท.มีอัตราต่ำที่สุดเพียงร้อยละ 80 ของมูลค่าทรัพย์สิน ขณะที่ของเอกชนสามารถให้ได้ถึงร้อยละ 90 แม้โรงรับจำนำเอกชนจะมีจุดแข็งในเรื่องการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและสามารถตีราคาทรัพย์สินจำนำได้สูงกว่า แต่ก็มีจุดอ่อนในเรื่องของการกำหนดอัตราดอกเบี้ยรับจำนำในอัตราที่สูงสุดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ จึงเป็นประเด็นที่สำคัญและมีความจำเป็นต้องให้มีกิจการโรงรับจำนำของรัฐอยู่ต่อไป เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ประชาชนให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย และมีต้นทุนต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรสนับสนุนให้ อปท.ยังคงดำเนินกิจการสถานธนาณูบาลและพัฒนาการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

9.2. ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา

จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อนหรือปัญหาอุปสรรคของการดำเนินธุรกิจโรงรับจำนำทั้งของภาครัฐและเอกชน ซึ่งสามารถแยกปัญหาอุปสรรคออกได้เป็น 2 ระดับ คือ (1) ปัญหาอุปสรรคร่วมกันในเชิงนโยบายได้แก่ กฎหมายและการกำกับดูแลโรงรับจำนำ จำนวน การกระจายตัวและการเข้าถึงของประชาชน และความเหมาะสมของอปท.ในการดำเนินกิจการสถานธนาณูบาล หากเอกชนทำได้ดีกว่า และ (2) ปัญหาอุปสรรคของโรงรับจำนำแต่ละประเภทในเชิงปฏิบัติได้แก่ การบริหารจัดการ การวิเคราะห์ความเสี่ยงและความมั่นคงทางการเงิน และการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและการให้บริการที่สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ใช้บริการ จึงได้มีข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาทั้งในเชิงนโยบายในภาพรวม และการแก้ปัญหาในเชิงปฏิบัติ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ นอกจากนี้ ยังได้มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนากิจการโรงรับจำนำโดยมุ่งเน้นสถานธนาณูบาล อปท. ซึ่งพิจารณาจากการปรับบทบาทขององค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการโรงรับจำนำ 3 ด้าน คือ การปรับบทบาทของผู้กำกับ (Regulator) กิจการโรงรับจำนำ การปรับบทบาทของ อปท.ในฐานะเจ้าของกิจการ (Owner) และการปรับบทบาทของผู้ปฏิบัติงาน (Operator) ของสถานธนาณูบาล โดยศึกษาจากจุดแข็งจุดอ่อนของโรงรับจำนำแต่ละประเภท ดังนี้

9.2.1 ข้อเสนอแนะและการพัฒนาโรงรับจำนำในภาพรวม

ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาในเชิงนโยบายและการพัฒนาโรงรับจำนำในภาพรวมประกอบด้วยประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

(1) กฎหมายและการกำกับดูแลโรงรับจำนำ

การประกอบกิจการโรงรับจำนำอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ที่ใช้มานานเกือบ 50 ปี แม้ได้เคยมีการปรับปรุงบ้าง แต่ก็ยังไม่ได้มีการพัฒนาให้สอดคล้องสภาวะการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งมีบางประเด็นจะต้อง

ได้รับการแก้ไข เพื่อให้ไม่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบกิจการโรงรับจำนำ ประกอบกับปัจจุบันการประกอบกิจการโรงรับจำนำได้เปลี่ยนแปลงไปจากวัตถุประสงค์เดิม ของการให้มีการจัดตั้งโรงรับจำนำ ที่มุ่งเน้นการควบคุมการรับซื้อของโจร กลายสภาพเป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่งให้บริการเงินทุนแก่ประชาชน จึงควรจะได้มีการทบทวนวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมในการให้บริการในปัจจุบัน และวัตถุประสงค์ของผู้ใช้บริการ รวมทั้งทบทวนหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลกฎหมาย ให้ตรงกับหน่วยงานที่มีภารกิจรับผิดชอบโดยตรง

ดังนั้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป จึงมีข้อเสนอแนะว่า สมควรที่รัฐจะต้องพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันที่เป็นอุปสรรคแก่การประกอบกิจการ และเพื่อให้โรงรับจำนำทุกประเภทมีกฎระเบียบในการกำกับดูแลเหมือนกัน กิจการได้รับการตรวจสอบเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ เพื่อป้องกันความเสี่ยงของผู้ใช้บริการ เพราะโรงรับจำนำในปัจจุบันเหมือนเป็นสถาบันการเงิน ที่ดำเนินกิจการเฉพาะกิจรับจำนำ ดังนั้น จึงควรให้หน่วยงานที่มีภารกิจที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเงิน คือ กระทรวงการคลัง เป็นผู้ดูแลกฎหมายโรงรับจำนำ เพื่อทำหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล พัฒนา ตรวจสอบ และเป็นศูนย์รวมข้อมูลโรงรับจำนำทั้งระบบ แต่อย่างไรก็ดี ควรจะได้ศึกษารายละเอียดในการพัฒนากฎหมายโรงรับจำนำให้ครอบคลุมครบถ้วน โดยอาจต้องให้หน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลโรงรับจำนำทุกประเภทมาหารือร่วมกัน เพื่อให้เป็นกฎหมายที่สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคและให้ปฏิบัติได้ต่อไป ทั้งนี้จะได้กล่าวรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อต่อไป

(2) จำนวน การกระจายตัวและการเข้าถึงของประชาชน

จากผลการศึกษาพบว่า จำนวนโรงรับจำนำที่มีอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นของเอกชนและมีการกระจายตัวอยู่ในกรุงเทพฯ เนื่องจากการตั้งโรงรับจำนำเอกชนมีวัตถุประสงค์เพื่อหวังผลกำไรเป็นเป้าหมายหลัก และการให้ความช่วยเหลือแก่คนยากจนเป็นเป้าหมายรอง ในขณะที่ประชาชนที่ยากจนของประเทศส่วนใหญ่อยู่ในต่างจังหวัด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่ในทุกจังหวัดได้มีการจัดตั้งสถานธนาณบาลเพื่อให้บริการแก่ประชาชน แต่อย่างไรก็ตาม จากการสอบถามความต้องการของผู้ใช้บริการทั้งในเขตกทม.และต่างจังหวัดพบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ต้องการให้มีการขยายสาขาเพิ่มเติม แสดงให้เห็นว่า จำนวนโรงรับจำนำที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่เพียงพอ

ดังนั้น เพื่อให้เกิดการกระจายตัวและให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการให้บริการได้อย่างทั่วถึง ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน จึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการเปิดเสรีในการจัดตั้งโรงรับจำนำ ทั้งในเขตกทม.และต่างจังหวัด และเห็นควรให้มีการจัดตั้งโรงรับจำนำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ควรเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทที่มีความพร้อมสามารถดำเนินการได้ ไม่ควรจำกัดเฉพาะเทศบาลเท่านั้น

(3) ความเหมาะสมของอปท.ในการดำเนินกิจการสถานธนาณบาล

ถึงแม้ว่าโรงรับจำนำเอกชนจะมีข้อได้เปรียบในด้านการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและมีความคล่องตัวกว่าโรงรับจำนำของรัฐก็ตาม แต่ในการให้บริการของเอกชนคิดอัตราดอกเบี้ยการรับจำนำเต็มเพดานตามที่กฎหมายกำหนด ไม่มีเงื่อนไขผ่อนปรน ประกอบกับจากผลการศึกษาโรงรับจำนำกรณีศึกษา 7 แห่ง ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว พบว่า อัตราส่วนลูกหนี้ที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินหลุดจำนำต่อทรัพย์สินจำนำของโรงรับจำนำเอกชนมีสูงกว่าโรงรับจำนำของสถานธนาณบาลเกือบ 3 เท่า แสดงว่า โรงรับจำนำของรัฐมีส่วนช่วยในการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนมากกว่าของเอกชน โดยผู้บริการโรงรับจำนำของรัฐได้รับเงื่อนไขการจำนำที่ดีกว่า เช่น อัตราดอกเบี้ยต่ำกว่า ทำให้ต้นทุนในการรับจำนำถูกกว่า และมีผลให้ความสามารถในการไถ่ถอนของผู้บริการโรงรับจำนำของรัฐมากกว่าของเอกชน

ดังนั้น เพื่อเป็นการช่วยเหลือทางด้านเงินทุนให้แก่ประชาชน และคนยากจนซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในต่างจังหวัด ให้มีเงินทุนที่มีต้นทุนการกู้ยืมที่ต่ำกว่า จึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดตั้งโรงรับจำนำของรัฐซึ่งมีการกำหนดนโยบายในการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน โดยเฉพาะการให้ดอกเบี่ยผ่อนปรนยามที่ประชาชนมีความต้องการใช้เงิน เช่น ช่วงเปิดเทอม ดังนั้น โรงรับจำนำของรัฐโดยเฉพาะสถานธนาณบาลของอปท. ที่กระจายอยู่ในทุกจังหวัด ควรดำเนินกิจการต่อไป เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงทางการเงินให้แก่ประชาชน โดยเป็นแหล่งเงินทุนต้นตำและเพื่อกันไม่ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบจากโรงรับจำนำเอกชน

9.2.2 ข้อเสนอแนะและการพัฒนาในด้านการปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาในเชิงปฏิบัติ โดยในที่นี้จะมุ่งเน้นการพัฒนาสถานธนาณูปถ. ประกอบด้วยประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

(1) การบริหารจัดการ

โดยทั่วไปในการบริหารจัดการโรงรับจำนำ เจ้าของจะมีสิทธิในการบริหารจัดการเอง ยกเว้นสถานธนาณูปถ. ที่ส่วนกลางไม่ได้มอบอำนาจให้เทศบาลเป็นผู้บริหารทั้งหมด ทั้งด้านบริหารงานบุคคล การบริหารการเงิน การกำหนดอัตราดอกเบี้ย การตีราคาทรัพย์สินจำนำ วงเงินการรับจำนำ การจัดสรรผลกำไร การกำหนดสถานที่และพื้นที่ เงินทุนและการกู้ยืมเงิน การตรวจสอบ และการรับความเสี่ยงในการดำเนินงาน ซึ่งมีผลให้สถานธนาณูปถ. ไม่ได้รับการดูแลและพัฒนาเท่าที่ควร

ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาการบริหารจัดการสถานธนาณูปถ. จึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการกระจายอำนาจให้แก่อปท. หรือเทศบาลที่เป็นเจ้าของสามารถบริหารจัดการได้เอง โดยส่วนกลางมีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือและให้บริการทางด้านวิชาการ นอกจากนั้นแล้ว เห็นควรให้มีการนำหลักการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ด้วย เพื่อส่งเสริมให้เกิดการบริหารอย่างสุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการวางกฎระเบียบที่ชัดเจน เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม ก่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรและงบประมาณ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

(2) การวิเคราะห์ความเสี่ยงและความมั่นคงทางการเงิน

กิจการโรงรับจำนำเป็นกิจการที่ต้องใช้เงินทุนค่อนข้างสูง เนื่องจากทรัพย์สินจำนำส่วนใหญ่เป็นทองคำ ซึ่งมีมูลค่าสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ความต้องการเงินทุนสูงขึ้นตามไปด้วย ประกอบกับประชาชนผู้ใช้บริการมีจำนวนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นไปตามภาวะค่าครองชีพและความต้องการใช้เงิน ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงจากการให้บริการรับจำนำที่มีหลักทรัพย์สินค้ำประกัน ถือได้ว่ากิจการโรงรับจำนำมีความเสี่ยงค่อนข้างน้อย อย่างไรก็ตาม หากวิเคราะห์ถึงความเสี่ยงและความมั่นคงทางการเงินของกิจการ ซึ่งพิจารณาจากอัตราส่วนตามหลักการ CAMELS และสัดส่วนทางการเงินอื่น ๆ พบว่า โรงรับจำนำของรัฐมีความเสี่ยงในด้านความเพียงพอของเงินทุนน้อยกว่าของเอกชน และมีความสามารถในการทำกำไรสูงกว่าของเอกชน สาเหตุหลักน่าจะเกิดจากโรงรับจำนำเอกชนมีอัตราค่าใช้จ่ายรวมต่อรายได้รวมสูงมาก ส่วนด้านสภาพคล่อง โรงรับจำนำทุกแห่งมีสภาพคล่อง และคุณภาพของสินทรัพย์ โรงรับจำนำทุกประเภทมีการเติบโตของธุรกิจ สำหรับผู้ใช้บริการรับจำนำหรือลูกหนี้ เป็นลูกหนี้ที่มีคุณภาพดีมาก สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลาไม่ปล่อยให้ทรัพย์สินหลุดจำนำ ดังนั้นจึงแสดงว่า กิจการโรงรับจำนำไม่มีความเสี่ยงหากมีเงินทุนของตนเอง หากกู้ยืมเงินจากภายนอกสูง จะเกิดความเสี่ยงทั้งด้านเงินทุน สภาพคล่อง และความสามารถในการทำกำไร ถึงแม้จะดำเนินกิจการได้ดีมีรายได้สูงก็ตาม

ดังนั้น เพื่อเป็นการลดโอกาสในการเกิดความเสี่ยงทั้งด้านเงินทุน สภาพคล่อง และความสามารถในการทำกำไร จึงมีข้อเสนอแนะว่า สถานธนาณูปถ. ควรมีการสะสมเงินทุนภายในของตนเองให้มากขึ้น และหากต้องพึ่งพาเงินทุนจากภายนอก ควรหาแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนต่ำที่สุด การที่ จ.ส.ท. กำหนดให้เทศบาลกู้ยืมเงินแบบการเบิกเงินบัญชี ซึ่งมีต้นทุนที่สูงกว่าการกู้ยืมวิธีอื่น จึงเห็นควรให้อปท. มีอำนาจในการเลือกแหล่งเงินทุนและวิธีการกู้ยืมเงินได้เอง รวมทั้งลดขั้นตอนการให้ความเห็นชอบในการกู้ยืมลง

(3) การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและการให้บริการที่สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ใช้บริการ

สถานธนาณูปถ. ยังไม่มีการจัดทำแผนการดำเนินงานและการประเมินผลงานอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ ยังไม่มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติงาน และแผนการบริหารความเสี่ยง รวมทั้งไม่มีการจัดทำตัวชี้วัดผลปฏิบัติงานขององค์กร และรายบุคคล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและบริการจัดการ นอกจากนั้น การดำเนินงานของโรงรับจำนำเป็นการให้บริการแก่ประชาชน ซึ่งที่ผ่านมาสถานธนาณูปถ. มีการดำเนินงาน

ตาม กฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับที่ส่วนกลางกำหนดขึ้น เช่น การกำหนดวันและเวลาการให้บริการ ซึ่งจำนวนวันและเวลาสั้นกว่าของเอกชน การกำหนดสถานที่ตั้งและขนาดพื้นที่ห้องมั่นคง ไม่เอื้อต่อการให้บริการในการขยายสาขาไปในแหล่งชุมชนที่มีข้อจำกัดของขนาดพื้นที่ได้ เพราะฉะนั้น การให้บริการของสถานธนาณูปถ. จึงยังไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่

ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาการดำเนินงานของสถานธนาณูปถ. ให้มีประสิทธิภาพ จึงมีข้อเสนอแนะว่า เห็นควรให้สถานธนาณูปถ. มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติงาน และแผนการบริหารความเสี่ยง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้แก่สถานธนาณูปถ. รวมทั้งควรจัดให้มีระบบการประเมินผลการดำเนินงาน ด้วยการกำหนดตัวชี้วัดในการทำงานทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคล เพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่พนักงานและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน โดยอาจว่าจ้างบริษัท ทริส คอร์ปอเรชั่น จำกัด มาให้คำปรึกษา และจัดทำรายงานการประเมินผลการดำเนินงานและการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งผ่านการกำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมายการดำเนินงาน

สำหรับเรื่องการตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการหรือประชาชน ในการวิจัยครั้งนี้ได้สำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงรับจำนำที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 7 แห่ง ซึ่งสามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะได้ คือ สถานธนาณูปถ. ควรมีการปรับปรุงด้านบริการ โดยผู้ให้บริการต้องการให้ขยายวงเงินรับจำนำ ปรับลดอัตราดอกเบี้ยในช่วงเปิดเทอม เพิ่มมูลค่าทรัพย์สินจำนำ ขยายเวลาการให้บริการ และขยายเวลาการไถ่ถอน การปรับปรุงด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยต้องการให้ขยายสาขาเพิ่มขึ้น ปรับปรุงสถานที่ให้บริการเหมือนกับธุรกิจบริการอื่นๆ ย้ายสถานที่ตั้งให้ใกล้ชุมชน ให้มีที่จอดรถเพียงพอ มีโทรศัพท์สาธารณะบริการ มีห้องน้ำที่สะอาด การปรับปรุงด้านอุปกรณ์เครื่องมือ โดยต้องการให้ปรับปรุงอุปกรณ์พิมพ์ลายนิ้วมือ ห้องมั่นคงและห้องเก็บทรัพย์สินจำนำ และเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ช่วยในการคำนวณและการพิมพ์ตัวจำนำ

ทั้งนี้ เห็นว่า ส่วนกลางหรือ จ.ส.ท. ควรกระจายอำนาจให้อปท. ในการกำหนดนโยบาย ทิศทาง และเป้าหมายการดำเนินงาน เพื่อเป็นแนวทางในการทำงานสถานธนาณูปถ. และพัฒนาการดำเนินงานและการให้บริการแก่ประชาชน

9.2.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาสถานธนาณูปถ.ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนากิจการโรงรับจำนำโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานธนาณูปถ. ของ อปท. โดยประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาทั้งหมด 3 ด้าน คือ การปรับบทบาทของผู้กำกับ (Regulator) กิจการโรงรับจำนำ การปรับบทบาทของ อปท.ในฐานะเจ้าของกิจการ (Owner) และการปรับบทบาทของผู้ปฏิบัติงาน (Operator) ของสถานธนาณูปถ. โดยศึกษาจากจุดแข็งจุดอ่อนของโรงรับจำนำแต่ละประเภท ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

(1) การปรับบทบาทของผู้กำกับ (Regulator) ของกิจการโรงรับจำนำและสถานธนาณูปถ.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษาข้อมูลจุดแข็งและจุดอ่อนของการดำเนินกิจการโรงรับจำนำที่เป็นกรณีศึกษาของโรงรับจำนำแต่ละประเภท เพื่อหาแนวทางในการเสนอแนะและปรับปรุงบทบาทของผู้กำกับ (Regulator) กิจการโรงรับจำนำและสถานธนาณูปถ.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาหรือจุดอ่อนของการกำกับดูแล และแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือปรับบทบาทของผู้กำกับ (Regulator) ของกิจการโรงรับจำนำและสถานธนาณูปถ.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

(1.1) จุดอ่อนของการกำกับดูแล (Regulator) ของกิจการโรงรับจำนำและสถานธนาณูปถ.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษาด้านการกำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505 ในฐานะเป็นกฎหมายแม่บทว่าด้วยโรงรับจำนำ ซึ่งกิจการโรงรับจำนำทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นโรงรับจำนำเอกชน สถานธนาณูเคราะห์ สถานธนาณูปถ.กรุงเทพมหานคร และสถานธนาณูปถ.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องปฏิบัติตาม พบว่ามีจุดอ่อนหลายประเด็นในเรื่องการกำกับดูแลในรูปแบบของ

คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำ การขออนุญาตจัดตั้ง การตรวจสอบ และวงเงินรับจำนำต่อราย เป็นต้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1.1.1) จุดอ่อนที่เกิดจากพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505

(1.1.1.1) หน่วยงานกำกับดูแล

การที่พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505 ซึ่งเป็นกฎหมายกำกับดูแลเกี่ยวกับกิจการโรงรับจำนำ ซึ่งถือว่าเป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่ง แต่ปัจจุบันอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงมหาดไทย โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามกฎหมาย และมีกรมการปกครองเป็นหน่วยงานภายใต้กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบกำกับดูแลโรงรับจำนำทั้งระบบ ทำให้ไม่มีการกำกับดูแลด้านความมั่นคงที่เหมาะสม และไม่สอดคล้องกับสถาบันการเงินประเภทอื่นที่ส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง ทำให้กิจการโรงรับจำนำทั้งระบบ ขาดการพัฒนาที่เหมาะสม เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

(1.1.1.2) องค์ประกอบคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำ

องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำไม่เหมาะสม เนื่องจากมีปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน และมีกรมตำรวจเป็นเลขานุการ ซึ่งโดยวิธีปฏิบัติปัจจุบันมีกรมการปกครองเป็นเลขานุการ ซึ่งเป็นหน่วยงานเกี่ยวกับการปกครองและดูแลทุกข์สุขของประชาชน และไม่ได้มีความเชี่ยวชาญด้านการกำกับดูแลสถาบันการเงินและความช่วยเหลือทางการเงินกับประชาชน

(1.1.1.3) การขออนุญาตจัดตั้ง

การขอใบอนุญาตจัดตั้งต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำ ซึ่งมีความล่าช้าและหลายขั้นตอน นอกจากนี้จะต้องผ่านความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น คณะกรรมการ จ.ส.ท. และ คณะกรรมการ ส.ร.ท.

(1.1.1.4) วงเงินรับจำนำ

การที่พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505 กำหนดวงเงินรับจำนำสูงสุดต่อรายที่สามารถรับจำนำได้ไม่เกินรายละหนึ่งแสนบาท เป็นวงเงินรับจำนำที่ต่ำ ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันและมีการตีความวงเงินรับจำนำต่อรายในโรงรับจำนำแต่ละประเภทไม่ตรงกัน

(1.1.2) จุดอ่อนที่เกิดจากหลักเกณฑ์การกำกับของ จ.ส.ท. ที่ใช้กำกับดูแลสถานธนาหุบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(1.1.2.1) ด้านการดำเนินงาน

วันและเวลาการเปิดให้บริการสั้นกว่าเอกชนระหว่างเวลา 08.00-16.00 น. หยุดวันเสาร์-อาทิตย์ เนื่องจากระเบียบจ.ส.ท.ห้ามดำเนินการเวลา 16.00-8.00 น และกฎหมายห้ามดำเนินการเวลา 18.00-8.00 น.

(1.1.2.2) สถานที่จัดตั้งและพื้นที่

ระเบียบของ จ.ส.ท.กำหนดให้ขนาดอาคารมีพื้นที่ใช้สอยกว่า 300 ตารางเมตร และกำหนดขนาดห้องมั่นคงไม่น้อยกว่า 16 ตารางเมตร ทำให้ไม่สามารถตั้งได้ในแหล่งชุมชนบางพื้นที่ เช่น ห้างสรรพสินค้าที่ขนาดพื้นที่ใช้สอยและห้องมั่นคงจะน้อยกว่าที่ จ.ส.ท. กำหนด

(1.1.2.3) การกู้ยืมเงิน

การกู้เงินของ อปท. นั้น จ.ส.ท.กำหนดให้การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินเป็นแบบเบิกเกินบัญชี ซึ่งอยู่ภายใต้เงื่อนไขข้อที่ จ.ส.ท. กำหนด คือ อัตราดอกเบี้ยกู้เงินเบิกเกินบัญชีจากสถาบันการเงินเท่านั้น โดยดอกเบี้ยเงินฝากไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี ซึ่ง อปท. จะต้องขาดความยืดหยุ่นและอาจต้องกู้เงินในอัตราที่สูงกว่าที่ควรจะเป็น เพราะเป็นกู้ยืมระยะสั้น โดยการกู้เงินเบิกเกินบัญชี

(1.1.2.4) การตีราคาทรัพย์สินจำนำ

- อัตราการรับจำนำทองคำไม่เกินร้อยละ 80 ของราคาตลาด เป็นอัตราที่ต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับโรงรับจำนำประเภทอื่น

- การประเมินทรัพย์สินหลุดจำนำทองคำ ให้ถือราคาทองคำแท่งหักค่าน้ำประสานทองไม่เกินร้อยละ 6 และเฉลี่ยแล้วต้องกำไรไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 มูลค่ารับจำนำ

(1.1.2.5) การรับความเสี่ยงของผู้จัดการสถานธนาหุบาล

ผู้จัดการสถานธนาหุบาลเป็นผู้รับผิดชอบความเสี่ยงในการดำเนินงานทั้งหมด โดยต้องรับซื้อทรัพย์สินหลุดจำนำค่างจำหนายทั้งหมด

(1.1.2.6) การตรวจสอบ

- การกำหนดให้ปลัดเทศบาลเป็นผู้ตรวจการสถานธนาหุบาลประจำอปท. ไม่เหมาะสมเนื่องจากไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการเงิน

- จ.ส.ท. มีอำนาจแต่งตั้งผู้จัดการสถานธนาหุบาลเป็นผู้ตรวจการสถานธนาหุบาลประจำภาคและประจำเขตอีกตำแหน่งหนึ่ง และให้อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของ จ.ส.ท. ทำให้เป็นภาระแก่ผู้จัดการเพิ่มขึ้นในการเข้าร่วมรับผิดชอบ หากสถานธนาหุบาลถูกเขตเกิดความเสียหาย ซึ่งเป็นการไม่ยุติธรรม

(1.1.2.7) การปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย

การที่สถานธนาหุบาลแห่งใดมีความประสงค์ใช้อัตราดอกเบี้ยรับจำนำในอัตราที่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยรับจำนำที่ปรับปรุงใหม่ ให้ขอทำความตกลงกับสำนักงาน จ.ส.ท. เป็นกรณีไปนั้น ทำให้ขาดความคล่องตัว

(1.2) แนวทางในการปรับบทบาทของผู้กำกับ (Regulator) ของกิจการโรงรับจำนำและสถานธนาหุบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(1.2.1) พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 เป็นกฎหมายแม่บทว่าด้วยโรงรับจำนำ ซึ่งกิจการโรงรับจำนำทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นโรงรับจำนำเอกชน สถานธนาหุบาลกรุงเทพมหานคร สถานธนาหุบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานธนาหุบาลนครจะต้องปฏิบัติตาม ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 นั้นแล้ว เห็นควรมีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ.2505 ที่เกี่ยวกับการกำกับดูแล ดังนี้

(1.2.1.1) หน่วยงานกำกับดูแล

ควรทบทวนอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่กำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำ โดยเห็นควรให้กระทรวงการคลังกำกับดูแลโรงรับจำนำ เพื่อการพัฒนากิจการโรงรับจำนำ เพื่อให้เป็นแหล่งเงินทุนที่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนมากขึ้น ให้มีการพัฒนาระบบการกำกับดูแล และระบบการบริหารจัดการของโรงรับจำนำ และพัฒนาให้โรงรับจำนำเป็นแหล่งให้บริการที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาระบบฐานข้อมูลกิจการโรงรับจำนำ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนกลยุทธ์และพัฒนาธุรกิจโรงรับจำนำ ทั้งนี้เนื่องจากสภาพการดำเนินงานของโรงรับจำนำในปัจจุบัน สามารถเรียกได้ว่าเป็นสถาบันการเงินขนาดเล็กประเภทหนึ่งในระบบการเงิน จึงสมควรให้กระทรวงการคลังซึ่งมีหน้าที่ดูแลระบบการเงินของประเทศ ได้เข้ามามีบทบาทกำกับดูแลโรงรับจำนำมากขึ้น เพื่อพัฒนาโรงรับจำนำให้มีมาตรฐานการกำกับดูแลที่สอดคล้องกับสถาบันการเงินประเภทอื่น ๆ โดยมุ่งเน้นในการลดต้นทุนของกิจการโรงรับจำนำที่เกิดจากกฎหมาย กฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับ เสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงาน ส่งเสริมการแข่งขัน และการเข้าถึงบริการของประชาชน

(1.2.1.2) ชื่อและองค์ประกอบคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำ

ควรปรับเปลี่ยนชื่อคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำ เป็นคณะกรรมการกำกับและพัฒนากิจการโรงรับจำนำ และเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของคณะกรรมการใหม่ โดยให้เพิ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ และธนาคารแห่งประเทศไทย โดยให้คณะกรรมการกำกับกิจการโรงรับจำนำมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- เสนอแนะนโยบาย มาตรการ และแนวทางพัฒนาเกี่ยวกับกิจการโรงรับจำนำ เช่น นโยบายการขยายสาขาของโรงรับจำนำ จำนวนเงินรับจำนำต่อราย ทุนจดทะเบียนขั้นต่ำ คุณสมบัติของผู้ขออนุญาตจัดตั้งโรงรับจำนำ และขอบเขตธุรกิจโรงรับจำนำ

- กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความมั่นคงของโรงรับจำนำทั้งระบบ

- กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาคำขออนุญาตจัดตั้งหรือคำขอขยาย

สถานที่ตั้งโรงรับจำนำ

(1.2.1.3) การขออนุญาตจัดตั้ง

ควรให้มีการลดขั้นตอนการขออนุญาตจัดตั้งลง โดยให้หน่วยงานที่กำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำ พิจารณาคำขออนุญาตตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำกับโรงรับจำนำกำหนดไว้

(1.2.1.4) วงเงินรับจำนำ

ควรกำหนดวงเงินรับจำนำต่อรายเพิ่มสูงขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน และเพื่อให้โรงรับจำนำสามารถให้ความช่วยเหลือประชาชนได้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากสภาพการณ์เศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อ และราคาสินค้าได้ปรับตัวเพิ่มขึ้นมาตั้งแต่ปี 2505 ที่กฎหมายว่าด้วยโรงรับจำนำใช้บังคับ วงเงินที่กำหนดไว้เพียงหนึ่งแสนบาทต่อราย จึงเป็นวงเงินที่ต่ำเกินไป

(1.2.1.5) การตรวจสอบด้านความมั่นคงและการปฏิบัติตามกฎหมาย

ควรกำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยตรวจสอบความมั่นคงของโรงรับจำนำและการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1.2.1.6) ด้านการดำเนินงาน

ควรมีการแก้ไขพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความคล่องตัว และยืดหยุ่นมากขึ้น เช่น ยกเลิกข้อกำหนดในเรื่องวันและเวลาการให้บริการ โดยให้ขึ้นอยู่กับความต้องการให้บริการ และลดขนาดพื้นที่ของสถานที่และห้องมั่นคงลง เพื่อให้โรงรับจำนำสามารถเปิดบริการตามห้างสรรพสินค้า เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการได้เต็มที่มากขึ้น

(1.2.2) การปรับหลักเกณฑ์การกำกับของ จ.ส.ท. ที่ใช้กำกับดูแลสถานธนาพาลองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

(1.2.2.1) การขออนุญาตจัดตั้ง

ควรให้มีการลดขั้นตอนการขออนุญาตจัดตั้งลง และเห็นควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีความพร้อม สามารถดำเนินกิจการโรงรับจำนำได้ โดยให้หน่วยงานที่กำกับดูแลกิจการโรงรับจำนำพิจารณาคำขออนุญาตตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำกับโรงรับจำนำกำหนดไว้

(1.2.2.2) ด้านการดำเนินงาน

จ.ส.ท. ควรยกเลิกระเบียบในการกำหนดวันและเวลาการเปิดให้บริการ เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ และให้เกิดความยืดหยุ่นของผู้ให้บริการ

(1.2.2.3) สถานที่จัดตั้งและพื้นที่

จ.ส.ท. ควรแก้ไขระเบียบ จ.ส.ท. โดยควรลดขนาดพื้นที่การใช้สอยและห้องมั่นคงลง เพื่อให้ อปท. สามารถขยายสาขาไปในแหล่งชุมชนที่มีข้อจำกัดของขนาดพื้นที่ได้ ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันทรัพย์สินที่รับจํานาส่วนใหญ่มีขนาดเล็กเช่น ทองคำ จึงไม่จำเป็นต้องใช้ขนาดพื้นที่มาก

(1.2.2.4) การกู้ยืมเงิน

จ.ส.ท. ควรแก้ไขระเบียบ จ.ส.ท. โดยควรกำหนดให้การกู้ยืมเงินของอปท. สามารถกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินเป็นสัญญาระยะยาวนอกเหนือจากเงินกู้ยืมแบบเบิกเกินบัญชี โดยอัตราดอกเบี้ยอิงตามอัตราตลาด

(1.2.2.5) การตีราคาทรัพย์สินจํานา

จ.ส.ท. ควรกำหนดอัตราการรับจํานาทองคำให้มากขึ้นจากปัจจุบันที่อยู่ที่ย้อยละ 80 ของราคาตลาด เป็นอัตราที่ไม่ต่ำกว่าเมื่อเทียบโรงรับจํานาประเภทอื่น

(1.2.2.6) การรับความเสี่ยงของผู้จัดการสถานธนานุบาล

การที่ จ.ส.ท. กำหนดให้ผู้จัดการสถานธนานุบาลเป็นผู้รับผิดชอบความเสี่ยงในการดำเนินงานทั้งหมด โดยต้องรับผิดชอบต่อทรัพย์สินหลุดค่างจํานาทั้งหมดนั้น เป็นการสร้างภาระให้กับผู้จัดการมากเกินไป เพราะในบางกรณี เช่น ความเสี่ยงที่เกิดจากการรับจํานาที่ต้องตามระเบียบ จ.ส.ท. แต่เจ้าของทรัพย์สินจํานาชำระดอกเบี้ยเป็นระยะเวลานานจนทรัพย์สินรับจํานาล้าสมัย หรือทรัพย์สินรับจํานาเปลี่ยนรุ่นรวดเร็ว จึงเห็นควรปรับปรุงหลักเกณฑ์โดยในกรณีนี้ ผู้จัดการไม่ควรต้องรับผิดชอบและรับความเสี่ยงแต่ฝ่ายเดียวซึ่งถือเป็นความไม่ยุติธรรมต่อผู้จัดการ เนื่องจากไม่ใช่ความผิด หรือข้อบกพร่องกันเกิดจากการกระทำของผู้จัดการแต่อย่างใด จึงสมควรให้ผู้จัดการรับผิดชอบส่วนหนึ่ง และสถานธนานุบาลรับผิดชอบส่วนหนึ่ง

(1.2.2.7) ด้านการตรวจสอบ

ควรยกเลิกระเบียบ จ.ส.ท. ที่กำหนดให้ปลัดเทศบาลเป็นผู้ตรวจการสถานธนานุบาลประจำอปท. และให้ผู้จัดการสถานธนานุบาลเป็นผู้ตรวจการสถานธนานุบาลประจำภาคและประจำเขตอีกตำแหน่งหนึ่ง ดังนั้น เพื่อความเหมาะสมในการตรวจสอบการดำเนินงานของสถานธนานุบาล เห็นควรเพิ่มบทบาทของ อปท. ให้เข้ามามีส่วนในการตรวจสอบมากขึ้น โดยกำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการบริหารกิจการสถานธนานุบาลของ อปท. ที่จัดตั้งขึ้น โดยให้มีอำนาจในการตรวจสอบบัญชี การเงิน พัสดุ และทรัพย์สินของสถานธนานุบาล พร้อมทั้งจัดทำรายงานเสนอผลการตรวจสอบต่อนายกเทศมนตรีเพื่อนำเสนอต่อสภาท้องถิ่น ทั้งนี้ในการตรวจสอบภายในของสถานธนานุบาล เห็นควรให้ อปท. แต่ละแห่งมอบหมายให้ผู้ตรวจสอบภายในของ อปท. เป็นผู้ตรวจสอบบัญชี งบการเงิน และการรับ-จ่ายเงินของสถานธนานุบาลด้วย เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่กำหนด ส่วนการตรวจสอบภายนอกเป็นการตรวจสอบทางบัญชีและงบการเงิน อปท. อาจจะให้ สตง. หรือสำนักบัญชีที่ได้รับการรับรองแล้วเป็นผู้ดำเนินการก็ได้

(1.2.2.8) การปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย

หากสถานธนานุบาลกำหนดอัตราดอกเบี้ยรับจํานาในอัตราที่ต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนดควรกระทำได้ โดยไม่จำเป็นต้องทำความตกลงกับสำนักงาน จ.ส.ท. ทั้งนี้จะช่วยให้สถานธนานุบาลเกิดความคล่องตัวในการช่วยเหลือประชาชน

(1.2.2.9) การปรับบทบาทของ จ.ส.ท.

จ.ส.ท. ต้องพลิกบทบาทของตนเองมาเน้นในเรื่องวิชาการ เช่น การจัดฝึกอบรมให้แก่สถานธนานุบาลในการให้ความรู้ให้คำปรึกษาแนะนำวิธีการตีราคา และการตรวจสอบทรัพย์สิน โดยเห็นควรให้ สำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นหน่วยงานเสนอแนะนโยบายและแนวทางการพัฒนารัฐกิจโรงรับจํานา รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความมั่นคงของโรงรับจํานา เพื่อให้เกิดการพัฒนาธุรกิจโรงรับจํานาทั้งระบบปฏิบัติให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

(2) การปรับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะเจ้าของ (Owner) สถานธนาณูบาล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ได้รับมอบหมายให้ดำเนินกิจการสถานธนาณูบาลตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งเริ่มก่อตั้งครั้งแรกตั้งแต่ ปี 2503 เพื่อช่วยเหลือคนยากจนที่ขาดเงินสามารถมีแหล่งเงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าเอกชน และเพื่อประโยชน์ในการควบคุมการรับซื้อของโจร ปัจจุบันสถานธนาณูบาล อปท.อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยมีสำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.) และคณะกรรมการส่งเสริมการดำเนินงานกิจการสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(ส.ธ.ท.) ควบคุมและการบริหารจัดการสถานธนาณูบาลของ อปท.

ในระยะเริ่มต้นการจัดตั้งสถานธนาณูบาล อปท.ซึ่ง จ.ส.ท. และ ส.ธ.ท. ได้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการวางรากฐานการดำเนินการ เพื่อให้สถานธนาณูบาลมีการบริหารงานอย่างมีแบบแผน มีความมั่นคงทางการเงิน และมีระบบการดำเนินงานที่เป็นมาตรฐานสอดคล้องกันทุกแห่ง การดำเนินการดังกล่าวมีระยะเวลาล่วงเลยมาถึง 50 ปี สถานธนาณูบาล อปท.หลายแห่งได้มีการบริหารงานได้อย่างเจริญก้าวหน้า มีการพัฒนาและขยายสาขา ในแต่ละปีสามารถช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนต้องการเงินทุนไว้หมุนเวียนและเป็นค่าใช้จ่ายได้จำนวนมาก โดยในปี 2552 มูลค่าทรัพย์สินจำนองของ อปท. สูงถึง 49,796 ล้านบาท อย่างไรก็ตามยังมีกฎ ระเบียบหลักเกณฑ์ ที่ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการเพิ่มบทบาทของ อปท.ซึ่งเป็นเจ้าของกิจการสถานธนาณูบาลที่แท้จริง ได้มีโอกาสเข้าไปส่งเสริมให้กิจการสามารถพัฒนาไปได้มากกว่านี้ จึงได้ศึกษาข้อมูลที่เป็นจุดอ่อนและจุดแข็งของการดำเนินกิจการโรงรับจำนำที่เป็นกรณีศึกษาของแต่ละประเภท รวมทั้งสถานธนาณูบาล อปท. เพื่อหาแนวทางในการเสนอแนะการปรับบทบาทของ อปท. ในฐานะเจ้าของกิจการสถานธนาณูบาล อปท.โดยแยกการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็น คือ ปัญหาหรือจุดอ่อนของ อปท.ในการกำกับดูแลสถานธนาณูบาล และแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือปรับบทบาทของ อปท.ในฐานะเจ้าของสถานธนาณูบาล ดังนี้

(2.1) จุดอ่อนของ อปท.ในฐานะเจ้าของสถานธนาณูบาล อปท.

ศึกษาถึงบทบาทของ อปท. ในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการบริหารจัดการสถานธนาณูบาล อปท. พบว่ามีจุดอ่อนหลายประเด็นในเรื่องสิทธิความเป็นเจ้าของ บทบาทในการบริหารจัดการและดำเนินงานในด้านต่างๆ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(2.1.1) ด้านสิทธิความเป็นเจ้าของ

อปท.ไม่มีสิทธิบริหารจัดการเองทั้งหมด เนื่องจากกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และหลักเกณฑ์จำนวนมากที่ จ.ส.ท.กำหนดขึ้นมาไม่เอื้อต่อการให้สิทธิแก่เทศบาล หรือ อปท.ที่เป็นเจ้าของเข้าไปบริหารจัดการกิจการได้เต็มที่ มีผลให้ อปท. หลายแห่งยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเองในการเป็นเจ้าของสถานธนาณูบาล อปท. ทำให้ อปท.หลายแห่งไม่สนับสนุนเงินทุนในการดำเนินงานแก่สถานธนาณูบาล และมีผลให้การดำเนินกิจการเติบโตได้น้อยกว่าที่ควรจะเป็น หาก อปท. ให้การสนับสนุนเต็มที่สถานธนาณูบาล อปท. จะสามารถให้การช่วยเหลือทางการเงินแก่ประชาชนได้เพิ่มขึ้น

(2.1.2) ด้านบุคลากร

อปท.ไม่มีสิทธิในการบริหารทางด้านบุคลากรได้เต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดหาบุคลากรในตำแหน่งสำคัญ ได้แก่ ผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ และพนักงานบัญชี เนื่องจากเป็นอำนาจของ จ.ส.ท. ในการบริหารจัดการด้านบุคลากร ดังนี้

- จ.ส.ท.เป็นผู้ออกระเบียบว่าด้วยพนักงานสถานธนาณูบาล อปท. ให้ทุกแห่งถือปฏิบัติ เช่น กำหนดคุณสมบัติของพนักงาน การสรรหา บรรจุ และการแต่งตั้ง การทำสัญญาจ้างและสัญญาค้ำประกัน

วันทำงาน การลา และสวัสดิการ การเลื่อนขั้นค่าจ้าง การรักษาวินัย การออกจากการเป็นพนักงาน และการเกษียณอายุ

- การสรรหาและคัดเลือกบุคคลในตำแหน่งผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ และพนักงานบัญชีเป็นอำนาจของ จ.ส.ท. โดยประธาน จ.ส.ท.เป็นผู้สั่งจ้าง บรรจุ หรือแต่งตั้งทุกตำแหน่ง ทั้งนี้ การเลื่อนตำแหน่ง และการสับเปลี่ยนตำแหน่งต้องได้รับอนุมัติจาก จ.ส.ท. รวมทั้ง จ.ส.ท. มีอำนาจในการพิจารณาโทษและถอดถอน พนักงานและลูกจ้างของสถานธนาถูปท.

- จ.ส.ท.เป็นผู้กำหนดโครงสร้างอัตราเงินเดือน ค่าจ้าง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ บำเหน็จความชอบ จำนวนอัตราตำแหน่ง และการพัฒนาพนักงานสถานธนาถูปท. ซึ่งโครงสร้างอัตราเงินเดือนของสถานธนาถูปท. ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตำแหน่งผู้จัดการมีค่าตอบแทนที่ไม่เหมาะสม เมื่อเปรียบเทียบกับความรับผิดชอบทางการเงินของกิจการสถานธนาถูปท.ทั้งหมด

- จ.ส.ท. มีอำนาจแต่งตั้งผู้จัดการสถานธนาถูปท.เป็นผู้ตรวจการสถานธนาถูปท. ประจำภาคและประจำเขตอีกตำแหน่งหนึ่ง และให้อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของ จ.ส.ท. โดยมีอำนาจหน้าที่ตรวจการควบคุมการปฏิบัติงานของพนักงานสถานธนาถูปท.ตามที่ จ.ส.ท. กำหนด ทำให้เป็นภาระแก่ผู้จัดการเพิ่มขึ้นในการเข้าร่วมรับผิดชอบ หากสถานธนาถูปท.ถูกเขตเกิดความเสียหาย ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การดำเนินการดังกล่าวก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้จัดการ

- เนื่องจาก จ.ส.ท.เข้ามามีส่วนในการบริหารทางด้านบุคลากรค่อนข้างมาก จนทำให้พนักงานส่วนใหญ่ของสถานธนาถูปท.เข้าใจว่าตนเองเป็นพนักงานของ จ.ส.ท.และต้องรับผิดชอบต่อ จ.ส.ท.แทน อปท.ซึ่งเป็นเจ้าของสถานธนาถูปท.นั้น

(2.1.3) ด้านเงินทุนและการกู้ยืมเงิน

ในการเริ่มต้นกิจการสถานธนาถูปท.ในฐานะที่ อปท. เป็นเจ้าของ จึงมีหน้าที่ในการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้จ่ายและดำเนินงาน โดยต้องจัดสรรจากเงินงบประมาณของ อปท. ให้แก่สถานธนาถูปท.เป็นไปตามระเบียบของ จ.ส.ท. หลังจากนั้นหากเงินทุนของสถานธนาถูปท.ไม่เพียงพอ อปท.จะต้องหาเงินทุนเพิ่มเติมให้ โดยทั่วไป อปท. จะกู้เงินจากสถาบันการเงิน ซึ่ง จ.ส.ท.กำหนดให้การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินเป็นแบบเบิกเกินบัญชี ซึ่งอยู่ภายใต้เงื่อนไขข้อที่ จ.ส.ท. กำหนด คือ อัตราดอกเบี้ยกู้เงินเบิกเกินบัญชีจากสถาบันการเงิน เท่ากับดอกเบี้ยเงินฝากบวกไม่เกินร้อยละ 1.50 และไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี สำหรับขั้นตอนในการกู้ยืมเงินจะต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น และผู้ว่าราชการจังหวัด

ทั้งนี้ ในการกู้ยืมเงินดังกล่าว นายกเทศมนตรีจะเป็นผู้ลงนามกู้เงินจากสถาบันการเงิน ซึ่งหมายถึง นายกเทศมนตรีต้องรับผิดชอบต่อหนี้ทั้งหมดของสถานธนาถูปท. ในขณะที่นายกเทศมนตรีมีอำนาจในการเข้าไปบริหารจัดการสถานธนาถูปท.อย่างจำกัด กล่าวคือ ไม่สามารถเข้าไปสั่งการหรือกำหนดนโยบายได้เอง และไม่มีสิทธิแม้จะเลือกผู้จัดการได้ ประเด็นเหล่านี้เป็นเรื่องที่สำคัญที่ทำให้นายกเทศมนตรีหลายแห่งไม่ค่อยให้การสนับสนุนเงินทุนแก่สถานธนาถูปท. เนื่องจากต้องเข้าไปรับผิดชอบต่อความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น ทั้ง ๆ ที่ตนเองไม่ได้ดำเนินการ

(2.1.4) ด้านการจัดสรรกำไร

ผลกำไรจากการดำเนินงานของสถานธนาถูปท. ไม่ต้องเสียภาษี แต่ต้องจัดสรรผลกำไรให้แก่หน่วยงานตามสัดส่วนที่ จ.ส.ท. กำหนดให้ ดังนี้

- จัดสรรเป็นเงินทุนดำเนินงานร้อยละ 55
- จัดสรรให้แก่เทศบาลเพื่อบูรณะท้องถิ่นร้อยละ 30
- จัดสรรเป็นโบนัสให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 15
 - พนักงานสถานธนาถูปท. ร้อยละ 10

- เทศบาล (นายกเทศมนตรีและปลัดจังหวัด) ร้อยละ 2.5
- จังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด) ร้อยละ 1
- จ.ส.ท.เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหาร ร้อยละ 1.5

ผลการศึกษา พบว่า การจัดสรรผลกำไรให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องตามที่ จ.ส.ท.กำหนด มีผลให้ต้นทุนการดำเนินงานของสถานธนาณูปาลสูงขึ้น และมีผลต่อเงินทุนและความสามารถในการรับจำนำของกิจการลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้อัตราการรับจำนำทองคำของสถานธนาณูปาล อปท.รับได้ไม่เกินร้อยละ 80 ของราคาตลาด ในขณะที่เอกชนมีอัตราการรับจำนำร้อยละ 90 ของมูลค่าทรัพย์สินจริงตามราคาตลาด สถานธนาณูปาล กทม.มีอัตราการรับจำนำร้อยละ 87.5 และสถานธนาณูปาลนครราชสีมาอัตราการรับจำนำร้อยละ 85 จะเห็นได้ว่าอัตราการจำนำของสถานธนาณูปาล อปท.มีอัตราต่ำที่สุด ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการให้ความช่วยเหลือและการบริการแก่ประชาชนที่ได้รับเงินจำนำน้อยลง

(2.1.5) ด้านการตรวจสอบ

จ.ส.ท.ได้วางระเบียบในการตรวจสอบการดำเนินงานกิจการของสถานธนาณูปาล อปท.โดยได้กำหนดให้ปลัดเทศบาลเป็นผู้ตรวจการสถานธนาณูปาลประจำ อปท. มีอำนาจในการตรวจการควบคุมการปฏิบัติงานของพนักงานสถานธนาณูปาล อปท. ให้เป็นไปตามระเบียบตามคำสั่งของคณะกรรมการ ส.ท. ประธาน จ.ส.ท. ผู้จัดการใหญ่ จ.ส.ท. รองผู้จัดการใหญ่ จ.ส.ท. หรือหัวหน้าสำนักงาน จ.ส.ท.กำหนด ผลการศึกษาพบว่าไม่มีความเหมาะสมเนื่องจากปลัดเทศบาลไม่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านการเงิน

นอกจากนั้น จ.ส.ท.มีอำนาจแต่งตั้งผู้จัดการสถานธนาณูปาลเป็นผู้ตรวจการสถานธนาณูปาลประจำเขตและประจำภาคอีกตำแหน่ง โดยมีหน้าที่ในการตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานของพนักงานสถานธนาณูปาล อปท.ในสังกัด ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ส.ท. ประธาน จ.ส.ท.ผู้จัดการใหญ่ จ.ส.ท. รองผู้จัดการใหญ่ จ.ส.ท. หรือหัวหน้าสำนักงาน จ.ส.ท. ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระให้แก่ผู้จัดการ ที่นอกจากจะต้องรับผิดชอบการดำเนินงานของสถานธนาณูปาลที่ตนเป็นผู้จัดการแล้ว ยังต้องรับผิดชอบในสถานธนาณูปาลที่เข้าไปตรวจสอบด้วย เช่น หากมีปัญหาทุจริตทางการเงินจะต้องร่วมรับผิดชอบด้วย

(2.1.6) ด้านการกำหนดแผนการดำเนินงานและการประเมินผลงาน

จากการศึกษาพบว่า สถานธนาณูปาล อปท.ยังไม่มีการจัดทำแผนการดำเนินงาน และการประเมินผลงานอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ ยังไม่มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติงาน และการบริหารความเสี่ยง รวมทั้งไม่มีการจัดทำตัวชี้วัดผลปฏิบัติงานขององค์กร และรายบุคคล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และบริการจัดการ

(2.1.7) ด้านการดำเนินงาน

อปท.ยังไม่มีบทบาทในการวางแผนนโยบายการดำเนินงานให้แก่สถานธนาณูปาล หากอปท.ต้องการดำเนินการใดๆ ก็ตาม จะต้องได้รับความเห็นชอบจาก ส.ท. และ จ.ส.ท. เช่น การกำหนดอัตราดอกเบี้ยการรับจำนำในอัตราที่ต่ำ เพื่อช่วยเหลือแก่ประชาชนผู้ยากจน การกำหนดเวลาการให้บริการ และการพัฒนาระบบสารสนเทศในการให้บริการ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ในปัจจุบัน จ.ส.ท. ได้วางระบบงานคอมพิวเตอร์ในการทำงานให้แก่สถานธนาณูปาลทุกแห่ง และมีแนวทางในการพัฒนาระบบงานดังกล่าว ให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลของสถานธนาณูปาลทั้งหมดมาไว้ที่สำนักงาน จ.ส.ท. เพื่อความสะดวกในการควบคุมตรวจสอบ ซึ่ง การดำเนินการดังกล่าวเป็นการรวมศูนย์อำนาจของท้องถิ่นเข้าสู่ส่วนกลาง ทั้งๆที่สถานธนาณูปาล อปท.แต่ละแห่งเป็นอิสระต่อกัน ไม่ใช่เป็นสาขาของจ.ส.ท. ซึ่งแตกต่างจากสถานธนาณูปาล กทม. และสถานธนาณูปาลนครราชสีมา ที่มีหลายสาขาจึงมีระบบคอมพิวเตอร์เชื่อมโยงข้อมูลเข้าสู่ส่วนกลาง ซึ่งมี กทม. และสำนักงานธนาณูปาลนครราชสีมา เป็นเจ้าของกิจการหรือหน่วยงานกลาง

(2.2) แนวทางในการปรับบทบาทของ อปท.ในฐานะเจ้าของสถานนันทนาการ

ในฐานะที่ อปท.เป็นเจ้าของสถานนันทนาการ จึงควรเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานนันทนาการเพิ่มขึ้น เพื่อให้สถานนันทนาการเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับประชาชนผู้มีรายได้น้อยและผู้ที่มีปัญหาทางการเงิน แต่ยังพอมีทรัพย์สินที่สามารถนำมาใช้เป็นทรัพย์สินจำนำได้ สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย สะดวก ต้นทุนต่ำ และมีขั้นตอนน้อย โดยมีแนวทางในการพัฒนาบทบาทของ อปท.ในด้านต่างๆ ดังนี้

(2.2.1) ด้านสิทธิความเป็นเจ้าของ

ควรมีการผ่อนคลายกฎระเบียบ ขอบบังคับ และหลักเกณฑ์ต่างๆ เพื่อกระจายอำนาจให้แก่ อปท.ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานนันทนาการมากขึ้น และควรสร้างความรู้ความเข้าใจกับ อปท.ให้ตระหนักและรับรู้ถึงความรับผิดชอบที่มีต่อสถานนันทนาการ ว่าเป็นหน่วยงานหนึ่งภายใต้การกำกับดูแลของ อปท. โดยถือว่าเป็นเทศาภิบาลของ อปท.ที่ อปท.ต้องให้การสนับสนุนด้านเงินทุนและอำนวยความสะดวกตลอดจนกำหนดนโยบายและทิศทางในการบริหารงาน เพื่อให้สถานนันทนาการเป็นเครื่องมือหนึ่งของ อปท.ในการใช้งานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ควรให้ อปท. จัดตั้งคณะกรรมการบริหารกิจการสถานนันทนาการของ อปท.เอง เพื่อให้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย วางแผน และควบคุมการดำเนินงานให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจัดให้มีการตรวจสอบบัญชี การเงิน พัสดุ และทรัพย์สินของสถานนันทนาการ โดยให้มีการรายงานการตรวจสอบทางการเงินเสนอต่อนายกเทศมนตรี และการพิจารณาจัดสรรเงินกำไรสุทธิประจำปีของสถานนันทนาการ เพื่อเป็นบำเหน็จให้แก่กรรมการ พนักงานและลูกจ้างของสถานนันทนาการ เช่นเดียวกับการตั้งคณะกรรมการบริหารกิจการสถานนันทนาการของ กทม. ซึ่งแต่งตั้งโดยผู้ว่า กทม.

(2.2.2) ด้านบุคลากร

ควรเพิ่มบทบาทของ อปท.ในการบริหารจัดการด้านบุคลากรให้มากขึ้น เนื่องจากบุคลากรเป็นหัวใจสำคัญทางการบริหารงาน ซึ่งจะเป็นผู้ขับเคลื่อนนโยบายในการทำงาน ให้สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ โดย อปท.ควรมีอำนาจในด้านบุคลากร ดังนี้

- อปท.ควรมีอำนาจในการคัดเลือกบุคลากรเองได้ทุกตำแหน่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตำแหน่งที่มีความสำคัญ เช่น ผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ และพนักงานบัญชี
- อปท.ควรมีอำนาจในการพิจารณาการจ้าง บรรจุ เลื่อนตำแหน่ง สับเปลี่ยนตำแหน่ง พิจารณาโทษ และถอดถอนพนักงานและลูกจ้าง รวมทั้งมีอำนาจในการกำหนดจำนวนอัตราตำแหน่งของพนักงานและลูกจ้างของสถานนันทนาการ อปท.
- อปท. ควรมีอำนาจในการพิจารณาโครงสร้างอัตราเงินเดือนพนักงานสถานนันทนาการ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน โดยพิจารณาเปรียบเทียบกับโครงสร้างอัตราเงินเดือนบุคลากรภายใน อปท.และกิจการรองรับจำนำประเภทอื่น
- อปท.ควรมีอำนาจในการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่พนักงานและลูกจ้างของสถานนันทนาการ อปท.

ทั้งนี้ หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลกิจการรองรับจำนำอาจจะกำหนดกรอบกฎเกณฑ์ หรือระเบียบปฏิบัติว่าด้วยการพนักงานอย่างกว้าง ๆ ไว้เพื่อให้ อปท. ถือปฏิบัติ

(2.2.3) ด้านเงินทุนและการกู้ยืมเงิน

ตามระเบียบของ จ.ส.ท. ได้กำหนดแหล่งเงินทุนที่สามารถนำมาใช้ในกิจการสถานนันทนาการไว้ทั้งหมด 4 แหล่ง คือ การกู้ยืมเงินส่งเสริมกิจการเทศบาล การกู้ยืมจากสถาบันการเงิน การกู้ยืมของทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการท้องถิ่น (กบท.) และการยืมเงินสะสม

การจัดหาเงินทุนจากแหล่งใดและจำนวนเท่าใด ควรเป็นอำนาจของ อปท. โดยให้พิจารณาผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารกิจการสถานธนานุบาลของ อปท. ที่จะจัดตั้งขึ้นตามข้อเสนอ (1) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมและให้สอดคล้องกับความต้องการ การทันต่อเวลา และต้นทุนของการกู้ยืมเงิน นอกจากนี้ เห็นว่า ควรมีการลดขั้นตอนการให้ความเห็นชอบในการกู้ยืมเงิน โดยเห็นควรให้มีการนำเรื่องเสนอต่อคณะกรรมการบริหารกิจการสถานธนานุบาล เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ หลังจากนั้นจึงเห็นควรให้นายกเทศมนตรีนำเรื่องเสนอต่อสภาท้องถิ่นเท่านั้น

(2.2.4) ด้านการจัดสรรกำไร

โดยทั่วไปกำไรจากการดำเนินกิจการประเภทใดก็ตาม มีการจัดสรรกำไรเป็นเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของกิจการ และการจ่ายเงินปันผลให้แก่พนักงาน แต่การจัดสรรกำไรของสถานธนานุบาลได้จัดสรรให้แก่จังหวัด คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด ให้แก่ อปท. คือ นายกเทศมนตรี และปลัดจังหวัด และให้แก่ จ.ส.ท. เป็นค่าใช้จ่ายของสำนักงาน คิดเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 5 ของยอดกำไร ซึ่งการจัดสรรให้แก่หน่วยงานและบุคคลเหล่านี้ ถือเป็นค่าใช้จ่ายของสถานธนานุบาล ที่มีส่วนทำให้ต้นทุนการดำเนินงานของสถานธนานุบาลเพิ่มสูงขึ้น ตามหลักการธุรกิจทั่วไป การจ่ายค่าตอบแทนให้แก่บุคคล หรือหน่วยงานใด บุคคล หรือหน่วยงานนั้น ควรต้องให้บริการความรู้ความสามารถ หรือสิ่งตอบแทนที่มีส่วนช่วยให้เกิดมูลค่าเพิ่มในการบริหารจัดการ

นอกจากนี้ ผลตอบแทนที่บุคคลหรือหน่วยงานนั้นให้แก่สถานธนานุบาลควรเพียงพอและคุ้มค่ากับการจ่ายค่าตอบแทนนั้นไป แต่ถ้าหากผลตอบแทนเป็นการเพิ่มเงื่อนไข ข้อบังคับและอุปสรรคในการทำงานแล้ว ก็ไม่ควรที่จะจัดสรรกำไรให้ไป โดยเห็นควรยกเลิกการจัดสรรกำไรที่ให้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายกเทศมนตรี ปลัดจังหวัด และจ.ส.ท. ที่มีสัดส่วนถึงร้อยละ 5 และนำกลับเข้ามาเป็นเงินทุนให้แก่กิจการ ซึ่งจะช่วยให้สัดส่วนของเงินทุนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 55 ตามที่กำหนดอยู่ในปัจจุบันเป็นร้อยละ 60 เพื่อให้มีเงินทุนในการรับจำนำเพิ่มขึ้นและจะช่วยให้เพิ่มอัตราการรับจำนำให้สูงขึ้น เพื่อให้สามารถแข่งขันกับโรงรับจำนำประเภทอื่นได้ ทั้งนี้เห็นว่า บุคคลหรือหน่วยงานใดที่มีส่วนช่วยเหลือในการสนับสนุนการทำงานของสถานธนานุบาล ควรให้ค่าตอบแทนตามสมควร ซึ่งควรมีความชัดเจนว่าจะได้ผลประโยชน์หรือบริการใดกลับคืนมาแก่สถานธนานุบาล เช่น การจ่ายเบี้ยประชุมให้แก่กรรมการบริหารกิจการสถานธนานุบาล การจัดสรรเป็นงบประมาณรายจ่ายให้แก่หน่วยงานที่ให้บริการในด้านการพัฒนาบุคลากร เป็นต้น

(2.2.5) ด้านการตรวจสอบ

การตรวจสอบแบ่งได้เป็นระดับ คือ การตรวจสอบภายใน และการตรวจสอบภายนอก ซึ่ง จ.ส.ท. ได้กำหนดให้มีระบบการตรวจสอบภายในเอาไว้ โดยให้ปลัดเทศบาลเป็นผู้ตรวจการ อปท. และผู้จัดการสถานธนานุบาลเป็นผู้ตรวจการประจำเขตและภาค มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานของพนักงานและลูกจ้างของสถานธนานุบาล และมีการตรวจสอบภายนอกจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ทำหน้าที่ตรวจสอบรายงานและบัญชีของสถานธนานุบาล โดยสถานธนานุบาลจะต้องจ่ายเป็นค่าบริการดังกล่าว

เพื่อความเหมาะสมในการตรวจสอบการดำเนินงานของสถานธนานุบาล เห็นควรเพิ่มบทบาทของ อปท. ให้เข้ามามีส่วนในการตรวจสอบมากขึ้น โดยกำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการบริหารกิจการสถานธนานุบาลของ อปท. ที่จัดตั้งขึ้น โดยให้มีอำนาจในการตรวจสอบบัญชี การเงิน พัสดุ และทรัพย์สินของสถานธนานุบาล พร้อมทั้งจัดทำรายงานเสนอผลการตรวจสอบต่อนายกเทศมนตรีเพื่อนำเสนอต่อสภาท้องถิ่น ทั้งนี้ในการตรวจสอบภายในของสถานธนานุบาล เห็นควรให้ อปท. แต่ละแห่งมอบหมายให้ผู้ตรวจสอบภายในของ อปท. เป็นผู้ตรวจสอบบัญชี งบการเงิน และการรับ-จ่ายเงินของสถานธนานุบาลด้วย เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่กำหนด ส่วนการตรวจสอบภายนอกเป็นการตรวจสอบทางบัญชีและงบการเงิน อปท. อาจจะให้ สตง. หรือสำนักบัญชีที่ได้รับการรับรองแล้วเป็นผู้ดำเนินการก็ได้

นอกจากนั้นแล้ว ควรปรับปรุงบทบาทของ จ.ส.ท. ให้เป็นผู้ตรวจการโดยจัดหาผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในการตรวจสอบวินัยคุณภาพ และประเมินราคาทรัพย์สินจำนำและทรัพย์สินหลุดจำนำของสถานธนาณูปการทุกแห่งทั่วประเทศ และเสนอผลการตรวจสอบให้นายกเทศมนตรีทราบทุกครั้งที่มีการตรวจสอบ เช่นเดียวกับที่ กทม.ที่สำนักงานสถานธนาณูปการ กทม.มีผู้ตรวจการพิเศษซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจการรับจำนำ มีหน้าที่รับผิดชอบในเชิงบริหาร เทคนิค และวิชาการในด้านการรับจำนำ นอกจากนั้นแล้ว จ.ส.ท.ต้องพลิกบทบาทของตนเองมาเน้นในเรื่องการจัดฝึกอบรมให้แก่สถานธนาณูปการ ในการให้ความรู้ให้คำปรึกษาแนะนำวิธีการตีราคาและการตรวจสอบทรัพย์สิน

(2.2.6) ด้านการกำหนดแผนการดำเนินงานและการประเมินผลงาน

เนื่องจากที่ผ่านมาสถานธนาณูปการยังไม่มีการจัดทำแผนการดำเนินงาน จึงเห็นควรให้สถานธนาณูปการดำเนินงานในเชิงรุก คือ เห็นควรให้มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติงาน และการบริหารความเสี่ยง โดยให้ผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารกิจการสถานธนาณูปการของ อปท. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้แก่สถานธนาณูปการ เพื่อให้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเป็นแหล่งสินเชื่อต้นทุนต่ำให้แก่ประชาชนที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนประเภทอื่น รวมทั้งควรจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่พนักงานและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน โดยอาจจ้างบริษัท ทริส คอร์ปอเรชั่น จำกัด มาให้คำปรึกษา และจัดทำรายงานการประเมินผลการดำเนินงานและการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งผ่านการกำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมายการดำเนินงาน

(2.2.7) ด้านการดำเนินงาน

ควรมีบทบาทในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของสถานธนาณูปการให้มากขึ้น โดยมีหลักการที่สำคัญ คือ การตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการหรือประชาชนเป็นหลัก ซึ่งจากการสอบถามประชาชนผู้ใช้บริการถึงเหตุผลในการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานธนาณูปการ พบว่า เหตุผลที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกใช้บริการ คือ อัตราดอกเบี้ยต่ำ มากเป็นอันดับ 1 รองลงมาเป็นเรื่องอัตราดอกเบี้ย ย่อมเยาคุ้มค่าในการต้อนรับเป็นกันเอง ความน่าเชื่อถือ การให้บริการสะดวก รวดเร็ว การตีราคาเหมาะสม สถานที่ตั้งใกล้บ้าน และมีเงินไว้บริการเพียงพอ ตามลำดับ สำหรับช่วงระยะเวลาที่นิยมมาใช้บริการเป็นช่วงกลางเดือนมากที่สุด ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้สถานธนาณูปการปรับปรุงในการดำเนินงาน ดังนี้

- ด้านบริการ ต้องการให้ปรับปรุงมากที่สุด คือ ต้องการให้ปรับลดอัตราดอกเบี้ยในช่วงเปิดเทอม รองลงมาเป็นการเพิ่มมูลค่าทรัพย์สินจำนำ ขยายเวลาการให้บริการ และขยายเวลาการไถ่ถอน
- ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ต้องการให้ปรับปรุงมากที่สุด คือ ขยายสาขาเพิ่มขึ้น รองลงมาเป็นการปรับปรุงสถานที่ให้บริการเหมือนกับธุรกิจบริการอื่นๆ ย้ายสถานที่ตั้งให้ใกล้ชุมชน และปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ให้มีที่จอดรถเพียงพอ มีโทรศัพท์สาธารณะบริการ มีห้องน้ำที่สะอาด
- ด้านอุปกรณ์เครื่องมือ ต้องการให้ปรับปรุงมากที่สุด คือ วัสดุอุปกรณ์พิมพ์ลายนิ้วมือ ห้องมั่นคง และห้องเก็บทรัพย์สินจำนำ และเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ช่วยในการคำนวณและการพิมพ์ตัวจำนำ

ดังนั้น อปท.ในฐานะเจ้าของกิจการควรเข้ามามีบทบาทในการปรับปรุงการทำงานของสถานธนาณูปการ อปท. ตามความเห็นของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามตามที่กล่าวมาแล้ว และเห็นว่า อปท. ควรกำหนดนโยบาย ทิศทาง และเป้าหมายการดำเนินงาน เพื่อให้เป็นแนวทางในการทำงานสถานธนาณูปการ และพัฒนาการดำเนินงานและการให้บริการแก่ประชาชน

(3) การปรับบทบาทของผู้ปฏิบัติงาน (Operator) ของสถานธนาณูปการ

สถานธนาณูปการของ อปท. เป็นหน่วยงานหนึ่งในเทศบาล โดยการบริหารงานขึ้นตรงต่อนายกเทศมนตรี โดยมีปลัดเทศบาลเป็นผู้ตรวจการ และเนื่องจากผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชา

ข้าราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัด ดังนั้น การบริหารงานจะต้องผ่านผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานธนาณูบาลเป็นพนักงานสถานธนาณูบาล ตามระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยพนักงานสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 ที่กำหนดว่า พนักงานสถานธนาณูบาล คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานธนาณูบาลของ อปท. โดยได้รับเงินค่าจ้างจากสถานธนาณูบาล ซึ่งพนักงานสถานธนาณูบาลจำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มตำแหน่งบริหาร ได้แก่ ผู้จัดการ และผู้ช่วยผู้จัดการ

กลุ่มตำแหน่งทั่วไป ได้แก่ พนักงานบัญชี พนักงานทะเบียน พนักงานทะเบียนข้อมูล พนักงานเขียนตัว ผู้ช่วยพนักงานทะเบียน ผู้ช่วยพนักงานทะเบียนข้อมูล

ในการสรรหาและคัดเลือกตำแหน่งผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ และพนักงานบัญชี ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานธนาณูบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.) และตำแหน่งอื่นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการเองได้

สำหรับการพิจารณาความดีความชอบเพื่อเลื่อนขั้นค่าจ้างพนักงานสถานธนาณูบาล จะต้องผ่านความเห็นชอบผู้บริหารท้องถิ่นและผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วส่งให้สำนักงาน จ.ส.ท. พิจารณานุมัติให้เลื่อนขั้นเงินค่าจ้าง

การศึกษาข้อมูลจุดอ่อนและจุดแข็งของการดำเนินกิจการโรงรับจำนำที่เป็นกรณีศึกษาของโรงรับจำนำแต่ละประเภท เพื่อหาแนวทางในการเสนอแนะและปรับปรุงบทบาทของ อปท. ในฐานะผู้ปฏิบัติงาน (Operator) ของกิจการสถานธนาณูบาลของ อปท. ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาหรือจุดอ่อนของผู้ปฏิบัติงานของสถานธนาณูบาลของ อปท. และแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงบทบาทของผู้ปฏิบัติงานของสถานธนาณูบาล อปท. ในฐานะผู้ปฏิบัติงานของสถานธนาณูบาล ดังนี้

(3.1) จุดอ่อนของผู้ปฏิบัติงานของสถานธนาณูบาลของ อปท.

ปัจจุบัน ไม่มีการประเมินผลการบริหารงานของผู้จัดการและการดำเนินงานของพนักงานสถานธนาณูบาล ทำให้เป็นอุปสรรคในการพิจารณาปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารและดำเนินการของหน่วยงาน โดยไม่ทราบว่ามีส่วนใดสามารถเพิ่มประสิทธิภาพได้อีก หรือส่วนใดที่ยังไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายได้ เช่น ความเหมาะสมพื้นที่ใช้สอย หรือพื้นที่จอดรถ ความสามารถของ อปท. ในการสนับสนุน ความจำเป็นในติดตั้งกล้องวงจรปิด และสัญญาณกันขโมย เป็นต้น รวมทั้งแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานสถานธนาณูบาล ซึ่งไม่สอดคล้องกับความเสี่ยงและความรับผิดชอบที่มีต่อทรัพย์สินรับจำนำมูลค่าสูง

ทั้งนี้ หากพิจารณาจุดอ่อนของผู้ปฏิบัติงานของสถานธนาณูบาล อปท. ในฐานะผู้ปฏิบัติงานของสถานธนาณูบาล แล้ว สามารถจำแนกจุดอ่อนได้ ดังนี้

(3.1.1) ความเสี่ยงของผู้จัดการสถานธนาณูบาล

- จุดอ่อนหรือความเสี่ยงของผู้จัดการมี 2 ประการ (1) ความเสี่ยงที่เกิดจากการตีราคาทรัพย์สินรับจำนำผิดพลาด หรือทรัพย์สินรับจำนำเป็นของปลอม และ (2) ความเสี่ยงที่เกิดจากการรับจำนำที่ถูกต้องตามระเบียบ จ.ส.ท. แต่เจ้าของทรัพย์สินรับจำนำชำระดอกเบี้ยเป็นระยะเวลานานจนทรัพย์สินรับจำนำล้าสมัย หรือทรัพย์สินรับจำนำเปลี่ยนรุ่นรวดเร็ว

- ในการตีราคาทรัพย์สินรับจำนำนั้น ผู้จัดการจะต้องใช้ประสบการณ์และความรู้ความเชี่ยวชาญสูง แต่อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ใช้ในการตีราคาทรัพย์สินรับจำนำล้าสมัย ขณะที่ทรัพย์สินรับจำนำนั้นอาจพัฒนาเทคโนโลยีในการปลอมแปลงซับซ้อนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะนาฬิกาข้อมือ จึงทำให้เกิดความเสี่ยงในการตีราคาทรัพย์สินรับจำนำ นอกจากนี้ ในทางปฏิบัติ ช่วงที่มีผู้ใช้บริการรับจำนำจำนวนมาก พนักงานดูของสามารถตีราคาทรัพย์สินรับจำนำประเภทเบ็ดเตล็ดที่ราคาไม่สูงมากได้ด้วย โดยอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของผู้จัดการ ดังนั้น ผู้จัดการจะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นในกรณีดังกล่าวด้วย

- หากผู้จัดการไม่ต้องรับผิดชอบในการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำไม่ได้ โดยการตั้งมูลค่าทรัพย์สินที่ล้าสมัยและจำหน่ายไม่ได้เป็นหนี้สูญ อาจเกิดปัญหาว่าผู้จัดการเจตนาจำหน่ายทรัพย์สินดังกล่าว และกลายเป็นความเสียหายของ อปท. ได้

(3.1.2) การบริหารทรัพย์สินรับจำนำ

สถานธนาณูบาลสามารถออกตัวรับจำนำได้ไม่เกินใบละ 100,000 บาท แต่ราคาทองคำปรับตัวสูงขึ้นทำให้มูลค่าของทรัพย์สินรับจำนำ และอัตราส่วนร้อยละในการรับจำนำสูงขึ้น ทำให้เกิดความยากลำบากในการรับจำนำทองคำที่มีน้ำหนักมากได้ และทำให้สถานธนาณูบาลไม่สามารถช่วยเหลือประชาชนได้อย่างเต็มที่

(3.1.3) การตีราคาทรัพย์สิน

- แม้ว่าสถานธนาณูบาลตีราคาทรัพย์สินจำนำต่ำกว่าโรงรับจำนำประเภทอื่นตามระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. เป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ผู้จัดการต้องเป็นผู้รับผิดชอบซื้อทรัพย์สินหลุดจำนำไว้เอง หากทรัพย์สินที่หลุดจำนำไม่สามารถจำหน่ายได้ การตีราคาทรัพย์สินจึงอาจไม่เป็นที่พอใจของผู้ใช้บริการ ซึ่งแตกต่างจากโรงรับจำนำเอกชนที่ผู้จัดการไม่ต้องรับผิดชอบ เจ้าของกิจการเป็นผู้รับผิดชอบเอง

- ผู้จัดการสถานธนาณูบาลบางแห่งอาจไม่ซื่อสัตย์ โดยรับจำนำทรัพย์สินในอัตราส่วนร้อยละที่ต่ำกว่าตามที่ระเบียบได้กำหนด และหากผู้ใช้บริการรับจำนำร้องเรียนกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) เจ้าหน้าที่ของ สคบ. อาจไม่สามารถตรวจพิสูจน์ได้ด้วยตาเปล่า

(3.1.4) การตรวจโรงรับจำนำ

ผู้จัดการ ซึ่งเป็นผู้ตรวจโรงรับจำนำอื่นไม่มีอำนาจให้คุณ-โทม หากตรวจพบความบกพร่องในการปฏิบัติงาน และทรัพย์สินรับจำนำบรรจุอยู่ในช่องพลาสติกยกต่อการตรวจพิสูจน์ว่าทรัพย์สินจำนำเป็นของแท้หรือของปลอม

(3.1.5) ตัวรับจำนำ

ตัวรับจำนำไม่เชื่อมโยงกับระบบการเก็บรักษาทรัพย์สิน ทำให้ไม่สะดวกในการตรวจสอบความถูกต้อง

(3.1.6) ความพร้อมดำเนินการของสถานธนาณูบาล

ผู้จัดการจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ตามระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของ จ.ส.ท. ซึ่งในบางครั้งอาจไม่สอดคล้องกับความพร้อมดำเนินการของสถานธนาณูบาล เช่น การติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งสถานธนาณูบาลได้ลงทุนและติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์ไว้แล้ว แต่อาจต้องเปลี่ยนระบบคอมพิวเตอร์ใหม่ทำให้เกิดความสิ้นเปลือง

(3.1.7) เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานธนาณูบาล

จากการจัดทำแบบสอบถามสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรับจำนำ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นควรปรับปรุงด้านเครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกมากที่สุด ร้อยละ 56 รองลงมาด้านการประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 28 ด้านอัตราดอกเบี้ยและการตีราคาทรัพย์สิน ร้อยละ 6 ด้านการไถ่ถอนและการซื้อคืนทรัพย์สิน ร้อยละ 6 และด้านการขยายสาขาและเวลาการให้บริการ ร้อยละ 6 แสดงให้เห็นว่า เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกสถานธนาณูบาลของ อปท. ยังไม่สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการได้

(3.2) แนวทางในการปรับบทบาทของผู้ปฏิบัติงานของสถานธนาณูบาล อปท.

ควรมีการประเมินผลการบริหารงานของผู้จัดการและการทำงานของพนักงานสถานธนาณูบาลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารและดำเนินการของหน่วยงานส่วนที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพได้อีก หรือส่วนที่ยังไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมาย เช่น การออกแบบสอบถามความพึง

พอใจ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการให้บริการของพนักงาน หรือปรับปรุงพื้นที่ใช้สอย หรือพื้นที่จอดรถ ตามความสามารถของ อปท. หรือการพิจารณาติดตั้งกล้องวงจรปิด และสัญญาณกันขโมย เป็นต้น รวมทั้งเห็นควรให้เพิ่มแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานสถานธนานุบาล ซึ่งเป็นเทศพาณิชย์ของ อปท. โดยให้ค่าตอบแทนหรือสวัสดิการพนักงานที่เหมาะสม

ทั้งนี้ หากพิจารณาแนวทางในการปรับบทบาทของของผู้ปฏิบัติงานของสถานธนานุบาล อปท. ให้สอดคล้องกับจุดอ่อนของผู้ปฏิบัติงานของสถานธนานุบาล อปท. ในฐานะผู้ปฏิบัติงานของสถานธนานุบาล แล้วสามารถปรับบทบาทในแต่ละจุดอ่อนได้ ดังนี้

(3.2.1) ความเสี่ยงของผู้จัดการสถานธนานุบาล

- ตำแหน่งผู้จัดการสถานธนานุบาลเป็นตำแหน่งของผู้เชี่ยวชาญอยู่แล้ว การสนับสนุนให้การปฏิบัติงานของผู้จัดการไม่มีข้อผิดพลาดหรือมีข้อผิดพลาดน้อยที่สุด ควรสนับสนุนเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงในการประเมินมูลค่าทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูง เช่น ทองคำรูปพรรณ หรือทรัพย์สินที่ไม่มีราคาอ้างอิงแน่นอน เช่น เพชร พลอย เนื่องจากเทคโนโลยีในการปลอมแปลงนั้นมีความซับซ้อนและพัฒนามากยิ่งขึ้นทุกวัน ขณะที่อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ใช้ในการตีราคาทรัพย์สินค่อนข้างล้าสมัยและไล่ตามการปลอมแปลงรูปแบบใหม่ๆ ได้ยากลำบาก อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในการตีราคาทรัพย์สินก่อนเข้าล้งสมัยและไล่ตามการปลอมแปลงรูปแบบใหม่ๆ ได้ยากลำบาก อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในการตีราคาทรัพย์สินก่อนเข้าล้งสมัยและไล่ตามการปลอมแปลงรูปแบบใหม่ๆ ได้ยากลำบาก อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในการตีราคาทรัพย์สินก่อนเข้าล้งสมัยและไล่ตามการปลอมแปลงรูปแบบใหม่ๆ ได้ยากลำบาก อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในการตีราคาทรัพย์สินก่อนเข้าล้งสมัยและไล่ตามการปลอมแปลงรูปแบบใหม่ๆ ได้ยากลำบาก

- ควรเพิ่มหลักสูตรการอบรมความรู้เท่าทันของมิจจาซีฟที่ปลอมแปลงทรัพย์สินที่มำจำนำ เช่น การตรวจทองคำยัดไส้ และทองคำเปอร์เซ็นต์ต่ำ

- ควรมีศูนย์กลางในการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำ หรือจัดงานแสดงสินค้า (Fair) เนื่องจากทรัพย์สินหลุดจำนำบางประเภทอาจไม่สามารถจำหน่ายได้ในท้องถิ่น เช่น นาฬิกาข้อมือแบรนด์ต่างประเทศที่มีมูลค่าสูง แต่ไม่เป็นที่นิยมในท้องถิ่นอาจจะจำหน่ายได้ยาก แต่หากจำหน่ายในพื้นที่อื่นอาจจะจำหน่ายได้ และผู้จัดการอาจไม่ต้องรับผิดชอบทรัพย์สินดังกล่าว หรือรับผิดชอบทรัพย์สินหลุดจำนำน้อยรายการลง นอกจากนั้น เครื่องประดับในรูปเพชรหรือพลอย ซึ่งอาจจำหน่ายได้ช้ากว่าทอง หากนำมารวมกันที่ศูนย์กลางจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำ จะถือเป็นการอำนวยความสะดวกให้พ่อค้า และน่าจะจำหน่ายได้มากกว่าการจำหน่ายเฉพาะในท้องถิ่น

(3.2.2) การบริหารทรัพย์สินจำนำ

ควรแก้ไขพรบ. โรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 โดยขยายวงเงินรับจำนำ หรือปรับปรุงวงเงินรับจำนำสูงสุดให้สามารถยืดหยุ่นได้ตามภาวะเศรษฐกิจ เพื่อให้สถานธนานุบาลและกิจการโรงรับจำนำสามารถช่วยเหลือประชาชนได้อย่างเต็มที่

(3.2.3) การตีราคาทรัพย์สิน

- ควรเพิ่มอัตราส่วนร้อยละของการรับจำนำทองคำจากร้อยละ 80 เป็นร้อยละ 85 เพื่อให้สถานธนานุบาลสามารถแข่งขันกับโรงรับจำนำประเภทอื่นได้ และสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการมากยิ่งขึ้น

- ควรลดสัดส่วนและภาระความรับผิดชอบทรัพย์สินหลุดจำนำของผู้จัดการ เพื่อให้ผู้จัดการสามารถตีราคาทรัพย์สินที่สร้างความพึงพอใจให้กับประชาชน โดยจะต้องตีราคาให้เป็นไปตามระเบียบด้วย

- ควรมีการสุ่มตรวจสถานธนานุบาลอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในช่วงที่ราคาทองคำเพิ่มสูงขึ้น

- หากผู้ใช้บริการรับจำนำร้องเรียนเกี่ยวกับการรับจำนำทรัพย์สินในอัตราต่ำเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค(สคบ.) ซึ่งไม่สามารถตรวจพิสูจน์ได้เองด้วยตาเปล่า ควรให้

ผู้จัดการของสถานน่านุบาลอื่น ซึ่งเป็นผู้ตรวจเข้าร่วมในการตรวจพิสูจน์ด้วย หรือควรรนำอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูง มาใช้ในการตรวจพิสูจน์

(3.2.4) การตรวจโรงรับจำนำ

- ผู้จัดการ ซึ่งเป็นผู้ตรวจโรงรับจำนำควรมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณ-โทษ หากตรวจพบความบกพร่องในการปฏิบัติงาน
- ควรปรับเปลี่ยนหีบห่อในการบรรจุทรัพย์สินรับจำนำให้ได้มาตรฐานและง่ายต่อการตรวจพิสูจน์
- ผู้จัดการที่ทำหน้าที่ผู้ตรวจการภาคหรือเขต โดยเฉพาะใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเป็นพื้นที่ไม่สงบ อาจเกิดอันตรายในการออกตรวจงานได้ ควรมีระเบียบผ่อนผันเป็นกรณีพิเศษ

(3.2.5) ตัวรับจำนำ

ควรปรับปรุงข้อมูลตัวรับจำนำให้เชื่อมโยงกับระบบการเก็บรักษาทรัพย์สิน เพื่อความถูกต้องและสะดวกรวดเร็ว

(3.2.6) ความพร้อมดำเนินการของสถานน่านุบาล

ข้อกำหนดของหน่วยงานกำกับ หรือ จ.ส.ท. อาจสร้างภาระหรือความสิ้นเปลืองให้กับสถานน่านุบาลได้ ดังนั้น สถานน่านุบาลควรพิจารณาความจำเป็นในการดำเนินการดังกล่าว พร้อมกับแจ้งให้สำนักงาน จ.ส.ท. ทราบถึงข้อจำกัด และประเด็นปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการดังกล่าว ขณะเดียวกัน สำนักงาน จ.ส.ท. ควรให้สถานน่านุบาลเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ในการระดมความเห็นหรือศึกษาถึงข้อเท็จจริงก่อนกำหนดข้อบังคับให้สถานน่านุบาลยึดถือปฏิบัติ เพื่อไม่ให้เกิดความสิ้นเปลืองของงบประมาณและความซ้ำซ้อนกับการลงทุนที่มีอยู่เดิมของสถานน่านุบาล

(3.2.7) เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานน่านุบาล

ควรจัดสถานที่ให้บริการสะอาดเป็นระเบียบ มีที่นั่งพักสำหรับผู้มาติดต่อเพียงพอ มีบริการน้ำดื่มสะอาดไว้บริการอย่างเพียงพอ ผ้าเช็ดมือที่มีไว้บริการหลังจากพิมพ์ลายนิ้วมือสะอาดน่าใช้ มีห้องน้ำที่สะอาด มีโทรศัพท์สาธารณะให้บริการ และมีที่จอดรถเพียงพอ

ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ หากปรับปรุงบทบาทของสำนักงาน จ.ส.ท. ให้มีหน้าที่เป็นหน่วยงานวิชาการ และปรับปรุงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถตัดสินใจและบริหารจัดการได้เอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถบริหารจัดการและจัดหาเครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานน่านุบาลได้มากยิ่งขึ้น

สรุปปัญหาและแนวทางการพัฒนารุทกิจโรงรับจำนำและสถานน่านุบาล อปท. ทั้ง 3 ด้าน คือ การปรับบทบาทของผู้กำกับ (Regulator) กิจการโรงรับจำนำ การปรับบทบาทของ อปท. ในฐานะเจ้าของกิจการ (Owner) และการปรับบทบาทของผู้ปฏิบัติงาน (Operator) ของสถานน่านุบาล รายละเอียดดังตารางที่ 9-4 ดังนี้

ตารางที่ 9-4 สรุปแนวทางการพัฒนาธุรกิจโรงรับจำนำและสถานธนาถูปาท.อปท.

ผู้กำกับ (REGULATOR)	
จุดอ่อนของการกำกับดูแล	แนวทางการแก้ไข
1. พรบ. โรงรับจำนำ 1.1 หน่วยงานกำกับดูแลและองค์ประกอบ คกก. - หน่วยงานกำกับดูแลเป็น มท. ไม่สอดคล้องกับสถาบันการเงินอื่นที่อยู่ภายใต้การกำกับของ กค. - องค์ประกอบของ คกก. ควบคุมโรงรับจำนำไม่เหมาะสม - อำนาจหน้าที่ของ คกก. ควบคุมโรงรับจำนำไม่เอื้อต่อการพัฒนาธุรกิจโรงรับจำนำ ซึ่งเป็นการควบคุมจำนวนและการอนุญาตจัดตั้ง	1. พรบ. โรงรับจำนำ 1.1 หน่วยงานกำกับดูแลและองค์ประกอบ คกก. - ควรให้ กค. ซึ่งดูแลระบบการเงินของปท. เข้ามากำกับดูแล และพัฒนากิจการโรงรับจำนำทั้งระบบให้สอดคล้องกับสถาบันการเงินประเทศอื่น - ควรเปลี่ยนชื่อ ชื่อคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำเป็น คกก. กำกับและพัฒนากิจการโรงรับจำนำ และเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของคณะกรรมการใหม่เพิ่ม สศค. สคร. ธปท. และกรมส่งเสริมฯ - กำหนดอำนาจหน้าที่ของ คกก. กำกับกิจการโรงรับจำนำ ให้เสนอแนะนโยบาย มาตรการ และแนวทางพัฒนาเกี่ยวกับกิจการโรงรับจำนำ ให้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความมั่นคงของโรงรับจำนำทั้งระบบ และให้กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาคำขออนุญาตจัดตั้งหรือขยายสถานที่ตั้ง
1.2 การดำเนินงาน - การขออนุญาตจัดตั้งล่าช้ามีหลายขั้นตอน - ข้อกำหนดในการดำเนินงานและให้บริการไม่เหมาะสม เช่น วงเงินรับจำนำ และเวลาเปิดบริการ	1.2 การดำเนินงาน - ควรลดขั้นตอนขออนุญาตจัดตั้ง เปิดโอกาสให้อปท. อื่นที่มีความพร้อมสามารถดำเนินกิจการได้ โดยให้หน่วยงานที่กำกับพิจารณาตามหลักเกณฑ์ - ควรแก้ไข พรบ. โรงรับจำนำ ให้คล่องตัว และยืดหยุ่น เช่น ควรขยายวงเงินรับจำนำ เวลาให้บริการ และขอบเขตธุรกิจโรงรับจำนำ
2. หลักเกณฑ์การกำกับของ จสท. 2.1 การบริหารจัดการ - การขออนุญาตจัดตั้งมีหลายขั้นตอน ต้องผ่านความเห็นชอบ สภาท้องถิ่น จสท. และ สรท. ทำให้ล่าช้า - จสท. มีอำนาจในการบริหารจัดการมากเกินไป โดยเฉพาะด้านบุคลากร - การจัดสรรกำไร มีผลให้ต้นทุนการดำเนินงานของสถานธนาถูปาทสูงและลดความสามารถในการแข่งขัน - ปลัดเทศบาลเป็นผู้ตรวจการสถานธนาถูปาทประจำอปท. อาจไม่ชำนาญด้านการเงิน	2. หลักเกณฑ์การกำกับของ จสท. 2.1การบริหารจัดการ - ควรลดขั้นตอนขออนุญาตจัดตั้ง โดยให้หน่วยงานที่กำกับพิจารณาตามหลักเกณฑ์ เช่น ควรให้ ธปท. ตรวจสอบความมั่นคงของโรงรับจำนำ - ควรกระจายอำนาจในการบริหารจัดการให้แก่ อปท. หรือเทศบาล ซึ่งเป็นเจ้าของสถานธนาถูปาทเพิ่มขึ้น - ปรับอัตราการจัดสรรกำไรใหม่ เพื่อให้มีเงินทุนในการดำเนินงานเพิ่มขึ้น - ยกเลิกการให้ปลัดเทศบาล ซึ่งเป็นผู้ตรวจการสถานธนาถูปาทประจำ อปท.

เจ้าของ (OWNER)	
จุดอ่อนของการกำกับดูแล	แนวทางการแก้ไข
1. สิทธิความเป็นเจ้าของ - กฎ ระเบียบ จสท. ไม่เอื้อต่อการให้สิทธิแก่เทศบาล หรือ อปท. บริหารจัดการเต็มที่ - อปท. ไม่เข้าใจบทบาทการเป็นเจ้าของ	1. สิทธิความเป็นเจ้าของ - ผ่อนคลายกฎระเบียบ จสท. เพื่อกระจายอำนาจให้อปท. มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมากขึ้น - อปท. ควรจัดตั้ง กกก. บริหารกิจการสถานธนานุบาลของอปท.เอง เพื่อกำหนดนโยบาย วางแผน และควบคุม
2. บุคลากร - อปท. ไม่มีสิทธิบริหาร จ้าง บรรจุ แต่งตั้งหรือสรรหาบุคลากรได้เต็มที่	2. บุคลากร - ควรเพิ่มบทบาทอปท. มีสิทธิบริหาร จ้าง บรรจุ แต่งตั้งหรือสรรหาบุคลากรได้มากขึ้น
3. เงินทุนและการกู้ยืมเงิน - กู้เงินจากสถาบันการเงินได้แบบเบิกเกินบัญชีเท่านั้น	3. เงินทุนและการกู้ยืมเงิน - ให้ กกก. บริหารกิจการสถานธนานุบาลของ อปท. ที่จัดตั้งตามข้อ 1 พิจารณาจัดหาเงินทุน - ลดขั้นตอนการให้ความเห็นชอบในการกู้ยืมเงิน
4. การจัดสรรกำไร - สัดส่วนปัจจุบันไม่เหมาะสม ทำให้ต้นทุนดำเนินงานเพิ่มขึ้น ความสามารถในการรับจํานลดลง	4. การจัดสรรกำไร - ควรจัดสรรกำไรเป็นเงินทุนของกิจการ นำส่งให้อปท. และโบนัสให้กับพนักงาน โดยจ่ายเป็นค่าตอบแทนให้แก่หน่วยงานหรือบุคคลอื่น เพื่อเป็นค่าบริการ
5. การตรวจสอบ - ปลัดเทศบาลเป็นผู้ตรวจที่ไม่มีอำนาจด้านการเงิน	5. การตรวจสอบ - ควรเพิ่มบทบาท อปท. ในการตรวจสอบบัญชี การเงิน พัสดุ และทรัพย์สินของสถานธนานุบาล - ปรับบทบาท จสท. ให้จัดหาผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ
6. การกำหนดแผนงานและประเมินผลงาน - ไม่มีการจัดทำแผนดำเนินงานและประเมินผลงานอย่างเป็นระบบ ไม่มีตัวชี้วัดผลปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ	6. การกำหนดแผนงานและประเมินผลงาน - ควรจัดทำแผนดำเนินงานและประเมินผลงานอย่างเป็นระบบตัวชี้วัดผลปฏิบัติงาน
7. การดำเนินงาน - อปท. ไม่มีบทบาทในการวางนโยบายให้สถานธนานุบาล การดำเนินงานต้องได้รับความเห็นชอบจาก สรท. และ จสท. - ระบบเชื่อมโยงข้อมูลสถานธนานุบาลไว้ที่ จสท. เพื่อการควบคุมตรวจสอบ เป็นการรวมศูนย์สู่ส่วนกลาง ทั้งๆ ที่อปท. เป็นอิสระต่อกัน และไม่ใช้สาขาของ จสท.	7. การดำเนินงาน - เพิ่มบทบาทอปท. เพื่อวางนโยบายในการดำเนินงานของ สถานธนานุบาลให้มากขึ้น

ผู้ปฏิบัติงาน (OPERATOR)	
จุดอ่อนของการกำกับดูแล	แนวทางการแก้ไข
1. การประเมินประสิทธิภาพการทำงาน - ไม่มีการประเมินประสิทธิภาพของการบริหารงานของผู้จัดการและการดำเนินงานของพนักงานในองค์กร - แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานสถานธนาหุบาล ซึ่งเป็นเทศบาลนิจย์ของ อปท. ไม่สอดคล้องกับความเสี่ยงและความรับผิดชอบต่อทรัพย์สิน ซึ่งมีมูลค่าสูง	1. การประเมินประสิทธิภาพการทำงาน - เห็นควรให้เพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารและการดำเนินงานขององค์กร - เพิ่มแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานสถานธนาหุบาล ซึ่งเป็นเทศบาลนิจย์ของ อปท. โดยให้ค่าตอบแทนหรือสวัสดิการที่เหมาะสม
2. ความเสี่ยงของผู้จัดการ - ตีราคาผิดพลาด หรือทรัพย์สินจำเป็นของปลอมยัดใส่ - ภาระความรับผิดชอบทรัพย์สินหลุดที่ขายไม่ออกทั้งหมด	2. ความเสี่ยงของผู้จัดการ - สนับสนุนเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยในการประเมินทรัพย์สิน - เพิ่มหลักสูตรรู้เท่าทันมิจฉาชีพ - มีศูนย์กลางจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำเป็น เพื่อเพิ่มโอกาสในการขาย
3. การบริหารทรัพย์สินรับจำนำ - ราคาทองคำปรับตัวสูงขึ้น ทำให้เป็นอุปสรรคในการรับจำนำทองคำที่มีน้ำหนักมาก	3. การบริหารทรัพย์สินรับจำนำ - ควรแก้ไขพรบ. โรงรับจำนำ ขยายวงเงินรับจำนำ
4. การตีราคาทรัพย์สิน - ความไม่สมดุลระหว่างการสร้างความพึงพอใจให้ผู้ใช้บริการ และความรับผิดชอบของผู้จัดการ	4. การตีราคาทรัพย์สิน - เพิ่มอัตรารับจำนำให้สูงขึ้นไม่น้อยกว่า 85% ของราคาตลาด - ลดภาระความรับผิดชอบของผู้จัดการส่วนหนึ่ง - สุ่มตรวจอย่างสม่ำเสมอ ในช่วงราคาทองคำสูงขึ้น
5. การตรวจโรงรับจำนำ - ผู้จัดการไม่มีอำนาจให้คุณ-โทษ หากพบความบกพร่อง - หีบห่อของทรัพย์สินจำนำไม่สะดวกต่อการตรวจ	5. การตรวจโรงรับจำนำ - ผู้จัดการควรมีส่วนร่วมในการให้คุณ-โทษโรงรับจำนำที่บกพร่อง - ควรปรับปรุงหีบห่อการบรรจุให้สามารถตรวจพิสูจน์ได้ง่าย
6. ตู้รับจำนำ - ไม่เชื่อมโยงกับระบบการเก็บรักษาทรัพย์สิน ไม่สะดวกในการตรวจสอบ	6. ตู้รับจำนำ - ปรับปรุงข้อมูลตู้รับจำนำให้เชื่อมโยงกับระบบการเก็บรักษาทรัพย์สิน เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบ
7. ความพร้อมของสถานธนาหุบาล - สถานธนาหุบาลไม่พร้อม ไม่สะดวก หรือไม่คุ้มค่าในการปฏิบัติตามคำสั่งของ จสท.	7. ความพร้อมของสถานธนาหุบาล - เพิ่มการมีส่วนร่วมของสถานธนาหุบาลก่อนกำหนดข้อบังคับ เพื่อลดความสับสนและข้อขัดข้อง
8. เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวก - ไม่สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการได้	8. เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวก - ปรับบทบาทของ จสท. และ อปท. ให้ อปท. สามารถตัดสินใจจัดหาอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกได้เอง หรือให้สถานธนาหุบาลเป็นคนตัดสินใจ

9.3 สรุปและข้อเสนอแนะ

กล่าวโดยสรุป อปท. ควรดำเนินกิจการสถานธนาถนุบาลต่อไป และควรพัฒนาสถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังที่ได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาไว้ 3 ด้าน คือ การปรับบทบาทของผู้กำกับ (Regulator) กิจการโรงรับจำนำ การปรับบทบาทของ อปท.ในฐานะเจ้าของกิจการ (Owner) และการปรับบทบาทของผู้ปฏิบัติงาน (Operator) ของสถานธนาถนุบาล ตามที่ได้นำเสนอในหัวข้อ 9.2 ข้างต้นแล้ว แต่อย่างไรก็ดีจากการศึกษาได้ค้นพบปัญหาอุปสรรคของการดำเนินกิจการโรงรับจำนำ ไม่ว่าจะเป็นโรงรับจำนำของรัฐ และโรงรับจำนำของเอกชน ทั้งปัญหาด้านกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน หน่วยงานที่กำกับดูแล ความเสี่ยงของผู้ปฏิบัติงาน สถานที่ เครื่องมืออุปกรณ์ ซึ่งควรได้รับการพัฒนาเช่นเดียวกัน ดังนั้น ควรได้มีการพัฒนากิจการโรงรับจำนำอย่างยั่งยืนทั้งในภาพรวม และรวมทั้งพัฒนาสถานธนาถนุบาล อปท. การวิจัยครั้งนี้จึงขอเสนอข้อเสนอแนะการพัฒนาเป็น 2 ด้าน คือ ด้านนโยบาย และด้านปฏิบัติ ดังนี้

9.3.1 ด้านนโยบาย

(1) ควรพัฒนากฎหมายให้ทันสมัยให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน เช่น วงเงินรับจำนำ เวลาให้บริการ ขอบเขตธุรกิจโรงรับจำนำ โดยให้มีคณะกรรมการขึ้นมากลั่นแหย่หนึ่งทำหน้าที่กำหนดนโยบาย กำกับ และพัฒนา โดยให้มีตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และตัวแทนจากโรงรับจำนำทุกประเภท รวมทั้งให้มีหน่วยงานตรวจสอบกิจการโรงรับจำนำ ให้มีการรายงานกิจการ และกำหนดวงเงินทุนสำรองเพื่อป้องกันความเสี่ยง

(2) ทำการทบทวนหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลโรงรับจำนำทั้งระบบ เนื่องจากปัจจุบันโรงรับจำนำได้เปลี่ยนสถานะจากการป้องกันการรับซื้อของโจร ที่จำเป็นต้องให้กระทรวงมหาดไทยซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการปราบปรามโจรผู้ร้ายเป็นผู้กำกับดูแล เปลี่ยนเป็นสถาบันการเงินของคนยากจน จึงควรให้กระทรวงการคลัง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เหมาะสมและมีหน้าที่รับผิดชอบด้านการเงินการคลังของประเทศเป็นผู้กำกับดูแลโรงรับจำนำทั้งระบบ

(3) หน่วยงานที่กำกับดูแลโรงรับจำนำแต่ละประเภทให้คงไว้้อย่างเดิม ยกเว้นสถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการเอง โดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานสนับสนุน และถ่ายทอดนโยบายของรัฐบาล ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดขั้นตอน เพราะมีพระราชบัญญัติโรงรับจำนำฯ เป็นกรอบของการดำเนินกิจการโรงรับจำนำอยู่แล้ว ซึ่งเป็นการดำเนินการเช่นเดียวกับสถานธนาถนุบาลกรุงเทพมหานคร ที่มีกรุงเทพมหานครเป็นผู้กำกับดูแล

(4) ให้กระจายอำนาจให้หน่วยงานที่กำกับดูแลโรงรับจำนำแต่ละประเภทมีอำนาจในการออกระเบียบกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติงานตามที่กฎหมายกำหนดให้อำนาจไว้ และไม่ใช่เป็นเรื่องนโยบาย เพื่อเป็นการลดขั้นตอน แต่ควรให้รายงานให้หน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลโรงรับจำนำทั้งระบบทราบ

(5) ให้มีระบบการจัดทำฐานข้อมูลโรงรับจำนำ และมีข้อบังคับให้มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และให้มีการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ พร้อมทั้งประเมินผลการปฏิบัติงาน และการบริหารความเสี่ยง

9.3.2 ด้านปฏิบัติ

(1) ลดความเสี่ยงของผู้จัดการ ให้เหมือนกับการดำเนินธุรกิจทั่วไป โดยยกเลิกการที่ให้ผู้จัดการรับความเสี่ยงการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำไม่ได้ โดยควรให้เป็นความเสี่ยงของการดำเนินธุรกิจ

(2) ควรมีการฝึกอบรมการดูแลทรัพย์สิน เพื่อให้มีผู้เชี่ยวชาญการดูแลทรัพย์สินเพิ่มขึ้น เพื่อจะได้ไม่เป็นภาระความรับผิดชอบของผู้จัดการเพียงผู้เดียว

(3) ควรให้มีเครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัยมาใช้ในการรับจำนำ เพื่อเป็นการลดขั้นตอน และมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้บริการ

(4) ควรมีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ หรือมีแผนผังบอกขั้นตอน หรือกฎระเบียบต่างๆ ให้ผู้ใช้บริการทราบ พร้อมทั้งมีกล่องรับฟังความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ

(5) ควรจัดสถานที่ให้บริการที่มีความสะอาดเป็นระเบียบ และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการ เช่น ที่นั่งพักรอสำหรับผู้มารับบริการ น้ำดื่มสะอาด ห้องน้ำสะอาด โทรศัพท์สาธารณะ ผ้าเช็ดมือที่สะอาด และมีที่จอดรถเพียงพอ

9.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัยที่จะดำเนินการต่อไป

งานวิจัยในครั้งนี้สามารถดำเนินการต่อไปได้ โดยสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อการขยายผลและก่อให้เกิดการพัฒนาโรงรับจำนำอย่างเป็นรูปธรรม และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานที่กำกับดูแล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบถึงความจำเป็นหรือความสำคัญของการพัฒนากิจการโรงรับจำนำทั้งระบบอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

บทความและผลงานวิจัย

ภาษาไทย

กรมการปกครอง, สำนักบริหารการปกครองท้องที่, ส่วนการเมืองและการเลือกตั้ง, (2552). “คู่มือการ

ปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505” : โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน กรมการ

ปกครอง พหลโยธิน กรุงเทพฯ ฯ

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, สำนักงานธนาคุณเคราะห์ (2550) “รายงานประจำปี 2550”

กิตติ์ ศิริสรณ์, แนวทางการกำกับดูแลที่ดีในสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

คู่มือการตรวจสอบความเสี่ยงสถาบันการเงิน, ธนาคารแห่งประเทศไทย, ธันวาคม 2546

ธนาคารแห่งประเทศไทย, สรุปเกณฑ์การกำกับดูแลธุรกิจการเงิน, มีนาคม 2551

ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานการกำกับดูแลสถาบันการเงิน 2551

ไสว พรหมณี, “การบริหารงานสถานธนาคุณบาลของเทศบาล”, วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์

สุขุมลย์ ลัดพลี และคณะ, โครงการวิจัยการศึกษาแนวทางการพัฒนาสถาบันการเงินเฉพาะกิจ, กันยายน 2552

บริษัท ทริส คอร์ปอเรชั่น จำกัด, (2552), “รายงานการให้คำปรึกษาระบบประเมินผลการดำเนินงานปีบัญชี

2552”, คณะกรรมการจัดทำบันทึกข้อตกลงและประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ, กรมพัฒนาสังคม

และสวัสดิการ, สำนักงานธนาคุณเคราะห์

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. “โรงรับจำนำที่พึ่งยามยาก.....เปิดเทอมยอมรับจำนำพุ่ง”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก :

<http://www.kasikornresearch.com/TH/K->

[Econ%20Analysis/Pages/ViewSummary.aspx?docid=9169](http://www.kasikornresearch.com/TH/K-Econ%20Analysis/Pages/ViewSummary.aspx?docid=9169) (วันที่ค้นข้อมูล :10 กุมภาพันธ์ 2553)

จันทร์เพ็ญ คูเทศานันท์ (2542). “ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการดำเนินงานของสถานธนาคุณบาล

เทศบาลในประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

Blogging. “โรงรับจำนำที่รัก”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก :

<http://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=klongrongmoo&month=04->

[2009&date=11&group=2&gblog=38](http://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=klongrongmoo&month=04-2009&date=11&group=2&gblog=38) (วันที่ค้นข้อมูล : 15 มกราคม 2553)

ประพจน์ สมทอง (2546). “การศึกษาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานโรงรับจำนำของรัฐบาลสถานธนาคุณเคราะห์

กับสถานธนาคุณบาลกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

สาขาบริหารธุรกิจ

หนังสือคู่มือสมาชิกชมรมพนักงานสถานธนาคุณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2548

สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์, ส่วนทะเบียนและข้อบังคับ “คู่มือผู้ตรวจการสหกรณ์ กลุ่มงานตรวจการ

สหกรณ์” เข้าถึงได้จาก <http://webhost.cpd.go.th/rlo/download/handbook/inspection.pdf> (วันที่ค้น

ข้อมูล :18 มิถุนายน 2553)

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ “ภารกิจของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์”

เข้าถึงได้จาก

http://www.cad.go.th/cadweb_org/main.php?filename=policy_result_05 (วันที่ค้นข้อมูล :18

มิถุนายน 2553)

บริษัท อินโฟลิซ จำกัด, (2552) “การวิจัยความพึงพอใจในการใช้บริการของสำนักงานธนาคุณเคราะห์ ประจำปี

พ.ศ. 2552” กรุงเทพฯ

- นายธนพล จันทรทองและคณะ, (2548) “ความพึงพอใจในการใช้บริการสถานธนาณูปการและโรงรับจำนำเอกชนในเขตลาดพร้าว” มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กรุงเทพมหานคร
- กิตติคุณ เกษมศักดิ์พงศ์, (2545) “บทบาทของสถานธนาณูปการในตลาดสินเชื่อผู้บริโภค” สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพฯ
- สุริย์ บัวคอม, (2541) “โรงรับจำนำสินเชื่อรายย่อยที่มีผู้ใช้บริการง่ายและมากที่สุด” วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร กรุงเทพฯ
- จันทรทอง เจริญศิริชัยยศ, (2534) “การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสถานธนาณูปการ” จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ
- ประพจน์ สมามทอง, (2546) “การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานโรงรับจำนำของรัฐบาลสถานธนาณูปการและกับสถานธนาณูปการกรุงเทพมหานคร” มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย กรุงเทพฯ
- กัญญารัตน์ บัวเงิน, (2548) “การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริการองค์กรและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและพนักงานสถานธนาณูปการกรุงเทพมหานคร” มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพฯ
- เรืองฤทธิ์ มณีพันธุ์, (2552) “ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในการให้บริการของสถานธนาณูปการองค์กรบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง จังหวัดชลบุรี” มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ปองคุณ นาคะพงศ์และคณะ, (2550) “การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานธนาณูปการและโรงรับจำนำเอกชน ในเขตโชคชัย 4 กรุงเทพมหานคร” มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
- นิตยา มาภักดีและคณะ, (2548) “ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานธนาณูปการและโรงรับจำนำเอกชน ในเขตพื้นที่บางกะปิ กรุงเทพมหานคร” มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กรุงเทพมหานคร

ภาษาอังกฤษ

- Allen & Overy LLP (2009). **Islamic Microfinance Report**. International Development Law Organization. Available at: <http://www.assaif.org/content/download/5884/34059/file/Islamic%20Microfinance%20Report.pdf> Access date: 28th June, 2010.
- Abdul Ghafar Ismail and Nor Zakiah Ahmad. (1997). **Pawnshop as an Instrument of Microenterprise Credit in Malaysia**. International Journal of Social Economics. vol.24, 1343-1352.
- Azila Abdul Razak. (2008). **Malaysian Practice of Ar-Rahnu Scheme: Trends and Developments**. Islamic Banking & Finance Magazine. Available at: < www.assaif.org/content/download/1490/10030/file/Islamic%20Pawnbroking.pdf Access date: 28th June, 2010.
- Detlev Holloh. (2001). **Microfinance Institutions Study**. Promotion of Small Financial Institutions (ProFI) Available at : <http://www.microfinancegateway.org/gm/document-1.9.28943/38995_file_41.pdf> Access date: 5th August, 2010.
- Hikmahanto Juwana, Yeni Salama Barlinti and Yetty Komalasari Dewi. (2008). **Sharia Law as a System of Governance in Indonesia: The Development of Islamic Financial Law**. Available at : <http://hosted.law.wisc.edu/wili/issues/25/4/juwana_salma_dewi.pdf> Access date: 5th August, 2010.

- Ismail, A.G., & Sanusi, N.A. (2005). **A framework for regulating pawnshops: Why do, what area and Syariah view.** Proceedings of Malaysian Finance Association (MFA)'s 7th Annual Conference, 9-10 May, Kuala Terengganu, Terenggan
- Available at : <www.kantakji.com/fiqh/Files/Finance/Sem159-reg-frame-pawnshop.doc> Access date: 20th April, 2010.
- Lutz Grashof, Eschborn (2002). **Reaching the Poor Clients of Sri Lanka, People's Bank Pawning and Savings Centers.** German Technical Cooperation (GTZ.)
- Available at : <<http://www.intercooperation.ch/finance/themes/2003/pawnshops.pdf>> Access date: 20th April, 2010.
- Mario B. Lanberte. (1988). **An Analysis of The Role of Pawnshops in The Financial System.** Philippine Institute for Development Studies. Working Paper Series No. 88-04.
- Available at: < <http://dirp4.pids.gov.ph/ris/wp/pidswp8804.pdf>> Access date: 28th June, 2010.
- Michael T. Skully. (1994). **The Development of the Pawnshop Industry in East Asia.**
- Available at: < <http://library.wur.nl/way/catalogue/documents/FLR21.pdf>> Access date: 28th June, 2010.
- Mohamad Shukri Johari, Nur Azura Sanusi, and Mohamed Ishak Badarudin Rais. (2007). **The Demand of Pawnbroking Services: Evidence from Malaysia.** International Business Academics Consortium.
- Available at: <<http://ibacnet.org/bai2007/proceedings/Papers/2007bai7490.doc>> Access date: 28th June, 2010.
- Payal Bhatt and Jothee Sinnakkannu. (2008). **Ar-Rahnu (Islamic Pawning Broking) Opportunities and Challenges in Malaysia.** 6th International Islamic Finance Conference 2008 Peer Reviewed Paper. Available at : <<http://www.kantakji.com/fiqh/Files/Markets/B106.pdf>> Access date: 5th August, 2010.
- Pegadaian Annual Report of 2005-2009.** Available at: < <http://www.pegadaian.co.id/k.annual.php?uid=>>> Access date: 28th June, 2010.
- People's Bank Annual Report of 2003-2010.** Available at: < <http://www.peoplesbank.lk/financial.php>> Access date: 3rd August, 2010.
- Selamah Binti Maamor (2006). **Micro-Credit Program: Pawnshop vs Ar-Rah.** Islamic Economics and Finance Research Group. Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Available at: < http://pkukmweb.ukm.my/~ekonis/list%20of%20papers/2006/wpief0609_pawnshop_ar-rahn.pdf> Access date: 5th August, 2010.
- Stephanie Charitonenko and Ismah Afwan. (2003). **Comercialazation of Microfinance: Indonesia.** Asian Development Bank. Available at : <http://www.adb.org/Documents/Reports/Commercialization_Microfinance/INO/micro_ino.pdf> Access date: 5th August, 2010.

Stephanie Charitonenko Anita Campion and Nimal A. Fernando. (2004). **Comercialazation of**

Microfinance: Perspectives from South and Southeast Asia. Asian Development Bank.

Available at :

<http://www.adb.org/Documents/Reports/Commercialization_Microfinance/South_SE_Asia/micro_SE.pdf> Access date: 5th August, 2010.

Wan Abdullah, Wan Abd. Rahman Khudzri. (1999). **Historical Development of Pawning Practiee in**

Malaysia: From PAJAK GADAI TO AL RAHN. Journal Pembangunan Sosial, 1 (Jan.). pp. 66-80. Available at :

<http://eprints.uum.edu.my/896/1/Historical_Development_of_Pawning_Practice_In_Malaysia_-_From_Pajak_Gadai_To_Al_Rahn.pdf> Access date: 28th June, 2010.

World Bank (2009). **Improving Access to Financial Services in Indonesia.** Conference Edition. Report for the the discussion during the conference “Enhabcing Access to Formal Financial Serviceie in Indonesia”, 9 – 10 December 2009 in Jarkarta, Indonesia.

Yap Kon Lim. (2003). **Consumer Credit Regulations in Malaysia: A Country Report.** Consumers Affairs Division. Ministry of Domestic Trade and Consumer Affairs. Paper presented at the ASEAN Conference on Consumer Protection, Competition Policy and Law, Kuala Lumpur.

กฎหมาย/ระเบียบ/ข้อบัญญัติ/ประกาศ

ภาษาไทย

พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505

พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2516

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528

พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พุทธศักราช 2485 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2553

ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 11 พฤศจิกายน 2545

ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (ฉบับที่ 2) ลงวันที่ 10 สิงหาคม 2547

ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (เรื่อง สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ) ลงวันที่ 9 มิถุนายน 2548

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต เปร็ดิตสำหรับผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2552

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับสถาบันการเงิน ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2551

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 17/2552 เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกได้ในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2552

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 60/2551 เรื่อง ธรรมนูญของสถาบันการเงิน ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2551

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 73/2551 เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับสถาบันการเงิน ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2551

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 83/2551 เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับที่สถาบันการเงินอาจเรียกได้ในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2551

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2549

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการส่งเสริมการดำเนินงานกิจการสถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546

สำนักงาน จ.ส.ท. , กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยพนักงานสถานธนาถนุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551

สำนักงาน จ.ส.ท. , กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ระเบียบว่าด้วยการเงิน การบัญชี พัสดุและทรัพย์สินของสถานธนาถนุบาล พ.ศ. 2503 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

สำนักงาน จ.ส.ท. , กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำ การเก็บรักษาทรัพย์สินหลุดจำนำ และความรับผิดชอบเกี่ยวกับทรัพย์สินหลุดจำนำ พ.ศ. 2514 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

สำนักงาน จ.ส.ท. , ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นว่าด้วยการรับจำนำของสถานธนาถนุบาล พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

สำนักงาน จ.ส.ท. , ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. กรมการปกครองว่าด้วยการไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำของสถานธนาถนุบาล พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กรุงเทพมหานคร, ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง สถานธนาถนุบาลกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กรุงเทพมหานคร, ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กรุงเทพมหานคร, ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนในการประเมินราคา การรับส่ง การควบคุม และการจำหน่ายทรัพย์สินหลุดจำนำของสถานธนาถนุบาลกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กรุงเทพมหานคร, ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การนำส่งเงิน การตรวจเงิน และการจัดสรรผลกำไรประจำปีของสถานธนาถนุบาลกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2539

กรุงเทพมหานคร, ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินหรือทำการเบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคารหรือสถาบันการเงินของสถานธนาถนุบาลกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2538

ประกาศคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำ เรื่อง การกำหนดที่เก็บทรัพย์สินจำนำ ประกาศ ณ วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2551

ประกาศสำนักงานสถานธนาถนุบาลกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดอัตราดอกเบี้ยรับจำนำ ประกาศ ณ วันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2552

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2516

ภาษาอังกฤษ

Laws of Malaysia. **Pawnbrokers Act 1972**. Incorporating all amendments up to January 2006.

Available at <<http://www.agc.gov.my/Akta/Vol.%202/Act%2081.pdf>> Access date: 20th May, 2010.

Sri Lanka Legislation. **Pawn Brokers Ordinance**. No. 13 of 1942 Ads Nos. 2 of 1953, 55 of 1956, 11 of 1963, Law No. 23 Of 1973

Available at <http://www.commonlii.org/lk/legis/consol_act/pb99195.pdf> Access date: 6th May, 2010.

Central Bank of the Philippines. **Manual of Regulations for Pawnshops**. Bangko Sentral ng Pilipinas (BSP)

Available at <<http://www.bsp.gov.ph/downloads/Regulations/MORNBFI-P-final.pdf>> Access date: 28th June, 2010.

หนังสือราชการ/หนังสือสั่งการ

กระทรวงมหาดไทย, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0801.5/ว675 ลงวันที่ 7 มีนาคม 2548 เรื่อง หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการขออนุญาตจัดตั้งสถานธนาณูปาลสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กระทรวงมหาดไทย , กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0801.5/ว1359 ลงวันที่ 14 ตุลาคม 2552 เรื่อง การปรับลดอัตราดอกเบี้ยของสถานธนาณูปาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กระทรวงมหาดไทย , กรมการปกครอง, หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0310.4/13191 ลงวันที่ 29 ตุลาคม 2552 เรื่อง การใช้อำนาจของจังหวัดนครสวรรค์

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงาน จ.ส.ท. , หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0801.5/ว686 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2551 เรื่อง การรับจำนำทองคำ

สำนักงาน จ.ส.ท. , หนังสือสำนักงาน จ.ส.ท. ที่ มท. 0801.5/ว1048 ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2552 เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเป็นพนักงานสถานธนาณูปาล

เว็บไซต์

ภาษาไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทย

<www.bot.or.th>

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

<www.thailocaladmin.go.th>

ศูนย์ข้อมูลกรุงเทพมหานคร

<<http://203.155.220.118/info/Default.asp>>

สถานธนาณูปาลกรุงเทพมหานคร

<<http://www.pawnshop.bangkok.go.th>>

ภาษาอังกฤษ

People's Bank Vanitha Vasana savings scheme Available at

<http://www.peoplesbank.lk/Savings_vanithaVasana.shtml#> Access date: 28th June, 2010.

The Chamber of Pawnbrokers of the Philippines, Inc. Available at

<<http://cpbi.ph/home.htm>> Access date: 28th June, 2010.

MIM Pawnshop Skills and Services Available at

<<http://mimpss.wordpress.com>> Access date: 28th June, 2010.

Bangko Sentral ng Pilipinas (Central Bank of Phillipine) Available at

<<http://www.bsp.gov.ph/index.asp>> Access date: 28th June, 2010.

อื่นๆ

ข่าวธนาคารแห่งประเทศไทย ฉบับที่ 40/2545 เรื่องธนาคารแห่งประเทศไทยออกประกาศการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต, 12 พฤศจิกายน 2545

ข่าวธนาคารแห่งประเทศไทย ฉบับที่ 17/2548 เรื่อง กำกับธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล, 20 มิถุนายน 2548

ภาคผนวกที่ 1
แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำถาม	รายการ	โรงรับจำนำ ภาพรวม		สถานธนาหุบาล ท้องถิ่น		สถานธนาหุบาล กรุงเทพ		สถานธนาหุเคราะห์		โรงรับจำนำเอกชน	
		จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. เพศ	ผู้ชาย	104	35.25	22	24.18	42	44.21	25	26.88	15	93.75
	ผู้หญิง	191	64.75	69	75.82	53	55.79	68	73.12	1	6.25
	รวม	295	100.00	91	100.00	95	100.00	93	100.00	16	100.00
2. อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	8	2.61	3	3.09	1	1.03	4	4.17	0	0.00
	20-30 ปี	93	30.29	29	29.90	19	19.59	38	39.58	7	41.18
	31-40 ปี	117	38.11	43	44.33	37	38.14	31	32.29	6	35.29
	41-50 ปี	65	20.64	21	22.11	13	13.68	14	15.05	4	25.00
	51 ปีขึ้นไป	24	7.82	4	4.12	11	11.34	8	8.33	1	5.88
	รวม	307	100.00	97	100.00	97	100.00	96	100.00	17	100.00
	6. รายได้ต่อเดือน			ต่ำกว่า 5,000 บ.							
3. สถานภาพการสมรส	โสด	118	38.69	31	32.63	38	39.58	42	43.30	7	41.18
	สมรส	164	53.77	57	60.00	52	54.17	46	47.42	9	52.94
	หย่า/หม้าย	23	7.54	7	7.37	6	6.25	9	9.28	1	5.88
	รวม	305	100.00	95	100.00	96	100.00	97	100.00	17	100.00
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด	ประถมศึกษา	40	13.07	10	10.64	12	12.12	13	13.54	5	29.41
	มัธยมศึกษา/ปวช.	95	31.05	33	35.11	22	22.22	32	33.33	8	47.06
	อนุปริญญา/ปวส.	49	16.01	16	17.02	14	14.14	19	19.79	0	0.00
	ปริญญาตรี	113	36.93	32	34.04	46	46.46	31	32.29	4	23.53
	สูงกว่าปริญญาตรี	9	2.94	3	3.19	5	5.05	1	1.04	0	0.00
	รวม	306	100.00	94	100.00	99	100.00	96	100.00	17	100.00
5. อาชีพ	ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	76	24.60	15	15.31	45	45.92	15	15.63	1	5.88
	รับจ้างทั่วไป	54	17.48	19	19.39	16	16.33	15	15.63	4	23.53
	พนัก.บริษัท/ห้างร้าน	85	27.51	24	24.49	18	18.37	33	34.38	10	58.82
	ค้าขาย	53	17.15	23	23.47	7	7.14	21	21.88	2	11.76
	นักเรียน/นักศึกษา	10	3.24	2	2.04	4	4.08	4	4.17	0	0.00
	อื่นๆ	31	10.03	15	15.31	8	8.16	8	8.33	0	0.00
	รวม	309	100.00	98	100.00	98	100.00	96	100.00	17	100.00
	5,001-10,000 บ.	96	31.48	45	46.88	17	17.71	31	32.29	3	17.65
	10,001-15,000 บ.	84	27.54	20	20.83	25	26.04	31	32.29	8	47.06
	15,001-30,000 บ.	79	25.90	16	16.67	35	36.46	25	26.04	3	17.65
	มากกว่า 30,000 บ.	33	10.82	11	11.46	15	15.63	4	4.17	3	17.65
	รวม	305	100.00	96	100.00	96	100.00	96	100.00	17	100.00

คำถาม	รายการ	โรงรับจำนำ ภาพรวม		สถานธนาภูบาล ท้องถิ่น		สถานธนาภูบาล กรุงเทพ		สถานธนาภูบาล นครราชสีมา		โรงรับจำนำเอกชน	
		จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
7. ท่านมีการหน้าที่ต้อง รับผิดชอบค่าใช้จ่ายราย เดือนของสมาชิกใน ครอบครัวหรือไม่	ไม่มี/รับผิดชอบตัวคนเดียว	20	6.35	7	7.07	5	5.00	8	8.08	0	0.00
	มีหน้าที่รับผิดชอบ	295	93.65	92	92.93	95	95.00	91	91.92	17	100.00
	รวม	315	100.00	99	100.00	100	100.00	99	100.00	17	100.00
8. จำนวนสมาชิกใน ครอบครัวที่ต้อง รับผิดชอบ	1 คน	42	14.24	13	14.13	11	11.58	18	19.78	0	0.00
	2 คน	83	28.14	21	22.83	28	29.47	25	27.47	9	52.94
	3 คน	88	29.83	35	38.04	28	29.47	22	24.18	3	17.65
	มากกว่า 4 คน ขึ้นไป	82	27.80	23	25.00	28	29.47	26	28.57	5	29.41
	รวม	295	100.00	92	100.00	95	100.00	91	100.00	17	100.00

ภาคผนวกที่ 2
ชื่อตัวแปรเพื่อการประมวลผล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	ชื่อตัวแปร	ความกว้างของข้อมูล	รายการของข้อมูล	ค่าหรือรหัสที่เป็นไปได้	ข้อสังเกต
	รหัสสถานที่	2	สถานที่ส่งแบบสอบถาม 1 = เลขที่ 1-50 สถานธนาบาลเทศบาลระยอง 2 = เลขที่ 51-100 สถานธนาบาลเทศบาลนครหาดใหญ่ 3 = เลขที่ 101-150 โรงรับจำนำยิ่งดี (เอกชน) 4 = เลขที่ 151-200 สถานธนาบาลนครราชสีมา 1 (กรุงเทพฯ) 5 = เลขที่ 201-250 สถานธนาบาลนครราชสีมา 28 (ระยอง) 6 = เลขที่ 251-300 สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร สาขาเทเวศร์ 7 = เลขที่ 301-350 สถานธนาบาลกรุงเทพมหานคร สาขาดอนเมือง ปรับปรุงแก้ไข โดยจัดกลุ่มเป็น 4 หน่วยงาน ได้แก่ 1 = สถานธนาบาลท้องถิ่น (รหัสเดิม 1 + 2) 2 = สถานธนาบาลกรุงเทพ (รหัสเดิม 6 + 7) 3 = สถานธนาบาลนครราชสีมา (รหัสเดิม 4 + 5) 4 = โรงรับจำนำเอกชน (รหัสเดิม 3)	1 - 7	

ข้อที่	ชื่อตัวแปร	ความกว้างของข้อมูล	รายการของข้อมูล	ค่าหรือรหัสที่เป็นไปได้	ข้อสังเกต
	เลขที่แบบสอบถาม	3	เลขที่แบบสอบถาม	1 - 350	
1	A1เพศ	2	เพศ	1 = ชาย 2 = หญิง 99 = ไม่ตอบ/missing	
2	A2อายุ	2	อายุ	1 = ต่ำกว่า 20 ปี 2 = 20-30 ปี 3 = 31-40 ปี 4 = 41-50 ปี 5 = 51 ปีขึ้นไป 99 = ไม่ตอบ/missing	
3	A3สถานภาพการสมรส	2	สถานภาพการสมรส	1 = โสด 2 = สมรส 3 = หย่า / หม้าย 99 = ไม่ตอบ/missing	
4	A4วุฒิการศึกษาสูงสุด	2	วุฒิการศึกษาสูงสุด	1 = ประถมศึกษา 2 = มัธยมศึกษา/ปวช. 3 = อนุปริญญา/ปวส. 4 = ปริญญาตรี 5 = สูงกว่าปริญญาตรี	

ข้อที่	ชื่อตัวแปร	ความกว้างของข้อมูล	รายการของข้อมูล	ค่าหรือรหัสที่เป็นไปได้	ข้อสังเกต
				99 = ไม่ตอบ/missing	
5	A5อาชีพ	2	อาชีพ	1 = ราชการ/รัฐวิสาหกิจ 2 = รับจ้างทั่วไป 3 = พนง.บริษัท/ห้างร้าน 4 = ค้าขาย 5 = นักเรียน/นักศึกษา 8 = อื่น ๆ 99 = ไม่ตอบ/missing	
	A5อาชีพอื่น ๆ	50		ปลายเปิด ถ้ามีการเลือกอื่น ๆ แต่ไม่ตอบ ให้ พิมพ์ ไม่ระบุ	
	A5จำแนกอาชีพอื่น ๆ	2	จำแนกอาชีพอื่น	1 = ลูกจ้างรัฐ 2 = ธุรกิจส่วนตัว 3 = เสริมสวย 4 = ขายประกัน 5 = ไม่ระบุ 98 = ไม่ได้เลือกตอบ	<u>เป็นการเพิ่มคอลัมน์เพื่อจำแนกกลุ่มอาชีพอื่น ๆ</u>
6	A6รายได้ต่อเดือน	2	รายได้ต่อเดือน	1 = ต่ำกว่า 5,000 บ. 2 = 5,001-10,000 บ. 3 = 10,001-15,000 บ. 4 = 15,001 - 30,000 บ.	

ข้อที่	ชื่อตัวแปร	ความกว้างของข้อมูล	รายการของข้อมูล	ค่าหรือรหัสที่เป็นไปได้	ข้อสังเกต
				5 = มากกว่า 30,000 บ. 99 = ไม่ตอบ/missing	
7	A7มีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบ	2	ท่านมีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายรายเดือนของสมาชิกในครอบครัวหรือไม่	1 = ไม่มี / รับผิดชอบตนเองคนเดียว 2 = มีหน้าที่รับผิดชอบ 99 = ไม่ตอบ/missing	ถ้าตอบ 1 ให้ข้ามข้อ 8 ไป
8	A8สมาชิกในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ	2	จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ (ไม่นับตัวเอง)	1 = 1 คน 2 = 2 คน 3 = 3 คน 4 = มากกว่า 4 คน ขึ้นไป 99 = ไม่ตอบ/missing	ถ้ามีการเลือกข้อ 8 คำตอบในข้อ 7 จะต้องเป็น คำตอบ มีหน้าที่รับผิดชอบ

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการจำหน่าย

ข้อที่	ชื่อตัวแปร	ความกว้างของข้อมูล	รายการของข้อมูล	ค่าหรือรหัสที่เป็นไปได้	ข้อสังเกต
1	B1ช่วยเหลือประชาชน B1เป็นธุรกิจที่เอาเปรียบ B1เป็นธุรกิจอย่างหนึ่ง	2	ท่านคิดว่าบทบาทของโรงรับจำนำในปัจจุบันเป็นอย่างไร ☐ เป็นการช่วยเหลือประชาชนคนยากจน ☐ เป็นธุรกิจที่เอาเปรียบประชาชน คนยากจน ☐ เป็นธุรกิจอย่างหนึ่ง	1 = ถูกเลือก 0 = ไม่ถูกเลือก 99 = ไม่ตอบ/missing	

ข้อที่	ชื่อตัวแปร	ความกว้าง ของข้อมูล	รายการของข้อมูล	ค่าหรือรหัสที่เป็นไปได้	ข้อสังเกต
	B1อื่นๆ		☐ อื่น ๆ (ระบุ)		
	B1บทบาทอื่นๆ	50		ปลายเปิด ถ้ามีการเลือกอื่น ๆ แต่ไม่ ตอบ ให้ พิมพ์ ไม่ระบุ	
2	B2สถานนันทนาการ B2สถานนันทนาการ B2โรงรับจำนำเอกชน B2ร้านทอง	2	ท่านเคยใช้บริการจากที่ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ สถานนันทนาการ ☐ สถานนันทนาการ ☐ โรงรับจำนำเอกชน ☐ ร้านทอง	1 = ถูกเลือก 0 = ไม่ถูกเลือก 99 = ไม่ตอบ/missing	
3	B3ใช้บริการจากที่ใด มากที่สุด	2	ท่านใช้บริการจากที่ใดมากที่สุด	1 = สถานนันทนาการ 2 = สถานนันทนาการ 3 = โรงรับจำนำเอกชน 4 = ร้านทอง 99 = ไม่ตอบ/missing	<u>กรณีมีการตอบมากกว่า 1</u> <u>คำตอบ จะต้องดูข้อ B4 ประกอบ</u> <u>ว่าเขาใช้ที่ใดมากที่สุดก็เลือกข้อ</u> <u>นั้น</u>
4	B4จำนวนครั้งที่ใช้ต่อปี	3	จำนวนครั้งที่ใช้ต่อปี ☐ สถานนันทนาการ จำนวนครั้ง/ปี ☐ สถานนันทนาการ จำนวนครั้ง/ปี ☐ โรงรับจำนำเอกชน จำนวนครั้ง/ปี ☐ ร้านทอง จำนวนครั้ง/ปี	ตัวเลข 1 – 999 และช่วง ประมาณจำนวนครั้งที่ใช้ 99 = ไม่ตอบ/missing	
5	B5ความถี่ในการใช้	4	ความถี่ในการใช้บริการต่อเดือน	1 = 1 ครั้ง	

ข้อที่	ชื่อตัวแปร	ความกว้าง ของข้อมูล	รายการของข้อมูล	ค่าหรือรหัสที่เป็นไปได้	ข้อสังเกต
	บริการต่อเดือน B5ความถี่อื่นๆ			2 = 2 ครั้ง 3 = 3 ครั้ง 4 = 4 ครั้ง 8 = อื่น ๆ ระบุ 99 = ไม่ตอบ/missing	
6	B6สถานที่ตั้งใกล้บ้าน B6การบริการสะดวก รวดเร็ว B6อัตราดอกเบี้ยต่ำ B6ความน่าเชื่อถือ B6อรรถาธิบายดีเยี่ยม แจ่มใส B6มีเงินไว้บริการ เพียงพอแก่ทุกคนที่มา จำนำ B6ค่าธรรมเนียม เหมาะสม B6อื่นๆ	2	เรียงลำดับความสำคัญของเหตุผลที่ท่านตัดสินใจเลือกใช้ บริการ (เริ่มจาก 1 2 3....) ☐ สถานที่ตั้งใกล้บ้าน ☐ การบริการสะดวกรวดเร็ว ☐ อัตราดอกเบี้ยต่ำ ☐ ความน่าเชื่อถือ ☐ อรรถาธิบายดีเยี่ยมแจ่มใสให้การต้อนรับเป็นกันเอง ☐ มีเงินไว้บริการเพียงพอแก่ทุกคนที่มาจำนำ ☐ ค่าธรรมเนียมเหมาะสม ☐ อื่นๆ (ระบุ)	1 แทนค่าความสำคัญที่ 1 2 แทนค่าความสำคัญที่ 2 3 แทนค่าความสำคัญที่ 3 4 แทนค่าความสำคัญที่ 4 5 แทนค่าความสำคัญที่ 5 6 แทนค่าความสำคัญที่ 6 7 แทนค่าความสำคัญที่ 7 8 แทนค่าความสำคัญที่ 8 9 แทนค่าไม่ระบุ ความสำคัญเป็นตัวเลข 1,2,3,... 99 = ไม่ตอบ/missing	ทุกตัวแปรมีค่า 1 ถึง 9 ถ้าใส่เครื่องหมาย / เพียง 1 ข้อ ให้ใส่เลข 1 เนื่องจากมี คำตอบเพียงข้อเดียว
	B6ระบุเหตุผล ความสำคัญ	50		ปลายเปิด ถ้ามีการเลือกอื่น ๆ แต่ไม่ ตอบ ให้ พิมพ์ ไม่ระบุ	

ข้อที่	ชื่อตัวแปร	ความกว้าง ของข้อมูล	รายการของข้อมูล	ค่าหรือรหัสที่เป็นไปได้	ข้อสังเกต
7	B7การศึกษา B7ลงทุน B7ซื้อทรัพย์สิน B7ค่ารักษาพยาบาล B7ค่าอาหาร เครื่องนุ่งห่ม B7ชำระหนี้ B7ใช้ด้านอื่นๆ	2	ท่านนำเงินที่ได้รับจากการจำหน่ายไปใช้ในด้านใด (ตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ) ☐ การศึกษา ☐ ลงทุน ☐ ซื้อทรัพย์สิน ☐ ค่ารักษาพยาบาล ☐ ค่าอาหาร/เครื่องนุ่งห่ม ☐ ชำระหนี้ ☐ อื่น ๆ ระบุ	1 = ถูกเลือก 0 = ไม่ถูกเลือก 99 = ไม่ตอบ/missing	
	B7ระบุ	50		ปลายเปิด ถ้ามีการเลือกอื่น ๆ แต่ไม่ ตอบ ให้ พิมพ์ ไม่ระบุ	
8	B8กลางเดือน B8สิ้นเดือน B8เปิดภาคเรียน B8เทศกาลต่าง ๆ B8ช่วงอื่นๆ	2	ช่วงเวลาใดที่ใช้บริการ ☐ กลางเดือน ☐ สิ้นเดือน ☐ เปิดภาคเรียน ☐ เทศกาลต่างๆ ☐ อื่น ๆ ระบุ	1 = ถูกเลือก 0 = ไม่ถูกเลือก 99 = ไม่ตอบ	<u>รองรับการตอบได้มากกว่า 1</u> <u>รายการ</u>
	B8ระบุช่วงเวลา	50		ปลายเปิด ถ้ามีการเลือกอื่น ๆ แต่ไม่ ตอบ ให้ พิมพ์ ไม่ระบุ	
9	B9ทอง นาก เงิน	2	สิ่งที่ท่านนำมาจำหน่าย	1 = ถูกเลือก	<u>รองรับการตอบได้มากกว่า 1</u>

ข้อที่	ชื่อตัวแปร	ความกว้างของข้อมูล	รายการของข้อมูล	ค่าหรือรหัสที่เป็นไปได้	ข้อสังเกต
	B9เพชร B9ทรัพย์เบ็ดเตล็ด B9อื่นๆ		☐ ทอง นาก เงิน ☐ เพชร ☐ ทรัพย์เบ็ดเตล็ด ☐ อื่น ๆ ระบุ	0 = ไม่ถูกเลือก 99 = ไม่ตอบ	<u>รายการ</u>
	B9ระบุสิ่งที่นำมาจำหน่าย	50		ปลายเปิด ถ้ามีการเลือกอื่น ๆ แต่ไม่ตอบ ให้ พิมพ์ ไม่ระบุ	
10	B10.1เร็วที่สุด B10.2เงินเดือน B10.3วันครบกำหนด B10.4วันอื่นๆ	2	ท่านมาไถ่ถอนเมื่อไร ☐ เร็วที่สุด ☐ เงินเดือนหรือโบนัสออก ☐ วันครบกำหนดอายุ ☐ อื่น ๆ	1 = ถูกเลือก 0 = ไม่ถูกเลือก 99 = ไม่ตอบ/missing	<u>รองรับการตอบได้มากกว่า 1 รายการ</u>
	B10ระบุไถ่ถอนเมื่อไหร่	50		ปลายเปิด ถ้ามีการเลือกอื่นๆ แต่ไม่ตอบ ให้ พิมพ์ ไม่ระบุ	

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจในการให้บริการเกี่ยวกับการจำหน่าย

ข้อที่	ชื่อตัวแปร	ความกว้างของข้อมูล	รายการของข้อมูล	ค่าหรือรหัสที่เป็นไปได้	ข้อสังเกต
1			1. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ความพร้อมที่จะให้บริการ	5 = มากที่สุด 4 = มาก	
	C11ให้บริการ	2	1.1 ให้บริการด้วยความสะดวก รวดเร็ว	3 = ปานกลาง	

ข้อที่	ชื่อตัวแปร	ความกว้างของข้อมูล	รายการของข้อมูล	ค่าหรือรหัสที่เป็นไปได้	ข้อสังเกต
	สะดวก			2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด 80 = อื่น ๆ ไม่ระบุข้อย่อย (1) (2) (3) 81 = ไม่มี 82 = ไม่พบในการให้บริการ 83 = ไม่เคยใช้บริการ 99 = ไม่ตอบ/missing	สามารถกำหนดรายการกลุ่มของข้อมูลย่อยได้ หลังจากได้ข้อมูลหมดแล้ว
	C12ดูแลเอาใจใส่	2	1.2 ดูแลเอาใจใส่ กระตือรือร้น เต็มใจให้บริการ		
	C13ให้บริการด้วยความเชี่ยวชาญ	2	1.3 ให้บริการด้วยความเชี่ยวชาญ		
	C14มีความพร้อม	2	1.4 มีความพร้อมในการให้บริการ		
	C15ให้คำแนะนำ	2	1.5 ให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามอย่างชัดเจน		
	C16ให้บริการด้วยความสุภาพ	2	1.6 ให้บริการให้ด้วยความสุภาพ เป็นมิตร		
	C17แต่งกายสุภาพเรียบร้อย	2	1.7 แต่งกายสุภาพเรียบร้อย		
	C18อื่นระบุ C18ระบุความพร้อม	2 50	1.8 (เพิ่มเติม) ระบุ	ปลายเปิด ถ้ามีการเลือกอื่น ๆ แต่ไม่ตอบให้ พิมพ์ ไม่ระบุ	
2			2. ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ		
	C21มีการให้บริการตามลำดับ	2	2.1 มีการให้บริการตามลำดับก่อน-หลัง	5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด	
	C22ระยะเวลาในการให้บริการมี	2	2.2 ระยะเวลาในการให้บริการมีความเหมาะสม		

ข้อที่	ชื่อตัวแปร	ความกว้างของข้อมูล	รายการของข้อมูล	ค่าหรือรหัสที่เป็นไปได้	ข้อสังเกต
	ความเหมาะสม			80 = อื่น ๆ ไม่ระบุข้อย่อย (1) (2) (3) 81 = ไม่มี 82 = ไม่พบในการให้บริการ 83 = ไม่เคยใช้บริการ 99 = ไม่ตอบ/missing	
	C23ขั้นตอนในการให้บริการมีความเหมาะสม	2	2.3 ขั้นตอนในการให้บริการมีความเหมาะสม		
	C24มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัย	2	2.4 มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยในการให้บริการ		
	C25วิธีพิมพ์ลายนิ้วมือสะดวก	2	2.5 วิธีพิมพ์ลายนิ้วมือสะดวกไม่ยุ่งยาก		
	C26การเก็บรักษาจำนำปลอดภัย	2	2.6 การเก็บรักษาทรัพย์สินจำนำมีความปลอดภัยน่าเชื่อถือ ivaangjai		
	C27มีคู่มือการให้บริการ	2	2.7 มีคู่มือการให้บริการ และการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร		
	C28เพิ่มเติมระบุ	2	2.8 (เพิ่มเติม) ระบุ		
	C28ระบุกระบวนการ	50		ปลายเปิด ถ้ามีการเลือกอื่น ๆ แต่ไม่ตอบให้ พิมพ์ ไม่ระบุ	
3			3. ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย	
	C31สถานที่ตั้งเหมาะสม	2	3.1 สถานที่ตั้งเหมาะสม		
	C32ที่นั่งพัก	2	3.2 มีที่นั่งพักสำหรับผู้มาติดต่อเพียงพอ		

ข้อที่	ชื่อตัวแปร	ความกว้างของข้อมูล	รายการของข้อมูล	ค่าหรือรหัสที่เป็นไปได้	ข้อสังเกต
	เพียงพอ			1 = น้อยที่สุด 80 = อื่น ๆ ไม่ระบุช้อยย่อย (1) (2) (3) 81 = ไม่มี 82 = ไม่พบในการให้บริการ 83 = ไม่เคยใช้บริการ 99 = ไม่ตอบ/missing	
	C33สถานที่ สะอาดเป็น ระเบียบ	2	3.3 สถานที่ให้บริการสะอาด เป็นระเบียบ		
	C34ผ้าเช็ดมือ สะอาดน่าใช้	2	3.4 ผ้าเช็ดมือที่มีไว้บริการหลังจากพิมพ์ลายนิ้วมือ สะอาดน่าใช้		
	C35บริการน้ำดื่ม เพียงพอ	2	3.5 มีบริการน้ำดื่มสะอาดไว้บริการอย่างเพียงพอ		
	C36ห้องน้ำที่ สะอาด	2	3.6 มีห้องน้ำที่สะอาด		
	C37โทรศัพท์ สาธารณะบริการ	2	3.7 มีโทรศัพท์สาธารณะให้บริการ		
	C38ที่จอดรถ เพียงพอ	2	3.8 มีที่จอดรถเพียงพอ		
	C39เพิ่มเติมระบุ C39ระบุด้าน สถานที่	2 50	3.9 (เพิ่มเติม) ระบุ		
4			4. ด้านการจำหน่าย	5 = มากที่สุด	
	C41มีความเป็น	2	4.1 มีความเป็นธรรมในการคิดค่าบริการ	4 = มาก	

ข้อที่	ชื่อตัวแปร	ความกว้างของข้อมูล	รายการของข้อมูล	ค่าหรือรหัสที่เป็นไปได้	ข้อสังเกต
	ธรรม			3 = ปานกลาง	
	C42พอใจในอัตราดอกเบี้ย	2	4.2 พพอใจในอัตราดอกเบี้ย	2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด	
	C43จำนวนเงินที่ได้รับเพียงพอ	2	4.3 จำนวนเงินที่ได้รับเพียงพอต่อความต้องการ	80 = อื่น ๆ ไม่ระบุข้อย่อย (1) (2) (3)	
	C44เพิ่มระบุ	2	4.4 (เพิ่มเติม) ระบุ	81 = ไม่มี 82 = ไม่พบในการให้บริการ 83 = ไม่เคยใช้บริการ 99 = ไม่ตอบ/missing	
	C44ระบุ	50		ปลายเปิด ถ้ามีการเลือกอื่น ๆ แต่ไม่ตอบให้ พิมพ์ ไม่ระบุ	
5			5. ด้านไถ่ถอน	5 = มากที่สุด	
	C51ทรัพย์สินที่ไถ่ถอนครบถ้วน	2	5.1 ทรัพย์สินที่ไถ่ถอนครบถ้วนถูกต้อง	4 = มาก 3 = ปานกลาง	
	C52การคำนวณเงินถูกต้องแม่นยำ	2	5.2 การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยถูกต้องแม่นยำ	2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด	
	C53เพิ่มเติม	2	5.3 (เพิ่มเติม) ระบุ	80 = อื่น ๆ ไม่ระบุข้อย่อย (1) (2) (3) 81 = ไม่มี 82 = ไม่พบในการให้บริการ	

ข้อที่	ชื่อตัวแปร	ความกว้างของข้อมูล	รายการของข้อมูล	ค่าหรือรหัสที่เป็นไปได้	ข้อสังเกต
				83 = ไม่เคยใช้บริการ 99 = ไม่ตอบ/missing	
	C53ระบุ	50		ปลายเปิด ถ้ามีการเลือกอื่น ๆ แต่ไม่ตอบให้ พิมพ์ ไม่ระบุ	
6			6. ด้านซื้อสินทรัพย์หลุดจำนำ	5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด 80 = อื่น ๆ ไม่ระบุข้อย่อย (1) (2) (3) 81 = ไม่มี 82 = ไม่พบในการให้บริการ 83 = ไม่เคยใช้บริการ 99 = ไม่ตอบ/missing	
	C61ซื้อสินทรัพย์หลุดจำนำได้	2	6.1 สามารถซื้อสินทรัพย์หลุดจำนำได้สะดวก		
	C62ราคาที่ซื้อสินยุดิธรรม	2	6.2 ราคาที่ซื้อสินยุดิธรรม		
	C63เพิ่มเติม	2	6.3 (เพิ่มเติม) ระบุ		
	C63ระบุ	50		ปลายเปิด ถ้ามีการเลือกอื่น ๆ แต่ไม่ตอบให้ พิมพ์ ไม่ระบุ	
7			7. ด้านประมวลทรัพย์หลุดจำนำ	5 = มากที่สุด 4 = มาก	
	C71ราคาที่ประมวล	2	7.1 ราคาที่ประมวลยุดิธรรมเหมาะสมกับราคาทรัพย์		

ข้อที่	ชื่อตัวแปร	ความกว้างของข้อมูล	รายการของข้อมูล	ค่าหรือรหัสที่เป็นไปได้	ข้อสังเกต
	ยุติธรรม			3 = ปานกลาง	
	C72ขั้นตอนการประมวลผลสะดวก	2	7.2 มีขั้นตอนการประมวลผลสะดวก	2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด	
	C73การประชาสัมพันธ์อย่างละเอียด	2	7.3 มีการประชาสัมพันธ์ มีข้อมูลของทรัพย์สินอย่างละเอียด	80 = อื่น ๆ ไม่ระบุข้อย่อย (1) (2) (3) 81 = ไม่มี	
	C74ทรัพย์สินอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้	2	7.4 ทรัพย์สินอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้	82 = ไม่พบในการให้บริการ 83 = ไม่เคยใช้บริการ	
	C75เพิ่มเติม	2	7.5 (เพิ่มเติม) ระบุ	99 = ไม่ตอบ/missing	
	C75ระบุ	50		ปลายเปิด ถ้ามีการเลือกอื่น ๆ แต่ไม่ตอบให้ พิมพ์ ไม่ระบุ	
8	C8โดยภาพรวม	2	8. โดยภาพรวมทั้งหมดท่านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับใด	5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด 80 = อื่น ๆ ไม่ระบุข้อย่อย (1) (2) (3) 81 = ไม่มี 82 = ไม่พบในการให้บริการ	

ข้อที่	ชื่อตัวแปร	ความกว้างของ ข้อมูล	รายการของข้อมูล	ค่าหรือรหัสที่เป็นไปได้	ข้อสังเกต
				83 = ไม่เคยใช้บริการ 99 = ไม่ตอบ/missing	

ตอนที่ 4 สิ่งที่ท่านต้องการให้ปรับปรุง

ข้อที่	ชื่อตัวแปร	ความกว้างของข้อมูล	รายการของข้อมูล	ค่าหรือรหัสที่เป็นไปได้	ข้อสังเกต
1	D1ขยายวงเงิน D1คิดอัตราดอกเบี้ย D1ขยายเวลาการให้บริการ D1ขยายเวลาไถ่ถอน D1เพิ่มอัตรามูลค่า D1การลดอัตราดอกเบี้ย D1การเพิ่มสินทรัพย์ D1อื่น		1. ด้านบริการ ☐ ขยายวงเงินรับจำนำสูงสุด ☐ คิดอัตราดอกเบี้ยตามภาวะเศรษฐกิจ ☐ ขยายเวลาการให้บริการ ☐ ขยายเวลาไถ่ถอนทรัพย์สิน ☐ เพิ่มอัตรามูลค่าทรัพย์สินจำนำ ☐ การลดอัตราดอกเบี้ยในช่วงใกล้เปิดเทอม ☐ การเพิ่มสินทรัพย์ในการรับจำนำ ☐ ให้บริการด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ระบุ	1 = ถูกเลือก 0 = ไม่ถูกเลือก 99 = ไม่ตอบ/missing	- ประมวลผลแต่ละตัวแปรไม่เกี่ยวข้องกัน
	D1ระบุ	50		ปลายเปิด ถ้ามีการเลือกอื่น ๆ แต่ไม่ตอบ ให้ พิมพ์ ไม่ระบุ	
2	D2ย้ายสถานที่ตั้งให้ใกล้	2	2. ด้านสถานที่ ☐ ย้ายสถานที่ตั้งให้ใกล้ชุมชน	1 = ถูกเลือก 0 = ไม่ถูกเลือก	- ประมวลผลแต่ละตัวแปรไม่เกี่ยวข้องกัน

ข้อที่	ชื่อตัวแปร	ความกว้างของข้อมูล	รายการของข้อมูล	ค่าหรือรหัสที่เป็นไปได้	ข้อสังเกต
	D2ปรับปรุงสถานที่ D2ขยายสาขา D2อื่น		☐ ปรับปรุงสถานที่ให้เหมือนกับธุรกิจให้บริการอื่น ๆ ☐ ขยายสาขาเพิ่มขึ้น ☐ อื่น ๆ ระบุ	99 = ไม่ตอบ/missing	
	D2ระบุ	50		ปลายเปิด ถ้ามีการเลือกอื่น ๆ แต่ไม่ตอบ ให้ พิมพ์ ไม่ระบุ	
3	D3วัสดุอุปกรณ์ D3เครื่องคอมพิวเตอร์ D3ห้องมั่นคง	2	3. ด้านอุปกรณ์และเครื่องมือ ☐ วัสดุอุปกรณ์พิมพ์ ลายนิ้วมือ ☐ เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ช่วยในการคำนวณ และการพิมพ์ตัวจำนำ ☐ ห้องมั่นคงและห้องเก็บทรัพย์สินจำนำ	1 = ถูกเลือก 0 = ไม่ถูกเลือก 99 = ไม่ตอบ/missing	- ประมวลผลแต่ละตัวแปรไม่เกี่ยวข้องกัน
สรุป 1	จุดเด่นของการให้บริการ	50	จุดเด่นของการให้บริการ	ปลายเปิด	
สรุป 2	ข้อเสนอแนะ	50	ความเห็น / ข้อเสนอแนะ / สิ่งที่ต้องปรับปรุง	ปลายเปิด	

ภาคผนวกที่ 3

ลำดับที่.....

แบบสอบถาม

โครงการวิจัยและพัฒนาเรื่อง “บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการสถานธนาบาล เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงทางการเงินของประชาชน”

คำชี้แจง แบบสอบถามที่ทั้งหมด 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการจำหน่าย

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการจำหน่าย

ตอนที่ 4 สิ่งที่ท่านต้องการให้ปรับปรุง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำการวิจัย ความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำไปพัฒนาการบริหารจัดการและการให้บริการของสถานธนาบาล ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความต่อไปนี้)

1. เพศ	☐ ชาย	☐ หญิง		
2. อายุ ☐ ต่ำกว่า 20 ปี	☐ 20-30 ปี	☐ 31-40 ปี	☐ 41-50 ปี	☐ 51 ปีขึ้นไป
3. สถานภาพการสมรส	☐ โสด	☐ สมรส	☐ หย่า / หม้าย	
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด	☐ ประถมศึกษา	☐ มัธยมศึกษา/ปวช.	☐ อนุปริญญา/ปวส.	☐ ปริญญาตรี
	☐ สูงกว่าปริญญาตรี			
5. อาชีพ	☐ ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	☐ รับจ้างทั่วไป	☐ พนง.บริษัท/ห้างร้าน	☐ ค้าขาย
	☐ นักเรียน/นักศึกษา	☐ อื่นๆ.....		
6. รายได้ต่อเดือน	☐ ต่ำกว่า 5,000 บ.	☐ 5,001-10,000 บ.	☐ 10,001-15,000 บ.	☐ 15,001 - 30,000 บ.
	☐ มากกว่า 30,000 บ.			
7. ท่านมีการะหน้าที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายรายเดือนของสมาชิกในครอบครัวหรือไม่	☐ ไม่มี / รับผิดชอบตนเองคนเดียว	☐ มีหน้าที่รับผิดชอบ		
8. จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ (ไม่นับตัวเอง)	☐ 1 คน	☐ 2 คน	☐ 3 คน	☐ มากกว่า 4 คน ขึ้นไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลการใช้บริการเกี่ยวกับการจำหน่าย (กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความต่อไปนี้)

1. ท่านคิดว่าบทบาทของโรงรับจำนำในปัจจุบันเป็นอย่างไร	☐ เป็นการช่วยเหลือประชาชนคนยากจน	☐ เป็นธุรกิจที่เอาเปรียบประชาชน คนยากจน	☐ เป็นธุรกิจอย่างหนึ่ง	☐ อื่นๆ (ระบุ).....
2. ท่านเคยใช้บริการจากที่ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	☐ สถานธนาบาล	☐ สถานธนาบาลเคหะ	☐ โรงรับจำนำเอกชน	☐ ร้านทอง
3. ท่านใช้บริการจากที่	☐ สถานธนาบาล	☐ สถานธนาบาลเคหะ	☐ โรงรับจำนำเอกชน	☐ ร้านทอง

ใดมากที่สุด				
4. จำนวนครั้งที่ใช้/ปี	☐ สถานธนาบาล จำนวน ครั้ง/ปี	☐ สถานธนาเคราะห จำนวน ครั้ง/ปี	☐ โรงรับจําหนําเอกชน จำนวน ครั้ง/ปี	☐ รํานทอง จำนวน ครั้ง/ปี
5. ความถี่ในการใช้ บริการต่อเดือน	☐ 1 ครั้ง	☐ 2 ครั้ง	☐ 3 ครั้ง	☐ อื่นๆ (ระบุ).....
6. เรียงลําดับ ความสําคัญของเหตุผล ที่ท่านตัดสินใจเลือกใช้ บริการ (เริ่มจาก 1 2 3....)	☐ สถานที่ตั้งใกลบ้าน ☐ อธยาศยดี ยั้มแย้มแจ่มใส ให้การ ต้อนรับเป็นกันเอง	☐ การบริการสะดวก รวดเร็ว ☐ มีเงินไว้บริการ เพียงพอแก่ทุกคนที่มา จําหนํา	☐ อัตราดอกเบี้ยต่ำ ☐ ติราคาทรัพย์ เหมาะสม	☐ ความน่าเชื่อถือ ☐ อื่นๆ (ระบุ).....
7. ท่านหาเงินที่ได้รับ จากการจําหนําไปใช้ใน ด้านใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	☐ การศึกษา ☐ ค่าอาหาร/เครื่องนุ่งห่ม	☐ ลงทุน ☐ ชားหนี้	☐ ซื้อทรัพย์สิน ☐ อื่น ๆ ระบุ.....	☐ ค่ารักษาพยาบาล
8. ช่วงเวลาใดที่ใช้ บริการ	☐ กลางเดือน ☐ อื่น ๆ ระบุ.....	☐ สัปดาห์	☐ เปิดภาคเรียน	☐ เทศกาลต่างๆ
9. สิ่งที่ท่านหาจําหนํา	☐ ทอง นาก เงิน	☐ เพชร	☐ ทรัพย์เบ็ดเตล็ด	☐ อื่น ๆ ระบุ.....
10. ท่านมาใกล้ถอน เมื่อไร	☐ เร็วที่สุด	☐ เงินเดือนหรือโบนัส ออก	☐ วันครบกำหนดอายุ	☐ อื่น ๆ ระบุ.....

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจในการให้บริการเกี่ยวกับการจําหนํา สถานที่ตามที่ท่านเลือกในตอนท่ 2 ข้อที่ 3 (กรุณาทำ
เครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด และหากเลือกอื่น ๆ ขอให้ระบุหมายเลขด้วย)

ประเด็นวัดความพึงพอใจ	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	อื่น ๆ (1) ไม่มี (2) ไม่พบใน การให้บริการ (3) ไม่เคยใช้ บริการ
1. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่						
ความพร้อมที่จะให้บริการ						
1.1 ให้บริการด้วยความสะดวก รวดเร็ว						
1.2 ดูแลเอาใจใส่ กระตือรือร้น เต็มใจให้บริการ						
1.3 ให้บริการด้วยความเชี่ยวชาญ						
1.4 มีความพร้อมในการให้บริการ						
1.5 ให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามอย่างชัดเจน						
1.6 ให้บริการด้วยความสุภาพ เป็นมิตร						
1.7 แต่งกายสุภาพเรียบร้อย						
1.8 (เพิ่มเติม) ระบุ						
2. ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ						
2.1 มีการให้บริการตามลําดับก่อน-หลัง						
2.2 ระยะเวลาในการให้บริการมีความเหมาะสม						
2.3 ขั้นตอนในการให้บริการมีความเหมาะสม						
2.4 มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยในการให้บริการ						
2.5 วิธีพิมพ์ลายนิ้วมือสะดวกไม่ยุ่งยาก						
2.6 การเก็บรักษาทรัพย์จําหนํามีความปลอดภัย น่าเชื่อถือ ไว้วางใจ						

ประเด็นวัดความพึงพอใจ	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	อื่น ๆ (1) ไม่มี (2) ไม่พบในการให้บริการ (3) ไม่เคยใช้บริการ
2.7 มีคู่มือการให้บริการ และการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร						
2.8 (เพิ่มเติม) ระบุ						
3. ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก						
3.1 สถานที่ตั้งเหมาะสม						
3.2 มีที่นั่งพักสำหรับผู้มาติดต่อเพียงพอ						
3.3 สถานที่ให้บริการสะอาด เป็นระเบียบ						
3.4 ผ้าเช็ดมือที่มีไว้บริการหลังจากพิมพ์ลายนิ้วมือสะอาดน่าใช้						
3.5 มีบริการน้ำดื่มสะอาดไว้บริการอย่างเพียงพอ						
3.6 มีห้องน้ำที่สะอาด						
3.7 มีโทรศัพท์สาธารณะให้บริการ						
3.8 มีที่จอดรถเพียงพอ						
3.9 (เพิ่มเติม) ระบุ						
4. ด้านการจำหน่าย						
4.1 มีความเป็นธรรมในการคิดค่าบริการ						
4.2 พอใจในอัตราดอกเบี้ย						
4.3 จำนวนเงินที่ได้รับเพียงพอต่อความต้องการ						
4.4 (เพิ่มเติม) ระบุ						
5. ด้านไถ่ถอน						
5.1 ทรัพย์สินที่ไถ่ถอนครบถ้วนถูกต้อง						
5.2 การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยถูกต้องแม่นยำ						
5.3 (เพิ่มเติม) ระบุ						
6. ด้านซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำ						
6.1 สามารถซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำได้สะดวก						
6.2 ราคาที่ซื้อคืนยุติธรรม						
6.3 (เพิ่มเติม) ระบุ						
7. ด้านประเมินมูลทรัพย์สินหลุดจำนำ						
7.1 ราคาที่ประเมินมูลยุติธรรมเหมาะสมกับราคาทรัพย์สิน						
7.2 มีขั้นตอนการประเมินมูลสะดวก						
7.3 มีการประชาสัมพันธ์ มีข้อมูลของทรัพย์สินอย่างละเอียด						
7.4 ทรัพย์สินอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้						
7.5 (เพิ่มเติม) ระบุ						
8. โดยภาพรวมทั้งหมดท่านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับใด						

ตอนที่ 4 สิ่งที่ท่านต้องการให้ปรับปรุง (กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความต่อไปนี้)

1. ด้านบริการ	☐ ขยายวงเงินรับจำนำสูงสุด ☐ เพิ่มอัตรามูลค่างานรับจำนำ	☐ คิดอัตราดอกเบี้ยตามภาวะเศรษฐกิจ ☐ การลดอัตราดอกเบี้ยในช่วงใกล้เปิดเทอม	☐ ขยายเวลาการให้บริการ ☐ การเพิ่มสินทรัพย์ในการรับจำนำ	☐ ขยายเวลาไถ่ถอนทรัพย์สิน ☐ ให้บริการด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ระบุ.....
2. ด้านสถานที่	☐ ย้ายสถานที่ตั้งให้ใกล้ชุมชน ☐ อื่น ๆ ระบุ.....	☐ ปรับปรุงสถานที่ให้เหมือนกับธุรกิจให้บริการอื่น ๆ	☐ ขยายสาขาเพิ่มขึ้น	
3. ด้านอุปกรณ์และเครื่องมือ	☐ วัสดุอุปกรณ์พิมพ์ลายนิ้วมือ	☐ เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ช่วยในการคำนวณ และการพิมพ์ตัวจำนำ	☐ ห้องมั่นคงและห้องเก็บทรัพย์สินจำนำ	

จุดเด่นของการให้บริการ.....

ความเห็น / ข้อเสนอแนะ / สิ่งที่ต้องการปรับปรุง

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ
 คณะวิจัย

ภาคผนวกที่ 4

แสดงข้อมูลการใช้บริการเกี่ยวกับการจำหน่าย

คำถาม	รายการ	โรงรับจำนำ ภาพรวม		สถานธนาณูบาล ท้องถิ่น		สถานธนาณูบาล กรุงเทพ		สถานธนาณู เคราะห		โรงรับจำนำ เอกชน	
		จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ท่านคิดว่าบทบาทของโรงรับจำนำในปัจจุบันเป็นอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	เป็นการช่วยเหลือประชาชน	245	79.03	77	78.57	75	76.53	83	85.57	10	58.82
	เป็นธุรกิจที่เอาเปรียบ	3	0.97	1	1.02	1	1.02	1	1.03	0	0.00
	เป็นธุรกิจอย่างหนึ่ง	61	19.68	20	20.41	22	22.45	12	12.37	7	41.18
	อื่น ๆ	2	0.65	0	0.00	1	1.02	1	1.03	0	0.00
	รวม	310		98		98		97		17	
2. ท่านเคยใช้บริการจากที่ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	สถานธนาณูบาล	227	72.29	99	100.00	100	100.00	28	28.57	0	0.00
	สถานธนาณูเคราะห	134	42.68	9	9.09	27	27.00	98	100.00	0	0.00
	โรงรับจำนำเอกชน	83	26.43	11	11.11	28	28.00	27	27.55	17	100.00
	ร้านทอง	102	32.48	40	40.40	21	21.00	38	38.78	3	17.65
	รวม	314		99		100		98		17	
3. ท่านใช้บริการจากที่ไหนมากที่สุด	สถานธนาณูบาล	169	53.99	83	83.84	74	74.00	12	12.37	0	0.00
	สถานธนาณูเคราะห	84	26.84	4	4.04	8	8.00	72	74.23	0	0.00
	โรงรับจำนำเอกชน	33	10.54	3	3.03	9	9.00	4	4.12	17	100.00
	ร้านทอง	27	8.63	9	9.09	9	9.00	9	9.28	0	0.00
	รวม	313	100.00	99	100.00	100	100.00	97	100.00	17	100.00
4. จำนวนครั้งที่ใช้ต่อปี	1-5 ครั้ง	91	76.47	33	84.62	29	76.32	28	71.79	1	33.33
	6-10 ครั้ง	15	12.61	6	15.38	6	15.79	3	7.69	0	0.00
	11 - 15 ครั้ง	6	5.04	0	0.00	1	2.63	4	10.26	1	33.33
	16 - 20 ครั้ง	2	1.68	0	0.00	1	2.63	1	2.56	0	0.00
	มากกว่า 20 ครั้ง	5	4.20	0	0.00	1	2.63	3	7.69	1	33.33
	รวม	119	100.00	39	100.00	38	100.00	39	100.00	3	100.00
5. ความถี่ในการใช้บริการต่อเดือน	1 ครั้ง	84	29.27	33	38.37	15	15.96	31	34.44	5	29.41
	2 ครั้ง	64	22.30	19	22.09	19	20.21	22	24.44	4	23.53
	3 ครั้ง	50	17.42	14	16.28	18	19.15	16	17.78	2	11.76
	อื่น ๆ	89	31.01	20	23.26	42	44.68	21	23.33	6	35.29
	รวม	287	100.00	86	100.00	94	100.00	90	100.00	17	100.00
6. เรียงลำดับความสำคัญของเหตุผลที่ท่านเลือกใช้บริการ	สถานที่ตั้งใกล้บ้าน	128	40.76	30	30.30	51	51.00	40	40.82	7	41.18
	การบริการสะดวกรวดเร็ว	128	40.76	32	32.32	51	51.00	40	40.82	5	29.41
	อัตราดอกเบี้ยต่ำ	218	69.43	74	74.75	62	62.00	79	80.61	3	17.65
	ความน่าเชื่อถือ	137	43.63	35	35.35	51	51.00	44	44.90	7	41.18
	อรรถยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ให้										
	การต้อนรับเป็นกันเอง	182	57.96	39	39.39	70	70.00	63	64.29	10	58.82
	มีเงินไว้บริการเพียงพอแก่ทุก										
	คนที่มาจำนำ	86	27.39	28	28.28	22	22.00	34	34.69	2	11.76
	ดีราคาทรัพย์สินเหมาะสม	122	38.85	32	32.32	41	41.00	40	40.82	9	52.94
	อื่น ๆ	6	1.91		0.00	5	5.00	1	1.02		0.00
	รวม	314		99		100		98		17	

คำถาม	รายการ	โรงรับจำนำ ภาพรวม		สถานธนาหุบาล ท้องถิ่น		สถานธนาหุบาล กรุงเทพ		สถานธนาหุ เคระห์		โรงรับจำนำ เอกชน	
		จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
<u>เรียงลำดับตามรายชื่อ</u> สถานที่ตั้งใกล้บ้าน	อันดับ1	24	18.75	3	10.00	10	19.61	10	25.00	1	14.29
	อันดับ2	7	5.47	0	0.00	4	7.84	3	7.50	0	0.00
	อันดับ3	12	9.38	1	3.33	7	13.73	3	7.50	1	14.29
	อันดับ4	17	13.28	4	13.33	10	19.61	3	7.50	0	0.00
	อันดับ5	2	1.56	1	3.33	1	1.96	0	0.00	0	0.00
	อันดับ6	2	1.56	0	0.00	1	1.96	1	2.50	0	0.00
	อันดับ7	6	4.69	1	3.33	0	0.00	5	12.50	0	0.00
	อันดับ8										
	ไม่ระบุความสำคัญ	58	45.31	20	66.67	18	35.29	15	37.50	5	71.43
	รวม	128		30		51		40		7	
การบริการสะดวกรวดเร็ว	อันดับ1	11	8.59	1	3.13	6	11.76	3	7.50	1	20.00
	อันดับ2	19	14.84	2	6.25	11	21.57	5	12.50	1	20.00
	อันดับ3	25	19.53	10	31.25	9	17.65	6	15.00	0	0.00
	อันดับ4	12	9.38	1	3.13	5	9.80	5	12.50	1	20.00
	อันดับ5	3	2.34	0	0.00	1	1.96	2	5.00	0	0.00
	อันดับ6	3	2.34	1	3.13	1	1.96	1	2.50	0	0.00
	อันดับ7										
	อันดับ8										
	ไม่ระบุความสำคัญ	55	42.97	17	53.13	18	35.29	18	45.00	2	40.00
	รวม	128		32		51		40		5	
อัตราดอกเบี้ยต่ำ	อันดับ1	48	22.02	17	22.97	14	22.58	17	21.52	0	0.00
	อันดับ2	27	12.39	5	6.76	11	17.74	11	13.92	0	0.00
	อันดับ3	7	3.21	0	0.00	5	8.06	2	2.53	0	0.00
	อันดับ4	6	2.75	0	0.00	3	4.84	3	3.80	0	0.00
	อันดับ5	2	0.92	2	2.70	0	0.00	0	0.00	0	0.00
	อันดับ6	1	0.46	0	0.00	0	0.00	0	0.00	1	33.33
	อันดับ7	1	0.46	0	0.00	1	1.61	0	0.00	0	0.00
	อันดับ8	1	0.46	0	0.00	0	0.00	1	1.27	0	0.00
	ไม่ระบุความสำคัญ	125	57.34	50	67.57	28	45.16	45	56.96	2	66.67
	รวม	218		74		62		79		3	
ความน่าเชื่อถือ	อันดับ1	22	16.06	4	11.43	13	25.49	4	9.09	1	14.29
	อันดับ2	21	15.33	9	25.71	4	7.84	8	18.18	0	0.00
	อันดับ3	16	11.68	1	2.86	5	9.80	9	20.45	1	14.29
	อันดับ4	6	4.38	0	0.00	5	9.80	1	2.27	0	0.00
	อันดับ5	4	2.92	0	0.00	1	1.96	3	6.82	0	0.00
	อันดับ6	3	2.19	2	5.71	1	1.96	0	0.00	0	0.00
	อันดับ7	2	1.46	0	0.00	2	3.92	0	0.00	0	0.00
	อันดับ8										
	ไม่ระบุความสำคัญ	63	45.99	19	54.29	20	39.22	19	43.18	5	71.43
	รวม	137		35		51		44		7	
อัยยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ให้	อันดับ1	14	7.69	1	2.56	9	12.86	4	6.35	0	0.00

คำถาม	รายการ	โรงรับจำนำ ภาพรวม		สถานธนาหุบาล ท้องถิ่น		สถานธนาหุบาล กรุงเทพ		สถานธนาหุ เคระห์		โรงรับจำนำ เอกชน	
		จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การต้อนรับเป็นกันเอง	อันดับ2	11	6.04	2	5.13	6	8.57	2	3.17	1	10.00
	อันดับ3	22	12.09	4	10.26	8	11.43	9	14.29	1	10.00
	อันดับ4	11	6.04	2	5.13	3	4.29	5	7.94	1	10.00
	อันดับ5	15	8.24	1	2.56	10	14.29	4	6.35	0	0.00
	อันดับ6	4	2.20	1	2.56	1	1.43	2	3.17	0	0.00
	อันดับ7	4	2.20	1	2.56	1	1.43	2	3.17	0	0.00
	อันดับ8										
	ไม่ระบุความสำคัญ	101	55.49	27	69.23	32	45.71	35	55.56	7	70.00
	รวม	182		39		70		63		10	
มีเงินไว้บริการเพียงพอแก่ทุกคน ที่มาจำนำ	อันดับ1	1	1.16	1	3.57	0	0.00	0	0.00	0	0.00
	อันดับ2	2	2.33	0	0.00	0	0.00	2	5.88	0	0.00
	อันดับ3	10	11.63	3	10.71	3	13.64	4	11.76	0	0.00
	อันดับ4	3	3.49	2	7.14	0	0.00	1	2.94	0	0.00
	อันดับ5	6	6.98	0	0.00	3	13.64	2	5.88	1	50.00
	อันดับ6	12	13.95	2	7.14	4	18.18	6	17.65	0	0.00
	อันดับ7	13	15.12	1	3.57	8	36.36	3	8.82	1	50.00
	อันดับ8										
	ไม่ระบุความสำคัญ	39	45.35	19	67.86	4	18.18	16	47.06	0	0.00
ดีราคาทรัพย์สินเหมาะสม	รวม	86		28		22		34		2	
	อันดับ1	8	6.56	2	6.25	4	9.76	2	5.00	0	0.00
	อันดับ2	15	12.30	3	9.38	5	12.20	6	15.00	1	11.11
	อันดับ3	7	5.74	3	9.38	1	2.44	3	7.50	0	0.00
	อันดับ4	7	5.74	1	3.13	5	12.20	1	2.50	0	0.00
	อันดับ5	11	9.02	3	9.38	2	4.88	5	12.50	1	11.11
	อันดับ6	11	9.02	0	0.00	8	19.51	3	7.50	0	0.00
	อันดับ7	5	4.10	1	3.13	1	2.44	3	7.50	0	0.00
	อันดับ8	1	0.82	0	0.00	1	2.44	0	0.00	0	0.00
อื่นๆ	ไม่ระบุความสำคัญ	57	46.72	19	59.38	14	34.15	17	42.50	7	77.78
	รวม	122		32		41		40		9	
	อันดับ1	1	16.67			1	20.00	0	0.00		
	อันดับ2										
	อันดับ3	1	16.67			1	20.00	0	0.00		
	อันดับ4										
	อันดับ5	1	16.67			1	20.00	0	0.00		
	อันดับ6										
	อันดับ7										
7. ท่านนำเงินที่ได้รับจากการจำ	อันดับ8	2	33.33			2	40.00	0	0.00		
	ไม่ระบุความสำคัญ	1	16.67			0	0.00	1	100.00		
	รวม	6				5		1			
7. ท่านนำเงินที่ได้รับจากการจำ	การศึกษา	104	33.23	33	33.33	35	35.00	34	34.69	2	12.50

คำถาม	รายการ	โรงรับจำนำ ภาพรวม		สถานธนาหุบาล ท้องถิ่น		สถานธนาหุบาล กรุงเทพ		สถานธนาหุ เคระห์		โรงรับจำนำ เอกชน	
		จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
นำไปใช้ในทันใด (ตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ)	ลงทุน	118	37.70	42	42.42	30	30.00	42	42.86	4	25.00
	ซื้อทรัพย์สิน	46	14.70	18	18.18	15	15.00	11	11.22	2	12.50
	ค่ารักษาพยาบาล	26	8.31	10	10.10	5	5.00	11	11.22	0	0.00
	ค่าอาหาร/เครื่องนุ่งห่ม	91	29.07	32	32.32	24	24.00	28	28.57	7	43.75
	ชำระหนี้	102	32.59	28	28.28	37	37.00	34	34.69	3	18.75
	อื่น ๆ	33	10.54	11	11.11	15	15.00	6	6.12	1	6.25
	รวม	313		99		100		98		16	
8. ช่วงเวลาใดที่ใช้บริการ	กลางเดือน	95	31.25	34	36.56	26	26.80	30	30.93	5	29.41
	สิ้นเดือน	88	28.95	31	33.33	26	26.80	28	28.87	3	17.65
	ปีศาจเรียน	67	22.04	19	20.43	23	23.71	23	23.71	2	11.76
	เทศกาลต่างๆ	38	12.50	7	7.53	13	13.40	13	13.40	5	29.41
	ช่วงอื่นๆ	65	21.38	17	18.28	27	27.84	19	19.59	2	11.76
	รวม	304	100.00	93	100.00	97	100.00	97	100.00	17	100.00
	รวม	304	100.00	93	100.00	97	100.00	97	100.00	17	100.00
9. สิ่งที่ทำนํามาจำนำ (ตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ)	ทอง นาก เงิน	288	93.81	92	94.85	93	95.88	90	93.75	13	76.47
	เพชร	28	9.12	7	7.22	12	12.37	6	6.25	3	17.65
	ทรัพย์สินเบ็ดเตล็ด	16	5.21	3	3.09	3	3.09	9	9.38	1	5.88
	อื่นๆ	4	1.30	2	2.06	1	1.03	1	1.04	0	0.00
	รวม	307		97		97		96		17	
10. ทำนมาไถ่ถอนเมื่อไร	เร็วที่สุด	121	39.80	42	43.75	42	44.21	31	31.96	6	37.50
	เงินเดือนหรือโบนัสออก	71	23.36	13	13.54	23	24.21	29	29.90	6	37.50
	วันครบกำหนดอายุ	82	26.97	33	34.38	21	22.11	26	26.80	2	12.50
	วันอื่นๆ	41	13.49	13	13.54	10	10.53	16	16.49	2	12.50
	รวม	304	100.00	96	100.00	95	100.00	97	100.00	16	100.00

ภาคผนวกที่ 5

ตารางแสดงความพึงพอใจการใช้บริการเกี่ยวกับการจำหน่าย

โรงรับจำนำภาพรวม

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
ความพึงพอใจโดยรวม	4.00	มาก
1. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	4.13	มาก
2. ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ	4.03	มาก
3. ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.51	มาก
4. ด้านการจำหน่าย	4.09	มาก
5. ด้านใถ่ถอน	4.40	มากที่สุด
6. ด้านซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำ	3.93	มาก
7. ด้านประมวลทรัพย์สินหลุดจำนำ	3.92	มาก
ความพึงพอใจรายด้าน (เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย)		
1. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	4.13	มาก
ให้บริการด้วยความเชี่ยวชาญ	4.24	มากที่สุด
ให้บริการด้วยความสุภาพ เป็นมิตร	4.23	มากที่สุด
มีความพร้อมในการให้บริการ	4.22	มากที่สุด
ดูแลเอาใจใส่ กระตือรือร้น เต็มใจให้บริการ	4.21	มากที่สุด
แต่งกายสุภาพเรียบร้อย	4.21	มากที่สุด
ให้บริการด้วยความสะดวก รวดเร็ว	4.19	มาก
ให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามอย่างชัดเจน	4.12	มาก
2. ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ	4.03	มาก
การเก็บรักษาทรัพย์สินจำนำมีความปลอดภัย น่าเชื่อถือ ไว้วางใจ	4.33	มากที่สุด
มีการให้บริการตามลำดับก่อน-หลัง	4.23	มากที่สุด
ระยะเวลาในการให้บริการมีความเหมาะสม	4.14	มาก
ขั้นตอนในการให้บริการมีความเหมาะสม	4.13	มาก
มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยในการให้บริการ	3.93	มาก
วิธีพิมพ์ลายนิ้วมือสะดวก ไม่ยุ่งยาก	3.93	มาก
มีคู่มือการให้บริการ และการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร	3.70	มาก

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
3. ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.51	มาก
สถานที่ตั้งเหมาะสม	3.99	มาก
สถานที่ให้บริการสะอาด เป็นระเบียบ	3.98	มาก
มีที่นั่งพักสำหรับผู้มาติดต่อเพียงพอ	3.86	มาก
มีบริการน้ำดื่มสะอาดไว้บริการอย่างเพียงพอ	3.72	มาก
ผ้าเช็ดมือที่มีไว้บริการหลังจากพิมพ์ลายนิ้วมือสะอาดน่าใช้	3.52	มาก
มีห้องน้ำที่สะอาด	3.08	ปานกลาง
มีโทรศัพท์สาธารณะให้บริการ	2.88	ปานกลาง
มีที่จอดรถเพียงพอ	2.70	ปานกลาง
4. ด้านการเจ้าหน้าที่	4.09	มาก
พอใจในอัตราดอกเบี้ย	4.17	มาก
มีความเป็นธรรมในการตีราคาทรัพย์สิน	4.07	มาก
จำนวนเงินที่ได้รับเพียงพอต่อความต้องการ	4.07	มาก
5. ด้านไถ่ถอน	4.40	มากที่สุด
ทรัพย์สินที่ไถ่ถอนครบถ้วนถูกต้อง	4.37	มากที่สุด
การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยถูกต้องแม่นยำ	4.31	มากที่สุด
6. ด้านซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำ	3.93	มาก
สามารถซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำได้สะดวก	3.98	มาก
ราคาที่ซื้อคืนยุติธรรม	3.90	มาก
7. ด้านประมวลทรัพย์สินหลุดจำนำ	3.92	มาก
ทรัพย์สินอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้	4.06	มาก
ราคาที่เหมาะสมยุติธรรมเหมาะสมกับราคาทรัพย์สิน	3.97	มาก
ขั้นตอนการประมวลสะดวก	3.85	มาก
มีการประชาสัมพันธ์ มีข้อมูลของทรัพย์สินอย่างละเอียด	3.77	มาก
ความพึงพอใจโดยภาพรวมทั้งหมด (ผู้ตอบแบบสอบถาม)	4.12	มาก

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
สถานธนาหุบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		
ความพึงพอใจโดยรวม	3.93	มาก
1. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	4.04	มาก
2. ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ	3.95	มาก
3. ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.40	ปานกลาง
4. ด้านการเจ้าหน้าที่	4.03	มาก
5. ด้านใถ่ถอน	4.20	มาก
6. ด้านซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำ	4.00	มาก
7. ด้านประมวลทรัพย์สินหลุดจำนำ	3.92	มาก
ความพึงพอใจรายด้าน (เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย)		
1. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	4.04	มาก
แต่งกายสุภาพเรียบร้อย	4.13	มาก
มีความพร้อมในการให้บริการ	4.07	มาก
ให้บริการด้วยความเชี่ยวชาญ	4.07	มาก
ดูแลเอาใจใส่ กระตือรือร้น เต็มใจให้บริการ	4.03	มาก
ให้บริการด้วยความสุภาพ เป็นมิตร	4.02	มาก
ให้บริการด้วยความสะดวก รวดเร็ว	3.98	มาก
ให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามอย่างชัดเจน	3.96	มาก
2. ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ	3.95	มาก
การเก็บรักษาทรัพย์สินจำนำมีความปลอดภัย น่าเชื่อถือ ไว้วางใจ	4.13	มาก
มีการให้บริการตามลำดับก่อน-หลัง	4.08	มาก
ระยะเวลาในการให้บริการมีความเหมาะสม	4.07	มาก
ขั้นตอนในการให้บริการมีความเหมาะสม	4.01	มาก
วิธีพิมพ์ลายนิ้วมือสะดวก ไม่ยุ่งยาก	3.91	มาก
มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยในการให้บริการ	3.88	มาก
มีคู่มือการให้บริการ และการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร	3.59	มาก
3. ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.40	ปานกลาง
สถานที่ให้บริการสะอาด เป็นระเบียบ	3.95	มาก
มีที่นั่งพักสำหรับผู้มาติดต่อเพียงพอ	3.94	มาก
สถานที่ตั้งเหมาะสม	3.83	มาก

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
ผ้าเช็ดมือที่มีไว้บริการหลังจากพิมพ์ลายนิ้วมือสะอาดน่าใช้	3.55	มาก
มีบริการน้ำดื่มสะอาดไว้บริการอย่างเพียงพอ	3.40	ปานกลาง
มีห้องน้ำที่สะอาด	3.06	ปานกลาง
มีโทรศัพท์สาธารณะให้บริการ	2.90	ปานกลาง
มีที่จอดรถเพียงพอ	2.54	น้อย
4. ด้านการจำหน่าย	4.03	มาก
พอใจในอัตราดอกเบี้ย	4.17	มาก
จำนวนเงินที่ได้รับเพียงพอต่อความต้องการ	3.96	มาก
มีความเป็นธรรมในการตีราคาทรัพย์สิน	3.95	มาก
5. ด้านไถ่ถอน	4.20	มาก
ทรัพย์สินที่ไถ่ถอนครบถ้วนถูกต้อง	4.26	มากที่สุด
การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยถูกต้องแม่นยำ	4.14	มาก
6. ด้านซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำ	4.00	มาก
สามารถซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำได้สะดวก	4.05	มาก
ราคาที่ซื้อคืนยุติธรรม	3.95	มาก
7. ด้านประมูลทรัพย์สินหลุดจำนำ	3.92	มาก
ราคาที่ประมูลยุติธรรมเหมาะสมกับราคาทรัพย์สิน	3.99	มาก
ทรัพย์สินอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้	3.96	มาก
ขั้นตอนการประมูลสะดวก	3.91	มาก
มีการประชาสัมพันธ์ มีข้อมูลของทรัพย์สินอย่างละเอียด	3.83	มาก
ความพึงพอใจโดยภาพรวมทั้งหมด (ผู้ตอบแบบสอบถาม)	3.97	มาก

สถาบันอนุบาลกรุงเทพมหานคร

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
ความพึงพอใจโดยรวม	4.14	มาก
1. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	4.44	มากที่สุด
2. ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ	4.18	มาก

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
3. ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.56	มาก
4. ด้านการจำหน่าย	4.21	มากที่สุด
5. ด้านไถ่ถอน	4.50	มากที่สุด
6. ด้านซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำ	4.09	มาก
7. ด้านประมวลทรัพย์สินหลุดจำนำ	4.01	มาก
ความพึงพอใจรายด้าน (เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย)		
1. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	4.44	มากที่สุด
ให้บริการด้วยความสะดวก รวดเร็ว	4.52	มากที่สุด
ให้บริการด้วยความสุภาพ เป็นมิตร	4.47	มากที่สุด
มีความพร้อมในการให้บริการ	4.45	มากที่สุด
ดูแลเอาใจใส่ กระตือรือร้น เต็มใจให้บริการ	4.44	มากที่สุด
ให้บริการด้วยความเชี่ยวชาญ	4.44	มากที่สุด
ให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามอย่างชัดเจน	4.39	มากที่สุด
แต่งกายสุภาพเรียบร้อย	4.39	มากที่สุด
2. ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ	4.18	มาก
การเก็บรักษาทรัพย์สินจำนำมีความปลอดภัย น่าเชื่อถือ ไว้วางใจ	4.47	มากที่สุด
มีการให้บริการตามลำดับก่อน-หลัง	4.41	มากที่สุด
ระยะเวลาในการให้บริการมีความเหมาะสม	4.28	มากที่สุด
ขั้นตอนในการให้บริการมีความเหมาะสม	4.27	มากที่สุด
มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยในการให้บริการ	4.07	มาก
วิธีพิมพ์ลายนิ้วมือสะดวก ไม่ยุ่งยาก	3.87	มาก
มีคู่มือการให้บริการ และการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร	3.87	มาก
3. ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.56	มาก
สถานที่ตั้งเหมาะสม	4.24	มากที่สุด
สถานที่ให้บริการสะอาด เป็นระเบียบ	4.12	มาก
มีบริการน้ำดื่มสะอาดไว้บริการอย่างเพียงพอ	3.94	มาก
มีที่นั่งพักสำหรับผู้มาติดต่อเพียงพอ	3.89	มาก
ผ้าเช็ดมือที่มีไว้บริการหลังจากพิมพ์ลายนิ้วมือสะอาดน่าใช้	3.63	มาก
มีห้องน้ำที่สะอาด	3.03	ปานกลาง
มีที่จอดรถเพียงพอ	2.92	ปานกลาง

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
มีโทรศัพท์สาธารณะให้บริการ	2.73	ปานกลาง
4. ด้านการจำหน่าย	4.21	มากที่สุด
จำนวนเงินที่ได้รับเพียงพอต่อความต้องการ	4.23	มากที่สุด
พอใจในอัตราดอกเบี้ย	4.22	มากที่สุด
มีความเป็นธรรมในการตีราคาทรัพย์สิน	4.17	มาก
5. ด้านไถ่ถอน	4.50	มากที่สุด
ทรัพย์สินที่ไถ่ถอนครบถ้วนถูกต้อง	4.50	มากที่สุด
การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยถูกต้องแม่นยำ	4.49	มากที่สุด
6. ด้านซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำ	4.09	มาก
สามารถซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำได้สะดวก	4.14	มาก
ราคาที่ซื้อคืนยุติธรรม	4.04	มาก
7. ด้านประมวลทรัพย์สินหลุดจำนำ	4.01	มาก
ทรัพย์สินอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้	4.26	มากที่สุด
ราคาที่ประมวลยุติธรรมเหมาะสมกับราคาทรัพย์สิน	4.02	มาก
ขั้นตอนการประมวลสะดวก	3.91	มาก
มีการประชาสัมพันธ์ มีข้อมูลของทรัพย์สินอย่างละเอียด	3.86	มาก
ความพึงพอใจโดยภาพรวมทั้งหมด (ผู้ตอบแบบสอบถาม)	4.22	มากที่สุด

สถานหนานูเคราะห์

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
ความพึงพอใจโดยรวม	3.93	มาก
1. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	4.18	มาก
2. ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ	4.05	มาก
3. ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.41	มาก
4. ด้านการจำหน่าย	4.09	มาก
5. ด้านไถ่ถอน	4.27	มากที่สุด
6. ด้านซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำ	3.74	มาก
7. ด้านประมวลทรัพย์สินหลุดจำนำ	3.80	มาก

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
ความพึงพอใจรายด้าน (เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย)		
1. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	4.18	มาก
ดูแลเอาใจใส่ กระตือรือร้น เต็มใจให้บริการ	4.05	มาก
ให้บริการด้วยความเชี่ยวชาญ	3.41	มาก
ให้บริการด้วยความสุภาพ เป็นมิตร	4.09	มาก
แต่งกายสุภาพเรียบร้อย	4.27	มากที่สุด
มีความพร้อมในการให้บริการ	3.74	มาก
ให้บริการด้วยความสะดวก รวดเร็ว	3.80	มาก
ให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามอย่างชัดเจน	4.02	มาก
2. ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ	4.05	มาก
การเก็บรักษาทรัพย์สินจำนำมีความปลอดภัย น่าเชื่อถือ ไว้วางใจ	4.32	มากที่สุด
มีการให้บริการตามลำดับก่อน-หลัง	4.15	มาก
ขั้นตอนในการให้บริการมีความเหมาะสม	4.15	มาก
ระยะเวลาในการให้บริการมีความเหมาะสม	4.09	มาก
วิธีพิมพ์ลายนิ้วมือสะดวก ไม่ยุ่งยาก	3.97	มาก
มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยในการให้บริการ	3.93	มาก
มีคู่มือการให้บริการ และการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร	3.76	มาก
3. ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.41	มาก
สถานที่สะอาดเป็นระเบียบ	3.88	มาก
สถานที่ให้บริการสะอาด เป็นระเบียบ	3.85	มาก
มีบริการน้ำดื่มสะอาดไว้บริการอย่างเพียงพอ	3.77	มาก
มีที่นั่งพักสำหรับผู้มาติดต่อเพียงพอ	3.68	มาก
ผ้าเช็ดมือที่มีไว้บริการหลังจากพิมพ์ลายนิ้วมือสะอาดน่าใช้	3.40	ปานกลาง
มีห้องน้ำที่สะอาด	3.11	ปานกลาง
มีโทรศัพท์สาธารณะให้บริการ	2.94	ปานกลาง
มีที่จอดรถเพียงพอ	2.61	ปานกลาง
4. ด้านการจำนำ	4.09	มาก
พอใจในอัตราดอกเบี้ย	4.16	มาก
มีความเป็นธรรมในการตีราคาทรัพย์สิน	4.05	มาก

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
จำนวนเงินที่ได้รับเพียงพอต่อความต้องการ	4.05	มาก
5. ด้านไถ่ถอน	4.27	มากที่สุด
ทรัพย์สินที่ไถ่ถอนครบถ้วนถูกต้อง	4.28	มากที่สุด
การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยถูกต้องแม่นยำ	4.26	มากที่สุด
6. ด้านซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำ	3.74	มาก
สามารถซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำได้สะดวก	3.75	มาก
ราคาที่ซื้อคืนยุติธรรม	3.73	มาก
7. ด้านประมวลทรัพย์สินหลุดจำนำ	3.80	มาก
ทรัพย์สินอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้	3.95	มาก
ราคาที่ประมวลยุติธรรมเหมาะสมกับราคาทรัพย์สิน	3.88	มาก
ขั้นตอนการประมวลสะดวก	3.76	มาก
มีการประชาสัมพันธ์ มีข้อมูลของทรัพย์สินอย่างละเอียด	3.60	มาก
ความพึงพอใจโดยภาพรวมทั้งหมด (ผู้ตอบแบบสอบถาม)	4.13	มาก

โรงรับจำนำเอกชน

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
ความพึงพอใจโดยรวม	3.99	มาก
1. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	3.85	มาก
2. ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ	3.92	มาก
3. ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.67	มาก
4. ด้านการจำนำ	4.04	มาก
5. ด้านไถ่ถอน	4.62	มากที่สุด
6. ด้านซื้อคืนทรัพย์สินหลุดจำนำ	3.88	มาก
7. ด้านประมวลทรัพย์สินหลุดจำนำ	3.94	มาก
ความพึงพอใจรายด้าน (เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย)		
1. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	3.85	มาก
ให้บริการด้วยความสุภาพ เป็นมิตร	4.06	มาก

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
ให้บริการด้วยความเชี่ยวชาญ	4.00	มาก
ให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามอย่างชัดเจน	4.00	มาก
มีความพร้อมในการให้บริการ	3.94	มาก
ดูแลเอาใจใส่ กระตือรือร้น เต็มใจให้บริการ	3.71	มาก
ให้บริการด้วยความสะดวก รวดเร็ว	3.65	มาก
แต่งกายสุภาพเรียบร้อย	3.59	มาก
2. ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ	3.92	มาก
การเก็บรักษาทรัพย์สินจำนำมีความปลอดภัย น่าเชื่อถือ ไว้วางใจ	4.59	มากที่สุด
มีการให้บริการตามลำดับก่อน-หลัง	4.53	มากที่สุด
วิธีพิมพ์ลายนิ้วมือสะดวก ไม่ยุ่งยาก	4.24	มากที่สุด
ระยะเวลาในการให้บริการมีความเหมาะสม	4.06	มาก
ขั้นตอนในการให้บริการมีความเหมาะสม	3.88	มาก
มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยในการให้บริการ	3.23	ปานกลาง
มีคู่มือการให้บริการ และการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร	2.92	ปานกลาง
3. ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.67	มาก
สถานที่ตั้งเหมาะสม	4.31	มากที่สุด
มีที่นั่งพักสำหรับผู้มาติดต่อเพียงพอ	4.18	มาก
สถานที่ให้บริการสะอาด เป็นระเบียบ	3.88	มาก
มีบริการน้ำดื่มสะอาดไว้บริการอย่างเพียงพอ	3.88	มาก
ผ้าเช็ดมือที่มีไว้บริการหลังจากพิมพ์ลายนิ้วมือสะอาดน่าใช้	3.35	ปานกลาง
มีห้องน้ำที่สะอาด	3.33	ปานกลาง
มีโทรศัพท์สาธารณะให้บริการ	3.33	ปานกลาง
มีที่จอดรถเพียงพอ	3.13	ปานกลาง
4. ด้านการจำหน่าย	4.04	มาก
มีความเป็นธรรมในการตีราคาทรัพย์สิน	4.35	มากที่สุด
พอใจในอัตราดอกเบี้ย	3.88	มาก
จำนวนเงินที่ได้รับเพียงพอต่อความต้องการ	3.88	มาก
5. ด้านไถ่ถอน	4.62	มากที่สุด
ทรัพย์สินที่ไถ่ถอนครบถ้วนถูกต้อง	4.71	มากที่สุด

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยถูกต้องแม่นยำ	4.53	มากที่สุด
6. ด้านซื้อสินทรัพย์หลุดจำหน่าย	3.88	มาก
สามารถซื้อสินทรัพย์หลุดจำหน่ายได้สะดวก	3.94	มาก
ราคาที่ซื้อคินยุดิธรรม	3.82	มาก
7. ด้านประมวลทรัพย์หลุดจำหน่าย	3.94	มาก
ราคาที่ประมวลยุติธรรมเหมาะสมกับราคาทรัพย์	4.07	มาก
ทรัพย์อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้	4.07	มาก
มีการประชาสัมพันธ์ มีข้อมูลของทรัพย์อย่างละเอียด	4.00	มาก
ขั้นตอนการประมวลสะดวก	3.60	มาก
ความพึงพอใจโดยภาพรวมทั้งหมด (ผู้ตอบแบบสอบถาม)	4.75	มากที่สุด

หมายเหตุ : 1. ข้อมูลจากแบบสอบถาม

2. ค่าเฉลี่ยจากการประมวลผล โดยกำหนดค่าระดับความเห็นความพึงพอใจ

มากที่สุด = 5 มาก = 4 ปานกลาง = 3 น้อย = 2 น้อยมาก = 1

3. ระดับความพึงพอใจ ได้กำหนดช่วงค่าเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง น้อยที่สุด